Ut materie i hoc opere contente legẽti pꝛinpꝛimſ occurrat ad ꝑſenẽ tabulã recurrat. q̃ faciliꝰ qđ querit inuenit: ſuis numeris ⁊ lr̃is quibus particule ſingule huius operis ſunt diſtincte. Et nota q̃ numeri hic ſignant nõ quotant folia libri. ſed particulas qˀs diſtinximus.

Templum corporis

Vacatio ab omnib9

Tabula

Hec sunt contenta presentis operis in generali.

Prologus

Iordanis ripas alphei sui tempore messis impleuerat. Iosue.iij.
Principium pemiale habens duas ptes.j.

Dominica prima aduentus domini sm cōsuetudinem romane curie

Erunt signa in sole et luna et stellis. Luce.xxj.
Exposiito euāgelij in pma dominica aduētus Et habet tres ptes distinctiuas.iij.
Erunt signa in sole et luna et stellis Ubi supra
Sermo de eadē dominica habēs subsermōes duos. Et sic ɔtinet tres ptes.vj.
Uirtutes celoꝝ mouebūtur Ubi supra
Sermo alius de eadē dnīca habēs subsermōes duos. Et sic ɔtinet tres ptes.ix.

Dominica secunda aduētus dnī

Cū audisset iohānes in vinculis opera christi. Math.xj
Exposiito euāgelij in secūda dnīca aduentus. Et habet tres ptes.xij.
Ceci vidēt. claudi ambulāt. lepsi mūdātur. surdi audiūt. mortui resurgunt. pauperes euāgelizātur Ubi supra
Sermo de eadem dominica habens subsermones qnqz. Et sic ɔtinet sex ptes.xv.

Dominica tertia aduētus domini

Miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes et leuitas ad iohannē. Joh.j.
Exposiito euāgelij in tertia dnīca aduēt⁹ Et habet duas ptes.xxj.
Medi⁹ aūt vestꝝ stetit. Ubi supra
Sermo de eadē dominica habens subsermōes quattuor. Et sic ɔtinet qnqz ptes.xxiiij.

Quarta feria q̄ttuor temporum

Missus ē angel⁹ gabriel a deo in ciuitatē galilee cui nomē nazareth. Luce.j.
Exposiito euāgelij quarte ferie q̄ttuor tempoꝝ. Et habet quattuor ptes.xxix.
Missus ē angelus gabriel
Sermo de eodem habēs subsermones septem Et sic ɔtinet octo ptes.xxxv.

Sexta feria q̄ttuor temporum

Exurgēs maria abijt ī mōtana cū festinatiōe ī ciuitatē iuda. Luc.j.
Exposiito euāgelij sexte ferie quattuor tempoꝝ. Et habet tres ptes.xliij.
Exultauit spūs me⁹ ī deo salutari meo Ubi supra
Sermo de eodem.xlvj.

Sabbato ɀ dnīca q̄rta in aduentu

Anno quītodecimo imperij tyberij cesaris. Luce.iij.
Exposiito euangelij de sabbato ɀ dnīca q̄rta in aduentu. Et habet duas ptes.xlvij.
Omis vallis īplebitur. Ubi supra.
Sermo de eodem habens subsermones duos Et sic ɔtinet tres ptes.xlix.

In vigilia natiuitatis domini

Cū esset despōsata mater iesu maria ioseph. Math.j.
Exposiito euāgelij in vigilia natiuitatis dnī. Et habet tres ptes.lij.
Cū essꝫ despōsata mater iesu maria ioseph. Ubi supra
Sermo de eodē hns sub se vnū smonē.lv.

In nocte natiuitatis domini

Exijt edictū a cesare augusto vt describeretur vniuersus orbis. Luc.ij.
Exposiito euāgelij in nocte natiuitatis domini Et habet qnqz ptes.lvij.
Ecce euāgelizo vobis gaudiū magnū qđ erit oī populo qꝛ nat⁹ est vobis hodie saluator qui ē christ⁹ domin⁹ Ubi supra.
Sermo de eodem.lxij.

In aurora diei natiuitatis domini

Pastores loquebātur ad inuicē. Lu.ij
Exposiito euāgelij in missa aurore diei natiuitatis domini. Et habet tres ptes.lxiij.
Trāseam⁹ vsqꝫ bethleez et videamus hoc verbū qđ factū ē. qđ fecit domin⁹ et ostēdit nobis. Ubi supra
Sermo de eodem. Et habet vnum subsermonem.lxvj.

In die natiuitatis domini

In pricipio erat verbū et verbū erat apud deū. et de⁹ erat verbū. Joh.j.
Exposiito euāgelij in sūma missa diei natiuitatis dnī. Et habet octo ptes.lxviij.
In principio erat verbum
Alia expositio eiusdem euāgelij sm mētiones platonis.lxxvj.

Tabula

¶ Incipit opus postillarum et sermonum de euangelijs dominicalibus cōpilatū a fratre Jordano de quedelinburg lectore Magdeburgensi ordinis fratrū heremitarum beati Augustini.

¶ Incipit prologus in expositionem euangeliorum dominicalium

.I. .A.

Jordanis ripas aluei sui tempore messis impleuerat Josue .iij. Sicut dicit beatus Aug. de cōsensu euāgelistarum inter omnes diuinas autoritates que sacris litteris continentur: euangeliū merito excellit. Necmirū. Quia sicut dicit Chryso. sup Matth. in eo totius perfectionis nature rōnalis summa continetur. Intendens igitur christo duce pro tenuitatis mee modulū ad exponendū sequentias euangeliorum dn̄icaliū prout leguntur in ecclesia stilū arripere. pro ingressu eiusmodi negocij ad cōmendationem euāgeliorum. apicum verba premissa assumpsi. s. Jordanis ripas etc. In quibus quidem verbis sacrorum euāgeliorum fluenta describuntur quo ad tria. Primo quo ad sui efficaciā et mysteriorum proprietatem. quod notatur in iordanis figurationem cum premittitur. Jordanis. Secūdo quo ad temporis congruentiā et modernorum studiositatem. quod innuitur in messis designatione cum additur. tempore messis. Tertio quo ad sui exuberantiā et expositionum copiositatem. quod intelligitur in riparum aluei repletione. cum interponitur. Ripas aluei sui impleuerat .B.

Quantū igitur ad primū. efficacia mysteriorū sacri euāgelij attenditur penes multa. et precipue penes octo que ex iordanis fluminis proprietatibus colliguntur. Prima efficacia sumitur ex nominis interpretatione. Jordanis enim interpretatur fluuius iudicantis. Ex quo colligitur hec efficacia euāgelij. quod confert suis sectatoribus iudicādi potestatem. et hoc in die iudicij. Unde Matth. xix. dicitur. Uos qui secuti estis me sedebitis sup sedes iudicātes duodecim tribus israel. Secūda sumitur ex sui originatione. Originatur enim ex lybano qui est mons altissimus et fertilissimus. per quem diuinitas intelligitur Ex cuius ore ista flueta euāgelica immediate profluxerūt. secus de alijs libris sacre scripture Unde ei appropriatur pantonomasiam cōuenit illud Eccl. xxiiij. Ego ex ore altissimi prodij Tertia sumitur ex regionū diuisione. Jordanis enim fluuius diuidit Judeā et Arabiā. vt dicit glosa Eccl. xxiiij. hoc est. regionē fideliū puta iudeorum a regione gētiliū incredulorum separat Et reuera sacer fluuius euāgelicus distinguit fideles ab infidelibus. quia sola fide euangelij: fideles ab incredulis secernuntur. quēadmodū olim in veteri lege circūcisio populū illum ab alijs distinguebat. vt patet Actuū. xv. Quarta ex eius apertione Nam iordanis corā filijs israel se aperuit. et eis ad terrā promissionis transitū prebens: se diuisit. Sic euāgeliū nobis transitū prebuit ad illā terrā promissionis. de qua psal. Portio mea dn̄e sit in terra viuentiū. Qui quidē trāsitus prius tempore legis veteris erat clausus. Sed christo baptizato cū predicatio euāgelij sumpsit initiū. legitur quod celi aperti sūt super eum Matth. iij. Quinta sumitur ex ipsius retrocessione Nā filijs israel trāseuntibus per siccum iordanis medij ducēdo arcā federis. steterunt aque superiores in loco vno ad instar montis intumescentes. Et exinde dicitur in psal. Jordanis conuersus est retrorsum. Pars vero aquarum inferiorum in mare mortuū descēdit. vt dicitur Josue iij. Sic dn̄s christus qui per arcā federis mystice intelligitur per euangelij predicationem deferri ad populū. pars credentiū in stabilitate perseuerans. acceptā celestis gratie dulcedinem firmiter tenet Pars vero alia in amaritudine peccatorum defluēs quasi salsi maris fluctibus mergitur. vt hec ponuntur in glo. ibidē. Unde Joh. vi. scribitur. Ex multi ex discipulis Jesu abierūt retrorsum. et iā cum illo non ambulabant. Ecce pars in mare defluentiū. Et sequitur: Dixit autē Jesus ad duodecim. Nunquid et vos vultis abire. Qui rñdentes dixerunt: Domine ad quē ibimus. verba vite eterne habes. Ecce pars in stabilitate persistentiū. Sexta sumitur ex ferri in eo natatione. sicut legitur iiij. Reg. vi. Sic efficacia sacri euangelij duriciē peccati. quod per ferrū intelligitur. in fundo cordis latere nō permittit. sed per penitentiam ipsum foras mittit. Unde Christus cū euangelium predicare inciperet. dixit: Penitentiā agite appropinquabit enim regnum celorum Matth. iiij.

Septima sumitur ex christi cōtactu et sanctificatione. Jordanis enim ex contactu mundissime carnis christi pre omnibus fluuijs ab ipso meruit sanctificari. Unde ipso iordane mediante saluator vim regeneratiuā omnibus aquis cōtulit. et humane salutis sacramentū in aqua fieri ordinauit. in quo totius euangelij summā cōplexus est dicēs predicatoribus euāgelij Mar. vlt. Euntes in mundū vniuersum. predicate euāgeliū omni creature. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Et hāc etiam efficaciā idem fluuius

iordanis olim in figura ostenderat. quando lepram Naaman syri abluit et mundauit. iiij. Regum. v. Octaua et vltima efficacia sacri euangelii sumitur ex tocius trinitatis sup iordanem apparitione Jesu enim baptizato in iordane. Johannes celos apertos sup eum vidit. et vocem patris audiuit. filium presentialiter tetigit. spiritum sanctum in specie columbe conspexit. et sic tocius trinitatis mysterium sup iordanem intellexit. vt habet Mathei. iij. et Mar. j. Ex quo colligitur q per virtutem sacri euangelii fit nobis reuelatio celestium mysteriorum. Unde discipulis euangelizaturis dicit saluator Mat. xiij. Vobis datum est nosse mysterium regni dei. C

Secundo fluenta euangelica describuntur que ad temporis congruitatem et modernorum studiositatem in messis designatione. cum dicitur: Tempore messis Olim namque ante euangelium nondum erat tempus messis. imo primum scilicet tempore legis nature virtus euangelica pullulare incepit quasi in herbam. Deinde tempore legis mosayce pullulabat in spicam. Sed demum tempore euangelii tanque fructibus iam maturatis tempus est messis. Juxta illud Mar. iiij. Ultro enim terra fructificat: primum herbam: deinde spicam: deinde plenum frumentum in spica. Et cum ex se produxerit fructus: statim mittit falcem quoniam adest messis. Super quo verbo dicit Chryso. Primo inquit herba fructificat in lege nature. paulatim ad profectum crescens. postea producit spicas in manipulum colligendas. et in altari domino offerendas. in lege scilicet moysi. postea vero producit plenum fructum. scilicet in euangelio. et tunc est tempus messis. Unde Joh. iiij. Uidete regiones quoniam albe sunt ad messem. Quasi dicat secundum Chryso. Parata sunt omnia. solum mitto vos ad collectionem fructuum. Et hoc maxime referri potest ad conuenientiam moderni temporis. Modernum quippe tempus maxime tempus messis est. vtpote semine euangelico id est. apostolorum predicatione dudum sparso. et agro dominico sanctorum doctorum et venerabilium magistrorum dogmate iam rigato. nec amodo superest aliud nisi colligere fructus. Ita enim relucet hodie veritas euangelica. vt pene iam nihil nouum a modernis doctoribus dici valeat. vt accedat sapientis sententia Eccle. j. Nihil inquit est sub sole nouum. nec valet quisque dicere. ecce hoc recens est. Sed apte modernis temporibus accommodata est illa senece sententia epistola. lxxx. Apes inquit debemus imitari que vagantur et flores ad mel faciendum idoneos carpunt. Deinde quicquid attulere: disponunt ac per fauos digerunt. Ita debemus quecunque ex diuersa lectione congessimus separare. Melius enim distincta seruantur. Deinde ad debitam facultatem ingenii in vnum saporem varia illa licamenta confundere. vt si apparuerit vnde sumptum est. aliud tamen esse quam vnde sumptum est appareat. Hec Seneca D

Tertio describuntur fluenta euangelica quo ad sui exuberantiam et expositionum copiositatem. quod innuitur in riparum aluei repletione. cum dicitur. Ripas aluei sui impleuerat Per ripas aluei intelligitur capacitas humani ingenii. Tunc enim iordanis ripas aluei sui implet quando doctrina euangelica ex confluentia multorum riuulorum scilicet expositionum variorum doctorum. ita exuberat quod capacitatem nostre intelligentie quodammodo replet. Quod conuenienter in iordanis inundatione innuitur. Ad literam enim iordanis inundatio ex imbribus et niuium a lybano resolutione causatur que in initio veris amplius prouenire solent. quo tempore in illa regione calida iam est messis vt dicit glosa. Sic profecto ex diuine gratie instillatione que per imbrem et ex celestis desiderii liquefactione que per niues signatur. doctores varii vsque ad hec tempora suis preclaris expositionum riuulis: fluuium euangelicum impleuerunt. vt de eis dici possit illud psal. Etenim celi distillauerunt a facie dei synai: a facie dei israel Nec tamen adhuc diuina sapientia distillare cessat et pluere intellectibus studiosorum. Non enim abbreuiata est manus domini Subdit enim statim post verba iam inducta in psal. Pluuiam voluntariam segregabis deus hereditati tue etc. Et post. Dominus dabit verbum euangelizantibus virtute multa. Ego autem ripas alvei mei nedum non impleuerat: imo nec stilla minima sensus madefactas: presumptuosam non habens fiduciam vt iordanis influat in os meum Job. xl. imo nec confidens quod vel paruam stillam sermonis eius audierim. Job. xxvi. ad fontem sapientie sitibundus fugio: orans cum propheta dicens: Concrescat in pluuia doctrina mea. fluat vt ros eloquium meum. quasi imber super herbam et quasi stille super gramina. quia nomen domini inuocabo. Obsecro ergo deus meus vt paulisper iordanis conuertatur retrorsum. des mihi transeundi auxilium sit mihi gratia tua pro muro a dextris et a sinistris Esto mihi in baculus sustentationis ad pagrandum iordanem hunc euangelice expositionis. quatenus hoc expleto opere confidenter dicam illud Gen. xxxii. In baculo meo transiui iordanem istum. Quod mihi prestare digneris qui es fons sapientie in excelsis. Amen

Diuisio et continuatio euangeliorum

II A

Ut autem sequentias euangeliorum dominicalium prout leguntur per circulum anni ad aliquem ordinem conuertamus. diuidenda sunt ipsa euangelia secundum

distinctionē tempor; anni. Annus autē primo fa ac diuidit in quattuor ptes fm quattuor q de christo in euāgelio principaliter intendunt. Quedam nāq3 tradunt in euāgelijs que respiciunt christi aduentū 7 incarnationē. et fm hoc habemus primā ptem anni q vocat tempus aduētus 7 incarnationis. 7 incipit a pma dominica aduētus. et durat vsq3 ad dominicā post octauā epiphanie. Quedā aūt respiciūt hominū cōuersionem 7 ad fidē vocationē. et fm hoc habemus secundā partē anni que vocari potest tps cōuersionis. 7 durat a pdicta dnica vsq3 ad dnicam in passione. Quedā vero respiciūt nostram redemptionē que facta est p christi passionē. 7 fm hoc habemus terciā ptem anni. et pōt vocari tps redemptionis. 7 durat hoc tps a dnica in passiōe vsq3 ad octauā pentecostes. Postremo quedam tradunt in euāgelio que respiciūt nostra3 spūalem pfectionē. et fm hoc accipit quarta ps anni sc3 ab octaua pētecostes vsq3 ad aduentū domini. et potest dici tps pdicationis. Et differt hoc tps a secūda pte anni pdicta. q ibi repsentatur hominū de nouo cōuersio 7 ad fidē inuitatio. quantū ad pma rudimēta fidei. sed hic repsentatur vita christi 7 eius doctrina siue pdicatio quantū ad pfectionem totius vite christiane. Et hec quattuor anni pa siue euāgelice traditionis intēta accipi pñt penes quattuor ptes vl loca magis memorabilia iordanis fluuij. B Primo nāq3 iordanis orit ex lybano q interptatur candidatio. 7 fm hoc accipit pmū tps quo christus ex candida vgine venit in hunc mundū. cādidus 7 rubicūdus. Cant. v. Deinde iordanis transitum facit p mare galilee qd interptatur transmigratio. 7 significat tps scdm. quo peccatores transmigrauerūt ad pniam 7 increduli ad fidē.

Deinde iordanis trāsit p illum locū vbi christus baptizatus est. 7 vbi iordanis filij israel trāsitum dedit. p qd significat terciū tpus quo christus sacramēta nostre redemptionis instaurauit 7 transitū ad vitā patefecit. Demū iordanis in mare mortuū ingredit 7 ibi absorbetur. p qd accipi potest quartū tempus. q euāgelice pfectionis sectatores moriunt mūdo 7 omne qd in eis carnale est: dulcedine diuine pgustationis penitus absorbet. sicut de quibusdā dicit apostolus Colos. iij. Mortui estis et vita vestra abscōdita est cū christo in deo. Igit fm pmissa liber sequens; dominicalium diuidit in quattuor ptes principales. In pma pte ponunt euāgelia ptinentia ad primū tps sc3 aduētus dni 7 incarnationis. In secūda ptinentia ad secundū tempus videlicet nostre cōuersionis. Ibi. Nuptie facte sunt. In tertia ponunt euāgelia ptinētia ad tercium tps videlicet nostre redēptionis. Ibi. Quis ex vobis arguet me de peccō. In quarta pte ponunt euāgelia ptinētia ad tpus pdicationis christi siue nostre pfectionis. Ibi. Estote misericordes sicut 7 pater vester 7c. Prima ps pmi tpis diuiditur in duas. fm q pmum tps includit duo. Primū ptinet ad christū venturū. 7 fm hoc dr tps aduētus. Scdm vo ad christū iam natū. 7 fm hoc dici potest tps incarnationis. Et includit illud tps oia illa euāgelia que ptinēt ad christi infantiā et etiā puericiā. Primo enī ponuntur euāgelia ptinētia ad christi venturi infantiam. Secūdo ptinētia ad christi nati infantiam. Ibi ī euāgelio noctis sancte. Exijt edictū. C

Circa pmā ptem est sciendū q ecclia pagendo aduentū christi pmū sc3 in carnē. cōmemorat etiā interdū in officio aduentū secundū qui erit in iudiciū. Cuius rō est: vt videlicet ex incussione timoris magis excitemur ad pparandum nos ad aduentū amoris. Et hic duplex aduentus innuit etiā in origine iordanis fluuij. q vt dictū est orit ex lybano. 7 fm Hiero. habet duos fontes ior et dan. Per ior qd interptatur fluuius vel riuus designat pmus aduentus q est in carnem. quo apti sunt nobis riuuli gratiar; et pfluxit fluuius aque viue. Apoc. xxij. Ostēdit mihi angelus fluuiū aque viue. Per dan qd interptatur iudiciū significat secūdus aduētus q erit in iudiciū. Hiere. viij. A dan auditus est fremitus. Et quia timor pcedit amorē siue charitatē. et introducit eam sicut seta filum. ideo primo ponit euangeliū d secūdo aduētu. in quo p sig terribilia ad timorē dñi excitamur. Secūdo ponitur euāgelia de pmo aduētu quo p tante dignitatis indicia ad amorem suum feruētius puocamur. Ibi in euāgelio secūde dominice. Cum audisset Johānes. Et hec secūda ps diuidit in duas. Qr primo ponit euangeliū in quo pcursor domini de ipso venturo sanctificabit 7 informat mittēs ad hoc discipulos suos. Secundo ipse pcursor aduentū eius quē iam dixerat attestificat. Ibi ī euāgelio tertie dominice. Miserunt iudei. Et hec secunda diuidit in duas. quia pmo pcursor aduentum christi testificat corā paucis. Secūdo eum testificat palā corā multis. Ibi in euāgelio quarte dominice. Anno quintodecimo. Iterum pma istarū diuidit in tres fm tria euāgelia illius hebdomade. Primo enī describit pcursoris testificatio corā paucis sicut pharisei. sacerdotibus. et leuitis. Secūdo describit angeli annunciatio facta virgini. Ibi in euangelio quarte ferie. Missus est angelus. Tertio describitur Eli

zabeth propheta. In euangelio sexte ferie Exurgens Maria. Et hec oia testificant aduentū christi. licet nō eo ordine gesta sint q̄ euāgelia ordinant. Et hoc nō est rarum in euāgelijs. etiā in textu euāgelioꝝ. vbi euāgeliste plura scribūt p preoccupationē. Possunt autē illi tres ptes sic diuidi. Quia pmo describit testificatio Johis d' christo q̄ iā venerit in quadā obscuritate generali dicēdo. Medi⁹ aūt vestrū stetit. Secūdo vt ħ magis credat describit mod⁹ quo venerit in spāli. Ibi. Missus est. Tertio ad maiorē euidentiā illi⁹ modi subijcit Elizabeth vaticiniū et Johis gaudium de christi pñtia corpali. Ibi Exurgens maria. Tūc sequit illa ps. Anno q̄ntodecimo q̄ diuidit in duas. Quia pmo ponit p̄cursoris publica p̄conizatio. Scd'o ne de eo quē p̄conizauit alicui sit dubiū. subijcit nutritoris certificatō. vt videlicet p⁹ q̄ ille q̄ fuit familiaris virgini et puero. et cui incūbebat scire de statu vginis. fuerat plene certificat⁹ ipsum esse saluatorē mundi. et nos certificatos estimare debem⁹. Secūda ibi in euāgelio vigilie. Cū esset desponsata. B

Tūc sequit illa ps. Exijt edictū. In qua agit de christo iā nato. que diuidit in duas. Primo ponunt ea que gesta sunt i ipsa hora dñice natiuitatis. Secūdo describunt tria q̄ acta sunt circa pueꝝ in testimoniū vere deitatis simul et humanitatis. Ibi in euāgelio dñice infra octauā. Erāt Joseph et maria. Prima in tres p̄mo q̄ tria sunt euāgelia illi⁹ diei. In quoꝝ pmo describit partus virginei oportunitas. In secūdo erudit rudis pastoꝝ simplicitas. Ibi. Pastores loq̄bāt. In tertio describit nati infantis vera diuinitas. Ibi. In pncipio erat verbū. Illa ps. Erāt Joseph. diuidit in q̄ttuor. Quia pmo pfertur testimoniū nato puero p ppheticū oraculū scꝫ symeonis et anne reuelationē. Secūdo p pueri circūcisionem et nois impositionē. Ibi. Postq̄ꝫ consūmati ꝛc. Tertio p stelle apparitionē et magoꝝ oblationē in die epiphanie. Ibi. Cū nat⁹ esset Jesus. Quarto p ipsi⁹ met pueri actualē demonstrationē. Ibi. Cū fact⁹ esset Jesus annoꝝ. xij. Et hec est sūmatori⁹ pme ptis in generali.

Expositio euāgelij prime dominice in aduentu domini. III

Erunt signa i sole et luna et stellis. et i terris pressura gentiū. pre confusione sonit⁹ maris et fluctuū arescentib⁹ hominib⁹ pre timore et expectatiōe que superueniet vniuerso orbi. Nā virtutes celorum mouebuntur.

¶ Principū natalicia cōsueuerūt antiquitus cū gaudio celebrari. et ad hoc decenn⁹ faciendū quilibet se studuit accurati⁹ pparare. Ex q̄ consuetudine rōnabiliter statutū est in ecclia. vt natalem pncipis et saluatoris nostri suscepturi. aduentum ei⁹ quo digne in occursum ipsi⁹ preparemur p aliq̄s dies añ deuotiōe debita celebremus. ℞. Ad huiusmodi aūt deuotā preparationē manuducimur ex trib⁹. ¶ Primo ex timoris incussiōe. Multi eni mouent ad bñ agēdum plus timore q̄ꝫ virtutis amore. Nā in timore dei declinat a malo vt dr̄ Prouerb. xvj. In q̄ consistit pncipium cōuersionis nostre ad deuꝫ. Unde timor est initiū sapiētie. inquantū p ipsū homo habilitatur ad ea quib⁹ quis cōgrue preparat ad susceptionē sapiēne incarnate. Et fm hoc dicit beat⁹ Aug⁹. Q꜄ timoris est pparare locum. et q̄ introducit charitatē sicut seta liniū. Ob quā etiā causam eccia celebrans aduentū domini in carnē pariter et in mentē q̄ sunt aduēt⁹ amoris. simul mentionē facit in officio de aduētu eius in iudiciū. qui est aduent⁹ timoris. vt videlicet p timorē introducat ac p hec nos moueamur ad amorosam nostri hospitij pparatiōeꝫ qua tum⁹ verbo eterno mētaliter in nobis conceptō dicam⁹ cū propheta. A timore tuo dñe cōcepimus spū̄ salutis. Esa. xxvj. Et hec est ratio vna quare isto tpe i officio admiscent aliqua de secūdo aduētu. videlicet pp̄ter timoris incussionem. Est etiā alia rō videlicet pp̄ter vtriusq̄ꝫ hominis reformationē. Quia vt dicit Theophil⁹ Sicut pmus aduent⁹ fuit ad reformationē animaꝝ. ita secūdus erit ad reformationē corpoꝝ.

¶ Secūdo ad hoc manuducimur ex sue maiestatis notificatione. Ex cōsideratiōe eniꝫ maiestatis et glorie mouemur ad exhibitionēꝫ honoris et reuerēne. Unā psal. cū dicit: Afferte dño gloriam et honorē. Causam reddēs impulsiuā subiungit: Uox dñi sup aquas de⁹ maiestatis intonuit. dñs sup aquas multas. Quāto autē princeps fuerit in maiestate glorioſior. tāto suo natalicio debebit maior honor. ¶ Tertio ex pmij pollicitatiōe. Quāto eni maioris boni pmium in pncipe expectat: tāto ei⁹ natalis iocūdius celebrat. Exultent eni filie syon in rege suo. q2 beneplacitū est ei in pplo suo. et exaltabit mansuetos in salutē vt dicit in psal. ¶ Hec aūt tria in p̄senti euāgelio p ordinem denotant. Quā ob rem cōuenienter ordinauit ecclesia vt in pncipio aduētus hoc euangeliū legat. q̄d diuidit in tres ptes. In pma parte ponit creature mūdi vniuersalis coturbatio: timoris incussiua. In secūda ponit

maiestatis nostri principis iudicialis apparitio: honoris et reuerentie inductiua. Ibi. Et tunc videbunt filium hominis. In terra ponit electorum finalem consolationem spei et confidentie erectiua. Ibi. His autem fieri incipientibus. ·B· Circa primam partem est sciendum quod appropinquante finali iudicio in omni creatura apparebit turbatio. Uniuersitas autem creaturarum reduci potest ad quattuor genera: videlicet ad naturam celestem elementarem rationalem et intellectualem. Et secundum hoc illa pars subdiuidi in quattuor. Quia primo tangitur turbatio nature corporis celestis. Secundo creature elementaris. Ibi. Et in terris pressura gentium. Tertio creature rationalis. Ibi. Arescentibus hominibus pre timore. Quarto intellectualis creature. Ibi. Nam virtutes celorum mouebuntur. ¶ Primo ergo describit turbationem in natura celesti. videlicet in sole luna et stellis. in quibus erunt aliqua apparentia insolita et nature sue repugnantia. et ideo dicuntur signa. Dicit ergo. Erunt signa in sole et luna et stellis. Solem et lunam specialiter nominat tanquam duo precipua luminaria. et secundum apparentiam et secundum efficaciam. Gen. i. Fecit deus duo luminaria magna etc. ¶ Et nota quod sicut hec duo luminaria in principio mundi fuerunt posita in firmamento vt essent in signa et tempora per sue lucis manifestationem durante mundo. iuxta illud Gen. i. Fiant luminaria in firmamento celi et sint in signa et tempora. Ita eadem finiente mundo erunt in signa finis per sue lucis occultationem. ¶ Notandum etiam quod sicut predicta luminaria sunt signa naturalium effectuum secundum suas naturales operationes. sic erunt et olim fuerunt signa gestorum supernaturalium secundum suas contra naturam immutationes. In signum enim diuine potentie. ad inimicorum vltionem olim sol stetit aduersum Josue. Josue x. In signum diuine clementie et peccatorum propitiationem sol retrocessit decem gradibus tempore Ysaie prophete. Esa. xxxviii. In signum mortalis miserie in compassionem sol obscuratus fuit christo patiente et moriente Luc. xxiii. In signum mundane malicie propter sanctorum persecutionem percussa est tertia pars solis et tertia pars lune et tertia pars stellarum in reuelatione facta sancto Johanni Apoc. viii. Quod refertur ad persecutionem sanctorum per solem lunam et stellas secundum diuersos status designatorum. vt in sequentibus patebit. Deinde in signum iudicii et extreme consummationis sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stelle de celo cadent. Matth. xxiiii. Et hec dicuntur signa. quia significabunt corporalis vite consummationem et regis et regni noui aduentum. ¶ Hic surgunt plura dubia. Et primo de eo quod dictum est. quod in omni creatura turbatio apparebit. quod non videtur conueniens. cum iudicium illud solum extendatur super hominem. quia solus iudicabitur non autem alie creature. Ad quod dicendum quod conueniens est tunc omnem creaturam turbari ex quattuor causis. Prima est. cum enim omnis creatura saltem corporalis sit propter hominem. conueniens est tunc homini compati omnem creaturam. Secunda est. quia vt dicit Chryso. Sicut homo cum moritur patitur fantasias et turbationes maximas. qui est microcosmus siue minor mundus. sic maior mundus deficiens totus perturbabitur. Modum enim deficiendi in maiori mundo ex minori oportet accipere. Tertia causa est propter hominis punitionem. Conueniens est enim vt per que quis peccauit per hec puniatur. vt dicitur Sap. xi. Et quia homo peccat abutendo creatura mundi. ideo eadem creatura suis nouitatibus eum torquebit. iuxta illud Sapientie. v. Pugnabit pro eo orbis terre contra insensatos. Quarta causa est. vt manifestetur omnipotentia venientis. de cuius aduentu omnis creatura contremiscet. Unde dicitur Malach. iii. Quis poterit cogitare diem aduentus eius. et quis stabit ad videndum eum. ·C· Item dubitatur specialiter de istis luminaribus qualia signa in eis apparebunt. cum hoc lucas hic non exprimat. Et dicendum est quod matheus hec signa magis exprimit. Tunc enim inquit sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stelle cadent de celo. Matth. xxiiii. Ex quo apparet quod signa in sole et luna erunt signa obscurationis. Et tunc surgit dubitatio qualiter huiusmodi obscuratio sit intelligenda. cum alibi dicatur. quod in iudicio erit lux lune sicut lux solis. et lux solis erit septempliciter. Esa. xxx. Ergo non obscurabuntur. Preterea impossibile est solem et lunam simul obscurari eodem tempore. cum vna eclipsis scilicet solis habeat fieri in nouilunio alia autem scilicet lune in plenilunio. Sed dicendum quod de istis luminaribus possumus loqui tripliciter. ¶ Uno modo secundum tempus propinquum ante iudicium. et sic est verum quod hic dicitur. quod sol et luna obscurabuntur. Et hoc potest intelligi dupliciter. Uno modo per aeris obtenebrationem. que tam densa erit vt lumen solis nobis non appareat. Quia vt dicit Origenes. Tunc quando erit diluuium ignis quod ardebit in consummatione mundi ex magno fumo eleuato obtenebrabitur superior pars aeris. et obscurabuntur nobis luminaria magna. Alio modo potest intelligi per sui luminis priuationem diuina virtute illud faciente in penam et terrorem peccatorum qui eorum luminositate sunt abusi. sicut egyptiis in plagam date sunt tenebre ita vt palpari possent. Exo. x. Et hoc est quod dicitur Johelis ii. Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus et horribilis. Et istud fiet ante iudicium. vt ibi dicit glosa. ¶ Aliter possumus loqui de istis quantum ad ipsum momentum iudicii. et sic non est credibile quod obscurentur sui luminis priuatione. quia totus mundus illustrabitur

christo veniente. Possunt tamē dici hec lumīa na obscurari dupliciter. Uno modo sm̄ Aug. Hiero. comparatiōe maioris lucis superuenientis. Maz in gloriosa christi apparitiōe tant⁹ erit ei⁹ fulgor et gloria. vt sol et luna lumen suū abscōdere videant. sicut stelle nō apparēt sole oriēte. et lumen cādele nō lucet in die. Huic alludit qđ dicit Origenes sup illo v̄bo Math. xxiiij. Tūc apparebit signū filij hoīs in celo. Sicut enī inq̄t in dispēsatione crucis sole deficiēte tenebre facte sūt sup vniuersam terrā. sic et filio hoīs apparente i celo deficient lumina solis et lune et stellaꝝ. quasi cōsumpta ex multa v̄tute signi illi⁹. Et in hoc sensu potest accipi illud Esa. xxiiij. Erubescet luna et sol cōfundet cū regnauerit dn̄s exercituū. Aliter sm̄ Rabanū p̄nt intelligi illa luminaria tūc obscurari sui lumīs p̄uatiōe. sicut de sole factum esse cōstat tpe dn̄ice passionis. vt pacto iudicio maiori lumine innouent. Tertio modo possum⁹ loq̄ de his sm̄ statū post iudiciū Et sic implebit illud p allegatū Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis. et lux solis erit septēpliciter. sicut lux septē dieꝝ. Et tūc ista luminaria nō obscurabūtur. sed innouabunt. iuxta illd̄ Esa. lxv. Ego creo celos nouos et terrā nouā. Que innouatio potest dici q̄dammō obscuratio. inq̄ntū hec lumīaria maioris lucis amictu potient. ac p hoc dicātur priori lumine spoliari. Ad p̄mū obiectū patz p p̄dicta. Sz ad illud de eclipsi dicendum q̄ ille eclipses de qb⁹ hic nō erūt naturales sz miraculose et differe ab aliis eclipsib⁹. Tū q2 erit vniuersalis. tū quia diu durabit. tū q2 solis eclipsis nō fiet p lune interpositionē sz p diuinā v̄tutem. Similiter de eclipsi lune. q̄ nō erit p terre inpositionē. sz p lucis carentiā sole p̄uato suo lumie.

.D. Jtē querit singulariter de defectu lune Quia dr̄ Johel. ij. Et luna ouertet in sanguinē. Quō hoc sit intelligendū. Et dicendū est q̄ habebit sanguineū colorē. et hoc erit ouenies p̄pē quatuor causas Prima est quāt⁹ ondat q̄ ille cui⁹ sanguis innocēter fusus ē a petōrib⁹ tunc est mūdum iudicatur⁹ Secunda est ppter sanguinē humanū q̄ tunc mult⁹ effundet ante diē iudicij. Surget enī gens ɔtra gentez et regnū aduersus regnum ꝛc. vt dr̄ Math. xxiiij. Tertia causa est quatinus terreant hi q̄ diuinum honorē lune dederūt sicut gētiles. Cuius idolatrie reliq̄as adhuc tenēt quidā christiani signantes se visa lunā et salutātes aut alias hui⁹ modi obseruatiōes insectātes Quarta est ppter vltionē petōꝝ que p sanguinē intelligūtur. Quia enī stulti et sanguinolenti petōres in hoc mūdo ad instar lune sp̄ de defectu in defectū sūt mutant. Jdeo luna sanguinea apparebit. ad designandū q̄ sicut sanguis in luna: sic petā patebunt in cuiuslibet ɔsciā. Tūc enī manifesta erūt abscōdita cordis vestri .E. Jtē querit de casu stellaꝝ q̄liter hoc sit intelligendū cū substātia eaꝝ sit incorruptibilis. Nec etiā videt possibile eas posse cadere in terrā vt dicit Aug. Quia cū omnes aut plures eaꝝ sint maiores tota terra. quō caderēt in terrā. cū eaꝝ multitudinē terra capere n̄ posset Risio stelle sumit dupl̄r Uno modo p̄prie. et sic dicunt cadere tripliciter. videlicet vel igneas comas emittēdo. tūc enī omīa sydera stationaria et erratica magnas d̄ se comas emittent. vt dicunt iudicēt iudicis aduentū. Uel lumen suū retrahēdo. ita q̄ p aliquos dies ante iudiciū stelle lumē suū retrahēt vt nō videātur. sm̄ Rabanū. Et q2 nō apparebūt tanta erit obscuritas. vt credāt hoīes eas cecidisse. Et sm̄ hoc vbi Matthe⁹ dicit. stelle cadēt de celo. dic̄ marcus Marc. xij. Et stelle celi erūt decidentes. id ē. lumie carētes. vt exponit Raban⁹ Un̄ Johel. ij. Stelle retraxerunt lumē suū. Alio modo stelle accipiunt similitudinarie sm̄ q̄ stelle dicunt q̄dam impressiones in aere. Sicut nunc aliq̄n videtur assub. q̄ est quedaz impressio ex vapore calido et sicco generata. vt dr̄. j. metheoroꝝ. Quemadmodum stelle videtur cadere. Et tunc in aere tales impressiones abundabūt. et v̄tute stellarum et vi caloris ab igne vltime ɔflagrationis excitate. intantū q̄ omnis multitudo stellaꝝ videbitur cadere. Et hoc fiet p̄cipue. vt veniente iudicem precedāt signa inflamationis mundi. iuxta istud psal. Ignis ante ipsum p̄cedet .F. De quo igne signāter est notandū. q̄ virtute diuina: non solū ignis qui est in spera sua. sed et omnes ignes et qui in terra et qui sup terrā sunt cōcurrent ad mundi conflagrationē. Et habebit iste ignis conflagrās effectū quattuor ignū. videlicet Ignis infernalis: ad reproboꝝ punitionem. Ignis purgatorij ad bonoꝝ a venialib⁹ purgationem. Ignis terrestris ad vegetabiliū et sensibilium cōsumptionē. et humanoꝝ corporuz incinerationē. Et ignis elemētaris. ad elementoꝝ subtiliationē. et innouationis eoꝝ dispositionē. Hoc itaq3 igne terre facies ita exuret. q̄ peribit figura hui⁹ mūdi. sicut olim p aque diluuiū factum fuit. Gen. vij. Allegorice. In sole christ⁹. in luna beata virgo. et in stellis apostoli designātur. In quibus omnib⁹ de aduentu verbi i carnē fuerūt signa mira vtiq3 et stupenda. vt infra i sermone primo Erūt signa in sole ꝛc. deducetur Moraliter p solem status pfectoꝝ designat Eorum enī est admodum solis influere aliis et

illuminare Ecc. xliij. Sol illuminans p omnia re-
spexit. Per lunam status pficientiū signatur.
ad quos ptinet exteriorib⁹ exercitijs virtuosis.
que sunt circa mutabilitatē humanoꝝ actuum
insistere ad similitudinē lune. q̄ fm astrologos
inter planetas spēaliter habet influentiam sup
mutabilitate illoꝝ iferioꝝ. Et pcipue sup dispo-
sitione corpis humani. Unde de homine dispo
sitiones seu passiones corpis insectante dicitur
Ecc. xxvij. Stultus vt luna mutat. Circa huius
aūt mutabilitatis ordinationē ꝛ debitā regula-
tionem. status pficientiū versat. Talibus dicit
apl's Roma. xij. Obsecro vos vt exhibeatis cor-
pora vestra: hostiā viuentē. sanctā. deo placētē.
rationabile obsequiū vestꝛ. Et nolite cōforma-
ri huic seculo. sed reformamini in nouitate sen-
sus vestri. Per stellas vero stat⁹ incipientiū ac-
cipitur. ad quos ptinet pterita peccata plāgere
ꝛ a futuris cauere. Stelle enī emissione radioꝝ
aerem impuꝝ depurāt. et eaꝝ v̄tute aufertur a
mūdo illo pestilentie corruptela. vt dicit Alfra-
ganus. Unde Ecc. l. Quasi stella matutina in
medio nebule. supple depurās ipsam nebulam.
Sic gratia iustificās depurat animā penitētēꝫ.
G. ¶ In quolibet istorum statuū vt v̄bum
eternū concipiat in mente debēt certa signa pre
currere. In sole nanqꝫ quantū ad pfectos debet
esse signū statiōis. Et hoc tripliciter. ¶ Primo
p mentis in deū stabilitionē. ne varijs cogitati-
onibus euaget. Unde psal. Jacta cogitatū tuūꝫ
in dño ꝛc. Nā sicut docet abbas Seren⁹ in col-
lationibus patꝫ. Anima naturaliter nunqꝫ pt
ociosa consistere. sed necesse est eā ppria mobili-
tate discurrere: nisi habeat aliqd̄ fixum vbi suos
exerceat motus. ꝛ discat quas materias debeat
sue memorie pparare. erga quas suos volatus
indefessos exerceat. et īmorandi robur adq̄rat.
Sic stabat Maria magdalena plorās ad mo-
numentū. Sup quo dicit Aug. Maria tota ī
excessu mētis posita nullā recepit cōsolationem
ꝛ ad nullū attendit consolatorē. sed intra se cogi
tauit dicens: Prodꝫ dolor: qualis est ista visita
tio. Onerosi sunt mihi omnes cōsolatores. gra
uant me ꝛ nō consolant me. Ego quero creato-
rem. et grauis est mihi ad videndū omnis crea-
tura. ¶ Secūdo p animi constantiā ꝛ aduerso-
rum fortē ppessionē. Sic stabant apl'i ꝛ marty-
res. q̄bus dr̄ Matth. x. Dū steteritis añ reges ꝛ
presides ꝛc. Unde de beata Lucia legit. Q, sta-
bat eā loco immobilis: ita vt nullo posset inge-
nio de loco moueri. in signū videlicet firmitatis
ꝛ cōstantie animi. ¶ Tertio p virtū vacationē.
Psal. Stantes erāt pedes nostri in atrijs do-
mus dei nostri. Per atria itelligit pregustatio
vite eterne in qua celebrat conceptio verbi eter-
ni. vt inferius patebit. In his atrijs pedes. id est
vires mētis dicunt stare. id est. vacare expectan
do aduentū verbi. Non q̄dem sedere vel iacere
sed stare. In vita enī beata mens dr̄ sedere vel ia-
cere. q2 ibi est omnimoda quies. Sed in hac vi-
ta que via est cōuenit stare. q2 habita p̄gustati-
one glorie in cōtemplatione vl raptu. adhuc su-
mus viatores. et multū restat de via anteqꝫ per
ueniamus ad terminū. Et ad hāc triplicem sta-
tionem hortat nos apl's Philip. iiij. Sic state ī
dño charissimi. ¶ Secundo in hoc sole debꝫ ap
parere signū retrogradationis p cōtemplatio-
nis et actiōis alternationē Ezech. j. Animalia ibāt
ꝛ reuertebant. Animalia enim. id est. sectatores
euangelioꝝ pfectionis. vadant ad vitā contem-
platiuam in qua quia diu immorari nō p̄ualēt
reuertunt ad actiuā fm Greg. ¶ Tertio signū
obscurationis p ppue glorie omnimodā exina-
nitionem. vt in oculis suis nihil se esse reputent.
Sic semetipsum obscurauit aplus dicēs. ij. Co-
rinth. xij. Pro me nihil gloriabor nisi in infirmi
tatibus meis. Et iterū. j. Corinth. xv. Nouissime
omniū tāqꝫ abortiuo visus est et mihi. Ego enī
sum minimus aploꝝ. Et sequit. Gratia dei suꝫ
id qd̄ sum. ¶ In luna q̄ntum ad proficiētes de-
bet apparere signū in sanguinē conuersionis p
passionis christi iugē recordationē. Nā eis dic
christus Threnoꝝ. iij. Recordare paupertatis
mee et absinthij et fellis. Et respondere debet ho
mo illud qd̄ ibi seqtur: Memoria memor ero.
ꝛ tabescet in me anima mea. ¶ In stellis vō q̄n
tum ad incipiētes debet esse signū casus ꝛ ppꝛie
deiectionis p defectuū culpabiliū humilē reco-
gnitionem. De quo casu exponi pōt illud Pro
uerb. xxiiij. Septies in die cadit iustus et resur-
get. Justificatus enī p gratiā dei. omni tempore
qd̄ p numerū septenariū in nuit. debet cadere p
ppriam recognitionē. Et tunc semp post casuꝫ
resurget p diuine miseratiōis subleuamē. Quo
tiens enim q̄s p suis defectibus ingemuerit. to-
tiens diuine ppitiationis gratiā sibi ampli⁹ cu-
mulabit. Hec aūt signa facere in quolibet statu
non est ex nobis: sed ex sup affluentia diuine bo
nitatis. Jdeo sapiens orat Ecc. xxxvj. Miserere
nostri deus omniū et ostende nobis lucem mi-
serationū tuarum. Et subdit. Jnnoua signa im
muta mirabilia. H. Aliter etiā potest mo-
ralizari presens pticula. vt dicat p solem mentēꝫ
rationalem: in qua consistit veritas diuine ima
ginis. p luna m vero sensualitatē vel rationē in-
feriorem. ꝛ p stellas opera nostra v̄tuosa itelligi

Et sm hoc quelibet fidelis aia ad mentalem aduentu verbi bene disposita intelligi pt p illaz mulierez de qua dr Apoc. xij. Q. erat amicta sole z luna sub pedib9 ei9. z in capite eius corona stellarz duodecim. Dicitur qdem amicta sole q ad mens rōnalis claritatē. luna sub pedib9 eius quo ad inferiorē porcionē z sensualitatē. z in capite ei9 corona stellarz duodecim. quo ad meritorum multiplicatē. In his debēt apparere certa signa. vt ad cōceptionē verbi aia sit idonea. In sole. id est in mēte debet esse signum increate imaginis et diuine represētationis. In cuius figura Exo. xvj. dr. Q. cum incaluisset sol liquefiebat māna. Quādo eni mens rōnalis icalescit p diuine psentialitatis tentionē z adhesionē qntum ad memoriā. p diuine veritatis cōtemplationem qntum ad intelligētiā. p diuine bonitatis dilectionem vel fruitionē qntum ad volūtatem. tunc videlicet pnbus imaginis sic cōuenienter aptatis liquefit māna. id est. dulcedo vbi eterni resoluitur in mēte z intim9 degustatur. In luna vero sensualitatis debet esse signū debite sbiectionis vt sensualitas subsit menti sicut mens deo. Et quia hoc signū vt debuit nō resplēduit in pmo pente. inde factū est in vniuersam totius posteritatis. vt qd prius habuit homo de legenature ppter iusticie originalis cōcreationē. nunc in eo sit velut qddam signū ppter fomitis rebellionem. Et hoc est qd dr. Et luna sub pedib9 ei9 scz mentis. Cuius etiā exemplū est in luna naturali que semp obsequit soli respiciēdo ipsuz sm aliquā ptem sui ad receptionē luminis. In stellis. id est in opibus electis debet esse signum victorie z supererogationis. Apoc. ij. Qui vicerit z custodierit opa mea dabo illi stellaz matutinā. id est. pmium correspondēs merito opm electorum. Hec stella. id est luminositas bonorū operum nunqz tēdit ad occasum. sed semp erit ima ne quasi d nouo oriri incipiat. Iuxta illud Ecc. xviij. Cum cōsummauerit homo tunc incipiet. Item sicut stella cum magna sit apparet parua sic opera nostra virtuosa quātumcūqz magna sint z excellētia debent in oculis nostris apparere pua. Unde dictū est Dauid. j. Reg. xv. Cū z esses puus in oculis tuis caput in israel factus es. Item sicut stelle i nocte lucēt z in die latēt. sic sm Bern. sup Can. vera virtus latet in psperis z eminet in aduersis. ¶ Deinde cū dicit. Et in terris pressura gentiū. describit secūdo turbatio i creatura elemētari. In terris dicit pluraliter propter diuersas ei9 ptes. licet sit vna terra. vt pbat pmo de celo z mūdo. Dicit aūt hec pressura afflictio z angustia. ij. Reg. xv. Inuenerūt te malatua z pmunt te angustie. Que aūt sint ille angustie exprimitur Luc. xxj. Surget gens ꝯtra gentem z regnū aduersus regnū z terremotus magni erunt z pestilētie z fames. In fine eni mūdi magna est pssura gentiū dum gens conat opprimere gentē. Et pcipue tūc tyranni multi consurgent. Et ex hoc pnosticari possumus ppe esse finem mundi. Quia hodie videm9 tyrānos passim sibi vsurpare terrarz dominia. ¶ Alio modo potest intelligi pssura gentiū. Nam tenebre ita erūt horrēde vt homines se mutuo videre nō possint. Et quia erūt terremot9 magni et nihilominus sonit9 maris terribilis homies attoniti volentes quasi fugere discurrēdo pment se inuicem vt ruāt vn9 sup aliū. Esa. iij. Corruet pplus vir ad vir. vnusquisqz ad pximū suū. Et sm hoc pprie dicit pressura quasi pmens sursū. Subiungitur aūt causa hui9 pssure maxime in locis maritimis. cū dr: pre cōfusione sonitus maris et fluctuū. Sonit9 maris potest dici cōfundi dupliciter. Uno mō qz mare inusitato mō terribiliter fremet. z lit9 maris vehemētius agitabitur tēpestate. Iuxta illud Esa. lj. Ego dns cōturbo mare z intumescūt fluctus eius. Et ps. Qui ꝯturbas pfundū maris z sonū fluctuum eius. ¶ Alio modo potest dici ꝯfundi sonit9 maris quia omnino pibit. z assuet9 fremit9 vlteri9 nō audiet. Et vtrūqz intellectū tangit Hiero. int illa qndecim signa pcedentia iudiciū. Nam vna die eleuabunt fluctus maris sup psteriā altissimorum montiū. Alia aūt die depmetur mare vsqz ad pfunduz vt vix humanis oculis pateat vorago eius. Cetera vo ex illis qndecim signis hic ponere omisi. quia in libris coibus habētur. ¶ Potest etiā tertio exponi actiue vt dicatur. p confusione sonit9 maris et fluctuū. Quia sonus maris tam horribilis erit q confundet homines audiētes sonitū z vidētes fluct9 maris. ¶ Deinde cum dicit. Arescētibus hominib9 p timore zc. Describit tertio turbatio in creatura rationali. id est in homine. Arescentibus. id est. deficiētibus a vigore sue corpalis virtutis z colore. In illis eni dieb9 efficient homies aridi z stupidi z velut amētes. vt etiā Hieronym9 tāgit in illis qndecim signis. Et causam hui9 ariditatis subiūgit dicēs: p timore et expectatiōe. p timore. s. maloz psentiū. et expectatione. scz maloz adhuc restāntiū. Timor eni causat tremorem in mēbris z ariditatē currēte sanguine ad cor. Unde dr Prouerb. xvij. Spūs tristis exiccat ossa. que in quā timor et expectatio. supueniet vniuerso orbi. q. d. Nec natio nec puintia excludetur ab istis angustijs. Per orbē

hic intelliguntur quecunqz sunt in pferia circulari vt celũ ꝛ elemẽta. vt pbatur scdo de celo ꝛ mundo. Unde tunc quelibet creatura dicere poterit illud. ii. Paralip. xx. Ex omni pte me angustie pmũt ❡ Deinde quarto ponitur turbatio in creatura intellectuali. id est. in angelis. cũ dicitur Nã virtutes celoꝝ mouebuntur. q. d. Non est mirũ si homines ex tãta cõmotione ꝛ timore arescẽt. cũ etiã virtutes celoꝝ. i. angeli mouebuntur. R. Notandũ ꝙ licet nomẽ virtutũ sit speciale vni9 ordinis angeloruꝫ sm Diony. in de celesti hierarchia. hic tñ ponitur vt est cõmune omnib9 angel'. et specialiter motorib9 orbiũ q̃ dicuntur celestes virtutes Quia sicut virus inferioꝝ reseruatur in corpib9 celestib9 sic virtus corpoꝝ celestiũ in suis motoribus. Dicuntur aũt virtutes celoꝝ moueri sicut ministri mouentur cũ dño suo. Chryso. Si rege terreno ad expeditionẽ surgente totus exercit9 cõmouetur ꝛ tota ciuitas sequitur quãto magis rege celoꝝ surgẽte ad iudicandũ viuos ꝛ mortuos. virtutes celoꝝ mouebuntur. Terribiles ministri terribilez dñm pcedentes. añ ipsum fulgura viua pcedent. pro tubis horrenda tonitrua. Uere magna vox cui omnia obediũt elemẽta. que peccatum scindit. inferos apit. vincula mortis disrũpit. Hec Chrysostomus. Iste autẽ motus erit quadrupliciter ❡ Uno modo quia mouebuntur quodaz motu ammirationis videntes inusitatos effectus accidere pter naturalẽ ordinẽ. vt dicit Aug. et vt exponit magister sniaꝝ li. iiij. dis. xlviij. Sz contra. Ammiratio puenit ex ignorãtia. vt patet in pꝛhemio methaphisice. sz angeli nõ sũt ignorãtes. Quid eni est ꝙ nesciãt qui vidẽtẽ omĩa vidẽt. vt dicit Greg9. iiij. dialogoꝝ. Ad hoc dicẽdum. ꝙ licet angeli deũ videãt. nõ tñ ipsum cõprehendunt. ideo in eis nesciẽtia esse põt respectu aliquoꝝ de q̃bus illuminari dicuntur alter ab altero et oẽs a christo. ❡ Secũdo mouebuntur ad pctõꝝ vindictam ꝛ sepatione. vt videlicet viderint regẽ suum iratũ. Tũc eni exibũt angeli ꝛ sepabunt malos de medio iustoꝝ. et mittẽt eos in caminum ignis. Matth. xiij. ❡ Tertio dicuntur moueri. qꝛ trãsmutabuntur ab inuisibilitate ad visibilitatem. qꝛ tũc angeli hoim oculis visibiliter apparebũt. Et tũc timebũt hoĩes sicut videntes iudicis officiales. Un̄ Greg. in omel. Uirtutes celoꝝ in aduentu districti iudicis: nostris tũc oculis visibiliter apparebũt. vt districte tũc a nob exigant h ꝙ nos mõ inuisibilis cõditoꝛ equanimiter portat ❡ Quarto mouebuntur ppi potestatis ꝛ officij sui ãmotionẽ. Nã tũc ãmouebitur ab eis officiũ mouẽdi celos. tũc nõ dñabuntur q̃dã eoꝝ regnis ꝛ puincijs ꝛ ciuitatib9 vt nũc. Un̄ ꝛ. ij. Coꝝ. iij. Euacuabit omnẽ potestatẽ ꝛ virtutẽ. Ubi dicit glo. Duz durat mũdus angeli angel'. demones demonibus ꝛ hoĩes hominib9 pcipiũt ad vtilitatẽ viuendũ vel decptionẽ. sz tũc oĩs plãtio cessabit. qꝛ necessaria nõ erit ❡ Quito dicit pñt moueri ex magno timore. videbũt eni totũ orbẽ iudicari. ꝛ lucifeꝝ q̃ eoꝝ pnceps fuit. Unde magn9 erit eis timor. Ezech. xxxi. A sonitu ruine ei9 scz luciferi cõmouebuntur oẽs angeli cũ deducerẽt eũ scz ad infernũ Sz diceres quõ angeli tũc timebũt cũ timor sit mali possibilis. angelis aũt cõfirmatis nullũ malum est possibile. sed ipsi abundãtia pfruuntur. maloꝝ timore sublato. vt dicitur Prouerb. i. Ad hoc dicendũ ꝙ hoc malũ qd est deo non subijci ꝛ ab ipso separi angelis est possibile sm suaz naturam. pter flexibilitatẽ liberi arbitrij. sz nõ est eis possibile pter gratie cõfirmationẽ ꝛ glie pfectionem. Consideratiõe ergo sue nature angeli timebũt nõ timore pene vel pturbatiõe pauoris. sz honore diuine vindicte. Job. xli. Cum sublatus fuerit timebũt angeli. Un̄ sicut si aliq̃s sup mẽtis supaliũ existẽs q̃dam modo terretur ex cõbustione ville alicui9 vel hiat9 terre. sic q̃dammodo celestes ille virtutes pauebũt in illa terribili vltiõe Quid ergo faciũt virgulta deserti vbi timore cõcutiũtur cedr9 lybani padisi. Est aũt i angelis timor cuiusdã reuerẽtie ꝛ admiratiõis. qꝛ scz admirantur tantã deum aiestatẽ eis incõphensibilem. De tali timore dr̃ Job. xxvi. Colũne celi cõtremiscunt ꝛ pauẽt ad nutũ eius. Sup q̃ verbo dicit Greg. xvij. moral'. Ipse inq̃t virtutes celestium que sine cessatione in deum respiciunt in ipsa contemplatione contremiscunt ❡ Moraliter celorum lumine anime sancte in quib9 deus per gratiam concipi et habitare dignatur. possunt intelligi. de quibus dicitur Esaie. lxvi. Celum mihi sedes est Anima autem iusti sedes est sapientie Primus celi virtutes sunt anime virtutes. Sicut autem in aduentu in iudicium virtutes celorum corporalium mouebuntur. sic in aduentu verbi eterni in mentem omnes virtutes et potentie anime mouebuntur ad operationes superexcedentes. vt de his infra meli9 patebit sermone secundo.

❡ Expositio secũde partis euãgelij. IIII

Et tunc videbũt filium hominis venientẽ in nubibus celi cũ potestate magna et maiestate. ❡ Hec est secũda ps pncipalis. in qua expmitur pncipis nostri iudicialis apparitio

bonoris et reverentie inductiva. Et tanguntur hec quattuor per ordinem. ¶ Primo tangitur iudicis manifesta apparitio. Ibi. Tunc videbunt. Hic quidem sibi solum notum est quando venturus sit seculum iudicare. scilicet [tunc] scilicet premissis omnibus completis [videbunt] scilicet communiter omnes homines boni et mali cuiuscumque conditionis fuerint. Apoc. i. Videbit eum omnis oculus et qui eum pupugerunt. ¶ Triplicem visionem distinguit beatus Aug. xii. li. sup Gen. ad litteram. scilicet corporalem que fit in oculo corporali. Et spiritualem, que fit in imaginatione. Et intellectualem que fit in mente. In die ergo iudicii videbit christum omnis oculus. non solum oculus imaginationis vel oculus mentis. sed etiam oculus corporalis. ¶ Secundo ponitur iudicantis forma et conditio. in qua scilicet forma se ostendet [filium hominis] id est filium virginis. Quia iudicabit in forma humane nature de virgine assumpte. Et notandum quod licet grammaticaliter hoc nomen homo sit generis communis et conveniat utrique sexui vulgariter. tamen apud latinos sexus dignior nomine hominis appellatur. Sed specialiter est de beata virgine. que quasi fuit principium dignificationis humane nature quam vitiis infectam recuperavit. et pre cunctis mulieribus excellentior extitit. Ideo merito nomine hominis ponitur quam nomine mulieris appellatur. Dicitur etiam christus signanter filius hominis. non hominum. ad distinctionem aliorum qui ex utroque parente gignuntur. Christus autem non nisi unum parentem habuit in terra sicut in celo unum. Vocat se etiam non filium dei sed hominis. ratione humanitatis. quod est contra illos qui volunt se semper a digniori denominare. Vel etiam quia non iudicabit in forma dei sed hominis. ideo non appellat se filium dei sed filium hominis. ¶ Notandum etiam quod dominus iudicabit mundum in forma humane nature propter tria. ¶ Primo. quia sicut venit in forma humana hominem redimere. quia scilicet homo ipsum christum in eadem forma condemnavit iniuste. ita ipse christus in eadem forma eum iuste iudicet. Unde in ps. Deus iudicium tuum regi da etc. Secundo ad confusionem iudeorum. quatinus videntes se iudicari ab homine in quem credere noluerunt confundantur. Esaie. xlv. Ad eum venient et confundentur omnes qui repugnant ei. ¶ Tertio ad penam reproborum videntium se iudicari non ab angelo sed ab homine. et ad gloriam electorum videntium in iudice humanam naturam excellentissime exaltatam. Sed quia dictum est quod christus homo iudicabit. pro huius sanior intellectu est sciendum. quod est multiplex iudicium sicut distinguitur in quadam magistrali expositione super illud. i. Cor. vi. An nescitis quia sancti de hoc mundo iudicabunt. Est enim iudicium principalis autoritatis. quo iudicio iudicabit tota trinitas. Psal. Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Est et iudicium promulgationis quo iudicabit christus homo. de quo habetur Joh. v. Omne iudicium dedit pater filio. ¶ Est etiam iudicium assessione dignitatis quo iudicabunt sancti Sapie. iii. Iudicabunt nationes etc. Et specialiter perfecti quibus dicitur Matth. xix. Vos qui reliquistis omnia et secuti estis me sedebitis super sedes. usque tribus israel. De quibus dicit Beda super eodem verbo. Justa prorsus et digna retributio ut qui pro christi amore omnem mundi gloriam contempserunt. et associentur in iudicio. ac velut assessores iudici mundane conversationis assistant. Et qui ab eius amore nulla in hoc mundo poterant ratione divelli. illuc cum christo perveniant usque ad fastigium iudiciarie potestatis. ¶ Est iudicium comparationis. quo minus mali iudicabunt magis malos Matth. xii. Viri ninivite surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam etc. ¶ Est iudicium retributionis. quo iudicabuntur omnes boni. de quo Matth. xxv. Venite benedicti patris mei percipite regnum etc. ¶ Est iudicium discretionis quo iam sunt iudicati infideles de quo Joh. iii. Qui non credit iam iudicatus est. ¶ Tertio ponitur venientis iudicis honorifica devectio. Ibi. venientem in nubibus celi. Sed contra. tunc non erunt nubes. quia aer non poterit ingrossari nec aqua rarefieri cessante motu celi quod est primum alterans. Sed hec requiruntur ad generationem nubis. igitur etc. Dicendum est quod ille nubes miraculose generabuntur. Et hoc erit propter tria. ¶ Primo ut in nube veniat qui in nube abscessit. quia secundum Orig. Sicut eo ascendente in celum nubes eum tulit propter honorem ascendentis. ita eum deferet ad iudicium. Actuum. i. Sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum. ¶ Secundo ut christus in nube videri possit. Tanta enim erit claritas corporis christi. quod nisi in nube videri non possit. Sicut nec claritas solis. Et ideo dicit ps. Caligo sub pedibus eius. Item idem. Nubes et caligo in circuitu eius. ¶ Tertio ut nubes sit iudici pro tribunali. Nam secundum iura nulla sententia proferri debet: nisi iudice pro tribunali sedente. Tribunal autem christo erunt nubes. Iuxta illud Eccl. xxiiii. Ego in altissimis habito et thronus meus in columna nubis. ¶ Quarto ponitur iudicis potestas et iurisdictio. Ibi. Cum potestate magna. ¶ Et quinto ponitur eiusdem maiestas et coactiva executio. Ibi. Et maiestate. Hec enim duo requiruntur in iudice. scilicet potestas iurisdictionis ut ad eum pertineat. Exo. ii. Quis te constituit iudicem super me. Et maiestas coertionis. Unde dicitur x. ethicorum. Quod oportet leges coactivam habere virtutem. Et Eccl. vii. dicitur: Noli fieri iudex. nisi valeas virtute irrumpere iniquitates. ne forte extimescas faciem potentis. et ponas scandalum in agilitate tua. ¶ Vel potestas referri potest ad punitionem malorum

rum.maiestas ad premiationē bonoꝝ. Uel potestas referri potest ad hūanitatē. maiestas ad diuinitatē. quā reprobi non videbūt. nisi in effectu z experientia pene. Thob. xiij. Ostēdit maiestatem suā in gentē peccatricē. Et nota ꝙ maiestas christi apparebit in hoīe. cōcomitantiū scilicet multitudine celestiū spirituū. patriarcharū. prophetaꝝ. aplōꝝ. martyꝝ. et omniū electoꝝ. Juxta illud Zach. xiiij. Ecce dn̄s veniet z oēs sc̄i eius cū eo. ¶ Hic dubitat vtrū dn̄s debeat videri ab omnib⁹ in iudicio in forma gl'iosa. R̄n̄sio. dicēdū ꝙ sic Caput enī dꝫ cōformari mēbris. sꝫ mēbra christi apparebūt in forma gl'iosa. j. Cor. xv. Seminat in infirmitate. resurget in virtute. Un̄ Esa. xxx. Regē in decore suo videbūt Et hoc etiā colligitur ex l'rā que dicit. maiestate. Nā hoc nomē maiestas qndā gl'iam importat. Un̄ beat⁹ Aug. ad Felicianū. Glorificata est caro p maiestatem z maiestas humiliata p carnē. Sꝫ de bmōi gl'ia reprobi nulla delectationē reportabūt. sed magis inde velut inuidi torquebunt. Esa. xxvj. Uideant z cōfundātur.

¶ Expositio tertie partis euangelij.

V

His aūt fieri incipientibus respicite et leuate capita vestra. quoniā appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem. Uidete ficulneā et omnes arbores. cum producunt iā ex se fructum. scitis quoniam prope est estas. Jta et vos cū videritis hec fieri scitote. quoniā prope est regnū dei. Amen dico vobis. quia non preteribit generatio hec donec omnia fiāt. Celum et terra transibunt. verba aūt mea non transibunt ¶ Hic ponit electorū finalis cōsolatio cōsiderēte spei erectiua. q̄ est tertia ps pncipalis hui⁹ euangelij. Jn q̄ spem electoꝝ erigit tripliciter. Primo exhortatiōe cōsolatoria Secūdo similitudine manuductoria. Ibi. Et dixit illis similitudinem Tertio assertione certificatoria. Ibi. Amen dico vobis A ¶ Circa pmū duo fac. Primo pmittit monitio exhortatoria. Secūdo subiungit causa cōsolatoria. Ibi. Quoniā appropinquat Jn pmo duo implicant. Primū est attentionis excitatio q̄ntū ad intellectuā. in eo ꝙ dicit: Respicite. Secundū est expectatiōis cōfortatio q̄ntū ad affectiuā. in eo ꝙ dicit. Et leuate capita vrā. Dicit ergo. His aūt signis pdictis fieri incipientib⁹ cū petōres tabescēt pre timore z expectatiōe maloꝝ. vos electi q̄ estis genus electū. regale sacerdotiū. gens sancta. pplus acq̄sitiōis j. Petri ij. respicite i. diligēter attēdite z cōsiderate et leuate capita vrā i. mētes vestras gaudiosa expectatiōe erigite Esa. lxv. Gaudete cū leticia q̄ in tristicia fuistis. ¶ Moraliter. ꝙ viri spūales debēt leuare capita p gaudiosaꝫ expectationē. vt hic. Debēt leuare oculos suos p clarā cōsideratiōē. Psal. Ad te leuaui oculos meos. Debēt leuare vocē p scripture pdicatiōē. Esa. lij. Uox speculatoꝝ tuoꝝ. leuauerūt vocē zc. Debēt leuare man⁹ ad pfectā opatiōē. Un̄ ps. lxij. Sic bn̄dicā te in vita mea. z i nomie tuo leuabo man⁹ meas. Et h est qd̄ maxie nos erigit. Propter qd̄ dr̄ j. Thimo. ij. Uos vo orate in omni loco. leuātes puras man⁹. E cōtra petōres z mūdani hñt capita depssa p tristiciā z merorē. Et h ppter pturbationē cōscie. Juxta illud Sap. xvij. Semp pꝛsumit seua pturbata cōscia. Un̄ Treñ. ij. Abiecerūt i terra capita sua. Jtē hñt oculos deflexos p inertiā z incircūspectiōē. Psal. Oculos suos statuerūt declinare in terrā. Jtē hñt voces demissas p vaniloquiū z oblocutionem Psal. Lingua ipsoꝝ trāsiuit i terra Et alibi Os tuum abūdauit malicia z lingua tua cōcinabat dolos Jtē hñt man⁹ remissas p ociū z torporem Prouer. xix. Abscōdit piger manū sub ascella B. ¶ Moraliter exponēdo pñt hec v'ba deseruire ad tpema p aduētu vbi mētali. Respicite z leuate capita vrā q̄nia appropinq̄t redēptio vrā. Jn q̄bus v'bis duo innuunt Primo indicat mēbr⁹ deuotis cōdigna pparatio cū pmitit: Respicite z leuate capita vrā. Scdo pmittit eis vbi eterni benigna visitatio cū addit Quoniā appropinquat redēptio vrā ¶ Quātū ad pmū sciēdū. ꝙ sicut hēt ex ij. Eth. in aīa cōsiderant due potes sꝫ vis apphēsiua z vis appetitiua. Sm̄ q̄s oīs bona dispositio aīe attēdit. Un̄ sm̄ ꝙ pficit vis apphēsiua acquirunt virtutes itellectuales. sꝫ sm̄ pfectionē virtutis appetitiue acquirunt virtutes morales. Et sm̄ h duplex ē pfectiuū q̄ mēs ad aduētū vbi bn̄ disponit z pparat. videlꝫ q̄ ad ptē apphēsiuā Et q̄ntū ad h dr̄ Respicite. Secūdo q̄ ad ptē appetitiuā. Et q̄ntū ad h dr̄ z leuate capita vrā. Quo ad ptē apprehēsiuā vl' intellectiuā mēs bn̄ disponitur duob⁹. s. in mādatoꝝ diligēti meditatiōe. z supnoꝝ intēta cōtēplatiōe. De pmo ꝙ disponat ad aduētū vbi mētalē ostēdit beatus Aug. d. Tu q̄ verā requiē q̄ris hāc vitam christianis pmitti q̄ris. z h eā inē amarissimas vite h⁹ molestias suauē iocundāq3 gustabis. si eius q̄ eā pmisit pcepta dilexeris. Un̄ Ecc. xxiij. Nihil dulci⁹ q3 respicere ī mādatis dn̄i. Et itelligunt h p mādata nō solū precepta decalogi sed

etiā euāgelica cū cōsilijs. Sm̄ q̄ dicit Bern̄ sup
Cant. Sunt mādata q̄ duris atq̄ carnalibus i
ponunt animis ex lege vite ⁊ discipline. Et sunt
quedā dispēsatiōis q̄ infirmis ⁊ pusillis corde
⁊ respectu mie apponunt. Et sunt quedam cōsi
liorū solida et forma q̄ ex intimis sapie pponunt
sanis. De secūdo videlicet q̄ cōtemplatio dispo
nat ad aduentū mentalē patet infra. vbi ostēdi
tur q̄ aduēt9 mētalis nō nisi in cōtemplatione
pficit. Unde Math. vj. Respicite volatilia celi
que nō laborāt neq̄ nent. id est nō occupantur
terrenis curis. sed volāt in sup̄no ⁊ cōtemplatio
ne ⁊ inde pascunt mētaliter. Psal. Respice in fa
ciem christi tui. Quod fit in cōtemplatiōe. Un̄ sub
ditur. Quoniā melior est dies vna in atrijs tuis
sup milia. Ubi patriū q̄d est anterior ps dom9
intelligi potest p vna pgustatio que habet hic in
cōtemplatione. ¶ Quo ad ptem etiā appetitiuā
vl' affectiuā similiter mens bñ disponit in duo
bus scz in mētis a terrenis desiderijs sursū acti
one. et in mētis gaudiosa exhilaratiōe. De pmo
q̄ disponat. patz p dionysiū qui dicit. q̄ sursum
actio est ōis deductio a vitijs ad v̄tutes ad con
sequenda celestia ⁊ diuina. Unde psal. Ascensio
nes in corde suo disposuit vsq̄ in syon. Sz cō
tra terrena desideria impedūt. Unde Bern̄. su
per Cant. sermone. xx. Uiscus q̄dē praui deside
rij delectationis terrene. animā volare nō patit
⁊ citius retrahit mentē. si forte aliqn̄ subleuatur
Et hec sursum actio intelligit̄ p leuationē capi
tis. Un̄ Zach. j de q̄busdā terrenorū amatorib9
dr. q̄ nemo illorū leuabat caput. De secūdo etiaz
q̄ disponat. patet Phil. iiij. Gaudete in dño sp
zc. Et sequi: Dñs enī z ppe est. Et Esa. lxvj. Leta
re hierusalē zc. Et sequit̄. vt sattemini ab vberib9
cōsolationis vestre. Et hec etiā gaudiosa exhila
ratio notat in leuatione capitis. Tristes enī in
cedunt demisso capite. Sicut legit̄ de Achab. iij
Reg. xxj. Un̄ ⁊ Hester p merore caput leuare n̄
potuit. sz lapsum sup ancillā reclinauit caput.
Hester. xv. Sic fidelis aīa p tristicia lōge expe
ctationis q̄si tedio pcussa. q̄si lapsum caput ha
bet. Sz verbo eterno appropinquāte iubet leua
re caput cū gaudio spūali. ¶ Secūdo vt dictū
est promittitur eis v̄bi eterni benigna visitatio.
[Quoniā appropiquat redemptio vestra] In
quo innuit vtilitas aduētus mētalis. Que ē re
demptio nostra a multiplici scz captiuitate qua
anima detinet captiua. vt statim dicet infra. A
q̄bus omnib9 liberabimur in aduentu verbi in
mentē sm̄ modū possibilē in vita ista. De qua
libertate dr Joh. viij. Si filij9 vos liberauerit ad
ueniendo scz in mentē. vere liberi eritis. Perfe

cta aūt redēptio quo ad omnē seruitutē simpli
citer erit in alia vita. vt statim patebit. ¶ C.
¶ Notandū q̄ quattuor genera hominū non
possunt leuare capita sed habēt ea depssa ad ter
ram. Primi sunt senes ⁊ valitudinarij. Secun
di desides ⁊ pigri. Tertij terrenis iplicati. Quar
ti tristes ⁊ melancolici. Per pmos intelligūtur
illi in quibus tepet calor diuini amoris mūda
ne vite consuetudine. Secūdi sunt qui torpent
ocio et tedij lassitudine. Tertij sunt auari lucris
inhiantes terrenorū cupidine. Quarti sunt tur
bulenti et pstrati mētis hebetudine. Et hoc pōt
esse dupliciter. Uno modo in malo. sicut illi qui
sibi male pscij sunt. nullū gaudiū habere possūt
in aliquo bono spūali. Alio modo in bono. sicut
illi qui expectandi desiderio fatigati de aduētu
verbi eterni. q̄ videlicet cito nō venit. tristantur
ingemiscētes. Omnes isti ad aduentū verbi de
bent leuare capita sua. ¶ D. ¶ Deinde cū dicit
quoniā appropinquat. subiūgit causam cōsola
toriam dicēs [Quoniā appropinq̄t redemptio
vestra] quā scz expectatis. ¶ Sz diceret forte ali
quis. Nonne redemptio facta fuit p passionem
christi. Quō ergo adhuc dicat̄ appropinq̄re. Di
cendū q̄ virtute passionis christi facta q̄dem est
redemptio. sed r ondū eiusdē redemptionis effe
ctus plenarie cōsecuti sunt. Adhuc ergo grauā
tur nexibus carnis. Quādiu enim sum9 in isto
habitaculo corpis ingemiscim9 grauati. ij. Co
rint. v. Tūc vero dicitū Esa. xl. Justi mutabūt for
titudinem suā dicit dñs: vt caro penitus subijci
atur spiritui. cū mortale hoc induerit immorta
litatem. j. Corinth. xv. ¶ Et notandū q̄ multiplici s
uitute anima in corpe est subiecta. s. peccatorū al
ligationi. fomitis infectioni. sensuū illectiōi. pas
sionū infestationi. demonū temptationi. malo
rum hominū psecutioni. et corpis corruptioni.
et qua inna scit cura querēdi victū et vestitū et
alia q̄bus seruit̄ nostre mortalitati. Et ab omni
tali seruitute. tūc scz in glorificatione corporū re
dimetur totaliter et pfecte. Tūc enim vt dicitur.
Roma. viij. Creatura liberabit̄ a seruitute corru
ptionis. Unde sicut pmus aduētus filij dei fuit
ad reformationē animarū. ita secūdus aduētus
ad reformationem corporū celebrabitur sm̄ theo
ophilum. vt dictum est supra. Unde apostolus
Philipeñ. iij. Saluatorem expectamus domi
num Jesum christum. qui reformabit corpus
nostrum configuratum corpori claritatis sue.
Et tunc ab omnib9 predictis seruitutibus liberi
erimus: malorum timore sublato. quando po
nemur in libertatem glorie filiorum dei. Hec
enī redemptio non est aliud. nisi perfecta liber

tas corpis ꝛ aie. Et tūc iuste dicere pñt christo illud Apoc. v. Occisus es ꝛ redemisti nos deo nostro in sanguine tuo. et fecisti nos deo nostro regnum. ¶ Deinde cū dicit. Et dixit illis similitudinē declarat pmissa similitudine manuductoria more palestinoꝝ q̄ semp pabolas audire gestiūt. Quod ꝛ maxime cōgruit qñ agit̄ de diuinis pmissis. q̄ ita alta sunt q̄ nō intelligūt nisi cōgruis sint declarata exēplis. Et duo facit. quia pmo ponit similitudinē. Secūdo adaptat eā ad ppositū. Ibi. Ita ꝛ vos. Dixit aūt hec christ⁹ illis scȝ discipulis. nō tanq̄ȝ eis q̄ durare deberēt in vita ista vsq̄ȝ ad finē mūdi. Sȝ in psonis eoꝝ dixit hec omnib⁹ posteris eoꝝ credituris. q̄si vnum corp⁹ existētib⁹ cū ipsis. ·E· Subdit aūt similitudo. Uidete ficulneā. Ficulnea ꝛ fic⁹ vnū est. Et sm quosdā ficulnea est fic⁹ pua. ꝛ ficus p arbore est femini generis ꝛ scdē declinatōis. p fructu aūt eiusdē generis est ꝛ q̄rte declinatōis. Inuenit̄ tñ aliqñ in sacra scriptura ficus p fructu in secūda declinatōe. vt Esa. xxxviij. Massa ficorum. Et in euāgelio. Nō erat ficoꝝ tps. Et omnes arbores quaꝝ tria sunt genera sm Isidoꝝ. xvij. etbi. s. plante maiores. arbuste q̄ sunt nouelle plantationes. ꝛ frutices q̄ sunt arbores modicū a terra eleuate. Cū pducūt iā ex se fructum ꝛc. q.d. sm Greg. i omel. Sicut ex fructu arboꝝ vicina estas agnoscit̄. ita ex ruina mūdi pe esse cognoscit̄ regnū dei. Et ex hoc oñditur. q fruct⁹ mūdi ruina est. ad hoc eni crescit vt cadat. ad hoc germinat vt quecūq̄ȝ germinauerit cladib⁹ ꝯsumat. ¶ Moraliter hō arborib⁹ assimulat̄. Et q̄ntū ad ortū. ꝛ q̄ntum ad occasum ꝛ quantū ad fructū. Quātū ad ortū quidem. Un̄ psal. Erit tanq̄ȝ lignū qd plantatū est sec⁹ decursus aquaꝝ. Quātū ad occasuȝ. Job. xiiij. Lignū habet spem. q si p̄cisum fuerit rursum virescit ꝛ rami ei⁹ pullulāt. Sic hō cum morit̄ spem habȝ resurgēdi. Quantū ad fructuȝ. q sicut arbor infructuosa exciditur sic hō. Math. iij. Omnis arbor que nō facit fructū bonū excidet̄ ꝛ in ignem mittet̄ ꝛc. Et Luc. xiij. dicitur de ficu infructuosa Succide eā ꝛc. Itē sicut arbor sec⁹ viā nō fructificat. sic etiā hō occupat⁹ cura multa. Mat. xxj. Uidēs fici arborē sec⁹ viā venit ad eā christ⁹ et nō inuenit nisi folia tantū. Et ait illi: Nunq̄ȝ ex te nascat̄ fruct⁹. Un̄ Chryso. Sicut impossibile est arborē sec⁹ viā fruct⁹ ad maturitatē seruare sic difficile est hoīeȝ iuxta mundū viuentē innocentē immaculatā vsq̄ȝ ad finē tenere. Sic etiam arbores post hiemē fructificāt. sic hō fructū habet post tribulationē. Psal. In tribulatione dilatasti mihi ꝛc. Cañ. ij. Iā ei hyems trāsijt. imber abijt ꝛ recessit. flores apparuerūt. fic⁹ ptulerunt grossos suos. vinee florētes odorē dederūt. Hic fructus acquirit̄ p tolerantiā passionuȝ. sm illō Heb. xij. Omnis disciplina in pñti non est gaudij sed meroris. Et postea affert fructū pacatissimum exercitatis p eā. Hic fructus colligitur in estate claritatis eterne. ·F· Deinde cuȝ dicit: Ita ꝛ vos adaptat similitudinē ad propositū dicēs: Ita ꝛ vos ꝛc. Quasi diceret. Sicut fructificatio arboꝝ est signū ppinque estatis. ita h̄ que fient erunt signa ppinquationis regni dei. ¶ Notandū autē q regnum dei hic compatur estati et hoc cōuenienter. ¶ Primo quia estas est tempus lucidū. Sic regnū celorum. Apoc. xxi. Ciuitas regni celestis non eget sole nec luna vt luceant in ea. quoniā claritas dei illumiabit illam. ¶ Secundo estas est tempus fructiferū Sic in regno celorū reperit̄ omnis suauitas spiritualium fructuū. Apoc. vlt. Ex vtraq̄ȝ parte lignum vite afferēs fructus duodecim p singlos menses. Ex vtraq̄ȝ eni parte fluminis scȝ tam in vita p̄senti q̄ȝ futura: christus est sanctus lignuȝ vite. Sed hic per pgustationē. ibi p fruitionem Afferens fruct⁹ duodecim ex obseruātia decalogi cum gemina charitate p singulos menses. id est. p singulas etates et status hominum: q ibi quilibet pro statu suo satiabitur. ¶ Tertio estas est tempus iocundū. Sic regnū celorum Unde Esa. xxxv. Uenient in syon cum gaudio ꝛ leticia et laude sempiterna super capita eoruȝ gaudium ꝛ leticiā obtinebunt et fugiet dolor et gemitus. Unde Gregori⁹. Bene regnum celorum estati cōparatur. hac eni estate superueniente cessabit pluuia lachrymarū. Esa. xxv. Auferet dominus omnē lachrymam ab omni facie. ¶ Item est temp⁹ trāquillū et serenum. sic hic. quia cessabit nubilū tribulationum. Thob. iij. Post tempestatē tranquillū facis. Un̄ Greg⁹. Bene regnū celoꝝ estati compatur. q tunc meroris nostri nubila transibūt. Item cessabit frigus cupiditatū. Zach. iij. Non erit nūc gelu et frigus. De hac estate dicit Bern̄. O vera meridies. plenitudo feruoris. ꝛ lucis solis statio. vmbrarum exterminatio. paludum desiccatio. ꝛ fetorum depulsio. O perenne solatium. quando iā non includitur dies. O lumen meridianum. O vernalis temperies. O estiua venustas. O autumnalis libertas. Et ne q̄d videamur pterijsse. O hyemalis q̄es ꝛ feriatio. ·G· Deinde cū dr. Amē dico vob̄. Cōfirmat pmissa assertiōe certificatoria. Et duo facit. Quia pmo removet dubiū. Possent eni dicere electi. credim⁹ q venientibus signis ppe sit regnū dei. Sed adhuc

dubitam⁹ qñ vel q̄ eſtate illa ſigna ſint futura. Ideo benign⁹ magiſter diſcipulos ſuos d̄ hoc certificās adiecit dicēs. Amen dico vobis. id eſt. ve. q. d. ſub iuramēto affirmo ver eē q̄d vobis dico. Gloſa. Que vobis dico cū certitudine expectate. Et nota q̄ amen hebreū eſt. Et vt dicit Aug⁹. ſup Johēm. Nec grec⁹ nec latin⁹ interpretari auſus eſt ppter reuerētiā ſaluatoris qui ad cōfirmandā veritatē eo vſus eſt. Sequit. quia nō p̄teribit generatio hec. Qđ trib⁹ modis intelligi pōt. ¶ Uno mō vt p generationē hāc intelligat̃ generatio mortaliū oīum hominū. q̄ nō p̄teribit. i. nō trāſibit de mortalitate ꝛ d̄ ſtatu huius ſeculi ad immortalitatē ꝛ ſtatū alteri⁹ ſeculi donec oīa fiant. i. donec ſigna q̄ p̄dicta ſunt omnia cōpleant. De hac generatiōe dr̄ Eccl̃s. i. Generatio p̄terit ꝛ generatio aduenit. Preterit generatio mortalitatis ꝛ aduenit generatio immortalitatis. ¶ Alio mō vt p generationē illā intelligat̃ iudaic⁹ ppl̃us. q̄ nō deficiet. niſi ipſo videte oīa hec ſigna impleant. Popul⁹ eñi ille poteſt quidē opprimi ꝛ diſpgi. nō tñ debet deſtrui ꝛ annihilari ob memoriā crucifixi Et ad hūc ſenſū beatus Aug⁹. exponit illū v̄ſum pſal. intelligēs de iudeis. De⁹ oñdit mihi ſup inimicos meos ne occidas eos ne qñ obliuiſcant̃ ppl̃i mei. diſperge illos in v̄tute tua ꝛ depone eos ꝛc. ¶ Tertio mō poteſt exponi noīe hui⁹ generatiōis hec mundi etas. q̄ incepit a chriſto ꝛ durabit vſq; ad finem mundi. ꝛ eſt ſexta etas. Et hec generatio nō ē aliud niſi eccl̃ia fideliū. q̄ nō habʒ finē donec oīa fiant. Cetere eñi generatiōes ſunt trāſitorie Eccl̃. i. Generatio p̄terit ꝛ generatio aduenit Sʒ generatio x̄ianū dn̄m manet in eternū. Et hoc pmiſit dn̄s Petro paſtori eccl̃ie Luc. xxij. Ego in q̄t p te rogaui petre vt nō deficiat fides tua. ¶ Secūdo addit q̄ndā preſtationē ad aſſertionem p̄miſſoꝝ. d. Celū ꝛ terra tranſibūt ꝛc. Qđ dupliciter pōt exponi. ¶ Uno mō vt reſpiciat clauſulā immediate p̄cedentē de pmanentia eccleſie et fidei. q̄ eñi p̄dixerat elemētoꝝ ꝛ aliarum reꝝ immutatiōes futuras eſſe. ne aliq̄ ſuſpicarent̃ q̄ ꝛ ipſa chriſtianitas peritura foret. ſubiūgit. Celum ꝛ terra ꝛc. Et erit ſenſus ſm̄ Theophilum q̄ſi diceret. Et ſi cūcta cōmoueant̃. fides tñ mea nō deficiet. Ex q̄ innuit eccl̃iam p̄ferri oī creature. Sʒ creatura patiet̃ alterationē. fideliū v̄o eccleſia ꝛ ſmones eu̅āgelij pmanebūt. ¶ Alij poteſt legi vt hec preſtatio reſpiciat oīa p̄miſſa d̄ ſignis futuris ꝛ de appropinq̄tiōe regni dei. ꝛ vniuerſaliter v̄ba ab ore chriſti plata. Et eſt ſenſus. Celū ꝛ terra. i. q̄ videt̃ eē valde ſtabilia ꝛ durabilia trāſibūt. i. ſuo mō mutabūt. vt ſup dictū eſt. v̄ba aūt mea. i. q̄ videntᵉ p plationē trāſire non tranſibūt. q̄n effectu cōpleant. Quaſi diceret. Ecce q̄nta eſt ſtabilitas v̄boꝝ meoꝝ. q̄ faciliꝰ eſt q̄ tota natura ſubuertat̃ q̄ʒ intellect⁹ v̄boꝝ meoꝝ maneat incōplet⁹. Ipſe enim portat oīa verbo v̄tutis ſue. Ad Heb. i. Unū ſm̄ Greg. licet ſermo chriſti platꝰ vt trāſire videat̃. exprimit tñ ſniās immutabiles. Eccl̃s. viij. Sermo illius poteſtate plen⁹ eſt. i. in actu cōplet̃ qđ ſignificat pīllū. q̄ eſt effectiu⁹ ei⁹ qđ exprimit̃ p ipſum. ¶ Et notandū q̄ v̄bū dei a v̄bis hominū in mltis differt. ex q̄bus poteſt multipliciter cōcludi verba dei ſine effectu trāſire nō poſſe. Primo oīaq; differt in v̄itate. Roma. iij. Eſt de⁹ verax. oīs aūt hō mendax. Secūdo i mutabilitate. Numeri. xxiij. Nō eſt de⁹ quaſi hō vt mētiat̃ nec vt filius hoīs vt mutet̃. Tertio in ſpūalitate. Qui eñi de terra eſt de terra loquit̃. q̄ aūt d̄ celo venit ſuper omēs eſt. Johā. iij. Et ibidē. vj. Uerba q̄ ego loquor vobis ſpūs ꝛ vita ſunt. Quarto in virtuoſitate. Matth. viij. Tantū dic v̄bo ꝛ ſanabit̃ puer meus. Quinto in ſuauitate. Joh. vij. Nunq̄ʒ ſic locutus eſt hō ſicut hic loq̄tur. Sexto in vtilitate. Joh. vj. Uerba vite eterne habes. Septimo i pfectione. Eccl̃. xliij. Multa dicam⁹ ꝛ deficiam⁹ verbis. Conſūmator aūt ſermonū ipſe eſt. Octauo in ſtabilitate vl̃ fixione. Nā verbū dei non fluit vt ſcʒ trāſeat p̄mū. vt ſonet ſecundū. ſicut accidit de nob. ſʒ totū ſimul manet Qđ intelligēdū eſt nō de v̄bo vocali hoīs chriſti. ſʒ de v̄bo diuino mētali. Unū beat⁹ Aug. i. ꝯfeſ. Nec eñi finitur qđ dicebatur ꝛ dicit̃ vt poſſit dici aliud. ſʒ ſimul ꝛ ſempiterne oīa. alioq̄n in te deus eſſet tempus ꝛ mutatio. Qđ etiā de verbo euangelico dici pōt ꝛ itelligi. p quāto ſemp pmanebit ſtabile vt hic dicit̃. Et quantum ad hoc ſe habet ad verbū noſtrum p oppoſitū ſm̄ gloſam. Nā in reb⁹ corporalibus nihil eſt durabilius celo et terra. et nihil tranſibilius q̄ʒ verbum. Sed hec compata ad virtutem chriſti ſe habent per oppoſitum. Quia omne qđ apud nos durabile eſſe videtur. ad eternitatem durabile non eſt. et omne quod apud deum trāſire cernit̃ ſicut eſt verbū: firmum et ſine tranſitu tenetur. Et hoc eſt q̄ dicit. Celū ꝛ terra ꝛc. ¶ Notandū q̄ beatus Aug⁹. xij. ſuper Geñ. ad lrām diſtinguit triplex celum. Primū aereū in q̄ aues volitāt. Secūdū ethereū in q̄ ſydera ſtant. Tertiū empireū in quo de⁹ ꝛ ſcti habitant. Primū celū tranſibit. non quidem ſm̄ ſubſtantiā ſʒ ſm̄ qualitatem. Quia innouabit et depurabit̃ ab igne vltime cōflagratiōis. Sic et terra et aqua. Et erit terra in ſupficie ſicut criſtallus. Scd̄m etiā celū ſimiliter trāſibit. quia a

motu cessabit: habebit claritudinē quā habet sol. et soli dabitur alia claritas maior. et similiter lune. Et hoc bonū fiet propter honorē beatorū. ut homine glorificato cūcta etiā creata innouentur. .I.

Moraliter. Nota circa hoc quod dicitur. Celū et terra transibūt. Quia quia mūdus iste quantum ad omne suū appetibile trāsit. i. Joh. ij. Mundus trāsit et concupiscētia eius. hic est quod quicūque his mundanis adheret. ille est in continuo trāsitu cū mundo. Et precipue triplicē transitū miserabilem facit. Primo a culpa in culpā. Sap. ij. Coronemus nos rosis antequā marcescāt. nullū pratū sit quod nō pertranseat luxuria nostra etc. Secūdo de culpa in penā. Sap. ij. Umbre transitus est tēpus nostrum. Tertio a pena in penā. Job. xxiiij. Transibunt a frigore niuiū ad calorē nimiū. Boni autē fugiētes mundū et ea que in eo sunt ecōuerso faciūt triplicē transitū cōmendabilē. Primo quidē trāseunt a culpa ad pniam. Act. xij. Trāseuntes primā et secundā custodiā venerūt ad portā ferreā que pnia signatur. Et hic transitus designatus fuit in trāsitu maris rubri. Exo. xiiij. Secūdo a pnia ad sapientiā. Ecc. xxiiij. Trāsite ad me omnes qui concupiscitis me et a generationibus meis adimplemini. dicit sapia increata. Hic trāsitus figuratus fuit in trāsitu per desertū. in quo filij israel gustauerūt māna. Exo. xvj. Tertio transeūt a sapiētia ad vitā eternā. Unde psal. Trāsiuimus per ignē et aquā et eduxisti nos in refrigeriū. Joh. xiij. Sciens quia venit hora eius ut trāseat de hoc mundo ad patrē. Et hic trāsitus designatus fuit in transitu iordanis. quo filij israel ingressi sunt terrā promissionis. Exo. iij. Festinauit populus ut transiret. Qui hūc triplicē facit transitū ille est verus hebreus. et hic celebrat verū pasca vel phase quod est trāsitus dñi. .II.

Moraliter. Nota quod sicut transitus celi et terre corporalis ponitur in argumētū aduentus christi in iudiciū. sic trāsitus celi et terre spiritualis est argumentū aduentus verbi eterni in mentem. Et scdm hoc in verbis istis duo innuuntur. Primum est vtriusque hominis cōdigna dispositio. Secundum est verbi eterni benigna visitatio. Primū innuitur cū dicitur. celū et terra transibūt. Secundū autē cū additur. verba autē mea nō trāsibūt.

Circa primū est sciendū quod per celū et terrā que sunt extrema corpora mūdi. possunt intelligi anima rōnalis et corpus que sunt duo extrema. scilicet spūalis et corporalis natura. Per celū quidē intelligitur anima propter quattuor similitudines. Celū enim primo habet sublimitatem in situ. Sic anima que est imago dei insignita. sublimior est alijs creaturis.

Secūdo habet celū varietatē in ornatu scilicet sole luna et varijs stellis. Sic anima scdm Bern. super Cant. ornata est varijs potētijs et virtutibus. videlicet sole rationis superioris et luna rationis inferioris. et stellis. id est. potentijs sensitiuis. De quo ornatu anime etiā accipi potest illud Ezech. xvi. ubi dicitur anime: Ornata es auro et argento. quantū ad potentias intellectiuas. et vestita es bysso et polymito quantū ad vires appetitiuas sensitiuas. scilicet concupiscibilē et irascibilē. et multis coloribus quantū ad sensus interiores cognitiuos et opiniones eorū varias.

Tertio habet celum perpetuitatē in statu. quia perpetuū est et incorruptibile. Sic et anima. Unde beatus Aug. xiiij. de trini. ca. iiij. Habet quippe anima mortē suā. cū vita beata caret. que vere anime mors dicēda est. Sed immortalis ideo nūcupatur. quoniā qualicūque vita. etiā cum miserrima est. nūquā desinit viuere.

Quarto habet celū incessabilitatē in fluxu. quia continue influit in ista inferiora. Sic anima continue influit corpori. alioquin corpus expirat et marcescit ut dicitur in fine primi de anima. Alias adaptationes ad propositū habes infra in sermone. Uirtutes celorū.

Per terrā autē designatur corpus quadruplici rōne. Primo rōne originationis. Corpus enim de terra sumptū est. ut patet Ecc. xxxiij. ubi dicitur: Deus suppleficat omnes homines de solo et ex terra vnde creatus est Adā.

Secūdo rōne nutritionis. Nutritur enim corpus ex his que terra gignit. ut patet Gen. i. ubi dicit deus: Ecce dedi vobis omnē herbā afferētē semē super terram et vniuersa ligna etc. ut sint vobis in escā.

Tertio rōne locationis. Proprius enim locus corporis est terra. Unde psal. Celū celi dño. terrā autē dedit filijs hominum.

Quarto rōne resolutionis. quia in morte corpus resoluitur in terrā suā. Ut patet Eccs. vlt. ubi dicitur. Antequā reuertatur puluis in terrā suā unde erat. et spūs redeat ad eū qui dedit illū.

Igitur aduenientē verbo eterno in mentē. celū et terra trāsibūt. i. ultra ibūt. quia scilicet extra et supra cōmunem hominū statū eleuabuntur et innouabuntur. hoc enim efficit eius aduentus in nobis. quia innouabimur tā scdm animam quā scdm corpus. ut exuētes veterē hominē cū actibus suis. induamus nouū hominem qui scdm deū creatus est. Ephe. iiij. Ad quod hortatur apls Roma. xiij. Induimini dominū Jesum christū.

Renouabitur autē homo scdm animam per reformationem imaginis deformate. vetustate defectuū culpabiliū. Ad quā reformationem imaginis deformate anima perueniet triplici trāsitu.

Nā primo trāsibit ab obliuione memorie ad acquirendā verbi eterni presentiam per iugem memorie recordationē. De hoc transitu dicitur in psal. Trāsibo in locū tabernaculi admirabilis vsque ad domū dei. Pro cuius verbi intellectu resumēdo precedētia ibidē. que oia cōpetunt anime desideranti presentiam verbi eterni. Nā incipit psalmus.

Quemadmodū desiderat ceru⁹ ad fontes aq̄r. Item. Sitiuit anima mea ad deū fontem viuū. Item. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Et hoc ꝑpter prolongationē incolat⁹ presentis. Sicut etiā alibi. Heu mihi quia incolatus meus ꝓlongatus ē ꝛc. Et sequit̄. Dū dicit̄ mihi quotidie. scʒ a cogitationib⁹ meis. vbi est deus tuus. cuius scʒ presentiā tanta siti desiderat. Et subdit. Hec recordatus sum. et effudi in me animā meam. id est. inquirēdo deum intra me transcendi animā meā ſm glo. Et sequit̄. Quoniam transibo in locū tabernaculi admirabilis vsqʒ scʒ inueniā presentiā dei. saltem in quodaʒ transitu admirabili ꝑ possibilitate status presentis. Nam tabernaculū est viatorū habitaculū. ꝛ ibi scʒ habitabo. vsqʒ ad domū dei. id est. vsqʒ dum veniā ad domū dei. vbi ipsum ꝑfecta fruitione teneam. Sic deū exquisiuit beat⁹ Aug⁹. x. cōfessionū. Ubi postq̄ʒ quesiuit deū ꝑ omnes creaturas corꝑales. tandē venit in ipsam aīam et transcendēs imagines reꝝ corporaliū. Intrauit inquit in ipsi⁹ animi mei sedē. que illi ē in memoria mea. i qua dignatus es habitare. Erā te didici ꝛ in ea te inuenio cum recordor te. Ubi ergo te inueni vt discerē te nisi in te sup me. ¶ Secundo transibit ab obfuscatione intelligētie ad contemplandā sapiām ꝑ luculentā intelligētie ꝑscrutationē. Unde Eccs. ii. Trāsiui ad cōtemplandā sapientiā. Quasi diceret anima obliti sensibiliū vanitatū ꝛ fantasmatū. in solius dei mei cōtemplatione quiesco. Unde beatus Aug⁹. xiii. de trinitate. ca. xiii. Accedēte anima ad participationē nature veritatis ꝛ beatitudinis illius. In illa itaqʒ natura cui feliciē adheserit. immutabile videbit omne qđ viderit. nūc sicut ei diuina scriptura ꝓmittit. satiabit̄ in bonis desideriū eius bonis scʒ immutabilib⁹ ipsa trinitate deo suo cui⁹ imago est. ꝛ ne vsq̄ā deinceps violetur. erit in abscondito vult⁹ eius tanta vbertate eius impleta. vt eam nunq̄ʒ peccare delectet. ¶ Tertio transibit a torpore ignauie ad degustandā interne dulcedinis affluentiā ꝑ ardentē amoris inhesionē. qui transit⁹ pulcre figurat⁹ est. Hester. ii. vbi dicit̄. q̄ puelle cōposite de tricinio feminarū ad cubiculū regis transibāt. Puelle enī. id est. anime amorose ꝑ gratiā renouate ꝛ bene cōposite. exeuntes de tricinio feminarū. id est. mūdane delectatiōis cōuersatione vł sensualitatis appetitū deserētes. transire merent̄ ad cubiculū regis. id est. ad secretū ꝯtubernium et internā vnionē verbi eterni. vbi tot⁹ affectus dulciter in deū rapit̄ ꝛ eius amplexib⁹ suauissimis cōstringit̄. vbi mūda aīma sempiterno dei verbo secūda copulat̄. vt dicit beat⁹ Aug⁹. in ſmone de virginib⁹. De quo scʒ amplexu aīma gloriatur. Cant. ii. Leua inq̄t eius sub capite meo. ꝛ dextera illi⁹ amplexabit̄ me. ¶ Scḋm corpus etiā homo innouabit̄ triplici trāsitu. ¶ Primo corpus trāsit a carnaliū oblectatiōe ad sensualitatis debitā suppressionē. vt videlicet corp⁹ ꝯtinuū ad appetitū animalē ꝛ sensitiuū. sit subiectū imperio rōnis. Unde spiritib⁹ rōnalib⁹ dicit̄ Deut. iii. Uos transibitis ꝛ possidebitis terram egregiam. id est. vr̄a corpora que vob̄ subiecta erūt. ¶ Secundo corpus transibit a sensibiliū diuagatione ad viriū corporaliū ꝛ specieꝝ imaginabilium quietationē. Unde dicitur Hiere. xxxiii. Adhuc transibūt greges ad manū numerātis. Qđ erit quādo mens potēs erit de sensib⁹ corporis ꝛ eoꝝ actib⁹ atqʒ de formis imaginabilibus. vt sciat ꝛ valeat ea ad interiora mētis retrahere ꝛ colligere ita libere sicut greges vltro trāseunt ad manū numerātis. Et hec retractio sensuum et collectio specieꝝ necessaria est menti in cōtemplatione. sicut dicit beat⁹ Aug⁹. sup illo verbo Exod. iii. Cūqʒ minasset gregē ad interiora deserti apparuit ei dn̄s in rubo. ¶ Tertio corpus nostꝝ transit a passionū molestatiōe. ad penalitatū et afflictionū equanimē tolerationem. Unde dn̄s dicit hūano corpi illud Deut. ii. Tu transibis hodie. id est. in p̄nti vita terminos moab. Moab interpretat̄ de patre. et significat penalitates corpis q̄ originē habēt a primis parētibus. quas ita trāsit sanctus q̄libet. vt eas ꝓ dei amore vel equanimiter toleret. vel animo n̄ sentiat. Hunc felicē transitū fecerat sanct⁹ Laurentius cū dicebat. Carbones hi non dolorē ſʒ refrigerium mihi p̄stant. ¶ Igit̄ quādo sic celū ꝛ terra in nobis transierint. certissimū est argumentum ꝑ locū ab effectu ad causaʒ. q̄ verbū eternū nullaten⁹ nos transiuit. sed amorose in mētem nostrā declinauit. Et hoc est qđ subdit. [verba autē mea nō transibūt]. quasi diceret ſm hanc adaptationē. In quocūqʒ homine celū et terra id est. anima ꝛ corp⁹ trāsierint ꝑ gratie innouationem. illū verbū eternū non transibit. imo ad eum venit ꝑ mentalē eius cōceptionē. Dicit autem pluraliter verba. licet sit vnicuʒ verbū diuinum simplicissimū. Et hoc Tū ꝑpter diuersam dispositionē ꝛ capacitatē mentiū in q̄bus cōcipitur iuxta illud Joh. xiiii. Ad eū veniemus et mansionē apud eū faciem⁹. Tū etiā ꝑpter varios effectus. q̄bus verbū eternū in mente conceptum signit̄. Et quantū ad hec duo Dionysi⁹ de celesti ierarchia. iii. ca. sic dicit. Lumen diuinum qđ est verbū eternū est summe simplex in

essentia. summe simplex in efficacia. et innumerabilibus eternorum exemplariorum theorijs infulget mentibus sibi vnitis. et in se simplificatis in theorchica commensuratione. id est secundum quod deitas singulis ordinauit mensuras capacitatis. Tum etiam quia omnes tres personae in mentem adueniunt. licet soli verbo mentalis conceptio ascribatur. Propter quod etiam dicitur pluraliter Joh. xiiij. Ad eum veniemus. non veniam. quia opera trinitatis sunt indiuisa. Ut sit sensus. Verba autem mea. id est verbum quod ego sum multipharie diuersis mentibus infusum. quantum ad primum sensum. Vel multimodis effectibus in mentibus fidelium conceptum et genitum. quantum ad secundum sensum. Vel sic Verba autem mea id est verbum essentialiter sumptum quantum ad tria supposita. quantum ad tertium sensum. Et ex hoc patet secundum quod in hac auctoritate moralizata innuebatur.

Sermo de eadem dominica .VI.

Erunt signa in sole et luna et stellis Luc. xxj. Verba ista licet ad literam dicta sint de secundo aduentu scilicet ad iudicium. aliqui tamen speculantes ipsa retorquere possumus ad primum aduentum christi scilicet in carnem secundum sensum allegoricum. · A ·

Ad cuius euidentiam est sciendum quod secundum Isidorum in libro ethymo. Signum dicitur istud quod est insolitum et preter commune cursum ad aliquod significandum adhibitum. Et quia circa mysterium incarnationis verbi multa communi cursui nature repugnantia contigerunt. ideo ibi signa multa facta extiterunt. Quare de ista benedicta incarnatione conuenienter dicebatur. Erunt immo iam fuerunt signa. Licet autem salvator hec verba dixit. incarnationis mysterium tamen in se fuerit adimpletum. non tamen adhuc fuit mundo cognitum. Et ideo quantum ad rationem rei transiuerat quidem in preteritum. sed quantum ad rationem signi erat futurum. Quia etiam quedam signorum in ipso adhuc implenda restabant. Idcirco non incongrue dixit. Erunt signa et cetera. In quibus quidem verbis duo nobis consideranda innuuntur. Primum est personarum ad incarnationis preconium concurrentium methaforica descriptio. cum dicitur in sole et luna et stellis. Secundum est mysterij ipsius benedicte incarnationis mystica denotatio. cum anteponitur. Erunt signa. Persone autem concurrentes ad incarnationis preconium fuerunt he. videlicet Christus. beata virgo. et apostoli. Christus inquam tanquam persona in qua incarnatio ineffabiliter est facta. quae per solem. virgo tanquam persona ex qua caro illa ineffabiliter est assumpta. quae per lunam. sed apostoli tanquam persone per quas hec nobis salubriter sunt propalata. qui si non concurrerunt ad incarnationis mysterium personaliter adimplendum. concurrerunt tamen ad eius preconium mysterialiter propalandum. quae per stellas significantur. Et in omnibus his apparuerunt signa mira et stupenda. vt infra dicetur. · B ·

Primo ergo per solem intelligitur ipse Christus triplici ratione. Primo ratione fontalis principij. Sol enim secundum Isidorum in libro ethymo. est fons totius luminis cuius radiatione superiora et inferiora illustrantur. Unde dictus est sol quasi solus a se lucens. Sic christus est lux lucis et fons luminis. de quo Joh. j. Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Cuius simile dicitur in comento vj. propositionis de causis. Quod prima causa illuminat omnia et a nullo illuminatur. Quia ipse est lumen perfectum. Secundo ratione carentie epycicli. Est enim epyciclus secundum astronomos paruulus circulus in quo figitur corpus planete a quo idem planeta patitur retrogradationem. Et quia sol nunquam est retrogradus non est opus vt ei assignetur epyciclus. Per epyciclum autem intelligitur peccatum. quo a celesti patria retrogradationem patimur. Solus autem christus fuit sine peccato. Unde pro magno miro et nouo dicebat de eo Johannes baptista Joh. j. Ecce agnus dei. Super quo verbo dicit beatus Augustinus. Si agnus ergo innocens Solus ipse agnus et solus innocens. Sed non sic de alijs. Unde leo papa. Quantumlibet caste et quantumlibet sobrie hec vita ducatur. quodam tamen puluere terrene conuersationis aspergitur. et nitor humanarum mentium ad dei imaginem conditarum. nunquam sic a fumo vanitatis est alienus vt non quadam scoria possit fuscari. Solus autem christus est sine epyciclo peccati. quia ipse est solus inter mortuos liber. vt dicitur in psalmo. Tertio ratione motus eclyptici. Nam sol semper per lineam eclypticam mouetur que est linea imaginata in medio zodiaci a qua cetere planete deuiant intersecantes ipsam. nunc ad meridiem nunc ad aquilonem. Sic christus in omni motu sue conuersationis nunquam deuiauit a medio virtutis. Prouer. x. Ego in vijs iusticie ambulo in medio semitarum iudicij. Omnes autem alij declinauerunt ab hac rectitudine. siue a dextris prosperitatis. siue a sinistris aduersitatis. Et hoc est quod conqueritur psalmista. Omnes declinauerunt. simul inutiles facti sunt. non est qui faciat bonum. non est vsque ad vnum. Et hic vnus est christus. Differt autem hec ratio a precedenti. quia illa sumitur ex parte carentie peccati quod in christo non fuit. Sed hec ratio sumitur ex parte rectitudinis sue vite per habitus virtuosos quos habuit. Et si instetur de beata virgine quantum ad vtranque rationem. dicendum quod ipsa non fuit sine originali saltem per breuissimum momentum secundum communem opinionem. Etiam quod ipsa fuit immunis ab actuali. non declinans a linea rectitudinis hoc tamen non fuit in ea virtu

te propria. Illud enim est privilegium soli christo reservatum. C ¶ Secundo per lunam intelligitur virgo beata similiter triplici ratione. ¶ Primo ratione singularis pulcritudinis et luminositatis. Luna enim pre omnibus syderibus est maxime luminosa. Unde secundum Isidorum dicta est luna quasi luminum una antonomastice. id est principalis et maxima, quamquam corpus solari est in magnitudine et pulcritudine simillima. Sic beata virgo est christo in plenitudine gratie simillima. Unde Bernardus. Profundissimam divine sapientie ultra quam credi valeat Maria penetravit abyssum, ut quantum sine personali unione creature conditio patitur luci illi inaccessibili videtur immersa. Unde sicut luna lumen non habet a se sed accepit a sole receptumque reflectit in terram et per illud noctis tenebras fugat et repellit. sic virgo gloriosa. Unde ait Bernardus. O inquit maria tu virtutum a deo tibi inditarum magnificis exemplis ad imitationem tui nos provocas, sicque mentem nostram illuminas. Qui enim vias tuas insectatus fuerit non ambulat in tenebris sed habebit lumen vite. ¶ Secundo ratione specialis efficacie et potestatis quam habet super corpus hominis. Quia circa humani corporis mutationem lunaris virtus potissime operatur. Quod habet luna tum ex motus sui velocitate tum ex ipsius ad nos vicinitate. tum etiam ex occulta naturaliter sibi indita proprietate. Unde dicit Ptolomeus in libro de iudiciis astrorum. Sub luna inquit continentur egritudo. amissio. timor et dampnum. propter quod membrorum mutationem medicus perfecte non discernit qui lunares effectus in corporibus non cognovit. ut dicit Ypocras in principio pronosticorum. et Galienus in commento de diebus creticis. Et revera gloriosa virgo habet singularissimam virtutem et efficaciam supra naturam humanam. Unde ipsam alloquens Cassianus in quadam epistola sic dicit. Tu patrona humani generis. tu affluens rebus medica singularis. quo tui non egeat munere. cum sit peccare commune. · B. ¶ Tertio ratione varie apparentie et mutabilitatis. luna enim diversas facies sui luminis ostendit ad terram. quia iam nihil habet luminis quod ad nos. nunc videtur monoydes. id est arcualis vel cornicularis. nunc dycochomos. id est per medium secta. nunc amphikirtos. id est non plene rotunda. nunc panselenos. id est ex toto plena et rotunda. Sic beata virgo in recipiendo lumen gratie mutata est quadrupliciter. Primus enim nihil luminis habuit sed ad instar lune corporalis quarta die lumen habere cepit. Ut prima dies eius sit tempus quo fuit in lumbis ade et patriarcharum sicut in originali principio remoto. Secunda dies tempus fuit in seminibus ioachim et anne sicut in mediato effectu. Tertia dies est tempus illud brevissimum quo fuit in actualis conceptionis primordio. Sed ista tria dies

veratur in tenebras non requirat eam deus desuper nec illustret lumine. Job. iii. Quarta autem dies est conceptionis eius spiritualis. qua vices fuit sanctificata in utero. tunc primo a flammea solis rota divinitatis lucem recepit et illucescere cepit. facta quasi corniculata modicum adhuc lumen ostendens. Per gratiam enim illius sanctificationis neque fomes extinguebatur. nec ianua regni aperiebatur. Sed tamen duos effectus habuit qui sunt culpe originalis expiatio et fomitis tanta restrictio ut posset non peccare. Hi sunt duo cornua lune primordia nostre salutis in virgine beata. De quo duplici cornu dicitur Luce. i. Erexit cornu salutis nobis etc. Et bene erexit. In novilunio enim luna cornua erigit versus orientem. Sic virgo gloriosa gratiam divinitus acceptam ad deum erexit et per gratiarum actionem in deum retulit et reflexit. Unde ipsa cecinit. Luce i. Magnificat anima mea dominum etc. ¶ Deinde hec nostra luna facta est dycochoma in spiritus sancti obumbratione et filii dei conceptione. Et tunc gratia sanctificationis operabatur in ea duos alios effectus. qui sunt fomitis omnimoda extinctio et liberi arbitrii in bono confirmatio. ita ut que prius ex prima sanctificatione potuit non peccare iam non posset peccare. Et sic luna media existente cornua predicta videntur fuisse completa. per repletionem arcuositatis intermedie. que prius lumine vacua apparebat. Nam fomes qui in prima sanctificatione remanserat secundum essentiam restrictus. aut secundum efficaciam nunc fuit totaliter sublatus et extinctus. Peccato etiam veniali peccato expiato. adhuc ex vertibilitate liberi arbitrii remanserat potestas ad bonum et ad malum. nunc autem liberum arbitrium fuit ita confirmatum in bono ut non posset ad malum. Que quidem confirmatio non fuit liberi arbitrii ablatio sed eius perfectio. ¶ Consequenter tertio hec luna gloriosa fuit amphikirtos in filii inhabitatione. quo mansit in eius utero mensibus. viiii. Ex quo sanctificata fuit ultra predicta quo ad duos reliquos effectus. Primus erat reliquiarum fomitis curatio. Nam in ea omnes dispositiones fomitis sublate fuerunt. Sicut quando morbus curatus est. adhuc interdum remanent reliquie curande. Alius effectus fuit ipsius ad divina totalis dedicatio. Tunc enim non solum mens sed etiam corpus tanta luce divinitatis resplenduit. ut ita esset dedicata ad divina quod humanis usibus etiam licitis scilicet matrimonialibus eam aptari esset impossibile. Quod signatum est in illa porta quam vidit Ezechiel per quam solus deus ingrediebatur et egrediebatur et clausa manebat in eternum Ezech. xliiii. Nec tamen corpus illud licet sanctificatum adhuc fuit plene beatum. ¶ Ultimo autem hec luna gloriosa fuit panselenos. id est perfecte plena in sui assumptione quando in anima et corpore

fuit assūpta. Tūc ei facta ē ī ꝯspectū dī luna pfecta ineternū vt dī ī ps. Hoc enī pdictū fuerat de semie dauid. ⁊ an ibon o masice refert ad beatā vgīnez que de eius stirpe fuit. Ipsa enī est luna pfecta ineternū. quia nunq̄z am plꝰ defectura est sicut ista luna corpalis que suā plenitudinez ueri m amittit. Debuiꝰ gloriose plenitudine lune dicit Hiero. Plena siquidē gratia. plena deo. plena virtutibꝰ. nō pōt nō possidere pleniter gloriam claritatis eterne. Quid enī mirū si gloriā plenā ⁊ supplenā habet in filij regno. que gratiam plenam ⁊ supplenā habuit in huiꝰ vite exilio. Tūc dictū est ab angelo. Aue grā plena. ¶ Tercio p stellas signant apli et aplici viri triplici rōne. Sunt enī stelle lucis delatiue. aeris imutatiue. ⁊ caloris generatiue. Lucis inquā delatiue. Vñ vocant lucis vehicula ab alfragano. eo q̄ sunt corpa luminosa. solis lucez a quo recipiunt put pnt supplenna. Aeris enā immutatiue Quia vt dicit Beda. Stelle nūc tempestates cōcitant. nūc serenitates generāt ⁊c. Sūt pterea caloris generatiue. Vñ platonici dicebant stellas esse ignee nature. Sz Aristoteles ⁊ alij phi q̄ ponunt celū esse corpus quīte essentie. dicūt stellas non esse calidas nec frigidas subiectiue. sicut nec ipsum celū. sed sūt calide effectiue. Sic apli lucē christum p mundū puehūt clara pdicatione. q ad pmū. Nature iura imutant miraculoꝝ operatione quātū ad scdm. Corda fideliū inflāmāt exemplari eruditiōe quo ad terciū. Vnd Augꝰ in sermone de aplis. Dedit dñs ptātez aplis super naturā vt eā curarent. sup demones vt eos euerterent. sup elementa vt ipsa īmutarēt. super morē vt eā cōtemnerent. sup angelos vt corpus dñi cōsecrarēt. Hec enā ptās data est eorū successoribus sm illud Apoc. vj. Hi habēt potestatem claudendi celū ⁊ cōuertendi aquā ī sanguinē. Hec beatꝰ Augꝰ. De terno dicit valeriꝰ ptractās illud Math. v. Uos estis lux mundi. Ueniente luce diei egritudines alleuiant. hoīes a somno excitant. aues garriūt. Sic luce aploꝝ veniente mundꝰ fuit edificatus in credendis. fecundatꝰ in opibꝰ bonis. alleuiatus a petīs. excitatus a negligentijs. aīatus ad cōtēplationē celestiū. ereptus a ptāte demonū. Que enā autoritas facit ad pmū. Et Chryso. sup mathēum Cōprehendēs oīa ma dicit. Misit christꝰ apostolos sicut sol radios suos. vt sicut sol in radijs apparet. sic in illoꝝ doctrinis. signis ⁊ vtutibus christus agnoscat.

¶ Subsermo primus.
VII

Erunt signa in sole ⁊c. Uiso de personarū ad incarnationis pconiū cōcurrentiū methaphorica descriptiōe. Restat secūdo videre de signoꝝ in eis apparētiū mistica designatione. Quia dicit. Erunt signa ⁊c. ¶ Et pmo videat de signis que apparuerūt ī sole videlicet christo. que fuerūt tria in signis que de sole corpali legimus mistice intellecta. In sole nāq̄z legimus accidisse signū statiōis. signuz retrogradatiōis. ⁊ signū obscuratiōis vt supra declaratū est in postillando. Sic in christi icarnatione correndent fuerūt hec signa. vicz instantanea corpis formatio integra hoīs reparatio et diuine glie occultatio. ¶ Primū igr̄ signuz fuit pfecti hoīs instantanea formatio. quā figurauit solis statio de qua legit Jos. x. Qd sic ptz Cū enī motus solis in obliquo circulo sit causa generatiōis in istis inferioribꝰ. de nullo generato p naturā verū est dicere solem stare. Itē cuz oīs actio naturalis sit in motu ⁊ in quodā transitu ⁊ successione. in nulla tali actione est statio. nec de pducto tali actiōe p quocūq̄z tpe verū est dicere ipsum stare. ppter cōtinuū fluxū mutabilitatis cui subiacet. ac p hoc nunq̄z in eodez statu pmanet. In actione vero instantanea. q̄ ibi sūt simul tpe mutari et mutatuz esse vt habet declarari. vj. phisicorū. est quedā statio p quanto ibi nō est motus et successio. Quia igr̄ ista benedicta incarnatio. nō opatione naturalis agentis. nec successione tpis sed in instanti facta fuit. nec ipse christus mutabilitate nature corrupte subiectus fuit. vtpote quē non mouit manꝰ peccatoris. exemptus ab illis qui ibi scilicz in pmo parente ceciderūt ⁊ opant iniquitatē. expulsi sunt nec potuerūt stare. ps. xxxv. Ideo non inconueniēter dē in sua icarnatione solem stetisse. In q̄ signo ineffabili virtꝰ diuina relucebat ī quattuor. que ibi fiebāt in vno eodēq̄z instanti vicz corporis instantanea formatio. aīe rōnalis infusio vtriusq̄z cuz supposito diuino ypostatica vnio. scientiaꝝ et vtutū pfecta cōcreatiō. Que omnia sūt sup cōmunē legē nature. ⁊ ideo pnosticāt notabile signū in isto sole bñdicto. Nā sm cōmunē cursum nature vt patet p phm in de aīa libꝰ. et p beatū Aug. in li. lxxxiij. q. Corpis hūani formatio. xlv. diebꝰ pficit. Quia sex diebꝰ ē sub forma lactis. pꝰ ix. diebꝰ sub forma sanguinis. xij. alijs cōsolidat in carnē. ⁊ ex tūc in. xviij. diebꝰ sequētibus organisat. ⁊ tūc demū aīa infundit. q̄ etiam pꝰ successu tpis et nō in instāti scientijs ⁊ vtutibꝰ perficitur. Sed hec omnia in christo completa

fuerunt in vno eodemqz instanti. Quare hoc no-
uum et magnū signum fuit. De quo Hiere. xxxi.
Nouū fecit dūs super terram. femina circūdabit
virū. Quod verbum pertractās Bern. sic dicit. Vir
erat Jesus non dum nat⁹. sz sapiā nō etate. aīe
vigore nō corporis. maturitate sensuū non corpu
lentia mēbroz. Neqz enī minus habuit sciēcie
Jesus cōceptus qz natus. paruus qz magn⁹. Si-
ue ergo latens in vtero. siue vagiēs in psepio. si-
ue iam grandiusculus interrogans legis docto
res in templo. siue iā pfecte etatis docēs in pplo
eque pfecte plen⁹ fuit spū sancto. ¶ Secū
duz signū fuit nature corrupte reintegratio. quā
figurauit solis retrogressio facta tpe Ezechie. d
qua legit Esa. xxxviij. et iiij. Reg. xx. vbi dicitur. q
reuersus ē sol. x. lineis p quas descēderat in horo
logio Achaz in decliuiū. Natura siquidē hu-
mana olim in statu innocētie constituta. quodam
modo assimilabaī soli ppter puritatē et claritatem
tem naturaliū et gratuitoz in quib⁹ creata fuit
Sed hec tandem a sua puritate declinando. de
scenderat quasi. x. lineis. p trāsgressionē videlicz
decalogi in horologio Ade et sue posteritatis.
Quot enī mandata peccōr violat. qsi tot lineas
solis absentia interiecto trāsgressionis obice ob
umbrat vt glosa dicit ibidē. Vel qz p illas lineas
in horologio achaz que fuerunt numero. xij. di-
stinguebanī hore dierum possum⁹ p illas. xij. lineas
accipe. xij. nobiles et pclaras cōdiciōes in quib⁹
hō condit⁹ fuit. Quarū sex accipiunī penes cor
poris et sex alie penes aīam. Prima fuit ppa-
gationis castitas. In statu enim innocētie fuissz
thorus īmaculatus et cōmixtio sine cōcupiscen
tia libidinis et ptus sine labore doloris fm bea-
tum Aug. Secūda cōplexiōis sanitas. Fuisset enī
hūana cōplexio ad mediū redacta. nec esset hu-
moruz distempantia. et p cōsequēs fuisset ibi sa-
nitas continua. Tertia iusticie originalis integri
tas. que cōsistebat in pfecta obediencia virium
inferiorū ad rōnez supioz. Neqz enim esse pote
rat aliq̄ sensualitatis rebellio ipsa rōne obedien
te deo. Quarta corporis et aīe impassibilitas. Nec
enī erat ibi esuries neqz sitis. frig⁹ neqz estus. la
bor neqz dolor. tristicia neqz verecūdia. Quīta
fuit īmortalitas. poterat enī homo nō mori per
manutenentiā dei et esum ligni vite. Sexta lo
ci tranqllitas videlicet in paradiso q̄ est loc⁹ trā
quillitatis voluptatis et exultatōnis fm Dam.
Septima fuit petī īmunitas. Qz factus est hō
non solū sine peccato sz etiā sine oī incitamento
peccati. Octaua cognitionis pspicacitas. quia
habuit triplicē cognitionē scz dei non enigmati
cam sicut nūc. sed p quādā interiorē inspirationē
necessitata claram sicut beati habēt in patria. Eti
am habuit cognitionē sui. qz qualis fuit factus
sciuit. et quid agere vel cauere deberet intellexit
Habuit nihilominus cognitionem reruz ppter
se factarū quib⁹ et noīa iposuit. Nona fuit vir-
tutū serenitas. habuit enī caritatē et alias vir-
tutes infusas vt determinat magister sniaz li. ij. dis.
xx. Decima beatitudinis securitas. qz viuentes
fuissent trāslati de paradiso terrestri ad celestez
Undecima arbitrij libertas. qz hō recepit in ad
iutorium liberū arbitriū ab oī corruptela īmu-
ne quo stare posset si vellet. Duodecima fuit di
uine imaginis dignitas. qua mēs dei capax par
cepsqz esset fm Aug. Per has oēs lineas descē
derat et iam ad decliuiuz tenderat hō. qui pene
oēs cōdiciōes pdictas p peccatū amiserat. et sic
quasi tota dies hūane felicitatis declinauerat
vt dicere possent illud Lu. xxiiij. Mane nobiscū
dñe qm̄ aduespascit et inclinata ē iā dies. Du-
abus solū lineis vltimis adhuc vix superstanti
bus scz liberi arbitrij dotatione et diuine imagi-
nis insignitione. que duo velut due linee adhuc
remāserāt fm essentiaz. vulnerata tn̄ q̄ ad natu-
ralia et spoliata quo ad gratuita. Remāsit qppe
liberū arbitriū sz depravatū et imminutū. qz p pec
catum difficultatē recepit ad bonū et pnitatem
ad malū. Prius enī homo p liberuz arbitrium
poterat peccare et nō peccare. sz p⁹ potuit pecca
re et non potuit nō peccare. Imago etiam dei re
mansit in aīa post peccatū sz q̄si deformata. Vñ
lamentabaī pphā Trenoz. iiij. Denigrata ē su-
per carbones facies eoz. et ideo non sūt cogniti
in plateis. id est in vijs ad vitā eternā tendētib⁹
Per has itaqz lineas duas sol humane condi-
cionis nō plene descēderat. vt visū est. oib⁹ alijs
x. lineis ptrāsitis et retromissis. In christo autē
sol humane cōdicionis reuersus est p illas decez
lineas p quas descenderat in horologio ade. qz
natura humana in hoīe christo reposita fuit in
oīmoda pfectione pstini stat⁹. licet penalitates
passibilitatis et mortalitatis in se assumpsit dispē
satiue. non nature sue necessitate. sz amoris nri
īmensitate. ¶ Tertiū signū est diuine glie
in humana natura occultatio. quā designabat
solis generalis obscuratio tpe dñice passiōis lu
ce. xxiij. Fuit aūt in sole christo triplex obscuratō
In eo enī thesaur⁹ sūme abūdātie occultat⁹ est
sub paupertate extreme indigentie. Qz ille ī cui⁹
domo sūt glie et diuitie. adeo paup fuit vt nō ha
beret vbi caput suū reclinaret. Et in hoc fuit pau-
perior oī creatura. quia cuilibz creature etiā bru
tis et insensibilibus puisus ē loc⁹ sue quietis. q̄
tamē christo negatus fuit. put ipse cōqueritur

Matth. viii. Vulpes foueas habēt et volucres celi nidos. filius aūt hoīs non habet vbi caput suū reclinet. Quā etiā paupertatem in initio sue natiuitatis inchoauit. q̄a nec locū nascendi habuit qui terram palmo cōcludit. Nō erat inquit euāgelista ei locus in diuersorio. et vere nec in p̄sepio. nam ipsū artū p̄sepe cū animalibus eum p̄tiri oportuit. Ob hoc etiā fm Berñ. Christus tanta paupertate optus est. vt nos bonis celestibus affluenter ditaret. Vñ apls. ij. Cor. viij. Scitis inquit fratres grāz dñi dei nostri iesu christi qui cū diues esset. p nobis egen⁹ fact⁹ est. vt ei⁹ inopia diuites essem⁹. B Scđo splendor paterne glorie obscuratus est obumbratiō humilitatis infime. Exinaniuit eni semetipsuz formam serui accipiēs et habitu inuent⁹ vt homo imo opp̄brū hoīuz et abiectio plebis. Ob hoc aūt tanta opp̄bry vilitate gl̄iam suaz occultari voluit vt naturā humanā cōtēptibiliter deiectā erigeret. et honorabiliter sublimaret. put deducit btūs Aug⁹ de cathezizandis rudib⁹. Esuriuit inquit christ⁹ q̄ oēs pascit. sitiuit p quē creatur ois potus. et qui sp̄ualis panis ē esurientiū fonsq̄z sitientiū ab itinere terrestri fatigatus est qui seipsum nobis fecit viam in celuz. velut obmutuit et obsurduit corā cōuiciantib⁹ p quem mut⁹ loquit et surdus audit. vinct⁹ ē qui infirmitatū vinculis nos soluit. flagellatusq̄z est qui oīm flagella doloz̄ ꝯ hoīm corpib⁹ expulit. crucifixus est qui cruciatus finiuit. mortuus est q̄ mortuos suscitauit. C Terno speculū sanctitatis et innocētie obumbratuz est carnis peccati similitudine. Quia vt dicit Theophi. sup illud Joh iij. Sicut moyses exaltauit serpētez ꝛc. Sicut inq̄t serpēs ille spēm bestie habuit venenū non habuit. sic christus similitudinē carnis peccati. non carnē peccati gessit. Et hoc signuz diabol⁹ cōiecturando ppenderat vt in ei⁹ persona btūs Aug. sup matth recitat sic. d. Jnē peccatores et ipsos natus mortali etiā de mrē pgress⁹ purgatior nascētibus cunctis. et ipso celo mihi purior apparet. Nā et auaricie radix i eo nulla insurgit. nulla cor eius mouit inuidia. nescit ei⁹ lingua mendaciū. nulla aurū volu ptate molliunt oculi eius cōcupiscētiā non admittit. luxuries certe p quā humanū subieci genus pectus eius penetrare non p̄ōt. nulla ibi iactātia inest. nulla malicia. Quid plura nihil in eo qd me delectet inuenio. oēs meos conatus euacuat. an forte deus est iste quem nullum potest maculare delictum. Hec beatus Aug⁹.

Subsermo secundus
VIII

Erunt signa in sole ꝛc. Viso de signis que apparuerūt in sole scz christo. videnduz nūc est scđo de signis que apparuerūt in luna id est. virgine gl̄osa. A. Et q̄dē i hac lūa appuerūt tria sig admiranda. sumpta penes tria que legimus de luna. que sunt naturalis sui motus cessatio. lūinis sui occultatio. et splendoris in sanguinem mutatio. His correspondent tria signa vtiq̄z stupēda fuerūt in virgine gloriosa. videlicet vteri ei⁹ p̄ter nature motū fecundatio in spūs sancti obūbratione. luminis rōnis p fidem obfuscatio in filij sui ꝯceptiōe. dimensi dulcoris in dolorē acerrimū cōmutatio in filij passione. C De primo legitur Josue. x. vbi iosue imparit lune his vbis Luna contra baylon non mouearis. Nam tūc naturalis eius motus illac fuisset. Per qd figuratū est p̄mū signū in virgine. quā cōtra cōmunem nature cursum et p̄ter nature motū spūs sanctus ineffabilē impgnauit. vt simul esset mater et virgo. Haylon quippe interp̄taē. vbi sūt vrsi et p vrsos intelligunē carnalis petulantie motus iuxta illud. j. Reg. xvij. Leonem et vrsū interfeci ego. glo. i. supbiam et carnis cōcupiscentiā ego subiugaui. Gloriosa itaq̄z luna scz virgo maria cōtra legem nature versus baylon nō mouebatur. q: eius ingrauidatione carnis cōcupiscentia non opabaē. Vñ Petrus ra. sup illud Lu. j. Hic erit magnus et fili. al. vo. dicit sic O virgo matrē te fecit gratia non natura. genitricē te pietas dici voluit. quā integritas non sinebat. Jn tuo ꝯceptu in tuo ptu creuit pudor. aucta est castitas. itegritas roborata est. virginitas solidata. Hoc signum cōsiderās Berñ. ij. omel. super missus est dicit sic. Hoc inq̄t natura non potuit. vsus nō docuit. rō nō capit q aliqua simul esset mater et virgo. Et signanē dic̄ q natura non potuit. Quia fm Berñ. ibidē. Nunq̄z iuxta ordinē rerū inuenit virginitas vbi fecūditas p̄dicatur et nunq̄z fecūditas vbi virginitas integra cōseruaē. Sola hec est in qua virginitas et fecūditas obuiauerūt sibi. Quod etiam signum in hac luna sanctissima futurū p̄uiderat et nobis fidei oculis inuendū p̄mōstrat. ppheta Esa. vij dicēs. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū Vbi est aduertendum. q licet forassis fm Auicennam possibile sit v̄gīnē absq̄z sui defloratiōe naturaliter cōcipe non tñ pere. Et ideo forte ad hoc insinuandū non suffecit dicere ppheta. Ecce virgo cōcipiet. nisi protinus adderet. et pariet filium. B De scđo dicit Mat. xxiiij. Luna nō dabit lumen suū. Hoc impletū fuit in virgine bta

que lumen ppriū naturalis videlicet rōnis occultauit in aiōis luminis supuentione sc3fi dei sm modū supra tactum in postillando. Tantā quippe efficaciam lumen fidei opabat in vgine. vt lumen naturalis rōnis in ea vinceret τ quasi totaliter absorberet. Unde Bern sermone x. Mirum in fuit quō cor humanū fidem accōmodauit. q̄modo credi potuit. ꝙ deus et homo ess3 ꝙ virgo mansit que peperisset. sicut ferrū τ testa iungi non pn̄t. sic hec duo nequeūt cōmisceri. si non misceat glutinū spūssancti. Hoc signum in ea claruit. qn̄ verbis āgeli consensū pfecte adhibuit. d. Ecce ancilla dn̄i τc. Tūc enim mor vtute fidei consecuta est. vt esset mater veri dei et veri hoīs. ¶ De tertio dicit Johel. ij. Luna cōuertet in sanguinē. Quō mistice impletum est in hac luna bn̄dicta. que splēdorē gaudij et suauitatis quā in filij sui pturitiōe habuerat. i sanguinem cōpassionis et doloris acerrimi commutauit. In actu eni pturitiōis. in quo cetere femine naturaliter dolorē intolerabilē patiunt. ipsa inenarrabili dulcedine et gaudio repleta fuit que gaudiosa suauitas in maximā acerbitatē doloris. tpe passionis filij cōuersa fuit. Hoc signum pnderat symeon senex. Lu. ij. d. Et tuā mat ipi⁹ aīam ptransibit gladi⁹. Quod etiā signū intuens Anselm in suo planctu ad vginem loquēs sic ait. Tu dolorē a natura mutuatu3 quem in ptu nō sensisti. tpe passionis milies reduplicatum cu3 vsura reddidisti. Unū dic Ansel. ibidē. Quis potest cogitare. q̄tus dolor tūc inerat pie matri qn̄ dolebāt que isensibilia erāt. Certe nec ligua loqui. nec mēs cogitare valebat. q̄nto dolore tūc afficiebant illa pie maria viscera. cū p acerbitate passionis christi terra contremuit. lapides scissi sūt. τ sol radiū sue claritatis occultauit. nō valens intueri vilitatē τ acerbitatē mortis christi. Et quia beata virgo oībus electis et creaturis erat christo ppinquior. ideo fortius cōformabatur christo patiēti et sanguinem suū fundenti. Propter qd bn̄ dictū est. ꝙ ipsa cōuersa fuit i sanguinē in filij passione. ¶ Restat tertio videre de signis apparētibus in stellis. videlicet aplis et viris aplicis. Tria aūt signa leguntur i stellis accidisse. legunt eni stelle lumen suū retraxisse. eas deiectas et cōculcatas fuisse. et in terrā cecidisse. Simili in aplis et viris aplicis tria fiunt signa. Ipsi eni pp̄ter splendorem doctrine retrahūt discreta verbi dei pdicatiōe deiciuntur et cōculcant tyrānica psecutiōe. et cadunt in terram corpali interitione. ¶ De primo dc Johel. ij. Stelle retraxerūt lumen suū. Quō impletur i aplis vel aplicis viris. qn̄ verbū doctrine retrahunt ex puersitate auditoꝝ. Sicut dicebāt apli Act. xiij. Uobis quidē primū oportuit ānūciari verbū dei sed qꝛ vos indignos fecistis vbo vite. ecce cōuertimur ad gentes. Tant⁹ eni est in aplicis viris zelus fidei ꝙ de vno loco cōtumeliose repulsi ibi quidē lumen doctrine retraherent. sed ad aliū locū cōuersi. non minus verbū salutis impterriti pdicarent. Et hoc non modicum in eis dicit signū. vtpote contra nature cursum. Nā sm cursu3 humane nature. vt dicit beatus Aug⁹ in li. lxxiij. q. nō est q̄ n̄ magis dolorem fugiat q̄3 affectet voluptatē. quonia3 videmus quidē īmanissimas bestias a maximis voluptatibus coerceri doloꝝ metu. Apli vero tormenta doloꝝ cōtemnētes. nullo metu a pdicatione porant coerceri. qn̄ retrahendo lumen in vna pte. qd ptinet ad prudentiā. alibi ipsum diffunderent. qd ptinet ad fortitudinis constantiam. De scdo Dan. viij. Egressū ē cornu vnū modicū et factū est grande et deiecit de fortitudine celi et de stellis τ cōculcauit eas. Per hoc cornu intelligunt seuicia tyrānoꝝ. qd modicū ē meritoꝝ exiguitate. sed fit grande psumptiōis crudelitate. Istud cornu aplis deiecit τ deiecit viros aplicos. τ p hoc veri cōphant christiani. Nā sicut dicit beatus Aug. in quodā sermone. Nullus seru⁹ christi sine tribulatiōe est. Si putas te non habere psecutiōes. nōdū cepisti esse christian⁹. Non hcaruit signo euidēti. ꝙ quātūcūq3 apli deiciebant. nihilomin⁹ semp fides peos crescebat. τ augebat credentiū multitudo Act. v. Unū Aug. in epla. ij. ad volus. Ex paucissimis τ abiectissimis viris multiplicant. nobilitantur τ sublimant copiosissima agmina. clarissima ingenia. cultissima eloquia doctoꝝ acutoꝝ τ facūdorum. De tertio Apoc. vj. Stelle ceciderūt sup terrā. Sz sic dictū est supra in postillando. stelle dicunt cadere. non sm rei existentiā. s3 certe sm apparentiā. Et certe aplici viri qn̄ p christo interimunt cadere quidē vident quo ad corp⁹. sed clariori luce pfruuntur quo ad aīam. Fulgebunt eni sicut stelle in ppetuas eternitates. Dan. xij. Hic aūt casus stellaꝝ videlicet mors sanctorum magnum signū nobis exhibet in celo militantis ecclesie. Quia cū sm naturam omnium terribiliu3 terribilissimū sit mors. vt dicit Seneca. Apli tamen gaudenter ad ipsa3 cucurrerūt. quia tali morte vitam sibi mercabant eternam Quod nobis pstare dignet.

Sermo alius de eadem dominica. IX

Virtutes celorum mouebuntur. vbi supra. Cum triplex sit aduentus dei saluatoris nostri. videlicet in carnem. in mentem et in iudicium. Primi duo sunt amoris. tertius est timoris. Tertium celebramus propter primum et primum propter medium. A Deaduentu eius in iudicium memo fuit istorpe in officio. vt timore nobis immisso. ad venerandam venturam festiuitatem natalis sui in carnem nos sollicitius preparemus. vt dictum est supra in principio expositionis euangelij hodierni. De aduentu vero in carnem id festa recolimus quatenus per ea verbum eternum mentaliter concipere mereamur. ita quod mentalis verbi eterni conceptio videtur esse quodammodo omnium operum diuinorum finis et consumatio. Hinc est quod dicit beatus Aug. in libro de virginitate. Quod beatior fuit virgo maria in concipiendo christum mente quam carne. Vnde ipsa mentalis conceptio est maxima et suprema gratia omnium donorum. que in hac vita secundum legem communem. ae deuote per gratiam conferuntur. Si enim queratur quare deus vniuersas creaturas produxerit. quare sacram scripturam menti rationali inspirauerit. immo etiam quare ipse pro nobis incarnari voluerit. apte respondetur. quod hoc ideo fecerit. vt in mente rationali ipse per gratiam conciperetur et in ea spiritualiter nasceretur. Et hoc ipse expetit Prouerb. xxiij d. Fili mi prebe mihi cor tuum. De hoc itaque iocundissimo aduentu mentali nunc speculando quattuor sunt consideranda. Primum est qualiter anima deuota ad conceptionem verbi eterni per gratiam disponatur. Secundum est quibus indicijs verbi eterni in mente presentia perpendatur. Tertium est qualiter verbi eterni conceptio in mente perficiatur. Quartum est quos fructus anima ex verbi eterni presentia consequatur. Et hec quattuor accipiuntur penes quattuor dominicas aduentus. Primum representat prima dominica. in cuius misse officio est introitus. Ad te leuaui animam meam. In hoc enim maxime dispositio ad verbi eterni conceptionem attenditur. quod anima cum omnibus viribus et potentijs ad deum leuetur. Et ad hunc sensum deseruit verbum propositum in euangelio eiusdem dominice contentum. Virtutes celorum mouebuntur. Secundum representat secunda dominica. qua officium misse incipit. Populus syon ecce dominus veniet etc. Quasi d. eccla. O fideles anime que estis populus syon. quia per expectationem verbi eterni in specula posite. ecce quasi demonstratiua certitudine. dominus veniet. vt ex certis indicijs potestis perpendere. Et per hoc sensu facit quod in euangelio eiusdem dominice dicitur. Renunciate iohanni que vidistis. Ceci vident etc. Tertium representat tertia dominica qua cantatur. Gaudete in domino semper. Nam in tam iocundo aduentu vbi etiam tam ineffabili gaudio anima perfunditur. vt nesciat nisi gaudere et in domino dulciter iocundari. Et ad hoc facit quod in euangelio tertie dominice dicitur. Medius autem vestrum stetit. Quartum representat quarta dominica qua cantatur. Rorate celi. Fructus enim verbi eterni ita dulcis est gutturi sponse Cant. ij. vt affectet se crebrius eius rore perfundi. et quasi pluuiali distillatione continue irrigari. Et ad hanc deductionem facit quod in euangelio quarte dominice dicitur. Omnis vallis implebitur etc. Et notandum. quod quia gustus diuine dulcedinis hic quodammodo percipitur. sed nequaquam in hac vita perficitur. ideo huius quarte dominice hebdomada nunquam integra inuenitur. B Quantum ergo ad primum processum assumptum est thema propositum. Virtutes celorum mouebuntur. Ad cuius intellectum est sciendum. quod secundum Isido. iij. ethimo. Celum dictum est a celando. eo videlicet quod deum et omnia que ibi sunt ita nobis celet et abscondat. vt nostram cognitionem subterfugiant. Quod considerans Esa. et admirans dixit. Uere tu es deus absconditus. Esa. xlv. Cui etiam consonat vulgare nomen. quod dicitur hymel. quia omnia que ibi sunt. nobis sunt hymelich. i. occulta. Et quia deus occulte operatur in anima secundum beatum Augustinum. ita vt apostolus dicat. j. Cor. ij. Nemo scit quid agatur in homine. nisi spiritus hominis qui est in ipso. Unde etiam idem apostolus dicit Colo. iij. Uita vestra abscondita est cum ipso christo iesu in deo. Ideo conuenienter deus in anima sicut in celo dicitur habitare. Et de talibus celis dicitur Esa. lxv. Ecce ego creo celos nouos. Igitur sicut celorum corporalium virtutes mouebuntur in aduentu in iudicium. vt visum est supra in expositione lralj. et mote fuerunt in aduentu eius in carnem. secundum Grego. in omel. Quia sol cognouit etc. Sic omnes virtutes et potentie anime congrua preparatione mouebuntur. cum verbum eternum concipietur in mente. Si ergo queritur. quomodo anima ad conceptionem verbi disponatur. Respondetur hic. virtutes celorum mo. In quibus quidem verbis tria implicantur secundum quod tres perfectiones reperiuntur in anima. immo in qualibet creatura. que sunt substantia virtus et operatio. Hec enim sunt partes vestigij. quia secundum philosophum. Operatio progreditur a virtute et virtus a substantia. Et penes hec tria recte disponitur anima ad conceptionem verbi eterni. vt in substantia attendatur anime perfectio generosa. in virtute virium exercitatio virtuosa. et in operatione diuini instinctus motio gratiosa. Substantie anime perfectio generosa innuitur in eo quod dicitur. celorum. Virium exercitatio virtuosa in eo quod dicitur virtutes. Sed operationis per diuinum instinctum motio gratiosa in eo quod subditur mouebuntur. Primum ergo dispositiuum anime ad conceptionem

verbi eterni est ipsius anime pfectio generosa.

¶ Circa quod sciendum q̃ anime generosi-tas pficit̃ ex tribus. videlicet ex terrenorū oimo-da abstractione. ex intellectualis luminis irra-diatione. & ex virtutū ornatu & decoratiõe. Que tria accipi possunt penes tria que videmus in substãtia celi. Nam in celis videm⁹ essentie pu-ritatem quãtū ad pmū. forme claritatẽ quãtū ad scdm. & ornatus speciositatē quãtū ad terti-um. Hi sunt celi in quibus christ⁹ habitat et in quib⁹ verbū eternū cõcipi dignat̃. Cur enim vt ait btūs Aug⁹. non agnoscam⁹ eos celos. q̃ fa-cti sunt sedes dei. dicente sapiẽtia increata. Esa. lxvi. Celum mihi sedes est. & aĩa iusti sedes est sa-pientie. Primo ergo aĩa pficit̃ & ad cõceptiõ-nem verbi eterni disponit̃ ex terrenoꝝ oĩmoda abstractiõe. vt videlicet sit a terrenis affectibus oĩmode depurata & abstracta ad similitudinē celi. qd cū non habeat materiã subiectã cõtrari-etati cū tãnera sit puatio. iõ non habet appetitū ad formã cõtrariam. nec est susceptiuū pegrine impssionis. Sic aĩa susceptura verbū eternum debet esse a scoria terrene affectiõis oĩmode de-purata et appetitus eius debet esse p formã celi-cam. celestis videlicet desiderii & diuini amoris sic satiatus. vt non sit in ea appetitus ad formā cõtrariam defectuū culpabiliū. qui ita sunt di-uino amori cõtrarii q̃ mutuo se expellũt. nec vl-lo modo simul esse possũt in aĩa. sicut lux et tene-bre in eodē hemispio. Vñ Sap. vii. dicit̃ de vbo eterno. Nihil inquinatū in eo incurrit. Candor est enĩ lucis eterne et speculū sine macula. Nec talis aĩa susceptiua est pegrine impssionis. ali-cui⁹ videlicet extranei amoris quo ei⁹ puritas aliqualiter inquinet̃. Quia vt dicit btūs Aug⁹ in libro de vtilitate credendi. Sordes animi sũt amor quarūlibet rerū pter animū et deum. a qb⁹ sordibus quanto q̃sq̃ est purgatior. tanto verbum facilius intuet̃. et tanto verbū eternū in eo facilius cõcipit̃. Sic depurata fuit illa aĩa celica que dicebat Ro. viii. Certus sum q̃ neq̃ mors neq̃ vita neq̃ creatũa aliqua poterit nos separe a caritate christi. Hanc etiã puritatē ex-perit btūs Aug⁹ cū dicebat. x. cõfess. O felix & se-cura diuini amoris puritas. v̄tus aĩe mee. intra in eam et coapta eam tibi vt possideas sine ma-cula aut ruga. ¶ Secũdo pficit̃ et dispo-nit̃ aĩa ex intellectualis luminis irradiatione. Vnde ps. cxxxv. Qui fecit celos ĩ intellectu. id ē. celos vel aĩas intellectuales. Vbi sciendum q̃ sicut celum ex sui natura habet q̃ est susceptiuū luminis. Sic aĩa rõnalis naturaliter est capax diuini luminis. Nõ tamē huiusmodi lumē na-turaliter acquirit. sic quidã delirantes dixerũt. q̃ videlicet aĩa q̃ naturaliter est capax dei. ideo p lumen naĩale intellectus agentis possit oēm suam pfectionem naturaliter adipisci. Et licz q̃-dem verum sit de cognitiõe naturali et rerū sen-sibilium. non tñ verū est de cognitione supna-turali que est de rebus diuinis. quia ad illa nõ põt homo attingere nisi superiori lumine adiuue-tur. Sicut enĩ oculus corpalis non põt cogno-scere sensibilia p lumen sibi cõnatū nisi exteriori lumine illustret̃ sic nec aĩa p lumen naturale in-tellectus sibi cõplantatū. põt pfecte cognoscere intelligibilia et diuina. nisi p lumē supnaturale diuinitus eleuet̃ & de lumine in lumē q̃dammõ trãsformet̃. Et hoc ē qd ait aplŝ. ii. Cor. iii. Nos reuelata facie gloriam dñi speculantes in eãdē imaginem transformamur tanq̃ a domini spũ a claritate in claritatem. id est. a claritate lumĩs naturalis in claritatem luminis supnaturalis. De qua trãsformatione luminis dicit Anshel. in psol. sic dicēs. Nõ tempto dñe penetrare alti-tudinem tuã. quia nullaten⁹ cõparo illi intelle-ctum meum. Quãta nãq̃ est lux illa. de q̃ omē verbum qd rõnali menti lucet. Quã ampla est illa veritas in qua est omne qd verū est. & extra q̃m non nisi nihil et falsum est. Hec Ansel. ¶ Tertio ex virtutū ornatu et decoratiõe. Nõ enim vbū eternum habitare dignat̃ in aĩa nu-da & vacua. sed requirit̃ q̃ sit virtutib⁹ insignita. In cu⁹ signū christ⁹ noluit sedere sup asina nuda sed vestibus strata et opta. Sic enĩ legit̃ q̃ disci-puli imposuerũt pullo asine vestimenta sua. et ita christus sedit sup eū. ad designãdū. q̃ aĩa verbum eternū receptura. debet ēē vestita v̄tu-tibus et ornata. Qui quidem ornatus a nobis est rõne pncipii elicitiui quãtum ad conatū. sed a deo in rõne meriti quãtū ad gratiã. Vnd ps. Spũs dñi ornauit celos. id est aĩas deuotas. Celi enim ornatus sunt sol et luna & cetere stelle Quibus vt dicit Basilius. celū velut gemmis & oculis venustat̃. Eodē modo est in aĩa vt dic̃ Bern̄. sup Cant̃. Est inq̃t celū sancta aĩa. habēs solem intellectum. lunam fidem. astra virtutes Vel certe vt dicit sol est feruens caritas. luna cõ-tinentia. Vel possum⁹ dicere q̃ sicut celū corpo-reū ē ornatū septē planetis quorū v̄tute et effica-cia. ista inferiora cursu naturali vt plurimū per-agunt̃ sic enĩ celū mētale septē excellētissimis p-fectiõib⁹ ad susceptionē vbi eterni disponit̃ et or-nat̃ q̃ sũt septē btitudines. q̃ v̄tutes purgati ani-mi nũcupant̃. Et fm septē planetarū effect⁹ acci-piunt̃. Prim⁹ planeta ē saturn⁹ q̃ ē frigid⁹. p quē accipit̃ mũdicia cordis. cui r̄ñdet p pmio

visio dei. Secūdꝰ ē iupiter q̄ ē mansuetꝰ. p quē intel
ligit̄ mititas. cui corrn̄det possessio t̄re. Tertius
mars qui disponit ad irā ꝛ ad bella p quez accī
pitur patiētia psecutiōis. cui corrn̄det regnū ce
lorum. Quartꝰ est sol q̄ est illuminatiuꝰ ꝛ gene
ratiuus. q2 eius accessus in obliquo circulo est
causa generationis p quez signat̄ esuries iusti/
cie. cui corrn̄det p̄miū saturitatis. Quintus ve
nus qui disponit ad amorez. amor aūt sepe cau
sat luctū p elongationē amati. cui corrn̄dz p̄mio
dei in qua est sūma anīe cōsolatio. Sextꝰ ē mer
curius qui disponit ad lucrū. p quē accipit̄ pau
pertas spūs. que oīa mūdana cōtemnit vt chri/
stum lucrifaciat. cui corrn̄det regnū celoꝝ. Se
ptimꝰ est luna que q̄tidie discurrit ꝛ mutat̄ ꝛ si/
gnificat cursuz p̄ntis miserie. in q̄ misereri debe
mus p̄ximis. vt ꝛ nos miseratione ꝯsequamur
p p̄mio. Quia etiā in hac vita sic currere debēꝰ
vt cōprehēdamus fm aplm. deꝰ aūt pcipue cō/
phenditur in corde pacifico. ps. In pace factus
est locus eius. Jō p hanc accipit taz inīa q̄z pax.
quibus rn̄det mie ꝯsecutio et filiatio dei. Pre/
ter istos planetas sūt stelle firmamēti que lucēt
de nocte. ꝛ signāt virtutes morales. quibꝰ ordi/
nant̄ actus hūani qui in nocte vite p̄ntis semp
lucere debent Matth. v. Sic luceat lux vestra
corā hoībus ꝛc. Igitur pfecti sunt celi ꝛ omnis
ornatus eoꝝ Gen. ij. Et in istis celis verbuz eter
num non solum suscipit̄ q̄si trāseunter. sz etiam
cōcipit̄ pmanenter. ps. In eternū verbū tuū do/
mine pmanet in celo.

Subsermo primus
X

Virtutes celorum mouebunt̄. A Scd̄m dispo
sitiuū anime est virtuz exercitatio
virtuosa. qd̄ notat̄ in eo q̄ dr̄ vitutes. vt videlicet
vires anīe nō sint torpide ꝛ velut emortue. sz ex
igit̄ q̄ sint viuaces ꝛ bn̄ exercitate. Vn̄ i hymno
de isto tpe cātat eccl̄ia. Pellant̄ eminꝰ somnia.
ab ethere christꝰ pmicat. mēs iā resurgat torpi
da. Qr vt dic̄ leo papa Nō dormiētibꝰ nec ocio
vel desidia torpētibꝰ aduenit vbū eiuz. sz eis q̄
exercitatas habēt vires. iuxta illō Heb. v. Per/
fectoꝝ ē solidus cibꝰ. eoꝝ q̄ p ipa ꝯsuetudīe exer
citatos hn̄t sensꝰ. i. d ē. vires. ad discretionē boni
ꝛ mali. sz ē ad opatōz boni ꝛ detestatōz mali. Ta
lis eni ē solidꝰ iste cibꝰ vbū scīnū. q̄ ē cibꝰ gran
diū. s. angeloꝝ ꝛ boīm pfectoꝝ. In cuiꝰ signū na
tꝰ i bethleē qd̄ iterptat̄ domꝰ panis. pastoribus
vigilātibꝰ. nō dormiētibꝰ christꝰ euāgelizatꝰ fu

it i argumētū. q̄ nō nisi vigilātibꝰ ꝛ viuaces vi/
res ꝛ exercitatas hn̄tibꝰ aduenit vbū incarnatū.
Vn̄ dicit Bern. Nō pt cape igniū eloquiū fri
gidū pectꝰ videlicet p torporē. Qd̄ bn̄ notat̄ in
eo q̄ dr̄ vitutes. Potentie n̄ anīe sim plr accepte
i ordine ad actꝰ q̄s p̄nt elicere. dicunt̄ vires. sed
vt iā pfecte sūt. p actꝰ ꝛ habitꝰ dicuntur vitutes.
Vn̄ dicit ph̄s j. de celo ꝛ mūdo q̄ vtꝰ ē vltimuz
potentie. ꝛ. vij phicoꝝ dicit. q̄ virtꝰ est dispositō
pfecti ad optimū. Quia ergo vbū eternū nō re/
cipitur i aīa segne et torpida. sz in ea cuiꝰ vires
sūt dūtaxat in optima sui dispositiōe videlicz p
actus et habitus bene exercitate. i d ō cōuenienter
dicitur h virtutes. Sz hmōi virtutes nō habet
aīa ex se sed ex deo. q2 nos nō sumꝰ sufficiētes ali
quid cogitare ex nobis tanq̄z ex nobis sz suffici
entia nostra ex deo est. ij Coꝝ iij. Nā sicut deus
creat essentiā aīe. a qua fluūt potentie siue vires
eius. sic creat in aīa gratiā a qua fluūt virtutes.
i d est hmōi viriū pfectiue dispositiones. Vnde
ps. cuz dixisset. verbo dn̄i celi firmati sunt. intel/
ligendo de celis spūalibus puta de aīabꝰ. sub
dit. et spū oris eius oīs virtus eoꝝ. Signanter
dicit celū. i d est. aīam factā verbo. q2 oīa p ipsuz
facta sunt. sz vtutes dicunt̄ facte spū oris eius. q̄
spūs realiter idē est qd̄ ipsum verbū. sz cōnotat
amorē et quādā benignitatē. quā nomen spūs
iportat. ad designandā apositionē gratie. q̄ ad
rōnē virtutis exigit̄. Dicit aūt oīs vtus. ad desi/
gnandū q̄ nulla vtꝰ ē in aīa q̄ nō sit creata. Qd̄
ē ꝯtra quosdā delirātes q̄ dixerūt. q̄ in aīa nr̄a ē
q̄dā vtꝰ q̄ nō ē creata nec creabilis Et si tota aīa
eēt talis. ipa eēt icreata ꝛ increabil̄. Qui error eli
dit̄ i eo q̄ h dicit oīs vtꝰ. B Possūt autez
omnes vtutes anime cōprehendi fm quādam
similitudinem penes virtutes celoꝝ. i d est an/
gelos. large accipiendo virtutes p omnibꝰ an/
gelis vt dictū est supra. Quoꝝ sunt nouez ordi/
nes. vt p angelos accipiantur sensus exteriores
qui sunt quasi nuncij anime. Per archāgelos
sensus interiores qui sūt quasi maiores nuncij
quibus mediantibus sensus exteriores referūt
apprehensa. Per virtutes quoꝝ est facere mi/
rabilia. virtus motiua vitalis qua mouetur cor
et arterie miro modo p cōtinuatione vite Per
potestates quorū est demones coercere vis ira
scibilis. que habet nociua repellere. Per pncipa/
patus quorum est deo indesinenter assistere et
diuina mysteria explenda per subditos āgelos
ordinare. vis concupiscibilis que habet conue
nientia facere propinq̄re. Per dominationes:
quoꝝ est homies subditos per gubernationez
platoꝝ ab oppssiōe tyrānica liberos pseruare. vis

rõnalis.cui⁹ ē sensualitatē recte regere ⁊ ordiare Per thronos q̄ sūt sedes dī memoria Per cherubin intelligentia. Per seraphin voluntas recte accipi pōt. Quia igit̃ he omēs virtutes aīe sunt create a deo. ideo oēs debent p̄exercitari et p̄parari ad occursū ꝫ vbi eterni. ꝓpter duo. Primo vt exercitio ꝓprioꝝ actuū suum creatorem recognoscant et ideo eū laudent. quomodo oēs creature deū laudare iubentur in p̄s. Laudate dominū de celis. Scđo quia ad p̄sentiā verbi oēs virtutes ꝑficiunt tanq̄ꝫ a depto nobilissimo obiecto. sicut pulcre ostēdit Hugo in libro d̄ triplici meditatiōe. Ostēdā tibi inq̄t Moyses omē bonum. Omne bonū ipsū verbuꝫ eternum est. Querunt gaudium suū oculi. venit bonū hoc ⁊ dicit lumen sum. Auditū fuit quondaꝫ canticū nouū vbi suauitas ⁊ nouitas iocunditatem suggerēt. suauitas ad delectatiōnē. Nouitas ad āmiratiōnē. Infusū est auribus gaudiū suum. Et dicit hoc bonū. Querite me. hic sū ego. Clamant fauces et dicit. Sapor sum. Nares et odor sum. Tactus. ⁊ r̄ndet. suauitas sum. Ego totum bonū. et qui habet totū habet. Et hāc optimā dispositiōnē virium se adeptū persenserat btūs Aug̃. cū dixit. x. confes. Cum amo inq̄t deum meū. amo quādam lucē. ⁊ q̄ndam vocem. q̄ndam odorem. q̄ndam cibum. ⁊ q̄ndā amplexum interioris hoīs mei. vbi fulget aīe mee quod non capit locus. ⁊ vbi sonat qđ non rapit tps. ⁊ vbi olet quod non spargit flatus. ⁊ vbi sapit quod nō minuit edacitas. ⁊ vbi heret qđ nō diuellit satietas. hoc est qđ amo. cū deum meuꝫ amo. ¶ Ad tantā ergo ꝑfectiōis sue dispositiōnē merito p̄exercitari debent omnes virtutes aīe. exteriores ⁊ interiores. Exteriores q̄dem videlicet visus a vanis ⁊ noxijs se auertēdo bona ⁊ vtilia hauriēdo Prouerb. iiij. Oculi tui recta videant. Sicut ille qui dicebat Pepigi fedus cū oculis meis. vt nec cogitarē de virgine Job. xxxi. Aures verbū dei libenter audiendo. Per hoc eni maxime disponit aīa ad verbū eternuꝫ. q: viuus est sermo dei et efficax ꝛc. Heb. iiij. Lingua orando. psallendo. docēdo. ⁊ de deo loquēdo. sicut illa sancta lingua de q̄ dicit p̄s. Lingua mea tota die meditabitur iusticiā tuā. Man⁹ bene op̄ando. paupibus elemosynas porrigendo. infirmis ministrando ꝛc. vt possit dicere cuꝫ p̄s. Tota die expandi ad te man⁹ meas. Pedes limina ecclesiaruꝫ frequētando ꝛc. p̄s. Pedes meus steterūt in directo et in ecclesijs bn̄dicaꝫ te dn̄e. Interiores etiā sensus debēt p̄habilitari. quorū omniū actus possumus dicere cogitationes et meditatationes. vt simus exercitati in mūdis ⁊ bonis cogitationibus. In quo optime p̄paramur ad verbum. Ipsi eni p̄parant cogitatiōes. primo Reg. ij. Et in sanctis meditationibus. p̄s. Et in meditatiōe mea exardescet ignis. Iteꝫ vis appetitiua exercitanda est p sancti desiderij estuationem. Bern̄. sup Can. sermone. xxxi. Hoc signum aduentus eius. sicut ab eo qui exptus est edocemur. Ignis aūt ipsū p̄cedet. Oportꝫ nāq̄ꝫ vt sancti desiderij ardor p̄ueniat faciē ei⁹ ad oēꝫ aīaꝫ ad quā ipse est venturus. Sic ⁊ virt⁹ motiua est exercitanda. tam p cordis q̄ꝫ omniuꝫ membroꝝ et spirituū vitaliū in dei seruitio fatigatiōꝫ. Quod repn̄tantur ui dei. qui inter orandum toto corpe exercitant sicut oīa ad lrām accipientes. Sꝫ nos spūaliter accipiēdo dicā⁹ cū ꝓpha Cor meū ⁊ caro mea exultauerunt in deum viuum. Et iteruꝫ Oīa ossa mea dicēt. dn̄e quis similis tibi. Item vis irascibilis in arduorum p christo aggressione. sic apl's Ro. viij. Certus suꝫ q: neq̄ꝫ mors neq̄ꝫ vita ꝛc. Item concupiscibilis in delectabiliū mōi despectiōe Sic apl's Phil. iij. Oīa arbitratus sum vt stercora vt christum lucrifacerem. Et iterū. Michi mundus crucifixus est et ego mundo. Galla. vj. Item rōnalis in passionum discreta restrictiōe. Ro. xij. Obsecro vos vt exhibeatis corpa vestra hostiam viuentem. sanctā. deo placentē. rōnabile obsequiū vestrū. Similiter exerceri debēt vires intellectiue in q̄bus est imago trinitatis. Memoria per iugeꝫ dei memoriā. p̄s Memor fui dei et delectatus sum ⁊ exercitatus sum. Intelligētia p diuinorū studiosam et cōtemplatiuam inquisitiōnē. Sicut beatus Aug̃. dicit se fecisse. in fine libri de trinitate in oratione vbi sic dicit. Domie quātum potui. quātū me posse fecisti. quesiui te et desideraui intellectu videre quod credidi. ⁊ multū disputaui ⁊ laboraui. Dn̄e deus meus. vnica spes mea. exaudi me. ne fatigatus nolim te querere. sed querā faciē tuam semp ardenter. Volūtas p firmā amoris adhesioneꝫ. p̄s. Michi adherere deo bonum est. Et quare. quia q̄ adheret deo vnus spūs est cum illo. De his tribus simul dicit beatus Aug⁹. vbi supra. Domine meminerim tui. intelligam te. diligam te. auge i me ista donec me reformes in integrum.

¶ Subsermo secundus
XI

Virtutes celorum mouebūt. ¶ Terciū dispositiuū aīe ē diuini istinct⁹ motio grōsa. Ex

vtutib⁹ eni bene exercitatis pgrediunt̃ opatio-
nes q̃ sũt quasi quedã spũales motiones dei in
aĩa. Et hoc notatur ĩ eo qd̃ subdit̃. mouebunt̃
Imaginari eñ debemus q̃ in hoc celo spũali et
mobili deus est sicut motor p̃mus. a quo vtus
motiua deriuat̃ ĩ aĩam sicut a quodã fonte pat
no a quo fluit gratia in aĩam. p quã de⁹ mouet
liberũ arbitriũ ad se amandũ ꝛ vtuose opandũ
Hec aũt motio dei in aĩa triplex est ẜm triplicẽ
statũ. Incipiẽtes mouet ad culpe cõpũctionez
ꝛ pctõꝝ dolorosã rememorationẽ. Proficiẽtes
mouet ad pfectus spũalis cõnuã pgressionez
Sed cõtemplatiuos mouet ad diuine dulcedi-
nis internã degustationẽ. Et hec triplex motio
dei in aĩa accipi põt ẜm triplicẽ motũ quem po
nunt astronimi eẽ in celis corpalib⁹. videlȝ mo-
tũ planetarũ. motũ augis. ꝛ motũ p̃mi mobilis

Mot⁹ planetarũ cõuenit incipiẽtib⁹ Nam
iste motus est ab occidente ĩ oriens ꝛ est quasi
erraticus puta p ecentricos et epiciclos ẜm mo
dernos astrologos. Sic incipientes transeunt
ab occidente defectus culpabilis. ad oriẽs gr̃ie
et gr̃e. De quo trãsitu dictũ est supra in postillã
do. sup verbo. Celũ et terra trãsibunt. Et q̃a isti
sunt adhuc infirmi ex p̃stina cõsuetudine. ĩõ q̃si
erratici ꝛ fluctuantes. faciliter possunt plabi in
errores siue doctrine siue vite. Unde eos monet
apl̃s Heb. xiii. Doctrinis varijs et pegrinis no
lite abduci. Optimũ est eñ grã stabilire cor ꝛc.
Hũc aũt motũ oportet penitentes facere in cir-
culo ecẽtrico .i. ĩ q̃dã exercitiõ extra cõmune me
diũ pũctuale vite hũane. q2 eo debẽt etiã a licitis
abstinere quo se meminerit illicita cõmisisse. vt
dicit Greg. Oportet etiã eos habere epiciclos.
id est circulos in q̃b⁹ astrũ planete facit stationẽ
ꝛ retrogradationẽ. Licet eñ regularit̃ in nullo
statu debeat esse statio vel retrogradatio. quia
in via dei stare retrocedere ẽ ẜ Cassia. Nec q̃sq̃
mittẽs manũ ad aratrũ ꝛ aspiciẽs retro aptus
est regno celoꝝ. Lu. ix. In exercitio tñ p̃nie plerũ
q3 cõuenit stare eadẽ pctã sepius deflendo. ꝛ re-
trocedere pctã p̃terita pluries ante oclos reuo
cãdo. hoc eñ valde vtile ẽ. Inflammat eñ vehe
ment̃ affectu in deũ. Unñ ps. cũ dixisset. dolor me
us renouatus ẽ. videlȝ p pctõꝝ p̃teritoꝝ recor-
datione. subdit. Concaluit cor meũ intra me. et
in meditatiõe mea exardescet ignis. Hãc recor-
dationẽ facit btũs Aug⁹. ij. cõfes. vbi dicit. Re-
cordari volo trãsactas feditates meas ꝛ carna-
les corruptiões aĩe mee. non q2 eas amem. ẜ vt
amem te de⁹ me⁹ amore amoris tui. hec faciõ re-
colẽs vias meas neq̃ssimas ĩ amaritudie recor-
dationis mee. vt tu dulcescas mihi. Sed ẽ aduer-
tendũ q̃ licet planete ẜm apparẽtiã nostrã aliq̃n
videant̃ stare et aliq̃n retrogradi. veraciũ tamẽ
mouent̃ antrorsuȝ. vt dicit Isi. iij. Ethi. Sic peni-
tentes nõ dubiũ q̃n p stationẽ ꝛ retrogradatio-
nem p̃dictas. multũ pficiãt. vt patere põt ex au-
toritate beati Aug. iam inducta. ꝛ ps ibidẽ alle
gato. B Alius est mot⁹ celi qui dr̃ mot⁹
augis. q̃ cõuenit pficiẽtib⁹ ab augendo dict⁹. eo
q̃ sit in cõtinuo et longo augmento. sic et pficien
tes. Est aũt mot⁹ augis q̃ mouent̃ stelle fixe ẜm
Ptolo. ab occidẽte in oriens. in circulo ecentri-
co sup polos zodiaci. q̃libȝ centũ ãnis gradu
vno. ꝛ tota reuolutio illa cõplet̃ in. xxxvi. milib⁹
annoꝝ. ita q̃ iste est mot⁹ stellaꝝ fixaꝝ ab occidẽ
te in oriẽs valde lentus. Sic pficiẽtes q̃ debent
esse stelle fixe et in vocatiõe. q̃a vocat⁹ est q̃libȝ
eoꝝ pmanere ẜm aplm vt sint stelle manẽtes in
ordine suo. Qd̃ pficiẽtibus maxime op⁹ ẽ. ppt̃
maximas ꝛ validas tẽptatiões. q̃bus ipsi plus
ceteris ipugnant̃. dicẽte btõ Augu. sup ps. xxix.
Tormenta animi nõ sentit in ecclia q̃ nõ pficit.
putat eñ q2 pax est. ẜ incipiat pficere. ꝛ tũc vidȝ
in q̃ p̃ssura est. q2 cũ creuisset herba ꝛ fructũ fecis
set. tũc apparuerũt zizania. Matth. xiij. Est autẽ
iste motus ab occidente in oriẽtẽ. q2 sp ab ĩpfe-
ctioꝛ ad pfectius. iuxta illud ps. Ascẽsiones in
corde suo dis. i val. la. in lo. quã po. Etenĩȝ hñdi-
ctiones dabit legislator. ibũt de virtute in virtu
tem. Sȝ et mot⁹ iste lentus esse debet ꝛ nõ nimi
um velox. Quia nemo repẽte fit sũm⁹. paulatĩ
aũt longius itur. Qd̃ ẽ contra illos deliãtes. qui
obmisso medio exercitij debiti. sũme pfectiõis
culmen cõscendere volũt. Et ĩõ q̃ȝ plimũȝ tales
pereunt et ruũt. Quia substãtia festinata cito pe-
rit. Exẽpluȝ ẽ de herbis repẽte crescẽtib⁹. que ci
to pereunt ꝛ euanescũt. vt dicit btũs Aug. iij. con
fess. Cũ n. q̃to oriũt̃ et tẽdũt eẽ quo magis crescũt
celeriter vt sint eo magis festinãt vt non sint sic
contingit de istis in pposito. Talis fuit ille cui di-
ctum ẽ. Quõ cecidisti lucifer q̃ mane oriebaris
Esa. xiiij. Et bene dicit mane. quia nimis celerit̃ ꝛ
inordinate absq3 ordine debito gloriã appetijt.
et ideo cecidit. sic isti. Etiã hoc dico de lege com-
muni. Secus autem si quis speciali priuilegio.
per diuinam gratiam subito ad perfectionem
subleuaretur. vt fuit in sancto apostolo. Et est
hic signanter aduertendum q̃ iste mot⁹ augis
excedit omnem periodum mortalium. In quo
docemur q̃ nullus in hac vita peruenit ad to-
talem perfectionem. quin semper sibi restet vl-
tra accipere. Unñ Orige. sup illo v̄bo Cant. viij

Que est ista que ascēdit de deserto delicijs afflu
ens. Hic inquit illoꝝ improbat sniā qui esse stan
dum in virtutū eminentijs putauerūt et non sp
ad pfectus maiores quotidianis innouatōib⁹ p
cedendū. Etenim si hec felicissima spōsa in virtu
tibus stare et nō pcedere voluisset. nunq̄ȝ istas
ōquib⁹ hic agit delicias pcepisset q̄ pfectissimis
cōceduntur tantū. Hec orige. Exemplū ē i alauda
que solū in ascēsu suo delicias habet sui cantus
¶ Tertius est mot⁹ pmi mobilis q̄ cōue
nit cōtēplantis ꝛ pfectis. Nā sicut mot⁹ pmus
ꝛ motus raptus rapiēs scȝ secū oēs speras infe
riores. Sic mot⁹ cōtēplanōis ita vigorosus est
in aīa sm beatū Aug̃. p modū trinitate. q rapit
oēm aīaȝ desiderio sui tanto ardentiorē. quāto
mundiorē. Et tanto mundiorē quāto ad spūa
lia resurgentem. Tanto autem ad spiritualia
resurgentem. quāto a carnalib⁹ moriētē. Et est
iste mot⁹ pmus. Qr sm beatū Aug̃. vbi supra.
Ipsa est spes cui cōtemplādesu̇spiratōnis qui
affectat deū diligere ex toto corde ꝛc. Est autem
mot⁹ pmi mobilis tanti vigoris ꝛ celeritatis vt
dicit Isido. iij. Eth. q nisi aduersus papuez eius
cursū astra currerent q̄ eū remorarent. mūdi ru
inā faceret. sic motus ɔtēplatōis tanti vigoris
est. q hoīeȝ ab hac vita mori faceret. nisi p neces
sitates corpis interdū remoraret. Exēplū ī alau
da. q̄ ex delectatōe sui cāt⁹ discerpet. nisi descēdē
do ad terrā repausaret. Hāc siqdē discerptiōeȝ
affectāt sancte aīe dicētes cū pphā. Utinā disru
peres celos et descēderes Esa. lxiiij. Sic apls dic
Cupio dissolui et eē cū christo ad Phil. j. Sȝ in
ter hec sciendū q iste mot⁹ ɔtēplatōis hic possi
bilis aīaȝ non satiat. Quia oīs motus fit ppter
quietē In ɔtēplatōe aūt quā hic de deo habe
re possum⁹. non ē qes. cū in cognoscēdo sit mo
tus rerū ad aīas p spēs scȝ extraneas. Et ideo de
siderare debet aīa vt fiat qddā celuȝ imobile q̄
le est empyrreū. qd est sup omēs celos mobiles
vbi est loc⁹ beatoꝝ. Et dicit illud celū igneum a
splendore et non ardore. q: oēs beati ibi deū cla
re intuent. et nō ardent amore Tale aūt celū effi
citur aīa. qñ a mobilitate rerū tpaliū ꝛ omniuȝ
creaturarū et ab extraneitate speȝ fuerit totalit
abstracta. ꝛ in solius dei nuda ɔtemplatione et
amore suspensa. Qd fit vel sm actū et transeun
ter vt in raptu. vel sȝ habituȝ ꝛ pmanenē vt post
mortem. qñ deus erit oīa in oibus. Uñ Orige.
sup illo Cant. ij. Adiuro vos filie irlm. ne suscite
tis ꝛc. dicit sic. Coniuratonē tuam audiui domie
qui ē. nisi fallor. sponse tue stat⁹ causabat et act⁹
status optimus. actus pcellentissim⁹. ubi ne cū
beris sine medio. te vidēs sine nubilo. in te quie
scens sine tedio. d te hylarescens sine modo. a te
pmanentiam accipiens sine termino. quē actū
ꝛ statū nobis pstare dignet Jesus christus.

Expositio euangelij secunde domini
ce in aduentu domini XII

CUm audisset io
hannes i vinculis opera
christi. mittens duos de
discipulis suis ait illi. Tu
es qui venturus es an aliū expectam⁹
¶ Cuȝ de aliqua psona singularis peminētie fa
ma insonuerit. puta de eius sapiētia. sanctitate
vl eloquentia. cōsueuit queri de suis cōdicōib⁹
Cui⁹ nois. cui⁹ patrie. cui⁹ status ꝛ ordinis ex
stat. vt de ipso certior noticia habeat. Sic iohs
baptista audiēs famā christi interrogat p nun
cios de suis cōdicōibus dicēs. Tu es qui ven
turus es ꝛc. Et hec ē materia pñtis euāgelij. In
q̄ tria tangunt. Primū est iohis solicita interro
gatio. Scdm ē saluatoris exqsita rñsio. ibi Et rñ
dens iesus. Tertiū est pcursoris inclita cōmen
datio. Ibi Illis aūt abeuntibus. In prima pte
tria facit. Primo ponit interrogatōis occasio.
cū dicit. Cu m audisset ꝛc. ¶ Ad cuius eui
dentiam ē sciendū q christus ante incarceratō
nem sancti iohānis. nō pdicauerat palam. nec
multa miracula fecerat. nisi de cōuersiōe aque
in vinum Joh ij. Johāne autē incarcerato chri
stus predicatiōi et miraculis publice insistebat
Et sicut dicit magister in historijs euāgelice hi
storie. c. xxiiij Johs christū baptizauerat die epy
phanie. Et eodē die āno reuoluto dñs cōuertit
aquā in vinum. Et extūc pasca sequēti iohānes
incarceratus est Et in alio pasca sequēti reuolu
to scȝ anno. decollatus est iohs. post cui⁹ decol
lationem christus vixit anno vno. Et sic in tertio
pasca passus est dñs. Et ita a baptismo christi
vsq̄ȝ ad eius passionem fuerunt tres anni ꝛ tan
tū plus quātū est ab epyphania vsq̄ȝ ad pasca.
In illo ergo tpe qñ iohānes fuit incarcerat⁹. ve
nit ihs de iudea in gallileā vbi iohs detinebat. ꝛ
cepit palā pdicare ꝛ ɔgregare discipulos et mi
racula opari. vt habet Mat. iiij. et Mar. j. Uñ
ex h ei⁹ fama intātū diffundebat vt eā etiā icar
ceratus iohs audiret. Et hoc ē q d. Cū audisset
iohs ī vinclis opa christi. Scdo poit discipulo
rū missio. Mittēs duos ꝛc. Qr ei p semetipsuȝ
accedere nō potuit. misit duos de disciplis suis
quoꝝ vnus fuit andreas. De hoc dr expssi⁹ Lu.
vij. sic Et nunciauerunt iohanni discipuli eius
dicētes de omnib⁹ his scȝ miraculis. Et cōuoca
uit duos de discipulis suis iohs. ꝛ misit ad ihm

dicens. Tu es qui ventur⁹ es. an aliu3 expectamus. Cū aūt venissent ad cū viri. dixerūt. Iohs baptista misit nos ad te dicēs. Tu es qui venturus es. an alium expectamus. B Et notādum q in missione duoꝝ signabat more3 ecclie. Vñ legunt semp discipuli bini incessisse. qd ptz de discipulis iohis hic. Et iohis. j. d andrea ⁊ quodam alio discipulo. Et idē ptz de discipulis christi. qñ misit eos binos añ faciem suā Lu. x. Item in samariā ad dandū spūm sanctum baptizatis Act. viij. Quod idē est vt dicit Beda in omel. in ramis palmaꝝ. vt detur intelligi geminā pfectionē esse necessaria3 pdicatori. sc3 vite et scie. vel geminatum amorē. dei videlicet et pximi vt dic Greg. ❡ Tercio pōit questiōis ppositio ⌊ait illi ⌋ scilicet christo. Qd enī p alios dicebat ipse querere dicit ⌊ Tu es q̄ venturus es an aliū expectam⁹ ⌋ Hoc duobus modis legi pōt. Uno mō. vt prima pticula illius orōis plane legat sc3 ⌊ Tu es q̄ venturus es ⌋ Quasi. d. Scio te esse illū qui venturus est. sc3 messia3 in lege pmissum. qui debes saluare isrl. Alia vo pticula interrogatiue legat sic ⌊ an aliū expectam⁹ ⌋ puta antichristū. q̄ alius ē a te christo. quasi ex toto tibi contrarius. Alio modo pōt legi. vt cōsuetu3 est. vt tota illa oratio sit duplex interrogatio. diuisa p hanc disiūctiuā an. vt hoc totum cadat in questiōe ⌊ Tu es q̄ venturus es an alium expectam⁹ ⌋ Et tūc locu3 habet questio quā mouet Greg. in omel. Constat enī q btūs iohs cognouit christum venisse. qñ exultauit in vtero matris ad pñtiam virginis. Ipse etiam cū pfecte esset etatis. ipsū baptizauit vbi in testimoniū deitatis. audiuit vocē patris ⁊ vidit in columbe spē spūm sanctu3. Et vltimo illum digito monstrauit. dicēs. Ecce agnus dei Joh. j. Nō ergo videt q querere debuerit ⌊ Tu es qui ventur⁹ es ⌋ Ad hanc questionē respondent Greg. ⁊ Hiero. Q3 iohs non dubitauit d christo. an ipse esset q̄ venerat saluare mundum hoc enī pri⁹ testificat⁹ fuerat. s3 querebat an christus moriturus esset ⁊ p semetipsu3 ad inferna descensurus. an ad hoc mysteriū aliū missurus esset. Et ad hoc q̄rebat. q2 volebat illū etiā nūciare inferno quē nūciauerat mundo. Sed cōtra istam solutione3 arguit Chryso. Quia nō videt rōnabile q maxim⁹ pphaꝝ dubitauerit d morte christi et de descensu ad inferna. q̄ minores pphete cognouerunt. Quia Esa. liij. Sicut ouis ad occisionē ductus est. Qd ptinet ad mortem christi. Et Zach. ix. di. Tu quoq3 in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos tuos. de lacu in q̄ non erat aqua. Qd ptinet ad descensum ad inferos. ❡ Sed vt sustineam⁹ sniam Greg. ⁊ Hiero. est sciendū. q quadruplex est interrogatio. sc3 dubitationis. āmirationis. cōpassionis ⁊ dilectionis. Querim⁹ enī pmo de quo dubitamus. vt vtrum aliquis sit damnat⁹ vel saluat⁹ Scdo querim⁹. non dubitando s3 āmirādo vt qmō natus est christus de virgine. Tercio querimus de infortunio alicuius. vt qmō accidit ei tanta calamitas. Quarto querimus amando vt subito videntes desideratū amicū ex vehementi amore in questionem prūpimus. Nunqd tu es meus dilectus vel aliqd hmōi. Cū igit dicūt Greg. ⁊ Hiero. Johānē quesiuisse christum de morte sua ⁊ descensu ad inferna. nō est intelligēdu3 q quesierat quasi dubi⁹. fm quē intellectu3 arguit cōtra eos Chryso. Sed interrogauit illa fuit āmirātis. cōpatiētis et amātis. Vñ Amb. dicit enim dubitasse. id ē p modu3 dubitantis se habuisse q̄rendo. Qd nō fuit ex defectu fidei s3 ex abundātia pietatis. Admirabat quidē iohs mysteriū redēptōis hūane. Compatiebat innocentie patientis que3 moritu3 sciuerat q̄ peccatum nō fecerat. Afficiebat amore cernēs inestimabilem dei caritatem qui pprio filio suo non pepcit sed p nobis oib⁹ tradidit eum. Ro. viij. Nō igit fuit hi iterrogatio dubitatōis ❡ Possumus etia3 aliter huic questioni satisfacere. vt dicam⁹ cū Hiero. Chryso. ⁊ Hylario. Johāne3 in hac interogatione nō sue s3 discipu¹oꝝ ignorantie ⁊ dubitationi cōsuluisse. Vidēs enī iohs se ppinquū morti. voluit q discipuli sui relicto eo transirent ad christū. et cogitauit qmō posset hoc efficere. Si enī dixisset. Eatis ad christu3. q2 ipse ē maior me. credidissēt q hoc ex hūilitate dixisset. ⁊ sic vehementi⁹ ei adhesissent. Vñ deliberauit eos mittere ad christū. vt vidētes mirabilia christi opa q̄ nunq3 iohānes fecerat. crederēt in illū ⁊ efficerent sui discipuli.

Expositio secunde partis euangelij. XIII

Et respondens ies⁹ ait illis. Eūtes renūciate iohāni que audistis et vidistis. Ceci vidēt. claudi ambulāt. leprosi mūdātur. surdi audiūt. mortui resurgūt. pauperes euāgelizantur. et btūs ē qui non fuerit scādalizat⁹ in me. ❡ Scda ps pncipal' i q̄ pōit saluatoris ergsita rūsio. Ubi sciēdū q dñs sciēs iohe3. n. ppt sui dubitatōꝫ discipulos cū q̄stiōe ad se misisse. s3 ppt eoꝝ eruditōꝫ. prudēter ⁊ exquisite suam rūsionem formabat. put eorum instructioni congruere videbat. Duplicē autem dubitationē christ⁹ pspexit in discipulis

iohis. Una erat in pñti. q2 ipsum in hominez vide bant & deum in dubitabāt. Alia imminebat eis i futurū. Quia postq3 crederent eū esse deū. futurum fuit eum in tantas ignominias pati. q2 n̄ni si purus homo appareret. ex quo iterū in fide vacillare possent. Et h̄m hec saluator in sua r̄nsiōe duo facit. Primo cōfirmat eos in fide. tollēdo eorū dubitationez p̄ntem. Scdo p̄monet vel p̄munit eos reddendo cautos cōtra dubitationē imminētē futurā. Ibi Et btūs est A Circa p̄mū cōsiderandū q2 noluit dn̄s apto verbis dicere. Ego sum. p̄pter exemplū arrogantie vitāde. Unde ipse dixit Johis. viij. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est. S3 m̄ euidentissime ostendit se esse illum de quo querebāt. & hoc duplici indicio. Primo ex doctrine sue p̄funditate. Scdo ex operū potestate. et p hec duo certissime p̄bat ille esse quē venturū esse p̄dixerāt p̄phete. Uerba nanq3 sua tante erant p̄funditatis & intelligentie q2 ex sola doctrina. nō hō sed deꝰ credi poterat. Unde illi qui missi fuerāt a principibus et phariseis vt caperēt eū cum audissent eum reuersi sunt dicētes. Nunq3 sic locutus est homo vt hic homo loquit̄. Johis. vij. Tante etiam erat pietatis et grē. vt solo verbo q̄s volunt ad se traheret vt magnes trahit ferrū s3 Hiero. vt patuit in vocatiōe discipuloꝝ q̄bꝰ dixit. Sequere me. Et secuti sunt eum. Itē tante erat virtutis et efficacie vt quos vellet solo verbo p̄sterneret. vt patuit in suis captiuatoribus. qui cū audissent ab ore suo solū hoc verbū. Ego sū. ceciderūt retrorsum Joh. xviij. Nec mirū q2 et totum mundū solo verbo creauit. Similit̄ & opa eius diuinitatē p̄babāt. Unde Joh. iij. dixit Nicodemꝰ christo. Scimꝰ quia a deo venisti magister. nemo pōt hec signa facere que tu facis. et hoc p̄pria virtute. nisi fuerit deus cū eo. nec solū sc3 vt est cū sanctis sed in vnitate p̄sone. Dicit ergo christus [Euntes renunciate iohi que audistis] quātū ad meā doctrinā. q2 a semp palā docui et in occulto locutus sum nihil Johan. xviij. [Et vidistis] quātū ad mea opa. Quia opa q̄ ego facio. ipsa testimoniū p̄hibent de me. Unde Si mihi non creditis. opibꝰ meis credite. Joh. x. Uel vtrūq3 hoc pōt referri ad opa miraculosa. quoꝝ quedā audiuerāt ab aliis & quedaz viderunt ipsi met p̄ntialiter constituti. Nā vt habetur Lu. vij. p̄posita hac questiōe. in ipsa hora christus sanauit multos a languoribus suis. in p̄ntia discipuloꝝ iohis. Multū ergo subtiliter & exq̄site respōdit christus. Quasi diceret. Cessent verba. loquant̄ opa. Ergo que sunt ista opa. statī subiūgitur [Ceci vidēt &c.] B Describunt aūt hic sex operū genera que p̄babant eum esse christum. Tū ex ipsoꝝ opeꝝ magnitudine & immensitate. Tum ex scripture testimonio & autoritate. Primū patz. Cū eniz hmōi opa sint facultatē humane nature excedētia. certissimū est argumentū eoꝝ opificem esse nature cōditorez. Ad qd̄ apte accedit verbū p̄allegatū Nicodemi Joh. iij. cū dixit. Nemo pōt hec signa facere q̄ &c. Scdm patet. Cū eni ista opa mirabilia a p̄phetis p̄nunciata fuerint de christo. consequēs est illum q̄ hmōi opa f̄ v̄tute p̄pria. fore christuz. De tribus aūt hoꝝ operū. videlicet de cecis. surdis et claudis. Esaias p̄dixerat de christo Esa. xxxv. Tūc saliet sicut ceruus claudꝰ. et aperient oculi cecoꝝ et aures surdoꝝ patebūt. De leprosis legit̄ iiij. Re. v. q2 helizeus curauit naaman a lepra. sed hoc non autoritate p̄pria. sed mysterij figura. p̄figurabat eni christū cui hoc autoritate p̄pria cōpetebat. quia eni corpus suū erat ex mundissima virgine cōceptū. sibi soli competebat lepre curare immundiciā. De mortuis predictū erat in p̄sona christi Deut. xxxiij. Ego occidam & ego viuere faciam. Cum eni ipse sit fons vite. sibi cōpetit oīa mortua viuificare. De pauperum euangelizatione prophetatum fuerat. Esa. lxj. sic ī p̄sona christi loquēs. Sp̄us dn̄i sup me. eo q2 vnxerit me. euangelizare pauperibus misit me. Unī Lu. iiij. legit̄ q2 cū Jesus legisset eadem verba in sinagoga dixit. Hodie impleta ē hec scriptura in auribꝰ vestris. Cū igit̄ quereba tur a saluatore. an ipse esset christꝰ in lege p̄missus. subtilit̄ r̄ndit innuens talem ratiōnē. Qui opat̄ opa omnē nature facultatē excedentia. et que p̄phete p̄dixerunt de christo. ille p̄fecto est christꝰ. Ego talia opor. ergo ego sum. Huiꝰ rationis minorez ponit in lr̄a. Dicit ergo [Ceci vidēt] [De hhec Mat. ix. Jo. ix. Lu. xviij.] [Claudi ambulāt] [Math. xj.] [lepsi mūdant̄] [Mat. viij.] [Surdi audiunt] [Marci. ix.] [Mortui resurgūt] [Math. ix. Lu. vij. Joh. xj.] [Pauperes euangelizant̄] [Lu. ij. & iiij.] C Notanduz āt q2 hic inter mirabilia opa ponit̄ pauperū euāgelizatio. qd̄ dupliciter exponi pōt Uno modo sic [Pauperes euangelizant̄] id ē instruunt̄ & ad fidem cōuertunt̄. Et sic exponendo triplex pōt intelligi ratio quare christus paupibus euangelizauit. Prima est vt p̄ncipiū nostre fidei non in potentia et magnificentia seculi fore cōsideret̄ s3 in v̄tute dei. Unī j. Coꝝ. j. Infirma huiꝰ mundi elegit deus. vt confundat fortia. Et Jaco. ij. dicit̄ None ipse deꝰ elegit paupes in hoc mundo. diuites ī fide & heredes regni dei. qd̄ p̄misit deus diligentibus se. Secunda est vt ostēderetur

in anūciatione verbi dei. nullā psonaꝝ acceptionem debere fieri. Vñ Hiero. Nulla inquit inter nobiles et ignobiles. inter diuites et egenos in pdicatione distinctio sit. Tertia ad cōfusionē scribaꝝ et phariseoꝝ qui diuina nolebant nūciare paupibus. Et inde repꝛehēsibiles sūt doctores huiꝰ seculi qui libentiꝰ predicant verbū diuitibus a quibꝰ emolumentū accipiūt q̄ʒ paupibus. Et q̄uiā christꝰ predicauit paupibꝰ. ideo B̄tanq̄ʒ rarū ⁊ insolitū ponit̄ inter opera mirabilia. Sed est aduertendū q̄ licet christus incepit pdicare paupibus. non tamē exclusit diuites. q̄n et ipsis predicauerit vt patʒ in Zacheo ⁊ symone leproso ⁊ maria ⁊ martha et alijs. Non ergo verecundent̄ homies qui pdicationes frequētat q̄ ex hoc paupiores ⁊ cōtemptibiliores reputent. Quod est cōtra quosdam diuites qui erubescunt inueniri apud predicationes vel in ecclesia. De quibus fert sententiam saluator luce. viij. Qui me erubuerit ⁊ smones meos illū filiꝰ homīs erubescet cū venerit in maiestate sua. Alio modo pōt exponi sic Paupes euangelizant. id est. pdicant. cōmēdant et beatificant. Naʒ sm seculum diuites pdicant beati iuxta illud ps. Promptuaria eoꝝ plena. eructātia ex hoc in illud. Oues eoꝝ fetose abundantes in gressibꝰ suis ⁊c. Et subdit Beatū dixerūt pplm cui hec sūt. Unde et Ecc. xxxj. Beatus diues. Sʒ christꝰ paupes pdicabat beatos Matth. v. Beati paupes spū quoniā ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Qd valde fuit mirabile ⁊ inauditū. Quia ante aduentū christi. satellites voluptatum diuitias appetebāt. ⁊ non habētes diuitias miseros reputabant. Ideo Greg. dicit. Dñs ac redemptor noster nouus homo venit in mundū. noua pcepta edidit mundo. vite etenim nostre veteri in vitijs enutrite. cōtrarietatē opposuit nouitatis sue. Quid eni vetus quid carnalis homo nouerat nisi sua retinere. aliena rapere si posset. cōcupiscere si non posset. Sed ipse christus pcepit nouitatē cū dixit Luc. xiiij. Nisi quis renūciauerit oībus que possidet non pōt meus esse discipulꝰ. Hoc nouū ⁊ mirabile petebat Ecc. xxxvj. Innoua signa ⁊ muta mirabilia.

Moraliter pista sex opa christi mirabilia q̄bus liberauit homies a corporalibꝰ defectibꝰ corpi psīt sex mala defectuū culpabiliū a quibꝰ quotidie liberat animas spūaliter. Quidaʒ enim sunt ceci p ignorātiam vel maliciā. De q̄bꝰ dicit̄ Sap. ij. Quoniā excecauit eos malicia eorum. Qui possunt dicere illd ps. Lumē oculoꝝ meoꝝ ⁊ ipsū non est mecum. Et ideo clamēt ad dñm Illumina oculos meos ne vnq̄ʒ obdormiam in morte. Hos liberat christus dicēs Johā. viij. In iudiciū veni in hūc mundū. vt nō videntes videant. Item quidā sunt claudi in affectu praue voluntatis. qui bñ vident qd agēdū q̄uo derelicto mundo sequēdꝰ esset christus. sed nolūt. ps. Noluit intelligere vt bene ageret. Iniquitatē meditatus est in cubili suo ⁊c. Vel ptim volunt sequi mundū. ptim christum. De quibꝰ ps. Claudicauerūt a semitis suis. Contra quos clamat Helias. iij. Re. xviij. dicēs. Vsq̄ʒq̄ claudicatis in duas ptes. quia vlsus deum ⁊ mūdū. Et addidit. Si dñs ē deꝰ sequimini eū. Tales clament ad dñm. dicētes cū ps. Gressus meos dirige sm eloquiū tuū. Et ipse eos liberabit dicens. Soph. vlt. Saluabo claudicantē. Item alij sunt leprosi cōtagione luxurie. que maculat corpus ⁊ aīaʒ. j. Coꝛ. vj. Qui fornicat̄ in ppriū corpus peccat. Quibꝰ dat̄ consiliū iiij. Re. v. Vade ⁊ lauare septies in iordane et mūdaberis. Et hoc petijt ps. Asperges me dñe ysopo et mundabor. Item quidā sūt surdi p cordis duriciam ⁊ imisericordiā. siue ad clamorem paupeꝝ siue ad vocem pdicantis. De quibꝰ dicit̄ in ps. Sicut aspidis surde ⁊ obtu. au. su. Hos etiam liberat christꝰ Esa. xxix. In die illa scʒ aduentus christi audiēt surdi verba libri signati. Item alij sunt mortui p peccati mortalis obstinationem. Et hos liberat christus dicēs Joh. xj. Qui credit in me etiā si mortuꝰ fuerit viuet. Viuificant̄ autem effluentia sui sanguinis sicut pellicanꝰ suscitat pprios filios suos a morte. effundens sup eos sanguinē. Sicut eni sanguis est fōs caloris vite corpalis. ita sanguis christi emūdabit conscientiā nostram ab opibus mortuis Heb. viiij.

Item alij sunt paupes a celestibus gratijs et virtutibus nudi ⁊ miseri. Quibus dat consiliū Lu. viij Si vere fratres diuites esse cupitis. veras diuitias adamate. Hos etiā christꝰ liberat clamans Matth. xj. Venite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiam vos. Notandum etiam q̄ quia pauperes in hoc mundo habentur contemptui. ideo christus etiam eos liberauit ab huiusmodi contemptus opprobrio predicans paupertatem beatam ⁊ in seipso assumens pfectionē extreme paupratis. E

Deinde cū dicit [Et beatus est] reddit eos cautos contra dubitationē iminentē ex passione sue humanitatis. d. [beatus est qui nō fuerit scandalizatus in me] quando scilicet vidi bit ignominias mee passiōis. Et nota q̄ scandalū dr a scandalō grece qd ē offēdiculū vel ruina latine. Et tūc aliq̄s dr scādalizari. qn ex vbo vl facto alterꝰ habuerit occasioēʒ peccādi. Qd ptes

se dupliciter. aut occasione data. aut occasione accepta. Christ⁹ ergo nō fuit alicui occasio scandali occasiōe a se data sȝ occasione ab eis peruerse accepta. Notādū etiā q̄ quidā scandalizati sunt a christo occasione sūpta a sua p̄dicatiōe Matthei. xv. Sciens q̄ʒ pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. Quidā vō a sua operatione Marci sexto. Unde huic tanta sapientia et v̄tutes que p manū eius efficiunt. nōne hic ē fabri filius. ⁊ scandalizabant. Et hoc etiā mō scandalizabant in christo discipuli Johis. Quia vt dicit Greg. ⁊ Chryso. Aliqualiter christo inuidebant mirabilia operanti. q̄ Johs nunq̄ʒ fecerat. et ad hoc scandalū ab eis amouendū dixit hoc verbū. Et beatus est. Quidā aūt tertio scandalizati sūt in christo occasiōe sumpta a sua passiōe Et sic intelligit̄ etiaʒ qd̄ hic dr. Et btūs ⁊c. Un̄ Greg⁹. Uisis tot signis nō scādalizari sȝ ammirari q̄libet potuit. Mens tn̄ fideliū grauiter tulit. cū dn̄m post tot mirabilia mori vidit. Un̄ aplūs .j. Cor. p̄mo. Nos p̄dicam⁹ christū crucifixum iudeis quidē scandalū gentib⁹ aūt stulticiā. Et ad istud scandalū euitandū. p̄monuit eos christus di. Et beatus ē ⁊c. q. d. Licet operer mirabilia vide⁹. quia m̄ vt hō crucifigend⁹ sum. cauēdum est valde hoīb⁹. ne in me mortē despiciāt q̄ signa venerant vt dicit Greg.

Expositio tertie partis euangelij.

XIIII

Illis autem abeuntibus. cepit Jesus dicere ad turbas de iohāne. Quid existis in desertum videre. harundinē vento agitatam. Sed quid existis videre. hoīem mollibus vestitū. Ecce qui mollib⁹ vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre. prophetā. Etiaʒ dico vobis. et pl⁹ quā prophetaʒ. Hic est enī de quo scriptum est. Ecce mitto angelum meū ante faciē tuā qui preparabit viam ante te. ¶ Tertia ps p̄ncipalis in qua ponit̄ p̄cursoris inclita commēdatio Quereret aūt aliqs. quare christ⁹ facta sibi hac questione incepit cōmendare iohānem. Item quare non cōmendauit eū p̄sentibus discipulis. sȝ abeuntib⁹ illis. Rn̄det ad p̄mū s̄m Hiero. et Hylariū. q̄ q̄ʒ turba circūstans mysteriū interrogationis nesciebat. putabat enī iohannē dubitare de christo ex hmōi q̄stione. Et ppter hoc putare poterāt christū dixisse illud verbū īmediate p̄missum. Et btūs est qui nō fuerit scandalizatus in me. referēdo ad iohānem quasi scādalizatū in christo. Ideo ad amputandā hui⁹ opinionē ab eis incepit eū cōmendare. Ad secūdū dicendū. q̄ noluit eū cōmendare in p̄ntia discipulorū ppter tres rōnes. Prima ne videret̄ hoc adulatione facere sȝ Chryso. Scda ne extollerētur intra se de gloria magistri sui. Tertia q̄ʒ discipuli iohis de iohāne nō dubitabāt sȝ turbe. ideo ipsum cōmendauit corā turba ⁊ non corā discipulis. Dicit ergo. Illis aūt abeuntib⁹ cepit Jesus dicere ad turbas de iohāne. Commendat aūt ipsū in duobus. Primo quātum ad male opinionis remotione. Scdo quātū ad sue sanctitatis ostensionē. Ibi. Sȝ qd̄ existis videre p̄phetā. Remouet aūt malā opinionē de iohānne. q̄ ad duo. Primo ondit eū non esse leuē. qd̄ respicit rōnis hesitationem. Nā p⁹ dixerat. Ecce agn⁹ dei. ecce qui tollit pctā mūdi. Modo videt̄ quasi dubitare ⁊ ita incōstans esse ⁊ leuis mittēdo discipulos cū q̄stiōe. Sȝ christ⁹ ondit q̄ nō fuit in ipso hmōi hesitationis instabilitas cū dicit. Quid existis in desertū. videre harundinem ven. agi. q. d. non. Notandum q̄ nō tūc exierant in desertū ad hoc vt viderēt iohānnem. nec enī ʒ erat tūc in deserto sed in carcere. sȝ p̄teritum refert. quia frequēter exierat pplus in desertū videre iohānem. vt habet̄ Mar. j. Per harundinē sicut dicit Hylari⁹. intelligit̄ anim⁹ cognitione dei vacu⁹ ⁊ ad inmūdorū spirituū flatū vagabundus. Nō igit̄ erat iohs harūdo qui omni vento agitaret̄ vt leuitate mentis de christo mō ābigeret q̄ eū p̄t⁹ p̄dicauerat vt dicit glo. interli. Scdo ondit eū non esse mollē qd̄ respicit irascibilis refractionē ⁊ ↄcupiscibilis deflectionem cū dicit. Sed quid existis videre hoīem mollib⁹ vestituʒ. Quasi diceret Non. Qui enī molles sunt i aduersitate cito franguntur quātū ad refractionē irascibilis. Sed iohs mollis nō erat. vt qui p̄us q̄n liber erat christum p̄dicauerat modo in vinculis posit⁹ quasi aduersitate fractus de ipso dubitet. Q etiā iohs mollis nō fuerat quo ad flectionē ↄcupiscibilis. patȝ in eius victu et vestitu. Nā vestimēta ei⁹ erant de pilis camelorū ⁊ cibus ei⁹ erat locusta ⁊ mel siluestre Math. iij. Et subdit. Ecce q̄ mollib⁹ vestiunt̄ in domib⁹ regū sūt. In domib⁹ regum habitāt molles et flexibiles. Unde Petrus in atrio pontificis mollis effect⁹. fractus ē ad vocem ancille Math. xxvj. Et dauid in domo regia stans ad fenestrā. flex⁹ ē ↄcupia ad aspectū bersabee. ij. Reg. xj. B Moralit̄ sȝ Hiero. ⁊ Rabanū docemur hic. q̄ p̄dicatores v̄itatis declinare debēt nobiliū pallacia. q̄ frequentāt mollibus induti adulātes q̄ vitā peccātiū palpant et

nõ pungũt. Itẽ notať hic q̃ p̃dicatio vitatis cõ-
uenit cũ duricia cibi ꝛ vestis. Qui aũt false pre-
dicant adulatores sunt. sectantur lucra. querũt
diuitias diliciis affluunt. Et tales mollibus ve-
stiunť. Nõ sic Johes. Vñ Greg. Johes molli-
bus vestibꝰ nõ fuit induťꝰ. q2 vitã peccantium
nõ blandimẽtis fouit s3 aspe increpauit. ⁋
Hic queriť vtr3 in vsu p̃ciosa2 vestiũ sit peccatũ
Et videť q̃ sic. Quia dicit Gregꝰ. in omel. super
illo v̄bo. Ecce q̃ mollibꝰ vestiunť. Nemo exist-
met in fluxu atq3 studio p̃ciosa2 vestiũ peccatũ
deesse. q2 si hoc culpa nõ esset. nullo mõ Johãnẽ
dñs de vestimẽti sui asperitate laudasset. Et ne-
quaq3 Petrꝰ a p̃lis ꝑeplãm feminas a p̃ciosa-
rum vestiũ appetitu cõpesceret dicẽs: Nõ in ve-
ste p̃ciosa. Sic eñi dr. j. Pet. iij. Qua2 nõ sit ex-
trinsecus capillatura aut circũdatio auri aut i-
dumenti vestimẽto2 cultꝰ. Et infra sic. Sic eñi
aliqñ ꝛ sancte mulieres sperãtes in deo. nõ in or-
natu vestiũ. ornabãt se subiecte ppriis viris Vñ
etiã q̃ dicit hic In domibꝰ regũ sũt. exponit gre-
gorius. id est. exteres regni celestis sub iure dia-
boli sunt. q̃ sunt reges tenebra2. In cõtrariũ est
q̃d de forti muliere dr Prouerb. vlt. Byssus et
purpura indumentũ eiꝰ. Sed dicendũ q̃ sic dicit
beatus Augꝰ. iij. d̃ doctrina christiana. Nõ
vsus re2 sed libido vtentis in culpa est Vnde in
talibus spectandꝰ est finis et intentio vtentis. ꝛ
f̃m hoc iudicať esse pctũm vel nõ In vestibꝰ eñi
q̃nq3 sunt rephensibilia. Primũ est supfluitas
sicut in mulieribꝰ que trahunt magnã ptem ve-
stimentorũ sup terrã. Secundũ est preciositas
ornant eñi se purpura et bysso ac si essent statue
gentiliũ vel ministri altaris. Tertiũ est curiosi-
tas. adinueniũt eñi scissuras diuersas et nouas
figuras ꝛ formas vestimento2 Quartũ ẽ mol-
licies vt hic. Quintũ est nimia vestium diuersi-
tas. Exemplũ de diuite epulone Luc. xvj. Et q2 i
omnibus his modis videť esse libido vtẽtis. io
nõ sine culpa est hmõi vestimento2 cultꝰ Excu-
sari m̃ possunt aliq̃ a pctõ ex quattuor. Pri-
mo mulieres si se ornãt vt ppriis viris placeãt.
ne pp̃ter ea2 ↄtemptũ in adulteriũ labanť. Vñ
dicať. j. Corinth. vij. Mulier que nupta est cogi-
tat que sunt mũdi quõ placeat viro. Dũ tamẽ
alias hmõi ornatus sit cũ verecũdia ꝛ sobrieta-
te. vt dicit aplũs. j. Thes. ij. et hec excusatio locu3
nõ habet in mulieribꝰ illis que viros nõ habẽt.
nec volunt habere ꝛ sunt in statu non habendi.
Tales eñi nõ possunt absq3 peccato placere vi-
rorum aspectibꝰ ad ↄcupiscendũ. quia hoc ẽ eis
dare incentiuũ peccãdi. f̃m illud Prouerb. vij.
Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio ad
decipiẽdas aĩas Et si quidẽ hac intentione se or-
nent. vt alios puocent ad ↄcupiscentiã mortali-
ter peccãt. siue nupte siue nõ. Multe enim in vi-
ros retorquẽt mendaciũ sue culpe. de q̃bus dicit
Cyprianus. Serico et purpura indute christu3
induere nõ possunt. auro. margaritis. et moni-
libus adornate. ornamẽta cordis ꝛ pectoris per-
dunt. Si autẽ ex leuitate quadã vel etiã vanita-
te pp̃ter quandã iactantiã. nõ semp est peccatũ
mortale. sed q̃nq3 veniale. Et eadẽ ratio quantũ
ad hoc est de viris. Vnde beatꝰ Augꝰ epistola
ad Possidoniũ Nolo vt de ornamẽto auri vel
vestis ppriã habeas in phibendo sniam. nisi in
eis qui neq3 ↄiugati sunt neq3 ↄiugari volunt.
qui cogitare debẽt quomodo placeãt deo Se-
cundo possunt excusari aliqui ex status sui con-
dicione. Illi eñi qui in dignitatibus constituũť
preciosioribus indui possunt q̃3 ceteri. non pro-
pter sui gloriam. sed ad excellentiam sui status.
Tertio ex ornamẽti sui interioris represẽtati-
one. Exemplũ de Judith. x. Ad hoc eñi ornãt se
ministri altaris. quia omnia ibi sunt significati-
ua virtutũ. Quarto ex regionis consuetudi-
ne siue more. Mos eñi regionis in talibꝰ excu-
sat. dũmodo alias finis nõ sit indebitus ꝛ ↄsue-
tudo nõ sit in preiudiciũ nature. vt in pictura fa-
ciei. In hoc eñi nulla consuetudo excusat. vt dicit
Cyprianus de habitu virginũ. Nam nõ v̄gines
tantũ aut viduas. sed etiã nuptas et omẽs femi-
nas omnino admonendas. q̃ opus dei ꝛ factu-
ram eius ꝛ plasma nullo modo adulterare de-
beãnt. adhibito flauo colore vel nigro puluere
vel rubore. Et subdit: Deum videre nõ poteris
quãdo oculi tui nõ sunt quos deꝰ fecit. s3 quos
diabolus infecit. Et p hoc patz r̃nsio ad obiecta

D Deinde cũ dicit: Sed q̃d existis vide-
re. pp̃hetam. Cõmendat eũ q̃ntũ ad excellẽtia3
sanctitatis. Cõmendat aũt eũ quo ad duo. Pri-
mo quo ad p̃rogatiuã cognitiõis. s. ab excellen-
tia pp̃hetie cũ dicit: S3 q̃d existis videre. pro-
phetam. Etiã dico vobis et plus q̃3 pp̃hetam.
Ad alias p̃cedẽtes q̃stiones nõ r̃ndebat. Quia
Johãnes harũdo ꝛ mollibus vestitus nõ erat.
Erat aũt pp̃heta q2 ventura p̃dixit. Et plꝰ q̃3 p-
pheta pp̃ter tria. Primo q2 nondũ natꝰ pp̃he-
tauit. Secũdo vt dicit Greg. in omel. cũ pp̃hete
officiũ sit futura p̃dicere iste plus fecit. q2 quem
alij futuru2 prenunciauerãt. digito demõstrauit.
Tertio vt dicit Hieronymꝰ pp̃hetali priuilegio
accessit p̃miũ. vt suũ dñm baptizaret Secun-
do cõmendat eũ a dignitate officij. quia precur-
sor dñi. Ondiť aũt ipse Johãnes autoritatẽ sui
officij habere a deo p testimoniũ pp̃hetie Hic

est enī de quo scriptū est [Malach. iij. Ex q̄ etiam colligi pōt quartū ꝓpter qd fuit pl⁹ q̄z ꝓpheta. Quia alij ꝓphete d' ipso ꝓdixerūt [Ecce ego] dicit deus pater ad filiū [mitto angelū meū] .i. Johānem. Un̄ Johā. j. Fuit homo missus a deo cui nomē erat Johānes. Dic⁹ est aūt Johānes angel⁹ ꝓpter duo. Primo ꝓpter officij dignitatem. q2 nūci⁹. Sicut enī angel⁹ gabriel natiuitatem saluatoris paucis annūciauit ꝑsonis. sc3 virgini. Joseph. pastorib⁹. ⁊ magis. ita Johānes palā illū toti mūdo annūciauit. Et fm̄ Gregoriū Unusquisq3 fidelis si a prauitate primū reuocat ⁊ ad bonū exhortat. sc3 regnū eternū. vel suppliciū errāti denūciat ꝑfecto angel⁹ est. id est. nūcius dni. Secūdo ꝓpter angelice vite puritatē quā duxit in solitudine in v̄ginitate. ⁊ contemplatōe. Un̄ Chry. Puto si nō est audacie dicere q glorosior est Johānes q fuit hō q̄z angelus. q2 ꝓpter meritū v̄tutis angel⁹ ē vocatus ⁊ obtinuit p grām qd habet angel⁹ p naturam. [Ante faciē tuā3] ita ꝓpe fm̄ Chryso. q inter christum ⁊ Johannē null⁹ fuit ꝓpheta medi⁹. Sic enī qui ꝓpe currū regis incedūt. alijs sunt clariores. ita et Johānes ꝓpe christi ꝑsonam. [Qui ꝑparabit viā añte] E Nota q triplex ē via christi quā ꝑparauit Johānes. Prima ē in mūdum p incarnationē siue carnis assumptionē3 ex v̄gine. Hāc viā3 cōceptio Johānis aliqualiter ꝑparauit. Quia q virgo credebat nihil deo impossibile ad hoc ꝯcept⁹ Elizabeth accedebat Et sic ꝯsentiēte v̄gine fact⁹ est via cōceptiōis christi. Secūda via christi est in mūdo ꝑ p̄dicatōe3 Hanc viā Johānes añ christū ꝑparauit disponendo corda hominum p p̄dicationē penitētie Tertia via christi fuit ex mūdo. cū mortē ad inferna descēdit. Hāc etiā viā Johānes ꝑparauit ante christū. q2 p̄us mortu⁹ est. et annunciauit sanctis patrib⁹ q̄ erāt expectātes saluatoris aduentum. De positione hui⁹ triplicis vie ꝓphetauit pater ei⁹ Zacharias. Preibis ante faciē domini parare vias ei⁹ Luc. j.

Sermo de eadem dominica XV A

Ceci vident . claudi ambulant . leprosi mundantur . surdi audiunt . mortui resurgūt pauperes euāgelizantur. Dicto supra in sermōe p̄cedēte dnīce qb⁹ ꝑparatorijs mēs deuota ad aduentū v̄bi eterni in mentē cōgrue disponat. Nā vt hoc fiat v̄tutes celoꝝ mouebūtur vt ibi dictū est. Nūc videndū est qb⁹ signis ⁊ indicijs. ipsi⁹ v̄bi eterni in mēte p̄ntia cognoscatur. Sicut enim dicit Bern. in s̄mone de epiphania. Uerbū eternū nō solū voluit ad nos descendere. sz etiā innotescere. n̄ solū nasci sz ⁊ agnosci. Unde sicut verbū eternū aduentū suū in carnem signis ⁊ opib⁹ mirabilib⁹ exhibuit vt hodiernum euāgeliū attestat. Quia ceci vidēt ⁊c. sic suū aduentū in mentē. eisdē signis spūalit̄ tn̄ intellectis indicat ⁊ ꝓtendit. Ad qd repn̄tandūincātat eccl̄ia in introitu misse hodierne Popul⁹ syon ecce dn̄s veniet. Quasi diceret: O fideles anime q̄ estis ꝓl's syon. q2 in specula expectādo aduentū dn̄i v̄bi eterni posite. ecce q̄si demonstratiuis signis ⁊ indicijs. dn̄s veniet. ⁊ ex hmōi signis ⁊ indicijs postq̄z venerit poteritis ꝑp̄dere. Et q̄ sunt illa signa. [Ecce ceci vidēt ⁊c] Que cunq3 igit̄ es o fidelis aīa si scire vis. te v̄bū eternū mētaliter ꝯcepisse. ꝯsidera si opa ista mirabilia v̄bi eterni p̄ntiā attestātia ex te resplendeāt Siquidē v̄bū eternū vbicūq3 est. nullaten⁹ ociosum est. Opat̄ enī magna si est. ⁊ vbi opari desinit ibi nō est. vt dicit Greg. in s̄ll loquēs d' charitate. sine qua v̄bū eternū nō venit in mentem.

Sunt aūt sex opa mirabilia q̄ v̄bū eternum opat̄ in mēte in q̄ fuerit ꝯceptū. sicut sex signa q̄bus suā p̄ntiam designat. Et hec notant̄ in v̄bis ꝓpositis [Ceci vidēt]. Primū signū est mētis diuinoꝝ ad cognitōe illustratio. qd notat̄ i cecorum illuminatōe. cū d' [Ceci vidēt] Signum secundū est mētis ad diuine volūtatis expletionem expedita dispositio. qd notat̄ in claudoꝝ ambulatōe. cū d' [claudi ambulāt.] Tertiū signum aduētus v̄bi eterni in mentē. est defectuum culpabiliū oīmoda depuratio. qd notatur in leprosoꝝ mūdatione. cū d' [leprosi mūdant̄] Quartū signū est v̄bi dei diligēs obauditio. qd notat̄ in surdoꝝ auditōe. qd notat cum dicitur [surdi audiūt] Quintū signū est interioris hominis viuifica renouatio. qd notat̄ in mortuoꝝ resuscitatōe. cū d' [mortui resurgūt] Sextum signū est paupertatis voluntarie ꝑfecta emulatio. qd notat̄ in pauperꝝ euāgelizatōe. cū dicit̄ [pauperes euāgelizāt̄] B Quātū ad p̄mū3 signū est sciendū. q mens rōnalis sibi ipsi derelicta ⁊ i puris naturalib⁹ posita ē in diuinoꝝ cognitōe q̄si cecata ex v̄tutis debilitate. nā se habet ad diuina sicut ocul⁹ noctue ad lucē sol'. vt d' s'cdo methaphi. ex luminis obscuritate. lumē enī naturale intellect⁹ agētis ad h' est insufficiēs. q solū habet irradiare fantasmata sensata ⁊ tu3 ex obiecti trāscēdētia ⁊ iꝓportionabilitate. q2 transcendit oīa sensibilia ⁊ imaginabilia. Un̄ hō i puris naturalib⁹ derelict⁹. figurari p̄t p illu3 angelū [illegible]

et nullius egeo. et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper cecus et nudus. Apoc. iii. Talem se aliquando fuisse humiliter cōfitetur Augus. x. confes. Fueram inquit latrator amarus et cecus adversus lrās de melle celi melleas et de lumine tuo luminosas. ·C· Sed econtra verbū eternū cū fuerit cōceptū in mente. oculū mētis clarificat contra primū. Est enim verbum eternū collirium nobile quod mētis oculos clarificat ad videndū divina. Unde ibidem Apoc. iii. consulit huiusmodi anime ceceque carētia videlicet verbi. Collirio inunge oculos tuos ut videas. Invenimus enim triplex collirium in scriptura. Primum ex felle piscis quod Thobias iunior confecit ex instructione angeli quo oculi Thobie senioris sunt curati. ut habetur Thob. xi. Per fel enim piscis intelligitur amaritudo omnium que in mūdo sunt. ut enim piscis in aqua. sic homo in fluxibilitate huius mūdi degēs. Psal. Hoc mare magnū etc. Tūc igitur oculi nostre consideratiōis felle piscis liniuntur. quando omnia fluxibilia huius seculi mēti devote in amaritudinē convertunt. Sic linita fuit illa sancta aīa virginea apostoli. cum dicebat Mihi mūdus crucifixus est etc. Secundū collirium est ex sputo et terra. hoc confecit ipse salvator in illuminatiōe ceci nati. Joh. ix. Per sputū ex ore divino procedēs. intelligitur gratia a deo creata. per terram corpus humanū. horum duorum commixtio causat lutum Et quid aliud est homo quam vile lutum. Hoc ergo collirio oculos linire. est vilitatē conditionis humane ante oculos consideratiōis ponere. et nil de se ipso nisi vilia et defectuosa sentire. dicēdo cū psal. Ego sum vermis et nō homo etc. Tertiū collirium est favū mellis. Unde legitur i. Reg. xiiii. quod cum Ionathas comedisset favū mellis. illuminati sūt oculi eius. Per quod gustus divine dulcedinis intelligitur. que gustata illuminant oculi nostri intellectuales. Unde psal. Gustate et videte quoniā suavis est dñs etc. Primo dicit gustate. deinde videre. quia gustus divine dulcedinis illumīat oculos mētis ad videndū divina. ¶ Itē verbū eternū lumīe supnaturali mentē illustrat. contra secūdū. Est enim ipsum verbū lux vera que illumīat omnē hoīem venientem in hūc mundū. De hoc lumīe ad propositū dicit aplus. ii. Cor. iiii. Deus qui dixit de tenebris lumē splēdescere. ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminatiōnem sciētie claritatis ·D· Itē mentē sibi assimilat et cōformat. videlicet se ei cognoscibilē exhibēdo. contra tertiū. Unde tali mēte dicitur Ezech. xxviii. Tu signaculū similitudinis plenus sapiētia. Hanc conformatiōnē sui cū verbo eterno expetiit beatus Augus. x. cōfes. dicēs. Cognoscā te cognitor meus sicut a te cognitus sum. virtus anime mee. intra in eam et coapta eam tibi. ut possideas sine macula aut ruga. Predicta tria tangit Bern. sup Cañ. sermone. xxxi

ostendēs similitudinē esse causam visiōis. sic dicens. Oculus cū turbatus fuerit luminum nō appropinquat intuitui ob amissam similitudinē. Qui ergo turbatus est nullatenus serenū solē videt propter dissimilitudinē. serenus aliquatenus videt propter similitudinē. Ita et solē iusticie illū. qui illuminat omnem hoīem venientē in hūc mundū. videre in hoc mūdo sicut illuminat serenus et illuminatus potest. tamquam tam in aliquo silis. sicuti aūt est oino nō potest. tamquam nōdū perfecte silis. quia nō aliud est videre sicuti est quam esse sicuti est Et hoc est quod dicitur i. Joh. iii. Scimus cū apparuerit siles ei erimus quoniam videbimus eū sicuti est. Et hec tria que verbū eternum fugādo cecitatē mētis in nobis operatur. simul cōprehendit aplus. ii. Cor. iii. Nos scilicet qui verbū eternum cōcepimus. revelata facie dñi gloriam speculantes quantum ad primū. scilicet quo ad oculi mētalis clarificationem. trāsformamur in eandē imaginē. quantum ad tertiū. scilicet mētis ad deū conformationē. a claritate in claritatē. quantum ad secūdū. scilicet quo ad luminis supnaturalis infusionē. videlicet a claritate naturalis lumīs intellectus agētis. in claritatē luminis supinfusi. Et hoc totū fit tamquam a dñi spū. i. a verbo eterno spūaliter in mēte cōcepto. ¶ Primum ergo signū quod verbū eternū sit in mēte est si ipsa mēs de deo aliqua supnaturali cognitiōe illustret. Cū enim verbū eternū ex sua essentiali proprietate sit lux. propriū est ei illumīare mentē quam possidet Unde illos duos discipulos in via quibus suā presentiam exhibuit ad cognoscēdū scripturas illustravit. ut habetur Lu. xxiiii. Sic et beatus Augustinus de quo predictū est illuminatū se fuisse commemorat. x. confes. dicēs. Irradiasti in me vehementer. choruscasti. splēduisti et fugasti cecitatem meā. Et hoc signū precipue experiuntur in se viri contēplativi. quando eis in cōtemplatiōe sive de gloria sctōrum. sive de maiestate divinitatis aliqua revelātur.

¶ Subsermo primus. XVI

Claudi ambulāt Viso de primo signo nūc restat de secūdo. quod est mētis ad divine voluntatis expletionē expedita dispositio. quod notatur in claudorum ambulatiōe cū dicitur. claudi ambulāt. ·A· Pedes anime sunt eius affectus. quibus secundum Aug. aīa graditur sicut corpus pedibus. Isti pedes aīe ex sesi homo sibi ipsi relinquatur sunt tardi. immo claudi ad gradiēdum in via divine voluntatis. iuxta illud Roma. ix. Nō est volēntis velle. nec currēntis currere. sed miserētis dei. Quod contingit ex tribus causis sūptis penes tria que causant naturaliter pedū corporis claudit atē. Primo enim claudicas contingit ex virtutis motive destitutione. ut patet in languidis. Secundo ex

neruorū opilatione. ratione cui⁹ membrū aliqḋ nō suscipit influxū spirituū vitaliū vt possit exire in operationē suaȝ. vt patet in paliticis. Tertio ex pedū vel tybiarū incuruatiōe. vel aliqua alia corporis indispositiōe. vt patȝ in cōtractis. Scḋm hec tria possum⁹ accipe spūaliter tria que claudicatē causant in aīa signata in trib⁹ claudis curatis. de q̄bus legim⁹ in scriptura. quorū vnū curauit christ⁹. aliū petr⁹. et tertiū paul⁹ B

Primū inducēs claudicatē in aīa. est virtuȝ mentaliū destitutio. qḋ puenit ex languida virtusqȝ hoīs detectione. q̄n videlicet hō p accidiaȝ tanto torpore ⁊ tedio afficit̄. q̄ ab omī virtuoso exercitio desiscit̄. vt dicit Greg. in omel. Accidia inquit est de virtutū laudabili exercitio virtusqȝ hoīs languida detectio Hoc signatū est ī illo languido claudo Joh. v. q̄ iacuerat ad probaticā piscinā. xxxviij. annis. q̄ ita fuit virib⁹ destitut⁹. q̄ nō potuit venire in aquā q̄n mouebat̄. etiam cū adiutorio alteri⁹. q̄n alius p̄or intrasset C

Secundū est venaȝ spūaliū obstructio. qḋ puenit ex terrenoȝ p̄occupatione q̄n videlicȝ vene q̄bus diuin⁹ influxus habet deriuari in animam p̄occupant̄ p interpositionē desideriorȝ et curaȝ tempaliū. Quia vt dicit beat⁹ Bern. sermone lxxiij. Preoccupatū q̄ppe secularib⁹ desiderijs animū. delectatio serā declinat. nec misceri poterunt vana veris. eterna caducis. spūalia corpalib⁹. suma imis. vt pariter sapias q̄ sursum sunt et q̄ sup terrā. qḋ signatū fuit p illū claudū. Actuū iij. qui mēdicabat añ portā speciosaȝ. cuius bases ⁊ plāte erāt imbecilles et teneres ppter defectū spirituū. Vñ post subdit̄. Et p̄tin⁹ cōsolidate sūt bases ei⁹ et plāte Sic isti dediti tempalibus. nō recipiūt influxū eternorū. Et si q̄n isti aliquo motu qualicūqȝ p alios adiuti feruntur in deū. hoc faciunt ex cupiditate tpalium. sicut iste claud⁹ baiulabat̄ q̄dem q̄tidie añ fores templi. nō vt intraret templū. sȝ vt faceret q̄stū D

Tertiū est affectuū carnaliū oblectatio. qḋ puenit ex pūersa nature incuruatiōe. De⁹ quippe rect⁹ fecit hominē rectū. q̄ ad imaginē suā. Cui etiā attestat̄ statura corpis erecta. vt videlicȝ mētem debeat habere rectā ad celestiū cōtēplatiōȝ Sed ipse se incuruat ad fedā carnalis spurcicie volutationē. ad modū claudi cōtracti. Vñ Bernard⁹ sup Cañ. s̄mone. xxiij. Quid indecentius q̄ȝ curuū recto corpe gerere aīm. pūersa res est ⁊ feda luteū vas qḋ est corp⁹ de terra. oculos habere sursum. celos libere inspicere. celorūqȝ luminarib⁹ oblectare aspectus. spiritualē vō celestemqȝ creaturā suos ecōtrario oculos. id est interiores sensus atqȝ affect⁹ deorsū intrahere in terrā. ⁊ q̄ debuit nutriri in croceis. herere luto tanq̄ȝ vnā ē suib⁹ āplexariqȝ stercora. Erubesce aīa mea diuinā in porcinā. alias pecorinā. cōmutasse similitudinē. Erubesce volutari in ceno q̄ de celo es. Hec Bern. Tales designant̄ p illū claudum q̄ fuit in listris. de quo legit̄ Act. xiiij. q̄ erat curuus ⁊ cōtract⁹ ⁊ repedauit in terra. Vñ ei dixit paul⁹. Surge sup pedes tuos rect⁹. Fuerāt aūt isti duo imediate dicti. claudi ab vtero matris sue. quia tā tpaliū cupiditas q̄ȝ carnalis concupiscētie declinitas nobiscū nascuntur a natura.

E Sed verbū eternū veniēs in mētē. hāc triplicē claudicatē repellit et mentē recte ambulare facit. i. mo et exilire et deū laudare. Hec enim tria legunt̄ de quolibet istoȝ claudoȝ. scȝ q̄ ambulabant. exiliebāt. et deū laudabāt. Quorū primum magis ppter referri potest ad p̄mos. secūdū ad secūdos. et tertiū ad tertios Primos facit ambulare in via charitatiue actiōis p exercitium vite actiue. Vñ christ⁹ sanauit illū languidum i portico salomonis circa piscinaȝ. vbi ppter multitudinē languentiū erat q̄si hospitale. in quo opa m̄ificordie exercent̄. Itē aqua piscine ptpe per angelū mouebat̄. qḋ siūr ptinet ad vitā actiuā que in motu cōsistit. Itē christ⁹ dixit illi. Surge tolle grabatū tuū ⁊ ambula. In quo etiā bonoȝ operȝ dat̄ intelligi exercitiū. Vñ Beda. Quid est dicere. surge ⁊ ambula. nisi a torpore et ignauia in q̄bus p̄us iacebas erigere in bonis opib⁹ pficere stude. Tolle grabatū tuū. et proximum tuū a quo portaris et ipse patiēter tolera. Bern. in quodā s̄mone. Quoties suggestionem boni opis censeris in corde tuo. da honorē deo ⁊ age reuerentiā v̄bo cuius vox sonat ī auribus tuis F Secūdos facit exilire in via diuine cognitiōis p exercitiū vite contemplatiue. Vnde ille claud⁹ cū petr⁹ ipsum eleuasset. statim intrauit in templū. ambulans et exiliens ⁊ laudans deū. Per templū intelligit̄ internū mētis vbi cōtemplatio pficitur Ad illud templū ille q̄diu claudus fuerat intrare non potuit. nec baiulabat̄ in templū. sȝ extra ad portā speciosaȝ p quā humanitas verbi intelligit̄ s̄m Bedam. Joh. x. Ego sum hostiū que dicit̄ speciosa. iuxta illud psal. Speciosus forma p̄ filijs hominum Per hanc ergo portā intrat̄ in templū. quia p manuductionē humanitatis puenit̄ ad cōtemplationē deitatis que vt dictū est. pficitur ī templo mentis rationalis. vbi veri adoratores adorant patrē in spiritu ⁊ veritate Johā. iiij. Ubi etiam verbi eterni cōceptio celebratur Sed in hoc templū non ingrediuntur claudi de quib⁹ hic loquitur. Quia vt dicit Greg⁹. v. moral. Mēs

nostra nullo modo ad vim intime cōtemplati-
onis rapitur. nisi studiose prius a terrenorū desi-
deriorum tumultu sopiat̄. In cuius figura ꝓhi
bitum fuit in lege. ne claudus introiret in tēplū
Leuit. xxi. Soli aūt ꝑfecti intrare possunt istud
templū. et hoc ꝑ portā speciosā z. Psal. Hec por-
ta domini. iusti intrabūt i eam. Bene autē dicit̄
ꝙ claudus iste cū intrasset templū. non solū am
bulauit. sed et exiliit. Quia cōcepto verbo eter-
no. mens cū summo tripudio salit et exilit. cum
sup seipsam in cōtemplatione transcēdit. Unde
de aduentu verbi in mētē dicit̄ Can. ii. Ecce iste
venit saliens in montib⁹. transiliēs colles. Ver-
bum enī eternū nō venit claudicādo. tardo pas-
su incedendo. quia nescit tarda molimina spi-
ritussancti gratia ꝰm Ambro. sed venit saliēdo
Unde ꝛ mentē salire facit. Salire inq̄z in monti
bus et trāsilire colles. Per montes intelligunt̄
summi cōtemplationis modi. de q̄bus dicit̄ in
psal. Montes excelsi ceruis. id est. summi con-
templationū modi cōpetunt magnis contem-
platoribus. Per colles vero intelligunt̄ parui
ꝛ cōmunes cōtemplationū modi. Verbū z igit̄
eternū veniens facit mentē salire in montibus.
id est. in summis eleuationib⁹ graduū contem-
plationis semetipsam transcēdere. facit etiā ca z
transilire colles. id est. cōmunes modo contem
plationis in mētis eleuatione excedere. De hoc
saltu itelligit̄ illd̄ Esa. xxxv. Tunc saliet sicut cer-
uus claudus. Ceruus cum sit animal gressibile
naturalē habitationē habet in terra. sed cū z sal-
tat eleuatur vltra terminos sue naturalis habi-
tationis. Sic anima verbigena ꝰm Richardū.
dum saltādo in ꝯtemplatione a semetipsa excu-
titur. dum supra semetipsam ire mētis alienati-
one vrgetur. nature possibilitatis terminos trās
gressa videt̄ ¶ Tertio facit ire et deū lau
dare in via volūtarie passionis ꝑ virtutē patiē-
tie. Et hoc signatur in curatiōe tertij claudi quē
paulus sanauit in ciuitate listris. de quo Actu.
xiiij. sic legit̄. Et quidā vir listris infirmus pedi
bus. sedebat claudus ex vtero matris sue. q̄ nū-
q̄z ambulauerat. hic audiuit paulū loquentē. q̄
intuitus eū ꝛ vidēs. quia fidē haberet. vt saluus
fieret. dixit magna voce. Surge sup pedes tuos
rectus. Et exiliuit ꝛ ambulauit laudans deum.
Claudus iste qui vt est dictū. designat mentē z ꝑ
carnales affectus incuruatā z. ad ꝑsennam vbi
eternit q̄d audiuit a paulo. curat̄ listris. qd̄ inter
ꝑtatur vtilis tribulatio. quia tali menti omnis
tribulatio est vtilis et cōsolatoria. et eo mag̃ eq̄-
nimiter nunc tolerat aspera. quo prius admise-
rat blanda ꝛ lubrica. Imo talis mens in omni eo

qd̄ sustinet deū laudat. Unde Chrys̄o. super illo
psal. Voluntarie sacrificabo tibi. dicit sic. Volū
tarie deo sacrificāt qui īter angustias passionū
deo gratias agunt. ¶ Ex p̄dictis colligit̄.
ꝙ mens a triplici claudicatione p̄dicta curata. cōce
pto verbo eterno. ambulat triplici via. s. actiōis
cōtemplationis. et volūtarie passionis. Sed qd̄
istor̄ sit melius ꝛ nobilius respōdeo. Actiua vi
ta est difficilior quia laboriosior ꝛ periculosior. sed
ꝛ fructuosior. ac ꝑ hoc magis meritoria. ceteris
paribus q̄z cōtemplatiua. Sed cōtemplatiua
est suauior ꝛ delectabilior et securior q̄z actiua.
sed minus meritoria ceteris pib⁹ q̄z actiua. Sz
diceres. nonne maria meliorē ꝑtem elegit. ergo
magis meritoriā. Dicendū est ꝙ verū est melio-
rem. quia fini vltimo ꝑpinquiorē. cum sit qua
si inchoatio future beatitudinis. Vel ꝯtempla-
tiua dicit̄ melior ꝑ quanto includit et presuppo
nit actiuā. ꝛ vt sic bene est magis meritoria. ꝛ id
ceteris pibus. Vita vero passiua qua videlicet
quis voluntarie ꝛ patiēter pati t omnia mala ꝑ
sentis vite ꝑpter deū. est quietior alijs duab⁹ tā
actiua q̄z cōtemplatiua. distinguēdo ad ꝑsens
vitam passiuā ab actiua. licet alias ꝑtīeat aduersa
ad vitā actiuā ꝑtineat. Q z autē hec sit q̄etior ali-
is patet. Quia actiua quidē tota plena est labo
re ꝛ inquietudine. vt patet d̄ se. Contēplatiua eti
am licet quieta sit in actu ipso cōtemplatiōis. q̄
momētaneus est. cum tamē mens ad seipsā z re
dierit tristis efficit̄ ac si cacabo bullienti subtra-
ctis ignē. vt dic̄ Berī. Et sic semp in itus anxia
ꝛ inquieta est donec iterum rapiat̄ in idipsum.
Hec vero quā voco vitā passiuā. semp quieta ē
ꝑ quāto videlicet mēs sancta omīa mala susce
pit quasi bona. vt dicit Greg̃. v. moral. Si mēs
inquit forti intentione in deū dirigit̄. q̄cq̄d ī hac
vita sibi amarū fit. dulce estimat. omne qd̄ affli-
git requiē putat. Et inde est ꝙ sole ille mentes vi
te passiue. dicunt̄ possidere seipsas. In patientia
inquit vestra possidebitis animas vestras Lu.
xxi. Possidebitis inq̄z. et hic pacifice ꝛ q̄ete. Nā
vt dicit Grego. in omel. dum nobis ipsis ꝑ patiē
tiam dn̄ari discim⁹. incipimus possidere qd̄ su-
mus ¶ Et hec omnia tria habuit beata vir
go in summo. Et colligunt̄ ex illo euangelio Ex-
urgens maria ꝛc. Nam ipsa ambulauit ꝑ viam
vite actiue. Unde dicit̄ ibi. Exurgēs abiit ꝛc. Sz
quo ꝛ ad quid. Certe ad Elizabeth vt ei impēde-
ret humanitatis obsequia ꝰm Ambro. Iterū ipsa
exiluit ꝑ viam vite ꝯtemplatiue. qd̄ innuit̄ cū z di-
Abiit in montana cū festinatione. qd̄ quasi idē
est cum eo qd̄ supra dictū est. Saliens in mon-
tibus. Et hec etiā iocīduas cōtemplatiōis inue

batur in saltu gaudiosi tripudij Johannis. cuz
in vtero matris exultauit Luc. j. Item ipsa deuz
laudauit eundo p viā vite passiue. cum doloris
gladius suā animā ptransiuit. nectamē mētem
ipsi⁹ vulnerauit. q2 quātūcunqz exterior hō do-
lore cōpassionis cōcuteret. mens tamē ei⁹ nūqz
deiecta fuit. Unde est q fidē nunqz amisit. sed sem-
per diuine volūtati ꝯformata. nō dubiū quin i
omnib⁹ deū laudauit. Unde in pdicto euangelio
cātauit. Magnificat aīa mea dñm zc. Qd cantu
cum. nō dubiū quin i tota vita sua sp cordi suo
impressum fuerit. Certū itaqz signū aduētus
verbi in mentē est claudorū ambulatio. Hoc si-
gnum sensit in se Bern. cū dixit sup Cañ sermo-
ne. lxxv. Mox vt verbū intus venit expergefecit
dormitantē animā meā. Et hoc qntū ad sanati
onē pme claudicatis. Et subdit. Mouit ⁊ emol-
liuit ⁊ vulnerauit cor meū. Et hoc qntū ad sana
tionē secūde claudicatiis Et subdit Cepit quoqz
euellere ⁊ destruere. edificare ⁊ plātare. necnon
mutare praua in directa et aspera i vias planas
ita vt bñdiceret aīa mea dño ⁊ oia que intra me
sunt noī sancto eius. Et hoc qntū ad sanationē
tertie claudicatis.

Subsermo secundus XVII

Leprosi mundantur

Uiso de pmo ⁊ de secūdo signo. restat
nūc de tertio signo aduent⁹ verbi eter-
ni i mentē. qd est defectuū culpabiliū omnimo-
da depuratio. qd notaī in leprosoꝝ mūdatione.
cum dr [Leprosi mundant] A Sum⁹ at
naturaliter triplici defectu culpabili respersi. qsi
triplici lepra sm tres anime vires videlicz lepra
ignorātie in rōnali. extollētie in irascibili. et ꝯcu-
piscentie in ꝯcupiscibili. Et hec triplex lepra ag-
generata fuit pmis parētib⁹ in padiso p pmuz
peccatū acqescendo suggestioni serpētis. q pro-
misit sciam boni ⁊ mali qntū ad pmū. equalita-
tem dei Eritis sicut dij qntū ad scdm. Et osten-
dit pulcritudinē ⁊ suauitatē pomi qntū ad terti-
um. Et sic ꝯsentiēdo pcussi sunt lepra in omib⁹
virib⁹ aīe q mūde create fuerāt a deo ppter qd
sunt eiecti extra padisum ⁊ extra societatē anglo
rum. ⁊ extra omnē grām diuinā ad instar lepro
sorum. Hoc sciēs ille sapiēs salomon petiuit se
ab his trib⁹ mūdari. Ecc. xxiij. Dñe de⁹ ⁊ pater
vite mee. ne derelinqs me. ne accrescant ignorā-
tie mee. qntū ad pmū. extollentiā oculoꝝ meoꝝ
ne dederis mihi qntū ad secundū. aufer a me cō
cupiscentiā qntū ad tertiuz. B Et illi tres
cōtagiosi defect⁹ veteris hoīs figurati sunt per
tres leprosos veteris testamēti Primus in le-
pra moysi. de quo legiī Exo. iiij. Qz ei petenti si-
gnum dictū est a dño. Mitte manū tuā in sinū
tuū. Quā cū misisset in sinū. ptulit leprosam Et
qzdiu in sinu eā tenuit fuit sana. Sz cuz extra si-
num eā ptulisset apparuit leprosa. Et cum iussu
dñi iterz retraxisset manū in sinū sanata est. Per
sinum intelligiī cōnnentia sacre scripture. vl gre
mium sancte matris ecclesie in quo fouenī fide
les filij ecclesie Unde psal. exprobrans hereticis
dicit: Ut quid auertis manū tuā. et dexterā tuā
de medio sinu tuo i finē. In hoc sinu qzdiu mēs
immoraī sana est ⁊ deo accepta. sed quādo extra
producī lepra erroris maculaī. Sic beat⁹ Au
gustin⁹ qzdiu manū intelligētie sue tenuit extra
sinū sacre scripture. lepra heresis cōtaminat⁹ fu
it. Sed mox. cū ad vocē ad eū factaz. Tolle lege.
tolle lege. manū mētis ad liberū misit. mūdatus
est. Unde Gregori⁹ Nōnulli dū plus exqrunt
cōtemplando qz capiūt. vsqz ad pversa dogma
ta erumpunt. et dū veritatis discipuli esse humi
liter negligūt. magistri erroris fiūt. Tales sūt q
sacras scripturas despiciūt dicentes eas esse cu
tes vituli mas. q sm sensū suū errores ⁊ fantasias
hereticas singūt vel inuētas sequunī. Cōtra qs
est cōstitutio extra de hereticis. ad nostrū. in cle
mentinis. Hos spōsus iubet capi a doctoribus
Cañ. ij. Capite nobis vulpeculas que demo. vi.
C Secūdus defectus cōtagiosus anime
signatur in lepra marie sororis moysi. de qua le
gitur Numeri. xij. q cū ipsa et aaron murgarent
cōtra moysen indignādo dicētes. Nōne ⁊ nob
sicut ⁊ moysi locut⁹ ē dñs. Quasi diceret. Qua
re vult moyses pesse nobis. quia locutus ē et do
minus. Qui sup hoc repñensi a dño in nube au
dierūt. Ut qd detraxistis moysi quasi vos et pa
rificātes. Et recessit nubes. ⁊ ecce apparuit maria
leprosa. Ergo marie lepra fuit et ex supbia et ex
tollentia sua. q2 voluit se parificare moysi. Sic
hodie sunt multi tali lepra infecti. Unde dic ber
nardus smone. lxvij. Septēpliciter in quit occu
pauit nos lepra supbie. In ppietate possessio-
num. In gloria vestiū. In voluptate corporum
In ore quoqz dupliciter. similiter ⁊ in corde. In
ore cū in aduersis murmuram⁹ ⁊ in prosperis
arrogāter cōmendamus. In corde ppria volū-
tas et ppriū consiliū. Hec Bern. D Terti
us in naaman syro. iiij. Reg. v. Naaman inter
pretatur cōmonio. syrus humect⁹. et significat
fomitē cōcupiscentie quo humectaī caro. et ge-
neratur quedā cōmonio in carne cōtra rōnem
Et licet talis humectata cōmonio fomitis tolla-
tur in baptismo. quantū ad culpā originalē pec-
cati. remanet tamē qntum ad penā. Et quia tal'

infectio penalis. non solū inficit psonā sed ꝛ naturam. hinc est ꝙ cū semine transfundit̄ ad carnem aliā ppagandā. qd̄ innuit̄ in hoc ꝙ cū Naaman mūdatus fuisset a lepra ex septena lotiōe in iordane. p quē baptismus intelligit̄. postea lepra naaman adhesit Jesi qui interpretatur semē. quia mūdata culpa originalis peccati in aīma adhuc tamē remanet eius pena in carne ꝛ in radice seminali. vnde gemit dauid. psal. l. in psona cuiuslibet hoīs dicēs. Ecce enī in iniq̄tatib⁹ cōceptus sum ꝛ in peccatis mater mea me abluit.

E Sed verbū eternū cum in mente fuerit cōceptū ab omnib⁹ p̄dictis infectiōib⁹ animā mūdificat ꝛ sanat. Nā infectionē rōnalis mundificat a lepra ignorātie et erroris. Infectionem irascibilis a lepra extollētie ꝛ tumoris. Infectionem cōcupiscibilis a lepra cōcupiscentie et languoris. Primū patet. Cū enī verbū eternum sit ipsa veritas increata. nō cōpatit̄ secū in eadem mente aliquē sensum erroneū. Joh. xvi. Cū autē venerit ille docebit vos omnē veritatē. Et hoc signatū est in Simone leproso quē curauit dn̄s. Nā cū ipse dominū hospitio recepisset. dn̄s eū intra se hesitantē apte instruxit dicens. Simon habeo tibi aliq̄d dicere Luc. vii. Sic adhuc vbi eternū vbicunq̄ȝ in mētis hospitio receptuȝ fuerit. vt dicit Greg⁹ mentē monet mouet ꝛ docet. Monet memoriā. mouet voluntatē. docet rōȝ nec minimā paleā intra cordis qd̄ possidet habitaculū patit̄ residere. F Secundū patet. Cum enī verbū eternū veniēdo in carnē semetipsum exinaniuit. ꝛ in omnib⁹ opibus suis. nō nisi humilitatē docuit dicēs Math. xi. Discite a me quia mitis sum ꝛ humilis corde. Constat qd̄ elatam ꝛ superbā dedignat̄ inhabitare mentem. Et hoc signatū fuit in illo leproso samaritano mūdato a dn̄o. qui vn⁹ fuit ex decē leprosis mundans Luc. xvii. Ubi legit̄ de isto. ꝙ regress⁹ est cum magna voce et cecidit in faciē suā añ pedes domini gratias agēs. Sic adhuc vbi quis certa indicia vere humilitatis senserit. signū est eum esse mundatū. ac p hoc verbū eternū euȝ cōcepisse. Quanto enī mens deo plus appropinq̄t per gratie vnionē. tanto plus seipsaȝ deiicit per omnimodā sui exinanitionē. Exemplū in abraam qui cū ad diuinū colloquiuȝ admissus esset dixit: Loquar ad dn̄m meū cuȝ sim puluis et cinis. Geñ. xviii. Sic ꝛ illa sctā femina Elizabeth. cum beata virgo imo ipsum verbū eternū in virgine ad ipsam visitandā venisset ait: Unde mihi hoc. vt veniat mater dn̄i mei ad me. reputans se indignā. Sic et ipsa beata virgo. cum verbuȝ eternū cōcepisset. ipsa pus humilis adhuc plus se humiliauit. qd̄ patet in eo ꝙ inferiorē se visitauit. et in eo ꝙ in cātico. dixit Quia respexit humilitatē ancille sue. Ubi oblita omniū aliaȝ v̄tutū d̄ sola humilitate gloriat̄ s̄m Aug̃. G Tertium patet. Cū enim verbū eternū sit candor lucis eterne ꝛ speculū sine macula dei maiestatis. ꝛ imago bonitatis illi⁹. vt dicit̄ Sap. vii. certuȝ est ꝙ dedignat̄ inhabitare aīam carnis cōcupiscentijs maculatā. In maliuolā enim aīam nō introibit sapiētia. nec habitabit ī corpore subdito peccatis. Sap. vij. Imo mox ad sui p̄sentiaȝ mens ab huiusmodi ɔtagijs depurabit̄. Unde Bern̄. super Cant. sermone. xxxi. Ignis ante ipsum pcedet. qui omnē cōsumat rubiginē vitiorum. ꝛ ille pparat locū domino. et tūc scit aīma. quoniā iuxta est domin⁹. cū se senserit succensā illo igne scȝ amoris et sancti desiderij. Et hoc sig̃tum est per illū leprosum d̄ quo Math. viij. dr̄ ꝙ leprosus veniēs ad Jesum adorabat eū dicēs Domine si vis potes me mūdare. Et extendēs Jesus manū tetigit eū dicēs: Uolo mūdare. Et cōfestum mūdata est lepra eius Et ait Jesus Uide nemini dixeris sed vade ostende te sacerdoti.

H Ubi primo tria innuunt̄ remedia ex pte nostri. que iuuant nos ad mundationē lepre cōcupiscentie carnalis. et deinde q̄nq̄ȝ alia ex pte dei. Primū igit̄ remediū ex pte nostri ē cogitationū in deū directio. vt scȝ q̄s auertat mentem ꝛ omnes sensus suos a venereis et alijs oblectamentis. et cōuertat se ad cogitandū de diuinis. iuxta illud ps. Jacta cogitatū tuū in domino. Qd̄ innuit̄ in eo ꝙ dicit̄. Leprosus ille veniens ad Jesum. Nā in verbo veniens innuit̄ motus a termino a quo quantū ad auersionē a concupiscibilibus illecebris. et termin⁹ ad quē. q̄ntuȝ ad cōuersionē ad diuina. Et istud est p̄cipuum remediū cōtra carnis tentamēta. qd̄ cōsistit in auertendo et fugiendo. iuxta illud. Cede venus cedit iuxta magis improba ledit. Secundū ē diuini auxilij imploratio. Non enī ex nobis sufficientes sumus vincere carnē. Quia nemo potest esse continēs nisi deus det. vt dicit̄ Sap. viij Unde beatus Aug⁹. x. confes. Imperas nobis domine cōtinentiā. da qd̄ iubes et iube qd̄ vis. Et hoc innuit̄ in eo ꝙ dicit̄. ꝙ leprosus ille adorabat eum. Tertiū est verbi diuini et operū christi deuota meditatio. Inter alios enī effectus verbi dei est iste ꝙ mentē ꝛ carnē diuidere habȝ ac p hoc motus carnales reprimere. Iuxta illud Hebre. iiij. Uiuus est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti ꝛ ptingens vsq̄ȝ ad diuisionē anime et spirit⁹. cōpagū quoq̄ȝ ꝛ medullarū ꝛc. Nec minus monent nos christi opa

q3 eius verba. cū etiā omnis ei⁹ sermo nostra sit instructio Unde quilibet p huiusmodi medita
tiones aduitus potest dicere illud Abacuc .iij.
Domine audiui auditū tuū ꝛ timui. considera
ui opera tua ꝛ expaui scz peccare. Et hoc innui
tur in eo q ille leprosus dixit Domine si vis po
tes me mūdare. Unde hoc sciebat. nisi quia ver
ba eius audierat ꝛ mirabilia sua viderat ❡

Possumus aūt ex verbis illi⁹ leprosi quinq3
elicere que homo in temptatiōe carnis positus
meditādo debet aduertere Primo cōsidera
re debemus dei in se nobilitatē. a qua nos dege
neramus peccādo Qđ innuit̃ in eo q dicit̃ Dñe
Osee .xiij. Dominū dereliquerūt in nō custodiē
do. Secūdo ꝯsiderare debem⁹ dei erga nos
benignitatē qua nobis vult omne bonū nostr
Qđ notat̃ cū dicit̃ Si vis. si pro quia Ipse eniz
vtiq3 vult quicquid esse vtile nobis cognoscit .j.
Thes. iiij. Hec est volūtas dei sanctificatio vrā.
Unde psal. Tenuisti manū dexterā meā. scz per
gratiā preuenientez. et in voluntate tua deduxi
sti me p grām cōcomitantē. et cum gloria susce
pisti me p grām cōsummantē Uel sic. Tenuisti
manū dexterā meā in bono habito me cōseruā
do. ꝛ in volūtate tua deduxisti me. ad pfectū bo
ni non habiti me deducēdo. et cū gloria suscepi
sti me in bono me feliciter pficiendo. Tertio
considerare debem⁹ dei sup nos potestatē. qua
potest nos coronare si vicerimus. ꝛ dampnare si
in temptatione succubuerim⁹. Non modicū
enī animat certantes cōsideratio pmiorum pe
narum ve. Sic in milicia anime cōtra carnem
meditandū est de gaudijs padisi ꝛ de penis in
ferni. Et hoc notat̃ cum dicit̃ Potes. Sap. xvj
Tu es domine q vite ꝛ mortis habes potestatē

Quarto cōsiderare debemus nostrā miseri
am ꝛ fragilitatē quantū ad corpus. ꝛ nostrā no
bilitatē quantū ad animā. Quid enī est homo
sm corpus nisi sperma fetidū. saccus stercorū ꝛ
cibus vermiū. vt dicit Hugo. Scđm animā ve
ro est substātia nobilissima. incorporea. immor
talis. deo simillima. imaginem habēs creatoris
sui. vt dicit beat⁹ Aug⁹. Hec si meditet̃ quis ho
ra temptatiōis. pudebit eū vtiq3 sequi concupi
scentiā carnis fetidissime ꝛ deserere aīam tā no
bilem. Uñ dicit Bern. Cur homo animā vilipē
dis ꝛ ei carnē pponis. dominā ancillari ꝛ ancil
lam dñari magna abusio est. Hoc cōsiderās il
le generosus Seneca licet gentilis dicebat epla
lxvi. Maior sum ad maiora natus sū q3 vt mā
cipium sim corporis mei. cōtemptus sui corporis
certa libertas est Qđ innuit̃ in eo q dicit̃ me. Me
vtiq3 corpore fragilē sed aīa generosum Quin

to considerare debem⁹ peccati in se turpitudi
nem ꝛ vilitatē. ꝛ precipue peccati carnalis. qđ vt
dicit Innocētius de vilitate cōditionis huma
ne. non solū maculat animā sed fedat personaz
semp precedūt ardor ꝛ petulātia. semp comitat̃
fetor ꝛ immūdicia. semp sequit̃ dolor ꝛ peniten
tia. Hec cōsiderans Seneca dicebat: Si scirez
deos ignoscituros ꝛ homines ignoraturos ꝛc.
Et hoc notat̃ in eo q dicit̃ Mundare. scz a lepra
peccati. Unde psal. orauit. Amplius laua me ab
iniquitate mea ꝛ a peccato meo munda me. Et
causam hui⁹ lepre subiungit dicens: Ecce eniz
in iniquitatib⁹ cōceptus sum ꝛc. R Dein
de innuunt̃ quinq3 ex pte dei qbus mundamur

Primū est cōmunis auxilij porrectio. Qđ
notatur cū dicit̃: Et extendēs Jesus manū ꝛc.
cōmune adiutoriū grãe pueniētis. qua monet
liberū arbitriū ad bonū ꝛ preseruat a malo De
qua manu dicit̃ in psal. Cū ceciderit non collide
tur. quia domin⁹ supponit manū suā Secū
dum est gratie habitualis collatio. Qđ notatur
cum dicit̃: Tetigit eū scz cōferendo ei gratiā ha
bitualem qua posset resistere inclinationi fomi
tis. de quo tactu gloriat̃ sponsa Cant. v. Dilect⁹
meus misit manū suam per foramen. et venter
meus cōtremuit ad tactū ei⁹ Ubi p tactum ma
nus intelligit̃ gratia habitualis. per foramen in
telligitur illa potentia qua aīma capax est diui
ne inspirationis. per ventrē memoria intellectu
alis que ad huiusmodi tactū cōtremiscit. vt ho
mo semp timeat peccare ꝛ deū offendere Ter
tium est singularis instinct⁹ inspiratio. quādo
videlicet de⁹ alicui singulariter inspirat hūplaci
tum sue volūtatis Qđ notat̃ in eo q dixit Uo
lo mūdare Unde .j. Thes. iiij. Hec est volūtas dei
vt abstineatis ab omni fornicatiōe. vt sciat vn⁹
quisq3 vestr vas suū possidere in sanctificatiōe
ꝛ honore. Hāc voluntatē suā singulariter insti
lauit siue inspirauit de⁹ virginib⁹ sanctis. etiaz
cōtinentib⁹. pposituū castitatis firmantibus vo
to. Quartū est mūdane glorie phibitio. Qđ
notat̃ in eo q subdit̃. Uide nemini dixeris. Nō
enī placet deo castitas sine humilitate Unde sm
pabolaz euāgelij. virgines ille fatue gliam hūa
ne laudis appetētes. exclusi sunt a nuptijs spōsi.
Uñ beat⁹ Aug. sup Math. Audeo dicere. su
perbis cōtinētibus expedit cadere. vt in eo ipso
in quo se extollūt humilient̃. Quid enī pđest cō
tinētia si regnat supbia Quintū est sacramē
talis remedij adhibitio. Qđ notat̃ cū dr: Uade
ostēde te sacerdoti Nā sicut p sacramētū baptis
mi tollit̃ originale peccm. sic p sacramētuz pnie
tollit̃ actuale. Et nō modicū remediuz est cōtra

incentiua fomitis. frequēter cōfiteri peccā sacerdoti. Tū ex vi sacramenti. qđ semp in aliquo diminuit fomitē. Tū ex erubescētia ꝯfitentis. qua multū retrahunt a peccādo. Tū ex instructiōe sacerdotis ostēdentis grauitatē pcti ꝛ magnitudinem pene gehēnalis. et etiā fructū digne pnie. que omnia faciūt ad restrictionē prurātis peccandi. Vñ dicit beat⁹ Aug⁹ in li. de pnia. Cōfessio ē salus animaꝝ. dissipatrix vicioꝝ. restauratrix virtutum. oppugnatrix demonū. Quid plā. Obstruit os inferni. portas apit padisi. Et sic patz terciū qualiter scꝫ verbū eternū in mēte mūdificat cōcupiscibilē a lepra ꝯcupiscētie ꝛ languoris. Sic mūdata ꝛ omnimode depurata fuit illa beata virgo. qm̄ fomes in ea nō fuit. sꝫ totalit extinctus in tantū ꝙ peccare nō posset etiā venialit. Sic ꝛ sanct⁹ Johēs baptista adhuc existens in vtero matris. ex p̄sentia verbi eterni sanctificatus ꝛ a fomite mūdat⁹ fuit. ita vt nō posset vnq̄ꝫ peccare mortaliter. Et licet remaneret in eo fomes ad peccandū venialit. hunc eūdē tm̄ ita in virtute vbi eterni cui⁹ ipse vox fuit restringit. ne leui saltē maculare vitā famie posset. Silr et in qualibet fideli mēte quotidie fomitis iclinatio restringit plus vel min⁹ p quāto ꝯceptio vbi eterni in ea fuerit copiosi⁹ vel fecūdius celebrata. Qñ igit anima se senserit ab hmōi triplicis lepre infectione emundatā. signū est se verbū eternū ꝯcepisse. Hoc signum p̄sensit in se Bern. di. smone. lxxv. Intrās inq̄t in me aliquotiēs verbuꝫ spōsus ex fuga vicioꝝ carnaliūq̄ꝫ cōpassiōe affectuuꝫ aduerti p̄ntiam ei⁹. Et hoc q̄ntū ad emūdationeꝫ tertie lepre. Et subdit. Et ex discussiōe siue redargutione occultoꝝ meoꝝ admirat⁹ sū pfunditatem sapie. Et h q̄ꝫ ad emūdationē pme et scde lepre

Subsermo tertius. XVIII.

Surdi audiunt Habito d tribus signis aduētus verbi in mentē. sequit q̄rtum qđ est verbi dei diligēs obauditio. qđ notatur in surdoꝝ auditione. cuꝫ dicit Surdi audiūt. Ubi tria sunt videnda Primo ex quibus causis nostrum naturale auditorium surdum spūaliter reputat. Secūdo qualiter hui⁹ modi surditas curat. Tertio quos fruct⁹ ex auditu verbi dei mens cōsequat ¶ Quātuꝫ ad primū sciendū ꝙ verbū dei potest dupliciter capi. Uno modo dicit verbū dei qđ aure exteriori p vocē audit. Alio modo qđ p occultos instinctus aure cordis pcipit. Et quantū ad vtrū verbū dei audiendū nostrū auditoriū naturale est surdū. Qđ cōtingit ex trib⁹ ¶ Primo ex sensibiliū illectione. Cū eni omnis nostra naturalis cognitio trahat a sensibilib⁹. hoīes terreni ꝛ sibi ipsis derelicti. frequēter sensibilia hauriendo ita eis immergunt ꝛ illiciunt. vt de intelligibilibus p̄sertim de supnaturalibus ꝛ diuinis audire non pñt nec loqui. Juxta illud Johā. iij. Qui de terra est. d terra loquitur. Quales fuerunt illi quibus dicebat saluator Joh. viij. Qui ex deo est verba dei audit. ppterea vos non auditis. quia ex deo non estis. Unde etiā de populo illo carnali et sensibilia insectāte conqueritur dñs p pphetā in ps. Et nō audiuit popul⁹ me⁹ vocē meam. et israel nō intendit mihi. Et sequitur. Et dimisi eos sm̄ desideria cordis sui. ibunt in adinuentionib⁹ suis. Patet ergo vna causa q̄re quidā nō audiūt verbū dei. quia a deo dimissi. ꝛ sibi ipsis derelicti insectant sensibilia sm̄ desideria cordis sui. B Scdo h ꝯtingit ex liberi arbitrij deprauatiōe. cū eni ex radice pmi pctis liberū arbitriū sit in nobis ita deprauatū ꝙ proni⁹ sit ad malū q̄ꝫ ad bonū. vt dr̄ Geñ. iij. vj. ꝛ viij. Jnde ē ꝙ plerīq̄ꝫ ex puersitate volūtatis vbū dei audire ꝯtemnūt. Sic illi de qb⁹ dr̄ Dañ. ix. Declinauerūt ne audirēt vocē tuā. Et i psal. Furor illis sm̄ silitudinē serpētis. sic aspidis surde ꝛ obturātis aures suas. Tales fuerūt lapidatores stephani. de qb⁹ dr̄ Act. vij. ꝙ stephano eis vbūꝫ dei pponēte ꝯtinuerūt aures suas. Sic facit hodie q̄ vbū dei vl' ex ore pdicatoris audire respuūt vel etiā diuinis instinctib⁹ resistūt. Quos arguebat stephan⁹ ibidē. d. Uos aūt sp spūisctō restitistis ¶ C Tertio h ꝯtingit ex diabolica instigatione seu insidiatiōe. Diabol⁹ eni maxie auditorib⁹ vbū dei insidiat. ne vbū dei vl' nō audiat vl' cordi nō recipiat. vt patꝫ i pabola d semie Matth. xiij. Ubi dr̄ ꝙ illud qđ sec⁹ viā seminat volucres celi comedūt. q2 venit diabol⁹ ꝛ rapit. Nec mirū. q2 in agro cordis ñ est receptū. vt dic remig. Sūt nōnulli q̄ vbū dei nulla cordis deuotiōe suscipiūt. ꝛ iō demōes vbū q̄si semē vie trite subito auferūt Nō aūt q̄re diabol⁹ ipedit spālr vbūꝫ dei ē illa. Q2 vt dic petr⁹ rauē. diabol⁹ pmordia scitans in ipso ortu festinat extinguere. sciēs ꝙ ea sbuertere funditus ñ possit. ꝛ q2 i audiēdo vbū di seminant pmordia scitatis. dū q̄s vl' a pctis ꝯuertit. vl' de bono i meli⁹ pficit ex vbo di. iō ꝛc. Vñ aug. eq̄parat vbū dei corpi christi. d. nō min⁹ eē reū q̄ vbū dei negligēt audierit q̄ꝫ ille q̄ corp⁹ christi i terrā negligētia sua cadere pmiserit. Et ponit i decre. j. q. j. c. Jnterrogo Q vbū elligēdū ē sane. ñ referēdo ꝯpatōꝫ ad ipa collata. sꝫ ad nos q̄ ad fructuꝫ quē vtrūq̄ꝫ efficit in nobis. Et h maxie verū est d vbo necessitatis B Quātū ad scdꝫ ē sciēdū ꝙ hmōi surditas curat p aduentū vbi i mēte

Unde dicit Esa. xxix. Audient in die illa surdi verba libri huius. Et sicut illud erat signũ aduentus verbi in carnē ad litterā. sic et nũc aduētus in mētem spũaliter. Nā ĩ in illa die qñ sc3 verbũ eternũ in mentē venerit. illi qui prius fuerũt surdi eodem modo vt dictũ est audient verba libri huius. vide licet euāgelice ꝑdicationis. vel etiā occulte inspirationis. quasi ex libro vite prolate. Qḋ sic declarari potest. Sicut enĩ verbũ eternũ vbo fuit cõceptum in virgine. verbo inq3 Gabrielis p aurē virginis intrāte. verbo etiā virginis suũ ꝯsensũ exprimente. cũ dixit Ecce ancilla dñi ɀc. ac p hoc sileri non potuit nec silere. quin imo mentē beate vĩginis continuis affatib⁹ illuminabat. ac etiam ꝑ eā et ex ea alios alloquebat̃. vt patuit in salutatione Elizabeth. vbi verbũ ex vtero vĩginis ꝑ ipsam Johannē alloquebat̃. cuius allocutiõis virtute Johanes exultauit in vtero et tā ipse q̃3 mater ꝓphetauit. Sic ɀ adhuc verbũ eternũ in mēte conceptũ. talē aĩam inter⁹ instinctib⁹ dignāter affatur. Et plerũq3 p os talis hoĩs diuina gratia etiā in alios redundāter transfundit̃. Ad hoc facit p exemplo q̄ cuidā ꝑsone in reuelatiõe dictũ fuit a dño. Fac mihi domunculā in corde tuo in qua sine intermissione habitē et delecter. Et hec dom⁹ habebit vnā tantũ fenestrā p quā tibi ɀ hominib⁹ loquar ɀ dona mea distribuam. Unde psal. lxxxiiij. cũ orasset Ostēde nobis dñe misericordiā tuā. ɀ salutare tuũ da nob. Statim subiecit Audiā q̄d loq̄t ĩ me dñs de⁹. Quasi diceret. Postq̃3 dederis mihi salutare tuũ. i. vbũ eternũ. tũc audiā q̄d loquat̃ in me dñs de⁹. tanq̃3 hoc sit certissimũ signũ q̄ eũ dederis. Unde bernard⁹ sup Cañ. s̄mone. lxx. Si sensero mihi aperiri aures vt intelligā scripturas atq3 s̄monē sapiēte quasi ebullire ex intimis. nõ ambigo spõsum adesse. Ubi siquidē he copie sunt ɀ de plenitudine ei⁹ ista accepimus. Hec Bern. Ad h̄ facit q̄d beat⁹ Aug⁹ dũ adhuc nondũ verbũ concepisset sc3 añ baptismũ. orauit ĩ soliloq̄is dicēs Deus q̄ nos purgas ɀ ad diuinā ꝑparas p̄mia adueni tu mihi ꝓpitius. Jube q̄so atq3 impa q̄cquid vis. s3 sana ɀ apri aures meas. q̄bus voces tuas audiam. Et itez. j. cõfes. Ecce aures cordis mei dñe añ te. apri eas ɀ dic aĩe mee. sal⁹ tua ego sum. Et post hec voto potit⁹ in dño gloriādo dicebat. iij. cõfes. Sero te amaui pulcritudo mea ɀ post vocasti ɀ clamasti ɀ rupisti surditatē meam. Hec beat⁹ Aug⁹ ❡ Modus autez q̄ verbũ eternũ curat surditatē mētis. describit Math. vij. vbi dr̄. q̄ cũ ad dñm adductus esset quidā surd⁹ ɀ mutus. ipse apphendēs eũ d̄ turba seorsum. misit digitos suos in auriculas ei⁹. et expuens tetigit linguā eius. ɀ suspiciēs ĩ celũ. ingemuit ɀ ait Effeta q̄d est adapire. Hec omnia mystice cõplent̃ in mente. Nā adueniēte verbo eterno apphēdit hominē de turba seorsuz Nō enĩ verbũ eternũ venit ad hominē cõstitutuz in turba mũdane tumultuationis. s3 pot⁹ ad existentē in solitudine mētalis abstractiõis Osee. ij. Ducā eā in solitudinē ɀ ibi loquar ad cor ei⁹ Q3 vero digitos suos misit in auriculas ei⁹. significat instillationē donoꝝ spũsancti. p q̄ dat̃ spiritualis audit⁹ menti verbigene. Luc. xj. Si in digito dei eiicio demonia. ꝑfecto venit ĩ vos regnum dei. Tetigit linguā ei⁹ sputo. Per sputũ q̄d de diuino ore emittit̃. signat̃ gratia diuina q̄ cum verbo eterno de ore paterno elicit̃. Juxta illud Ecc. xxiiij. Ego ex ore altissimi ꝓdij. Unde fit vt lingua mentis verbigene ad laudandũ deũ habilis efficiatur. Per hoc aũt q̄ suspiciēs in celũ ingemuit. dedit intelligere. non q̄ ipsi op⁹ sit cũ gemitu aliq̄d postulare a patre. s̄m Bedā. S3 in hoc dedit formā menti verbigene. q̄ ipsa semp debeat cũ internis gemitib⁹ ad celestia suspirare dicēdo cũ psal. Heu mihi quia incolat⁹ me⁹ plongatus est. Dixit aũt effeta. q̄d est adapire. Quasi diceret mentali auricule. Sis apta. Eo enĩ ipso q̄ dñs loquit̃ fideli anime p inspiratiõz verbi eterni. auricule mentales apiunt̃. ɀ sic mēs ad audiendũ verbũ dei idonea efficitur ❡

Quantũ ad terciũ est sciendũ. q̄ vbi dei multiplex est effect⁹ Et s̄m hoc multiplicē in auditoribus gignit fructũ s̄m quelibet hominis statũ Nā verbũ dei diligēter auditũ ꝑfidos ɀ peccatores a ꝑfidia ɀ a peccatis cõmissis mundificat Unde dñs dixit cõuersis Joh. xv. Jā vos mundi estis ꝓpter s̄monē quē locut⁹ sũ vobis. Item incipientes a petĩs ne ꝓpterent ꝯseruat. Psal. In corde meo abscõdi eloquia tua vt nõ peccez tibi. Item ꝓficientes ad bonũ agnoscēdũ illuminat. Psal. Lucerna pedib⁹ meis verbũ tuũ. Itē actiuos ad bñ agendum stimulat Ecc̄s. xij. Uerba sapiētũ quasi stimul⁹ Itē cõtēplatiuos ad amorē diuinuz inflāmat. Psal. Ignitũ eloquium tuũ vehemēter. Itē ꝑfectos ad diuine voluntatis conformitatē habilitat. Cant. v. Anima mea liquefacta est vt dilectus meus locutus est Item hominē deuotũ et diuinũ demõstrat Joban. viij. Qui ex deo est verba dei audit. Item hominē verum discipulũ christi efficit. Item veritatem cognoscere facit. Item libertatē tribuit. De his tribus simul Johā. viij. Si manseritis in meo sermone discipuli mei eritis. quantum ad primum. et vos cognoscens veritatem. quātum ad secundũ. et veritas liberabit vos. q̄ntuz

ad ternū. Itē orōnes nostras exaudibiles facit. Joh. xv. Si mānseritis in me ꝛ vba mea in vobis mānserint quodcūqꝫ petieritis fiet vobis. Et generaliter quēlibet fidelē a morte ppetua liberat. Johā. viij. Si qs sermonē meū seruauerit mortē non gustabit ineternū. Quod nobis pstare dignet ꝛc.

Subsermo quartus XIX.

Ortui resurgūt. Uiso de signis. Primo secūdo tertio ꝛ quarto aduētus ꝑ bi etnn in mentē. nunc restat videre de qnto. qd est interioris hois viuifica renouatio. qd notat in mortuoꝝ suscitatiōe cū dr: Mortui resurgūt. A Sm⁹ aūt sm interiorē hominē tripliciter mortui. accipiēdo triplicem mortē anime sm triplicē eius statū. Prima mors est anime a deo dānosa derelictio qd fit p peccatū mortale. quo de⁹ repellit ab aīa. Unū dicit beat⁹ Aug⁹. xiij. de ciui. dei. ca. j. Mors aīme fit cū deserit eā de⁹ sicut corpis cū illd deserit aīa. Et hec est mors incipientiū. vel qr ab hac morte resuscitati in statu incipientiū reponunt. vel qr hi facilius in peccatū mortale labunt. Et isti designātur p Lazarū languidū. mortuū ꝛ quatriduanū. Joh. xj. Dixit martha ad iesū. Dñe si fuisses hic frater me⁹ nō fuisset mortu⁹. Ubi nota progressum peccati ad modū languescētis ꝛ morientis. Primo enī qs dolet caput sed non aduertit. Deinde aduertit dolorem ꝛ remediare negligit qr dolor nōdum venit ad cor. Deinde tertio dolor tāgit cor sꝫ vadit dissimulādo. Quarto inualescente dolore psternit ad lectū. Deinde quīto morit. Et postea sexto sepelit. Et extūc quadriduanus efficit. Sic fit in pgressu peccati. Nam primo cogitatio caput rōnis dolere facit. sꝫ homo in pncipio nocumentū nō aduertit. Secundo aduertit cogitationē esse noxiam. sed nec resistit. Tertio delectat in cogitādo ꝛ cōsentit in cogitationem. et tūc pmo tāgit cor. ꝛ hic limes peccati venialis. Deinde quarto cogitatiōi tali cū delectatione imorat. et in ea quasi in lecto se volutādo quiescit. ꝛ hoc plerumqꝫ est peccatū mortale. Post hec qnto cōsentit in opus. ꝛ tunc veraciē anima morit. Et deinde in ppetratiōe opis misera aīa quasi sepelit vbi quadriduana efficitur. B Per quattuor dies i sepulcro quattuor sequele peccati ppetrati accipiunt. qbus anima ad omnimodā putrefactionē disponit. Nā post peccatū ppetratū sequit ꝯsuetudo. p⁹ consuetudinē necessitas. post necessitatē impudentia que includit peccati defensionē ꝛ gloriationē. Et postremo sequit qsi quarta dies desperatio. Quib⁹ qde quattuor dieb⁹ in sepulcro pactis. nō restat nisi certa dānatio qsi qnta dies. Hec ē cathena quā fabricat diabol⁹. qua aīas trabit ad infernū. Unū Isido. in li. de sum. bo. Istis formidibus qsi quibusdā gradib⁹ coalescit oē peccatum. Cogitatio nāqꝫ praua delectationē parit. delectatio ꝯsensum. cōsensus actionē. actio cōsuetudinē. cōsuetudo necessitatem. necessitas mortē. Et sub istis gradib⁹ cōprehēdit etiā illos alios supranominatos. Et subdit. Sicqꝫ in istis vinculis hō implicat⁹ qdā cathena viciorū tenetur astrict⁹. C Secūda mors est aīe ab opibus bonis ociosa vacatio. Iuxta illud Jacobi j. Fides sine opibus mortua est. qn videlicꝫ hō putans se ex sola fide saluari cauet malefacere. nec tñ curat bona agere. et hec est mors scda anime. Unū beat⁹ Aug⁹ in li. de vita christiana. Non sꝫ solū a christiano reqrit vt malo careat. sꝫ vt bonum exerceat. Qui eniā si nihil mali fecerit nec boni. tñ adhuc ad eterne vite pmium nō admittitur. sꝫ gehēne ignib⁹ mācipat. Sicut in euāgelio dñm dixisse legim⁹. de his q nihil mali fecerūt nec boni tñ aliqd opāt. Discedite a me maligni ꝛ maledicti in ignē eternū ꝛc. Et subdit beat⁹ augustin⁹. Duo sunt qbus boni erudiri videntur et mali. boni⁹ de⁹ cui bene ꝯuersantes deseruiunt. diabol⁹ aūt mal⁹ cui⁹ qsqꝫ q male opat ē famulus. Nō enī a nobis hoc solū poscit. vt nō viuendo male serui esse diaboli desinamus. sed viuendo bene deo fuire videamur. Et quō a deo vitā poterit sperare ppetuā. quā bñ viuēdo non meruit. Hec beat⁹ Aug⁹. Et differt hui⁹ mēbri deductio ab illo pmo mēbro supra in secūdo processu hui⁹ smonis de claudicate. Quia ibi diximus de illis q aliqn bonis opib⁹ exercitati afficiunt quasi tedio ac p hoc ex accidia torpēt ocio. Hic vero loquimur de his q nunqꝫ curant bona facere ꝛ solū conantur a malis abstinere. Et vtrobiqꝫ est defect⁹ vite actiue qnū ad statū pficientiū. Et illi dicunt claudi. isti mortui. Et hi mortui designant p illū adolescentē filiū vnicū matris sue vidue. qui deferebatur mortu⁹ in lectulo extra portā. Luc. vij. Mater vidua est anima bonis opibus viduata. habēs vnicū filium adolescentē. id est. fidem informē. que in lectulo vacationis et ocij portat mortua extra portam. p quā intrat ad vitā. Psal. Hec porta dñi iusti intrabūt p eā. D Tertia mors est mētis ab actu cōtemplatiōis erumnosa reuocatio. videlicet quādo mens ab actu cōtemplatiōis reuocata. tanto languore in seipsa psternit. qr potius optaret mori qꝫ a gustata suauitate. denuo ad carnis molestias redire. Unū Bern. super Cañ. sermone xxxvj. Aīa que semel in cōtemplatiōe

diuinā dulcedinē degustauit nescio an vl' ipsaȝ gehennā ad ipsā expiri horribilꝰ penalꝰ ve ducat. q̄ȝ post spūalis studij hmōi degustatā semel suauitatē exire denuo ad molestias carnis ꝛ ad carnaliū sensuū tumultꝰ. Unde ibidē Bern. sermone. lxxv. huiusmodi aīam assimilat cacabo bullienti. cui si ignis subtrahit in seipsa frigescit et ab actu bullitionis moriē. Et hec est mors cōtemplantiū. Et designat̄ p puellā filiā vnicam cuiusdā pncipis fere. xij. annoꝝ. vt dicit̄ Lu. viij. Que ē etas nubilis. et significat aīam aptam nuptijs verbi spōsi. Que mortua iacebat in domo vbi erāt tybicines cū turba tumultuante. p que intelligit tumultꝰ sensuū carnaliū. qui fit ī domo aīe ab actu ꝯtemplatiōis reuerse ac per hoc qōammodo in seipsa mortue. nec tñ vaciter tal' aīa mortua est. Unō dominus dicebat Nō est mortua puella ſȝ dormit. Uñ hanc mortem Bern. appellat casum. adducēs illud Prouerb. xxiiij. Septies in die cadit iustus. ꝛ septies resurgit. sup Cant. smone. xvij. E Huic autem triplici morti subiecti sumꝰ naturalr nobis ipsis derelicti. Sumꝰ enī naturalr filij ire q̄ntū ad pmā mortē. nec possumꝰ ex nob facere aliqd opus meritoriū. q̄ntū ad secundā. Nec possumꝰ p nos ad actū ꝯtemplatiōis resurgere q̄ntū ad tertiā mortē. Sȝ verbū eternū veniēs in menteȝ ab hac triplici morte aīaȝ resuscitat ad triplicem vitā. Nā a pma morte resuscitat aīam ad vitam gratia qua anima deo recōciliat̄. A secunda ad vitā actiōis meritorie qua aīa virtutibꝰ decorat̄. A tertia ad vitā cōtemplatiōis plibatione. qua mens interno gustu reficit̄ et delectatur. F

Primū patet. Quia sicut corpꝰ viuit ex coniunctiōe aīe. sic aīa dr viuere ex vnione dei p gratiam. vt declarat maximꝰ ī smone de vno martyre. Uñ aplꝰ ad Gal. ij. Uiuo ego iā non ego. viuit vō in me christꝰ. Et hec viuificatio signat̄ in resuscitatiōe Lazari de sepulcro. In qua talis fuit pcessus q̄lis etiā q̄tidie fit in resuscitatione aīe a morte peccati. Nā pmo dñs venit illuc. In quo notat̄ motio liberi arbitrij in deū. qua aīa p peccatū a deo auersa. ꝯuertit se ad deū. Secūdo q̄rit vbi peccator sit. in q̊ notat̄ cognitio peccati in quā deꝰ q̄rendo reducit hoīem. sicut etiā quesiuit ab adā vbi esset. Tertio fremēs lacrymatꝰ est. In q̊ innuit̄ dolor ꝛ cōtritio quā habere debȝ peccator de peccatis pteritis. cū ipse dñs ex operatione peccatōris fleuerit. Quarto lapidē amoueri pcepit. In quo notat̄ ppositū cauēdi peccata in futurū. Lapis sup sepulcrū est duricies ppositi peccādi ꝛ male ꝯsuetudinis. Thren. iij. Lapsa est in lacū vita mea. posuerunt sup me lapidem. Tūc enī lapis de sepulcro tollit̄. cū duricies propositi peccandi. et moles male ꝯsuetudinis de corde amouet̄. Et cū lapis deponit̄. tūc fetiditas cadaueris detegit̄. Uñ dixit Martha Dñe iaȝ fetet. Sic duricie cordis amota. videt̄ vilitas peccati. Ex quo sequit̄ peccati abominatio. ꝛ pcipit ppositū vlteriꝰ nō peccādi. Quinto clamauit voce magna dicēs: Lazare veni foras. In q̊ notatur gratie infusio q̊ iustificat̄ impius. Clamor aūt magnus significat magnitudinē diuine virtutis q̄ exigit̄ in iustificatiōe impij. q2 maior est q̄ȝ creatio celi ꝛ terre ſm beatū Aug. Sexto Lazarus ligatus pdijt d' sepulcro. In quo notatur peccatoꝝ cōfessio. Prodire enī est de occulto p cōfessionē venire. Et aduerte q2 etiā pctō dimisso adhuc sequit̄ cōfessio. iuxta illud psal. Dixi cōfitebor. Et post. Et tu remisisti ꝛc. Nota etiam q2 ligatus pdijt. Quia licet pius iustificatꝰ p gratiam. obligatꝰ tñ remanet ad cōfessionem. Septimo discipulis eū soluendū expoſuit. In quo notatur absolutio sacerdotalis. Joh. xx. Quoꝝ remiseritis pctā ꝛc. G Secundū patȝ. Quia vt dicit Greg. in moral. Sicut habitare ī corpore animaȝ pbant vitales sensus corpis. sic inhabitare in aīa verbū pbat vita spūalis. Illud visu et auditu cognoscit̄. Illud ex charitate et bonis opibus ppendit̄. Et hoc signatū est in resuscitatione adolescentis. In cuius resuscitatiōe dñs sic processit. Quia tetigit loculū et surgere ei precepit. et sic viuū matri sue dedit. Sic verbū eternum animā quā inhabitat. iacere in lectulo pigricie non sinit. sed tāgit loculū mentis excitando vires anime ad surgendū ad oratione et bonam operationē. Et sic filius viuꝰ dat̄ matri sue id est. ipsi anime viduate. Cuiꝰ filiꝰ concepto vbo eterno viuificat̄. pro q̄nto fides in ea charitate et bonis opibus formatur. Et hec est fides que per charitatē operat̄. Gal. v. H Tertium patet. Nā mens verbo eterno concepto crebro redit ad actū cōtemplationis. Unde d' pennatis animalibꝰ dicebat̄ q2 ibant ꝛ reuertebant. ibant quidē ad ꝯtemplationē ꝛ reuertebant ad actionē. et ecōuerso. Et hanc vicissitudinem crebro iterat anima verbigena ſm Bern. Cuius figura est in Moyse. qui nūc ascēdebat in montē ad diuinā collocutionem. nūc descēdebat ad castra ad populi gubernationē. vt pulcre declarat Innocētius extra de renunciatione. c. nisi cuȝ pridem. Unde beata virgo concepto verbo eterno non dubiū quin in magna cōtemplatione. exurgens in montana abijt ad obsequendū Elyzabeth. et denuo ad intima penetralia redijt. Et talis reparatio cōtēplatiōis ē. q̄si q̄dā resuscitatio

mẽtis Et signat ꝑ resuscitationẽ puelle ĩ domo. vbi ꝑmo dñs expulit turbã tumultuantẽ. pau-cis et familiarib⁹ retẽtis. Deinde intrauit et te-nuit manũ puelle dicẽs: Puella tibi dico surge Et surrexit Sic verbũ resuscitãs aiam ad actuz ɔtemplatiõis. ꝑmo eiicit a mẽte turbã tumultu antẽ specierũ sensibiliũ ⁊ imaginabiliũ Et tũc v-bum intrãs intima cordis. tenet manũ .i. vim in telligẽtie erigẽdo ipsam sursum ad ɔteplationẽ ad qd̃ ꝓprie vires nõ suppetebãt nisi manu vbi eleuarent. Vñ de ꝑdictis animalib⁹ sanctis dr: Et manꝰ hoĩs .i. vbi humanati erãt sup pẽnis eoꝝ. Igit aĩa ꝑsentiẽs se ab hac triplici morte su-scitatã. certissime pnosticare poterit se vbũ eter-num cõcepisse. Hoc signũ sensit in se Bern. sup Cañ. sermone .lxxv. Viuũ inqͭ ⁊ efficax est vbum moxq3 vt int⁹ venit expgefecit dormitantẽ aĩa3 meã. qntum ad scdm. mouit ⁊ emolliuit cor me um. quoniã durũ lapideũq3 erat ⁊ male sanum. qntũ ad pmũ. ⁊ subdit post. ⁊ ex formatiõe spi-ritus mẽtis mee pcepi. vtcũq3 spẽm decoris ei⁹ qntũ ad terniũ. Et beat⁹ Aug. ad ꝑdictã triplicẽ vitã se resuscitatũ agnoscẽs dicit .iiij. ɔfes. Tu dñe amor me⁹ in quẽ nõ deficiã vt fortis sim. tu vita es animarũ. tu vita vitarũ. viuẽs de ipsa ⁊ nõ mu taris vita anime mee ⁊c̃.

Subsermo quintus. XX A

Pauperes euangeli-zantur] Viso de qnq3 signis attestãti-bus aduentũ vbi eterni ĩ mentẽ. restat nũc videre de sexto. qd̃ est paupertatis volũtarie ꝑfecta emulatio. qd̃ notat in paupeꝝ euãgeliza-tione. Cũ dr [Pauper euãgelizant] Naturali ter eni oẽs hoĩes sibiipsis derelicti paupertatẽ de clinãt. q2 oĩa naturalr bonũ appetũt. paupertas aũt defectũ boni ĩportat. Sz cũ triplex sit bonuz sc3 vtile. delectabile. ⁊ honestũ. hoĩes sibiipsis de relicti. circa appetitũ inordinatũ huiõi triplicis boni vsant. ac ꝑ hoc hoĩes refugiũt paupertatem Vñ quidã bonũ vtile ꝑferẽtes posuerũt felicita tem suã ĩ diuitijs. Alij vo ꝑferẽtes bonuz dele-ctabile. felicitatẽ suã posuerunt in delicijs. Alij vero ꝑferentes bonũ honorabile posuerunt eã in honorib⁹ Et has scolas sequunt omẽs mun dani post corruptionẽ nature ĩ ꝑmo pente. qui fuit ꝑmus sectator harũ opinionũ. Quarũ dia bolus ꝑmus inuẽtor fuit et ꝑsuasor Geñ .iij. In quacũq3 inqͭ die comederitis ex eo eritis sicͭ dij ecce bonũ honorabile. sciẽtes bonum et maluz. ecce bonũ vtile. Et sequit. Videns ergo mulier ꝙ bonum esset ad vescendũ. pulcrũ oculis. aspe ctuq3 delectabile ⁊c̃. Ecce bonũ dlectabile Pri

mus itaq3 inuentor huiusmodi falsarũ opinio num circa appetitũ fuit diabolus. quas q3 secut⁹ est ꝑmus homo. Ideo omẽs homĩes in mũdo. facti sunt de scola sua. Et hoc est qd̃ dicit .j. Joh. ij. Omne qd̃ est in mũdo aut est cõcupiscentia oculoꝝ quantũ ad bonũ vtile qd̃ appetit in di uitijs. aut concupiscẽtia carnis qntũ ad bonũ delectabile qd̃ est in delicijs. aut supbia vite qn-tum ad bonũ honorabile qd̃ appetit cum hono ribus. Totus ergo mund⁹ secutus est doctrinã diaboli vsq3 ad christũ quẽ tripliciter diabolus volebat ducere ad scolã suam cũ eũ temptaret de eisdem tribus. Nã ostendẽs sibi omĩa regna mundi ait Math. iiij. Hec omĩa tibi dabo. Ec ce bonum vtile. Itẽ. Dic vt lapides isti panes fi ant. Ecce bonũ delectabile. Itẽ. Mitte te deorsũ Ecce bonũ honorabile. quia ad nihilũ ꝓfuisset volare nisi ad vanã gloriam ⁊ ostentationẽ Sz christus cõfudit scolas diaboli contrarijs argu mentis. vt patet ibidẽ. Et hec tria apparebant in illo adolescente diuite. cui cũ christus dixiss3 Si vis perfectus esse vende omnia que habes ⁊ c̃. Math. xix. Ille hec audiẽs tristis recessit. vt pa tet ibidem. De isto iuuene tria dicunt. scilicet ꝙ erat diues quantũ ad bonũ vtile. adolescẽs qn-tum ad bonũ delectabile. in illa eni etate consue uerunt homines pl⁹ viuere in delectationibus corporis. Itẽ dicit Lucas ꝙ erat princeps. Luce xviij. Et hoc quantũ ad bonũ honorabile B

Christus ergo veniẽs in mundũ contra hoc triplex bonũ tenuit scolã contrariã docẽs tripli cez paupertatẽ. quã et ꝑsuadebat ꝑdicto adolescẽ ti. licet ipse doctrinã eius minime capet. propter quod merẽs recessit quasi fricãs caput. Simili ter ⁊ adhuc verbũ eternũ veniens in mentez tri plicem paupertatẽ cõtra predicta tria bona per suadet. quã si mens se senserit didicisse. signũ est se verbũ eternum concepisse Est ergo triplex paupertas. Vna que dicit defectũ rerũ tempora-lium. De qua dicit Math. v. Beati pauperes spiritu. id est. volũtate. ad distinctionẽ eorũ qui pauperes sunt indigẽtie necessitate. Hanc chri-stus docuit Luc. xiiij. Nisi quis renũciauerit oĩ bus que possidet ⁊c̃. Et hec paupertas est cõtra ꝑ-mam opinionẽ de diuitijs in bono vtili. Alia est paupertas que dicit defectũ voluptatũ car-nalium. quo mõ ille vere pauper est. qui a se car nem propriaz relegauit. crucifigendo videlicet carnem suã cũ vitijs et concupiscẽtijs cum apo stolo Gal. v. Hanc etiã docuit christ⁹ Math. x Qui non accipit crucẽ suã et sequit me. nõ est me dignus Et hec est cõtra secũdã opinionẽ d̃ de licijs in bono delectabili. Et d̃ ista etiã paupertate

intelligit illud beati paupes spū. exponendo sic Beati paupes. s. in carne. ⁊ hoc spū. i. p efficaciā spūs In qb⁹ videlicz ita efficacit spūs dn̄at. q ca ro. i. carnis ɔcupiscētia totalit relegat̄. Tertia est paupras q dicit defectū vl̄ carentiā ambitionū secularium. Deq etiā exponit illud qd dr̄ Beati paupes spū. i. aīo q videlicet non hn̄t inflantē spūm. q̄les sunt hūiles. vt exponit beat⁹ Aug⁹. q videlicz ex vā hūilitate sīpsos totalit exinaniuerūt se p nihilo reputātes. Hāc etiam docuit christ⁹ Mat. xj. Discite a me. q̄ mitis sū ⁊ hūil' corde. Et hec paupras est ɔtēria opinionē d' honorib⁹ q̄uīs ad bonū honorabile. Et hec triplex paupras designata est ī trib⁹ aplis. Nā paupertas rez tpaliū relucebat ī matheo q diuitias reliquit sicut ⁊ Zache⁹ maria magdalena et martha. et plēs alij q diuitias reliq̄rūt. Paupertas vō voluptatū carnaliū signat in Johē. q de nuptijs volēs nubere. vocat⁹ fuit. ⁊ sic carnales voluptates reliq̄t. Sic et mō faciūt vouētes ppositū castitatis. Sz paupras honoz mūdialiū signat̄ p paulū q honorat⁹ fuerat fm seculū. data sibi ptāte officij publici ɔtra christianos. s; ipse in ɔtrariū est ɔuersus. Vn̄ semetipsū postea totalit hūiliauit ⁊ deiecit dicēs. Ego sū minim⁹ aploz q nō sū dign⁹ vocari apl's. j. Cor. xv. In q̄cunqz igit̄ mēte hmōi triplex paupras euāgelizatur. i. q̄si bonū nuncīu pdicat̄ ⁊ cōmēdat. ita q se fore pauperē volūtarie appetat ⁊ diligat. certū signū est ibi adesse v̄bū eternū. Vn̄ dr̄ Ipsoz est regnū celoz. Hn̄t eni hmōi paupes ex v̄bi eīm ppria regnū celoz hic in pn̄ti p q̄ndā diuie dulcedinis pgustatiōz. ⁊ ī futuro p beatā fruitionē Psal. Parasti ī dulcedine tua paupi de⁹ Quā dulcedinē nob degustare ɔcedat q vi. et regt

Expositio euangelij tertie dominice in aduentu domini XXI

Miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes et leuitas ad iohannē vt interrogarent eū. Tu quis es. Et cōfessus est et nō negauit. Et cōfessus est. q̄ nō sum ego christ⁹ Crebrescente fama iohis de mag sanctitate sua varie de ipso fuerūt opiniones. Quibusdā d' turba estimātib⁹ eū esse christū. Alijs putātib⁹ ipsū eē heliam aut vnū aliū magnū pphetā. Alijs vō simplicit' hesitātib⁹ q̄s eē posset. cū nō sic ceteri hoīes. sed maior hoīe appareret. Quibusdā vō vt sapiētib⁹ ⁊ scribis sciētib⁹ q d eū nō eē christū. q̄ christ⁹ pmissus fuit ex tribu iuda. Johes aūt fuit ex tribu leui. volebāt m̄ eū allicere vt sibi nomen christi arrogaret. Jō cōmuni ɔsilio miserūt ad sciendū q̄s esset. ⁊ q̄d d' seipso sentiret. ⁊ qd testimoniū de christo pferret vt ppha. si ipsemet christ⁹ nō esset. Et d' hoc est materia pn̄tis euāgelij. Qd hz duas ptes. q̄ pmo ponit̄ q̄d iohes senserit de seipso Scd'o q̄d d' christo Ibi. Et q̄ missi fuerant. Prima hz duas ptes. q̄ pmo ponit̄ legatorum missio. scd'o describit̄ eoz legatio. Ibi. Vt iterrogaret. In pma pticula q̄ttuor iplicant̄. q̄ pmo tāgit̄ q̄ fuerint mittētes. q̄ iudei. A Ubi ē aduertēdū q licet oib⁹ gētib⁹ venerit christ⁹. q̄ ipse est desiderat⁹ cūctis gētib⁹ Agei. ij. speālit tñ iterrogare d' christo ptinerat ad iudeos ppt tria. Primo q̄ patrib⁹ eoz pmissus ē ⁊ nō alijs. Secūdo q̄ ipse ex eis ē nat⁹ fm carnē. Vn̄ Nume. xxiiij. Orietr stella ex iacob ⁊c̄. Tertio q̄ speālit ppter iudeos missus ē Esa ij. Paruul⁹ nat⁹ ē nobis ⁊ fili⁹ dat⁹ est nob Quare aūt nūc speālr iudei interrogauerūt de christo. r̄ō ptesse. vt innuit Orig. Quia cognouerūt pphetias de aduentu christi eē cōpletas. Dicit̄ eni Geñ. xlix. Non auferet̄ sceptrū de iuda ⁊ dux de femore ei⁹. donec veniat q mittēdus ē ⁊c̄. Videbāt eni iā defecisse regnū sue gētis. q̄ alieni pncipabant̄ eis. Unde audiētes de sctītate iohis. putauerūt eū esse christū fm q dr̄ Lu. iij. Existimāte ppl'o ⁊ credēte ⁊ cogitātib⁹ oib⁹ in cordib⁹ suis d' iohe. ne forte ipse esset christ⁹ Vn̄ ob hāc cām miserūt legatos ad iohem vt interrogarēt eū sup hoc Notandū aūt q iudeoz pōtifices ⁊ magistrat⁹ ppli nitebātur psuadere iohi vt semetipsū christū ɔfiteret̄. illecti Tū amore patrie. q̄ iohes hierosolymita fuit. q̄ ibi nat⁹ Tū amore cognatiōis. q̄ ipse generē aaronita fuit. q̄ fili⁹ sūmi sacerdotis. vt pz Luc. j. Vn̄ fm q dicit Chryso Magis volebant eū habere p christo q̄z ipsū christū quē despiciebāt. tā ppter patrie abiectiōz. quā et exprobabāt dicētes A nazareth nō pōt aliqd boni eē. q̄z etiā ppt generis despectionē. quā simulit exprobabāt ei dicētes. Nōne hic est fili⁹ fabri Math. xiij. ⁊ Mar. vj B Scd'o tāgit loc⁹ a q̄ missi erāt q̄ ab hierosolymis Ubi notādū q hierosolyma erat loc⁹ cathedralis tā pōtificum q̄z regū. Vn̄ mittebāt ab hac ciuitate ad iohem vt si ipse esset christus q̄ est ver⁹ pōtifex ad suā; veniret cathedralem sedē Ad hanc venit christus verus pontifex quādo seipsum obtulit sacrificiū deo patri in ara crucis Item ad hanc ciuitatē regalem venit christus vt rex quādo venit sedēs sup pullū asine. Unde Zacharie. ix. Noli timere filia syon. ecce rex tuus venit tibi. Notandum etiam. q hec ciuitas multinomia fuit. Nam primo dicta fuit salem. quam tradunt hebrei et

Iosephus in fine libri sui edificatā p̄mo a Sem filio Noe q̄ et melchisedech vocat⁹ fuit fm̄ Isido. libro ethimologiar. Sz mir̄ videt̄ q̄ ipse melchisedech fuerit Sem. cū ipse vixerit vsq3 ad abraam. vsq3 ad cuius natiuitatē a Sem fluxerunt plus q3 mille anni. Ad quē tñ annor̄ numerū null⁹ legit̄ puenisse Secūdo dicta fuit iebus a iebuseis q̄ eam inhabitauerūt. vsq3 ad temp⁹ dauid Tertio dicta fuit hierl'm p cōpositionem hor̄ duor̄ nominū. b. mutata in r. Quarto a salomone dicta fuit hierosolyma. Quinto a poetis vocata est solima corrupte. Sexto ab helio seq̄stre q̄ eam instaurauit vocata est helia. Addunt aūt aliqui q̄ sit vocata luza et bethel. q̄d tñ nō potest esse ad lrām. q2 luza siue bethel est in tribu effraym vbi ieroboal fili⁹ nabath idola posuit. Hierusalē aūt est in tribu beniamī vel iude et multū distāt. Sz pōt hoc verificari quantum ad nominū interptationē. Vñ de hoc sūt vsus.
Solima luza bethel hierosolyma iebus helia
Vrbs sacra hierl'm dicit̄ atq3 salē. ¶ Tertio tangit̄ q̄ fuerint missi. q2 [sacerdotes et leuitas] q̄ fuerūt nūq̄ venerabiles et nō ꝯtemptibiles. sicut quidā alij miserūt ad christū ministros et herodianos. Cōgrue aūt mittunt̄ sacerdotes ad interrogandū de christo. Quia cognitio diuinor̄ p̄ncipaliter cōpetit his q̄ in sacrificijs cōstituti sūt. Vñ Malach. ij. Labia sacerdotis custodiūt sciam et legē requirēt ex ore ei⁹. Et licz h' eis cōpetit ex officij dignitate. multi tñ eor̄ degenerant vite puersitate. Vñ sicut tūc tēpis p̄res sacerdotes auaricia ditati. supbia inflati. mundanis implicati. pauca cognouerūt de christo. sic et nūc sunt quidā sacerdotes q̄ diuinis parū intendunt. quor̄ oculos excecat malicia luxurie. puluis auaricie. et fum⁹ mūdane glie. et tales q̄ntū in eis est nomē dei despiciūt et panē pollutū offerūt. vt habet̄ Malach. j. et xliv. dis. Sacerdotes.

¶ Notandū q̄ sacerdotes noui testamēti excedūt sacerdotes veteris testamēti in septē in q̄bus ꝯueniūt vtrobiq3. P̄mo i institutiōe q2 ille intrabat fm̄ lineā successiōis. Exo. xxviij. Iste aūt intrat p grām electiōis vt Mathias. Act. j. Secūdo in vnctiōe. q2 ille vngebat̄ oleo exteri⁹. Exo. xxx. Iste aūt inūgit̄ spūsancto interius. Joh. xx. Accipite spūm sanctū ⁊c. Tertio in cōuersatione. q2 ille vacabat generationi. Exo. xix. Iste vacabat vite v̄ginali. Unde dicit̄ angelus j. Corinth. vij. Quarto in p̄dicatiōe. q2 ille p̄dicabit obscura. j. Paralip. xxix. Iste predicabat aperta et celestia. ij. Cor. iij. Non sicut Moyses ponebat velamē. Quinto in oblatione. quia ille carnalē hostiā. Leuit. p totū. Iste offert spiritualem Malach. j. In omi loco offert̄ noī meo oblatio munda. Sexto in dispensatione. quia ille dispensabat signa. ij. Paralip. xxix. Hic autem dispensabat signata. Actuū viij. Imponebant manum sup eos et accipiebāt spūm sanctū. Qd̄ in leuiticis sacramētis significabat̄. sed non conferebatur. ideo dicunt̄ egena. Gal. iij. Septimo in potestate. quia ille ligabat et soluebat tantū in terra j. Mach. ix. Hic vero in terra et in celo. Math. xvj. et xviij. Quodcūq3 ligaueris ⁊c. vsq3 in celis. ¶ Quarto tāgit̄ psona ad quā fuerunt missi. Quia [ad Johannē] Mira res Cum enī consuetū sit de villis et rure venire ad ciuitatem pro cōsilio a sapiētibus postulando. hic de ciuitate sapiētes et doctores ad heremū ad solitarium heremitā accedūt. Sed hec mutatio dextere excelsi. Et notādum q̄ q̄libet artifex interrogatur de eo circa qd̄ doctrina eius versatur vt medicus de sanitate. legista de iure. nauta de nauigio. et sic de singulis. Quia igitur predicatio Johānis de christo erat. rationabiliter nunc dirigebant̄ ad Johannē. Et considera quante autoritatis fuerit Johānes. quia tota illa sapientum ciuitas pēdebat ad verbum eius vt si respondisset. ego sum christ⁹. continue eius verbo acquieuissent fm̄ Chrysostomū. Seguitur: [vt interrogarēt eum] vbi describit̄ missor̄ legatio. que fuit ad interrogādū de christo. Et quia putabatur a quibusdā ipse esse christ⁹ Uel etiam volentes eū inducere ad confitendum se esse christū fm̄ Chrysostomū Ideo de sua persona interrogabant faciēdo quattuor questiones

¶ Prima questio est. an ipse sit christus. Unde dicunt: [Tu quis es] Et licet p hec v̄ba non expresse querāt an ipse sit christus. tamē h' intendebāt in corde fm̄ Chrysostomū. vt p3 ex Johānis respōsione. Uel dicendū q̄ quia ppriū est christo esse Exo. iij. Ego sum q̄ sum. Sic dices filijs israel. Qui est misit me ad vos. Cū igitur p hec verba interrogāt Johannē [Tu q̄s es] tantū est dicere. Tu es christus. Dubitaret forte aliquis. Cum enī ipsi ind[e] scirent originem Johannis et vitā. ad quid querūt [Tu q̄s es] Ad quod dicendū. q̄ quis aliquando querit substantiā. vt cū dicitur: Quis fecit hoc vel illud. vt ibi Johā. ix. Quis est domine vt credā in eum. Aliquando ppriam nominationem. vt dicit Priscianus. Quis preit ille vir qui sic comitat̄ euntē. Aliqñ in āmiratione. vt Esa. lxiij. Quis est iste q̄ venit de edom. Aliqñ v̄tutis singularitatē. Prouer. vlt. Mulierē forte q̄s inueniet. Aliquādo psone dignitatē vel potestatem vt si trāseat aliqua magna psona dicit̄ Quis est

hic. an rex vel comes vel epus. Psal. Quis est iste rex glorie &c. Aliqñ importat etiã simulatio nis duplicitatẽ. vt ibi Joh. viij. Tu quis es. Di cendũ est ergo q̈ z si sciret Johis originẽ nomẽ z vitã. tamẽ dubitabãt de ei⁹ dignitate z potesta te qua baptizaret. Uel etiã sic interrogabant ex duplicitate animi vt eũ allicerẽt vt supra dictũ est. G Deinde ponit Johis prudens z hu milis respõsio ad istã questionẽ. Ibi. Et cõfes sus est. scz se nõ esse christũ. nec se esse illũ quem querebãt. et nõ negauit. qd erat scz se esse vo cem in deserto. vt infra dicit. Qz aũt fuerat con fessus. explicat apte subdens. Et confessus est. quia nõ sum ego christ⁹. Ubi rñdit magis in tentioni qz verbis interrogantiũ. Nota sm Chryso. q̈ euangelista ter quasi idẽ dicit. Quia pmo dicit cõfessus est. secũdo addit z nõ ne gauit. et tertio adiungit iterũ repetẽs et confes sus est. ad indicandũ virtutẽ et magnã cõstan tiam baptiste. Quia cũ posset reputari christus nullaten⁹ voluit. Deuoti eni famuli est. non so lum nõ rape gloriã dñi. sed et oblatã a mltis re spuere. vt dic̃ Chryso. Et quia noluit appetere no men christi. fact⁹ est membrũ christi. quia dũ in firmitatẽ suã studuit humiliter recognoscere. al lius celsitudinẽ meruit obtinere. vt dicit Greg. Et nota q̈ hãc humilitatẽ non habuit lucifer. q̃ gliam diuinitatis sibi voluit vsurpare. dicẽs In celum ꝯscendã z sup astra celi exaltabo solium meũ. ascendã sup altitudinẽ montiũ. silis ero al tissimo Esa. xiiij. Hãc etiã humilitatẽ nõ habue runt pmi parẽtes. q̃ diuine sapiẽtie similitudinẽ sibi vsurpare voluerũt. Geñ. iij. Eritis sicut dij sciẽtes bonũ z malũ. dixit serpẽs. Hãc iterũ humili tatẽ ñ habebit ille malign⁹ antichrist⁹. q̃ sibi diui num vsurpabit honorẽ. de quo dicit̃. q̈ extollet̃ sup omne qd dr deus. ita vt sedeat in tẽplo dei. ostendẽs se tanq̃z sit de⁹. ij ad Thes. ij. Et adhuc hodie quidã imitant̃ luciferũ q̃ sciẽdo superio ritatem querũt. Quales sunt tyrãni qui violẽter psunt. Quidã imitant̃ ptoplastũ. quales sunt pht mũdane sapie et heretici. q̃ volũt pl⁹ sapere q̃z oportet sapere. Quidam vero pfigurãt anti christum quales sunt hypocrite

XXII

Et interrogauerunt

eum. Quid ergo. Helias es tu. Et respondit. Nõ sũ. Prophe ta es tu. Et respõdit. Non. Dixerũt er go ei. Quis es. vt responsum demus his qui miserũt nos. Quid dicis de te ipso. Ait. Ego vox clamãtis in deserto dirigite viã domini sicut dixit esaias, p pheta. A Sequit̃ secũda questio: Et in terrogauerũt eũ &c. Ubi nota sm Chry. q̈ nisi primã questionẽ maliciose excogitassent. volen tes eũ p blandicias allicere. rñdenti non sum ego christus dixissent. hoc nõ suspicati sumus nõ ad hoc venim⁹ interrogaturi. Sz sui doli cõ scij ex ipsa respõsione quasi capti et manifesti ef fecti ad aliã q̃stionẽ venerũt. Quid ergo sup ple tu es si tu nõ es christ⁹. an forte Helias es tu. Causa suspicãdi eũ esse heliã erat q̈z cogno scentes adesse tps aduent⁹ christi. et q̈ ipse non erat christ⁹. putabãt eũ esse heliam. qui p̃uenire debet christi aduentũ sm Malach. vlt. ad fi. Ec ce ego mitto vobis dicit dñs heliã pphetã añq̃z veniat dies dñi. Et Matth. vij. dr. Quid dicunt scribe. quia heliã oportz venire. Fuit nanq̃z heli as raptus vt legit̃ iiij. Reg. ij. Deinde ponit̃ eius respõsio cũ dicit: Nõ sum. supple helias. Hic querit̃ sm Greg. Quia videt̃ Johes cõtra dicere christo dicenti ad turbas Matth. xj. Si vultis scire Johes ipse est helias. Sz hic dic̃ Jo hannes. Nõ sum helias. Ista aũt questio solui tur faciliter. Quia eo mõ christ⁹ dicit Johannẽ esse heliã. quo modo etiã dict⁹ est angel⁹ Mat. xj. Et est supra in euãgelio p̃cedenti. Fuit aũt an gelus nõ natura z psona. sed vita z officio. vt ibi dictũ ẽ. Sic etiã Johes negat se heliã esse corpe z psona. Sed christ⁹ dicit eũ esse heliã vita et offi cio. Uita quidẽ vt dicit glosa. ppter nimiam ab stinentiã z castitatẽ z vitã solitariã. et asperitatẽ delictorũ rephensionẽ. et durissimũ future vindi cte terrorẽ. Officio võ helie silis erat. q̈z ipse fuit precursor dñi veniẽtis in carnẽ. quẽadmodum helias erit p̃cursor veniẽns ad iudiciũ Unde lu ce. j. Ipse p̃cedet añ illũ in spũ z vũtute helie. Et io nõ cõtradicũt vba christi vbis Johãnis. Quia qd dñs facit de spũ. hoc Johãnes negat de pso na. Et nota ppter p̃dictũ verbũ christi de spũ he lie dicũt quidã heretici. heliã esse spũm quendaz viuificantẽ corp⁹ Johis baptiste. vel eundẽ spi ritum viuificantẽ esse in vtroq̃z. Sed ꝯtra hunc errorẽ est sm Aug. qd Johes hic dicit Nõ sũ. B Deinde ponit̃ tertia q̃stio. Prophe ta es tu. Glosa dicit. q̈ quidã putabãt Johẽm esse vnũ ex antiq̃s pphetis suscitatũ. q̈z legerant scriptũ Deut. xviij. prophetã suscitabit vobis do minus de fratrib⁹ vestris. Et credebãt eũ eẽ he liseum. q̃ dict⁹ est spẽaliter ppheta. p quandam excellentiaz eo q̈ multis miraculis claruit. Uel forte credebãt eũ esse nouũ pphetã. Cũ q̃ũt inter rogãt si ipse sit ppheta. põt intẽtio eoz esse talis Quia ex quo non erat christus nec helias Et si

pphета esset. illis diceret. Si alter p̄dictoꝝ venis
set aut vterq3. ꝛ si neuter illoꝝ venerat saltem illis
p̄diceret aduentũ eorũ. Deinde ponit̄ iohis rñ
sio. Et r̄ndit. Non. Sꝫ contra Lu. i. Tu puer pphe
ta altissimi vocaberis. Et dñs Mat. xi. ꝛ in euã
gelio p̄cedẽti dicit eũ esse plus q3 pphetã. Rñ. di
cẽdũ. q ipsi querebãt de pphеta et officio pphe
tizãdi. p̃ase sicut pphеta p̄dicit futura. Et sic re
spõdebat hic se non esse pphetã videlicet s̄m co
rum intentionẽ. sed ĩn erat pphеta ꝛ plus q3 p
pheta. p q̄nto christũ p̃sentẽ demonstrauit ꝛ ei⁹
precursor extitit s̄m beatũ Aug. Uel q2 officiũ
pphеte p̃ncipale est pphetizare. Jstius aũt offi
ciũ fuit non solũ pphеtizare s3 etiã pniãm p̄dica
re et baptismũ ministrare et veritatẽ d̄mõstra
re. Quasi di. Non sum vnus ex illis pphеtis de
quib⁹ me esse putatis s̄m glosam. ¶ Dei
de ponit̄ quarta q̃stio. Dixerũt ergo ei. Quis
es supple dicito nobis. Nota q quedam magi
stralis glosa sup illud Job. xxxviij. Quis dedit
gallo intelligentiã dicit. q ly quis i portat nobi
tatem. q2 interrogatiuũ3 raritatẽ q2 p̃mitiuũ. fir
mitatẽ q2 substãtiuũ. est enĩ relatiuũ substantie
Dñ ergo isti dixerũt ad iohãnẽ Quis es vo
lebant de eo audire aliq̃d nouũ. rarũ et firmum
siue certũ vt respõsũ dem⁹ his q miserũt nos
Quasi dicerent. Ne sine r̄nso redeam⁹ ad illos
Nõ enĩ dicit̄ esse bon⁹ nũcius sine certo respõ
so Prouerb. xxij. Ecce descripsi sapiã3 vt eloq̃a
veritatis r̄ndere s illis q miserũt te. Nõ enĩ suffi
ciebat eis scire de iohẽ quid non erat q2 nec chri
stus nec helias nec pphеta. nisi etiã scirent q̃d es
set. Et ideo addũt Quid dicis de teipso Glo.
Audiuim⁹ de christo te p̄dicare. s3 de teipso nil
manifestũ asseris. Cõsidera hic iohãnis autori
tatem. q2 etiã testimoniũ de seipso acceptũ erat
iudeis. Sꝫ christo testimoniũ de seipso danti di
xerũt. Tu de teipso testimoniũ p̃hibes. testimo
niũ tuũ non est verũ. Joh. viij. Deinde poni
tur iohis r̄nsio Ait scꝫ iohẽs Ego scꝫ sũ vox
Nota s̄m glo. q nõ dicit iohãnes Ego sũ hõ vel
iohannes vel filius zacharie. Nõ enĩ cõsiderat
se humanã substãtiam vel generationẽ3. sed
deserens oĩa que intra mũdũ cõtinent. nullã in
fatet̃ substãtiã. p̃ter abundantiã gratie q exce
dit oẽ3 creaturã vt sit vox verbi. D. Queri
tur quare iohãnes dicit se vocẽ. Rñ. dicẽdũ. q si
cut filius dei rectissime dicit̄ verbũ ita p̃cursor
ei⁹ rectissime dicit̄ vox. Uox enĩ3 respectu verbi
iiij. habet p̃prietates. Primo vox p̃it verbũ3.
Sic iohẽs christũ Lu. i. Jpse p̃ibit ante illũ3. Se
cũdo vox manifestat verbũ. sic iohẽs christũ. Jo.
i. Hic venit in testimoniũ vt testimoniũ p̃hibe
ret de lumine. Et post ibidẽ. Ut manifestet̄ isrl̃
ppterea veni ego. Tertio vox trãsit et relinquit
verbũ manens. Sic iohãnes christum Joh. iij.
Me oportet minui illum aũt crescere. Quarto
vox est inutilis sine verbo. sic iohẽis baptizatõ ꝛ
p̄dicatio sine christo. Unde statĩ infra. Ego vos
baptizo in aqua. medi⁹ aũt vestrũ stetit ꝛc. Quin
to vox ppinquior est verbo q3 sonus. quia pri⁹
auditur sonus deinde p̃capit q̃d ẽ vox. et deinde
v̄bũ q̃d dicit̄ p vocẽ. Sic iohẽs ppinquior ẽ chri
sto q3 alij pphеte quoꝝ pphеtia fuit q̃si son⁹ re
spectu iohẽis s̄m Orige. Quilli de remotis iste d
ppinquo christum indicauit dicẽs. Ecce agnus
dei Joh. i. ¶ Et nota q ista vox fuit clara. suauis
ꝛ terribilis. Clara quidẽ fuit ꝛ non rauca qualis
est vox hereticoꝝ. nec blesa qualis est adulatoꝝ.
quia clare annũciauit pniã3. Suauis fuit ãnũ
ciando christũ in carne Cant. ij. Sonet vox tua
in auribus meis. vox enĩ tua dulcis ꝛc. Terribil'
vero fuit annũciãdo futurũ iudiciũ3. Jtem fuit
clara et alta diuina p̃nũciãdo. Suauis corda
deuotoꝝ dulcorando. Terribilis petõꝝ3 vita
rep̄hendendo cũ dicit Lu. iij. Genimĩa viparũ3
quis ostẽdit vobis fugere a ventura ira. Et de
ista voce dicit ps. Uox dñi in virtute. vox dñi in
magnificẽtia. vox dñi cõfringentis cedros. Sꝫ
heu hodie non sũt tales p̄dicatores. q petã hoĩ3
reprehendant. Oẽs enĩ magis eligunt hoĩbus
blandia loqui q3 peccata hominũ apire. Uñ ha
bent voces blesas et graciles. non terribiles vt
iohãnes. ¶ Jtẽ vox ex ppinquiori demonstrat
eũ cui⁹ est vox. Cum enĩ aliquis mittit nũcio s
aduentus sui. adhuc eũ non videmus adeẽ. Au
dita aũt voce eius dicim⁹. Ecce hic est. Sic igi
tur omnes pphеte fuerũt nuncij qui p̄dixerunt
christũ. sed iohãnes q p̃ñtem demonstrauit fui
t diuina vox. E. Deinde q illa vox sua nõ
fuit sed alterius. ostẽdit cui⁹ vox sit q2 clamãtis
non dicit clamans s3 clamantis. Q2 non sibi di
gnitatẽ attribuit sed officiũ. Sꝫ cui⁹ clamantis.
verbi incarnati. Clamat autem s̄m Origenem
vt distantes audiant ĩmensitatẽ eoꝝ que dicun
tur. Uel clamat s̄m Theo. q2 veritatem manife
ste ãnũciat. Oẽs eĩ qui in lege erãt obscure loq̃
bant̃. ¶ Notandũ q clamor cõsueuit dormien
tes excitare. surdos vel graues auditu informa
re. remotos facere ppinquare. hostes ad fugã3
puocare. Nos itaq3 eram⁹ dormiẽtes p fallacẽ
estimatiõnẽ3 amãtes bona tẽpalia p eternis. ps.
lxxv. Uerũ in imagine ptrãsit hõ. Dormien
tes enĩ sallũt̃. q2 viunt sensibilib⁹ spẽb⁹ rerũ. q re
bus vt dicit phus in li. de somno. Ab hoc som
no excitauit nos christ⁹. docẽs thezaurizare in

celo non in terra Mat.vi. Itē eram⁹ surdi p su-perbiam et elatione. Surditas enim causat ab euaporatōe eleuata ad cerebrū ⁊ ibi infrigidata ⁊ ingrossata. vt patet in libro de somno. Quez su-perbie vaporem depmit christ⁹ docēs humilitatē Mat.xi. Discite a me q̄a mitis sū ⁊ humilis cord. Item eram⁹ remoti a deo sed ipse nos fecit sibi p suā grāz appropinq̄re. Ephe.ii. Qui eniz longe eratis facti estis ppe in sanguine christi. Itē era-mus ab hostib⁹ pssi. sz christ⁹ eos in fugā cōuer-tit dū eos de corpibus obsessis fugauit. Luc.xi. Et vires eoz circa nos attenuauit. In cui⁹ figu-ram Judas Machabe⁹ clamans voce patrie fugam hostibus incussit. ii. Mach.vii. Noc-tandū aūt q̄ clamās p istā vocē fuit pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūssanct⁹. Clamat p istā vocē pat vt hec vox de suo filio phiberet testimoniuz Joh.i. Johēs p-hibet testimoniū de ipo. ⁊ clamat dicēs. Hic est quē dixi. q̄ p⁹ me ventur⁹ ē. añ me fact⁹ ē. q2 prior me erat. Clamat fili⁹ dei p hanc vocē. q2 facit eū dicere. Ecce agn⁹ dei. Et infra. Et ego vidi ⁊ testi-moniū phibui. q2 hic ē fili⁹ dei Joh.i. Clamat et spūssanctus p hāc vocē q2 facit eū testificari qđ viderat. q2 vidit quasi colūbam spūm sanctū de-scendere sup christū Joh.i. ¶ Deinde pōit vbi clamauerit. q2 in deserto. ad lrāz. Johānes enī p̄dicabat in deserto in q̄ occultus vixerat vsq2 ad diem ostēsiōis sue vt dicit Lu.i. Ratō autē sue mānsionis in deserto fuit vt extra multoruz maliciā nutriret et nemīnē vereret arguere. Si ei fuisset i mūdo forte amicicia ⁊ cōuersatōe hoīz fuisset deprauat⁹. Unde est illud in hymno. Antra deserti teneris sub annis ⁊c. Ne leui saltem maculare vitā famie posset. Vel in deserto. id ē. in iudea sm sensū allegoricū. Ibi eniz christ⁹ p̄-dicauit. Vñ Greg⁹. In d̄serto clamat. q2 dereli-cte atq2 destitute iudee solatiū sue redēptōis an-nūciat. ¶ Mystice aūt notandū q̄ triplex ē de-sertū in q̄ christ⁹ clamauit. Primū est vteri vir-ginalis qui dicit desertū. Tū quia desertū est lo-cus indispositu⁹ ad habitandū. Vñ dictū est de-sertū a deserendo. q2 deserit a cultorib⁹. Sic vte-rus bīe virginis incult⁹ fuit a viri cōsortio ⁊ nō nisi vnū inhabitatorē habuit filiū. s. vnigenituz. Job.xxxviii. Quis dedit vehemētissimo imbri cursuz vt plueret sup terrā absq2 hoīe in deserto vbi null⁹ mortaliū commorat. Hec terra absq2 hoīe ⁊c. fuit vterus bīe virginis. q̄ a nullo cōplu-tus ē nisi imbre spūssancti. Tū q2 ē aptus locus ad cōtemplādū Osee.ii. Ducā eā in solitudinē ⁊ ibi loq̄r ad cor eius. Sic beata virgo. Unde de ea exponit illud Cant.viii. Que ē ista q̄ ascendit de deserto. delicijs affluēs. innixa sup dilectū su-

um. ¶ Secūdm desertū est mūdus ille. In deser-to videmus sterilitatē fructuū. horrorē bestia-rū ⁊ defectū aquaz. His enī oībus filij israel mo-stati fuerūt. Ad lrām. Mund⁹ ille sterilis ē a ci-bo spūali Amos.viii. Immittā famē sup terraz famem s. vbi dei. Abundat bestijs. i. vitijs besti-libus Soph.ii. In medio eius oēs bestie gent-ium. Vñ de q̄busdā hominib⁹ mundanis dicit aplś ad Titum pmo. Male bestie ventris pi-Habet enā penuriā aq̄ sapie et gratiarū Osee. iiii. Nō est veritas ⁊ nō ē mīa nō est sciā sup ter-ram. De his tribus btūs Aug⁹ a ii in ser. Dese-tus est hic mūdus ab oīni cultura fidei ⁊ amo-ris dei a peccōz spinis obsit⁹. squalebat tanq̄ a-ger incultus ⁊ penit⁹ nullā bonoz opez fecū-ditatem attulerat. nullū imbrē grē spūalis excepe-rat. ¶ Tertiū desertū est aīa peccatrix deo desti-tuta. Vñ btūs Aug. i ser. Vacua enī deo pecto-ra ⁊ spūsancto carētia. deserto squalēns herem-cōpant. Vñ cōquerit dñs Hiere.xii. Dederūt portionē meā desiderabilē in desertū solitudis. Portio desiderabilis est aīa quātū ad portiōz superiorē in qua de⁹ habitare desiderat. Pro-uer.viii. Delicie mee esse cū filijs hoīuz ¶ In primo deserto clamauit ies⁹ docens castitatem ⁊ conti-nentiam. in eo q̄ vterū virginalem sibi ipsi ad in-habitandū cōsecrauit Johel.ii. Germinauerūt speciosa deserti. In scđo deserto. s. mūdo clama-uit mīaz et pniāz in eo q̄ mūdū sua passione re-staurauit. Ipe enī ad hoc venit in mūdū vt pec-catores vocaret ad pniam. Unde et eius pcur-sor iohannes in deserto p̄dicauit pniam Mat. iii. In tertio deserto. s. aīa clamat gratie abūdā-tiam in eo q̄ oēm aīam quātūcūq2 pctīs one-ratam a d̄se tam liberaliter inuitauit. d. Mat.xi. Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis et ego reficiā vos Ef.ii. Ponet desertū eius in delicias. Et pp̄ter hec tria legit in euāgelio chri-ster clamasse. ¶ Clamauit nāq2 in lazari re-suscitatōe Joh.xi. In q̄ cōmendat castitas q̄ im-munē a fetore luxurie exmit. Luxuriosus enī fe-tet q̄si q̄driduanus in sepulcro p vsum fetide cō-suetudinis Jobel.i. Cōputruerūt iumēta in ster-core suo. Siles sepulcris de albatis Mat.xxiii. Ad hoc facit qđ dicit de sepulchro cōcupiscētie Nume.xi. Itē clamauit in spūs emissiōe. in quo cōmemorat nrē salutis securitas Mich.vi. Vox dñi clamat et sal⁹ erit omnibus timētib⁹ nomē suū. Itē clamauit in siñēuū larga munita-tiōe Joh.vii. In die magna festiuitatis stabat ie-sus ⁊ clamabat. d. Si q̄s sitit veniat ad me ⁊ bi-bat. s. fluēta grāz. ¶ Deinde ponit qđ cla-mauerit. Dirigite viā dñi. Ad lrāz iohs in deserto

clamabat hoc v̄bū̄ Esa. at .iij. Uenit ioh̄s p̄dicās in deserto. ⁊ clamabat. Dirigite viā dn̄i. q̄r p̄dicabat pn̄iaꝫ p̄ quā dirigit̄ via pctōris ad dn̄m. q̄ sibi ē obliq̄ q̄diu peccat. Notād̄ āt q̄ via dn̄i mādata illi⁹ sūt. q̄ tp̄e iohis a ip̄so iudei ī oblīq. q̄r solū īte̅llectū lr̄ālē recipiebāt ⁊ legē p̄p̄i cōmodū tp̄ale seruabāt. Hec āt duo .s. lr̄ālis ītellectus ⁊ tp̄alis ītentio obliquant viā dn̄i. Un̄ nec disposi fuerūt ītelligere mysteria chr̄isti. nec parati erāt illū suscipe. Jō dicit btūs Johs vt dirigāt viā dn̄i. vt sp̄ūali sensu cognoscāt iudei chr̄istū ēē deū. ⁊ vt n̄ ītēdat tp̄ale cōmodū. nec expectēt a christo mūdanū lucrū vel regnū. Hec eni duo obliquātia viā dn̄i. fuerūt illis potissima cā q̄re chr̄istū nō cognouerūt nec susceperūt. Sꝫ instat h̄. Q̄r videt̄ q̄ iohs horteť ad īpossibile dicēdo. dirigite viā dn̄i. Un̄ dr̄ hiere. x. g. Scio dn̄e q̄r nō ē hoīs via ei⁹. neqꝫ viri est vt ābulet ⁊ dirigat gress⁹ suos. Dicēdū q̄ directio vie ē p̄ grām ⁊ caritatē q̄ a solo deo ē. s̄ p̄parato ad directionē ē faciēda. q̄d ī nobis ē. ⁊ h̄ p̄cipit̄ hic Un̄ Greg⁹. Uia dn̄i ad cor dirigit̄. cū ad p̄ceptū ip̄lēdū via p̄parat̄. Quisquis ergo ī sup̄biā mēte eleuat. q̄sq̄s auaricie estib⁹ anelat. q̄sq̄s se luxurie inq̄nacōib⁹ polluit. cordis hostiū ꝯ̄ veritatē claudit ne ad se dn̄s veniat claustra ani seris viciorꝫ dānat. Deinde addit testimoniū scripture. sic dixit Jsaias p̄p̄ha. Esa. xl. ⁊ sūt ista v̄ba euāgeliste vel iohis baptiste. Quasi. d. Sicut ille dixit iudeis sui tp̄is. sic ego dico vob̄. Nota ex h̄ baptiste excellētiā q̄ Esa. d̄ eo p̄p̄hauerat Et nota q̄ ille p̄cursor sūpsit testimoniū de Esa. ⁊ forte nūq̄ viderat volumē illi⁹ p̄p̄he nec vllū doctorē habuit vnq̄. q̄r cū eēt puul⁹ heremū ītrauit. s̄ reuelāte sp̄ūsc̄o didicit p̄p̄hetiā et de seipso cognouit.

Expositio secūde partis euāgelij. XXIII

At qui missi fuerant erāt ex phariseis. Et interrogauerunt eum et dixerunt ei Quid ergo baptizas si tu non es christ⁹. neqꝫ helias. neqꝫ propheta. Respōdit eis iohānes dicēs. Ego baptizo in aqua. Medi⁹ autē vestrū stetit quē vos nescitis. Jpse ē qui p⁹ me ventur⁹ ē. qui ante me fact⁹ ē. cui⁹ nō sū dign⁹ vt soluam corrigiā calciamēti ei⁹. Hec in bethania facta sunt trās iordanē. vbi erat iohānes baptizās. Seq̄t scd̄a ps euāgelij p̄ncipalis. Et q̄ missi. Ubi ponit̄ q̄d iohs senserit de christo. Et tria facit. P̄rimo ponit̄ q̄rentiū improbitas Scd̄o testimonij v̄itas. Ibi r̄ndit eis. Tercio testimonij celebritas. ibi. Hec in bethania A. Jmp̄bitas q̄rentium apparet ex duob⁹. P̄rimo ex ip̄orꝫ secte p̄dicōe. q̄r erāt phariseī. Un̄ dic̄. Et q̄ missi fuerāt erāt ex phariseis. Pharisei interp̄tant̄ diuisi. sic dicti. q̄r ī cultu religionis a reliq̄s ip̄so diuisi sūt. Et fuerūt īuidi et maliciosi obseruatores Un̄ dicit Chrysosto. et Greg. Q̄r illi missi fuerūt q̄ v̄itatē nesciūt q̄rere sꝫ inuidere. Et sicut dicit glo. sup illō Gen̄. penl̄. Simeō ⁊ leui fratres vasa iniq̄tatis bellātia. fuerūt ex tribu simeōis. ⁊ icepit eorꝫ secta tp̄e alexādre vxoris alexādri. mr̄is. s. aristoboli ⁊ hyrcani regine iudeorꝫ q̄ fere herodi magno cōtpanea fuit. Et nota q̄ supra in euāgelij p̄ncipio dicit̄. q̄ isti missi erāt sacerdotes et leuite. h̄ dicit̄ q̄ erant ex phariseis. Et forte isti pharisei habuerūt secū sacerdotes ⁊ leuitas vt legatō eēt solennior. Ul̄ forte s̄m Chryso. illi q̄ missi fuerāt. erant vtrūq̄. ita q̄ pharisei erāt ordiati ī sacerdotes ⁊ leuitas sicut et nūc tp̄is religiosi ordinant̄ ī sacerdotes.

B Scd̄o apparet eorꝫ ip̄bitas ex maliciosa īterrogatiōe. Et īnt̄rogauerūt eū ⁊ dixerunt q̄d ergo baptizas. Sp̄auerūt eī aliq̄d magni audire a iohe. vel q̄ diceret se eē christū. vl̄ heliā. vel saltim vnū ex p̄phetis. Sꝫ audiētes q̄ dixit se eē vocē clamātē in deserto. reputauerūt h̄ modicuꝫ nō ītelligētes diuia mysteria. Jdō īdignati ⁊ q̄si ip̄m redarguēdo faciūt ei q̄stionē de officio suo Q̄r eni pharisei appetiūt venerari a p̄p̄lo p̄p̄ī sanctitatē velut religiosi. īuidebāt q̄ nō erat d̄ secta eorꝫ ⁊ tn̄ fama ei⁹ celebrrima ī ip̄o erat. Un̄ dixerūt. Quid ergo baptizas. Quasi. d. Sine autoritate facis ⁊ stulte te d̄ officiō q̄d ad te n̄ p̄tinet ītromittis. Un̄ Chryso. Q̄r eū nō valuerūt blādicijs supplātare accusatiōes īmittere tētāt. Un̄ Chryso. clamat O dementia. O delatiōe. O de ip̄ātia īnt̄rogationū. missi estis ab eo edocēdi. Tu q̄s eo. ⁊ crimē legꝫ vult⁹ īponere. Et nota q̄ baptizare ē v̄bū grecū. sꝫ ad latinitatē īflexuꝫ ⁊ significat idē q̄ lauare vel tīgere. Si tu n̄ es christus. cui sꝫ incūbit illea ct⁹ Eze. xxxvj. Effundā sup vos aquā mūdā ⁊ mūdabimini ab oīb⁹ inq̄namētis v̄ris. Neqꝫ helias. q̄ significabat baptismū cū aq̄s dn̄ans. nūc eas ī nubib⁹ ligauerit. nūc sup terras īundauerit. vt p̄ꝫ Ezech. viij. Qui etiā ī trāsitu iordanis ī curru igneo vehente sp̄ūsc̄o ascēdit p̄ turbinē in celuꝫ. iiij. Reg̃. ij. Neqꝫ p̄p̄ha. p̄p̄he eni officiū ē baptizare vt p̄ꝫ de helizeo. iiij. Reg̃. iij. Qui naamā leprosuꝫ iussit baptizare septies ī iordane ⁊ mūdat⁹ ē. Notādū āt q̄ licꝫ iohs n̄ eēt xp̄s. poterat tn̄ baptizare q̄r erat p̄cursor ei⁹. ⁊ iō debuit parare viā baptismo xp̄i. Jtē licꝫ nō eēt helias p̄sonalit̄. erat tn̄ virtute vt supra dictū ē. Jtē si nō erat p̄p̄ha. erat tn̄

plus quam propheta. Io. baptizare potuit. ¶ C. Deinde cum dicit [Respondit eis dicens] tangit testimonium veritatis. Primo veritatem sui officii pretendo, et secundo ex hoc dignitatem christi exprimendo ibi [Medius autem vestrum] Quantum ad primum dicit sic [Ego baptizo in aqua] Quasi diceret non multum querendum est de baptismate meo, non enim est aliquid magnum, cum sum in aqua et lauo tantum exterius, et non tanquam christus interius conferendo gratiam. ¶ Dubitaret autem aliquis quem effectum habuerit baptismus iohannis si tantum lauabat exterius. Dicendum secundum Greg. quod non conferebat gratiam nec sufficiebat ad salutem. Unde oportebat baptizatos baptismate iohannis mundari baptismate christi vt dicitur Actuum .xix. Sed contra dicitur Mar. i. Fuit iohannes in deserto baptizans et predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum. Sed penitentia et remissio peccatorum fiunt per gratiam, ergo etc. Ad hoc dicendum quod illa duo participia, scilicet baptizans et predicans non sunt referenda ad idem. Nam aliud predicabat, aliud conferebat. Unde est sensus baptizans scilicet baptismo aque tantum et predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum, scilicet a christo conferendum. Et secundum hoc intelligitur quod hic dicitur [Ego baptizo vos in aqua] tantum, non in spiritu [Medius autem vestrum stetit] qui scilicet baptizabit vos, non in aqua tantum sed in spiritu et virtute. ¶ Et tunc queritur ad quid ergo baptizauit iohannes. Dicendum quod propter quatuor rationes. Prima est vt insignificaret baptisma christi. Et sic fuit sacramentum. Et hanc assignat Aug. super iohannem. Secunda est vt eius nomine baptizandi plures conuenirent ad iohannem quibus annunciaret de christo. Et hanc ponit Chrys. Tertia est vt per baptismum iohannis homines assuescerent ad baptismum christi, et hanc rationem tangit Greg. dicens Decens erat vt qui nascentem nascendo preueniebat, baptizaturum baptizando preueniret. Quarta est vt per baptismum iohannis homines humiliaret ad baptismum christi. Et hanc rationem tangit Beda, dicens quod baptismum iohannis fuit sicut quidam cathecismus respectu baptismi christi. Unde Mat. iii dicitur Quod baptizabantur ab eo confitentes peccata sua. Et Act. xix dicitur quod iohannes baptizauit baptismo penitentie, docens vt crederent in eum qui venturus est. Quinta est vt manifestaret christus in baptismate iohannis voce patris et spiritu sancto, et hanc rationem assignat iohannes dicens. Ut manifestaretur in israel, propterea ego veni baptizans in aqua Ioh. i. ¶ Notandum quod potentia baptizandi multiplex est. Prima est auctoritatis, quam deus nulli communicauit nec communicare potuit, sicut nec potentiam creandi. De hac dicitur Ioh. i. Hic est qui baptizat, scilicet christus in quantum deus, quod vt bonum non dedit spiritum sanctum sed accepit, vt beatus Aug. ait. Secunda est subauctoritatis quam potuit dare secundum magistrum sed noluit. Alii dicunt quod non potuit quia implicat potentiam creandi, scilicet gratiam. Tertia est inuocationis quam dare potuit. Nam posset deus si vellet quod baptismus daretur in nomine sancti pauli aut sancti petri, sed hoc noluit ne spem in homine ponerent. De hac i. Cor. i. Nunquid paulus pro nobis crucifixus est, aut in nomine pauli baptizati estis. Quarta est excellentie, puta quod unus baptizet efficacius alio, quod etiam nemini est concessum, ideo frustra instabant quidam i. Cor. i. dicentes Ego sum pauli, ego sum Cephe. Quinta est mysterii exterioris, quam dedit ministris ecclesie Mat. vlt. Sexta institutionis quam habuit christus quia hoc sacramentum instituit. Instituit autem ipsum dum ipsum suscepit Mat. iii. Et suscipere iussit Mat. vlt. Septima est preparationis quam habuit iohannes, de qua hic. ¶ D. Deinde cum dicit [Medius autem] exprimit veritatem quam sentit de christo. Ubi tanguntur tria. Primo tangitur baptismatis spiritualis auctorizatio [Medius autem vestrum stetit quem vos nescitis.] Quasi dicat. Ego baptizo in aqua preparans et solum exterius lauando corpus. Sed est alius qui baptizat in spiritu auctoritatiue. Et hoc [medius vestrum stetit] id est presens est inter vos, [quem vos nescitis] Sic etiam Ioh. viii. dominus dicit. Neque me scitis neque patrem meum scitis, et ad illum cognoscendum ego vos preparo baptizando in aqua. ¶ Notandum quod verba ista vno modo exponuntur primo secundum humanitatem christi, secundum quam ad literam christus fuit in medio iudeorum nascendo, predicando et monendo. Neque enim fuit solitarius et ita occultus sicut iohannes, sed inter eos manebat sicut vnus ex illis secundum Chrys. Vel erat medius eorum, id est in medio eorum, quia homo mediocris et humilis. Et ideo non videbatur. Et propterea ad ipsum videndum oportuit accedere lucernam, scilicet iohannem vt dicit beatus Au. Unde nota quod christus dicitur stare in medio vel etiam dicitur eligere locum medium specialiter. Quia medium est locus humilis. Lu. xxii. Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat Mat. viii. Item est locus communitatis, quia vniformiter habet se locus medius ad omnes vt centrum ad circumferentiam. Act. x. In veritate comperi quod non est personarum acceptor deus. Item medium est locus vnitatis, quia extrema vniuntur in medio Ephe. ii. Ipse est pax nostra qui fecit vtraque vnum. Item locus stabilitatis quia medium mundi est firmum i. Cor. iii. Fundamentum nemo potest aliud ponere etc. Item locus propinquitatis, quia omnibus propinquius appropinquat Act. xvii. Si forte attrectent eum aut inueniant quamuis non longe sit. Alio modo quod hic dicitur secundum Orige. exponitur de christo secundum diuinitatem, secundum quam vbique presens est et inuisibilis. Et secundum hoc medius est in omnibus rebus creatis, et tamen nemo scit eum quia nemo comprehendit. Nam quod scitur scientis scientia comprehenditur vt dicit Boetius. Ioh. i. Mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognouit. Vel secundum Orige. verbum eius dicitur esse in medio nostrorum hominum, scilicet rationalium, pro quanto est in cordibus nostris. Cor enim in medio totius corporis situm est. Quem tamen nescimus quia natura sit vel de quo forte emanet vel quomodo existat in nobis. Iohannes tamen eum sciuit. Unde exprobrando dicit ad phariseos [quem vos nescitis] ¶ Nota quod christus fuit in multiplici medio vt habes infra in euangelio dominice infra octauam Epiphanie. ¶ E. Secundo tangitur temporis aduentus christi aliqualis nunciatio, in quo satis facit aliqualiter

q̄stiōibꝰ ptactis p q̄s volebāt scire d̄ christo. Vñ dicit [Ipse ē q̄ pꝰ me venturꝰ ē] Quasi. d. s3 Chry. Si meū baptisma pfectū eēt. aliꝰ nō veniret pꝰ me aliō baptisma daturꝰ. Et nota q̄ dñs venit pꝰ iohēz. sicut forma substātialis pꝰ dispositiōes accidētales. lignū enī pus calefit q̄3 igniat. Sic g̃ nā p christū pferendā. que ē forma spūalis in eē spūali nos cōstituēs. p̄cedere debuit aliq̄ dispositio q̄ nos de ppinq̄ ad h'mōi disponeret. Et h̄ fuit baptismꝰ ⁊ p̄dicatio p̄cursoris. Itē sicut imago pꝰ figurā. Primo eī pictor figurā describit. postea colores apponit ⁊ imaginē format. Sic hic. Itē sicut sol post luciferū patet. Itē sicut splēdor post lucernā. Itē sicut iudex pꝰ p̄conē. spōsꝰ post amicū. dñs pꝰ seruū. verbū pꝰ vocē . F.

¶ Tertio tāgit christi aduenientis dignitas ⁊ p̄rogatio [Qui an̄ me factꝰ est] .i. q̄ mihi dignitate an̄positꝰ ē fm glo. Et sic exponēdo cessat argumētū arrij q̄ argumētabat̄ sic ondēs ex v̄bis iohīs dei filiū eē creaturā. Iohēs enī dicit christū ante se factū. aut ergo itelligit h̄ quātū ad hūanā naturā. aut quātū ad diuinā. Nō quātū ad hūanā. q̄ christꝰ nō fuit hō an̄ iohēz. s3 e cōuerso. nā sexto mēse p̄ceptōis iohīs facta ē p̄ceptō christi. vt3 Lu. i. Ergo itelligit quātū ad diuinā naturā q̄ christꝰ an̄ iohēz factus sit. S3 oē factū ē creatū. igit̄ dei filiꝰ creatura ē vt cōcludit arriꝰ. S3 hec argumētatō euacuat̄ exponēdo vt dictū ē. Quia exponēdo quātū ad hūanitatē nullū icōueniēs. q̄ ly an̄ nō dicit p̄oritatē tpis s3 dignitatis. Alij etiā saluāt ab alijs. q̄ xp̄s p̄ceptus fuit an̄ iohēm. vt ly ante idē sit q̄ citius .s. minori tpe. Cōceptō enī christi. fuit tota sil' ⁊ in istāti. Cōceptio vō iohīs fuit in tpe. Vñ sic si hēri scripsi vnā colūnā ⁊ hodie vnā iscripsi citꝰ q̄3 illā. possū dicere q̄ ista scripta ē an̄ illā. q̄ minꝰ tps apposuī ē ad factionē istiꝰ q̄3 illiꝰ. Pōt etiā aliē dici. Ante me factus ē .i. s3 pfectꝰ grā ⁊ m'uneribꝰ. Quia cū scā fuit christi icarnatō. statī repletꝰ ē pfectiōe. ⁊ tal' adhuc nō erat iohēs. Vel s3 Orige. An̄ me factꝰ ē. q̄ sua ī p̄sētiā agnoui in vtero. Vel an̄ me factꝰ ē .i. factū ē vt an̄ me eēt. Vel aliē saluari pōt etiā ad lrā3 q̄ christꝰ factꝰ ē an̄ iohēz vt dicat̄ q̄ christus factus ē pus hō ī vtero marie q̄3 iohēs ī vtero Elizabeth. Qđ sic declarat̄. Nā vt dictū ē supra. vij. A. In his q̄ generant̄ ex cōmixtōe seminū. embrio p̄mus sex diebus ē sub forma lactis. Sz an̄ de nouē diebꝰ sub forma sāguinis. ⁊ pꝰ ea .xij. diebꝰ p̄solidat̄ī carnē. Vel etiā fm alios post p̄mos sex dies. sex alijs diebꝰ fit sanguis. ⁊ tūc i .xij. diebꝰ p̄solidat̄. ⁊ ex tūc decē ⁊ octo diebꝰ figurant̄ mēbra ⁊ organizant̄. Vñ v̄sus. Sex in lacte dies sūt. sex ī sāguine. ini. Bis sex solidāt. ter sex mēbra figurāt. Isti dies p̄iūcti sūt .xlv. q̄bus embrio stat sub forma corpis mixti iaiati. Postea .xlv. diebus alijs stat sub forma vegetatiua. Dei de alijs .xlv. diebꝰ stat sub forma sensitiua. Quibus oībꝰ diebꝰ .Lxxxv. cōplens' ifundit̄ aīa rōnalis. s3 .c.xxxvj. die expulsa aīa sensitiua. fm ponētes vnitatē forme substātialis. Et hic .cxxxvj. dies est p̄mꝰ dies sexti mensis a p̄ceptōe. loq̄ndo de mēsibꝰ lunaribus ex .xxvij. diebus p̄stātibꝰ q̄bus mēsibꝰ tātū vtunt̄ iudei. Nā q̄nq̄es .xxvij. faciūt .cxxxv. Et sic cētesimo tricesimo sexto die q̄ fuit p̄mꝰ dies mēsis sexti a cōceptiōe sua. aīatus ē iohēs aīa rōnali. Et eodē die āñūciatꝰ ē christꝰ cōceptꝰ ⁊ mox aīatꝰ. pfectꝰ hō factus ē ī vtero v̄ginis. prius tñ q̄3 iohēs aīatꝰ aliq̄bus horis eiusdē diei. Vñ dicebat āgelꝰ marie. Et hic mēsis est sextus illi q̄ vocat̄ sterilis ⁊c. Scdm h' ergo ī eodē die factus ē christus hō q̄ ⁊ iohēs. et tanto tempore prius q̄3 iohannes qūanto beata virgo potuit ascēdere ī mōtana ad Elizabeth. Et tūc ī ipa salutatiōe aīatus ē iohēs aīa rōnali ⁊ exultauit ī vtero matris. Postea v̄o nato iohē ex vtero Elizabeth redijt btā v̄go. ⁊ pꝰ pl'es mēses peperit christū. Et ita ad lrām saluat̄ q̄ christꝰ fm q̄ hō factus ē an̄ iohēz ⁊ h' in vtero. l3 venit post iohēz ex vtero ī mūdū. q̄ posterior natꝰ. ¶ S3 sic dicēdū. surgit dubiū q̄uō btā v̄go potuit vna die ire p tātā distātiā. s3 d̄ nazareth ad domū zacharie. De h' infra ī euāgelio. Exurgens maria .xliij. c. d. Nō enī frustra dicit euāgelista. q̄ abijt cū festinatiōe. Vel etiā dato q̄ btā virgo pluribus diebꝰ fecisset iter. illud adhuc nō repugnaret. q̄n eodē die aīati fuissent christꝰ ⁊ iohēs ⁊ p'us christus. S3 tūc nō posset dici q̄ in ipa salutatōne aīatꝰ fuisset iohēs. . G. Ad ondēdum v̄o quātū ipm dignitate p̄cellat subdit [Cuius nō sū dignus vt sol. cor. calci. eius] Ad lrām h' verū ē. q̄ nullus quātūcūq3 bonus. debet se dignū reputare vt etiā christū discalceet. Vñ dicebat ille cēturio Mat. viij. Dñe nō sū dignꝰ vt intres sub tectū meū. Allegorice v̄o calciamētū ē hūanitas christi. pes calciatꝰ diuinitas hūanata. Corrigia calciamēti vnio naturarū. Soluere ergo corrigiam calciamēti ē enodare mysteriū vnionis. ad q̄d idignū iohēs se fatet̄. Vn̄ Esa. liij. Generatiōnē eiꝰ q̄s enarrabit. Quasi diceret. Nullus ē dignꝰ. ¶ Deīde cū dicit [Hec ī bethania] ponit testimonij celebritas ex descriptiōe locū q̄ hec scā sūt. q̄ [ī bethania trās iordanē vbi erat iohēs baptizās] ¶ Notādū3 q̄ due sūt bethanie. Vna q̄ est ppe hierlm ad duo miliaria que fuit Marthe ⁊ marie vbi lazarus fuit resuscitatus. Alia ē trās iordanē a hierlm itinere triꝰ dierū. De

q̄ B. Que corrupte dr̄ bethania. Deberet em̄ dici bethbara. i. do⁹ aq̄z. ibi ei erāt multe aq̄ ⁊ ibi mlt⁹ ipsi⁹ cōcurrebat. Un̄ loc⁹ ille famos⁹ erat. Et no ta q̄ euāgelista describēs testioniū iohis ō chri sto assignat locū vbi hec fcā sūt. ad istar istrumē ti publici. in q̄ ad maiorē certificatōz. ad ꝑpetu am rei memoriā. loc⁹ vbi aliq̄d factū ē ānotari. Et si q̄rat q̄re hūc stilū euāgelista nō te nuit i euāgelio. s; spāliꝰ hic vbi d̄scribit̄ te stimoniū iohis. Dicēdū q̄ forte hec ē cā. q̄ inter oīa q̄ dicūt̄ de christo nibil ē efficaci⁹ ad ꝑsuadē dū ideis. h̄ testimoniū iohis. q̄ ip̄m viri iu stū habebāt. Et q̄ d̄ pl⁹ ē ip̄m christū putabāt eē. Nota etiā q̄ iordanis fluui⁹ ē palestine qui nascit ad radicē mōtis libani ex duob⁹ fontib⁹ sc; ior ⁊ dan. q̄ sil' iuncti vt ait Hiero. Jordanis nomē efficiūt. Magister āt i histori⁹ dicit. q̄ nascit ex fōte ior. ⁊ ide fluēs iuxta vrbē dan q̄ est i fūib⁹ iude. ex fonte ⁊ vrbe cōpositū sumit no mē. ⁊ fluit sub mōtib⁹ gelboe. ⁊ mltis riuulis i se collectis p⁹ longū circuitū ifluit in mare mortu um. Et hoc etiam iordane dicit Beda derivari stagnū genezareth ꝓuincie galilee. Illic ergo io hānes baptizabat. q̄ famosior erat ille fluuius aliis. Uel q̄ trāsibat ꝑ loca deserti vbi iohes ba ptizabat. Uel q̄ heliz eus ꝓph̄a in eodē fluuio ba ptizauerat naaman syrū. iiij. Reg. v.

Sermo de eadem dominica XXIIII

MEdius autem ue strū stetit ⌊ Uisum sermōe p̄cedēti⁹ dnīce qb⁹ signis ⁊ indiciis vbū eīni aduēt⁹ i mētē cognoscat. Qr̄ nūc eēt vidēt̄ z. Nūc vidēdū ē q̄lit mēs deuota ex hmōi idi ciis in se verbi eīni p̄n̄ā ꝑpēdēs i ipso vbo dul citer iocūdat. Qd̄ repn̄tat in introitu misse q̄ can tat Gaudete in dn̄o sp̄ z̄. Mēs eni de vbi eīni ꝑn̄ūta ieffabili iocūditate ꝑfundit̄. q̄ nesciat gaudē̄re. Ꝓropē q̄d ibi gemiat vbū. Gaudete ꝓ maiorē expssionē illi⁹ tripudii spūalis. Gau dete inq̄t apl̄s i dn̄o sp̄ iterz dico gaudete. Ad hui⁹ m̄ pfectionē āt hmōi gaudii tria cōcurrūt. Primū ē oīz viriū anie. ad interna mētis re uocatio studiosa. Scd̄m ē vbi eterni ad aīam accessō amorosa. Terciū ē totī⁹ mētis i gaudio exultatō deliciosa. Et h̄ tria notant̄ i tribus the manb⁹. supi⁹ ex trib⁹ euāgeliis p̄sinis hebdōa de. Pro p̄mo facit p̄n̄s thema q̄d supti ē ex euā gelio hui⁹ tertie dn̄ice. Pro scd̄o facit q̄d i euan gelio q̄ referetr dr̄. Ingress⁹ āgel⁹ ad eam dixit Aue grā plena. Pro terciō facit q̄d i euāgelio fe rie vi dr̄. Exultauit i gaudio infās i vtero meo. ¶ Circa p̄mum ē intēn̄o p̄fentis ser

monis. Ꝓropē q̄d sciēdū. q̄ sapiā increata doce re volēs aīaz d̄uotā. q̄lr se habere debeat ad hu iusmodi mentale gaudiū assequēdū. sic eā allo quit. d. Ecc. xxxii. Precurre in domum tuam p̄ ōr et illic aduocare et illic lude ⁊ age conceptio nes tuas. Per q̄ verba mens deuota istruitur q̄ ad habēdū intimū gaudiū de vbo eīno. añ oīa pergit ip̄i⁹ aīe cū oīb⁹ virib⁹ suis ad interiora re collectō. Ex eo q̄ dicit O aīa p̄curre i domū tuā p̄or. i. ad intimū mentis tue. ⁊ illic aduocare te sc; io tā cū oīb⁹ virib⁹ tuis recolligēdo. Et nūc ibi delici eris iterno gaudio p̄fruēdo. Un̄ subdit̄. Et illic lude. Quo ludo. Illo vtiq; ludo q̄ intimā ꝓlibati onē. q̄ beati ludūt in patria ꝑ etnā fruitionē. in quo il lo ludo ꝑ q̄ndā p̄ticipationē q̄ ip̄m vbū eternū ludit in p̄n̄te ⁊ lusit ab eterno ꝑ ineffabilē sui ⁊ oīz creaturaꝝ emanatiōez. Juxta illd̄ Prouer. viii. Delectabar ꝑ singu' os dies sc; eīnitatis. ludēs corā eo oī tp̄e. ludēs i orbe terraꝝ. et delicie mee eē cū filiis hoim̄. Et q̄ i isto gaudio intimo cōce ptio vbi eīni in mēte pficit̄. iō subdit̄. Et age cō ceptiōes tuas. Dicit̄ aūt ꝯceptiones in plurali. ad drām illi⁹ ꝯceptiōis eīne. q̄ vbū fel' in mente paina ē ꝯceptum. In ꝯceptiōe aūt mētali idez vbū eternū i plib⁹ mētib⁹ ⁊ i eadē plies cōcipit̄. Et ad hūc sensū adducit̄ testimoniū iohis in the mate assūpto ⌊ Medi⁹ aūt vestrū stetit q̄z vos nescitis ⌋ B Ubi intimū oīm viriū aīe ad i terna mētis reuocatio studiosa. Cū eni ꝯceptio vbi eīni i intimo mētis celebret̄. vt mag declara bit̄ infra. Intimū aūt nostꝝ ē mediū nostꝝ. sicut cor dicit̄ mediū aīalis eo q̄ sit intimū. hinc est q̄ mētes deuote p̄n̄ā vbi eterni ꝑ signa supradi cta aduertētes ⁊ ad ip̄z se totaliter cōuertere cupiē tes. nec tñ sciētes q̄ n̄ā i p̄tesui cōsistat i eis. cōue nient i intimū h̄ vt ad mediū sui se recolligāt. q̄ h⁹ dr̄ ⌊ Medi⁹ āt vestꝝ stetit quē vos nescitis ⌋ In qb⁹ vbis tria īnuunt̄. Primū ē mētis ꝯcipi entis intima fecūdatō ⌊ medi⁹ vestꝝ ⌋ Scd̄m est vbi ꝯcepti salutifica digrō ⌊ Stetit ⌋ Terciū ē h⁹ ꝯcept⁹ mirifica occultatō ⌊ Quē vos nescitis Et h̄ sens⁹ alludit vbis Orige. sup eadē autori tate sic dicēns. Cū inq̄t sim⁹ rōnale i medio no stroꝝ vbū existit. ex eo q̄ p̄ncipale. s. cor i medio totius corpis insitū ē. q̄ātū ad p̄mū. Stat aūt vbū ad saluādū ꝯtinuo. q̄ātū ad scd̄m. Et sub dit. Qui igit̄ vbū in medio sui gerūt. nō aūtē co gnoscūt de illi⁹ natura. nec de q̄ fonte manauit nec q̄mō ꝯsistit in eis. hi vbū in medio sui obti nētes ignorāt. q̄ātū ad terciū ¶ Circa p̄ mū est sciēdū q̄ vbū eternū in medio nostrū est triplicit̄. Primo sicut cor i medio aīalis. Scd̄o sicut sol in medio planetaꝝ. Tercio sicut centrū

in medio mūdi. Et sm hoc triplex mediū .pficit
mēs deuota sm oē sui pfectibile. Nā p cōparatōz
ad pmū mediū. vbū eternū ē fons vite inmiabil'
q̄ pficit memoria. Per cōparatōz ad sm ē fons lu
minis iobfuscabilis q̄ pficit itelligētia. Sz p cō
paratōez ad terciū mediū ē fons qetis iptrurba
bilis q̄ pficit voluntas. Et hec tria pñt accipi pe
nes tria appriata diuinaz psonaz. vt fōs vite a
scribat patri q̄ ē fontanea deitas sm Dyon. fōs
luminis ascribat filio q̄ ē splēdor paterne glie. lux
lucis ⁊ fons lūis sm Amb. in hymno. fons qui
etis attribuat spūi scō. q̄ ē qes mētiū sm beatum
Aug. D Primo igit vbū etnū ē i medio
nostz sicut cor ē in medio aialis. cor eni ē pncipi
ū vite Prouerb. iiij. Oi custodia serua cor tuū
q2 ex ipo vita pcedit. Et vbū etnū ē pncipiū vite
oib9 viuētib9 Joh. j. Qd factū ē in ipo vita erat
Marie aūt quātū ad pñs ē pncipiū vite spūal'
aīe deuote. Vñ btūs Aug9. iiij. ɔfes. Tu vita es
aīaz. tu vita vitaz viuēs teipa. ⁊ nō mutaris vi
ta aīe mee. Vñ ⁊ mortuos viuificat vt ostēsū ē su
pra in smōe dñice pcedētis E De sz igitur
medio. q2 de fonte pcedit i aīaz vita spūalis. qzad
modū de corde pcedit naturał. Et h q2 ad tria in
qb9 vita aialis cōsuat. Est eni cor pncipiū calo
ris. mot9 ⁊ sens9. Sic vbū etnū i mēte cāt calorē
superseruide dilectiōis. motū virtuose pgressio
nis. sensū discretiue actiōis. De pmo ps. Cōca
luit cor meū intra me. ⁊ i meditatione mea exar
descet ignis. Ex pñtia eni vbi etni itimū cordis
diuio amore vehemēter cōcalescit. Et dū mens
de dilecto actualr meditat. tūc exardescit ignis.
q2 in amore āpli9 iflāmat. Exēplū in illis duo
bus discipulis eūtib9 in emaus q̄ dicebāt. Nō
ne cor nostz ardēs erat in nobis dū loqret nob
in via. Si eni illi sic inardescebāt ex christi pñtia
corpali quāto magis aīa ex vbi pñtia mētali. Si
cut ergo cor ē fons caloris in corpe. sic vbū ē or
go amoris in mēte Vñ verbū eternū i mēte cu
piens sui cordis calorē cordi aīe incorpari ⁊ in
eo iugiter cōsuari. pcipit cor aīe suo corde sigil
lari. Cant. viij. Pōe me sicut signaculū sup cor
tuū. Per sigillū fit expressio similis imaginis et
clauditur scriptura ne legat ab extraneis. Sic ver
bū eternū vult imaginē suā increatā mēti deuo
te imprimi. eāqz ab oī amore extraneo premuniri.
vt sic i i denu'la re nisi de solo dilecto libeat co
gitare. Vñ Hugo. i de laude caritatis. Scō te me
cōuerto dulcis amor iesu in q tonū bonum aīe
mee depēdet. Tu eni quadā vi suauissima. men
tē in te trāsformas. aīa deformāta extirpas vi
ciatē sentias mētē illustras. cōsciāz mūdas. aīam
letificas. In qcūqz tu es dulcis amor sp cogitat
qñ mūdū exeat. sp cogitat qñ verā pacē iueniat.
si qñ ambulet. si qñ sedeat. si qñ qd agat. si qñ q
escat. vt qdqd in corde gerit. tu a memoria non
recedas. F De scdo patet. Cor eniz mouet
duplici motu scz pulsus ⁊ tract9 Sic vbū etnū
mouet aīaz. nūc pulsu tribulatiōis. nūc tractu
ɔsolatiōis. Plerūqz eni tribulato videt. q2 pel
latur ⁊ elonget a deo. Vñ etiā ipe bō christus in
tribulatiōe posit9 dicit. De9 de9 me9 vt qd dere
liqsti me. Per cōsolatiōes vō bō q̄ attrahit et
alliciat ad deū sicut capra vel ouis p herbā. Vñ
petr9 diuina ɔsolatiōe attractus dicit. Dñe bo
nū ē nos hec. Nō sic dixit tpe passiōis christi Et
hac vicissitudine pulsus ⁊ tract9. cāt mot9 in oi
bus virib9 aīe ad exerciciū virtuosū Vñ ps. cū. D.
Btūs vir cui9 ē auxiliū abs te scz i motu puls9 ⁊
tract9 vt dictū ē. adiecit Ascensiōes in corde suo
disposuit. ascēsiōes i. grad9 pfect9 spūalis dispo
nit in valle lacrimaz. quātū ad motuz puls9. Et
seqt. Etenī bñdictiōes dabit legislator. ⁊ h quā
tū ad motū tract9. Et sic hac vicissitudie ibūt. d
virtute in virtutē. Hāc vicissitudinē ps. expssit sunt
cū dixit. Quātas ostēdisti mihi tribulatiōes mul
tas ⁊ malas ⁊ ɔuersus viuificasti me. ⁊ de abys
sis terre iterū reduxisti me. Multiplicasti ma
gnificētiā tuā ⁊ ɔuersus ɔsolat9 es me. Et alibi
Scdm multitudinē doloz meoz in cordi meo.
ɔsolatiōes tue letificauerūt aīaz meā. De hoc eti
am motu cōposito ex pulsu ⁊ tractu. q̄ vbū mo
uet aīam dicit Greg. sup Ezech. sic. Bonis suis
inqt de9 flagella pmiscet vt nob oē qd nos in se
culo dlectat amarescat. ⁊ illo i cēdiū surgat i aīo
qd nos sp ad celeste desideriū inqetat ⁊ excitat.
atqz vt ita dicā delectabilr mordeat. suauiu cruci
at hylarit ɔtristet. G De tertio pōt expōi il
lud qd scribit Ecc. xxij. Qui pūgit cor pfert sesū.
Profert vbū etnū pūgēdo cor qd stimulat stimu
lo duplici scz stimulo amoris ad actōm boni et
stimulo timoris ad vitationē mali. Vñ vbū de
medio cordis ē qsi lignū sciē boni ⁊ mali i medio
padisi Gen. ij. Facit eni vbū boiez vacit sare bo
nū ⁊ malū. ⁊ nō qdē p experientiaz. sz p efficaciam
facit opari bonū ⁊ effugere malū. Ex q fit vt lis
mēs ɔ naturalē inclinatōez q̄ cor hūanū pnū ē ad
malū. ecōtrario pna sit ad bonū ⁊ tarda ad ma
lū. Vñ sic dic Bern. Hoc facit vbū etnū in mēte
q illd qd tibi p naturā ipossibile ē. p grāz ei9 nō so
lū possibile sz etiā facile fiat. Et hec ē pat illa q̄ ex
upat oēz sensū Phil. iiij. Qua pace ita cor ho
minis cordi diuio cōfederat q qi vnū cor cū eo
efficiat vt possit dicere illd ps. Defecit caro mea
⁊ cor meū. De9 cordis mei ⁊ ps mea deus ineter
num ⁊c.

Subsermo primus
XXV

MEdius autem ue strū ꝛ. A Sedo vbū eternū ē in medio mētis sicut sol in medio celi. Sol ē fons oīs lūis corpalis ꝛ oīa alia sidera ab ipo lumē accipiūt Ecc. xliij. Sol illumināns p oīa respexit. Sic vbū eternū ē fōs luminis spūalis sm̄ dyonisiū in de āgelica ierarchia Un̄ Joh. j. Erat lux va ꝛc. Et q2 lux illa increata in se ē in eternū rōnali oīno īn pportionata. Tū ppē illeꝰ luminis altitudinē. Tū ppē mētis hebetudinez Joh. iiij. Puteꝰ altꝰ ē neqȝ quo haurias habes Hinc ē q2 si mēs debet hmōi lumē recipe oportz lumē ipm̄ mētē cōdescēdere. ꝛ se qdāmmō in sui medio ɔstituere. Un̄ mētes a vbo illustrari desiderātes clamāt illō Esa. lxiij. Utinā disrūperes celos ꝛ descēderes. Quēadmodū si sol corpalis esset supra firmamētū oīa sydera natali desidrio illustrari appetēna clamarēt Utinā celū disrūpetur vt sol descēdret ꝛ se in medio nri cōstitueret. Nō eni oīa sydera a sole illustrari possent. nisi sol in medio eoꝝ situatꝰ eēt. Sic sci prēs. patriarche ꝛ pphe aduētū vbi in carnē ardētissimis desideroꝝ suspiriis flagitātes clamabāt. Utinā disrūpes celos ꝛ descēdres scȝ ad mediū nri. Hoc. n. ipe olim pollicitꝰ fuerat p ppham Zach. ij. Lauda ꝛ letare filia syon. q2 ecce ego venio ꝛ habitabo ī medio tui. Sili mō mētes deuote pñrā veni solis. vbi. s. eīni in medio sui flagranti desiderio exoptātes clamare pñt ꝛ dicere hec vba Utinam disrūperes celos ꝛ descēderes. Sȝ diceret aliqs. Cū vbū eternū sit spūs. q2 spūs ē deꝰ Jo. iiij. Quid opꝰ ē disruptiōe celi ad descēsū vbi ī carnem vl in mētē. Dicēdū q2 intelligēdo de celo corporali ipsū celū disrūpi ē īpossibile sm̄ naturaȝ cū nō sit susceptibile pegrine ipssiōis. Nec enaȝ ad descēsū vbi necessarie fuisset celū scindi. sicut nec in eiꝰ ascēsu scissū ē ppē dotē subtilitatis corporis gliosi. de cuiꝰ pprietate ē q2 nullū corpꝰ ei resistat. Un̄ clausū v̄ginis vteꝝ exiuit ꝛ clausis hostiis ad discipios introiuit. Et si hoc potuit assūpto corpe multo magis an̄ susceptiōez corpis potuit nō scissis celis descēdere. Oportet itaqȝ celoꝝ disruptiōez mystice accipe hoc Sacēdo igit q2 ad descēsū vbi eterni in mētē exigunt tria. in celoꝝ disruptiōe designata. Primū ē oīm creaturaꝝ p nullo reputatio. Et hoc signat ī celoꝝ disruptiōe. Posito eni p impossibile q2 celū rūperet. pcul dubio oīs creatura q̄ sub celo ē corrūperet. cū ab influētia celi ꝛ eiꝰ motu depēdeat tota machina creature corporalis Celi ergo disruptiōz exoptare quid est aliud. q̄ȝ omnis creature anihilatōez n curare. Gła gꝰ deuota vt vbū eternū dscēdat et si oporteat celos disrūpi exoptat q2 p nihilo ducit oēz creaturā anihilari p magnitudine amoris illiꝰ. Equātū ē ipeditiua diuine pñtie. mallens totū ponꝰ mūdū corporeū perire q̄ȝ dilecti pñtiā nō habere. Talis fuit aplš Phil. iij. Oia arbitratus sū vt stercora. vt christū lucrifacerez. Et q̄ cuiqȝ hmōi ē. talis ē vere ɔtēptor mūdi ꝛ verꝰ paup christi. Et ad talē libenti dscēdit vbū eternuz Esa. lxvi. Ad quē respiciaz nisi ad pauperculum ꝛ contritum spū. Un̄ etiā de Esa. xix. Ingrediet dñs egyptū ꝛ mouebūtur simulacrā egypti a facie eiꝰ ꝛ cor egypti tabescet in medio eiꝰ ꝛ disrumpetur spūs egypti. Per egyptū q̄ tenebra iterptatur significatur aīa q̄ anteq̄ȝ illustret vbo. ex se tenebrosa ē. Hāc egyptū qn vbū eternū ingredit tūc a facie eiꝰ mouebūt oīa simulacra egypti. i. oēs species create q̄ sūt q̄si idola aīe cū eis amore inheret ꝛ sic cor egypti in medio eiꝰ. i. intimū mentis vbi vbū ɔcipit tabescet. ꝛ tūc disrūpit spūs egypti p anihilatiōez sui ꝛ oīs spēi create. Et sic q̄ oī creatura expulsa. cor soli vbo derelinq̄t possidendūz Un̄ ps. Tibi derelictꝰ ē paup.

¶ Secūdū ē sui ipiꝰ recta cognitio. Qð similr̄ signat̄ī celorū disruptiōe. Per celū eni itelligit cor hūanū q2 ē sedes dei sicut ꝛ celū. Et sicut celū influit vitaz et motū oībꝰ inferioribꝰ mēbris in pvo microcosmo. Hoc aūt celū aliq̄n ē clausū p sui sibiipsi occultatiōnē. Aliq̄n apertū p sui ipsiꝰ nudā ꝛ rectaz cognitionē. Q2 eni celi apertio cognitionē ꝛ manifestatiōez importat. patet Mat. iij. vbi dr̄ q2 iesu baptizato apti sūt celi. Qð factū ē vt dic Chry. nō q2 ce'oꝝ creatura rūpet. sȝ q2 obstaculū videndi amoueret. Sic ī pposito tunc corꝰ pprium hoīs dr̄ aptū. qn̄ oē obstaculū ē semotū vt seipsuz nude videat ꝛ cognoscat. Ad hoc hortat ppha Johel. ij. Scindite corda vestra. Q2 aūt cognitio suipsius reqrat ad cōceptiōz vbi. facit ad hoc q2 deus pat nō pducere pōt vbū absqȝ cognitiōe suipsius. q2 pat cognoscēdo se pducit vbū. sic mēs nō pt ɔcipe vbū eternū absqȝ suipiꝰ cognitione. Un̄ Richardꝰ ī li. de cōtēplatiōe dicit. Q2 cognitio sui est q̄dā mōs quē oportz ascēdere quelibz volentē puenire ad ɔtēplationē dei. In hūc mōtez dū moyses ascēdit dñs ad cū descēdit Uis audire dñm tecū loquētē. vis videre christū trāsfiguratū. vis audire paterni secreti archanūz. ascende ī mōtē istū. disce cognoscere teipsū. ps. Ascēdat hō ad cor altū et exaltabit deus. Disce hō cognoscere teipsum et ascēdisti ad cor altū. quātū quotidie in tui cognitione pficis. tantū ad altiora sptēdis. qui ad pfectā sui cognitionē puenit iaȝ mōtis verticem apphendit. Hec Richardꝰ. Ad hūc montē vel cor altū tūc deus descēdit. quan

do mens quasi in occursū illius illuc ascēdit. Et tūc exaltari deus dicitur p quāto cū ibi mens nrā altius contemplatur. B In hoc etiā monte christus trāsfiguratur. imo mens nrā cū christo in eandem imaginem trāsformatur. Iuxta illud Apli ij. Cor. tertio. Nos reuelata facie gloriam dñi speculantes transformamur in eandē imaginē. Hic ē talis ordo. quia preuelationē faciei sue. i. p cognitionē sui ipsius mens puenit ad contēplationē glorie dei. ac p hoc fit trāsformatio imaginis a claritate in claritatem. Et in hac transformatione cōcipitur verbū eternū. et hoc est q supra i principio huius sermōis iductū est auctoritate sapiēns Ecc. xxxij. Precurre in domū tuā prior. et illic aduocare. i. p tui ipsius cognitionē. et illic lude p diuine contemplationis delectationem. et tue imaginis in tali ludo trāsformationē. et tūc ibi age cōceptiones tuas p verbi eterni mentalē cōceptionē. Sapiens igitur aīa deuota q absqz sui ipsius recta cognitione. non ē capax verbi eterni. id exclamat. Utinam disrūpes celos. Quasi. d. Utinā obstacula ppriæ cognitiōis mihi amoueres ac p hoc descendat verbū eternum. E Sūt autē huiusmodi obstacula tria. Primū est amor sui. Est enī amor sicut qdam pictor qui fedū pingit pulcrum ac p hoc tegit cor ne homo recte seipsum videat. Amor enī sui supducit q̄si quedā colorē cordi. sm̄ quē tanqz sibi cōplantatū oīa iudicat ad instar eius. si pupilla in se haberet colorē aliquē cōplantatū. oīa iudicaret sm̄ ipsū. Similiter est de lingua in gustu. Igitur oportet hoīem hunc colorem abolere a corde et velut sui ipsius rectam cognitionē habere. Quia sicut dicit Greg. super Ezech. vehementer claudit oculum cordis amor priuatus. Ex quo fit vt hoc qd agimus et graue eē nō estimamus. plerūqz cū agat a primo etiam nimis detestabile eē videat. F Scḋm obstaculū ē grossi corporis impositio. Corpus enī qd corrūpitur aggrauat aīam et deprimit sensum &c. Sap. ix. Unde aplus ij. Cor. v. Quādiu sumus in corpore peregrinamur a dño imo a nobis ipsis. Nā corpus nostrū ē q̄si qdā paries diuidēs nos a cognitiōe p̄pria et dei Cant. ij. En ipse stat post parietē nostrum. Beda. Paries q̄ diuidit nos ab eius aspectu mortalitatis nostre cōditio est. huc pieteṁ et si in hac vita integraliter remouere nō possumus in pte. in p grām dei remouetur vt tantū nō impediat. Et hoc est q desiderauit aplus cum dixit Ro. vij. Infelix ego homo quis me liberabit d̄ corpore mortis huius. Ubi sm̄ Cass. in colla. patrū. intelligit p corpus mortis illud qd a celesti cōtuitu retrahens ad terrena deiicit. Quod etiā sanctos in oratione pstratos. vel hūanas facies aut sermones vel terrena negocia facit cogitare. Hoc est inquit illud corpus mortis. qd emulātes angelicam sanctitatē et volentes deo iugiter inherere impedit. Et in hoc corpore est lex peccati. qua captiuatur aīa vt ibidem dicit aplus. Quam legem peccati auellit lex gratie. Unde subdit apostolus. Lex enī spūs vite. id est spūalis grē i christo iesu. liberauit me a lege peccati et mortis. Et hec est illa disruptio celi. quā exoptant sancti cū dicunt. Utinam disrūperes &c. G Tertiū obstaculum est extraneitas specierū. Quia enī homo cognoscat se p alia que sunt instabilia. qr vanitati subiecta est omnis creatura. non volens ideo difficulter homo deducitur in cognitionem sui ipsius. Exemplū de speculante se in aqua fluente. Et ideo ad verā sui cognitionē habendam multū valet instructio et exempla alioꝝ. cum vt dictum est p aliorum cognitionē pueniat ad cognitionem sui. Propter qd docetur in Coll. patrū q homo non solum omnia agenda sed etiam cogitationes singulas debeat submittere examini seniorum et in nullo suo iudicio sibi credens seniorū diffinitionibus acquiescat. Qua instructione quisquis firmatus. nō solum ad pfectam sui cognitionem pueniet verū etiā a cūctis insidijs inimici tutissimus pmanebit. Nullatenus enī decipi poterit qui nō suo iudicio sed maiorum viuit exemplo. H Tertiū quod ad descensum verbi exigitur est sancti desiderij superexcessiua dilatatio. quod etiā in celorum disruptione significatur. intelligendo p celum cor humanum vt dictum ē. Qd patz sic. Contingit enī ex desiderio et gaudio excessiuo citius cor disrumpi et hoīem mori qz ex tristicia siue ira. Cuius ratiō est sm̄ Galienum de morbo et accidēte. quia ex gaudio cor dilatatur et fit magna exalatio. et cor quasi totaliter vadit extra se. et sic cor dicitur rumpi per nimiam sui dilatationem. Secundum ira et tristicia fit cordis constrictio. q̄re non sic. Anima igitur deuota descensum verbi in medium sui desiderans desiderij sui dilatationem exoptat dicēs. Utinam disrumperes celos et descēderes. Quasi dt. Utinam cor meum in desiderio tui tā superexcessiue dilatares. vt tu in mediū cordis mei descēderes et mecum maneres. Nequaqz enim verbum eternum veniet ad mentē nisi desideratum. Aggei ij. Ecce veniet desideratus cunctis gentibus. Digne autem mēs desiderare debet vbū habere in sui intimo cū de ratiōe amoris sit mutua inhitas. i. vt mutuo sibi īsint. i. Joh. iiij. Deus caritas ē et q̄ manet in caritate in deo manet. Nō enī eēt vera caritas si anima esset in deo nisi etiam deus eēt in aīa. Nūc autem ita est q anima fuit in verbo ab eterno. et hoc scḋm esse ideale. Quare iure amoris ipsa desiderare debet verbum recipere in se.

I Scďm ergo q aīa i illo eē ydeali in vbo
habuit tres pfectiōes nobilissimas cū vbo. vicz
realē cōsubstātialitatē. fōtalē suauitatē. formalē
actuūitatē. Primū pz. Quia sm beatū Aug. B
pprīū ē diuine simplicitati vt q̄cq̄d ē in eo sit de
us. alias eēni in deo eēt accidēs. qd ē impossibile.
Scd̄z pz. Nā i pp̄ter realē idēptitatē eēntie. aīa
in tali eē degustat suauitatē diuinā. ex eo dē fon
te diuie bonitatis cū ipso vbo. de q ipa aīa gliat
Prouer. viii. cū dicit. Delectabar p singlos di
es ludēs corā eo oi tpe. Tertiū pz. Cū n. creatu
ra in deo sit creatrix eēntia vt dicit Ansel. Ł pt dici
q aīa vt existēs in vbo creat celū ⁊ terrā. Vn ipsa
gliat vbi supra. Qñ ppabat celos aderā. qñ ap
pēdebat fundamēta terre cū eo erā ⁊c. Et qa
hec tria habuit ⁊ hz aīa. put ipa habz eē in verbo
ɔueniēti desiderat vt ea dē tria ppo̅nabilit ha
beat put vbū ē in ipa. K Et sm hec possu
mus accipe triplex desideriū. q mens afficit ad
habēdū vbū eīnū i medio sui vicz desideriū vni
onis amorose. desideriū degustatōis diuie dul
cedinis et desideriū opatiōis deifice. Primū z ē
cordis vulneratiuū. Scdm ē languefactiuum.
Tertium ē cordis dirũptiuū. Primum er
go ē desideriū vniōis amorose. qd desideriū i nē
aie ex ɔsideratiōe pme pfectiōis sue in vbo. Nā
cū creature in eē actualis existēte pducte repu
gnet vniri cū vbo reali cōsubstātialitate. deside
rat tn̄ vniri sibi mō possibili qd ē pactū amoris
p quē amās fit vnū cū re amata. Est. n. amor sm
Diony. extasim faciēs. q: trāsformat amātez in
amatū. Pro hac vnione aie cū vbo rogauit ip
sūmet vbū eīnū Jo. xvii. Pater inqt rogo vt oēs
vnū sint. sic tu pat in me ⁊ ego in te. vt ⁊ ipi in no
bis vnū sint. Per q vba sm beatū Aug. non pe
tit p vnione ɔsbali sz vnione nob possibili p gra
tiam ⁊ amorē. Vn nō dicit vnū sint cū nob sz in
nob. Qz vnū cū eis eē nō possum' in sustātia. sz
vnū in eis eē possum' p grāz ⁊ caritatē. Istd de
sideriū ē vulneratiuū cordis. p q̄ato cor sagit
ta amoris diuini ita trāsfigit. q amor oīm aliaz
rerū de corde expellit. ⁊ sol' dilect' ad intima cor
dis sua intrabit. vt sol' amet. ⁊ ita dicat illd Can.
ii. Dilect' me' mihi ⁊ ego illi. Illd ē it suaue vul
nus sz Bern̄ in tractatu de caritate. deint' cu
rari oportet. nullo pin de solanio humano mitiga
tur ani ītis meror. cū sublato inīni dulcedinis
gustu nil psit exteri' ɔsolari. Sic vulnerati fu
it illd nobile cor btī Aug. cū dicebat. iii. confes.
Sagittaueras tu cor meū caritate tua. Et effe
ctū illi' sagitte tāgit. d. ibid. Quā suaue mihi sit
h'o factū ē carere suauitatib' nugaz. eiciebas
eas a me ⁊ intrabas tu pomi volūptate dulcior.

Nec mireris si aīa sic vulnerei a vbo eīno cū ⁊
ipsū vbū pus vulneratū sit ab aīa eīno. Vn de
Iere. xxxi. In caritate ppetua dilexi te. io attra
xi te. Et de hac vulneratiōe gliat spons' Can. iiii.
Vulnerasti cor meū soror mea spōsa. I
Scdm desideriū ē degustatōis diuie dulce
dinis. qd rñdet scde pfectiōi eius in vbo. Nā z ⁊
si nō possit in hac vita haurire imediate de ipso
fonte diuie suauitatis. desiderat tn̄ ad h pueni
re in vita btā. iuxta q ait illa scā aīa ips. Sitiuit
aīa mea ad deū fontē viuū. Et in hac sui feruidi
desidrij deriuat h aīe saltim aliq gutta plibatoi
ria diuine suauitatis Ex cuius gustu oīa creata
reddūt aīe insipida ⁊ penalia. Juxta illud Gre.
Gustato spū desipit oīs caro ad modū lāguen
tis cui oīs cib' ē insipid'. Vn illd dr desideriū
languefactiuū. q cor p' vuln' amoris susceptū
fit ita lāguidū. q nescit nisi suspirare ad dilectuz
inuitātū. q nō pōt ab eo oculū sui dsiderij auerte
re ad momētū. Exēplū de maria magdalena q
nō potuit a monumēto recedere ad vnium mo
mētū. nec volebat ɔsolatiōez recipe ab aliq crea
tura. Unde Orige. in psona sua dicit. Onerose
sunt mihi inqt oēs ɔsolatiōes. grauāt me ⁊ non
cōsolant me. Ego quero creatorē ⁊ grauis ē mi
hi ad videndū oīs creatura. Tali languore estu
abat sponsa cum dixit Cant. v. Nūciate dilecto
meo quia amore languico. M Tertiū est
desideriū opationis deifice. qd rñdet tertie pfe
ctioni anie in verbo eterno. Nā z hoc desiderio
cor ita dilatat q hō a seipso dficit ⁊ nihil penit'
opat sm illd ps. Memor fui dei ⁊ delectat' sum
⁊ exercitatus sū ⁊ defecit spūs me'. Exēplū in re
gina Saba q vidēs sapientiā ⁊ magnificētiā sa
lomonis. nō habebat vltra spūm. Et tale ē desid
riū disruptiuū. de q i autoritate inducta dr. Vti
nā discūperes celos. Et i tali disruptiōe ⁊ defecti
one cordis. de' opat in aīa oīa opa sua iuxta illd
Oīa opa nostra opatus es dñe. Imo in tali aīa
pat gignit verbū eternū. quia vbicūq z ē vbū dei
ibi gignit. Ex q cōsequit hō filiatōz diuinā. q: vi
delicet efficit fili' dei p grām. sic vbū qd gignit i
tali anima. est filius dei per naturā. Unde Joh.
pmo. Quotquot autem receperunt eum. dedit
eis potestatem filios dei fieri. Et hoc est q dicit
apostolus Gala. quarto. Quoniam estis filij
dei misit deus spiritum filij sui in corda vestra
clamantem abba pater. Igitur facta disruptio
ne celi sm triplicem sensum predictum. tunc de
scendet verus sol. ⁊ constituet se in medio mētis
sicut sol in medio planetarum. Et tunc illustra
bit omnes vires anime. sicut sol illuminat om
nia sydera. Illustrat nāq z memoriā q p saīuz

accipi pōt. ois tpalis ↄsolatiōis oīmoda oblivi
one. Saturnus .n. significat merorē ⁊ tristiciaʒ.
Et certe mēs vbo eīno illustrata merorē ⁊ tristi
ciā hʒ de vita pñti ⁊ d oib⁹ creatis. vt dicat illō
ps. Renuit cōsolari aīa mea Et rē. Heu mihi
qꝛ incolatus me⁹ ꝓlōgatus ē. Illūinat etiā intelligē
tiā q p iouē intelligit. diuine sapie limpida cōtē
platōe. Iupiter .n. fm astrologos sapiaʒ signifi
cat. Ex pñtia aūt vbi eterni mēs diuia sapia illu
strat Esa. lx. Surge illuminare hierlm qꝛ venit
lumē tuū. Illustrat etiā volūtatē q p venerē intel
git. diuini amoris gaudiosa iflāmatiōe. Uenus
enī significat amorē ⁊ gaudiū. Et hec efficere pt
pñtia vbi eīni Sap. viii. Non enī hʒ amaritudi
nē cōuersatio illi⁹ neqꝫ tediū cōuict⁹ ei⁹. sʒ leti
ciā ⁊ gaudiū. Illustrat etiā irascibilē q p martē
sr. arduoꝝ ꝓpo aggressiōe ⁊ ꝑpessiōe. Mars
enī significat irā ⁊ celeritatē. Uerbū aūt eternuʒ
incitat mētē ad qndā scāʒ irā. q hō ardua p ho
nore diuio pmpte aggredit. tā in faciēdo qꝫ i pa
tiendo. In faciēdo qdē. qꝛ tali homi null⁹ labor
durus est. Unā aplis ꝓ phil. iiii. Oia possū in eo q
me cōfortat. In patiēdo etiā qꝛ tali hoī pati p chri
sto nō ē dolorosū sʒ gaudiosū. Unā Act. v. Ibāt
apli gaudētes a conspectu ↄcilij ⁊c. Illustrat ni
hilominꝰ ↄcupiscibilē q p mercuriū signat. ois
iordinate ↄcupie restrictiōe. Mercuri⁹ enī est
planeta tpat⁹ ⁊ disponit ad studiositatē ⁊ amo
rē scie. Et verbū eternū i mēte quā illustrat. oēm
cōcupiscētiā sic tpat vt nō nisi diuinis ⁊ sanctis
studijs insistere libeat Unā btūs Aug. postqꝫ di
uino lumie fuit illustrat⁹. dicit de seipso qꝛ displi
cebat ei qdqd agebat in seclo p dulcedine dei Et
tūc sibi sapiebat scāꝫ studiū scripturaꝝ. contra
qs prius latrauerat. vt ipe cōqueritur. cōfes. Erā
inqt latrator amar⁹ ⁊ cec⁹ aduersus lrās de mel
le celi melleas ⁊ de lūie tuo lūiosas. Illustrat pre
terea vim motiuā q p lunā intelligit oim agen
doꝝ cauta ⁊ pruda dispositōe. Luna enī mutati
ones i corpe hūano opat. Unā sub ipa act⁹ hūa
ni potissime disponunt. Uerbū aūt eternū cuʒ
mētē illustrauerit oēs act⁹ nrōs cōponit et dis
ponit. ⁊ Ho orauit btūs Aug. d. Dñe rogo da mi
hi grāʒ tuā. emēda vitā meā. meliora act⁹ meos
⁊ cōpone mores. Tolle a me qd tibi displicꝫ. ⁊ mi
hi nocet. ⁊ tribue p bōitate tua qd mihi nosti p
desse ⁊ tibi placere Sic etiā orauit ps. Sit splen
dor dñi sup nos ⁊ opa manuū nrāꝫ dirige super
nos. ⁊ op⁹ manuū nrāꝫ dirige. Illūiat nihilomi
n⁹ vim sesitiuā. put ↄplectit oēs sēs⁹. tā exteriores
qꝫ interiores q p stellas firmamēti possum⁹ intel
ligere pmpta suoꝝ officioꝝ executiōe. Stelle nā
qꝫ firmamēti varie sūt ⁊ mlte ⁊ singlē hñt sua of
ficia. ad cāndū influētias i ista iferiora. Sic vires
sesitiue sūt plēs. q oēs ad instar stellaꝝ fixaꝝ i or
gānis corpalib⁹ sūt fixe. puta v. sēs⁹ exteriores ⁊ v. i
teriores. ⁊ oēs hñt sua officiaꝫ. Hmōi aūt oēs vi
res illūiant a vbo eīno i mēte ↄcepto. Reddit ei
eas pmptas ⁊ expeditas ad exequēdum officia
sua ad impiū volūtatis p laude dei. Unā dr Ba
ruch. iii. Stelle dederūt lumē i custodijs suis et
letate sūt. vocate sūt ⁊ dixerūt assum⁹. ⁊ luxerūt
ei cū iocūditate q fecit illas. Qd tūc adimplet i no
bis. qn singli sēs⁹ diuinit⁹ illustrati letant ⁊ pm
pte exequūt officia sua ad laudē creatoris sui. qn
vicꝫ oculi gaudēt vidēt ea q spectāt ad honorē di.
aures pmi sūt ad audiēdū d vbo. ⁊ sic iducēdo de
singlis. sic sup in smōe pme dñice. virtutes celorū
i scdo pcessu. ⁊ hʒ certissime pbāt pñtiā vbi i mē
te. Nā sic dic Gre. i moral. habitare i corpe aiaꝫ
pbāt vitales sēs⁹ corpis. Hitare i aīa deū pbat vi
ta diuia. Illō ex visu ⁊ auditu dinoscit. Illō ex ca
ritate ⁊ hūilitate ceterisqꝫ virtutib⁹ ↄspicit ⁊c.

Subsermo secundus XXVI

Medius autem ve
strū ⁊c. Tertiō vbū eīnū ē me
diū nostꝝ sic cētꝝ ē mediū mundi,
Cētꝝ ē .n. qꝛ fōs ⁊ pncipiū ois ↄtens corpalis. cū
sit maxie imobile. ⁊ i ipo ēra natalr ↄescit vt dr
ij. de celo ⁊ mūdo. Unā ipꝫ dr loc⁹ oim locoꝝ au.
phicoꝝ. Sic etiā fm sitiudinē vbū eīnū ē sum
me imobile. ⁊ i ipo solo ↄetat pt mēs rōnal. De
hoc ōte aīa duota a distō mediū recollecta hauit
ɋetis mētal' i fastibilē sanetatē. q psicit volūtas
Unā Au. viij. ↄfes. Fecisti nos dñe ad te. ⁊ iqetū ē
cor nostꝝ donec reqescat i te. Nā āt mēs amorosa
ñ ɋetet nisi i hoc eīno vbo. s. eīno psuaderi pt ex ib⁹
Primo ex silitudie cordis hūani. qd mouet na
turalr pulsu ↄtinuo absqꝫ oī intpolatiōe. p hu
iuens qꝛ ɋesceret valeat qꝫ diu agit spū natalr
creato nisi inouet spū vitali icreato. Et hic ino
uatōꝫ petit p ꝓpha i ps. Spūꝫ rectū inoua i visce
rib⁹ meis. .i. intimus cordis mei Dic āt spūꝫ rectū
oēꝫ aliū spūꝫ creatū reputās obliquū ⁊ extrane
uꝫ. Solū āt spūꝫ icreatū appellat rectū. qꝛ ipe so
l⁹ ɋetat cordis desideriū. Si .n. de⁹ iterrogaret aiaꝫ
qre cor ei⁹ tā ↄtinuo moueret. Rñ. sibi. qꝛ dñe i
nllo pt qꝫ i te ɋescere valeo. iō motu meo ↄtinue
ad te anelo. Et sic loqt ad deū ista scā aīa i ps. Ti
bi dixit cor meū motu suo .s. hʒ idicādo. Et qd Ex
qsiuit te facies mea. faciē tuā dñe reqrā Unā btūs
Au. sup eod ps d. Quidqd mihi pt deū ē dulce
mihi nō ē. qdqd vult mihi dare dñs me⁹ auferat.
⁊ se mihi det B Scdo h psuaderi pt ex silitudie
corpoꝝ grauiū. q sp mouēt donec vsqꝫ natalr

quiescūt nisi ī cētro ire. Si enī lapis descēderet de celo ₇ nō inueniret mediū pՠibēs nūq̄ꝫ qesce-ret nisi vēiret ad cētrū Sic aīa amorosa in mo-ribꝰ affectionū ₇ desideriorꝫ suorꝫ nūq̄ꝫ qescit nisi ī cētro vbo scꝫ eīno. Impedit āt ₇ distrahit̄ p inor-dinatas affectiōes ₇ amorē creaturarꝫ. Qd̄ n. ē grauitas ī corpibꝰ. h̄ amorē in spiritibꝰ. dicēte be-ato Aug̃. xiij. cōfes. Ponderibꝰ suis agunt̄ ₇ lo-ca sua appetūt singl'a. miꝰ ordiata īqeta sūt. ordi-nant̄ ₇ quiescūt. Et subdit. Pondꝰ meū amor meꝰ. eo feror q̄cūq̄ꝫ feror. Sic igit̄ corpꝰ graue suo pōdere nō qesci naturalit̄ ₇ ppensiꝰ ī cētro ire. Sic mēs amorosa nō nisi ī vbo eīno Et hoc etiā pulcre ōndit. Bern̄. in li. de amore dei sic d. Ois creat̄a siue corpalis siue spūalis ₇ certū lo-cū habet q̄ naturaliter fert̄. ₇ certū hꝫ pōdꝰ q̄ na-turalit̄ fert̄. Vn̄ ī hoīe corpꝰ fert̄ deorsū ₇ spūtꝰ sursū. vnūq̄dq̄ꝫ in locū vel in finē suū. Quis enī corpis locꝰ. ita. Terra in q̄ tes ₇ in ea ꝫ ibis. De spū vō Ecclesi. vlt̄. d̄r. Quia reuertet̄ spūs ad dn̄ꝫ q̄ dedit illū. Hec Bern̄. Tertiō h̄ p̄suadet exē-plo illꝰ columbe Gen̄. viij. q̄ ī toto orbe nō in-uenit vbi q̄esceret pes eiꝰ, donec reuersa est ī ar-cham vn̄ exiuerat. Sic aīa nō pōt q̄escere in oībꝰ creaturis. sꝫ tūc demū q̄escet. cū redierit ī suū pri-cipiū. Vn̄ aīa amorosa dicit Ecc. xxiiij. In oībus req̄eꝫ q̄siui. sꝫ subaudi. nō inueni Et iō subdit Et ī hereditate domini morabor ₇c.

Subsermo tertius XXVII A

STetit Scdm̄ p̄ncipale vbi inui-tur vbi eīni ī mēte saluī-fica dignatiō in eo q̄d d̄r. Stetit. Cir-ca qd̄ ē sciendū q̄ vbo eīno attribuit̄ stare dupliciter. Vno mō s̄m subsistētiā eēntialeꝫ Alio mō s̄m rep̄sentationē mysticā ₇ spūalem.

Primo mō vbū eternū d̄r stare pprie. q̄niaꝫ sibi soli cōpetit ex se subsistere qd̄ itaq̄ sibi ē pprīū q̄ nulli creature ē cōicabile. Ad cuiꝰ itellectum ē sciēdū q̄ aliq̄d p̄t subsistere tripl'r. Vno mō ī se Alio mō p se. Tertio mō ex se. Subsistere in se dicunt̄ q̄cūq̄ꝫ habēt ppriā subsistētiā siue pprīū suppositū. Et h̄ cōpetit oī spūi itellectuali. tā vō q̄ꝫ intelligētijs vel angelis q̄ꝫ etiā aīabꝰ. Subsi-stere vō p se dicūt̄ que n̄ sūt p̄iūcta corpi. nec ha-bēt respectū ad corpꝰ. siue q̄ātū ad eē vt aīa hu-mana. siue q̄ātū ad opatiōnē ₇ motū vt aīa ce-li. Solis igit̄ intelligentijs siue āgelis cōicatū ē p se subsistere. nō aūt aīabꝰ. q̄ ita subsistūt in se. vt q̄ nō p se Subsistere āt ex se d̄r aliq̄d qd̄ hꝫ ex se eē. nec depēdet ab aliq̄ alio ī q̄cūq̄ꝫ genere esse Et in cuiꝰ eēntia includunt̄ pfectiōes oīm entiū Et tale ē ī fine pfectiōis. Qd̄ nulli p̄t cōpetere ni-si soli deo. Q2 igit̄ soli vbo eterno ppr̄e cōpetit oīs modꝰ essentialis subsistētie. ideo pprie dicit̄ stare. Vn̄ d̄r Job. iiij. Stetit q̄dā cuiꝰ nō agno-scebā vultū imago corā oculis meis. Vn̄ Gre. Oīs inq̄t creatura q̄ ex nihilo f̄cā ē ₇ p semetipsā ad nihilū tēdit. nō stat. sꝫ defluit. Stare aūt soliꝰ creatoris ē. p quē cūcta ī trāseūte trāseūt. ₇ in q̄ alia ne trāseāt retinent̄. Vn̄ ₇ vt ibidē subdit Gre. Christꝰ p actꝰ hūanitatis q̄ trāsire d̄r. sꝫ q̄ntū ad actꝰ diuinitatis d̄r stare Sic ī euā. d̄ ceco illūīa-to d̄r lu. xviij q̄ trāseūte dn̄o cecꝰ clamauit ad eū qd̄ ptinet ad hūanitatē. s. trāsire. fam. garr. clamo-rem sustinere ₇ hmōi. Sꝫ qd̄ subdit. Stās āt ie-sus iussit ₇c. h̄ ptinet ad diuinitatē. s. cecū illūīare ₇ hmōi mirabilia facere. Et q̄2 diuinitas in hac vita a nobis cognosci nō pōt sicuti ē p eēntiam. iō dicebat ille. Stetit q̄dā cuiꝰ nō agnoscebam vultū. Sꝫ q̄2 videmꝰ cū nūc p speculū ī enigma te. iō subdit imago coraꝫ oculis meis. B

Alio mō vbū eternū d̄r stare s̄m rep̄ntatiōēꝫ mysticā ₇ spualē. Stare aūt adiuuātis ē. Et q̄a vbū eternū venit nos adiuuare iō cōuenienter dicit̄ stare. In cuiꝰ etiā rep̄ntatiōem stephanus vidit iesū stātē a dextris vtutis dei Act. vij. Ad-iuuat aūt vbū eīnū mētē q̄ ad oēs vires suas. Nā rōnalē adiuuat sapiā illustrādo Qd̄ etiam plerūq̄ꝫ p̄redit claritas vultus exterioris. Exem-plū de moyse q̄ ex p̄sortiō s̄mōis dei ita fuit illu-stratꝰ. vt p claritate vultꝰ eiꝰ. filii isrl' nō poŕant itēdere ī eū. Exo. xxxiiij. Sic vbū eīnū illustrauerat stephanū tāta sapiā. q̄ disputātes p̄ eū n̄ po-terāt resistere sapie ₇ spūi q̄ loq̄bat̄ Cꝰ etiā sapie splēdor ex facie sua rutilabat Vn̄ ibidē subdit̄. q̄ ītuebāt vultū eiꝰ tāq̄ꝫ vultū āgeli stātis īnt illos Itē adiuuat p̄cupiscibilē. p̄cupias iordiatas re-pmēdo ₇ mortificādo. qd̄ p̄tigit ex gustu īno di-uine p̄nne. Q2 sꝫ Gre. gustato spū d̄sipit oīs ca-ro. Tertiō adiuuat irascibilē ad suscipiēdū p xp̄o voluntarie aīando. ita vt dulce sibi sit pati Iuxta illd̄ Act. v. Ibāt apl'i gaudētes ₇c. Vn̄ legit̄ d̄ ste-phano. q̄ lapides torrētis illi dulces fuerūt. C

Aliter etiā vbū eīnū adiuuat mētē ī q̄ steterit tripl'r. vicꝫ. ipaꝫ sustētādo ne d̄ficiat. vī p̄cepta ca-dat. sursū agēdo vt ī ipꝫ p amorē ₇ p celestē p̄uer-satōꝫ tēdat. pacē nūciando vt ipam sibi amoris osclo vniat. De p̄mo ioh̄. vij. Stabat iesꝰ ₇ cla-mabat. d. Si q̄s sitit veīat ad me ₇ bibat poc̄m vicꝫ p̄sortatiuū. vn̄ et discipl'is p totā noctē fru-stra laborātibꝰ ₇ nihil p̄redētibꝰ. mane fc̄ō stetit iesꝰ ī littore. ₇ tūc ad vbū dn̄i traxerūt rete plenū magnis piscibꝰ ioh̄. xxj. Sup q̄ dicit Chry. q̄ la-borātibꝰ et afflictis discipulis assistit iesus eos videlicet confortando. Vn̄ etiā stetisse dicitur. Sic p̄sortari ₇ sustētari a vbo diuīs Aug̃ d̄sidē-

nõs dicebat ad seipsũ .viij. cõfessi. Quid i te stas et nõ stas. pijce te i eũ noli metuere ne se subtrahat vt cadas. pijce te secur⁹ excipiet te et saluabit. De scḋo Apoc. iij. Ego sto ad hostium et pulso. si q̃s mihi apuerit intrabo ad eũ et cenabo cũ eo et ipse me cũ. et seq̃t. Dabo ei sedere mecũ i throno meo. Ecce sursũ actio. De q̃ sursũ actiõe dic̃ Dyon. de ecclesiastica hierar. Sursũ actioʒ supmundanã .i. modũ et viã itellectualẽ et virtualẽ ascẽdẽdi ĩ celestia et diuĩa. mrãuit nob̃ christ⁹ p suã diuinã cõuersatiõẽ i nr̃is assimilatiõib⁹. ĩstruẽdo nos in cõuersatiõe sibi sili ƺ q̃ ẽ possibile. Et h̃ sillis cõuersatio inuit̃ p cõuictũ cene. De ĩtio Job. xx. Stetit ie̾s⁹ ĩ medio discipl'oʒ suoʒ et dixit eis. pax vobis. Que q̃dẽ pax q̃uã vid'licʒ vbũ eĩnũ ĩ medio mẽtis stãs ipi mẽti ãnũciat. nõ ẽ aliud q̃ʒ ĩtima vnio aĩe cũ d'o. De ista pace sil'r et d' sursũ actiõe p̄dicta dic beñs Aug⁹. xiij. cõfes. Bono tuo dñe accendimur et sursũ ferimur. ascẽdim⁹ ascẽsiões ĩ corde et cãtem gradiũ cãtam⁹. Et sbdit. Igne tuo bono iardescim⁹ et im⁹. q̃niã sursũ im⁹ ad pacem hierlm. ibi nos collocauit volũtas bõa. vt nihil velimus aliud q̃ʒ pmanere illic ineternũ.

Subsermo quartus. XXVIII

Quem vos nescitis

A Tertiũ p̃ncipale ĩ q̃ innuit̃ h⁹ cõceptõis vbi eĩni mirifica occultatio. cũ d'r. Quẽ vos nescitis. De hac occulta vbi cõceptiõe d'r Job. iiij. Porro ad me dictũ ẽ verbũ abscõditũ. et q̃i furtiue suscepit auris mea venas susurrij ei⁹. i horrore visiõis nocturne. q̃n solʒ sopor occupare hoĩes. Ubi tria innuũt. Primũ ẽ vbi eĩni occulta ĩ mẽte cõceptõ. Q̃r vbũ abscõditũ. Scḋm ẽ ipi⁹ cõceptiõis mod⁹ et cõdicõ cũ addit. et q̃i furtiue suscepit auris mea venas susurrij ei⁹. Tertiũ ẽ mẽtis cõcipiẽtis. dispositõ cũ sbdit. i horrore visiõis nocturne q̃n solet sopor occupare hoĩes. Primo ergo innuit̃ vbi eĩni occulta in mẽte cõceptõ cũ d'r. Porro ad me dictũ ẽ vbũ abscõditũ. Nã s̃m Greg. vbũ abscõditũ iuisibilis fili⁹ vocat̃. Qḋ vbũ tũc electoʒ mẽtib⁹ d'r. cũ interna cõceptiõe mẽtib⁹ ĩspirat̃. Abscõditũ ergo verbũ audire. ẽ vbũ eĩnũ mẽte cõcipe. Qḋ h̃ abscõditũ d'r. q̃r etiã ab ipo hoĩe nescit̃. Et h̃ ẽ q̃ḋ hic d'r Quẽ vos nescitis. Q̃r sicut dicit apl's. j. Cor. ij. Quis hoĩm p̃t scire q̃ sũt hoĩs. nisi sp̃us hoĩs q̃ ẽ ĩ ipo. ita et q̃ d'i sũt nẽo cognouit nisi sp̃us d'i. Cõstat ãt q̃ cõcept⁹ mẽtal' celebrat̃ ex mera libtate diuina. Hic ẽ q̃ mysteriũ hm̃õi cõcept⁹ hoĩ est icognitũ. Sic ei mysteriũ ĩcarnatõis. ita ẽ ĩcõphẽsibile oĩ hoĩ. q̃ ei sc̃us iohãnes baptista idignũʒ se reputat soluere illũ noduʒ. imo se nescire fatetur. d. Et ego iq̃t nesciebã eũ. Jo. j. Sic et istõ mysteriũ cõcept⁹ mẽtal' ẽ hoĩ icognitũ. Scḋo innuit̃ ipi⁹ cõceptõis mod⁹ et cõdicõ. ibi. et q̃i furtiue et c. Ubi circa modũ cõceptiõis tagũt tria. Prio q̃ fit furtiue. Scḋo q̃ d'r fieri p aurẽ. q̃r d'r. suscepit auris mea. Tertiõ q̃ d'r fieri p venas. q̃r ñ d'r suscipere susurrũ. ƺ venas susurrij. De p̃mo sciẽdũ q̃ vbũ eĩnũ cõcipit̃ furtiue p̃p̃ tria. Tũ p̃pter ei⁹ excellẽtiã et icõphẽsibilitatẽ. Nõ ei possʒ mẽs ĩ corpe posita tãte rei imẽsitatẽ ferre si sciret. Unde filij isrl' dicebãt Moysi. Loq̃re tu nob̃. nõ loquat̃ nob̃ dñs. ne forte moriamur. Exo. xx. Et q̃ etiã rõne p̃les sũt appitiões ĩ somnis. q̃s hõ vigilãs ñ possʒ sustiere. q̃r vires suas excellit. Sic excellẽs sẽsibile ñ pficit ƺ corrũpit sẽsũ. Nec ista excellẽtia ẽ ad malũ hoĩs. imo ẽ ad maximũ bonũ suũ. Cũ eni cõceptõ vbi mẽtal' sit sũmũ oĩm donoʒ et operũ diuinoʒ. vt habitũ ẽ supra ĩ s̃mo. p̃mo dñice. ad bonum hoĩs ẽ q̃ ei⁹ cognitiõem trãscẽdat. Sic dicit leo papa ĩ s̃mi loquẽs de mysterio icarnatõis. Gaudeam⁹ igit̃ q̃ ad loq̃ndũ tãte mĩe sacramẽtũ. ĩpares sum⁹. sẽtiam⁹ nobis bonũ eẽ q̃ vicimur. Nẽo n. ad cognitõẽ vitatis mag̃ appropĩq̃t q̃ʒ q̃ itelligit ĩ reb⁹ diuĩs. etiaʒ si multũ pficiat. sp sibi supee q̃ḋ q̃rat. nã q̃ se ad q̃ḋ tẽdit p̃uenisse p̃sumit ñ q̃sita repit ƺ ĩ ĩq̃sitõe deficit. Tũ p̃p̃ nrãʒ humilitatẽ ad vitãdã vicʒ vanã gliaʒ q̃ mẽs possʒ icidre. si sciret se vbũ cõcepisse. Q̃r sicut di. Gre. sup p̃dicto v̾bo porro. Sũt pleriq̃ʒ q̃ dũ aliq̃d scitans ĩ se cõspiciũt. moritumescunt et q̃i d' vite sue pfcõe gl'iãtes. magnos se ĩ oĩb⁹ estimãt. ĩfra se cũctos d'spiciũt. q̃r se alios trãscẽdere arbitrãt. licʒ ñ nũq̃ʒ ecõuerso q̃nto mai⁹ donũ aliq̃ a d'o recipiũt. tãto mag̃ humili humiliãt. Unde btã v̾go audiẽs se mrẽʒ d'i futurã. dixit. Ecce ãcilla dñi et c. Sil'r Elizabeth cũ mat dñi ipaʒ visitaret. ac p h̃ ipa p̃sn̄tiã vbi icarnati cognosceret dicebat. Unde h̃ mihi et c. Tũ p̃p̃ vitãdã desidiũ tepiditatẽ. ne vicʒ cũ q̃s se iã culmẽ pfcõis app̃hẽdisse putaret. tepescẽt d'sidiũ ac q̃rẽdi. Unde apl's Phil. iij. Nõ q̃ iã cõp̃hẽdrim aut iã p̃ si q̃ mõ cõp̃hẽdã. Igit̃ p̃p̃ p̃dicta vbũ vẽit furtiue. Hon⁹ .n. fur ẽ dñs q̃r furat̃ dãdo ñ auferendo. ¶

De scḋo sciẽdũ q̃ h̃ cõceptõ d'r fieri p aurẽ p̃pter tria. Tũ q̃r p̃p̃riũ ẽ vbi p̃cipi p aurẽ sicut coloris p visũ. Unde btã v̾go q̃ cõcepit. nõ qualẽcũq̃ʒ hoĩeʒ ƺ ip̃m vbũ eĩnũ. d'r cõcepisse p aurẽ. Tũ q̃r audit⁹ ẽ sẽs⁹ q̃dammõ sp̃ual'. auris .n. ẽ organuʒ plenũ sp̃u natali. Unde sp̃us ĩ aure facit vtute auditi⁹. Et q̃r h̃ cõceptõ ẽ oĩno sp̃ual'. p q̃ntõ nõ dat̃ carnalit̃ sapiẽtib⁹ et ƺ carnẽ viuẽtib⁹ ƺ ƺ sp̃m. Unde q̃ʒdiu apli carnalit̃ sapuerũt d' xp̃o et ẽ p̃sn̄tia corpali ñ fuerũt idõei ad accipiẽdũ sp̃i. s. intra

illud Ioh. xvi. Nisi ego abiero paraclitus non
veniet &c. Tū qr auditꝰ ē sensꝰ mag disciplinabi
lis. ꝛ qr vbū hꝫ manifestare ꝛ docere. vel potꝰ v
bo fit mãifestatio ꝛ doctrinatō. Quare vbū dr
puenient̄ ꝑcipi pauré. B Beīno sciēduꝫ
ꝙ qr ſꝫ Greḡ. deū ī hac vita exꝓsse sicuti ē cogno
scere nō possumꝰ hinc ē ꝙ n̄ vocē ſꝫ susurriū ver
bi audimꝰ. Qui enī susurrat vocē nō exꝓmit. ſꝫ
latenē ꝑceptū inuit. In vita ãt beã. deꝰ exꝓsse loq
tur nō susurrat. Et qr nec hmõi susurriuꝫ occlte
scꝫ inspiratōis fit aīe immediate. ſꝫ ꝑ aliq media
creata. siue hmõi media sint creature. ex q̄r cōsi
deratiōe plerūqꝫ mēs surgit ad cōtēplatioꝫ cre
atoris sm Greḡ. siue scripture ex q̄rū lectiōe nō
nūqꝫ mēti aliq diuiā secreta reuelãt. siue et hu
iusmodi media sint spēs ifuse. vl' imaginarie. q̄
les habuit ioh̄s scribēdo apocalipsim. vl' itelligi
biles q̄les forte habuit idē ioh̄s scribēdo euāge
liū ī pncipio. Et hmõi media itelligunt hic ꝑ ve
nas. Un̄ nō dicit suscepisse susurriū ſꝫ venas su
surrij eiꝰ. Vel ꝑ venas susurrij eiꝰ accipe possu
mꝰ signa ꝛ idicia. ex qbꝰ ꝑpendit ꝑceptio vbi ad
epta i mēte. Licꝫ enī istō ieffabile mysteriū sui in
cognitū hoī ꝛ occultū vt dictū ē. Et hoc iquātū
innit spū hūano ꝛ ꝑ certitudinē. aliqlr tñ ē hoī
cognoscibile spū diuino. ꝛ ꝑ aliq sig ꝛ idicia d q
bꝰ dictū ē i hmōe dñice ꝑcedēti. Un̄ apls i. Cor
ij. Nos aūt nō spūm hꝰ mūdi accepimꝰ. ſꝫ spūꝫ
q ex dō ē. vt sciamꝰ q a dō data sūt nobis. Ea ãt
q sic cognoscamꝰ ꝑ spūm dei. nō dr hō scire. ſꝫ ip̄e
spūs dei. vt dclarat btūs Aug. xiij. cōfes. c. xxxi. ꝑ
tractās vba apli supdicta. Sicut mysteriū icar
natiōis vbi. ioh̄i fuit icognitū spū hūano ꝛ ꝑ cer
titudinē. Et quātū ad h̄ dixit Et ego nesciebā eū
Qr tñ sibi inotuit spū diuīo ꝛ ꝑ signa. iō statim
subiūxit. Sꝫ q misit me baptizare i aq̄. ille mihi
dixit. Sup quē videris spūꝫ dscēdētē ꝛ manētēz
sup eū. hic ē q baptizat in spū. Sic ē de mysterio
mētalis ꝑceptiōis vbi eīni. qr de h̄ mēs aliqd ꝑ
nosticare pt ꝑ aliq signa. ꝛ tāto plꝰ qnto amplꝰ
deꝰ ꝑ spūꝫ suū scire dedit. certitudinalr tñ qd su
bit sit ꝛ qūo nec ip̄a mēs scire pt Et h̄ inuit salua
tor. d. ad Nichodemū Io. iij. Spūs vbi vult spi
rat. et vocē eiꝰ audis. ꝛ nescis vn̄ veniat aut q va
dat. Qd vbū ptractãs Bern̄. i soliloquio suo. sic
ait. Nō nūqꝫ dñe q̄si clausis oculis ad te inhiā
ti mittis mihi in os cordis. qd nō licꝫ mihi scire
qd sit. saporē q̄dē senno dulcē. adeo cōfortātē. vt
si i me pficeret. nihil vltra quererēz. ſꝫ cū accipio
nullo corpis visu. nullo spūs sensu. nullo aīe in
tellectu. aduertere pmittis qd sit. qd cū accipio
tenere volo ꝛ diiudicare eiꝰ saporē. ſꝫ statī trāsit
deglutiā q dē illū. Et infra subdit. Sꝫ postea cū

gestio illō mēōne cōmin ere. vel etiā memoraꝫ
labilē scripto iuuare. re ꝛ experimēto cogor discer
nere. qd illō sit. qd in euāgelio dicis de spū. Ne
scis vn̄ veniat aut q vadat. Et sentiēs in me oīa
illa interiora mortua īuenio ꝛ isipida ꝛ ad deso
lū leuãdos eē oculos fōs vite. vt ī tuo solo lumi
ne videā lumē. E Tertio inuit eiꝰ dē mēns
ꝑcipiētis dispositiō cū subdit. ī horrore visionis
nocturne. Ubi tãguit duo. pene sq an edit disposi
tio mētis ꝑcipiētis vbū eīnū. Primū ē ꝑpo
defectuū recognitō qd inuit cū dr ī horrore visio
nis nocturne. Qr sic dicit Greḡ. Hūana mēs q al
tiꝰ eleuata eīna ꝯsiderat eo defectꝰ tpalibꝰ treme
facta formidat. qr tāto se reā viꝰ cernit. qnto se ab
illo lūie discrepasse. qd sup se ī timicat ꝯspicit Exē.
de alauda q dū canēdo dulnꝰ eleuatī altū. mox
se ad trã ꝓicit. Un̄ talē mētē q dā horror īuadit
q dr horror visiōis nocturne. visiōis i quãt. i. conte
platiōis tāte qr ex ꝯtēplatiōe ꝑcedēs. Nocturne
vō i. occlte ſꝫ sensū supra deductū. Ul' nocturne ſꝫ
Greḡ. i. caligiose ꝛ dubie. qr visio quã hic de dō
hēre possūꝰ ē q ī sb caligie speꝫ Et qi dubia adhuc
luce obūbrata. In patria vō vidbimꝰ eū clara
luce sicī die. Isto horrore ībata fuit illa spōsa Cã
ti. vi. Nesciui. aīa mea ꝯturbauit me ꝑpī q̄drigas
aminadab. Nesciui iquã ꝑpī ꝑceptōis occultati
onē. aīa mea ꝯturbauit me. ꝑ horroris iuasionē
ꝛ h̄ ꝑpt q̄drigas aminadab. i. ꝑpī diuie ꝯtēplati
onis degustatiōez. Per aminadab et q iterptat
pat meꝰ voluntarie. itelligi pt vbū eīnū. Ip̄e enīz
voluntarie genuit nos vbo virtutis. Quadrige hꝰ
aminadab sūt vehicla qbꝰ mēs ducit ad ꝯtēplati
onē vbi eīni. Ubi possemꝰ assignare. iiij. rotas. i.
q̄ttuor vtutes sbuehētes aīaꝫ. vel q̄ttuor modos
vl' grdꝰ ꝯtēplatiōis de qbꝰ supsedo ad pñs F
Secūdū ē terrenoꝝ desideriorꝝ repssio. qd in
nuit cū dr. Qn solet sopor occupare hoīes. So
por n̄ ē aliud qꝫ depssio sensuū. vt dpssio sesibiliū
delectationū. Un̄ Greḡ. Quisqs ea q mūdi sūt
agere appetit. q vigilat. Quisqs vō intimā q̄terē
q̄rēs hꝰ mūdi strepitū fugit. velut obdormiscit.
Sic soporata fuit spōsa Cant. v. Ego dormio et
cor meū vigilat. Quāto ei magis sm Gre. mēs
scā a strepitu se tpalis ꝯcupie cōpmit. tāto ve
riꝰ intima cognoscit. ꝛ tāto alacriꝰ ad intima vi
gilat. quãto se ab exteriori inquietudine occul
tat. Exemplū huiꝰ est in Iacob. q cū in via posi
tus dormiret lapide supposito capiti suo. meru
it videre scalam et angelos dei ascendentes et
descendētes. Sic mens in via pñus vite lapidi
christo innixa. ꝛ a strepitu mūdialiū soporata.
rapit ad diuinoꝝ cōtēplationē. vt pulcre dedu
cit Greḡ. v. li. Mora. ca. xxvij. Quē soporē nob

in pñti cōcedat ⁊ in futuro pficiat Jesus christus ⁊c.

¶ Quarta feria quattuor temporum in aduentu. XXIX

Missus est angelus

Missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee cui nomē nazareth ad virginem desponsatā viro cui nomē erat ioseph de domo dauid et nomen virginis maria. ● A. ¶ Quia nec lex nec ius nec mos habet vt sponsā q̄s accipiat quātūcūq₃ magne autoritatis existat. nisi prius sup hoc virginis quā desiderat cōsensū acq̄rat. xxx. q. v. Nec illō. Vñ de rebecca Geñ. xxiiij. dr. Uocemus puellā ⁊ queramus eius voluntatē. Jure etiā cauet̄. q matrimoniū nō cōtrahit̄ nisi de cōsensu vtriusq₃. Et hic mos ē etiā apud oēs. Uolēs itaq₃ deus pat habere sponsam in hoc mundo. ex q̄ filiū haberet in carne humana. neq̄q₃ hoc sine ꝯsensu virginis quā ab eterno p̄elegerat pficere voluit. s₃ legationē misit ad eā vt eius cōsensum exq̄reret. Quo habito. ipsa mater filij sui vnigeniti fieret. Btūs igit̄ Lucas velut cācellarius celestis curie volens nobis desponsationē v̄ginis matris vbi eterni. q̄ initiū extitit repatiōis nrē. patefacere. pcedit eodē ordine q̄ in p̄ma matre humani generis fuerat initiū nostre pdiciōis. vt repatō rñdeat lapsui. Quia sic dicit Bern̄. Placuit deo eodē ordine ⁊ eodē modo hoiem recōciliare. q̄ nouerat cecidisse. Ceciderat aūt hō sm̄ Bedā dyabolo destinānte. serpēte exequēte. dyalogo intueniente. mliere cōsentiēte. Reparatus est eodē ordie ecōtrario deo destinante. angelo exequēte. dyalogo intueniente. virgine cōsentiente. Et sm̄ h̄ euāgeliū p̄ns habet quattuor ptes. In p̄ma describit̄ noua legatio diuine maiestatis. In scd̄a pmpta executio angelice dignitatis. Ibi. Et ingressus angelus. In t̄tia mutua collocutio ingrede veritatis. Ibi. Que cū audisset. In q̄rta describit̄ deuota hūiliatio v̄ginee volūtatis. Ibi. Dixit aūt maria. Ecce ancilla dñi. ¶ In prima pte euāgelista q̄nq₃ facit. q₃ p̄mo tangit q̄n fcā sit h̄ legatio. q₃ i mēse. vj. vt dicit text. Scd̄o q̄s fuerit legatus. q₃ angelus gabriel. Tertio a q̄ fuerat missus q₃ a deo. Quarto q̄ missus ē. q₃ i ciuitatē galilee. Quito ad quā. q₃ ad v̄ginē ⁊c. Unūqdq₃ aūt hoꝝ plenū ē mysterijs. ⁊ singula spirāt ineffabilia sacramēta. Ergo vt dicit Beda. Uerba q̄ hic ponūt̄ solēniter notāda sūt. tātoq₃ corde īserēda. quāto manifestius apparet. q in ipsis tota redēptiōis nrē sūma cōsistit. Et iō in expositione huius euāgelij lic₃ me diutius imorari. ● B. ¶ Primo ergo describit̄ q̄n fcā sit hec legatio. q₃ i mēse vj. s. a cōceptiōe iohis q̄ fuit martius. Nā. xxv. die hui mēsis ꝯceptus ē christus. sicut ⁊ xxv. die mēsis decēbris natus fuit. ¶ Querēret aūt aliq̄s q̄re i hoc mēse sexto sc₃ martio. spēaliter deus ꝯcipi voluerit. Rñ. dicēdū q̄ h̄ p̄nt assignari quattuor rōnes. Prima rō ē. q₃ mēsis iste dicitur ē mēsis nouoꝝ. Exo. xiij. Et pp̄ter hoc debuit i ipo illud nouū fieri sup terrā de q̄ Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs sup terrā. femina circundabit virū. glosa gremio vteri sui. Scd̄a q₃ in mēse illo incipit terra renouari in terrenascētibus. Ipse eni debebat oīa renouare Apoca. xxj. Ecce noua facio oīa. Tertia q₃ in mēse isto incipiūt florere ⁊ apparere flores. et pp̄ter hoc flos nō debuit cōueniēti ꝯcipi q₃ ipe floꝝ. Cant. ij. Ego flos cāpi. Quarta ratio ē sm̄ Bedā. q₃ i hoc mēse ē eq̄nocciū vernale. ⁊ tūc dies icipiūt fieri longiores noctibus. In ꝯcepiōe āt christi nox recessit. dies aūt appropinq̄uit Ro. xiij ⁊c. Eadē aūt rōne sm̄ Bedā nasci voluit in mense decēbri in q̄ ē solstitiū hyemale. q̄n dies incipiunt crescere. Et si q̄s obijciat. etiā añ tps natiuitatis dñice p aliq̄s dies crescere die. Rñ. Beda q h̄ nō refert i pposito. Q₃ ⁊ iohēs añ christū euāgelizabat regnū celoꝝ. ¶ Notādū etiā q numerus senarius ñ vacat a mysterio. Uñ christus ꝯceptus ē vj. etate. sexta cyliade. sexto mense. ⁊ vj. feria. Sexta nāq₃ etate. q₃ ipe erat p quē debebāt oia tpa pfici. Numerus aūt senarius pfectus ē. Itē₃ sexta cyliade. i. millenario q̄ ē limes oīm nueroꝝ. Et christus ē limes ⁊ finis oīū entiū. Itē sexto mēse q₃ isto mēse factus ē mūdus q̄ p ipsū debebat reficī sicut p ipm factus fuerat. Itē feria sexta. q₃ illa die creatus ē hō ⁊ p ipsū d̄bebat recreari iā pditus. Et iō filius eadē etate. eodē millenario. eodē mēse. ⁊ eadē feria passus ē reuolutis xxxiij. āñis vt dr̄ in historia scolastica. Et lic₃ forte scriptū nō īueniat̄. vt oīa ꝯuenirēt. dici possz q etiā sexta hora ꝯceptus esset. q₃ ea hora passus ē sicut etiā eadē hora peccauit hō. vñ sic sm̄ q̄ndā ꝯgruētiā eadē hora q̄ eua seducta fuerat p diabolū maria edocta fuit p angelū. ● C. ¶ Deinde describit̄ q̄s fuerit legatus. q₃ missus ē āgelus gabriel. Ubi tria sūt videnda. s. q̄re missus. q̄re āgelus. ⁊ q̄re gabriel. Missus dr̄ vt reparatio rñdeat lapsui. Nā ad mulierē p̄mā. s. euā venit malus āgelus nō missus. s₃ pprio arbitrio motus. Ad mlierē āt scd̄a₃ nō audebat etiā angelus celestis accedere nisi missus. ¶ Quare āt āgelus mitti debuit q̄ntuplex ē rō. ¶ Prima ē aptitudo mysterij sm̄ Bedā ⁊ glo. vt sicut p āgelū malū seducta ē mlier ad pditiōē. sic p āgelū bonū edoceret̄ mlier ad salutē. Uñ glo. Mulier a diabolo seducta morē intulit. ⁊ ecōuerso mlier ab āgelo edocta salutē edidit. Scd̄a fuit reuerentia virginis

sm beatū Aug. Que cū oīno renūciasset hoīb9 et esset sup hoīes cōstituta. nō nisi ab angelo debuit salutari. ne crederet intentio carnalis in salutatiōe. Et p̄terea. qm̄ dignū erat vt homo intraret penetralia tante puelle. que ad hoc manebat clausa et solitaria ne hoīm pateret aspectib9. Vn̄ dicit̄ de ea Cant. iiij. Ortus cōclusus. Et iō nō patuit ad eā ingressus nisi desup. i. de celo venienti. Vn̄ infra Et ingressus angelus ad eā. ¶ Tertia rō fuit sm Greg. sublimitas saluatoris q̄ nūciabat̄. qui non nisi p sublimiorē creaturam debuit annūciari. Vn̄ deus pater loquitur ad filiū Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meum. et p̄parabit viā añ faciē meā. Celestē eni regem. celestis nūcius debuit p̄currere qui regē nūciaret venturū. Nō eni decuit tātū regem sine magno p̄cursore venire q̄ ei faceret hospitiū preparari. ¶ Quarta est p̄uilegiū virginitatis. Vn̄ dicit Hiero. Bene angel9 ad v̄gine mittit q̄z semp est angelis cognata virginitas ¶ Quia est restauratio ruine angelice. p̄pter quā etiā fcā est incarnatio. Propter qd̄ angel9 nō debuit excludi ab hoc mysterio. sicut nec mlier. ·B·

¶ Quare vero nō quilibet angelus sz gabriel q̄ interp̄tat̄ fortitudo dei missus fuit. quadruplex ē ratio. ¶ Prima. q̄z mittebat̄ ad fortē scz beatam v̄ginem. de q̄ Prouerb. vlt. Mulierē fortē q̄s inueniet. Et postea seq̄tur. Et de vltimis finib9 preciū eius. Qd̄ p̄prie nō nisi de sola beā virgie verificat̄. q̄ deū et hoīem in infinitū distātes ypostatica vnione in se cōplexa est. ps. xviij. A summo celo egressio ei9. et occursus eius vsq3 ad summū eius. ¶ Scd̄a q̄z mittebat̄ cōtra fortem ad annūciādū direptionē atrij sui. de q̄ Lu. xj. Cum fortis armat9 &c. Vn̄ fortem oportuit esse nūciū qui intrabat regnū fortis ad deducendū sibi et ad ānūciādū inuasionē atrij sui scz mūdi. ¶ Tertia q̄z annūciabat fortē id ē. christū q̄ est dn̄s fortis et potēs ī prelio vt d̄r in ps. xxiij. De q̄ Esa. ix. Vocabit̄ nomē eius ammirabilis deus fortis. Qui debebat expugnare fortē. id est. diabolum Hiere. lxviij. Fortis impegit in fortem. id est diabolus in christū in die passionis et ambo pariter corruerūt. iste sm carnē moriēdo. ille virtutem amittēdo. ¶ Quarta quia opus qd̄ nunciauit reqrebat virtutē fortem. q̄a potentiā diuinam. Nā opus incarnatiōis diuine erat sup omnē v̄tutē nature. Jdeo gabriel mittit̄ q̄ suo p̄mia fortitudinem et virtutē diuinā insinuat. ·E·

¶ Tertio d̄scribit̄ a q̄ miss9 q̄z a deo i. hoc p̄p̄ tria. ¶ Primo ne putaret̄ missum ab homie et sic accederet carnalis suspitio. vel certe dubitaretur de nūcio. p̄pter hoc dixit zacharie Lu. j. Ego sum gabriel q̄ asto ante deū. Quasi diceret sm Bedā et Chryso. Si homo talia p̄mitteret. dubitare posses. sz tm̄ si angelus et a deo missus nil humanū suspicerī. ¶ Scd̄o vt detur intelligi q̄ non de quocūq3 ordine angelo2 q̄ frequēter ad annūciandū aliq̄ etiā p aliqs angelos mittunt̄ esset angel9 ille. sz de supmo et immediate a deo. ¶ Tertio ne crederet̄ q̄ vlli alio2 spirituū pausq3 v̄gini reuelasset deus tam altū ꝯsiliū excepto gabriele. p quē nunciabat̄. In q̄bus oībus apparet magna dignitas virginis. Et hāc duplicem rationem vltimo positam assignat btūs Bern. sup locū istum. d. Nō arbitror hūc angelū d̄ minoribus esse. q̄ qualibet ex causa solent ad terras fungi legatiōe. Qd̄ ex ei9 noīe palam intelligi dat̄ quod interp̄tatur fortitudo dei. Et q̄z non ab aliq̄ alio forte excellentiore se vt assolet spū sz ab ipso deo mitti p̄hibet̄. ¶ Et notandū q̄ de9 mittens angelū fuit tota trinitas. pater. filius et spūs sanctus. Pater quidem misit. q̄z ei inciebit prouidentia de filio. de spōsa et d̄ genitrice. Fili9 vō misit q̄a venturus erat in v̄ginem. Sed spirit9 sanctus etiam misit quia ipse sanctificare et obumbrare habuit ipsam. ·F· ¶ Quarta describit̄ quo missus q̄z in ciuitatē galilee cui nomē nazareth. Nota ergo hic tria. scz q̄re ad ciuitatem. Itē q̄re galilee. Item q̄re non ad aliam de galilea sz ad nazareth. ¶ In ciuitatē q̄dem p̄p̄ vnitatem pacis quā facturus erat his q̄ nūciabant̄. Ciuitas eni dicit̄ ciuiū vnitas. Eph. iij. Ipse eni est pax nostra q̄ fecit vtraq3 vnū. Vn̄ ipse dicebat Joh. x. Alias oues habeo que non sunt de hoc ouili et illas oportet me adducere. et fiet vnū ouile et vnus pastor &c. Itē Joh. xj. Jes9 moriturus erat p gente. et non tātū p gente. sed vt filios dei q̄ erant dispersi congregaret in vnum. ¶ Galilee vero p̄pter mutabilitatē imperij. q̄z scz trāsiturus erat de incredulitate iudeo2 ad fidem gentiū. Galilea eni interp̄tat̄ trāsmigratō. Esa. ix. Populus gentiū q̄ ambubulabat in tenebris vidit lucem magnā. Est aūt ad lrām duplex galilea. Vna est galilea gentiū ꝯuicta tyri quā salomon dedit regi hiram. iij. Reg. ix. Et de illa nō dicit̄ hic. Alia ē sup mare genezareth et est galilea iudeo2. Et de illa intendit̄ h. ¶ Nazareth aūt p̄pter hūilitatē exempli. Q̄z nazareth erat p̄ua ciuitas. et noluit deus sicut t̄reni reges magnā ciuitatē eligere in nuptijs suis. quibus copulauit sibi naturā humanā vt nos doceret sp̄ humilia loca eligere. Luc. xiiij. Qui se exaltat humiliabit̄. Est et alia rō quare in nazareth concipi voluit. Q̄z nazareth interp̄tat̄ flos. Cōueniens ergo fuit vt verus flos. i. christus cōciperetur

in flore. i. in nazareth. et de flore. i. de beata virgine
et cum floribus. i. cum pe flore. et sic accepemus florem de flo
re in flore inter flores. Dicitur autem flos iesus primo
propter decorem sancte conuersationis Cant. v. Dilectus
meus candidus et rubicundus. Secundo propter odorem
suauis opinionis Cant. i. Curremus in odorem vnguen
torum tuorum. Tertio propter fructum passionis Can. iii.
Fructus illius dulcis gutturi meo. Et nota quod flos
ille floruit in conceptione. et hoc in nazareth. apparuit
in natiuitate. et hoc in bethleem. sed emarcuit in
passione. et hoc in hierusalem. Item floruit inter duo li
lia scilicet angelum nunciantem et virginem concipientem. Ap
paruit inter duo animalia scilicet bouem et asinum in presepio
Esa. i. Cognouit bos possessorem suum et asinus pre
sepe domini sui etc. Emarcuit inter duos latrones in
cruce. Sed certe refloruit tandem in resurrectione.
Si ergo carpe vis istum florem. sequere decorem sue
conuersationis. predica odorem opinionis. et sic habe
bis fructum passionis. .G. ¶ Quinto describitur per
sona ad quam missus. quia [ad virginem desponsatam vi
ro cui nomen erat Ioseph de domo dauid et no
men virginis Maria.] Ubi commendat euangeli
sta personam ad quam facta est missio a quattuor. ¶ Pri
mo commendat eam a pudicicia virginali [ad virgi
nem] non ad qualibet virginem. Sed vt dicit Remi
gius virginem mente. virginem corpore. virginem professione
Nec fuit ista virgo subito et a casu inuenta sed ab eter
no preordinata. Unde dicit Damascenus li. iiii. ca. vi
Ipsa dei genitrix ab eterno et a principio per dei con
silio predeterminata et diuersis imaginationibus
et sanctificationibus prophetarum per spiritum sanctum pre
imaginata et predicata fuit. ¶ Sed quereret hic qua
re christus voluit concipi et nasci ex virgine. Responsio.
Dicendum quod propter plures rationes. Prima est secundum be
atum Bern. Quia congruum fuit vt si deus concipi vel na
sci debuit. non nisi de virgine conciperetur vel nasceretur.
Item si virgo paritura erat vel conceptura. non nisi deum
conciperet et pareret. Unde Bern. Porro deum hominem de
cebat natiuitas. vt non nisi de virgine nasceretur. Ta
lis congruebat et virgini partus vt non pareret nisi de
um. Secunda est secundum Damas. iiii. li. vi. quod in celis pa
trem sine matre. in terris haberet matrem sine patre.
Tertia est secundum Aug. quia conueniebat vt per cuius ad
uentum reparari debuit virginitas. faceret matrem esse
non corruptam. fas enim non erat vt dicit beatus Au
gu. vt virtus castitatis per voluptatem luxurie nasce
retur. quia regnum tenere debuit virginitatis quod rex
genuit castitatis. Quarta secundum eundem beatum Au
gu. vt signaret membra sua mystica de virgine eccle
sia secundum spiritum nascitura. ideo decuit caput de virgine
nasci. Quinta vt sicut primus adam de terra virgine fa
ctus erat. ita secundus adam de virgine homo fieret. Ter
ra vero sicut per euam virginem facta fuit humani gene

ris perditio. ita per mariam virginem fieret eius dem repara
tio. Septima quia iusta legis preceptum erat ex. Opor
tet seruare honorem maternum. honor autem matrius
est virginitas. Octaua vt prophetie veritas responderet.
Esa. vii. Ecce virgo concipiet etc. Nona ratio est propter
complementum operum dei. Nam deus fecit tres homines sine
viro et femina vt adam. Item de viro sine femina vt
Euam. Item de viro et femina sicut quotidie facit. Eri
gebat ergo ad complementum factionis vt faceret ho
minem ex femina sine viro. Et hec est ratio Anselmi
in li. de conceptione virginali. Decima est quia non debuit
it nisi nouo ordine de celo venire. qui vetustatis de
strueret imperium. Undecima est quia dominus sibi virginis
requisiuit hospitium vt nobis ostenderet castam mentem eius
esse habitaculum. Et he vltime due rationes sunt beati
Aug. in sermo. natiuitatis. .H. ¶ Secundo com
mendat eam a statu matrimoniali [desponsatam vi
ro etc.] An autem conueniens fuerit eam esse desponsatam
habes infra in euangelio vigilie natiuitatis. ¶ Sed
quare christus de desponsata nasci voluit. multi
plex ratio assignatur a diuersis doctoribus. Quarum quin
que sumuntur ex parte filii. Prima secundum Hiero. et glosa
et Rabanum. est propter declarationem originis vt videli
cet per virum generationis series texeretur. quia sic est consue
tudo iudeorum. et sic exposcit ordo dignitatis. Maria
et Ioseph erant ambo de eadem tribu. scilicet Iuda
Unde demonstrata origine Ioseph scitur origo Ma
rie. Secunda est secundum beatum Amb. propter remotio
nem suspitionis. ne scilicet videretur cepisse a legis iniuria
Cum prius innupte lege damnaret. Tertia est secundum eun
dem Amb. propter remotionem excusationis. ne scilicet he
rodes et iudei viderentur iuste christum persequi quasi nas
tum de adulterio. Quarta est secundum Orig. propter su
stentationem pueri. marie cum deportari deberet in
egiptum. Quinta secundum eundem Orig. et ignacium et
hieronymum amb. et damas. est propter occultationem
natiuitatis christi. vt videlicet hoc mysterium diabo
lo celaret. qui nesciuit discernere. an ex virgine. an ex
virili semine ex vxore natus esset. Si enim sciuisset con
spirasset ad infamiam virginis. vel ad nocendum plus.
vel ad mortem vtriusque. Sciebat quidem christum nasci
turum de virgine. et non obseruabat si aliqua virgo conci
peret que ipsam infamaret. Sed cum virgo desponsata
concepit. talem conceptum non perpendebat Et ita diabolus
deceptus fuit. non putans matrem nuptam esse virginem.
nec filium esse deum. Sed hec ratio parum videtur momenti.
quia diabolus ea que corporaliter fiunt perspicacitate sui sen
sus optime cognoscat. quare videre potuit virginita
tem matris in sua carne. non obstante desponsatione.
Ad quod dicendum quod diabolus multa per virtutem sue nature.
a quibus tamen prohibetur virtute diuina. sic dicit beatus Aug.
iii. de trini. Sic non potuit videre matrem esse virgi
nem quia non fuit permissus. Sed nec ista ratio videtur

maioris momenti. quia eque fuisset probibitus si non babuisset virum. Unde potest referri hec ro ad membra diaboli. Et sic videtur intelligere Amb. Fuit etiam desponsatio velamen diabolo. ne diligenter perscrutaretur ea que circa ipsam fiebant virtute diuina. ¶ Quinque alie rones sumuntur ex parte matris. Prima est secundum Amb. ad vitationem infamie. Maluit enim dominus alios de suo ortu quam de matris pudore dubitare. Sciebat enim teneram esse virginis verecundiam et lubricam famam pudoris. nec putauit ortus sui fidem matris iniuriis astruendam. Preseruabatur autem maria ab infamia per desponsationem ioseph. qui fuit testis sue castitatis et pudicicie. quam vtique cum esset iustus vindicasset opprobrium nisi agnosceret sacram. vt dicit Amb. Secunda est secundum Rabanum Bedam et Hiero. ad vitationem pene ne videlicet virgo sicut adultera lapidaretur. Sed diceret aliquis. Si in desponsata inueniretur corrupta non esset adultera nec per consequens lapidanda. quod patet Deut. xxij. Si inuenerit quis puellam virginem que non habet sponsum et concubuerit cum ea. dabit patri eius l. siclos argenti. et habebit eam vxorem. Rn. dicendum secundum quosdam quod hoc quod hic dicitur refertur ad lapidationem infamie Uel aliter. quia beata virgo fuerit de genere sacerdotali cum esset cognata elizabeth. Sed si filia sacerdotis deprehendebatur in stupro. illa erat flammis comburenda Leuit xxi. Et ita secundum legem ei pena mortis deberetur. Tertia est secundum Hiero. et Aug. ad sustentationem solatij vt ei scilicet ministraret siue in egyptum iens siue inde denuo rediens. Quarta est secundum glo. ad roborationem fidei. vt scilicet marie verbis maior fides adhiberetur. Uideretur enim mentiri innupta pregnans. nec crederetur si diceret se esse virginem. Quinta est ad participationem status singuli vt videlicet mater domini haberet aliquid cuiuslibet status. scilicet virginitatis. matrimonij. et viduitatis. ¶ Quinque autem alie rones sumuntur ex parte aliorum. Prima est secundum Glo. et Amb. ad remotionem excusationis pacti. ne videlicet virginibus male viuentibus velamen excusationis preberetur. ex quo infamata mater domini videretur. Secunda est secundum Aug. ad confirmationem matrimonij contra futuros hereticos qui volebant damnare matrimonium. Tertia est ad sublationem opprobrij. vt scilicet ab omni gradu feminarum tolleretur opprobrium quod in eua incurrerant omnes femine. et ideo vtrumque ponit euangelista. scilicet prius ponit virginem et postea desponsatam. vt ostenderetur nuptijs preferenda virginitas. Et desponsatam subiungit ne per electionem virginitatis nuptie excluderentur. scilicet tam virgines quam nupte quam etiam vidue in persona marie a communi opprobrio quod in eua contraxerant eruerentur. Quarta est ad commendationem exempli. vt videlicet ostenderet facta desponsatione ante conuentionem esse liberum transire ad meliora vota sponso irrequisito. vt est in religionis ingressu vbi anima desponsatur deo. sicut fuit in beata virgine cuius matrimonio vt dicit Leo papa in sermo. de natiui. est interpres angelus. fides pronuba. desponsatio castitatis donatio virtutis. iudex conscientia. causa deus. conceptio integritas. virginitas partus. virgo mater. Quinta est secundum Chry. ad declarationem mysterij quod scilicet christo desponsatur ecclesia. que virgo est immaculata sine macula et sine ruga. Cuius virginis omnes sumus filij in fide Jesu christi. Patet igitur cur desponsata. desponsata quidem est sed non in concupiscentia uicta. vt dicit Aug. ¶ Dicta autem viro. Uirum noiat vt dicit Bern. non quia maritus. sed quia homo virtutis et iustus erat. et ideo fuit testis legitimus. ¶ Sed nunc querimus cur non desponsata cuilibet viro sed tali viro. cui nomen erat Joseph Dicendum quod non sine magna rone exprimitur hoc nomen Joseph. magnum enim latet in hoc noie mysterium vt dicit beatus Bern. Quattuor enim inueniuntur principes huius nois celebres in scriptura. Primus fuit filius Jacob. Secundus iste vir Marie. Tertius Joseph abarimathia. Quartus ioseph iustus in actibus aplorum. Primus precessit in figura christum nasciturum. Secundus nato puero curam egit Tertius mortuo sepulturam exhibuit. Quartus testimonium reddidit suscitationis. Primus prefigurauit Secundus procurauit. Tertius tumulauit Quartus predicauit. In primo commendatur prudentia. quia somnia pharaonis prudenter exposuit. In secundo castitas. quia mariam virginem resignauit. In tertio fortitudo. quia audacter introiuit ad pilatum et petijt corpus Jesu In quarto iusticia. Unde iustus noiatus est. Talem itaque decebat habere nomen sponsum virginis in quo inueniretur mysterium ois virtutis Unde et ioseph hoc interpretatur accrescens. scilicet per augmentum virtutis Gen. xxviij. Crescere te faciat deus atque multiplicet. vt sic in minori bono augmentaretur de die in diem donec spiritualiter christus formetur in nobis. vt dicit Alcuinus super eodem noie Joseph · Ix. ¶ Tertio commendatur ea a nobilitate originis de domo dauid que erat domus regalis. Sed quereret aliquis quare hoc pertinet ad genealogyam marie quod Joseph dicitur fuisse de domo Dauid. Rnsio. dicendum quod secundum Hiero. et Damas. non est consuetudinis scripture alicuius genealogyam per mulieres describere. et ideo non ponitur hic directa genealogya virginis sed indirecta cum fuerint de eadem domo Quod ex hoc patet Quia secundum preceptum legis non fuit licitum commisceri alteri tribui. ne confunderetur hereditas. et ideo cum dicitur ioseph fuisse de domo dauid. hoc idem de virgine intelligas Ex quo patet christum natum esse de domo Dauid quamquam in conceptione nihil operatus fuit ioseph Unde bernardus Ambo erant de domo et familia dauid. sed in altera completa est veritas quam iurauit dominus dauid. altero tantum teste et conscio scilicet ipso ioseph ¶ Ad sciendum autem plenius quod ioseph et maria de eadem domo fuerunt Nota quod dauid inter ceteros habuit duos filios scilicet nathan et salomonem. Ex linea nathan de

scendit maria. Quod sic ē videre secundum damas. Nā p nathan descēdit leui inter medios multos. leui aūt genuit melchi q̄ et mathat frēs. et panterē. Pantere aūt genuit barpantherē. Barpāther aūt genuit ioachim. Joachim vero v̄ginē mariā. Ex linea vero salomōis descēdit ioseph. Quod sic p3. Nā p salomonē multos intermedios descendit mathan. Qui mathan habuit vxorē noīe estha. ex q̄ genuit Jacob. Defuncto aūt mathan. Mathat q̄ et melchi ex stirpe nathe eandē esthā accepit vxorē et ex ea genuit heli. et secundum h iacob et heli fuerūt frēs vterini. Duxit aūt heli vxorē et3 mortuꝰ ē sine liberis. et accepit iacob frat eiꝰ vxorē secundum leges et suscitauit semē frīs sui defūcti. et ex ea genuit ioseph viruz marie. Et sic p3 quō ioseph ē filiꝰ iacob secundum naturā. s3 secundum legē filiꝰ heli. et quō maria et ioseph fuerūt de domo dauid .L. Et nota q in h q dic̄ de domo dauid cōmendat marie nobilitas. q2 dauid fuit rex et ipsa filia regis. Psal. Astitit regina a dextris tuis. Itē marie humilitas. q2 dauid humil. et ipsa humillima. ij. Reg. vj. Ludā et vilior fiā. ero q3 humilis ī ꝯspectu meo. Itē marie pietas. q2 dauid piꝰ et misericors. et ipsa mīe mat. j. Mach. ij. Dauid ī sua mia ꝯsecutꝰ ē sedē regni. De his im bus dic̄ h̄ns bern. in omel. hꝰ euangelij. Uirgo maria ex regibꝰ orta. ex semīe abrae generosa. ex stirpe dauid diuinꝰ ꝯcessa. celiꝰ pmissa. q̄ntuz ad p̄mū. Et īfra. Per te heniꝰ accessū ad filiū tuum O hn̄dicta inuētrix grē. genitrix vite. mater mīe. q̄ntū ad tertiū. Et ibidē Excuset apd ipsū integritas tua culpā corruptionis nrē. et humilitas tua deo gta nrē veniā ipetret vanitati. q̄ntū ad secūdū. M. Quarto cōmēdat eā a dignitate nois [Et nomē v̄ginis maria] Hoc venerabile nomē triplicē h3 interp̄tanōz ī triplici lingua Hebraice interp̄tat stella maris vl illūiatrix. Latine ethimologizat mare amaz. Syriace vo dn̄a nūcupat. Et q2 noīa iposita indicāt aliq̄d de cōditionibꝰ noīati. nomē istud hn̄dictū eū oī reuerētia et deuotiōe noīandū explicat p̄claras ꝯditiones hꝰ v̄ginis. Ipsa eni fuit stella pp̄e vl illūinatrix in filij natiuitate. q̄n emisit illū radiū singlarē q illūiat oēm hoiem veniētē in hūc mūduz Fuit aūt amaz mare ī filij passiōe. q̄n gladiꝰ doloris eiꝰ aīam ptrāsiuit. Dn̄a vo fuit ī sui assumptiōe. q̄n exaltata ē sup choros anglōz. Ul' aliū stella maris ī peccōz ꝯductiōe p mare istiꝰ seculi sustētās eos ne pereāt et ducēs ad filiū. Unū oculi oīm peccōz sūt ad ipsaz sicut oculi oīm nautarū ad stellā Ecc. xxiiij. In me oīs spes vite. Hec ē illa stella de q̄ Num. xxiiij. Orief stella ex iacob De hac stella dic̄ bern. ī omel. Ne auertas oc'os tuos a fulgore hꝰ syderis. si nō vis obrui pcell'. O

q̄sq̄s te intelligis in hꝰ seculi pfluuio magis inter pcellas et tēpestates fluere q3 sup terrā ambulare. respice stellā voca mariā. Si iactaris vndis supbie. si ambitiōis. si detractiōis. si emulatiōis respice stellā voca mariā. Si iracūdia aut auaricia. aut carnal' illecebra nauiculā ꝯcusserit mētis. respice stellā voca mariā Si criminū immanitate turbatꝰ vl ꝯcupiscētie feditate ꝯfusꝰ baratro desperatiōis icipias absorberi. respice stellā voca mariā. Ipsa tenēte nō corruis. ipsa pregēte nō metuis. ipsa duce nō fatigaris. ipsa ppicia peruenis. Sic ī temetipso expiri poteris. q3 merito dictum sit nomē v̄ginis maria maris stella. Amaz mare ē in peccōz cōuersiōe. p amaritudinē quā eis ipetrat vt ꝯuertant de pctīs suis. faciens eis aquā carnal' delectatiōis ꝯuerti ī vinuz cōpunctiōis Joh. ij. Uinū nō hn̄t. Dn̄a vo ē in tēptationū subuētiōe. liberans oēs d̄ angustijs suis Bern. In angustijs in piculis. in rebꝰ dubijs mariā cogita. mariā inuoca. nō recedat ab ore. nō a corde. Et vt ipetres eiꝰ orōis suffragiū ne deseras ꝯuersatiōis exēplū. ipsaz sequēs n̄ deuias. ipsaz rogās nō desperas. Uel aliē vt gerat typū triplicis statꝰ saluādoz. Inq̄3tū amaz mare gerit typū actiuoz. Inq̄ntū stella vl illūiatrix. seu illumiata gerit typū ꝯteplatiuoz S3 inq̄3tū dn̄a gerit typū platoz. De ethimologizatiōe hn̄dicti nois habes meliꝰ īfra ī s̄moe de vigilia. Cum esset desponsata.

Secūda pars euangelij ·XXX·

Et ingressus angelꝰ

ad eaz dixit. Aue grā plena dominꝰ tecū. benedicta tu in mulieribus. Descripta dei patris noua legatiōe describit eiꝰ legatiōis pmpta executio. in q̄ pcessit angelꝰ sic bonꝰ rhetor. A. Sūt eī tres ptes p̄ncipales orōis rhetorice. s. exordiū. narratio et ꝯclusio secundum tulliū Et secundum has valde ordinate pcedit āgelꝰ. vt etiā describit euāgelista Primo ergo p̄mittit salutatiōis ingressꝰ. Scdo seqt narratiōis pgressus. ibi. Et ait āgelꝰ. Tertio subiūgit ꝯclusiōis terminꝰ. ibi. Jo3 et qd nascet. In p̄ma pte tria fac̄. Primo tāgit āgeli appulso. Secūdo ponit ipsius salutatio. ibi Aue grā plena. Tertio subicit v̄ginis auscultatio. ibi. Que cuz audisset Scdm vnā lecturā Quātū ad p̄mā ptē dic̄ q ingressus ē angelꝰ ad eā s3 mariā. Ubi tria sūt ꝯsiderāda Primo q āgelꝰ ē ingressꝰ ad eā. Nō q̄d ē foris vagātē inuenit eā. Sed vt dicit Chryso. solā in penetrabilibꝰ quā nemo virorū videret. solꝰ āgelꝰ repit Manebat eī p̄udēs v̄go ī ꝯclaui. sciēs q deo pdari desiderat q̄ thesauz

in via publice portat. Sic dyna egressa domum vt videret mlieres alienigenas carnis integritatem amisit. quam maria sedens i domo conseruauit Genesis xxxiij. Sic esau venator amisit patris benedictionem. quam iacob manens i domo recepit Gen. xxvij. Sic thomas non inuent⁹ i domo cum aliis discipulis amisit p̄mā christi visionē Ioh. xx. Ex quib⁹ habet corelariū. q vagabūdi et foris discurrentes nō sunt digni visitatiōe āgelica. Vn̄ dicit Osee. ij. Ducam eam in solitudinē et ibi loquar ad cor ei⁹. ¶ B. ¶ Scdo cōsiderādū est i q forma ei angel⁹ apparuit. Et ē sciēdū q btā vgo nō vidit ad se venientē angelū spē imaginaria. s; angel⁹ formauit sibi corp⁹ lucidū vt etiā sensibilr vgini appareret. Vn̄ dic beat⁹ Aug. in smone loquēs in psona bte vginis. Venit ad me gabriel archangelus. facie rutilans. veste chorruscans. incessu mirabilis. aspectu terribil. Et hoc grauū fuit. Qr enim illum nūciauit q in se inuisibilē corp⁹ visibile voluit ex vgine sumere. ꝯgrue debuit corpali spē apparere. ¶ Tertio ꝯsiderādū qd nā reꝑit angel⁹ vginē agētē in ipsa hora sui ingress⁹. Et ē sciēdū. q licet depingāt eam q̄dā pictores manib⁹ operantē. non em̄ credo q ipsa hora fuerit manuali opere occupata. licz alias hūi mālb⁹ laboraret. Credo aūt q tūc erat tota abstracta i deuotissima oroē vl' intima ꝯteplatiōe. ꝯsurgēte forte i eā speālr ex meditatiōe sup salute generis hūani q̄liter scz p vginē debebat gen⁹ humanū saluari. Vn̄ etiā q̄dā dicūt eā tūc actu legisse i Esa. illud Ecce vgo ꝯcipiet ⁊c. Esa. vij. In h igit actu tā intime ꝯteplationis q̄ erat deo totalr coadunata. ingressus est angel⁹ ad eā. Rōnabile enī videt q q̄n corpalr voluit sibi vniri vbū etiā tūc ipsa spūalr sibi fuerit vnita i actu ꝯteplatiōis. Et ad hāc intētionez applicari pt illud Sap. xviij. Dū mediū silentiū tenerēt oīa ⁊c. oīpotēs smo tu⁹ dñe a regalib⁹ sedib⁹ venit. Dū enī beate vgini oīa creata silerēt sicut enī in ꝯteplatiōe ⁊ veluti i nocte cūcta labētia i ea sopita essēt. tūc oīpotēs smo. vbū scz eternū venit in eā. ¶ Deinde ponit ipsa salutatio [Aue] Vbi notādū q nusq̄z inuenim⁹ mulierē salutatā fuisse ab anglo. Qr etiā fuit causa. vt salutatiōz pderem⁹. Hec aūt mulier pmo est salutata ab anglo. ¶ Sz q̄rit. q̄re in salutatione angel⁹ ptermisit ppriū nomē vginis. Dicendū q nomē ei⁹ ppriū subticuit q̄nuis plurioe Maria fuit ppē reuerētiā vginis. Solem⁹ enī eq̄les nos vl inferiores salutare vl' vocare ppriō noīe sec⁹ supiores Nō enī est decēs q miles regē. vl' famula reginā vocet ppriō nomie. Imo cū magnis ⁊ aliis circūstātiis dignitatū reuerētio i corūdē nomine ppriō. Ve salue pat. Aue rex. Dña impe-

ratrix. Maiorē aūt circūstantiā excellētie nō potuit inuenire angel⁹. nec ita decentē sic grā plena in btā vgine ad salutādū eā. Scdo rō fuit ppter mysteriū significatiōis. vt scz daret intelligi q sic deberet d cetero noīari. Grā plena. p antonomasiā i. p excellētiā. Vn̄ nota q̄tuor noīa i scriptura sacra dicta p excellentiā. s. pphā. aplūs. sanctus sanctor. grā plena. Sic ergo cū dico pphā sine aliq̄ adiūcto intelligo dauid. cū dico aplūs intelligo paulū. cū dico sanctus sanctor intelligo christū. sic cū dico grā plena intelligo beatā vginez. Tertia ppter adeptiōnē speālis dignitatis. nō enī vltra nominam⁹ eā pprio noīe sz noīe dignitatis Vn̄ cū aliq̄s fact⁹ est pōr omisso noīe vsuato pōr eū vocam⁹. Et qr maria iā; electa fuit ad maximā dignitatē. s. vt esset mat dei p grē plenitudinē. iō vocata ē grā plena. Quarta ppt ostēsionez nimij affect⁹ ⁊ gaudij. Vn̄ rhetores i suis salutationib⁹ omittūt vbū ppt feruētis affect⁹ accelerationē. Quinta ppt remotionē tristicie. Quia enī angel⁹ gaudiū nūciare venerat. nihil admiscere debuit qd possz inferre cām tristicie. Sz h nomē maria fm vnā ethimologiā est nomē doloris ⁊ tristicie. scz amar; mare ppt futurā filij cōpassionē. Quare h nomē nō debuit tūc rememorari sibi. s; ptermisso illo noīe cū mag reuerētia angel⁹ vginē alloq̄t. [Aue grā plena] ¶ B. ¶ In q̄ salutatiōe angel⁹ captat beniuolētiā vginis. explicādo ei⁹ progatiuas ⁊ laudabiles cōdiciōes. sic cū nos aliquē salutam⁹. titulos laudis ⁊ honoris apponim⁹. Verbi grā. Sanctissimo in christo patri dño pape. vel inclyto imperatori. venerabili in christo patri pori. generali vel hmōi. ¶ Tāgit aūt in salutatiōe anglica multiplex vginis priuilegiū Et pmo cōmēdat eā in sei ordine ad deū Secūdo attollit eā in cōpatione ad mlieres alias. ibi. [bñdicta tu] Quātū ad pmū tāgit angel⁹ tres eximias progatiuas virginis. qb⁹ ita excellēter sit a deo diuinit⁹ dignificata. q nō indigeat officio angli. Solem⁹ enī eos qb⁹ scribim⁹ nobis in dignitate pferre. Est autē triplex officiū angli sic dicit Dioñ. s. purgare. illuminare ⁊ pficere Nullo aūt illor; indiguit btā vgo qd ondit angel⁹ i ipsa salutatiōe. Primū ergo excludit cū dic [Aue] i. sine ve. Et iō nō idigat purgatiōe quā sanctificatio altissimi iā; purgauit. Secūdū excludit cū subdit [Grā plena] et iō nō indiget anglica illuminatiōe quā grē plenitudo illuminat. Tertiū excludit cū subiūgit [Dñs tecū] ⁊ iō nō indiget pfectiōe quā ipsa pmua filij dei ipleṫ ⁊ pficit. ¶ Vel aliṫ [Aue grā plena] in hac salutatiōe triplex progatiua singularis marie ondit. s. nate. grē. et glie. Prerogatiua

ex pte nature innuit hoc qd dicit. Aue .i. sine ve. Hec triplex cui se subicit totum genus mulierum .s. pudoris. laboris et doloris. Fuit enim sine ve pudoris in conceptione. laboris in gestatione. et doloris in parturitione. Nam sic dicit Bernardus. Ipsa fuit sine corruptione fecunda. sine grauamine grauida. sine dolore puerpera. Unde infra. Spiritus sanctus superueniet in te. Etiam concepit sine corruptione. Quia non ex virili semine sed mystico spiramine verbum dei factum est caro. Et virtus altissimi obumbrabit tibi. et io gestauit sine grauamine quam sustentat virtus altissimi. Ideoque quod nascetur ex te sanctum. et io peperit sine lesione. Quia soli principi vacata est illa porta quam non violauit egrediens. sicut nec ingrediens. Ezech. xliiij. De hoc triplici ve nulla vnquam mulier enata caruit nisi sola ista benedicta inter mulieres. vt dictum est in lit. Gen. iij. Multiplicabo erumnas et conceptus tuos. in dolore paries filios. Unde ipsa fuit plena ve. In hac autem benedicta femina passum est illud infelicitatis elogium vt dicebat Aug. Ideo conuenienter in ea reuersum est hoc nomen eua et mutatum in Aue. ¶ Uel aliter. Aue .i. sine ve alio triplici .s. concupiscentie. culpe. et pene. De quo triplici ve Apoc. viij. Ue ve ve habitantibus in terra. Fuit autem beata virgo maria sine primo ve quia sine concupiscentia originalis peccati que in ea omnino extincta fuit. vel sic debilitata quod non inclinaret eam ad peccatum etiam veniale. maxime post conceptionem. Unde psal. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Item fuit sine secundo ve scilicet culpe. Unde beatus Aug. in li. de natura et gratia. Excepta beata virgine maria. de qua cum de peccatis agitur. nullam volo fieri mentionem. et post hanc virginem si omnes sancti et sancte congregari possent. et quereret ab eis an peccatum haberet. Quid responderent. nisi quod Iohannes dixit .i. Ioh. i. Si dixerimus quia peccatum non habemus. nosipsos seducimus. Item fuit sine tertio ve .s. pene dissolutionis que est in separatione aie et corporis et incinerationis. Quia sicut non dedit deus sanctum suum .i. christum videre corruptionem. Sic nec etiam sanctam suam de qua natus est sanctus suus. quia non consumpta sed assumpta in aia et corpore fuit vt pie creditur. Nam secundum Aug. corpus humanum post mortem bonis sociatur secundum necessitatem putrefactionis. aia similiter secundum societatem desiderium vnionis. Sed hoc fuit priuilegium speciale matris virginis vt corpus suum a socio suo deus dissociaret. et aie suum socium sociaret. nam corpus non permisit putrefieri et aiam instanti reuniuit corpori. Et hoc est quod de ea dicitur in quadam oratione. Mortem subiit nec tamen mortis nexibus deprimi potuit .s. duobus predictis. ¶ Item aliter. Aue .i. sine ve alio triplici .s. carnis. mundi. et diaboli. De quo Apoc. xviij. Ubi triplicatur ibus in vbi illo capitulo Ue ve ve ciuitas illa magna babylon. Primum ergo ve exclusit a se beata virgo per virginitatem. Secundum per paupertatem. Tertium per humilitatem. Quas virtutes in eminentia in se habuit. G. ¶ Prerogatiua vero ex parte gratie ostenditur in hoc quod sequitur. gratia plena. Et hoc triplici .s. corporali. spirituali. et singulari. Gratia corporalis fuit gratia virginitatis in carne. Propter hoc dicitur Cant. iiij. Ortus conclusus fons signatus. Gratia spiritualis fuit abundantia virtutum in mente. Cant. iiij. Fons ortorum puteus aquarum viuentium. Gratia singularis fuit prerogatiua filii dei in matre. Propter hoc dicitur Cant. vij. Uenter tuus sicut aceruus tritici vallatus liliis. plenus grano frumenti. Qui de se dicit. Nisi granum frumenti cadens in terram .i. beatam virginem in carnatione. mortuum fuerit in passione. In vallatus liliis virginitatis. Sic enim fuit in virginitate vt tamen maneret liliis vallata. De his tribus Ambr. in li. de virginitate. Maria in qua non solum virgo erat corpore sed etiam mente. Quid castius ea que sine corporis contagione generauit. quantum ad primum. Et subdit. Et vero ceteris virtutibus eius taceam. corde humilis. verbis grauis. aio prudens. loquendi parcior. legendi studiosior. intenta operi. verecunda sermone. arbitrum mentis non hominem sed deum querere. nullum ledere. omnibus bene velle. maioribus assurgere. equalibus non inuidere. iactantiam fugere. rationem sequi. virtutem amare. quantum ad secundum. Et subdit. Quid enim in singulari morum que digna fuit ex qua dei filius nasceretur. quantum ad tertium. ¶ Uel aliter. Plenitudo gratie virginis accipitur per similitudines iiij. prerogatiuas quas ponit beatus bern. in omelia super euangelium. Quattuor ex parte celi. que .s. fuerunt ei de celo. que sunt vteri sanctificatio. angelica salutatio. spiritus sancti superuentio. filii dei conceptio. Item quattuor ex parte carnis scilicet que virginitatis primiceria. sine corruptione fecunda. sine grauamine grauida. sine dolore puerpera. Item quattuor ex parte cordis .s. deuotio humilitatis. reuerentia pudoris. magnitudo credulitatis. martyrium cordis. ¶ Uel aliter. gratia plena. Ad hoc quod vas aliquod sit plenum et teneat bonum liquorem quattuor requiruntur. videlicet quod vacuum. purum. solidum. et profundum. Et secundum hoc accipiunt quattuor prerogatiue beate virginis ex quibus dicitur gratia plena. que sunt. vacuitas immunitatis a peccato. puritas virginitatis. soliditas charitatis. et profunditas humilitatis. Hec sunt que admirantur in ea angeli Cant. vi. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens. propter immunitatem peccati. quia in aurora discedit omne lubricum. vt habetur in hymno. Aurora iam spargit. Pulcra vt luna. propter virginitatem. luna enim corpus frigidum est electa vt sol. propter charitatem feruentissimam. Terribilis vt castrorum acies ordinata. propter humilitatem. Quia nihil terribilius est demonibus quam humilitas. ¶ Dubitaret forte aliquis cum christus dicatur plenus gratia. similiter beatus stephanus. et hec beata virgo dicitur gratia plena. Quomodo differerent in istis plenitudo gratie attendatur. Ad quod sciendum nota quadruplicem differentiam plenitudinis gratie. Una est numerositatis et copie que est in ecclesia generali secundum diuersas personas. De qua psal. Imples omne aial benedictione. Alia est sufficientie quam habuit stephanus. Act. vi. Stephanus plenus gratia

et fortitudine. Hāc etiā hūit alij sctī vn⁹ q̄sq3 pro capacitate sua. Tertia ē plenitudo p̄rogatiue. siue abūdātie, quā hūit beata vgo De q̄ h̄ Aue gr̄a plena. Et bn̄ plēa ⁊ supplena. Qr vt dic beat⁹ Hiero. Ceteris p ptes. i maria v°o se totā infudit gr̄e plenitudo. Vn̄ sicut i sole de⁹ posuit vtutes oim̄ sydez. ita ⁊ i maria vtutes oim̄ sanctoz. Quare ei n̄ sufficit habere cū alijs plenitudinē sufficiētie nisi habeat eā cū singlari p̄rogatiua. ⁊ in tanta abundātia. vt possit supeffluere ⁊ redūdare sup petōres. Vn̄ dr̄ de ea Can. iiij. Fons ortoz pute⁹ aqz viuētiū q̄ fluūt ipetu de lybano. Quarta ē plenitudo ↄsūmatiōis siue excellētie Quā habuit christ⁹. De q̄ Ioh̄ i. De plenitudine ei⁹ oēs accepim⁹. R. ¶ P̄rogatiua aūt gr̄e notat̄ i h̄ q̄ s̄b dr̄ [dn̄s tecū] n̄ solū iq̄3 tecū vniuersalr̄ sic cū alijs. cū qb⁹ ē vl' p illapsū vl' p p̄ticipatione gr̄e. s3 tecū singulr̄. i. singlari mō p ↄiūctionē nat̄e. q̄nia videlicz nat̄e vginis i vtero ipsi⁹ vginis. vnita ē nat̄a diuīa. q̄d fuit glorie singlaris i vgine Prouer. xj. Mulier gr̄osa. id est. maria plena gr̄a iueniet gliaz. De q̄ Prouerbioz. x. Glia patris ⁊ etiā matris ē fili⁹ sapiens. Fili⁹ ergo sapiēs ē Iesus christ⁹. Dic ergo [Dominus tecū] Et h̄ tripl'r. Tecū inq̄3 de⁹ pat. q̄r tu es spōsa patris. Tecū dn̄s fili⁹. q̄r tu es mat filij. Tecū dn̄s sp̄ūs sctūs. q̄r tu thezauraria sp̄ūs sctī. Et tn̄ nō tres dn̄i incarnati. s3 vn⁹ ē dn̄s sc3 fili⁹ i carnat⁹. Propt p̄mū bt̄a vgo fuit abisac sunamitis domicella videlicz intacta dauid. de q̄ iij. Reg. j. Quesierūt ergo adolescētulā speciosam in oib⁹ finib⁹ israel. et inuenerūt abisac sunamitem ⁊c. vsq3. rex v°o nō cognouit eā. Propter secundū fuit bersabee mat salomōis. de q̄ iij. Re. ij. Venit ergo bersabee ad regē salomonē vt loq̄rei ⁊c. vsq3. q̄ sedit ad dexterā ei⁹. Propt tertiu3 fuit arca testamēti. de q̄ Exo. xxv. Arcā de lignis sethim cōpingite ¶ Vel aliť [Dn̄s tecū] ante vtez p̄signās te i figuris mlis et pphetijs Gen̄ vj. Fac tibi arcā. Ecce figura. Esa. vij. Ecce vgo cōcipiet Ecce pphetia [Dn̄s tecū] i vtero sanctificās te spiritualib⁹ carismatib⁹ Psal. xlvj. Sanctificauit tta. su. al. [Dn̄s tecū] p⁹ vtez imp̄gnās te ⁊ implēs sua p̄ntia ¶ Itē aliť [Dn̄s tecū] in mēte p vtutū abundātiā. Vn̄ h̄ Aue gr̄a plena Tecū in vētre p sui corpalē p̄ntiā. Vn̄ Esaie. vij Ecce vgo ↄcipiet. Tecū in p̄tāte. pp peccatōz indulgentiā vt facias apd̄ eū p nob̄ q̄cq̄d placuerit tibi Lu. ij. Et erat subdit⁹ illis. Vn̄ iij. Reg. ij. dixit salomō ad matrē suā. i. christ⁹ ad mariā. Pete mater mi neq3 eni fas ē vt auertā faciē tuā Bernard⁹ Secur' habes o hō accessū ad deum. vbi habes matrē an̄ filiū. filiū an̄ prēm. Mat ostendit filio pect⁹ ⁊ vbera. fili⁹ ōndit patri lat⁹ ⁊ vulnera. Nulla ergo ibi poterit esse repulsa vbi tot ↄcurrūt charitatis insignia De his trib⁹ beat⁹ Aug⁹ in s̄mōe dn̄s tecū Tecū dn̄s i corde. tecū in vtero. tecū in auxilio. L. ¶ Deinde attollit eā angel⁹ in cōparatōe ad mulieres alias cū dic. [Bn̄dicta tu in mulierib⁹] q̄d exponi p̄t tripliciter ¶ Vno mō sic [bn̄dicta tu i mulierib⁹] id ē sup m̄leres. ⁊ h̄ q̄ntū ad triplicē gdū bn̄dictiōis in genere muliebri. ad q̄ru3 gradū tertiū nulla alia mulier attigit nec attingere p̄t. Prim⁹ gd⁹ q̄ fecūda s3 nō vgo. Secūdus q̄ vgo s3 nō fecūda. Terti⁹ q̄ vgo sil' et fecūda. Duo p̄mi ↄuenerunt ceteris mulierib⁹. terti⁹ ē sol⁹ marie p̄uilegium. Et ppi h̄ dr̄ Lu. x. Maria optimā p̄tē elegit. Bona pš q̄ fecūda. melior q̄ vgo. optima q̄ simul vgo ⁊ fecūda. Fuit eni s̄m Bern̄. sil' i vnū parēs ⁊ vgo. mater ⁊ filia. plena ⁊ vacua. plena filio dei. vacua a semie hoīs. Vn̄ etiā dr̄ bn̄dicta sup mulieres. q̄r cetere m̄leres ↄcipiūt ⁊ pariūt puros hoīes. s3 hec genuit deū ⁊ hoīem. Vn̄ ps. Bn̄dixisti dn̄e terrā tuā. Itē ex alia rōne dr̄ benedicta sup m̄leres. q̄r ipsa exēpta fuit a triplici cōmuni maledictiōe mulieȝ pientiū. Prima maledictio ē. q̄r dixit illi de⁹ Gen̄. iij. Mltiplicabo erūnas tuas. i. miserias tuas. Marie eni sex⁹ mulieȝ calamitatib⁹ ē subiect⁹ a q̄bus vgo liberata fuit. Secūda ē Mltiplicabo ↄcept⁹ tuos. Mulier eni h3 plēs imp̄gnatiōes. s3 vgo maria sel' ip̄gnata ē a sp̄ū sctō. Tertia ē. In dolore paries filios. s3 vgo bn̄dicta in leticia dn̄m pturiuit. vt dicit beat⁹ Aug. Quarta ē. Sub viri p̄tāte eris S3 vgo s̄b nulli⁹ viri p̄tāte fuit. Vn̄ q̄r ipsa viȝ oib⁹ dn̄antē genuit. ipsa viris oib⁹ dn̄at. In ea nāq3 iplētū est illud Osee. ij. Oportet nos scire. q̄nia m̄leres dn̄ant viris. Ex q̄ etiā rōe meli⁹ dicitū sit in mulierib⁹ q̄3 sup m̄leres. Vt d3 infra i expositiōe mystica eiusdē euāgelij. M. ¶ Alio mō sic [Bn̄dicta tu i mulierib⁹] i. in m̄leres. et h̄ triplici rōe. q̄r p̄ncipalr bn̄dictiōz cū oi genere ⁊ statu m̄leȝ. Fuit eni cū vginib⁹ vgo. cū ↄiugatis fecunda. cū viduis casta. Et h̄ ē q̄ sibi dr̄ Ecc. xxiiij. In iacob inhabita ⁊ i israel hereditare ⁊ in electis meis mitte radices Per iacob q̄ interp̄tat lucrator intelligit̄ stat⁹ ↄiugatoȝ. Per israel q̄ h̄ nomē accepit ab angl'o q̄n emarcuit neru⁹ femoris ei⁹ Gen̄. xxxij. intelligit̄ stat⁹ ↄtinentium Per electos status vginū q̄ dicunt̄ sp̄alr electi. Vn̄ sequūt̄ agnū q̄cūq3 ierit Apoc. xiiij. N. ¶ Itē tertio mō sic [Bn̄dicta tu i mulieribus] id est. a mulierib⁹. ⁊ h̄ ppi triplicē bn̄dictiōz quā habuerūt p ipsā. cōtra tria mala. a q̄b⁹ liberate sūt m̄leres p ipā beatā vginē ¶ Primū fuit vere-

cundie. Que eni mulier sez ausa fuisset appere cu̅ muliere̅ potuit̄ fuit toni̅ gen⁹ hu̅anu̅. Un̄ in si̅gnu̅ h⁹ dat eis velu̅ in capite. Sz maria mlieres ab hac vecu̅dia liberauit. du̅ p ipsaz saluatū ē̄ totu̅ gen⁹ hu̅anu̅. Secu̅du̅ malu̅ fuit maledi̅ctu̅ leg. Fm qua̅ maledicta erat ois mlier q̄ no̅ p̄duceret seme̅ i israel. Deut. xxv. Q̄ maledictu̅ abolevit p̄miceria v̄ginu̅. du̅ d̄o obtulit p̄mo su̅am v̄ginitate̅. Propt̄ h̄ d̄r de ea psal. Adducent̄ regi v̄gines p⁹ ea̅. i. p⁹ regina̅ q̄ p̄ma regi v̄ginita̅te̅ dedicauit. ⁊ p̄rie ei⁹. i. vidue ⁊ ɔtinētes. q̄ sūt p̄xime v̄ginib⁹. afferent̄ tibi christo. Sūpto eni̅ tympano. i. carnis mortificatōe a maria egresse sūt oēs mlieres p⁹ ea̅ cu̅ tympanis ⁊ choris. Exo. xv. Tertiu̅ malu̅ ē detectio naturae siue ɔdicōis. Erat ei̅ naturali̅ deiecta ⁊ infima ɔdicio mlier. Un̄ Prover. vlt. Mulierē fortē q̄s inueniet. Quasi dicer̄et nullu̅ vlla̅. Sz certe p⁹ illud puerbiu̅ dictu̅ inuēta ē mulier fortis c⁹ pciu̅ p̄cul ⁊ d̄ vltimis finib⁹. Q̄ d̄ ipso sinu dei patris ⁊ limo terre p̄ciu̅ redēptiōis nr̄e ɔcepit i suo vtero. Et h̄ sua fortitudine supplāntauit diabolu̅. De q̄ Gen. iij. Ipsa conteret caput tuu̅. Et cessabit abiectō mlier. Propter h̄ tria d̄r ei i p̄sona Judith. xv. Tu glīa hierusale̅. ɔtra vecu̅dia̅ eue. Tu letitia israel. ɔ̄ maledictione̅ leg. Tu honorificētia p̄pli nostri. ɔtra abiectiōz opp̄bri. ¶ Q. ¶ Ite̅ alit. Bn̄dicta tu in mlierib⁹. q̄ p̄cipias triplice̅ alia̅ bn̄dictiōz. d̄ q̄ Gen. xlix. bn̄dictiōz celi desup. bn̄dictiōez abyssi iacētis deorsu̅. bn̄dictiōz terre pēdentis i medio. Posuit ei extremis accipit̄ mediu̅. Bn̄dictō ergo celi fuit v̄ginitas q̄ cognata ē angelor. Bn̄dictio terre fecu̅ditas. q̄ fuit fecu̅da. Et h̄ eq̄ i gen. xlix. bn̄dictio vber ⁊ vulue. Bn̄dictio abyssi hu̅militas. p̄pt h̄ d̄r ipsa Ecc. xxiiij. Gyru̅ celi circuiui sola. ⁊ p̄fundu̅ abyssi penetraui. ⁊ i maris fluctib⁹ ambulaui. Op̄tie adiu̅git̄ i fluctib⁹ maris. q̄ ipsa ē stella maris. vt supra dictu̅ ē regēs patrōes i̅ter fluct⁹ maris. i. mu̅di. De clausula vō q̄ adiu̅gi solet i hac salutatōe videlicz. Et bn̄dictus fructus vētris tui. habet̄ infra i eu̅a̅gelio sexte ferie. ¶ P. ¶ Nota̅du̅ q̄ sup hāc salutatōz nu̅q̄z hō puenire valebit. nec aliq̄s excellēti⁹. dulci⁹. ⁊ g̅riu̅s beata̅ v̄ginez poterit salutare seu laudare q̄z hac salutatōe. qua̅ ipse de⁹ pat̄ dictauit ⁊ p āge̅lu̅ ei destinauit. i. cui⁹ v̄bis singul̄ implicāt̄ dulci̅flua mysteria. Na̅ de⁹ pat̄ sua oi̅potētia ea̅ ɔfirmauit. vt eēt i̅munis ab oi̅ ve. q̄d i̅portat illud v̄bu̅ aue. Fili⁹ q̄z dei i sua sapia̅ liceaz p̄lustrauit. vt esset p̄clar̄ lyo⁹. q̄ celu̅ ⁊ terra illustrat̄. q̄d no̅tat h̄ nomē maria. q̄d sonat idez q̄ maris stella. Sp̄us sctu̅s ea̅ a tota sua diuina dulcedie ea̅ penetra̅do sua gr̄a. ea̅ ta̅ gratiosaz effecit vt ois q̄ q̄sier̄ p eā gr̄am inueniat. Q̄d i̅nuit̄ in his v̄bis gr̄a plena. In h̄ aūt v̄bo dn̄s tecu̅ a̅monet̄ illi̅us ineffabil̄ vniōis ⁊ op̄atiōis qua̅ tota trinitas in ea p̄fecit. cu̅ sue carnis subaz diuie nāe i vna p̄sona copulauit. ita vt de⁹ fieret hō ⁊ hō deus. Quid illa hora gaudij ⁊ dulcedinis habuerit. null⁹ vnq̄z hoi̅m potuit ad plenu̅ exp̄ri. Per hāc aūt clausula̅ bn̄dicta tu i mlierib⁹ omis creatura mira̅do agnoscit ⁊ testat̄ ea̅ bn̄dicta̅ et exaltata̅ sup oēm creatura̅ ta̅ celestē q̄z terrestrē. Per bn̄dict⁹ fruct⁹ vētris tui. bn̄dicat̄ ⁊ extollit̄ ⁊ excellētissim⁹ fruct⁹ vētris v̄ginal. q̄ oēm creatura̅ purificauit sanctificauit. ⁊ i eternu̅ bn̄dixit. Un̄ q̄da̅ h̄uic sensu̅ h⁹ supexcellētissime salutatiōnis ɔp̄rehēdere volens sb̄ breuib⁹ v̄bis h̄ metri̅ ɔposuit. Aue rosa sine spinis tu qua̅ pat̄ in diuis. Maiestate sblimauit ⁊ ab oi̅ ve purgauit. Maria dicta stella maris tu a nato illustraris. Luce clara deitatis q̄ p̄fulges cu̅ctis datis. Gr̄a plena te p̄fecit. sp̄us sctu̅s diu̅ te fecit. Uas diuine bonitatis ⁊ tot⁹ pietatis. Dn̄s tecu̅ miro pacto v̄bo i te carne facto. Ope tui ɔditoris q̄z dulcis vis amoris. Bn̄dicta tu i mlierib⁹ h̄ testāt̄ ois trib⁹. Celi fani te beata̅ sup oēs exaltata̅. Bn̄dictus fruct⁹ vētris tui q̄ nos sp̄ dona frui. Per p̄gustu̅ hic in m̄u̅ ⁊ p⁹ morte̅ in e̅ru̅. Am̄ē h̄uic salutis sensu̅ tue laudis gr̄u̅ p̄sum. Corde tuo sunt pia clemēs dulcis o maria. ¶ Q. ¶ Habita ali̅qua intelligētia h⁹ dulcissime salutatōis angelice. diligent̄ ē notādu̅ q̄ sūt septē q̄ solēt nos inducere ad frequēter dicēdu̅ hāc salutatōz. siue ad salutāda̅ deuotissime v̄gine̅ gl̄iosam. ¶ Primu̅ est exēplu̅ angli. Si angli salutāt eaz multo mag⁹ hō. vt supra. Ingress⁹ angel⁹ ad eam dixit Aue gr̄a plena. Bern. Que ē h̄ v̄go ta̅ nobil̄ vt salutet̄ ab anglo. ta̅ hu̅ilis vt despōsata sit fabro. ¶ Secu̅du̅ est tripudiu̅ iohis q̄ ad aduētu̅ v̄ginis cu̅ v̄bo n̄ poss̄z salutatiōz exp̄mere. totu̅ se excussit i vtero matris. ad resalutandu̅ ea̅. ⁊ exultauit i gaudio. Glosa. Q̄ lingua no̅ poterat. aio̅ exultāte salutat. ¶ Tertiu̅ ē reuerētia v̄gis. q̄ ē regina celi. ⁊ id̄ est adora̅da. saluta̅da ⁊ veneranda. Psal. Astitit regina a dextris tuis ⁊c. Astat q̄ dē iuxta regē. i. filiu̅. vt q̄ q̄t adorāt regē. adorēt regina̅. Sic eni̅ vult rex. Q̄d ondit in seipso salomon. iij. Reg. ij. Qui surrexit ad occursu̅z mr̄is ⁊ adorauit ea̅. ¶ Quartu̅ ē vitatio ingr̄itudinis. Magna ē ingr̄itudo recipe tot bn̄ficia a b̄ta̅ v̄gine ⁊ n̄ recognoscere ⁊ regr̄iari sibi saluta̅do ea̅ frequent̄. Hiere. xv. Recordami q̄ steti i̅ ɔspectu tuo. Dn̄i. i. Jesu christi. ⁊ hierlm. i. beata v̄go ascēdit sup cor vnu̅z Ecc. xlj. Erubescite a salutatōe d̄ silētio. Bern. i̅ s̄rmone de nati. b̄te v̄gis. Al⁹ inuere q̄nto deuo

tionis affectu a nobis cum voluerit honorari. q̄ cūctis boni plenitudinē posuit i maria. vt si qd spei in nobis ē. si qd grē. si qd salutis. ab ea nouerimus redūdare. et nihil enī nos habere voluit de⁹ qd p man⁹ marie n̄ trāsirz. Unde ipsa dr aqueduct⁹. Ecc. xxiiij. ¶ Quintū ē altitudo et magnitudo ꝯtēti. eorum scz q̄ ꝯtinēt in ipsa salutatiōe. q̄ tota plena ē mirabilib⁹ et altissimis mysterijs. q̄ oia redūdāt in salutē nostrā. Unde libēt dēm⁹ recordari de p̄ncipijs salutis nr̄e. Bern. Ubi nomē marie noiatur ibi demoniū effugat. reis venia. medela egris. pusillis corde robur. afflictis ꝯsolatio. pegrinātib⁹ adiutoriū dat. ¶ Sextū ē dulcedo suauitatis q̄ resultat ex ipsa salutatiōe. et dat freqn̄t dicētibus. Unde ipsa dic. Ecc. xxiiij. Spūs me⁹ sup mel dulcis. et hereditas mea sup mel et fauū. Hereditas beate v̄gis ē salutatio sua quā hereditauit apd hoies. Sic pat ē hereditas filij sui ¶ Septimū est lucrū resalutatōis. q̄ enī libēt salutāt beatā v̄ginē resalutāt ab ea. Est ei curialissima dn̄a. nec pt salutari sine resalutatiōe. Prouer. viij. Qui mane vigilauerit ad me. s. ad cantādū mihi aue maria. inueniēt me · R. ¶ Unde p exhortatione ad hāc deuotā salutatōz exponi pt illd apli Roma. vlt. Salutate mariā q̄ mltū laborauit i vob. Et licet apls dixerit d alia maria. ad hāc tñ mariam v̄ginē glio sā z trāsferēdo dicere possum⁹. q̄ ista pl⁹ oib⁹ laborauit p salute nrā. et p̄cipue in sex p̄pi q̄ dēm⁹ eā salutare libentissime. Laborauit ei ꝑpo i puerpio i puulo suo inuoluēdo et reponēdo sic paupecula. n bn̄s mltas obstetrices. Luc. ij. pānis eū inuoluit. Scdo laborauit fugiendo i egyptū cū ipso puulo Mat. ij. Surge et accipe puez et matrē e⁹ et fuge i egyptū. Tertio i nutriēdo i mag paupertate. Nā sic dic Hiero. colo et acu acqrebat vn̄ se et filiū sustētabat. Quarto i querēdo. Luc. ij. Fili qd fecisti nob. Quinto in addiscēdo et reponēdo oia dicta et facta filij in corde. vt postea reuelaret euāgelistis ad instructionē nostrā. Luc. ij. Maria aūt ꝯsuabat oia v̄ba hec. Sexto i sequēdo eū vsqz ad mortē Joh. xix. Stabāt iuxta crucē ꝛc. Septimo laborauit. et adhuc laborat q̄ndie p nob intercedēdo Joh. ij. Fili vinū nō hn̄t. Bern. Supplicat et efficacit salutis nr̄e negocia pertractat tāqz iudicis mater et mater misericordie.

¶ Tertia pars euangelij · XXXI

Que cum audisset turbata est i sermone ei⁹. et cogitabat qualis esset ista salutatio · A.

¶ Hec ē tertia ps p̄ncipal̄s⁹ euāgelij. in q̄ ponit mutua collocutio inq̄rēde v̄itatis. Ponit eni q̄dā dialog⁹ int v̄ginē et angelū. exordiū sumens ex p̄missa angli salutatōe. sz cōplemētū accipiēs in v̄gis ꝯsensiōe. Et int hec ró dialogi attēdit in media ꝯfabulatiōe. Et hz q̄tuor ptes hinc et inde. s. q̄ bis locuta fuit v̄go et bis angel⁹. Pria locutio fuit mētalis. q̄ cogitabat. qd fuit modestie et magne prudētie. Quā cogitatiōz angelus ꝯiecturās ait ad eā [Ne timeas] Scda v̄ginis locutio fuit v̄bal̄. quā iā deliberate ꝑtulit et sumpta audacia. [Quō fiet istud] Cui rn̄dēs āgel⁹ dixit. [Spūssanct⁹ supueniet i te] ¶ Uel aliter s̄m aliā lecturā ꝯtinuat ista ps ad p̄te imediate p̄cedētē vt dicat. Nā postq̄z posita ē angli apparitio et ei⁹ salutatio. ponit nūc tertio v̄gis auscultatio. vbi v̄go cōmēdabil̄ oñdit̄ tripl̄r. i auditu. in aspectu siue affatu. et i cogitatu. In auditu cōmēdat̄ modestia. In affatu et i aspectu v̄ecūdia siue pudicicia. In cogitatu prudētia. Primū innuit cū dic [Que cū audissz] Secūdū cū s̄bdit [turbata ē] Tertiū cū subiūgit. [et cogitabat q̄lis essz ista salutatio] Dic ergo [Que] scz v̄go. [cū audisset] nouā salutationis formā. Uel sic [Que] scz v̄ba angli [cū] ipa v̄go [audissz] i. in silētio et taciturnitate auscultassz. s̄m illd Ecc. xxxij. Audi tacēs et p reuerētia accedet tibi bona grā. Et sic pmpta fuit ad audiēdū. sz n̄ ad loquēdū Jacobi i. In q̄ cōmēdat ei⁹ modestia. Et iō dicit [audissz] i. pfecte audiētiā p̄buissz. Amb. Discite v̄gines v̄boꝝ vitare lasciuias Maria etiā salutationē āgli verebat̄. et iō addit̄. [turbata ē in s̄mone ei⁹ Turbata est] i. aliq̄li timore p territa. Uide q̄z modeste tetigit euāgelista mentis ei⁹ affectū. Est ei natale h̄uane fragilitati pauere i p̄mo aspectu spirituū. s̄m glo. ¶ Sz q̄rit hic. Cū enī btā v̄go assueta fuerit visionē āgloꝝ. q̄re ergo timuit. Ad h̄ p̄t q̄druplex rō assignari ¶ Prio s̄m Chryso. ꝑpi noue appitiōis speciē. Et si q̄dē ꝯsueta fuerit videre angelū. nūc tñ nouo mō appuit. s. ꝑpta spē corpali vt dictū ē supra et cū ingēti splēdore et lumie. Et ex h̄ fuit aliq̄lr ꝑterrita Unde cātat̄. Et expauescit v̄go d lumie. Hester penul. Uidi te dn̄e q̄si āgelū dei et turbatū ē cor meū p̄ timore glie tue ¶ Scdo ꝑpi v̄ginalis pudicicie v̄ecūdiā. Nā vt dic Beda. Trepidare v̄ginū ē et ad oēs viri ingress⁹ pauere. et ad omēs viri aspect⁹ et affat⁹ vereri. Unde poterat dicere spūrit⁹ ei⁹ illud Job. xxiij. A facie ei⁹ turbat⁹ sū et cōsiderās eū timore sollicitor. Unde Amb. li. i. d offi cio. Quāuis v̄go eēt curial̄ et h̄ūilis. p̄ v̄ecundia tñ nō resalutauit āgelū salutātē. nec vllū tulit respōsū a v̄gine cēere discāt v̄gies v̄boꝝ vitare la-

scitas Et nota signi q̃ꝫ verecunda ⁊ intrepida fuit prima mlier q̃ nõ pauebat affari diabolo i spẽ serpẽtis Ecõtra hec vgo etiã ãgli pauebat aspectũ ⁊ affatũ Prima mlier prĩũ vbũ qd nũq̃ꝫ legit locuta fuisse locuta ẽ diabolo Ecõtra primũ vbũ vginis qd i scriptura legit dixisse locuta ẽ ãgelo. Tertio ppi noue salutatiõis formã Vñ dic Grec⁹ Cũ assueta foret vgo visionib⁹ angelicis eu ẽgelista ñ visioni sꝫ relatib⁹ turbatiõẽ attribuit d Turbata est i s̃mõe ei⁹ Et h'dico qꝛ s̃mo ei⁹ noui ẽ salutatõis formulã ingerebat. Vñ Amb. Bñdictiõis nouã formulã mirabatur q̃ nusq̃ꝫ ẽ añ cõpta soli marie h' salutatio s̃uabaĩ Abacuc iii Audiui ⁊ ꝯturbat⁹ ẽ venter me⁹ a voce ꝯtremuerunt labia mea Et fm Ber ponẽdũ est turbata ẽ i ex ãmiratiõe stupefacta vl attonita Quarto ppi laudatiõis excellentiã. Qꝛ eni angel⁹ ea laudauit i suo s̃mõe. et sancte mẽtes q̃nto ãpli⁹ laudib⁹ attollũt. tanto magĩ timẽt Vñ dic q̃ turbata ẽ in s̃mõe ei⁹ Bernard⁹ Turbata ẽ s ñ pturbata q̃ eni ẽ turbata fuit vecũdie vginal q̃ nõ pturbata . fuit fortitudinis q̃ vo tacuit ⁊ cogitauit fuit prudẽtie et discretiõis Et h' est qd subdit ⁊ cogitauit q̃lis esset ista salutatio Nõ mir si cogitabat. qꝛ nũq̃ꝫ audita fuerat hmõi salutatio Si eni vt dic Orige sciuisset maria ad aliũ quẽpiã silem ẽẽ factũ s̃monẽ vtpote q̃ habebat leg̃ sciam .nũq̃ꝫ eã q̃si pegrinã tal salutatio terruisset B Dubitaret aliq̃s Cũ eni vecũdia sit ex culpa in maria aũt nõ fuit aliq̃ culpa quõ fuit vecũdata. Vñ dicit ph's iiij. eth. Q, vecũdia nõ ẽ hoĩs studiosi Dicẽdũ q̃ vecũdia pt accipi dupli' Uno mõ vt ẽ timor ingliatiõis d aliq̃ turpi vl' cupabili apphẽso vt sibi possibili ⁊ difficile vitabili. ⁊ h' ñ fuit beata vgine. Alio mõ sumit vecũdia vt ẽ. nõ dico timor. sꝫ q̃da passio laudabil' ꝯseq̃ns apphẽsiõẽ alicui⁹ turpis vl' culpabil' nõ m̃ vt sibi possibil' ⁊ difficile vitabil' apphẽsi. Et h' est i hoib⁹ virtuosis ⁊ pfectis. q̃ m̃ sic sũt disposiũ vt si i eis esset aliqd turpe vecũdarent. Vñ ph's eã appellat vecũdiã ex suppositiõe. ⁊ pcedit h' vecundia ex pfecta detestatiõe turpitudis Et hãc vecũdiã in summo habuit btã vgo Et sic pꝫ ad obiecta. Et hanc verstanciõꝫ innuit glo. sup h' vbo. qlis eẽt ista salutatio Que sic dic. Elizabeth d culpa erubuit. maria de verecũdia. In mliere eni modus pudoris adhibet. In vgine grã pudoris auget. Et vt intelligas mẽtẽ glose. scias q̃ elizabeth erubescebat d cõceptu iohis. eo q̃ in senectute libidini vacasse videret. Et talis verecũdia fuit ex culpa fm primum modũ ⁊ arguebat detrimẽtum pudoris. Q, vo maria ad salutatiõẽ angeli turbabat p verecũdia. hec fuit verecũdia scdo modo dicta Et talis verecũdia fuit ex grã ⁊ arguebat augmẽtum pudoris

XXXII

Et ait angel⁹ ei. Ne timeas maria inuenisti eni gratiã apud dominũ. Ecce cõcipies i vtero et paries filiũ et vocabis nomẽ ei⁹ iesũ. Hic erit magn⁹ et fili⁹ altissimi vocabitur. Et dabit illi domin⁹ de⁹ sedẽ dauid patris ei⁹ . et regnabit in domo iacob i eternũ et regni ei⁹ nõ erit finis

A Premisso salutatiõis igressu. seq̃t narratiõis tractat⁹ vel pcessus. Et diuidit in duas Qꝛ pmo ponit angli narratio Scdo vginis pcũctatio ibi Dixit aũt maria ad ãgelũ. Prĩa in duas. qꝛ primo pmittit vgis ab anglo ꝯfortatio. Scdo describit negociũ ad qd venerat explicatõ. Videbat eni angel⁹ vginẽ trepidãte ⁊ idõ vtriq̃ rei volẽs satisfacere. pmo timorẽ expellit . ⁊ deinde mysteriũ sue salutatiõis exponit . Scda ibi. Inuenisti grãm. Dicit ergo Et ait angelus ei. Ne timeas maria In q̃ ꝯfortat vgis aĩum expellẽdo timorẽ qd ppriũ ẽ spiritui bonoꝝ. Qꝛ licet in pmo aspectu timeat hũana fragilitas ꝯtinũ spũ timorẽ expellũt Jdo aũt ãgel⁹ voluit timorẽ expellere a vgine vt aduerteret ĩtelligẽtiã diuine incarnatiõis quã annũciare volebat. Q, d ãgelus fm Grecũ Ne timeas Nõ eni veni decepturus sꝫ deceptionẽ ablatur⁹. Nõ veni pdaturus tuã inuiolabilẽ virginitatẽ sed ꝯceptoris futuri tuis cõtubernia nũciatur⁹. Nõ sum serpẽtis minister sed peremptoris serpẽtis legat⁹. Sponsaliũ tractator. non insidiaꝝ molitor Querit hic quare angel⁹ ppriũ nomẽ vginis. qd in salutatiõe pus subticuerat. nũc in narratiõe explicat. Ad hoc duplex potest assignari rõ. Prima est fm Bedã. qꝛ eni ex salutatiõe virginẽ turbatã viderat. ideo quasi familiari⁹ notaꝫ vocat ex nomine. vt audito nomine pprio. virgo ad se redeat. Secũda ratio est. Quia eni angelus in salutatione nomẽ propriũ omiserat ex reuerentia. vt prima ratio ptendebat. Nũc autẽ q̃si oblitus de reuerentia ipsam ꝯfortando consolatur Et quantũ ad hoc ipse fuit maior virgine. p q̃nto cõfortans et consolans maior est consolato. quo ad hoc. Jdeo hic nomen suũ exprimit. Notandum aũt vt dicit Petrus Rauen Angel⁹ confortans virginem ne timeat. non sine metu metũ dissoluit. Nã et ãgel⁹ ãmiratr ⁊ timet Sēper eĩ totũ deũ veire in vginales angustias. cu

tota sit angustia circa fa ·B· Deinde cũ di cit [inuenisti eni] describit negociũ ad qd̃ veste rat explicatio hodie. Et p̃mo exp̃mit diuie ac ceptatiõis bñplacitũ. Scd̃o demõstrat salutife re fecũdatiõis bñficiũ. Ibi. Ecce cõcipies Tertio p̃nunciat nascẽtis plis fastigiũ. Ibi. Hic erit ma gn⁹. Et p̃nt ista tria introducta correspõdẽt istis trib⁹ q̃ angel⁹ i salutatiõe p̃miserat. ex qb⁹ v̓go ppi eor̃ iaudita nouitate turbata erat. Et iõ ea nũc mag̃ explicat. Qz ei dixerat [grã plena] h̃ q̃si declarãs dic̃ [inuenisti eni grãm apd̃ deũ]. Quasi. d. Nõ turberis ex eo q̃ dixi [grã plena] qz tu inuenisti grãm apd̃ deũ. grãm scz singlaris electiõis Qz v̓o dixerat [dñs tecũ] quõ singla ri mõ cõceptiõis de⁹ sit cũ v̓gie apit. d [Ecce cõci pies ꝛc̃] Sz qz dixerat [bñdicta tu i mlierib⁹] h̃ bui⁹ bñdictiõis cãm ex magñitudine nascẽtis plis assig̃t. d. [hic erit magn⁹ ꝛc̃] Dixit ergo Ne timeas [Maria] Quare [inuenisti ei grãm apd̃ de um] Quasi. d. s̃m Chryso. Qui apd̃ deũ meret grãz nõ h̃z qd̃ timeat. Inuenisti inqt. Quo me rito. certe hũilitate. pudicicie. castitate. ꝛ purita te cõsciẽ. De p̃mo dic̃ Chryso Qualr̃ q̃sq̃z grãm reperit nisi mediãte hũilitate. Nã hũilib⁹ de⁹ dat grãm. De scd̃is duob⁹ dic̃ Greg⁹. Inuenit g̃ nã v̓go corã dõ qz splẽdore pudicicie p̃priã exor nãs aiãz. grãm se dõ habitaculũ p̃parauit. Et ñ solũ celibatũ iuiolabilẽ reliqt. s̃z etiã imaculatã cõsciẽ nã custodiuit. Itaq̃z [inuenisti grãm] Quã grãz Dic̃ Bern. dei ꝛ hoim pacẽ. mortis destructiõz ꝛ vite repatiõz ·C· Possum⁹ ãt colligere. ix. grãs q̃s inuenit btã v̓go apd̃ deũ. Prĩa fuit grã p̃destinatiõis i mẽte diuia. p̃destinatiõis dico ñ s̃m cõem modũ quã habuit cũ ceteris. s̃z s̃m sin gularẽ p̃ oib⁹. q̃ videlicet p̃destinata ẽ fuit mat̃ filij dei Ecc. xxiiij. Ab initio ꝛ añ s̃ecl'a creata sum. Scd̃a fuit p̃figuratiõis i signis ꝛ portẽtis Gen̄ vi. Fac tibi arcã d̓ lignis leuigatis. i. beatã v̓ginẽ de mẽbris sanctificatis. Tertia p̃nũciatiõis i p̃ phetis Esa. xi. Egredietˀ v̓ga. Nũe. xxiiij. Orietur stella ex iacob ꝛc̃ Quarta sanctificatiõis i vtero matris. Psal. Sãctificauit taber. su. al. Taber naculũ inq̃z suũ in q̃ imp̃ator noster armauit se exiuit ad expugnãdũ diabolũ. fuit btã v̓go. De qb⁹ armis p̃o. Apphẽde arma ꝛ scutũ. i. carnẽ i q̃ excepit illos duros ict⁹ clauoꝝ ꝛ lãcee. Quĩta est grã cõceptiõis filij dei i vtero p̃p̃o. Nihil ẽ ma ius i diuil q̃z deũ p̃eẽz generare v̓bũ. qd̃ oĩm v̓gim est cõicatũ. Sexta fecũdatiõis ꝛ pudoris. Ber. Virgo fecũda. casta. puerpa. matrinata inueni sti qd̃ q̃rebas. inuenisti grãm apud deũ. Et petr⁹ Rauẽñ. loquẽs ad v̓ginẽ. Virgo inq̃t ⁊ mater z p̃stitit grã ñ natã i tuo cõceptu. in tuo ptu creuit pudor. aucta ẽ castitas. i̓tegritas roborata ẽ. soli data est v̓ginitas. Septima ẽ exaltatiõis i celo. in q̃ exaltata ẽ sup̃ choros ãgeloꝝ. Psal. Eleua ta ẽ magnificẽtia tua. Octaua ẽ deuotiõis i t̃ra. Quis ẽ tã scelerat⁹ q̃ ñ habeat deuotiõz ad bea tã v̓ginẽ. q̃s offendẽs etiã pedẽ ad lapidẽ. ñ statĩ inuocz mariã. Ecc. iii. Sicut nebula texi oẽm car nẽ. In nebula sig̃ficat̃ deuotio. ibidẽ. In oĩ gẽte ꝛ oĩ p̃plo p̃matũ tenui. Nona exauditiõis in cu ria sũmi ip̃atoris apd̃ quẽ sic placuit vt nihil ne getẽ ei. iij. Reg. ij. Pete mr̃ mi. Bern̄. Filioli hec peccõꝝ scala. h̃ mea maxĩa fiducia. hec ratõ spei mee. Dico vob̃ si pie a vob̃ pulsata. si pie fuerit inuocata. cõpatiet̃ vob̃ nõ deerit necessitati v̓rẽ Siq̃dẽ nec facultas deesse poterit. nec volũtas. q̃nĩã regina celoꝝ ẽ. misericors ẽ ꝛ mat̃ mĩe ·D· Nota s̃m iura q̃ q̃ inuenit p̃ditũz cogit̃ resti tuere Maria inuenit grãm vt hic dr̃. ꝛ nos p̃di dim⁹ eã. ergo secure accedam⁹ ad thronũ grẽ et repetam⁹ p̃ditũ nostꝝ. Cogam⁹ aũt eã piis fleti bus ꝛ deuotis orõib⁹ Ipsa est eñi ita legalˀ. iusta pia et p̃pĩcia. q̃ nulli q̃rẽti denegat grãm. Bern̄. Omnib⁹ oĩa facta ẽ. oĩb⁹ mĩe sinũ aperuit. vt d̓ plenitudie e⁹ accipiãt vniuersi. Captiui redẽptio nem. egri curatiõz. tristis cõsolatiõz. pccõr veniã. iust⁹ grãm. angelus leticiã. deniq̃z tota trinitas gl̃iaz ·E· Deinde demõstrat salutifere fecũ datiõis bñficiũ [Ecce cõcipies] Ubi d̓clarat qd̃ dixerat [dñs tecũ] et tãgit fecũdatiõz v̓gis q̃t p̃ eadẽ v̓ba q̃ habent̃ Esa. vij. Ecce v̓go cõcipiet et pariet filiũ ꝛ vocabit̃ nomẽ ei⁹ emanuel Vñ vt oñ dat eã ẽẽ illã v̓ginẽ de q̃ h̃ p̃dictũ est. signter dic̃ [Ecce cõcipies] Vñ oñdat h̃ ip̃sum ẽẽ magnũ ꝛ mirũ ꝛ nouũ q̃ videl̃z cõcipiat i vtero ei⁹ v̓bo. nihil recipiẽdo ab extra Hiere. xxxi. Nouũ faci et dñs sup̃ terrã. femia circũdabit viꝝ. Et qz cõce ptio fieri debuit d̓ nr̃ã subã et carne v̓ginali. iõ addit [i vtero] s̃m glo. intli. Vñ dic̃ Chry. De cebat deũ a cõi mõ natiuitatis nr̃ẽ discrepare ꝛ cõem oĩm modũ p̃ticipare. Qz eñi de v̓gine na sceret̃ supra nos fuit. Qz v̓o ex vtero nasceretur habuit cõe nobiscũ. Et qz cõceptũ sine libidie. seq̃ tur ptus sine pturitiõe ꝛ dolore. iõ addit [ꝛ paries filiũ]. Esa. vlt. Añq̃z pturiret pepit. Quis au diuit vnq̃z tale. aut q̃s vidit huic sile. Et qz ptus sine dolore seq̃t̃ fruct⁹ vtẽri cũ salute. iõ subdit [Et vocabis nomẽ ei⁹ iesũ] i. saluatorẽ. Act. iiij. Nõ est aliud nomẽ sb̃ celo i q̃ oporteat nos sal uos fieri. H⁹ figura p̃cessit i ioseph. de q̃ Geñ. xli. dr̃. q̃ pharao vertit nomen eius et vocauit eum lingua egyptiaca saluatorẽ mũdi ·F· Circa hoc benedictum nomẽ iesu debemus cõsiderare tria. s. breuitatẽ i dictiõe. qz ñ sũt nisi due sillabe.

vt nō laboret hō ī dicēdo ⁊ noīando freq̄nter. Vn̄ Esa. x. Verbū abbreuiatū faciet dn̄s sup terrā. Itē imensitatē in virtute. q: vt dictū ē. Nō ē aliud nomē sub celo ⁊c. Et ad Phili. ij. Donauit illi nomen qd̄ ē sup oē nomē. Itē suauitatē ī sapore. Bern̄. Jesus mel ī ore. melos ī aure. iubil⁹ ī corde. Ecc. xlix. In oī ore q̄si mel dulcorabit. ¶ Secun- de nascēte pl̄ pn̄ūciat fastigiū. Hic erit magn⁹. Vbi dclarat qd̄ dixerat. Bn̄dicta tu ī mulierib⁹. assignās cām b⁹ bn̄dictiōis ex magnitudine pl̄is. Sepe eni bn̄dicūt̄ parentes ī filiis. sic̄ alicui vir tuoso dicim⁹. Bn̄dicta mat q̄ te genuit. Sic Luce. xj. Beat⁹ vēter q̄ te portauit. Dic. ait. Hic erit. sm̄ Amb. Nō q̄ an̄ partū v̄ginis nō fuerit. s; q: potē- tiam quā dei fili⁹ naturalr h; hō acceptur⁹ erat ex tpe. vt vna sit psona hō ⁊ deus. Dic etiā magn⁹. nō q̄ eadē magnitudine q̄ ī ob h̄ q̄ et p̄ntiam fuerat. Erit eni magn⁹ corā dn̄o. h magn⁹ vt de- us ⁊ dei fili⁹. ac h̄ es magn⁹ merito abstinētie. q: vinū ⁊ sicerā nō bibit. hic magn⁹ potētia nate. q: cū peccatorib⁹ comedit ⁊ a pctis eos mundauit. De c⁹ magnitudine dr̄ Aug. Vide mīq magni- tudinē saluatiōis. quomō ī toto orbe diffusa sit. Ascēde ad celos ⁊ vide quō celestia repleuerit. Descēde cogitatiōe ī abyssos ⁊ vide eū illuc de- scēdisse. Si hoc videns pariter intuiberis ope cōpletū qd̄ dictū ē h erit magn⁹. Ostēdit aūt ma- gnitudinis sue fastigiū ī trib⁹. s. ī grē singlaritā- te. ī regali dignitate. ⁊ ī potentie etnitate. Grē sin- gularitatē tāgit cū dic. Et fili⁹ altissimi vocabi- tur. s. p grām vniōis. fili⁹ inq̄; vnigenit⁹ nō p ad- optionē sic̄ nos sum⁹ filij dei. s; p natā. sm̄ illud. Joh. j. Vidim⁹ glīam ei⁹ glo. q̄ vnig. a pa. Et iō ē eque altissim⁹ patri. Dic aūt vocabit̄ ī psonali- ter nō vocab. vt iā p̄us cū de cōceptiōe hoīs loq- ret̄ dixerat vocabis nomē ei⁹ iesū. s; h dic vocabi- tur. Quasi. d. sm̄ grecū. Nō vniq̄; tu īpones vo- cabulū. s; ipse vocabit. a q̄. nisi a ꝯsubstātiali ge- nitore. Ille eni ē sol⁹ ver⁹ impositor ergo ꝯgruaz impositiō; nōis. q̄ pfecte eū ꝯgnoscat. S; nemo nouit filiū nisi pat. ergo vocabit ab ipo scz patre. Vn̄ ad Phili. ij. Dedit illi nomē qd̄ ē sup oē nomē. .R. ¶ Sz nūc ꝯtra a pr̄e vocat⁹ est fili⁹ ab eter- no iuxta illud ps. Dixit dn̄s ad me fili⁹ meus es tu. S; h dicit vocabit̄ qd̄ est futuri tpis. ergo nō a pr̄e. Qd̄ eciā ꝯsonat heresi eo; q̄ dicūt christuz an mariā nō fuisse. Itez p h q̄ dic vocabit̄. videt ꝯfirmari error Nestorij q̄ dixit christū purū ho- minē ⁊ eū filiū dei vocari p adoptiōē; nō aūt esse p naturā. q: nō dic. h fili⁹ altissimi erit. s; dicit vo- cabit̄. Ad p̄mū dicēdū q̄ licz christ⁹ sm̄ diuinitatē ab eterno fuerit vocat⁹ fili⁹ dei. q̄ ad assumēdaz tn̄ hūanitatē adhuc qn̄ āgel⁹ dixit ista v̄ba nō fu- it vocat⁹ fili⁹ dei. nec fili⁹ v̄ginis. q: nō dixerat. Et iō dic de futō vocabit̄. Et ē sensus. Hic qui ex tu ꝯcipies ē q̄dez ⁊ fuit ab eterno fili⁹ dei. S; ex iō qd̄ ad huc ex te nascendo assumet p vniōnē ypo- staticā. vocabit ille idē fili⁹ dei. Et h ē qd̄ dic Be- da. Nō inq̄t iō futuri tpis v̄bis āgel⁹ vtit̄. q: sm̄ hereticos christ⁹ an̄ mariā ī fuerit. s; q: s; cādē p- sonā hō cū deo idē filij nomē sortit̄. Ad secūm dicē- dū q̄ angel⁹ annūciat h v̄bum incarnatiōis futurā nō q̄ ad sui eternā generatiōē; s; q̄ ad nr̄ām notifi- catiōnē. Et iō dr̄ vocabit̄ a pr̄e. s. p nōis impositi- onē. s; ab hoīb⁹ p fidei agnitiōē; Et h ē st q̄ dicit Grec⁹. Ab eterno siq̄dez est. q̄tus nūc ad no- strā doctrinā nomē ei⁹ patuerit. Nō aūt dicerit vel fiet vel generabit̄. Nā ⁊ an̄ secula fuit cōsub- stātialis patri. .J. ¶ Regalē dignitatē insinuat cū dic. Et dabit illi dn̄s de⁹ sedez dauid patris sui. ⁊ sic christo debebat regnū iudeo; iure he- reditarie successiōis. Et h dauid erat pmissū ps. De fructu vētris tui ponā sup sedē tuā. Vn̄ hie- re. xxiij. Ecce dies veniūt dic dn̄s. ⁊ suscitabo da- uid germē iustū ⁊ regnabit rex ⁊ sapiēs erit. Est aūt signāter aduertēdū sm̄ Bedā. q̄ āgel⁹ p̄us dixit istū filiū altissimi. nūc v° prēm sui dicit ē dauid. p h tu deni demōstrās duas natas esse in christo. diuinā sm̄ quā est fili⁹ dei. ⁊ humanā sm̄ quā ē fili⁹ dauid. Et nota sm̄ Basiliū q̄ nō in- telligēdū est q̄ h dr̄. d materiali sede dauid. neq; eni christ⁹ ī h mūdo exercuit tpale regnū ī iuda- ico ꝑplo. S; ē spūalr itelligēdū d sede regni p̄ntis ecclie vl de fideli aīa ī q̄ sedet dn̄s. vl d sede regni etni. .R. ¶ Potētie etnitatē notat cū dic. Et regnabit ī domo iacob in etnū. sm̄ q̄ pmissū erat dauid. ij. Reg. vij. Suscitabo semē tuū p⁹ te. qd̄ egrediet d vtero tuo ⁊ firmabo regnū ei⁹ vsq; in sempitnū. Licz āt soli iudei sint sm̄ carnez de do- mo iacob. q: m̄ dom⁹ iacob magi ī fide religiōis fūdata erat q̄z in carne ⁊ sangine. iō sm̄ glo. p do- mū iacob itelligit̄ h tota ecclia. q̄ p fidē ⁊ ꝯfessio- nē christi ad patriarchaz ptinet sortē. siue ī illis q̄ d patriarchaz sūt sorte nati. siue ī illis q̄ de ole- astro excisi ī oliuā bonā sūt inserti. Et sic oēs fide- les sūt d domo dauid ⁊ iacob. Judei v° ī credē- tes d domo dauid ⁊ iacob ī sūt. vt dic apls Ro- ma. ix. Nō oēs q̄ ex israel sūt hi sūt israelite. s; q̄ sūt filij pmissiōis ꝯputāt̄ in semie. Et vt itelligat̄ q̄ ista etnitas d q̄ dic. sit ppe de trā. p̄ut dic carnā- sims. iō addit. Et regni ei⁹ nō erit finis. Dan. vij. Ptās ei⁹ ptās etna q̄ nō auferet̄. ⁊ regnū ei⁹ qd̄ nō corrūpet. Et h ꝯpetit christo sm̄ grecū. nō so- lū inq̄t iū de⁹ s; ī eo q: hō. Et ī p̄ntia qd̄e h; regnū mētē q: cordā habitat. finalit v° vniuersoꝝ. cū et oīa subijciēt̄ ⁊ cū de⁹ erit oīa in oīb⁹.

XXXIII.

Dixit autē maria ad angelū. Quō fiet istud. quoniā virū nō cognosco. Et respōdēs angel⁹ dixit ei Spūssctūs superueiet i te. et virt⁹ altissimi obūbrabit tibi Jdq3 et quod nascetur ex te sctūz. vocabitur fili⁹ dei. Et ecce elizabeth cognata tua et ipsa cōcepit filiū i senectute sua Et hic mēsis ē sext⁹ illi que vocatur sterilis. q2 nō erit impossibile apud deū omne verbū. ¶ Posita āgli narratiōe. seqt prudētissima vgīs pcūctatiō Et etiā diuidit i duas. q2 pmo ponit vgīs eiq̄stia introgatio Secūdo subiūgit āgli expedita rn̄sio. ibi. Et rn̄dēs angel⁹. ¶ Prio igit ponēdo vgīs q̄stionē subdit ei⁹ motiuā rōez ibi. Quō dicergo. Dixit āt maria ad āgelū. Ubi nota q cū salutassz angel⁹ vgīne 7 tāta locut⁹ fuissz. ipa ad oīa tacuit. Angel⁹ vō tādē zpleta narratiōe sua tacuit etiā q̄si expectās vgīs rn̄siū. Et tūc pmo ipsa locuta ē Et vt dic chryso. Propositū sue mētis exposuit q videlicz vitā vgīnalē ducere decreuissz. Et cū tā ta āgel⁹ retulissz pplexa fuit Q2 fm amb. neq3 nō credere debuit āglo. neq3 tā temere vsurpare diuina. 7 iō dr̄e nō dubitās. d mō q̄rit Quomō inq̄t fiet istō q ɔcipiā 7 piā filiū. Cū eni triplex sit mod⁹ ɔcipiēdi. Un⁹ carnal. ali⁹ sp̄ual. tertius āmirabil 7 singlāris. q̄rit q̄ istoz modoz fiet Et vt dic Amb. Temperatior est vgīnis rn̄sio q̄ vba sacerdotis zacharie fuerint. Hec ait. Quomō fiet istō. ille dixit. Unū h sciā. Negat ille se credere 7 q̄si fidei adhuc q̄rit aliū auctorē. Ista se facere pstet. nec dubitat eē faciēdū. q̄d q̄mō fieri possit iq̄rit. Legerat maria. Ecce vgo ɔcipiet. iō credidit futuz. sz q̄mō fieret. añ nō legerat. nec alicui pphaz fuerat reuelatū. Tātū eni mysteriū nō hoīs fuit sz angli ore pmedū. Ergō d h ab anglo q̄rit. Subdit āt rōz motiuā ad q̄rēdū. qm̄ inq̄t virū nō cognosco. Et sic distinguēdo lrām nō esset legēdū totū sub introgatiōe vsq3 cognosco. sz finiēda esset introgatio sic Quomō fiet istō. Et qd tūc seq̄t nō ē introgatio sz introgatiōis ratō ¶ Et nota fm basiliū q nō ɔgnoscere accipit dupliciter. Uno mō p notitia Alio mō p copula nuptiali Et sic h. Unū ɔsidera ex h mō mo q̄tū ista gliosa vgo vginitatē amauit. q etiā āglo nūciāte ptū altissimi filii c⁹ regni nō erit finis. adhuc solicitaī de vginitate. pstāno2ē incorruptibilitatez angelica visiōe 7 diuitiis. plis ptū diuiticiās. vt dic Greg. nasansen⁹. Uñ exponēdū ē qm̄ virū nō cognosco. i. me nō cognituraā ppono Aliās eni nulla eēt introgatio Mariā vt dic idē ge. Si maria cū copla ɔiugal. dispōsari ioseph voluiss[et] cur dū sibi narrata eēt ɔceptō admiratiōe duc[ta] introgassz Quomō fiet istō Ex q̄ euidēt pz q h[ec] virgo nō tā carne q3 mēte 7 pposito. Et vt dic Chryso. ipsa fuit pma femia q vnq3 dō vouit [virgin]itatē. ¶ Sz tūc q̄rit cū btā vgo vo[uerit] vginitatē dō. q̄mō tūc ɔsenserit i matrim[o]nii. videt eni q p h peccauerit mortalr frāgēdo votū ɔiūctiue p ɔsensū matrimonii. vbi mlier [non ha]bz ptātē sui corpis sz vir fm apl̄m. j. Coz. vij. [Et] si dicas q ɔsenserit i matrimoniū cū tli ɔdiciōe q nūq3 veniret ad copulā carnalē Cōtra. tūc n[on] eēt vez matrimoniuz. q2 ɔdicio tal' est ɔ̄ substan[tiam] matrimonii. vt extra d ɔdiciōib⁹ ap. c. vlt Di[cen]dū fm intētionē beati Aug. in li. d bono ɔiuga[li] 7 magistrum sniaz. iiij. li. dis. xxx. Q2 maria 7 [io]seph añq3 facta ē mutua despōsatio. vginitatē [ser]uare pposuerūt 7 vterq3 ɔsensit i matrimoni[um] reuelatiōe sp̄ussctī Nec alt ɔsensisset i alteū. n[isi] docēte sp̄u sancto alt alteri⁹ cognouissz ppositū Sz postea vterq3 ppositū suū exprimēs vbo. [de]uouerūt vginitatē Et tūc q̄rit vtz btā vgo ɔsenserit in carnalē copulā Dico fm beatū Aug. [q] nō ɔsensisset nisi de⁹ spāliter de h reuelassz [Uera] ergo erat matrimoniū. sz ad carnalē copulā n[on] erat cōsentiēs nec dissentiēs quādiu nō docebatur sp̄ussancti reuelatiōe q deēt agendū. ¶ Deinde ponit angeli expedita rn̄sio. Et rn̄dēs angel⁹ dixit ei. Pater q3 multū delectabatur angelus loqui cū virgine Unā ad singula valde expedite rn̄dit. explicās modū vginei c[on]ceptus. Quasi diceret angel⁹ Queris de mo[do] Ecce mod⁹ erit. iste Tu fecūdaberis sine virili [se]mine. cōcipies sine libidine 7 paries sine dolo[re] Et hec tria innuit hic Quantū ad pmū dic[it] Sp̄ussancti⁹ supueniet in te. cui⁹ scz fecund[a]beris spiramine sine virili semine Quātū ad [se]cundū 7 tertiū addit Et virt⁹ altissimi obūb[ra]bit tibi id est. refrigerabit te ne sentias estū co[n]cupiscētie fm vnā expositionē. quātū ad secū[dum] et tertiū Uel aliter fm aliā expositionē virt⁹ [al]tissimi obumbrabit tibi id est. operabit in te. [vt] illeso pudore 7 sine dolore possis parere. quā[tum] ad tertiū Hec tria tangit Hugo in libro de v[ir]ginit: beate Marie dicēs: Spiritussāctus v[ir]gini superuenit. vt p eius operatiōnē caro c[hri]sti de carne virginis formaretur. quantū ad p[ri]muz Et subdit. Et virtus altissimi obumbra[bit] ei. ne substātiam carnis ministrās. carnali co[n]cupiscētia vreret quātū ad secūdū. Et infra A[u]dui inquit ego aliquā vgīnē concepisse. licet [nō] peperisse virginem. q2 de viro cōcepit qd pep[erit]

Merito nãqz in partu corrupta est integritas: q: in conceptu virginitas polluta est. iustūqz erat vt nō pareret sine dolore. qd' ↄceptū ñ erat sine libi' dine. Neqz enim partus integrans corruptiōez aut dolorē afferret. si ↄceptus ñ sensisset libidinā sic fu' it in bĩa virgine. Bonum ad tertiū. Nota q' sunt tres figure. Figura primi ē virga aarō q̄ floruit sine semīario Nūe. xvij. Figura scdi ē in rubo q' ardebat ꝛ ñ ↄburebat. exo. iij. Figura tertij ē in rore ꝛ vellere Jud. vj. Vell' enim cū sit d' corpe passiōes nesciat corpis sm biero. ·B. Dic ergo Spiritus sanctus superueniet. i. desursū veniet Iste Jac. j. Oē datū optimū ꝛ oē donū pfectū desursū est descēdēs a patre luminū. Sic etiā Act. j. Et accipietis virtutē superueniēns spūssancti in vos. Et ita ↄceptus tuus erit spūssancti desursū supuētiōe. nō virilis cōmixtiōis d' deorsum corruptiōe. Et nota sm Amb. sup Luc. q' nō solū de' ↄdidit creaturas. sz etiā modū multiplicādi eas sm generatiōes suas reb' indidit quē fuat. Et potuisset aliū modū ordinasse. Cū ergo voluit potuit hūc ordinē permutare. Et h̄ factū ē in ↄceptu virginali. Et h̄ priuilegiū fuit virginis singlare. Un̄ dic. Bern. Sola hec ē in q̄ fecūditas ꝛ virginitas obuiauerūt sibi. ibi scl' factū est qd' ab ūitio factū ñ fuerat. nec fiet amplius ieternū ¶ Nota igit q' spūssctūs superuenit i virginē. sic etiā ide spūssctūs ferebat' supra aqs in principio mūdi. Nā sic tūc ex aqs sup q̄s ferebat' produxit aīal aq̄tile ita nūc ex purissimis pribus sanguīs virginis i quā superuenit produxit corpus christi. Superuenit igit spūssctūs i virginē. quēadmodū vero sol descēdit sup rosā ꝛ liliū. dās ill' ↄcipiēdi virtutē ¶ Notādū āt q' licet ista ineffabil' ↄceptio celebrata sit opatiōe totius trinitatis. cū opa trinitatis sint indiuisa Specialr tñ appꝑriat hoc op' spūisctō. ppt q̄nqz rōes. Prima ē sm beati Aug. ppt ostēsionē grē sine meritis. vt videlicz p h̄ q' dr ↄceptus d' spūsctō. ostēdat' q' sit ex sola grā quā nulla boim merita pcesserāt. Grā aūt attribuit' spūisctō. Un̄ glo. Spūs ē nomē oīs grē q̄ a deo inspirat' gre ꝛc. Scda ē sm amb. ppt virtutē opatiōis. q: l. opatiōe ꝛ virtute spūssancti ↄceptus est cui attribuūt' opa clemētie ꝛ pietatis. Tertia est sm magistrū sniaꝝ. ppt ostēsionez eximie charitatis q̄ attribuit' spūisctō. vt scz ostēdat' q' vbū dī caro factū ē ineffabili charitate. q̄ de' sic dilexit mūdū. vt filiū suū vnigenitū daret Joh. iij. Quarta est sm Hugo. d' scō vic. in li. d' virginitate marie. ppter motiuū ↄceptiōis. nā amor viri et mulieris motiu' ē motiuū ↄceptiōis natura lata q' ↄceptio natural' nō sit nisi sola dilectiōe ꝛ spōtanea charitate vt ipse dic. Sic i ↄceptiōe illa ineffabili et supnaturali. Q: enī in virgis mēte amor spūssancti singularr ardebat. Jō i ei' carne amor spūssancti mirabilia faciebat. Quīta ē q: ↄceptio natural' ꝛ mēbroꝝ organizatio ē a virtute formatiua spūs existētis i semie. Q: vō ↄceptio christi supnatural est. iō ↄgruū fuit q' supnatural spūs esset ei' artifex.

¶ Seq̄t Et virt' altissimi obūbrabit tibi. Virt' altissimi ē dei vbū sm Chry. Un̄ j. Cor. j. Predicā' christū dei virtutē ꝛ dī sapiāz Et ante de quo h̄ angel' totā trinitatē virgini edidit Primo nāqz spūm scām apte ↄmemorat. d. Spūssanctus superueniet Deinde filiū noie virtutis ꝛ patrē noie altissimi īsinuat. Exponit' āt illō vbū multipliciter. Primo sic. Q: sic vmbra refrigerat ab estu solis. sic vbū diuinū i sui ↄceptiōe refrigerauit virginē remouēdo ab ea oēm estū ↄcupie. Et h̄ est q' dic Beda. Cōcupiscētie i te ñ erit est'. vbi vmbrā faciet spūssctūs. Alio mō sic Q: sicut vmbra deriuat' a corpe absqz corpis lesiōe. Sic christus pcessit ex virgine absqz sui lesione ꝛ sine aliq̄ dolore. Et hi duo mōi expositōi tacti sunt supra. Tertio sic sm glo. interlinearē obumbrabit tibi. i. dabit tibi vmbrā ↄtra oēm tribulatiōnē. Quarto sic. vt vtraqz natura detur intelligi in christo. Q: sm glo. vmbra a lumie ꝛ corpe obiecto solet formari. ꝛ virgo sicut pura homo plenitudinē diuinitatis capere nequibat. sz virt' altissimi obumbrauit. dū in ea corpe lux diuinitatis corpus suscepit humanitatis. vt sic deū posset pati. Et sm istum intellectū diuinitas obumbrata fuit virginis p susceptionē humanitatis. Sicut sol quā do eū visu intueri nō possumus. obumbrat' nobis aliq̄ velamie. sicut dic Bern. Quia de' spūs est. nos vō vmbra corpis sui. ꝑpauit se nobis. vt obiectu viuifice carnis videam'. verbū i carne. solē in nube. lumē in testa. cereū in laterna. Un̄ idē Bern. sup Cañ. smone. xxxj. Virt' altissimi i carne christi virginē obumbrauit. vt qd' impossibile erat mortali femie obiectu eī viuifici corporis ferret psentiā maiestatis ꝛ lucē sustineret inaccessibilē. Vel aliter ad eūdē intellectū ꝑt adaptari sic sm Greg. xviij. moral'. Per lumē diuinitas. p corp' caro virginis. vmbra ex his dū ob' causata est diuinitas incorpata vt dicit Greg. Quia inquit lumē incorporeū i vtero virginis erat corporandū. recte ei dicit' et virtus altissimi obumbrabit tibi. i. id est lumē incorporeū diuinitatis accipiet in te corp' hūanitatis. Quinto sic sm bernardū. Quia enī virgo quesiuit de mō ↄceptus respōdit angel' Spūssanct' superueniet in te ꝛ virtus altissimi obumbrabit tibi. Quasi d. Tu quidē cōcipies de spū sancto. sed illū modū quo hoc fiet christus in suo secretissimo consilio obumbrādo occultabit. vt sibi tāntū notum habea'

tur ꝛc. Ac si dicat bãt Bern. Quid a me q̃ris q̃d in te mox expieris. Scies. scies. ꝛ feliciter scies. Sꝫ illo doctore q̃ ꝛ auctore. Ego nũciare sũ missus virginalẽ ↄceptũ. nõ creare. Secũdo sic. Cũ enĩ angelus pmiserat eã virginẽ ↄcepturã ꝛ filiũ altissimi parituram. ꝛ ad h̃ fiendũ spũmsctum supuẽturũ i eã posset dicere virgo btã. Ego q̃ sũ ancilla hũilis et fragilis. quõ potero spũsscti ardorẽ ĩ tãta maiestate ĩ me sustinere. vt ista magis q̃ dicis ĩ me ↄpleantur. Huic tacite q̃stioni rñdit angelus. d. [vt alissimi]. q̃ scꝫ supplebit ĩ te vicẽ virtutis generatiue [obũbrabit tibi] i. talĩ coaptabit se tibi ꝛ te sibi talit ↄformabit. sic vmbra corpi ↄfigurat. vt efficiaris capax ꝛ receptiua tãti mũeris. Et hãc expositionẽ inuit Greg. Nyssen. ¶ F. Secũdo cũ dic [Ideoqꝫ ꝛ q̃d nascet ex te] Postq̃ꝫ pmiserat angelus salutationis ingressũ ꝛ deinde subiũxerat narrationis pgressũ. seq̃t nũc ↄclusionis terminus. Et ↄclusio h̃ ẽ. Qꝫ virgo maria ↄcipiat ꝛ ex ea nasci debeat filius dei. In hac ↄclusionẽ sic pcedit. Qꝫ pmo pmittit angelus ipsã ↄclusionẽ. Scđo sbdit eius pbationẽ ibi. Ecce elizabeth. Tertio subinfert rõẽ ibi. Qꝫ nõ erit ipossibile. Cõclusiõẽ ergo infert cũ dic [Ideoqꝫ ꝛ q̃d nascet ex te sctũm. vocabit filius dei]. Quasi. d. Qꝫ enĩ fecũdaris virtute spũsscti. nõ plẽ viri generab. sꝫ filiũ dĩ. q̄ꝛ nõ ex libidine ↄcipies. iõ nõ pctõẽ sꝫ sctũm gignes. et p ↄsequẽs sine dolore pies. Unñ glo. Jesus nascitur sanctus q̃ ↄditionẽ nate corruptibilis vinceret ꝛ ex corruptiõe copule carnalis ↄceptus nõ ẽ. Nos vo ↄditiõe nate corruptibilis ↄstructi. p grãꝫ possumus sanctificari. Et ↄgruit vt q̃ ↄtra morẽ virgo ↄcipit supra morẽ hũane ↄsuetudinis dei filiũ generaret ¶ Et nota q̃ dic sctũm indefinite ꝛ substãtiue. q̄ꝛ vr dicit bern. Si diceret sctã caro. sanctus bõ par diuisse videret. Posuit ergo indefinite sanctũ. Qꝫ q̃cq̃d fuit q̃d virgo genuit. procul dubio ac singulariter fuit sctũm. Et q̄ꝛ filij hoim nascũt polluti Eph. ij. Oẽs nascimur nata filij ire. Vocabit ergo nõ filius viri sꝫ filius dei. Esa. ix. Vocabit ã mirabilis. ↄsiliarius deus fortis ꝛc. a q̃ vocabit. certe ab ipso dõ pẽ. Joh. iij. Hic ẽ filius meus dilectus. Itẽ vocabit ab ipsis credẽtibus. Mat. xvi. Tu es christus filius dĩ viui. Itẽ vocabit ab hoibus. Lu. vlt. dixit Cẽturio. Vere filius dei erat iste. Itẽ vocabit etiã a demõibus. Lu. viij. Quid mihi ꝛ tibi Jesu fili dei altissimi. Quare ãt dic vocabit ꝛ ñ vocabit ꝛ q̃re nõ dicit erit vl est. De h̃ ꝛ hmõi habitũ ẽ supra sup verbo filius altissimi. ¶ G. ¶ Scđo subdit approbationẽ siue ↄfirmationẽ dicte ↄclusionis p exẽplũ. d. [Et ecce elizabeth cognata tua ꝛc.] q. d. Si deus dedit ↄceptũ seni ꝛ sterili. poterit ↄcedere iuueni ꝛ virgini. Fuerat enĩ elizabeth duplex

impedimẽtũ ad ↄcipiẽdũ. s. senectus q̃ ẽ defectus etatis. ꝛ sterilitas q̃ est defectus nate. Quorũ vtrũ q̃ꝫ tãgit h̃. Unñ dic beda ĩ glo. Ne virgo ĩ pnu disperet. Accipit exẽplũ sterilis ꝛ anus pire. vt discat oĩa deo possibilia q̃ ordini nate videtur ↄtraria. Ad maiorẽ aũt ↄfirmationẽ ↄmemorat virginis tps ↄceptus elizabeth cũ addit. d. [Et h̃ est mẽsis sextus illi]. Ubi q̃rit. q̃re nõ statim a pncipio ↄceptus elizabeth facta est h̃ annũciatio. sꝫ distulit ad sextũ mẽsem. Rñ. sm Chryso. h̃ factũ ẽ vt tumor vẽtris pbiberet argumẽtũ ↄceptus. Alias rõẽs habes ad h̃ supra ĩ pncipio euãgelij. vbi h̃ exponit. Et aduerte h̃ gabriel industriã sm chryso. Qꝫ ñ adduxit exẽpla d̃ sara ꝛ rebecca vl rachele q̃ antiq̃ ora erãt ꝛ remonota. sꝫ adduxit exẽplũ ppinquũ familiare ꝛ manifestũ. Tria ẽĩ exẽpla fortius mouẽt. Erat q̃dẽ exẽplũ d̃ ppinq̃ q̃i iã pñs ꝛ demõstrabile ad oculũ Et iõ dic [Ecce] Item erat familiare exẽplũ puta d̃ ppria ↄgnata. Et iõ dicit [Elizabeth cognata tua] Erat etiã exẽplũ manifestũ. Sterilitas enĩ elizabeth fuit diuulgata in tãtũ. q̄ꝛ coĩter fuit vocata sterilis Et h̃ innuit cũ subdit. [q̃ vocat sterilis] ¶ H. ¶ Dubitaret forte aliq̃s. cũ elizabeth fuerit d̃ stirpe sacerdoli. sic etiaꝫ zacharias. Maria võ fuerit d̃ stirpe regali. q̄ꝛ d̃ domo dauid. vt supra dictũ ẽ. ꝛ tribus ñ licuerit simul ↄmisceri. quõ elizabeth fuit cognata btẽ virginis. Ad q̃d dicẽdũ sm glo q̃ post ipa dauid Jo iada põtifex accepit vxorẽ d̃ tribu regali iacabeth filiã iorã. Et sic vtreqꝫ tribus regalis ꝛ sacerdotalis erãt ↄiũcte. ꝛ inde ẽ q̃ elizabeth ꝛ maria erant cognate. nõ obstãte q̃ d̃ eadẽ tribu ñ essent. Ad vidẽdũ ãt quõ fuerit cognate sciẽdũ q̃ ãna btẽ virginis mat habuit sororẽ noĩe hysmeriã. Hec ãt hysmeria genuit elizabeth matrẽ iohis baptiste Et ita fuerũt cognate ĩ scđo g̃du. q̄ꝛ filie duarũ sororũ. Qꝫ ãt tribus ñ licuit sil miscerĩ sꝫ vnusq̃sq̃ꝫ sororẽ acciped̃ d̃ sua tribu tenebat. Rõ fuit ne distributio sortiũ ↄfũderet. Sꝫ h̃ fallebat ĩ tribu leuitica. q̄ꝛ illa sortẽ ĩ ciuitas ñ hebat. Et iõ mlieres d̃ illa tribu poterãt nubere vbi volebãt. Et ↄgruit mysterio. vt dic glo. vt d̃ vtraqꝫ tribu mediator nascat. q̃ regẽ ĩ ↄeinũ ꝛ ẽ sacerdos ĩ eternũ sm ordinẽ melchisedech. Et h̃ etiã ĩnuit noĩe christi. i. vncti. q̄ꝛ soli reges ꝛ sacerdotes ꝛ pphe ĩ lege veteri vngebãt. Et ↄuenit vt cũ alia d̃ spũscõ ↄcepit altera spũscõ repleta pphauerit. sm carnẽ q̃ꝫ videt fuisse cognate q̃ sm deũ spũal ↄgnationis ↄsortio ñ carebãt. ¶ I. ¶ Ulterius dubitarꝫ aliq̃s q̃re angelus adduxerit exẽplũ d̃ elizabeth. Aut enĩ btã virgo dubitauit d̃ vbis angli. aut ñ. Nõ videt q̃ dubitauerit. Quia vt dictum est supra scđm Ambrosium. Non dubitauit de re sed quesiuit

de mō. Nec dubiū qn spūssctūs q̄ eā impgnatu rus erat. plene eius instruxerit. Sz ergo n̄ dubita uit. q̄d op⁹ fuit exēplo. Ad h̄ dicēdū q̄ licet ex v̄ bis Bede in glo. ne v̄go in ptu desperet ꝛc. videt dubitasse beatā v̄ginē. ipse tn̄ Beda in h̄ nō psi stit. Vn̄ postea subicit. ꝛ. Vel nō. q̄si incredula ꝫ exēplis hortat̄ ad fidē. s꜁ credēn āplioꝛa replicat ꝫ q̄ deū v̄go erat ptura p̄curso:ē q̄z d̄ anna ste rili nasciturꝫ agnosceret. Hec Beda. ꝛ est ī glosa. Sic ergo dicēdū q̄ beā v̄go nō dubitauit tanq̄ꝫ incredula. Vn̄ exēplū ei dictū est. nō ad fidei ac quisitionē. s꜁ ad ei⁹ ꝯfirmatōꝫ. Et h̄ est vna rō q̄re angel⁹ adduxit illō exēplū. vt. s. exēplo nouo ma gis ꝯfirmaret. Alias q̄nq꜁ rōnes ad h̄ dē assigt̄ Bern̄. Prima ē vt dū miraculū miraculo ꝯiū gatur. gaudiū gaudio cumulet. Scda vt pꝰus p angelū q̄z p hoīez de h̄ mysterio doceret. Tertia vt ipa binoꝝ mysteriꝫ ꝛ alioꝝ tpꝫ ꝛ ordinē scripto ribus reuelarꝫ. Qd̄ ꝛ fec̄ Luce. Quarta vt audi ens cognatā vetulā ꝯcepisse. de ei⁹ obseq̄o coga taret. Qd̄ etiā fec̄ statim. vadēs ad eā cū festina tione. Quīta vt nob̄ exēplū būilitatis daret. ne dedignaremur a minoꝛ doceri ex eo q̄ beā v̄go docta est exēplo elizabeth. Ber. ¶ Bein de sbiū git rōem dicēs sic. Qz n̄ erit ipossibile apd̄ deū omne v̄bū. Ecc. viij. Oē q̄d voluerit faciet. ꝛ ser mo illi⁹ ptāte plen⁹ est facere q̄d loqui. ꝛ loq̄ q̄d uelle. Merito ergo nouerīs nō ipossibile esse oē v̄bū. Et iō cū aliq̄d pmittit de⁹. sine dubitatione credēdū est. ꝛ cū oīa possit ꝛ mētiri nō possit. ne cesse est vt fiat ut sic pmittit. ¶ Nota q̄ ꝯtra hoc obicit de. arguit Fausti⁹ sic. Si apd̄ deū nihil est ipossibile. faciat ergo de⁹ cōtradictoria v̄ificari. vt ea q̄ facta sunt fiāt n̄ facta. Ad h̄ rn̄detur fm̄ mentē beati Aug. Quia signāt̄ dixit h̄ angel⁹ q̄ n̄ est ipossibile apd̄ deū oē v̄bū. Quid est v̄bū. nisi ꝯcept⁹ mētis. Vn̄ beat⁹ Aug⁹ xv. de trini. Ver bū q̄d foris sonat. signū est v̄bi q̄d int⁹ lucꝫ. Oē ergo v̄bū. i. omne q̄d ptēē ꝯcept⁹ mētis. Hoc āt est oē q̄d bꝫ rōem entis. Primū ergo obiectū in tellect⁹ ē ens. rōem aūt entis nō bn̄t illa q̄ implīcāt ꝯtradictionē. vt ꝯtradictoꝛia sil' ēē v̄a ꝛ h̄ modi. Talia ergo nō sūt do possibilia. nō ppt impossi bilitatē dei. s꜁ ppt impossibilitatē rei. Et sic ondit angel⁹ ꝯclusionē suā ēē necessariā vt iā v̄go nec dubitare possit nec valeat dissentire. Vn̄ seq̄tur

¶ Quarta pars euāgelij · XXXIIII ·

Dixit aūt maria. Ecce ancilla domini. fiat mihi fm̄ verbū tuū. · A · ¶ Premissa legati one diuine maiestatis. Et subsecuta execuōē an gelice dignitatis. Ponit h̄ deuota būilitatio v̄ ginee volūtatis. q̄ attēdit ī adhibitōē sui ꝯsens⁹ Quē q̄dē ꝯsensum diu flagitauerāt pres ꝛ pro phete. Nec mir. Quia ī eo tot⁹ mūdi sal⁹ pēde bat. Vn̄ beat⁹ Aug⁹ exclamat. O beā maria se culū oē captiuū tuū dep̄cat̄ assensū. te dn̄a mun dus sue fidei obsidē fec̄. noli morari v̄go. nūcio festinanter rn̄de v̄bū ꝛ suscipe filiū. Bern̄. O dn̄a rn̄de v̄bū ꝛ suscipe v̄bū. ꝓfer tuū ꝛ suscipe diui nū. emitte trāsitoꝛiū ꝛ āplectere sempiternū. Di xit aūt maria. Et h̄ vt verisilr credit expāsis ma nib⁹ ꝛ oculis ad celū leuatis. Quid dixit audia m⁹ desiderātissimū v̄bū. Ecce inq̄t ancilla dn̄i fiat mihi fm̄ v̄bū tuū. Ad hanc vocē exclamat beat⁹ Aug. O felix obediētia. O insignis grā. q̄ dū humili fidē dedit. celi ī se opificē corpauit. Et licꝫ singula v̄ba h⁹ euāgelij sint plena mysterijs vt supra dictū ē. ista tn̄ p̄puē redolēt v̄tutes in cōpabiles. Vn̄ ī sui ꝯsensus expssiōe. v̄go ponit sex v̄ba. q̄ redolēt sex v̄tutes eminās ī beā v̄gine. Dicēn̄ Ecce ī q̄ obediētia pmpta. ancilla ī q̄ humilitas pfecta. dn̄i. in q̄ v̄ginitas imma culata. fiat. in q̄ charitas inflāmata. mihi. in quo spes secura. fm̄ verbū tuū. ī quo fides deuota. · B · ¶ Et vt pensem⁹ hec v̄ba singula p̄ramo aduertam⁹ q̄ li ecce est dictio tāte efflu entie ꝛ dulcedinis q̄ inter pauca verba q̄ beata virgo dixisse legit in euāgelio. crebri⁹ dixit illud Ecce. imo in oī dulcedine quā habuit in celo ꝛ ī terra. in via ꝛ in patria in hn̄itudine spei. sp repli cauit illud Ecce. Nā hic salutatiōi angelice con sentiēdo vt mat̄ dn̄i efficeret̄ illō Ecce pmisit. d. Ecce ancilla dn̄i. Itē gratulatiōi elizabeth sbe nis ꝯgratulādo. cū matrē dn̄i se gl̄iaret. replica uit idē Ecce. d. Ecce eī ex hoc beatā me dicēt oēs generatiōes Luc. j. Itē in assumptiōe sua desifice faciei filij sui felicis collētādo. cū ipsa visione bea tifica frueret̄. amonauit idē Ecce. d. Ecce tu pul cer es ꝛ decoꝛ⁹ dilecte mi. Cañ. j. Et que cā ꝛ que ratio. nisi quia p̄mo angel⁹ illō de sūmo celo in nitatis sibi poꝛtauerat dicēs: Ecce cōcipies. Et etiā quia istud Ecce Esa. vij. de q̄ ꝓphetauerat. dicēs Ecce virgo cōcipiet ꝛc. in se copleri merue rat. Et p̄ma meminerat illud Ecce ab omnibus ꝓphetis ꝓclamatū vtpote que scripturas noue rat. Esa. xl. Ecce saluatoꝛ tuus venit. Et. xij. Ecce dn̄s saluatoꝛ me⁹. Et. xxx. Ecce nomen dn̄i veit de longinquo. Et. xl. Ecce dominus in fortitu dine veniet. Item Hiere. xxiij. Ecce dies venit̄ unt et suscitabo Dauid. Itē Zach. viij. Ecce rex tuus venit. Item Malach. iij. Ecce mitto ange lum meuꝫ. Item. Ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat Danielis. vij. Quia igitur intelligit se et suum partum ibus omnibus Ecce

fuisse demonstratū. Ad istud ecce tam delectabiliter replicabat. Jtē filius eius in cruce moriēs sciēs istud verbū Ecce materno cordi virginis maxime fore consolatoriū. crebrius replicauit idē Ecce. vt p̄ hoc dolorem mētis subleuerat dicēs ei: Mulier Ecce filius tu⁹. Et discipulo. Ecce mater tua. Joh. xix. Propter q̄ cor ei⁹ istud ecce cū tā grandi dulcedine imbiberat. vt in memoriā demōstrationis et certificationis. qua totiēs certificata fuit diuina p̄sētia et dulcedine deiformi. sp̄ ei dulce foret reuoluere illud Ecce. C. ¶ Deinde pensem⁹ aliud verbū. q̄r dixit ⌊Ancilla⌋ In q̄ mira et p̄fectissima humilitas notat in virgine. q̄ scz dum mater summi conditoris eligit. ancillā se fatet. nec repentina exaltata p̄missione est. vt dicit Beda. ¶ Et nota q̄ inter oīa que cōmendāt quācū q̄z virginē est humilitas. q̄ nō ā esset illa mulier cui talia p̄mitterent et vocaret se ancillā. imo potius exaltaret se sup sydera. Vn̄ p̄ma mulier cū audisset a serpēte. Eritis sicut dij. statim in supbiā eleuata manū ad fructū ligni vetiti porrexit. Hec vero secunda mulier audiēs se deū genitura. ancillā et nō matrem se vocat. Sile q̄dāmodo r̄nsū dederat abygail mulier prudēs. cū dauid vellet eā in vxorē ducere. j. Reg. xxv. Ecce famula tua sit in ancillā vt lauet pedes seruorū dn̄i mei. Et Ruth q̄ designat beatā virginē dicebat Ruth ij. Vn̄ hoc mihi vt inuenirē grām añ oculos tuos. quoniā locut⁹ es ad cor ancille tue. q̄ nō sum similis vni puellarū tuarū. Et q̄ sicut dicit Bern̄. nō est magnū humilem eē in abiectione. Magna p̄sus et rara virtus humilitas honorata. Beata virgo q̄ vltra oēs hoīes mūdi p annūciationē angeli attollebat. et tamē in se p̄fundissime humiliabat. Jō ei⁹ humilitas incōpabilis ē omnib⁹ alijs virtutib⁹ cōmendat. Vn̄ dicit Eusebi⁹ q̄ licet beata virgo in p̄senti euāgelio de multis virtutib⁹ multiplr a multis extollat. Alij quidā eā extollūt ab obediēntie p̄mptitudine. Alij a virtute cōstantia. Alij ab eo q̄ tam splēdidis et arduis p̄missis archangeli non fuit allecta. Alij ab eo q̄ nō excessit modum in dādo instātias. sed equalit̄ cauit et eue leuitatē et Zacharie tarditatē. Mihi aūt inq̄t humilitatis p̄funditas nō min⁹ cōspicat. imo pl⁹ oīb⁹ admirāda. Vn̄ ipsa de oīb⁹ alijs virtutib⁹ tacēs de sola humilitate gl̄iat dicēs. Quia respexit humilitatē ancille sue. Vn̄ Bern̄. Maria virginē se oblita. gloriat de humilitate. Et tu negligēdo humilitatē blandiris tibi de virginitate. ¶ Notandū ergo q̄ inter oēs virtutes tantū placuit humilitas beate virginis filio dei. q̄ attraxit ipsum de celo vt ex virgine carnē assumeret. Quēadmodū ferrū trahit ab adamāte. Vn̄ beat⁹ Aug. O vā humilitas.

que deū hominib⁹ peperit. vitā mortalib⁹ edidit. paradisū aperuit et hoim aīas liberauit. Facta ē marie humilitas scala celestis. p quā de⁹ descēdit ad terras. Decebat enim vt dicit Beda. q̄ sicut p supbiam p̄me parētis mors in mundū intrauit. ita p humilitatē marie vite introit⁹ panderetur. Tantū aūt placuit christo ista vox virginis. cū dicit Ecce ancilla dn̄i. q̄ ex h̄ magis appellat se in scriptura filiū ancille q̄z virginis. Vn̄ ps. Ego hu⁹ tu⁹ et fili⁹ ancille tue. Ex quo trahit euidens argumentū q̄ pl⁹ placuit deo marie humilitas q̄z virginitas. D. ¶ Deinde pensem⁹ tertiū verbū q̄r ait ⌊Dn̄i⌋ Non enim beata virgo se fatet ancillam cuiuslibet s; dn̄i. Cui⁹ dn̄i. illi⁹ dn̄i de q̄ angelus p̄miserat. d. ⌊Dn̄s tecū⌋ Cuius quidē dn̄i obsequijs erat virgo totalit̄ dedicata. Vn̄ ipsa gloriante dicit Prouer. viij. Dn̄s possedit me ab initio viarū suarū. Jste gl̄iosus dn̄s possedit beatā virginē. dn̄ando ei h̄m oē q̄d in ea fuit. dominabatur q̄ppe ei⁹ mēti. eius aīe et ei⁹ carni. Mēti q̄dem imaginē suā in ea p̄ficiēdo. ita vt ei⁹ memoria diuina p̄sētia inseparabiliter reficeret. ei⁹ intelligentia diuinis illuminatoib⁹ singularit illustraretur. ei⁹ volūtas diuini amoris dulcedine suauiter p̄funderet. Et inde fuit q̄ ipsa nūq̄z peccauit nec peccare potuit mortalit. vt p̄ oīe imaginē sp̄ stāte in sua rectitudine in cōiunctiōe ad deum. Dn̄abat etiā dn̄s aīe ei⁹ rōem regulādo. scz q̄ntū ad inferiorē portionē rōnis. q̄ circa sensibilia versat. et cōiuncta est sensualitati. Et iō sepe allicitur ab ea ad malas cogitatōes et prauas affectiones. S; huic pti aīe intantū dn̄abat dn̄s in virgine. q̄ nūq̄z allecta est ad aliquā malā cogitationē vel inordinatā affectionē. Et inde est q̄ nec vnq̄z peccauit venialit. Dn̄abat etiā dn̄s ei⁹ carni et sensualitati. totū fomitē in ea p̄mit⁹ restringendo. p sanctificationē ei⁹ in vtero. vt n̄ posset in aliq̄d pctūm deduci. Demū nūc in hora plasmationis istorū vborū. ita fuit in ea fomes totalit̄ extinctus. imo essentialit̄ ablat⁹. vt nō solū nō posset deduci ad cōcupiscētiā illicitā. s; nec possibile fuisset ipsā z licitis vsib⁹ mūdanis scz matrimonialib⁹ aptari. q̄r extūc nō solū eius mēs et aīa. sed etiā corp⁹ ei⁹ luce diuinitatis resplēduit. Vn̄ ipsa ad originalē iustície rectitudinē q̄dammō fuit reducta. Propter q̄d in ea sola p̄fecte implerū ē illud Gen̄. iiij. Subiecta eris appetit⁹ tu⁹ et dn̄aberis illi⁹. Et h̄ in virtute dn̄i sui. Cui⁹ et ipsa tota fuit ancilla. Vn̄de ea p̄dicat illud ps. Dn̄i est terra et plenitudo ei⁹. Jlla inq̄z terra de q̄ alibi ps. Veritas de terra orta ē. i. de virgine maria. Hec inq̄z terra et plenitudo ei⁹ scz grā est dn̄i q̄ eā possedit ab initio pacifice et q̄ete. E. ¶ Pensemus

deinde q̄rtū v̄bū. q̄ dicit fiat. scʒ quintū caritas ī flāmata. Quia scḋm Bern. Hoc v̄bū fiat ē signū desiderij estuātis siue inflammantis caritatis. Unde sup illud ps. lxxj. Replebit maiestate eiꝰ omnis terra fiat fiat. dicit glo. Optantis est se mel dicere fiat sed nimiū desiderātis est repetere. Et quia beā virgo in ipā plationē istoꝝ verboꝝ tota erat in caritate inflāmata. ⁊ sūmo atqȝ ar dentissimo estuabat desiderio. vt impleret in ea diuinū ppositum qḋ angelꝰ nūciauerat. ideo di xit fiat. Quasi di. fiat voluntas tua. Quia scḋm Bern. Caritas mentē quā affecerit futuris esse nō sinit. Tale est illud fiat. ps. Fiat misericordia tua vt cōsolet me. scḋm eloquiū tuū seruo tuo vel ācille tue. Est etiā hoc v̄bū fiat signū impu siue impatiē p̄tātis vt ibi Gen. i. Fiat lux. Fiat fir mamentū ⁊c. Unde tā grāmaticaliter q̄ȝ realiter est vere verbū imparatiui mōi. Et quia ille conce ptus virginis qui fuit sup omnē naturam. non aliter cōpleri potuit. nisi scḋm impiū diuine p̄tātis qua oia produxit ex nihilo a principio. Et eiusdem p̄tātis fuit res creare ⁊ virginē fecūdare. Hoc sci ens virgo prudēs. illud verbū q̄ p̄mo deꝰ res cre auerat rememorās dicebat fiat. Unde poterat di cere illō ps. Fiat manꝰ tua sup virū dextere tue. id est. christū. quē ego paritura sum. vt scȝ eadē manꝰ tua q̄ a principio fabricauit celos formet et virū istū in vtero meo. Qui dicit vir dextre. quia ipē sedet ad dexterā maiestatis in excelsis. Sap. vij. Vel q̄r ipē est dextera patris. q̄ et v̄bum. Et istud fiat tāgit Job. os aurei sic. d. Fiat sine ma terniali semie ꝯceptus in v̄gine. nascat de spūscō integra carne sanctū. qḋ nascat de hoīe matre si ne hoīe patre. Preterea quia ad assenciēdū my sterio tāte rei. oportuit v̄ginis mentē p v̄tutem fidei captiuare oēs vires nāfales et eis p̄tātiue imparare. ꝑpote q̄ negociū istud oēm sensum et oēm rōnē trāscendebat. ideo v̄go in fortitudie spi ritꝰ sui ī oībꝰ viribꝰ aīe impāsi dicebat. Fiat. Unde Bern. inter maxima mirabilia dnice incarnati onis ponit q̄ ibi deꝰ cōiūxit fidē ⁊ cor hūanū in v̄gine. vt postea patebit. Et preterea h̄ v̄bum fiat expssiuū cōsensus siue cōsentanee voluntatis. vt in ps. Ibi. Et dicat oēs pplus fiat fiat. Glo. id est. buic laudi consentiēt oēs predestinati. Unde etiā papa ⁊ magni plati in lrīs grāz suaz añqȝ tran seant scribūt fiat. in signū cōsensus ⁊ voluntatis sue. Et quia beā virgo in v̄bis istis expssit cōsen sum ⁊ cōsentaneā diuino bñplacito voluntatē ideo valde cōuenienter dicit fiat. F. Conseque ter pensemꝰ q̄ntū v̄bū qḋ addit. mihi. scȝ q̄ innui tur spes firma in virgine que tēdebat ad arduis sima. Nō enī cōtenta fuit q̄ fieret et verbū dei si cut ceteris. sȝ assecurata spei certitudine volut sibi p̄rīali quodā mō fieri v̄bū dei. Quia sicut dicit Bern. Mlis modis factū ē v̄bū dni alijs q̄ milia phanie multisqȝ modis olim locutus est deus patribꝰ ⁊ pphetis. Et alijs quidē in aure. alijs in corde. alijs in ore. alijs in visu. ⁊ alijs ī ma nu. Marie aūt factū est v̄bū dñi in aure p ange licā salutationē. In corde p fidei adhesionē. In ore p cōfessionē. In manu p ꝯrectationē. In v̄ tre p incarnatiōē. In gremio p sustētationē. In brachijs p oblatiōē. Dic ergo maria fiat mihi. Nō q̄dē sicut ceteris sȝ mihi p singularē p̄roga tiuā ī p ceteris. Unde Bern. loquēs in psona virgi nis. Mihi oro vt fiat iuxta verbū tuū. Nec vo lo vt fiat mihi tāntū declamatorie p̄dicatū. aut fi guraliter significatū. aut imaginaliter somniatū. sed silent inspiratū. personaliter incarnatum. cor poraliter inuisceratū. Unde dicere poterat virgo il lud ps. Mihi aūt adherere deo bonū ē. glutino scȝ singularis vnionis v̄bi p̄ ceteris. Et q̄r hoc ex pectabat spe firma. ideo subdit. Ponere ī deo spē meā. Bern. Tu es dñe spes mea. hec vna mihi oīū pmissionū cā. hec tota rō expectationis mee.

G. Postremo pensemꝰ sextū v̄bū qḋ sub dit. scḋm v̄bū tuū. Qḋ tripliciter exponi potest. Uno mō q̄ ly scḋm sit ppositio. vt sit sensus. Fi at mihi scḋm v̄bū tuū. i. scḋm q̄ tu mihi nunciasti. Cui q̄dē v̄bo tuo ego credo ⁊ cōsensū adhibeo. Et in h̄ notat fides deuota in v̄gine. q̄ illud cre didit in se debere fieri ad v̄bū angeli. qḋ nūqȝ a se culis fuit auditum. nūqȝ repertū. nūqȝ visum. aut ab aliq̄ cogitatū. Et hoc q̄dē credidit. nō multis rōnibꝰ sibi adductis. sȝ p uno dyalogo cū angelo habito. Unde v̄go poterat dicere angelo illud qḋ di xit mulier sareptana helye. iij. Reg. xvij. Nunc cognoui quoniā v̄bū dei verū est in ore tuo. De hac fide dicit Bern. Tria mirabilia fecit dñs in incarnatiōe. Coniuncta sūt q̄dē adinuicē deus ⁊ hō. mater ⁊ v̄go. fides ⁊ cor hūanū. Et hec q̄dē tertia cōiunctio ē inferior alijs duabꝰ. sȝ non mi nus fortis. Mirū enī q̄uō cor hūanū his duo bus fidem accōmodauit. q̄uō credi potuit q̄ de us et hō esset. q̄ v̄go fuerit q̄ peperisset. Hec enim nequit cōmisceri. si nō misceat glutinū spūssan cti. Alio mō exponi pōt q̄ ly scȝ sit nomen. ⁊ vt sit sensus. Scḋm v̄bū tuū. illud scȝ verbū qḋ tu scḋo dixisti mihi. quod fuit. Ecce ꝯcipies ⁊c. Nam p̄mū eius verbū fuerat. Aue grā plena. Tertio sic. vt scḋm verbū intelligat verbū ꝑpaliter incarnatū quasi p̄mū verbū fuerit a patre eter naliter genitū. q̄ tñ nō duo verba. vt ly p̄mum ⁊ scḋm non dicat alteratē in supposito v̄bi. sȝ alteratē in ordine ī natura duplici. Et sic est sensus. Fiat

mihi s̃m verbũ tuũ .i. verbũ hũanatũ qđ dico tuum quia tu illud mihi attulisti ꝑpter annũciationẽ tuam. Quasi. d. Verbũ ꝑmũ qđ sc3 est in eternitate genitũ. est mihi incõprehẽsibile. fiat ergo mihi scđm dũ verbũ. nũc in me incarnãdũ iuxta dictũ tuũ. Et hunc sensũ videntꝰ sape verba Bern. d. Fiat mihi s̃m verbũ tuũ. verbũ inquã qđ erat in ꝑncipio apud deũ. fiat caro de carne mea. fiat mihi obsecro verbũ nõ ꝓlatũ vt transeat. sed acceptũ vt maneat. fiat mihi verbũ nõ tantũ audibile auribus. s3 etiã sensibile oculis. palpabile manibus. gestabile humeris. vt vbo vtutis sue me portz . Be. Igitur dictis his verbis a virgine vt dicit Bam. statim spũssanctꝰ superuenit sup ipsam s̃m diuinuz sermonẽ quẽ dixerat ei angelus. ꝑgnans ipsam. et vtutẽ susceptiuaz dei vbi imbuẽs simul ⁊ generatiuã. Statimq3 in pua sbstãtia carnis. totũ corpꝰ christi formatũ fuit ⁊ cũ õibus corpalibus lineamẽtis ꝑfectum fuit. Et ibi statim aĩa rõnalis plena grã ⁊ glĩa infusa fuit. Et in ipo eodẽ instanti. fuit ei verbũ diuinũ vnitũ inseꝑabili vnitate ꝑsonali. ita q̃ oĩa ista fiebant in instãn. s3 sanguinis sepatio. cõsolidatio. figuratõ. aĩatio. deificatio. Et q̃ ista non fuerũt successiua. patet ex vtute agentis. s3 spũssancti cuiꝰ est instantanee opari. Et hoc ẽ q̃ dicit Hiere. xxxi. Femina circundabit virũ. Et licet mẽbra s̃m oĩa lineamẽta fuerit perfecta in isto corpe vt dictũ est. ipoz tñ distinctio s̃m beatum Aug. tã pua fuit et tenuis q̃ humano visui vix possit subijci. quia in tãto fuit minꝰ corpꝰ id q̃3 aliud cõceptus cũ format. in q̃ãtũ infra. xlvi. dies augeri in vtero potuisset. Miraculosũ3 igitur erat q̃ tam in puo corpe recepta fuit aĩa. Hoc aũt factũ fuit ideo vt ꝯcepꝰ christi quãtũ ad tẽpus manendi in vtero non eẽt nostre cõceptiõi dissimilis. ¶ Sed dubitat a q̃busdã in q̃ na3 loco vteri virginalis corpus illud bñdictũ conceptũ formatũq3 fuerit. Nõ enĩ videt cõueniẽs ipsum in loco genitali qui pudẽdus est fuisse contentũ. Ad hoc rñdet Aug. in quodã libello suo de secreto incarnatiõis dñice ꝑpter quosdã hereticos sic. d. Ueni inq̃t ad me ⁊ dicã ubi quẽadmodum virgo cõcepit. ⁊ melius est vt in s̃mone sit verecũdia q̃3 in fide piculũ. Da veniã christe ⁊ parce ori meo. q̃r incarnatiõis tue temerarius narrator attingo mysteriũ. Et licet tu clausum dimiseris vtez matris. nobis m̃ ꝑmisisti ĩcredulis apire euãgeliũ tuũ. Dicam m̃ q̃r in cubiculo nature cõficit. in vulua virginis genitalis sanguis ⁊ feminẽꝰ humor fuit. huic sanguini vel humori verbũ se sicut coagulũ miscuit ⁊ sanguini vel humori coagulatã carnẽ fecit. accessit spũssan- ctus verbi glutino cõmassata aiando formauit formata distinxit ⁊ formã hoĩs aĩatam ꝓduxit in qua inclusus deꝰ lineamẽtis suis tenebatur. Ecce dixi tibi quẽadmodũ vgo cõcepit. ⁊ sic concepit ita peꝑit. Hoc cõtra oẽs hereses cũ timore et secrete exponẽdũ ẽ. Hec Aug. ¶ Nota q̃ accepto virginis cõsensu discessit ab illa ãgelus vt dicit textus. gaudẽs vtiq3 et exultãs. q̃ responsionẽ deo acceptabilẽ erat relaturꝰ. Et quia nõ solũ3 impetrauerat qđ optabat s̃cđm Eusebium. s3 etiã stupẽs in vginea forma ⁊ vtutis plenitudine. Discessit quidẽ ab ea angelꝰ. s3 remãsit cũ ea dei filiꝰ. Discessit ab ea quãtũ ad apparentiam. sed remãserũt cũ ea multi quãtũ ad custodiã. Uñ Cant. iij. En lectulũ salomõis sexaginta fortes ambiũt ex fortissimis israel. Hi sunt angeli beatissimi. qui custodiebãt virginẽ tanq̃3 locũ3 diuine habitatiõis electissimũ. Si dicas ad qđ indigebat btã virgo custodia angeloꝝ in q̃ habitabat rex angelorum. Rñdeo. q̃ ⁊ si custodia opus nõ haberet ex fragilitate carnis. cultũ3 tñ reuerentie exhibebãt ꝑpter dignitatẽ mẽtis. Et sic qđammõ ꝑ ipsam angeli ascẽdebãt ⁊ descendebãt. Uñ ipa designata fuit ꝑ illã scalã. cui dominꝰ erat innixus ⁊ angeli ꝑ eã ascẽdebãt et descendebãt quã vidit iacob Geñ. xxviij. Et pꝰ seq̃tur ibidẽ. Nõ est hic aliud nisi domꝰ dei ⁊ porta celi. Et hec tria cõueniũt btẽ virgini q̃ est scala vt dictũ est. Est domꝰ dei ꝑpter christi ĩhabitationẽ. Porta celi ꝑpter christi ꝑtũ ⁊ nostram saluationẽ. Quia nullꝰ põt saluari ⁊ celũ intrare. nisi ꝑ mariam trãseat tanq̃3 ꝑ portã. Sicut enĩ eꝰ ad nos venit ꝑ ipsam. ita oportet nos redire ꝑ ipsam in deũ. Dicit etiã scala ꝑpter ascensum nostrũ ad deũ. Bern. Facta ẽ maria scala celestis. Supra eodẽ s̃mõe. Nõ ergo discedamꝰ ab ea s3 eiꝰ pedibꝰ ꝓuoluti s̃p eã salutemꝰ. vt ꝑ eã grãm inueniamꝰ et miam ꝯseq̃mur in tpe opportuno. Qđ nobis cõcedat eius filiꝰ :—

¶ Expositio mystica eiusdẽ euangelij et sermo de eodem XXXV

Missus est angelus.

Spũalit̃ ⁊ mystice exponẽdo istud euãgeliũ. videlz de mẽtali ꝯceptiõe ibi eẽm. Sciẽdũ q̃ idẽ ꝓcessꝰ q̃ fuit ĩ fecũdatiõe vginis corpali exigit ĩ fecũdatiõe mẽtis spũali. In fecũdatiõe nãq3 btẽ vginis iuxta seriẽ euangelij ille fuit ꝓcessꝰ. Q: ꝑmo ꝑmittunt q̃dã preambula ãgelice salutatiõis. Scđo ponit ipa salutatio ibi. Et ingressus angelꝰ ad eã dixit. Aue grãtia plena. Tertio põit̃ vginẽ ⁊ ãgelũ breuis disputatõ ibi. Que cũ audisset. Quarto põit ꝯsen-

virginis explicatio. Ibi. Dixit autem maria Ecce ancilla. Et sic mox facta est corporalis ubi eius conceptio. Sic etiam in conceptione mentali. A. Primo mens per quedam preambula preparatur. Secundo a verbo familiariter salutatur. Tertio mens devota cum verbo delectabiliter confabulatur. Quarto mens verbo totaliter conformatur. Et sic mentalis conceptio feliciter consumatur. ¶ Preambula conceptionis mentalis que hic innuuntur principaliter sunt tria. Primum est divini instinctus vigorositas. quod notatur in angeli gabrielis missione cum premittitur Missus est angelus gabriel a deo. Secundum est utriusque hominis perfecta tranquillitas. quod innuitur in civitatis distincta designatione. cum additur in civitatem galilee cui nomen nazareth. Tertium est mentis omnimoda puritas. quod exprimitur in virginis propria descriptione cum annectitur ad virginem desponsatam viro etc. In primo implicatur quis et a quo mittatur pro mentali conceptione nunciatione. Quia instinctus divinus. In secundo quo mittatur. Quia in animam unitate et bene munitam. In tertio ad quem mittatur. quia ad mentem puram. ¶ Primum patet. quia angelus idest quod nunciatio instinctus quilibet quo aliquid nunciatur anime intelligi potest per angelum. sive ille instinctus sit divinus sive angelicus sive etiam diabolicus. vel humanus. cum etiam quidam sunt angeli mali. Iste autem instinctus ubi eius preambulatus non est quilibet instinctus sed solum divinus. Et ideo signanter dicitur iste angelus missus a deo. Ulterius quia non sufficit instinctus qualiscunque nisi sit vigorosus et fortis. ideo signanter dicitur iste angelus fuit gabriel qui interpretatur fortitudo dei. Et iste vigorosus instinctus figuratur est per istum spiritum grandem et fortem. qui pervenit ante dominum cum appareret helye in monte Oreb. iii. Reg. xix. Unde etiam illa sancta animalia evangelica non sequebantur qualemcunque spiritum. sed tantum vigorosum. Ezech. i. Ubi erat impetus spiritus. illuc gradiebantur. Iste autem instinctus divinus fortis et vigorosus signatus est per illum angelum in Apoc. Vidit inquit iohannes angelum dei fortem volantem per medium celi. Ubi per angelum signatur instinctus. Et quod additur dei. innuit illum instinctum esse divinum. Et quod addit fortem notat eum esse vigorosum. Sed ille angelus volavit per medium celi. per intimum secretum anime que dicitur celum iuxta illud. Celum mihi sedes est Esa. lxvi. Quando autem ille instinctus sit preparatus ad susceptionem verbi. dicit Bern. super Cant. sermone. lviii. Si unquam admonitus fuero vel foris ab homine vel intus a spiritu de facienda iustitia et servanda equitate. talis salutaris suasio erit mihi profecto prenuncia imminentis adventus sponsi. et preparatio quedam ad digne suscipiendum supernum visitatorem. Hunc instinctum petiit sibi mitti beatus Aug. viii. confes. cum dixit. Age domine et fac. excita et revoca nos. accende. rape. flagra. dulcesce. iam amemus iam curramus. B. ¶ Secundum preambulum est utriusque hominis perfecta tranquillitas. Et hec consistit in tribus. Primo in sensuum diligenti custodia et restrictione. ut scilicet sensus hominis tam exteriores quam interiores sint custoditi et restricti. ne exteriores aliquid noxii hauriant et interiores circa iam hausta incaute non negocientur. Et hoc innuitur per hoc quod dicitur in civitatem. Civitates enim solent diligenter custodiri. ne hostium incursibus pateant. propter quod muris cinguntur. turribus muniuntur et per vigiles custodiuntur. Sic fidelis anima debet cingi muro castrimargie et discipline. debet muniri turri sacre doctrine. et debet custodiri per vigiles angelice custodie et proprie circumspectionis et diligentie. De tali anima intelligitur istud Apoc. xxi. Vidi civitatem novam et super muros eius angelorum custodiam. C. ¶ Secundo in districta conscientie revolutione. Quod notatur per hoc quod additur galilee quod interpretatur volubilis sive rota et significat conscientiam bene ordinatam et bene volubilem. que scilicet frequenter volvitur et revolvitur secundum omnes latebras eius. si quid deo displicibile ibi inveniatur. quod hoc statim expellatur. Exemplum ad hoc de lapide onichino qui circuit oculum et omne nocivum expellat. Sicut enim si quid est imperfectionis in platea rota per transiens manifestat. sic bona conscientia quidquid defectus est in anima prodit et revelat. Nec mirum quia sequitur motum instinctus divini secundum quod convicta est synderesi. quod signatum est Ezech. i. Quocunque ibat spiritus sequebantur et rote. Spiritus enim vite erat in rotis. Et in hoc maxime consistit tranquillitas mentis quia ut dicitur Prouerb. xv. Secura mens quasi iuge convivium. Sed econtra semper presumit seva perturbata conscientia Sap. xvii. Unde dicit Isido. in soliloquio suo Nulla pena gravior pena conscientie. Vis autem nunquam esse tristis bene vive. secura mens tristiciam leviter sustinet. bona vita gaudium semper habet. Conscientia autem rea semper in pena est. nunquam securus est reus animus. Mens enim mala conscie propriis agitatur stimulis.

D ¶ Tertio in virtutum florigera pullulatione. Quod innuitur in eo quod additur nazareth quod interpretatur flos. et significat floritionem virtutum. quod bene sequitur ad secundum sicut secundum ad primum. Nam sensibus restrictis a strepitu exteriorum magis potens est anima diiudicare de interioribus. et serenata conscientia per eradicationem scrupuli vitiorum pullulant flores virtutum. Sicut enim flores erumpunt virtute congregata in radice diffundente ea ad ramos. sic a tranquillitate et serenitate conscientie erumpit quedam vis ad floritionem virtutum. Unde sponsa in Cant. invitans sponsum ad mentale conturbernium ait. Lectulus noster floridus Cant. i. Per lectulum intelligimus mentem quietam tranquillitate conscientie. in qua verbum eternum simul cum anima quiescat. Et ideo dicat noster. Iste lectulus est floridus quando est virtutum venustate consitus et respersus. Unde Cassi. li. ii. Epistolarum. Arborem quam florere vides. quam summa conspicas viriditate

letari subterraneo suco fecundātis aīam. i. eodēs in supficie qđ cōtinetur in radice. Hominū q̄z vultus magna hylaritate decorat. si viscerib⁹ sanus grauamen nullū⁹ sentiat lesionis. Sic cōsciā existente sana inter⁹. omnes vires aīe tam īterius q̄z exterius floreāt virtutibus Et q̄n ɔsciā serenatur. vultus exhilarat sicut iam dictū fuit in scđo. Ad hāc aūt virtutū floritionē inducit sapiēs Ecc. xxxix. Florete flores q̄si liliū. date odorem. et frondete in grām. ¶ E Tertiū ꝑambuluz est mentis oīmoda puritas. Et hec cōsistit in trib⁹ ꝑrimo in spēz corruptibiliū abstractiōe. Qđ notat in eo qđ dicit ⌊ad virginē⌋ Cū enī oīs creatura vanitati sit subiecta. oīs spēs a re creata abstracta vanitati est cōnexa. ac ꝑ hoc mentē ad altiora tendentez abducit qđammō ⁊ corrūpit. Oportet ergo mentē verbi eterni conceptiuam eē virgineā. id est ab hmōi spēz corruptōe imunē ⁊ abstractā. Ad hāc abstractionē hortat Diony. Thymotheū ī li. de mystica theologia. Ca. i. sic dicens. Tu aūt amice Thymothee forti ɔtritione sensus derelīq ⁊ intellectuales opatōnes ⁊ oīa sensibilia ⁊ intelligibilia. ⁊ ad ei⁹ vnitionem ꝑpera qui ē sup oēm substāntiā ⁊ cognitōnem. Etenī excessus tui ipsi⁹ ⁊ omnium mūdo retentibili cūcta auferēs. ⁊ a cūctis absolut⁹. ad supsubstāntialem diuinaꝝ tenebraꝝ radiū aciē mentis cōuerte. Et in hac abstractiōe pficit illa beatitudo de q̄ Math. v. Beati mūdo corde. intelligendo mūdū cor illud. qđ est ab omni extranea spē emūdatū. Tales aūt deū videbūt ⁊ hoc ꝑpi interiā ɔtēplationē. ⁊ in patria ꝑ eternā fruitionem. Et tales virginee mētes sequunt agnū totius puritatis q̄cūq̄z ierit. v̄gines enī sūt Apoc. xiiii. ¶ F Scđo in extranei amoris relegatione. Qđ innuit in eo q̄ dicit ⌊desponsatam viro ⁊c.⌋ Cū enī aīa sine amore eē nō possit. vt dic Hugo de arra aīe. oportet q̄ v̄gines nōdū desponsate habeant amorē gyrouagū ⁊ extraneum. Que nō sūt determiate ad aliquē vnū ⁊ ꝑpriū. i. q̄ amorem suū figāt. nec ad hoīem cū sposū nō habeāt nec ad deū cū nubere ꝑponant. sed cōtinent donec elegibile occurrat. Et hec vocat cōtinētia dependēte sm̄ Orige. Cū vero desponsata fuerit v̄go. totus amor figit in vno scz sponso quē vnice diligit. Recte ergo in v̄ginis despōsatiōe ēē elligimus amoris extranei relegatioz. Vn̄ aplus .ii. Cor. xi Despōdi enī vos vni viro. v̄ginē castam exhibere christo. ¶ G Iste aūt vnicus amor aīe scz deo desponsate. debet eē triplici circūstantia modificatus. scz vt diligat eūz ex toto corde. ex tota aīa et ex tota fortitudine sua. Que tria sic distinguit pñt in ꝑposito. vt intelligat ex toto corde quātū ad affectū voluntatis. vt nihil sit i affectu qđ nō ferat ī deū. dicēs cū ꝑpha ps. Renuit cōsolari aīa mea memor fui dei ⁊c. Ex tota anima quātū ad vim appetitiuā īferiorē vt tot⁹ appetitus noster reguletur sm̄ deū. ps. Cōcupiuit aīa mea desiderare iustificatiōes tuas ⁊c. Ex tota fortitudine quātū ad vim executiuā. vt videlicet oīs actus noster obediat deo. ps. Fortitudo ⁊ laus mea dn̄s Et hec triplex circūstantia innuitur in tribus verbis que determināt desponsationem v̄ginis marie Cū enī euangelista dixit eā despōsatā addidit ⌊viro⌋ ꝑ qđ intelligit illa circūstantia ex tota fortitudine vt pater. Itē subdit ⌊Cui nomen erat ioseph⌋ ꝑ quod innuit illa circūstantia ex toto corde. Quia ioseph interpretat augmētū. ⁊ dilectio dei in affectu semꝑ debet augeri ⁊ intēdi. quia vt sic mod⁹ diligendi deuz. est diligere deum sine modo vt dicit Bern̄. licet in effectu siue in actu habeat modū siue terminuz sm̄ eundem Bern̄. sup Cant. sermōe. ii. Qz vero subiūxit ⌊de domo dauid⌋ ꝑ hoc innuit circunstantia illa. ex tota aīa. Dauid interp̄tat vultu desiderabilis. et tota nostra appetitiua ordinari debet in deū. In q̄ sm̄ Diony. ē plenitudo omis spēi desiderabilis Cant. v. Guttur illius suauissimū ⁊ totus desiderabilis. ¶ H Tertio i thearchici luminis illustratiōe. qđ notat in eo q̄ subiungitur ⌊Et nomen virginis maria⌋ Maria interp̄tat illuminata siue lumine thearchico illustrata. De quo dicit Diony. in de Ecc. ierarch. iii. c. Qz ē sūme simplex in eēntia. sūme multiplex in efficacia. ⁊ innūerabilib⁹ eternoꝝ exēplarioꝝ theorijs infulget mētibus sibi vnitis ⁊ in se simplificatis in thearchica cōmensuratiōe. id ē. sm̄ q̄ deitas singulis ordinauit mēsuras capacitatis. Istud siquidē lumen sm̄ eundē dionysium non solū est splendidū ⁊ intellectualibus visionib⁹ pulcrū sz ⁊ dulce piis affectib⁹ ad gustādū. Vn̄ dr̄ Eccs. xi. Dulce lumē ⁊ delectabile est oculis videre solem. Et gustus iste luminis preuius ē intellectuali cognitioni quā acquirit noster enī seraph iste cherub nostro vt dicit idez Dionysius. Vnđ ps. Gustate ⁊ videte. Et in h̄ lumine puritas mentis pficit. quia in eo mētis tenebre purgant et diuina secreta menti reuelātur. Puritate ergo hui⁹ luminis nō oēs mentes videre pñt. sz solum pfecte vt dicit Ansel. pros. Vere dn̄e hec est lux inaccessibilis in q̄ habitas. Ideo aūt hanc nō video q̄z nimia mihi est. Et tamen q̄cqđ video p illā video. sicut infulget non capio illā. Nō sufficit ocul⁹ aīe mee diu intendere i illā. Reuerberat fulgore. vincit amplitudine. obruit immēsitate. cōfundit capacitate.

Reuela me dñe de me ad te. munda salua illumina. acue oculũ mentis aie mee vt intueat̃ te. Recolligat vires suas aĩa mea ⁊ totũ intellectũ in te dñe. Hoc lumine illũiata fuit virgo maria. Et iõ cõtinue innouabat̃ diuinis illũiatõibus. Luc. ii. Maria cõseruabat oĩa verba hec. conferens ea i corde suo. Nõ dubiũ qn i lumine rbeardico. q̃ nos illuminare digneť.

Subsermo primus XXXVI A

Et ingressus angelus ad eam dixit. Aue grã plena dñs tecũ. bñdicta tu i mulieribus. Premissis pambulis quib⁹ mẽs ad salutationem verbi eterni pmerendã aliqualiť pparatur. sequit̃ nũc ipa salutatõis forma qua mens amorosa a v̄bo eterno familiariť salutať. Et sic cõtinuať iste sermo ad prime p̄cedẽtẽ. Aliter cõtinuari põt ad sermonẽ dñice p̄cedentis. Medius aũt vestit ſtent sic. Uiso qua nã in pre mentis verbi eterni cõceptio celebrať. q: in intimo sui. Et iõ oportet aĩaz cũ oĩbus virib⁹ suis illuc cõcurrere. vt illud internũ gaudiũz ex p̄ñtia verbi cõsequať vt ibi dictũ ẽ. Restat nũc videre qualiter ibi verbũ eternũ in ingressu suo mentẽ amorosam dulciter alloquať. Et fm hoc in v̄bis ppositis duo innuunť. Primũ est totius mẽtis recollectio in sui intimis imoratio virtuosa. cũ p̄mitiť. Et ingressus angel⁹ ad eã. Quõ eni angelus ad virginem ingressus fuisset. si nõ ipa intus extitisset. Et qñ verbũ eternũ ad mentẽ ingrederet. si nõ ipa intus in seipsa inueniret. Et de hac intimitate mẽtis dictũ ẽ in illo sermõe. Medius aũt vestr. Et sic q̃ hic dicit. Ingressus ãgelus ad eam. facit ad pnetionẽ p̄cessus illius ad istũz imediate subsequẽtẽ. Scdm ẽ verbi eterni ad aĩam allocutio amorosa. Qñ notať. Aue grã. Ubi sciendũ q̃ licet verba ista ad lrãm dicta sint a gabriele archangelo ad beatã virginẽ. verbũ eternũ corpaliter pcipientẽ. Mystice tñ accipi pñt. vt sint ipi⁹ magni cõsilij angeli verbi eterni. sponsi aie ipam mentẽ amorosã dulciter alloquẽtis. Nec qz q̃z moueat q̃ supra pangelũ accepi instinctũz diuinũ. ⁊ nũc accipio p angelũ ipsũ v̄bũ eternũ aie sponsũz. Propť qd sciẽdũ. q̃ de⁹ tripliciť se habet ad aĩam amorosã fm q̃ ẽ et ppe. ppior ⁊ pxim⁹. Est q̃dez deus aie ppe p p̄marij instinctus ãmonitionẽ. Phil. iiij. Dominus prope est. Quasi. d. illud Apoc. iij. Ego sto ad hostiũ et pulso. Et fm h̃ de⁹ dr angelus. Uñ Malach. iij. Ecce ego mitto angelum meũ. Est scdo ppior p in mã spũs vnionez. Ro. xiij. Nũc eni ppior est nostra salus. Uñ subdit Apoc. iij. Si q̃s aperuerit mihi introibo ad illum. Et fm hoc deus dr sponsus aie. Uñ ipe dic anime Cant. ij. Surge ppera amica mea. sponsa mea. ⁊ veni. Est tertio primus p mentalez cõceptionẽ. Uñ Apoc. iij. subiũgit. Et cenabo cũz illo et ipe mecũ. Et fm hoc de⁹ in aĩa dr verbum put scz verbũ eternũ cõcipiť in mente Eccl. ii. In primo est iuenire eũ. Igiť in p̄cedẽtib⁹ dictũ est de verbo sub noĩe angeli siue instinctus. hic de eo loq̃mur vt se habet ad aĩam p modũ sponsi. Et inde loquemur de eo sub noĩe verbi ubi. Benedict⁹ fructus. Uel ibi. Ecce ancilla. B

Ut aũt deductũ istius p̄cessus magis pateat. possum⁹ formare quẽdã dialogũ de illo colloquio spũali vbi et aie. trahẽdo verba spõse de canticis in pncipio fm corrñdẽtiã ad verba sponsi hic introducta sic. Anima amorosa cũ oĩbus viribus suis vt p̄habitũ est ad intimũ mẽtis recollecta ingressũ verbi eterni inibi p̄sentiẽs ⁊ in eius amore ardentissime flagrãs. eidẽq; eterno osculo vniri satagens. ex totis d̃sideriõz medullis prũpit in hec verba. Osculeť me osculo oris sui. Ubi p osculũ vnio spũalis verbi eterni cũ aĩa intelligiť. Osculantiũ eni labia cõiũgunť et duoz q̃si vnũ spiramẽ efficiť. Anima ergo tunc a verbo osculať. qñ intellectu ⁊ affectu. q̃si duobus labijs suis v̄bo adunať. fm illud. j. Cor. vj. Qui adheret deo. vn⁹ spũs ẽ cũ ipo. Dicat autẽ osculo oris sui. Per os intelligiť ipm verbum vel fili⁹. q̃ p̄fecte loquiť totũ esse patris Joh. xiiij. Qui videt me videt ⁊ patrẽ. Quidã aũt osculabanť sponsũ ad man⁹. quidã ad pedes. quidaz ad os. Quoz p̄mũ ptinet ad incipientes. scdm ad p̄ficiẽtes. tertiũ ad p̄fectos. Sponsa igiť nõ q̃rulibet sed solũ p̄fectoz psonã gerẽs. Nõ qualecũq; osculũ sz tãtũz oris expetit. d. Osculeť ⁊c. Quasi diceret aĩa. Uniať mihi intimi oris inspiramine verbũ patris. Uñ Bern. Felix osculum in q̃ nõ os ori imp̄miť. sed deus hoĩ vniť. Loquiť aũt hic sponsa quasi ipsonaliť. nõ noĩando illũz a quo petit osculari. ob vehementiam amoris nesciť nempe amor p̄fationẽ verboz. vñ p̄priũz est vehementiã amãtiũ extrinseca vocabula non curare. sz tãtũ illa que sũt amoris exp̄ssiua ebullire. Sic spõsa hic id qd magis prime cordi suo inhacet. p̄festum ebullit dicẽs. Osculeť ⁊c. Ac spõsus etiam desiderij ardorẽ intẽdens internũ osculum mentis dulciter imp̄mit. d. Aue. Statimq; aĩa sentiens sponsi fragrantiam q̃t odore miro suauitatis referta. dicit. Meliora sũt vbera tua vino fragrãtia vnguẽtis optimis. Oleum effusũz nomẽ tuũ. iõ adolescẽtule dilexerũt te. Quasi. d. Sẽtiq dẽ ex osculo vberẽ tue suauitatis fra-

grãtiã nesciës p ãmiratiõe qd sit, vnũ tñ explor. q noĩ tuo correndet res. Nomẽ enĩ habes. q sint delectatiões in dextera tua vsqz in finem. Qua de causa adolescẽtule dilexerũt te. Et hoc nomẽ p experientiã in me ẽ effusũ quasi oleũ mĩsericordie tue exuberantis. 7 naturã meaz supercedentis. Quia tñ hec quodãmodo extranee velut p odorem sensi. vellẽ hmõi suauitatẽ adhuc intimiori gustu expressius et plenꝰ gustare. Et nũc spõsꝰ tonũ thesaurũ suũ. fontẽ grãz q parra et apiens dicit [grã plena] Sz sponsa oẽm gratiaz p modico ducit. nisi in quãtũ ipsa p eam imediate copulat dilecto ampleru vnitiuo. Vñ ad hoc se totam referẽs 7 oẽs grãs receptas ad hoc solũ ordinãs subdit. Trahe me post te. Spõsus autez eiꝰ desiderio satisfaciẽs dicit [Dñs tecũ] Nec ad huc sufficit sponse sic secũ habere dilectũ. nisi cũ eo singularis amoris progatiua 7 quasi familiaris exercitij tripudio conuersei. Jõ subiungit. Curremus in odore vnguẽtoz tuoz. In q cauteminut sein illo familiari tripudio. alijs adolescẽtulis vellet in amore spõsi pferri. Vñ Orig. q̃rẽs q̃re cũ hec sponsa singulariter pꝰus dixerit. trahe. nũc dicit pluraliter. Curremus Ad h rñdz Orige. Spẽaliter trahi appetit. q̃ cũ alijs currẽs pcurrere voluit. Quasi d. Curremus tu et ego imo p maiori cõmunia solatij currant 7 adolescentule nobiscũ. Ita q oẽs qdẽ curremꝰ. sed me singulariter trahe. vt semp prima tibi sim ego. Sponsus vo iterũ eiꝰ votis acquiescẽs dic [bñdicta tu in mulierib9] Sicqz eã tãqz sibi familiarissimã ad sua archana cellaria introduxit. Vñ ipsa gliãter dicit. Introduxit me rex in cellaria sua. i. in archana scẽ et idiuidue trinitatis. De q̃bus cellarijs ppinat aĩe vinũ tante efficacie. q̃ inebriat oẽs potẽtias aĩe. Vñ ex hylaritate omẽs clamãt. Exultabimꝰ 7 letabimur in te. Sed omnibus his pũilegiatis beneficijs. aĩa amorosa nõ p̃tẽta p nihilo reputat se eẽ sponsaz verbi. nisi 7 fiat mater verbi eterni. Jõ subdit memores vberũ tuoz sup vinũ. Quasi diceret. Quãtũcũqz nobile vinuz de cellarijs tuis mihi ppinaueris sup hoc tñ memores sumꝰ vberũ tue fecũditatis q̃bus fecũdari aspeto. vt fiã mater mẽtaliter te pcipiẽdo. Et q̃ dulcis sponsus nihil negare põt dilecte. ideo et q̃ voto iã potito dicit [bñdictus fructꝰ vẽtris tui] ℭ Ex p̃dictis igĩt colligunt̃ q̃nqz ex pie spõsi q̃ verbũ eternũ menti amorose impẽdit. Et innuunt̃ in salutatione ãgelica supra dicta. Primum est vnio amorosa [Aue] sm subauratõ copiosa [gratia plena] tertiũ amplexatio deliciosa [dñs tecũ] quartuz p̃rogatio gratiosa [bñdicta tu in mulierib9] qn tum fecũdatio fructuosa [7 bñdictꝰ fructus ventris] Primũ ergo q verbũ eĩnũ in hac salutatiõe. mẽti impẽdit est vnio amorosa cum dic. [Aue] subaudi maria. Ubi est signant aduertendũ. q nusq̃z in scriptura legit̃ hoc verbo aue aliquẽ salutatũ p̃ter christũ. nisi solum psonas hoc noĩe maria nũcupatas. Hoc enĩ verbo salutata fuit maria mater dñi. vt hic. Itẽ h verbo salutate sũt ille tres marie que christũ q̃sierunt ad sepulcrũ scz maria magdalena. maria iacobi et maria salome. Cũ enĩ he tres audiuissent ab angelo dñm resurrexisse exeuntes festinãt d monumẽto. occurrit eis iesus. d. Auete. Mar. vlt. 7 Mat. vlt. Ex q̃ trahit̃ argumentũ q sicut sole psone huiꝰ noĩs maria ad lrãm legunt̃ salutate p aue. Sic spũaliter nulle mẽtes merent̃ a vbo audire salutatõz osculi amoriferi aue. nisi mystice sint maria Et iõ cõuenienter eccĩa in salutatione angelica apponit nomẽ maria. Et nos in pposito apposuisse debemus dicendo aue maria. Nec obstant in pposito ille rõnes supra signate. quare angelꝰ hoc nomen subticuit. Q: beata virgo nũc mutauit statũ post assũptionẽ. Et iõ nũc ñ ẽ ea dẽ rõ reuerẽtie. nec ẽ locꝰ tristicie sz et oĩa in gaudiũ sunt cõuersa. B Licet aũt in p̃cedẽtibus plura dicta sint de p̃paratorijs 7 p̃ambulis huiꝰ amoriferẽ salutatiõis 7 cõceptionis mentalis. sicut in sermõe pme dñice. Uirtutes 7c. Et in sermõe prime p̃cedẽti. Missus est. Oĩa tñ simul recolligẽdo breuit̃ oĩa innuenunt̃ in hoc noĩe maria. Qd sic patz. Nã hmõi p̃paratoria 7 p̃ambula de quibꝰ dictũ est in superioribus. oĩa reduci pñt ad nouẽ. Que sũt. terrenoz despectio. Cõsciẽ reuolutio. Sensuũ cohibitio. Extranei amoris relegatio. Uirtutũ exornatio. Uitiũ exercitatio Diuini istinctꝰ p̃uentio. Speciez abstractio. Et luminis thearchici illustratio Et hec oĩa innuunt̃ in hoc noĩe maria sm eiusq̃ duplicẽ significationẽ 7 sm quattuor marias p̃dictas quas legimꝰ p aue salutatas. Prio nãqz habitũ est supra in expositiõe lrãlis Maria dicit̃ amaz mare. Et sm hoc accipiunt̃ p̃ma duo scz terrenoz despectio. qñ oĩa trãsitoria sunt menti penalia 7 amara. Et cõsciẽ reuolutio qñ quis reuoluit cõsciam suã in amaritudinem aĩe sue. Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oẽs annos meos in amaritudie aĩe mee. Et hec duo designãt̃ i maria magdalena. que pompã mundi spreuit et amaris fletibus cõsciam suã reuoluit. Secundo maria interp̃tat̃ dña. Et sm hoc accipiunt̃ alia duo scz sensuũ cohibitio. 7 extranei amoris relegatio. Quoz vtrũqz bene fit qñ rõ est dña in regno aĩe. Et hec designant̃ in maria Jacobi que.

interp̄tat̄ supplantatrix. Cui nomi tunc corrñdet res. qñ q̄s supplātat ꝛ suppeditat tā illecebras se suū q̄z amorē extraneū. Tertio maria interp̄tat̄ stella maris. Et ẜm h̄ accipiunt̄ tertia duo. s. virtutū exornatio qđ indicat pulcritudo stelle. Et virtū exercitatio. Est enī q̄dāmodō aīa in corpe sicut nauta in naui. Sz nauta nō puenit ad portum nisi p̄ virtutū exercitiū. Et ad h̄ dirigit eum stella maris. Et hec duo signāt̄ in maria salome q̄ interp̄tat̄ pacificās. Per virtutes enī ꝛ p̄ bonū exercitiū aīa ponit̄ in pace ẜm illud Lu. xi. Cum fortis armat⁹ custodit atriū suū. armat⁹ inquā virtutib⁹ fortis virib⁹ in pace sūt oīa q̄ possidet. Hec etiā maria habuit duos filios. scz iacobum maiorē ꝛ iohēz. Per iohānē fulgor virtutū. p iacobum labor virtū signat̄. Qr iohēs interp̄tatur cui donatio facta est a dño. scz virtutū ꝛ donorūz. q̄ nō nisi dono dei habent̄. Jacobus vero luctator interp̄tat̄. Exercitatio aūt virtū est cū q̄dā labore ꝛ lucta. Quarto interp̄tat̄ maria illuminatrix seu illuminās. Et ẜm hoc accipiunt̄ vltria tria. videlicet diuini instinct⁹ puentio. sp̄rū abstractio. ꝛ lūis thearchia illustratio. Oīa enim hec ptinēnt ad aliquā supnaturalē illūinationē vt patet. Et hec tria designant̄ in maria mr̄e dñi. Ipsā enī tota diuinis instinctib⁹ agebat. a spectibus istis ad cōtēplatiōez crebro abstrahebat̄. ꝛ in cōtemplatiōe lumine thearchico fruebatur.

Patet igit̄ q̄ sole ille mētes q̄ habēt nomen maria salutant̄ a verbo eterno. hac salutatione Aue maria. Cū sicut dictū est. nulla p̄sona p̄ter christū legit̄ salutata hoc vbo. Aue. nisi vocata fuerit maria. Preter christū dixi. q̄r christ⁹ legit̄ hoc verbo bis salutatus. sz multo alit̄ q̄z maria. Quia oēs quattuor marie salutate sūt hoc verbo p̄ magna excelencia ꝛ glia. Sz christ⁹ sic salutatus ē p̄ maxima p̄tumelia ꝛ ignominia. Et iō hoc factū est vt liberaret nobis a ve miserie. salvaret nos p̄ aue interne vnionis ꝛ grē ac p̄ hoc p̄ticipes nos faceret sue glorie. ¶ Ad cui⁹ maiorē euidentiā est sciēdū. q̄ cū aue sonet idez qđ sine ve. Triplici ve subiectū erat gen⁹ humanū scz ve cōcupie. ve dēsidie ꝛ ve ignorātie. Que tria tangit Bern. in sermōe de aduētu. Sumus inq̄t fragiles ad resistendū. debiles ad opandū. faciles ad seducēdū. Si conamur malo resistere vel etiā a malo resurgere deijcimur. Si tēptamus facere bonū deficimus. si discernere volumus inter bonū ꝛ malū decipimur. Et h̄ triplex ve nostri defectus ꝛ miserie excludit̄ ab aīa p̄ illud aue amorosū. q̄ vbū eīnū salutat aīaz amorosam. Primū ve scz concupie. excludit̄ ab istis mētibus amorosis. virtute hui⁹ salutatiōis verbi p̄ fomitis tātā debilitatiōez in eis. q̄ nō faciliter possit deijci in aliq̄s defectus culpabiles. Secūdū vero ve scz desidie excludit̄ p̄ mentis cōfortatiōez vt bonū opantes faciliter nō deficiāt. Iuxta illud Gal. vi. Bonū aūt faciētes nō deficiam⁹. Et de his duobus figuratū fuit. i. Reg. x. Ubi samuel dixit ad saul cū vnxisset eū in regē. Inuenient te in quercu tres viri. q̄ cū te salutauerit. dabunt tibi duos panes. Tres viri sūt tres p̄sone diuine. q̄ oēs osculo amoris aīam salutāt. licet spēaliter vbo attribuat̄ p̄pt̄ naturā assūptā. Hi cū aīam salutauerint. dāt ei duos panes. i. duplex p̄fortatiuū vnū ad resistendū malo. aliud ad opandū bonū. Tertiū vō ve scz ignorātie excludit̄ p̄ diuinā inspirationē qua mēs ita erudit̄ vt faciliter decipi nō possit. Qđ patet ex salutatiōe marie facta elizabeth. q̄ tāte fuit efficacie virtute plus in vtero. q̄ elizabeth audita salutatiōe hmōi que pōt dici fuisse ip̄i⁹ verbi eterni p̄ matrē. mox incepit p̄phetare. ¶ Ut ergo vbū etnū h̄ triplex ve. p̄ suū aue ab aīa amorosa expelleret. ip̄e hoc vbo aue p̄tumeliose bis dignatus ē salutari. videlicet semel noīe regis. cū iudei illudētes ei dixerūt. Aue rex iudeoȝ. Mat. xxvij. Et hoc ptulit p̄ exclusione duorum p̄orum ve. Rex enī est q̄ seipsum regere nouit reprimendo mala et operando bona. Itē salutatus ē hoc verbo noīe magistri a iuda cū cū tradere et dicēs. Aue Rabbi. ꝛ osculat⁹ ē eū Mat. xxvi. Et hoc sustinuit vt p̄ suū magisterium expelleret a nobis ve ignorātie. Pertulit igitur magister a suo discipulo aue fallitans ꝛ fraudulēter vt ip̄e salutaret suos amorosos discipulos p̄ aue veritatis et intelligentie ¶ Aliter pōt introduci hec p̄ticula. Aue maria. In omni salutatiōe optat̄ aut aliquid adesse. vt cū dicit̄ bona dies vel bon⁹ ann⁹. Aut aliq̄d malū abesse. vt cū dr̄ Dñs custodiat te ab oī malo. vel aliquid sile. In h̄ aūt verbo aue. qđ idē est qđ sine ve. optat̄ abeē malū explicate in sono vocis. Sz in efficacia verbi optat̄ adeē bonū iplicate. Et h̄ bonū signat̄ in noīe maria explicate. Hinc ē q̄ i salutatiōe q̄ vbū eīnū salutat fidelez aīam apte apponit̄ maria. dicēdo. Aue maria. Sciēduz igit̄ q̄ q̄druplici ve subiectū est genus humanū q̄ inficiunt̄ oēs vires aīe. Qđ q̄dē q̄druplex ve cōtraximus ab eua. Et iō vbū eternū auferēdo illa ve. in salutatiōe sua hoc nomē eua mutat i verbū aue lr̄as reuersando. Primū ē ve cōcupie. q̄ inficit̄ cōcupiscibilis quātū ad p̄nitatē mali. Secūdū ē ve desidie. q̄ inficit̄ irascibilis. quātuz ad difficultatē boni. Tertiū est ve excellētie. q̄ infecta ē rōnalis ẜz p̄tē appetitiuā. Quartū ē ve ignorātie. q̄ infecta ē rōnalis ẜm p̄tē apprehēsiuā. De primo

duobus ꝛ quarto patet ꝑ Bern̄. supra. De ter/tio patet q̄ ad deprauationē volūtatis. Hoc igi/tur quadruplex ve restaurat̄ explicite in hoc no/mie maria ſm̄ q̄druplicē eius interp̄tationē. et designat̄ ꝑ quattuor marias ſm̄ q̄ quattuor do/na gratuita dant̄ tali aīe. ꝯtra quadruplex ve p̄/dictū. Primū donū est amaritudo in pctōꝝ detestatiōe. De lege eni cōmuni ē q̄ hoīes i pec/catis delectant̄. Sꝫ huic aīe scꝫ verbū eternū su/sapientis dat̄ hoc in ꝑuilegio. q̄ oīs carnalis vel terrena delectatio vertit̄ ei in amaritudinē et in penā. Cui⁹ rō est. Cū eni talis aīa est vtpote que meret̄ salutari a verbo. deuꝫ valde amare habe/at. ꝟe āt ꝛ intēse amās. nō pōt dicere nec cogita/re nedum facere imo nec audire vel videre q̄cūꝫ displicabile amato. Hinc ē q̄ talis mens non po/test absqꝫ amaritudine ꝛ aspernatiōe q̄cūqꝫ dis/plicabilia deo. sicut sunt defect⁹ culpabiles. susti/nere. Vn̄ beata virgo cū audisset ab angelo se fi/lium cōceptură. turbata ē querēs de mō. Ꝙꝛ. n. virginitatē deo vouerat. ita q̄ oīs actus ad co/pulā maritalem ꝑtinēs eēt ei⁹ menti amaritu/do ꝛ pena. iō turbata est donec audiret moduꝫ cōcipiēdi. Sic oīs delectatio mūdana tali aīe amaritudo est et pena. Ex q̄ patet q̄ quādiu pe/pones egypti menti sapuit. signū ē mentē illam nō eē dispositā ad salutatiōnē vbi eīni. Et sic oīs inordinata delectatio tali aīe est amara. sic care/re talib⁹ delectatiōib⁹ est ei delectabile. Augu/gu. ix. cōfes. Quā subito mihi suaue factū est ca/rere suauitatib⁹ nugaꝝ. ꝛ quas prius amittere metus erat. nūc amisisse gaudiū erat. Et hoc no/tat̄ in noīe maria put interp̄tat̄ amarū mare. Et signat̄ in maria magdalena vt patꝫ. Scdm̄ ē ꝓmptitudo in bonoꝝ opm̄ exercitatiōe. Natu/raliter eni fragiles ꝛ desides sum⁹ ad bn̄ operan/dum. dicēte aplo Ro. vii. Nō qd̄ volo hoc ago bonū. Sꝫ ꝑ hoc donū cōfert̄ menti vt dn̄et om/nib⁹ passiōib⁹ torporē ꝛ desidiā inducētib⁹. Et hoc notat̄ in noīe maria put interp̄tat̄ dn̄a. Et si/gnat̄ ꝑ mariā iacobi. Talis eni aīa luctatrix iā supplantauit ꝑ dominiū rōis oēs passiōes dedu/centes a bono ac ꝑ hoc ꝓmpte et faciliter operat̄ bona. Sic apls q̄ dicebat Phil. iiii. Oīa possuꝫ in eo q̄ me cōfortat. Tertiū est rectitudo i in/tentiōis vel affectiōis ordinatiōe. Talis eni aīa nihil sibi querit. sꝫ oīa refert in deū. d. cū ps. Non nobis dn̄e nō nobis. sꝫ noī tuo da gl'iam. Et hoc notat̄ in maria put interp̄tat̄ stella maris. Sic eni nauta aspiciendo stellā illā. dirigit ſm̄ eam nauigatiōnē suā. Sic aīa intēdendo in deū oēs opatiōes suas dirigit ꝛ ordīat i eū. Qd̄ signat̄ ꝑ mariā salome. que interp̄tat̄ retributio ei⁹. Sā/cta eni aīa recognoscēs oīa a deo. omia sibi retri/buit. oīa ordinando in ipm̄. Quartū ē illumi/natio in veritatis agnitiōe. Talē eni aīam ipsuꝫ verbū eternū eā salutādo docet oēm veritatem ſm̄ q̄ de spū sc̄o dicit̄ Ioh. xvi. Cū aūt venerit il/le docebit vos oēm veritatē. Et hoc notat̄ in no/mine maria quātū ad quartā eius interp̄tatōꝫ interp̄tat̄ eni illuminata ꝛ signat̄ ꝑ quartā ma/riam scꝫ matrē dn̄i. que diuina sapīa tota illūa/ta fuit. Premissa aūt quattuor dona gratuita q̄ anthonomasice fuerūt i btā vgīe. ꝛ ꝓinter suo mō sunt in q̄libet fideli aīa salutatiōe vbi eterni digna. cōprehēdunt̄ simul Ecc. xxiiii. vbi dr̄. Ego mater pulcre dilectiōis ꝛc. Et est vbū sapiencie ate q̄ oīa hec q̄ttuor gignit in mētē quaꝫ salutat Est eni mater pulcre dilectionis ad ꝓmpte ope/rādū bonū quātū ad secūdū. Et timoris ad asp/nandū i malū. q2 ꝑ timorē dn̄i recedit̄ a malo q̄n/tū ad p̄mū. Et agnitiōis scꝫ diuine veritatis q̄n/tū ad q̄rtū. Et scē spei qua mēs erigit̄ ad deū quā/tum ad tertium.

Subsermo secundus XXXVII

Gratia plena Ubi tā/gitur scd̄m qd̄ verbū eternū impēdit aīe. scꝫ arratio vel donatio copiosa. Mens eni amorosa suscepto a spōso interne salutatiōis osculo. quo iā spōsalia sūt formata. Cōsequenter subarrari imo se dotari a spō/so donatiōe sponsalitia desiderās. in ei⁹ cōme/datiōnē ꝓrūpit. d. Meliora sūt vbera tua a vino ꝛc. More prudēns oratoris qui vt facilius īpe/tret illius quē petit cōmendationem ꝓmittit. ac sponsus ei⁹ desiderio satisfaciēs nō qdē aliqd̄ ꝑ/ticulare donū vel annulū caritatis. zonaꝫ casti/tatis aut bursulā paupratis ei impēit. sꝫ totum thesauꝝ diuinitatis ei apiens. abūdantiā om̄is boni spūalis eidē ꝑ arra largit̄. d. Grā plena. Quō aūt diuersimode dicunt̄ grā plena dicuꝫ est supra in expositiōe euāgelii Ivāl. Sꝫ qualis plenitudo grē cōueniat cuilibꝫ aīe amorose. hic videndū ē. Sciendū igit̄ q̄ hec plenitudo grāe attendit̄ penes tria. Primo penes capacita/tem subiecti. put plenū dicit̄ illd̄ cui⁹ capacitas est repleta. Exēplū in vase. Et sic loq̄t̄ Aug. de ia li aīa. d. Omne aīe receptaculū. largitas diuina replebit. B Ubi cadit duplex q̄stio. Pri/ma an talis aīa sic grā plena possit ꝓficere ꝛ ampl⁹ crescere in gratia. Et videt̄ q̄ non. q2 tūc nō esset plena. Scda q̄stio est. An talis aīa debeat stare cōtenta et nō ampl⁹ appetere de grā. Et videt̄ q̄ sic q2 plena. Rn̄deo ad vtrāqꝫ q̄stionem simul. Circa hoc ē error quorūdā dicētiū. q̄ talis aīa ī

possit vlterius pficere nec debeat plus desiderare de grã. Sed hunc errorem alibi improbaui. Dicendũ ergo q̃ quãtūcūq3 mens pfecta sit et grãa plena. adhuc tñ sp pficere põt et debet amplius desiderare de grã. Qḋ patet ex rõe status vie que multũ deficit a pfecta rõne beatitudinis et ordinai ad patriã sicut ad terminũ. Unde dicit aplus Philip. iij. Nõ q̃ iã acceperim aut iã pfectꝰ sim sequor aũt si quo modo cõprehendã. Ubi dicit glo. Nemo fideliũ et si multũ pfecerit dicat sufficit mihi. Qui eñi hoc dicit. exit de via ante finẽ. Uñ etiã beata virgo postq̃3 audiuerat ab angelo q̃ eẽt gratia plena. adhuc postmodũ maiorẽ grãm accepit. Uñ angelꝰ subiũxit Spũs sanctꝰ superueniet in te ꝛc. Et q̃ dr̃ q̃ hoc repugnat plenitudini. ¶ Dicendũ q̃ duplex est capacitas Capacitas vna naturalis. Et hec põt impleri totaliter. Alia obedientialis sm q̃ð põt recipe aliquid a deo. Et hec capacitas nõ põt impleri. q2 quodq̃d deus in creatura faciat. adhuc sp remãet in potẽtia recipiẽdi a deo. Et sm hoc quãto magis aĩa in gratia pficit. tanto magis hec capacitas extendit et ampliat. Et hec extensio formaliter fit p ipm desideriũ mentis s3 efficient a deo. De hac plenitudine exponi põt illud. iiij. Reg. iiij. De muliere illa que clauso hostio sup se et suos filios oĩa vasa tã ppria q̃3 accõmodata habuit oleo plena. Sic aĩa deuota in se clausa et ad interiora sua recollecta sup se et omĩa opa sua vt dictũ ẽ supra. replet grã. nõ solũ quo ad capacitatẽ nature sue q̃ð intelligit p vasa ppria. s3 etiã s3 capacitatẽ extẽsionis diuine que p vasa accomodata signat. ¶ Scḋo hec plenitudo attẽdit penes redundãtiã in vires inferiores et exteriores q̃n videlicet mẽs ita replet grã q̃ p redundãtiã q̃ diffundit ad vires oẽs in seipa et etiã extra se ad p̃ximos p doctrinã et bonã3 exẽplaritatẽ. De hac plenitudine Geñ. xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñdixit dñs. Uñ dicit Origeñ. loquẽs de beata virgine. Nescio ĩ quã q̃ licentia dña nostra in amore dei dicat se ĩpendere etiã illas ptes aĩe sm quas irrõnalis dicit. sicut vegetatiuã et sensitiuã. Et silr dici põt de qualibet aĩa pfecta. In cuiꝰ figura Axa filia Caleph petiuit irriguũ supius et iferius. Sic aĩa pfecta non est cõtenta habere gratiam supius in mente. q̃n habeat in tanta plenitudine q̃ etiam redundet ad vires iferiores. ¶ Tertio hec plenitudo attendit penes cõicationẽ caritatis supne Uñ Eccl. xxiiij. In plenitudine scõr detentio mea. Qḋ põt intelligi dupliciter. Uno mõ sm pticipationem meritor. inq̃ãtũ ex caritate fraterna q̃libet iustꝰ pticeps est meritor alterꝰ iuxta illud ps. Particeps sum ego oĩm timentiũ te. Alio modo sm cõicationẽ actualẽ in imitatione virtutũ sm q̃ Bern. exponit istud vbũ dicẽs. Merito in plenitudine scõr detentio eiꝰ cui nõ defuit fides patriarcharũ. spũs pphar. zelus aplor. cõstantia martir. castitas virginum fecũditas cõiugator. puritas angelor. Et talis aĩa bñ põt dici gratia plena.

Subsermo tertius. XXXVIII

Dominus tecum ꝛc. Ubi notat tertiũ q̃ð verbũ eternũ impẽdit aĩe. Qḋ ẽ verbi et aĩe amplexatio deliciosa. Postq̃3 enim aĩa amorosa ẽ verbi eterni osculo salutata grã3 plenitudine subarrata. adhuc nullatenꝰ cõtẽtatur nisi et spõso p amplexũ mutuũ dulciter cõstringat. Facit eñi spõsus sicut auicula delicata. quã cũ q̃s sperat habere in manu. ipa auolat et aplꝰ se elongat. Sic verbũ eternũ q̃n iã q̃dã mentis ictu velut osculo attingit. dũ teneri sperat. auolat altius vt certe querat audius. Cernẽs ergo sponsa dilectum auolantem. seq3 ad insequendũ cõsiderãs impotẽtẽ. ab eo se trahi petit dicẽs Trahe me post te sc3 dulciter amplexãdo. ne q̃n tua deliciosissima p̃ntia mihi sbtrahat. At vero spõsus votis eius acq̃escens aĩa3 delicioso amplexu post se trahẽs. d. [dñs tecũ] Quasi. d. Ne timeas q̃ a te recedã. semp eñi ego dñs tecũ su3 Esa. xli. Elegi te et non abieci te. ne timeas q2 ego tecũ sum ¶ Sciendũ aũt q̃ dñs cũ aĩa est tripliciter. Uno mõ vniuersaliter et p naturam q̃ mõ deꝰ dr̃ eẽ in omnibus rebꝰ p essentiam. potentiã et p̃ntiã sm Greg. sup Cant. Per eẽntia3 quidem inquãtũ adest omnibꝰ vt causa essendi Per potẽtiã vo iq̃ãtũ oĩa ptãti eius subdunt Sed p p̃ntiã inquãtũ oĩa nuda et apta sũt oculis eiꝰ. Alio mõ spũalit et p grãm. q̃ modo est cũ qualibet aĩa fideli. Uñ. i. pet. ij. Maxima et p̃ciosa pmissa donauit nobis vt p h efficiamini diuine cõsortes nature. Et sicut deꝰ ẽ cũ aĩa p grã3 cõstituẽs eã in eẽ gratuito et supnaturali. ita et operat cũ ea sm illud esse. Uñ Esa. xxvi. Oĩa opa nostra opatus es in nobis dñe. Hinc est q̃ omnia opera ex gratia facta attribuunt deo et non hominum. Unde aplus. j. Cor. xv. Plus omnibus laboraui. non aũt ego sed gratia dei mecũ ¶ Tertio modo singulariter per illapsum deificum. q̃ modo solũ est cũ pfectis. Unde dixit angelꝰ ad gedeonẽ. Dominus tecum virorum fortissime Judicum sexto. Gedeon significat viros perfectos et fortissimos spiritu et interp̃tatur circumiens in vtero. Quales sunt viri contemplatiui

q̃ p cõteplatõnē circũeunt vte3 illũ paĩne fecun
ditatis. de q̃ in ps. cix. Ex vtero ante luciferũ ge-
nuite. ¶ Talũ pfecto3 psona3 gerit sacer-
dos in missa. cũ salutãs ppl'm z dicẽs dñs vobi
scũ m rñdet. z cũ spũ tuo. Per spũ m intelligitur
mẽtis intimũ. Nec etiã sufficit sacerdoti tãn my-
sterii sacramẽta tractãti q dñs sit secũ illo cõmu-
ni mõ p̃mo. z p cõmunẽ grãm de qua dictũ ẽ in
scdo mõ. sicut est cũ ceteris fidelib9 cõib9 quos
ipe pallocut9 fuerit dicẽdo dñs vobiscũ. Et ido
sibi nõ rñdet. dicẽdo sit et tecũ. S3 dr. Et cu3 spũ
tuo. Quasi. d. Et de9 sit tecũ. nõ sicut nobiscũ s3
pl9 q3 nobiscũ. Et intimiori z sublimiori modo
q3 nobiscũ. Scdm quẽ modũ loquẽdi dicit be-
atus Aug9 in sermõe. in psona angeli loquens
ad beatã virginẽ. Dñs tecũ s3 nõ sicut mecũ. do
min9 tecũ s3 pl9 q3 mecũ. Vñ Bern. sup Cant. ser
mone. xxxij. Nõ oĩno cõtenta erit aĩa sic affecta z
sic dilecta cõi s3 p̃ñtia sponsi sicut z ceteris. nisi
z spẽali prerogatiua intimis illũ affectibus. atq3
ipsis medullis cordis z celitus illapsu3 suscipi-
at. habeatq3 p̃sto quẽ desiderat. nõ figuratu3 s3
infusũ. nõ apparentẽ s3 afficientẽ. nec dubiũ qn eo
iocũdiorẽ q̃ intus nõ foris. Q3 ergo dr. Et cum
spũ tuo. importat intimiorẽ z sublimiore3 modu3
diuine p̃ñtie. q̃ dñs ẽ cũ viris pfectis. Et supta ẽ
illa rñsio ex illa scda Thy. iiij. Vbi sic dic apls.
Et dñs noster iesus christ9 cũ spũ tuo. B
Hũc modũ diuine p̃ñtie cũ aĩa amorosa tã-
git beatus Aug. in. cõfes. d. Tu eras intimior in-
timo meo. z supior sũmo meo. Hũc etiã modũ
diuine p̃ñtie z tractum dulcissimũ sponsi z am
plexũ amorosũ z vbi eterni expta fuerat illa amo
rosa aĩa hugonis de scõ victore in de arra anie
sic dicens. Quid ẽ inqt illud dulce qd in eius re
cordatiõe aliqñ me tangere solet z tam vehemẽ
ter atq3 suauiter afficere. vt iã tota quõammodo
a me metipa alienari z attrahi quo nescio icipi-
am. Exhylarat cõsciẽtia. in obliuionẽ venit pte-
ritoz maloz memoria. cor illuminat. desideria
iocũdant. Jamq3 alibi nescio vbi me eẽ video. z
q̃si qbusdã amplexibus amoris int9 teneor. S3
nescio qd illud sit. Et tñ illud semp retinere z nũ-
q3 pdere toto animi nisu laboro. Luctat quodã
modo delectabiliter anim9 ne recedat ab eo. qd
semp amplecti desiderat. z q. in illo oĩm desideri
oz finẽ se inueniẽs. sũme et ineffabilẽ exultat. ni
hil ampli9 q̃rẽs. s3 p sic eẽ volẽs. Nũq3 qd ille est di-
lectus meus. Rñdit hugo. O aĩa mea vere ille
est dilectus tu9 q̃ visitat te. s3 venit inuisibilis. ve
nit occult9 vt tangat te. nõ vt videat a te. Venit
vt non totũ effundat se. s3 vt gustãdũ p̃beat se. ñ
vt ipleat desideriũ. s3 vt trahat affectũ. Ex q̃ pul-
cre patet mod9 iste singularis q̃ dñs ẽ cũ menti
bus amorosis et pfectis.

¶ Subsermo quartus XXXIX

Benedicta tu in mulieribus. L. Vbi quar
tũ innuit qd in hac salutatione
verbũ eternũ impẽdit aĩe. Qd ẽ prerogatio grati-
osa. Nõ sufficit sponse habere dilectũ secũ etia3
illo mõ singulari. quo ẽ cũ pfectis cõuer. nisi ipa
p ceteris singl'aris prerogatiua p̃uilegij cũ spõso fami
liari9 cõuerset. ãmo ab eo q̃ vnica habeat. Pro
pter q dixerat. Curremus in odore vnguẽtoru3
tuoz. Signãter dicit in odore q3 diuina dulcedo
in hac vita nõ pcipit pleno gustu s3 q p odore3.
Sponsus võ ei9 desiderio ite3 ãnuẽs dic. Bñ
dicta tu in mulierib9. Quasi diceret. Et si oẽs
mulieres aĩe s3 amorose z fecunde sint bñdicte.
tu tñ in oĩbus eis es q̃ vnice z singulariter bñdi
cta. In q̃ notat p̃uilegiũ singularis prerogatiõis.
Que si q̃ de singularis prerogatio attendit penes
tria. ¶ Primo penes singularitatẽ diuine dile
ctionis. Deus enĩ aĩam amorosam ita singula-
riter diligit q ipa3 in oĩb9 z oĩa in ipa diligit. z p
pter ipam. z nihil sine ipa diligit. Vñ hugo in d
arra aĩe affectãtis se vnice z solã singularitẽ diligi
a dilecto sic ait. Nihil O aĩa p̃uilegio singl'aris
amoris tui societas bonoz p̃scribit. Quia spon
sus tu9 in oĩb9 diligit te quos diligit ppter te. ac
p hoc singularitẽ z vnice etiã diligit te. q2 nihil di
ligit sine te. ¶ Vbi cadit q̃stio. Quõ iste amor
possit dici singularis ad vnã aĩam. cũ tñ sit cõis
oĩb9. pserim cũ oẽ diuisũ in plã minus sit in sin
gulis. quia vt9 vnita fortior ẽ seipa dispsa. Re-
cẽdũ q obiectio hñ currit de amore carnali. s3 se-
cus ẽ de amore spũali z maxĩe in deo. cui9 amor
rõne diuine simplicitatis oĩno vnicus ẽ et indi-
uisibilis. z iõ de9 oĩa vnice diligit. Et sic i vna aĩa
oĩa diligit z ipam in oĩb9 diligit. Vñ hugo vbi
supra. Iste inquit amor vnicus est. non priuatus
solus nec tamẽ solitarius. pncipatus nec diuis9
cõmunis z singularis cũctorum singulus z sin
guloz totus. nec participatione decrescẽs. nec
vsu deficiens. nec tpe veterascens. antiquus et
nou9 affectu desiderabilis. experientia dulcis. fru
ctu etern9 iocunditate plen9. Sed d. licet ex p̃di
ctis probet bene indiuisibilitas amoris diuini.
nõ tñ arguit ei9 singularitas. q2 eadẽ rõe singu-
lariter diligit quamlibet animam bonam et mi
nus perfectam. Ad hoc dicendum q sicut ẽ de
ideis in mente diuina. que sm q ad ẽẽntiam per
tinent. sunt omnino simplices et indistincte. si
cut et ipsa ẽẽntia diuina. s3 tñ sm q important respe

ctus ad creaturas que sunt exemplaria. sicut alie et alie. Sic pōt dici in ꝓposito de amore dei. q᷑ licet vnicus sit et simplex p̄ cōparatiōez ad dei. vt in respicit hāc et hanc aīam. sub aliqua rōne singularitatis respicit vnā q̄ nō aliā. Vn̄ de qualibet pfecta aīa dicit sponsus Cant. vi. Una est columba mea. vna ē pfecta mea. Ad designandā aūt huiusmodi singularitatē signanter dicit hic. Benedicta tu in mulierib᷒ et non dicit sup mulieres. Plus ē enī aliquā diligi ī oīb᷒ mulierib᷒ q̄ȝ sup oēs mulieres. qꝛ possibile ē aliquā diligi sup omnes. que m̄ nō diligū in oīb᷒. Diligere ei in oīb᷒ aliquā ē est in oī dilectiōe in ipāȝ intēdere et ꝓpter ipam oēs diligere et nullā diligi sine ipa. Et hec singularitas dilectiōis figurata ē ī hester inter multas puellas et in oīb᷒ sola vnice dilecta fuit ab assuero rege. Vn̄ et de q̄libet tali virgine cantat. Elegit eā de᷒ et p̄elegit eā. B. Scdo attendit penes singularitatē donoꝝ diuine dispensatiōis. Ad cui᷒ euidentiā est sciendū q᷑ donoꝝ dei q̄dā sūt cōmunia. vt ea que in vsū vniuersoꝝ veniūt vt sol et luna. spiramē aeris. et silia. Quedā sūt spēalia vt ea que n̄ oīb᷒ ȝ cuidaȝ societati cōcessa sūt. vt columna nubis et manna iudeis fuerūt cōcessa. et nūc fides sapia et hmōi cōceduntur fidelib᷒. Quedā vō sūt singularia. vt ea vnicuiqȝ ꝓpria impertita sūt. sic abrahe fidel. dauid māsuetudo. salomōi sapia. sampsōi fortitu. dō iob patiēcia. petro pncipatus aplōꝝ. paulo aplatus gentiū. iohī p̄uilegiū amoris. btē v̄gini candidatas virginalis. Et siliter ē de singulis meritis deuotis. q᷑ sp q̄libet habet aliqd̄ donū dei ita sibi singulare q̄ nulli alteri fm illum modū cōpetit. Cui᷒ exemplū familiare ē in facie hūana. qꝛ in q̄libet facie hūana est indita naturalit̄ aliqua distinctiō singularitatis qua nulla sibi q̄ oīa silis inuenitū. Sic etiā est de facie mentali. Vn̄ ē q᷑ de q̄libet scō cantat. Nō ē iuent᷒ silis illi. Et fm hāc singularitatem cuiuslibet ī merito cōpetit cuilibet singularis rō in p̄mio. Vn̄ q̄libet sanctus in patria habet aliqd̄ p̄miū fm aliquē modū singularem. qui nō ē ī aliq̄ alio scō. Et ex inde bene salua q᷑ quilibȝ sanct᷒ in suo festo in sup̄latiuo cōmendat. Hec etiā singularitas meritoꝝ et p̄mioꝝ relucȝ plerūq̄ȝ in effectu. Vn̄ aliquibus deuotis psonis fiūt crebro aliq̄ apparitiones et reuelatiōes. q̄ tn̄ nō fiūt aliis in eodē gradu caritatis vel etiā maiori existentib᷒. Silr̄ q̄daȝ sancti multis clarēt miraculis. qb᷒ nō clarēt alij etiā maioris meriti et p̄mij. Sic btūs Nicolaus plura opat̄ mirabilia q̄ȝ sanctus petr᷒. Cui᷒ rō etiā colligi pōt ex dictis. Hoc eni ipi meruerūt aliquo singlari modo grē quātum nobis occulto. Vn̄ Bern̄ sup Cant. Nō oībus eodē mō data ē gratia. Porro thomas in latere. iohēs ī pectore. petrus in sinu patris. paul᷒ in tertio celo secreta hmōi grāȝ assecuti sūt. Et posti thomas in fundamento fidei. iohēs in loco caritatis. paulus ī intimo sapie. petrus in luce veritatis. Sic apud sponsū māsiones multe sūt. Et hec etiam singularitas donoꝝ notat̄ in eo q᷑ dr̄. Bn̄dicta tu in mulierib᷒. scȝ singulariter et singulari bn̄dictione. Unde de quolibet scō dicit̄ illud ps̄. Dn̄e p̄uenisti eum in bn̄dictionibus dulcedis. Exemplū de iacob q̄ benedixit filios suos quelibet singulari benedictiōe. Unde cuilibet deuote aīe cōpetit dicere illud ps̄. Quomā tu dn̄e singulariter in spe. cōstituisti me. C. Tertiō attendit̄ penes singularitatem diuine ꝓuidentie et curationis. quia videlicet deus ita singulariter curā habere videt̄ de aīa amorosa quasi circa eaȝ solā occupet̄. Unde hugo vbi supra. Sic certe mihi videt̄ cū eius miserationes circa me attendo. q᷑ si phas est dicere. q̄dammodo nihil agat aliud de᷒ nisi vt mee saluti ꝓuideat. ita totū ad custodiam meam occupatum eum video q̄ł oīm oblit᷒ sit et mihi soli vacare velit. semp se p̄ntē exhibet. semp paratū se offert. quocūqȝ verto me. nō me deserit. vbicūqȝ fuero non recedit. q̄dq̄d egero piter assistit. Et hec etiā singularitas innuit̄ in eo q᷑ dr̄ hic. bn̄dicta tu in mulierib᷒. Mulierꝫ eni cult᷒ magnā curaȝ reqrit. Sic ad ornatum aīe amorose magna dei ꝓuisiōe op᷒ ē. Vn̄ talis aīa figurata ē p Judith que cultu muliebri ornata interfecit holofernē. Judith. x. Vn̄ et dictū est. Bn̄dicta es tu filia a dn̄o deo excelso. p̄ oīb᷒ mulieribus sup terraȝ Judith. xiij. Adaptatio patet.

Subsermo quintus XL.

ET benedictus fructus ventris tui. Licet hec clausula nō sit in illo euāgelio. scd habet locuȝ in sequēti. ꝓpter cōnexionē tn̄ mystice expositiōis addat̄ ꝓposito nostro. A. Ubi notat̄ q̄ntū q̄d v̄bū eternū virtute sue salutatiōis impendit aīe amorose q̄d ē fecūdatio fructuosa. Cū enim aīa amorosa virtute p̄cedētis clausule in singularem familiaritatē sponsi sui recepta et in sponsā p̄ oībus p̄electa. adhuc nō cōtentat̄ nisi adhuc fiat mater. ꝓpter q̄d fecūdari a sponso desiderās dicebat. Meliores sunt vbera tua super vinū. Sponsus vero verbū eternum ardori desiderioꝝ suorū. quasi cōpaciēs et negare tali aīe q̄cq̄ȝ nesciēs ipsam pennis sincerissimo cōnubio mentaliter ingrauidat et fecūdat. Q̄d aduertētes adolescē

tule. id est alie fideles aīe que p elizabeth signari possunt. in laudē tā mirifica cōceptus prorūpunt dicentes cū elizabeth. bn̄dictus fructus ventris tui. Quo apte sequiū claululā p̄dictā. [Bn̄dicta tu in mulierib⁹.] Quā etiā elizabeth replicauit in signū cōnexiōtatis istaꝝ duaꝝ clausularꝫ. fecūdari enī est ppriū mulieꝝ. et iō cū cōmemoraret cōceptū mulierē exp̄mere voluit. Vn̄ mens cōceptu vbi eterni fecūdata. potius vocat muliēr q̄ꝫ vgo. Nomē ergo vginis ex sui significatione. in naturalib⁹ fecūditatē excludit. Vn̄ in corporalibus nomē virginis est laudabile. p eo q̄ dicit imunitatē corruptiōis. In spūalib⁹ autēꝫ vbi fecūditas pōt eē absqꝫ corruptiōe. nomē virginis est vitupabile. p quāto fecūditatem excludit. Vn̄ in spūalib⁹ maiorē pfectionē idicat nomen mulieris q̄ꝫ virginis. q̄ vt sic ita importat fecūdationē q̄ nō includit corruptionē. que tn̄ in corpalibus locū habet. Eadem etiā clausula habet Deut. xxviij. vbi dr̄. Si audieris vocē dn̄i dei tui vt custodias oīa mādata eius. Et sequit bn̄dict⁹ fruct⁹ vētris tui. B Ista ergo bn̄dictio dat tātū his q̄ adiplent oīa mandata dei. q̄ tn̄ pfecte non implent. maxīe quātū ad mādatū dilectiōis. nisi ī cōtemplatiōe ⁊ raptu. Vnde ista benedictio qua dicit [Bn̄dict⁹ fructus ventris tui] spūaliter accepta cōpetit solis cōtēplantiis ⁊ pfectis. Venter aie est memoria fm̄ beatū Augustinū. i. illa vt⁹ ꝯseruatiua ī supiori pte mētis q̄ aīa ē capax vbi eterni. De q̄ dicit Aug. x. cōfess. Tu dn̄e dedisti hanc dignatiōnē memorie mee vt maneres in ea. ubi te inueni. ubi te didici. non nisi in te ꝑo ⁊ supra meipsū. Huiꝰ vētris fruct⁹ est ipm̄ verbū eternū in eo cōceptū. In fructu ei cōsideram⁹ duo. Primo q̄ hꝫ rōnē vltimi. Est enī vltimū qd̄ de re aliq̄ expectat. Cōceptio aūt verbi eterni in mēte ē vltima pfectio attingibilis in hac vita vt oñsū est supra in p̄mo sermōe. virtutes celoꝝ. in p̄ncipio. Scd̄o habꝫ rōnē delectabilis. Et verbū eternū in mente habꝫ oē delectamētū suauitatis. Suauitatē deniqꝫ huiꝰ fruct⁹ gustauerat illa felix aīa. q̄ dicit Cant. ij. Fructus eius dulcis gutturi meo. Hūc fructū desideratissimū petijt Aug. sup eodē verbo sic. Da mihi dn̄e fructū dulcē. fructū vite aīe mee. Altius ē attolle desideriū. Bn̄dictus est. sāctifica obsequiū. Im putribilis ē. purifica affectū. Suauis ē. bn̄fica aīam. Iste fructus est bn̄dictus dupliciter. Vno mō eēntialiter bn̄dictiōe scꝫ eēntiali q̄ ab eterno benedictus ē a patre. ps. Bn̄dict⁹ dn̄s ī eternū. Alio mō causaliē siue supefluentē. q̄ videlicet causat supefluēdo in nobis bn̄dictionē suā. ⁊ fm̄ h̄ dr̄ bn̄dict⁹ scꝫ in nobis. p quāto ipse nos benedicit iuxta illud Eph. i. Benedict⁹ de⁹ ⁊ pater dn̄i nostri iesu christi. qui benedixit nos in omni bn̄dictiōne spūali. Qua benedictiōe eb bn̄dicere dignetur.

Subsermo sextus. XLI

Q Ve cum audisset. [q]

A Peracta verbi eterni in mente mystica salutatione. sequit nūc de verbi ⁊ aīe mutua collatiōe. Que quidē collatio ex quattuor colligit. Primū ē mentis deuote post salutationē turbatio. Cū enī oīa p̄missa de salutatione verbi in mente nō pficiātur nisi in cōtemplatiōe. in qua quidēꝫ mēs diu persistere non pōt. rediens ad se ⁊ recogitās pregustatā dulcedinē. qua nūc in uenit se destitutā medullitus turbat. Et hec turbatio innuit hic p hoc. q̄ maria turbata est et cogitabat q̄lis esset ista salutatio. Est aūt hec mētis turbatio tā grādis sic dicit Bern̄. sup Cant. sermōe. xxxvi. Aīa que semel a dn̄o didicit intrare ad seipam. ⁊ in intimis suis dei p̄ntiā suspicare ⁊ querere faciem ei⁹ semp talis inquā aīa nescio an vel ip̄am gehennā ad tps experiri horribili⁹ penali⁹ ve ducat. q̄ꝫ post spūalis huius studij gustatāꝫ semel suauitatē exire denuo ad illecebras vel potius molestias carnis sensuūqꝫ inexplebilē repetere curiositatē. Dico ergo vobis nihil ē q̄ intātum formidet q̄sq̄s hoc bn̄ficiūꝫ semel accepit. q̄ꝫ ne grā derelict⁹ necesse habeat denuo egredi ad carnis ꝯsolatiōes ī mo desolatiōes. rursūqꝫ carnalium sensuū sustinere tumult⁹. B Scd̄m est mētis a verbo cōfortatio. Nescit quippe vbū eternū aīam amorosam diu turbatā dimittere sed p̄mus eam cōfortat ⁊ ꝯsolatur. Quia immittet angelus dn̄i in circuitu timētiū euꝫ et eripiet eos. Cōfortat vō eam occulta quadā inspiratione. suā sibi denuo p̄ntiā familiari⁹ pollicendo. Quod notat in eo q̄ dixit angelus [Ne timeas maria inuenisti enim gratiam ⁊c.] Et hac pollicitatione sibi facta. respirat interim anima. Et h̄ signauit sponsa Cant. v. Que cum turbata fuisset ex eo q̄ dilectus declinauerat. cōfestim ad vocem sponsi liquefacta est ⁊ consolata. Pessulū inquit hostij mei aperui dilecto meo. at ille declinauerat. Et statim subdit. Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est. Sup quo dicit Hugo. Huiusce cōsolatiōis vt audio felicissim⁹ effectus est liquefactio. liquefit dum in deuotione dulcescit vt sponsus ī ea suauiē cubet. Siquidē vel humidū vel liquidū male terminabile est termino pprio. Tunc ergo aīa liquescit quādo tā

ta deuotiõe inardescat. q seipsã in seipsa cõtine re nõ põt. sed in solo deo subsistere desiderat. et fm limites diuini beneplaciti oĩmode terminari fm q dicit btũs Aug. viij. cõfes. Quid i te stas z non stas. proiice te in eũ et excipiet te. C

Terciũ est mentis studiosa perscitatio. Mẽs enim ex diuina pollicitatione accepta fiducia z diuina ꝯsolatiõe liquefacta. studio desiderij per cunctat. quõ in ea effectus salutatiõis verbi cõpleat. Reuerberat aũt aliqualiter cõsideratiõe ꝓprie infirmitatis. sed aiat fiducialiter cõsideratione diuine bonitatis. Unde solũ interrogat de modo. Interrogatio eius desiderium eius fm Berñ. Et hoc innuit in eo q dixit maria ad ãgelum [Quõ fiet istud quoniã virũ nõ cognosco] Quasi. d. anima liqfacta. Nõ cognosco i me robur tante virtutis. qd ꝑ virum intelligit. vt sez tua pollicitatio expleri in me valeat. sz hoc erit i tua virtute. sicut dic ps. Defecit caro mea z cor meũ deus cordis mei z ps mea de⁹ in eternũ. De isto etiam mõ de quo h sponsa interrogat se expediri ab ipo verbo petijt Ansel. in ꝓsolo. v. Eya nũc dñe deus me⁹ doce cor meũ vbi z quõ te q̃rat. Ubi z quõ te inueniat. Dñe si hic nõ es. vbi req̃ram absentẽ. Si aũt vbiqz es. cur nõ videã presentem. Sz certe habitas lucẽ iaccessibilẽ. z vbi est lux tua inaccessibilis. aut quomõ accedã ad lucez inaccessibilẽ. Et subdit. Dñe miserere conatui et desiderio meo ad te qui nihil valeo sine te.

B Quartũ est diuinoꝝ secretoꝝ reuelatõ Qd notat in eo q rñdens angelus dixit ei. Verbi eni visio in mente est alicui⁹ secreti reuelatio Ipse eni reuelat mysteria Dañ. ij. Spũs sanct⁹ in q superueniet i te z vtus altissimi obumbrabit tibi. Obumbrabit dicit. Oẽs eni ille reuelatiões que fiũt aie hic in ꝯtẽplatiõe velut vmbra. sunt respectu hte visionis. que erit in patria vt dicit Berñ. sup Cant. fmõe. xxxj. Cũ eni lumen diuinũ sit inaccessibile. ꝓpter excessũ supsubstãtialis luminis effusionis vt dicit Diony. ad dorotheum. Si de deo dz fieri reuelatio nobis in contẽplatiõe. oportet q illud lumẽ diuinũ nobis obumbret. et sic oculus nostre intelligẽtie ꝓpornetur. vt ipm valeamus sustinere. Et h est qd dicit Diony. in de mystica theologia. Qz lumen incõꝓhẽsibile nõ valem⁹ cõspicere. nisi obumbratũ vel obnubilatũ sicut solẽ in testa. Ergo vt dicit Berñ. vbi supra. btũs angelus in splẽdore vultus glorie gliat. Sz scũs hõ interim viuit in vmbra christi. Et bona vmbra q̃ lucẽ tpat oclo caligãti z oculũ ꝓparat luci. Hec aũt diuinaꝝ reuelationũ obumbratio figurata ẽ ꝑ illã obnubilatiõẽ mõtis syna. i q̃ dñs apparuit Moysi Exo. xxiiij.

Subsermo septimus. XLII

Ecce ancilla domini. fiat mihi fm vbũ tuũ. A

Ubi innuit vltimũ in q̃ conceptio verbi in mente pficit. qd est mẽtis amorose in deũ oĩmoda trãsformatio. Nã in istoꝝ vborum platiõe beata virgo suã volũtatẽ pfecte in diuinã voluntatẽ trãsformauit. Et tũc mox fcã fuit vbigena ad ẽ mat vbi eterni. nõ tãz carne q̃z mente vt patz ex supioribus. Ubi in istis verbis innuit illa deifica trãsformatio quia mẽs amorosa trãsit in pfectã cõformitatem. z in formalez assimilatiõe verbi eterni. Et q̃ imago mẽtis creata trãsformat in imaginatiõe increatã. Et in hoc cõsistit vltia pfectio possibil hoĩ in hac vita fm legem cõmunẽ. Tũc eni mox in mente verbi cõceptio celebrat et q̃ mens verbigena nũcupatur. De talib⁹ mẽtib⁹ sic trãsformatis dic Apls ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gliam dñi speculãtes. i eãdẽ imaginẽ trãsformamur a claritate in claritatẽ tãqz a dñi spũ. Quidã nãqz habẽt faciem intelligẽtie velatã velamine figuraꝝ vt iudei. Quidã velamine petoꝝ vt mali christiani. Quidã vero velamie speꝝ extraneaꝝ vt boni sz ipfecti. Soli aũt perfecti habẽt faciẽ reuelatam De qb⁹ dic apls Nos sz oẽs pfecti. reuelata facie gloriã dñi speculantes. sz in ꝯtemplatione. vbi de⁹ videt q̃si in speculo. q se menti repñtat. transformamur. glo. i. de forma in formã transimus. sz de obscura in lucidã. in eandẽ imaginẽ sz increatã. qu ã speculamur vt sic dei imago. i. dij sumus vt dicit glo. trãsformamur inquaz a claritate sz imaginis create in q̃ creati sumus in claritatẽ imaginis increate q̃ renouati sum⁹ Et h ẽ qd dic glo. Cũ aũt inqt hac trãsformatione ad pfectũ fuerit h imago renouata. tũc similes deo erim⁹. Et hec trãsformatio notat in his vbis. Ecce ancilla. B Ubi duo implicant q̃ in oĩ trãsmutatiõe reqrunt. s. recessus a termino a q. z accessus ad terminũ ad quẽ. Recess⁹ a termino a q̃ in hac trãsformatiõe ẽ sui ꝑpri⁹ oĩmoda exinanitio vel anihilatio. Qd notat i eo q dr. Ecce ãcilla dñi. Nihil sui iuris. Dr iure p̃sonaꝝ i pri. ff. d regulis iuris qd attinet. Sz fm totũ illud qd ẽ domini ẽ. Sic talis aia tota sibi anihilat z morit fz illd apli Colo. iij. Mortui n. estis. z vita vrã abscõdita ẽ cũ christo i deo. Access⁹ vo ad terminũ ad q̃ ẽ diuine nãe formal assilatiõ. Qd notat i eo q addit. Fiat mihi fm vbũ tuũ. sic eni dicit aia ad verbum. Fiat mihi fm verbũ tuũ. qd sz verbũ tu ipe es. q. d. C Transformer ego i te ipm

Est aūt aduertendum q per illud verbū fiat oīa creata sūt ab eterno vt patz Gen̄. j. fiat lux ꝛc. Et ibi fiat idē ē q factū ē. q2 eodē instāti q de9 dixit fiat. factū ē. Ꝗ ipse dixit ꝛ facta sūt ps. cxlviij. Vñ hoc qđ ē fiat ē ꝓpriū verbū dei. Aīa ergo sibi ipsi tota anichilata desiderat. q sibi fiat sm verbū dei. scz sm fiat. Primū enī fiat habuit in sui creatiōe sz sm fiat erit sibi in trāsformatiōe. Ac si diceret. O deus vbū q ex nihilo fecisti me. nūc me anihilatā trāsformes in te. D Hec aūt trāsformatio nō est intelligēda sic. q aīa trāseat in eēntiā diuinā ꝛ eēntialiter ꝛ idēptice. quia h̄ est īpossibile. nec habet ratione vbi. Sed est intelligenda sm quēdā formalē assimilationem ꝛ volūtatis cōformationē. Et hoc significat innuit hec ꝓpositio sm. scđm aliā lecturā. q connotat q̄ndā assilatiōez. sicut cū dr hoc fieri sm illđ. vt archa fit sm formā in mente artificis signat q fiat sm siltudinē illius. Sic Exo. xxv. Inspice ꝛ fac sm exēplar qđ tibi in mōte mōstratū est. Et iđo nō dicit fiat mihi verbū tuum. q2 aīa fieret ipm vbū. sed dr sm verbū tuū. q2 aīa p hmōi trāsformationē fit sm ipsū vbū. q2 induit assimilatiōez ꝛ ꝯformationē ipsi9 vbi eterni. Dico aūt assilationē etiā formalē. q2 p illū vnicū illapsū verbi in gr̄iaz. eleuat aīa ꝛ trāsit in deiformitatē. i. formalem assimulatiōez ad diuinā naturaz. Sicut aer induit siltudinē formalis claritatis ad ipm solem. ex eo q illustrat lumine solis. Ex q̄ quidem assimilatiōe aīa qđāmmō deificat. vt dic Dam. Dico etiā cōformationē p quāto scz voluntas sic pfecte cōformat volūtati diuine. tanta vnione vt sit vn9 sp̄ūs cū eo sm aplm. De hac cōformitate dicit Bern̄. sup Cant. smōe. lxxxiij. Talis inqt cōformitas maritat aīam vbo. tāu cui videlicet similis p naturā siltem nihilominus ipi se exhibet p volūtatē diligens sicut dilecta ē. Ergo si pfecte diligit nupsit. Quid hac ꝯformitate iocūdius. vel spūalis sciqz cōnubij cōtract9 ē ille. parum dixi cōtract9 ꝯplexus ē. Cōplex9 plane vbi idem velle ꝛ nolle idē vnū facit sp̄ūm e duobus. Hec ille. Que qđē vnio attingit hic ī quadaz p̄libatoria fruitiōe sz in patria pficiet bt̄ifice visionis cōprehēsiōe. Cui9 nos pticipes faciat verbū ipm qđ cū patre ꝛ sp̄ūsc̄o viuit ꝛ regnat deus in secula seculorum amē.

¶ Expositio euāgelij sexte ferie quattuor temporum in aduentu. XLIII A

Exurgens maria abijt in montana cū festinatione in ciuitatez iuda et intrauit in domū zacharie et salutauit elizabeth. ¶ In oibus pfectis hec rōnis assiduo attēdit vt semp post ociū cōtemplationis sequat negociū actionis. Cū igit beata virgo fuit in pfectione sūma sup omnez purū hominē. ipa concepto dei filio. non dubium q̄n in maximo iubilo de sūma cōtēplatione exurgens abijt in montana. ad exhibēdū humanitatis officiū ꝓgnanti elizabeth. Et de h̄ est presens euāgelium. In quo tria pncipaliter describunt. Primū est vginis obsequiosus ꝓfectus. Scđm est vginee salutatiōis virtuosus effectus. Ibi. Et factū est vt audiuit. Tertium est virginis in dei laude deuot9 affectus. Ibi. Et ait maria. Prima in tres. q2 pmo ponit modestus virginis incessus de domo ꝓpria in q̄ ipsam salutauerat angel9 cū dicit Exurgens maria s. de quiete contēplatiōis. in qua prius sederat. Vñ dr cōtemplatiuis illud ps. Exurge glia mea. exurge psalteriū ꝛ cithara. Et r̄ñdēs vgo. Exurgā diluculo. Abijt in mōtana quo enī iā deo plena nisi ad supiora cōscenderet. quo nos eam sequamur dicētes illud Esa. ij. Venite ascēdam9 ad montē dñi ꝛc. ¶ Notādū q mulieres ꝓgnātes pondere fetus grauate vix pñt ire in plano. Sed btā virgo aspera mōtana cōscendit. Vñ est illud. Alter ptus grauat artus incuitt suspiria. Sz non grauabat virgo imo petebat sublimia Cū festinatiōe Cant. ij. Surge ꝓpera amica mea In ciuitatē iuda i. hierusalē q̄ sita ē in mōtanis. B ¶ Dubitaret forte aliqs quare beata virgo concepto verbo eterno iuit ad visitandum elizabeth. et cum ea tanto tempore mā sit. Videtur enim q hoc fecerit ad explorandū si vera essent que sibi dicta fuerant per angelū. sicut illi exploratores Josue secundo. quibus dictum fuit. Ad montana conscendite. Dicendū sm Ambrosium. q hoc fecit beata virgo non q̄ si incredula de oraculo vt zacharias. Non incerta de nuncio quia sciuit eum esse angelum. Non dubitans de exemplo scilicet sibi dato in elizabeth. Sed potest assignari q̄ntuplex ratio quesiti ¶ Prima ratio est vt per hoc virgo humilitatis officium exerceret. Sciebat enī se tantam gratiam. non nisi p humilitatem meruisse. Unde licet plena eēt omnibus virtutib9. de sola tamen humilitate gloriat. v. infra Quia respexit humilitatem ancille sue. Et ideo postq̄z illa verbum conceperat non minus imo magis humilitati studuit. et in ea se exercere voluit. Nec enim sufficit humilitatem solum in mente tenere. Sed oportet eam et opere exercere. Unde licet ipa maior esset non dedignabatur

ire ad minorē. Qd̄ bene recognoscēs. Elizabeth dicebat. Unde hoc mihi. hoc infra patebit. ¶ Secūda vt virgo cognate sue cōgratularet̄ quā audiuerat ab angelo cōcepisse. ⁊ que diu lamentata fuerat ꝓpter opprobriū sterilitatis. Cui⁹ etiā sterilitas vulgata fuerat ad maiorē ruborē suum. vt supra dictū est in euāgelio p̄cedēti. ¶ Tertia vt ipa elizabeth seni humilitatis obsequiū exhiberet. Unde Amb. Discite vos sancte mulieres sedulitatē quā p̄gnātib⁹ debeatis exhibere cognatis. ¶ Quarta vt daret̄ p hoc exemplū q̄ quātecūq₃ pfectiōis sit hō. ⁊ quātūcūq₃ q̄s i alto cōtēplatiōis pfecerit. nūq₃ tñ debet se reputare exēptū ab officio caritatis. qd̄ exhibet̄ circa p̄ximos p opa actiue vite. Imo fortius dz eis p̄ tpe insudare. Ecce maria mater verbi eīm effecta. non se a ministerio actiue vite subtraxit. imo tūc primum fortius talib⁹ insudauit. Qd̄ est contra illos delirantes. qui dicūt se supgressos opa actiue vite. Si eni vnq₃ aliq̄s hō fuisset exēptus ab actib⁹ exteriorib⁹ virtuosis. rōne cōtēplatiōis. vtiq₃ fuisset beatā virgo. Q₃ ipa posita i sublimissima pfectione ex cōceptiōe filij dei mora cōtēplatiōe exurgens iuit ad actiōez. Unde Amb. Mariā q̄ ante sola i intimis penetralib⁹ v̄sabat̄ nō a publico v̄ginitatis pudor. nō a studio asperitas mōtiū. nō ab officio plixitas itineris retardauit. ¶ Quinta rō ē vt ex sui p̄ntia nascitur iohis pfectui p̄uideret. Et hec rō spēaliter respicit eius tā diuturnam mānsionē. Qz videlicet mānsit cū ea trib⁹ mēsibus vt subdit̄ in textu. Unde dicit Beda q̄ non sola familiaritas est causa q̄ tam diu beata v̄go apud Elizabeth mānsit. sed etiam tanti vati pfect⁹. Nā si in p̄mo ingressu tantus pfect⁹ creuit vt ad salutatiōez marie exultaret infans in vtero. ⁊ repleret̄ spūsctō mater infantis. quātū putamus vsu tanti tpis sancte marie addidisse p̄ntiam. Ex q̄ docemur etiā q̄ spūales nostros pfectus debemus in p̄ximos diffundere. ⁊ non in nos solos collatam nobis a deo grām retorquere. C.

¶ Item q̄rit̄ q̄re festinauit. Dicēdū q̄ ꝓpē quid: q₃ Maria ꝓpter v̄gineā pudiciciā. ne scz virgo videret̄ diu in publico. Unde Amb. Discite virgines nō diu demorari in plateis. Non aliquos in publico miscere sermoēs. Scdō ꝓpter animi leticiā. letātes eni i accelerāter incedūt. Sicut fecit beatus Anthoni⁹ postq₃ viderat aiam sancti pauli ab āgelis deferri. Quia vt ipe dicit tūc quātūcūq₃ senex tam cito iuit residuū spacium itineris vt volasse magis q₃ measse eum crederis. Sic btā virgo iuit festinanter. Quia scz Ambro. erat leta p voto religiosa p officio festina pro gaudio. ⁊ tanto estuabat gaudio vt ex ipa dulcisue salutatiōis sue voce gaudiū tantā redūdaret in iohem clausum in vtero matris. Nec dubiū qn ⁊ in ipsam elizabeth. sicut ⁊ spūs ꝓphetie. Unde ꝓpter redundātiam tante leticie potuit btā virgo dicere illud Geñ. xxi. Risuz fecit mihi dñs et oīs qui audierit corridebit mihi. Q₃ felix fuisset qui in illo itinere obuiā eā habuisset ⁊ vocem salutatiōis ab ea recepisset. Tertio ꝓpter ministerij instantiam. vt videlicet cito subueniret elizabeth in obseq̄o ministerij. Qz vt dicit Ambro. Nescit tarda molimina spūssancti gratia. Quarto ꝓpter pueri ad iohez frequētiā. Qz vt dicit Orige. Jesus qui in vtero illi⁹ erat. festinabat ad huc in ventre matris iohem positū sanctificare. Quinto ꝓpter spūalē intelligentiā. vt detur intelligi q̄ necessaria est festinatio illi q̄ vult ad pfectionē attingere. Heb. iiij. Festinemus ingredi in illā requiem vt capiam⁹ ⁊c. j. Cor. ix. Sic currite vt cōprehendatis. Quo cōtra dicit̄ de fatuis virginibus Math. xxv. Qz nouissime venerant et iō ad sponsam intrare nō potuerunt.

· D. ¶ Item dubitat̄ de eo q̄ dictum ē. In ciuitatem iuda. i. hierusalē. quō hoc sit. cū dom⁹ zacharie nō fuerit in hierlm. Et p̄terea q₃ hierlm est in tribu beniamin ⁊ nō iuda. Propē qd̄ dicendū q̄ sicut legi ⁊ audiui ab his q̄ ibi fuerunt. Nazareth distat a hierlm ad. xxxvij. leucas q̄ faciūt. ix. miliaria theutonica vel circa vt audiui. Et mirū q̄ v̄go delicata ad tantā distantiā properare voluit. nisi quia ferebat̄ spūsancto ꝓpter rationes dictas de festinatiōe. Nec miruz quia etiam tpe partus p maiorem distātiā iuit. quia betleem distat ab hierusalem ad tres leucas. adhuc vltra veniendo de nazareth. quā distantiaz itineris innuit Amb. cum dicat in omel. q̄ mariam ab officio prolixitas itineris nō retardauit. Domus autem zacharie distabat ab hierusalē ad duas leucas a latere vel quarto miliario vt dicit̄ in historia. Et potuit esse q̄ beata virgo veniens de nazareth prius applicuit hierusalem. ⁊ inde transiens venit ad opidū i quo erat dom⁹ zacharie. Qz autem obijcit̄ q̄ hierusalem nō sit i tribu iuda sed beniamī. verū ē. sed hic iuda nō est nomē trib⁹ sed regni. vt dicit magister in historijs. · E. ¶ Deinde scdō ponit̄ humilis v̄ginis igress⁹. Et intrauit i domū zacharie. q̄ten⁹ fmgl̄o. grādeue p̄gnātis iuuēcula d̄seruiret. i. q̄ v̄gis humilitas notat̄. q₃ maior venit ad minorē. Unde scz Amb. humilitatē eādē quā āgelo exhibuit. hoib⁹ q₃ exhibere curauit. ¶ Deīde tō pōit reuerēt⁹ v̄gis affat⁹. ⁊ salutauit elizabeth. Primo: ipsa virgo pfert salutationem ꝓpter duo. Primo cā humilitatis. q₃ vt dicit Amb. decet vt quanto castior

virgo tanto humilior sit. nouerintqȝ deferre seniori-bus. Secūdo causa pietatis. quia vt dicit idem. su-perior venit ad inferiorē vt inferiori adiuuetur. Maria ad elizabeth. christ⁹ ad iohā. ꝫ. Et prima rō respicit morē illarū regionū. vbi inferiores so-lent prius salutare superiores. q̄si ex reuerentie exhi-bitione. Secūda ratio respicit morē illarū regi-onū vbi salutatō pfertur a maiorib⁹ vt in alemania in signū qȝ ois bn̄dictio desursū est. Quib⁹ aūt verbis salutauerit scriptū nō habet. Sȝ verisile est. q̄ verbū salutatiōis āgelice ei ipertierit. q̄i cōicā do sibi munⁿ⁹ diuinu⁹ ei missū dicēdo. Aue ma-ter tera. Quō patȝ ex effectu vt statȝ dicet. Nō tandū aūt q̄ beata virgo māsu in ei⁹ obseqio tribus mēsibus vt dicit infra. vsqȝ q̄ nat⁹ fuit iohēs vt dicit glo. Et sic legit̄ q̄ illi. iusto ꝛ btā virgo pmo leuauit eū de terra. Nec solū vt dicit Beda cau-sa familiaritatis tā diu māsu. sed vt tāto tēpore Elizabeth ꝛ iohī cresceret pfectus. Nā si ī pmo aduētu marie spūscō sūt repleti. multum est illis sup additū tanta mora mansionis. Et dein de rediuit domū suā vt dicit Luc. ꝟ Nota moraliter. q̄ sex hic dicunt̄ de virgine q̄ ꝛ nos ei⁹ imitatiōe facere debemus. Primo q̄ exurrexit. Surgam⁹ et nos a desiderijs terrenis in q̄bus morando dormim⁹. Hora est eni nos a somno surgere. Vñ apls. Surge qui dormis. ꝛ exur-ge a mortuis. Secūdo abijt in mōtana. Ascen-dam⁹ ꝛ nos in montana appetēdo celestia. Vñ Ge. xix. In mōte saluū te fac. Tertio festina-uit. Festinem⁹ et nos. quia nō habem⁹ h manē-tem ciuitatē sed futurā inq̄ramus. Vñ Hebr. iiij. Festinem⁹ ingredi in illā requiē. Quarto ve-nit in ciuitatem iuda. Ingrediamur ꝛ nos ciui-tatem iude. i. ciuitatē cōtēplatiuā celestem hie-rusalē. in quā ascēderunt tribus trib⁹ dñi ad cō-fitendū nomini dñi vt dicit in ps. Judas eni cō-fitens interptat̄. Duo pdicto scȝ scdm ꝛ quar-tū tangit Glo. Bede sic. d. Accepto virginis cō-sensu. celestia petit angel⁹ quē virgo sequi q̄ in montana pgredit̄. Sic aīa que verbū dei cōci-pit. oportet vt virtutum cacumīa gressu amoris cōscendat. vt ciuitatem iuda. i. cōfessionis ꝛ laudis arcem penetret ꝛ vsqȝ ad pfectionē fidei ꝛ caritatis. quasi trib⁹ mensibus in ea cōmoret̄.

Quinto intrauit in domum zacharie. Intre-mus ꝛ nos domū zacharie. nō sequētes cogita-tiones varias. sȝ magis memores mādatorum dñi ad faciēdū ea. vt dr̄. Nu. xv. Zacharias enīȝ memorās dñm interptat̄. Sexto salutauit eli-zabeth. Salutem⁹ et nos elizabeth creaturā sa-tiendo ꝛ in solo deo saturitatē nostri deside-rij statuendo. qui solus ī bonis replet desideriū nostrū vt dicitur in ps. Elizabeth enī saturitas dei mei interptatur.

Expositio secunde partis euangelij. XLIIII

Et factum est ut audiuit salutationem marie eli-zabeth. exultauit infans i vte-ro eius. Et repleta est spūsancto eliza-beth. et exclamauit voce magna et di-xit. Benedicta tu in mulierib⁹ et bene-dictus fruct⁹ ventris tui. Et vnde mi-hi hoc vt veniat mater domini mei ad me. Ecce eni vt facta ē vox salutatiōis tue i aurib⁹ meis. exultauit in gaudio infans in vtero meo. Et beata que cre-didisti. quoniā perficietur in te ea que dicta sunt tibi a domino. A. Secun-do ponit̄ virginee salutatiōis virtuosus effectus Et tāgunt̄ tria. Primo tangit̄ pcursoris ex-ultatio cū dicit. Et factū est vt audiuit. Scdm glo. Ordine nature por elizabeth audiuit vocē. sed rōne mysterii por iohēs exultat. q̄a por sentit grā ī. Quia sicut illa marie. sic iste dñi aduen-tum sentit. Propheta eni parēte acuti⁹ videt et audit salutatqȝ pphetatū. Exultauit infans scȝ iohēs. q̄ eni lingua nō poterat. aīo exultātē sa-lutat ꝛ gestu corporis. q̄i gestiēs assurgere domino suo cui⁹ erat pcursor tripudiat. Et sic statȝ ad pīnaȝ dñi officiū sue pcursionis incboat. Et tūc impleta fuit illa pmissio facta zacharie de iohā-ne. q̄ spūscō repleri deberet ex vtero matris sue. Et nota q̄ ex plenitudine grē qua christ⁹ se rece-perat in maria. effudit p salutatiōē virginis grāȝ scificatiōis in iohem. que vlteri⁹ redūdabat in matrē vt sequit̄. Scdo ponit̄ elizabeth scifica-tio cū dicit. Et repleta est spūscō elizabeth. Vñ nota sm glo. Ordo q̄ nō pus repleta ē elizabeth spūscō q̄ȝ filius iohēs. sȝ fili⁹ repletus replet ma-trē. Et exclamauit voce magna. Spūs enīȝ in-fantis nō valentis clamare nec loq̄ ppria voce. fecit clamare matrē magna voce. Clamauit aūt voce magna. Tum in signū magne affectionis Tum quia magna dei dona cognouit sm glo. Unde infra. Quia fecit mihi mag ꝛc. Tum q̄a illū tenebat in vtero qui erat vox vbi . B. Tertio ponit̄ elizabeth vaticinatio vel pphe-tio cū dicit. Et dixit. Bn̄dicta tu in mulierib⁹. Pro-phetizant aūt matres puulorū spū sȝ glo. Ubi elizabeth quattuor facit. Primo pfert benedi-ctionis vaticiniū. Et hoc fuit duplex. Quia pri-mo bn̄dixit virginē. scdo plem. Bn̄dicendo vir-ginem dicit. Benedicta tu ꝛc. Nō autē solum

benedicta inter mulieres sed inter bñdictas bñdictione insignis. vt dicit glo. Et hec clausula satis exposita est supra in euangelio quarte ferie. ¶ Sz notandũ ẽ sm glo. q apparet ex illo Elizabeth etiã ista vba angeli ad mariã dicta p spiritum intellexisse. Qd patet ex eo Quia eandẽ benedictionẽ etiã vgini angelus attulerat. Et vbi angel⁹ suã salutationẽ terminauerat. ibi Elizabeth inchoauit. ad innuendũ q eodẽ instinctu diuino. vterqz fuerũt de mysterio incarnationis edocti. tã angel⁹ qz elizabeth. Ex q patet q beata vgo p salutationẽ suã mysteriũ angelice salutationis excitauit ꝛ trãsfudit in elizabeth. Cũ tanta eni efficacia vtutis impssum erat vgini illud aue ab anglo. q ab ore suo aue pgrediẽs singularẽ effectũ gre vlteri⁹ i alios redũdaret Vñ sibi apppriate ɔgruebat dicere illud ps. Diffusa ẽ gratia in labijs tuis. ppterea bñdixit te deus in eternũ. ¶ Deinde bñdixit plem. Benedictus fructus vẽtris tui. Scdm glo. Nõ sic alij hoies bñdicti. Sz sicut ait aplus. Qui est bñdictus sup oĩa deus in secula ꝛ p quẽ bñdictio venit alijs. Et põt introduci hec clausula sm Theophilũ vt sit redditio cause ad pcedentẽ clausulam. Dixerat eniz. bñdicta tu inter mulieres. Deinde quasi interrogãte aliquo. q̃re. subiũgit causam. et bñdict⁹ fruct⁹ vẽtris tui. Ex pro qz Quasi diceret. Quia de⁹ est fruct⁹ ventris tui. Cõsueuit eni sacra scriptura et p qz accipe. Vñ est illud ps. Benedictus q venit in noĩe dñi. deus dñs ꝛ illuxit nob. ¶ Et nota q signanter Jesus dr fruct⁹ vẽtris beate vginis. qz sine patre cõceptus fuit. Alij aũt hoies q a patrib⁹ suis semen sumpserũt. eorũ fruct⁹ existũt. vt dic greg⁹ Vñ est illud ps. De fructu vẽtris tui ponã sup sedẽ tuã. Vbi etiã christ⁹ dicit fruct⁹ ventris dauid. videlicet ex pte matris vginis. q fuit de fructu vẽtris dauid. Et eiusdez vginis fruct⁹ absqz semine paterno alio fuit ipse christ⁹. ¶ Iste aũt fruct⁹ ventris vginis dr benedict⁹ multipliciter Primo in flore vnde pcessit. qz sicut ex flore fructus pducit. sic christ⁹ ex florida vginis carne cõceptus est. Ecc. xxiiij. Flores mei fruct⁹ honoris ꝛ honestatis. Secũdo est bñdictus. qz speciosus in decore. qz candidus ꝛ rubicũdus. Cant. v. Et psal. xliiij. Speciosus forma p̃ filijs hoim. Tertio. qz suauis in odore. Cañ. j. In odore vnguentorũ tuoꝝ currim⁹ Et Geñ. xxvij Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñdixit dñs. Quarto. quia dulcis i sapore. Cañ. ij. Fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. Psal. Gustate et videte quoniaz suauis est dñs. Quinto. qz p̃ciosus in valore. qz fuit redemptio toti⁹ generis humani. j. Pet. j.

Nõ corruptibilib⁹ auro ꝛ argẽto redẽpti estis ꝛc. Sexto fuit fructus ille bñdict⁹. qz efficax i vigore. habet eni vigorẽ vite eterne. qz pseruat a morte ppetua eos. q ex eo sumpserunt. Vñ sighcatus est p fructũ ligni vite. Apoc. xxij. ¶ Nota etiaz q q̃nqz fruct⁹ colligunt ex beata vgine. Prim⁹ est vẽtris. Et hic est generatio p quã fructũ vite cõmunicam⁹ De q hic. Secũdus est fruct⁹ mẽtis. Et hic est cõpassio quã habet ad afflictos et sup peccatores Joh. ij. Filij vinũ nõ habẽt. Tertius est oris. Et hic est orõ. iij. Reg. ij. Venit bersabee ad regẽ salomonẽ. i. beata vgo ad christũ. vt loqueref ei p adonia. i. p peccatore. Bern. Securum habes o hõ accessum ꝛc. Quartus est opis Et hic est precio. Cañ. iiij. Sicut turris Dauid collũ tuũ. q edificata est cũ ppugnaculis. mille clipei pendẽt ex ea. oĩs armatura fortiuz. Colluz eni ecclesie p qd ipsa ɔiuncta est capiti christo. ẽ beata vgo. Propugnacula sunt vtutes quib⁹ expugnat diabol⁹. Mille eni clipei sunt infiniti modi protectiõis q inueniunt in ea. Et oĩs armatura fortiũ. qz quicũqz est fortis in spũali bello. oportet q p ipsã armet. Quint⁹ est nois. Et hẽ deuotio que habet ex ipso bñdicto noĩe ei⁹ etiaz a sceleratis. ita vt in omnib⁹ piculis ab omnib⁹ inuocet. Qualiter autẽ hec clausula mystice exponatur. supra habes in expositiõe mystica euãgelij primi. · B · ¶ Secũdo pdit magne admirationis mysteriũ. Et vnde hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me. Quasi diceret sm glosã. Quãtũ bonũ mihi accidit q mater dñi mei veniat ad me. Vel aliter. Vnde hoc mihi. id est. in qbus meis meritis est hoc. vt mat dñi mei veniat. sic hũiliter deuote ꝛ reuerẽter. ad me. seruã ꝛ ancillã suã ¶ Nota q elizabeth fecit sic faciũt homies sancti. qui quãto plus p dona di exaltant. tãto pfundi⁹ in se humiliant ad ppriã semp indignitatẽ ꝛ fragilitatẽ se recurrẽdo Sic Elizabeth pcepto tanto dei bñficio de aduentu christi ꝛ vginis. cum admiratiõe tãte dignationis diuine erga se reflexa sup ppria fragilitate. ex pfundo humilitans erupit mysteriuz sue admirationis dicẽs. Vnde hoc mihi. Nec mirũ quia vt dicit glo Ambrosij. Qde spũssanct⁹ q p phete donũ dedit Elizabeth vt matrẽ christi cognosceret. puer et humilitans vtutẽ ei pstitit. Et sm Aug. hac etiã humilitate iohes quẽ tũc Elizabeth habebat i vtero postea se hũiliabat christo dicẽs. Ego a te debeo baptizari ꝛ tu veĩs ad me. Et alibi. Cui⁹ nõ sum dignus vt sol. cor. calcius. Et nota sm Greg. in omel. q hanc humilitatem nõ habẽt hoĩes mũdani. Vnde sup illud Job. iiij. Erat quidã regul⁹. Certe inquit si nos

cuius ipsā seruus rogat et vt ad eū ire deberem?
primus nobis nostra supbia in cogitatione taci
ta rūderet dicēs. Nō eas qr temetipsum degene
ras honoris⁹ despicit. hoc⁹ vilescit. Ecce de celo
venit q̄ seruo occurrere in terra nō despicit. et nō
in terra humiliari ptemnim⁹ qr d̄ terra sumus
¶ Nota etiā ex his viā regiā qua humilitas venit
in mundū. Quia p̄mo christ⁹ cū secū attulit de
celo et ex eo venit in virginē. quā statim ostēdit.
eūdo ad elizabeth. Ex vgine virtute salutatōis ve
nit in Johēm. et redūdabat in elizabeth matrē su
am. quā more bullit dicēs. Unde hoc mihi ꝛc.
E ¶ Sed querit p q̄ signa potuit Elizabeth
cognoscere q̄ beata vgo esset mater dn̄i. Dicen
dum. q̄ sicut de cōceptu naturali sunt signa na
turalia q̄bus hīq̄ exercitati sunt. de talib⁹ p̄nt p
cognoscere et pecturari qualis sit pcep⁹ pgnā
us. Attendunt enī gestus mulieris qualit se ha
beat in motib⁹. qualiter in passionib⁹. qualiter
et quid loquat. qualia aspiciat. qualia desideret
qualia somnia habeat. et multa talia. Sic de cō
ceptu vginis supnaturali sūt signa supnatura
lia q̄bus p̄t cognosci sublimitas sui fetus. Nō
enī virgo habuit psuetas p̄gnantiuz passiones.
Quia vt dicit Amb. Nihil tortuosum ī oculis
marie. nō in v̄bis procax. nō gestus fragilior. n̄
incessus lasciuior. nō vox petulātior. Unde nul
la corpis spēs diminutatis cōceptū nūciare vale
bat nec apparuit in ea tumor vētris ppter puri
tatem fet⁹. vt p3 supra ī euāgelio p̄cedēti in expos
itione lrāli circa finē. Signa aūt q̄b⁹ hoc cogno
sci poterat. ex his que dicunt in euangelio collī
gunt. s. puta qr spū impellēte virgo abijt festinan
ter. itrauit domū humiliter. salutauit elizabeth
reuerēter. exultauit infans mirabilit. Sanctifi
cata est elizabeth singulariter. pphetauit inopi
nabiliter. laudauit virginē extollens. Et ipsa vir
go laudauit dn̄m ardēter. Quid ex his nouis et
miris signis credendū est. nisi qr q̄d nascet ex ea
sanctū. vocabit fili⁹ dei. Dicam⁹ ergo cuz Eli
zabeth vidētes sez hec signa et legētes. Un̄ hoc
mihi vt veniat mat dn̄i mei ad me. F. ¶ No
ta q̄ mater dn̄i venit ad pctōres p cōpassionem
inquantū est amarū mare. dans eis cōtritionis
amaritudinē. Uenit ad oppressos p protectionem
inquantū dn̄a liberās eos. Uenit ad mestos p
cōsolationē inquātū stella maris letificans eos.
Unde beat⁹ Aug⁹. Sancta Maria succurre
miseris. Ecce p̄mū. Iuua pusillanimes. Ecce se
cundū. Refoue flebiles. Ecce tertiū. ¶ Tertio re
uelat miraculū cū dicit: Ecce eī vt facta ē vox
Uox inq̄3 columbine simplicitatis. vox vginee
puritatis. vox amene suauitatis. salutationis
tue. Quid enī aliud nouerat vgo nisi salutare
que salutē omniū gestabat ī vtero. et effectuz an
gelice salutatōis gestabat ī corde. Un̄ ipsa salu
tem pmittere habuit seculo quā p̄cordo secto pfe
rebat. In aurib⁹ meis. Can. ii. Sonet vox tua
in aurib⁹ meis vox enī tua dulcis Et hī dulcis
qr sua dulcedine fecit saltare et tripudiare īfan
tem Johēm in vtero matris. Un̄ dic glo. Ipso
momēto q̄ vox intrat ad aures corpis virtus spi
ritualis cor intrat audiētis. et nō solū matrē. sed
etiā sobolē amor aduenientis accēdit. Un̄ subdit:
Exultauit ī gaudio infans ī vtero meo. G.
¶ Hec exultatio s̄m beatū Aug. fuit tanq̄3 ma
tri dn̄i redd̄ita resalutatō. Et qr diceret aliq̄s. quō
potuit infans in vtero habere vsum rōnis. Rn̄
det beat⁹ Aug. hoc factū esse miraculose. q̄ vsq3
adeo fuit in illo puero accelerat⁹ vsus rōnis et
volūtatis. vt intra viscera matris iā posset agno
scere. credere. psentire. Et hoc dicit habēdū ī mi
raculis diuine potētie. nō ad humane trahēduz
exemplar nature Uel aliū posset nō incōgrue di
ci s̄m eundē beatū Aug. Q3 infans Johēs non
cognouerit vel vsum rōis nō habuerit. Sed ex
ultatio illa diuinit⁹ fuerit pcurata ad signandū
alijs. Unde dicit beat⁹ Aug⁹. Potuit ergo esse
ista signatio rei tāte a maiorib⁹ cognoscēde. nō
a puulo cognite. Nō enī dixit. Exultauit in fide
infans in vtero meo. s3 exultauit ī gaudio. Uide
mus enī exultationē nō solū puulorū. s3 etiā pe
corum nō vtiq3 de aliq̄ fide vl religione vel q̄cū
q3 rōnali cognitiōe venientē. S3 qr h̄ exultatio
fuit noua et miraculosa. vt potei vtero et ad p̄n
tiam matris dei. iō nō dubiū q̄n diuinit⁹ excita
ta fuerit. siue infans cognouerit siue nō. Tn̄ pri
mū dictū magis videt̄ piū et deuotum. H.
¶ Quarto extollit vginis p̄coniū cuz dic. Et
beata q̄ credidisti nō sicut marit⁹ eius zacharī
as q̄ dubitauit. Apparet ex v̄bis his s̄m glosam
q̄ maria nō dubitauit s3 credidit v̄bis angli. nec
ppter aliq̄d dubiū ad elizabeth aduenisse. Et iō
fructū fidei psecuta est. Nota q̄ntū bonuz fuit fi
des que meruit in vgine incarnationem christi
Quoniā pficient̄ in te. id est. pficietur. s. o vir
go p eas q̄ iā cōcepisti. et filiū altissimi paries. vt
humanū gen⁹ p te psequat̄ salutez. Que dicta
sunt tibi a dn̄o. s3 p angeluz. Ex q̄ patet q̄ Eliza
beth spū sancto docēte. cognouit ea q̄ dicta sūt
vgini p āgelū. ¶ Et nota s̄m Greg. q̄ elizabeth
pphetauit de p̄nti p̄terito et futuro. De p̄nti qui
dem q̄ eam matrē domini appellauit. dicendo:
Unde hoc mihi. De p̄terito cum dicit Bea
ta que credidisti. De futuro vero cū adduit:
Quoniā pficient̄ in te ꝛc.

¶ Expositio tertie partis euãgelii. XLV A

Et ait maria Magnificat anima mea dominũ. Et exultauit spũs meus in deo salutari meo. ¶ Tertio tangit̃ virginis in dei laudẽ deuotus affect⁹ cũ dic. Et ait maria: Magnificat aĩa mea dñm. Scd'm glo. beata virgo audita risione elizabeth q̃ beatã p̃dicauit. matrẽ dñi appellauit. fide fortẽ laudauit. nõ amplius tacere potest dona q̃ perceperat. ⁊ q̃ virginali pudore acceptũ oraculũ silentio tegebat. iã cõgruo tp̃e patefecit. Vñ exultãs prupit in cãticũ leticie dicẽs Magnificat aĩa mea dñm. ¶ Et nota q' mulieres cõsueuerũt dño dicere canticũ. qñ de⁹ fecit mirabilia circa eas. Et pl⁹ omnib⁹ pot hec virgo magnificare dñm. Prima mulier q̃ cecinit canticũ magnificãdo dñm fuit maria soror moysi in trãsitu maris rubri dicẽs: Cantemus dño gl'iose eñi magnificat⁹ est. Exo. xv. Sz ista virgo amplius magnificare poterat. qr p eaz velut p diuine claritatis stellã. mare p̃ntis vite trãsim⁹. Altera mulier fuit delbora. q̃ cecinit canticuz dño. p victoria inimicoꝝ Jud. v. Sed hec virgo ãpli⁹ potuit magnificare dñm. qr ex ea est nat⁹ q̃ e victor de tribu iuda. Et ppter hoc bñ dicit. Fecit potentiã in brachio suo disp. su. mẽ. cor. sui. Tertia mulier q̃ cecinit canticũ fuit anna. q̃ post sterilitatẽ meruit fecũditatis grãm ⁊ peperit samuel magnificãs dñm dicẽs: Exultauit cor meũ i dño. j. Reg. ij. Sz hec virgo amplius potuit magnificare dñm q̃ fecũditatis suscepit p̃uilegium manẽte virginitate. Quarta mulier q magnificauit dñm fuit iudith. q̃ caput holofernis amputauit Judith. xiij. Et iõ cantabat dño canticũ. d. Incipite dño in tympanis. cãtate dño i cymbalis. modulamini illi psalmũ nouũ ⁊c. Judith. xvj. Sed hec virgo potuit ampli⁹ magnificare dñm quia ipsa cõtriuit caput antiq̃ serpẽtis. q̃niaz in ea ꝯpletũ ẽ qd̃ dixerat dñs Geñ. iij. Mulier ꝯteret caput tuũ. B In hoc igit̃ cãtico virgo d' omnib⁹ bñficijs circa eã diuinit⁹ exhibitis omnes vires suas in grãꝝ actiõe ⁊ laude dei impendit. vt dicit Orig. loquẽs i psona virginis. Magnificat aĩa mea dñm. Quasi. d. Tanto munere me dñs sublimauit. vt nullo lingue officio explicare possim. Sz totũ animi interioris affectũ i agẽdis grãꝝ laudibus officio. totũ qd̃ viuo. qd̃ sentio. qd̃ discerno in ei⁹ magnitudine ꝯtemplanda. in ei⁹ p̃ceptis obseruãdis impẽdo. Cõprehẽdit aũt oẽs vires sub aĩa ⁊ spũ. Sub aĩa cõp̃hẽdunt oẽs vires inferiores in cõpatiõe ad corp⁹. Spũs vo importat eandẽ subãm aĩe s'm vires superiores. q̃bus rapit̃ supra se dulcedine cõtẽplationis. Primo ergo ponit̃ aĩe magnificatio cũ dicit: Magnificat aĩa mea dñm. Secũdo subiicitur spũs exultatio. Et exultauit spũs me⁹. Et est iste pcessus a posteriori. Nã p' est spũs exultatio ⁊ inde redũdat in aĩam laudatio. Qr ergo spũs mẽtis exultauit. iõ aĩa dñm magnificauit. Vel etiã ecõuerso s'm Basiliũ vt p⁹us aĩa magnificet q̃z exultet spũs. Quia nisi añ crediderimus. exultare nõ possum⁹. Hoc aũt qd̃ est magnificare. nõ est hoc idẽ qd̃ magnũ facere. qr deus nec augmẽtũ recipit nec detrimentũ. sed ẽ idẽ qd̃ magnũ p̃dicare vel laudare siue ore siue ope. Vñ dicit glo. et est Orig. Magnificat dñs nõ q' humana vox ei aliq̃d adiũgat. sz qr magnificatur i nob. dũ aĩa nostra q̃ ad imaginẽ dei facta est siue creata. p iusticiã se christo cõformat. q̃ est imago patris. Et sic dũ ipsum christuz imitando magnificat. quadã p̃ticipatiõe magnitudinis ei⁹ sublimior fit. vt illã imaginez splẽdido bonoꝝ colore factoꝝ ⁊ quadã emulatiõe virtutũ in se videat exprimere. Tũc ergo aĩa deũ magnificat. qñ imago dei que est i ipsa magnificat̃ id est virtutũ magnitudine magna efficit̃. Sicut si imago petri depicta sit magna. dicim⁹ q' ẽ magnus petr⁹. Notandũ q' deus magnificat̃ tripliciter in bñficijs suis. Primo ipsa bñficia deo attribuendo. Esa. xxvj. Omnia opa nostra opatus es in nobis dñe. Apls. j. Cor. iiij. Quid habes qd̃ nõ accepisti. Secũdo p ipsis deo grãs agẽdo Ecc. j. Ad locũ vñ exeũt flumia. i. dona ⁊ bñficia dei reuertũt̃ p grãꝝ actionẽ vt iteꝝ fluãt. Tertio i ipsis nos exercẽdo. Math. xxv. Dñe q̃nq3 talẽta tradidisti mihi. ecce alia q̃nq3 superlucratus sum.

C Deinde ponit̃ spũalis virginis exultatio. Et exultauit spũs me⁹. Quasi diceret s'm glosam. Quia terrena nõ curo. psperitas nõ emollit me. nec aduersitas frãgit. iõ sola illi⁹ memoria me delectat. a q̃ sal⁹ sperat̃ eterna. illi⁹ diuinitate letor cui⁹ tp̃ali cõceptiõe mea caro fecundatur. Et nota s'm glo. q' p'm⁹ vlus referẽ ad patrem cũ dicit. Magnificat aĩa mea dñm. i. deũ patrẽ. Secund⁹ vo referẽ ad filiũ quẽ appellat virgo salutare suũ. Et dr̃ salutare dupli'r. Vno modo scz saluator. Alio mõ q̃si salutis ara. Et vtrũq3 cõpetit dei filio. In h aũt salutari. virgo bñ habet cãm exultatiõis pl⁹ q̃z oẽs creature. Qr parẽtes exultãt in filijs. Et licet ipse sit salutare oĩm hominũ. singulari'r tñ fuit salutare virginis p cuius hoib⁹ ppi singulares p̃rogatiuas virginalis supra tacta s. Moralr s'm glo. sicut s'm carnẽ vna est mat christi. sic s'm spũm omniũ fideliũ

fruct⁹ est christ⁹. Dis eni aia cōcipit dei verbuʒ sicut immaculata ꝛ immunis a vicijs itemerato castimoniā pudore custodiat. Sit ergo in singulis anima marie vt deū magnificet. sitqʒ in singulis spūs marie vt exultet in deo. B. Deīndē secūdo dicit cām vtriusqʒ dicti. Causā pmi. qꝛ scʒ dixerat. Magnificat aia ostēdit dicens. Quia respexit humilitatē ancille sue. Causam secūdi scʒ qꝛ exultauit spūs ostēdit dicēs. Ecce eni ꝛc. Anima eni ꝑ respectū ad inferiora sibi q̄ vocat aīma vt dictū est dr ancilla dei. Sʒ in quātū vocat spiritus ꝑ̄ contemplatiōē scʒ diuinorū dr̄ spōsa dei. Qʒ ergo dicit hic. Quia respexit humilitatē ancille sue. correspōdet ei qd̄ prius dixerat. Magnificat aia ꝛc. Qʒ vō dicit se beatā dicendā. rn̄det ei q̄d dixerat. Exultauit spūs ꝛc. Notādum aūt circa hoc qd̄ dicit. Quia respexit humilitatem. Qʒ licet beata vgo habuerit in se oēs virtutes vt supra ostēsum est. de nulla tñ gloriat nisi de humilitate sola. cui oīa dona tantarū grārū attribuit dicēs: Quia respexit humilitatē. Nō dixit nobilitatē vel altitudinē. qꝛ de⁹ humilia respicit. ꝛ alta a lōge cognoscit. Orig. Vilis nobilitas q̄ in locis tā turpib⁹ generat. Nō pulcritudinem qꝛ fallax gratia scʒ carnis. ꝛ vana est pulcritudo. Prouerb. vlt. Nō potentiā qꝛ dñs deposuit potentes de sede. vt infra. Nō sapiam. qꝛ stultā fecit deus sapiam huiꝰ mūdi. j. Cor. j. Nō vginitatē quia inueniuntur ꝛ fatue vgines. Math. xxv. Omnia hec excellenī fuerūt in beata vgine. sʒ tñ nisi de sola humilitate gloriat. De q̄ etiā supra in expositione illius verbi Ecce ancilla. E.

Nota etiā circa h qd̄ dicit. Ecce eni ex h beatam me dicēt. qꝛ h nō dicit mani glia vexata. sʒ sacro tacta spū que futura sunt presciuit. vt dicit grec⁹. Dicit aūt. oēs generatiōes. qꝛ li omēs requirit tria distributa. Omnes generationes. humanā. angelicā. ꝛ diuinā. Vel nō soluʒ elizabeth. sed etiā oēs credētiū natiōes. Deīndē magis declarat cām omniū ꝑdictoꝝ. scʒ q̄re aia sua magnificat. ꝛ q̄re spūs ei⁹ exultat. ꝛ in q̄ respexit humilitatē ei⁹. ꝛ quare beatā eā dicēt. Quia fecit mihi magna ꝛc. Et nō optime potuit deum magnificare. Quia vt dic Beda. Sola illa aia cui dñs magna facere dignat. dignis eū ꝑconijs magnificare potest. F. Querit Theophil⁹. loquēs ad vginē. Que tibi magna fecit. Rn̄det Credo vt creatura ederes creatorē. illibata cōciperes. famula dñm generares. vt ꝑ te mūdū deus redimeret. ꝑ te illuminaret. ꝑ te ad vitā reuocaret. Possum⁹ aūt colligere decē magna q̄ fecit dñs marie. Primū fuit ꝑdestinatio. Preelegit eni ipsam ab eterno matrē futurā filij sui.

Ecc. xxiiij. Ab initio ꝛ añ secula creata sum. Secundū ꝑfiguratio. Geñ. vj. Fac tibi arcam de lignis leuigatis. i. de mēbris sanctificatis. Tertiū est ꝓphetaꝝ ꝓnūciatio. Esa. xj. Egredief vga de radice iesse. Quartū in vtero sanctificatio. psal. Sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹. Quintū est oīm grāꝝ impletio. Luc. j. Aue grā plena. Sextū est anglica salutatio Luc. j. Missus est angelus. Septimū filij dei ꝯceptio Luc. j. Ecce ꝯcipies. Octauū filij dei subiectio. Luc. ij. Et erat subditus illis. Nonū exaltatio Ecc. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sum ī lybano. i. in celo. Decimuʒ coronatio q̄ coronatiōe ꝯstituta ē regina ꝛ imperatrix celi ꝛ terre. Cañ. iiij. Ueni de lybano veni coronaberis. G. Notandū q̄ beata vgo in isto cātico dilatauit se ī dei laude ꝛ grāꝝ actiōe. Nusqʒ aūt alibi legit fuisse locuta. nisi valde parū ꝛ paucis vbis. Vñ sciēdū q̄ in locutione sua ipsa oīa necessaria huiuit q̄ decēt pudicā ꝛ honestam locutionē. Que sunt septē. s. Cui. quid. vbi quantū. qñ. quō. quotiēs. Cui. qꝛ non nisi honestissimis ꝑsonis. vt dicet infra. Nō oī hoī reueles cor tuū Ecc. viij. Itē nō oēm hoīem inducas in domū tuā Ecc. xj. Quid. qꝛ solū necessaria et honesta locuta. vt patet hic Eph. iiij. Dis sermo mal⁹ ex ore vestro nō ꝓcedat. Ubi. qꝛ nō in platea vel vico vbi tractant lites ꝛ ꝯtētiōes ꝛ rumores. Vñ etiā festinauit de itinere. vt supra dictū est. Sʒ in domo sua vel in loco alias sibi securo. j. Cor. xiiij. Mulier in ecclesia. i. in ꝯgregatione taceat. Si qd̄ aūt voluerit discere domi viꝝ suū īꝰro. puerb. vij. Ecce mlier occurrit garrula ꝛc. Quātum scʒ qꝛ paꝝ. vnde q̄si vnaquaqʒ vice vix duo ꝟba vł tria dixit. Prouer. x. In multiloq̄o peccatum nō deerit. Qñ. qꝛ tarde sic post multā allocutionē angeli. Prouerb. xxv. Mala aurea ī lectis argēteis. verbū platū in tpe suo. Quō. quia prudēter. vt quō fiet istud. ꝛ hūiliter. vt ecce ācilla dñi. Quotiēs. qꝛ raro et paucis vicib⁹. Ecc. xxxij. Adolescēs loquere ī causa tua vix cū necesse fuerit. si bis īterrogat⁹ fueris habeat caput respōsum tuū. H. Vñ nota q̄ ī vniuerso tantū septē vicib⁹ legim⁹ eā locutā. vt ex h ostēderet se plena grā septiformi. videlicʒ cum angelo bis Primo. Quō fiet istud Scd̄o. Ecce ancilla domini. Cū elizabeth bis. Primo cuʒ salutauit elizabeth. Secūdo cū aīt: Magnificat aīma mea dñm. Cū filio bis: Primo ī tēplo. Luc. ij. Fili qd̄ fecisti nob sic. Secūdo in nuptijs. Johis. ij. Uinum nō habēt. Et semel cū ministris ibidē. Qd̄cūqʒ dixerit vob facite. In his oīb⁹ patet q̄ nunq̄ʒ locuta est. nisi breuiꝫ paucis vbis. Excepto q̄ hic in cantico se dilatauit vbi cum deo locuta ē.

Ternotandū q̄ hec septē v̄ba locuta est ī quat
tuor tempor vicib⁹ ꝛ nō sine euidēti vtilitate q̄
liber dicē. Quater igit̄ est locuta ꝛ q̄ttuor mira
bilia sunt secuta scꝫ in angeli annūciatiōe. et tūc
cōcepit deū. In elizabeth visitatiōe. ꝛ tūc exulta
uit infans ī vtero In nuptiis. ꝛ tūc ꝯuertit aq̄m
in vinū. In templo. ꝛ tūc de⁹ subditus erat illis.
¶Notandū q̄ etiā inter p̄dictas locutiōes cū
quattuor psonis locuta est beata v̄go. s. cū ange
lo. cū elizabeth vetula ꝛ cognata sua. cū filio. et
cū ministris suis In quo ostēdit pulcꝫ documētū
q̄ puella iuuenis ꝛ p̄cipue sanctimonialis rarissi
me d; loq̄ nisi vel cū angelo. i. angelico sacerdo
te. q̄ angel⁹ dn̄i exercituū est sacerdos. ꝛ hoc in
cōfessione. Uel cū sancta elizabeth. i. cū vetula.
vel alias matura ꝛ sancta muliere. ꝛ hoc in rara
collatione. Uel cū filio dei. ꝛ hoc in orōe vel lecti
one. Uel cū ministris honestis. ꝛ hoc in necessa
ria postulatiōe ¶ Ulteri⁹ est notandū q̄
in hoc dulcifluo cātico beata v̄go gessit officiuꝫ
cātricis in choro cum intonauit. [Magnificat
ꝛc.] Nec mirū cū ꝛ oīa officia claustraliū cō
uenienter sibi valeāt adaptari. Fuit enī beata v̄
go priorissa in monasterio Luc. ii. Et erat subdit⁹
Itē correptrix in capitulo Luc. ii. Fili qd feci
sti nobis sic. Itē magistra nouicioꝝ in claustro.
Luc. ii. Cū inducerēt puerꝫ Jesum parentes ei⁹.
Itē visitatrix in puīcia vt hic. Exurgēs maria
abiit in montana. Itē doctrix in cathedra. Joh.
ii. Q̄dcūqꝫ dixerit vob facite. Itē discipula ī stu
dio. ꝛ hoc tā quo ad lectiōes q̄z ad repetitiones.
Luc. ii. Maria aūt ꝯseruabat oīa v̄ba hec. Quā
etiā ad disputatiōes. Luc. i. Quō fiet istud. Itē
claustralis in cella. Unde. Ingressus angel⁹ ad
eam. Luc. i. Itē oratrix in oratorio. Act. i. Erāt p
seuerātes vnanimiter in oratiōe cū mulieribus
ꝛ maria matre iesu. Itē obediēs ī omni obseq̄o.
Unde. Ecce ancilla dn̄i. Itē ebdomadaria in al
tari. Joh. xix. Stabat iuxta crucē iesu mater ei⁹.
Ubi offerebat sacrificiū sp̄ūs ꝯtribulati. Itē cā
trix in choro. Ut ūn intonat hic. Magnificat aīa
ꝛc. Itē nouicia in domo. Luc. ii. Ibat vt pfiteret̄
cū maria despōsata sibi vxore Itē sacrista in san
ctuario. Math. ii. Inuenerūt puerꝫ cuꝫ maria
matre eius. ꝛ apertis thesauris suis obtulerunt ei
munera ꝛc. Qd signatū fuit Judith. xv. Jussit eā
intrare vbi repositi erāt thesauri ei⁹. Itē pcura
trix in refectorio Joh. ii. Uinū nō habēt. Itēꝫ cel
leraria in cellario. Cā. i. Introduxit me rex ī cel
la. vinaria Itē coquinaria in coq̄na Ecc. xxiiii.
Transite ad me omnes q̄ cōcupiscitis me q̄si ad
bonā coquinariā. Facit enī fercula plena. iō dic̄
ad implemini. Sapida ideo dicit. Sp̄ūs eī meꝰ
us sup mel dulcis. Delicata. iō subdit. Heredi
tas mea sup mel ꝛ fauū. Diuersa. ideo dic̄. Me
moria mea in generatiōe. Infastidibilia. iō dic̄.
Qui edunt me adhuc esurient. Item seruitrix ad
mensam. Unde hortat ad comedendū ꝛ biben
dum. Cā. v. Comedite amici mei ꝛ bibite ꝛ ine
briamini charissimi. Itē infirmaria in infirmato
rio. vt hic infra. Mansit cū elizabeth quasi men
sibus trib⁹. Itē receptrix in hospitio Luce. x. In
trauit iesus ī quoddā castellū Itē vestiaria ī ve
stibulo. Luc. ii. Et pānis eū inuoluit. Item por
taria in porta. Math. xii. Ecce mater tua et fra
tres tui foris stāt querētes te. Itē circuitrix ī do
mo. Sapiē. vi. Dignos se ipsa circuit querens
¶ Amplius notādum ppter istud canticū
marie. q̄ nō sunt nisi tria cātica euangelica. s. cā
ticum illud. ꝛ cāticum zacharie Bn̄dict⁹. et can
ticum symeonis. Nūc dimittis seruū. Que sic̄
dicit magister in historiis. nō cantātur in eccle
sia eo ordine quo edita sunt. Prius enī cantat̄
qd scd̄o editū est scꝫ canticū zacharie qd cāta
tur in matutinis laudibus ppter duo. Primo q̄
laudes cantantur in memoria resurrectiōis Et in
isto cantico dicit̄. Et erexit cornu salutis nobis.
Qd factū fuit in resurrectione Secundo q̄r loq̄
tur ad puerū q̄ fuit aurora solis dicēs Et tu pu
er pphēta. Laudes enī in aurora dicunt̄. Et Jo
hannes se habuit ad christuꝫ sicut aurora ad so
lem. Canticū aūt illud marie cantat̄ in vesperis
qd est sextū officiū diurnū. quia incarnatio chri
sti in cui⁹ laudē hoc canticū editū est. facta fuit
sexta etate mūdi. sexto mēse ꝛc. vt supra in pnci
pio euāgelii quarte ferie. Et quia dicit̄ in hoc cā
tico. Quia respexit humilitatē ancille. Et infra.
Suscepit israel puerū suū. que incarnationē re
spiciunt. Sed canticū symeonis cantat̄ ī officio
septimo diei scꝫ cōpletorio quia orat se dimitti ī
pace. quod erit in septima quiescentiū omnib⁹
officiis cōplens. ¶ Demū expleto cantico
subdit euāgelista [Mansit aūt maria cum eliza
beth quasi trib⁹ mēsibus ꝛ reuersa est in domū
suā] Ubi dicit glosa Bede. Tādiu mānsit donec
videret pcursoris natiuitatē ppter quā maxime
venerat. Sed verū ibi li donec intelligat̄ inclusi
ue vel exclusiue dubitat̄. Theophil⁹ dicit q̄ q̄n
do elizabeth paritura erat. v̄go recessit ppter mul
titudinem que ad partum cōgregari debebat. In
conueniens enī erat. vt dicit virginē ibi esse p̄sen
tem. Mos enī est v̄ginibus cedere quotiēs pre
gnans parit. Et s̄m hoc videt̄ q̄ donec intelliga
tur ibi exclusiue. Sed Amb videt̄ innuere q̄ in
telligi debeat inclusiue dicēdo sic. Tādiu mānsit
maria quādiu elizabeth pariendi temp⁹ impleret

Et ad hoc etiā magis sonāt vba glo. Quia dicit donec videret p̄curſoris natiuitatē. Uñ etiā legitur in libro iuſtoꝝ. vt recitat magiſter in hiſtorijs. q̄ iohēm natū beata vgo p̄mo leuauit a terra. Ad illud aūt q̄ dicit Theophil⁹. pōt dici q̄ licet vgo remaneret tpe natiuitatis iohis ī domo Zacharie. poterat tñ multitudinē declinare ſecedendo interim ad aliquē locū ſecretiorē euſdem dom⁹. Et ſic etiā potuit ſecedere ne p̄ñs eēt ptui. Uideret etiā incōgruū. q̄ q̄ maxime ꝓpē natiuitatē iohis venerat. receſſiſſet añq̄ꝫ natū vidiſſet. Quare aūt tāto tpe māſit dictuꝫ eſt ſupra ī p̄ncipio hui⁹ euāgelij in q̄nta rōe p̄me q̄ſtionis ꝛc.

Sermo de eodem XLVI

Exultauit ſpūs meus in deo ſalutari meo. Luc. j. Uiſo ſup̄i⁹ in ſmone. Et ingreſſus angel⁹. qualiter verbū eternū in ſuo aduētu in aīam amoroſaꝫ eā dulciter alloquit̄. ꝛ quō ad illud colloquium mens demū fecundat̄ ꝛ vbigena efficit̄. vt habitum eſt ſupra ī illo vbo. Ecce ancilla dñi. Nunc ꝯſequēter vidēdū eſt qualiē poſt hmōi ꝯceptionē verbi. mens ineffabili gaudio pfundit̄. Qđ ſignatū eſt in eo q̄ beata vgo poſtq̄ꝫ vbū eternū ꝯcepat. tāto gaudio exultauit q̄ etiā in iohēm ꝛ in elizabeth redūdauit. De qua exultatōe vgo glorioſa ī cātico ſuo gloriat̄ dicēs ſic. Exultauit ſpūs me⁹ ꝛc. In qbus q̄dē vbis tria conſiderāda notant̄. Primū eſt in q̄ cōſiſtat hmōi gaudium ſubiectiue. Qđ notat̄ in eo qđ dr. Exultauit ſpūs meus ꝛc. Secundū eſt de quo ſit illud gaudiū obiectiue. Qđ notat̄ in eo qđ dr. in deo. Tertiū eſt q̄d boni ex hmōi gaudio mēti ꝓueniat ꝯſecutiue. Qđ notat̄ ī eo qđ dr. ſalutari meo. De p̄mis duob⁹ ad p̄ñs. Sed tertiuꝫ cōtinuat ad ſermonē dñice ſubſequētis.

A Circa p̄mū eſt ſciendū q̄ hmōi gaudiū cōſiſtit ſubiectiue in mētis intimo. Eſt eñi q̄dā gaudiū in appetitu ſenſitiuo. qđ inter paſſiones annumerat̄. Et tale gaudiū eſt inſtabile. ꝛ poteſt bñ et male fieri ſicut ꝛ alie paſſiones. Et de tali gaudio dicit Seneca in epla. lxvij. Omēs inquit tendunt ad gaudiū. ſed vñ ſtabile ꝛ magnū ꝯſequant̄ ignorānt. ille ex cōuiuijs ꝛ luxuria. ille ex ambitiōe et circūfuſa clientū turba. ille ex amicicia. aliuſ ex ſtudioꝝ liberaliū vana oſtentatiōe. Oēs iſtos ſublectamēta falſa et breuia decipiūt. Sic ebrietas. q̄ vnius hore hilarē inſaniā longi temporis tedio pēſat. Iſtud vō gaudiū internū. de q̄ nos loquimur nō eſt paſſionatū. ſed diuinit⁹ menti indutū. Et eſt fruct⁹ ſpūs ſm aplm Gal. v. De q̄ beatus Aug. x. ꝯfeſ. Abſit vt ſi quocūq̄ꝫ gaudio gaudiā. idcirco beatū me putē. Eſt eñi gaudiuꝫ qđ nō dat impijs ſed eis q̄ gratis te colūt. q̄rum gaudiū tu ipſe es. Et hoc gaudio exultauit Maria. cū dixit. Exultauit ſpūs me⁹. Et dīc ſpūs meus ad differētiā alterius gaudij. q̄ exultat ſenſualitas cū paſſionat̄. Et de iſto gaudio tria ſūt aduertēda. Primo qualiter ꝛ vbi oriat̄. Secūdo qualiter trāſfundat̄. Tertio quō ꝛ quo ordie pficiatur. Et hec tria innuunt̄ in hoc gaudio in quo iohānes exultauit in vtero. de q̄ dr in euangelio hodierno. Et factū eſt vt audiuit ſalutationē marie elizabeth exultauit īfans ī vtero ei⁹.

B Quantū ad p̄mū ſciendū q̄ hmōi gaudium orit̄ in illa pte mētis que iā vbū cōceptū ē fecunda. ꝛ hec ſignat̄ p mariā que ſalutauit Elizabeth. Per mariā naq̄ꝫ intelligi ̄ illa aīme portio deiformis qua vbū cōcipit. q̄ deiformi lumine ita totaliter eſt pfuſa. vt ſoli deo intendat. ſm quā etiā portionē mēs ita firmiter inheret reb⁹ īcōmutabilib⁹ ꝛ diuinis. q̄ nō pōt errare vl̄ peccare ſaltem q̄ ad vniuerſale iudiciū. Sicut et de beata vgine glorioſa dicim⁹ q̄ ita īcōmutabiliē erat mēte deo ꝯiuncta p grām. q̄ impoſſibile fuit eā poſſe peccare. Ex quo patere pōt clarius illud qđ in pcedentib⁹ tactū eſt aliquali qđ ſit illud p̄ſe. in quo verbi eterni cōceptio celebrat̄. quia eſt q̄d ſupremū ꝛ nobiliſſimū mētis rōnal̄ ꝛ quedā ſcintilla luminis deiformis. Quid aūt ſit illud ſm ꝓprietatē nature. nec ipſa mens verbigena plene nouit. Sed q̄ntū capio dicere poſſum q̄ nō eſt ꝓprie natura verbi nec nuda natura mētis rōnalis. ſed eſt q̄dā pticipās vtriūq̄ꝫ. Sicut in beata vgine virtus partiua non fuit ipſa natura verbi. nec nuda natura ipſius virginis. ſed fuit aliq̄d vtriuſq̄ꝫ. vꝫ potētia ipſius virginis ſupformata lumine deitatis. De qua ſupformatione ſibi p̄nūciauerat angel⁹ dicens. Spūſſanct⁹ ſuperueniet in te ꝛ vtus ꝛc. Uñ etiam maria ſm pfectiſſimū ſuū ſtatū interpratur illibata. illo ſcꝫ lumine deiformi q̄ coaptabat̄ vt poſſet cōcipere verbū eternuꝫ in ſuo corpore. Sic in ꝓpoſito illud qđ eſt cōceptiuū verbi eterni mētaliter eſt quidē q̄d creatū ꝛ de natura mētis. ſicut etiā natura vginis creatura fuit. Sꝫ eſt p grām ſupformatū lumine deiformi ꝛ vtute altiſſimi obumbratū. vt natura mentis create fulgorē poſſit tāti luminis ſuſtinere. Et ſm hunc ſenſum intelligi pōt illud Eſa. lxj. Spūs dñi ſuper me. eo q̄ vnxerit me. Spūs in q̄t dñi ſup me. nō in me. q̄r licꝫ ꝯceptiuū vbi ſit aliq̄d in me ꝛ aliq̄d mei. ſed q̄dā ſup me trāſcendēs videlicet naturam meā. Uñ glo. ſup illud Luc. ij. Factū ē vbū

dñi sup iohem. dicit. Qđ quidem est desup sola
dei gratia est. qđ eñ p illapsum deificatum est in me.
ad modũ vnctionis bñ penetrauit. Et ideo sub
dit. Eo q vnxerit me. Istuz sensum tãgit Bern.
sup Cañ. sermone. lxxiv. Fateor in qẽ mihi ꝛ aduen
tasse verbũ. in insipiẽtia dico ꝛ pluries. Cũqz se
pius intrauerit ad me nõ sensi aliquotiẽs cũ in
trauerit adesse sensi affuisse recordor interduz et
presentire potui introitũ ei⁹ sentire nunqz. sed nec
exitũ quidẽ. Et subdit ad ppositũ. Quo ergo in
troiuit. porro nec de intra me venit. quoniaz bo
num est. ꝛ scio quoniã nõ est in me bonũ. s. ex na
tura mea nuda. ascẽdi superi⁹ meũ. ꝛ ecce supra
erat verbũ eminẽs. Et subdit. Queris itaqz vn
de adesse noram. viuũ est. efficax est. moxqz vt in
tus venit. mouit. emolliuit. ꝛ vulnerauit cor me
um. Patet ergo qđ sit illud in q̃ primo gaudiũ il
lud generat. qđ predictũ est in nuũ i maria ¶

Quantũ ad secundũ sciendũ q gaudiuz hu
iusmodi vtpote in superiori portione mẽtis gene
ratum. trãsfundit ꝛ redũdat in vires inferiores
portionis. Qđ innuit in eo q cũ maria salutas
set elizabeth. exultauit infans in vtero eius. Nec
dubiũ quin ꝛ ipsa mater exultauerit. Per eliza
beth intelligit aiam sm portionẽ inferiorẽ. que sm
Aug. habet iudicare de istis reb⁹ cõmutabilib⁹.
Que quidẽ et se sterilis est a fructu spũali. sicut
elizabeth a fructu corpali. Per iohem aũt intel
ligit grã dei. que pficit aiam sm eandẽ portionẽ
inferiorẽ. vt videlicet de istis cõmutabilibus iu
dicet sm rões incõmutabiles. ꝛ sm reglas sem
piternas. Sic igit elizabeth cũ fetu iohis in vte
ro. est aĩa grã dei informata. p quãto reb⁹ cõ
mutabilibus nõ inhereat. sed in solo deo deside
rij sui saturitatẽ ponat. Elizabeth q̃ppe dei mei sa
turitas interptat. Cõuenienter ergo p elizabeth
portio inferior itelligebat. Ad hoc etiã facit eui
dentius q elizabeth mater iohis nõ fuit vgo. q
inferior portio que cõmutabilib⁹ intẽdit. ñ om
nino immunis esse potest. Maria vo mater v
bi fuit virgo immaculata. quia portio superior
semp immaculata pseuerat. vtpote semp deo in
tendens cũ sin derelis nõ possit extingui nec pec
care. vt dictũ est. Sicut ergo maria gaudium q
exultauit p salutationẽ redundauit in elizabeth
in vtero habentẽ iohem. Sic portio supior quo
istud gaudiũ pmordialiter pcipit. redundat in
inferiores aie vires dei grã fecũdatas. Tunc er
go maria salutat elizabeth. qñ supior portio ĩdu
cit inferiorẽ. Et hoc idẽ exopiat dei grã mediãte.
vt de istis cõmutabilib⁹ iudicet sm reglas sem
piternas. ꝛ in solo deo saturitatez sui desiderij q̃
rat. Ad quã mellifluã salutationem exultatio i

õ nẽs vires aie deriuat. De qua exultatione vi
rium intelligit põt illud ps. Exultabũt oĩa ligna
siluaꝝ ante faciẽ dñi quoniã venit. Per ligna sil
uarum intelligunt vires aie que omẽs ad pñtia
am verbi exultabũt. Et hic est iubil⁹. de quo dic
Greg. xxiiij. moral. Q. iubil⁹ est qñ ineffabile
gaudiũ in mẽte cõcipit. qđ nec abscondi possit.
nec sermonib⁹ apiri. Et tamẽ quibusdã pdit
motibus quãuis nullis pprietatibus exprimat

D Quantũ ad tertiũ est sciendũ. q hmõi
exultatio hoc modo ꝛ ordine pficit. Oportz eni
ad hoc quattuor psonas concurrere mystice. q
ad exultationẽ iohis in vtero ad lrãm cõcurre
rũt. videlicet christ⁹. maria. iohãnes. ꝛ elizabeth
In q̃bus fuit talis ordo. Quia primo christ⁹ i sui
cõceptione in vtero exultauit. sm illud ps. Exul
tauit vt gygas ad currẽdã viã. a summo celo egres
sio eius. Dein de maria a filio pfusa. immo reple
ta gaudio spũ exultauit. que vlteri⁹ gaudium il
lud in iohem redũdauit. qđ etiã p eũ in matrẽ. s.
elizabeth resultauit. Dein de elizabeth propheta
uit ꝛ demũ maria dñm magnificauit. O felix tri
pudium. vbi illa dulcis tympanistria marie vi
delicet anima cantat. Spũs ei⁹ exultat et nihil
ominus ad chorizandũ alios puocat. Ubi Jo
hãnes tripudiat. elizabeth pphetat. christ⁹ cho
ream ducit regit ꝛ magistrat. Predict⁹ etiaz or
do mystice attendit in isto gaudio exultationis
spũalis. Primo eni verbũ eternũ exultat i men
te cõceptũ. quia delicie sue esse cũ filijs hominũ.
Prouerb. viij. Dein de mentẽ quantũ ad supe
riorẽ portionẽ gaudio pleno pfundit. q nõ ha
bet amaritudinẽ cõuersatio ei⁹ sz leticiã ꝛ gaudi
um. Sap. viij. Dein de etiã vires inferiores gra
tia diuina replent. qđ est iohem cõcipi in vtero
elizabeth. De qua repletione viriũ dicit Orige.
Omne aie receptibile diuina largitas replebit
potestate ꝛ dignitate ita sibil. delicijs cõcupisci
bilis. sapiẽtia rõnalis. Dein de omẽs vires exul
tare incipiũt. qđ est iohem in vtero simul cũ ma
tre exultare. Un in orõne de sancto iohãne peti
mus. Dñe da nobis spũaliũ grãm gaudiorum
Psal. Memoriã abundãtie suauitatis tue eru
ctabũt ꝛ iusticia tua exultabũt. Post hoc aĩme
datur reuelatio secretorũ. qđ est elizabeth pphe
tare. Hec aũt reuelatio secretoꝝ nõ nunqz seq
tur exultationẽ. Quia sicut dicit Rich. v. de cõ
platione. c. xiiij. Uehemẽs immẽsaqz leticia. dũ
supra hũanũ modũ excrescit. hominẽ supra ho
minem attollit. ꝛ supra humana subleuatuz in
sublimib⁹ suspendit. Exemplũ in animalib⁹ q̃ i
suis lusibus solẽt saltus quosdã dare. et sua cor
pora q̃ntũcũqz in aera suspẽdere. Similit etiaz

pisces dū in aq̄s ludūt. sup aquas exiliūt ꝛ natu ralis habitationis sue terminos excedūt dū se ꝑ se vel ad modicū sup aq̄s suspēdūt. Sic mēs vbi gena dū interno quodā tripudii sui applausu a semetipsa exciunt. dū supra semetipsam ire mēti ꝰ alienatiōe vrget. nature possibilitatis termi nos supgressa videt. Demū mēs de istis oībus bñficiis i dei laudē exurgēs dic cū maria [Ma gnificat aīa mea dñm] Et sic rememorādo oīa bñficia sibi diuinitꝰ impēsa subdit. [Quia fecit mihi magna] C Secūdo ꝯsiderādū de q̄ sit huiōi gaudiū obiectiue. Qð innuit in eo q̄ dr [In deo] Oē enī gaudiū qð habet ð creaturis est ꝑ aliq̄ tristicia ꝑmixtū. sꝫ in solo deo est veruꝫ gaudiū. Quia vt dic Bern. in epla ad q̄ndā san ctimonialē. Illud reuera verū ꝛ solū est gaudiū ꝙ ꝛ nō de creatura sꝫ de creatore ꝯcipit. qð cuꝫ pos sederis. nemo tollet a te. Cui cōpata oīs alia io cunditas meror est. oīs suauitas dolor. oē dulce amarū. oē decorū fedū. Omne postremo qðcūqꝫ aliud qð delectare possit molestū. Vñ beatꝰ Au gu. x. ꝯfes. dicit: Hec inq̄t est sola btā vita. gaude re ad te. de te. ꝓpter te. Pro h̄ gaudio nos ingiē orare docuit saluator Johā. xv. Petite ꝛ accipi etis vt gaudiū vestrū plenū sit. Qð verbum ptra ctans Ansel. ꝓsol. in fine sic dic: Inueni quod dam gaudiū plenū ꝛ supplenū. Plenū q̄dē cor de. plenū mēte. plena aīa. pleno toto hoīe. Et pꝰ oro deꝰ vt cognoscā te amē te. vt gaudiam de te Et si nō possum in hac vita ad plenū. vl' ꝓficiā i dies vsqꝫ dū veniat illud ad plenū. ꝓficiat h̄ i me noticia tua ꝛ ibi fiat plena. Crescat amor tuꝰ hic ꝛ ibi sit plenꝰ vt hic gaudiū magnum sit in spe ꝛ ibi fiat plenum in re. quod nobis prestare digne tur ꝛc.

Expositio euāgelij quarte dominice in aduentu domini

XLVII

A Nno quintodeci mo imperii tyberij cesaris ꝓ curāte pontio pilato iudeam tetrarcha aūt galilee herode philippo autē fratre eiꝰ tetrarcha itu ree et tracōitidis regiōis. et lysania abi line. sub principibꝰ sacerdotuꝫ anna et caypha. factū est verbū domini super iohannē zacharie filiū in deserto A Quia q̄libet nacio tpa sui ꝑncipatꝰ ꝯsueuit scri bere. sicut iudei hñt de regibus suis ꝛ q̄ñ incepit regnū ipsoꝝ. vt i libro regū ꝛ machabeoꝝ. greci habēt q̄ñ iceperūt reges coꝝ. ꝑse habēt q̄ñ reges ꝑsaꝝ. egyptij q̄ñ tpa egyptioꝝ. alemani q̄ñ ince pit regnū ꝛ imperiuꝫ apud eos. ꝛ sic de singulis. Ita ꝙ q̄libet gēs et nacio hꝫ historias ꝛ cronicas sui originis. Et q: ꝑncipatꝰ ecclie ꝛ fidei christia ne incepit a p̄dicatiōe iohis baptiste. Jō beatus lucas sicut fidelis ꝛ prudēs tabellio tps sue p̄di cationis distincte descripsit. ꝛ more historiogra phoꝝ annū in q̄ factū fuit imperiū. reges. ꝓcu ratores. ꝛ summū sacerdotū fideliē annotauit. Et ꝯscribitꝯ h̄ euāgelio p̄dicatio iohis q̄ ad q̄tu or. Primo q̄ ad tpis oportunitatē. Scdo q̄ ad officij autoritatē. ibi. [factū est verbū] Tercio q̄ ad execucionis sedulitatē. ibi. [Et venit] Quar to q̄ ad ꝓphetie cōformitatē. ibi. [Sic scriptum est] Quātū ad ꝑmū est notādū ꝙ oportuni tas tpis colligit ex vnione impij romani. ex ꝑti tione regni iudaici. ꝛ ex diuisiōe summi sacerdo tij. Ex q̄bꝰ colligit oportunitas tpis. Quia illuꝫ annūciabat iohēs q̄ sinagogā iudeoꝝ disperge bat. ꝛ gentiū varietates ī vnitatē ecclie cōgrega bat. B Quantū ad ꝑmū scꝫ q̄ntū ad vnio nem impij dr: [Anno q̄ntodecimo imperij ty berij cesaris] Tūc scꝫ erat tpus aduētus christi Vbi notandū ꝙ sicut habet ex cronicis ꝑmꝰ ro manoꝝ impatoꝝ fuit Juliꝰ cesar. q̄ ið cesar appel latꝰ est sic dicit Isid. ix. ethimo. eo ꝙ ceso mortue matris vtero eductꝰ platusqꝫ fuerit. Vel q: cuꝫ cesarie natꝰ est Vel q: fortiū hostes cedebat. Vñ ab eo ceteri impatores sūt cesares appellati. Iste iuliꝰ eiecit ꝛ contriuit pompeyū. q̄ dominiū ro manoꝝ tenuerat. Et ita v'ificatum erat iꝫ illud Dañ. ij. de quarto regno scꝫ romanoꝝ q̄ð fuit ex pte solidū ꝛ ex pte cōtritū. Et ideo erat tps verifi cationis illiꝰ qð sequit. In diebꝰ illis suscitabit deus celi regnū qð in eternū nō dissipabit. ꝛ po testas eiꝰ populo alteri ñ tradet. Julio mortuo successit sibi octauianꝰ augustus nepos iulij se cundus impator. Qui ideo appellat augustꝰ. q: maxime rēpublicā auxit. Vñ ab eo ceteri impa tores dicti sunt augusti. A tpe illiꝰ ꝑmo incepit potestas impij. q̄ grece dr monarchia Impauit aūt annis. lvj. Anno aūt. xlij. imperij istiꝰ octa uiani natꝰ est christꝰ. Et post natiuitatē christi impauit annis. xv. ꝛ mortuꝰ est cū christꝰ q̄nde cimū etatis sue ageret annū Huic successit terti us impator scꝫ tyberiꝰ iste de quo hic dicit Cuꝰ anno imperij. xv. cū iam christꝰ esset annoꝝ. xxx. baptizatus est. ꝛ iohēs baptista incepit p̄dicare Et hoc est qð hic dr [Anno q̄ntodecimo impij tyberij cesaris] C Quantū ad secunduꝫ. s. quantū ad ꝑtitionē regni iudaici subdit. [ꝓcu rante pōtio pilato] Ad cuiꝰ intelligentiā opor tet aduertere s'm ꝙ ꝑ magistrū in historijs patꝫ ꝙ post reditū de captiuitate babylonica iudei

ne rege fuerāt a tpe sedechie. sub quo regnū fuit interruptū p.cccclxxv. annos ⁊ mēses tres vsqꝫ ad aristobolū. q̄ fuit de semine machabeorū. fuit em filius iohānis hircani. cui' pater fuit simon machabe' vnus filiorū mathathye. Hic primo diadema sibi imposuit ⁊ nomē regiuꝫ sibi fecit. Quo mortuo sine herede successit ei i regno alexander frater ei'. Qui alexander nequissim' fuit. habens vxorē nomīe alexandrā. ex qua habuit duos filios hircanū ⁊ aristobolū. Mortuo aūt alexādro anno regni sui. xxvij. regnauit p' eum vxor sua alexandra annis. ix. Qua mortua orta dissensione sup regno inter filios ei' scꝫ hircanum ⁊ aristobolū. tandē aristobol' regnum obtinuit. cū magno tn̄ disturbio qd̄ frater su' sibi mouebat hircan' auxilio romanorū et regis armenie cōtra eū inuocato. In qua dissensione facta est iudea tributaria romanis p pompeyū a romanis illuc destinatū. Qui q̄dē pompeyus tradita sibi hierl'm ⁊ tēplo expugnato. captū aristobolū romā duxit. Et tūc iuli' cesar hircano regnum iudee cōcessit. simulqꝫ ei pontificatū confirmauit. ita tn̄ ne rex vocaret. De hoc aristobolo nat' fuerat fili' noīe antygon'. q̄ hunc hircanum cepit ⁊ multis ludibrijs affecit. auriculasqꝫ eius ppājs dētib' amputauit ⁊ regnū iudeorū obtinuit. Cōtra hūc aūt antygonū herodes ascalonita romā iuit ⁊ ab octauiano regnuꝫ iudee sibi impetrauit. Erat aūt ille herodes filius antipatri idumei. ex matre de arabia. Et tūc pmo regnum iudeorū ad alienigenas deuolutū ē. Fuit aūt hic herodes nō vsqꝫq̄ꝫ a iudeis extrane'. qꝛ pselitus extitit. Fecit enī se circūcidi amore vxoris sue marianne sororis hircani pdicti. Hui' herodis tpe anno regni sui. xxx. natus est christ'. et ipse ē qui fecit occidi innocētes. ⁊ tenuit monarchiā tot' regni iudeorū. Hic dici' est ascalonita. nō q̄ inde fuerit natiōe. sꝫ qꝛ in ascalone domuꝫ regiam edificauit. Hic qꝛ multas vxores habuit. multos ex eis filios generauit. Inter quos sex fuerunt pncipaliores. s. Alexander. Aristobolus. Antipat. Herodes antypas. Archela'. ⁊ Philippus. Sed qꝛ ipse herodes occiderat innocentes ⁊ multos orbauerat filijs. iuste in ppājs filijs punitus est. Quia tres eorū ipsemet fecit interfici. s. alexandrū. aristobolū. et antipatrum. Mortuo aūtē herode anno christi septimo. orta est q̄stio inter filios superstites de regno obtinendo ppter qd̄ profecti sunt romā. Ubi proposita questione corā augusto. tandē diffinituꝫ est. vt regnum iudeorū in quattuor ptes diuideretur. scꝫ in quattuor tetrarchias. quarū duas haberꝫ archelaus scꝫ iudeā et abylinā. Tertiāꝫ vero herodes antypas. scꝫ galyleā. Sed quartā haberꝫ philippus. scꝫ ituream ⁊ traconitidem regioneꝫ Et sic archelaus erat dyarcha. alij duo fuerunt tetrarche. Accidit autē vt archelaus tyrannideꝫ exercēs apud augustū accusaret. qui ob hoc ab augusto depositus in exiliū extitit destinat'. cū nouē annis dyarchie prefuisset. Et extunc vna pars principatus sui scꝫ iudea cepit per officiales romanorū administrari. altera vero scilicet abylina tradita est lysanie sub nomīe tetrarchie Istum lysaniā dicit Beda ⁊ Gregorius fuisse filium herodis illius sub quo dominus nat' est. Josephus vero dicit q fuerit nepos eius. natus ex alexandra sorore ipsius herodis. ⁊ ex pt̄e ptholomeo de lybano. Hoc viso patet sententia littere. B Dicit ergo. [procurante pontio pilato] Iste non erat princeps ordinarius sed fuit vicarius vel delegatus. et ideo dicit. [procurāte] Iste est pilat' qui iudicauit christū ad mortem. Et dictus fuit pontius a quadam insula ī qua stetit. Est autem pontius cognomen pilatus nomen [Judeam] que prius erat de sorte archelai vt dictum est. [Tetrarcha autē] id est principe quarte partis. Est autem tetrarcha nomen grecum cōpositum a tetra quod est quattuor et archos quod est princeps. quasi pnceps quarte partis. [galilee] que ē regio trans fluuium [herode] scꝫ antipa. Iste est herodes. q̄ abstulit vxorem philippo fratri suo. qui iussit iohānem baptistā decollari. qui etiā illusit domino in passione indutum veste alba. [philippo autē fratre eius] hic est philippus cuius vxorē herodes abstulit. De quo Matth. xiiij. Et qui cesaream edificauit. de qua Matth. xvi. Unde dicta est cesarea philippi [lysania] quis fuerit iste dictum est supra. C Quantū ad tertium scꝫ quantum ad diuisionem summi sacerdotij subditur. [Sub principibus sacerdotum anna et caypha] Ubi est notanduꝫ. q licet in principio dominus per Moysen vnum solū summuꝫ sacerdotem institui iussit. qui per totam vitam suam duraret. cui post mortem filius succedere deberet. tamen Dauid volens amplificare cultum dei. constituit viginti quattuor sacerdotes sm viginti quattuor familias que descenderant ab Aaron. Quorum quilibet in septimana sua ministrabat. Omnibus tamen his sacerdotibus vnus summus sacerdos preerat. cui filij succedebāt. Et hoc patet primo Paralipome. vicesimo quarto. Sed postquā iudea facta est tributaria romanorū ⁊ crescente ambitione. ī qua quilibet in sua hebdomada ministrabat. q̄libet cupiebat ceteris p̄esse. Emebant enī summū

sacerdotiū a romanis. sicut dic̄ Beda. Nec amplius ad vitā durabat summū sacerdotiū. z cessauit p lineā sacerdotij successio. Cepit nāq3 sūmū sacerdotiū a gētilib⁹ cōparari. Nec instituebant p vnctionē sȝ p terrenā potestatē. Et sic plures summi sacerdotes ex tunc instituebantur qui etiam et sepe mutabantur. Et hoc est q̄ dicitur [Sub principibus sacerdotum anna z caypha]. Isti duo erāt affinitate cōiuncti. Nā anna erat socer caypbe z vicissim pōtificatū āministrabāt. Vñ tpe quo baptizatus est dñs āministrabat anna z tpe q̄ passus ē ammistrabat caypbas. Inter q̄s sm Josephū in illis trib⁹ ānis plures alij medij fuerūt q̄ bic tacent. Et tāgit euāgelista illos solū. sub q̄b⁹ p̄dicatio incepit iohis. z passus est christ⁹. Et erat ille anna ad quē pmū christ⁹ captus ductus est. Caypbas aūt q̄ pphetauit cū esset pōtifex anni illi⁹. Joh. xj. ¶ F Circa istā ptez euāgelij q̄runt plura. Primo q̄rit q̄re ita describunt tpa p̄dicatiōis iohis. Ad qd dicēdū. q p̄dicatio iohis fuit noue legis initiū. Vñ ab hoc euāgelio cōpetit incipit historia euāgelica vt dic̄ magister in historijs. Et q: q̄libet natio habz descripta tpa sue originis vt dictū est supra in pncipio hui⁹ euāgelij. iō cōueniēs erat christianos habere tpa sue originis descripta. tāq3 initiū rei valde magne. Vel aliter sm alios. q: tūc incepit sexta etas. iō debuit pncipiū ei⁹ cognosci. Vel q: mos fuit pphetaz pphetie describere tpa. Et hic fuit pl⁹ q̄3 ppheta. iō sue p̄dicatiōis tpa describunt. ¶ Itē q̄rit secūdo q̄re ista tpa describūt p pncipē gentiliū scȝ cesarē. cū iste nō fuerit mos pphetaz q̄ solū p reges iudeoz tpa describebāt. Vñ Esa. j. Visio Esaie in diebus ozie ioathan z achaz z ezechie regū iuda. Ad qd dicēdū sm origenē. q: pphetie solū fiebāt gētī iudeoz. sȝ euāgelium p̄dicādū erat p totū mundū. iō describuntur tpa p pncipē illū q̄ tot⁹ mūdi dñs videbat.

¶ G Itē querit tertio q̄re p vtriūq3 pncipatū tā gentiū q̄3 iudeoz fit ista descriptio. Ad qd dicendū q: alij pphete solū mittebant ad iudeos. nō ad gētes. Johes aūt erat vtilis p̄co. nō solū iudeis sȝ etiā gentib⁹. Et ideo de iohe fuit dictū illud Esa. xlix. Parū est vt sis mihi seru⁹ ad suscitandas trib⁹ iacob z fēces israel cōuertēdas. Et subdit: Dedi te in lucē gentiū vt sis sal⁹ mea vsq3 ad extremū terre. Et q: nō solū gētes erāt saluāde. sȝ z iudei credituri erāt. ideo etiā pncipat⁹ eoz simul cū romano impio describunt sm origenē. Vñ etiā dicit Greg. in omel. Quia iohes illū p̄dicare veniebat q̄ ex iudea quosdā. z multos ex gētib⁹ redempturus erat p reges gentium et pncipes iudeoz p̄dicatiōis eius tpa designātur. ¶ H Itē querit quarto q̄re cū in toto orbe vnus p̄esset scȝ cesar iudeis tñ q̄ttuor pncipes dñabant. Ad h dicendū sm Greg. q h io. q: totus mūdus ad vnitatē fidei colligēd⁹ erat. ideo in romana republica vn⁹ tantū p̄fuisse describitur. Judei vō p culpa pfidie dispergendi erant. Vel dicendū q hoc erat pp̄ter multitudinē peccatoz iudeoz. Multitudo enim pncipū arguit maliciā boiuȝ. Vñ pp̄ter pctā boiūm aliqn⁹ regionis videm⁹ q q̄t sunt ciuitates. tot sunt tyrāni z pncipes. Vñ bñ dictū est Prouerb. xxviij. Propt pctā terre multi pncipes ei⁹. Vel dicendū q ideo describunt hic tpa q̄b⁹ plures pncipabant iudeis. vt ondat opportunitas tpis aduentus christi. Prophetatū eni erat i illa p̄clara genesi. penul. Nō auferet sceptrū de iuda zc. Et q: oē regnū in se diuisum desolabit Math. xij. ipsa regni iudeoz diuisio efficax argumentū fuit christū esse in forib⁹ quē iohes p̄dicabat. Ad h etiā facit q non solū regnū imo z sacerdotiū describit fuisse diuisum. in signū q tūc cessare deberet vtraq3 vnctio iudeoz. tā regal' q̄3 sacerdotal'. Ex q̄ arguit christū venisse. Juxta illud Dañ. ix. Cū venerit sanctus sanctoz cessabit vnctio vrā. Ergo tūc erat opportunū tps p̄dicādi euāgelium. Et h est qd dic̄ Greg. Liquet q ad finē iudea venerat. q̄ tot regib⁹ diuisa subiacebat. ¶ I Itē q̄rit q̄nto q̄re pncipat⁹ gētiū pponit pncipatui iudeoz. Et dicēdū q iō gētiles erāt pponēdi. q: tūc adimpletū ē illud cōminatoriū iudeis. Cōstituet te dñs i cauda z tū in capite. Deut. xxviij. Vl' iō. q: pncipat⁹ impij romani nobilior erat pncipatu iudeoz. ¶ K Itē q̄rit sexto q̄re ista tpa describūt p reges z sacerdotes sil'. Dicēdū q hoc iō vt ondat in christo sacerdotiū sil' z regnū esse cōiunctū. q̄ z rex fuit z sacerdos sm glo. ¶ L Itē q̄rit septimo q̄re descriptio sacerdotij ponit i vltimo. Ad qd dicēdū q iō. vt ondat q finitū erat legale sacerdotiū. Vl' q: simoniace sacerdotiū vsurpabāt. Et sacerdotes q̄nto potes sūt aliȝ. tāto ampli⁹ cōtēnunt nisi excedūt. Vñ Dañ. ix. Deficiet hostia z sacrificiū i tēplo z erit abominatō desolatiōis. ¶ M Deinde scdo describit p̄dicatio iohis q̄ ad officij autoritatē cū dic̄ [factū est vbū dñi]. Vbi cōmēdat autoritas officij p̄dicatiōis in iohe ex q̄ttuor. Primo ex spūlis familiari electiōe. cū dr [factū est verbū dñi]. i. superna mētis inspiratio que dicit verbū. quia in ipsis i mente loquitur. Psal. Audiā quid loquat i me dñs deus zc. Et fuit illud verbū sm glosam. Vade et p̄dica baptismū Chryso. Verbū dei h mandatum dr. q:a se nō venit sȝ deo ipso monente. Secūdo ex singulari grē dotatiōe cū additur. [sup

iohānē] q̄ interp̄tat̄ in q̄ ē grā. Quia ipse vt dic Greg. nyasen⁹ glo tantū diuinaꝝ grāꝝ eleuat⁹ est apicē. vt pl⁹ q̄ꝫ pphis sibi grā infunderet. Qꝛ mundū spernēs ꝛ expers cuiuslibꝫ natural passionis desideriū suū a principio vsqꝫ ad finē diuinis aspectib⁹ obtulit. Tales digni sūt celesti inspiratiōe. Quia sapiā in aīas sanctas se trāsfert. vt dr̄ Sap. vij. Vn̄ hec ppositio sup signat autoritatē. Qḋ enī desup est sola dei grā est. vt dicit glo. hic. Vide Esa. lxj. Sp̄us dn̄i sup me. ad ānunciandū māsuetis misit me. Tertio ex sua or⁹ supnaturali bn̄dictiōe. cū subdit [Zacharie filium] Vn̄ poterat sibi dici illḋ Thob. vij. Bn̄dictio sit tibi fili mi. qꝛ boni ꝛ optimi viri es filius. Quarto ex vite sp̄uali ꝯuersatiōe. cū subiungit. [in deserto] in loco vtiqꝫ aspo ꝛ duro amor⁹ a ꝯuersatiōe hūana inuisibiliū ꝯtēplatiōi vacās vt dicit Greg⁹ nyasen⁹. Et hic est loc⁹ ꝯueniēs diuini inspiratiōi. Osee. ij. Adducā eā in solitudinē ꝛ ibi loquar ad cor ei⁹. Fuit aūt iohes vt dicit Theophil⁹ p totū tps pueritie occult⁹ i deserto. vsqꝫ ad die ostēsionis sue. vt nulla suspitio inasceret hoīb⁹. vt grā affinitatis ad christū vel ꝯuersatiōis a teneris ānis talia de ipso testaretur Vn̄ ipse testificās dicebat. Et ego nesciebā illū. Vn̄ sm Ambro. Desertū est ipsa ecclia. qꝛ plres filij deserte .i. eccle p p̄mitiuo tpe. q̄ꝫ ei⁹ q̄ habet virꝫ scꝫ synagoga. factū est ergo v̄bū dn̄i. vt que erat an̄ deserta fructū generaret.

Expositio reliq̄ue partis euangelij XLVIII

Et uenit in omnez regionē iordanis. predicans baptismū penitētie in remissionē peccatoꝝ. sicut scriptū ē i libro sermonum esaie pphete Vox clamātis in deserto. parate viā domini. rectas facite semitas ei⁹ Ois vallis iplebitur. et ois mōs et collis hūiliabitur. Et erūt praua in directa. et aspera in vias planas Et videbit ois caro salutare dei. A

Viso de p̄dicatiōe iohis q̄ntū ad tpis oportunitatē ꝛ officij autoritatē. Restat nūc tertio vꝫ eo videre q̄liter cōmēdat̄ q̄ ad executiōis sedulitatē cū dr̄ [Et venit] Vbi cōmēdat̄ executio p̄dicatiōis iniūcte q̄ ad duo. Primo q̄ ad ministeriū hūilis obediētie. Scḋo q̄ntū ad signū sacramētalis medicine. Ibi [p̄dicās baptismū] Primū respicit p̄dicatiōis sue loca. scḋm p̄dicatiōis materiā. Dic ergo [Et venit] obedieni officiū sibi iniūctū exequēdo. Prī⁹ dictū est. [Facta est v̄bū dn̄i] Ex post seqt̄ [Et venit] Qꝛ sm Amb. prius opat̄ v̄bū me⁹ declarādo iohi q̄ debeat ab ipso pferri. postea pfert iohes. Verbū ergo interi⁹ opans. seqt̄ son⁹ vocis exterius sonās. Et tūc ipletū ē illḋ Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū an̄ faciē meā. [In oēm regionē iordanis] Signant̄ dic [in oēm] Nā obedientia nihil excipit. sꝫ ad oīa est pmpta. Qḋ est ꝯ p̄dicatores. q̄ in vno solo loco p̄dicare volūt. Nō sic dominus noster q̄ ait. Quia ꝛ alijs ciuitatib⁹ oportet me euāgelizare. Baptizabat iohes circa iordanē ad lrām. qꝛ ibi erat aq̄ꝝ copia. vt volētibus baptizari non deessꝫ aq̄. Sp̄ualit̄ aūt sm Orig. Jordanis idē est qḋ descendēs. ꝛ baptizādis necessaria est hūilitas. B Deinde cū dic [p̄dicās] describit̄ q̄ntū ad signū sacramētalis medicine. qḋ est baptism⁹ pnie i remissionem peccatoꝝ Et h sunt materia p̄dicatiōis iohis. De effectu huius baptismi dictū est supra i euāgelio p̄cedētis dominice. Sꝫ ꝛ h tm̄ est notādū q̄ baptism⁹ Johānis dr̄ baptism⁹ pnie dispositiue. n̄ collatiue Jnd dicebat eū iohes q̄s baptizauit. ad pniam. nō enī baptism⁹ ille peccā remittebat ex v̄tute sua. nisi pnie fruct⁹ adesset. In q̄ distiguit̄ a baptismo christi ꝛ ecclie in q̄ v̄tute sacramenti fit remissio peccatoꝝ. Qꝛ etiā baptism⁹ iohis dispōebat hoīes ad suscipiēdū christū. io nō baptizabant̄ eo nisi iudei. q̄b⁹ p̄ncipalit̄ pmissus fuit christ⁹. Mulieres etiā n̄ baptizabant̄. qꝛ ipse erāt instruēde a viris. nec infantes baptizabāt̄. qꝛ mysteria nō itelligebāt. qꝛ cognitio erat necessaria. Baptism⁹ vo christi dat̄ oi sexui. oi gēti. oi etati i remissiōeꝫ peccatoꝝ. Qꝫ aūt h dr̄ [i remissionē peccatoꝝ] nō ē referendū ad baptismū iohis. sꝫ ad pniaꝫ q̄ baptismo ānectebat̄. Sola enim ipsa pnia remittebat

Et notādū sm Greg. nazāzenū qꝛ ē q̄ntuplex baptismatū differētia. Est eī qḋdā figuratiuū q̄ baptizauit moyses. sꝫ n̄ in aq̄ solū sꝫ i nube et in mari. vt dicit aplś j. Cor. x. Aliud ē pparatiuū q̄ baptizauit iohes. vt h. Tertiū ē pfectiuū. vt baptisma christi. qḋ fuit i sp̄ū. Quartū ē superogatiuū. qḋ scꝫ fit p martyriū i sanguie. ꝛ h ē ceteris venerabili⁹. p q̄nto iteratiōe ꝯtagijs n̄ fedat̄ Quintū est culpaꝝ actualiū absterliuū. qḋ fit q̄tidie in lachrymis. qḋ ē ceteris laborosi⁹ De q̄ ps. Lauabo p singlās noctes lec. me. lac. me. stra. m. ri.

C Deinde cū dic [Sic scriptū ē] h q̄rto describit p̄dicatiōnē iohis q̄ ad pphetie ꝯformitatem adducēs testimoniū Esaie. Et dicit liber esaie liber sermonum. forte propter claritatem eloquentie. et facilitatem intelligentie. Quia pulcre clare ꝛ plane pcedit. Vel qꝛ procedit sicut procedit̄ in smonibus. mō cōsolatiōe. mō cōminatione. Et ponūt hec v̄ba Esa. xl. vbi sic dicitur

Vox clamantis in deserto parate viam dñi rectas facite in solitudine semitas dei nostri. Ois valli exaltabit᷑ et omnis mons et collis humiliabitur. Et erunt praua in directa. et aspa in vias planas Et reuelabit᷑ gloria dñi. et videbit ois caro pariter q os dñi locutū est Et describit᷑ i hoc vaticinio pdicatio iohānis quo ad q̄nq3 Primo quo ad forme q̄litatē q2 [vox] Fuit autē ista vox clara suauis et terribilis vt supra. Secūdo q̄ ad effectuū pncipij auctoritatē. nō enī fuit vox p pria sed alteri9 puta verbi clamātis. q2 nō predicauit ppria auctoritate sed fuit quasi instrumentū diuini oris. Sicut vox dr̄ esse vehiculū vbi scdm beatū Aug. Tertio quo ad loci cōgruitatē. q2 [in deserto] Quarto q̄ ad materie idoneitatē. hec enī fuit materia sue predicationis. [parate viā dñi] Tunc enī via dño ad corda humanū preparatur. cū p rectas mox semitas ambulatur Vel hoc q dicit [parate viā dñi] refertur ad obseruantiā mādatoꝝ. Vn̄ ps. Viā mādatorū tuoꝝ cucurri Et q̄d addit [rectas facite semitas dei nostri] ad obseruantiā cōsilioꝝ. Prouerb. iij. Ducā te p semitas equitatis B Et notandum q hec vba cōgruenter assumi possunt i thema ad predicādū de pparatione fideliū ad aduentū christi in carnē. vel etiā in mentē. q2 ad hoc iohēs ea assumpserat in thema sue pdicationis. vt scz homīes se disponerēt ad christū recipiendum. Cū enī hoc tpe expectemus verbū eternum vt ad nos veniat cōuenienti ammonent fideles vt parent ei viā in eoꝝ corda Sunt autē fideles q̄ ad pn̄s in duplici genere. Quidā sūt seculares et peccatis obnoxij. Alij sunt religiosi et pfecti. Primi excitātur ad pparationē ad ũctus christi p hoc q dicit [parate viā dñi] i. p penitētiā quia vt dicit glo. sup Mar. via inqt dei penitentia est. p quā deus ad nos descēdit. et nos ad illū ascēdimus. Et licet ista via sit arta. ducit tamen ad celestē patriā Baruch. iij. Si in via dei ambulasses. habitasses vtiq3 in pace sup terrā. Terram inq̄3 viuentiū. de qua in ps. Portio mea sit in terra viuentiū. Parare ergo viā dñi. nihil aliud est. q̄3 pare nos ad pniam i. Reg. vij. Preparate corda vestra dño et seruite illi soli. Vn̄ ide pdicans dicit Luce. iij. Facite fructus dignos penitentie. Scd̄i vero scz religiosi et pfecti excitātur p hoc q dicit [rectas facite semitas ei9] Semita vt dicit Isi. est breuis iter. vel semita quasi semis iter. Vnde p semitas intelligere possumus consilia euāgelica p que cito et cōpendiose deuenitur ad patriā. Et he semite melius rectificantur in solitudine. i. est in mundanoꝝ elongatione. sicut ille in ps. Ecce elongaui fugiens et mansi i solitudine. Ideo addidit Esa. in solitudine Has autē semitas quidā obliquāt qui spēm sanctitatis ptendentes vel habitū religionis gestātes i obseruantijs religionis non recte ambulāt Sz nos debemus rectas facere semitas dei nostri. scz nosipsos rectificādo in illis. Et hoc in solitudine omnimode abstractionis temporaliū. ne per calles deuios mundane ablationis oberremus. Et ideo orādum est cū ps. Perfice gressꝰ meos in semitis tuis. et non moueātur vestigia mea. Prepara ergo vt dicit Orig. in corde tuo viā domino p cōuersationē bonā. et egregijs et perfectis opibus dirige semitā. vt in te verbum dei absq3 offendiculo perambulet. C Aliter etiā possunt hec verba dirigi ad pdicatores verbi dei. q̄bus dicit᷑. Parate viā domini. Vnd Greg9. Omnis qui fidē rectā et bona opera pdicat. quid aliud q̄3 venienti dño ad corda audientium viā prepat. vt rectas deo semitas faciat dū mundas in animo cogitatiōes p sermonē bone pdicationis format Notādum etiā super illo verbo [rectas facite semitas eius] Q3 dibemus rectas facere intentiōes Job. i. Erat vir ille simplex et rectus. Itē cogitatiōes. Vnde ps. Innocentes et recti adheserunt mihi. Item affectiones Cant. i. Recti diligunt te. Psal. Quā bonus israel deus his qui recto sunt corde Itē locutiones. Prouerb. viij. Iusti sunt omnes sermones mei et recti sunt intelligentib9. Itē actiones Prouerb. xx. Ex studijs suis intelligit᷑ puer si munda et recta sunt opa eius. Et Job. viij. Si mūdus et rectus incesseris statim euigilabit ad te Item passiones Job. iiij. Recordare obsecro te quis vnq̄3 innocens perijt aut q̄n recti deleti sunt. Itē retributiōes Prouerb. xj. Iusticia rectorum liberabit eos. Qui ergo p istas rectitudines incedūt intelligūt᷑ aīalia. d̄ q̄bus Ezech. i. Pedes eoꝝ pedes recti F Quīto in h̄ vaticinio pphetico describit᷑ pdicatio iohīs q̄ ad sui efficaciā et vtilitatē cū subdit [Ois vallis implebit᷑] Expn̄t h̄ vba q̄ sequūt᷑ exponi q̄ dupliciter Vno mō ad lrām d̄ aduētu christi Scdo q̄ oia h̄ ad lrā3 iplebūt᷑ Vn̄ vt Hiero. refert i annalib9 hebreoꝝ p vno signo ppinq̄tis iudicij posuit montiū humiliatio et valliū adeq̄tio. Ad q̄d refert pt illud Baruch v. Cōstituit de9 humiliare oēm mōtē excelsū et rupes perennes. et cōualles replere i eq̄litatē tre. vt ābulet israel diligēt᷑ i honore dei. Et tūc mōtib9 et vallib9 coeq̄tis. erūt praua et distorta viaꝝ directa et plana Tūc etiā ois caro. i. est. omīs homo qui christū3 in hac vita corporaliter videre non potuit. videbit eum in die iudicij in sede maiestatis. electi scz pariter et

reprobi. vt remunerentur iusti, et mali in eternum gemant. vt dicit glo. Et hoc est quod dicitur Apoc. i. Videbit eum omnis oculus, et qui eum pupugerunt. Omnis inquam oculus etiam corporalis. Job xix. In carne mea videbo deum saluatorem meum. Quod autem iohannes hec verba ad secundum aduentum retulerit, patet per illud quod statim subdit lucas. Dicebat ergo ad turbas. Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira. Luce iij. ¶ Aliter possunt exponi hec verba allegorice de aduentu secundo christi. vt nomine vallis intelligatur gentilitas. et infirma mundi potestas. Nomine autem montis intelligantur iudei qui velut montes eleuati erant superbia originis. ritu se paranomis. et intelligentia scripture. Sed nomine colles intelligantur philosophi seculares. qui scientia inuestigatione rerum tument super alios se erigentes. In aduentu ergo christi in carne quem predicabat Johes facta est mutatio dextere excelsi. Quia tunc omnis vallis, id est plus gentium et abiecta mundi qui iugo fidei se submiserunt. impleti sunt cognitione deitatis in intellectu. et plenitudine gratie in affectu. Psal. Valles abundabunt frumento. Nam homines piscatores et despecti tantam acceperunt deitatis cognitionem et gratie illuminationem. quod numquam iudei aut philosophi ad ipsam attingere valuerunt. Unde i. Cor. ij. inquit apostolus. Loquimur inquam dei sapientiam in mysterio que abscondita est. quam nemo principum huius seculi cognouit. Montes autem et colles humiliati sunt. quia iudei et mundi sapientes confusi sunt. Valde ipse confusi sunt iudei in christo. qui illum crucifixerunt et abiecerunt a se quem sperexpectabant. Non enim cognouerunt eum. Unde Esa. vi. Excecatum est cor populi huius vt videntes non videant. Confusi etiam sunt mundi sapientes dum virgo generat quem ipsi negant. dum verbum caro factum est. dum mortui resurgunt. et cetera fiunt que videntur eis impossibilia. Unde i. Cor. i. Stultam fecit deus sapientiam huius seculi. Facta sunt etiam praua in directa. id est. corda iudeorum que depravata erant auaricia et concupiscencia. et corda gentilium per errorem idolatrie depravata prependebant enim creature diuinitatis honorem. que per aduentum christi et per predicationem iohannis mutata sunt in corda directa. Nam iudei audierunt consilium Esa. xlvi. Redite preuaricatores ad cor. Et gentiles relictis idolis christo adheserunt. Et bene per eorum mundum cessat idolatrie cultus. iuxta illud Esa. xix. Mouebuntur simulacra egypti a facie domini. Unde glosa. Praua id est malorum corda. per fidem doctrinam erunt in directa. id est ad regulam iusticie dirigantur. Aspera enim. i. precepta legis veteris que habebant asperitatem timoris et comminationis. mutata sunt in planiciem amoris et charitatis. Math. xi. Jugum enim meum suaue est et onus meum leue. Vel secundum glosam. aspera. id est. immites et iracundas mentes. per infusionem gratie ad mansuetudinem redibunt. vt ibi predicator planam viam inueniat. vbi prius pre asperitate gressum ponere non valebat. Insuper etiam omnis caro. id est. omnis homo oculo etiam corporali vidit christum in natura assumpta. Et distribuit hic li omnis pro generibus singulorum non pro singulis generum. Non enim omnes homines viderunt christum in carne. sed de omni genere hominum aliqui eum viderunt. Quia in christo nulla est distinctio inter iudeum et grecum. propter quod non solum iudei et proseliti sed et gentiles et greci. viri et mulieres. senes et iuuenes. imo tota humana natura viderunt salutare dei. id est christum incarnatum. Sed vbi lucas dicit salutare dei ibi Esaias dicit. Quia os domini locutum est. Ipse enim ipse est os vel verbum patris secundum diuinitatem. est salutare secundum humanitatem. ¶ Possent nihilominus tertio hec verba. quasi antipophorice induci. annuendo ea moraliter ad internam predicationem. Parate viam domini secundum Cirillum. Diceret enim aliquis. Tu predicas quod debemus parare viam domini et rectas facere semitas eius. Qualiter possumus hoc facere cum plura sint impedimenta. Sunt enim quedam vie et semite omnino inhabiles ad eundum propter montium et vallium immeabilitatem. Rursum quedam vie et semite et si sint meabiles. valde sunt tamen ad eundum difficiles propter eorum inequalitatem. Et ad hoc respondet propheta et euangelista. Omnis vallis implebitur &c. Et hec secundum ea que in his verbis spiritualiter innuunt esse necessaria preparatoria ad aduentum christi mentalem. que sunt quattuor. ¶ Primum est diuine gratie repletio. Quod innuitur eo quod dicitur. Omnis vallis implebitur. i. omnis capacitas mentis gratia perficiatur. Psal. Valles abundabunt frumento. clamabunt etenim hymnum dicent.

Secundum est perfecta animi humiliatio. Quod innuit cum addit. Omnis mons et collis humiliabitur. i. omnis tumorositas propter presumptionis deponetur. et hoc necessarium est menti ad susceptionem dei. Esa. lxvi. Super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem et mansuetum.

Tertium est defectuum culpabilium expiatio. quod notat cum subdit. Erunt praua in directa. i. peccata erunt deleta. Unde tali mente dicitur Apoc. xxi. Non intrabit in eam aliquid coinquinatum. Talis erat ille qui dicit in psal. Pedes mei steterunt in directo. Quartum est aduersitatum pro christo voluntaria perpessio. quod notat cum dicit. Et aspera in vias planas. i. ea que alias essent aspera ad sustinendum. pro christi amore. fiunt plana et leuia ad sustinendum. Unde ipse dicit Mat. xi. Jugum enim meum suaue est et onus meum leue. Sic vtique viis paratis et semitis directis in mente venit in ipsam verbum eius. Et hoc est quod subinfert. Et videbit. i. mentibus sic preparatis omnis caro. i. omnis anima quamuis carne induta salutare dei.

id est. verbũ eternũ ipsi aie cũ salute sue ad salutem illapsum. Et sic exponẽdo iste finalis versiculus cũ dr [Et videbit] se tenet consecutive ad vba pcedẽtia. Quãdo enĩ via dñi i mẽte sic fuerit parata vt dictũ ẽ. q2 scz valles sũt implete spualr ꝛc. Tũc consecutive vbũ cõcipitur in mẽte. Alij vi Chryso. exponũt istud causative. vt videlicz omnium pdictoꝝ effectuũ q scz valles implebunt ꝛc. cã sit [q2 videbit ois caro salutare dei] Unde exponũt li ꝛ p q2. Quarto vo hoia vba [Omnis vallis ꝛc] vsq3 ad finẽ tropologice possũt exponi. vt in eis innuant effect⁹ salutares. q̃s vbuz eternũ causat in mẽte in q̃ cõceptũ fuerit. Et in h sensu pcedit sermo seq̃ns

Sermo de eadem dominica XLIX

Omnis vallis implebitur ꝛc [vsq3 [salutare dei]. Expeditũ est trib⁹ ex q̃tuor. q̃ supra in smone pme dñice. que incipit vrtutes celoꝝ. cõsiderãda ppõnebant. Nũc restat videre de quarto. videlicet quos fruct⁹ seu effectus mẽs verbigena consequatur. Uerbũ q̃ppe eternũ nõ suscipit in vacuũ. sz vbicũq3 cõcipit ibi fructificat ꝛ crescit. vt dicitur Col. j. Pro hac fructificatiõe pcat ecclesia cãtãs in introitu misse hodierne. Rorate celi desup ꝛc. Et scribit Esa. xlv. Ubi explicant tria fructificationis pncipia. videlicet celũ. nubes. ꝛ terra. per q̃ intelligunt tres nature in christo. ex q̃b⁹ omne bonũ spũale pfluit in aiam vbigenã. Per celuz intelligit diuinitas altissima Job. xj. Excelsior celo est. Per nubẽ aia cãdidissima Apoc. xiiij. Uidi ꝛ ecce nubẽ cãdidã. ꝛ sup nubẽ sedentẽ similẽ filio hois. Per terrã caro mũdissima Apoc. xv. Terra illuminata est a glia ei⁹. Celũ git. i. deitas irrorat in mentẽ celestis dulcedinis plibationẽ. Et hoc triplici. sm tria appropriata diuinaꝝ psonaꝝ. Nã pater infundit rorem sue potẽtie. influendo mẽti oim desideorioꝝ suoꝝ adipletionẽ. Filius infundit rorẽ sue sapie. instillãdo ei diuinorum secretoꝝ cognitionẽ. Spũssctũs infũdit rorem amoris ꝛ grẽ. trãsformãdo eã vsq3 ad oĩmodã suipsi⁹ exinanitionẽ. Nubes vo. i. aia christi pluit i mentẽ pluuiã volũtarie tolerãtie. inspirãdo oim aduersoꝝ p christo equnimẽ ppessionem. Sz terra. i. caro christi germiat i nob germẽ sancte pudicicie. rectificãdo prauã fomitis icuruationẽ. Et h q̃nq3 licet nõ eo ordine i vbis assũpti thematis innuit. Primo nãq3 innuit desideriorũ oim iugis adimpletio i eo q dr [Ois vallis implebit] Per vallẽ capacitas virtũ aie intelligit. Tũc ergo ois vallis iplebit. qñ tota capacitas aie sm oẽs vires ei⁹ i suis desiderijs saciatur. Unde ps. Desideriũ pauperꝫ exaudiuit dñs. Ubi dic glo. desideriũ dicit ardorẽ. q̃ oib⁹ virib⁹ aime aliq̃d ardenẽ petit. q̃d maxĩe est pauperꝫ ꝛ humiliũ q̃ nõ habẽt inflatẽ spũm sm beatũ Aug. Ut q̃nto ardẽtiorib⁹ desiderijs estuãt. tãto eoꝝ capacitas ampli⁹ se dilatat. Et nõ cõpant vallib⁹ ad q̃s aque defluũt. Juxta illd ps. Qui emittis valles i cõuallib⁹. i. estus desiderioꝫ refrigeras in humilibus ℬ Qualit aũt iplenda beat desideria istaꝝ mentiũ sm possibilitatẽ cuiuslibet rei desiderabilis. est sciendũ. Q3 desiderium est appetit⁹ alicui⁹ rei delectabilis. Desiderabilia aũt sunt i triplici genere. Est enĩ q̃dam desideriũ rei possibilis sm naturã ꝛ nõ sm grã. Hec aũt res ẽ delectatio q̃ consequit mortalia peccata. ad quã consequendã hñ ordinat natura. sed nullã cõpossibilitatẽ h3 cũ grã. De tali desiderio dr Ecc. ij. Omnia q̃ desiderauerũt oculi mei nõ negaui eis. nec phibui cor meũ q̃n omi voluptate frueret ꝛ oblectaret se in his q̃ parauerã. Talia desideria nõ implentũ i viris sanctis. imo nec insurgũt in eis stãte videlicz grã. sicut lux ꝛ tenebra se nõ cõpatiunt in eodẽ hemisperio. Un dic quedã glo sup illud ps. Custodi me vt pupillaz oculi. Sicut modic⁹ puluis vel fum⁹ ledit aciẽ oculi ꝛ si non excecet omnino. Ita modicuz peccatũ veniale turbat quidez aciẽ sancti desiderij. sed peccata mortalia oĩno obtenebrãt sanctorũ desideriõꝛ obtut⁹. ℭ Est secũdo desideriũ rei possibilis sm grãm. nõ aũt sm naturã. Hec res est delectatio q̃ consequit ad opa vtuosa. ad quã cõsequendã directe ordinat grã. nõ aũt natura nisi subiectiue. Et hec sunt desideria sctõꝛ viroꝛ Prouerb. x. Desideriũ iustoꝝ omne bonũ. Et huius desideriũ semp implet. Juxta illud Prouerb. x. Desideriũ suũ iustis dabit. Quia enim ipsi licet in valle lachrymaꝝ psentis vie existẽtes ascẽsiones tamẽ in corde suo cõtinue disponũt Euntes de virtute in virtutẽ. Sm illud ps. Beatus vir cui⁹ est auxiliũ abs te. ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarũ ꝛc. Ideo ipsi semp spiritualib⁹ delectationib⁹ potiunt. Et hoc est q subdit. Etenĩ benedictionẽ dabit legislator. eorũ scz desideria iugiter adimplẽdo. Et sic ibũt d vtute i vtutẽ. Et sm cremẽtũ vtutũ augẽt desideriũ. ꝛ econuerso. donec videbit de⁹ deorum in syon. Unde sicut in hac via põt hõ in infinitum pficere. sic debz i infinitũ desiderare ꝛ sic desideriũ suũ implet q̃ ad pfectũ graduale. Et si nõ quo ad pfectionẽ totalẽ. quia hoc repugnat statui vie. Unde Ambro. sup Luc. Nescit virtus mensurã gratie nec cõtenta referre q̃d acceperit.

vult cumulare qd sumpserit ne inferior. sit bñficio licet eque officio. De tali aïa videlicet virtutibus et sanctis desiderijs referta dicit Nume. xxiiij. Quã pulcra tentoria tua israel. vt vallis nemorosa. Per israel intelligit aïa verbigena. cuius tentoria id est. vires p statu vie. in quibus vbi zelum habitat. sunt pulcra vt vallis nemorosa. Sicut enim vallis nemorosa est fecunda magnis arboribus et venusta oculis. Sic talis anima est fecunda virtutibus et donis spiritussancti. ac p hoc est venusta omniu oculis. nõ solum humanis sed et angelicis et diuinis B Est tertio desideriu rei impossibilis sm naturã et sm grãz. Hec res est plena cognitio dei in via. Quia nec natura potest hoc p se. nec etiã potest eleuata p grãm. sed solu3 p gloriã. Hoc desiderio estuabat aplus Philipen. i. cum dixit Cupio dissolui et eẽ cu3 christo Sciebat quidẽ q eo manẽte in corpe desideriu3 suu impleri non poterat. ideo cupiebat dissolui vt sic posset esse cu3 christo. qd summope desiderabat. Et siquidẽ illud desideriu3 nõ implet hic ex toto ex pte tamẽ implet. Sicut dicit Bern. sup Cant. smõe. xxxi. Si q est ita desiderij vir vt cupiat dissolui et cu christo eẽ. Cupiat autem vehementer. ardẽter siciat. assidue meditet. is pfecto suscipiet deu. siquidẽ desideriu cordis eius tribuitur ei Et si adhuc pegrinãti i corpe. ex pte tamẽ idq ad tps et tps modicu. Implebit aut h desideriu sanctoz in patria ex toto. Vñ psal. Satiabor cu apparuerit glia t. Tũc eñ veraciter omnis valle desiderioz sanctoz implebit in omnibus eoy virib9. Sicut dic Aug. Omne inqt aïe receptaculu largitas diuina replebit. potestate et dignitate irascibilẽ. delicijs concupiscibilẽ. sapia rõnalẽ. vt sit in ea potestas sine contradictiõe. dignitas sine cõpatiõe. delicie sine intermissiõe. sapia sine limitatiõe. Imperabit et nullus contradicet. honorabit et nullus inuidebit. delicabit sine tedio sciet sine voluntatis desiderio. Et tũc veraciter adimplebit illud ps. Valles abundabũt frumẽto. et hym. di. Ibi eni valles. i. oẽs aïe vtrẽ vires sm oẽ sue capacitatis receptaculu abundabũt frumẽto id est. fruge desiderioz et exuberantiu3 voluptatu E Secũdo innuit ppriae psũptionis depositio. imo totius sumpsimus oĩmoda eu namno in eo qd dr. Et ois mons et collis humiliabitur Mons sm Hug. est tumor terre. Collis vo est supius iugu montis. Vnde p montes et colles intelligit tumor terrene psumptiõis et turgidus fastus ppriae reputatiõis. Sz tu montes et colles tũc humiliant. quãdo ad cõceptu3 verbi eterni. qcquid in mente est ppriae reputatiõis omnino tollit et cõsumit. iuxta illud Michee. i. Egredietur dñs de loco sancto suo et descendet et cõsumentur montes subtus eu. Antea quidẽ q3 verbu eternu veniat in aïam. oportet eã p humilitatem ppararj. vt habitu est supra. Sed p9 eius aduentu oportet eã omnimode cõsumi et quasi annihilari. vt sc3 homo p nihilo reputet se et omnem creaturã p dulcedine dei. Qd solu cõpetit pfectis sc3 mentibus vbi genitis quibus dicit Mar. xi Si habueritis fidẽ. i. formatã sicut pfecti. dicetis huic monti. Tollere et mittere in mare. Montem tollere est ppriã reputatione et oẽm sui cõfidentiã et quicqd sui est a mẽte deponere. Montem vo in mare mittere est qcqd cõfidẽtie et cõsolationis de se et oib9 reb9 creatis habere poterat in amaritudinẽ cõuertere. Gustato eni spu desipit omis caro. vt dic Greg. Sic in se cõsumpta et exinanita fuit illa felix aïa marie magdalene. in cui9 psona loquẽs Orig. in omel. sup illo Johis Maria stabat. sic dic Onerosi sunt mihi omẽs cõsolatores. grauãt me et non cõsolant me Ego qro creatorẽ meu et qui9 est mihi ad videndu omnis creatura Et infra. Nõ angelos qro sz meu et angeloz dñm. Ipsum solu qro. ipse me sol9 pt cõsolari. Et hec sui cõsumptio et exinanitio q ẽ qdã montium subuersio. figurata est. iij. Reg. xix. Vbi legit q stãte helia in mõte. Ecce spus grandis et fortis subuertens montes

Sub sermo primus L. A

Erunt praua in directa. Hic tertio innuit effectus verbi in mẽte q est deprauate nature rectificatio. Vbi sciẽdu q dr Eccẽs. vij. In principio fecit deus hoiem rectu. Sz ipse se obliquit. Propter qd seqt Et ipse se infinitis immiscuit qstionib9. Fecerat eñ q3 eu rectu. i. rectitudine originali iustitie q induebat tria bona Que sũt h videlic3 mẽtis serenitas. viriu debita pportionalitas. et imaginis deiformitas. Sz q p peccatu3 natã huana fuit obliquata tũc deprauata ẽ q ad tria praua quicurrit. q sũt mẽtis cõturbatio. viriu inordinatio. et imaginis deformatio. Et h tria praua inuenit gen̄. iij. Vbi postq3 primi parentes peccauerũt de ligno vetito comedẽdo. dr q apti sũt oculi eoz. Nõ q3 vẽ qsi pius fuerit ceca. vt dic beat9 Aug. Sz eo mõ q in die resurrectiõis apti sũt oculi discipuloz. cũ cognouerũt dñm i fractiõe panis. Sic oculi primoz parentu apti sũt. q3 seipsos peccãtes cognouerũt. et sibi ipsis cõturbati sũt. remurmurãte in me cõscie Vñ cõpletu ẽ ibi illd ps. vt in tro duc huius Aug. Dñe in volũtate tua pstitisti decori meo virtutẽ. Auertisti facie tuã a me et factus su cõturbatus. Dñs eni fecerat hoiem decoru id ẽ immunẽ

a peccato ꝛ huic decori ꝑstiterat virtute ꝓpria ꝓstitit si vellet. ꝛ hoc fecit deus in voluntate sue mere liberalitatis. Sed auertente se hoīe a deo ꝓpter peccatum auersa est ꝛ facies dei ab hoīe. Et ex hoc factus est homo ꝯturbatus remordente ipsum vīme conscīētie. Unde alibi. Auertente te faciem turbabuntur. quantum ad primum. Deinde dicitur quod cognouerunt se nudos. quia secundum beatum Aug. habuerunt illicitos motus et rebellionem carnis ꝯtra rōnem. de qua dicit apostolus Roma. vij. Uideo aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. Unde videntes sua inuicem pudenda. erubuerunt ꝛ ꝯcurrerunt festinanter ad ficum vt dicit beatus Aug. ꝛ ꝯsuerunt sibi perizomata de folijs. In quo ostendebatur quod fuit in eis pruritus carnalis motus. Quia vt dicit magister in historijs. Si folia ficus terantur. succus eorum causat pruriginem. ꝛ hoc quo ad secundum. Deinde subijcitur quod absconderunt se a facie dñi. Quamdiu enim erant ꝯuersi ad dñm. imago dei in ipsis omni pulcritudine relucebat. Sed cum se a facie dei auerterunt imago fuit in ipsis deformata. Iuxta illud Hiere. Tren. iiij. Denigrata est super carbones facies eorum. quantum ad tertium. B

Sed verbo eterno ꝯcepto in mente. hec tria praua rectificantur. Tunc enim ꝯscientia serenatur. sensualitatem spiritus dñatur. ꝛ imago reformatur. Primum patet. Sicut enim adueniente luce fugantur tenebre. Sic adueniente verbo in mente serenatur ꝯscientia. Et attenditur hec serenitas cōscientie. nō tamen in hoc immunitate peccati. vt supra in sermone Missus est. Quia illa fuit preambulum ꝯceptionis. Sed attenditur in quodam delicioso gaudio quod ꝯsequitur immunitatem peccati. et vt sic est effectus ꝯceptionis verbi. Unde Sap. viij. dicitur de verbo eterno. Nō habet amaritudinem ꝯuersatio eius. nec tedium ꝯuictus eius. sed leticiam ꝛ gaudium. Tale gaudium nō datur impijs. sed tantummodo mentibus rectificatis per ꝯceptionem verbi. De quibus est illud psal. Lux orta est iusto ꝛ rectis corde leticia. C

Secundum patet. Quanto enim deo spiritus ꝯiungitur. tanto sensualitas spiritui subijcitur. Crescente virtute quippe mentis. decrescit fortitudo corporis. vt dicit glosa super illud Gen. xxxij. Angelus tetigit neruum femoris iacob ꝛ emarcuit. Quam etiam historiam moralizando iacob qui ꝛ israel. i. videns deum dicitur figurat mentem verbigenam. Per neruum femoris intelligitur sensualitas corporis. que ex femore pentium ꝯtrahit fomitem peccandi. Per angelum vero intelligitur immissio quedam vt verbi conceptio facta in vires inferiores. Unde est illud ps. Immittit angelus dñi in circuitu timentium eum. ꝛ eripiet eos. Tunc ergo ad tactum angeli neruus femoris iacob emarcescit. quando ad ꝯceptionem verbi eterni in tantum vigor mentis inualescit. quod pressa sensualitas omnimode elanguescat secundum quod dicit Greg. Gustato spiritu desipit omnis caro. De talibus mentibus dicitur in psal. Innocentes ꝛ recti adheserunt mihi. Innocentes ꝛ recti dicuntur hi qui vires suas habent rectificatas quia sensualitas spiritui subiecta est. Hi adherere dicuntur deo. quia per intimo ex cōceptione verbi efficiuntur vnus spiritus cum eo. Iuxta illud j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus spiritus est cum eo. D Tertium patet. Cum enim verbum eternum sit imago bonitatis dei. vt dicitur Sap. vij. ꝓprium est ei mentem ad eandem imaginem factam cum in ea cōceptum fuerit reformare. Sicut figura expressa in cera ꝛ deformata. cōgruentius nō reformatur quam per impressionem nouam eiusdem sigilli ex quo prius fuerit expressa. Sic imago in mente nō aptius reformatur. quam per ꝯceptionem nouam eiusdem verbi in quo ab eterno impressa fuerat et ex quo in tempore est expressa. Huiusmodi reformatio imaginis attenditur in hoc quod facies mentis incuruata ad terram. per terrenorum oblectationem erigatur sursum ꝛ rectificetur per celestium cōsiderationem ꝛ dilectionem. Unde Can. j. dicit sponsa. Recti diligunt te. Ubi secundum Bern. Recti intelliguntur qui a terrenis sunt abstracti ꝛ cōtemplatione ꝛ dilectione toti ad superna erecti. Unde dicit sic Bern. Querere ꝛ sapere que sunt super terram curuitas aīe est. Meditari vero et desiderare que sursum sunt. rectitudo. Cuius etiam rectitudinis secundum eundem Bern. attestatur statura erecta corporis humani. Quid enim indecentius quam curuum recto corpore gerere aīm. peruersa res est ꝛ feda. vas luteum quod est corpus de terra. oculos habere sursum celos libere suspicere. spiritualem celestemque naturam suos ecōtrario oculos. i. internos sensus atque affectus trahere deorsum in terram. Hec Bern. sermone. xxiiij. E Quarto innuitur quartus effectus verbi in mente. qui est aduersorum equanimis perpessio. in eo quod dicitur. Et aspera in vias planas. Que enim alias essent hoī valde aspera intolerabilia. in virtute verbi eterni efficiuntur ei plana ꝛ leuia ad tolerandum. Unde Greg. v. moral. Si mens fortiter intentione in deum dirigitur. videlicet sicut est in ꝯceptione verbi eterni. quicquid sibi in hac vita amarum esset dulce estimat. omne quod affligit requiem putat. Nec mirum. quia enim in actu ꝯcipiendi verbum mens tota in deum ꝯuertitur. Inde est quod tanto amore feruescat. quod amara ꝯuertat in dulcia. incōmoda reputet cōmoda. ꝛ si sensus aliquid incōmodi naturaliter adhuc sentit. hoc amor amplexans quod appetit illi aīe dulcissimum esse facit. Unde iacob dicitur Gen. xxix. Uidebantur ei dies pauci pre magnitudine amoris illius scilicet rachel. per quam ꝯtemplatio intelligitur.

Subsermo secundus.

LI

Uidebit omnis caro salutare dei nostri. Hic innuitur quintus

effectus verbi in mente qui est diuine cognitio nis gratuita adeptio q quidā in his verbis describit q ad tria. Primo quo ad modū cognitio nis determinatōez cū premittit videbit. Secundo q ad ipi⁹ cognoscentis statū ⁊ cōdicionez cū addit omis caro. Tertio q ad obiecti cognosca bilis spēalem rōnē cum subiūgit salutare dei.

A Quātū ad primū est sciēdū q modus q mens verbigena cognoscit deū. nō est sic cōis si cut ille q est p vestigiū creaturaꝝ. qlē habēt phi losophi Ro. i. Inuisibilia dei p ea q facta sūt in tellecta cōspiciūt. Nec obscurus ⁊ extrane⁹ sic ille qui est p vmbrā figuraꝝ. qualē habuerūt pa tres veteris testamenti. Hebre. i. Multipharie multisqꝫ modis olim loquēs deus patrib⁹ in p phetis ⁊c. Rursus nec sic enigmaticus sicut ille qui ē in lūie fidei. qlē habēt cōiter fideles. Unde i. Cor. xiij. Uidem⁹ nūc p speculū et in enigma te ⁊c. Itē nec sic abstract⁹ ⁊ speculatiu⁹ sicut q est p studiū scripturaꝝ. qlē habēt theologi. Talis cī speculatiua cognitio interdū inflat si sit sine ca ritate. Iuxta illud. i. Cor. viij. Sciēna inflat. cari tas vō edificat. Uñ tales doctores minimi vo cant in regno celoꝝ. Math. v. Sed est modus cognitiōis alius a p̄dictis. pprior. intimior. cla rior ⁊ suauior. videlicet q est p priuilegiatū reuela tionis bñficiū. De q sic dicit Berñ. sup Cant. ser mone. xxxj. Est quedā diuina cognitio eo diffe rēnor ab alijs. q interior. cū p semetipꝫ dignat in uisere deus aiam querētē se. Et subdit. Nō eniꝫ cōtenta erit aīa oīno. vel illa q multis p ea que facta sunt. vel ea q paucis p visa ⁊ somnia facta est manifestatio sposi. nisi ⁊ spēali progatiua in timis illū affectib⁹ atqꝫ ipis medullis cordis ce lic⁹ illapsū suscipiat. habeatqꝫ p̄sto quē desiderat nō figuratū sꝫ infusū. nō apparētē sed afficienteꝫ. Nec dubiū qn eo iocūdiorē. quo intus nō foris. Hūc cognitiōis modū innuit verbū videbit. Cognitio eni q est p visum pfectior ē. eqꝫ q ē p ali os sensus. qꝛ visus plures rerū drās demōstrat vt patꝫ in phemio methaphisice. Et magis expri mit hūc modū Esa. apponēs inter vba premissa Et reuelabit glia dñi. Hūc etiā modū diuine co gnitionis adepta fuit illa aīa verbigena. de qua aplus. ij. Cor. xij. Scio hoiem raptū in tertiū ce lū. vbi audiuit archana ⁊c. B Quantū ad scdm sciēdū. q cognitio quā de deo habem⁹ in hac vita est valde debilis p cōparatōez ei⁹ qua de⁹ videt in patria. Et hoc est pp̄ter aggrauationeꝫ corpis sm illud Sap. ix. Corp⁹ qd corrūpit agg uat aiam. Uñ dicit Aug. Natale pactū depra uate societatis eoꝝ qb⁹ cōnect⁹ sū abscōdit a me lucē suauissimā. dū eni carne depssus inhereo q

denter ad videndū eū sicuti est nō inuenio. sꝫ se parata aīa libero volatu videre poterit diuinaꝫ essentiam. Cognitio ergo aīe p statu ⁊ cognitiōe qua est in corpe. potius ascribit carni tāqꝫ infir miori qꝫ aīe. ad distinctiōeꝫ videlicet cognitiōis aīe separate Et hoc est q hic dr̄ Uidebit omis ca ro id est aīa in carne. Nō idē est cū eo quod dr̄ Job. iij. Oēs homies vidēt eum. vnusquisqꝫ in tuebit p cul. Et distribuit hic ly oīs p generibus singuloꝝ. nō p singulis generū. vt expositū fuit supra. Uel distribuit p omni aīa verbigena Qz vt dicit Berñ. Nō eni vel in trāsitu verbuꝫ p̄sto erit sic omni aīe. nisi illi dūtaxat q ingens deuo tio ⁊ desideriū vehemēs ⁊ p̄dulcis affect⁹ spōsā pbat. qualis est aīa verbigena. vt patet ex p̄cedē tibus. Uel pōt dici oīs caro videre deū. p quan to oēs potētie aīe existētis in carne. p̄nia vbi eē ni qōammō psentiūt. p redundātiā a mente in potētias organicas. sm intellectū datū supra in sermōe. Uirtutes celoꝝ. C Quantū ad tertiū sciēdū. q obiectū hic cogniti non ē diuina essen tia vt dictum ē. cū sit superexcedens ⁊ oīno ippor tionabilis intelligentie nostre. Sꝫ cognoscim⁹ deū sub rōne salutaris. inquātū videlicet est qd nobis salutare. quoniā p ipm cōseqmur saluta res effectus p̄missos. Uñ signant doctores qui dam ponūt subiectū in theologia deū sub rōne saluatoris vt l salutaris. Et hec cognitio q̄si p ef fectus ⁊ a posteriori. Cui⁹ exemplū est in Moy se q gerit figurā cōtēplatiuoꝝ. Cū eni ipe in mō te oraret dicēs. Ostende mihi faciē tuā. ait ei dñs. min⁹. Uidebis posteriora mea. faciē aūt meaꝫ videre nō poteris Exo. xxxiij. Uñ Berñ. sup Cā ti. sermōe. xiij. Studiosis mentib⁹ deus frequen ter apparet ⁊ nō sub vna spē. pfecto q̄niā nō vide tur sicuti est. Nō sapiēs. nō sanctus. non ppha videre illū sicuti est pōt aut potuit in hoc mor tali corpe. poterit aūt in īmortali q dign⁹ habe bit. Et subdit oñdēs qualit cognoscat hic ponēs exemplū in sole corpali quē nō videm⁹ sicuti est sed tātū sicut illuminat puta aerem vel monteꝫ vel pietem. qualis cognitio est p effectū. Sic in pposito mens vbigena cognoscat deū p illumi nañoēs diuinas quas ei imittit. pp̄ter qd nō dr̄ q videbit oīs caro deū. sed salutare dei. Dicitur aūt verbū ⁊ salutare dei ⁊ salutare nostrū. Dei qdē causaliter inquātū deus pater p verbū salu tem in nobis causat. nostꝝ vō dicit cōsecutiue. i. quātū nos salutē p verbū cōsequimur. Uñ illa verbigena cecinit Luc. i. Exultauit spūs me us in dō salutari meo. In q cōtinuat hic sermo ad sermonē p̄cedētē in hoc vbo salutare. Conue nient aūt verbū eternū dicit salutare. Tū qꝛ ipꝫ

in natura assūpta auctor salutis nostre genera
liter extitit. Tum q₃ pmissos effectus salutares
in mente spūaliter efficit. Tum etiā q₃ ad salutē
eternā finaliter pducit. Hec tria tāgunt illo ver
su ps. In deo salutare meū ₇ gloria mea. quātū
ad pmū. Deus auxilij mei. quātū ad scdm. ₇ spes
mea in deo est. quātū ad terciū. Quod salutare
nobis prestare dignet᷑ ₇c.

Expositio euangelij In vigilia natiui
tatis domini. LII

Cum esset despon
sata mater iesu maria io
seph. antequā cōuenirent.
inuenta est in vtero habēs
de spūscō. A Consuetudo fuit apud ve
teres approbata ₇ hodie in canone autenticata
q nō statim facta desponsatiōe fiat cōuentio. s₃
pfigit᷑ terminus duoꝝ mensiū. vt legit᷑ ₇ notat᷑ in
decretis. xxvij. q. ij. Institutū. Et hoc fit triplici
ratione. Primo quidē vt dicit btūs Augꝰ. viij.
cōfess. ₇ ponit᷑ in decretis vbi supra. ne vilem ha
beat maritus datā quā nō suspirauerit sponsꝰ
dilatam. Scdo vt i hoc tpe medio que sūt neces
saria solennitati nuptiaꝝ pparent᷑. Tertio vt i
fra tale tps vterq₃ cōiugatoꝝ deliberēt si velint
meliora vota amplecti p religionis ingressū₃. q
aīa desponsat᷑ christo. Qd pōt vterq₃ cōiugum
libere facere añq₃ ꝯueniant etiā altero irrequisi
to. secus post. Juxta talem igit᷑ cōsuetudinē bea
ata virgo cū eēt desponsata ioseph. ante tps cō
uentionis ppendebat ipe ioseph virginē eē gra
uidatā. Unde cogitauit eā₃ occulte dimittere. sed
angelica suasione edoctus destitit a pposito. Et
de hoc est pñs euāgeliū solenne vtiq₃ ₇ deuotū.
In q̄ euāgelista tria facit. Primo describit modū
generatiōis christi explicatōe₃. Christi inqt ge
neratio sic erat. Cū eēt despōsata ₇c. Scdo istiꝰ
mōi supnaturalis ₇ inusitati pbatōnē. Ibi Jo
seph aūt ₇c. Et ibi vt euidentior sit pbatio. pmit
tit ipiꝰ ioseph dubitatōe₃ vel eius testificationē
sm aliam lecturā. Et deinde tertio subiūgit eius
p āgelū certificatōe₃ vel āmonitionē. Ibi Hec
aūt eo cogitāte. Propter pmū est sciendum q
pus q₃ angelus virginē salutasset. Joseph dispō
sauerat ea₃ per verba de pñti. S₃ statim pꝰ an
gelicam salutatōe₃ ₇ virginis cōceptione₃. ipsa
ascēdit in montana ad ministrādū elizabeth. q
angelus ei dixerat impgnatā eē elizabeth. ₇ mā
sit cum ea virgo maria q̄ tribus mēsibus vsq₃
ad natiuitatē iohīs baptiste. vt hec habent᷑ Luc.
j. Et tūc rediit a montanis ad ppria i nazareth.
in domū scī Joseph. Ab hoc ergo reditu incipit
materia pñtis euāgelij quia videlicet ioseph vi
dit eam pgnantē vt hic dicit᷑. Et in hac pma pte
tria facit euāgelista. Primo exprimit cōditionē
psone cōcipientis. quia erat virgo desponsata.
Scdo remouet suspitionē corruptiōis q₃ erat
a sponso illibata. Ibi añq₃ cōuenirent. Tertio
declarat modū cōceptionis. quia erat a spūscō
impgnata. Ibi de spūscō. Primo ergo condi
cionē psone cōcipiētis exprimit ₇ hoc quo ad tria.
Primo quātū ad ipiꝰ desponsatiōnē. ₇ iō dicit
Cū esset despōsata. B Ubi posset aliqs
dubitare. quia nō videt᷑ cōueniens btām virgi
nem fuisse desponsatam. cū ipa fecerit votū vgi
nitatis. qd nō pōt stare cū consensu cōiugali. eo
enī ipo q puella cōsentit in cōiugiū. dat viro po
testatem corpis sui ad carnalem cōmixtionem
ac p hoc recedit a pposito vginitatis. Aut ergo
beata virgo vera coniunx non fuit. aut vera vgo
non fuit. vtpote que cōsentiendo in virū pposi
tum vginitatis deseruit ac p hoc iā mente virgo
eē desijt. qd de tam excellenti vgine₃ regina ne
phas est dicere. In cōtrariū est hic lrā. Rñsio di
cēdum est q cōueniens fuit eā esse desponsata₃
ppter plures rōnes plimoꝝ doctoꝝ qs habes
supra in expositione euāgelij Missus est. super
verbo desponsatā viro. Sed ppter argumentū
in cōtrariū qd fecit quidā arrogans cauillator
₇ calūniator nimis impudenter loquēs de re tam
sacrosctā. contra quē hugo de scto victore fecit li
bellū₃ de vginitate beate marie in q̄ motiua fal
sa eius elidit. Est igit᷑ sciendū q btā vgo vera cō
iux fuit vtpote que ꝯtraxerat cōiugiū cū ioseph
p verba de pñti manente simul cū hoc imutabi
li pposito ppetue virginitatis. Qd sic declarat
ide₃ hugo ibidē. In cōiugio attendit᷑ duplex cō
sensus. Unus q̄ est cōiugalis societas. cōsistens
solū in cōiunctiōe aīoꝝ p cōfederatōem mutui
amoris quo duo fiunt vnū mente. Et hic est cō
sensus qui facit cōiugiū tāto verius ₇ sanctiꝰ q̄
in solo caritatis vinculo ₇ non in concupiscētia car
nis ₇ libidinis ardore federatū est. Alius est cō
sensus q̄ est carnalis cōmercij. q̄ duo fiūt vnum
in carne. Hic nō facit cōiugiū sed est accessoriū.
Et vt dicit hugo. est comes nō factor cōiugij. of
ficiū ₇ nō vinculū. Et sine isto cōsensu pōt stare
veritas ₇ pfectio cōiugij. vt pbat hugo. Btā igi
tur virgo cōsensit in cōiugiū pmo cōsensu et nō
scdo. Et iō sic fuit vā cōiunx q tñ tenuit imuta
biliter ppositum virginitatis. Sed cōtra istud
dictum forte sic instaret iste calūniator. Consen
sus cōiugalis si pstet᷑ cū exclusiōe consensꝰ com
mixtiōis carnalis. nullꝰ ē ipso iure. Verbi grā
Si dicat puella. ꝯtraho tecū dūmō me carnalē

nō cognoscas. talis cōtract⁹ null⁹ est. q: contra
substātiā cōiugii. vt extra de. xx. l. ap. Si cōdicio
nes. Et. xxxii. q. ii. Soler. Si ergo btā virgo con
traxit excludēdo cōsensū carnalis cōmixtionis.
videt q non fuerit vera cōiunx. Ad hec quidā
dicūt. q btā vgo cōsensit in cōiugiū cōsensu pimo
nō excludēdo scōm. sz simpliciter et absolute. nec
in hoc derogauit voto virginitatis. q: vt dicūt.
ipa nō vouerat virginitatē absolute sed sub cō-
dicione. sz nisi deus aliter facere iuberet. Et q̄a
ex instinctu spūsancti desponsata fuit. an. Bnon
fecit cōtra votū suū. Sz cōtra hoc. In omi voto
quātūcūqz absolute intelligit hec cōdicō si deo
placet. Nullus eni ordinate intendit offerre ali-
quid deo. velit ipe vel nolit. Sed cū ista cōdicō-
intellecta stat absolutū votū. Preterea si cō
sentiendo absolute in cōiugiū non fecisset cōtra
votum taliter condicionatū. derogasset tn̄ vgi-
nitati mētis ei⁹. Et iō aliter pōt dici. Et dico ita
primo q btā virgo absolute vouerat vginita-
tem. Scdo q absolute cōsensit in cōiugiū. Ter-
tio q pp̄ter hoc nō mutauit virginitatis p̄posi-
tum. Primū patz. q: sancti doctores hoc cō-
cluūt ex forma interrogatōis eius ad gabriel-
lem qn̄ dixit. Quō fiet istud quoniā virū nō co-
gnosco. Si eni tantū in preterito nō cognouisset.
nō habuisset firmū p̄positū nūqz cognoscēdi.
nulla eēt questio. Sz ideo fuit questio. quia fir-
missime vouerat nūqz se cognoscendam a viro.
Vn̄ dicit hugo vbi supra. Quid ē virū nō co-
gnosco. id est. p̄positū habeo virū nō cognosce-
re. p̄positū habeo virginitatis decus vsqz i fine
inuiolatū seruare. Et est modus loquēdi sicut si
q̄s dicat vinū nō bibo. Sensus est. Votum ha-
beo nūqz bibere vinum. Et sicut dicit Nazarei
comā non incidūt. hoc est votū habēt nō icide-
re. Sic in p̄posito fm̄ hugonem. Et ad hūc itel-
lectū exponit btūs Aug⁹ illud Lu. i. Spūssāct⁹
superueniet in te. Scdm patet. q: alias nō fuis-
set vera cōiunx. quod est cōtra sanctos.

Propter terciū est sciendū q in cōtrahēdo
cōiugio mutua dacio corpoꝝ fit dupliciter. Uno
modo quo ad ptātem. Alio modo quo ad vsū.
Sed nūc ita est q p cōsensū cōiugalē vterqz dat
alteri ptātem sui corpis retento vsu impliciter si
vult. Et hoc nō ē cōtra substantiā cōiugii. Nunc
ē q si excludat explicite consensus scdūs scz carna-
lis cōmercii. puta si dicat. Cōtraho tecum. ita vt
carnaliter me nō cognoscas. q: talis cōdicio nō
solū vsū sed et ptātē cōtrariat. Ideo ē cōtra sub-
stāniā cōiugii. ac p hoc cōsensus null⁹. Sec⁹ si
fiat exclusio vel nō apponat talis condicio ex-
plicite. tūc eni ita dat ptās q nō vsus. et valet cō-
tractus. quia nihil est ibi cōtra substāniam con
iugii. Verbi gratia. Si qua p⁹ votū virgini
tatis cōtrahat absolute cū p̄posito cōseruādi v-
ginitatē. talis dat viro corpis sui ptātem. sed reti
net vsum. Et ideo q̄zdiu nō dat vsum. liberū est
sibi auolare ad religionē. Itē si qua p⁹ cōsensū
cōiugalem adulterata fuerit. talis habet ptātē
corpis sui viri. q: data fuit sibi in contractu ma-
trimonii indissolubiliter. nō tn̄ habet nec habe-
re pōt vsum. Patet ergo q hec duo ptās et vs⁹
sunt diuersa et pnt separari. Ad hoc facit q aliquis
dat dominiū alicui⁹ rei. retento sibi vsu vel cō-
uerso. vt de fratrib⁹ minoribus in cōstitutione.
Exiit qui seminat. li. vi. Et inde est q si qui cōtra
hant cū p̄posito vouēdi castitatē cōtract⁹ tenet
sed si cōtrahant cū hac cōdicione explicita q se
carnaliter non cognoscāt. nō valet. Igit btā vir
go licet ex natura cōsensus cōiugalis impliciate de
derit ptātē viro corpis sui. vsū tn̄ reseruauit cū
p̄posito ppetuo virginitatē cōseruādi. Et sic fuit
simul vera coniunx et vera virgo. Preterea illa
dacio ptātis corpis q̄ fit in pimo cōsensu cōiuga-
li. nō fit. nisi sub hac cōdicōe implicita. scz si petat
q̄zdiu ergo vir non petit. habet ptātem sine vsu.
Sed beata virgo dū ex familiari instinctu spūs-
sancti desposaret. certificata fuit eodē docen-
te spū. q ioseph nūqz erat carnale cōmerciū pe-
titurus. Et sic etiā ea rōne cōsensus cōiugii virgi-
nitati mētis sue nō derogauit. Qz aūt certifica-
ta fuerit. de hoc haberi potest ex euāgelio p̄sen-
ti. Cū eni angelus instruxerit ioseph dicēs. No-
li timere accipe mariā cōiugē tuā. Sin dubitāter
credendū est. q ipa multo fortius p angelū vel
imediate a deo anqz desponsaret. fuerit certitu-
dinaliter edocta. sub his vel cōsilib⁹ vbis. Noli
timere accipe ioseph virū iustū in cōiugem. Ecce
eni spūssanctus dabit tibi custodē et testem vgi-
nitatis tue. qui tecum pari voto contineat et in
multis tibi ad custodiam virginitatis congru-
entibus obsequatur. Nec mirum de ista pro
babilitate. cū q̄d q̄d factū est circa ioseph p visi-
onē angelicā. totū factū est rōne marie. Un̄ fm̄
etiā q dicit hugo vbi supra. Cū btā virgo vgini-
tatē vouisset. et parētes eā nubere iuberēt. nimēs
illa inobediēs eē parētib⁹ virginitatis p̄positū
deserere nolens. p spūm sanctū edocta cōmisit
se deo. certā habēs fiduciā. q eā diuina misicor-
dia ita custodiret. vt posset parētib⁹ i cōtrahēdo
matrimonio obediētiā exhibere. et tn̄ votū virgi-
nitatis non cogeret frāgere. Et ponit exēplū de
abraam. q repmissionē acceperat in semine isaac
quē tn̄ postea iussus ē immolare Gen̄. xxii. Cui
iussioni paruit sciēs p certo q: et si filii humanaꝫ

rōnē pmissiōni 9traria videret̄ iussio. s̄m illā em
v'tutē qua deo possibilia sūt omnia cū obedien-
tia iussionis impleri posset pmissio. sicq3 factuz
est vt et obediētie inueniret meritum ⁊ pmissi
onis cōsequeret̄ effectū. Ita potuit esse in pposi
to de beata virgine. Rationes autē quare con-
ueniens fuit eā esse desponsatam habes supra i
euangelio Missus est. B. ¶ Secūdo perso-
nam cōcipientis exprimit quātū ad maternitatis
ratione cū subdit [Mater eius] Ubi dicit Orig.
Mater inquit eius. mater imaculata. mater in
corrupta. mater intacta. mater eius. cuius eius? mat
dei vnigeniti ⁊c. Nota q in hac matre tria mag
facta sunt puilegia. Unū q3 sine virili semine cō
cepit. Secūm q3 sine violatione peperit. Tertium
q3 deū ⁊ hoiez genuit. ¶ Primū patet. Nā cuz
semen maris se habeat sic artifex ⁊ materia quā
pstat femina se habeat quasi lignū ex quo fit ar-
ca dicere q ex materia illa quā pstat femina. ge-
neret̄ filius absq3 virili semine sequēdo natura-
les leges. videret̄ idē dicere. q ex ligno fieret arca
sine artifice. Et hoc mirabile puilegiū pfigura-
tum ē Dan. ij. Ubi dr q de mōte abscisus est la-
pis sine manibus. Quia de btā v'gine caro chri-
sti formata est sine ope viri. ¶ Secūm patz. Nā
s̄m legē nature duo corpa nō pnt eē simul. Un
clauso hostio corp' humanū nō pōt intrare do
mū. q3 vbi intraret. ibi simul eēt hostium et cor-
pus humanū. Sic fuit in btā virgine cū clauso
hostio vteri sui pepit christum. Sicut etiā cum
clausis ianuis intrauit ad discipulos. Et hoc p-
uilegiū figuratum est Ezech. xliij. Ubi dr q por
ta sanctuarij q clausa erit ⁊ nō apiet̄ ⁊ vir nō trā
siet p eam qñiā dñs deus israhel ingressus est
p eam. eritq3 clausa in eternum. ¶ Tertium ptz
Nam illā vnionē dei et hominis in vnitate perso
ne. nec sanctus iohēs explicare potuit. Un factū
singulariter magnū fuit. Qd ppheatū fuit Esa.
ix. Puer natus est nobis et filius dat' est nob
cui' impiū ⁊c. Et hec tria puilegia simul tangit̄
Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet. quātū ad primum.
Et pariet filiū sc3 virgo manens. quātū ad secū-
dum. Et vocabit̄ nomen ei' emanuel qd est no-
biscum deus. quātū ad tertiū. Un ista cōsidrās
Orige. exclamat dicēs. O magne admirationis
gratia. O ineffabilis suauitas O ineffabile ma
gnūq3 sacramentū. Ipsa eadē virgo ⁊ mater do
mini. ipa dei genitrix. ipa ei' ancilla. plasmato
ei'. ipa q genuit. Quis vnq3 talia audiuit. Quis
vidit talia. Et quis hec excogitare poterit. vt
mater virgo eēt intacta generaret. q ⁊ v'go pmā
sit ⁊ genuit. E. ¶ Possūt etiā alie progatiue
septē assignari in quib' hec mater excellit ⁊ exce

dit oēs matres. sc3 in electione in corruptiōe. in
impunitiōe. in affectiōe. in imperturbatione. i im
perio. in honore. Et hec septē simul cōprehendit
Orige. in vna auctoritate sup cant. dicēs. Nulla
mater electa excepta illa. nulla incorrupta exce
pta ista. nulla impunita excepta ista. Ois mater
amās ista amor. Omni matri aliqd displicet i
filio. vel s̄m nō habitū vel s̄m minus habitū. vel
s̄m amissū. vel s̄m cōmissū. hui' autē fili' eo pla
cuit quo oia habuit. nihil amisit. nihil 9misit. ni
hil neglexit. Ois mater adulto filio supplicat hec
impat. nulla mater inquātū mater sup omnem
hominē. hec sup oēs angelos ⁊ hoies. Notā
dū etiā q p hoc q dicit mater eius dicit̄ error valen-
tini qui volūt q christus nihil assūpsisset de vir-
gine sed trāsiuisset p eā sicut aqua p fistulā. Qd
non ē verū. q3 s̄m hoc vt dicit Cirillus non esset
vera mater christi nec filij dei. qd ē cōtra Dam.
quarto li. qui dicit gīpam vere theotocā. id est
dei genitricem cōfitemur. imo ipa veri' deb3 di
ci mater ūer oēs matres. quia alie nō ministrāt
nisi partē substātie carnis. hec totā totaliter chri
sto carnis substātiā ministrauit. F Tertio
describit eā quātū ad ppri nois ei' expssionem
cū dicit [maria] De cui' nois ethymologizati
one habes plura supra in euāgelio Missus est.
Et melius infra in sermōe primo. Quarto
describit eam quātū ad psone cui desponsata ē
cōditionē cū adiūgit [ioseph] Sed querit̄ qua
re desponsata fuit ioseph q fuit faber lignari'. et
non poti' regi vel impatori. Dicēdū q hoc fu
it ideo vt daret̄ nobis maior cōfidentia accedē
di beatam virginē. Duo enī hic dicunt̄ de virgi
ne. Unū qd est maxime dignitatis q3 [mater ie
su] cui' cōsideratio repcutit nostrā infirmitatē
Aliud est maxime humilitatis q3 [desponsata
ioseph] sc3 paupi fabro. Et hec duo simul sūt he
ne miranda. Nō enī miruz esset si alto nupta al-
tū pareret vel ecōuerso. s3 miruz valde. q nupta
humili pariat excelsū. Si ergo deterreat nos sup
excellens dignitas maternitatis intuendo reue
rentiā s̄m illud Luc. j. Unde hoc mihi vt veniat
mat dñi mei ad me. Inuitat nos hūilitas dispōsa
tiōis phēs accedēdi cōfidentiā Apoc. vlt. Spō
sus et sponsa dicunt veni. i. si nō audes accedere
ad matrē dei. nō vereariš accedere ad sponsam
fabri. Uel pōt dici s̄m Chryso. q ideo btā virgo
fuit fabro lignario desponsata. q3 christus eccle-
sie sponsus omniū salutē p lignū crucis operari
debebat. De interptatiōe aūt ⁊ moralitate hui'
nois ioseph require supra in euāgelio Missus
est. G Deinde cū dicit anteq3 cōuenirent
remouet suspitionem corruptiōis. quia erat a

spōso illibata. Unde dicit̃ [añq̃ȝ cōuenirēt [scȝ ad carnis cōmixtiōeȝ fm glo. inuenta est habens i vtero [Sed a quo inuēta. non vtiq̃ȝ ab alio fm Hiero. q̃ȝ a ioseph. q̃ licētia maritali pene omīa nouerat. Signanter aūt dicit fm Hiero. inuēta est [Quia illa que p̄ter opinionē ⁊ estimationem occurrūt p̄p̄t̃ dicunt̃ inueniri. q̃d nō ꝯcogitans dici ꝯsuetū est fm Chryso. Et quō inuēta. Certe ex tumore ventris vidit eam grauidā. Et sicut dicit Chryso. Nō est credēdū ioseph fuisse p̄ñtē cū angelus virginē salutauerat. nec cū cū virgine ascendisse in montana. quare necesse erat vt postq̃ȝ rediit p̄egre. absentationis diutine requireret cās. ⁊ sic cōperit eam grauidā manifeste. ¶ Notandū autē q̃ ex isto verbo [añq̃ȝ cōuenirēt [Eluidius scripsit occasionē blasphemie. asserēs hec dici nō posse. nisi maria et ioseph p⁹ christi cōceptionē carnaliter cōuenissent. Nō enī de nō conuenturis euāgelista dixisset [añq̃ȝ cōuenirēt [q̃ nemo de nō pransuro dicit. añq̃ȝ pranderet. Sed cōtra hoc impietatis ꝯmētū Hiero. prudētissime scripsit oñdens matrem dñi et ioseph eterna virginitate viuisse. Q̃do hic dicit [añq̃ȝ cōuenirent [quidā dicūt intelligendū cōuenirēt vtiq̃ȝ nō fm carnis cōmixtionem sed fm cōmunē cohabitationem. Sic enī hñt p⁹ cōuenerūt. Licet enī virgo fm Chryso. iaȝ eēt in domo sponsi more veterū p̄ custodia. non tū adhuc habebāt cōmūe viuēdi cōsortiū sicut postea habuerūt. Uel aliter fm remigiū [añq̃ȝ cōuenirēt [i. añq̃ȝ tps adesset quo rite nuptiarū solemnia celebrarēt. Q̃d in idē redit cū expositiōne iam dicta Chryso. Ad cui⁹ euidētiā sciēdum q̃ grāmaticaliter loquēdo hoc verbū cōuenire dicit̃ pluribus mōis. Nā aliqñ idē est q̃d cōgruere vel decere. vt ille habit⁹ cōuenit mihi. i. decet me. Aliqñ idē est q̃d alloqui. vt ibi Uos inq̃ȝ cōuenio. Quirites. i. alloquor. Aliqñ idem est q̃d simul ire vel simul venire et parē. Aliqñ idē est q̃d assiliari. vt ille cōuenit illi in albedine i. assilat. Aliqñ idē est q̃d exigere ab alio aliq̃d vł ad causam vocare vel ad placitū cōpellere. Aliqñ idē est q̃d inesse. vt albedo mihi cōuenit. i. inest. Aliqñ idē ē q̃d pangere vel paciscī. q̃d idē est a pāgo pāgis pepigi. i. de paciscor. vt ibi. Nōne ex denario conuenisti mecū. i. pactū fecisti. Itē cōuenio tibi vnū denariū. i. paciscor. Aliqñ idē est q̃d adunari. vt vir ⁊ vxor cōueniūt. i. adunāt̃ur. scȝ cōmuni et assiduo cōuictu etiā si nō carnaliter misceant̃. Et sic accipit̃ hic. Aliqñ vō dr impsonaliter cōuenire. et tūc idē est q̃d conueniens esse. Et hec oēs significatiōes habent̃ p hos vsus. Cōuenit alloquit̃ decet et simul assimilat̃. Exigit ad causas vocat et cōpellit inestq̃ȝ. Pangit adunat̃ et adunat cōueniens est. Harū oīuȝ sola penultima acceptio est ad ꝓpositū nostruȝ q̃ñ sponsus et sponsa cōueniūt in cōmunē habitationē ⁊ cōuictū assiduū ⁊ familiarē. q̃d non fit sine nuptiarū solennitate. vt patebit infra sup verbo traducere. Et sic patet quō hee due expositiones in idem redeūt. et fm cās null⁹ ē scrupulus lrē. Possumus m̄ etiā saluare p̄mā expositionē. i. glose quia dictū ē [añq̃ȝ cōuenirēt [i. ad carnis ꝯmixtionē. Et hoc eī nō sequit̃ q̃ postea cōuenerint. Nā vt dicit Hiero. Ly ante licet sepe cōsequētiā indicet. nō nūq̃ȝ m̄ cogitata tantūmō etiā si nūq̃ȝ fiant oñdit. Uerbi grā. Si d' aliquo haberē a p̄ntitudinē ad militandū diceretur añq̃ȝ militaret religionē ingressus est. nō sequitur q̃ postea militauerit. Sic fm Hiero. Cum dicit [añq̃ȝ cōuenirent [nō sequit̃ q̃ postea conuenerint sȝ scriptura q̃d factū nō sit oñdit. Sic etiā fm glo. si diceret̃ de aliq̃. anteq̃ȝ peniteret morte p̄uent⁹ ē. nō sequit̃ q̃ postea penituerit. Sic hic. ¶ Exēplis locū no infra eodē capitulo vbi dr̄. q̃ accepit ioseph mariā ꝯiugē suā ⁊ nō cognoscebat eam. donec peperit filiū suū primogenitū. Q̃d si intelligat̃ de cognitiōe ꝯiugali. nō sequit̃ q̃ postea eā cognouerit. Nā ly donec fm Hiero. nō ponit̃ hic p̄ determinatiōe certi tp̄is. sȝ infinite p̄ exclusiōe oīs tp̄is. Un̄ nō cognouit eā donec. i. nullo vnq̃ȝ tp̄e cognouit. ⁊ tamen peperit filiū suū. Un̄ glosa exponit donec. p̄et. Et hoc est q̃d dicit Chryso. hoc q̃d fieri potuit dicit euāgelista q̃ factū nō est. Sicut si de aliquo litigante cū alio diceret̃. donec viuit nō ē ei locut⁹. nō sequit̃ q̃ post mortē ei locutus sit. q̃a nec fieri poterat. Sic et ioseph ante p̄tū possibile fuit et credibile q̃ eā cognosceret. q̃ nōdū cognoscebat mysterii dignitatē. Sed p⁹ p̄tū non fuit h̄ credibile. imo nec possibile vt ipse habitationē dei carnalibus cōcupiscētiis sordidaret vt dicit Hiero. Qui enī somnio. i. reuelatiōe sibi facta p̄ angelū in somno tantū credidit vt vxorem nō auderet tāgere. hic postq̃ȝ pastores audierat magos viderat. miracula tanta cognouerat. tēplum dei. spūssancti sedē. dñi sui matrē quō auderet attingere. Hec Hiero. Adducunt̃ etiā plura exēpla in scriptura in quib⁹ est similis mod⁹ loquēdi vt ibi Geñ. viii. Coruus nō est reuersus donec siccarent̃ aque. nō q̃ postea fuit reuersus. Et in libro ps. Sede a dextris meis donec ponaȝ inimicos tuos ⁊c. nō q̃ filius dei postea nō sedeat a dextris patris. Sic et aplūs. i. Cor. xv. dic de christo. Oportet illū regnare donec ponat oēs inimicos sub pedib⁹ suis. nō q̃ postea nō regnet

Similiter ⁊ in alio ps. Oculi nostri ad dn̄m deū nostrū donec misereat̄ nostri. Itē donec consenescam ego sum. nō ꝙ postq̄ȝ illi senuerūt deus nō eēt. Item ⁊ istud Math. vlt. Ecce ego vobiscū sum vsq̄ȝ ad cōsūmationē seculi. nō ꝙ post eum eis non sit. Et hoc est ꝙ dicit glo. in decre. xxvij. q. ij. p̄riusq̄ȝ. ꝙ hic prius vel ante nō notat ordinē Et est simile ꝙ dicit lex. ff. de euictiō. Si seruus. Ubi dr̄ ꝙ si seruus añq̄ȝ euicat̄ mortuus fuerit. stipulatio nō cōmittit̄. Nec inde sequit̄ ꝙ postea euicatur. quia hoc eēt impossibile. Predictū etiā verbū. Et non cognoscebat eam donec pepit intelligi pōt. non de cognitiōe cōiugali. sed de cognitione discretiua siue quo ad sensū siue q̄ ad intellectum. Quo ad sensū sic. Quia sicut dicit glosa Joseph mariā facie ad faciē videre nō poterat. quia spūssanctus a cōceptiōe eā penitus impleuerat. Et iō non cognoscebat facie ad faciē quā desponsauerat scȝ ppter claritatē vultus eius. q̄ radiabat donec vterus eius euacuaret̄. Uñ dicit Hylarius in omel. Si moysi cū dō loquētis glorificata est facies. vt non possent intēdere in eū filij israel. quāto magis maria cognosci vel intueri nō poterat. que dn̄m in vtero habebat. Post pꝰ aūt a ioseph agnita inuenit̄ specie faciei. n tactu libidinis. Quo ad intellectū vō sic. Quia vt dicit Chryso. vere nō cognouit eā añ cuius fuerat dignitatis. sed postq̄ȝ pepit tūc cognouit eā. q̄ speciosior ⁊ dignior facta fuerat q̄ȝ totus mūdus quia quē totus mūdus cape nō poterat. in angusto cubiculo vteri sui sola suscepit. ℞ Deinde ape modū īpgnatiōis cū subdit [dē spū scō] Beatus Aug. ait. Qui scripsit tabulas lapideas sine stilo ferreo. ipse grauidauit mariam spūsancto. Et Chryso. dicit. Q̄ȝ diuinitas introiuit ī virginē mariā p semine. Circa qd̄ obicit̄. Si spiritussanctus grauidauerit virginē ⁊ fuit ibi p semine quare christus nō dr̄ filius spūssci. Rñdo Esse aliquid d aliquo dr̄ tripliciter. Uno modo substātialiter vt filius de patre Alio mō materialiter vt filius de matre sm̄ assumptiōem carnis. Tertio mō ptātiue sic omnia ex deo. Et hoc modo christus dr̄ conceptus de spū scō. quia de opatione et ptāte spūssancti virgo fuit grauidata Ad istud de semine est dicēdū. ꝙ in semie sūt duo scȝ potentia effectiua respectu eius qd̄ generat̄. ⁊ potētia materialis. Quātū ad potentiam effectiuā. imo sm̄ potentiā p̄mā verū est ꝙ spūssanctus fuit p semine. non aūt sm̄ potentiā materialem Quare christus nō dr̄ eē ita de spūssancto ꝙ tm̄ non dr̄ eius filius. Et hoc est ꝙ dic̄ Hugo de sacramentis li. ij. pte. i. c. viij. Cōcepit igitur maria de spū scō. nō ꝙ de substātia spūssancti semen prius accepit sed ꝙ p amorē et opationem spūssancti ex carne virginis diuino prius natura substātiā ministrauit. nec ipse spūssanctus ideo pater christi dicendus est quia eius amor cōceptiōē virginis opatus est. q̄ non de sua essentia virgini semen prius tribuit. sed ipsi de carne ppria virgini p amorē suū atq̄ȝ virtutē substātiam ministrauit Hec ille. ℞ Notādū aūt q̄ spūssanctus quattuor fecit in beata virgine. Primo cōsecrauit vterū. ps. Sāctificauit tab. su. altis. Secūdo formauit puerpiū. nā statim ad cōsensū virginis formatum est corpus christi. Tertio extinxit tyrannū qui sm̄ legē cōmunē regnat ī omnibus scȝ fomes peccati ppter p̄mi parētis trāsgressionem. Uñ aplus Ro. vij. Uideo aliā legē in mēbris meis ⁊c. Sed in btā virgine fuit extinctus iuxta illud iob xli. Nonne ardorē refrigerabit eos. Quarto stabiliuit eius animū intantum ꝙ post cōceptionem nec venialiter peccare potuit. ℞ Dubitaret forte aliquis vtrū ioseph nouerit ꝙ marie cōceptus fuerit de spū sancto. Et videt̄ ꝙ sic p istam lrām. Sed contra si sic. quare voluit eā occulte dimittere. Rñdeo dicēdum ꝙ hec lrā [inuēta ē in vtero habēs de spū scō] legi pt dupliciter. Uno modo diuisim sic. [inuenta est] scȝ a ioseph [habēs in vtero] ⁊ ibi fiat punctus. Quod aūt sequit̄ [de spū scō] hoc euangelista adiunxit ex pte sua. ⁊ sic legat glo. d. Inuenit ioseph in vtero eā habere sȝ non de spiritu scō sciebat eē. cū postea vt dubius deliberaret dimittere eā. Euāgelista aūt hoc addit ne in terim surripet suspitō lectori. Alio modo pōt legi cōiunctim Et sm̄ h oportet dicere. ꝙ hoc ꝙ fuit impgnata virtute spūssācti nouerat ioseph vl p inspirationem vel p miraculum. Et hoc videt̄ sentire Chryso. cum dicit. Omnibus documētis quibus fornicatō mulieris intelligi et argui solet deficientibus. sola remanebat apud eū estimatio grauē dei. Et p hec omnia estimauit eā habere in vtero de spūsancto. Et si obijcit̄ Cū habere in vtero magis indicet ꝙ hoc sit de viro q̄ȝ de spū sancto. q̄uo poterat moueri ad credulitatem ꝙ maria haberet ī vtero de spūsancto. Ad hoc dicēdū sm̄ Chryso. Q̄ȝ licet sm̄ legem communē impgnatio magis insinuet cōceptionē de viro q̄ȝ de spūsācto. tñ ppter magnā cōstantiam quā ioseph habuit de pudicitia virginis. credidit magis castitati eius q̄ȝ vtero eius. ⁊ plus gratie q̄ȝ nature. Cōceptionem manifeste videbat ⁊ fornicationē suspicari non poterat. Possibilius eē credebat mulierem sine viro posse cōcipe q̄ȝ mariam posse peccare. Adeo n virtus castitatis in ea relucebat. ꝙ etiā vsq̄ȝ ad alios ep̄us

debatur et trāsfundebat. ita q etiā in aliis omīs motus carnalis cōcupiscētie extinguebat. Sicut enī ex ple virtus castitatis redūdauit in matrē sic ex ipsa redundauit in oēs ipsam intuētes Unī dicit iudei. q cū maria pulcerrima fuerit a nullo vnq3 potuit cōcupisci. Et ratio est q: virt⁹ sue castitatis cūctos eā aspicientes penetrabat. et omnē in eis cōcupiscētiam expellebat. Hinc est q ipsa cōpat cedro. Quia sicut cedr⁹ odore suo serpētes interficit. sic eius virtus in alios irradiabat et oīno motus in carne serpentinos saltem quo ad se penitus extinguebat. Unde ioseph cōcupiscere eam nō potuit nec suspicari aliqd carnale de ipa. Sed tūc remanet dubitatio. Cur ergo eā voluit occulte dimittere. De hoc patebit in sequētibus.

Expositio secunde partis euangelii. LIIII

Ioseph autem vir eius cū esset iustus. et nollet eam traducere. voluit occulte dimittere eam. A Determinato de modo cōceptiōis christi qui est inusitatus et supnaturalis. hic inducit eius pbationē. Potest aūt hec ps sm diuersū modum exponēdi dupliciter introduci. Uno mō p modū dubitātis. Alio modo p modū testificantis. Et sm pmū intellectū tria tanguntur circa ioseph. scz eius iusticia q apparuit in hoc q volebat innocētē ab infamia pseruare. Item eius pietas in hoc q nolebat eam ppalare. Item eius prudentia in hoc q volebat eam occulte dimittere. Dicit ergo Ioseph autem vir eius Scdm Isido. in ethymo. c. vii. vir serum signat. nō coniugium nisi adieceris ei⁹. ut hic Cum esset iustus Ecce pmum. Que iusticia apparuit in hoc q voluit eam ab infamia et pena legis pseruare. Sed diceres si ioseph habuit cōsciam criminis. quō in celando ipam iustus fuit. Celando nanq3 crimen videt q3 criminī cōsentire. Ro. i. Non solum qui faciūt sed et qui facientibus consentiunt digni sunt morte. Ad hoc pt dici dupliciter. Primo q iustus q3 dr dupliciter. Uno mō stricte a iusticia pprie dicta que distinguitur in cōmutatiuam et distributiuam. Alio modo large a iusticia legali qua iustus idem est vniuersaliter q virtuosus. Et hoc modo sm Chryso. Ioseph hic dicitur iustus id est mitis et benignus. Et ideo voluit ex benignitate occulte dimittere eam. q nō solum traductionis id est ppalatiōis. sed etiā pene sm legem obnoxia credebat. Sed cū ioseph vtrūq3 remisit quasi supra ipsam legem id est legis rigorem viuit.

Aliter pōt dici q non habebat pfectā cōsciam criminis. et ideo nō tenebat diuulgare. Fluctuabat autem mens eius ad vtrūq3 ptem. quia cōsideratio sue pudicitie ipm de ea malum pfecte suspicari nō sinebat. Sed cōsideratio cōceptionis plenā estimationē innocētie de ea nō pmittebat. Et ideo pp fluctuationē pdictam non tenebat eam diuulgare. Imo etiam q3 factū fuit occultum. etiam si plenā suspitionē criminis de ea habuisset. adhuc ipam ppalare nō debuisset. Quod patet p beatū Aug. q pertractās hoc idem verbū in libro de verbis dñi sic dicit Si solus nosti q frater tuus peccauerit in te. et eū vis arguere coram oib⁹. non es criminis correptor sed pditor. Et ponit̄ ii. q. i. Si peccauerit. Ex quo patet q si eam ex illa suspitione ppalasset. iniuste fecisset. Et ideo dicit Chry. Quid iustius est iustum iuste euadere. q3 iustum iniuste pire. Quia re⁹ et si semel euaserit pōt iterū pire. innocēs aūt si semel perierit iam non pōt amplius reuocari.

B Sequit̄ Et nollet eam traducere Ecce scdm. scz pietas ioseph. Ubi notandū q h verbum traducere habet significationē duplicem. Uno mō idem est qd in publicū ducere et diuulgare vel ppalare. Quod enī ppalat̄ quasi de tenebris ad lumen trāsducit̄. Alio modo traducere idem est qd sponsam ad assiduam sponsi cohabitationē et cōmune cōsortiū transducere. Et cōponit̄ a trans et duco. quia puella de domo et prīe penitū trāsducit̄ in domū et prīem ac consortiū viri. Et hoc duplex significatū hui⁹ verbi ponit alexander nequā. d Ad tua cū ducis sponsam traducis eandem. Uel qd diffamat hoc et traducere signat. Et in vtraq3 significatiōe accipitur hic. Accipit̄ enī p ppalare. Un̄ glo. interli. hic p traducere habet ppalare. Et est sens⁹ Nolui eam traducere id ē ppalare vel publice diffamare. ne scz vt adultera lapidaret̄ sm glo. Itē noluit eam traducere in alio significato. i. in suum consortiū familiare cū solennitate nuptiali accipe ne scz ipe pticeps criminis videretur. Et hunc vtrūq3 sensū tangit beatus Aug⁹. in sermone de natiuitate dñi. Ioseph secum estuabat dicēs et disputans. Quid faciam. Prodo aut taceo. Si prodidero. crudelitatem incurro. q sm legem eam lapidandā eē cognosco. Si tacuero. malo cōsentio. et cū adulteris portionē meā pono. Quoniam ergo malum est tacere adulterium. prodere peius est. Dimittam eam a coniugio. Et hoc est q subdit̄ voluit eam occulte dimittere Ecce tertiū. scz prudentia ioseph. Prudenter enim elegit viaz mediā vt vitaret vtraq3 pdicta extrema. Ex quo habet̄ documētū vt dic

Amb. Quid facere debet iustus homo cũ vxoris deꝓhenderit opprobrium vt incruentũ ab homicidio. castuz ab adulterio ꝑseruare se debeat.

Sed queritur quare voluit dimittere eam. Ratio vna patet ex iã dictis quia vt vitaret vtrũqz incõuenientium ꝑdictoꝝ. Alia ratio forte potẽẽ. q2 verecundabat̃ ioseph sponsam ducere pregnantẽ. hoc enim valde opprobriosum est. Tertia ratio est. ꝓpter reuerentiam magnifici sacramenti. Et hec est ratio ẜm lecturã aliã que sequitur.

¶ Aliter ista ꝑs introducit̃ ꝑ modũ testificantis. ita q2 ad ꝓbationem modi cõceptionis christi inducatur hic testimoniũ ioseph. Et sic legendo in quattuor ꝑtes diuidit̃ ẜm quadruplicem ꝓbationez. quã euãgelista inducit. Quia primo ꝓbat modũ cõceptiõis christi ꝑ testimonium ioseph. Et hoc facit hic. Scd̃o ꝓbat hoc ꝑ testimoniũ angeli. Ibi Hec aũt eo cogitãte. Tertio ꝑ testimoniũ verbi ꝓphetici. Ibi Hoc aũt totum factũ est vt adimpleret̃ qđ dictũ est a dño ꝑ ꝓphetaz dicẽtẽ. Ecce virgo in vtero habebit ⁊ pariet filium ⁊c̃. statim post finem pñtis euãgelij. Quarto ꝑ testimonium diuini miraculi in apparitiõe scz stelle ibi Cum ergo natus esset iesus ⁊c̃. Sed prime due ꝑtes solũ sũt pñtis euãgelij. Circa primam ꝑtem est sciendum. Q2 ioseph nullatenus de maria dubitauit. nec crimen de ea suspicari potuit. Legerat eniz vt dicit Remigius. Ecce virgo ꝯcipiet. Nec diffidebat hanc ꝓphetiam in ea esse implendã. Et vt habitum est supra autoritate Chryso. ⁊ scribit̃ in euãgelio nazareoꝝ. potius ioseph credebat vĩginez sine viro posse cõcipe q3 mariam posse peccare. ꝓsertim quia post cõceptionẽ facies eius ita resplenduit diuinitate. vt ioseph eam facie ad faciem videre non posset. vt dictũ est supra ꝑ Orig. ⁊ hylarium. Et ideo nihil sinistrũ de ea suspicari potuit. Vñ videns eam ꝑgnantez. credebat qđ diuinum esse factum in ea ꝓpter qđ a ꝑ priuatare illi stupebat p̃ magnitudine sacramenti. Et ẽ sensus illius lr̃e ẜm Orige. Q2 cũ ioseph esset vir iustus in verbo. iustus in facto. iustus in legis obseruatiõe. iustus in gratie inspiratiõe ꝑ quã mysterium cõceptiõis ex reuelatiõe cognouit. noluit eam traducere. id est cum solennitate nuptiali ad suũ consortium accipe. sed voluit occulte dimittere eam. quia ꝓpter mysterij virtutem et magnificum quoddam sacramentũ. qđ ĩ ea cognoscebat. se indignum a deius consortiuz estimabat. Ex humilitate ergo sua et ex reuerentia quã habuit ad virginem. se a tanto sacramento elongare disposuit. sicut fecit petrus Luc. v. cuz diceret. Recede a me dñe q2 hõ ꝑ cтõr sũ. Et in hꝰ testimoniũ suũ ãnolk̃t̃ a tribus. Primo eniz testis iste cõmendat̃ a rectitudine opationis. q2 dicit̃ esse iustus. Scd̃o a puritate affectionis. q2 noluit .i. non ꝑsũpsit eã traducere .i. sibi solenniter copulare ad assiduã cohabitationez. q2 indignũ se reputãs vt dictũ est. Vel etiã traducere. id est ꝓpalare. Quia vt dicit Hiero. hoc testimoniũ marie ẽ q2 ioseph sciens illius castitatẽ et admirãs qđ euenerat celat silentio cuiꝰ mysteriũ nesciebat. Tertio ab humilitate reputatiõis. quia voluit eam occulte dimittere. Et sic legendo plana est solutio a dubitatiõnẽ supius motã. Si ioseph fuit iustus ⁊ non suspicabat̃ crimen quare ergo voluit eam dimittere. patet ex dictis q2 cogitauit non esse se dignum cohabitatione eius.

¶ Aliter etiã hoc verbuz voluit occulte dimittere eam exponit̃ in Decre. xxvij. q. ij. ꝑ9sqz. Vbi subditur autoritate Johis os aurei. Neqz eni expellere eam de domo voluit sed dimittere. Vbi dicit glo. dimittere id ẽ nõ accedere ad eam. Ex q̃ nc ẽẽt sensus q2 ioseph nõ intendebat eaz dimittere a se extra domum. sz dimittere id est relinquere in domo. nõ tñ familiari cõsortio ad eam accedere. siue ꝓpter cõsciam criminis ẜm vnaz lecturã. siue ꝓpter reuerentiã mysterij ẜm aliaz lecturam. Ad euidentiã ꝑmissoꝝ q̃ dicta sũt circa verbũ illud anq̃z cõuenirẽt. Et verbũ illđ traducere. Est sciendũ. q2 ẜm iura. iste est ordo inter sponsum et sponsam. Primo cõtrahunt̃ sponsalia quod fieri debet ꝑ parentes tãtũ. Nõ enĩ est virginalis pudoris eligere sibi maritos. vt. xxxij. q. v. Nõ ois. Deinde cõtrahũt ꝑ verba de pñti exprimendo cõsensuz mutuũ animoꝝ in quo cõsistit verũ matrimonium. Deinde more antiquoꝝ sponsa adducebat̃ in domũ sponsi ẜm Chryso. Et hoc fiebat sine solennitate nuptiali. nec adhuc cõueniebant assidua cohabitatione ẜm Remig. an̄ solennẽ videlicet nuptiarum celebratiõez. sed solũ vt interim eẽt sub custodia viri vt dicit glo. Et isto modo maria fuit in domo ioseph añq̃z cõuenirẽt vt hic dicit̃. Deinde sponsa a pentibꝰ sponso tradit̃ cum solennitate nuptiaꝝ. Et sic ipsa ad assiduã viri cohabitatiõez traducit̃. Et de hac solenni traductiõe intelligit̃ qđ hic dr̃ ⁊ nollet eã traducere. Facta vero huiusmodi traditiõe ⁊ traductiõe. ꝯueniũt assidua cohabitatiõe ⁊ familiari cõsortio. Et ꝓpter hoc dicit̃ ꝯuẽno .i. adunatio vt supra dictũ ẽ. Et ex tũc licuit eis rite ⁊ licite carnalit̃ cõmisceri qđ pꝰ añ .s. ꝑdictã traductionẽ nõ licebat. imo ẜz leges si q̃s desponsatã sibi. nõ tñ traditã ⁊ traductam cognosceret. vim facit ⁊ rapinã ꝯmittit. vt. C. de raptu vĩgĩs. l. vna. Licet lex illa deimĩet̃ ẜm canonẽ

extra de raptu. Cū cā. De pñcia aūt cōuentiōe
pōt intelligi qd̄ dic̄ Amb. Q, cōiugia sponsali
cōuentiōe inciant. ⁊ corpor cōmixtiōe pficiunt
Ex q̄ pꝫ q̄ cōuentio fit añ carnis cōmixtionē.
Et sine ea celebrari pōt. put fuit in ioseph ⁊ ma-
ria. Cōuentio autē pergit traductionem. qua-
re vtrūqꝫ postea fieri potuit exclusa nihilominꝰ
carnis cōmixtione.

Expositio tertie partis euangelij LIIII

Hec autem eo cogi-
tante. ecce angelus domini in
somnis apparuit ei dicēs. Jo-
seph fili dauid. noli timere accipere ma-
riam coniugem tuam. Quod enī in ea
natū est. de spiritusācto ē. Pariet āt fili-
um. et vocabis nomen eius iesum. Ip-
se enī saluum faciet populū suū a pec-
catis eorum. Pars ista dupliciter con-
tinuat ad pcedentia sm duplicem lecturam pre-
missam. Primo sic. Supra euangelista posuit
dubitationem Joseph de conceptione saluato-
ris. hic ponit ipsius certificationem et veritatis
pbationem. Alio modo sm aliā lecturā sic. Pro-
lita pbatione modi cōceptionis christi ex testi-
monio ioseph. hic ponit pbatio p testimoniū
angeli. Et psequēdo primo sm pimam lecturā
¶ Circa istam ptem euangelista quattu-
or facit. Primo ptinet dubitantis dispositio.
Secūdo subdit certificantis cōdicio. Ibi [Ecce
angelus dñi] Tertio ponitur ipsius certificati-
tis monitio. Ibi [Joseph fili dauid] Quarto
subdit ipsa certificatio. Ibi [Quod enī in ea]
Dispositio dubitātis ptinet cū dic̄ [Hec aūt eo
cogitāte] .i. ipso ioseph in tali negocio mature ⁊
prude deliberāte. quo videlicet ita pietatē serua-
ret q̄ iusticia non recederet. In q̄ sm glo. no-
tat animꝰ sapiētis q̄ nihil temere vult incipe. Et
docemur h̄ diu deliberādū eē. maxime in his q̄
respiciūt morē alicꝰ. Notat etiā sm Chryso.
māsuetudo ioseph. q̄ nulli narrauit suā suspica-
tionē sꝫ in se cogitabat. Et statim subdit cōdi-
cio certificātis [Ecce angelus dñi] Qui descri-
bit pmo quātū ad pmptitudinē appēdi. cū dic̄.
[Ecce] Solet enī scīs angelica cōsolatio in du-
bijs pmpte subuenire. q̄ fidelis deꝰ nō patit su-
os tēptari vltra q̄ pñt sustinere .j. Cor. x. Scđo
quātū ad psonā apparētis cum dic̄ [āgelꝰ dñi]
Scđm beatū Aug. iste fuit gabriel. q̄ pꝰ vgīnē
de icarnatiōis mysterio edocuerat. Qui bñ an-
gelꝰ dñi dr̄. q̄ a dño missus. ⁊ q̄ dñi occultū my-
steriū peractabat. Tertio quātū ad pñtē appen-
tis cū dic̄ [appuit] Nā h̄ verbo appuit sm glo.

signat pñtās apparētis q̄ qñ vult ⁊ q̄ñ vult se ex
hibet videndū. Quarto q̄ntū ad tps ⁊ modū ap
paritiōis cū dic̄ [in somnis] forte et cogitatū ⁊
anxietate animi oppssus somno illi viso āgeli-
ca appruit h̄ Hic q̄ri pōt dr̄. Primo
q̄ de cā angelꝰ appuit ioseph. Ad h̄ Chryso. red
dit tres rōnes. Prima ē ne iustꝰ hō iniustā reꝫ
faceret ignorās ⁊ ex pposito iusto. Scđa ē pp̄ter
honorē matris. Nā ī si dimissa fuisset. ⁊ si nō apd̄
fideles tñ apud infideles turpi suspitiōe nō caru
isset. Q, vt dic̄ Remig. Si eā dimisisset ppatu
eēnt q̄ nō magis autumarēt eā eē meretricē q̄ꝫ
virginē. Idcirco repēte cōsiliū ioseph. diuio mu
tatū ē p̄silio. Tertia rō ē vt intelligēs ioseph scāꝫ
cōceptionē. diligētiꝰ se custodiret ab illa q̄ꝫ pri-
us. Quarta rō pōt addi sm glo. Ne vlteriꝰ pre-
meret illū dubietas quē cōmēdauit eq̄tas. Itē
querit q̄re eo dubitante et cogitante appuit. ⁊ nō
pꝰ añ cōceptionē vgīnis vt nō dubitaret. Ad
hoc rñdēs Chryso. reddit siliter quattuor rōnes.
Prima est ad vitandū culpā infidelitatis in io-
seph. ne pateret q̄ passus est zacharias. Incredi-
bilior enī erat res virginē posse cōcipe q̄ꝫ anum.
Scđa ad astruendā maiorē fidē verbis angeli.
Dū enī ioseph audiuit ab angelo q̄ intra se co-
gitauerat. indubitabile signū erat q̄ a deo mitte
ret cuius solꝰ est scire secreta cordis. Tertia est
vt insuspicabilior eēt sermo euāgeliste. demon-
strās ioseph passū q̄d pbabile ē viriū pati. Quar-
ta est vt eo magis vgo oēm malā suspitionem
effugeret q̄ vir q̄ zelotypiā passꝰ erat eā suscepit ⁊
pꝰ pceptionē seruauit. Itē q̄rit cū maria vide-
ret sponsū suū dubitantem. q̄re ipsa eū nō certifi-
cauit. exponendo sibi modū cōceptiōis sue. Ad
hoc pma rō est sm Chrys. Q, virgo nō estima-
bat sibi credi a sponso ⁊ maxime iam in suspitiō-
nē adducto. Alia cō pōt eē. vt hoc factum sit ad
maiorē certitudinē ⁊ euidentiā facti ⁊ amotiōeꝫ
ōis nostre dubitatiōis. vt ioseph pꝰ dubitaret
⁊ dubitās certitudinē reciperet. Sicut de sancto
Thoma dicit. Itē querit quare in vgīne hoc
factū nō ē. vt post cōceptiōeꝫ ei angelꝰ annūcia-
ret. Ad hoc rō est sm Chryso. Ne virgo ī turba-
tione et angustia poneret. Q, si verū nesciret co-
gitasset de se aliqd̄ incōueniēs. Oportebat autē
extra tbatiōeꝫ eē illā mrēꝫ q̄ dñm pacis ⁊ gaudij ī
se recepit. Alia rō pōt eē. q̄ꝫ pueniēs fuit ⁊ cōso-
nū rōni. q̄ pꝰ pceptꝰ vgīs pcuraret q̄ ipa ignaret vt
ostēsū ē supra ī pncipio euāgelij. Mat. ꝰ ē ¶
Itē q̄rit q̄re āgelꝰ nō manifeste extra somniū
apparuit Joseph sicut apparuit virgini. zacharie
⁊ pastoribus. Ad hoc sūt q̄nqꝫ rōes. Prima sꝫ
glo. interli. In somno apparuit non manifeste

visione. quia ipse dubietate animi premebatur velut somno infidelitatis. Secūda ratio est ſm Au. ſ vt sopitis sensibus exterioribus. liberius perciperet diuinitus annūciatū. quia aciem mētis plerūqꝫ retundunt corporei sensus. Tertia ratio ē ne si in vigilia apparuisset ei putaret eē vir. q astuta deceptione virginem excusare tueret. Quarta est ſm Chryso. vt quēadmodū dormiēte adā creauit mulierem. sic et isti dormiēti cōsignaret diuinitus vxorē. Quinta rō est ſm eūdē Chry. quia valde fidei erat Joseph et nō indigebat visione sensibili. tāqꝫ parat⁹ optime ad spūs trāspositionem. Pastores autem indigebant corporali apparitiōe quasi rudes. et zacharias sicut minus credens. Beata vero virgo quasi pmo de maximis instruēda et vt vigilās rn̄deret et cōsensum fidei verbis exprimeret. Item queritur qualis fuit ista visio in somnis. Ad hoc dicēdū ſm Raba. q qūo iacob scalam vidit p imaginē quādā oculis cordis ōnsam. sic fuit hic. De inde cum dicit Joseph fili dauid Ponit euāgelista veritatis certificatiōem. Et tria facit. Qr pmo tangitur angeli familiaris allocutio. Secūdo subdit angelica cōfortatio. Ibi noli timere Tertio subiūgitur ipa veritatis certificatio. Ibi Quod enī in ea natū ē In familiari allocutione exprimit et ppriū nomē et genus. In eo qdem q pprium nomen exprimit quasi notū et familiarem eum sibi ostēdit ſm glo interli. In eo vero q gen⁹ cōmemorat ſm Chryso. reducit eū in memoriā pmissionis facte dauid de ipo christo. Quasi diceret ſm glo. Recognosce pmissionem factam eē dauid. de cui⁹ stirpe tu es et maria. et vide impletum in ea. B Deinde subditur angelica confortatio p quam timore ioseph excludit Noli timere In quo ſm Chrysosto. ostēdit eum timuisse ne offenderet deum si illā teneret quā adulteram estimabat Dicit ergo Noli timere quasi diceret. hoc nō est mortis causa sed vite. illa enim que vitā pturit. nō meret occidi Et nota hoc q dicit Noli timere cognitorem se cordis eius ostendere voluit. vt p hoc futurorū bonorum que de christo dictur⁹ erat faceret fidem. Nota etiam q pprium ē spirituum bonorū timorem mentis expellere. E conuerso mali semp faciūt. Et notandum q quia timor impedit cognitionem. ideo ille angel⁹ volens virginem de incarnatiōis misterio edocere prius ab illa timorem expulit. d. Ne timeas maria. Sic etiam nunc a sponso matris christi pmo timorem abiecit. quaten⁹ intelligat diuina secreta. Dubitaret autem aliquis. Cum ioseph iam actu habuerit mariam in domo nec eam dimiserit. qūo ei dicitur Noli timere accipere Ad hoc dicendū dupliciter Uno modo ſm Chrysosto. exponitur accipere. id est. in⁹ retinere. Jam enim eam mente et pposito dimiserat. Alio modo exponit ſm Raba. noli timere mariam accipe nuptiali cōuentu et assidua cohabitatione. Et ſm hoc accipe hic idē est quod traducere ſm supra prehabita Et sic pertinenter angelus locutus est ad ppositum. Dictum enī fuerat q Joseph noluit eam traducere. Unde dic et angelus Noli timere eā traducere Et sic nullum dubium. E Item dubitaret aliquis qūo dicit mariam cōiugem suā cum fuerit sibi solum desponsata. Coniuges vero dicunt a cōiunctione que est copula carnalis. vel a iugo q nubentes inuicem subiici solent ſm Isido. Ad quod dicēdū. q ſm Isido. ix. ethymo. c. vij. Coniuges verius appellant a pma desponsatione fide quāuis inter eos adhuc ignoret coniugalis cōcubitus. Sic maria ioseph cōiunx vocat. inter quos nec fuerat carnis vlla cōmixtio. Cōiunx ergo erat vt dicit glo. non cōcubitu sed affectu. nō cōiunctione corporum sed animorū. Unde sic dicitur in decre. ſm mentem Aug. xxvij. q. ij. ca. Juxta hanc. Sicut ioseph pater domini dictus est nō effectu geniture sed officio et cura pendendi. sic et coniunx matris eius appellatus est. non cōiugij effectu sed subministratione necessariorū et indiuidue mētis affectu Et nota ſm Chrysosto. Quia tunc angelus copulat virginē sposo sicut eam postea ipse christus in cruce cōmēdauit discipulo. iubens illū vt reciperet eam in suā Exponit. xxvij. q. ij. Si enim. Ubi videtur velle glosa q viuente etiam ioseph separata est vgo ab eo. Quod est contra magistrum in historijs q dicit. q ioseph mortuus erat tpe dominice passionis. F Sequitur Quod enī in ea Ubi ponitur ipa veritatis certificatō testimonio angeli. quod consistit in duobus. Quia pmo certificat de pterito. Secūdo annunciat de futuro Ibi Pariet aūt filiū Certificat aūt de pterito exprimens modum conceptionis et dicit. Bene dico. Noli timere Quasi diceret. Ne suspiceris q hic interuenerit hūana conceptio Qd enim in ea natum est id est conceptum et factū de spū sancto est id est virtute spūs sancti ē cōpletum. Ubi notandum ſm glo. q aliud est nasci in ea et aliud de ea. Nam de ea nasci est in lucē pferri. In ea autem nasci est cōcipi. Et ſm hoc dicitur q duplex est natiuitas scꝫ in vtero et ex vtero. Quomodo autem hec ineffabilis natiuitas fuit d spūscō habes supra i euāgelio Miss⁹ ē G Deīde cū dicit Pariet aūt filiū annūciat d

futuro. et sūetna q̄ angelus ꝑ hec ei annūciat. Primo ānūciat pueri editionē. d. Pariet aūt filiū. et id erat necessariū ꝑ curātiōi. quāuis non fuisset necessarius conceptiōi sm̄ Aug. vt nō solum sis tutor femine fragilitatis et testis sue virginitatis. sed et nutricius filij tante ꝓlis. Sz quare nō dicit pariet tibi filiū. sicut zacharie Luc. i. Sz dicit absolute et indiffinite. pariet filiū. Ad hoc Chryso. reddit duas rōnes. Prima est q: mulier que ex viro cōcepit marito suo filiū parit quia magis ex illo est q: de ipsa. Hec aūt que non de viro cōcepat. non viro filiū pepit sz sibi tantūmō. Alia rō est. vt ostēdat q: eū nō vni homi peperit. sz orbi terrarū vniuerso. ¶ Secundo annūciat nōis impositionem dicens. Et vocabis nomē eius iesum. Dicit aū et vocabis. non īpones sm̄ Raba. Quia ab eterno impositū est. Hoc eniz benedictum nomen fuit ab eterno ꝑordinatū. a patriarchis desideratum. a ꝓphetis ꝓphetatū ab angelo ꝓnūciatū virgini et ioseph a fidelib' veneratū. Tertio annūciat futurā redemptionem que q: scit ex ipsa rōne nois id subdit exprimens rationem ꝑdicte noiatiōis. et dicit. Hūdico q: vocabit iesus id est saluator. Ipse enim saluum faciet. nō quēcūqz. sz ꝑplm suū et sz p fidez adherentem et ipsum bonis opibus imitantez. A quibus aūt saluet ostendit. q: a peccatis eoꝝ. Fatui enī iudei sūt qui expectant christuz vt saluet eos ab hostibus visibilibus et exterioribus Sed christus est saluator q̄ ab omni hoste liberat et ꝑncipaliter a peccatis. Non aūt saluet armis pugnando sz peccātā relaxādo. vt dicit Remigius. Et p hoc notatī verus esse deus. quia soli' dei est saluare a peccatis. Dicit aūt eoꝝ sz que ex eis sunt sm̄ glo. interli. Nihil enī est nostruz nisi peccata. iuxta illud Osee. xiij. Perdicō tua israel ex te tantū. ex me autē auxiliū tuū. Notandū aūt q: nō debet videri modicū saluari a peccatis. quia nulla seruitus miserioꝝ q̄z seruire peccatis et hoc ꝓpē vilitatē ipoꝝ. Vñ Hiere. iij. Leua oculos tuos in directo et vide vbi nunc ꝓstrata sis. i. q̄z vilē p peccatū deiecta. Itē nulla seruitus diuturnioꝝ. Potest enī seru' aliqñ fugere dominū suū. sed peccatū sequit̄ fugientē. Vñ btūs Aug' sup Joh. Nō fugit seipsam inquit mala cōscientia. nō enī q̄ erat sequit̄. imo nec recedit a se. Itē nulla seruitus verecundioꝝ. Magna verecundia est q: nobilis anima seruituti obnoxia sit Ro. vi. Quē ergo fructum habuistis in illis sz peccatis in quibus nunc erubescitis. Itē nulla seruitus infeliciorꝝ. Cum enim aliarum seruitutum sit aliquod premiū desiderabile. illius tamen nulla merces est nisi mors eterna Vñ Ro. vi. Stipendia vero peccati mors est. ¶ Aliter vero ꝓsequēdo passū istum sm̄ lecturam aliam qua dicit ioseph non dubitasse. ꝓbatur hic modus cōceptionis christi p testimonium angeli. Et duo facit. Primo ponit ipsius ioseph p angelum cōfortatio. Secō subdit explicata sibi facta reuelatio' ibi. Quod enī in ea natum est. Quātū ad primū dicit sic euangelista. Hec aūt eo cogitāte. sz qualiter ab illa se retraheret ex humilitate tāqz indignus. et quō eā ita prudenter dimitteret. ne ex hoc apō alios quoꝝ res tanti mysterij latebat aliqua nota infamie suboriri posset. ecce angelus dñi in somnis apparuit ei. totū expone sicut supra. Apparuit autem angelus nō ad auferendū dubitationez. sz ad confortandū eum in admiratione suspēsuz et corde humiliatum. Quod semꝑ dñs cōsueuit facere suis. Juxta illud ps. Cor contritum et humiliatū de' non despicies. Joseph inqt fili dauid. De genere dauid eum eē commemorat in quātenus eum magis animaret. ne se a sacramento retraheret. quod in stirpe dauid implendū erat. Noli timere accipe mariam cōiugem tuam. Timebat enī ioseph in more cuiusdā reuerentie Sicut moyses cū videret rubū ardētē timuit ꝑprius accedere. Non apppies inquit huc Exo. iij. Sic hic. Sequit̄. Quod enim in ea natum est. Ubi ponit̄ explicita reuelatio facta ipsi ioseph. Antea enī nouerat implicite qd̄dam diuinum eē in cōceptu virginis vt supra dictum est p Chryso. Explicite vō nesciuit factum et modū mysterij cōceptionis. ideo hec explicite sibi reuelant̄ p angelum. Et tūc expone singula sic supra

Sermo de eodem LV

C Um esset despon sata mater iesu maria ioseph ꝯc. Ad explicanduz virginei partus mysteriū obmutescit ligua. obstupescat intellectus. et deficit oīs sensus. Admiratur q̄ntā hoc angel' ānūciās āmirat̄. virgo ipsa audiens ꝑturbat̄ Elizabeth ꝑpendēs ex reuerētia reuerberat̄ Johes in vtero ꝓsentiēs iocundatur et ipe ioseph iust' se idignū ꝯginis ꝯsortio meditatī. Quid ꝓla. Celū stuper nata non sustinet. q: vna puella deū ī pectore suo capiat et hoīez vezo in vio suo clauso pⁱat. Hoc cōsidrās btūs Ber. ī quodā sm̄oē d̄ natali sic exclamat. d. O natiuitas illūata scītate honorabil' mūdo amabil'. hoīb' collati magnitudīe bñficij īnuestigabl' et āgelis ꝓfunditate mysterij. Et in his oībus admirabilis singulari excellentia nouitatis. vt pote q̄ nec Primā silem visa est. nec hīc sequētē Hui'

itaque ineffabilis mysterii modum et ordinem euangelista in hodierno euangelio describit ita exordiens in litera. Christi autem generatio sic erat. Et tunc subinfert verba proposita. Cum esset desponsata mater iesu maria ioseph. In quibus quidem verbis gloriosa virginis primo describit quattuor. Primo quantum ad eius mysticam desponsationem. Cum esset desponsata ioseph. Secundo quo ad eius mirificam fecundationem. mater eius. Tertio quo ad eius typicam nominationem. maria. Quantum ad primum est sciendum quod desponsatio virginis bene dicitur mystica propter plura in ysteria. propter que dicitur fuisse desponsata secundum varios doctores quorum rationes sunt supra in expositione. euangelij Missus est super verbo desponsatam viro. Nec etiam caruit mysterio quod fuit desponsata tali viro scilicet ioseph. Cuius rationes habes quasdam supra in euangelio missus est. Et alias rationes ad idem habes supra in expositione euangelij hodierni. Preter quas rationes ad presens potest assignari vna ratio. quare beata virgo fuerit desponsata. videlicet propter designationem mysterii vt scilicet daretur intelligi. quod anima fidelis verbum eternum mentaliter conceptura debet esse desponsata deo patri per amorem castissimum indissolubilem vnionem. Et hoc patebit infra in secundo processu B Quantum ad secundum sciendum quod fecundatio virginis bene fuit mirifica. quia non ex virili semine sed ex mystico spiramine fuit celebrata. prout aperte exprimit litera sequens. Quia antequam conuenirent. inuenta est in vtero habens de spiritu sancto et sic tamen fuit mater concipiendo que postmodum facta est mater pariendo. Mater inquam eius. Virg. Cuius eius. Mater dei vnigeniti. Digna digni. immaculata sancti. vna vnius. vnica vnici. Et sequitur Et tu qui in celis est sine matre et in terris sine patre. Plura verba Virg. de omel. habes supius in expositione euangelij. Est autem notabiliter aduertendum. quod hec mater pre ceteris matribus preualere facta est in multis. Primo in sua conceptione. Et hoc in quattuor. Nam alie matres de communi lege omnes concipiunt cum pudore. cum corruptione. cum pollutione. cum concupiscentie rationem absorbente oblectatione. Hec autem mater econuerso concepit cum pudore vel cum pudicitie honestate. quia angelica salutatione cum claustri virginei integritate quia celica irroratione. cum illibata corporis puritate. quia spiritussancti superuentione. cum limpida rationis perspicacitate. quia in summa contemplatione. Et hec quattuor tangit beatus Bern. in sermone de vigilia hodierna sic dicens. Intuere obsecro quale sit illud quam nouum quam mirabile quam iocundum. Quid enim pulcrius quam generatio casta. Quid generosius quam sincera et sancta conceptio in qua nihil est pudoris. nihil corruptionis vel fetoris. Et subdit. Impleri per gratiam quod conceptam nesciret spiritu superueniente altissimi patris filium quod viri dedignaretur admittere. Secundo in gratia in vtero gestatione. Et hoc in tribus. Cetere namque matres gestant conceptum suos cum labore et corporis aggrauatione. cum animi depressione et cum appetitus et morum alteratione. Hec autem econtrario gestauit conceptum suum cum corporis agilitate. cum animi hylaritate. cum appetitus et morum equalitate. Et hoc patet in eo quod gestauit conceptum ascendens in montana cum festinatione. in quo ostendit corporis agilitatem. Et fecit hoc festina pro voto leta pro officio vt dicit Amb. In quo patet animi hylaritas. Ministrauit autem ibi elizabeth. In quo morum equalitas. Tertio in partu. Et hoc similiter in tribus. Alie enim matres pariunt cum dolore. cum merore et cum languore. Hec autem mater peperit econuerso cum deliciosa suauitate. cum gaudiosa alacritate. et cum vigorosa incolumitate. Unde beatus Augustinus in ser. de natiuitate beate marie virginis. Exultauit maria. et matrem se leta miratur. et de spiritusancto se peperisse gaudet. nec quia peperit innupta terretur. sed quia genuit cum celsitudine miratur. Quarto in prole. Et hoc similiter in tribus. Nam aliarum matrum nati cum sint puri homines nascuntur cum miseria humane conditionis. cum macula originalis infectionis. et cum penuria habitualis perfectionis. Sed istius matris gloriose natus fuit deus et homo. et per hoc exemptus fuit a lege culpabilis miserie a fomite carnalis illecebre et a fece naturalis inopie. Istas exemptiones filii simul et plures commendationes matris pulcre tangit Orige. super Cant. sic dicens. Nulla mater electa excepta ista. nulla ipsius excepta ista. Omnis mater amans ista amor. Omni matri displicet aliquid in filio vel secundum non habitum vel secundum minus habitum vel secundum commissum. Huius autem filius eo placuit quia omnia habuit. nihil amisit. nihil commisit. nihil neglexit. Omnis mater adulto filio supplicat. hec imperat. Nulla mater inquam tam mater super omnem hominem hec super omnes angelos et homines. Ecce igitur qualis sit mater. C. Quantum ad tertium est sciendum quod hoc venerabile nomen maria habet quadruplicem vel etiam septuplicem interpretationem secundum diuersa linguarum idiomata. Primo maria hebraice interpretatur stella maris vel illuminata seu illuminatrix. Stella quidem dicitur pro quanto hodie radius eterni luminis est enata. De hac stella prophetatum est Nume. xxiiij. Orietur stella ex iacob. Quod verbum pertractans beatus Ber. dicit sic. Ipsa est preclara et eximia stella. ex iacob orta. Cuius radius vniuersum orbem illuminat. cuius splendor prefulget in superis et inferos penetrat. Secundo dicta est stella maris pro quanto p

mare huius seculi nos dirigit ad portu[m] p[at]rie p[er]ducendo. In cu[ius] etiam signu[m] in natiuitate chri[sti] stella magis apparuit, que eos ad natum infantem perduxit. De hac maris stella sic dic[it] Innocen. Quibus auxilijs p[er]it naues p[er] tot pericula p[er]transire vsq[ue] ad lit[us] patrie. Certe in quit p[er] duo p[er] lignum et p[er] stellam, id est p[er] fidem crucis et virtutez lucis qua[m] pep[er]it nobis stella maris maria. Item maria interp[re]tat[ur] illuminata p[er] qua[n]to ipsa p[er] i[n]habitatione[m] filij dei veri solis luminis grati[e] totaliter p[er]fusa est. Unde Apoc. xviij. Vidi angelu[m] dei descendente[m] de celo habente[m] p[otes]tatem magna[m] et terra illuminata est a gloria ei[us]. Angelus iste est filius dei, qui est magni co[n]silij angelus, a cuius gloria terra id est beata virgo illuminata e[st] p[er] gratie plenitudine[m] ta[n]ta[m] q[uod] ipsa p[er] redundantiam accepti luminis totum orbem vlterius illustrauit. Unde etiam illuminatrix interp[re]tata est p[er] quanto videlicet ipsa splendore gratie et exemplis sue sanctissime vite mundu[m] illustrauit. Unde de ea canit ecclesia. Cui[us] vita inclita cunctas illustrat ecclesias. Hinc ait Bern. Tolle h[oc] corpus solare quod illuminat mundum, vbi dies. Tolle mariam hanc maris stellam q[ui]d nisi caligo inuolue[n]s et vmbra mortis ac densissime tenebre relinquunt. ¶ Ite[m] maria syriace interp[re]tatur domina, p[er] qua[n]to ipsa domina existit, non tantu[m] hominu[m] in terra, verum etiam angelorum in celo, et demonum in inferno. Est quidez d[omi]na hominum tam iustoru[m] q[uam] peccatoru[m] i[n] mu[n]do. Unde deuotus ille Ans. ad eam exclamat. O domina magna cui gratias agit contio leta iustoru[m], ad qua[m] territa fugit turba reoru[m]. Ad te p[re]potens domina ego peccator anxius co[n]fugio. Te d[omi]na magna et valde magna vult cor meum amare. Te cupit os meum laudare, te desiderat venerari mens mea. Te affectat exorare anima mea, quia tuitioni tue se commendat tota substantia mea. Est etiam domina angeloru[m] in celo. Unde beatus Aug[ustinus] ipsam alloquens sic ait. Si te celum vocem altior es. Si matre[m] gentium dixeram p[re]cedis. Si d[omi]na[m] angeloru[m] nominem p[er] omnia esse co[m]p[ro]baris. Si formam dei appellem digna existis. Est p[re]terea d[omi]na demonu[m] i[n] inferno. Unde ipsa dic[itur] e[ss]e eis terribilis vt castroru[m] acies ordinata Cant. vi. Q[uo]d verbum p[er]tractans beatus Bern. dicit sic. Non ta[n]tu[m] timent hostes visibiles qua[m]libet multitudinem castroru[m] copiosam, sicut aeree potestates Marie vocabulu[m] p[ro]rogatiuum et exemplum fluunt et pereunt sicut cera a facie ignis vbicunq[ue] inueniunt crebram hui[us] nominis recordationem, deuotaz inuocationem et sollicitam imitationem. ¶ Item maria latine deriuat[ur] a mari, p[er] qua[n]to in ipsa est confluentia omnium gratiaru[m], sicut omnia flumina confluunt ad mare. Hoc patet inducendo p[er] singulos gradus et ordines angelorum et s[an]c[t]oru[m] Hiero. Ceteris p[er] partes p[re]statur gratia, in mariaz vero se totam infudit gratie plenitudo. Ite[m] maria hebraice deriuatur a mara quod est amara latine p[er] quanto ipsa in filij passio[n]e amaritudine et dolore plena fuit, qua[n]do gladius doloris ipsius felicissimam animam p[er]transiuit Luc. ij. Unde ipsa potuit tunc dicere illud Ruth. j. Non vocetis me noemi, id est pulcram, sed vocetis me mara, hoc est amaram, quia amaritudine valde repleuit me d[omi]n[u]s. Unde Aug[ustinus] dicit. Illa pia mater i[m]mani dolore iubilans pectora delicata contundens ita ipsius viscera omniaq[ue] fatigauerat membra, vt incessu deficiens, vix p[er]uenire potuisset ad christi fun[us]. ¶ Ite[m] maria latine ethymologizando vtra[m]q[ue] deriuationem iam immediate dicta[m] simul comp[re]hendit dicendo sic. Maria quasi mare amarum. Et hoc conuenit ei, p[er] qua[n]to mare p[rese]ntis seculi in tota vita sua fuit sibi amarum et insipidum p[ro]pter desideriu[m] vide[n]di filium in regno suo. Si enim Paulus desid[er]io patrie flagrans cupiebat dissolui et e[ss]e cum christo. Quid putamus beatam virginez multo ampliori desiderio estuasse, vt dissolueretur et esset cum filio suo. Unde legitur q[uod] post ascensionem domini, p[ro] aliquali sua consolatio[n]e, loca omnia filij sui scilicet locu[m] baptismi, ieiunij, passionis, sepulture, resurrectionis et ascensionis q[uam]diu vixit deuotio[n]e sedula visitabat. Igitur quia istud venerabile nomen maria est tante virtutis et gratie. Inuocemus eam orantes deuote cum beato Bern. sup[ra]missus est et dicentes. O virgo virga sublimis. O vere celestis plantatio. O vere lignum vite quod solum fuit dignum portare fructum salutis, p[er] te accessum habem[us] ad filium tuum. O benedicta inuentrix gratie, genitrix vite, mater salutis, vt p[er] te suscipiat nos qui p[er] te datus est nobis. Excuset apud ip[su]m integritas tua culpam corruptionis nostre, et humilitas tua deo grata nostre veniam impetret vanitati, copiosa caritas tua cooperiat multitudinem peccatorum nostrorum, et fecunditas gloriosa fecunditatem nobis conferat meritorum. Domina nostra, mediatrix nostra, aduocatrix nostra, tuo filio nos reco[n]cilia, tuo filio nos commenda, tuo filio nos rep[re]senta. Fac o benedicta p[er] gratiam quam inuenisti, p[er] p[re]rogatiuam quaz meruisti, p[er] misericordiaz qua[m] pep[er]isti, vt q[ui] media[n]te te dig[natu]s e[st] fieri particeps infirmitatis et miserie nostre, te q[uo]q[ue] intercede[n]te participes faciat nos glorie et beatitudi[ni]s

sue. Quod nobis pstare dignet̃ ꝛc.

¶ Subsermo de eodem LVI A

C Um esset despon
sata mat̃ iesu maria ioseph ❘ Ubi
supra. Sicut dicit Aug⁹ in li. de v̾
ginitate. felicior ẽ ptus spūalis q̃z carnalis. Be
atior enĩ fuit maria ꝯcipiẽdo christũ mẽte q̃z car
ne. Materna enĩ ppinq̃tas ei nihil pfuisset. si ñ
felicius ipm fide q̃z carne gestasset. Un̄ cũ mulí
er illa in euãgelio. Lu. xj. dixisset. Beatus venter
qui te portauit. Rñdit iesus. Quinimo beati
qui audiũt verbũ dei. Quasi. d. s̄m beatũ Aug.
Mater mea quã appellas felicez. inde felix est. q
verbũ dei audiuit ꝛ custodiuit. non quia in illa
verbum caro factũ est. Expositis ergo v̾bis pre
missis de btã virgine put mater dñi s̄m carnez.
Restat ea nũc exponere de eadem gloriosa v̾gi
ne ꝛ ꝑ consequẽs de qualibet aĩa fideli put ẽ ma
ter verbi eterni s̄m mentẽ. Ad cui⁹ euidentiam
est sciendũ q sicut in matrimonio carnali ad h
q aliqua fiat legitime mat̃ s̄m leges ꝛ canones.
tria requirunt̃. scz legitima desponsatio. nuptí
alis solennizatio ꝛ dotis debita assignatio. Sic
spūaliter vt aĩa fidelis efficiat̃ mater verbi eter
ni. tria his silia exigunt̃ que tangunt̃ in verbis p̄
assumptis. Primũ est anime deuote cum deo
desponsatio amorosa ❘ Cum esset desponsata ❘
Secundũ est ipsius anime desponsate fecũda
tio generosa ❘ mater eius ❘ Tertium est ipsi⁹ fe
cundate dotatio gratiosa ❘ Maria ❘ . B .
¶ Quantũ ad primum est sciendum q s̄m iura
desponsatio est legitima ꝯiunctio animorum
maris et femine ꝑ verba de presenti expressa. Et
est matrimoniũ verũ ꝛ ratum quãuis nondũ
carnali copula ꝯsũmatum. quale matrimoni
um fuit inter mariam ꝛ ioseph. Fuitq̃z illud sacra
mentũ institutum in statu innocentie. et tunc si
gnificabat vnionem anime ad deum ꝑ amorez
vnicum ꝛ castissimũ. Nũc autem post lapsum
carnali copula subsecuta significat etiã ꝯiuncti
onem christi ꝛ humane nature vel christi ꝛ eccle
sie. Sed ad hanc scdãz significationẽ ptinent ea
que dicta sunt in primo pcessu. Nũc vero loquẽ
dum est de prima significatione ꝑ quãto hoc sa
cramentum desponsatiõis vel matrimonii spi
ritualis quo anima vnit̃ deo. ipsa anima r̾bige
na qdammodo reintegrat̃ ad statũ innocentie.
Que quidem desponsatio hebet fieri ꝑ amorez
vnicum et castum. Iste autem amor castus req̃
rit tria attributa. vt videlicet sit sũmus. singula
ris ꝛ vnicus ad instar sponse castissime sponsũ
suum diligentis. Que tũc sũme eum diligit. q̃n
nullũ aliũ tanto desiderij ardore diligit. Sin
gulariter diligit. quãdo nullum aliud ad illũz
finez diligit. Unice vero diligit. quãdo sine illo
nihil diligit ita q si qd aliud diligit in illo ꝛ illi et
ppter illum diligit . C . ¶ Primo ergo dico q
ad amorem castum exigit̃ q sit sũmus. vt vide
licet anima deo desponsata ita eum summe di
ligat. q nihil aliud tanto desiderij estu intensi
ue diligat vel vnq̃z dilexerit. Quod pulcre d̾cla
rat Rich. li. v. de cõtemplatione. c. xvj. Cogita in
quit qd q̃d sit quod in vita tua ardentius dilexe
sti. anxius cõcupisti. quod te iocundius afficiet
ceteris omnibus pfundius delectabat. Consid̾
rã ergo si eandem affectionis violentiã. delecta
tionis q̃z abundantiaz sentis q̃n in summi dile
ctoris desiderium inardescit. quãdo in eius di
lectione requiescit. ꝛ si ardor desiderij et dilectio
nis animam tuam in diuinis affectibus minus
penetrat. tepedius q̃z exagitat q̃z in alienis affecti
bus aliq̃n solebat. non summe deum diligis.
. D ¶ Secũdo requirit̃ q huiusmõi amor sit sin
gularis. vt videlicet anima ita singulariter ĩ deo
finem sue dilectionis constituat. q in nullo alio
delectationez et consolationẽ aliquã querat vel
recipiat. Quod sic declarat idẽ Richar. subdẽs
post verba p̄missa. O si unquã tantam prox⁹
forte validiorem dilectiõis vel delectatiõis vio
lentiã in intimis tuis circa diuĩa senseris. q̃z alias
vnquã expta fueris. Uñ si adhuc forte aliquid
aliud sit in quo delectari vel ꝯsolari possis. Cer
te si alienã aliquã consolationem queris aut re
cipis. deum tuum quãuis fortasse summe. non
tamen singulariter diligis. . E . ¶ Tertio req̃ri
tur q huiusmodi amor castus sit vnicus. vt vi
delicet anima ita vnice deum diligat q nihil ali
ud diligat. quod non in illo ꝛ illi ꝛ propter illũz
diligat. Unde beatus Aug⁹ iiij. cõfes. Minus
te dñe amat q̃ aliqd tecũ amat qd ñ ppt̃ te amat
Ad istuz amorẽ hortatur animam Hugo in de
arra anime sic. d. O anima dilige illum. scz spon
sum tuum. dilige te ppter illum. dilige dona illi
us ppter illum. dilige illuz vt fruaris illo. dilige
te q diligeris ab illo. dilige in donis illius q do
nata sunt ab illo. Illum tibi et te illi dilige dona
illius ab illo tibi et propter te. Et subdit Hec pu
ra et casta dilectio. Hoc casto amore estuabat
sponsa cum dixit Cant. ij. Dilectus meus mihi.
ꝛ ego illi. Et Rurs⁹ Cant. vij. Ego dilecto meo
ꝛ ad me conuersio eius. Et signanter sponsa ap
pellat sponsum dilectum suum. nullũ aliud ei
nomen imponẽs. sed absolute vocat eũ dilectũ
suũ innuẽs q nullo alio noĩe magis ꝓprio ꝛ amo

ri suo magis accommodo possit eum explicare
. F. ¶ Quātū ad scdm est sciendū. q in oī fecū
datiōe vel generatione est cōsiderare duo ex pte
pncipij actiui scz ipm generās. z virtutem q ge
nerat. Et similiter duo alia ex pte pncipij passiui.
videlicet subiectum cōcipiēs z virtutē qua cō
cipit. Patet hoc primo in generatione corpo
ralium. Nam in generatiōe generās est pater.
virtus generatiua est virt9 illa formatiua que
est in semine. Subiectum recipiēs vel cōcipiēs
est mater. virtus cōceptiua est fecūditas mater
na: que non ē aliud nisi naturalis disposito seu
receptibilitas illius actiōis. qua generans imp
mit formam suam pducendo sibi simile ī natu
ra. Idem etiā patet in generatiōe ignis. cū ignis
generat ignem. vbi generans est ignis. v̄tus q̄ ē
forma siue virt9 illa actiua qua ignis potest for
mare sibi simile in natura. Subiectum recipiēs
est materia ignibilis vt lignum vel aliqd hmōi
virtus vero receptiua actiōis hmōi est natura
lis dispositio in ligno qua est in potentia ad for
mam igneam. Hoc etiam patet in generatione
eterna qua deus pater generat filium. vbi perso
na patris est generans. virtus generatiua ē po
tentia qua pater est fecundus actiue ad cōican
dū formam suam. Subiectum vel habēs se ad
modum subiecti est intellectus paternus. qui ē
quasi subiectum de quo pater generat formam
suam intelligendo seipsum. Uirtus cōceptiua
est naturalis dispositio ipsius intellectus diui
ni. qua fecundus est. q. passiue ad formam de ip
so pducendam siue ei imprimendā. Et sm istum
intellectum intellectus diuinus dicit habere ra
tionē vteri. Iuxta illud ps. Ex vtero ante luciferū
genui te. In tali enī vtero sapiētia genita. dicit se
conceptam esse. Prouerb. viij. Nec dum erant
abyssi z ego iam cōcepta eram. Ecce materna fe
cunditas in generatione diuina. · G. Sic
etiam in fecundatione aīe in cōcipiendo verbū
eternū est eadē quattuor cōsiderare. videlicz ge
nerās. z hoc est tota trinitas. cū opa dei ad extra
sint indiuisa. licet spēaliter attribuat spūisancto
sicut et fecundatio beate virginis. z hoc est rōe
clementie et bonitatis que attribuit spūisancto
Uirtus qua aīam fecundat est verbum dei qd
habet. q. vice seminis. Iuxta illud Luc. viij. Se
men est verbū dei. Unde z de beata virgine dr
in hymno. Intacta nesciēs virum verbo conce
pit filium. Et intellige hic p verbum dei virtutē
missam a deo p verbum siue pdicatum siue in
spiratum siue meditatum. Nam verbū dei ha
bet virtutem fecundatiuā. ppter quod sm Au
gustinū compat pluuie fecūdanti terram. Un

Ambr. sup illud ps. Eloquiū tuū viuificauit me
Hec est enim inquit alimonie mentalis substā
tia. qua alitur pascitur z fecundat. Nec qcq alī
ud q viuere faciat animam rōnalem qz eloquī
um dei. Quō autē verbum dei actiue fecundet
animam docet Bern. sup Cant. sermone. lviij.
sup isto verbo. En dilectus meus loquitur mi
hi. Si inqt ammonitus fuero vel foris ab hoīe
vel intus a spū de faciēda iusticia. siue de alijs q
buslibet virtutibus seu quocūqz sermone q edi
ficet ad pietatem. Huiusmodi salutaris suasio
erit mihi pfecto pnuncia imminētis aduentus
sponsi. z pparatio quedā ad digne suscipiendū
supnū visitatorem. Et q non solum hmōi vbū
pnunciet ad modum simplicis nūcij. sed z acti
ue fecundet docet idē Bern. in alio sermo. ibidē
dicens. Querit anima verbum quo illuminet
ad sapiētiam. cui maritet ad fecundationem. vi
uus enim est sermo dei et efficax. Heb. iiij. Et h
duo tenentia se ex pte pncipij actiui in fecundā
do aīam. tangunt Luc. i. de fecundatione beate
virginis vbi dicit. Spūsscūs superueniet in te. qn
tum ad ipsum generās. z virtus altissimi obum
brabit tibi. quātum ad virtutem generatiuam i
fluxā diuinitus verbo angeli nūciātis. Hinc ē
quod dicitur. q ipsa angelo nūciante concepit.
. H. ¶ Subiectum vero concipiēs est ipsa aīa.
sm supmam et nobilissimam portionem mētis.
vt patuit supra in sermone. Exultauit. Sed vir
tus cōceptiua est fides caritate formata. Unde
z beata virgo dicit fide cōcepisse. Luc. i. Btā que
credidisti. Unde Bern. Oīa pdicta quattuor si
mul de beata virgine pstringens in sermone d
natali sic dicit. O verē noua mirabilia angelus
annūciat. virtus obumbrat. spiritussanctus su
peruenit. virgo credit. fide concipit. Nequaqz
enim beata virgo verbo concepisset si non ver
bo fidem adhibuisset. Unde sicut verbum dei
quod nunciabatur per angelum habebat sibi i
fluxam virtutem generatiuam. sic fides infusa
virgini habebat sibi inditam virtutem cōcepti
uam. Sic ergo in proposito materna fecundi
tas qua anima est verbi eterni conceptiua est fi
des formata que est quedam dispositiō amo ha
bitus quidam quo anima est susceptiua diuini
influxus et spiritualis generationis. qua deus
imprimit menti formam suam. dando ei simili
tudinem deiformem. ex qua impressione aīa
concipit verbum eternū. Q autem huiusmo
di virtus conceptiua sit fides. sic est videre. Cū
enim verbum essentialiter sit noticia cum amo
re sm beatum Augustinum. xv. de trinitate.
sine noticia non est conceptibile. Nunc autem

noticia quā nos habem⁹ de diuinis est duplex. Una naturalis, que est p creaturas. ꝛ hec ē oīno defectiua ad cōceptionē verbi eterni. Quia vt dicit btūs Aug⁹. x. ꝯfes. deus nō ē aliquo sensu corpali pceptibilis. Est m̄ q̄dam lux. q̄dam vox q̄dam odor. quidā cibus. q̄dā amplex⁹ interioris hōis. vbi fulget aīe mee qđ nō capit loc⁹. vbi sonat qđ nō rapit tps. vbi redolet qđ nō spargit flatus. vbi sapit qđ nō minuit edacitas. vbi heret qđ nō diuellit sacietas. Alia est noticia accidentalis que ad p̄ns est duplex. Quedā que habetur testimonijs scripturaꝝ et miraculorum. ꝛ hec dicit̄ fides ifformis. Alia habet̄ p infusionē grē gratū facientis. ꝛ hec est fides formata. de q̄ loq̄mur hic. q̄ videlicet aīa assentit p̄me veritati ppter seipam. Uñ adueniente ista noticia vł cognitione pereūt oēs alie cognitiōes. tā naturales q̄ȝ accidētales saltim quo ad actū. Cum eniȝ alie cognitiōes veniūt in aīaȝ. tūc fides ista tāq̄ȝ velocior p̄occupat motus oīm. Verbi grā. Cū de aliq̄ articulo credito cogitas. ꝛ incidunt tibi rōes in cōtrariū. siue ex suggillatiōe naturalł cognitionis. siue in supficiali intellectiōe scripture siue ex aliqua alia suggestiōe erronea. tūc statiȝ occurrit fides p̄occupās motus taliū rōcinationū determinās sic eē credendū. Et hoc ē q̄d dicitur Act. xv. Fide purificās corda eorū. Unde fides quātū ad ppositū sic describit̄. Fides est habitus informatus caritate. illuminās mentē ad credēda. Bern̄. sup Cant. sermōe. xli. Frustra intendit̄ oculus q̄ nō sit fide mūdatus. Patet ergo q̄ materna fecūditas. siue virt⁹ cōceptiua in aīa est fides. p quā aīa capit noticiā diuinorum p quāto p eā assentit verbo dei p̄dicato vel ispirato vel etiā meditato. Unđ bñ in diffinitione fidei s̄m aplm Heb. xi. ponit̄. q̄ ipa est substantia ꝛ fundamētū sperādaꝝ reꝝ. vtpote sicut mater vel materna fecūditas pōt dici substantia vł fundamentū generationis naturalis. Sic ergo ipa fides est materna fecūditas qua aīa ē susceptiua celici illapsus v̄tutis deiformis. ac p hoc cōceptiua verbi etni. Hanc fecūdationē anime desiderās pphēta exclamauit Esa. xlv. Rorate celi desup ꝛ nubes pluāt iustū. quātū ad ifluxū virtutis actiue. Apiat̄ terra ꝛ germi. sal. quātuȝ ad habitualem dispositiōeȝ virtutis cōceptiue.

I Quātū ad tertiū est sciendū q̄ duplex ē dotatio spōse. Una muneris q̄ habet fieri ante nuptias s̄m leges. Cōfirmat̄ aūt post nuptias. ꝛ magis pprie dr̄ donatio ppter nuptias q̄. s. fit a viro mulieri. Qđ aūt mulier dat viro pprie dicit̄ dos. large m̄ vtraq̄ȝ donatio pōt dici dotatō. vt extra de donatiōibus int̄ virū et vxorē. nubēt.

Alia est dotatio nōis ꝛ honoris q̄ sequit̄ nuptias. qñ mulier sortit̄ denoīationē ꝛ dignitatē s̄m genus ꝛ statum viri. vtpote si habet regeȝ noīat̄ regina. ꝛ tūc portat insignia regalia vt coronaȝ. ꝛ hmōi alia ꝛ ita de alijs. Et vtrāq̄ȝ hanc dotationem cōsequit̄ aīa verbigena. Nā ex dotatione muneris accipit grāꝝ abūdantiā. Ex dotatione nōis ꝛ honoris sortit̄ regie dignitatis honorificentiā. Et vtrūq̄ȝ horum innuit̄ in hoc nomine maria. Videt̄ ei hoc nomē maria esse synonimū adeo quod est gratia plena. Uñ angel⁹ in salutatione virginis. vnū p alio posuit. d. Aue gratia plena loco hui⁹ nōis maria vtens synonio suo. Qualit̄ aūt aīa verbigena habeat gratiarū abundātiā ꝛ dicat̄ grā plena habes supra i euāgelio. Missus est. in expositiōe morali. Rurs⁹ hoc nomē maria importat regiā dignitatem. p quāto ipa maria fuit de semine regio generata. ꝛ nihilomin⁹ ppter meritoꝝ excellentiā singlārē est regina celoꝝ nūcupata. Sic aīa cōceptu verbi eterni fecūdata. nomen sumit a sponso. Unđ hugo in dearra aīe. O aīa sponsus tuus elegit te in oībus. ꝛ assūpsit te ex oībus. ꝛ amauit te pre omnib⁹. nomīe suo vocauit te vt memoriale suum semp eēt apud te. Voluit te pticipem esse in nōis veritate. verbi grā. a christo christiana. a rege regina. a sponso sponsa. a verbo verbigena.

R Dotat̄ aūt aīa verbigena regis honorificentia p̄ter pticipatiōeȝ nōis in quattuor prerogatiuis p̄cipuis. que sūt sup̄ma potentia. secretoꝝ regalium cōscia. dignitatis prefulgentia et deliciaꝝ affluentia. Hec apparēt in reginis mūdi. Nam post regē nihil potenti⁹ regina. ꝛ nihil deliciosius regina. Et hec q̄ttuor tangit ps. i psu suo. Astitit regia a dextris tuis. q̄ntū ad p̄ma duo. In vestitu deaurato circūdata varietate. quantum ad alia duo. Primū patet q̄ talis aīa potens est absq̄ oī resistentia in regno aīe. sup oēs vires tam interiores q̄ȝ exteriores. ꝛ sup omnes creaturas q̄ oēs ei deseruiūt ad obsequiuȝ creatoris. ps. Gloria ꝛ honore coronasti euȝ ꝛ cōsti. eū. su. ꝛc. Omnia subiecisti sub pe. ꝛc. Uñ hugo i dearra anime. O aīa oīs creatura ad hūc fineȝ cursum suum dirigit. vt obsequijs tuis famuletur ꝛ vtilitati tue deseruiat. quod solū veritateȝ obtinet in anima verbigena. que creaturaꝝ mysterio nō vtit̄. nisi ad laudem creatoris. ꝛ que sola viribus suis p̄āte regia dn̄at̄. Scđm pateȝ talis eni anima cōscia est secretoꝝ regis. quia ei soli patet accessus in cubiculū regiuȝ Cant. i. Introduxit me rex in cubiculū suum. Ubi ipe reuelat pfunda ꝛ abscondita Dan. ii. In hoc cubiculum introductus fuit apłs vbi audiuit arcana

que nō licet homini loq. ij. Cor. xij. Tertium patet. qr talis aīa in signis regalib⁹ adornatur. Hester. v. Induta est hester regalib⁹ vestimentis. Uñ potest intelligi de ea illud Apoc. xij. Mulier amicta sole ⁊ luna sub pedib⁹ eius. ⁊ in capite eius corona stellaꝝ. xij. ⁊ in vtero habēs. Mulier ista est aīa ꝯceptu verbi eterni fecūdata. Unde dr̄ in vtero habēs. Hec dicit̄ amicta sole. i. fervore charitatis ⁊ splēdore iusticie ⁊ sanctitatis. Cui correspondet illud qđ dicit̄ in psal. In vestitu deaurato circūamicta varietate. Luna sb pedibus eius. i. ꝯpantia sub affectib⁹. Et in capite ei⁹ corona stellaꝝ. xij. id est in supiori portiōe mētis prerogatiua. xij. fructuū spūs. q̄ in tali aīa pfectissime relucēt. Hec sunt insignia regalia aīme verbigene. Hester. ij. Amauit eā rex sup omnes mulieres. ⁊ posuit diadema regni sup caput ei⁹.

Quartū patet. De tali eni aīma dr̄ Cañ. viij. Que est ista que ascendit de deserto delicijs affluens. Ubi delicie nihil aliud sunt q̄z delectatiōnes mētales. et resultāt ex ꝯueniētia vnionis dei ⁊ aīme in ꝯceptione vbi eterni. Nā frm Cassiodoꝝ sup illō ps. Justi epulent̄. delicia importat q̄ndam inexplicabile dulcedinē resultātē ex ꝯueniētia ꝯunctoꝝ dei scȝ ⁊ aīme create ad imaginē ei⁹ pfecte opibus pdcōis. Et certe ipse de⁹ i huiusmodi ꝯunctiōe delicias h̄r. Prouer. ix. Delicie mee esse cū filijs hominū. Predictas q̄tuor dotes aīe verbigene simul ꝯstringit Orig. sup illo vbo Cañ. vj. Sexaginta sunt regine. per reginā animā verbo desposatā intelligēs. simul ꝗ ostendēs quō talis aīa grāꝝ abundātia sit īpleta sic ait: Omne inqt aīe receptabile largitas diuina replebit potestate ⁊ dignitate irascibilē delicijs ꝯcupiscabilē. sapiā rōnalem. vt sit ei potestas sine ꝯtradictiōe. dignitas sine comparatiōe delicie sine intermissione vł interruptiōe. sapientia sine elimitatiōe. Sed he dotes dant̄ hic aīme quandā ꝑlibationē. in patria vo ꝯsūmabunt̄ p beatā glorie fruitionē. Quas nobis ꝑstare dignet̄ sponsus verbū incarnatū. q̄ cū prē ⁊c.

¶ Expositio euangelij in nocte natiuitatis domini LVII.

Exijt edictum a cesare augusto. vt describeretur vniuersus orbis. Hec descriptio prima facta est a preside syrie cyrino. Et ibāt omēs vt profiterentur singuli in suā ciuitatē. ¶ Scđm leges ⁊ canones in factis arduis vt scriptura sit autēnica requirit̄ q̄ ꝯscribat̄ a ꝑsona publica notarien ꝑsidēns ⁊ ps. loc⁹ ⁊ ꝯtractus seu rei geste fa ctum ipsum ⁊ modus facti. ac testes adhibiti. Et qr inter omīa vnq̄z in hoc mūdo gesta arduissimū factū fuit virginē pere ⁊ deuz nasci. Idcirco beatus lucas tāq̄z celestis curie archicancellarius. factū huiusmodi describēs. in pn̄ti euāgelio ꝑdicta oīa cōprehēdit dicēs. Factū est autē in dieb⁹ illis. exijt edictū ⁊c. In q̄ euāgelio quīq̄ ꝑ ordinē describunt̄. Primo tps ⁊ nomē ꝑsidis. Secūdo loc⁹ ⁊ cognatio ꝑsiten̄. Ibi Ascēdit aūt. Tertio ptus v̄ginis ⁊ cōdicio pueri nascentis. Ibi Factū est aūt cū essent ibi. Quarto nūciatio angeli signū ostendentis. Ibi Et pastores. Quinto apparitio exercit⁹ celestis nato puero testimoniū ꝑhibētis. Ibi Et subito factā est. ·A· ¶ Quantū ad pmū dicendū q̄ ꝯgruitas tēpis natiuitatis christi apparet ex eo q̄ fuit tps vniuersalis pacis ꝑ totū orbē. qr eni nasciturus erat pnceps pacis. ꝯgruū fuit vt ipse an ortum suū pacē q̄si pnunciā pmitteret. Quā etiaꝫ pacē ipse postea viuēs in mūdo docebat. ⁊ exiēs de mūdo discipulis relinq̄bat. Tāta aūt erat pax isto tpe ꝑ totū orbē. vt ad lrām impletū esset illud Esa. ij. Cōflabunt gladios suos i vomeres ⁊ lāceas suas in falces. Et hec pax vniuersal' notat̄ i descriptione toti⁹ orbis. Nullū eni vt dicit̄ Beda potuit esse mai⁹ indiciū pacis q̄z vna totū orbē descriptione ꝯcludi. Ex q̄ etiā moralit̄ dat̄ intelligi q̄ verbū eternū nō nascit̄ nisi in corde pacato frm glo. Quia nō nisi in tpe pacis hūc colit pacis auctor. Psal. In pace fact⁹ est loc⁹ ei⁹. Apparet etiā ex alio cōgruitas hui⁹ tpis. qr eni frm ꝑphetaꝝ vaticinia. cessante regno iudeoꝝ trāsiturus erat christ⁹. Juxta illud Geñ. xlix. Nō auferetur sceptrū de iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat q̄ mittēdus est. Et Dañ. ix. Cum venerit sanctus sanctoꝝ cessabit vnctio vr̄a. Hoc denīq̄z iā fuit impletum. nā regnū ꝫ translatū fuit ad alienigenā scȝ herodē. Et iudea facta fuit tributaria romanis. Cōgruū ergo fuit tps natiuitatis christi. Tū qr tps vniuersalis pacis. Tum qr cessauit regnū iude. Et vtrunq̄z hoꝝ ex descriptione orbis colligit̄. Circa quā orbis descriptionē tāgunt̄ hic tria. Primū est huiōi descriptionis ꝑceptio vniuersalis. Secūdū est ipsi⁹ ꝑceptionis executio pmordialis. Tertiū est eius deꝫ ꝑsecutio ⁊ obediētia oīm generalis. Primum arguit eminētiā potētie in ꝑcipiēdo. Secūdū excellentiā sapiētie in discernēdo. Et tertiū rectitudinē iusticie in ꝑsequendo. Hec eni tria futura erāt in christo. Juxta illud Jere. xxiij. Ecce dies veniūt dicit dn̄s ⁊ suscitabo dauid germē iustū ⁊ regnabit rex. Ecce potētia. Et sapiēs erit. Ecce sapia. Et faciet iudiciū ⁊ iusticiaꝫ in terra. Ecce

iusticia. · B. ❡ Quātū ad p̄mū dicit: Exijt edictū a cesare augusto vt describeret̄ vniuersꝰ orbis. Et nota ꝙ edictū ē p̄ncipis generale statutū. ⁊ differt a ↄstitutiōe. qꝛ ↄstitutio ꝑt eē generalis ⁊ sp̄alis. Notādū etiā ꝙ hec noīa cesar augustus nō sunt ꝓpria noīa sꝫ cognomia exp̄mētia dignitatē imꝑij. Primꝰ enī imꝑator fuit Juliꝰ. q̄ cognomīamēto dictꝰ est cesar ꝑpt causas scriptas supra in expositiōe euāgelij. Anno q̄nto decimo. Et ab illo alij imꝑatores dicti sunt cesares. Secūdꝰ imꝑator fuit iste Octauianꝰ. q̄ cognominatꝰ est augustꝰ ab augēdo. qꝛ rēpublicā auxit. Et sic retēto ꝑdecessoris cognoīe cū suo vocatꝰ ē cesar augustꝰ. A q̄ etiā mēsis q̄ prius vocabat̄ sextilis dictꝰ est augustꝰ. vel qꝛ in eo mēse natꝰ est vel qꝛ tūc redijt de victoria. Et ab illo oēs successores imꝑatores dicti sunt augusti. Hūc augustum ꝓpter nimiā pulcritudinē suā vel potiꝰ ꝓpter summā pacē quā vrbi ⁊ orbi intulerat. romani ꝓ deo colere voluerūt. Sꝫ ipse vaticinio sibille ⁊ etiā visione quadā de celo instructꝰ. omnino p̄hibuit. nec se deū. nec dn̄z appellari p̄misit. Fert̄ eī ꝙ ipse hac die circulū aureū circa solē vidit. i cꝰ medio v̄go sedēs gestabat puerū regali diademate coronatū. Et audiuit vocē. Hūc adora. Hic igit̄ octauianꝰ āno imꝑij sui. xlij. emisit illō edictū. Et postmodū etiā. xij. ānis i pace regnauit · C ·

❡ Dubitaret forte aliq̄s an istud edictū fuerit iustū. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ videt̄ ꝓcessisse ex arrogātia augusti ⁊ romanoꝝ ad ostētationē potentie sue. ac ꝑ hꝰ fuerat a deo puniendū sicut peccatuꝫ dauid cū nūerauit ꝓplm. iiij. Reg. vlt. In ↄtrarium est. qꝛ dn̄s videt̄ hāc descriptionē approbasse. ꝑ hoc ꝙ ipse ad locū descriptiōis baiulatus i matris vtero venit ⁊ ibi nasci voluit. sic̄ dr̄ nuptias approbasse. qꝛ nuptijs ipse interfuit. Rn̄deo. dicendū ꝙ hec descriptio nō fiebat ꝓpter arrogantiā ⁊ vanitatē sic̄ illa dauid. sꝫ facta fuit ꝓpter rei publice vtilitatē. vt videlicet ↄstaret omnibꝰ de vniuersali pace. ⁊ vt sciret̄ numerꝰ subiectorū et q̄ntitas tributi. qđ nō erat arrogātie ⁊ elationis sꝫ fuit prudētie ⁊ discretiōis. Juxta illud Ecc. xlij Datū ⁊ acceptū oē describe ❡ Quare aūt hec descriptio facta fuerit. plres p̄nt assignari rōes tam lr̄ales q̄z mystice. Prima in signū subiectionis vt infra patebit. ac ꝑ hꝰ in euidēs ꝓconiū pacis vniuersalis ꝑ vniuersū orbē. Secūda vt sciret̄ numerꝰ omniū hoīm et subiectoꝝ. sic̄ prudēs paterfamilias vult scire numeꝝ familie sue. Tertia ꝓpter collectionē cēsus ꝑ stipēdijs militū. Quarta fm Bedā ⁊ grecū hꝰ factū est diuina dispositiōe. vt ꝑ hoc edictū maf attraheret̄ ad patriā quā prophete p̄dixerāt scꝫ i bethleē. Quīta fm Theophilum vt daret̄ intelligi ꝙ ꝑ christū cultꝰ multorū deoꝝ deficeret ⁊ vnꝰ solꝰ deꝰ coli deberet. Unde vnꝰ rex orbi iꝑasse describit̄. Sexta fm Amb. ad significādum ex tūc nouū cēsum sp̄ualis ꝓfessionis do fore soluendū. iuxta illud Matth. xxij Reddite q̄ sunt cesaris cesari ⁊ q̄ sunt dei deo. Septima fm Aug. vt christꝰ cū orbe relatꝰ i censū cōmunionē sui ꝓberet orbi. vt cū oībꝰ scriptꝰ signaret oēs. Octaua fm Greg. ad designādū ꝙ ille appareret in carne q̄ electos suos ascriberet in eternitate. Et ꝑ hoc patꝫ solutio ad obiectū · B ·

❡ Quātū ad secūdū addit. Hec descriptio p̄ma facta est a p̄side syrie cyrino. Notādū ꝙ hꝰ descriptio dr̄ p̄ma q̄ntū ad cyrinū. Quia enim fm Bedā Judea dr̄ esse in vmbilico terre habitabilis. iō cōmissum fuit cyrino vt in iudea i orbe aret. Et ex tūc ꝑ circūiacētes regiōes alij p̄sides ꝓsequerent. Judea q̄ ipe nō habuit ꝓpriū p̄sidē. sꝫ ipsa cōtinebat̄ sub syria. Nā iudea ē ꝑs syrie. Ul' fm Amb. dr̄ p̄ma q̄ntū ad vniuersalitatē. qꝛ alie ꝓcesserāt p̄ticulares. Ul' qꝛ p̄ma descriptio capitum fiebat in ciuitate a p̄side. Scd'a ciuitatum in regione a legato cesaris. Tertia regionū in orbe corā cesare. Redigebat̄ enī in scriptis q̄t homies erāt in ciuitatibꝰ. q̄t ciuitates i regiōe. q̄t regiōes i orbe. · E · ❡ Quātū ad tertiū subdit: Et ibāt oēs vt ꝓfiterent̄. singuli in suā ciuitatē. Ubi notatur edicti ꝓsecutio ⁊ obediētia generalis. Oportebat enī oēm hoiem ire ad ciuitatē vbi traxerat originē. vbicūqꝫ habitaret ⁊ ꝓfiteri. Et nota ꝙ p̄us dixerat vt describeret̄ nūc dicit vt ꝓfiterētur. Utrunqꝫ enī fiebat tā ꝓfessio q̄z descriptio. Quilibꝫ enī corā p̄side et oī ꝑ se dō denariū argēteum q̄ valebat decē vsuales nūmos. vñ ⁊ denarius dictꝰ ē. supponebat capiti suo et ꝓfitebatur ore ꝓprio se eē subiectū romano imꝑio. Nam ⁊ nūmꝰ p̄ferebat imaginē cesaris ⁊ suꝑscriptiōē noīs. Quo facto nomē ꝓfitētis inscribebat̄. Et sic fiebat iā descriptio q̄z ꝓfessio.

❡ Expositio secūde partis euangelij.

· LVIII ·

Ascendit aūt et Joseph a galilea de ciuitate nazareth i iudeā ciuitatē dauid que vocatur bethleē. eo ꝙ esset de domo et familia dauid. vt ꝓfiteretur cuꝫ maria desp̄osata sibi vxore pregnante · A ·

❡ Secūdo cū dicat̄ Ascēdit aūt tāgit locus et cognatio ꝓfitētis. Ubi tria describunt̄. Prio describit̄ loci ↄgruitas. Secūdo ↄgnatiōis honorabilitas. Ibi eo ꝙ esset. Tertio ꝓfitētis legalitas. Ibi vt ꝓfiteret̄. ❡ Cogruitas loci q̄ntū

ex duob⁹. Primo q꞉ ꝯgruebat ꝓphetali vaticinio. Prophete enĩ põuerãt tã locũ ꝯceptionis, q꞉ locũ natiuitatis. De loco inq꞉ ꝯceptiõis dr̃ Esa.xi. ſm aliã lecturã. Nazaren⁹ de radice eius aſcẽdet. Ubi nos habemus. Flos de radice eius aſcẽdet. Et hũc locũ designat hic euãgelista cũ dicit: Aſcẽdit aũt ⁊ ioseph a galilea de ciuitate nazareth. De loco vo natiuitatis dictuz fuerat Michee.v. Et tu bethleẽ effrata puula nõ es in milib⁹ iuda. ex te enĩ exiet rex q̃ regat pplim meum israel. Et q̃ntũ ad hoc dr̃. in iudeã ciuitatẽ dauid q̃ vocat̃ bethleẽ. Secundo q꞉ ꝯgruebat diuino ꝑmisso. Ex ꝑmissiõe enĩ diuina christus nasciturꝰ erat de stirpe dauid. Iuxta illud psal. De fructu vẽtris tui ponã sup sedẽ tuã. Quare ꝯgruũ fuit vt hui⁹ natiuitas celebraret̃ in loco natiuitatis ⁊ vnctionis dauid. Et hoc fuerat in bethleẽ. Que ꝓptea dicta est ciuitas dauid quia ibi nat⁹ fuit ⁊ in regẽ vnct⁹. ⁊ q̃ntũ ad hoc dicit: in ciuitate dauid. .B. Et nota q̃ alibi natus est christ⁹ ⁊ alibi ꝯcept⁹ ⁊ educat⁹ ad litterã vt dicit grec⁹. Quaten⁹ herodẽ ⁊ alios impios lateret incarnatiõis mysteriũ. Et vt insidiantis herodis furorẽ facili⁹ euaderet. Aliꝫ rõnes assignant. Prima vt oñderet ꝑmissionẽ factaz dauid cõpletam. ĩõ in ciuitate dauid nasci voluit. Secũda vt oñderet se esse pegrinũ. ⁊ regnũ ei⁹ nõ esse de h̃ mũdo. ĩõ alibi voluit ꝯcipi. alibi nasci ⁊ alibi mori. Tertia est mystica. nã ꝯcept⁹ est fuit florid⁹. ĩõ in nazareth ꝯcept⁹ est. Ortus aũt eius fuit fructuosus. ĩõ in domo panis nat⁹ est. Occasus ei⁹ vo fuit pacific⁹. q꞉ ei⁹ morte liberati sum⁹ ⁊ recõciliati deo. ⁊ ĩõ in visione pacis id est in hierl'm passus ẽ. C. Moraliter ſm glosam. Quotidie dñs in nazareth ꝯcipitur ⁊ in bethleem nascit̃. Cũ enĩ aliq̃s florẽ vbi suscipit se domum eterni panis efficit. Cõcipit in corde credẽtis. q̃ in v̄ginali aluo p fidẽ generat̃ p baptisma. Uel aliter vbũ eternũ ꝯcipit̃ in nazareth. i. in floritione grẽ q̃ aiam floridã facit Ecc.xxxix. Florete flores ⁊ frõdete in grãm. Sꝫ nascit̃ in bethleẽ. i. in ꝑ libatiõe glie. Bethleẽ nãq꞉ dom⁹ panis interꝑtatur. De q̃ pane Sap.xvi. Panẽ de celo ꝑstitisti eis oẽ delectamẽtũ in se habentẽ. C. Item aduerte q̃ referẽdo singula singul' Ioseph volẽs soluere cẽsum imperatori terreno. aſcẽdit de ꝓuincia ad ꝓuinciã. s. de galilea in iudeã. ⁊ d̃ ciuitate i ciuitatẽ. s. de nazareth ĩ bethleẽ. C. Moralr̃ Sic ⁊ nos si soluere volumus cẽsum deuotiõis regi eterno. debem⁹ ire passib⁹ virtutũ ⁊ aſcẽdere d̃ galilea. i. de volubilitate mũdane cõuersatiõis ad iudeã ꝯfessiõis ⁊ laudis diuine. Nã galilea interꝑtatur rota vl' volubilis. Iudea vo ꝯfessio interꝑtatur. Et sic eũdo aſcẽdim⁹ d̃ nazareth ĩ bethleem. i. a florida virtuti actiõe ad pastũ ꝯtẽplatiõis interne. D. Secũdo describit̃ cognationis honorabilitas. Ibi eo q꞉ esset d̃ domo ⁊ familia dauid. Per hoc aũt q̃ ioseph describit̃ fuisse de cognatiõe dauid ꝯuenien⁹ fuit euãgelista. ipsaz q꞉ v̄ginẽ de cognatiõe ꝓmulgare. cũ lex ꝑciperꝫ ꝯiugales copulas ex eadẽ ꝓgenie ꝯtrahi. vt dicit glosa. C. Notandũ q̃ Ioseph dr̃ nõ soluz fuisse de domo dauid sꝫ etiã de familia dauid. Hec. n. noia nõ sunt oia sinonima. Nã ſm Isid.ix. ethimo. dom⁹ d̃ gen⁹ vni⁹ familie. accipiẽdo gen⁹ put dicit̃ vnius cuiusq꞉ generatiõis ꝑncipium. Familia aũt est ꝓgenies ab illo genere orta a femore dicta. Ita q̃ ſm nomẽ dom⁹ importat gen⁹ siue cõmixtionẽ viri ⁊ vxoris a q̃b⁹ ꝓgenies aliqua incipit. Nomẽ vo familie importat posteritatẽ a tali genere descẽdentẽ. Et ſm hoc filiꝫ et filie ita sunt de domo patris. q̃ nõ de familia. q꞉ nõ descẽderũt p familiã. Posteri aũt nõ solum dicunt̃ de domo patris sꝫ etiã de familia ipsius. Sic ergo Ioseph q꞉ nõ immediate suꝑstit oritꝫ a dauid sꝫ plurib⁹ intermediis. hinc est q̃ dicit̃ d̃ domo ⁊ de familia fuisse dauid. C. Mystice dauid intelligit̃ christ⁹. Quidã ergo sunt d̃ domo dauid ⁊ nõ de familia sicut apl'i ⁊ illi q̃ immediate a christo sũt vocati ⁊ in fide renati. Alii vo fideles q̃ ab aplĩs ⁊ aliis doctorib⁹ ⁊ ꝓdicatorib⁹ sunt ꝯuersi ad fidẽ vl' ad religionẽ. sũt de domo ⁊ de familia dauid. C. Moralr̃ vo q̃dã solũmõ isistunt cõtemplatiõi. Et hi sunt d̃ domo dauid De q̃bus dr̃ Zach.xii. Et erit dom⁹ dauid quasi dom⁹ dei. sicut angel⁹ dñi in ꝯspectu ei⁹. q꞉ videlicet oĩ studio insistũt ꝯtẽplatiõi diuinorum. Uñ de maria legit̃ q̃ domi sedebat. Alii vo sũt qui in simplicitate ⁊ paupertate spũs ambulãtes ⁊ si interdũ rapiant̃ ad ꝯtẽplationẽ. oĩ tamẽ studio cũ h̃ insudãt actioni. vt fructificent tã sibi q̃z aliis. Et hi sunt etiã de familia dauid. De q̃bus est illud ps. Et audiuit pauperẽ de inopia. id ẽ. pauperẽ mendicũ ſm glosam. q̃ quotidie ad hostiũ dei grãm mẽdicat Et seq̃t̃. Et posuit oues sicut familias. Istas enĩ familias suas de⁹ posuit sicut oues q̃ ad simplicitatẽ ⁊ fecũditatẽ. E. C. Tertio describit̃ ꝑsistẽtis legalitas. Ibi vt ꝓfiteret̃ ⁊c. Legalitas aũt ei⁹ relucebat ĩ duobus Primo ĩ eo q̃ imꝑiali edicto obediuit. Et q̃ntũ ad hoc dr̃. vt ꝓfiteret̃. Ubi nota q̃ licet btã virgo iã ꝯcepisset regẽ celi ⁊ terre. ipsa tñ cũ sponso suo ioseph imꝑiali edicto obedire voluit. vt posset dicere cũ filio illud Math.iii. Sic decet nos implere oẽm iustitiã. ac p h̃ daret nob̃ exemplũ obtẽperandi oĩ potestati supiori. ſm illud. i. Petri

Subiecti estote omni humane creature ppter deū zc.
Et ideo nō est contemnendū aliquō mādatū ppositoꝝ. Secundo in eo q̄ sponsam suā pꝰ se relinquere no
luit sȝ eā secū sumpsit. Et ḡntū ad hoc dr̄. Cū maria desponsata sibi vxore pregnāte. In q̄ apparuit
magna legalitas et fidelitas ipsiꝰ ioseph ad beatam vginē. cū nō teneret eā secū ducere necessitate edicti. Nō enī illud edictū extēdebat ad mulieres. aut q: indulgebat fragilitati sexꝰ. aut pcebatur per ecū die. aut q: in pfessiōe viroꝝ dat intelligi pfessio mulieꝝ. Et sm̄ hoc cū dr̄. cū maria zc. ordo verboꝝ est. Ascēdit ioseph cū maria. Vel etiā si referat ad verbū pfiteret. intelligēdū est pro quāto in pfessiōe viroꝝ includebat pfessio mulierum. Nec etiā pfitebantur pueri aut amentes
.F. Et si querit. quare ergo mariā duxit secum. Ad hoc pñt assignari plures rōnes. Prima quidem iā est tacta. q: videlicȝ noluit tā carum thesauꝝ sibi a deo cōmissum derelinquere. velut infidelis custos. Et in hoc apparuit sua legalitas vt dictū est. Alia rō est. q: sciebat appropinquare tēpus pariēdi. et nemo eā in solitate respexisset. Tertia. q: diuinitus eis inspiratū fuit q̄ sic fieret vt vgo in bethleē iens ibidē pareret christū vt impleret pphetia pdicta q̄ dr̄. Tu bethleē zc. Quarta ē vt virgo approbaret obediēdū ēē potestati supioꝝ. Unde ipsa spōsum suū cū iret ad pfitēdum associauit.
Notandū q̄ ex hoc loco colligit q̄ btā vgo licet grauida eēt et iā vicina ptui. nō in ex hoc grauabatur in corpe. qn iret de puincia ad puinciam. Quia vt dicit beatꝰ Augꝰ in fmone. Cum esset inq̄t vgo grauida salubri leuitate plaudebat. Lumen enī qd in se habebat. pōdus in se habere nō poterat.

Expositio tertie partis euāgelij
LIX.

Factum est autē cū essent ibi. impleti sunt dies vt pareret. Et peperit filiū suū primogenitū. et pānis eū inuoluit. et reclinauit eū in presepio. q: nō erat ei locus i diuersorio. A. Tertio cū subdit. Factū est aūt. describit ptus vginis et pditio pueri nascēns. Ubi tāguntur tria. Primū est tpis pariēdi impletio. Secūdū est noui ptꝰ editio. Ibi. Et pepit. Tertiū est nati pueri humilis pditio. Ibi. Et pānis eū inuoluit. Quātū ad pmū dicit. Factū est āt cū essent ibi impleti sūt dies vt pareret. Pōt aūt ista tpis impletio intelligi quadrupliciter. Primo de tpe plenitudinis ab eterno diuinitꝰ ordinato. de q̄ dicit aplꝰ Gal. iiij. At vbi venit plenitudo tpis. misit deꝰ filiū suū natū

ex muliere. Erat aūt hoc tps defluxū a pncipio mūdi ānis q̄nq̄ milibꝰ centū nonaginta noue. Olimpiadis aūt ānno cētesimo nonagesimo tertio. Ab vrbe vero pdita ānno septingētesimo q̄ndecimo. Anno aūt impij augusti cesaris. xlij. Anno vero regni herodis reg. xxx. inditione tertia. octauo kalēdas ianuarij. nocte diei dñice hora q̄si medie noctis. Secūdo pōt intelligi de tpe ptus mulierum naturaliter deputato. qd est tps nouē mēsium. Tātū enī tps defluxerat a die pceptiōis vsq ad diē natiuitatis. cōputādo ab octauo kal. aprilis qn̄ pceptꝰ fuit vsq ad. viij. kal. ianuarij q̄n do natꝰ est. B. Sȝ diceret aliq̄s. cū in instāti pceptiōis. mox scȝ habito psensu vginis. corpꝰ illud fuit pfecte organizatū vt dictū est supra in exposition e euāgelij Missus ē. Quare ergo tanto tpe māsit in vtero. q: eadē virtute q̄ fuit i instāti corpꝰ illud organizatū et animatū. potuissȝ in eodē instāti fuisse augmētatū et natū. Ad hoc dicēdū q̄ decuit illā massam sanctissimā vt pote spūs sancti opatiōe pceptā nō remanere inanimatam. Quia vt dic Amb. Nescit tarda molimina spūs sancti grā. Conueniēs tñ fuit q̄ i vtero tāto tpe remaneret. Tū vt templū vteri vginalis p sui inhabitatiōnē pamplꝰ sanctificaret. Tū vt in hoc ceteris infantibꝰ assimilaret. q̄ voluit in oībꝰ assimilari fratribꝰ sm̄ aplm Heb. ij. Licet enī christꝰ se pe fecerit miracula. nō tñ sp ai̇o vt dic Chryso. Quoniā nūq̄ in euāgelio christꝰ aliqd miraculū fecisse legit. sp aliqd humane infirmitatis adiūtur. vt sic se verū deū p miracula et verū hoīem p infirmitatis indicia cōprobaret. Qd patȝ in resuscitatiōe lazari vbi fleuit. Et in puersiōe aq̄ i vinū vbi comedit. Et in ceteris inuenies. Sic videre poteris in pposito. Nā pceptio christi fuit miraculosa q: sine semine et animatꝰ i instāti. sȝ eius augmētatio i vtero fuit sm̄ cursū nature. Sic etiā natiuitas sua fuit miraculosa. q: natꝰ ē integro manēte vginitatis signaculo. sȝ eiꝰ augmētatio in terra fuit sm̄ cursū nature ad instar aliorū infantū. sicut scriptū est. Puer aūt crescebat et confortabat. Lu. ij. Tertio pōt intelligi de tpe qd sm̄ cursum solis ānuatim agi. Nā eo tpe anni quo dies incipiūt crescere natꝰ ē christꝰ insignū pntie veli lucis. Unde dic Greg. nyssenꝰ. Eo inq̄t tpe p icorruptionē vgineā ad vitā transmigrat mortaliū. in q̄ diminui icipiūt tenebre et nocturna īmēsitas exuberantia radij deficere cogitur. Mors enī pcti finē prauitatis am gerat. sȝ de cetero tendit ad nihilū ppi vē lucis pñtiā q̄ radijs euāgelicis totū orbē lustrauit. Quarto pōt intelligi de tpe q̄ totꝰ orbis ad censū cesaris describit. Et vt dic Beda. Eo tpe dignatꝰ est christus

incarnari et nasci. quando more natus censum cesaris ascri
beret atque ob nostri liberationem ipse seruitio sub
deret. ¶ Quantum ad secundum tangitur nouitas partus
editio cum dicitur. Et peperit filium suum primogenitum.
Ubi tria innuit. Primum est editionis vel modi pa
riendi mira singularitas. Ibi peperit. Secundum est
nati pueri vera humanitas. Ibi filium suum. Tertium
est eiusdem nati immensa dignitas. Ibi. primogenitum.
¶ Circa primum est sciendum quod ista partus editio bis fuit
mira et singularis. quia contra morem aliarum parientium
mulierum. Et hoc in tribus. Nam peperit illeso pudore. si
ne dolore et sine languore ¶ Primo quidem peperit ille
so pudore. In ista enim editione partus hominis dicitur nulla
facta fuit apertura in loco pudoris, sed sicut solis radius
penetrat vitrum vitro integro permanente. sic hoc. Unde
beatus Aug. Speculum non cum penetrat radius solis, inte
gritatem virginis ingressus aut egressus viciare non
potuit deviantis. Item sicut flos nascitur de virga virga ma
nente integra. sic hoc. Unde cuidam fidei nostre insultanti
bus versibus. Nunquam natura mutauit sic sua iura.
Ut virgo pareret et incorrupta remaneret. Respondet
petrus manducator dicens. Sol vitrum penetrat penetra
tur non violatur. Nec virga flore nec virgo puerpera
prole. B. Sed dubitatur a nonnullis curiosis, postquam
clauso pudore virgo dicitur peperisse. per quam partem cor
poris partum ediderit. De hoc varii varie fabulantur.
Quidam dicunt quod per costam. pro eo quod prima mulier for
mata fuit de costa viri. Quare conueniens fuit ut secun
dus adam exiret per costam mulieris ut dicunt. Alii opi
nantur eum exiuisse per os. Quoniam sicut proprium est verbo
concipi per aurem. sic ei proprium est exprimi per os. Sed iste pu
er fuit verbum dei et conceptus fuit per aurem virginis. sicut dicit
Damas. Unde cantatur. Gaude virgo mater christi que per
aurem concepisti gabriele nuncio. Ergo videtur quod debu
erat nasci per os virginis. Alii preterea dicunt eum exi
uisse hinc alii inde. Sed omnia illa tamquam absurda et er
ronea sunt reiicienda et a catholicis mentibus respuen
da. Et ideo tenendum est partum istum fuisse editum per membrum
genitale. ipso tamen membro manente integro et clauso.
Sicut etiam post resurrectionem ad discipulos ingressus
est per hostia cenaculi clausa. Non enim quia illa ho
stia dicuntur fuisse clausa dicitur quod aliunde intrauerit per
fenestram aliquam vel foramen. Sed dicitur intrasse per ipsa ho
stia licet clausa. Sic in proposito. Et hoc fuit per dotem
subtilitatis quam pro tunc assumpsit verbum caro factum. Et
hanc veritatem confirmat Damas. iiii li. ca. vi. sic dicens:
Quemadmodum conceptus virginem concipientem conseruauit
ita et partus eius virginitatem seruauit inuiolatam. solum per
transiens per ipsam et clausam seruans eam. Et subdit ad
propositum. Per auditum quidem conceptio. sed natiuitas per
consuetum locum eorum qui nascuntur fuit. Et licet quidam fabulantur
per costam partum esse genitum. Non enim impossibile
erat pertransisse per portam clausam et eius non lesisse sig
cula. Hec Damas. Et per hoc patet responsio ad dictum illo
rum de costa. Ad dictum autem illorum de aure et ore. quod vi
detur confirmari per verba Damas. predicta. dicendum quod
id quod dicit Damas. quod per auditum fuerit conceptio. non
est intelligendum quasi verbum eternum ingressum sit per aurem in
virginem in qua prius non fuit. Sed quia audiens virgo verba
angeli et illi assentiens concepit deum verbum eternum. E.
¶ Secundo peperit sine dolore. Esa. lxvi. Antequam par
turiret peperit. Immo peperit cum maximo gaudio. Et hoc
ideo secundum beatum Aug. quia in conceptu libido non fuit. Unde
beatus Aug. in sermone de natiuitate beate virginis. Exulta
uit inquit maria et matrem se leta miratur. et de spiritu sancto
se peperisse gaudet. nec quia peperit innupta terretur. sed
quia genuit cum exultatione miratur. Unde sicut generatio
lilii et floris iocunda est. sic partus virginis letabundus fuit.
Et de hoc accipitur illud Esa. xxxv. Germinans ger
minabit sicut lilium exultabit letabunda et laudans.
Nec dubium quin virgo letabunda et laudans in corde
suo cum angeli decantauerunt Gloria in altissimis etc. Unde
quidam in laude beate marie virginis sic cantauit. Nec partus
grauat artus. ancillatu suspiria. Tu fructus pellit lu
ctus. dans eterna gaudia. Aliarum feminarum proles fle
tu fundit. partus ille nil scit triste quia deus nascitur.
¶ Tertio peperit sine languore. Credibile est enim quod si
cut beata virgo pregnans non habuit consuetas mulierum
pregnantium passiones. sic et in partu nullos sensit lan
guores. nimirum cum illum ediderit qui venit auferre
omnem languorem. ut dicitur Deut. vii. Unde sicut christus nul
lo quasi legitur habuisse aliquam infirmitatem. ita pie creden
dum est quod mater eius ex eo quod ipsum in utero portauit.
et ex utero peperit. nullum languorem nec quicquam mole
stie sustinuerit. immo ex hoc in omnibus viribus suis ma
gis fortificata fuerit. F. ¶ Circa secundum cum dicitur
filium suum. est sciendum quod circa humanitatem christi
multiplices fuerunt errores. Quorum unus ponit chri
stum non veram carnem sed fantasticam seu similitudinariam
assumpsisse. et beatam virginem non mulierem sed angelum
fuisse. Et hic fuit error manicheorum. Alius fuit error
valentinianorum et marcianorum qui dixerunt nihil christum
de maria assumpsisse sed habuisse corpus de celo
delatum. et illud corpus per mariam sicut per aqueductum tran
siuisse. Alius fuit error appollinaris. qui posuit cor
pus illud christi non fuisse de virgine sumptum. sed aliquid
verbi in carnem christi fuisse conuersum. sicut aqua conuertitur in
vinum. Secundum omnes istos christus non fuisset verus homo
nec verus virginis filius, nec ipsa fuisset vera mater christi.
que omnia sunt a fide catholica aliena. Et omnes illos erro
res eludit hic euangelista in eo quod dicit filium suum. Non
quidem fantasticum. sed hominem verum. Alias non diceret vere fi
lius. Nec ille filius habuit carnem de celo apportatam
nec de verbo conuersam. Sed utique de sanguinibus virginis
formatam. alias non diceret vere suus filius. Ipsa ergo
virgo fuit vera mater christi. et ipse vere filius suus. Nam

quicq̄d est ī natiuitate generatōis ex pte matris totū h̄ inuenit in btā vgine. Sz virtutē actiuā requisitā ex pte viri suppleuit p̄ eo sp̄ussct̄i. Un̄ dic̄ Damas. iij. li. ca. lviij. Theotocos. i. dei genitricē. vel sanctā mariā p̄dicam⁹. Sicut enim deus vel ex ipsa genit⁹ est. ita ipsa vē dei genitrix dr̄. Ex quo p̄z q̄ nō solū fuit vā mat̄ hoīs christi. sz etiā dr̄ vā mat̄ dei. Et h̄ ppt̄ vniōnē ypostaticā q̄ due nature ī christo sibi cōicant sua idiomata vt dic̄ Damas. · B. ¶ Circa tertiū cū dr̄ ⌊p̄mogenitū⌋ sciendū q̄ eē p̄mogenitū est maxime dignitatis. Habz eni p̄mogenit⁹ duplicē progatiuā. s. honoris p̄ oritatē. q2 p̄ or succedit ī hereditate paina. et hz potestatis maioritatē int̄ alios filios Un̄ dr̄ Gen. xlix. Primogenit⁹ me⁹ p̄ or ī donis maior in impio. Sic christ⁹ fuit p̄ or ī donis. q2 accepit dona grāz sine mensura. Et sibi ex natura debet hereditas paina. Fuit etiā maior in imperio. Un̄ dixit. Data ē mihi oīs ptās in celo et in terra Matth. xxviij. ¶ Notādū aūt ex h̄ verbo Elyndiū accepisse occasionē sui erroris. q̄ christus habuerit frēs s̄m carnē. Sz li p̄mogenitus nō dr̄ hic ordinē respectu sequētis sz p̄uationez respectu p̄ oris. q2 nullū habuit añ illū. Un̄ s̄m Bedā. primogenit⁹ dr̄ nō p⁹ quē ali⁹ sz añ quē null⁹. Qd̄ sic pbat. Si eni nō dr̄ p̄mogenit⁹ nisi postquē ali⁹ tūc sacerdotib⁹ ī lege nō debebāt p̄mogenita. nisi tūc demū q̄n alia fuisset p⁹ modū pcreata. sz h̄ p̄z eē falsū. igit̄ ꝛc. Un̄ s̄m eūdez Bedā. Oīs vnigenit⁹ ē p̄mogenit⁹. et oīs p̄mogenit⁹ vt sic est vnigenit⁹. · B. ¶ Sz diceret aliq̄s. q̄re ergo nō dixit euāgelista pott⁹ vnigenitū q̄z p̄mogenitū cū nomē p̄mogeniti sit scrupulosum. Glo. h̄ dicit p̄t q̄ licet vtrūq3 possit dici. melius tñ dr̄ p̄mogenit⁹ vt ē fili⁹ matris q̄z vnigenitus. sic e cōuerso vt ē fili⁹ patris meli⁹ dr̄ vnigenit⁹ q̄z p̄mogenit⁹. licz tñ vtrūq3 inueniat̄ ī scriptura. Propt̄ qd̄ sciendū q̄ h̄ qd̄ ē p̄mogenitus cōnotat q̄ndā dig̃tatē et p̄rogatiuā respectu aliorum sequētiū vl̄ seq̄ possibiliū. Et si ñ in identitate nature s̄m rōz vniuocā saltim ī aliq̄ similitudine s̄m rōez equiuocā. p̄t dari exēplū ī pictore vnū filiū naturalē generāte et pl̄es alios filios depingēte. Un̄ fili⁹ dei s̄m generatiōz eternā a patre p respectū ad intra dr̄ vnigenit⁹. q2 vt sic nullum ordinē hz ad sequētē nec actualit̄ nec possibilit̄. Un̄ est ill̄d Joh. i. Gl̄iam q̄si vnigeniti a patre Et p⁹ Deū nemo vidit vnq3 nisi vnigenit⁹ q̄ est ī sinu patris. Ipse p respectū tñ ad extra dr̄ p̄mogenit⁹. q2 et si p⁹ eū nō sit nec eē possit aliis in idēntate nature s̄m rōem tñ equiuocā et s̄m assimilationē et q̄ndā imitatiōz p⁹ eū sunt mlt̄. Un̄ ecc. xxiiij. dic̄ sapiā icreata. Ego ex ore altissimi p̄dij p̄mogenita añ oēz creaturā. Et hinc ē q̄ creature q̄ ei mag̃ assimulant̄ et eū pfecti⁹ imitantur dicūt̄ etiā filij dei. vt creature itellectuales et rōnales. De intellectualib⁹ ē istud Job. xxxviij. Ubi eras cū me laudarēt astra matutina et iubilarēt filij dei. i. angeli. De rōnali ē illud p̄s. Ego dixi dij estis et filij excelsi oēs. Et h̄ ē q̄ dic̄ aplus Col. j. loquēs de filio dei. Qui est inq̄t imago dei inuisibil̄ p̄mogenit⁹ oīs creature. Silr̄ s̄m generationē tpalē ex matre p̄t dici vnigenit⁹ q̄ntum ad generatiōz vniuocā s̄m carnē p q̄nto null⁹ añ eū nec p⁹ eū a matre genit⁹. sz s̄m rōem equiuocā q̄ntū ad regeneratiōz sp̄ūs. mlti sūt post eū. Et ppt̄ illū respectū dr̄ p̄mogenit⁹. Et h̄ est q̄ dicit apls Ro. viij. Quos p̄sciuit et predestinauit cōformes fieri imaginis filij sui. vt sit ip̄e p̄mogenitus ī mltis fratrib⁹. Qr igit̄ fili⁹ dei tpalit̄ nasci voluit ex matre s̄m carnē. vt ipse multos frēs acq̄reret p regeneratiōz sp̄ūs. hinc ē q̄ vt sic melius dicitū est p̄mogenit⁹ q̄z vnigenit⁹. Et h̄ est q̄ dicit Beda. q̄ christ⁹ vnigenit⁹ est ī sub̄a diuinitatis. sz p̄mogenit⁹ ī susceptiōe hūanitatis · I.

¶ Quātū ad tertiū tāgit̄ nativitatis pueri hūilis cōdicio cū dr̄ ⌊et pānis eū inuoluit⌋ Hūilis cōdicio alicui⁹ attēdit̄ maxime ī paupertate. quā puer ille in instāti natiuitatis sue mox assūpsit in sūmo. q̄ ad triplicē defectū sc3 opimēti. lecti. et hospicij. ¶ Et p̄mo exp̄mit̄ defect⁹ opimēti cū dr̄ ⌊Et pānis eū inuoluit⌋ nō vnq3 d̄ serico vl' purpura eū induit. sz vilib⁹ pānis eū inuoluit. Chryso. Virgo paupcula fabri vxor et inopis necessitate posita. nō potuit habere nisi paucos pānos. In h̄ rep̄hendit̄ cult⁹ vestiū p̄ciosar. Ecc. xj. In vestitu ne glorieris vnq3 ¶ Et nota sicut in hoc q̄ dr̄ ⌊pānis⌋ notat̄ ei⁹ paupertas et inopia quā assumpsit vt nos ditaret. Juxta illud ij. Cor. viij. Scitis grāaā dñi nostri iesu christi. q̄niā ppt̄ vos egen⁹ factus est. cū eēt diues vt illi⁹ inopia vos diuites essetis. Sic ī eo q̄ addit. ⌊inuoluit⌋ notat̄ ei⁹ fragilitas et impotentia quā p nob assūpsit vt nos ad bona opa potētes efficeret. Un̄ Beda. Qui totū mūdū vario vestit ornatu. pānis vilib⁹ inuoluit̄. vt nos stolā p̄mā recipe valeā⁹. et p quē oīa facta sūt. man⁹ pedesq3 astringit̄ vt nostre man⁹ ad op⁹ bonū extēte. pedesq3 sint in viam pacis directi · K. ¶ Querit̄ q̄ fuerūt h̄ obstetrices q̄ infantē natū susciperēt. balnearēt. et inuoluerēt. Dicit̄ a q̄busdā et sumit̄ de libro infantie saluatoris. q̄ cum pariēdi hora instaret. ioseph obstetrices vocauit. s. Zebel et Salome. Sed illō est apocrifum. Ipsa deniq3 vgo q̄ genuit fuit obstetrix. nec aliā mulierē adhibuit. Nulla enim mulier fuit digna tangere carnē christi nisi ipsa

beata virgo. Et sõ ipsa sola balneauit eũ. sola inuol
uit. sic ⁊ sola eũ lactauit. Nulla enĩ mulier alia lac
ei pbuit. q2 lac illd erat ex semĩe. Sz sola virgo mã
millã ei pbuit. lacte purissimo d' celo plenã. Et h
est q' cãtat ecclia. Ipsũ regẽ angloꝝ saluatorẽ se
culoꝝ. sola virgo lactabat vbere d' celo pleno. Vñ
Piero. ꝯ Elyndiũ. Nulla. n. obstetrix fuit. nulla
mulercularꝝ sedulitas intercessit. sed ipsa mat obste
trix fuit ⁊ infantẽ inoluit. Vñ cãtat ecclia. Mẽ
bra pãnis inuoluta virgo mat' alligat. ⁊ man' pe
des atqz crura stricta cingit fascia. ¶ Secdo
exprimit defect' lecti cũ d'r. Et reclinauit eũ i pse
pio. Ecce mag̃ inopia. Quis vnq̃z i tãta miseria
fuit nat'. vt oporteret eũ reclinari i psepio aĩaliũ.
Vñ v'ificatũ est illd Mat. viij. Vulpes foueas
hñt ⁊ volucres celi nidos. fili' aũt hoĩs nõ hz vbi
caput suũ reclinet. ¶ Mystice posit' ẽ christ' i
psepi angusto vt corda nostra dilatarz i celesti
gaudio. Beda. In psepis angustia ꝯtinet cui ce
lũ est sedes. vt nos p celestis regni gaudia dilatet
Et s'm beatũ Aug. posit' ẽ in psepis angustia
vt tu ei locũ cordis tui sibi ppriũ dilatares. Pro
uerb. xxiij. Fili da mihi cor tuũ. Itẽ posit' ẽ in fe
no q̃ est cib' aĩaliũ. vt s'm Bedã ipse q̃ est panis
angloꝝ nos q̃si scã aĩalia carnis sue frumento
reficiat. Q. d. illd Ioh. vi. Ego sũ panis viu' ⁊c.
Itẽ posit' ẽ añ bestias loco pabuli s'm Cirillũ.
vt nos q̃s bestiales i aĩa repit. a vita bestiali mu
tarz ad sciam ⁊ vi ꝯsonã hoĩ apponẽs seipsũ nob
in pabulũ doctrine. Itẽ posit' ẽ in medio duoꝝ
aĩaliũ ad designãdũ q' i h pastu ⁊ pastore viuere
debebãt pecora duplicis ouil. sc3 iudei ⁊ gẽtiles.
s'm Greg. Ioh. x. Alias oues habeo q̃ nõ sũt ex
h ouili. ¶ M ¶ Vl moralr' i medio duoꝝ ani
maliũ. i. religiosoꝝ ⁊ seclariũ. iustoꝝ ⁊ pctõꝝ. ꝯtẽ
platiuoꝝ ⁊ actiuoꝝ. vt p bouẽ itelligãt religiosi.
iusti ⁊ pfecti. iugo regularis pfessiõis. vl' etiã euã
gelice pfectiõis edomiti. De q̃ Mat. xi. Tollite
iugũ meũ sup vos. Sub h iugo arãt viri pfecti
Iob. i. Boues arabãt. i. pfecta opa pfectiõis exer
cebãt. Et ex h asine. i. pctõres pascũt ⁊ edificant.
Per asinas enĩ pctõres ⁊ boues mũdanis one
rib' p'ssi signãt. p q̃b' q̃rẽdis venit christ'. Mat.
ix. Nõ veni vocare iustos sz pctõres. Vñ d'r. i. re
gũ. ix. Q. missus ẽ saul ad q̃rẽdas asinas p'ris sui.
Sic christ' missus ẽ in hũc mundũ pctõres q̃re
re ⁊ saluos facere. Dat' ẽ igit christ' i pabulum
vtrisqz his aĩalib'. Alii m ⁊ alii pascit hos ⁊ illos
pfectos videlicz ⁊ pctõres. Sic alii reficiebat di
scipulos i cenaclo. ⁊ alie turbas i deserto ¶ Mo
raliter ⁊ ad literã. In h q' christ' reclinat' ẽ i pse
pio dãnant lecti delicati. Contra q̃s Amos. vi.
Dormitis in lectis eburneis ⁊ lasciuitis. ¶ R.

¶ Tertio exprimit defect' hospitij cũ d'r. Q2
nõ erat ei loc' i diuersorio. Vbi dat intelligi ma
xima paupertas christi. q2 nõ solũ nõ habuit domũ
ppriã sue natiuitatis. sz nec i cõi diuersorio pote
rat habere locũ ꝯuenientẽ puerpio. Vñ oportuit
puerũ i psepio p inedia loci reponi. Et itellige q'
diuersoriũ illud erat ita aĩalib' ⁊ aliis repletum
vt nõ haberet locũ nisi artissimũ int brutalia. Vñ
poterat dicere illd ps. Vt iumentũ fact' sũ apud
te ⁊ ego sp tecũ. ¶ Notãdũ aũt q' istd diuerso
rium erat loc' cõis. vt dic̃ magister i historijs. int
duas dom' oputetũ hñs. ⁊ habebat introitũ ⁊
exitũ ad vtrãqz ptẽ. vbi receperũt se ciues ad col
loquẽdũ vl' ꝯuescẽdũ i dieb' ocij. vl' p aeris intẽ
perie diuertebãt. Vñ dictũ ẽ diuersoriũ. Vel s'm
Isid. dictũ est diuersoriũ eo q' diuersi ꝯueniebãt
ibi. Vl s'm bedã eo q' diuersa habebat officia. Ibi
Ioseph mãsit cũ virgine. cũ pp multitudinẽ eoꝝ q̃
ꝯuenerãt nõ posset inuenire hospitiũ. imo nec ibi
poterat habere locũ ꝯgruũ. Beda. Qui ad dex
trã dei patris sedz. i diuersorio loco eget. vt nob
in domo patris sui mãsiões mltas pparet. Et i
h dãnat edificioꝝ supsticiosa amplitudo. Esa.
v. Ve q̃ ꝯiũgitis domũ ad domũ ⁊ agꝝ agro co
pulatis. Et aduerte ex pmissis q' iã icipiebat sta
tũ pfectiõis exẽplo docere q̃ ꝯsistit i humilitate. au
steritate. ⁊ paupertate. vt vere posset dicere illud ps.
Paup sũ ego ⁊ i laborib' a iuuẽtute mea. Gre
cus. O admirabilẽ coartatiõẽ ⁊ pegrinationẽ
quã subijt q' ꝯtinet orbẽ ab initio. captat penuriã
⁊ eã in seipso decorat. nõ tãtũ hõ fit sz etiã homo
paup ⁊ pauperẽ matrẽ elegit q̃ caret cunis imo
loco partus.

Expositio quarte partis euãgelij. LX.

Et pastores erant in regione eadẽ vigilãtes et custo
dientes vigilias noctis super gre
gẽ suũ. Et ecce angel' domini stetit iu
xta illos. et claritas dei circũfulsit illos
et timuerũt timore magno. Et dixit ill'
angel'. Nolite timere. Ecce enĩ euãgeli
zo vobis gaudiũ magnũ quod erit om
ni pplo. q2 nat' ẽ vobis hodie saluator
qui ẽ christ' dominus i ciuitate dauid
Et hoc vobis signũ. Inuenietis infãtẽ
pãnis inuolutũ et positũ in presepio.
¶ Quarto cũ d'r. Et pastores erãt ⁊c. tãgit nũ
ciatio ãgli signũ ondẽtis. Vbi tria describũtur.
Prio describit pastoꝝ dispositio. Secdo ãgli ap
paritio. Ibi. Et ecce ãgel'. Tertio ãgli allocu
tio. Ibi. Et dixit illis. ¶ A ¶ Quãtũ ad pmũ
dispositio pastoꝝ erat tal'. q' erãt vigilãtes et cu

ſtodiētes gregē ſuū. ꝑ qđ diſponebāt ad reuela-
tionē diuinoꝝ. Q2 vt dicit glo. Illi ꝑ ceteris ſubli-
mia merent videre. q̄ fideli ſollicitudine ꝑſunt.
¶ Nota q̄ iſti paſtores vigilabāt forte ꝓpter tria.
Uel ꝓpter ſolis reuerentiā. Mos eni fuit antiquori-
bꝰ in vtroqꝫ ſolſticio vigilias noctis cuſtodire
ob ſolis venerationē. q̄ forte ⁊ apud iudeos ex vſu co
habitātiū inoleuerat. vt dicit magiſter i hiſtorijs.
Uel ꝓpter timorē luporꝫ vel aliarꝫ beſtiarꝫ noxiarꝫ
Uel ꝓpter timorē ꝑdonū. q2 multi extranei cōuene
rāt in regione Unde dicit q̄ erāt cuſtodientes vigilias
noctis ſup gregē ſuū. Et hoc fuiſſe i regiōe eadē
nō lōge a bethleē ſcꝫ ad vnū miliare . B . ¶ De
inde cū dr. Et ecce angelꝰ dñi deſcribit angeli
apparitio. In q̄ apparitiōe iplicāt q̄tuor nota dig
¶ Primū ē apparitiōis celeritas cū dr. Et ecce
q̄ſi ſubito ⁊ ex inſperato. ex q̄ apparitio redde
bat mirabilioꝝ. Sic d paulo Act. ix. Subito cir
cūfulſit eū lux. Et alibi. Factꝰ ē repēte d celo ſonꝰ
¶ Secūdū eſt apparēns ſtrenuitas cū dr. Ange
lꝰ dñi q̄ vtiqꝫ fuit ſtrenuꝰ nūciꝰ. Et forte idē
angelꝰ fuit q̄ nūciauit vgini vbi ꝯceptū Unde ꝓpe
āplꝰ ceteris āglis gaudēs q2 qđ dixerat ꝯpletū
eſt. añ oēs ſe agebat vt chriſti natiuitatē ꝑdicarꝫ
Amb. Angelꝰ mariā. āgelꝰ ioſeph. āgelꝰ paſto
res edocuit. ¶ Tertiū eſt myſteriū familiaritas
q2 ſtetit iuxta illos ita videlicꝫ vt eū corpali vi
ſione viderēt. veſte cādida. facie rutilāti. ⁊ vultu
iocūdo ¶ Sꝫ q̄re ioſeph āgelꝰ appuit i ſomnis
iſtis viſibiliter. ꝑt ecrōm Chryſo. Q2 paſtores
rudiores. De hoc ſupra i euāgelio vigilie. Quar
tū eſt luminis refulgētis claritas cū dr. Et claritas
dei circūfulſit illos ſcdm glo i. ex oī pte illoꝝ radi
os ſui luminis aſpſit. Iđ āt āgelꝰ lumen attulit. q2
eū nūciare venerat. q̄ ē lux vera. q̄ illuminat oēꝫ ho
minē venientē i hūc mundū . C . Et nota q̄ ſic
dicit Beda nuſqꝫ añ i tota veteris teſtamēti ſerie
repimꝰ āglos q̄ tā ſedulo appuere patribꝰ. cuꝫ
luce appuiſſe. ſꝫ hoc puilegiū recte huic tpi ē ſuatū
qñ exortū ē in tenebris lumē rectis corde. Tāta
āt fuit iſta claritas ac ſi dies eēt. De hoc ꝑdictum
erat i pſ. Nox ſic dies illūabitur. Eſa. ix. Populꝰ
q̄ ambulabat i tenebris vidit lucē magnā ¶ Qui
tū eſt paſtoꝝ nōroſitas cū dr. Et timuerūt timo
re magno Natale ē hoi timere ex viſiōe ſpiritu
um ⁊ marie i expris. Unde etiā zacharias videns
angelū turbatꝰ ē ⁊ timor irruit ſup eū. Luc. j. Et
nota q̄ timuerūt forte ꝓpter tria. Tū q2 anglica ⁊
ſpūalia videre nō ꝯſueuerūt. Tū ꝓpter ſubitā clari
tatē. Tū ꝓpter glioſam diſpoſitiōꝫ angli appentis
q̄ ſic illos pterruit. vt q̄ſi extra ſeipſos eſſēt rapti.
. B . ¶ Quare aūt angelꝰ magis appuit paſto
ribꝰ q̄ alijs generi hoim. ꝑt eē q̄druplex rō. Pri
ma q2 paupes. ꝓpter q̄s chriſtꝰ veniebat. pſ. Pro
pter miſeriam iopū ⁊ gemitū pauperū ⁊c. Bern.
Quā multa hodie auro ⁊ gēmis fulgent altaria.
putas ad hoc diuertāt āgli ⁊ paupes hoies decli
nabūt. Sꝫ magis paſtoribꝰ appuerūt q̄ regibus
aut ſacerdotibꝰ tēpli. aut etiā mūdi ꝓphis. Se
cūda q2 ſimplices. Prouer. iij. Et cū ſimplicibꝰ
ſermocinatio eiꝰ Et Mat. xj. Abſcōdiſti hec a ſapi
entibꝰ ⁊ prudētibꝰ ⁊ reuelaſti ea puulis. Tertia. q2
vigiles Prouer. viij. Qui mane vigilauerit ad
me inuenient me. Quarta ꝓpter myſteriū vt ſignet
q̄ doctrina dr̄a plaus puenire ad ſubditos. Iu
xta illđ Greg. Illi ꝑ ceteris videre ſublimia me
rent q̄ fideli ſollicitudine ꝑſūt. dūqꝫ pie ipſi ſup
gregē vigilāt diuia ſup eos largꝰ glia choruſcat.
¶ Et nota q̄ natiuitas filioꝝ hoꝝ mūdi nūciatur
diuitibꝰ. ſꝫ natiuitas filij dei nō niſi paupibꝰ. Mul
ti enī in lectis ſericis ⁊ mollibꝰ ſtratis tūc q̄eſce
bāt. ſꝫ nulli eoꝝ datū ē audire noue natiuitatis
gaudiū. ſꝫ paupibꝰ ſup gregē vigilātibꝰ nūciat.
Paupibꝰ inqꝫ tāqꝫ heredibꝰ regni q̄ ꝑdicāt be
ati. q2 hoc ꝯſolationē nō hñt. diuitibꝰ aūt ve q̄ ꝯſo
lationē ſuā in pñti receperūt. Magis ꝯſolatio pau
perū q̄ mūdi dñs ex paupe matre ⁊ i paupe loco
idē. in diuerſorio i paupe habitu. i. in vilibꝰ pan
nis. ⁊ a paupibꝰ. i. paſtoribꝰ viſitat. . G . ¶ De
inde cū dr. Et dixit illis angelꝰ deſcribit ange
lica allocutio. Et iplicat q̄tuor ¶ Primo eni an
gelꝰ expellit timoris exadium. Nolite timere
Nota q̄ i hoc cognoſcit differētia int angelū lucis
⁊ tenebraꝝ. q2 bonꝰ āgelꝰ aſſecurat. ſꝫ malꝰ ange
lus finaliter terret. Iſte ergo angelꝰ eos ꝯfortat ne
timeāt. q̄tenꝰ expulſo timore ſacramentū dñice
natiuitatis itelligāt ¶ Scdo iuitat eos ad gau
diū cū dic. Ecce enī euāgelizo vobis Ecce inq̄t
q̄ſi iam ꝓmptū. ⁊ nō ſic ꝓphe q longe futurā chriſti
natiuitatē ꝑdixerūt. euāgelizo i. bona nūcia
re i capio. iiij. Reg. vij. Hec dies boni nūcij ē. vobis
ſcꝫ paſtoribꝰ. nō magiſtratibꝰ tēpli. nō prīcibꝰ ſe
culi. nō ꝓphis mundi. ex rōnibus ſupra dictis.
Gaudiū magnū i. itēſiue. ad differētiā gaudij
hypocritaꝝ. Job. xx. Gaudiū hypocrite ad inſtar
pūcti. Et extēſiue. Unde addit qđ erit oī ꝑplo ad
differētiā gaudij mūdani. vbi vno gaudēte alꝰ
triſtat. Job. xvi Mūdꝰ gaudebit vos aūt ꝯtriſta
bimi. ¶ Tertio āgelꝰ nūciat dñice natiuitatis
myſteriū qđ ē cā ⁊ materia gaudij pñtis. Quia
natꝰ ē vobis Natꝰ inqꝫ vbi vobis vtilit. q2 ad
vtilitatē veſtrā ſcꝫ hoim. Eſa. ix. Paruulꝰ natꝰ
eſt nobis hodie i. iſto die naturali. nocte iſta q̄
hec facta ſūt. ſupputādo ad diē ſequētē Unde ex tūc
nox incepit ꝑcedere diē. ātea erat ecōuerſo. Unde
ſcdm gloſaꝫ nō aīt. hac nocte. ſꝫ hodie. q2 gaudiūꝫ

uenerat ānūciare Ubi vō trīsta geruntur noctis
mēto sol ꝫ fieri. vt ibi scādalū pateret. hac nocte
[Saluator] de q̄ pphetatū fuerat Esa. xix. Cla/
mabūt ad dñm ⁊ mittet eis saluatorē. [Qui est
christus] q̄ ad hūanitatē. quē adhuc expectāt iu
dei vērū. ꝯ ñ agnoscētes eū venisse. nec veniet eis
amplius nisi ad iudiciū [Dñs] q̄ ad diuinitatē.
i. Thimo. vi. Ipse ē rex regū ⁊ dñs dñantiū [In
ciuitate dauid] i. bethleē. vñ dauid traxerat ori
ginē. vt dictū ē supra. in q̄ notat locus natiuitatis
christi. sic ꝯ eo q̄ dicit [hodie] designat tempus.
¶ Quarto angelus q̄d dixerat ꝯfirmat p signū
cū dic. [Et h vobis signū] more iudeoꝝ q̄ sig q̄/
runt. i. Coꝝ i [Inuenietis infantē] Infans dr q̄ i
nō fans. Et licz christus vtute diuinitatis loq̄ potu/
isset. q̄ ipse ē q̄ aperuit os mutoꝝ ⁊ linguas īfā/
tiū fec̄ disertas. Sap. x. Nihilomin⁹ hūane īfirmi
tatis mirabat īfantiā vagiēs ī cunabulis. vt dic̄ be
atus aug. [Pānis inuolutū] Ecce eius paupertas ⁊
habitus vilitas [In p̄sepio] ecce mag hūilitas vt
dñs dñoꝝ inclinaret se vsq ad p̄sepe aīaliū bru/
toꝝ . F. ¶ Et nota q̄ pastores erant simplices.
paupes ⁊ hūiles seu ꝯtēptibiles. Ideo ne timerēt
accedere datū ē eis signū infantie paupertatis et
hūilitatis ī christo Iuxta illud Hiere. xlix. Paruū
lū dedi te ī gentib⁹. ꝯtēptibilē tu es valde ¶ Mora
liter in h instruimur. q̄liter ⁊ a q̄b⁹ christus iueniatur.
Q: ñ nisi a puris ⁊ simplicib⁹. q̄d rñdz ei⁹ infā/
tie. ⁊ a paupib⁹ q̄d rñdz ei⁹ inuolutiōi pānoꝝ. et
ab hūilib⁹ ⁊ ꝯtēptibilib⁹ q̄d rñdet ei⁹ ī p̄sepio re
clinatōi Que tria ꝯphēdūt ī trib⁹ votis religio/
soꝝ. videlz castitate q̄ntū ad p̄mū. paupertate. q̄n
tū ad scdm. ⁊ obediētia q̄ntū ad terciū

¶ Expositō quīte partis euāgelij. LXI

Et subito fctā est cū

angelo mltitudo militie celestis
laudantiū deū et dicētiū Glia i
altissimis deo. et i terra pax hoib⁹ bōe
volūtatis . G. ¶ Quīto cū dr. [Et subito fa
cta est] describit appaitio celestis exercit⁹ nato
puero testimoniū phibētis. Vñ notādū fm hy
lariū ⁊ hiero. q̄ vt plūmū vbicūq̄ inuenim⁹ ī euā
gelio d christo aliq̄ hūilia ⁊ infirma. mox adiūc
tūt aliq̄ sublimia ⁊ excelsa. vt sic vitas hūane in
firmitatis oñdat q̄ vir⁹ diuinitatis ñ adimat. Vñ
sic dic hylari⁹ in li. ij. de trini. Pariet vgo. sz pt⁹
a dō est. Infās vagit laudātes āgli audiūt. Pā
ni sordēt. de⁹ adorat. Itaq̄ ꝑātis dignitas nō adi
mit dū carnis hūilitas cōmēdat. Et Hiero. sup
eplam hebre. sic ait Respicias cunas christi. vide
pter ⁊ celum. vagiētē in p̄sepio intueris infātē. sz
anglos sil' auscultā laudātes. herodes puerū p/
sequit. sz adorāt magi. ignorant pharisei. sz stella
demōstrat. baptizat a suo. sz vox dei desup tonā
tis audit. aq̄s imergit. sz columba descēdit. imo spi
ritussctūs ī columba. Q: igit iaz supra euāgelista
d christo descripsit hūilia ⁊ infirma ī testimoniū
hūanitatis. q: natū ⁊ pānis inolutū ⁊ ī p̄sepio re
clinatū. Nūc subiūgit q̄dā sublimia de ipso in te/
stimoniū diuīitatis. Et tāgūt h duo. Primo tā/
gīt celestis militie appitio ī testimoniū . B.
Ubi notādū q̄ mltitudo celestis āglo nūciāti so
ciata ē ppt tria Prīo vt mltitudo adueniēs ꝯfir
maret dictū āgli. Scdo vt viderēt ī ira natiuitatē
nascētis ex matre tpalit ei⁹ cui⁹ generatōēz ex p̄re
ꝯtēplāti ī celo etnalit. Psal. Sic audiuim⁹ ita ⁊ vi
dim⁹. Tercio vt adorarēt oriū nascētis ex vgine
Psal. Adorēt eū oēs āgli ei⁹ Quarto fm bedā
vt nos instruāt suo exēplo. q̄tiēs vbū dī audierī
m⁹ vl' itra nos ad mētē reduxerim⁹. statī dō lau
des ore corde ⁊ opere reddam⁹ Et nota q̄ cū ipsis
āgel' vgo generās adorat eū Vñ cātat eccīa. Ipz
quē gēuit adorauit. T. n. illa explanatō somnij
ioseph ꝯpleta ē. q: vidit solē ⁊ lunā ⁊ stellas ado/
rare se. Cui dixit iacob Gen. xxxvij. Nūq̄d ego ⁊
mat tua ⁊ frēs tui adorabun⁹ te sup trā. , C.
¶ Nota etiā q̄ elegāti vocabl'o vs⁹ ē euāgelista
sup nos spūs appellās noīe militie l' exercit⁹ fm
aliā trāz. Sūt. n. āgli milites Iob. xxv. Nūq̄d est
nūer⁹ militū ei⁹ Dicit etiā illa mltitudo exercit⁹
apoc. xix. Exercit⁹ q̄ sunt ī celo seqbāt eū ī albis
Q: igit nat⁹ ē rex celestis. iō euāgelista mltitudi
nē ānglōꝝ appellat noīe militie Q: vō dux ad pliū
nat⁹ ē. iō eū exercitū appellat. Vñ beda Bñ cho/
r⁹ adueniēs ānglōꝝ militie celestis vocabulū ac
cepit. q̄ ⁊ duci illi potēti ī plio. q̄ ad debellēdas ae
reas p̄tātes appuit. hūilit obsequīdat. Et ipe p̄tā/
tes eas ꝯtrarias ne mortales tātū tētare valeāt
q̄ztū volūt. fortit celestib⁹ armis p̄hibat . D.
¶ Scdo tāgīt laudis anglice decātatō ī pconiū
cū dr [laudātiū ⁊ dicētiū glia ī altissimis] In na
tiuitate reg̃ solēt p̄ncipes exultare ⁊ cātilenas cō
ponere Sic h. Nō gaudiam⁹ q̄ le p̄ncipes celestes
āgli s. cātilenā ꝯposuerūt [Glia ī altissimis deo
⁊c.] h cāticū duas hz pticlas. In p̄ia āgli canūt
dō gliam. In scda optāt hoib⁹ pacē Bñ āt ⁊ cō
grue dō decātat glia. q: illā ipe sibi soli reseruauit
Esa. xlij. Gloriā meā al. ñ da. Et nota licz ꝯtinue
⁊ sp āgli deū laudāt gliaz et canētes Iuxta illud
apoc. v. Bñdictio honor ⁊ glia in sedētī su
per thronū ⁊ agno. Spālit eñ christo nato āgli
descēderē et ī trā gliaz dō canūt Et h ppt tres rōes
Pria fm chry. Q: ipe p suā natiuitatē coꝝ dscēsū
ad hoies reserauit. q̄si cognoscētes nos ꝯciues
suos. Vñ dic chry. Olim q̄dē āgli ad puniēdū
mittebāt puta ad israelitas. ad dauid. ad sodomi
tas ⁊ ānūc ecōtra canunt in terra grās agentes

deo eo q suũ descensum ad hoies eis reserauit. Scđa sm Greg. q2 ipsi 2gratulabãt redẽptioni hũane. Tertia q2 gaudebãt suũ lapsu2 restaurari. Et has duas rõnes tãgit Greg. xxviij. moral. d. In ortu saluatoris ãgli deũ laudãt q2 redẽptiõi nrẽ voces sue exultatõis accõmodãt. sit et q2 dũ nos 2spiciũt recipi suũ numer2 impleri. Notãdũ etiã q h qđ dr. [in altissimis vl' in excelsis] sm aliã lecturã expoi põt dupli'r. Uno mõ. [i altissimis] s. in cel. Alio mõ [i altissimis] s. bonis opib9 luis gl'e ẽ op9 incarnatõis. In q ei soli debet glia. q2 sola ipsi9 v'tute factũ ẽ. E. Alia paricula h9 cãnci est. [Et in terra pax hoib9 bone volũtatis] vbi angli optãt hoib9 pacẽ Et h cõuenienẽ. Q2 solũ ppẽ pacẽ int deũ 2 hoies 2ponẽdã facta ẽ christi incarnatio Joh. xiiij. Pacez relinq vob. pacẽ meã do vob. Et hn pmittunt gliam dei paci nrẽ. q2 null9 pacẽ habere põt q dei gliam nitit vsurpare. Job. ix. Quis restitit do et pacẽ habuit. Et certe q gliam appetit deo resistit. Notãdũ q sic do ppriie cõpetit glia. ita hoib9 2uenit pax. Q2 ergo hoies filij adã 2tẽpserũt pacẽ gliam appetẽtes. p qđ q̃ntũ in ipsis fuit deum glia puauerũt. iõ 2 pacẽ 2 gliã2 pdiderũt. Recte ergo in ortu reparatoris angli do reddunt gloriã 2 hoib9 nũciãt pacẽ. Quib9 ãt hoibus pacẽ poscunt. exponũt. d. [bone volũtatis] eis. s. sm Bedã q suscipiũt natũ christũ. Nõ ẽ. n. pax impijs Esa. xlviij. S2 pax m'lta diligẽtib9 nomẽ dñi. ps Uñ dr Job. xxij. Acqesce ergo illi 2 habeto pacẽ S2 diceret aliqs. cũ christ9 dicat in euãgelio Nõ veni pacẽ mittere s2 gladiũ in terrã. quõ in sua natiuitate angli nũciãt pacẽ. Respõdeo sm Orig. h q addit hic [bone voluntatis] soluit qstionẽ. Pax eñ illa quã nõ dat dñs sup terrã. n est pax bone volũtatis. Q. d. Est pax bona. 2 est pax mala. Uñ Berñ. sup Cañ. ptractãs idẽ verbũ sic dicit. Nõ bone s2 plane iniq volũtatis est q neq̃q3 pacẽ 2tẽr9 supbo oculo 2 insatiabili corde inqer9 anelat ad gliã2 mũdi. nec pacẽ pndere tenẽs. nec gliam apprehẽdẽs. F. Et notãdũ q p christũ pacificat hõ cũ deo. cũ angelis. cũ hoib9. 2 in seipso. Cu2 deo qdẽ. Uñ esa. xxvij. Faciet mihi pacẽ. pacẽ faciet mihi. Cũ angel' Uñ Col' j. Pacificãs p sanguinẽ crucis sue q in terris 2 q in celis sunt. Cũ hoib9 s2 iudei cũ gentilibus. Eph. ij. Ipse est pax nrã q fecit vtraq3 vnu3 In seipso. Job. v. Scies q pacẽ habeat tabernaculũ tuũ. Nota etiã q isti cãtico angelico beatus Hilari9 addidit q sequũt. s. Laudamus te. benedicimus te 2c. Et Anastasi9 papa scđus instituit ipsum cãtari in missa dieb9 dñicas 2 festiuis. q2 est canticũ exultatõis 2 gaudij.

Sermo de eodẽ LXII

Ecce euãgelizo uobis gaudiũ magnũ quod erit oĩ populo. q2 nat9 ẽ vobis hodie saluator qui est christ9 dominus. Luc. ij. A. Beat9 Berñ. in q'dã smone natiuitatẽ christi sm carnẽ ineffabilẽ cõsiderãs sic exclamat O natiuitas illibata sanctitate honorabil' mũdo amabilis hoibus collan magnitudine bñficij inuestigabilis etiã angelis sacri pfunditate mysterij. Et in his omnib9 admirabilis singulari excellẽtia nouitatis. vtpote que nec pmã sil'em visa est nec habere sequentẽ. Et qm ad magna 2 insueta noua nũciãda. solent magni 2 fide digni nũcij destinari. hinc est. q ad hãc nouã 2 admirabilẽ natiuitatẽ nunciãdã ambasiator celestis s2 angel9 est trãsmissus qui suã legationẽ fideliter agẽs sic inquit ad pastores: [Ecce euãgelizo 2c.] In qb9 quidẽ vbis tria innuunt. Primo pmittit vniuersal' gaudij nũciatio gloriosa. Secũdo ẽdicat saluatoris natiuitas fructuosa. Tertio describit infantis conditio generosa. Primũ est valde admirabile pp'ter rei nouitatẽ. Secundũ est sũme venerabile pp'ter dei humilitatẽ. Tertiũ est multũ amabile pp'ter pueri speciositatẽ. Primũ innuit cũ dicit [Ecce euãgelizo vob gaudiũ magnũ qđ erit oĩ populo] Secũdũ cũ addit [q2 nat9 est vob hodie saluator] Tertiũ in eo q subiũgit [q est christus dñs] Primũ ergo ẽ vniuersalis gaudij nũciatio gl'iosa. Apparuit eñ pastorib9 angel9 mira claritate gloriosus 2 splẽdid9 q magnu2 2 nouũ gaudiũ oĩ pplo pfuturũ nũciauit. B. Circa qđ sciẽdũ q solẽt hoies gaudere d' trib9 de qb9 in ista gaudiosa nocte gauisus ẽ triplex pplus. s. terrestris. infernal'. et celestis. Primo ergo solet esse gaudiũ d plis enixione 2 maxime p quã aliqđ magni euentu2 sperat. sicut d natiuitate pcursoris dicit. Erit magn9 corã domio. 2 multi i natiuitate ei9 gaudebũt Et põt poni exemplũ Si eñ aliq terra ab hostib9 depopulata eẽt 2 a tyrãnis subiugata. Si heres nasceret per quã terra illa paci 2 libertati pstine restitui sperarẽt. magnũ gaudiũ in ei9 natiuitate esset. Sic ex hac ratione hodie gauisus est populus terrestris. homines s2 in mundo. Quia cũ depopulata esset regio humani generis et a tyrannis et demonibus oppressa. natus est hodie ille quem deus constituit heredẽ vniuersorũ per quẽ fecit et secula. vt dicitur Hebreo2 j. Unde merito hodie generi humano debet esse gaudiũ magnũ 2 ver2. Quia sm beatũ Aug. illud est ver2 gaudiũ

gḋ nō de creaturis sed de creatore cōcipiūt Gaui
si enī sūt oēs hoīes q̄ pcesserūt. vt abraā q̄ exulta
uit vt videret diē istū. Similit̄ et alij sācti patres
Gauisi sunt hoīes subsecuti. Vñ apls. Gaude-
te in dño sp̄. Phil. iij. Gauisi sūt tēporīs vt pa-
stores eū videntes Johēs eū ī vtero sentiēs Ma-
gi xp̄m ī oriēte p stellā agnoscētes. q̄rētes inueniē-
tes. ⁊ adorātes. Symeō ipm̄ āplectēs. Anna p-
phetissa eū ī tēplo vidēs Joseph pat eꝰ nutriciꝰ
Et sup oēs istos gauisa ē mat v̄go eū piēs. Luc.
ij. Exultauit spūs meꝰ ī dō ⁊c. Igit̄ gaudeamꝰ ⁊
nos hodie exultētes iuxta exhortatōz leonis pape
in s̄mone. Saluator noster inq̄t dilectissimi ho-
die natꝰ ē. gaudeamꝰ. neq̄z eī fas ē locū ibi ēē tri-
sticie vbi natal' est vite. C. ¶ Scdo solz ēē gau-
diū de luminis visiōe. Eccs. xj. Dulce lumē ⁊ dele-
ctabile ē ocul' videre solē Vñ ait Thob. v. Qua-
le mihi gaudiū erit. q̄ ī tenebris sedeo ⁊ lumē celi
nō video. Ex hac rōe gauisus ē hodie ppls infer-
nal' aīe videlicz ī limbo. Vñ hac nocte vificati ē
illō Esa. ix. Populꝰ q̄ ābulabat ī tenebris. vidit
lucē magnā. habitātibꝰ ī regiōe vmbre mortis.
lux orta ē eis ¶ Tercio solet ēē gaudiū de amissi
recupatiōe. Patz h' ex pabola cēti ouiū ⁊ vniꝰ p-
dite ⁊ inuēte. Ubi subdit: Cōgratulami mihi q̄r in-
ueni ⁊c. Luc. xv. Ex hac rōe gauisus ē hodie ppls
celestis. angli videlicz ī celo. Nā illenatꝰ ē p quē
coꝝ ruine debuit restaurari. Vñ sbdit ibidē Di-
co vobꝫ q̄ ita erit gaudiuz ī celo ⁊c. B. Hoc āt
gaudiū suū hodie oñderūt āglī duobꝰ. videlzi
nouo vestitu ⁊ i cātu. In his. n. duobꝰ indicens
solēt hoīes suū gaudiū oñdere. In vestitu q̄dez.
q̄r ꝯsuetudo ē in magnis festiuitatibꝰ festiualis
bꝰ vestimētis īdui. Sic hodie āglī vestimēta no-
ue claritatis īduerūt. in q̄bꝰ apparuerūt. Olim
enī q̄ñ apparuerūt patribꝰ. s. Abrae. Isaac. et Ja-
cob ⁊ alijs. vestibꝰ fenalibꝰ. in silitudine n̄re in-
firmitatis apparuerūt. Sz hodie p̄mo visi sūt in
veste claritatis ī signū sui noui gaudij. Et n̄ du-
bium q̄n adhuc maiori claritate appuit v̄gini ī
annūciatiōe ex eadē rōe. Licz h' euāgeliū ibi nō
exp̄mat. In cātu etiā q̄r ī ista gaudiosa nocte no-
uā cātilenā cōposuerūt. quā nō solū vnꝰ angelꝰ
sz ⁊ tota mltitudo milicie celestis cū iubilo decā-
tauit. d. ¶ Glīa ī excelsis dō ¶ De gaudio hꝰ diei
dic̄ Cassiod. sup illud ps. Hec ē dies quā fec̄ do-
minꝰ. Licz inq̄t deꝰ cūctos dies creauerit. singla-
riter m̄ hūc diē fecisse dr̄. q̄ christi dñi natiuitate
sacratꝰ ē. in q̄ merito exultare ꝯuenit ⁊ letari. q̄r ī
eo diabolꝰ ius pdidit. ⁊ salutē mundus accepit.
E. ¶ Scdo dicit̄ saluatoris natiuitas fructu-
osa. ibi. ¶ q̄r natꝰ ē vobis hodie saluator ¶. Tres le-
gimꝰ in veteri testamēto appellatos saluatores.

sez Joseph. Othoniel. ⁊ Joachaz. q̄r saluabāt po-
pulū ab oppssionibꝰ q̄bꝰ tūc tpis grauabāt. Et p̄-
figurabāt hūc nostꝝ saluatorē hodie nobis natū.
q̄ saluauit nos a mal' quibꝰ eramus īuoluti. Et
erāt tria. Eramꝰ enī sub pcti iugo s'uilit' depssi.
Sub diaboli tyrānide hostilit' oppssi. ⁊ ī infer-
ni voragine dānabilit' demersi. F. Eramus
inq̄z p̄mo sb pcti iugo s'uilit' depssi. Nā ppt pec-
catū p'thoplasti. natā hūana redacta ē in s'uitu-
tē pcti Cōcipimur. n. ī pctō in vtero ⁊ nascimur ī
pctō ex vtero. Vñ pctm̄ originale s'uilit' nos
depmit iugo duplici. s. infectiōe culpe q̄ sumꝰ fi-
lij ire. ⁊ corruptiōe pene q̄ sumꝰ s'ui ꝯcupie. q̄ do-
minat̄ nob. ⁊ ē p̄nitas peccandi. Vñ Roma. vj.
Fuistis s'ui pcti. nūc aūt liberati a pctō serui facti
estis iusticie. Ut aūtē ab isto pcti iugo liberare-
mur expediebat nobis nasci talē saluatorē. qui
sub illo iugo nō detineret̄. qualis ē ille puer ho-
die natus. Hic enī non ex illa radice infectionis
seminalis cōceptus. nec s'm viā corruptiōis ma-
terne natus est. sed cōceptus mystico spūꝰ san-
cti spiramine. natꝰ est ille sed claustris integrita-
tis virginee. G. ¶ Ipsa enī virgo infamē hūc
concepit sine pudore. peperit sine dolore. lacta-
uit celesti rore. Virgo ante partū in cōceptione
virgo in partu in prolis editione. et virgo post
partū in pueri dulcissima lactatiōe. De primis
duobus dicit Bernardꝰ in s'mone. O partꝰ si-
ne dolore. solꝰ nesciꝰ pudoris. corruptiōis ignarus.
nō reserans sed cōsecrans virginalis vteri
templū. De tercio imo omnibꝰ tribus dicit bea-
tus Augꝰ. in s'mone ipsam virginē matrē dul-
citer alloquēs ait: Lacta mater christuz ⁊ domi-
num nostrū ⁊ cibū. lacta panē de celo venientem
lacta eū qui talem fecit te vt ipse fieret in te. ⁊ tibi
munus fecūditatis attulit cōceptus. et donum
virginitatis nō abstulit natus. Quia igitur ille
puer sub peccati iugo nō tenebat̄. ideo ꝯpetebat
ei vt esset saluator. Math. j. Ipse enī saluū faciet
populū suū a peccatis eoꝝ. Et hoc est q̄d orat
ecclesia in oratiōe diei hodierne Concede quesu-
mus omnipotens deꝰ vt nos vnigeniti tui noua
per carnē natiuitas liberet. quos sub peccati iu-
go vetusta seruitꝰ tenet. H. Et quantuz ad
hunc saluatiōis fructū figuratꝰ est in ioseph d'
quo legit̄ Geñ. xli. Q. q̄r per suā sapientiā salua-
uit populū a morte famis. Pharao vertit no-
men eꝰ ⁊ vocauit eū lingua egypciaca saluatorē
mūdi. Joseph interp̄tat̄ appositio. ⁊ sigñ christuz
saluatorē nostꝝ. q̄ p sapiam suā patri coetnam
apposuit nob alimēta grē. cuꝰ carētia oēs famis
moriebamur inedia Sic enī ioseph recollegerat
tritici de terra egypti. cuꝰ tāta erat abundantia

q̄ copia mēsurā excederet. vt ibi dr̄. Sic christ⁹ totū thesaurū grāꝝ apud se recōditū habuit. et ñ ad mēsurā. vt dr̄ Joh. iij. Uñ ipse p aq̄s grē iba ptismo nos saluat a pctō. Licz aūt pena pctī. sfo mes adhuc remaneat nobis ad exercitiū. magiñ i preminuit virtute grē baptismalis. Uñ regnare phibetur. Ro. vj. Nō ergo regnet peccatū i ve stro mortali corpe. peccatū eni vob nō dn̄abitur nō eni sub lege estis scz pctī. sed sub grā. J.

¶ Eram⁹ secūdo sub diaboli tyrānide hostilit oppressi. quā tyrannidē exercuit in hoiem multi pliciter. aliqñ exteri⁹ violentiā in corpe inferen do. aliqñ interi⁹ corpa obsidēdo. aliqñ hominē ad peccatū inducēdo. seu manifeste sensus exte riores in specie alicui⁹ creature visibilis decipiē do. vt qñ apparet in specie femie vł angeli ꝛc. siue occulte p impssionē imaginū mala suggerēdo. siue p cōmotionē sanguis ad peccatū accēdēdo Uñ de his ꝛ silib⁹ dicit Greg. q diabol⁹ aut op primendo rapit. aut insidiādo circūuolat. aut se dendo blādit. aut minādo terret. aut desperādo frāgit. aut pmittēdo decipit. Et vt ab isto tyran no liberaremur. expediebat nobis in salvatorē talē. q potēs essz ꝯtra eū triūphare. Sz ad h nul lus inter creaturas erat tā fortis ꝛ potēs. Uani tati eni subiecta est creatura. Ro. viij. Uñ pecca bilis est tā hō q̄z angel⁹. Et iō oportuit hunc sal uatorē nostrū esse deū. q posset expugnare tyrā nū. R. Et q̄ntū ad hūc saluatōis fructū p̄ figuratus est in Othoniel. de q legit Judicū. iij. Q. cū filij israel opprimerent a chusanrasathaim rege mesopotamie. clamauerunt ad dn̄m. Qui suscitauit eis saluatorē videlicz Othoniel filiuz cenez. fuitq̄z in eo spūs dn̄i. Chusanrasathaim q interptat tenebrosa iniq̄tas. signat diabolū tene braꝝ pncipē. q tenebat nos tyrānica subiugati one oppressos. a cui⁹ manib⁹ vt liberaremur su scitat⁹ est nob Othoniel q interptat signū dei. ꝛ figurat istū pueꝝ hodie natū q est signum dei. imo est ipse de⁹. put p signa euidētia fuit hodie declaratū. vt quia vgo eū pepit. ꝛ q angel⁹ de h pastorib⁹ signū dedit. ꝛ q tota celestis milicia in signū diuinitatis eū glorificauit. cantās glia in excelsis deo. Hunc etiā signū diuinitatis phibu erūt octo noua miracula q ista die ꝯtigisse refe runt. Que ꝯtinent his vsib⁹. Questio cesaris ara puelle q pueꝝ fert. Tres soles. stella. piscina pro batica clara. Lux. tēplū pacis. olei fons. circulus auri. Quoꝝ expositio ptz i legēda aurea. Uł etī om dr̄ iste pueꝝ signū dei. q fuit h in mūdo a deo posit⁹. sic signū ad sagittā. Uñ dixit de eo symeō Luc. ij. Ecce posit⁹ est h in ruinā ꝛ i resurrectiōez multoꝝ ꝛ i signū cui ꝯtradicet. Iste etiā othoniel

christ⁹ videlicz accepto signo dei. vexillo videlicz sancte crucis pugnauit ꝯtra chusanrasathaim. id ē. diabolū. ꝛ eū potēter deuicit. L. ¶ Et no ta q licz christ⁹ d diabolo pfecte triūphauerit et eū alligauerit. adhuc tñ vt dic amb. tētare pmit ti. nō vt pdat sz vt pbet. Sine eni pmissiōe di di abolū nocere ñ posse cognoscim⁹. ne potētiā di aboli magis timeas q̄z diuinitatis offensaz. Hinc ē q christ⁹ ñ dr̄ diabolū interfecisse sz alligasse h m l lu d Mat. xij. Quō pt q̄sq̄z intrare i domū fortis ꝛ vasa ei⁹ diripe. nisi pus ligauerit fortē. Sup q v bo dic beat⁹ Aug. Q. christ⁹ veniēs i domū for tis. i. in corda nrā. vbi diabol⁹ habitauit. alliga uit fortē. i. cōpescuit a seductiōe fideliū. vt tētatio nē q ei adhuc pmittit. nō seq̄t seductio. ꝛ sic vasa ei⁹ scz nos eripuit. ꝛ q ille ipleuerat pctī amaritu dine christ⁹ ipleuit grē dulcedine. M. ¶ Era m⁹ tertio i inferni voragie damnabili demersi vbi pter penā sens⁹ e pena dāni. i. carētia visiōis ꝛ amissiōis celestis glie. De q voragine i psona generis hūani saluari petijt pphā i ps. d. Salua me ex ore leonis. Qd vt fieret ꝯgruū fuit saluato rē nostꝝ talē eē q iuste nos eripe possz. qd q̄dem de⁹ potuissz facere p potētiā absq̄z sui incarnati one. sed maluit h facere p iusticiā. Uñ oportuit saluatorē nostꝝ eē hoiez. Q. vt dic beat⁹ Aug⁹. Nisi hō essz q diabolū vinceret. ñ iuste sz violēt hō ei tolli videret. q se illi spōte sbiecit. Sz si euz hō vicit. iure manifesto hoiez pdidit. Sz hō pu rus h ñ potuit q pccabil. necesse ergo fuit deū esse i hoie. Oportuit ergo saluatorē nostꝝ eē deū ꝛ hoiem. Tal aūt ē ille puer hodie nat⁹. Et h est qd dic Leo papa i smōe hodierno. Dei inq̄t fili us recōciliādā auctori suo naturaz sūpsit gene ris hūani vt inuētor mortis diabol⁹ p ipsaz quā vicerat vinceret. In q ꝯflictu p nob inito magno ꝛ mirabili eq̄tatis iure certatū ē. dū oipotēs de⁹ ñ in sua maiestate sz i nrā hūilitate ꝯgredit. obijci ens ei eādē formā. eādēq̄z naturā mortalitatis q dē nrē pticipē. sz pctī totꝰ expertē ꝛ imunē. N.

¶ Et q̄ntū ad hunc saluatōis fructū iste puer saluator pfigurat⁹ ē in ioachaz. de q dr̄. iiij. Reg. xiij. Q. cū filij israel. q̄si redacti essent i puluerez a rege syrie. vidit dn̄s angustiaz isrł et dedit eis saluatorē. s. ioachaz regē. q liberauit israel d ma nu reg̃ syrie. Syria iterptat sublimis ꝛ signat il lum q dicebat. In celū ꝯscendā ꝛc. Esa. xiiij. Ipse eni ē rex sup oēs filios supbie. Job. xli. Joachaz interptat dn̄i fortitudo. ꝛ signat christū q fortitu dine diuina in natura hūana deuicit diaboluz et captiuas in inferni voragine animas liberauit. Unde eius fortitudinē admirās pphēta in psona eoꝝ q fuerūt in limbo dicit. Quis est iste

rex glie Et sequit̄. dn̄s fortis ꝛ potēs. dn̄s potēs in plio. Et aduerte ꝙ differt ille terti⁹ fructus sal uatiōis a secūdo. Quia ille secūd⁹ fuit de erepti one nostra a diabolo, put ipse tyrānice nos op primebat suis seductiōib⁹ i hac vita. iste vo terti⁹ fruct⁹ ē. q2 eripimur a ptāte sua q̄ ipse iuste nos detinebat ī inferni voragine post morē. ℣.

¶ Tercio describit̄ hui⁹ infantis cōdicio gene rosa q̄ innuit̄ in eo ꝙ dr̄: [Qui est christ⁹ dn̄s.] Ubi generositas isti⁹ pueri describit̄ q̄ ad duo. Primo q̄ ad hūanitatis sue dignitatē in eo ꝙ dr̄ [christ⁹.] Scd̄o q̄ ad diuinitatis sue maiestatē. cū addit̄ [dn̄s.] Dignitas aūt hūanitatis chri sti attēdit̄ in trib⁹. Nā ipse fuit rex. sacerdos ꝛ pߪheta. Hec eni tria boim genera olim vngebāt. ꝛ h̄ signāt in eo ꝙ dr̄ christ⁹. q̄ interptat̄ vnctus. Fuit eni rex. i. Thimo. vi. Ipse ē rex regū ꝛ dn̄s do minātiū. Item fuit sacerdos. Psal. Tu es sacer dos in etnū. Itē fuit pp̄ha. Lu. vij. Propha ma gn⁹ surrexit i nob̄. Maiestas vo sue diuinitatis i nuit̄ in eo ꝙ dr̄ [dn̄s.] Esa. xxxiij. Dn̄s iudex no ster. dn̄s legifer noster. dn̄s rex noster. ipse veiet ꝛ saluabit nos. Saluabit inq̄ʒ triplici fructu sal uatiōis p̄dicto. Qd̄ nob̄ ꝛc.

¶ Expositio euangelij in missa aurore diei natiuitatis domini LXIII

Pastores loquebā tur ad inuicē. trāseam⁹ vsqʒ bethleē. et videam⁹ hoc ver bū quod factū ē. quod fecit domin⁹ et ostēdit nobis. Et venerūt fe stināntes. ꝛc. Cū aliqs audit noua mag ꝛ stupēda feruenter anelat celeri⁹ pcūctare eoꝝ ve ritatē. Ūn pastores audito h̄ nouo oīm nouoꝝ nouissimo. s. ortu videlicʒ saluatoris. n̄ poterāt expectare diē s3 nocte ouilib⁹ suis omissis. festi nāt diligenti indagīe rei vitatē. Et de h̄ tractat p̄ sens euāgeliū, qd̄ hʒ tres ptes. sm ꝙ pastoꝝ dili gētia cōmēdat̄ a trib⁹. Pⁱo nāqʒ cōmēdat̄ a so licitudine inq̄sitiōis. Scd̄o a certitudine inuēn tionis. ibi. [Et inuenerūt mariā ꝛ] Tertio a gratitu dine deuotiōis. ibi. [Et reuersi sūt.] Solicita pa stoꝝ inq̄sitio colligit̄ ex trib⁹. ¶ Pⁱo ex vicissi tudine exhortatiōis. Et q̄ntū ad h̄ pmitit̄ [Pa stores loq̄bāt̄ ad inuicē] .s. mutuo se cohortādo Discedētib⁹ eni angel' ab eis ī celū. mutuo loq̄ bant̄ ad inuicē se exhortātes ad iter. Ul' ꝯsulētes qd̄ agerēt. ꝛ āmirātes de tāta visiōe. ¶ Et nota. ꝙ pastores nihil r̄nderūt angel'. s3 illis discedēti b⁹. tūc pmo ceperūt loq̄ ad īuicē. Q2 ex suauita te celestis cātus erāt q̄si ī extasi mētis. ꝛ ppt īmē sam claritatē. terror eos īuaserat vt loq̄ non pos

sent. S3 p⁹ modū ad se reuersi. se mutuo ꝯforta bāt exhortādo Juxta illō Heb. iij. Uidete frēs ne sit in vob̄ cor malū incredulitatis. s3 adhortami vosmetipsos p singlos dies. Et h̄ ꝯuenient. Q2 ferrū ferro acuit̄ ꝛ homo exacuit faciē amici sui. Prouer. xxvij. ¶ Scd̄o ex recitudine intētōis ꝛ q̄ntū ad h̄ subdit̄ [Trāseam⁹ ꝛc.] Jō volebant trāsire vt viderēt. sic moyses. Exo. iij. Uadā ꝛ vi debo visionē hanc magnā. Uere mag visio ē vi dere vbū caro factū. Ūn poterāt dicere illō Joh̄ i. Uidim⁹ gliā ei⁹ ꝛc. [Videam⁹] inquiūt [h̄ vbū qd̄ factū ē] .i. vbū carnē factū. Factū inq̄ʒ n̄ ab hoie s3 a dō. Ūn addit [qd̄ fec̄ dn̄s] .i. tota tri nitas. Esa. x. ꝛ Ro. ix. Uerbū abbreuiatū faciet dn̄s. Et nō solū fec̄ ipo [ꝛ ostēdit nob̄] Cui⁹ ostē sionē petijt dauid. d. Ostēde nob̄ dō. mi. tu. ꝛ sa. t. da nob̄. Et dn̄s pmisit. Ostēdā in q̄t illi. salutare meū. ꝛ h̄. ¶ Notādū āt ꝙ h̄ tria dicūt̄ d vbo di uino āmiratiōe dig̃. Diuinū eni vbū nullo ter mio claudit̄. cū totū vbiqʒ sit Et tn̄ h̄ dr̄ [h̄ vbū] Itē vbū diuinū genitū nō factū ē. Et tn̄ h̄ dr̄ [qd̄ factū ē. qd̄ fecit dn̄s] Rurs⁹ vbū diuinū absco ditū est nob̄. Esa. xlv. Uere tu es de⁹ abscōditus Et tn̄ h̄ dr̄ [qd̄ ostēdit nob̄] Que oīa diuio vbo ꝯgruūt ex eo ꝙ ipsū caro factū ē. Ul' sm cōem in tellectū [videam⁹ h̄ vbū] .i. rē recitatā ꝛ dignā ꝛ vbo. [qd̄ factū ē] nouū. q2 a sec̄lo n̄ est auditum [qd̄ fecit dn̄s] ppt nostrā redēptiōē ꝛ suū bono rē. [et ostēdit nob̄] .i. reuelauit nob̄. ¶ Tertio ex pmptitudine execuciōis Et q̄ntū ad h̄ dr̄ [Et ve nerūt festināntes] Prouer. x. Doce iustū ꝛ festi nabit accipe. Festināt ergo iuerūt pastores ex ve hemēti gaudio ꝛ desiderio vidēdi infantē natū. Et nos festinem⁹ igredi istō diuersoriū in q̄ ia cet puerpa. Heb. iiij. Festinem⁹ igredi in illā re quiē ꝛc. Et interrogem⁹ pastores dicētes Annū ciate nob̄ i terris q̄s appuit. Et illi r̄ndēt. Natū vidim⁹ ꝛ choros angloꝝ collaudātes dn̄z. ¶

¶ Moralit̄ ex p̄missis nota ꝙ volēti spūalit̄ chri stū inuenire tria sūt necessaria. s. colloq̄ p medita tionē scripturaꝝ. Ecc. ix. Cū sapiētib⁹ ꝛ prudenti b⁹ tracta. ꝛ oīs enarratio tua i p̄ceptis altissimi Itē trāsire p ꝯtēplatiōē creaturaꝝ. Cañ. iij. Sur gā ꝛ circūibo ciuitatē. Et p⁹. Paululū cū ptrā sissem iueni ꝛc. Ecc. xxiiij. Trāsite ad me oēs q̄ cō cupiscitis me ꝛc. Itē festinare p degustatiōē grāꝛ Cañ. ij. Surge ppera amica mea ꝛc. Jō dr̄ ꝙ ma ria ꝙ abijt cū festinatiōe. Lu. i. ¶ Ul' aliter volētes inuenire christū. dēm⁹ colloq̄ p peccatoꝝ ꝯfessionē Job. x. Loq̄r in amaritudine aīe mee. Itē trāsire p carnaliū ꝛ tēpaliū abiectiōē. Aplus Phi. iij. Que q̄dē retro sunt obliuiscēs. ad ea vo q̄ sūt p̄ ora ꝯtēdēs me ipsū. Sic filij isrl' trāsierūt d egipto

per mare rubrũ. Exo. xiiij. Item vsq; ad bethle em. id est. domũ panis p diuinoꝝ degustationẽ Psal. Gustate ꝛ videte. Itẽ festinare p feruẽ desiderij acceleratiõẽ. Heb. iiij. Festinem⁹ ingre di in illã requiẽ ꝛc. Et tũc inueniem⁹ christũ in pre sepio cordis nostri. p deliciosam sue p̃ñtie exhi bitionẽ. Prouerb. viij. Delicie mee eẽ cũ filijs hoim. Inuenit autẽ christ⁹ mediãte maria et io seph. i. ↄtẽplatiõe ꝛ actiõe. In cui⁹ figurã iacob. q̃ ꝛ israel. i. vidẽs deũ habuit vtrãq; vxorẽ. scilicet rachel ꝛ lyam. Geñ. xxx

Expositio secũde partis euãgelij.
LXIIII

Et inuenerũt mariã et ioseph. et infantẽ positũ i pre sepio. Videntes aũt cognouerũt de verbo. quod dictũ erat illis de pue ro hoc. Et oẽs qui audierũt mirati sũt et de his que dicta erãt a pastorib⁹ ad ipsos. Maria autẽ cõseruabat oĩa ver ba hec. cõferẽs in corde suo ¶ Se cundo cõmẽdat pastoꝝ diligẽtia a certitudine inuẽtionis Cũ dr̃ [Et inuenerũt] Cui⁹ inuẽtio nis cõmẽdatio colligit ex trib⁹ Primo q; fu it certitudinalit cõ pbata. l. p pbabilia sig̃ et eui dentia. Et q̃ntũ ad h̃ dr̃ [Et inuenerũt mariã ꝛc.] Beat⁹ q eã inuenit. q; ipsa dixit Prouerb. viij. Qui me inuenerit. inueniet vitã. In h̃ istrui mur. vt si christũ inuenire velim⁹ p̃mo ad mari am accedere dẽm⁹ De ipsa eni dr̃ Inuenisti eni grãm apud deũ Luc. i. Et iõ accedamus cũ fidu cia ad thronũ grẽ ei⁹. vt miam ↄsequimur ꝛ grãm inueniam⁹ i auxilio oportuno. Et nota q; chri stus iuenit cũ maria v̓gine ꝛ ioseph viro iusto ꝛ in p̃sepio. Per qđ docemur. q; q̃ vult iuenire christũ dz habere mũdiciam cordis respectu sui qđ p mariã v̓ginẽ. Iusticiã proximi qđ p Ioseph iustũ. Et hũilitatẽ ꝛ reuerẽtiã respectu dei. qđ p humile p̃sepe innuit. Et q; h̃ es p signo datũ erat ab angelo. iõ subdit [Videntes aũt cognouerũt de v̓bo qđ dictũ erat illis de puero h̃] videlicet q; verũ esset. vñ poterãt dicere illud p̃s Sic audiui mus sic vidim⁹ Dubitaret aliq̃s cur euãge lista mutauit etatẽ christi i vocabul̃. Que et ip se dixerat p̃mo infantẽ. nũc appellat puerũ cũ tñ puericie etas icipiat a septẽniũ. Rñ. dicẽdũ. q; hoc iõ facit. vt ostẽdat eũ eẽ deũ q sua incõprehẽ sibili eternitate oĩa tpa etatũ ↄtinet ꝛ transcendit. Psal. Tu aũt idẽ ipse es. ꝛ ãni tui non deficient Vñ etiã adhuc i vtero posit⁹ viri nomẽ accepit Hiere. xxxi Femia circũdabit virũ. ¶ Se cũdo fuit dicta inuẽtio celerit diuulgata. Et q̃n tũ ad h̃ subdit [Et oẽs q audierũt mirati sũt] scilicet de puero nato ꝛ icarnatiõis mysterio Et nõ solũ h̃ mirati sũt sz etiã [de his q dicta erãt a pa storib⁹ ad ipsos] i. de tãta attestatiõe ꝛ facũdia pastoꝝ. q̃ fingere inaudita nescirẽt. sz simplici fa cũdia v̓a p̃dicarẽt. vt dic̃ glo. Est ãt istud int mi rabiliora christi opa aduertẽdũ q; n̄ rectores. nõ phos. nõ p̃latos elegit de⁹ ad euãgelizandũ. sz simplices i decoras pastores Vñ Amb. Non su nibi vilis psona pastoꝝ. q; q̃ vilior ad prudẽtiaꝫ eo p̃ciosior ad fidẽ. ¶ pastorib⁹ fidẽ maria col ligit. a pastorib⁹ ꝑplis in dei reuerẽtiã aggregat Plebẽ eni simplicẽ dñs reqsiuit. q̃ fallere ꝛ fuca re audita nescirẽt. Et nota quõ etiã in veteri testamẽto de⁹ pastores elegit sue dispẽsationis ministros. vt moysen cui pascẽti gregẽ apparuit in flãma ignis de rubo. Et qđ illi reuelatũ fuit i figura. istis nũc annũciatũ est i v̓itate Notan dum etiã q; h̃n mirati sunt oẽs. q; puul⁹ natus erat valde admirabil̃. Esa. ix. Paruul⁹ nat⁹ est nob ꝛ vocabit admirabilis. Vbiq; eni ꝛ in om nib⁹ christ⁹ admirabil̃ apparuit. nõ solũ nascẽs sicut hic. sz etiã p̃ficiẽs. Luc. ij. Mirabãt sup pru dentia ꝛ respõsis ei⁹. Itẽ admirabilis erat docẽs Luc. iiij. Mirabant oẽs de v̓bis grẽ q pcedebãt de ore ei⁹. Itẽ mirabilis erat tacẽs Mar. xv. Je sus nõ dedit rñsum. ita vt miraret pilat⁹. Itẽ ad mirabilis in actiõe. Luc. viij. Quis putas ẽ hic q; ꝛ vẽtis ꝛ mari impat ꝛ obediũt ei. Itẽ admirabi lis in passiõe. Mar. xv. Pilat⁹ aũt mirabatur siiã obijsset. Itẽ admirabil̃ in resurrectiõe. Luce vlt. Petrus vidẽs linthea mia posita sola. abijt mirans secũ. Itẽ admirabil̃ in ascẽsione. Psal. Dñe dñs noster q̃ admirabile est nomẽ tuũ ꝛc. Itẽ admirabilis in extremo examĩe. Sapiẽ. viij Acutus inueniẽr in iudicio ꝛ in ↄspectu pruden tium admirabilis ero. ¶ Tercio fuit memorit ↄseruata. ꝛ q̃ntũ ad hoc dr̃ [Maria aũt ↄserua bat ꝛc.] In h̃ cõmẽdat v̓go tãq; prudẽs et discre ta. Prouerb. iij. Circũda ea gutturi tuo ꝛ descri be in tabulis cordis tui. E cõtrario de fatuo scri bit Eccl. xxi. Cor fatui q̃si vas cõfractũ. Vñ btã v̓go fuit arca cõtinens diuinoꝝ eloquioꝝ arca na. Cõseruabat eni i scrinio pectoris sui oĩa ver ba h̃. s. de annũciatiõe ãgelica. d exultatiõe iohis in vtero. d ortu saluatoris. d cãtico scõꝝ ãgloꝝ. ꝛ de apparitiõe ꝛ fide pastoꝝ. In hoc eni cõmen datur tanq; pudica. Ambro. Maria nõ min⁹ ore q̃ corpe pudica. secreta q nouerat nulli diuul gat. sz tacito corde scrutãs ↄgruum tps q̃ de⁹ h̃ velit diuulgari reuerenter expectat. conferens ea q̃ viderat circa se acta. ꝛ q legerat in scripturis agẽda. Cõpat ergo v̓ba pphãꝝ factis. ꝛ i oibus

habet argumēta fidei. Et qz nō tantū ɔseruabat
sed etiā itelligebat. Jō subdit [ɔferēs i corde suo]
Jta vt posset dicere illud ps. Jn corde meo abscō
di eloquia tua. Et nota q beata vgo cōteplādo
deitatē intelligebat mysteriū hūanitatis i puero
nato. Et iō oia q viderat. audierat ⁊ legerat respi
ciētia op⁹ incarnatiōis sapienē ɔferebat i cord
suo Credibile est eni. q nulla creatura fuit vnqz
tāta cōteplatiōis suauitate pfusa. q̄nta btā vgo
⁊ oīs ɔteplatiōis materia fuerat ille puer. Unde
poterat illud dicere Prouer. viij. Ludēs coram
eo oi tpe ⁊c. Et aduerte qz mirabilē habuit vgo
ɔteplatiōis suauitatē. ɔferēdo ea q in scripturis
legerat factis in se cōplens Ut illud Esa. vij. Ec
ce vgo cōcipiet ⁊ pariet filiū. Et h de se cōpletū cer
nebat. Uidebat eni se de stirpe dauid ortam. Jn
nazareth de spū scō ɔcepisse. Jn bethleē pepisse
Quoꝝ oia testimonia in diuersis pphetis lege
rat. vt dicit glosa. Notādū q hic reprehenduntur
duo genera hoim. s. hi q a sacerdotib⁹ discere no
lunt. Et q ppria autoritate docere volūt Et con
tra vtrosqz dic glosa ⁊ est Ambrosij. Si maria
a pastorib⁹ discit ⁊ nos debem⁹ a sacerdotibus
discere. Et si maria añ ꝑceptū apli tacet debem⁹ et
nos p⁹ ꝑceptū apli doceri mag qz docere

Expositio tertie partis euāgelij.

LXV

Et reuersi sunt pastores glorificātes et laudātes deum in oīb⁹ que audierant et viderant sicut dictū est ad illos Tertio cōmēdatur pastoꝝ diligētia a gratitudine deuotiōis cū dr [Et reuersi sūt pastores] Jpsi eni de tāto eximio bñficio grati existētes. deuotiōē suā in laude dei exercabāt A Fuit aūt istoꝝ pastorū deuotio cōmēdabilis ppt tria Primo ppt debitā eoꝝ opatiōnē. Et q̄ntū ad h dr [Et reuersi sunt pastores] s. ad custodiā gregis cōmissi. Jn q̄ reputant deuoti vt p⁹ ɔteplatōz saluatoris. reuertant ad exercitiū actiōis. Jn q̄ dat forma pastorib⁹ ecclie. Ezech. j. Aīalia ibāt ⁊ reuertebantur

Scdo ppt debitā grāꝝ actiōz. Et q̄ntū ad h subdit [glificātes ⁊ laudātes deum] Eccī. xliij. Glorificātes deū q̄ntūcūqz potueritis supualebit ad huc. maior ē eni oi laude. Quo ɔ de sapiētib⁹ mūdanis dr Ro. j. Quia cū deū cognouissent nō sic deū glificauerūt. s; euanuerūt Et iō q̄ nō vult excecari ds do de bñficijs regriari. sic fecerūt isti pastores vt dr Col. iij. Oē qd facitis in vbo aut in ope. oia facite in noīe dñi nostri iesu christi grās agētes B Dubitaret aliqs. quō isti pastores deū laudauerūt ⁊ quā laudez ꝓmeruerūt. Rñ. dici pt q simplici fide ⁊ mēte pura deū laudabāt vbis simplicib⁹ sic eoꝝ cuilibz p sua deuotione occurrebat. Juxta illud ps. Labijs exultatiōis laudabit os meū. Ul pōt dici. q forte illo eodē celesti cāntico q̄ pus audierāt āgelos laudare deū. d. Glia in excelsis do ⁊c. Etiam pastores laudabāt venerātes cū exultatiōe Et si dr bñ mirū erat quō laus āgelica resonabat i ore pastoꝝ psallentiū. ⁊ q̄ pimo pastores cecinerant voces pastorales. nūc voces angelicas depmūt. Sz h mutatio dextere excelsi. Tertio ppt debitā recognitiōz. Et q̄ntū ad h subdit [in omnib⁹ q̄ audierāt ⁊ viderāt ⁊c.] Jpsi eni oia q̄ audierāt ab angel' ⁊ viderāt ppriis oculis in bethleē ⁊ claritatē lumīs qd viderāt i apparitiōe angeli. Oia in qz h plene recognoscebāt ⁊ ppter ea deū glificabāt. Uel i oib⁹ ill' laudabant deū tāqz autorē ⁊ opificē oim eoꝝ q̄ audierāt ⁊ viderāt sic dictū est ad illos. Jn h eni laudabāt deū q totaliter inuenerūt sic dictū ē ad il'os ab āgelo. Psal. Sic audiuim⁹ sic vidim⁹. Ul alr fm Bedā sicut dictū est ad illos ab anglis. referūt laudes ⁊ gliam do. h eni eos debere facere dictū ē ab angelis. nō q̄dē vbo h iperātib⁹. s; facto formā sue deuotiōis offerētib⁹ dū glia i excelsis do resonarēt. Ex q̄ videt ɔfirmari qd dictū est supra pastores idē canticū deprompsisse.

Sermo de eodem

LXVI A

Transeamus usqz bethleē. et videamus hoc verbū quod factum ē. quod fecit domin⁹ et ostēdit nobis. Luc. ij. Sic dic beat⁹ Aug. in li. de vgi. Felicior ē ptus spūal' qz carnal'. Exponēdo igit vba pmissa de ptu vbi mētali. sciendū q pt⁹ legit ɔceptiōez sic fructus floritiōz. Unde qz christ⁹ ɔcept⁹ fuit i flore. s. nazareth. qd interptat flos. ɔgruū fuit q nasceret i fructu. s. i bethleē qd interptat dom⁹ panis vl' refectiōis. qd ptinet ad fructū Qualiter āt vbū cōcipiatur in nazareth. s. i mēte florigera. habitū est supra i expositiōe mystica euāgelij Missus ē Nūc aūt videdū qualiter nascat i bethleē. s. i mēte fructifera. Ad cui⁹ euidētiā sciēdū q mēs vbigena cōueniēter dr bethleē. s. dom⁹ panis vl' refectionis Jllis⁹ in qz panis d̄ q̄ dr Sap. xvj. Panē d celo ꝑstitisti eis oē delectamētū i se hntē. Unde sic vbū i mēte ɔceptū floret ⁊ mētē florere facit i grē trāsformatiōe. vt patuit supra. Sic verbū in mente natum ipsaz mentē reficit atqz pascit i glie ꝑgustatione. De h fructu ptus mētis vbigene dicit sapia iceata ecc. xxiiij. Jnebriabo pt⁹ mei fructus

Tunc eni verbū diuinū ꝑ pius sui fructū inebriet
q̄si mentē verbigenā interno gaudio glīe pregu
statione letificat ⁊ dulcorat. Vñ Bern. Pregu
stato q̄ȝ suauis est dñs. aīa fidelis in gaudiū do
mini sui intrat. ⁊ ab vbertate dom⁹ sue inebria
ta ⁊ supsi⁹ ⁊ alioꝝ omniuȝ oblita. in seipsa defi
ciens. tota in deū pgit. Et hūc fructū petit Ori
genes sup illo Cañ. ij. Fruct⁹ illi⁹ dulcis gutturi
meo. Da mihi dñe fructū dulcē. fructū vite ani
me mee Circa hūc igi ꝑtum mentalē q̄ pficit
in ꝑgustatione glīe. duo sunt videnda. Primo q̄
liter ad hāc ꝑgustationē ꝑueniat. Secūdo qua
liter vbū natū in mēte videat. Et hec duo ex ver
bis ꝑmissis ꝑtī elicī. Primū ex eo q̄ dr. [Trāse
amus vsq̄ȝ in bethleem] Secūdū ex eo q̄ addū
[et videam⁹ h verbū ⁊c.] Ad videndū aūt qua
liter ad bethleē. i. ꝑgustatione glīe ꝑueniat. sciē
dum. q̄ habet fieri p om̄niū viriū aīe conformē
transitionē. vt videlicet oēs vires cōformiter ad h
tendāt. quasi dicāt. [Trāseam⁹ vsq̄ȝ bethleem]

B Ad hāc trāsitionē viriū req̄rūtur duo.
Primo q̄ vires aīme sint supno lumie celitus
circūfulse Secūdo q̄ sint interno instinctu edo
cte diuinit⁹ ⁊ suffulte. Que duo colligunt ex du
obus q̄ circa pastores cōgerūt. Nam claritas
dei circūfulsit illos q̄ntū ad pmū. Et angelico elo
quio sunt edocti ⁊ suffulti. q̄ntū ad scđm. Qua
liter aūt diuinū lumē omēs vires aīe circūfulge
at est sciendū q̄ fm Diony. in de angelica hiera
rchia. luminis diuini tāta est infinitas. vt q̄cum
q̄ȝ influat. totū vas mēns impleat. sicut diluuio
implent ⁊ pua foramia ⁊ magni aluei fluuioꝝ
Ex quo patet. q̄ tāta est efficacia diuini luminis
fulgētis in mēte. q̄ nō soluȝ implet ꝑncipales vi
res mētis. sȝ ⁊ potētias inferiores aīe. q̄ ꝑ parua
foramina pñt intelligi. Et si hoc nō fiat ꝑ influē
tiam. cū potētie corpales nō sint capaces lumis
intellectualis. fit tn̄ ꝑ q̄ndā redūdantiā. Nā lu
men diuinū influxū in mēte. i. in viribus intelle
ctualibus redūdat in potētias sensitiuas. vt om
nes reddant expeditiores ad ea q̄ mēti in illo lu
mine infundunt. ita vt oculi libent videāt q̄ dei
sunt. Aures delectabilit audiāt de deo. Lingua
prona sit ad loquēdū de deo. Man⁹ ꝑmpte ad
opandū ad laudē dei. Sensus interiores expe
diti sint ad imaginandū. cogitandū vel memo
randū de deo dulcit et delectabiliter. et sic d alijs
virib⁹. Qđ totū redundat ex plenitudine mētis
supinfuse lumine thearchico. Qđ quidē lumē
fm Diony. nō solū est splendiduȝ intellectuali
bus visionib⁹ pulcrū sed ⁊ dulce pijs affectibus
ad gustandū. Vñ Eccs. xj. Dulce lumen et dele
ctabile oculis ad videndū. Et inde est q̄ diuinuȝ

lumen replet oēs vires aīe. non solū cognitiuas
sed ⁊ appetitiuas. Vñ ps. Gustate ⁊ videte q̄m̄
suauis est dñs ⁊c. Iste aūt influx⁹ diuini luminis
in mentē. signat in eo q̄ de pastoribus dr. q̄ clari
tas dei circūfulsit illos. Et signāter dic circūful
sit. nō infulsit. Quia nō solū intus in īteriori mē
tis vbigene fulget diuinū lumē. sed ita abundā
ter mentē implet. q̄ etiā ī potētias inferiores cir
cumcirca redūdat. ita etiā vt omnē caliginē te
nuo lumini ꝯtrariā vndiq̄ȝ repellat ⁊ excludat.
Sicut dicit ꝯmentator dionysij d di. no. super
isto q̄ dic ibi Diony. exponēs illud Miere. Aruij
Requiuit moab in fecib⁹ suis. Fex inq̄t dionysi⁹
est infima sensualitatis corpulētia circūposita
ex originali pctō ⁊ actualib⁹ ⁊ negligētia et cor
poralis inhabitatiōis oppressione. Ubi dicit cō
mētator su⁹. Hec fex vel caligo circūposita dici
tur. q̄r sp̄ice circūdat vt verā lucē vndiq̄ȝ exclu
dat. Sic in ꝓposito a cōtrario sensu. lumen the
archicū mentē verbigenā circūfulgere dr. q̄r nō
solū intus fulget sȝ ⁊ sperice circūdat vt oēm ca
liginē terrenaꝝ rationū vł etiā fantasmatū siue
speꝝ a sensibilibus abstractaꝝ vndiq̄ȝ excludat.
Vñ de ipso vbo dr in psal. Q amict⁹ lumie
sicut vestimēto. Et h etiā vestimentū cōmūicat
mēti verbigene. C Secūdo req̄rit q̄ vires
aīe sint īterno instinctu edocte diuinit⁹ ⁊ suffult
te Nō eni vires aīe ꝑ seipsas ad bethleē. i. d est. re
fectionē diuine dulcedinis attingere poterunt.
nisi diuina inspiratiōe adiuuent ⁊ dirigant. Vñ
spōsa Cañ. vij. hmōi refectionē desiderans dicit
Ueni dilecte mi egrediamur in agrū. Q ibi di
cit egrediamur ī agrū. cōcordat cū eo qđ hic dr.
[trāseam⁹ vsq̄ȝ bethleē.] Mens eni verbigena
cupiēs ad ꝑiendū verbū egredi in agrū plenitu
dinis dulcedinis diuīe. vł trāsire vsq̄ȝ bethleē re
fectionis atq̄ȝ ꝑlibatiōis glorie q̄d idē est. sciens
se ad hoc nō posse ꝑtingere. nisi iuuet ⁊ ꝑueniat
diuini ducat⁹ munere. petit comitē atq̄ȝ ducem
itineris dicens: Ueni dilecte mi egrediamur in
agrū. Quasi. d. Ego ꝑ me sine tuo ducatu egre
di in agrū non sufficio. Ueni ergo mecū dilecte
mi. D Exemplū hui⁹ habem⁹ in petro. q̄
dormiēs in carcere vinct⁹ catenis duab⁹. ab an
gelo visitabat. ⁊ angelo precunte educebat. Sic
mens in carcere carnis inclusa. et duabus cate
nis. i. duob⁹ impedimētis detēta. s. extrinsec⁹ ⁊ i
trinsec⁹. q̄r fm Rich. mō sordida titillatiōe caro
inflāmat. mō feda cogitatiōe anim⁹ sordidat. q̄
bus catenis mēs sibi derelicta q̄si carceralibus
tenebris ꝯstringit. ita q̄ ex se nō valeat in agruȝ
ꝑdictū egredi. vł trāsire in bethleē. nisi angelo. i.
diuino instinctu edocta fuerit. ⁊ diuino ducatu

educta. Tūc eni mens sequēdo angelū .i. diuinū instinctū ꝑeuntē. ducit̃ extra portam ferreā .i. extra limites duricie ītelligēne hūane. Et sic mēs ꝑuenit in agrū plenum dinis dulcedinis diuine. vel vsqȝ bethleē ꝑgustatiōis glie. Et hoc desigū est in istis pastorib⁹ q̄ dū ab angelo fuissent edocti de puero nato. ⁊ de loco ⁊ de signo cū attestatione toti⁹ milicie celestis fuissent instructi. Seāi cōferētes ꝯformiter dicebāt. Trāseamus vsqȝ bethleē. Sic in ꝓposito oēs aīe vires q̄ sunt sic pastores mētis vnanimit̃ habēt dicere. Trāseamus vsqȝ bethleē. Ac si dicāt. Nos oēs virtute diuino instinctu edocte ⁊ diuino ducatu suffulte. trāseam⁹ .i. trās nosipsos eam⁹. vsqȝ bethleem .i. ad refectionē diuīe ꝑgustatiōis. Transeamus inqȝ ꝑ trāsformatione grē ad plibatione glorie. Et nūc veraciter dicere poterim⁹ cū aplō ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gliam dn̄i speculātes trāsformamur a claritate in claritatē. scȝ a claritate grē ad claritatē glie. Et q: hoc nō fit virtute ꝓpria viriū aīe. ideo subdit̃. Tāqȝ a dn̄i spū scȝ edocti ⁊ ducti. Ad hūc transitū vl' trāsitionē omniū viriū aīe ad bethleē ꝑgustatiōis diuīe inuitat ipsa sapīa increata. Ecc. xxiiij. Transite ad me oēs qui cōcupiscitis me ⁊ a generationibus meis adimplemini. Spūs eni meus sup mel dulcis. scȝ in ꝑsenti. ⁊ hereditas mea. scȝ in futuro super mel ⁊ fauum.

Subsermo de eodem. LXVII.

Videamus hoc verbum. Viso q̄liter vsqȝ bethleē .i. pregustatione glorie vbi part⁹ mētalis pficitur ꝑueniat. nūc restat videre q̄liter verbū i mēte natū videat. A Ad cui⁹ euidentiā est notandū q̄ verbū diuinū pōt dupliciť cōsiderari. Uno mō vt eternaliť genitū. Et sic nullatenus videri pōt in hac vita. Iuxta illud Exodi. xxxiij. Nō videbit me homo ⁊ viuet. Et hoc de lege cōmuni. nisi forte alicui p singularis grē ꝓuilegiū hoc cōcedat̃ in raptu. vt de paulo et moyse dicit beat⁹ Aug⁹. Alio mō cōsideratur verbū vt ī carne natū. Et sic viderūt eū isti pastores ⁊ alij q̄ eū in carne viderūt oculo corpali. Tertio mō cōsideratur verbū vt in mēte factū. Et sic de eo loquimur hic. Et vt sic tria tangunt̃ hic ꝯsiderāda videlicet Quid factū. q̄s faciēs. ⁊ q̄s factū ondēs. Videam⁹ inqt hoc verbū et sequit̃ qd factū est. Quantū ad pmū. Qd fecit domin⁹. Quātū ad secundū. Et ondit nobis. Quātū ad tciū. B Videam⁹ ergo pmo qd factū ē in ptu mētali. Nō eni ibi factū est verbū vt deus quia vt sic est genitū nō factū vt dicit̃ in symbolo. Nec est ibi verbū factū vt caro. q: vt sic nō est in mēte sed in re extra. Quid ergo factū est. Pōt dici q̄ illud qd ibi factū est pale loquēdo nō est verbū de⁹. nec vbū caro. sȝ verbū qdāmmodo mediū. Imaginabimur eni q̄ ptus vbi mentalis sit quasi medi⁹ inter ptū verbi eternū et ptū eius sm carnē q̄si sapiat naturā vtriusqȝ. ita q̄ illud qd ptu mētali factū est in mente sit exemplatū quidē a ptu eterno ⁊ exēplar ptus ei⁹ sm carnē. Ad qd facit qd dicit Leo papa in smone hodierno. Q̄ȝ beata vgo sacro grauida fetu. diuinā humanā q̄ȝ prolē prius cōceperat mente q̄ȝ corpe. Et sm beatū Aug. Beatior fuit vgo cōcipiendo christū mēte q̄ȝ carne. Ex q̄bus colligit̃. q̄ cōceptus vel part⁹ vbi mētalis est medi⁹ inter partū eternū ⁊ q̄ sm carnē. ac p hoc id qd partu mentali est factū est qddā mediū naturā sapiēs vtriusqȝ inter id qd ptu eterno est genitum. ⁊ id qd ptu sm carnē est natū. Et id potest dici quoddammō verbū mediū. q: est qddā qd nō est de⁹. nec est caro. Sȝ est qd creatū. qd sm aliqd sapit naturā diuinā. p quāto est quedā similitudo diuine bonitatis a deo menti influxa ⁊ deo assimilatiua mentē faciēs deiformē. Scdm aliqd etiā sapit naturā aīe carni ꝯiuncte. p quāto est qddā pfectio creata aīe ꝓporcionata. eleuās aīam ad quoddā esse supnatale ⁊ deiforme. ⁊ p consequēs ad opandū supnaturaliť ⁊ deiformiť. siue id vocet̃ grā siue charitas vel forte sit donū zale qd innominatū. q̄ iste occult⁹ ptus verbi pficit̃ de quo Iob. iiij. Porro ad me dictū est vbū absconditū. Ipē eni verbū eternaliť genitum et hodie sm carnē natū p hoc donū miro et abscōdito modo in mente dicit̃ factū. Sicut eni cū dr̄ vbum caro factū est. nō intelligit̃ q̄ verbū factū sit caro. ita q̄ sit trāsmutatū in carnē. sȝ q: aliqd factū est q̄ verbū vnitū est carni puta grā vnionis que est creata. Sic in ꝓposito verbū dicit̃ factū in mente. non q: verbū factū sit. sed q: aliqd factū est in mente q̄ mēs vnit̃ verbo ad ꝑgustationē glorie. In q̄ vnione ꝯsistit pt⁹ mentalis vt dictū est. Et hoc est q̄ dr̄. Videam⁹ hoc verbū qd factū est. C Videam⁹ scdo q̄s faciēs q: subdit̃. Qd fecit dn̄s. Ubi notandū q̄ sicut in ptu vbi sm carnē ꝯcurrebāt q̄tuor. videlicet efficiēs. parēs. vtus paritiua. ⁊ ples. Efficiēs fuit ipse de⁹ q̄ fecit incarnationē ⁊ ptū vbi. Parēs fuit vgo gliosa vt ptȝ. Virt⁹ ptiua fuit qddam singulare ⁊ supnaturale donū vgini diuinitus collatū q̄ posset ꝯcipe ⁊ pere filiū dei. Qd donū angel⁹ ei assignabat noīe grē dicēs Luc. ij. Inuenisti ei grām apd deū. Et mox subintulit. Ecce

cōcipies ꝛ pies. Hoc idē etiā appellauit virtutē altissimi. cū dixit Uirtus altissimi obūbrabit tibi. statim addēs Qd enim ex te nascet ꝛc. Proles hꝰ ptus fuit ipsū vbū incarnatū Joh. j. Uerbuꝫ caro factū est. Silr in ptu vbi mētalis est ꝯsiderare eadē q̄tuor. Ubi efficiēs est ipse deꝰ. qꝛ nulla creatura pōt creare illud donū. nec aliq̄ creatura pōt illabi in mentē. Soli eni illi q̄ sedet i throno cōpetit dicere illō Apoc. xxj. Ecce noua facio oīa. Illud aūt factū in mēte ē nouū ꝛ oīm nouorum nouissimū. Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs super terrā. femīa circūdabit virū. Istō nāqꝫ nouū fit sup terrā h est in mēte q̄ eminētior est oī qd ē in terra. femīa est mēs fecūda q̄ circūdat verbuꝫ cōcipiēdo ꝛ piendo ipm. Parēs est ipsa mēs que pōt dicere illud Ecc. xxiiij. Ego mat pulcre dilectiōis. ꝛ timoris ꝛ agnitiōis ꝛ sancte spei. Que oīa ꝯuenīūt isti ptui mētali. vt ptꝫ. Uirtꝰ paritiua est illud donū influxū in mēte. de q̄ dictuꝫ est. Qd donū spōsa in Cañ. desigat p vba sponsi dicēs: Meliora sūt vbera tua vino. Cañ. j. Per vbera intelligit vbertas grāꝝ ꝛ donoꝝ. ꝛ maxime illiꝰ doni q̄ mēs vbigena est fecūda ꝯcipe et parere vbū. Et ꝯcipit hic ꝯtinēs p ꝯtento. Per duo aūt vbera pōt accipi duplex vbertas istiꝰ doni. vt vnū respiciat vbi ꝯceptionē. alteꝝ vō eiꝰ ptum. Hec vbera dicūt meliora vino qd letificat deū ꝛ hoīes. vt dr Judicū. ix. Sꝫ mlto fomꝰ ptꝰ verbi in ꝯgustatiōe glie letificat mētē. Proles est ipsū verbū de q̄ pōt intelligi illud Ro. ix. et Esa. x. Uerbū breuiatū faciet dñs Uerbuꝫ eni diuinū vt habet in vita eterna est vbū longū ꝛ ppetuatū beans. Sꝫ vt h in ptu mētali degustat. est breuiatū. qꝛ n̄ nisi breuit ꝛ rapitꝫ papit Quātūcūqꝫ tñ breue cū magno fructu suscipiū. Propter qd hortat Jacobꝰ i epla. ca. j. Suscipite insitū verbū qd pōt saluare aīas vestras. B

Uideamꝰ tertio q̄s factū ondēs. Cū subijcit [Qd ōndit nob] scꝫ dñs. Ubi notādū q̄ h ōnsio pōt referri vl ad cognitioꝫ vbi in se. vl ad cognitionē ptus vbi. q̄ videlicꝫ ōndat mēti vbū in ea eē natū. Scdm pmū sensū solꝰ deꝰ hꝫ se ostēdere mēti rōnali ꝛ q̄ntū vult cū sit sic speculū voluntariū. Uñ spōsa desiderās videre sponsuꝫ facie ad faciē dic Cañ. ij. Ōnde mihi faciē tuā. Similiter ſm aliū sensū mēs certitudinalr scire nō pōt se vbū pepisse. nisi hoc ei ipse deꝰ ōnderit. licet possit hō de h ꝯnosticare p aliqua sig. sic supra de signis ꝯceptiōis dictū est. dñica secunda de aduentu. Possent etiā ꝛ hec signa de ptu vbi dari ex hes q̄ angelꝰ ōndit pastoribꝰ Et h in quit vob signū. inuenietis infantē pānis inuolutūꝫ et positū in p̄sepio. Tria signa ōndit. Per infantē possumꝰ intelligere inocētie puritatē. p inuolutionē pānoꝝ volūtarie paupertatis oīmodā nuditatē. p positionē in p̄sepio totiꝰ pfectiōis austeritatē Ubicunqꝫ mēs se istis inuenit indicia sūt vbi ptus. Sꝫ sic dicit Berñ. verbū nō solū volūtā nasci sꝫ ꝛ agnosci. Jō vt plurimū ptus verbi reuelat mēti pienti. Nō eni sic occultꝰ est ptꝰ sic ꝯceptus. Gaudiū eni ꝛ delectatio illa ē p libatoria glie. in q̄ ptus vbi pficit. vix mentē latere potest saltim ꝯiecturalr ꝛ p signa. Uñ de illo dicit. Sap. x. Qꝫ dñs ōndit illi regnū dei. hic videlicꝫ ex pte in p libatiōe. ibi vō pfecte illud ōndet in beata fruitiōe. Qd nob pstare ꝛc.

Expositio euāgelij in sūma missa diei natiuitatis domini. LXVIII.

In principio erat uerbuꝫ. et verbū erat apud deū. et deus erat verbū. Hoc erat in principio apud deuꝫ. A. Natalē regis sui solēt pncipes ꝛ scribe regni extollere. et originis sue pncipia ab altioribꝰ recēsere. Sic ioħes euāgelista velut pnceps eximius ꝛ scriba egregiꝰ regni militantis ecclie volēs natalē regis ꝛ saluatoris nostri describere ab altiori sue originis pncipio exorsus ē dicens [In pncipio erat vbū ꝛc.] Si ei q̄rat ex q̄ origine pmordialr pcesserit rex iste hodie natꝰ. audiāꝰ celibē aq̄lā intonantē. [In pncipio erat vbū ꝛc.] In q̄ euāgelio describit nati pueri originēꝫ q̄ ad duo. Primo q̄ ad suīꝫ originē ab eīno ſm diuinitatē. Scdo q̄ ad suū aduētū i tpe ſm hūanitatem. Ibi [Fuit hō missꝰ a deo.] Quātū ad pmū sciendū. q̄ cū iste puulꝰ natꝰ sit vbū diuinū. verbū aūt cū sit opatiua potentia patris ſm beatū Aug. duplicē hꝫ respectū scꝫ ad dicētē ꝛ ad id qd p vbū dr. Et ſm h pma ps hꝫ duas ptes In pria agit de vbo in cōpatiōe ad dicētē. In scda in cōparatiōe ad ea q̄ dicunt p vbū scꝫ creaturas Ibi [Oīa p ipsū fcā sūt.] Prima ps hꝫ q̄tuor clausulas in qbꝰ describit vbū increatū hodie natū: q̄ntū ad q̄tuor ꝯditiōes. vl etiā q̄nqꝫ q̄rtā clausulā duplr exponēdo ꝛ sūt he In essentia vnitas. In psona alietas. In maiestate eq̄litas. Et in durratiōe eīnitas. Et q̄nto in inhesiōe insepabilitas. Et p has ꝯditiōes elidūt q̄nqꝫ errores. B.

Pria igit ꝯditio ē in essentia vnitas. Et notat in pma clausula cū dr [In pncipio erat verbū] Nā sic dic beatꝰ Augꝰ. Est pncipiū nō de pncipio ꝛ h est pat. Et ē pncipiū de pncipio et h est filiꝰ. Hic āt accipit pncipiū p antonomasiā de patre. Et ē sensꝰ [In pncipio erat vbū] .i. i patre erat filiꝰ. ac p h indistinctꝰ a p̄re p essentiam.

Joh. x. et xiiii. Ego in patre et pater in me est. tamq; indi-
uisi. quia sicut dicit Joh. x. Ego et pater vnum sumus. Unde be-
atus Aug. de fide ad petrum. Propter vnitatem esse-
tialem totus pater est in filio et spiritu sancto. Et filius totus in
patre et spiritu sancto. Et spiritus sanctus totus in patre et filio.
Et Hylarius. iiij. de trinitate. Patrem inquit in filio
et filium in patre esse est perfecta plenitudo diuinitatis
in vtroq;. Et hoc est quod dicit Ambro. super secunda epla
Cor. Per hoc intelligitur pater esse in filio et filius in pa-
tre. quia vna est eorum substantia. Et hoc videtur per rationem. In nobis
res quam intelligimus et conceptus rei existens in intelle-
ctu nostro differunt ex eo quod vnum est res vere entitatis
alterum vero similitudo entitatis. Sed cum ille conceptus
sit simillimus rei intellecte in nullo differens. nisi quia
vnum est res. alterum similitudo vel intentio. si a conceptu
tolleretur hoc quod est ens intentionale et conferretur sibi
verum ens reale. tunc ille conceptus non esset alia res quam il-
la cuius est conceptus. Cum igitur in deo nihil possit esse in-
tentionale. quando deus pater format conceptum de diui-
na essentia. Qui conceptus non est aliud quam ipsa diui-
na essentia. Ex hoc igitur quod dicitur verbum esse in principio id est
in patre. manifeste conuincitur vnitas in essentia.
Et in hoc eliditur error paganorum qui nobis indignantur quod
dicimus tres personas et non tres deos. Sic dicit Au-
gu. de agone christiano. Et hoc quia non intelligunt.
quomodo verbum erat in principio. ¶ Alii exponunt hanc clau-
sulam [In principio] id est ante omnia quasi in eternitate. Et
secundum hoc notatur hic vbi coeternitas. Cui expositioni
annuere videntur beatus Aug. Basilius. Hylarius et
Chryso. Sed hoc locum habebit in quarta clausula.

. C. ¶ Secunda conditio est in persona alietas. Et
hec tangitur in secunda clausula. cum dicitur [Et verbum erat
apud deum]. Sicut enim dicunt grammatici prepositiones
sunt transitiue. Ideo hec prepositio apud importat di-
stinctionem. Nemo enim proprie dicitur esse apud semetipsum.
Denotat etiam hec prepositio autoritatem in alio cum
additur. Non enim maior dicitur esse apud minorem. sed con-
uerso secundum communem modum loquendi. Et si inter patrem et
filium non sit maius et minus. tamen est in patre autoritas.
et subautoritas est in filio. Unde quia filius a patre. non pa-
ter a filio. ideo non dixit euangelista deum esse apud ver-
bum. sed verbum esse apud deum. Et notandum quod hec prepo-
sitio apud importat distinctionem et autoritatem. vt
visum est. cum hoc tamen etiam denotat quandam socialem con-
iunctionem que est patris ad filium ex eorum vnione amo-
re. qui eos connectit. et ille est spiritus sanctus. vt dicit beatus
Aug. in de trinitate. Notandum etiam quod cum primo
dixisset euangelista verbum esse in principio scilicet in patre.
nunc nomen principii mutat in nomen dei. dicens ver-
bum esse apud deum. Quod ideo fecit vt declararet quid in-
telligat nomine principii. Et intellige quod hoc nomen de-
us supponit hic pro persona patris. Et sic in ista clau-
sula implicantur omnes persone. Pater in hoc nomine deus.
filius in nomine verbi. spiritus sanctus in prepositione apud. vt
iam visum est. In hac clausula eliditur heresis sabel-
lianorum. qui posuerunt quod vnus et idem fuit pater et filius. quia
non intellexerunt quomodo verbum erat apud deum. . D.

¶ Tertia conditio est in maiestate equalitas. Et hec tan-
gitur in tertia clausula cum dicitur [Et deus erat verbum].
Si enim verbum est deus vt dicit hec clausula. Cum per hoc
nomen deus intelligamus quandam infinitam virtutem et bo-
nitatem secundum Diony. Et quoddam pelagus perfectionum in-
finitum secundum Damas. Et id quo maius cogitari non po-
test secundum Ansel. Si nunq; verbum erat deus. ergo erat in-
finite virtutis et bonitatis. pelagus perfectionis. et quo
maius cogitari non potest. Unde sequitur quod in maiestate
erat patri coequale. Unde Joh. xiiii. dixit iesus disci-
pulis suis. Creditis in deum et in me credite. Si in so-
lum deum est credendum tamq; in summam veritatem. et in ver-
bum est credendum. restat quod deus erat verbum. Et in hoc
eliditur heresis arrianorum. qui posuerunt filium creatu-
ram. et minorem patre. sicut dicit beatus Aug. Non enim
intellexerunt quomodo deus erat verbum. . E. ¶ Quarta
conditio est in duratione coeternitas. Et hec tangitur in
quarta clausula cum dicitur [Hoc erat in principio apud
deum]. Et est sensus [Hoc] id est verbum [erat in principio
apud deum] id est in eternitate apud patrem. Chryso.
Hoc erat in principio apud deum. Non enim fuit vn-
quam solitarius pater a verbo. sed semper verbum erat deus apud de-
um. Et sic accipitur aliter hoc nomen principium quam supra
in prima clausula. quia ibi accipitur pro patre. hic pro eterni-
tate. Uel secundum Orig. li hoc. non solum hic demonstrat li
verbum secundum se sumptum. sed cum omnibus tribus clausulis pre-
missis. Uerbi gratia. Tres propositiones premiserat
euangelista. In quarum prima dixit. in quo erat verbum.
In secunda apud quem. In tertia quod erat verbum quia
deus. Hec tria nunc resumit recolligens ea in vnum
in quarta propositione sic. Hoc scilicet quod verbum erat in prin-
cipio. et quod erat apud deum. et quod erat deus. hoc nunq;
erat in principio apud deum. id est totum hoc quod dictum est de
verbo erat in eternitate apud patrem. ita quod de nouo sibi
non aduenit. Et in hoc eliditur heresis fotinianorum et
ebyonitarum. qui dixerunt christum ex maria prius sumpsisse
exordium. sic dicit beatus Aug. de agone chri-
stiano. Non enim intellexerunt quomodo verbum in principio
erat apud deum. . F. ¶ Quinta conditio est in inhesione
inseparabilitas. Et hec innuitur in ista eadem clausula
quarta secundum alium modum exponendi. Cum enim deus pater non
potuerit aliquando se non intellexisse. quia tunc ignorasset se
ipsum et alia. Et quia non intelligit nisi per verbum. constat.
quod non potuit vnq; fuisse sine verbo in mente sua inse-
parabili inhesione subsistente. Ita quod ipsum nunq; potu-
it esse extra intellectum diuinum. Unde beatus Aug. vi
de trinitate. Perfectum verbum cui non deest aliquid est
ars quedam omnipotentis atq; sapientis dei plena omnium
rationum viuentium incommutabilium. et omnes vnum in ea

sunt. sicut ipsa vnū de vno cū quo vnū est. Dic ergo euāgelista [Hoc] .s. vbū qd est ars patris ac p hoc exēplar rōn oīm [erat i pncipio] .i. ab eterno. [apud deū] .i. nō sepatū a deo patre. q̄si vbū extra dicentē. imo erat insepabilit̄ pmanēs in dicēte. Vñ glo. interli. Ita erat vbū cū prē vt oē pncipiū creaturarū sua pīret essentia. Et h̄ est qd dr Sap. viij. Dñs possedit me ab initio viarū suarū añq̄ quicq̄ faceret a pncipio. ab eterno ordinata sū ꝛc. Et in h̄ elidit̄ error q̄rundā antiq̄rū q̄ posuerūt ideas ꝛ rōes rerū extra itellectū diuinū. Qz n̄ intellexerūt quō h̄ vbū erat in pncipio. Ita q̄ h̄ qd dicit̄ [hoc erat in pncipio] est ꝯ fotinianos. Hoc vō qd addit̄ [apud deū] est ꝯtra errorem q̄ntū. ❡ Et aduerte q̄lit̄ ista expositio est alia a pcedēte. Per illā eni de q̄rta ꝯdicōe declarat̄ in prēm nō fuisse vnq̄ añ vbū. q̄si vbo aliq̄n nō existēte vt dicebāt fotiniani. Sz p istā de q̄nta ꝯdicōe explicat̄ vbū nūq̄ fuisse extra prēz sepatū dato eni vbū eē coeternū patri. p̄m q̄rtā ꝯdicionē adhuc diceret hereticꝰ ipsū nō sp fuisse in prē ꝛ apud patrē. s̄z aliq̄n habuisse eē sepatū extra itellectū di patris. Et h̄ dicit̄ error q̄ntꝰ q̄ p̄m istā secundā expositiōz elidit̄. · G ❡ Notādū q̄ omnes q̄nq̄ pdicte ꝯdicōes vbi in h̄ q̄ dico vbū itelligunt̄ si subtilit̄ inspiciat̄. Si eni ꝯsideret̄ verbū diuinū q̄ntū ad id de q̄ gignit̄. q̄r gignit̄ d̄ substantia patris. sic habet̄ pmū. Sz q̄ntū ad id qd gignit̄. cū genitū sit distinctū a gignēte. sic habet̄ secundū. Sz q̄ntū ad v̄tutē q̄ gignit̄. q̄r ex tota v̄tute patris. sic habet̄ tertiū. Sz q̄ntū ad mēsurā q̄n gignit̄. q̄r ab eterno. sic habet̄ quartū. Sz q̄ntū ad modū q̄ gignit̄ q̄r p modū intellectꝰ. sic habet̄ quītū. · H. ❡ Ad clarificatiōz pmissorū ē scīendū q̄ pdicte q̄ttuor clausule sic pn̄t deduci. Cū enim intellectꝰ diuinus non exeat de potētia in actū s̄z sp sit actu existēs. oportet q̄ sp seipsuz itellexerit. Ad hoc aūt q̄ se intelligat oportet q̄ vbū ipsiꝰ in ipso sit. Necesse est igit̄ semp verbū i prē extitisse. Et hoc est qd dr̄ euāgelista [In principio erat vbū] Rursus q̄r omē intellectū in q̄ntū hmōi est apud itelligentē. Signat eni intelligere apprehēsionē eiꝰ qd intelligit̄ p intellectū. Vñ etiā intellectꝰ noster seipsū intelligēdo. n̄ solū eī seipso vt idē sibi p essentiā. s̄z etiā est apud seipsū ita vt a se apprehēsus intelligēdo. Oportz igit̄ q̄ deꝰ vt a se intellectꝰ qd est vbū sit apud deū itelligentē. Et hoc est qd dicit euāgelista [Et vbū erat apud deū.] Adhuc cū intellectꝰ diuinꝰ nō solū sit sp in actu s̄z etiā sit ipse actꝰ purꝰ. oportz q̄ substā intellectꝰ diuini sit ipsū suū intelligere. ꝛ esse vbi cōcepti sit ipsū suū intelligi. Idē ergo esse est intellectꝰ diuini ꝛ vbi diuini ꝛ p ꝯñs ipsiꝰ dei. q̄ est suꝰ intellectꝰ. Esse aūt dei est eiꝰ essentia vel natura q̄ idē est qd ipse deꝰ. igit̄ vbū dei est ipse deꝰ. Et hoc est q̄ dicit euāgelista [Et deꝰ erat vbū] Ampliꝰ cū sp vbū in deo extiterit. vt dictuz est. q̄r nūq̄ potuit deꝰ se nō intelligere. necesse ē vbū dei sibi esse coeternū ꝛ nūq̄ extra eū extitisse. Et h̄ est q̄ dicit euāgelista. [Hoc erat in pncipio apud deū] . I. ❡ Notandū etiā ad expositionē pme clausule q̄ dr̄ [In pncipio erat vbū] q̄ verbū diuinū h̄z q̄ttuor pprietates. Prima ē q̄ est intimū Jac. i. Suscipite insitū vbū. Et h̄ notat hec ppositio in. De eni ꝛ diuinorū oīm in q̄ntū diuina sunt est inesse ꝛ intimū eē. Patz h̄ in pma ppositiōe de causis spēalr̄ i cōmēto. Patz etiā in pmo effectu dei q̄ est eē qd est omniū intimū. Vñ beatꝰ Aug. iij. ꝯfes. Tu interior eras intimo meo. Et x. ꝯfes. Intꝰ eras ꝛ ego foris. Patz etiā i potētijs aīe q̄ q̄nto diuiniores ꝛ pfectiores tāto sunt interiores. Sc̄da est q̄ ē pmogenitꝰ oīs creature. Col. i. Imago dei inuisibilis pmogenitꝰ oīs creature. Et h̄ notat li pncipio. Vñ infra. Omnia p ipsū facta sūt. vt ibi declarat̄. Tertia q̄r semper nascit̄ ꝛ sp natꝰ est. Qd notat li erat qd est vbū substātiuū p̄teritū et impfectū vt declarabit̄ statim i q̄stione sup vbo erat. Quarta q̄ pcedit a prē sub pprietate intellectꝰ. sic sp̄ūs scūs sb̄ pprietate amoris. Qd notat li vbū vt de se patz. Hoc ē ergo q̄ dr̄ [In pncipio erat vbū] . K ❡ Sup qua clausula pn̄t tria q̄ri. Primo sup h̄ q̄ dicit̄. [In pncipio] Cū pma pprietas vbi sive filij diuinis videat̄ q̄ ipse est genitꝰ a prē. Quidē q̄ h̄ dicit̄ [In pncipio erat vbū] i. n̄ o a pncipio. Cuꝰ triplex pōt eē rō. Prima est. Qr vbū sicut ars manet in artifice quāuis foras pcedat i ope. Secūda q̄r diuinorū pprīū est inesse ꝛ intima eē vt iā oñsum fuit. Tertia q̄r sic ē a pncipio natꝰ a patre. q̄ nihilominꝰ sp nascit̄. L ❡ Scdo q̄rit̄ sup hoc vbo [erat] qd hic q̄ter ponit̄. Quomō ꝯgruenter dici possit de eternis. Cū eni li erat sit tpis p̄teriti. videt̄ oīno repugnare eternitati. vbi nulla est p̄teritio. Preterea alibi dixit dñs Johā. viij. Añq̄ fieret abraā ego sū. Et alibi. Ego sū q̄ sum Exo. iij. Ergo ꝛ hic videt̄ q̄ ꝯgruentꝰ describeret̄ p verbū pn̄tis tpis. Rñ. dicēdū q̄ tria dicunt̄ de verbo diuino. Primū q̄ est sub̄a. nō eni est itētio et accidēs sic vbū nostrū. S̄z est ipsa sub̄a ꝛ essentia patris. Scdm q̄ ē sp natū. Tertiū q̄ sp nascitur. Et h̄ tria importat h̄ vbū erat. qd est vbū substātiuū p̄teritū ꝛ impfectū. Q̄r eniz substātiuū importat sub̄am vbi. Q̄r p̄teritū designat ipsum vbū sp natū eē. Q̄r vō impfectū denotat ipsum sp nasci. Vñ dr̄ hic glosa. Quasi ponit̄ erat substātiuū vbū. vt intelligas oīa tpa preuenisse.

coeternũ patri vbũ. diuina enĩ generatio nõ trãsit in nõ esse. nec labitur in pteritũ sʒ sp est. sp in pncipio est. Nã ᷓ apud nos tolle tps occidẽs est oriens. Et si sp in pncipio sp nascit. Et h̄ est qd̄ dicit beat⁹ Aug⁹ in glo. Sũ in qͥ vbũ substãtiuũ aliqñ tpales mor⁹ fm anologiã alioꝝ vboꝝ demõstrat. Aliqñ subam vniuscuiusqꝫ rei d̄ q̄ pdicat sine vllo tpali motu desigt. Et iõ substãtiuũ vocat. Et tale est cũ dr. In pncipio erat vbũ. h̄ eñ nõ ponit erat p tpe sʒ p suba. J. ¶ Tertio qrit sup hoc noie vbũ. Cũ eñ fili⁹ ipoꝛtat ppietatẽ maxime distinctiuã. Quare poti⁹ euãgelista describit filiũ dei sub noie vbi q̄ʒ sub nomĩe filij. Rñ. dicẽdũ est. q̄ fili⁹ solũ dic̄ cõparatioẽ ad patrẽ. verbũ v̄o dic̄ cõparatiõe nõ solũ ad dicentẽ sʒ etiã ad id qd̄ p verbũ dr. Jtẽ ad vocẽ quã induit. Jtẽ ad doctrinã q̄ mediãte vbo in altero efficit. Quia igit dei fili⁹ dʒ hic describi. nõ tantũ in cõparatiõe ad prẽm a q̄ pcedit. sʒ etiã ad creaturas quas fecit. ᷓ ad carnẽ quã induit. ᷓ documẽta q̄ pbuit. ɔgruissime ᷓ decẽtissime sub noie vbi describit. qꝛ nomẽ illud ad oĩa respicit supradicta. nec posset sub celo nomẽ ita ɔueniens inueniri. ¶ Moralit̄ docemur h̄ q̄ pncipiũ oĩs nostre intentionis et attẽtionis dʒ esse de⁹. Quia in pncipio erat verbũ. ᷓ de⁹ erat verbũ. Jtẽ si vis scire de oĩ actiõe tua interioꝛi ᷓ exterioꝛi. vtꝝ sit diuina vl̄ nõ. vtꝝ ipsam de⁹ opet in te ᷓ p ipm sit facta vide si finis intẽtionis tue sit de⁹. Q̄ si sic. actio tua est diuina. qꝛ pncipiũ ᷓ finis idẽ scʒ de⁹. Jtẽ docemur hic q̄ op⁹ nostꝝ dʒ esse rõnale ᷓ fm dictamẽ rõis pncipiãtis op⁹. Ait eñ. In pncipio erat vbũ. Jbi grec⁹ dic̄. logos .i. rõ. Ro. xij. Rõnabile obsequiũ vestꝝ. Et .j. Pe. ij. Rõnabiles ᷓ sine dolo. Vñ. Dionys. iiij. c. de di. no. dic̄. Q̄ bonũ hoĩs est fm rõem eẽ. Malũ ãt q̄d est pter rationẽ. Et .j. metha. dr. Q̄ hoĩm gen⁹ arte ᷓ rõnibus viuit. Et h̄ est qd̄ in ps. Multi dicũt. quis oñdit nob bona. Et rñdet. Signatũ est sup nos lumẽ vult⁹ tui dñe. Q. d. Rõ q̄ in nob de vultu dei impmit. ipa est q̄ oñdit nob bona. Jllud eñ qd̄ fm rõem fit. bñ fit. recte fit. et bonum est. ᷓ de vultu dei pcedit. Psal. De vultu tuo iudicium meũ pdeat. Vñ beat⁹ Aug. in li. de libero arbitrio. docet q̄ oĩs lex ho a pso iusta est ᷓ bona qd̄ vultu dei pcedit. Mala v̄o ᷓ iniusta si abinde non procedit. LXIX.

Omnia per ipsum facta sũt. et sine ipso factũ est nihil. Quod factũ est in ipso vita erat et vita erat lux hoim. et lux in tenebris lucet. et tenebre eã nõ comprehẽderũt.

A ¶ Premissis q̃ttuoꝛ clausul' in qb⁹ diuinarum psonaꝝ emanatio ᷓ earum distinctiõ describit determinãdo de vbo in cõparatiõe ad dicẽtem. h̄ euãgelista ɔuertit se ad ea q̄ diuine nature cõueniũt q̃ntũ ad absoluta. determinãdo d̄ verbo in cõparatiõe ad ea q̄ p vbũ dicunt scʒ creatas. Et d̄scribit ipsũ q̄ʒtũ ad q̄nqʒ ɔdiciões ei⁹ Est n. vbũ diuinũ pncipiũ creatiõis sufficiẽs. indeficiens. cognoscẽs. ᷓ alijs cognitiõẽ pbens. ac alioꝝ cognitionẽ excedẽs. Et p has q̄nqʒ ɔdiciões plures hereses elidũt. Et lʒ h̄ pticula q̄nqʒ clausulas ¶ Prima igit ɔdicio vbi diuini est q̄ ẽ pncipium creatiõis sufficiẽs. qꝛ ad oĩa pducẽda suffecit. Jõ dic̄. Oĩa p ipm facta sunt .i. p vbum a deo patre. Ecc. xviij. Qui viuit in eternũ creauit oĩa simul. Et hoc p vbũ ¶ Ad cui⁹ intellectũ ẽ sciendũ. q̄ cũ de⁹ sit nature intellectual' agit intelligẽdo. Sʒ agere intelligẽdo est agere p vbũ qd̄ intelligẽdo ɔcipit. Agit ergo pat oĩa p verbum. Vñ beat⁹ Aug. in li. retractationũ. Per vnigenitũ verbũ suũ de⁹ pdicat vniuersa fecisse. Q̄ʒ inũ opis sui vbũ. Vñ ps. Dixit ᷓ facta sũt. Beatus Aug⁹ i li. ɔfes. Verbo tuo coeterno dicis q̄cunqʒ dicis. ᷓ fit qd̄ dicis. nec aliť q̄ʒ dicẽdo facis Et in h̄ elidit error arrij q̄ dicebat filiũ dei esse factũ ᷓ nõ genitũ. Cõtra quẽ sic arguit beat⁹ Augustin⁹ ex ista clausula. Si oĩa q̄ facta sunt p vbũ sunt facta vt dic̄ euãgelista. seq̄t q̄ ipsũ vbũ nõ sit factũ. Nã si esset factũ vtiqʒ factũ eẽt p aliqd̄ verbũ. et hoc esset vbũ verbi Et tũc illud ipm verbũ p qd̄ aliud vbũ factũ est. dico ego vnigenitũ filiũ dei. Hec beat⁹ Aug⁹. Et nota q̄ li oĩa diuisionẽ importat ᷓ nũez. ᷓ p ɔñs sub li omĩs nec cadit fili⁹ nec spũsscũs. nec q̄cq̄ʒ diuinũ in q̄ntũ diuinũ ẽ. Et sic ex duob⁹ ɔfundit arrianus Tũ in hoc q̄ dr oĩa. Tũ ex eo q̄ dr facta. B. ¶ Nondũ ãt q̄ ex ipsa clausula arriani sumũt fomentũ erroris. Dicũt eñ filiũ dei eẽ qd̄daʒ lumen spũale creatũ a deo. p qd̄ velut p instrumẽtũ de⁹ alias creaturas i esse pduxit. Vñ exponũt Oĩa p ipm facta sunt tanq̄ʒ p instrumẽtum sicut p serrã artifex facit domũ. Cõtra q̄s Theophil⁹ arguit. d. Q̄ oẽ instrumẽtũ min⁹ honorabile est his q̄ p ipsũ fiũt. si ergo p filiũ velut p organũ oĩa facta sũt. fili⁹ erit inhonorabilioꝛ oĩb⁹ factis. qd̄ absurdũ est Nõ ergo vbũ est istrumẽtũ sʒ pncipale agẽs. Si ãt diceret arrian⁹ Si vbũ est pncipale agẽs. q̄re euãgelista nõ dixit. q̄ oĩa verbũ fecit. Ad h̄ rñdet Theophil⁹. Lʒ filius sit pncipale agẽs. nõ tñ est a seipso sʒ a prẽ. a q̄ habʒ virtutẽ faciẽdi. Et iõ euãgelista p⁹ est hac ppositiõe p. ne fili⁹ intelligat ingenit⁹ ¶ Jtẽ ex hac clausula elidit error valentini q̄ posuit filiũ non

creasse mūdū ꝫ ipsū ꝑstitisse cām dditorā ad cre ationē mūdi. Cōtra qđ arguit Orig. Q2 si sic ē debuisset dixisse euāgelista Oia facta eē ꝑ creatorē a vbo. Sꝫ nūc dic̄ ecōtra. oia eē facta p vbū a cōditore. ¶ Itē excludit h̄ errorē antiquoꝝ phoꝝ q ꝑo nebāt materiā ꝛ qđā corpa n̄ habere cām essēdi Et etiā q̄rūdā q dicebāt deū n̄ esse cām subcelestiū ꝫ solū mot⁹. ¶ Itē euacuat h̄ errorē q̄rūdā phoꝝ q posuerūt a dō imediate n̄ pduci. nisi vnū effectū tātū. Nō eni intellexerūt pdici oēs quō oia p vbū facta sūt ¶ Dubitaret forte aliqs cū plures sūt cē reꝝ. quō euāgelista dic̄ [Oia p ipsū facta] cū multa fiāt etiā p alias cās. Dicēdū q euāgelista nō excludit scđa agēta. q tñ nō agūt. nisi p influxū pmi agētis. q subtracto oia alia desinūt esse ꝛ agere s̄m beatū Aug. ꝛ habes infra in tercia colūna. Vñ etiā dic̄ beat⁹ Aug⁹. vij de ciui. dei. c. xxx. Ita de⁹ ea q creauit āministrat. vt etiam ea ꝑprios mot⁹ agere sinat. Vl' pōt dici q euangelista h̄ iō dic̄ q2 a nulla alia re causa ꝛ effect⁹ hꝫ esse nisi a solo deo. Vñ beat⁹ Aug⁹. j. li. ꝯfes. de h̄ loquēs ait. Nulla vena trahit aliūde q esse et viuere currat in nos. pterq̄ꝫ q tu facis nos dñe cui esse et viuere nō aliud atqꝫ aliud ē. Q2 sūme eē ꝛ sūme viuere idipsū es. Et ē q h̄ i h̄ causis pmarie ꝛ creaturarū est eē. Nō aūt tm̄ dici est. Q2 vnūqđqꝫ agit sibi sil'e. nec qcq̄ꝫ agit vltra suam spēm. Me aūt citra deū est ens hoc aut h̄. nō aūt eē ens vel eē absolute. ꝫ h̄ est solu⁹ pme cause q deus est. Licet ergo a causis alijs secūdis res aliq̄ pducant. oīa tñ ꝛ singl'a siue a natura siue ab arte pducta imediate ab ipso solo vbo hñt eē suū ꝫ qđ sunt. Vt sit ordo lr̄e. [Oia facta p ipsū sūt]. Vñ a pte sequit [Et sine ipso factū est nihil] .id est. oē factū ꝫ a quocūqꝫ sine ipso est nihil. Quō eni esset sine eē. Et notandū q li oīa distribuit p entib⁹. Pctā vō ꝛ vniuersalr̄ mala nō sūt entia Vñ nō sunt facta p ipm ꝫ sine ipo. Et h̄ē q seqt̄ [Sine ipso factū est nihil] .i. pctūm siue maluꝫ s̄m beatū Aug. . C ¶ Scđa ꝯdicio vbi scꝫ q ē pncipiū indeficiēs notat cū dr. [Et sine ipso factū est nihil] .q2 nulli opatiōi deest. Nā pater sine vbo nihil fac. Joh. v. Oia q pat facit hec et filius silr̄ facit. Silr̄ creatura sine vbo coopante nihil facit. Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. Et in h̄ elidit h̄ eresis manicheoꝝ q posuerūt duo pncipia. Vnū bonoꝝ q pducebant a deo lucis. Aliud maloꝝ q dicebāt pduci a deo tenebrarū Nō eni intellexerūt quō sine vbo factū est nihil ¶ Cōsiderandū q q̄dā hereticoꝝ crediderūt h̄ ipsum nihil. eē q̄ndā naturā q a vbo facta n̄ fuit. Qđ reprobat beat⁹ Aug⁹. in li. de natura boni dicēs hoc ridiculū eē dicere. Cū li nihil dicat nega

tionē entis. nec possit eē termin⁹ factiōis ꝫ e terminus pure negatiu⁹. ¶ Dubitaret forte aliqs q2 ex hac clausula videt q pctā ꝛ mala fiāt a deo quia nō fiūt sine deo cū nō negēt ens ꝫ aliqđ ponāt re ꝛ actiōe. Si tu dicas sicut beat⁹ Aug⁹. q pctūm nihil est. ꝛ nihil fiūt hoīes cū peccāt Contra. q furat aliqđ facit. ergo furtū est aliqđ. Itē pctūm corrūpit. ꝛ qđ corrūpit agit. ꝛ qđ agit est ens. ꝛ qđ est ens est aliqđ. ergo ꝛc. Rñ. Dicēdū. q pctūm aliqñ nomiat actiōꝫ puatā debita circūstāntia. Aliqñ nomiat subiectū cū puatiōe boni ad qđ est. Aliqñ noīat ipam boni puatiōꝫ. Pmo mō est aliqđ. Scđo mō ē s̄m qđ. Tercio mō est oīno nihil. Scđū igit qđ ꝯcernit bonū substractū rōe illi⁹ est a dō. Sꝫ rōe deformitatis nō. Et h̄ est qđ dic̄ Orig. Quidā falsi fūt diabolū n̄ esse creaturā dei. Inq̄ntū eni diabol⁹ est. creatura dei nō est. Is āt cui accidit eē diabolū diuina ē creatura. Ac si dicerem⁹ homicidā creaturā dī nō esse. q tñ in hoc q hō est. creatura dei ē. ¶ Aliter etiāꝫ exponit̄ ista clausula s̄m Orig. [Sine ipso factū est nihil] .i. nihil factū sine ipo. est .i. existit. Vl' sit iste ordo vboꝝ. ꝛ idem est sensus [Factum] .i. qđcūqꝫ [sine ipso est nihil] Q2 sine ipso nō ꝯseruat in esse. Ita q vbū diuinū nō soluꝫ sit vniuersale pncipiū reꝝ in causando. vt dicebat pcedēs clausula [Oia p ipsū facta sūt] .sed etiā sit pncipiū in ꝯseruādo p q̄nto sine ipso nihil ꝯseruat in esse. Vñ beat⁹ Aug⁹. sup illud ps Man⁹ tue dñe fecerūt me. dic̄. Si opatiūs dei potētia reb⁹ subtrahat̄ interēūt. nec aliqđ oīno siue d mūdi elemētis. siue d genitorib⁹ siue de seminibus nasci si ea nō opetur deus . B. ¶ Tercia ꝯdicio vbi videlꝫ q ipm ē pncipiū pcognoscēs notat cū dicit̄ [Qđ factum est in ipo vita erat] Oia eni sūt in ipo añq̄ꝫ fiāt ꝛ in ipso viuūt Ecc. xxiij Dño deo añqꝫ crearent̄ oia sunt agnita. ꝛ post pfectū respicit oia. ¶ Ad intellectū aūt istius clausule ē sciendū q ad excludēdū ꝛ euitādū q̄ꝫ plures errores. clausula ista exponit̄ mltiplr̄. Vno mō s̄m Chryso h̄ q dr̄ [Qđ factū ē] cōnectendo porꝫ clausule sic. [Sine ipso factū est nihil. qđ factū est]. Et ibi sit pūct⁹. Et est ordo lr̄e. [Nihil qđ factū est] .i. nihil factibiliū [sine ipso factū est] . Et tūc sequit̄ alia clausula. [In ipo vita erat]. Et sic s̄m Chry. legēdo excludit errorē q̄rundā hereticoꝝ dicētiū spūm sctūm eē factūꝫ siue creatū. Qui exponebāt lrām sic. [Qđ factū ē in ipso] .i. vbo [vita erat] .i. spūs sctūs. Noīe eni vite ipsi intelligūt spūm sanctū. Et silr̄ noīe lucis. Sꝫ hic error excludit̄ pūctādo vt dictū ē ¶ Aliter ordinat lrām istā Hylari⁹ cōtinuādo eā cū pcedēte vt totū sit vna clausula. Q2 eē q illa dau

sula [sine ipso factū est nihil] possz aliq̄s heretı cus trahere huc sensū. Q, esset aliq̄d factū p aliū q̄z p vbū. qd tñ sine vbo factū nō essz. puta q̄si vbū fuisset interueniēs n̄ faciēs. vt dicebāt valētı niani. Ad h remouēdū Hylari⁹ accepit lrāz sic [Sine ipso factū est nihil. qd factū ē in ipso] Et ibi fac punctū. Et postea subiunge. [vita erat]. Et est sens⁹ ſm eū. q̄ tale q̄d qd sine ipso nō ē factū in ipso est factū. ꝙ p ɔñs p ip̄m. q̄ vita erat ī ipso. Quasi intēdat tale rōem euāgelista Illud qd in ipso ē factū p ip̄m est factū. sz q̄cq̄d sine ipso nō est factū in ipso ē factū. ergo qd sine ipso nō est factū. p ip̄z ē factū. H⁹ rōis minorē pōit euāgelista. d. [Sine ipso factū ē nihil. qd factū est ī ipso]. Expone sic. [Qd factū est ī ipso] li qd referēdo ad p̄us dictū in p̄ori clausula Qd scz tale sine ipso n̄ factū factū est ī ipso. Et h est minor rationis. Maiorē pbat p illud qd seq̄r. [vita erat] q̄si diceret. Qd factū est ī ipso p ip̄m fiebat. q̄ vita erat in q̄ fiebat. Sic q̄d fit ſm artē q̄ est ī mēte artificis p ip̄m artificē fit Aliter ſm Hylariū exponit sic. [Qd factū est in ipso] h p̄ūct⁹ scz q̄ntū ad hūanitatē vt incarnatio. passio. resurrectio ꝛ ascēsio [erat vita] ca⁹ salutis loquēdo. i. cā vite ꝛ salutis nr̄e. Et sic excludit̄ error arrianoꝝ q̄ dicebāt in dei filio aliq̄d factū p̄ter hūanitatē Aliter ſm Amb. q̄ sic exponit. [Qd factū est in ipso vita] i. i christo q̄ est vita a p̄positiua ē ɔstructio [erat] scz in dei p̄ntia añq̄z fieret. Et est silis modus loquēdi sicubi. Oīa in sapīa fecisti. ps. l. ciij. Et ſm hāc expositiōz refellit̄ error dicētiū deū n̄ habere p̄scientiā oīm. maxīe futuroꝝ ɔtingētium Aliter ſm Orig. q̄ sic distinguit [Qd factū ē in ipso] ibi fit p̄ūct⁹. et postea [vita erat] vt sit sensus Oīa q̄ in ipso ꝛ p ip̄m facta sunt. in ipso vita sunt scz ca⁹ salutis p̄us q̄z sint in semetipsis effectiue. Et h posset eē ɔtra q̄sdā antiq̄s phos q̄ negauerūt cām agentē ꝛ finalē. ponētes tātū causaz materialē reꝝ. Sz licet h expositio bona sit. q̄ tñ sic p̄ūctādo posset aliq̄s subrepe vt dic beat⁹ augustin⁹. q̄ lapis. terra. pisces. ꝛ hmōi. oīa habeāt vitā ꝛ in semetipsis viuāt. qd est heresis manicheoꝝ ꝛ initiū eiꝰ clausule Ad euitādū ergo illū errorē sic p̄ūctādū est ſm beatū Aug. q̄ omnib⁹ alijs elegāti⁹ h exponit. [Qd factū est] ibi fac p̄ūctū Et deinde subinfer. [in ipso vita erat] vt sit sensus. [Qd factū est] s. in effectu vt terra. lapis. ꝛ hmōi. [in ipso vita erat] Q. d. ſm beatū Aug. Nō q̄ dē erāt vita ī semetipsis. s. in ipso. s. vbo in q̄ habebāt exēplar ꝛ rōem viuentē. Sic arca in re extra nō est vita. sz arca in arte vita est. q̄ viuit aīa artificis. Hec beat⁹ Aug. Vñ dic glo. Faber p̄us fac arcā in mēte. p⁹ in ope. Qd in mēte est viuit cū artifice. qd fit mutat̄ cū tpe. Et sic legēdo excludit̄ hic error q̄rundā phoꝝ dicentiū q̄ de⁹ nō p̄t facere aliq̄d nisi ſm cursuz naturaliuz Itē alioꝝ ponentiū oīa ex simplici volūtate diuina depēdere absq̄z aliq̄ rōe. Itē alioꝝ ponētiū oīa euenire a casu. Stādo aūt huic plurime expositioni beati Augu. hec clausula declarari p̄t tripliciter via Prima sumit̄ ex p̄te p̄ncipij formalis Vniuersalit̄ eī effect⁹ est ī suo p̄ncipio effectiuo. ſm id q̄ formalit̄ ꝛ p seipsū efficiēs est cā effect⁹ Sic in arte apud nos. ars ipsa ē illud q̄ formaliter artifex pducit ꝛ efficit artificatū. Vñ phs dic q̄ policlet⁹ est cā statue in q̄ntū statuari⁹ habēs artē statue Vñ nō refert vtz sit petr⁹ vl̄ martin⁹ sed nec si sit hō vl̄ equ⁹. dū tñ artē habeat q̄ opatur Et si sit hō sit ipsa ars sua. vnq̄z statua i ipso vt in ipso est. essz ipsa sit hō artificis. Cū igit̄ creature sint in vbo sicut statua vl̄ arca in mēte artificis ſm beatū Aug. vt iā dictū fuit. Verbū aūt est ipsa sua ars ꝛ sua vita. dicēte beato Aug. vj. de trini. c. vlt. Verbū est ars plena oīm rōnū viuentiū. Quare oportet dicere q̄ creature in verbo sunt vita Et h est q̄ dic euāgelista. [Qd factū est in ipso vita erat]. Secūda via sumit̄ ex p̄te nature intellectualis. Cū eñ p̄ma rō vite sit ī natura intellectuali. ꝛ talis natura mag̃ intelligit̄ viuens dū actu intelligit Et q̄ diuīa natura sp est actu intelligēs. nec separat̄ ab actu intelligēdi. imo ipse act⁹ est natura. Iō de⁹ maxime est viuēs. et verbū q̄ de⁹ est intelligēs est ipsa vita ꝛ fons vite Bē q̄ in ps. Dñe apud te est fons vite. Et q̄ oīa que sunt in vbo. sunt ibi p modū vite. vnūq̄dq̄z eñ receptū est in recipiēte ſm naturā ei⁹ in q̄ est Cū ergo vbū sit essentialit̄ vita ꝛ fontanea vita. bñ dicit euāgelista q̄ oē qd factū est in ipso vita erat Tertia via sumit̄ ex p̄te opatiōis vitalis Viuere nāq̄z dicunt̄ q̄ hñt in seipsis p̄ncipium mot⁹ vl̄ p̄prie opatiōis. Vñ illud eē qd res hz p̄ut eū mouēs seipsam ad opationē aliquā de p̄prie vita rei. q̄ viuere viuētib⁹ est eē. In nob aūtē nulla opatio ad quā nos mouemur ē eē. Vñ intelligere nostꝝ nō est vita nr̄a sz ē opatio vite Intelligere aūt vbi diuini est suū esse ꝛ sua vita. Vñ silitudo creature in vbo est sua vita. Q̄ igitur res crīo in vbo est pductiua ꝛ motiua sumpsius in p̄pria natura existentis. h mō ɔtingit vt creatura seipsam moueat ꝛ pducat in esse. Et ita creatura in vbo est sua vita. in q̄ntū scz mouet ꝛ in esse pducit a sua silitudine in vbo existēte. Et h est qd dic Ansel. Q, creatura in vbo est creatrix essentia. Bñ ergo dic euāgelista [Qd factū est ī ipso vita erat] ❡ Et nota corelariū Sz. viuere dr̄ oē qd ex seipso ꝛ a p̄ncipio intraneo mo

uef. ⁊ qđ ñ mouet nisi ab aliq̄ extra ñ dr̄ viuū p̄t3
q̄ nō ꝓprie viuit oē qđ ab3 efficiē ãn se ⁊ supra se
siue finē extra se vl' aliud a se. Et s̄c ãt est oē creatū
Sol⁹ ãt de⁹ ꝓpriē q̄ est oīum pmū ⁊ finis vlti
m⁹ viuit ⁊ vita ē. Et nota q̄ noīa pfectōꝛ simplr
significātia pl⁹ pfectiōis iportāt in abstractō q̄3 i
ɔcreto. Cui rō ē. Qr ɔcretū dīc ptē abstractū vo
totū. Verbi grã. Bonū3 dr̄ aliqđ eo q̄ pticipet
bonitatē. Silr viuū qđ pticipat vitā. Vñ si sit ali
qđ qđ nō pticipet bonitatē vl' vitā ab alio. s3 ip̄3
sit sua bonitas ⁊ sua vita essentialr. h vniq3 erit
maioris pfectiōis. Tale qđ ãt ñ est repire i reb⁹
creatis s3 i solo dō. q̄ sol⁹ ē sua bōitas ⁊ sua vita
Vñ Bern. sup Cañ. smo. lxxxi. d q̄ recen⁹ ɔgruē
tius q3 dr̄ de⁹ est bōitas. sapiā. ⁊c. q3 de⁹ ē bonus
sapiēs ⁊c. Allegās ad h beatū Aug. ⁊ palū3 eu
genii pape Verbū igr̄ diuinū ⁊ oē qđ in ip̄o est
nō solū dr̄ viuū imo ⁊ ip̄a vita. Bñ ergo dīc euã
gelista [Qđ factū ē i ip̄o vita erat] G Mo
raliter notãdū q̄ op⁹ virtutis ē op⁹ vite sic opa vi
tiosa dicunt opa mortis. Vñ cuidã viciis ⁊ pctis
obnoxio dr̄ apoc. iii. Nomē hēs vt viuas ⁊ mor
tuus es. Op⁹ aūt virtutis siue op⁹ bonū nullus
opatr nisi i dō. Psal. In dō faciem⁹ virtutē. Eccl.
xxiiii. Qui opantr in me ñ peccabūt. Vñ de viro
iusto dr̄ Joh. iii. Qr opa ei⁹ i deo fcā sūt. Et Jo
hã. xv. dr̄. Sic palmes ñ pt facere fructū nisi mã
serit in vite sic nec vos nisi i me mãseritis. Si vis
ergo scire an op⁹ tuū sit viuū i. si sit op⁹ virtutis si
ue op⁹ bonū ⁊ diuinū. vide si sit factū in ip̄o sc3
dō. qr h dr̄ [Qđ factū ē in ip̄o [s. dō] vita erat]
i. ē vitale ⁊ viuū est. In dō aūt fit qđ i charitate
fit. i. Joh. iiii. Qui manet i charitate in d. ma. Vl'
sic ecōuerso. Si vis scire si op⁹ tuū factū sit i dō
vide si op⁹ tuū sit viuū. Viuū ãt op⁹ ē qđ extra
deū ⁊ pter deū ñ h3 mouēs nec finē. Et tale opus
sit in dō. Rurs⁹ sic. Si vis scire si op⁹ tuū sit i dō
i. vide si op⁹ tuū sit vita tua. Hoc ē dictū3. Si vis
iuste ⁊ bñ agere. h. s. bñ agere sit tibi charit⁹ ⁊ dul
ci⁹ q3 vita tua tpal'. b̄m illud Eccl. iii. Pro iusti
cia agonizare p aīa tua. ⁊ vsq3 ad mortē certa p
iusticia. Sic apl's phil. i. Mihi viuere christ⁹ ē
⁊c. Qđ si sic. tūc scias op⁹ tuū eē i dō op⁹ diuinū
⁊ iustū. Ad h̄ inuitat christ⁹ Ju. ix. ⁊ xiiii. Si q̄s
vult venire p⁹ me abneget semet ⁊c. Hinc ē q̄ sācti
martyres potius elegerūt vitã suã relinquere q̄3
opa sua i dō nō facere. Et h ē qđ dīc euãgelista.
[Qđ factū ē in ip̄o vita erat] Hoc ē dictū Op⁹
factū in deo est vita tua. imo charī⁹ q3 vita tua

H Quarta ɔsideratio ē q̄ ē alijs cognitiōꝛ pre
bēs. Et notat cū dr̄ [Et vita erat lux hoīm] Jo
dr̄ lux hoīm. qr hoīes illumīat ⁊ videre fac. Vñ i
ps. Signatū ē sup nos lumē vult⁹ tui dñe. Et i

Beldīē erroꝛ epicureoꝛ ⁊ stoicoꝛ q̄ totã rōnanar
di stōnicã ponebãt in sensib⁹ corporis. Itē illoꝛ q
dixerunt initiū fidei eē ex nob. Itē illorū q̄ dice
bãt sensū ⁊ intellectū eē idē Hic duo sūt ɔside
rãda. Primo q̄ euãgelista pus vbū appellauit vi
tã. ⁊ nūc eandē vitã lucē. Et bñ ɔiūgit ista duo
in vbo sc3 lux ⁊ vita. vt ostēdat hãc eē vitã vbi. q̄
sit lux intellectual'. Nō absr ãt ɔuenit vbo esse
lucē. qr lux dr̄ a manifestatione s̄m illud Ephe. v.
Oē qđ seipsū manifestat lumē est. Rō ãt mani
festãdi potissime vbo ɔuenit. Licet. n. oīa sint in
diuīa essentia. m̄ vt i ea sūt ñ intelligūt eē declara
ta ⁊ manifestata actualr. s3 put sūt i vbo. cū ver
bū dicat actualē noticiã. declarata itelligūt Sic
cū do ɔsiderãdū q̄ sic rōes oīm viuentiū ⁊ nō vi
uentiū sūt viuētes i vbo. Sic ⁊ rōnes oīm tã lu
centiū q3 ñ lucētiū in vbo lucētes existūt. Sic er
go oīa viuūt in vbo. ñ m̄ oīa i seipsis viuūt. Sic
oīa in vbo lucēt. nō m̄ oīa sūt i seipsis lucētia sed
solū ea q̄ hñt itelligere naturã. Cū g⁹ hoīes lum
nature intellectual' recte vbū dr̄ eē lux hoīz J

Circa h ãt q̄ dr̄ vbū eē lux hoīm quadruplex
cadit dubitatō Prīa q̄re vbū ñ dr̄ vita hoīm
sic dr̄ lux hoīm. Ad h dicēdū q̄ h ideo est. qr hoīes
de se sūt viuētes s3 ñ lucētes. licz enã vita hoīum
exēplarit cau sit a vita vbi. Etiã qr hoīes ñ solū
hñt vitã itellectualē s3 etiã vitã sensibilē ⁊ vege
tatiuã. Ne igr̄ aliq̄s crederet talē eē vitã vbi. ñ di
xit euãgelista vbū eē vitã hoīm Alia dubita
tio est q̄re nō dr̄. Verbū erat lux hoīm. s3 dr̄. vita
erat lux hoīm. Rñ. dicēdū s̄m Aug. Qr vita ac
cipit hic nō aīalis q̄ est cōis etiã irrōnabilib⁹. s3
intellectual'. Vita aūt itellectual' pt dupl'r ɔside
rari. Vno mō put hō est i potētia ad itelligēdū.
Et tal' vita ñ pticipat lucē nisi in potentia. Alio
mō put hō est actu intelligēs. Et tal' vita regrit
lucē actu. Qr igr̄ hō vt pticipat vbū diuinū pt
esse in potētia ad intelligēdū. p̄mo vo pticipat
vitã intellectualē q̄ ꝓprie i actu intelligēdi pticipat
oportet mentē actu luce illustrari. Et tūc idē est
vita ⁊ lux. Hinc ē q̄ dr̄ vita eē lux hoīm. ñ ãt dr̄ v
bū lux hoīm. q̄3q3 idē sint vbū ⁊ vita K Ter
tia dubitatio ē. Cū enī ista vita q̄ ⁊ vbū sit etiam
lux angloꝛ. q̄re soli hoīes noīant h. Ad h̄ rñdet
Chry. Qr iohēs scripsit ⁊ loq̄bat hoīb⁹ ⁊ de vbo
qđ caro. i. hō factū ē. Jo dixit lux hoīum Alit rñ
det Aug. d. q̄ p hoīe3 i h loco q̄cūq3 rōnat crea
tura dz intelligi. Sum⁹. n. nos ⁊ dij rōnales. vt
ait porphiri⁹ Vl' aliter p̄t dici q̄ ãglica nã est
pura lux intellectual' creata. Nã aūt hūana ñ
est pura lux s3 ē obūbrata. Vñ dīc Isaac q̄ rato
nra orit in vmbra itelligētie. Et h cōpetit hoī ex
vnione aīe ad corpus. Cū ergo nã angelica sit

pura lux ⁊ de se lucens vbũ nõ dr̃ lux angłoꝝ cuꝫ
sit eis lux cõcreata. Qr̃ võ itellectualitas hoĩs ẽ
tenebris fantasmatũ obũbrata. q̃d se ñ lucꝫ nisi
p pmã lucẽ illustret. hinc ẽ q̃ vbũ dr̃ lux hoĩum.
Vñ dic beat⁹ Aug. Sic ñ vidꝫ ocul⁹ nisi a luce
corpali illumiet Sic ñ vidꝫ itellect⁹ noster nisi a
luce spũalissima illustret ℒ Quarta dubi
tatio ẽ quõ itelligit vbũ eẽ lux hoiꝫ. Si eni intel
ligit de luce itellectuali hoĩs ita q̃ hõ ñ possit ali
ter itelligere nisi luce diuia spũali illustret vt
tã dictũ suu. tũc impfectior videt eẽ hõ oĩb⁹ cre
aturis. cũ q̃libet creata possit in opanõeꝫ sibi de
buã ex puris naĩalib⁹. Hõ aũt ad h̃ q̃ agat opan
onẽ sibi debuã q̃ est itelligere idiget auxilio extri
seco. ⁊ sic deficerꝫ hõ in sibi necessarijs. q̃d ẽ incõ
ueniẽs. R̃ñ. dicẽdũ est q̃ cognitio itellectual' est
duplex. Una q̃ cognoscit simplicia itelligẽtia id
q̃d res ẽ. Et h̃ cognitõ seq̃t sensũ ⁊ ꝯuenit hoĩ ex
puris naturalib⁹ sic ⁊ cognitio sensitiua. Dico
aũt ex puris naĩalib⁹ ñ excludẽdo generaleꝫ in
fluẽtiã pmi intelligẽtis. Alia ẽ cognitõ q̃ cogno
scit intelligẽtia cõponẽdo ⁊ diuidẽdo vitas rei. q̃ ẽ
ꝯformitas ei⁹ ad suũ exẽplar. puta itelligẽdo de
re q̃d sit. vt q̃d sit hõ ver⁹ vł lapis ver⁹ ℳ
Est aũt exẽplar duplex fm platonẽ. Qdã est fa
ctũ ⁊ elaboratũ. l. spẽs rei vniuersal' exñs apd ani
mã. ⁊ ẽ causatũ a re. Aliud ẽ exẽplar ppetuũ et i
mutabile. puta ars diuia ꝯtinẽs oĩm reꝝ ideales
rões ⁊ est cã reꝝ. Ad pmũ exẽplar aspiciẽdo hõ
p vitas rei cognoscit aliq̃ mõ ex puris naĩalib⁹.
formãdo scꝫ ꝯceptũ mẽtis de re ꝯformẽ illi exem
plari. fm quẽ modũ posuit aristo. sciam reꝝ vi
tatis cognitõꝫ acq̃ri ab hoĩe ex puris naĩalibus
Sꝫ q̃ p tale exẽplar acq̃situ ĩ nob habeat certa ⁊
infallibil' noticia vitatis sincere. oĩno ẽ ĩpossibi
le. Tũ q̃r res de q̃ hmõi exẽplar abstrahit ẽ trans
mutabil. Tũ q̃r aĩa in q̃ hmõi exẽplar suscipit ẽ
mutabil' et erroris passiua. Tũ q̃r exẽplar hmõi
cũ sit interiõ ⁊ spẽs sensibil' rei abstracta a fantas
mate. ita hꝫ silitudinẽ cũ falso sic cũ vo. Ideo eni
de eni imagines sensibiliũ ĩ somno ⁊ ĩ furore iu
dicam⁹ imagĩes eẽ res ipas. ⁊ ĩ vigilia ⁊ sani iu
dicam⁹ d ipis reb⁹ Igit p tale exẽplar ipossibile
est pfectã ⁊ infallibilẽ habere cognitõeꝫ vitatis.

ℳ Et iõ si debeat certa cognitõ vitatis ha
beri oportꝫ mẽtẽ auertere a sensib⁹ ⁊ ab oĩ intẽ
tione q̃ñ uĩcũqꝫ vniuersali ⁊ abstracta a sensib⁹
⁊ aspicere ad exẽplar scdm. vidꝫ ad incõmuta
bilẽ vitatẽ supra mẽtẽ exñtẽ. q̃ ñ hꝫ imaginẽ falsi
vt dic beat⁹ aug. li. lxxxiij. q. q. xv. Et h̃ ẽ q̃d posuit
plato Qꝫ itellect⁹. vitas. v⁹. ⁊ scĩa sũt d mũdo ⁊
regiõe supnaĩali. Sẽsus aũt ⁊ efflux⁹. vis ille sunt
imudo vitatis ⁊ opinio sũt d regiõe ⁊ mũdo iferi
oris naĩe. Ad istõ aũt scdm exẽplar aspicere pos
sum⁹ dupl' Uno mõ vt ad obiectũ cognitũ
Et sic vissime ⁊ perfectissime cognoscit vitas cũ
ctis rebꝫ creatẽ ĩ eo q̃ q̃d ẽ. vidẽdo diuinã essentiã.
fm q̃ dic btũs aug. xj. de ciui. dei. Ipi enĩ sciãt an
geli p ipam pñtiã icõmutabil' vitatis. ipaꝫ crea
turã melius ibi tãqꝫ ĩ arte q̃ facta ẽ q̃ ĩ ea ipa sci
unt. Ad hãc cognitõꝫ diuini exẽplaris nullate
n⁹ põt hõ attingere ex puris naĩalib⁹. nec etiã ĩ
vita ista lumie grẽ cõis. nisi ꝯferat alicui p donũ
spũalis grẽ q̃ hõ p raptũ a sẽsib⁹ abstrahit. quõ
moyses ⁊ paul⁹ viderũt in hac vita diuinã essen
tiã. vt dicit beat⁹ Aug⁹ de vidẽdo deũ ad pauli
nã ℳ Alio mõ aspicere possum⁹ ad istud exem
plar vt ad rõem cognoscẽdi. Et h̃ mõ sincera vi
tas cognoscit in hac vita. Ita q̃ nulla certa et in
fallibilis cognitio vitatis sincere de q̃cũqꝫ re ha
beri põt. nisi aspiciẽdo ad exẽplar lucis ⁊ vitatis
increate. Et h̃ est q̃ dicit euãgelista ℒ Uita erat
lux hoĩm ℒ. Et h̃ est sentẽtia beati Aug. quã ĩ om
nib⁹ libris suis tenet secut⁹ in hac platonẽꝫ. Et
magni doctores cũ btõ Aug. idẽ tenẽt. Vñ iter
cetera dic beat⁹ Aug. ix. de trini. c. vj. In illa eter
na vitate visu mẽtis ꝯspicim⁹. atqꝫ inde ꝯceptaꝫ
vitatẽ noticiã reꝝ tãqꝫ vbũ apud nos hẽm⁹. q̃ ĩ
habitu mẽore ꝯcipũ vt ad illã intelligẽtiã ꝯuer
tẽtes iterato vbũ formet ℳ Ad habẽdã er
go certã ⁊ infallibilẽ cognitõꝫ vitatis sincere c⁹
cũqꝫ rei. necesse ẽ q̃ vitas icreata ĩ ꝯceptu nrõ se
imprimat. ⁊ ad characterẽ suũ ꝯceptũ nostꝝ trans
formet. Et sic mẽtẽ nrãm expssa vitate d re infor
met silitudine illa quã res ipa hꝫ apd pmã vita
tẽ. Scdꝫ q̃ dic beat⁹ aug. xj de trini. c. xv. Ea q̃ppe
scꝫ silitudo rei d illa. s. vitate icreata pl⁹ exprimit.
inẽ quã ⁊ ipaꝫ nulla naĩa media ẽ Quõ aũt fiat
ista expssio. declarat p sile. xiiij. d tri. c. xv. Ubi nã
sũt ille regłe scripte q̃b⁹ q̃d sit iustũ etiã iniust⁹ co
gnoscat. nisi ĩ libro lucis illi⁹ q̃ vitas dr̃. Vñ omĩs
lex iusta describit ⁊ ĩ cor hoĩs ñ migrãdo. sꝫ tãqꝫ ĩ
primẽdo trãsfert. sic imago ex anulo ĩ cerã trãsit
⁊ anulũ nõ relinq̃t ℳ Ad illõ q̃ dr̃ ĩ obijciẽdo. q̃
tũc hõ eẽt ĩpfectior ceteris. ⁊ q̃ deficerꝫ in sibi ne
cessarijs. p3 ex dictis q̃ ñ seq̃t. q̃r p't hõ ex puris
naĩalib⁹ ꝯgnitõꝫ possibilẽ hri p exẽplar pmũ. lꝫ
cet ex puris naĩalib⁹ ñ possit attĩgere ad exẽplar
scdꝫ ℳ Moralit' aũt ⁊ vita erat lux hoĩꝫ. Uita
eĩ bona ẽ lux hoĩꝫ. q̃r pl⁹ illũiat ⁊ edificat pximũ
vita q̃ꝫ vba. mat. v. Uideãt o. ve. ho. ⁊ glo. p. v. ⁊c.
Id e ei ⁊ pl⁹ edificat vita scã q̃ꝫ vba. vñ. j. re. xviij
d q̃ saul pcussit mille ⁊ dauid q̃ mãu forui ⁊ spe
ciol⁹ aspectu ĩpat. x. milia. vñ dic hiero. ĩ epła
ad fabiolã. Multo pl⁹ intelligit q̃d ocul' videt.
q̃ꝫ q̃d aure papit. Et seneca ĩ epła. Longũ iter p

ceepta breue et efficax p exemplu. Un iesus cepit facere et docere Act. i. ❡ Quinta conditio est q est alior cognitioz excedens. notat cum dr. Et lux in tenebris lucet et tenebre ea no coprehenderut. Ubi sm Aug. p tenebras itelligitur natura nostra. Natura eni nra n on est lux sz pticipas luce. sicut aer p se menpsu no lucet sz tenebra vocabulo nucupat. Gen. i. Tenebre erat sup facie abyssi. Ita natura nra p se 9siderata e qda tenebrosa suba. i. n capax et pticeps lucis et sapie. Ex his tenebris lucet lux diuia p quanto men ronali pticipatione sui influit. nec m luce illa mes huana coprehedit. cu sit infinita et incoprehensibilis oi creature. ad Thymo. vi. Luce habitat inaccessibile. Et Job. xxxvi. In manib suis abscodit luce. De h Ansel. prosl. c. xiiij. d. sic. Dne de dic desiderati aie mee. qd aliud es q qd vidit vt pure uideat qd desiderat. Intedit se vt pl videat et nihil videt vltra hoc nisi q tenebras. im o nec vidz tenebras q nulle sut in te. sz videt se n pl posse videre ppt tenebras suas. Cur h dne. Cur h. tenebrat ocul infirmitate sua aut reuerberat fulgore tuo. Sed certe et tenebrat se et reuerberat a te vtiq; et obscurat sua breuitate et obruit tua immesitate et 9trahit angustia sua et vincit aplitudine tua. Quata naq; est lux illa de q micat oe verbu qd ronali meti lucet. Et infra c. xvi. Declie. Uere dne h est lux iaccessibil in q habitas. ql no hac no vido. q nimia mihi e. et tn qcqd video p illa video. Sic infirm ocul qd vidz p luce sol videt qua in ipsa sole neq ta spicere n pt intellect me ad illa. O sma et inaccessibil lux. O tota et bta vitas. q lo ge es a me q ta ppe tibi sum. q z remota es a 9spectu meo. vbiq; es tota et no te video. In te moueor et i te sum. et ad te no possu accedere. Intra me et circa me es et n te sentio. Hec Ansel. ℞ Licet q de sctiangeli et aie beate hac luce videat. no m coprehedut ea. licet videt ea sic ocul noster videt sole. Totu naq; sole videm. sz totalir in ipz inspicere n possum. Sic fideles metes i hac vita 9teplant hac luce. sic oculus noctue videt luce sol obumbrata. Solus aut ocul diuin luce hac coprehedit et nulla creatura. Un nota q dr aliqd coprehedi q n puenitur ad fine cognitionis ipsi. Et h est q n res cognoscitur ita pfecte sic cognoscibil est. Un dic Dio. de di. no. Cotemplant deu in ppa specie et angli et aie pma stola accipietes. et coprehendut facie ad facie sz infinitate diuie pfunditatis et altitudinis sola penetrat oipotes sapia. Et h est q dr. Lux in tenebris lucet. et tenebre ea no coprehenderut. ❡ Secundo nota q vbu diuinu vl lux diuia oem creata cognitione excedit dupli. Uno mo q claritas intelligentie diuie in infinitu excedit limpiditate cuiuscu; intellect creati. ita q quilz intellectus creat copat ad ipz vbu sicut tenebra ad luce. Et h est q dr. Lux in tenebris lucet. p qnto sz lux diuia in mete creata luc pticipado se sibi ad aliqua cognitione intellectuale. Alio mo q ipm vbu est ta excelles obiectu. q i infinitu excedit cuiuslibet creati intellect facultate. Et h est q addit. Et tenebre ea no coprehenderut. Notandu q sol paterni luminis alit lucet in vbo. alit i creaturis. In vbo lucet sic in splendore suo 9substantiali. Un vbu est lux de luce. In creaturis vo lucz sic lux i medio sz dyaphano. qd a se luciduz no e. sz luce pt suscipe. Ubi notadu. q lux medium q de z illumiat sz radices no mitit. ppter q no heret lux in medio. nec fit heres luminis. nec corp lumiosum facit mediu herede sue actionis que est illumiare. Comuicat q de ipsi medio. comutuo et trasieu p modu passionis trasieuntis eri et q si p modu hospitis vt sit illumiatu. No aut comunicat ipsi medio lume suu p modu radican et herentis passibilis qualitatis seu heredi vt sz lux maneat et hereat et illumiet actue absente corpe lumioso. Hec adaptado ad ppositu Lux i medio. est vbu luce s in mete ronali. Mediu ei sm se tenebrosu est. vt dictu e. In h medio lux diuia lucet. no inheredo pmanente. 9stituendo mente q si herede lucis diuie vt mes possit se in cognitioz alicui vitatis sincere vsi in 9templatioz diuioz vltra coem cognitioz. q habet a sensibilib. Sz coicat se lux diuia meti ronali in hac vita p modu hospitis trasieuntis. siue i speculatione vitatis sincere. de q supra habitu e. siue i 9teplatione claritatis diuie ad qua mes rapit p donu singlaris gre. Sz i hac mes diu stare n valet. sz q si rapti et trasieunt. Q sic dic greg. su illo Job. iiij. Cu spiritus me pnte transiret In cuitate in q 9teplatiois immeso diu mes fig q ad semetipam ipa imesitate lumis reuerberata reuocat. Et tuc redit. q si de luce ad tenebras. Et h est q dr. Lux in tenebris luc3. et tenebre ea 9phenderut. Sic mediu n 9phedit lume. sz a subtractio z corpis lumiosi lume recedit ❡

❡ Pot etia aliter exponi. vt 9cordet cu expositio clausule pcedetis. ista vt ibi dicebat. vbu diuinu p tato dr lux hoim. q sine spali influxu lucis in create ho n pt habere illa noticia certa vitatis sincere. Et q tuc dubitar3 aliqs quo fieri habeat illa illustratio. an imediate in intellectu. an i specie accepta a fantasmate. aut in vtroq. Ad hoc declarandu subdit euagelista dicens. Q illa lux lucet in tenebris. id est in speciebus a fantasmate acceptis. q tenebrar vocabulo sigt

Ad cuius euidentiã est diligenter aduertendũ q cum duplex est exemplar vt supra. licz illa illustratio seu impressio de q supra dictũ est. fiat solũmodo ab exemplari scdo mõ supto scz diuino. necesse est tñ ad xceptus formationẽ q cũ hoc occurrat exemplar pmo modo sũptũ scz spẽs & forma rei a fantasmate accepta in mẽte. q sine illa intellectus noster in hac vita nõ capere pt de re quacũq. Illã enim spẽm exemplar eternũ habet illustrare & cũ ea in conceptu mẽtis ad veritatẽ sincerã percipiendã impressionẽ facere. Sic lux corporalis illustrando colores cũ eis facit impressionẽ informando visũ. Sic exemplar eternũ cum exemplari accepto a re informat mentẽ gignendo verbũ. Ita q exemplar primũ disponit mentẽ ad cognitionẽ ipsi inherendo. Sz exemplar scdm disponit mentẽ solũ illabendo. Ex qbus duobus exemplaribus occurrentibus in mentẽ. fit vna spẽs exemplaris in nullo discordãs a re q informat mentẽ ad cognoscendã rẽ ex q format verbũ similitudinẽ rei. vt sic exemplar eternũ sigillauit rẽ veritate essendi. Sic idẽ exemplar vel veritas prima sigillet mentẽ veritate in cognoscendo eã. ab ea idẽ enim idea veritatis hz res veritatẽ suã in essendo et aĩa in cognoscendo. vt sic sit expssa silitudo verbi ad rẽ ipsam & vtriusqz ad eius exemplar primũ. s. eternũ. Sicut est expssa silitudo duarũ imaginũ in diuersis ceris ab eodẽ sigillo & inter se & vtriũqz ad exemplar cõe in ipso sigillo. Et hoc est q dicit. [Lux in tenebris lucet.] Sz q iste tenebre. spẽs scz a fantasmate accepte quãtũcũqz desup illustrate nullatenus representare pñt lucẽ primã in obiectũ cognitiui. vt dictũ est supra. Jo addit. [Et tenebre eã nõ cõprehenderũt.] Et sm vtrãqz expositionẽ pdictã eliditur hic error illorũ q dixerunt. q in hac vita pt hõ naturaliter videre deũ p essentiã. ponentes q intellectus agens in nobis naturaliter sit expssa silitudo lucis increate ℣ Alii pñt exponi sic. Naturaliter nullã cognitionẽ hemus de deo nisi inquantũ relucz in creaturis. q inuisibilia dei a creatura mũdi p ea q facta sũt intellecta cõspiciunt. Ro. i. Sic videmus in exẽplo q pspicuũ de natura lucis nõ apparet nobis lucere nisi adiũcto sibi aliquo opaco. puta plũbo. pice. vel alio hmõi. vt patz in specto. Sic etiã ignis in spera sua nõ lucz. Vñ tenebrarũ vocabulo nũcupat cũ dr Gen. i. Tenebre erãt sup faciez abyssi. Vbi p faciẽ abyssi intelligit supremũ et nobilius totius elementaris regionis proximũ celo. Lucet aũt ignis in materia aliena. puta in terreo carbone vel in flãma aerea. Igitur deus lux ẽ & tenebre in eo nõ sunt vlle. i. Jo. i. Quare si ds videri a nobis oportet sibi aliqd opacũ adiũgi. Vñ dic Diony. Q2 impossibile ẽ aliu lucere nobis diuinũ radiũ. nisi varietate velaminũ circũuelatũ. Et hoc ẽ q dicit. [Lux in tenebris lucz.] i. in creaturis q hñt aliqd opaci. Sz q tota vniuersitas creaturarũ nõ sufficit ad pfectã representationẽ lucis increate. Jõ dr. [Et tenebre eã nõ cõprehenderũt.] ℣ Vel aliter sm beatũ Aug. vt cõnuectat ad pcedentẽ clausulã p modum anthipofore. Q2 enim dictuz est q vita illa ẽ lux hominũ. posset aliqs dicere. quõ hoc possz eẽ verũ. cũ videamus multos stultos hoies luce intellectuali carẽtes. Ad hoc rñdet hic euãgelista. d. Q2 lux etiã in tenebris lucz. i. in stultis & malis hoibus. licet ipsi eã nõ videãt peccatis suis obtenebrati. Sic ceco lucet sol nõ tñ videt. Et hoc est q addit. [Et tenebre eã nõ cõprehenderũt.] Vel sic Lucet verbũ diuinũ oibus cognitionẽ pbeat. nõ tñ oibus pbet cognitionẽ sui. Q2 peccatores p ipsam cognoscũt & ipsaz nõ cõprehendũt. Et hoc est q dr. [Lux in tenebris lucet.] q2 peccatores facit vera cognoscere [Et tenebre eã nõ cõprehẽderũt.] q2 infidelitatis vel malicie tenebris obcecati eã nõ cognoscũt. Gen. i. Tenebre erant sup faciẽ abyssi. i. infidelitas vel malicia in facie cordis humani. Et sic exponendo elidit hic error dicẽtiũ deũ nõ cognoscere acta nrã ✠ Sed circa istã expositionẽ dubitat. Cũ enim lux corporalis dum lucet et est psens. nõ possit nõ videri. pari rõe videt de luce intellectuali. Ad hoc dicẽdũ q nõ est simile de luce corporali & spũali triplici ex cã. Tũ ex pte motiui. q2 corporalis se naturaliter manifestat. spiritualis vero volũtarie. Tũ ex pte oculi. q2 oculus mẽtalis cecus est respectu vnius & nõ videt respectu alterius sicut oculus infidelis cecus est respectu dei. Tũ ex pte cõparationis. q2 aliqua pportio est oculi nostri ad lucẽ corporalẽ. Sz spũalis incõpabiliter excedit. q2 lucẽ habitat inaccessibilẽ. i. Thy. vi. Itẽ dubitat circa hoc q dr. [Tenebre eã nõ cõprehẽderũt.] Quia nullus etiã quãtũcũqz bonus põt eũ cõprehendere. cũ sit incõprehẽsibilis. Ad hoc dicẽdum q triplex est cõprehensio. s. p inclusionẽ. p apertã visionem. p fidei & charitatis adhesionẽ. Primo mõ a nullo. Secũdo mõ a beatis. Tertio mõ a fanctis. Sz nullo istorũ modorũ a malignis. Jõ dic. [Et tenebre eã nõ comphenderũt.] id est q nõ fide nec amore adheserũt. ℣ Alii exponũt intelligendo p lucẽ verbũ incarnatũ. et hoc quattuor modis. Primo sm Orig. [Lux.] i. vbũ incarnatũ [in tenebris.] id ẽ inter iudeos & infideles lucebat. scz predicãdo et mirabilia operãdo. et tamẽ iste tenebre ignorantia & pfidia obcecati lucem dei in carne fulgentis non comphenderunt. Et est simile infra. [In mũdo erat & mũdus cũ nõ cognouit.] Vel sic sm eũdẽ. Quoniã christus descẽdit ad limbũ. ibi lux in tenebris lucebat. & tenebre. id ẽ pncipes tenebrarũ cũ nõ cõphenderũt. imo ipse inibi cõphensos & detẽtos secũ eduxit. Itez aliter sm eundẽ Orig. lux in tenebris ẽ diuinitas

in carne hūana q̄ similitudinē carnis pcti habuit
Hec itaq3 lux q̄ suscipiēdo nr̄as tenebras facta
est vita hoīm. radiat in tenebras aīaꝝ nr̄aꝝ. Et
hō est q͛. [lux in tenebris luc3] Hāc lucē tenebre.
id est. mali hoīes psecuti sunt ⁊ adhuc hodie pse
quunt eā. siue in se siue i suis mēbris pugnāub⁹
tenebras ɔtra filios lucis. s3 nō inualescūt. Et hē
[Tenebre eā nō ɔprehēderūt] Itē aliē fm Chry
so. Ita christꝰ inter tenebras erroꝝ ⁊ mortis ful
sit. vt eū nec error neq3 mors superaret. imo ipse er
rores ⁊ mortē supauit. Et hēst. [Lux in tenebris
lucet] .i. in mūdo vl' in hoīb⁹ mūdi tenebris erro
rū obscuratis. [S3 tenebre eā ñ cōphenderūt]
q2 eā obtenebrare vl' vincere nō potuerūt. nec er
probrādo. nec ɔtumelias ⁊ terrores inferendo.
nec etiā morte turpissima ɔdēnādo. S3 p eius
claritas emicuit p vniuersū mūdū Y Mo
raliter [lux i tenebris luc3]. Q2 vtus lucet ⁊ ap
paret in aduersis ⁊ oppositis. ij. Cor. xij. Nā vt⁹
in infirmitate pficit. Psal. Igne me examinasti.
⁊ nō est inuēta in me iniq̄tas. Qualis enim q̄sq3
apud se lateat. illata ɔtumelia pbat. vt ait Greg.
Vñ Ansel. in li. de similitu. ponit exemplum de
nūmo cupreo foris deargētato q̄ piect⁹ in igne3
nō habet imputare igni q2 ipsum cupreū fecerit
Rñderet enī ignis. Nō ego te talē feci s3 q̄lis i te
fueris ⁊ latueris deteri. ecc. xxvij. Vasa figuli pbat
fornax. Et q2 nulla aduersitas pt supare sanctos
Cañ. viij. Aque multe nō potuerūt extinguere
charitatē. Ro. viij. Scio q2 neq3 mors. neq3 vita
neq3 ignis. neq3 gladius ⁊c. poterit nos separare a
charitate christi Jesu. Et hēst q͛ dr̄. [Et tenebre
eā nō cōphenderūt] Boni enī viri ⁊ si tāgūtur
aduersitatib⁹. nō tñ frāgūtur aut vincūt. imo in
eis gaudēt ⁊ delectant. Et fm hexpom pt illō ps.
Cibabis nos pane lachrymaꝝ. Et iteꝝ. Fuerunt
mihi lachryme mee panes. Sācti enī viri cibant
tur. nutriunt. pascūt. pficiunt. ⁊ delectāt i aduer
sis q̄ p lachrymas designantur. Vñ Math. v.
Beati q̄ psecutionē3 patiunt. Patiūt inq̄t nō pa
tient aut passi sūt. Patiētia .n. ppe lucet dū actu
q̄s patit. Vñ beat⁹ Aug. i li. de patiā sicut Cain
nor fuit Job in dolorib⁹ q̄3 adā i nemorib⁹. Ille
vict⁹ est i delicijs iste vicit i penis. Cōsensit ille i
oblectamētis. ñ cessit ille tormētis. Et in epla ad
marcellinū dicit. Q3 maior ē vt⁹ patie q̄3 oē q̄d
ab hoīe i vita auferri pt Vel sic [lux i tenebris
lucet] q̄nīa de⁹ ɔsolat ⁊ illucet his q̄ aduersa et
tribulatiōes sustinēt fm illō ps. Iuxta ē dñs his
q̄ tribulato sūt corde. Et iteꝝ. Cū ipso sū in tribu
latiōe [Et tenebre eā nō cōphēderūt] q2 ñ sunt
ɔdigne passiōes h⁹ tpis ad futurā gliā3. Ro. viij
Vñ Geñ. xv. dr̄. Ego merces tua magna nimis

Semp enī de⁹ remūerat supra ɔdignū ⁊ punit
citra ɔdignū Aliē sic. Si hō aduersi aliq̄d su
stineat. ⁊ ñ ppt iusticiā s3 ppt maliciā. puta fur ⁊
latro adhuc si acceptat mori volūtarie subeūs
do morē ꝑpt iusticiā. puta q2 iustū ē hmōi mo
ri. vtiq3 saluꝰ erit. vt ait Chry. sup Mat. v. Et est
argumētū manifestum i latrone q̄ ait Luc. xxiij.
Nos q̄dē iuste. nā dig° factis recipim⁹. Et dictū
est illi. Hodie mecū eris i paradiso. Et hēst q͛ dr̄:
[Lux in tenebris lucet] Et q2 in h appet magna
grā saluatoris nostri. q̄ ñ ex opib⁹ iusticie q̄ feci
m⁹ nos. s3 fm suā miam saluos nos fec̄. vt dictū
ad Thyū. iij. Hoc ē q̄d subdit. [Et tenebre ea3 ñ
cōphenderūt] Z Aliē sic. Pleruq3 hō op
tat ⁊ orat liberari ab aduersis ⁊ nesciat q2 illis sibi
caueta maiorib⁹ malꝭ ⁊ puidet i maiorib⁹ bōis.
Et sic lux in tenebris luc3 licet ñ cōphēdat nec co
gnoscat. Et sic exponit Chry. illud Mat. vij. Si
petierit panē nū q̄d lapidē porriget illi Itē aliē
p ɔtēplatiuis. Per tenebras accipit silētiū ⁊ q̄es
a tumultu creaturaꝝ. Surdas .n. creatās vbū3
diuinū fac audire Mat. vij. Vñ beat⁹ Aug. iiij
ɔfes. Noli eē vana aīma mea. obsurdesce i aure
cordis a tumultu vanitatis tue. audi vbū ip3. vbi
est loc⁹ q̄etis in pturbabil'. ibi fige māsionē tua3
Hoc ē silentiū de q̄ sap. xviij. Dū q̄etū silentiū te
neret oīa ⁊c. oīpotēs fmo tu⁹ venit. Et hēst q͛ dr̄
[Lux i tenebris lucet] Et q2 illō vbū q̄d in tali si
lentio de⁹ loq̄t aīe erupat oēm sensū ⁊ oēs vires
naturales. iō subdit [Et tenebre eā ñ cōphende
rūt] Vñ beat⁹ Aug. ix. ɔfes. ca. x. Quid sile vbo
tuo. O si cui sileat tumult⁹ carnis. sileāt fantasie
terre aq̄ꝝ ⁊ aeris. sileāt ⁊ poli. ⁊ ipsa sibi aīa sileat
⁊ trāseat se ñ cogitādo Sileāt somnia ⁊ imagiā
rie reuelatōes. oīs lingua ⁊ oē signū. et q̄cq̄d trā
seūdo fit sileat oīno. Nec mir q2 oē q̄d ibi agit et
recipit ē solū supnaturale. ⁊ grā ⁊ glīa faciēs. ⁊ in
solo cadit intellectu vt ē pnceps lucis icreate fm
supra dicta   LXX

Fuit hō miss⁹ a deo

cui nomē erat iohānes. Hic ve
nit i testimoniū vt testimoniū
perhiberet de lumie. vt oēs crederent
per illū. Nō erat ille lux. s3 vt testimoni
um perhiberet de lumie. A Postq3
euāgelista vt dic glo. sublimi volatu vltra oēm
naturā i altitudinē theologie ascēdit q̄ sp verbū
apd patrē fuisse ɔtēplat⁹ ē. determiando videl3
d' vbo puero hodie nato. q̄ ad suā originē ab eē
no fm diuinitatē. Nūc mox descēdit ad ei⁹ in
humana natura humilitatē. determinādo d' eo
q̄ ad suū aduentū in tpe fm hūanitatē. Et qua

aduẽtus filii dei in carnẽ erat aduẽtus regis. Unde
more regio pmisit pcursorẽ. Et iõ pmo agitur de
aduẽtu pcursoris. Scdo de aduẽtu saluatoris.
Ibi. [Erat lux vera]. Adueniẽs ergo pcursor de
scribitur a quattuor cõdicionibus. videlicet a natura. ab
autoritate. a nomine. et ab officio. Primo descri
bitur a natura cum dicitur. [Fuit homo]. glo. homo nõ ange
lus cõtra hereticos qui dicebãt eum esse angelum ppter
illud Malach. iii. Ecce ego mitto angelum meum
Sed angelus est ibi nomẽ officii nõ nature. Se
cundo describitur ab autoritate cum subdit. [Missus
a deo]. nõ ab hoie. nõ a se. Ro. x. Quõ pdicabunt
nisi mittantur. Quo cõtra dicitur de mal. pphis. Curre
bant et ego nõ misi eos. hiere. xxiii. Et nota quod nõ est
credẽdum iohem missum pmissionẽ aie pexisten
tis. quẽadmodum imponitur Origeni qui posuerit
oẽs aias sicut angelos ante mundum visibilẽ creatas
fuisse et eas de corpe ad corpus mitti. Sed ut dicit
Chryso. Missus fuit ad pdicãdum et testificãdum.
ut sequitur. Tertio describitur a noie cum dicitur. [Cui no
men erat iohes]. Qd fuit nomẽ autenticum. quia non
ab hoie impositum. sed ab angelo unde a deo. Luce. i.
Uocabis nomẽ eius iohes. Et cõuenit hoc nomen
rei. Johes enim dicitur in quo est gra. Et reuera quicqd fu
it in iohe totum erat gra. Qd patet. Si cõsideres eius
annũciationẽ. eiusque mirabilẽ cõceptionẽ. quia sene
matri et sterili. uitã eius graciosam et mortẽ glorio
sam. Quarto describitur ab officio cum sub
infert. [Hic venit]. Ubi circa eius officium tria po
nuntur. Primum est aduẽtus ubi attestatio. Unde
dicitur. [Hic venit in testimonium ut testimonium phi
beret de lumine]. Hoc enim fuit officium suum testifica
ri de lumine. i. de verbo qd est vita lux et lumẽ. Et
nota quod euãgelista mutat hic uerum nomen ubi. Qd
enim prius vocauit lucẽ. nunc lumẽ appellat. Et hoc.
quia lux dicitur claritatẽ in puritate sua sine alterius
nature adiũctiõe. Sed lumẽ dicitur claritatẽ cum ali
qua re cõiũcta. Sicut claritas aeris non est lux sed lu
men. Et quia iohes missus fuit ut testimonium p
hiberet de christo in quo est unio humane nature cum
verbo. Ideo dicit euãgelista eum testimonium phibere de
lumine. Sed obiiceret aliquis. lux nõ indiget illu
minãte. ergo nec summa veritas testificãte. Unde Jo
hã. v. Ego testimonium ab hoie nõ accipio. Ergo
frustra videtur iohes venisse. Rñ. dicẽdum quod testi
monium phibetur alicui. et ppter aliquẽ. Quãtum ergo est
oportunitas testimonii rõe eius cui phibetur. quia ve
ritas est infirma. Et sic hõ indiget testimonio alie
no. Quantum vero rõe eius ppter quẽ phibetur. quia in fide du
bius vel infirmus. Johes autem nõ venit in testimonium p
pter defectum lucis in christo sed rõe ipitudinis in
oculo nro. Et sic cessant obiecta. Secũdum est ipius
attestationis rõ. Unde addit. [ut oẽs crederent p il

lum]. Hec. n. fuit rõ finis et utilitas ut ipsius testi
monium faceret oẽs credere in christum per lumen.
Act. xix. Johes baptizauit. d. [In eum qui venturus est
ut crederent]. Et nota sm bedã quod signãt dicẽ p illum. non
in illum. quia maledictus qui cõfidit in hoie. Sed diceres
si ad hoc missus est ut oẽs crederent. et cum non oẽs credi
derunt. videtur quod uterque sit fine debito frustratus.
Ad hoc dicẽdum quod est finis duplex. in se et in altero. Di
co ergo quod frustrari fine in altero. dum tamen habeat fi
nis in se. nullã inducit imperfectionem. Sic patet de rhetor
ribus psuadẽte. et angelo custodiente. de christo re
dimẽte. et iohe testificãte. Qui testimonium suffici
ens phibuit. licet nõ oẽs ei crediderunt. ipe tamen de cõ
tingentibus nil obmisit. Et ponit exẽplum theophil
de includẽte se in domo tenebrosa. quẽ si sol nõ il
lustrat ipse est in causa nõ sol. Sic hoc. Tertium
est false opinionis extirpatio. Unde subdit. [Non
erat ille lux etc.] Sicut enim dicitur Lu. iii. Estimauerunt
iudei de iohe ut forte ille esset christus. Quorum falsam
opinionẽ remouet euãgelista. d. [Non erat ille
lux]. Ul sm Chryso. quia maior et fide dignior vide
tur is qui testatur eo cui testimonium phibetur ne quis hoc
de iohe suspicetur. hoc remouet. d. [Nõ erat ille lux
etc.] Nõ enim iohes erat lux. sed lucẽ pticipãs. quia
creatura. christus vero ipsa lux. Sed cõtra hoc obiice
ret aliquis. Dicitur enim ephe. v. Eratis aliquando tenebre.
nunc autem lux in dño. Ergo oẽs boni sunt lux. Ad hoc
rñdet glosa quod duplex est lux. s. illumians et illuiata.
Modo iohes et alii sancti non sunt lux illumians sed lux
illumiata a prima luce. Sed tunc cõtra Matth. v.
dicitur. Sic luceat lux vrã corã hoibus. Et Philip. ii.
Inter quos lucens sicut luminaria in celo. Ad hoc dicẽdum
quod est lux illuminãs effectiue que est lux p essentiam
Et sic solus deus est lux illuminãs. Et est lux illumi
nãs dispositiue. que est lux p pticipationem. Et sic sancti
sunt lux qui illuminant verbo et exemplo. Et nota sm
Chryso. quod hoc qd additur in fine [sed ut testimoni
um phiberet de lumine] magis est iteratio sermonis quam
explanatio doctrine. LXXI.

Erat lux uera. que il
luminat oẽm hoiem venientẽ in
hunc mundum. In mũdo erat. et
mũdus per ipsum factus est. et mũdus eum
nõ cognouit. Determinato de aduẽtu
pcursoris. determinat hic de aduẽtu regis et saluato
ris. Et hoc sub quinque ptes. Quia primo pmittitur adue
niẽdi rõ occasionalis. Scdo ponitur aduenientis pñ
tia corpalis. Ibi. [In ppria venit]. Tertio ostendit
ipsius aduentus fructus spiritualis. Ibi. [Quotquot autem].
Quarto describitur adueniẽdi modus salutaris. Ibi
[Et verbum caro factum]. Quinto exprimitur ipius aduenien
tis cognitio experimentalis. Ibi. [Et vidimus gloriam eius]

Ratio aũt occaſionalr verbũ aduenĩedi ĩ carnẽ fuit iſta. Cũ enĩ ipſũ vbũ añ incarnatiõez fuerit ſũma lux oĩb⁹ pñs in mũdo. adhuc tñ nõ cognoſcebat a mũdo. Jdeo viſibilr effect⁹ ẽ vt ȝgnoſceret. Un Chryſo. Qr ĩ mũdo exiſtens nõ putabat adeſſe. eo q̃ nõdũ cognoſcebat. dignat⁹ ẽ induere carnẽ. Et h eſt q̃d dr. .j. Erat lux va .j. Ubi notandũ q̃ ſi aliq̃ nõ illuminant. pt ee ex aliq̃ q̃tuor. cãz. Aut q̃ lumẽ in ſe ẽ deficiẽs. aut q̃ ad illuminãdũ eſt inſufficiẽſ. aut q̃ illuminãdis nõ eſt pñs. aut q̃ aliqd ẽ obſiſtẽs. Si igit añ chriſti icarnatiõẽ mũdus ñ erat illumiat⁹. h ñ fuit ppẽ aliquã pmaȝ trium cauſaȝ. Relinqt ergo q̃ ppẽ q̃rtã. Quatuor ergo h tãgunt. Primo ergo oſtẽdit illi⁹ lucis excellẽtia. q̃ .j. erat lux va .j. p eſſentiã. Notãdũ q̃ ver eſt vnũ q̃dq̃ ex trib⁹. Primo ſi atting at formã ſubale illi⁹ nature. Secũdo ſi nihil alienũ admixtũ habeat. Tertio ſi nõ ſit aduenticiũ. Sic vbũ dr lux va. Qr ſm beatũ Aug. iiij. ſup Gen. Lux ñ accipit in diuinis metaphorice vl' figuratiue ſic corpalia. puta lapis. leo. et hmõi. Et h q̃ntũ ad pmũ. Scribit etiã .j. Jobã j. Q̃ꝫ de⁹ eſt lux ⁊ tenebre in eo nõ ſunt vlle. Et h q̃ntũ ad ſcdm. Nec lux eſt deo aduẽticia. q̃ſi aliũde illumiata. ſꝫ ẽ lux illuminãs vt ſupra dictũ eſt. Jgit vbũ eſt lux va. Cũ ergo nõ fuit ex lucis deficiẽtia.

B Deinde ſcdo oñdit euſdẽ lucis ſufficiẽtia. q̃ potẽs eſt illumiare oĩa. Un ſb dr. .j. q̃ illumiat oẽm hominẽ veniẽtẽ in hũc mũdum .j. Ait aũt oẽm hoiem nõ dr oĩa. fortaſſis q̃ ſupra dixerat. .j. vita erat lux hoim .j. licet nihilominꝰ lux iſta illumiet omĩa vt declarabit infra Joh. viij. Ego ſũ lux mũdi. Job xxv. Sup quẽ ñ ſurget lumẽ illi⁹. Cũ ergo nõ fuit ex luminis inſufficiẽtia

Dubitaret aũt aliq̃s de eo q̃ h dr. .j. illuminat oẽm hoiem veniẽtẽ in hũc mũdũ .j. Contra q̃d dictũ eſt ſupra. q̃ aliq̃ hoies ſunt tenebre ergo nõ oẽs. Si dicas ſic dicit Chryſo. Uer eſt. q̃ntũ in ſe eſt. Cõtra volũtatẽ ei⁹ nemo pt reſiſtere. ergo neceſſe eſt oẽs illumiari. Ad h rñdet beatus Aug⁹ ſic. Jlluminat oẽm q̃ ſcꝫ illumiat. q̃ null⁹ illumiat niſi p ipm. Exẽplũ ð magiſtro docẽte pueros. Beda rñdet q̃ illd intelligit ð lumine nature ñ grẽ. Et q̃libꝫ hꝫ ſignatũ lumẽ dei vultus ſ. Chryſo. vo exponit. q̃ par⁹ eſt illumiare q̃ntũ ad eũ ptinet. ſꝫ non oẽs illumiant. q̃ ſibi claudũt viã luminis. Exẽplũ de exñte in ſole et oculos claudente. Ad illud q̃ tu dicis ⁊ obijcis. Si vult fac. Dicẽdũ q̃ abſolute ñ vult illuiare niſi eos q̃ volũt ſꝫ volũtate ȝdicionali oẽs vult illumiare ſicut oẽs hoies ſaluos fieri. j. Thy ij. Põt etiã dici ⁊ moralr. Q̃ꝫ hõ nõ eſt q̃ ſm rõem nõ viuit. hõ enĩ aĩal rõnale ẽ. Jtẽ hõ nõ eſt q̃ oĩa inferiora ſubiecta ſibi ñ hꝫ. pſal. Quid eſt hõ ⁊c. Et ſeq̃t. Oĩa ſubiecisti ſub pedib⁹ ei⁹. Per pedes accipiunt affectiõẽs hoĩs. Un pmo hoi formato dictũ eſt. Replete terrã ⁊ ſubijcite eã ⁊ dñamini piſcib⁹ maris ⁊ vola. celi ⁊ vniuer. aĩanib⁹ ⁊c. Gen. j. Jtẽ hõ dici⁹ ẽ ab humo. Un hõ ñ eſt q̃ nõ eſt humilis

C Sꝫ intelligẽdo ð lumine nature vt ait Beda. Tũc orit alia dubitatio. Cũ eĩ iſtud lumẽ ſit inſufficiẽs ad videndũ vitatẽ ſincerã ðq̃cũq̃ re. ſiue ĩ modico ſiue ĩ mlto. ſine illuſtratiõe diuini exẽplaris. vt dictũ eſt ſupra p Aug. Tal' aũt illuſtratio ñ oĩb⁹ fit. Et ſic ñ videt ver q̃ illuminat oẽm hoiem. Rñ. licet dici poſſꝫ vt iam ſupra p beatũ Aug. q̃ illumiat oẽm q̃ illumiatur. Aliter eñ dicendũ q̃ licet illa illuſtratio diuini exẽplaris ſm cõem curſũ h⁹ vite ȝtinue ȝcedat. nec naturali neceſſitate cuilibꝫ offerat. ſꝫ q̃b⁹ vult ſe offert. et q̃b⁹ vult ſe ſubtrahit ſm beatũ Aug. libro de videndo deo. Nec etiã naturalia aĩe ſic ſunt ordinata. vt ſua naturali opatõe ad ipm poſſint attingere. Qr ſm aplm ij. Cor. iij. Nõ ſum⁹ ſufficiẽtes cogitare aliq̃d ex nob. q̃ſi ex nob. ſꝫ ſufficientia nrã ex deo eſt. Et h intelligẽdũ eſt de pfecta cognitiõe ſincere vitatis. Tñ q̃ntũ ẽ ex pte ſi oĩb⁹ equalr ȝcedit. vt vnuſq̃ſq̃ ſm diſpoſitiõez ⁊ capacitatẽ ſuã eo illuſtret. Un hac luce ñ ſolũ boni ſꝫ etiã mali illumiant. ⁊ in ea mltas vitates ſinceras vidẽt. ſm q̃d dr beat⁹ Aug. x. de trini. Jmpij cogitãt eternitatẽ ⁊ mlta recte rep̃hẽdũt. recteq̃ laudãt ĩ hoim morib⁹. q̃b⁹ tñ dẽ regulis ea iudicãt. niſi ĩ q̃b⁹ vidẽt q̃m ẽ ad modũ q̃ſq̃ꝫ viuere debeat. Etiã ſi nõ ipſi eo mõ viuãt. Ubi nã ſũt ſcripte niſi ĩ libro lucis q̃ vitas. frequẽter etiam vitatẽ vidẽt ĩ ea mali quã ñ pñt videre boni. Un dr beat⁹ Aug. iiij. ð trini. Sũt nõnulli qui poterũt aciẽ mẽtis vltra oẽm creaturã trãſmittere. ⁊ lucẽ ĩcõmutabil' vitatis q̃ȝtulacũq̃ꝫ pte cõtingere. q̃ chriſtianos ex ſola fide viuẽtes ñ dũ potuiſſe derident. Nõnũq̃ꝫ etiã eadẽ lux malis ex gente eoꝝ malicia ſbtrahit. ⁊ in errores cadere pmittunt. Sic dr Greg. ſup Job xxxviij. Jn manibus ſuis abſcõdit lucẽ. Sunt nõnulli q̃ ſe de altis cogitationib⁹ extollũt. Sed his lux abſcõditur. q̃ nimis in cogitatiõibus ſuis ſupbiẽtibus cognitio veritatis denegat. De quibus dr apoſtolus Roma. j. Euanuerũt in cogitationibus ſuis ⁊ obſcuratũ eſt inſipiens cor eoꝝ. Sic ergo patet quomõ lux vera que eſt verbũ q̃ntũ eſt ð ſe illuminat oẽm hoiem. ⁊ ſi nõ oẽs illumienentur. Sicut etiã dñs oĩb⁹ loquit. licꝫ nõ oẽs audiant ſicut dicit beatus Aug⁹. tractãs illud Joh. viij. Ego pncipiũ q̃ et loquor vob.

B Et nota q̃ difficultatẽ ei⁹ q̃ de⁹ dicat illuminare omnes

hominem affert inlius duplex imaginatio falsa.
Una est q̄ imaginātur res nō eē sic p̄sētes eq̄liter im
mediate ipi deo. sicut illi q̄ dixerūt Sup cardines ce
li ambulat. nec nostra ꝯsiderat. Et isti q̄runt no
duū in scirpo. mediū i immediato. ⁊ distātiā i nō
q̄nto. Alia causa est. Qꝛ putāt solā grām esse lumē
cū tñ ois ꝑfectio lumē sit. vt statim patebit. Ꝓ ꝓ
pt qḋ ē aduertēdū vniuersalꝰ loquēdo dilta lu
ce. Qꝛ cū deꝰ sup̄mū ⁊ p̄mū sit i entibꝰ. ꝯq̄ ipe ē
lux. opoꝛtꝫ q̄ illumiet oīa q̄ sub ipso sūt. Et si qḋ
ab ipso ñ illuminat. iā nō ē sub ipo. Et si aliqḋ ta
le esset iā deꝰ nō esset p̄mū oim. Primū enī deꝰ
est p se influēs oibꝰ. q̄ si nō influat. iā ñ est p̄mū
Ois aūt influētia illumiatio q̄dā ē. ⁊ influxū lu
mē q̄ddā est eiꝰ cui influit. Et maxie si influēs se
toto sit lux. vt ē deꝰ. Uez q̄de est. q̄ ñ eodē mō oī
bꝰ influit. sꝫ diuersa diuersimode illumiat. Qꝛ
q̄dā sub ꝓprietate eē. ⁊ sic illumiat oīa entia vni
uersi. Alia vō ⁊ pauciora illumiat lumie. vt est
vita. sic oīa viuētia. Adhuc alia ꝑfectiora ⁊ pau
ciora illumiat. vt ē lux hoīꝫ. fm illud p̄s. Signa
tū est sup nos lumē vultꝰ tui dñe. i. rō indicās ꝯ
oñdēs q̄ sint bona. Rursus adhuc ꝑfectiora ho
minibꝰ illumiat. vt i se lucēs absqꝫ vmbra fatal'
mati. Et h̄ de lumie natali. Ex p̄ter hos modos
illumiat alios lumie supnaturali grē. Ex p̄dictis
collige q̄ q̄cūqꝫ deꝰ nō illumiat vt vita ē. viuen
tia nō sunt. quāuis possint eē entia Et ipsa vt sic
deꝰ illumiat lumie sui eē. Cui si nec sint sub diuī
q̄ntū est esse. iā nō sunt entia. sꝫ sūt nihil entiū Et
talia sūt oīa ꝓuatiua. mala. corruptiōes. et defe
ctus q̄ omia ⁊ sīlia nō sunt entia sꝫ eē carētia. nō
sunt effectꝰ sꝫ defectꝰ. ¶ Moraliter ex p̄missis
nota q̄ hō peccōꝛ sine grā nihil est inter iustos
qꝛ nō est sub deo. vt est lux grē. cū nihil i fluat seu
illumiet nisi suo inferiori. Hinc est q̄ hūilitas vt
pote subdēs hoiem deo. p̄cipue cōmendat a chri
sto. Matth. xj. Discite a me qꝛ mitis sū ⁊ hūilis
corde. Unū de hac v̄tute p̄cipue btā v̄go meruit
ꝯcipe ⁊ pere filiū dei. Luc. i. Respexit hūilitatem
ancille sue. Unū beatꝰ Augꝰ. in fmōe de assūpti
one btē v̄ginis dic̄. q̄ hūilitas scala ē p quā deus
venit ad hoies ⁊ hoies ad deū. Et Bern. de cōsi
deratiōe li. ij. Bonꝰ fundꝰ hūilitas in q̄ oē edifi
ciū spūale ꝯstructū crescit in templū sanctū i do
mino. Sine hac vt ait beatꝰ Aug. nulla virtus
haberi pōt. eo videlꝫ q̄ ipsa sola facit hoieꝫ sub
diti deo ¶ Iterū dubitat circa h̄ q̄ dic̄ [venientē i
hūc mundū] Quare ñ sufficit sibi dicere [oēm
hoiem] nisi addꝫ [venientē i hūc mundū] Ui
det enī ex h̄ fuisse error Orig. q̄ si p̄us fuerit hō
fm aiam extra istū mōm visibilē. ⁊ pꝰ venerit in
hūc mundū. Ad qḋ dicēdū vno mō fm glosaꝫ.
q̄ cū hō sit microcosmꝰ q̄ distinguit in mundū
supiorē scꝫ eā p̄tē aīe q̄ est ad imaginē ⁊ silitudi
nē dei. ⁊ mundū inferiorē scꝫ inferiorē p̄tē hoīs.
Mundꝰ h̄ accipit p supiori mūdo aīe scꝫ i mun
do intellectuali. in q̄ v̄a lux lucet. ⁊ oēm hoieꝫ ve
nientē in hūc mundū illumiat Quales sunt illi
q̄ꝝ vita ⁊ ꝯuersatio i celis ē. Et hi q̄si in alio mun
do sunt. Alio mō pōt dici fm glo. interli. Qui a
deo recedit ⁊ cadit i mundū cecatꝰ ē. alioq̄n ñ in
diget illumiari. Et sic accipit mundꝰ p vita mū
dana. Et tales si ꝯuertant ad lucē illumiant Ali
ter pōt dici accipiēdo mundū p mūdo sensibili.
Hō enī nō illumiat fm quācūqꝫ p̄tē sui. sꝫ soluꝫ
fm p̄tē intellectualē q̄ ñ est d̄ h̄ mūdo sensibili sꝫ
creata a deo. Et sic fm eā hō venit i hūc mōm. licet
q̄ ad corpꝰ simplr sit de h̄ mūdo. Cā igit̄ ñ fuit ex
luminis insufficiētia ¶ Deinde tertio oñdit
ipiꝰ lucis p̄ntia cū dic̄. [In mūdo erat] glo. p̄ntia
diuinitatis. Erat aūt h̄ lux scꝫ v̄bū p̄ns i mundo.
fm Orig. dupl'r. s. p essentiā ⁊ p efficiētiā. Per es
sentiā q̄dē. qꝛ intima ē cuilibet rei create ꝯseruās
eā i esse. Unū dic̄ Orig. Sic cessante locutiōe vox
desinit ⁊ euanescit. sic celestis pat. si v̄bū suū loq̄
cessauerit effectꝰ v̄bi. h̄ est tota vniuersitas v̄bo
ꝯdita nō subsistet. Et h̄ tāgit cū dic̄ [In mundo
erat] p essentiā. Ꝟ ex efficiētiā etiā. Qꝛ sicut dic̄
Orig. Uerbū nō fuit i mūdo sicut pecora. hoies
⁊ siles ptes mūdi. sꝫ sic artifex regēs qḋ fec̄. Et h̄
tāgit cūꝫ dic̄ [Et mūdꝰ p ip̄m factꝰ ē] Et in h̄ fm
Theophilū elidit heresis martionis ⁊ maniche
oꝝ. q̄ dixerūt malignū spūm eē mūdi ꝯditorē Et
fm Chryso. Iterū destruit hic etiā error arrij q̄ filiū dei
dicebat creaturā. Cā ergo ñ fuit ex lucis absētia
si ñ oēs illumiabāt. ¶ Deinde q̄rto oñdit
hoim obsistētia vl' auertētia cū subdit [⁊ mūdꝰ
eū nō cognouit. Mūdꝰ] i. mūdani meī bonoꝝ
mia ē. Ioh. xvij. Pat iuste mūdꝰ te ñ cognouit.
ñ q̄ mūdi creata euꝫ ñ cognouerit. qꝛ āgli et oīa
elemēta creatorē suū cognouerūt. vt dic̄ glo. sed
hō mime. Unū exponit mundꝰ i. hō q̄ in mūduꝫ
mēte amādo descēdit. Mūdani. n. hoies. i. mun
di amatores. mundꝰ dicunt fm beatuꝫ Aug. Si
celuꝫ amas celuꝫ es. si terrā terra es. Cōclude ergo
ex p̄dictis q̄ si ñ oēs fuerunt illumiati in mundo
ñ fuit causa ex lucis deficiētia. qꝛ [erat lux vera]
nec ex luminis insufficiētia. qꝛ [illuminat oēm ho
minem] nec ex lucis absentia. Nō enī opoꝛtuit
eā querere a remotis. qꝛ [i mūdo erat] imo [⁊
mundꝰ p ipsum factꝰ est]. Et ex h̄ ipso cognos
ci potuerat Sap. xiij. A magnitudine sp̄ēi ⁊ cre
ature poterit creatoꝛ hoꝝ cognoscibiliter vides
ri. Relinquit ergo q̄ causa fuit ex hoiꝫ obsistētia
vel auertentia. i. hominū obsistētiū sibi vl' auer

tentui se ab ea. Qualē se fuisse ɔfitet beat⁹ Aug. vii. ɔfes. Dorsum inq̄t habebā ad lumē De talibus dr̄ Joh. iii. Quia dilexerunt magis tenebras q̄z lucē. Et h est qd̄ dicit. [Et mūdus eū non cognouit]. Et nota fm Chryso. q̄ p hāc lrām [In mūdo erat &c.] Rn̄dere possum⁹ gentilib⁹ q̄rentib⁹ us. q̄re de⁹ tāto tpe fuit negligēs nostrā operari salutē. & venit i vltimo tpe. Ad h dicere possumus. Quia & añ hoc in mūdo erat & puidebat opib⁹ suis & oib⁹ dignis cognit⁹ erat. Et si mūdi dilectores eū n̄ cognouerūt. hi tm̄ qb⁹ dign⁹ n̄ erat mūdus. vt sancti p̄res. eū cognouerūt. etiā añ corpalē p̄ntiā. Alit pōt expoi ille passus ab illo loco [Erat lux va] vt id qd̄ dr̄ [illuminat omnē hominē] intelligat de lumie naturali a ientre. Et tūc totū qd̄ sequit [in mūdo erat &c.] redit in idē cū illo qd̄ dictū est supra [lux i tenebris lucet & tenebre eā nō cōprehēderūt] fm p̄mū & fm intellectū ibi datū. Et h intēdit glosa interli. sup illo verbo [& mūdus eū nō cognouit] Quia in q̄t omnē sensū & intellectū diuina lux excedit. Et ideo licet essz in mūdo sic de⁹ vniuersaliter est in reb⁹ creatis. hoc tm̄ nō suffecit vt cognosci possz a rudib⁹ & mūdanis. Qua ppter vt a sensum ab omnibus videri posset carnē induit. et sic i ppria venit vt sequit

LXXII

In propria uenit et sui eū nō receperūt A Post q̄z p̄missa est aduentiēdi rō occasionalis. ponit hic secūdo ipsi⁹ vbi aduenientis p̄ntia corporalis. Et tāgunt duo. Primo tangit vbi corpalis aduēt⁹ cū dr̄. [In ppria venit] christ⁹ scz p carnē vt dic glosa. Et fm Chryso. hucusq̄z euāgelista locut⁹ ē d' superiorib⁹ tpib⁹. sz ea q̄ sequūt respiciunt p̄dicatiōis tpa. Et nota q̄ p ppria vbi intelligi pōt mūd⁹ q̄ su⁹ ppri⁹ est sicut creatura sua. Quid enī tā ppriū vbi cui⁹ qd̄ tā ppriū q̄z creatura creatoris Vl' p ppriū intelligi natura humana quā sibi p ceteris creaturis appropiauit i vnitate suppositi. Uel p ppria intelligi pōt caro vl' aia christi. q̄ ppria vbi sūt. eo q̄ p ipsū imediate cōdita sūt. aia q̄dē p creationē. caro vō p spūsancti formationē n̄ mediāte seminali ppagatiōe vt i alijs homib⁹. Uel ppria vbi sunt miserei & saluare. Un̄ Greg. De⁹ cui⁹ ppriū est misereri &c. Saluare etiā. Qr vt dic beat⁹ Aug. Saluator dict⁹ est mūdi vt saluet mūdū. Saluari n̄ vis. ex te iudicaberis. Et h̄ duo vbū h' ppria q̄dē vt de⁹. cōmunia tm̄ cū p̄re & spūsctō. Uel pōt dici q̄ h' vbi hic dicet q̄ vbū assumpsit naturā purā. i. sine vicijs q̄ immic⁹ hō sup seminauit. Mat. xiij. Hec ei nō sūt semē dei. nec de⁹ ea plātauit. nec sunt opa ei⁹. nec ppria deo. sz inimico. De⁹ nāq̄z fec hoiem rectū Ecc. vij. Dic ergo. [In ppria venit] i. naturā a se factā op⁹ suū ppriū assūpsit sine vicijs & sine pctō. Un̄ supra [Et sine ipso factū ē nihil] id ē pctm. Et h est qd̄ dic Damas. Q, de⁹ vbū hoc assūpsit qd̄ plātauit. Vl' alij docet h q̄ vbū caro factū naturā homis assūpsit ex mera grā. n̄ ex meritis nature p̄cedētib⁹. Dic ergo [In ppria venit] q̄ nō ex aliq̄ pprio nature. sz ex grā soli dō ppria. Thy. iij. Apparuit benignitas & humanitas saluatoris nostri dei. n̄ ex opib⁹ iusticie q̄ fecim⁹ nos sz fm suā miām &c. Et h ē qd̄ dr̄ infra. [Qui nō ex sanguib⁹ sz ex dō nati sūt] Itē aliter [In ppria venit] ppria videlicz hoi & nature hūane. Assūpsit eni mortalitatē & passibilitatē. q̄ nō dō sz hoi sunt ppria. Propter qd̄ etiam fortassis dr̄ infra. [vbū caro factū est] eo scz q̄ defect⁹ assūpsit carni debitos. i. penalitates. nō añe defect⁹. i. pctā aie ppria. Itē sic. Oē creatū cū sit hoc aut h distinctū qd̄ ppriū est alicui generi et spēi. De⁹ āt nō est qd̄ distinctū. aut ppriū alicui nature sz cōe oib⁹. Est. n. extra & supra oē genus. Probat h ipsū eius effect⁹ dei qd̄ nō ē in genere nec ppriū alicui generi aut spēi. sz cōe omni generi. De⁹ igit' fact⁹ hō. q̄si de fastigio cois descēdēs. venit i ppria. & sb genere & sub spē collocari p hūanitatē assumptā. Ecc. xxiiij. Ego ex ore altissimi pdij. p̄mogenita añ oēz creaturā. i. supra oē gen⁹ creatē. Et p⁹ subdit. Exiuit padiso. i. diuinitatis. dixi rigabo ortū plātationū. i. mūdū. Johā. xvj. Exiui a patre & veni i mūdū. Ubi scz idu sus ē sub genere & spē. Alij exponūt ad lrāz vt p ppria intelligat iudea & gēs iudaica quā ipe p ceteris elegerat i ppliū peculiarē vt dr̄ Deut. vij. Cui etiā pplō credita sūt eloq̄a dei & lex data. in q̄ christ⁹ & ei⁹ icarnatio figurata sūt. Un̄ ps. Popul⁹ ei⁹ & oues pascue ei⁹. In h̄ ppria veīt vbū. ex eis carnē assumēs. sz ipi p fidē ipm nō receperūt vt seq̄t B Dubitaret aliq̄s circa h q̄ dic [In ppa venit] Nā ei⁹ ē venire c⁹ ē abeē. De⁹ āt nūq̄z abest. Itē si de⁹ ē p oia vbiq̄z. ergo n̄ indiget ppē aliqd venire. ergo si n̄ venissz idē facere potuissz Ad p̄mū dicēdū q̄ licz de⁹ sit vbiq̄z. venire tm̄ dr̄ q̄n p aliquē nouū effectū ei⁹ p̄sentia innotescit Vl' fm bedā. de⁹ venit n̄ vbi prius nō erat. sz q̄ ubi n̄ erat. q̄ corpalr & visibilr nō venit p assumptiōz hūanitatis. vbi prius fuerat p̄ntia diuinitatis. In mūdo erat p diuinitatē. sz i mūdū venit p hūanitatē. Venire q̄ppe ē ibi ire ē hūanitas. sed māere deitatis. Un̄ ē sens⁹ [venit] i. visibiliter apparuit. Q, tu dicis. q̄ necītas veniēdi n̄ fuit. Nō ppē se sz ppē nos. Et h bn̄ innuit euāgelista. quia no

cognoscebat mūdus sublimitatem diuinitatis apparuit in humilitate humanitatis ¶ Secūdo tangit̄ ipsius verbi exprobrabilis cōtempt⁹ cum subdit̄ Et sui eū nō receperūt. Suos dic̄ Chrysosto. omēs hoīes vt ab ipso factos. Et est simile illi qd̄ dictū est supra. lux in tenebris lucet. et tenebre eā nō cōprehēderūt. Et vere illi In mūdo erat ⁊ mūd⁹ eū nō cognouit. Uel suos dicat specialiter iudeos q̄ ipm̄ p fidē nō receperūt. non qr̄ nulli. sed qr̄ pauci vt dicit glosa. Unde Isa. i. Filios enutriui ⁊ exaltaui. ipi aūt spreuerūt me. Et nota q iudei nō solū peccauerūt in h̄ qr̄ christum p fidem nō receperūt. verū etiā quia cōtra dixerūt dicētes. Tu de teipo testimoniū dicis testimoniū tuū nō est verū Joh. viij. Item eū blasphemauerūt dicētes. Tu demoniū habes Joh. x. Itē eū abiecerūt Act. xiij. dixit paul⁹ eis Quoniā vbū dei abiecistis ecce cōuertimur ad gētes Exēpluz de filio vnico patrisfamilias qz vinee cultores extra vineā eiecerūt Lu. xx. Uinea aūt ista domus israel est Isa. v. Item eū occiderūt suspendentes in ligno Actu. x. Et post omnia discipulos eius ex finibus eoꝝ eiecerūt cōspirātes. vt si q̄s christum cōfiteretur extra synagogam fieret Joh. ix. ¶ Moralit̄ In ppria venit deus venit in hoīm mentes. q̄ se totos deo dedicauerūt ⁊ seipsos abnegauerūt ⁊ deo totaliter se pprios fecerunt vt iam nō sibi viuāt sed deo Et hoc est qd̄ dicit̄ In ppria venit Et s̄m hoc exponit̄ quod sequit̄ Et sui eum nō receperūt. idest illi q sunt sui met. querētes q̄ sua sūt nō que dei. Tales in quā eū nō recipiunt. nec venit in eoꝝ mentes. Itē moraliter notādū qr̄ sicut dicitur qr̄ deus factus est hō vt homo fieret deus. Et deus descēdit vt hō ascēderet. ⁊ hmōi similia. Sic hic deus de cōmuni venit in ppria. vt hō sp̄rens ppria viueret in communi ⁊ de communi. Itē deus qui est vbiqz ⁊ in oībus vniformiter se habēs. venit in ppria vt homo denudat⁹ a ppriis affectiōibus. sit vbiqz ⁊ in oībus vniformiter se habēs. Nā sicut dr̄ de causis. Deus existit i rebus omnib⁹ s̄m vnā dispositiōez sed res omēs nō existūt in ipso s̄m vnam dispositionē. Sic hō vt sit diuin⁹ ⁊ deiformis. debet eē vbiqz. ⁊ in omnibus vniformiter ⁊ s̄m vnam dispositionē affectiōis. Et quicūqz non est sic vbiqz et in oībus nō est vniformis deo. nec est in rebus deiformis sed est in rebus s̄m naturam ⁊ ppr̄ietatē ipsaruz terū creaturaz. Ille igit̄ hō vbiqz est q̄ nusq̄z singulariter ē. q̄ nulli parti. nulli domo. nulli psone. nulli loco aut rei create amore affixus est. Item deus qui ē quid vnū ⁊ simplex venit in ppria que sūt multa ⁊ multiplicia vt hō a multis se abstraheret ⁊ vnū simplex intenderet. Quanto enī magis hō elongat a multo ⁊ vnū intēdit. tanto ē diuinior ⁊ pfectior. Unde Lu. x. Turbaris erga plurima. porro vnū est necessariuz. Et Luc. xj. Si oculus tuus. id est intentō tua fuerit simplex. totū corpus tuū lucidū erit. Unde Eccl. xj. Fili mi ne in multis sint actus tui. Et hoc est qd̄ petit ps. d. Unā petij a dn̄o Unaz. i. vnū s̄m ppr̄ietatē lingue hebraice vt dicat Hiero Un Ans. p soli. Cur p multa vagaris homūcio. q̄rēdo bona aīe tue ⁊ corporis tui. Ama vnū bonum in quo sūt oīa bona ⁊ sufficit. Sic le dicat beatus Aug⁹. viij. de trinitate. Quid plura ⁊ plura. bonum hoc bonū istud. tolle hoc et illud in ipsum vnū bonū. nō alio bono bonū. sed omnis boni bonū. Itē. iiij. de trinitate dicit sic. Quia ab vno summo ⁊ vo defluxeram⁹. ⁊ euanueram⁹ in multa scz p peccatū. oportebat venire vnū vt a multis exoneran venire⁹ ad vnū. Itē moraliter sic volens deū in se venire oportet qr̄ sit filius dei. Propriū enī est verbi intrinsece qd̄ ē filius nec hoc cōmune patri et spūi sancto. Uerbum ergo nō venit nisi in ppria. id est in eos qui sunt filij dei Gal. iiij. Quoniā estis filij dei misit de⁹ spūm filij sui in corda vestra. Et hoc est qr̄ sequitur. Quotq̄t aūt receperūt eū dedit eis ptātez filios dei fieri his qui credūt i noīe ei⁹ Nomē enī eius pprīū est qr̄ est filius.

LXXIIII

Quotquot autem receperunt eū dedit eis potestatē filios dei fieri. his qui credūt in nomine eius. Qui nō ex sanguinibus. neqz ex volūtate carnis. neqz ex voluntate viri. sed ex deo nati sūt. ¶ Hic tertio ondit̄ adueñt⁹ ipi⁹ fruct⁹ spiritualis. Et qr̄ iste fruct⁹ ē diuine filiatiōis adoptio. duo facit. Quia p̄mo pponit hoīes filios dei fieri. Sc̄do ondit modū q̄ possit hoc fieri. Ibi. Qui nō ex sanguinibus. Et qr̄ nō oēs homies indifferent ad diuinā filiatōez sūt idonei. s̄z tātū credētes. io dicit p̄mo. Quotq̄t aūt receperunt. eū. Ita dictū ē. Sui eū nō receperūt. Quotq̄t autem eum receperūt. scilicet p fidē. dedit eis potestatez ⁊c̄. Ecce q̄nt⁹ fructus qr̄ hō h̄ p adoptiōis grāz qd̄ ipse ē p naturā. i. Joh. iij. Uidete q̄lē caritatē dōit nob̄ de⁹ pat vt filij dī noīemur ⁊ sum⁹. Et h̄ magn⁹ fruct⁹ vt dī Ro. viij. Si filij ⁊ heredes. heredes q̄dē dei coheredes aūt christi. Unde btūs Aug⁹. Magna beniuolētia. vnic⁹ natus ē. noluit manere vn⁹. nō timuit habere coheredes. qr̄ hereditas ei⁹ nō fit angusta. si multi

posséderunt. Erg: dixit hāc ptātē dātibus q̄ rece perunt eum, ut sciaī q̄lis debeat eē illa receptio q: p fidē. Jō explicat hoc. D. | his qui credunt in noie eius | .i. in noīe eius sm glo. Nomē q̄ppe ei⁹ ē emanuel .i. nobiscū de⁹. Ille i. qui credit in noie ei⁹ q̄ credit eū deū ꝛ hoīem, ꝛ hoc est filius dei. j. Joh. v. Ois q̄ credit q̄niā ipse est fili⁹ dei ex deo nat⁹ est. ¶ Nota q: dicit vniuersaliter | Quot qt | absq: distinctiōe stat⁹ aut cōdiciōis sexus aut etatis sm Chryso. siue sint iudei siue gētiles. greci vel barbari. serui vel liberi. insipientes an sapientes. femine an viri. pueri an senes. Oēs ei eodē digni sūt honore. dūmō eū recipiāt. Notandū aūt q: nō dicit fecit eos filios di, sʒ ait | Dedit eis ptātem filios dei fieri. | Et h̄ signanter sm Chryso. Primo ad ostendēdū q: multo studio op⁹ sit ut imaginem filiatiōis dei in baptismo formatā incōtaminatā sp custodiam⁹. Secun do ad signandū q: hāc ptātē nullus nobis aufer re poterit. nisi nos ipi auferam⁹. Tertio ad ostē dendū q: hec grā nō dat nisi volētib⁹ ꝛ studenti bus. Ita q: hoc ē ꝛ in opatione grē ꝛ in ptāte libe ri arbitrij. Nā hoc quidē est dei scʒ dare gratiā. Illud aūt hoīs scʒ p̄bere fidem. Quarto sʒ Theo philū. ad innuēdū q: in resurrectiōe filiatiōem pfectissimā cōsequemur sm illud apli Ro. viij. Adoptionē filioꝝ dei expectātes redēptionem corporis nostri. Dedit ergo ptātē filios dei fieri .i. hāc gratiā pfecte in futura g̊oria ꝯsequēdi. ·B·

¶ Dubitaret aliq̄s circa h̄ q: h̄ dr | Dedit eis po testatem ꝛc. | Q: videt q: hō hoc habeat a natu ra. Quia sm beatū Aug. de pdestinatiōe scōꝝ. Posse credere nature est. ergo a natura habent hāc ptātē nō ergo a christo. Ad hoc dicēdū q: est duplex posse. Q̄dā actiuū et pfectiuū. Et h̄ dr posse ptātis. Aliud est posse passiuū ꝛ ipfectū Et illud dr posse possibilitatis. Primū posse n̄ est nisi p gratiā. Et de illo loquit hic. Ideo dicit. | Dedit eis ptātē | nō aūt possibilitatē. Sʒ beatus Aug⁹ loquit de alio posse. ¶ Itē querit quare magis dr de credētib⁹ q̄ʒ amātib⁹ vel alijs. Ad qd dicēdū q: fides est p̄ma virtutum ꝛ fūdamē tum. ideo ei attribuit ut ianua. licet fides coexigat caritatē ꝛ ceteras v̄tutes. ¶ Itē querit q̄re Jobs nō describit hic penā nō recipientiū. sicut descri bit p̄miū recipientiū. Ad hoc rn̄dʒ Chryso. Q, maximū suppliciū est eos isto honore diuine .s. filiatiōis priuari. Et nihilominus inextinguibil ignis eos suscipiet. sicut ex alijs locis euangelij habet. Sed hic de hoc nō scribit. cū hic tractent pfundissima mysteria fidei ꝛ altissima circa pfe ctionē generis humani. ·C· Deinde cū dicit | Qui nō ex sanguinib⁹ | explicat modū q̄ alsq̄ mur illam filiatiōē. q: nō p generatiōē carna lem sed spūalem. Et ponit drām inter hanc gene ratione et illam. D. | Qui | scʒ filij dei | nō ex san guinibus | id est cōmixtiōe seminū | neq: ex vo luntate carnis | id est mulieris | neq: ex volūta te viri | .i. delectatiōe ꝛ pruritu. Et accipit utrob: qs volūtas p cōcupia. Talis inquā ē illa genera tio carnalis. Sʒ nō ista spūalis. Un̄ subdit | sed ex deo nati sūt | Joh. iij. Qd natū ē ex carne caro est. et quod natum est ex spiritu spiritus est. Et prima Petri primo. Renati non ex semine cor ruptibili sʒ icorpali p verbū dei viui ꝛ pmanentis. Et hoc ē semen diui⁹ generatiōis. de qua dicit. Joh. iij. Ois q̄ nat⁹ ē ex deo peccatū nō facit q̄m semē ipius in eo manet. ꝛ nō pōt peccare q̄ niam ex deo nat⁹ est. ¶ Notandū q: in homie tria sūt. Unū irrōnale nec obediens rōni ut ve getabile in nobis. Aliud ē irrōnale q̄d ē natum tū obedire rōni ut sensualitas scʒ appetit⁹ irasci bilis ꝛ cōcupiscibilis. Un̄ Gen. iiij. Sub te erit appetitus ei⁹. Et h̄ vocat phūs rōnale p pticipa tionē p̄mo ethycoꝝ. Obedit quidē rōni sʒ quasi cū murmure. Tertiū ē rōnale p eētiā. Et p hec tria oīs natiuitas apud nos noīari solet. Nasci enī vsualiter dicunt vīua puta herbe plante ꝛ ve getabilia. Nasci etiā dicunt sensibilia. Itē ꝛ rati onalia. Et hec tria sūt in hoīe cui magis pprie at tribuit nomē patris ꝛ filij in scriptura. Que tria ponit hic. Per sanguines signat vegetabile. p voluntatem carnis signat sensitiuū in nob. per volūtatē vero viri signat nostrū rōnale. Ratio enī et intellectus vir est in aīa sm beatū Augu. Joh. iiij. Uoca virū tuū ꝛ veni. Ex q̄ collige mo raliter q: nihil hūanū ꝛ pꝛs nihil mūdanū neq: creatū debet se gignere in nobis ut simus ex illo nati, sʒ ex solo deo nati sum⁹. Notādū etiā q: be atus Aug. distinguēs hec tria dicit. q: sanguina vel sanguines latinū nō habēt. In greco tn̄ plu raliter ponit. Maluit tn̄ trāslator min⁹ cōgrue loqui sm grāmaticos ut mag̊ desuiret vitaret. Ex sanguinib⁹ enī maris ꝛ femine homies nascunt. p volūtatē v̄o carnis feminā intelligit. cui⁹ ē obe dire ꝛ seruire. sicut p spūm aliqn̄ intelligit vir cu ius ē ipare. Uitiosa enī dom⁹ ē vbi femina habet im periū sup viruʒ. nihil pei⁹ tali domo. Hec beat⁹ Au. ·D· Et nota sʒ glo. q: euāgelista h̄ hūanā generatiōē sm materiā ꝛ sm modū generādi mi seriā ꝛ vilitatē ostēdit. Et h̄ iō facit sm Chrysosto. ut altitudinē ꝛ nobilitatē spūalis generationis mag̊ cognoscam⁹. ut eo maiori intelligētia suscī piam⁹. ¶ Nota etiā sm Bedā. sanguis cū plu raliter pferit peccatū significat. sic dr. Libera me d̄ sanguinib⁹. Et silr posset h̄ accipi. q̄a h̄ spūalis

generatio mūda ē absqȝ oī pctō. Vñ illō. i. Joh. iij. Oīs q nat⁹ ē ex deo, peccatū nō facit. Secus de natiuitate carnali. D q ps. In pctīs ɔcepit me mater mea. ¶ Nota etiā ꝙ ōndit hī euāgelista drīaȝ inter filios dei ꝛ filios diaboli. Nā oēs q nascunt̄ ex sanguinib⁹ ex volūtate carnis ꝛ volūtate viri nascunt̄ filij ire ꝛ ꝑ pn̄s sunt filij diaboli. Qui vō ex deo nati sūt filij dei sūt. Vñ dic̄ hī glo. Mirabilis pt̄as ē vt q filij diaboli erāt filij dei ꝛ frēs christi dicant̄. ¶ Ad maiorē aūt ꝛ saniorē itelligētiā hui⁹ vbi qȝ hī dr̄ ex deo nati sunt est aduertēdū ꝙ hī sic nō ē intelligēdū, q̄si ex diuina eēntia aliq nascāt̄ sicut qdā heretici dixerūt nec sicut qdā delirātes dixerūt ꝙ qlibet hō bon⁹ sit ille idē vnigenit⁹ dei fili⁹ quē de⁹ pat̄ etnalit̄ genuit. Itē ꝙ qcqd de⁹ pat̄ dedit filio in hūana natura hī totū dedit isti bono hoī nō excipiendo grām vnionis. Et ꝙ de isto hoīe v̄ificat̄ totū qd dic̄ scriptū de christo. ·E· Hec et silia delirāmēta tanqȝ absona ꝛ absurda reijciētes dicere possumus ꝙ hō bon⁹ et diuin⁹ nasci ex deo ꝛ ē filius dei tripliciter. Vno mō ꝑ grām sacramētalē regeneratōēȝ. Alio mō ꝑ ipīus dei obiectalē cognitionem. Tertio mō ꝑ volūtatis in deū totalē trāsformatiōem. ¶ De pmo mō nascēdi dr̄ Joh. iij. Nisi qs renat⁹ fuerit ex aqua ꝛ spūscō, nō pt introire in regnū dei. Vñ glo. interli. sup hī verbo. ex deo nati sūt. dic̄. i. ꝑ baptismū. Fit eni ista regeneratio ꝑ baptismū. Nā sicut generatio mīat ad esse naturale ita grā q cōfert̄ in baptismo dat pmū eē spūale. Nec refert si sit baptism⁹ fluīs vl flāminis vel sanguīs. Et hī ē ꝙ subdit̄ ibidē Joh. iij. Qd natū est ex carne caro ē ꝛ qd natū ē ex spiritu spūs ē. Sic qd natuȝ ē ex deo de⁹ ē. ps. Ego dixi dij estis. nō q de ꝑ eēntiā sȝ ꝑ adoptiōis grāȝ. qua fili⁹ dei q̄s dr̄. eo ꝙ ex deo nat⁹ est. i. Joh. v. Oē qd natū ē ex deo vincit mūdū. Et hī ē filius. Vñ Joh. xvij ait fili⁹. Ego vici mūdū. Et ꝙ hī filiatio ɔtrahat̄ ꝑ grāȝ baptismalē oñdit cū subdit. Et hē ē victoria q vincat mūduȝ. fides nrā. i. Joh. v. i. grā fidei q dat̄ in baptismo. Vñ aplūs Gal. iij. Quicūqȝ i christo baptizati estis christū induistis. Et istū modū nascēdi tāgit hī euāgelista cuȝ dic̄ Quotqt āt receperūt eū. i. baptismo ꝑ fidē dedit eis ptātē filios dei fieri. Ista ptās est grā generatiōis ex aq ꝛ spūscō q credētib⁹ tradita ē. Et ad hī designādū vt dic̄ Aug. spūsscūs venit sup christū baptizatū. Et vox patris īsonuit. Hī ē fili⁹ me⁹ dilect⁹. mat. iij. Nō ꝙ tūc p⁹ spūssanctus venerit i christū. ꝛ ꝙ tūc pmo christ⁹ fact⁹ fuerit fili⁹ dei pris, q sp ab etno fuit ei⁹ fili⁹ hm diuinitatē. ꝛ in instāti sue cōceptiōis hm hūanitatē fuit idē fili⁹ eiusdē dei pris. Sȝ vt signū daret̄ credētib⁹ spūm scūȝ i baptismo descēdere sup baptizatos ꝑ grē vnctiōēȝ, eosqȝ dei filios fieri ꝑ patne vocis adoptiōēȝ hm Hylarium. ·F· ¶ Alio mō nascimur filij dei ꝑ ipī⁹ dei obiectalē cognitionē hm illō ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gl'iam dñi speculātes. i eādē imaginē trāsformamur a claritate in claritatē. Et hm hī filij dī dicunt̄ hi q solū deū speculant̄ cognoscūt ꝛ attendūt. Ad cui⁹ intellectū duo sūt notāda. Primo notād ē ꝙ potētia cognoscēs accipit eē ab obiecto cognito ꝛ ipm̄ eē cognitū vt sic. Vñ vult phs ꝙ sens⁹ ꝛ sensibile idē sūt i actu. Licȝ. n. sensibile nō det eē oculo vl ocul⁹ ē nec ecōuerso. ꝙ vt sic sens⁹ ꝛ sensibile sūt duo distincta. sȝ tñ ꝙ actu sūt hī videns illō visū. vnū sūt. Tolle ergo vidre oculo tollis videri obiecto ꝛ ecōuerso. nec natura. nec intellect⁹. nec de⁹ ista separe pt. Scdo notādū ꝙ hm beatū Aug. obiectū cognitū vt sic gignit ꝛ pit se ipm̄ vel speȝ suā in potētia cognoscēte. ita ꝙ obiectū ē parēs ꝛ spēs genita ē ples. Vñ dic̄ beat⁹ Aug. ix. de trinitate. Oīs res quācūqȝ cognoscim⁹ generat vel parit in nob notīciā sui. Et q̄bus pȝ ꝙ hi q solū deū cognoscūt vt sic vnū sūt cū deo ꝑ pmū notabile. Vñ ait saluator Joh. xvij. Hec ē vita etna vt cognoscāt te solū ꝛc. Et hē ē ꝙ docet nos orare Mat. vj. Scificet nomē tuū. Nomē q̄ dē a notīcia dr̄. Nomē ergo dei. i. notīcia dei sāctificat̄ qñ ipe sol⁹ cognoscit. Tunc. n. hō cognoscēs vt sic accipit totū suū esse a deo vtpote solo obiecto ꝛ q̄si nascit̄ ex deo dāte sibi sic eē ꝛ quādam mō deuȝ eē ꝑ q̄ntio nec seipm̄ nec q̄cqȝ aliud scit nisi deū. Vñ btūs Aug. v. ɔfes. Infelix hō q scit alia oīa te aūt nescit. Btūs āt q te scit etiāȝ si illa nesciat. Qui āt te ꝛ alia nouit nō ꝑpt illa beatior sȝ ꝑpt te solū btūs ē. Cōsequent̄ etiā pȝ ꝙ hi idem ptās vel vnio mētis cū deo i rōe cogniti ē sicut parētis et plus. ptīs ꝛ filij. ꝑ scdm notabile. Propter ꝙ v̄itas ɔsulit nos nō hr̄e nec scire parentē nisi deū Mat. xxiij. Patrē nolite vocare vob sup trā. Vn⁹ ē. n. pat̄ vester q i cel' ē. Et Mat. x. dicit Veni separe hoīeȝ aduers⁹ prēȝ suū. i. ne prēȝ habeat pret deū. nec sciat nisi deū. Si q d. n. pt deuȝ hr̄et prēm pn̄tē sei hoīe ꝛ cognitū ab hoīe ab illo formaret ꝛ acciperet eē ab illo ꝛ eē illi⁹ eo modo q dictū ē. Et ɔñter talis hō nō eēt pfect⁹ nec vē filius sol⁹ dī Mat. v. Estote pfecti sic ꝛ pat̄ vester pfect⁹ ē. Sȝ nec eēt fili⁹ dī. Nemo. n. duos prēs hr̄e pt. Propt̄ qd signāt̄ dicit christ⁹. Vn⁹ ē. n. pat̄ vester. Nō. n. potestis deo huire ꝛ māmone. Hoc ergo ē qd dr̄ Quotqt āt receperūt eū hm dī scȝ ab oī forma genita ꝛ ipsā a creā. dedit eis ptātē filios dī fieri. his q credūt in noīe ei. Vñ hī q dic̄ his q credūt i noīe ei⁹ tāgit istū hm mod

nascēdi qui ē p cognitionē z noticiā dei. Nomē
eni a noticia dei. Vñ. Qui credit in noīe ei⁹ i. no
ticia ei⁹ Cognoscētes videlicz solū deū vt dicitū
ē. Nosse eni deū cōsūmata iusticia ē. z scire iusti
ciā z vtutē ei⁹ radix ē immortalitatis Sap. xv.

. G. Tertio modo nascimur filij dei p volū
tatis in deū totalē trāsformationē. De hoc dicit ipse
saluator Mat. xij. Quicūqz fecerit volūtatem
patris mei ipse me⁹ frater est. Ergo z fili⁹ dei. Ta
les eī qz nihil sui retinuerūt sz semetipos totalit
ppter deū abnegauerūt z ipm deū in se p se z lo
co sui receperūt. vtiqz sunt filij dei. Et hoc ē q dicit
Quotqt aūt receperūt eū .eo mō. s. q dictū ē. de
dit eis ptātē filios dei fieri. Et cū tales nihil ha
beant q agant opatiōes suas. qz nec eē nec posse
ppriū quātū ad pmū modū nascēdi. nec scire p
priū quātū ad scdm. nec velle ppriū quātum ad
istū tertiū modū. hec eni tria cocurrūt ad opati
onē ppriā cuiuslibz agentis a pposito. hinc ē q
isti nō agūt opatiōes. sz potius agunt a deo sm
illō Esa. xxvj. Oia opa nrā opat⁹ es nobis dñe.
Ac p hoc isti sūt filij dei. Iuxta illud Ro. viij. Qui
spū dei agunt hi filij dei sūt. Sic aūt in deū trās
formari ē ex deo nasci z qdāmmō deificari. sm
q pulcre ondit Bern. in li. de diligēdo deo. Opor
tet inqt nos in hūc affectū qñqz trāsire. vt quō de
us voluerit oia esse ppter semetipm. sic nos qqz
nec nosipos nec aliqd aliud fuisse vel eē velim⁹
nisi eq ppter ipm. i. ad solā ipi⁹ volūtatē. Quod
etiā in orōne qtidiana postulam⁹ cū dicim⁹. Fi
at volūtas tua sicut in celo z i tra. O amor scūs
z cast⁹. O dulcis et suauis affectio. o certe pura
or z defecatior q in ea de pprio nihil admixtū re
linqt. Eo suauior et dulcior q totū diuinuz ē qd
sentit. Sic aūt affici ē deificari. Nā quō aq stilla
multo vino mixta dū z vini saporē induit z calo
rē a se tota deficere videt. Et quō ferrū ignitū et
cādēs ppria forma exutū igni simillimuz efficit.
Et quō luce solis pfusus aer in eādē lūīs clarita
tem trāsformat. Sic oēz tūc in sāctis hūanā af
fectionē qdā ineffabili mō necesse ē a semetipsa
liquescere. atqz in dei penit⁹ trāsfūdi volūtatez.
Alioqn quō de⁹ oia in oīb⁹ erit. si in hoīe d hoī
mine qcqz supersit. Felix igit q ad tātū meruit p
tingere dilectiōis gradū vt sc̄z nec hō diligat se
ipsū nisi ppter deū. sz amore diuīo ebriatus ani
mus suiqz oblitus. z factus sibi tāqz vas perdi
tū tot⁹ pgat in deū. atqz adherēs deo. vn⁹ cū eo
spūs fiat z dicat. Defecit caro mea z cor meum
de⁹ cordis mei z ps mea de⁹ i eternū. Hec Ber.
Et istū modū nascēdi ex deo tāgit euāgelista cū
dic. Qui nō ex sanguinib⁹ neqz ex volūtate car
nis neqz ex volūtate viri. sz ex deo nati sūt. Ista
nāqz castissima natiuitas excludit oēz naturaz
q p sanguines. z oēm volūtatē aliā a voluntate
dei. siue volūtatē respectu tpaliū dilectionē doū q
p volūtatē carnis vel femine intelligit siue volū
tatē respectu eīnoz intuēdoz z etiā ipi⁹ dei que
p volūtatē viri signat. Q igit oē sui ab istis mē
rib⁹ abnegat. relinqt q ex solo deo nati sint in q
solo eū soli z ppē quē solū viuūt. dicētes cū aplo
Gal. ij. Viuo ego iā nō ego. viuit vō in me chri
st⁹. z ego subaudi in christo. Q hec vicissim se
habēt. j. Ioh. iiij. Qui manet i charitate i deo ma
net z de⁹ in eo. Hec igit ē sancta z casta genera
tio qrentiū dñm vt dicit in ps. Hoc sūme placz
ipi sapie increate. Vñ exclamat Sap. iiij. O qz
pulcra ē casta generatio cū charitate. ¶ H.
¶ Et aduerte q signāter dixit euāgelista. neqz
ex volūtate nō dixit neqz ex voluptate. Quam
uis in generatio carnalis fortassis sine volunta
te alterius saltem parentis fieri possit. nō autē sine
voluptate. Sic in alienatis z ebriosis z forter
dormiētib⁹ ac etiā violentatis. forte possibile es
set accidere. Loquit tñ euāgelista de volūtate ad
innuēdū istū modū natiuitatis spūalis. Tertiū
q qs nascit fili⁹ dei. non solū sine voluptate car
nis imo etiā sine voluptate qcūqz alteri⁹ qz dei.
¶ Attēdēdū q ipm vbū eīnū ē fili⁹ dei z nos etiā
sum⁹ filij dei. Sz prorsu⁹ magna remanet inē vtrāqz fi
liatiōez drā. Et pñt colligi qnqz drē ex vbis Hy
larij. ij. de trinitate. Prima est. q verbū dei ē di
fili⁹ pprietate generatiōis. nos vō sum⁹ filij grā
adoptiōis. Scda. q vbū sime christ⁹ sp erat fili
us dei. nos aūt nō sp fuim⁹ filij di. imo oēs nasci
mur filij ire. Tertia q christ⁹ ē ver⁹ fili⁹. nos aūt
sm silitudinē filij dei sum⁹. Quarta ē. q christ⁹
ē vnicus fili⁹. nos vō sum⁹ multi. Quinta q chri
st⁹ vbū nihil est aliud qz fili⁹. z nihil qd nō sit fili
us. i nob vō ē aliqd qd nō ptinet ad filiationem
Sextā drām adducit btūs Aug⁹ i de trinitate.
Q christ⁹ nō ē fili⁹ toti⁹ trinitatis. nos vero su
mus toti⁹ trinitatis filij. Vñ cū in orōe dñica di
cim⁹ pat noster. ibi noie pris tota trinitas itelli
git. sc̄z pat z fili⁹ z spūssanct⁹. Septima ē. q ipse
ē imago pris. nos ad imaginē totius trinitatis
Gen. j. Faciam⁹ hoiem ad imaginē z silitudinē
nrāz. Et ppē has drās dic aplus Ro. viij. Quos
pdestinauit cōformes fieri imaginis filij sui. vt
sit ipse pmogenit⁹ in multis fratrib⁹.

LXXIIII

Et uerbum caro fa
ctū ē. z habitauit in nobis. Hic qrto
describit aduenīēdi mod⁹ saluatoris
Et q mod⁹ fuit p carnis assūptionem in q fuit

sima vnio. iō duo facit. Primo ponit vbi icar-
natione. d. [vbū caro factū ē] Scdō ondit eius
in natura assūpta inseparabilē vnionē cum addit
[z habitauit in nobis] Dicit ergo pmo [Et ver
bū caro factū ē] i. carni vnitū. Phil. ij. Exina-
uit semetipm formā serui accipiēs z habitu iuē-
tus vt hō. A. Nota q hec pticula pōt cōti-
nuari ad immediate pcedēs dupliciter. Vno mō
sm beatū Aug. Qr cū dixisset [ex deo nati sūt]
ne miraremur z qi horreremur tātā grām et in-
credibile nobis videret hoies ex deo nasci. Jō vt
hoc secure credam⁹. subdit deū nasci ex homine
Quid ergo mirū si hoies nascūt ex deo. cū z de⁹
nascat ex hoie. Vñ dicit glo Ex hac susceptione
infirmitatis nrē sanat nostra ifirmitas vt pos-
simus dij vel filij dei fieri. Qr ergo qd supi⁹ erat
inferius descēdit. Quid mirū si qd inferi⁹ erat
in illud qd supius ē ascēdit. ¶ Alio mō cōtinu-
atur sm Chryso. vt hic reddat causa dicti. Qr ei
dixit. Q, q̄ susceperit eū ex deo nati sūt. huī⁹ ho-
noris cām hic ponit. d. qr [vbū caro factū ē] fa
ctus ē eni pp̄ri⁹ filius dei filius hois vt filios ho-
minū faciat filios dei. ¶ Hic dicūtur ista verba
[verbū caro factū] Ad q̄z declaratōez circa sin-
gula dubitat. Et pmo circa h q dicit vbū. Quer-
ritur quare magis dixerit vbū q̄z lux. cū descptū
sit vbū z sub rōne vbi z sub rōne lucis. Ad h di-
cēdū q lux ē cōmunis trib⁹ psonis. Nomē autē
vbi cōpetit soli filio q sol⁹ est incarnat⁹. Et tunc
vlteri⁹ ē questio q̄re nō dixit fili⁹. Rñ. magis di
xit vbū q̄z fili⁹ ppter plēs rōnes. Prima qr a pri
cipio hui⁹ euāgelij vsus fuit noie vbi z nō no-
mine filij. Scda vt excludat intellectū carnalē
z manifestet spūalē. Fili⁹ eni in creaturis est car
naliter generat⁹. sed vbū spūalē habet generatō
nem. Tertia qr vltima sal⁹ hois ē pfca sm pte in
tellectiuā in cōtēplatōe scz veritatis pme. Et qr
incarnatio dei ad salutē hoim ordinat. iō expri-
mi debuit pot⁹ nomie vbi q̄z filij Quarta quiā
verbū affine ē rōni. Vñ apud grecos vbū dr lo-
gos. i. rō. hō aūt ppriā spēm sortit sm q rōnalis
ē. Quare cōuenieter de⁹ nature rōnalis vnit⁹
noie verbi exprimit. Quīta qr vbū habet q̄ndam
rōnē affinitatis ad hoiem z ad oēz creaturā pro
quāto cōtinet rōnes oim creatoz a deo. Quare
de⁹ creature scz nature hūane vnit⁹ cōueniēter
exprimit p vbū. Sexta qr sub nomie vbi magis ex
plicat mod⁹ vnionis dei et hois q̄z sub nomie
filij. Unde sm beatū Aug. Sic vbū nostrū assu-
mēdo vocē q̄ dammō fit vox in q̄ manifestatur
sensib⁹ hoim. Sic vbū dei caro factū ē assumen
do carnē in q̄ manifestaret sensibiliter. Jtē sic ver-
bū nostrū induit vocē et nō trāsit i vocē. Sic ver

bū dei induit carnē nec tñ mutat in carnē. Jtem
vbū platū inuisibile ē z tactu intractabile. Sed
cū lrās induit visibile fit z tractabile. Sic vbum
dei inuisibile z ipalpabile induēdo carnē factū
ē visibile z palpabile. Septima rō moralis. ver-
bū dr caro factū. vt q̄d q̄d in nobis est carnale to
tū fiat p grām spūale q̄le ē verbū. B. ¶ Conse
quent circa h q dicit [Caro] dubitat. Cū eni dr
[verbū caro factū ē] aut ē sens⁹ [factū est caro]
id ē mutatū in carnē. aut ē factū caro. i. factū est
vt sit caro. Neut intellect⁹ san⁹ ē. q̄re videt incon
ueniēter dictū. Ad h dicēdū q hic ē synodoche-
ca locutio. q acapit pte p toto. Vñ caro accipi-
tur ibi p toto hoie. ac si diceret [factū ē caro] id ē
hō. Sic illō Math. xxiiij. Nō fieret salua omis
caro. Et illud Ro. iij Ex opib⁹ legis non iustifi
cat ois caro. i. hō. Sic etiā plerūq3 aia p hoie po
nit in scriptura. Vñ Exo. i. Erant oēs aie q̄ egres
se sūt de femore Jacob. lxx. ¶ Sz tūc querit qua
re nō dixit hō vt totū simul significaret. z nō fu-
isset vsus locutiōe figuratiua cū poterit vti p-
pria z maxime in materia tā ardua. Aut si volu
it pte vnā signare q̄re ñ expssit pot⁹ de aia que
nobilior ē carne. vt diceret vbū aia factū ē. Rñ.
ad pmū. Q, noluit euāgelista nomiare totū for
tassis vt oñderet singularē et maximā vnionem
vbi ad hoiez. Que tāta ē vt nō solū vbū sit hō et
hō vbū. sz etiā sepatis ptib⁹ hois. videlic3 carne
z aia. vbū ē vnaq3q3 ptiū z quelibet ps ē verbū.
Vñ cū in triduo mortis christi sepata fuit aia a
corpe. vbū tñ māsit inseparabile ab vtroq3. Jta q
vbū erat caro z caro verbū. Silr z aia erat vbū
z verbū erat aia. ¶ Ad scdaz questionez quare
nō dixit de aia pot⁹ q̄z de carne. Rñ. qr licet aia
sit pstantior carne. noiat tñ carnē magis q̄z aiaz
Qr i assūptōe carnis pintelligit assūptio aie z ñ
ecōuerso. Pmā verbū assūpsit carnē mediāte aia
Qr vt ait Joh. Dam. Tāte subtilitatis atz sim-
plicitatis ē diuina eēntia. vt corpi de limo terre
formato eā vniri nō ɔgruerit nisi mediāte rōna
li eēntia. Scda rō. qr ois factura denoianda est
ab vltimo q̄ fit. Et qr vltima vnio fuit verbi ad
carnē quā mediāte aia suscepit vt dictū ē. iō dr
caro factū. Tertia rō pōt esse. qr illa vnio fuit ad
nrām erudit. iōem z nrām salutē. Eruditio aūt
fuit. qr visibil. z liberatio qr passibilis. Et qa caro
dicit pte visibilē z maxie passibilē. iō z̄. Quarta
rō. qr aia ē cōmūe nomē cuilib3 viuēti. Caro aūt
ppue dr de carne hois. Carnes eni sūt alioz aia-
liū. Et qr verbū nō assūpsit cōmūia oib⁹ aialib⁹
sz solū ɔueniētia hoi. iō dixit. caro factū ē. Quīta
vt magis nos certificaret iō pte indigniorē exps
sit. de q mai⁹ dubiū eē poterat qr vbū ipam assū

pferit. ac p h maiorē vnionē significaret. q nō tā tū facta ē ad aīaz sz etiā ad carnē. Sexta. qz vbuz vita ē viuentū vt habitū est supra. Un si dixisset euāgelista. vbū factū aīam crederet aliqs ipm verbū in christo fuisse loco aīe viuificātis corp⁹ sic posuit Appollinaris. Septima rō est moral. Maluit dicere caro q̄z aīa ad cōmendandū inenarrabilē ɔdescensū benignitatis z hūilitatis dei. Un p̄tē viliorē noiauit. In q̄ pcutit supbiā multoꝝ. qui requisiti de cognatione sua rñdent noiando aliquē tenentez statū dignitatis etiā ī linea remota. z tacēt d parētib⁹. dicūt se eē nepotes talis epi vel decani aut hmōi. Exemplū ad hoc fabulosū narrat de mulo. q requisitus qs eēt pater eius. rñdit q dextrarius regis esset auunculꝰ eiꝰ. tacēs et erubescēs q asinꝰ eēt pater eius. ·C· Demū circa h vbū ⌊factū⌋ dubitat quare nō dixit natū. cū tñ vbū natū sit de virgīe sm carnē. Rñ. dicēdū q dixit magis factū q̄z natum. Qz sicut dicit glo. sup illud Gal. iiij. factū ex muliere. natū eē cōuenit christo etiā ab eterno. sz factū eē solū sibi cōuenit ex tpe sm naturā humanā. Ad oñdēdū ergo q verbū etnū assūpsit creaturā de nouo. Iō dicit factū. vt q creator sp extiterat. nūc creatura eēt. Dixit etiā factū ad destruendū multas hereses. Nō eni defuerūt heretici q dicerēt christū fantasticū corpꝰ habuisse. vt manichei. Nestoriāi vō dicebāt vbū inuenisse hoīez virtuosū pꝰ existē q̄ē sibi vniuit. nō ī vnitate psone. z nihil traxisset ex vgine. Alij etiā dixerūt q verbū mox vt ingressū ē virginē statim exiuit z nihil de ea traxit. Cōtra hos oēs ē hoc qd dr ⌊factū⌋. Nō eni fantasticū ē. nō dr factū. Similiter qd perisit nō dr fieri. Un Hiero. sup illo vbo apli Gal. iiij. Misit deꝰ filiū suū factum ex muliere. dic. Nō audiēdi sūt q legēdū putāt natū ex muliere nō factū. Alioqn verꝰ filiꝰ hoīs nō eēt. nisi ex matre carnē traxisset. ·D· Notandū aūt q p̄ter p̄dictas hereses fuerūt q̄z plures alie circa incarnationē verbi q̄s Iohs elimīat z elidit p istud dictū ⌊vbū caro factū ē⌋. Nā abyron ebeiuntus z fotinꝰ dixerūt in christo solā hūanā naturā fuisse. nisi p quādā excellētiā pticipationis diuine glie. quā p opa meruerat. Cōtra q̄s ē q dr ⌊verbū caro factū ē⌋. Nā sm eoꝝ positiōez deꝰ nō eēt factꝰ caro. sz hō carnalis factꝰ eēt deꝰ. Et sic nō debuit dicere Iohs. ⌊verbū caro factū est⌋ sz caro verbū facta ē. Per h etiā elidit error manicheoꝝ et error nestorij de q̄bꝰ supra dictū est. Itē error valentini q dixit christū nō habuisse corpꝰ terrenū sz d celo portasse z nihil accepisse a matre sed trāsiuisse p eam sicut aqua p fistulaz. Itē error theodori z nestorij q posuerūt christū fuisse hoīez eiusdē nature z spēi sic sūt alij homines. Et q deus habitauit in illo sicut ī tēplo suo quēadmodū z in alijs sanctis p grām. Itez error alioꝝ ponentiū verbū induisse carnē. non substātialiter vel suppositalit. sz accidētaliter sic hō induit vestimētū. Hos oēs errores subuertit euāgelista cū dicit ⌊verbū caro factū ē⌋. Fuerūt et alij errores circa eandē hñdictā incarnationē verbi. q̄s quidā heretici cōfinxerūt occasionem sumētes ex eodē verbo euāgeliste. Sicut arrius z appollinaris. Qui dixerūt vbū assūpsisse solā carnē sine aīa. z diuinitatez ibi fuisse loco aīe ad corpis viuificatiōez. Cum euangelista h solum exprimat carnez. d. ⌊verbuz caro factum est⌋ nihil dicēs de anima. Cōtra q̄s arguit btūs Augꝰ in li. cōtra felicianū. d. Qz si christꝰ venit saluare qd pierat. totū hoīez saluādū assumpsit carnē scz z aīam. Et in euāgelio exp̄sse dr christū habuisse aīaz Mat. xxvj. Tristis ē aīa mea vsqz ad morē. Ioh. xij. Nūc aīa mea turbata est. Et Ioh. x. Potātem habeo ponēdi aīam. Itē fuit error appollinaris z eutiticetis. Qui dixerūt q aliqd verbi fuerit in carnē mutatū seu cōuersū. sic intelligentes illud ⌊vbū caro factū ē⌋. i. in carnē mutatū. Cōtra quos arguit Cirillꝰ. d. Qz natura diuina manet. nec est capax cōuersiōis z mutationis vlliꝰ. Et ponit exēplū Alchrimꝰ de aīa z corpore q̄ vniuntur in vnū hoīez. nec alteꝝ cōuertitur in alteꝝ. Sic verbū z caro ɔiūguntur in vnionē psone. nec alteꝝ mutaī in alteꝝ. Un Athanasius Sicut aīa rōnalis z caro vnꝰ ē hō. ita deꝰ z homo vnꝰ ē christꝰ. ·E· Deinde cū dicit ⌊Et habitauit in nobis⌋ oñdit vbi z hoīs inseparabilē vnionem. Nō eni verbū sic assūpsit carnē vt eā statim relinqueret. vel eā sicut vestimentū exueret Sz habitauit ī nobis. i. in natura nrā īseparabilit De q̄ inhabitatiōe dr Leuit. xxvi. Ponā tabernaculū meū in medio vrī z nō abijciet vos aīa mea. C Nota q etiā ex hoc verbo habitauit sm Chryso. cōuincit. q verbuz nō ē cōuersū ī carnez Qd eni inhabitat. nō ē idē cū habitaculo sz aliud Aliud q̄dē sm naturā sz idē idemptitate suppositi. C Et nota q ex hoc loco q̄dā modernoꝝ sūpserūt occasionē erroris. Dixerūt eni q eodem mō q vbuz caro factuz habitat in homie christo in vnitate suppositi. sic et habitat in q̄libz iusto nihil excipiēdo nec vnionē nec scitatē. Sz totū qd deꝰ pat dedit filio in humana natura. dat cuilibet iusto sicut sibi. Pꝫ eni vt inquiunt mihi eē vbuz caro factū p homīe ī christo supposito illo a me distincto eni z in me psonalit vt et ego eēm filius dei. Verbuz eni caro factum ī christo extra nos. h ipo q extra nos. nō facit nos pfectos. Sz

cū i nobꝫ habitat. qn̄ videlicz i q̄libꝫ nostꝝ fili⁹ dei fit hō. ⁊ fili⁹ hoīs fit dei fili⁹ tunc ꝓhamur Sed illud dictū ē tāqꝫ erroneū ⁊ hereticū a papa Johāne. xxij. dānatū. Nō eni intelligēdū ē habitasse in nobis q̄ i vnitate suppositi i q̄libꝫ nostrū sicut in christo. Sꝫ intelligendū ē in vnitate nature humane. quā cōmunē habuit nobiscum. Pōt etiā intelligi q̄ habitauit in nobis. i. inter nos in mūdo s̄m illud Baruch. iij. In terris vi-sus ē et cū hoīb⁹ cōuersat⁹ ē. Tertio pōt intelligi moraliter de inhabitatiōe mētali q̄ de⁹ mētē inhabitat ꝑ grāz. Iuxta illud zach. ij. Lauda ⁊ letare filia syon. q̄ꝛ ecce veio ⁊ habitabo i medio tui. Et hec inhabitatio verbi mētalis hn̄ sequi⁊ eius inhabitationē carnalē. qua videlicet factū est caro. sicut effect⁹ seq̄t suā cām. Ex eo eni q̄ vbū est icarnatū. puenit nobꝫ illō bonū q̄ idē vbū nos i habitat mētalr̄. Q̄ꝛ s̄m beatū Aug. iō vbū venit in carnē vt posset inhabitare mentē q̄ ipē ab eterno ꝯsiderauerat Prouerb. viij. Delicie mee ē cū filijs hoīm. Un̄ cōueniēt postq̄ꝫ dixit euangelista [verbū caro factum ē] subiecit [ꝫ habitauit in nobis] Exulta ergo ⁊ lauda habitatō syō q̄ꝛ magn⁹ i medio tui sāct⁹ israel Esa. xij.

LXXV

Et vidimus gloriam

eius. gloriā q̄si vnigeniti a patre plenū grē ⁊ v̄itatis] .A. Hic q̄rto ⁊ vltimo exp̄mit verbi incarnati cognitio exp̄imētalis. Cognitio aūt verbi incarnati quāz habuerūt apl̄i ⁊ credētes fuit quātuꝫ ad vtrāqꝫ naturā diuinā ⁊ humanā. Quātū ad diuinam dicit euāgelista [Et vidim⁹ gloriā ei⁹] i. cognouim⁹ gloriā. i. maiestatē gloriosam diuinitatis. Nota q̄ gliam vbi cognouerūt discipuli i sapiētia doctrine in miraculoꝝ opatione in trāsfiguratiōe in passiōe in resurrectiōe in ascēsione ⁊ i spūssācti missione. Notādū q̄ q̄ꝛ gloria verbi an̄ incarnatiōez fuit in hoīb⁹ incognita. Un̄ supra dr̄. Et mūd⁹ eum nō cognouit. Et tenebre eā nō ꝯphenderūt. Erāt eni s̄m beatum Aug. ocul' cordis nostri puluere carnaliū affectionū obcecati ⁊ iā ad illuminādū oculos nostros vt gloriā dei videre possem⁹. fecit de⁹ collirium de massa carnis quā assūpsit. vt sic q̄ caro obcecauerat caro sanaret. Iō igi⁹ vbū caro factū est vt nos possem⁹ dicere [vidim⁹ gliam ei⁹] Unō. i. Joh. i. Uidim⁹ oculis nostris ⁊ ꝑspexim⁹ ⁊ man⁹ nr̄e cōtrectauerūt de vbo vite. .B. Deinde ponit distinctiōez glorie verbi a glia alioꝝ scōꝝ. Quia nō fuit gloria ipi⁹ sicut gloria cuiuslibet sancti. Sꝫ sup̄ nos vidim⁹ gloriā ei⁹ eē q̄si vnigeniti a patre. Et attēde q̄ ly quasi nō ē h̄ exp̄ssiuū silitudinis vel cōparatiōis sꝫ veritatis et exp̄ssiōis. Ac si dicat s̄m Chryso. Uidim⁹ gloriā qualem decebat ⁊ cōueniēs ē habere vnigenitū filiū. Et ponit exēplū hmōi locutiōis. Et si aliq̄ viderint regē valde ornatū. cū inceperīt de hoc alijs narrare. ⁊ nō possint totū appatū ⁊ ornatus claritatem enumerare. solitū est dici sic. Quid oportet multa dicere. q̄ꝛ rex ibat. Sic iohēs cū nō posset simul breui sermone oīa que de glia vbi cognouerat enarrare. puta q̄mō āgeli ipm glorificauerūt vel seruijt. pastores. puer exultās i vtero. magi adducti ꝑ stellā. demones de corpib⁹ expulsi. mortui suscitati. infirmi curati. Et breuit oīs creatura cognouit ⁊ clamauit regem celoꝝ aduenisse. imo ⁊ pat̄ de celis ⁊ spūssctūs sup ipm veniēs h̄ testati sūt. Hec et infinita alia gliaꝫ vbi attestantia breuit cōprehēdēs. Iō dicit [vidim⁹ gliaꝫ ei⁹ q̄si vnigeniti a patre] De hac gloria dr̄. ij. Pet. i. Accepit eni a deo patre honorē et gliam voce d̄ celo lapsa ad eū huiuscemōi a magnifica gloria. hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹. Idē Mat. iij. Et nota q̄ ex h̄ q̄ dicit vnigeniti. oñdit eādē ⁊ equalē eē gloriam vbi ⁊ patris. Naturale eni ē vt pater de filio q̄dq̄d penes se est gloriosū. vt si vnicū filium habet. ni ctotū illi tribuit. Et q̄ꝛ vbū ē vnic⁹ fili⁹ patris. Iō gloria eius ē sicut vnigeniti cui totuꝫ dat. Un̄ dicit ipē Joh. xvij. Oia q̄ habet pat̄ mea sūt. Nota etiā q̄ in diuinis nō ē nisi vn⁹ fili⁹ neqꝫ eni pater aliū filiū genuit. nec ipē fili⁹ generat nec spūsscūs. Pater quidē aliū generare nō pōt. q̄ꝛ genitū in diuinis est verbū. Sed de rōne verbi diuini est vt sit de tota sciētia ⁊ toto intelligere patris. alioq̄n ipm nō eēt verbū pfectū Sꝫ qd̄ ē ab ali q̄ toto. nō est plurificabile Uerbū igitur ē vnigenitū. Itē nec fili⁹ nec spūssanct⁹ pōt generare aliū. Nō huī⁹ ē. q̄ꝛ fili⁹ ⁊ spūssanct⁹ eādem v̄tutē et naturā quā habet pat̄ habent ipsi. Sꝫ ipa exīs in pr̄e intelligit̄ exisse in actuꝫ generatiōis totalē ad quē pōt se extēdere. ergo i filio ⁊ spūscō exīs non pōt se extendere ad generare.

C Deinde cū dicit [plenuꝫ grē et v̄itatis] Exp̄mit gliam vbi quātū ad hūanā naturaꝫ. d. [Et vidim⁹] sup̄ eū [plenū grē ⁊ v̄itatis] Et v̄e plenū q̄ꝛ in christo habitat oīs plenitudo diuinitatis corpalit̄ Col. ij. Et dicit plenū grē. ad hauriendā pctā. Et plenū v̄itatis ad implēda ꝓmissa Ecc. xxiiij. In me oīs grā vie et veritatis. i me oīs spes vite ⁊ v̄tutis. Et nota s̄m beatum Aug. in Ench. Q̄ verbū incarnatū fuit plenū grā. quia nullis p̄cedētib⁹ et q̄ cōceptus est fuit deitas i eo iplens hoīeꝫ illū oī plenitudine redūdāte in oēs scōs. Un̄ ⁊ mat̄ ei⁹ nō dicit̄ tātū mat̄ hominis

sed et mater dei. Nec mirū si dr̄ hō fieri deus. cum deus dicat fieri hō. Vocat aūt dr̄ grā et vitas. qr sic olim pmissū ē et mō exhibitū scz vt deus sit in hoie implēs eū oī bono. et pīpī suos. Vn̄ subdit infra statim. De plenitudine eius oēs accepimus grām p grā. qr lex p moysen data ē. grā et vitas p iesū christū facta ē. Vl'm Theophilū plenū grā. Quia verbū eius graciosū erat sm illud ps. Diffusa ē grā in labiis tuis. Et vitate. Qr moyses et pphe loqbant in figura. christus aūt cū veritate. Et aduerte q licet vtrūqz sit bn̄ dictū. s. gratie et vitatis vel grā et vitate melius tn̄ dicit grē et veritatis. Nā ablatiuus sonat in diminutionē m̄ptē. Vn̄ dicit ē ab auferēdo. Gtūs vō sonat in plenitudinē et pfectionē. Vn̄ a gignēdo dicit est. Hinc ē q cū dicimus doleū plenū vino signat q capacitas illius dolei ē repleta vino. licet extra ipsum babeat plus vini. Cū aūt dicimus doleū plenū vini. significat q totū vinū qd habet sit in illo doleo. Sic in pposito de aliis scīs quibusdam. bn̄ legit q fuerūt pleni grā. Sicut de btā virgine dicit grā plena. Et de btō stephano dr̄ q erat plenus grā et fortitudine. Et h qr capacitas eorū vltra cōmunē mēsurā scōr fuit repleta grā sed nō habebāt oēm grāz. De solo aūt verbo legit q erat plenū grē. qr qdqd ē grē totū ē in vbo incarnato sicut in fonte. de cuius plenitudine alii oēs hauriunt singuli sm suā capacitatē. B Moraliter nō incōuenient posset exponi ista lrā de bis q ptāte eis data vt filii dei fiāt. et ex deo nati sunt. et vbū caro factū in ipis habitat. Hi nāqz sūt qsi vnigeniti filii dei in recto pluralit. vt ly quasi denotet similitudinē. Verbū eni ipm ē verus et naturalis vnigenitus. nos vō qsi vnigeniti. i. siles vnigenito. Joh. iii. Siles ei erimus qnīā videbimus eū sicuti ē. Sile aūt spāliter cognoscit. Vn̄ istorū est cognoscere gliaz vbi. et ipi habēt dicere. Vidimus gloriā eius. vt sit ordo verbor. Nos qsi vnigeniti vidimus gliam eius scz veri vnigeniti icarnati. gloriā in quā a prē sup. sibi datā. nō a se vsurpatam Joh. viii. Ego gliam meā nō quero. ē pat meus q glorificat me. C Notādū q illō euāgelium cū sit altitudine intelligētia et cōtineat pfundissima mysteria. Et pcipue vbi dr̄. Verbū caro factū ē. Cuius mysterii nodū explicare ille sanctissimus Johēs fatet se indignū. Nō dubiuz q̄n verba sint maxime efficacie. Vn̄ cōsuetudo laudabilis ē q in fine misse illud euāgeliū legit. De cuius euāgelii efficacia breuit recito quattuor exempla. In aqtania fuerūt duo demoniaci ābo mēdici. Et vidēs alit q alteri plus daret. dāz vni facer dos dixit. Si feceris illō qd tibi dixero scz q illō euāgeliū. In pncipio erat vbū. legeris in aure socii mei. me tn̄ nō audiēte. pcerto fugabit ab ipso demon. Intelligēs aūt sacerdos vsutiā demonis alte illud euāgeliū legit. Et cū diceret. Verbū caro factū ē. stati demones euolauerūt. et ambo liberati sūt. Itē narrat diabolus dixisse cuidā scō hoi eē qddā vbū euāgelii valde tremebūdū demonibus. Quo interrogāte qd eēt illō noluit dicere. Vir aūt ille cū pduceret in mediū plēs auctoritates diabolus rñdit ad singula nō eē illō. Tandem interrogatus an eēt illud. Verbum caro factū ē. nō rñdit sed cū clamore disparuit. Item cuidā abbati appuit diabolus i forma mulieris pulcre alliciēs eū ad cōcubitū. cū soli eēnt in qdā viridario. Aduertēs abbas maliciā diaboli signauit se et dixit vbū caro factū ē et habitauit in nobis et mox demon cum magno strepitu disparuit. Itē legit de quodā monacho q cuz audiēs legi istud euāgeliū. In pncipio erat verbū. et puēto ad verbū caro factum ē nō genuflecteret. nec aliquā reuerēntiā faceret. diabolus ei alapā dedit. d. Si legeret. verbū demon factū ē. nos nunqz genuflectere cessaremus.

Alia expositio eiusdē euangelii secūdum intentionem platonis. LXXVI

In principio erat verbū. et verbuz erat apud deū. et deus erat verbū. Hoc erat in principio apud deū Oīa per ipsū fcā sūt. et sine ipso factū ē nihil. Quod factū ē in ipso vita erat. et vita erat lux hoim. et lux in tenebris lucet. et tenebre eā nō cōprehēderunt.

Et hois aīa quāuis testimoniū phibeat d lumine. nō ē ipa tn̄ lumē. Sz vbū dei deus ē lumen verū. qd illuminat omnē hoiem venientē in hūc mūdū. In h mūdo erat. et mūdus p eū factus ē. et mūdus eū nō cognouit. Et deus verbū nō ex carne. nō ex sāguine. nō ex volūtate carnis. neqz ex volūtate viri. sz ex deo natus ē. A Sciēdū q beatus Augus. vii. li. cōfes. dicit se in libris platonicorū legisse. In pncipio erat verbū. Et magnā huius euāgelii ptē. Et si nō eisdē verbis vt apparet in littera h annotata Et dic h idē q i h euāgelio dr̄ in illis libris multiplicibus rōnibus psuadeti. Narrat etiā. x. li. de ciuitate dei d qdaz platonico q dicebat pncipiū huius euāgelii aureis lrīs cōscribēduz et p oēs ecclias in locis eminētissimis pponēdū. Et licet plato diuinarū psonaruz emanatiōez et alia fidei nrē mysteria q in h euāgelio differunt nō cognouerit. h aliū itellectū in eis vbis habere posuerit vt patebit. In multis tn̄ vidē plato videt somniasse nrām theologiā. Vn̄ btūs Au.

dicẽ eũ ĩ pl'ib⁹ habuisse nõ hũanã sapiã ꝫ diuinaꝫ iducẽs ad h' auctoritatẽ tullij in ep'la ad dyoscoꝛ. Nec miꝝ cũ v'itas diuina nõ solũ p' scõs ꝫ etiam p' malos hoĩes imo etiã p' ora iumẽtoꝝ plerũqꝫ legat' enũciata fuisse. Vel etiã p'babile ẽ q' plato descẽdẽs in egyptũ h' didicerit a Hieremia p'ro pha. vt dic' btũs Aug. ij. de doctrina christiana. ca. xxviij. allegãs Amb. Et licet h' btũs Aug⁹ retractauerit. q' Hieremias longe fuit añ t'pa platonis. possibile ẽ tñ platonẽ libros legis ꝛ p'pharũ legisse sic' ipe fuit exq'sitissim⁹ indagatoꝛ v'itatis. Et q' theologia nostra ẽ dea sciaꝝ. nõ miꝝ si ip'a in se v'itates p'ncipioꝝ q'stionũ ꝛ p'prietatũ rerũ naĩaliũ cõplectat'. Verba q' ipe sacre sc'ptu re dũ fidẽ n'raꝫ astruũt. nos de reꝝ naturis instruunt. Tẽp'tem⁹ ergo b'uit' tãgere q'l' v'ba euangelij sunt cõsona p'hoꝝ dictis. Et vt h' plani⁹ pateat. ponem⁹ hic l'raꝫ platonis p'ut eã hic beat⁹ Aug. inducit. B Notãdũ igit' q' generalit' tã in diuinis q'ꝫ in naturalib⁹ q'ꝫ etiaꝫ artificialib⁹ sic se habꝫ q' sp' p'ductũ ab aliquo p'ius ẽ i illo. Itẽ p'ductũ ab aliq' ẽ v'bũ ill⁹ dicẽs ꝛ enũciãs illud a q' p'cedit. Verbũ etiã dici solet oĩs res sig'ta p' v'bũ b'm illõ Luc. j. Nõ erit ĩpossibile apõ deum oẽ v'bũ. Itẽ p'ductũ ẽ in p'ducẽte sic' silitudo ꝛ rõ idealis in q' ꝛ ad quã p'ducit' ip'm p'ductũ. Et h' ẽ q' d'r ⌊ In p'ncipio erat verbũ ⌋ vel ⌊ logos ⌋ b'm l'rãm grecã. q' idẽ ẽ q' rõ. Vlteri⁹ oẽ p'cedens ab aliq' distinguit' ab illo. Itẽ sp' p'ncipiũ ꝫ de⁹ est sui p'ncipiati vtpote habẽs eẽ suũ ab ip'o p' ip'sũ ꝛ in ip'o b'm q' in p's. vt. De⁹ deoꝝ. Et silia plura sũt in sc'ptura. Et h' ẽ ⌊ v'bũ erat apõ deũ ⌋ Et h' sic' imago rei ẽ apõ artificẽ p' modũ exẽplaris ad qõ aspiciens opat'. Rurs⁹ q'uis in anologicis p'ductũ sit min⁹ p'fectũ p'ducẽte. In vniuocis tñ sp' ẽ eq'le eãdẽ naĩaꝫ eq'liter accipiẽs. sic' fili⁹ a p'rẽ ali⁹ quidẽ in p'sona. nõ aliud in naĩa. imo etiam in anologicis licet p'ductũ sit ip'fecti⁹ ꝛ aliud in naĩa. Arca eni in mẽte artificis nõ ẽ arca. ꝫ ẽ vita ꝛ cõceptio actualis ip'ius artificis q' artifex ẽ p'ncipiũ arce. ꝫ q' dic' cõmẽtatoꝛ. Si nõ eẽt materia idem eẽt balneũ in aĩa ꝛ balneũ extra aĩaꝫ. Et h' ẽ q' d'r ⌊ Et de⁹ erat v'bũ ⌋ Ampli⁹. p'ductũ sic' p'cedit a p'ducẽte q' nihilomin⁹ manet ĩ illo. sicut arca p'ducta foris in eẽ manet ĩ ip'o artifice sic' fuit a p'ncipio añq'ꝫ arca fieret etiã si foris corrũpatur. Et h' ẽ q' seq't' ⌊ Hoc erat ĩ p'ncipio apõ deũ ⌋ sic' videlicꝫ ars apõ artificẽ ip'i coeua. Hoc scꝫ p'ductũ erat in p'ncipio. i. sp' apõ deũ. i. suũ p'ducẽtẽ cũ fuit coeua. Vlteri⁹ p'ducẽs inq'ntũ p'ducẽs opa'r oĩa p' ip'm p'ductũ suũ. sic' v'bũ mentis siue ars ĩ mẽte artificis ẽ illõ p' qõ facit oĩa artifex ꝛ sine q' nihil facit vt sic. Et h' ẽ q' d'r ⌊ Oĩa p' ip'm facta sũt ꝛ sine ip'o factũ ẽ nihil ⌋ Preterea p'ductũ i p'ducẽte sp' ẽ vita. sic' arca in mẽte. nec arca ẽ nec facta est. sed est ars ip'a vita ꝛ p'cept⁹ vitalis artificis. Qõ ei ẽ in vita vita ẽ. Et h' ẽ q' seq't' ⌊ Qõ factũ ẽ ĩ ip'o vita erat ⌋ Rurs⁹ v'bũ vtpote rõ ad rationale p'tinet. qõ p'priũ ẽ hoĩs. Est eĩ hõ aĩal rõnale ꝛ hoĩm gen⁹ arte ꝛ rõnib⁹ viuit. vt d'r. j. methap'hisice. Vñ v'bũ nõ solum ẽ vita ꝫ vita ẽ lux hoĩm. Sic' eĩ ens ĩ vita vita ẽ. sic' vita in intellectu lux et intelligere ẽ. Itẽ b'm beatũ Aug. ꝛ platõeꝫ v'bũ vel p'cept⁹ cert⁹ v'itatis sincere nõ format' ĩ nob' nisi ab exẽplari lucis increate. Et h' ẽ q' dicit' ⌊ Et vita erat lux hoĩm ⌋ Ampli⁹. q' ĩ regione intellectuali hõ tenet infimũ gradũ. sic' maĩa ĩ corporalib⁹. vt dic' cõmẽtatoꝛ. hinc ẽ q' noster intellect⁹ ĩ cõparatiõe lucis eterne q'dã vmbra ẽ. Et h' ẽ q' d'r ⌊ Et lux in tenebris lucet ⌋ Q'uis aũt supp'ma cõp'rehẽdãt infima. ꝛ oẽ qõ inferioꝛ est infima tñ nequaq'ꝫ cõp'hendunt sup'iora. Iõ subdit' ⌊ Et tenebre eã nõ cõp'rehẽderũt ⌋ Itẽ oĩs effect⁹ depẽdẽs a cã sua in fieri et in eẽ q'ntũ ẽ de se. sapit vmbrã nihili. ꝛ vniuersalis cã ẽ lux sui effect⁹ et principium sui principiati. Et hoc est q' dicit'. ⌊ Et lux in tenebris lucet ⌋ Sed effectus nũq'ã attingit p'fectionem cause vt sic. Hoc ẽ q' addit ⌊ Et tenebre eam non comp'hẽderunt ⌋ Itẽ lux diuina lucet in tenebris. i. est in speciebus a fantasmate acceptis. Sed ex tali illustratione specierum nequaq'ꝫ lux illa comp'hendit' vt obiectũ cognitum. Et hoc est q' dicit' ⌊ Et lux in tenebris lucet et tenebre eam non comp'hẽderunt ⌋ Adhuc autem q'uis intellectus hominũ in comparatione lucis prime tenebre sit est tamen lux quedam illam primaꝫ lucẽ participans ꝛ remanens et stans post. vt dicit' in de causis de intelligentia respectu dei. ac per hoc intellectus hominum est testis lucis prime vtpote illuminatus ab illa. Omne enim illuminatum inquantum huiusmodi testatur lucem esse et sibi inesse tamquam nuncius missus a luce. non tamen est ip'sa lux. Et hoc est q' sequitur b'm l'rãm platonis. ⌊ Et hominis anima q'uis testimoniũ p'hibeat de lumine. non est ip'sa tamen lumẽ. ⌋ Rursus quia omne participans lucem de se tenebra est. Solum autem ip'sum quod est lux p' essentiam ẽ vera lux vel verũ lumen. a quo oĩa recipiunt influentiam luminis sed nõ eodẽ mõ. Cr' q'dã illũinant' lumine ip'i⁹ eẽ. Alia lũie vite. Alia lumine intelligentie. vt supra expositũ ẽ. Et hoc ẽ q' seq't'. ⌊ Sed verbũ dei de⁹ est lumẽ verũ quod illuminat omnem hominẽ venientẽ in hũc mũdũ. ⌋ Ampli⁹. q' mũd⁹ factus ẽ a deo et vniuersalis effect⁹ a sua causa. ꝛ ip'e de⁹ sit ĩ mõ

sicut cā refulgēs in suo effectu. ipe in mūdo⁹ deū nō cognoscit. cū nullus effect⁹ adequet potētiā sue cause. Et hoc ē qd̄ dr̄. [In mūdo erat ⁊ mūdus ꝑ eū fact⁹ est ⁊ mūd⁹ eū nō cognouit.] Postremo q: verbū vel ratio siue ars genita ab artifice nō nascit̄ carnaliter. q: nō ex materia carnali vl̄ semine materiali. neq₃ mō carnali sȝ intellectualiter ⁊ modo prorsus diuino ꝑcedit ab eo sicut a suo p̄ncipio velut deo suo vt dictū ē. Et h̄ ē q̄ seqt̄. Et deus verbū nō ex carne vsq₃ in finē ⁊c.

Sermo de eodem LXXVII

Verbum caro factū

ē et habitauit in nobis [Joh. i.] Cum sit triplex natiuitas verbi. Una eternalis q̄ a patre genit⁹ ē sine mr̄e. Alia tp̄alis q̄ ex matre nat⁹ ē sine patre. Tertia spūal' q̄ nascit̄ in mente rōnali ex matre simul ⁊ patre. Prima ē inenarrabilis ꝑ supni cādoris celsitudine Esa. liij. Generatiōez ei⁹ q̄s enarrabit. Secūda ē inenodabilis ꝑ diuini amoris magnitudine Eph. ij. Propter nimiā caritatē suā q̄ dilexit nos de⁹. misit filiū suū ⁊c Joh. j. Cui⁹ non sū dign⁹ corrigiā calciamēti soluere. Tertia ē summe delectabilis ꝑ saporis dulcedine Sap. xij. O q̄₃ bon⁹ ⁊ suauis ē dñe spūs tu⁹ in nobis ⁊c. Et hec triplex natiuitas in vbis p̄missis denotatur Prima in eo q̄d dr̄ [verbū] Ad cui⁹ ꝓsecutionē deseruit q̄ in eodē euāgelio p̄mitti [In p̄ncipio erat verbū] Scd̄a innuit̄ in eo q̄ addit̄ [Caro factū ē] Pro q̄ deseruit ad thema q̄d in euāgelio p̄me misse dr̄. Natus ē vobis hodie saluator sez s̄m carnē. Tertia notat̄ in eo q̄ subdit̄ [Et habitauit in nobis] Et ad h⁹ ꝓsecutiōez deseruit q̄d in euāgelio scd̄e misse dr̄. Trāseam⁹ vsq₃ bethleem et videam⁹ h̄ vbū q̄d factū ē. q̄d fecit dñs ⁊ ostēdit nobis. Sed de q̄lib₃ istaꝝ natiuitatū loq̄ vereor. De p̄ma q̄dē. q: ad intuēdū tante lucis radiū. reuerberat⁹ cecutio. De scd̄a q: ad soluēdū tanti sacramēti nodulū vt indign⁹ deficio. De tertia vo. q: ad scrutādū tā arcanū mysteriū inexptū me sentio. Nō eni tam amabilis dulcedo sciri pōt nisi ab expertis s̄m Ber. Recurro tn̄ ad ip̄₃ vbū ex ore paterno eternalit̄ ꝓfusū ⁊ hodie ex vtero matris ineffabilit̄ effusū. Orās vt q̄ hāc sacratissimā noctē veri fecit lūīs illustratiōe clarescere. dignet̄ ipi⁹ parturientis virginis p̄cibus i genij mei aciē. vtcūq₃ acuere vt de tam incōprehensibilibus ineffabilibus ⁊ arcanis rebus aliqua valeam parere ad laudem suam et nostrū profectum.

Sermo alius de eodem. LXXVIII

In principio erat uerbum

[Johs euāgelista in arduis ponēs nidū suū Job. xxxix. velut aquila grādis magnaꝝ alaꝝ. plena plumis ⁊ varietate longo mēbroꝝ ductu venit ad lybanum. ⁊ tulit medullā cedri. sūmitatē frondium ei⁹ auulsit et trāsportauit in terrā senaar Ezec. xvij. Q̄d vtiq₃ ipletū ē cū ipe Johs vbū eternū in corde dei patris hauriēs ⁊ sūmitatē ꝓprietatū ⁊ ꝑfectionum ei⁹ oī intellectui creato incōprehēsibiliū auellēs ipm habitātib⁹ i terra senaar q̄ interp̄tat̄ fertilis id ē in statu p̄ntis vite q̄ fertilis est ꝑ quāto ē statu⁹ merēdi. trāsportauit et manifestauit. d. [In p̄ncipio erat verbū] In q̄b⁹ vbis circa inenarrabilē generatiōez vbi tria innuunt̄. Primū est diuine eēntie fecūditas naturalis [In p̄ncipio] Scd̄m ē act⁹ generationis durabilitas eternalis [erat] Tertiū ē ipi⁹ geniti ꝓprietas ꝑsonalis [verbū] Primū igit̄. s. natalis fecūditas diuine eēntie notat̄ in eo q̄ dr̄ [In p̄ncipio] Quia illo fecūdi⁹ q̄d ē p̄ncipiū oīs generationis. ⁊ vniuersalit̄ oīs emanatiōis in celo ⁊ in t̄ra. Tale aūt p̄ncipiū ē diuia eēntia vt ē in p̄re. q̄ fecūda ē p̄ncipiare oēm emanatiōez tā diuinaꝝ ꝑsonaꝝ q̄₃ oīm creaturaꝝ. Un̄ conuenientissime h̄mōi fecunditas noīe p̄ncipij dscribit̄. De fecūditate originādi diuinaꝝ ꝑsonaꝝ emanatiōez dr̄ hic. [In principio erat vbū] De fecūditate vo p̄ncipiādi creaturaꝝ ꝓductiōem dr̄ Gen. j. In p̄ncipio creauit de⁹ celū ⁊ t̄rā ⁊c. Ita q̄ idē ē p̄ncipiū in q̄ erat verbum. ⁊ in q̄ creata sūt oīa. Uno nāq₃ eodē q₃ verbo deus dixit se ⁊ oēs creatās. Juxta illd̄ ps. Semel locut⁹ ē de⁹ duo hec audiui. duo q̄dē sez ꝑsonaꝝ emanatiōez ⁊ mūdi creatiōem Un̄ Job. xxxiij. Semel loq̄t de⁹ [ꝓ]. loq̄t̄. n. filiū generādo q̄ ē vbū. Et creaturas i eodē vbo creando. ps. Dixit ⁊ facta sūt. Propt̄ q̄d forte diuie sapie dispositiōe ordiatū ē vt p̄m⁹ liber ⁊ vltim⁹ sacre scripture In p̄ncipio initiū haberēt. Int̄ oēs eni scriptores canonis Moyses fuit p̄m⁹ ⁊ Johs vltim⁹ Et p̄m⁹ q̄dē liber moysi ē de emanatiōe creaturaꝝ. Ulti⁹ vo. s. euāgeliū iohis icipit ab emanatiōe ꝑsonaꝝ. Et h̄ ꝯgruū fuit s̄z ordinē doctrine vt a creatis manuducerem̄ ad diuia. Rominētes ad p̄ns de creatīaꝝ emanatiōe dicā d vbi generatiōe h̄. Ad c⁹ euidētiā ē sciēd q̄ sic i istis īferiorib⁹ ē ꝯsiderare tria ad natalē gn̄atiōz ꝯcurrētia. s. ip̄₃ generās ⁊ formā q̄ generat ⁊ s̄bm d q̄ generat ⁊ cui formā suā ip̄mit. Est. n. vīa gn̄atō q̄n agēs ē i actu s̄z formā q̄ agit ⁊ h̄ imp̄mēdo formam e⁹ i s̄biecto ⁊ p h̄ ꝓducēdo sibi silē i natura ⁊ forma Verbi gratia. Ignis generās agit p formā suā₃ i materiā vl s̄biectū puta lignū cui ip̄mit natā₃

suã scꝫ formã ignis. Sic in diuinis ē cōsiderare
vnū qḋ ē generãs. puta psona prīs igẽita q̃ tota
generãs ē. Itē ē ibi forma q̃ generat puta diuīa
ẽētia ĩquãtū ē itelligere q̄ḋ ã ẽētia ẽ scꝫ actuꝫ
intelligẽdi seip̄m. Per hāc ū generãs scḋm suam
formā ē fecūdꝰ actiue. ad sile sibi scḋm formã p̄-
ducẽdū ⁊ ad formã suã illi cōicandū. Itē ē ibi sb̄-
iectū de quo generat. puta intellectꝰ patrꝭ q̃ ẽst
ip̄a diuina ẽētia inquãtū ē intelligẽtia q̄daꝫ. q̃
vt sic ē fecūdꝰ passiue eo mō q̃ potẽtia passiua i
deo accipit cū ip̄e generãs q̃ formam suã imp̄-
mit eã q̃ educẽdo vi de q̄dã q̃ potẽtiali. Unĩ ip̄-
se intellectꝰ patrꝭ inquãtū hmōi dr̄ hr̄e rōnem
vteri in scriptura. Un̄ ps. Ex vtero añ luciferuꝫ
genui te. Ubi innuũt tria p̄dicta. Nã generãs
⁊ forma q̃ generat innuũt in eo q̄ḋ dr̄ genui Ego
inquã deꝰ pr̄ genui scḋm formã scꝫ ẽētie diuīe.
Subiectū vō d̄ q̃ notat cū dr̄ ex vtero. In tali cī
vtero dic̄ sapiā genita se ꝯceptaꝫ ẽē. Prouerbi.
viij. Nō dū erãt abissi ⁊ ego iã ꝯcepta erã Nec dif-
fert ista ꝯceptio a generatiōe nisi scḋm rōeꝫ. C

Propt̄ q̄ḋ sciẽdū q̄ oīa ista scꝫ generare. con-
cipe. parere ⁊ pturire in deo idē sūt oīno s3ĩ crea-
turis sūt diuersa. q2 tñ aliq̄d pfectiōis eoꝝ singu-
lis iportat p̄ter defectū eis ãnexū. iō diuīa scriptu-
ra singulis istis vocabulis vtit̄ ad significãduꝫ
pfectiōeꝫ generatiōis diuine. Dicit̄ eniꝫ genera-
tio. q2 hꝫ pfectū ẽē scḋm formã in intellectu patrio
Unđ est istud ps. Dñs dixit ad me filꝰ meꝰ es
tu. ego hodie genui te. Conceptio vō dr̄ q2 vtute
forme q̃ agit format in intellectu. Un̄ ē istđ iaꝫ di-
ctū. Et ego iã ꝯcepta erã. Partꝰ aūt scḋm q̃ ē di-
stinctꝰ a pceptiōe in corpalibꝰ generatio dicit̄
pductio alicꝰ in vtero. ptus vō ex vtero. De h
ē istud Esa. lxvj. Nūq̄d ego q̃ alios parere faciõ
ip̄e nō pio dicit dñs. Sꝫ pturitio ē mediū inter
generatiōeꝫ in vtero ⁊ ptū ex vtero. Est eñi q̄dã
motꝰ ad partū in q̃ cruciant̄ matres. Un̄ est
istud Prouerb. viij. Añ oẽs colles ego pturie-
bar. Et his q̃ de oibꝰ scriptura vtit̄ p eodē i diui-
nis. quãtū ad illud q̄ḋ pfectiōis iportat vnūq̄ḋ
q3. D Hec cōuertẽdo ad nr̄aꝫ eruditionē
moralē. Sciẽdū q̄ q2 cū emanatiōe vbi emana-
uit. ⁊ aīa rōnalis imo oīs creatura vt dictū ē. di-
cere possumꝰ. q̄ fidelis aīa gignit in filiuꝫ dei p
pticipatiōeꝫ quãtū ad oīa p̄dicta tria. In q̃ q̃dē
generatiōe ē generãs ip̄a tota trinitas cū opera
trinitatis sint i diuisa Deut. xxxij. Nōne ip̄e ē pa-
ter tuꝰ q̃ possedit et fecit ⁊ creauit te. Ubi ly pos-
sedit refert̄ ad filiū q̃ possedit naturã nr̄aꝫ ppter
q̄ḋ p̄ponit̄ h tanq̃ magis nobis coniūctꝰ. Ly fe-
cit refert̄ ad prēꝫ. cui oīs factio originalit̄ attribu-
itur. Un̄ dic̄ filꝰ Joh. viij. A me ip̄o facio nihil

Sꝫ ly creauit refert̄ ad spūm sanctū Judith. xvi.
Misisti spūm tuū ⁊ creata sūt. ps. Emitte spūꝫ
tuū ⁊ creabunt. Tota ergo trinitas ē generans
i aīa. forma q̃ generat ē grã q̃ aīa ad assilatiōem
dei format̄. ⁊ scḋm quaꝫ diuina natura cōicat̄. scḋm
illud ij. Petri j. Maxima ⁊ p̄ciosa pmissa dona-
uit nobis deus vt p hoc efficiamini diuie ꝯsor-
tes nature. Et hoc fit p formã grẽ. Un̄ Jacobi j.
Uolūtarie genuit nos vbo vitatis. i. grã. Nam
verbū diuinū est plenū grẽ ⁊ vitatis. Et q̃s deus
trinitas generat h vbo. hos generat p grãꝫ ⁊ ve-
ritatē. Que duo vnū sūt in vbo. Sꝫ in nobis di-
stinguunt̄. q2 grã attẽdit̄ penes trãsformatiōnē
affectꝰ. vitas vō penes illustratiōeꝫ intellectus.
Et scḋm vitū q3 efficiamur filij dei vt patꝫ supra in
postilla. Subiectū vō de q̃ deꝰ trinitas generat
⁊ cui formã imp̄mit ē mẽs. i. ea ps aīe q̃ nã a no-
stra nihil meliꝰ habet. q̃ ⁊ capax dī ē scḋm naturã
eiusq3 pticeps ẽē pōt p grãꝫ scḋm beatū Aug. xiiij
de trinitate. Hec inq̃ iã mẽs ē fecūda passiue re-
cipe imp̄ssionē forme ip̄iꝰ excellentissime trinita-
tis. In q̃ mẽte velut i vtero deus trinitas imagi-
nē suã dulcit̄ ip̄mit. ⁊ sic fecūdat eã vt spūs hoīs
dei filꝰ nascat E Quãuis eñi mẽs ex p̄ma
sui creatiōe habeat q̄ sit ad imaginē nisi tñ a tri-
nitate p grãꝫ singularit̄ fecūdet̄. nō efficit̄ filꝰ di.
Un̄ ij. Coꝝ iij. Trãsformamur in eandē imagi-
nē scꝫ trinitatis. a claritate scꝫ nature in claritatē
scꝫ grẽ. tãq3 a dñi spū. i. spūali instinctu ⁊ opatio-
ne trinitatis. q̃ tota ē vnꝰ dñs Ueritas cī imagi-
nis ip̄fecte repñtat in claritate naturali virtuū scꝫ
memorie intelligẽtie ⁊ volūtatis. nisi magis cla-
rificent̄ ⁊ pficiant̄ habitibꝰ ⁊ actibꝰ virtuosis. Si-
cut videmꝰ in corpalibꝰ q̄ magis pprie ⁊ pfecte
dr̄ imago de pictura cōuenientibꝰ coloribꝰ indu-
ta q̃ de ptractis solū lineamẽtis. Et h ē q̄ḋ dicit̄
G[illegible] Quoniã estis filij dei misit deꝰ spiritũ
filij sui in corda vr̄a. Et ē illatio a posteriori. s. ab
effectu ad cãm Huiꝰ eñi effectꝰ q̄ sumꝰ filij di
cã ē q2 misit deꝰ spūm filij sui in corda nr̄a. Ubi
innuit opatio totiꝰ trinitatis vt patꝫ F Qua-
lis aūt hmōi fecūdatio fieri habeat ē notãdum.
Q3 diuina generatio describit̄ in scriptura sub
triplici similitudine. Legimus eñi diuinam ge-
nerationem ex corde. ps. Eructauit cor meū ver-
bum bonum. Item ex ore Ecc. xxiiij. Ego ex ore
altissimi pdij. Item ex vtero. ps. Ex vtero añ lu-
ciferum genui te. Per que tria intelligere possu-
mus tres vires mẽtis. Per cor memoriã p os
intelligentiam. et per vterum voluntatē. Et hec
tria a scã trinitate suauiter fecūdant̄. Cor me-
morie fecundat sua diuina p̄ncipalitate. q̃ iaꝫ ita
imp̄anit memorie. vt de nulla re alia valeat

delectabiliter cogitare. Unde hugo de laude caritatis. Ad te me cōuerto dulcis amor iesu. In q̄cūqz tu es si qn̄ qđ agat si q̄n q̄escat. q̄d q̄d ī corde geritur tu a memoria non recedis. Si quando taceat de te cogitat. Si quando loquitur de te loquit. q̄d desiderat ꝛc. Et hō vnū solūz p vniuersis bonis q̄ ei cōtulit ipa btā trinitas a tali aīa expetit. d. Prouerb. xxiij. Fili pbe mihi cor tuū. Os intelligētie fecūdat diuīe sapientie claritate Sap. vj. Clara ē ꝛ q̄ nūq̄z marcescit sapiā. q̄ ita īformat intelligentiā vt nō nisi de eius libeat speculari ꝛ ad ea totā vitā suā ordinare. Qr vt dicit Greg. Sapiā illa clara ē. nō q̄ in vbīs volat sed q̄ ī virtutibꝰ cōstat. Et idē alibi. Prima inq̄t sapiā vita laudabilis ꝛ apud deū pura mēs p quaz puri puro iungunt. Ad hāc sapiāz pcipiēdā. inhiabat illa felix aīa de q̄ Prouerb. xxxj. dr. Os suū apuit sapie. Itē Prouerb. x. dr. Os iusti parturiet sapiāz. Uterꝰ vō volūtatis fecūdat diuini amoris suauitate q̄ ita inebriat volūtatē vt nihil amare valeat nisi deū. Vn̄ Raba. in q̄dā ser. Si dulcedinez diuini amoris pfecte gustaueris de tpali dulcedine nō curabis. Hoc amore beatus Augꝰ. fecūdatꝰ exclamauit. O amor q̄ semper ardes ꝛ nūq̄z extingueris accēde me. De istis vteri fecūdatione dr Esa. xliiij. Seruꝰ meus es tu israel formator tuꝰ ex vtero ego sū. Tal. n. mens vtpote solū diuinis īētā q̄ p israel ītelligitur. eo ipo q̄ se men[tem] paīn totā diuino seruitio subiugauit volūtas eiꝰ amore diuino formaē. imo magis extra se trāsformaē eo mō q̄ amorē extasim faciēs fm Diony. Vn̄ signanē ppha dicē Ex vtero nō in vtero. De tali aīa vel spū sic ad similitudinē vbi diuini in mēte generato gratulādo dicit tota trinitas id qđ pater dixit filio vnigenito. Hic ē filiꝰ meꝰ dilectꝰ in q̄ mihi cōpla[cui].

Subsermo de eodem LXX[I]

Erat Scdm pncipale in q̄ innuit actꝰ generatiōis durabilitas eīnalis. Diuina enī generatio n̄ trāsit in pteritū sicut iste generatiōes tpales. sz sp ē in pncipio Vn̄ vbū diuinū sp natū ē. sp nascit. ꝛ sp nasceē ineīnū Et hō designaē ī vbo Erat qđ ē pteritū impfectū. qđ q̄damō cōcernit oēs ps vt ptz ex supra dictis ī postilla Ex quo trahitū documētū morale q̄ hoī bono nō dz sufficere semel eū eē genitū filiū dei sz debet sp generari ꝛ regenerari ī nouitate grē fm illō Eph. iiij Renouamini spū mētis vrē. Ita q̄ si hō ineīnū ī statu hꝰ vite viuere deberet. sp in grā pficere vellet. Iuxta illō Ecc. xviij Cū ꝯsūmauerit hō tūc incipiet. Et eīn de eiaē rō q̄re p labore tpali datur scīs pmiū eīnū. q̄r videlicz eorū ppositū pficiēdi sic ē ppetuatū. q̄ si ieinū viueret sp magis ac magis deo fruire vellēt. Et hō ē q̄ dr Eccī. i. Ingressus illius mādata eius. Qr videlicz mēs quā deꝰ semel p grāz adoptiōis ingredit diuīs bn̄placitis firmo pposito eīnalit coaptat. Propī qđ diuīa filiatio hīnicīata p grāz in vita eterna ꝯsumabitur p glīaz. vt patz infra p Bern̄. in fine fmonis Ibi enī vē ꝛ pfecte regenerabimur ī filios dei. vbi possidebimꝰ actualit hereditatem pris. Gal. iiij. Si filiꝰ ꝛ heres. Heres ab herēdo ꝛ manēdo dictꝰ ē fm Isid. Et talis cēset vē filiꝰ. Joh. viij. Filiꝰ manet in domo in eternū.

Verbum. B Terciū pncipale in q̄ innuit ipꝰ genitū pprietas psonalis. q̄ nomē soli psone filij ꝯpetit. Vn̄ btūs Aug. vij de trinitate. Eo vbū q̄ filiꝰ ꝛ eo filius q̄ vbū. Conueniētꝰ tn̄ hic dr vbū q̄z filiꝰ ppter rōes tactas supra in postilla. Sz quātū ad moralitatē mag cōgrue dr hō vbū q̄z filiꝰ. Tū ad designādaz istaz generationē mētalē. q̄ videlicz deus trinitas gignit filiū in mēte rōnali vt dictū ē. Tum ad designandū diuī amoris dulcedinē quā hz ad nos filios suos Sap. xvj. Verbū enī fm beatū Aug. ix. de trinitate ē cū amore noticia. Deꝰ aūt nō solū nos noscit sz ꝛ amat Job. xvj. Ipe ei paī amat vos. Vn̄ ipe pater trinitas alloqt̄ fidelē aīaz. Ie. Hiere. xxxj. In caritate ppetua dilexi te iō attraxi te. Attraxit enī deꝰ trinitas sibi talē aīaz imaginē suā ei dulcit imprimendo et in ea filiū suū generādo. Ad qđ nos inuitat ipa trinitas Ecc. xxiiij. Trāsite ad me oēs q̄ cō[cupisci]tis me ꝛ a generationibꝰ meis adimplemini. [Co]ncedam[u]ꝰ ergo cū fiducia filij ad talē patrē. suspirem[us] ad illā incōphensibilē trinitatē. vt ipe nostrā repleat ꝛ pficiat defectibilē trinita[tem] [e]xclamātes cū Bern̄. sup Cant. fmōe. xj. O ve[ner]abilis caritas eīnitas. O bea ꝛ beatificās trinitas ad te mea misera trinitas miserabiliter suspirat. q̄nia a te ifeliciter exulat O aīe mee trinitas exulās offendisti. Verūmq̄re tristis es aīa mea ꝛ q̄re ꝯtbas me. spera ī deo q̄niā adhuc ꝯfitebor illi. Cū error videlicz a rōne. a voluntate dolor. atqz a memoria timor oīs recesserit. ꝛ successerit illa quā sperāꝰ mira serenitas. plena suauitas. eterna securitas. Redde singula singulis. Et subdit. Primū zillud faciet veritas deus. scdm caritas deus. terciū summa ptās deus. Ratione recipiēte lucē inextinguibilē. voluntate pacem imperturbabilē. cōsequēte memoria fonti indeficienti eternaliter inherente. Et sic pficiet in nobis imago sanctissime trinitatis q̄n deus erit omnia in omnibus. Quod nobis prestare dignetur ꝛc.

Expositio euangelii dominice infra octauã natiuitatis domini.

LXXX A

Erant ioseph et maria mater iesu mirantes sup his que dicebant de illo. Sicut dicit doctor grec⁹. trãscẽdẽtiũ rerũ noticia quẽs i memoria; venerit. totiẽs renouat in mẽte miraculũ. Et inde est q pentes iesu sepe erãt mirãtes vt hic dr. Habet aũt p̃ns euãgeliũ q̃ttuor ptes p̃ncipales. In quarũ p̃ma ponit pentũ christi admiratio. In scd'a describit symeonis bñdictio et futuroz reuelatio. Ibi. Et bñdixit. In tertia põit anne de christo ppbetica locutio. Ibi. Et erat anna ppbetissa. In quarta innuitur p̃ri⁹ christi sub lege hũilis subiectio. Ibi. Et vt pfecerũt. Dic ergo i p̃ma pte lrã. Erãt pat ⁊ mat ei⁹. scz ioseph q̃ fuit pat ei⁹ putatiu⁹. ⁊ maria vã ei⁹ mat mirãtes zc. Circa istã ptẽ dubitat de q̃ttuor. Primo quõ ioseph dr pat christi cũ eũ nõ genuerit. Rñ. dicẽdũ q dicebat pat ei⁹ ppt tria. Primo ppt hoĩz opinionẽ. Nã fm Bedã. sic ẽ ab oib⁹ estimat⁹ ppt famã i mañe cõseruãdã. nec ipse christ⁹ h diffitebat cũ dixerit ei mat sua. Ecce pat tu⁹ et ego dolẽtes querebam⁹ zc. Uñ dict⁹ ẽ pat ei⁹ putatiu⁹ Uñ dr Luc. iij. Nõne h est filius ioseph. Secũdo ppt ei⁹ nutritiõez. Qr fm Orige. Sic appellabat ioseph scz pat iesu q nutritius ei⁹ fuit. Tertio ppt cõiugalẽ despõsatiõez scz marie matris iesu cũ iose[illegible] fm beatũ Aug. Multo cõuenient⁹ christ⁹ dr fili⁹ ioseph ex eo q ioseph vir matris sue fuit. q̃z si eẽt aliunde adoptatus.

B Scd'o q̃rit quõ maria dr mater christi. cũ ipa eũ genuerit p miraculũ. Sic eua ñ dr filia ade licz de eo sũpta. Rñ[illegible] dicẽdũ fm Isid. xij. ethy. Mat dr ex eo q ex ea fit aliquid. et nõ mat q̃i materia. Unde illa dr vã mat alicui⁹ q̃ ipm cõcepit et genuit de sua sbstãtia ⁊ natã. Et iõ btã vgo vã mat christi fuit q: d purissimo ei⁹ sanguine fact⁹ ẽ christ⁹. Gal. iiij. Misit de⁹ filiũ suũ factũ ex muliere. Sz si christ⁹ fuisset formatus de digito btẽ vgĩs aut d alia ei⁹ pte vt eua d adã. tũc nõ eẽt mat ei⁹. Sz sic nõ fuit. imo formatus fuit ex ei⁹ vtero ⁊ ex illa materia ex q̃ alij filij formãt. s. ex castissimis vgĩs sanguinib⁹. Unde miraculũ formatiõis h⁹ nõ fuit in ordine rõz materiaz. cũ i hac formatiõe fuit sbuata ⁊ loc⁹ ⁊ materia q̃ fuãt i alijs matrib⁹. Unde ãt fui v̄t⁹ formatiua ana semie pris an virtute dei nihil ad mrẽz ptinet. Qr ñ pl⁹ ẽ mater si format ã naĩa q̃z si p miraculũ. No enĩ mulier⁹ ita ptinet ad ollã d ita formata z virtute dĩ q̃z si formaret p manũ figli. Est ergo btã vgo vã mat christi. q: p miraculum cõceptiõis ⁊ natiuitatis christi nihil omissuz ẽ ex ptẽmris q̃d ptineat ad rõez maternitatis. Et h ẽ cõ valẽtinũ manicheũz ⁊ nestoriũ ⁊ plures alios hereticos. Et notãdũz q licet christ⁹ solã carnẽ d vgie assũpsit. ipa tñ tãtũ fuit mat hoĩs sz ⁊ mat dei. Qñ. n. aliq natura cõpetit alicui psone illud q̃d dr d nãa vificat de psona. Sed natura humana cui⁹ mater erat btã vgo ptinebat psone diuie. ergo btã virgo illi⁹ psone mat erat.

C Tertio q̃rit circa h q erãt mirãtes. Unde fuerit ista ãmiratio. Cum enĩ ãmiratio pueniat ex ignorãtia cause vt patz j. methaphice. sz btã vgo sciebat illũ puez eẽ deũ ex p̃mẽto. Joseph eciã h audierat ab ãgelo. mat j. Nõ ergo debuerũt mirari. Rñdeo dicẽdũ q ñ ãmirabant tãq̃z ignorãtes christuz deũ eẽ. sz q̃a forte i ipo p̃ncipio natiuitatis sue edocte nõ erãt d oib⁹ q circa eũ agẽda erãt. Et iõ mirabãt nouitates illas nõdũ cãm itelligẽtes. ⁊ rei exitũ scire gestiẽtes. Ul' mirabãt q ipe se alijs innotuerat q̃d ipi putabãt se solos scire. Credibile ẽ. n. eos fuisse ãmõitos occultũ hrẽ q̃d gerebat. Uñ publica fama erat q puer eẽt fili⁹ ioseph De h ergo forte mirabãt q de⁹ alijs innotescebat q̃d eis secretum habere pceperat. Uel mirabant quia sic cito notificatus erat mundo videlicet pastoribus regibus extraneis. symeoni et alijs deuotis fidelibus. Uel mirabant ex ampliori eius noticia. Diuina eni ppter sui excellentiam quanto amplius pcipiunt tanto amplius mentẽ in ãmirationem suspendunt Esa. lx. Mirabit ⁊ dilatabit cor tuũ. Quia cum cor dilatat in cognoscendo magna magis ammirat. Quia igit beata virgo ⁊ ioseph videbãt quotidie opa diuinitatis christi [illegible]abant.

D Quarto dubitat circa h q [illegible] q mirabant sup his que dicebant de illo scz puero iesu que nã sint illa. Respõdo dicẽdũz sicut dicit Origenes. Congregemus in vnum ea que de ortu Jesu dicta scripta q̃z sunt de eo. ⁊ tũc scire poterim⁹ singula digna esse miraclo. Mirabatur virgo de his que audierat de angelo in annunciatione ab Elizabeth in salutatione ⁊ Iohannis exultatione. Item mirabatur ipa et Joseph de exultatione angeloruz nato christo. Itẽ de cantico nouo. Item de aduentu pastorum. Item de reuerentia magorum. Item de laude symeonis. Que omnia fuerunt ammiratione digna. Et nota q paulo sup dictum q maria cõseruabat oĩa verba hec cõferẽs ea in corde suo Hic vero dicit q mirabat sup his q̃ dicebãtur de illo. Ex cõseruatione bonoz oĩt noticia. Ex ãmiratione aũt diuinoz oĩt reuerẽtia. Btã aũt

tem virgo habuit pfundam vboꝝ christi intelligentiã. q2 ea ꝯfuabat ⁊ sũmã ad eũ habuit reuerentiã q2 ãmirabat. Quã autẽ intelligẽtiã ipa habuerit p2 i annũciatiõe cũ dixit. Ecce ãcilla dñi quãtã etiã reuerẽtiã habuerit p2 cũ inuẽto filio dixit Luc. ij. Fili qd fecisti nobis sic. Itẽ cũ ministrio nuptiaꝝ dixit. Quecũqz dixerit vob facite

Secunda pars euangelij LXXXI

Et benedixit illis symeon. et dixit ad mariam matrẽ ei⁹. Ecce posit⁹ ẽ hic in ruinã. et in resurrectionẽ multoꝝ in israel et in signũ cui cõtradicetur. Et tuã ipsi⁹ aiã3 pertrãsibit gladi⁹. vt reuelentur ex multis cordib⁹ cogitationes. A

Scda ps in q̃ describit Symeonis bñdictiõ ⁊ futuroꝝ reuelatio. Et habet dua opera. In prima ponit symeonis bñdictio cũ dixit Et bñdixit illis symeon scz christo marie et ioseph. Nota q2 iste sciũs symeon venit in spũ in tẽplũ cũ puer portaret in tẽplũ. Et ex amore pueri quez gestabat in vlnis bñdixit parentib⁹. Sicut illa mulier q̃ dixit Luc. xj. Beat⁹ vẽter q te portauit. bñdixit matri pter filiũ. Sicut ecõuerso plerũqz benedicunt filij pp̃ parẽtes Thob. vij. Bñdictio sit tibi fili mi. q2 boni et optimi viri fili⁹ es. Et aduerte q2 gratani est acceptãda ista bñdictiõ quedabat a sene iusto venerãde autoritatis. Amãde eni sũt benedictiões taliũ. sicut etiã eoꝝ maledictiones timẽde. Nã cum illuderẽt pueri hebreoꝝ helizeo. d. Ascẽde calue. ascẽde calue. Ipe q3 malediceret eos in noie dñi. due vrse egresse de saltu deuorauerunt ex eis. xlij. vt legit quarto Reg. ij. Sz diceret aliqs cũ apls dicat Heb. vij. Sine vlla tradictiõe qd min⁹ ẽ a m[illegible] benedicit. Et cũ symeon nõ fuerit maioris meriti q3 christ⁹ vel maria. videt q illis nõ debuit benedicere. Ad qd dicẽdũ. q nõ ẽ incõueniẽs aliqm psonã ẽẽ minorẽ alia merito ⁊ maiorem ẽẽ officio. Vñ maior officio ⁊ minor merito põt dare bñdictiõem maiori sm meritũ et minori sm officiũ. Et sic licet virgo fuerit maior symeone merito. fuit tñ minor officio. sexu et etia3 etate. Vel etiã aliter. Q2 bñdictiõis illius formã nõ habem⁹ expssam. possumus dicere q est duplex benedictio. Una creationis vel gratie donationis. Alia laudatiõis siue grãru3 actionis Primo mõ de⁹ bñdixit creaturã. Q2 bñdicẽdo causatur ea illud p q̃ bñdicit. s. eẽ vel grã3 vel talẽ vl talẽ efficaciã. Sũo etiã ministri ecclie bñdicũt aquã ⁊ sal et silia. Sz bñdictiõe laudis ⁊ grãru3 actiõis de⁹ a creatura bñdicit. Sic d2 Dan. iij. Bñdicite oĩa opa dñi dño. laudate ⁊c. Et tali bñdictiõe forte symeõ bñdixit christo ⁊ parentib⁹ suis

Notandũ aũt q symeon añqz pphẽtaret primo fecit bñdictiõe3. Tũ ad ꝯsolatiõe3. Tũ ad cõfortationẽ. Tum ad cõmẽdatiõnẽ. ne passio p̃dictõ turbet. ne terreat. ne credat culpa primoꝝ pẽtuꝝ esse in causa. Vel iõ bñdixit. q2 vt signaret qi esset suntipleret bñdictiões patrũ. pp̃ter qd etiã tã ab angelo q̃3 ab elizabeth dicta fuit bñdicta. B

Deïn describit Symeõis pphetia siue futuroꝝ reuelatio cũ dicit Et dixit ad mariã Et nota q q2 in ioseph patris silitudo erat qa christi nutritor. iõ nõ est puat⁹ cõmuni parentũ bñdictione. Maria vero q2 ei⁹ vẽa mater erat ad eã singulariter se vẽit reuelãdo ei occultoꝝ presagia. Cognouit eni illo docẽte quẽ gestabat in vlnis diuinũ illud nõ ẽẽ ex ioseph sed ex vgine. Iõ ad eã dirigit sermonẽ. d. Ecce Ubi aduerte qd senex symeon cõuenit in grã pphetie cũ iohãne baptista. eo q vterqz dicit christũ ẽẽ pñtẽ quem alij pphete dixerũt ẽẽ futuꝝ. Dñ ergo dic Ecce posit⁹ est Hec pphetia cõtinet tria q̃ pphete de christo p̃dixerãt ac ꝓ h symeon oñdit eũ ẽẽ christum. Prophete eni inter alia spẽaliter de christo dixerant tria. scz q ipe deberet nos a peccatis liberare. Vñ vn⁹ ex eis dixerat. Veniet dñs q pijciet in pfundũ maris oĩa peccã nr̃ã. Itẽ q deberet cõtradictiõe3 hereticoꝝ ⁊ maloꝝ hoĩu3 sustinere. Vñ in psona eoꝝ dicit Sapiere. Venite cogitem⁹ cõtra eũ cogitatiões. Itẽ q se deberet pro nobis in morte dare. Vñ de sua passiõe multa dicta sũt Sap. ij. Esa. liij. Et in multis alijs locis Et sm hec pphetia ista habet tres ptes. Q2 primo dicit de peccãtoꝝ deletiõe. Scdo de cõtradictione. Ibi Et in signũ cui cõtradicet Tertio de passione ei⁹. Ibi [illegible] tuã ipi⁹ aiam Dic ergo primo posit⁹ ẽ i. statut⁹ vl p̃ordinat⁹ ẽ a deo infãtul⁹ i ruinã s. vitioꝝ ⁊ in resurrectiõem vtutũ mltoꝝ s. hoĩ3 imo oĩu3 q̃ntũ i see tũ i israel. i. hõ patꝝ credẽtiũ. Nota q xp̃s ꝯstruxit regnũ peti pp̃ qd d2 posit⁹ i ruinã Ruit n. supbia i ei⁹ hũilitate. Ruit auaricia i ei⁹ paupertate. Ruit inuidia i ei⁹ benigtate. Ruit gula in ei⁹ sobrietate. Ruit luxuria i ei⁹ castitate. Ruit ira i ei⁹ patiẽtia. Ruit accidia in ei⁹ labore ⁊ vigilia. Et sic xp̃s ꝯstruẽdo regnũ vtutũ destruxit regnũ vitiorũ C Alr̃ pt expõi h lrã vt dicat q xp̃s sit posit⁹ in ruinã maloꝝ hoim. puta ĩfideliũ tã iudeoꝝ q̃3 hereticoꝝ. q2 i ip3 ĩpingẽtes tãq3 i lapidẽ offẽsiõis ⁊ petrã scãdali corruerũt. vt d2 j. pet. ij. Et i resurrectionẽ bonoꝝ qui ipm receperũt p3 de Ioh. j. Sic aũt exponendo aliter est positus in ruinã. aliter in resurrectionẽ. Quia in ruinã

fuit solum occasionaliter sz in resurrectōnē cau saliter. Deus enī nemini est causa ruine. licz possit eē occasio. nō quidē data sz accepta Est tamē cā pene subsequentis. q̄niam christo coopante ruit synagoga iudeoꝝ. cessauit ritus eorum. cessauit regnū eoꝝ ⁊ sacerdotiū. ⁊ ipi in oēm regionem sunt dispsi. Ruerunt etiā heretici ad pnām christi sicut papiliones ad lucē cādele. Et qui ex eis nō cōuertunt̄ ruūt in dānationē eternaz. Et fm hoc dr [posit⁹ i ruinā] Vñ hec ppositō i nō dicit ordinē cause sz cōsecutiōez importat. Exemplū fm Aug. in luce q̄ licet oculos debiles turbet tñ lux ē. sic christus sp salutatorē licz plurimi peum ruant. Vel in scandalū occasionaliter vl in penā cōsecutiue. Et hoc non est ex vicio christi sed ex illorū stulticia. Officiū enī christi ē semper saluare sicut officiū lucis ē lucere. Et licz lux lucēs sit bona infirmis i ñ oculis ē noxia. nec iñ hoc est ex vicio lucis sz ex vicio oculoꝝ. Sic in pposito. Scdm pmā aūt expositionē christ⁹ causaliter est positus tā in ruinā scz viciorū q̄z in resurrectionem scz virtutū. Et vtrāqz harū expositionū tangit hyamo in omel. Vel etiā possz dici q ad lrām christus ē positus est in ruinā martirum ⁊ alioꝝ qui in hoc mūdo p christo psecutiones patiunt̄. Et in resurrectionē sanctoꝝ. de q̄bus legit̄ q multa corpa scōꝝ cū eo surrexerunt Matth. xxvij Et nota q fm pmā expositionem ⁊ illā terciam cōuenient intelligi vt nō alijs personis christus venerit in ruinā ⁊ i resurrectionē sed eisdem. Ita q eisdē q̄bus fuit ruina fuit et resurrectio. Vñā fm Chrysto. Cū sirph⁹ hūilis efficitur. lascui⁹ cast⁹. auarus mīsicors. ⁊ ita de alijs. tūc in eadem psona ē ruina vicij ⁊ resurrectio virtutis. Aliter ijdem q̄ p christo sustinēt ruinam in mūdo. resurgēt cū christo in pmio. B

Deinde cū dicit [⁊ in signū] pphetat de christi cōtradictiōe. q videlicet iudei heretici et alij infideles ⁊ puersi ei ꝯtradicere d̄bebāt. ⁊ q ad hoc adeo posuius sint hi mūdo. tāq̄z signū ad sagittam. vt q̄libet q̄si p libito in eū iaculum mitteret Dicit ergo [Et in signū] sup. posu⁹ ē [cui] scz signo [cōtradicet̄] ab infidelib⁹. Ubi notādū fm Aug. q in oib⁹ que d̄ christo narrant̄ a fidelib⁹ cōtradictiōez passus ē ab incredulis ⁊ falsa. Et q̄ dē de eo dicim⁹ q ipe sit ver⁹ de⁹. Cui ꝯtradixit arrianus. Itē ē ali⁹ a patre in psona. Cui cōtradixit sabellin⁹. Item dicim⁹ q est de virgine cōceptus ⁊ natus. Cui cōtradicit iudei cherintus ebyon ⁊ fotinus. Item q est vna psona i duabus naturis s̄sistens Cui cōtradixit nestorius qui in christo geminauit psonas. Et euitces qui cōmiscuit ⁊ ꝯfudit naturas. Item q verā carnē passibilem habuit. Cui cōtradicit manicheus ⁊ valentin⁹. Item dicimus q fecit mirabilia diuina virtute cum ipse sit deus. Cui cōtradixerunt iudei dicētes. q in beelzebub pncipe demonioꝝ fecit talia. Matth. xij. Item dicimus q doctrina sua attestabat̄ eū esse deū. Joh. vij. Nūq̄z locut⁹ est sic homo. Cui cōtradixerunt iudei dicentes. Testimonium tuū non est verū Johannis. viij. Item dicim⁹ q ipe saluauit gen⁹ hūanum. Cui cōtradixerūt iudei dicētes [Alios saluos fecit seipsum nō pōt saluū facere Matth. xxvij. Item dici⁹ eū resurrexisse a mortuis. Cui ꝯtradixerūt iudei dicētes Quoniā discipli ei⁹ nocte venerūt ⁊ furati sūt eū custodibus dormiētib⁹. Et sic de multis alijs in q̄b⁹ christ⁹ cōtradictores habuit cōtra se latrantes. De q̄b⁹ ipe cōquerit̄ in ps. xxvi. Insurrexerūt in me testes iniqui et mētita est iniquitas sibi. Potuit enī christ⁹ īpugnari sed nō potuit expugnari vt ait btūs Aug⁹. Sic igit̄ christus fuit in signū cōtradictiōis positus sicut signū ad sagittā. Alio modo dr signū contradictiōis. Signū enī inducit̄ grā alicui⁹ significādi. Et tūc illi signo cōtradicit̄ q̄ñ negat̄ istud eē qd signū demōstrat. Sicut circulus ponit̄ i signum vini. Cui ꝯtradicit̄ q̄ñ negat̄ ibi eē vinū Sic christus in tota vita sua ⁊ doctrina gessit signum diuinitatis. Sed infideles ei contradixerunt negātes eum eē deū. Aliter fm basilium. signū cōtradictiōis dr crux. de q̄ dr q Moyses fecit serpentē eneū et posuit eum p signo. Hoc signū dicit̄ cōtradictiōis. Q2 q̄busdaz videt̄ ridiculosū et horribile vt iudeis et gētib⁹. Vñ. j. Coz j. Nos pdicā⁹ christū crucifixū iudeis q̄dē scādalū gētib⁹ v̄o stulticiā Alijs v̄o videt̄ valde verendum et amabile vt christianis. Alii fm Gregorium Naz. Signū dr ipe christus tāq̄z supra naturam existens ⁊ autor signoꝝ. C Deinde cū dicit [Et tuā ipius aīam] pphetat Symeon de christi passiōe. d [Et tuā ip̄i⁹ aīam] Hoc verbū q̄dā intelligūt de aīa christi. vt sit sensus. Q2 aīam ipius christi ptrāsiuit gladi⁹ doloris i sua passiōe. Noīe aūt gladij ītelligunt̄ q̄cūqz arma d̄ ferro vulneratiua. vt ensis mucro lancea cultell⁹ ⁊ silia. Et dr gladi⁹ ptrāsire aīaz q̄ñ q̄s vulnerat̄ ad mortē. Et tūc expōit lrā sic. Et tuā o virgo ip̄i⁹ filij tui aīaz. i. aīaz filij tui quā ⁊ tuā dico q2 eā diligis vt tuā. ptrāsibit gladi⁹. s. passionis. Alij ītelligūt d̄ aīa btē v̄gīs Et tūc exponūt sic O v̄go [tuā ip̄i⁹ aīaz] i. aīaz tuā p natās quā et dico ipsius filij tui per graciam ⁊ amorem. sicut duo intime se amātes dicunt̄ hēe aīaz vnā. hanc inq̄z aīaz tuā ptrāsibit gladi⁹. Sz tūc queritur q̄s fuerit ille gladius. non enim fuit materialis

Quia vt dicit Orige. Nulla historia docet btā; mariā ex hac vita gladij occisione migrasse ppi pue cū non aīa sed corpus ferro soleat interfici. Et ideo dicit Amb. hoc intelligendū de gladio spūs qd ē verbū dei. Eph. vj. Viu⁹ n. ē sermo dei et penetrabilior oi gladio ancipiti. ptingēs vsqz ad diuisionē anime ꝛ spūs Heb. iiij. Et qꝛ beata virgo nō fuit ignara mysterij celestis imo non cazoptime habuit pfundorū mysterioꝝ fmōis diuiniod de gladijs aīam eius ptrāsisse. Et pōt di ci fm Bern. Qꝫ ille gladi⁹ maxime fuit illō ver bum diuinū christi in cruce dicēns. Mulier ecce filius tu⁹. Illo enī verbo cognouit se separari a christo et infelicem cepit p filio suscipere cōmutationem. Vñ Bern. O qualis inquit cōmutatio. seruus p dño. discipul⁹ p magistro. homo purus p dei filio tradit̄. Aliter etiam dicitur ꝛ magis cōmuniū q nō intelligit̄ de gladio corporalis passionis sed de gladio cordialis cōpassionis ꝛ doloris quē virgo habuit in filij sui passione in tātum ac si ipa met pependisset in cruce Vñ Bern. in psona virginis filiū alloquens sic dicit Si pateris patior. si moreris morior. si cruciaris crucior. Item Bern. vgīnē alloquēs sic inquit. Dū pforat̄ lancea ille tu⁹ iesus. omniū quidem sed spēaliu tu⁹. ipius aīam nequaqꝫ gladius ptrāsiuit. quia iā expirauerat. sz tuā. Vnd te plus qꝫ martirem pdicam⁹. Vñ ꝛ Hiero. dicit. Qꝫ quia mēte virgo passa est pl⁹ qꝫ martir fuit Dicit etiā Dam. Qꝫ dolores qs pariēs effugit tpe passionis sustinuit. Itē dicit Aug⁹ in fmōe q legit̄ feria tertia in pasca. Illa inqt pia mat btā virgo īmani dolore eiulans pectora delicata cōtundens. ita ipa viscera oīaqꝫ fatigauerat mēbra. vt iam in excessu deficiens. vix puenire potuisset ad christi funus. Sed cōtra istā expositiōez instat̄ sic. Cum enī btā virgo maria nouerit omnia mysteria dñice passionis. puta q erat p hoc humanū genus redēptur⁹ ꝛ q erat resurrectur⁹ ꝛc. nō videt̄ q tātū dolorem habuerit maxie cū tanta passio nō cadat in animū tā cōstantem ꝛ virtute pfectissimū. sicut fuit anim⁹ btē vginis. Nō enī est dubiū ipam atingisse ternā ꝛ quartā etatem spūalem hoīs interioris. Vñ habes infra in sermone de septuage. Et ideo picture que de hoc solent fieri qño btā virgo ploret ꝛ plāgat capillos trahat ꝛ quasi cadēs teneat̄ ꝛ hmōi vident̄ vane. Cū euāgelium dicat eā stetisse iuxta crucem. Cum mī plorātium ꝛ merentiū potius sit sedere vtpote resolutis virib⁹ ex dolore ꝛ spūtibus vitalib⁹ recurrētibus ad cor exterioribus mēbris relictis. Vñ dicit̄ in ps. Sup flumia babilonis illic sedim⁹ ꝛ fleuim⁹. Ad qd respondet Orige. in omel. hui⁹ euāgelij. Qꝫ licet vgo nō dubitaret christū sicut dei filiū ppria voluntate mori ꝛ mortem ipam eē deuicturū. Ex sua tñ carne pcreatū nō sine doloris affectu potuit videre sic ignominiose tractari ꝛ crucifigi. Nec tñ dolor ille cōpassiuus ita rōnem ei⁹ obfuscabat vt qcqꝫ inordinatū in gestib⁹ suis ostēderet. Vñ ad id qd obijcit̄ de pictura pōt dici sic dicit Oratius. Pictoribus atqꝫ poetis qdlibet addendi semp fuit equa ptās. Nec tñ vane ꝛ false sunt tales picture. Tant⁹ enī dolor in sui natura habet tales extēsiones mēbroꝝ ꝛ casū inducere. ꝛ huic rñdet pictura. sed virtutis īmēsitas talem impetum moderat. Et sic intelligēdū est qd btūs Augustin⁹ dicit in libro de q̄stionib⁹ veteris ꝛ noui testamenti. Aut enī q virgo stupore quodam in morte dñi dubitauit. videns dei filiū sic vsqꝫ ad mortē crucis humiliatū. ꝛ sicut gladi⁹ ptrāsiens iuxta hoīem timorē facit. nō pcutit. ita ꝛ dubitatio mestitiā fecit nō tñ occidit. qꝛ nō sedit in aīo sz ptransijt quasi p vmbrā. Hec btūs Aug⁹ Ex oībus his cōcludit̄ q btā virgo dolorē q̄dez magnū habuit fm hoīem exteriorē sz vsqꝫ ad interiorem hoīem dolor ille nequaqꝫ puenit q̄ etiam interior homo dolorē in sensualitate repressit ꝛ tpauit in tātū. vt nihil in verbis vel factis suis ostēderet qd eēt irrōnabile aut indiscretum Et nota q verbū dubitatiōis non accipit ibi beat⁹ Aug⁹ p hesitatione in fide. cum fides in ipa sp illesa pmansit. sz accipit̄ p quadā timorosa trepidatione sicut ibi ī orōe. Respice qs dñe sup ꝛc. p qua dñs noster nō dubitauit manib⁹ tradi nocentiū ❡ Moraliter nota q multiplex est gladius. Prim⁹ ē peccatorū. ps. Gladiū euaginauerūt pctōres. Et hic subdistinguit̄. Est. n. gladius rancoris in corde. ps. Gladi⁹ eorū intrat in corda ipoꝝ. Itē detractiōis in ore. ps. Lingua eorū gladius acut⁹. Itē psecutiōis in ope Exo. xv. Euaginabo gladiū meū. interficiet eos manus mea. Itē est gladi⁹ heresis diuidens ab vnitate fidei. Prouerb. v. Lingua eius acuta quasi gladius biceps. Scdō est gladi⁹ iustorum Cant. iij. En lectulū salomonis ꝛc. Et post. Omnes tenētes gladios. Et hic subdistinguit̄. Est enī gladius doctrine Heb. iiij. Viu⁹ ē fmo dei ꝛ penetrabilior oī gladio. Itē mortificatiōis carnis Exo. xxxij. Ponat vir gladiū suū sup femur suū. ite et redite de porta vsqꝫ ad portā per medium castroꝝ ꝛ occidat vnusqsqꝫ fratrē suū ꝛ amicū ꝛ pximū suum. i. sororē. ꝛ familiarē voluptatem. Itē compassionis caritatis Ezech v. Fac tibi gladiū acutum radentē pilos. Et seqt̄. Et duces eum p caput tuū ꝛ barbā. Hic gladi⁹

est caritas qua superflua radũt et pauperib' erogant. Itẽ ẽ gladi' discretiõis siue iudicij. Apoc. j. Ex ore eius gladi' ex vtraqz pte acutus exibat. Item diuisionis hũani desiderij. Mat. x. Nõ veni mittere pacẽ sz gladiũ. Terti' est gladius plator. ps. Exultatiões dei in gutture eoz z gladij ancipites ĩ manib' eoz. Et hic subdistinguit. Est enĩ gladi' vindicte ad terrorẽ. ij. Mach. xv. Accipe gladiũ sanctum mun' a deo in q̃ deijcies aduersarios ppli mei israel. Item tutele ad protectionẽ. j. Mach. iij. Protegebat castra gladio. Item auctoritatis ad execution ẽ Ro. xiij. Nõ sine causa gladiũ portat. Itez cõdescẽsiõis Mat. xxvj. Mitte gladiũ tuũ in vaginam. Quartus est gladius diuin' quẽ dñs vibrabit ad cõminationẽz malor. ps. Gladiuz vibrabit. Itez exacuet ad interfectionẽ dãnatorũ Deut. xxxij. Si acuero vt fulgur gladiũ meum z arripuerit iudiciũ manus mea. reddã vltionẽ zc. Item eleuabit ad gloriam beator. Ibidẽ. xxxiij. Scutum auxilij tui z gladius glorie tue deus tu'. Gladius primus scz pctõr locũ hic habet q̃ aĩam christi. De vitã eius corpalẽ ptrãsiuit in sua passione et aĩam virginis in cõpassione ¶ Sequitur vt reuelent. Ubi symeon subdit qddã ex primis consecutũ. Ex eo enĩ q christ' positus ẽ in ruinam z in resurrectionẽ et in signũ z passionem vt dictũ est cõsecutũ est h q multor cogitatiões sunt manifeste. Et hoc est q dicit vt reuelent ex multis cordibus cogitatiões. Et nota q ly vt nõ ponit hic causaliter. Nõ enĩ ppter hoc principaliter pati voluit christus vt reuelarent cogitationes hoim. Sed ly vt tenet hic cõsecutiue. Q: h q est reuelari cogitatiões secutũ est ad passiõez christi. Sicut si dicerẽ. Exiui ad campos vt caperer ab hostibus. Capi ab hostibus nõ fuit de intentiõe mea sz qddam cõsecutũ ad exitũ meum Et est sũlis mod' loquẽdi cũ dicit sepius in euãgelio. Hoc factũ est vt implerent scripture. Hec enĩ nõ fuit principalis intentiõ christi q talia fecit vel passus est vt implerent scripture. Sed post q̃ talia euenerũt cõsecutiue scripture sũt implete. Nõ enĩ pphetia est cã euẽtus rei sz ipa res est cã pphetie ¶ Notãdũ aũt q occulta cogitationũ reuelata sunt p christũ multipliciter. Uno mõ sicut p op' patz cogitatio. Nã in hoc q e cõtradictiõis z passionis christi. patuit malicia sacerdotũ odium iudeor. duricia ppli. inconstantia pylati. auaricia iude. pusillanimitas petri z aliorum aplor. militũ nequicia. christi cõstantia et patiẽtia et sic de alijs. Alio mõ q intentiões antiquor patz de christo que latebant in scripturis. tũc patebãt videlicet q: qd expectabãt tũc manifestum fiebat. Tertio mõ sic. q: maliciã pharizeorũ christus sua pdicatione detexit. v. Mat. vij. Attendite a falsis pphetis zc. Quarto q: meditatiões discipulor nõ recte opinãtiũ de christo nũc fuerũt reuelate z emẽdate. qñ post ambiguitatẽ superuenit eis certitudo christo resurgẽte z eis dicẽte Luc. vlt. Uidete man' meas z pedes meos quia ego ipse sũ. Quinto q: fm Orige. cogitatiões male hoim reuelate sũt p passionis vt occideret eas ille q̃ p nobis mortu' est. q: diu enĩ occultant nõ pñt sanari. Et si nos reuelauerimus peccatã nostra nõ solũ dõ sz etiã his q̃ possũt mederi vulnerib' nostris delebunt peccatã nostra. Sexto quia p christum cogitationes oĩm reuelabunt in iudicio. j. Cor. iiij. Ueniet dñs q̃ illuminabit abscõdita tenebrar. z manifestabit cõsilia cordium.

Tertia pars euãgelij. LXXXII

Et erat anna prophetissa filia phanuel de tribu aser. hec processerat ĩ diebus mltis. et vixerat cũ viro suo ãnis septem a virginitate sua. Et hec vidua vsqz ad ãnos octogitaquattuor erat. que nõ discedebat a templo. ieiunijs et obsecratiõib' seruiẽs die ac nocte. Et hec ipsa hora superueniẽs cõfitebatur domino. et loquebatur de illo oĩbus qui expectabãt redẽptõz israel ¶ Tertia ps euãgelij in qua ponit Anne de christo pphetica locutio. Ubi notandũ q decebat christũ testimoniũ habere ab omni genere psonarũ. vt inexcusabiles sint qui nõ credũt euãgelio. Unde christus habuit testimoniũ diuinũ. angelicum. z humanũ. Et quãtũ ad simplices z pfectos in vtroqz sexu. vt ostẽdat q vterqz sexus a d redemptionẽ spectabat sicut vterqz ceciderat. Unõ vt nihil desit ad firmitatẽ testimonij. christ' natus habuit testimoniũ multiforme scz a natura diuina Math. iij. z xvij. z Mar. j. z Luc. iij. Hic ẽ filius meus dilectus. Item a natura supcelesti. f. angelica Luc. ij. Facta ẽ cũ angelo multitudo celestis Itẽ a natura celesti scz stella Mat. ij. Uidimus stellã ei' in oriẽte. Itẽ a natura subcelesti scz humana. Et hoc de oĩ statu. De statu quidez simplici z virili sapiẽte vt magi. Mat. ij. Ecce magi ab oriente venerũt. Itẽ de statu senili masculino vt symeon Lu. ij. Et venit in spũ in tẽplũ. Itẽ de statu senili feminео. vt hic de anna. Itẽ de statu infantili vt pueri q̃ nõ loquẽdo sz moriẽdo eũ ꝯfessi sũt Mat. ij. Mittẽs occidit multos pueros. Disiungit natura. oĩs sex' et oĩs etas christo

nascenti testimoniũ phibuit. q ipse debebat reparare oĩa. Vñ ꝛ pueris in tẽplo clamantib⁹ et phariseis reclamãtib⁹. dictũ ẽ Lu. xix. Si tacuerint hi lapides clamabũt. Igit̃ de testimonio b⁹ sancte femine tria hic describunt̃. Primũ est ꝑpheťatis autoritas. Scđm est testificãtis sanctitas. Ibi [Et vixerat cũ viro suo] Tertiũ est testimonij celebritas. Ibi [Et hec ipsa hora] Autoritas aũt ꝑpheťatis cõmẽdat̃ a q̃nq;. Primo a nomĩe grãte. Unde dicit [Et erat anna] que interptat̃ in qua est grã. Et ṽe graciosa fuit hec mulier. q̃ vna de trib⁹ mulierib⁹ que legunt̃ de christo ꝑpheťasse. Vñ ait Amb. Prophetauerat copulata coniugio. s. elizabeth. ꝑphetauerat virgo scʒ maria. debuit etiã vidua ꝑphetare. ne cuiusq; cõfessio deeẽt aut sexus. Scđo cõmendat̃ a ꝑphetie dono. Vñ dicit [ꝑphetissa] Et hꝫ est magnũ donũ. Et ꝑ illo tpe in iudeis ꝑpl's nullum habuit ꝑpham nisi hãc feminã. Tertio cõmẽdat̃ ab origine q̃ [filia phanuel] qđ interpretatur facies dñi. Et ipsa vidit faciẽ dñi quã desiderauerat videre ꝑpha. d. Oñde faciẽ tuã et saluierim⁹. Quarto cõmẽdat̃ a tribu seu ꝑgenie q̃a [de tribu aser] qui inter patriarchas fuit octauus. ꝛ significat b̃itudinẽ resurrectiõis que erit in m̃di etate octaua. Vñ et aser interptat̃ beatitudo. De quo Geñ. xlix. Aser pinguis panis eius ꝛ ꝑbebit delicias regibus. Quinto commendatur a venerãda senectute cũ dicit [Hec ꝑcesserat] vł virtute in virtutẽ [ĩ dieb⁹ multis] glo. i. puecte etatis erat. Et sicut ꝑcesserat etate tpis ita ꝛ maturitate moꝝ Prouerb. iiij. Iustoꝝ semita quasi lux splẽdẽs ꝑcedit. ꝛ crescit vsq; ad ꝑfectũ diez. Sed cõtrariũ videmus in aliquib⁹ qui postq̃ senescunt efficiunt̃ sicut pueri moribus ꝛ vitijs De quibus Esa. lxv. Puer centum annorum morietur ꝛ peccator centũ annoꝝ maledictus erit. Et vere maledictus q̃a senex in annis dũ peccare nõ poterit iunioib⁹ peccãdi materiã tribuit. B Deinde cũ dicit [Et vixerat] describit testificãtis sanctitas q̃ ad duo. Primo q̃ ad statũ cõiugalem. Scđo quo ad statũ vidualez Ibi [Et hec vidua erat] Quo ad statũ cõiugalem cõmendat̃ eius sãctitas a quattuor cõdicionib⁹ ꝯmẽdabilib⁹ ĩ m̃rĩmoio. Prio eĩ dꝫ eẽ int̃ cõiuges pacifica cõuersatio. Vñ Ecc. xxv. In tribus placitũ est spũi meo que sũt ꝓbata coraʒ deo ꝛ hoĩbus. Concordia fratrũ ꝛ amor ꝓximorum ꝛ vir ꝛ mulier sibi bñ cõsentientes. Tale fuit matrimoniũ istius scẽ mulieris de q̃ dicit̃ [Et vixerat cũ viro suo] quia si nõ fuisset int̃ eos pax et cõcordia nõ fuisset vita sed mors. Unde Ecc. xxv. Cõmorari leoni ꝛ draconi placebit. q̃ʒ habitare cũ muliere nequã. Et hoc idẽ intelligendũ est de viro. Scđa cõdicio matrimonij est fides thori vt mulier nulli alij misceat̃. Unde de muliere frangente fidẽ thori dicit̃ Ecc. xxiij. Oĩs mulier relinquẽs virũ suũ ꝛc. erit dedecus eius eo q̃ nõ intellexit timorez dei. Sʒ de ista scã muliere d̃r q̃ [vixerat cũ viro suo] nõ alienis. Tertia cõdicio matrimonij est fedus ꝑpetuũ. qđ non soluit̃ nisi morte interueniente. i. Coꝛ. vij. Mulier alligata est legi quãto tpe vir ei⁹ viuit. Q, si dormierit vir eius liberata est a lege viri. Imo ex quo matrimoniũ cõsũmatũ est. dato q̃ cõiuges separent̃ ab inuicẽ licentiati ad religionis ingressum. semp tñ matrimoniũ ꝓmanet inuiolabile. Ita q̃ viuente altero nunq̃ põt eoꝝ aliq̃s alteri copulari. Tale fuit matrimonium isti⁹ sancte mulieris. de qua dicit̃ q̃ [vixerat cũ viro suo septem annis] Quarta cõdicio decorãs matrimoniũ est carnis integritas. Licet enĩ vidua possit nubere. tñ nõ est ita decoꝝ matrimoniũ sicut virginis. Vñ nõ dat̃ eis annul⁹ aure⁹. nec bñdicũt̃ eoꝝ nuptie. nec vir ducens corruptã pt̃ ꝑcedere ad sacros ordines. Sed matrimoniũ istius scẽ mulieris habuit carnis integritatem. Unde dicit [a virginitate sua] glo. i. a tpe amisse ṽginitatis. C Deinde cũ dicit [Et hec vidua erat] describit̃ testificãtis sanctitas quo ad statũ vidualez. In q̃ ꝯmẽdabilis oñdit̃ in septẽ ꝯdicionibus. que requirunt̃ ad ꝑfectionem status vidualis. Prima est vt speret in deo. Mulieres enĩ desolate maritis plurimas cõsueuerũt pati molestias. de quib⁹ ad nullũ ꝑñt nec debẽt recurrere nisi ad solum deũ. q̃ suscipit pupillũ ꝛ viduã. ꝛ viã pctõꝝ dispdet. Vñ. i. Thy. v. Que vere vidua ẽ ꝛ desolata speret in dñm. Talis fuit hec mulier d̃ qua dicitur [Et hec vidua erat] subaudi vera. Scđa ꝯdicõ est q̃ debet habere etatis maturitatem. Vñ. i. Thymo. v. Vidua eligat̃ nõ min⁹ q̃ʒ. lx. annoꝝ que fuerit vni⁹ viri vxor. Et hoc ideo. quia piculosum est cõuersari cũ viduis adolescẽtib⁹. Vñ aplŝ ꝑcepit thymotheo dicẽs. Adolescẽtiores aũt viduas deuita. i. Thymo. v. De ista aũt scã muliere dicit̃ q̃ [erat vidua vsq; ad annos octogitaquattuor] Tãto enĩ tpe ꝑmansit in viduitate. Q, cũ ipsa fuerit septem annis in cõiugio. Et q̃ñ matrimonio copulabat̃ saltim habuit. xiij. annos. Et sic patet q̃ erat annoꝝ centũ ꝛ quattuor. Tertia cõdicio est q̃ vidua debet frequẽtare ecclesiam. Est enim quasi media monacha. Qđ demõstrat ligatura capitis vestiũ coloꝛ obscur⁹ ꝛ cetera multa. ꝑ q̃ oñdit se ex magna ꝑte renũciasse delicijs mundanis. Talis enĩ erat hec scã mulier d̃ qua dicit̃

q̄ nō discedebat de tēplo] B Moraliter ſm glo. Anna nō recedebat de templo. cū fidelis aīa semp ſtudet caſtum ꝛ imaculatum templū ſui corpis cuſtodire. Hinc pcipit ſacerdotibus veteris teſtamenti vt tpe miniſtratiōis iugiter maneant in ſanctis. q̄tenꝰ aīa que deo miniſtra re cepit nō quieſcat a bono. Q, aūt dicit nō diſcedebat ad lrām nō eſt intelligēdū ſm glo. ꝙ ab horam nō diſceſſerit. Nō eīz ibi dormiebat de nocte. ſed hoc dicitur quia frequens ibi erat.

Quarta condicio eſt. ꝙ vidua debet vaca re ieiunijs ꝛ fugere mūdi delicias. cōtra libidinē carnis. exēplo iudith. que habebat ſupra lūbos ſuos cilicum ꝛ ieiunabat oībus diebꝰ vite ſue. Judith. viij. Naʒ vt dicit aplˢ. j. Thy. v. Vidua que manet in delicijs viuēs mortua eſt. Iſta āt ſcā mulier vacabat ieiunijs vt h̄ dicit̄. Quita cōdicio eſt ꝙ vidua debet orōnibꝰ inſiſtere Vn̄ j. Thymo. v. Vidua inſtet obſecratiōibus die ac nocte. Eſt aūt obſecratio orō cū obteſtatione vel adiuratiōe p ſacra. Sicut cuʒ dicimꝰ. Per crucem ꝛ paſſionem tuā libera nos dñe. Et iterū cū dicimus Per dñm noſtꝝ ieſū chriſtū ꝛc. Et eſt talis oratio efficaciſſimū genus impetrandi Tali mō hec ſcā mulier orauit. Vn̄ dicit̄ obſe crationibꝰ] Forte obſecrauit aduentum chriſti in carnē. queadmodū orauit Moyſes Exo. iiij Obſecro dñe mitte quē miſſurus es. Sexta cōdicio eſt ꝙ vidua debet eē obſequioſa idigen tibus in opibus vite actiue. Vn̄ j. Thy. v. Vi dua eligat ꝛc. in opibus bonis teſtimonium ha bēs ſi filios educauit. ſi hoſpicō paupes recepit ſi ſcōꝝ pedes lauit. ſi tribulationem patiēntibus ſumminiſtrauit. ſi omne opus bonū ſubſecuta eſt. Talis fuit iſta ſcā mulier de qua dicit̄. ꝙ erat ſeruiēs] ꝙ nō tātū intelligit̄ de dei ſeruitute que eſt religio. ſed etiā de ea q̄ eſt pietas. q̄ ad oīa vti lis eſt vt dicit aplus. j. Thymo. iiij. Septima cōdicio eſt ꝙ vidua debet in bonis tpalibꝰ con tenta manere. quia mulieres nupte cogitāt que ſūt mūdi ꝛ quō placeāt viris ſuis. j. Coꝛ. vij. Que ergo libera ē ab illa lege viri. talis debʒ die ac no cte meditari in lege dñi et exercitari in opibꝰ ſu pra dictis. Sic fecit iſta ſcā mulier de qua dicit̄ ꝙ agebat oīa bona ſupꝛa dicta die ac nocte Sic non fecit Thamar vidua her filij Jude. Que licet aliquo tpe in viduitate pmanſiſſet. depoſitis veſtibus vidualibus induta eſt terſtro. id eſt. velamine quo vtunt̄ mulieres arabie. ꝛ cōmiſit inceſtum vt legit̄ Gen̄. xxxviij. Sed iſtā ſcāʒ vi duā annā Orige. de p̄dictis virtutibꝰ cōmēdās ac p hoc alias inſtruēs ſic ait. Neqʒ enī ingt ſpūs ſanctꝰ fortuito habitauit in ea. Bonū enīʒ

eſt ei et piuum ſi qua pōt virginitatis grām poſ ſidere. Si aūt hoc nō potuerit ſʒ euenerit ei vt p dat virū. vidua pſeueret. Qd̄ quidē nō ſoluʒ pꝰ mortē viri. ſʒ etiā cū ille viuit debet habere i aio vt etiam ſi nō euenerit volūtas ipius ꝛ ppoſitū a dño coronet̄. Et dicat hoc voueo. hoc ꝑmitto ſi mihi humanū aliqd q̄d nō opto cōtigerit nī hil aliud faciam q̄ʒ incōtaminata ꝛ vidua pſe uerem. Juſte ergo ſcā mulier ſpūm ꝓphetandi meruit accipe. quia longa caſtitate longiſqʒ ie iunijs ad hoc culmen peruenerat. Hec Origenes

E Deinde cum dicit̄ ꝛ hec ipā hora] Hicꝰ cōmendatione ꝑſone ꝓphetātis ponit̄ teſtimo niū eius celebratas. Jō enīʒ ſm Amb. Talis hec mulier induit̄ ꝛ ſtipendijs viduitatis et mori bus vt digna fuiſſe credat̄ nūciare redemptoreʒ oīm veniſſe. Et tangunt̄ hic tria. Primo pre mittit̄ huiꝰ religioſe mulieris inopinata ſupue tio cum dicit̄ Et hec ipā hora] quia ſcʒ ſymeon loquebat̄ de chriſto tenens cuʒ in vlnis] ſupue niens] Forte et ipā venit in ſpū in tēplū ſicut et ſymeon. Et aduerte quō ſaluatoris laudes iacu cant̄. Quoniā añq̄ʒ rumor vnius deſinat. ſucce dit noua laus et gloria. Anteq̄ʒ enī angelꝰ natū chriſtum nūciaſſet paſtoribus. facta eſt cum an gelo multitudo celeſtis exercitus laudantium deum. Et añq̄ʒ paſtores ad ptū virginis accede rent. auditum eſt canticū nouū in celeſtibꝰ. Et añq̄ʒ paſtorum rumor ceſſaret ecce magi vene runt ab oriente. Et dum adhuc plena erant ho minū ora loquētium de nouitate magorū. ecce ſymeon adorat infantem Nō dum ille v̄ba fini erat. ꝛ ecce hec religioſa mulier ſupueniens cō fitebat̄ dño. Scdo ponit̄ eius religioſa cōfeſ ſio cum dicit̄ Cōfitebat̄ dño] Et erat hec cōfeſ ſio laudis et grāꝝ actionis ꝙ ipā meruit videre chriſtum natum. De tali cōfeſſione dicit̄ in p̄s. Confitemini dño quoniā bonꝰ. Et Luc. x. Con fitebor tibi pater celi et terre quia abſcondiſti ꝛc

F Tertio ſubdit̄ eius ꝓphetica locutio cū dicit̄ Et loquebat̄ de illo ꝛc] Forte nunciauit eū eē ſaluatorem ꝛ hūani generis redemptoē q̄ʒ expectabāt filij iſrael Hoc eſt ꝙ dicit̄ oībus qui expectabant redemptionē iſrael] Nota ibi ꝯ mulieris ſingulare ꝑuilegium quo ad duo. Tum quia loquebat̄ in templo cū dicat aplus Mulieres taceant in eccleſia. nō enim ꝑmitti t̄ eis loqui. j. Coꝛ. xiiij. Tum etiam quia publice loquebat̄ oībus ꝛc. Symeon aūt ꝑuate locutus fuit ad mariam ſolum. Nota etiam ꝙ euan geliſta nō ſpecificat quid loqueret̄. ſed ſatis pʒ ꝑ ex quo loquebat̄ his qui expectabāt redēptio ne iſrael. nō aliud loquebat̄ niſi ꝙ ipſe erat ille

diu desiderat⁹ qui eos redimere deberet. Pos‑
set etiam dici ꝙ symeonis testificatio explicite d'
scribit̃ et ꝑ modum p̄dicationis. Anne vero ipli‑
cite ꝛ ꝑ modū cōfessionis. hoc forte ideo q2 do‑
cere i ecclesia nō est mulierū sed viroꝝ. Thy. ij.
Attamen ꝙ ista mulier locuta est ī tēplo. fuit ex
p̄uilegio singulari. sed p̄uilegia paucoꝝ nō faci‑
unt legem. De cōmuni enī lege mulieres ī eccle‑
sia tacere debēt. G Moralit̃ nota ꝙ opina‑
tus cōcursus istaꝝ psonarum de quib⁹ fit men‑
tio in p̄nti euāgelio nō sine mysterio diuino in
stinctu factus est. Propter quod festū purifica
tionis dictum est ypapanti id est obuiannū q̄a
Symeon et Anna obuiauerūt marie ꝛ Joseph
sine aliqua cōuocatiōe. Et ideo ī die illo vniuer
saliter fit ꝓcessio. Et nos spūaliter in mēte debe‑
mus istaꝝ quatuor psonarū ꝓcessionē celebra
re. Per Symeonem qui interp̄tat̃ audiēs qui
ꝛ responsū audiuerat a spūscō mentali scꝫ reue‑
latione signat̃ verbi dei studiosa auditio. Per
Annam que interp̄tat̃ grā ꝛ que nō discedebat
de tēplo ꝛc. signat̃ crebra orō. Per Joseph q̄ int̃
p̄tat̃ appositio vel augmentū qui ꝛ sollicitã cu‑
ram habuit de puero christo. intelligit̃ bonoꝝ
operū continua appositio. Per mariam vero q̄
interp̄tat̃ illuminata que et christum portauit
in vtero signat̃ diuine cōformitatis pfectissima
vnio. Hec aūt quatuor psone christum offeren‑
tes in mente debēt portare quatuor luminaria
Symeon portat lumen scē meditatiōis. Anna
gestat lumen interne deuotiōis. Joseph defert
lumen virtuose ꝓgressionis. Maria vero por‑
tat lumen sup̄ne cōtemplatiōis. Hec quatuor
innuunt̃ in ps. Memor fui dei et delectatus sū
et exercitatus suꝫ et defecit spūs meus. Et patēt
referendo singula singulis.

Quarta pars euangelij.

LXXXIII

Et ut perfecerūt om‑
nia secūdū legē domini reuer
si sūt ī galileā ī ciuitatē suā na‑
zareth. Puer aūt crescebat et cōforta‑
batur plen⁹ sapientia et gratia dei erat
in illo. A Quarta ps in qua innuit̃ chri‑
sti pueri sub lege humilis subiectio. Ubi cōside‑
randum ꝙ licet christus eēt sup omnem legem.
ip̄e tn̄ voluit subijci. ꝛ subiect⁹ eē triplici legi. vi‑
delicet legi cerimoniali. legi naturali. ꝛ legi mo‑
rali. Primo igit̃ euāgelista ostendit christū sub‑
iectum fuisse legi cerimoniali. Scdo ostendit h̄
idem de lege naturali ibi. Puer aūt crescebat.
Tertio ostēdit hoc de lege morali ibi. Cum fa‑
ctus eēt iesus annoꝝ. xij. In euāgelio sequētis
dñice. Quantū ad p̄mū ostendit eum fuisse
subiectū obseruantie legali pfecte ꝛ complete. q2
dic̃. Et vt pfecerūt oīa. Et dic̃ signant̃ pfecerūt
quia nō quocūqꝫ mō mater christi impleuit le‑
gem. sed pfecte mandatū eius opans. nō omit‑
tens nec apicem. Jō dicit̃ pfecerūt. Quoniam
necessitas est seruare legem. sed pfect⁹ est face‑
re legis p̄cepta his q̄ sunt supra legem. Et q2 b'tā
virgo erat supra legem. ꝛ tn̄ eam impleuit. ideo
dicit ꝙ pfecerunt oīa. que erant tria scꝫ oblatō
pueri ad templū. Redēptio eius quia p̄moge‑
nitus erat. Uñ offerebāt p eo par turturuꝫ aut
par columbarū. Et hec fecerunt s'm legem domi‑
ni. Quib⁹ expletis reuersi sūt scꝫ maria ꝛ ioseph
cum puero in galileā in ciuitatē suam nazareth
Dicit̃ aūt nazareth ciuitas sua q2 ibi cōceptus
ꝛ educatus. Et nota s'm glo. Bedā ꝛ haymo‑
nem. q2 lucas hic p̄mittit fugam eoꝝ in egyptū
de qua dicit Matthe⁹. Uñ s'm eos nō fuerūt p
nunc statim reuersi de hierusalē ī nazareth. Sꝫ
monitu angeli descēderūt in egyptum. Et p⁹ se‑
ptem annos mortuo herode redierūt in galileā
monitione angelica. Sed alij dicūt ꝙ causa q̄
re b'tā virgo ꝛ ioseph de nazareth pfecti sūt in be
thleem fuit ratione descriptionis totius orbis
Et quia ibi pepit. non potuit eā ioseph reduce‑
re añ tps purificatiōis expletū. Sed eo expleto
ꝛ oībus que ad oblatiōeꝫ spectabant rite perfe‑
ctis vt hic dicit̃. reuersi sūt statim in galileaꝫ. nec
expectauerūt ad hoc monitionē āgeli. sed vltro
ad patriam quasi libentius ibi cōuersantes re‑
dierūt. Et post eā inde monitu angeli in egyptuꝫ
fugerūt Matth. ij. Dubitaret aliquis qua‑
re christus subiugari voluit legali obseruatiōe
Rñdeo dicēdū ꝙ ad hoc assignat̃ multiplex rō.
Primo hoc voluit vt legem vetereꝫ approbaret.
Secundo vt eam seruando in seipsum cōsum‑
maret et terminaret ostēdēs ex hoc ad ꝙ ipsū erat
ordinata. Tertio vt iudeis calūniandi occasio‑
nem subtraheret. Quarto vt homines a huiꝰ‑
te legis liberaret s'm illud Gal. iiij. Misit de⁹ fi‑
lium suum factū ex muliere. factum sub lege vt
eos q̄ sub lege erant redimeret. B Deinde
cum dicit. Puer aūt crescebat. ostēdit euꝫ sub‑
iectum fuisse legi naturali ī eo videlicꝫ ꝙ ad mo‑
dum alioꝝ pueroꝝ successiue creuit ꝑ augmē‑
tum mēbroꝝ. ꝛ confortabat̃ in vigore corporis.
Nam licet potuisset ex ipso vtero in mēsuram
cōplete etatis ꝛ pfecti roboris ꝓdire s'm corpus
sicut in vtero fuit format⁹ in instanti nō successi‑
ue. tn̄ sic nō voluit eē. ne crederet̃ fantasma esse
ꝛ nō verū corp⁹ qd̄ sic subito ꝓdiret ex vtero taꝫ

magnũ. Unde nõ semper et in oĩbus miracula face re volebat. sed etiã legi naturali fragilitatis hũa ne subijci voluit. preter q̃ ab his que sũt culpe. Unde sic dicit leo papa in sermone de epiph. Sicut side lia erãt testimonia que ipm dei filiũ arguebant ita ꝓbatissimũ eẽ debebat ipm verã nostre car nis suscepisse naturã. Ideo sibi nihil de puerilibus cõdicionibus deficere debuit. sed in oĩbus talib⁹ debuit assimilari fratrib⁹. Heb. ij. Ille vero q̃s ima ginet ita eũ creuisse sm aĩam sicut creuit sm cor pus. Ideo subdit [q erat plenus sapiẽtia] quã tum ad ꝑfectionem intellectus [z grã dei erat ĩ illo] quãtũ ad plenitudinem affectus. Nota sm Bedã ꝙ quia in christo habitat oĩs plenitu do diuinitatis corporaliter. Ideo puer ille erat plen⁹ sapiẽtia. Nec sm hoc indiguit augeri nec cõfor tari vtpote verbũ dei et deus. Sed inquãtũ fuit hõ erat in eo gratia. Magna enim grã illi homi ni christo donata est. vt ex q̃ homo fieri cepisset perfectus eẽt et deus. Et nota ꝙ sm doctores tri plex gratia ponit in christo scz grã vnionis que aĩam christi disponit ad vnionem. De qua tam dicit Beda. Grã singularis ꝑsone que aĩaz illã assimilat deo faciẽs eam deiformez. Et grã capitis qua christus caput ecclesie influit in mẽbra. Et quelibet istarũ est gratia creata. Sed an hec tri plex gratia importet vnũ et eũdẽ habitũ sola ra tione differentẽ. vel sint plures et diuersi habit⁹ nõ est pñtis speculatiõis. Utrũ aũt ali q̃ modo possit dici christus creuisse in sapiẽtia et gratia. dicet in euãgelio dñice sequẽtis scilicet infra octa uam epiphanie.

Sermo de eodem LXXXIIII

P[p]Uer autem cresce bat z cõfortabat] A Quia in rebus humanis nihil adeo est ꝑfe ctum qn plus possit ꝑfici. Unde Hie rony. in quadã epla ait. Q, hec est ĩ hoĩbus sola ꝑfectio ꝑfectio sue imꝑfectiõis. Cui cõcordat qd dicit btũs Aug⁹. Q, sũma ꝑfectio christiane re ligionis est vt quãtũcũqz hõ in hac vita ꝑficiat semp sibi putet supesse qd querat. Cui⁹ ratio est Quia status pñtis vite non est nisi quedaz via qua ad patriã ꝑgimus sm Greg. sed via nunq̃z ꝑficit nisi adepto termino. quare zc. Hinc ẽ q̃ to tus decursus pñtis vite est in crescendo. Unde z ipse oĩs cremẽti auctor qui solus ꝑfect⁹ ẽ cresce re voluit corꝑaliter vt nos cresceremus spũaliẽ Et hoc est ꝙ dr. [Puer aũt crescebat] Uisũ est aũt supra in sermone secũde misse natiuitatis q̃ liter verbũ nascat in mente. Nũc vero videndũ qualiter crescat. Crescat quidẽ verbũ eternũ na tum in mente quotidie nec vnq̃z hmõi cremen tum cõsũmabit nisi in patria. Dicit aũt verbũ in nobis crescere ꝓ quãto nos in eo crescim⁹ et ꝓficimus. Sciẽdũ igĩ ꝙ sm triplicẽ statum tripliciter debet hõ crescere. Aliter enĩ crescere habẽt incipiẽtes. Aliter ꝓficiẽtes et aliter ꝑfecti. Et iste triplex status innuit in trib⁹ verbis pro themate ꝓpositis. Nam status incipientiũ no tat in eo ꝙ dicit [puer] ꝓpter puerilis iꝑfectiõis ruditatem. Status ꝓficiẽtiũ notat in eo ꝙ dicit [crescebat] ꝓpter virtualis crementi continui tatem. Sed status ꝑfectorum designat in eo ꝙ addit [cõfortabat] ꝓpter spũalis roboris vigo rositatem. Et nota ꝙ licet crescere z ꝓficere so lum videat cõpetere ꝓficiẽtib⁹. cõuenit tñ cuili bet statui. Unde dicit Cass. sup illud ps. Perfice gressus meos. Nemo incipit vt stet. sz ad hoc i cipit qui incipit vt ꝓficiat amplius. Nemo ꝓfi cit vt stet sz ad h ꝓficit vt ꝓficiat. Adhuc nemo ꝑ ficit vt stet sed ad hoc ꝑficit q̃ ꝑficit vt amplius ꝓficiat. In quolibet ergo statu oportet crescere.

B Debẽt aũt incipientes crescere tripliciẽ videlicet in simplicitate doctrine. In sedulitate obediẽtie. Et in austeritate vite. Primo inquã in simplicitate doctrine. Cũ enĩ incipientes sint adhuc rudes. indigent ab alijs erudiri et in via dei dirigi quã ignorãt. Et iõ primus ꝓfectus inci pientium est in audiẽdo verbũ dei. Quia vt dic Gre. in omel. Uia dñi ad cor dirigit. cũ vitatis sermo humiliter audit. Nec cõpetit eis doctrina quecũq̃z. sed simplex et cõmunis sm cõuenien tiam capacitatis eorũ. Unde aplus loquẽs talib⁹ incipientib⁹ et nouiter conuersis. j. Cor. iij. dicit Tanq̃z paruulis in christo lac vobis potũ dedi nõ escam. Et ad Heb. v. Facti estis quib⁹ lacte op⁹ sit nõ solido cibo. Per lac intelligit simplex do ctrina tracta ab vbere matris ecclesie. q̃ ꝓporci onat incipiẽtibus z iꝑfectis. q̃ tali lacte multũ ꝓficiũt atq̃z crescunt. Quib⁹ dr. j. Pet. ij. Quasi mõ geniti infantes zc. lac cõcupiscite vt in eo cre scatis in salutẽ. C Secundo in sedulitate obediẽtie. Quid enĩ ꝓdesset verbũ dei audire. si verbo nõ velis obedire. Unde Bern. Auris bona est q̃ libenter audit vtilia. prudẽter discernit au dita. z obediẽter opat intellecta. Sic fecit paul⁹ qui statim vt cõuersus ẽ dixit. Dñe quid me vis facere. Act. ix. Unde Origenes. Fateor me nũq̃z tãtũ defecisse casu pctõrũ quãtũ ꝓfeci obediẽtia cõuersorũ. Unde cõsulit sapiẽs Ecc. ij. Fili accedẽs ad seruitutẽ dei. Inclina aurẽ tuã et suscipe ver ba intellect⁹. Et seqt. Ut crescat in nouissimo vi ta tua. D Tertio in austeritate vite. Licet enĩ incipiẽtes in principio sint teneres z molles

pter qḋ eis lacte opus ē. tā quo ad doctrinā q̄z quo ad obseruātiā. debēt tñ successiue crescere i opibus mādatoꝝ dei. ꝛ durioribus et austerioribus exerciciis insistere vt estū praue cōcupiscētie valeant eliminare. Quia sicut dicit Cass. in epistola. Natura hūana sicut duris laboribus instruitur. ita p ocia torpētia fatuat̄. Et ꝑcipue h̄ est in incipiētibus pter ꝑuitatē ꝑonis cōsuetudinis quātū ad cōuersos. Uel pter vehementiā passionū ꝛ inexperientiā ꝫ cautele quātū ad iuuenes innocētes. Exemplū. iiij. Reg. iiij. De filio mulieris sunamitis de quo legit̄. Creuit puer. ꝛ cum quadā die egressus eēt ad messores dixit Caput meū doleo. Et ductus ad matrē in sinu matris mortuus ē. Sunamitis interptat̄ captiua. Et significat aīam a diabolo captiuā vinculis pctōrum. Huius filius ē ipa mens oīa viri ouiter cōuersa. Que cū in statu incipiētiū durioribus exerciciis crescere debeat Si qñ ab huiōi exercitio torpēs ꝛ ociosa tpe estus a seipa ad mundi oblectamēta egrediat̄. feruore cōcupiē pleruq̄z ꝑcussa. caput rōnis dolere incipit. Et sic reuersa ad matrē. i. ad pristinā pctī captiuitatē. de qua extracta fuerat. in eius sinu voluptuose q̄escēs moritur. Et hoc ē qḋ dicit Bern. ꝙ mollicies ꝛ torpor bonoꝝ opeꝝ. q̄ accidia dicit̄. est sentina oīm malarū cogitationū et tēptationū. Unde poeta. Queritur egistus quare sit factus adulter. In pmptu cā est desidiosus erat. Sꝫ ecōtra legit̄ de dauid. ij. Reg. iij. Q ibat ꝑficiēs ꝛ ip seipo robustior fiebat.

Subsermo pmus. LXXXV

A

Per autem Super est videre scḋo quō verbum eternū crescere habeat in ꝑficiētibus vel qualit̄ ipi ꝑficiētes ꝑficiāt in verbo. Nam de ipis apprie dr̄ i ꝑs. Ibūt de vtute in virtutē. Debent aūt crescere tripliciter videlicet in opeꝝ misericordie sedula exercitatiōe erga primū. In tēptationū vigili reluctatiōe quo ad seipm. In aduersorū libenti ꝑpessiōe pter deū. Primo iq̄z debēt crescere in opeꝝ misericordie sedula exercitatione erga primū. Ad qḋ hortat̄ aplus Ep̄h. iiij. Ueritatē faciētes in caritate crescamus. id est in opibus caritatis Et aduerte ꝙ differūt ille modus virtuose exercitatōis a ꝑcedenti incipiētium modo tertio. Qz incipiētes inquātū huiōi habēt exercitia opoſa siue ad satisfaciēdū ꝑ peccatis siue ad repmendas cōcupiscētias prauas Sꝫ ꝑficientes insistūt opibus bonis ꝛ vtuosis pter vtutē in se ꝛ vt p ea tendūt ad ꝑfectionē. Sic creuit sctūs iob. d. Ab infantia mea creuit mecū miseratio Job. xxxi. Quasi diceret. Sicut in etate in memetipso sic creui in virtute misericordie erga pximū. Sꝫ heu q̄dā nō sic sed opposito crescūt de virtute in viciū. Sicut q̄ in iuuētute sunt benigni ꝛ mites vt agni. postea efficiūtur feroces vt lupi. Prius fuerūt misericordes dando sua. postea crescētes vel verius decrescētes fiunt crudeles et rapiūt aliena. Isti crescunt sicut spina q̄ in ꝑncipio est mollis nō valēs pungere. Sꝫ q̄uāto magis crescit tāto idurescit amplius ꝛ pungit crudelius. Sic isti. Boni aūt ꝑficientes crescūt sicut oliua cuius cortices fructus ꝛ folia oīa sunt medicinalia. Sic bonus ꝑficiēs in oī qḋ dicit aut agit fructificat opa misericordie. ꝛ redolet odoramēta virtutum. vt possit dicere illud ꝑs. Ego aūt sicut oliua fructifera Sic crescebat isaac de quo legit̄ Geñ. xxi. Creuit puer et ablactatus est. fecitq̄z abraam grāde conuiuiū in die ablactatiōis eius. Isaac interptat̄ gaudium dñi vel risus. Et significat gaudiū mētale ꝑficiētium qḋ habent in exercitio virtutum Cū eni isti ex habitu operēt̄ opa virtuosa. cōstat ꝙ in omni actu virtutis habēt delectatiōē et risum mētalē. Unde ex cōsuetudine huiōi actuū ꝛ habituū virtuosoꝝ fit grande cōuiuiū in mente. Ex qua delectatiōe et gaudio seu risu mentali. oīa opa quecūq̄z alias sint difficilia. eis reddūtur facilia ꝛ gaudiosa. Tale aūt cōuiuiū nūc demū habet locū postq̄z puer fuerit ablactatus. i. postq̄z hō pmū statū scꝫ incipiētiū supgressus ꝛ a lacte mollicie auulsus solido cibo. i. d est opibus arduis et difficilibus fuerit deditus ꝛ in eis habituatus Unde et de eodē isaac subdit̄. c. xxvi. Ibat ꝑficiēs atq̄z succrescēs donec magnus vehementer effectus est. B Secūdo debēt ꝑficiētes crescere in tēptationū vigili reluctatiōe quo ad seipm ꝛ cōtra diabolū. Proficientes eni debēt eē multum vigiles cōtra impugnationē diaboli q̄ ipi eum plus torquēt ꝛ cruciāt. Quod sic patet. Cū ꝫ eni bona opa in caritate facta a tota spē aduersent̄ diabolo pter eius obstinationem in malo. cōstat ꝙ quāto plus homo bona opa multiplicat tāto amplius diabolū impugnat. imo q̄dlibet bonū opus est q̄si quedā tela que cor diaboli ꝑforat et trāsfigit. Qḋ signatū est in ismaele de q̄ legit̄ Geñ. xxi. Creuit puer et factus est sagittarius. Eo enim ipo ꝙ quis in virtutū exercitio constituit̄. sagittarius cōtra diabolum efficit̄. ꝛ quāto plura opa ex caritate elicit. tāto plura iacula in cor diaboli trāsmittit. Ideo oportet ꝑficientem omni hora eē valde vigilem ꝛ circūspectū ne ipse diabolus iacula sue temptatiōis in eū dirigat ꝛ sic eum circūueniendo ꝓsternat. Nā ꝫ vt dicit

Greg. xviij. moral. Hostis noster quanto magis nos sibi rebellare conspicit. tanto amplius expugnare contendit. Eos enim pulsare negligit quos quieto iure se possidere sentit. Quia ergo proficientes plus hosti rebellant. in eorum plus ledunt atque torquent vt dictum est. Ideo ipse eos seuerius infestat. Et quia crescente inimicicia. crescere debet vigilantia et cautela. Ideo isti maxime cauere sibi debent ab insidijs diaboli. Sicut beatus petrus hortat. j. Pet. v. Sobrij estote et vigilate. quia aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret cui resistite fortes in fide.

¶ Tercio debent proficientes crescere in aduersorum libenti perpessione propter deum. Sicut enim dicit Greg. vj. moral. Electorum desideria dum premuntur aduersitate proficiunt. Sicut ignis flatu premitur vt crescat. et vnde quasi extingui cernitur inde roboratur Exemplum huius in filijs israel quia quanto magis opprimebantur ab egyptijs tanto magis multiplicabantur et crescebant. vt legitur Exo. j. Unde Cant. ij. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Spine vero agitate pungunt lilium. Sic secundum glo. Mali dum a flatu diabolico mouentur pungunt bonos. Unde patet quod persecutio qua mali persequuntur bonos est diabolica. Ad hoc enim diabolus eorum manum mouet et linguam. Sed sicut lilium inter spinas crescens licet sepe pungatur a spinis flatu venti vt dictum est. tamen vt dicit glo. candorem suum retinet et maiorem effundit odorem. Sic boni quamuis pungantur a malis. tamen ex hoc candidi efficiuntur et eo maiorem odorem sancte conuersationis et bone fame diffundunt. Unde Bern. sup Cant. sermone. xl. alloquens fidelem animam sic ait. O candens lilium. O tener et delicate flos. increduli et subuersores sunt tecum. Uide quomodo caute ambules inter spinas. Plenus est mundus spinis. in terra sunt in aere sunt in carne tua sunt. Uersari in his et minime ledi diuine potentie est non virtutis tue. Sed confidite inquit quia ego vici mundum etc.

Subsermo secundus LXXXVI

Puer autem crescebat. Uiso quomodo verbum eternum mentaliter natum crescat in incipientibus et proficientibus. Restat nunc videre quomodo crescat in perfectis. ¶ Ostensum est autem supra quod puer verbi mentalis perficitur in glorie pregustatione. Ita quod quando mens verbigena pregustationem glorie adeptus fuerit tunc dicitur verbum eternum peperisse. Et quia quod quid mens in hac vita de diuina dulcedine pregustare poterit. modicum vel nihil est in comparatione illius fruitionis glorie. Ideo oportet puerum illum tanquam paruulum adhuc crescere vsque ad perfectionem glorie. sicut et puerulus verbi secundum carnem crescebat corporaliter vsque ad perfectionem etatis. Crescit autem verbum natum in mente verbigena tripliciter videlicet. Ad modum grani germinantis quod crescit in arborem consummate perfectionis. Ad modum lucis radiantis que crescit in meridie clare visionis Ad modum fontis salientis que crescit in fluuium plene fruitionis ¶ Primo inquantum verbum eternum crescit ad modum grani germinantis. Ad quod accedit illud quod dicit Luc. xiij. vbi sic dicit saluator. Cui simile estimabo regnum dei. Simile est grano sinapis. quod acceptum homo misit in ortum suum et creuit et factum est in arborem magnam et volucres celi requieuerunt in ramis eius. Bonum regnum dei quod incipit intra nos per pregustationem glorie in patria vbi. assimilatur grano sinapis Quod quidem est paruum et humile. Quia non nisi in paruis et humili mente nasci dignatur Quia etiam modice hic in pregustatione attingitur. quia vix in puncto secundum beatum Au. ix. confes. Sed idem granum est valde magnum in efficacia et virtute. Quod apparet si teratur. Sic mens verbigena secundum Amb. si atteratur aduersis gratiam sue virtutis effundit. Quia secundum Gre. Uirtus que latet in prosperis patet in aduersis. Nam et sic verbum in carne natum paruum quidem fuit et humile Mat. xj Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Sed attritum in passione vim sue virtutis effudit qua nos redemit. Et extunc in resurrectione et ascensione virtutem diuinitatis ostendit Unde dicit Amb. Quia christus fuit granum in passione. at vbi resurrexit et ascendit factus est arbor Istud namque granum id est verbum eternum acceptum et missum in ortum fidelis anime id est in mentem fecundam. De quo ortu dicitur Cant. iiij. Ortus conclusus etc. Crescit non quidem in se sed mentem pro quanto mentem in huiusmodi pregustatione sui crescere facit Col. j. Uerbum dei fructificat et crescit Ubi dicit glo. Nemo est ita perfectus qui non amplius crescere possit. Sed quomodo et in quid crescat. crescit in quam in arborem consummate perfectionis. Perfectio enim mentis in hac vita est ex parte que consummatur in gloria. Unde gloria dicitur gratia consummata. Et hoc est quod dicitur quod granum sinapis creuit in arborem magnam. Hec arbor est consummata perfectio fidelis anime quam consequi non potest in hac vita. consequitur autem eam in patria Ubi mens fructu diuine dulcedinis hic prelibatore et ex parte pregustato perfecte et pleno gustu perfruetur. Et quod hic pregustauit in spe. ibi tenebit in re. Huius arboris fructum degustauit illa beata sponsa Cant. secundo. Sicut malus. Et infra. Fructus illius dulcis gutturi meo Quod secundum vnam expositionem intelligitur de fructu

celestis pmij. Vñ glo. dicit ibi. Postq̃z vmbra eius pteriit me. scʒ i gratia. fructu ei⁹ saturata sũ id est celesti dulcedine in gloria. Et bñ hec arbor dr̃ magna quia attingit vsq̃z ad celũ. Vñ subdi-tur ꝙ volucres celi requieuerũt in ramis ei⁹. Ra-mi huius arboris sunt distinctiões mansionum quia multe sũt in illa celesti gloria Joh. xiiij. In quib⁹ ramis requiescũt volucres celi .i. id est cele-stes spũs .s. angeli et aĩe beate cãtantes ⁊ deũ iu-giter laudãtes .d. Alleluia Apoc. xix. De hac ar-bore põt intelligi illud quod dicit̃ Dañ. iiij. Vi-di et ecce arbor in medio terre. ⁊ pceritas ei⁹ cõ-tingens celum. folia eius pulcerrima et fructus eius nimius et esca vniuersoꝝ in ea. Subter eaʒ habitabãt bestie ⁊ i ramis ꝯuersabant̃ volucres celi. Singule cõdiciões ꝑdicte optime cõueni-ũnt arbori nostre. de qua sermo. ⁊ patet B

Secũdo verbũ natũ in mente crescat ad mo-dum lucis radiãtis. Lux enĩ crescit ab imꝑfecto ad ꝑfectuʒ. Incipit enĩ in aurora et semꝑ crescit vsq̃z ad meridiem. Sic hic. Vñ Prouerb. iiij. Justorũ semita quasi lux splendẽs ꝓcedit et cre-scit vsq̃z ad ꝑfectã diem Vbi sciendũ ꝙ hec ꝑfe-ctio cõceptionis ⁊ ptus verbi in mente. nõ ẽ via vel strata cõmunis hominũ mũdanoꝝ. Sed est quedã semita ꝑ quã ꝑpauci id ẽ soli ꝑfecti gra-diunt̃ Mat. vij. Arta est via que ducit ad vitaʒ ⁊ pauci inueniũt eam. Et hoc maxime est veruʒ de via ꝑfectiõis. q̄ id semita dr̃ ꝓpter cõpendiuʒ singularis ꝑfectiõis. Hec aũt semita dr̃ eẽ quasi lux splendẽs. q꞉ claritas diuina circũfulget men-tem ambulantem in huiusmodi semita vt dictũ est supra in sermone scõe misse natiuitatis. Nec tamẽ vnq̃z hec semita ꝑficiet̃ nisi in termino q̄ ẽ in patria. Sicut ⁊ lux splendẽs hic in mente ⁊ eã circũfulgẽs nõ est ꝑfecta sed sꝑ ꝓcedit et crescit vsq̃z ad ꝑfectum die .i. vsq̃z ad meridiem clare vi-sionis in patria. ij. Pet. iij. Crescite i gratia ⁊ co-gnitione dñi nostri iesu christi ⁊ saluatoris iesu christi. Ipsi gloria et nũc et in diem eternitatis. Ad hunc meridiem ꝓcessit Abraã de quo legit̃ Gñ. xij. Perrexit abraã vadẽs ⁊ vltra ꝓgredi-ens ad meridiem Abraam interꝑtat̃ pat multi-tudinis. vel pater vidẽs multitudinem. Et signi-ficat deũ patrẽ q̄ gignendo verbuʒ in mente est origo totius multitudinis ꝑfectionũ. Et ꝑsertim illius multitudinis de qua dicit ꝑs. Quam ma-gna multitudo dulcedinis tue. quã ab. ti. te. Nã in illius dulcedinis ꝑgustatiõe nascit̃ verbum. qd semꝑ crescat in eiusdẽ dulcedinis multitudi-ne in infinitũ donec plene mens gustet dulcedi-nem glorie. Quia oĩs dulcedo hic ꝑgustata q̄n-tũcũq̃z multiplicet̃ in infinituʒ. nũq̃z tñ adequa-bit dulcedinem glorie. sicut punctus ꝑ q̄dcũq̃z crementũ nũq̃z attinget ꝑfectionem linee. Et h̃ est ꝙ dicit̃. Q. abraam perrexit vadẽs ⁊ vltra ꝓ-grediens ad meridiem. Et hoc maximuʒ ⁊ infi-nitum crementũ ꝑdixit ei dñs Geñ. xvij. d. Esto ꝑ-fectus ⁊ faciam te crescere vehementissime. Ad hũc meridiem clare visiõis aspirabat sponsa. d. Cant. i. Indica mihi quẽ diligit aĩa mea. vbi pa-scas. vbi cubes in meridie. Verbũ enĩ eternum qd est dilect⁹ aĩe in illa beatitudie pascit electos suos. vultus sui iocũditate. ⁊ cubat in eis eterne quietis sacietate. Et hoc in meridie. id est in bea-te visionis claritate. C Tertio verbũ mẽta-liter natum crescat ad modũ fontis salientis qui crescit in fluuiũ plene fruitionis. Vñ Hester. x. Fons puus creuit in fluuiũ magnũ. Iste fons ẽ verbum natũ in mente qd est puũ quidẽ mole sicut ⁊ fuit puulus natus in carne. Paruũ etiã quia pua est illa ꝑgustatio respectu glorie vt di-ctum est. Sʒ iste quãuis puul⁹ in ꝑncipio. pau-latim tñ scaturiendo crescit in fluuiũ magnum id est in plenitudinẽ fruitiõis. que quidẽ fruitio importat sacietatẽ et repletionẽ oĩm desideroꝝ Fruimur enĩ cognitis in q̃bus volũtas ipsis a ꝓpter seipsa delectata q̃escit. Vñ dicit btũs Au-gu. In hac enĩ vita gustare quidẽ possumus de fonte. sed semꝑ magis ac magis sitim⁹ Sʒ in vi-ta btã bibem⁹ de fluuio ⁊ ibi ampli⁹ nõ sitiem⁹ Vñ Joh. iiij. Qui biberit ex aqua .s. grãꝝ quam ego dabo ei. scʒ in vita futura. nõ sitiet in eternũ. Et oñdit modũ q̃uo dabit illã aquã Q꞉ ꝑmo fa-ciet in mẽte fontẽ ⁊ ille saliẽdo crescit in fluuiuʒ. Et h̃ ẽ qd subdit. Sʒ aqua quã ego dabo ei fiet in eo fons aque saliẽtis in vitã eĩnã. Et q̄ de illo fluuio biberit nõ sitiet in eĩnũ. Qualit̃ aũt oĩa dsi-deria btõꝝ ibi replebunt̃ pulcre oñdit btũs Hie-ro. in q̄dã reuelatiõe ad beatũ Aug. Cũ enĩ btũs Aug⁹. sicut ipse narrat in q̄dã epl̃a ad Cirillũ. q̄dã die incepisset scribere epl̃aʒ Hiero. de sctã ndã q̃ rẽdo ab eo qd ipe d̃ glĩa beatoruʒ sentiret. Ecce subito eadẽ scribẽti aĩa eiusdeʒ scĩ Hiero. q̄ ea-dẽ hora felicit̃ euolauerat. cũ magna claritate et mira odoris fragrãtia appuit narrãs ei ꝙ suo fe-lici trãsitu. Ac q̄ aũt dẽ btũs Augus. niceta peteret se iformari d̃ glĩa btõꝝ. Rñ. Hiero. Vnũ Augu-stine nouerĩs ꝙ scõꝝ aĩe i illa eĩna glĩa i tõ sũt so-liditate ⁊ firmitate ꝙ nulla sibi iest alia volũtas nisi dei. q꞉ nihil aliud velle pñt nisi q̄ de⁹ vult. Jõ q̄ vo-lũt obtinere pñt. Etenĩ quecũq̃z volũt de⁹ vult ⁊ adiplet. Nemo q̄ꝑpe nostꝝ minimus suis fraudat̃ desidiisʒ q꞉ nihil ꝑter deũ aliq̃s nostꝝ minime op-tat. Quoniã võ sꝑ vt volum⁹ deũ habem⁹ nrã sꝑ dsideria sũt plenissime adiplera Hec Hiero.

Et scribit btūs Aug. in epl'a ad cirillū. Prop̄t quā reuelationē btūs Aug⁹. potuit cōuenient̄ dicere illud Apoc. xxij. Ostēdit mihi fluuiū aq̄ viue .id est plenitudinē glorie beatoꝝ. Et signant̄ dicit. Ostēdit mihi fluuiū. nō ait potauit me fluuio. Nōdū eni adhuc btūs Aug⁹. de illo fluuio potauerat sicut Hiero. Sed tātū de fonte p̄gustauerat. Propter qd̄ exarserat ad scribendum de hoc epl'am cupiēs plenius haurire d' illo fonte. De illo felici cremēto verbi in mēte p̄t exponi illud qd̄ legitur .i. Reg. iij. Creuit puer samuel ꝛ dn̄s erat cū eo. ꝛ nō cecidit ex omnibus verbis ei⁹ sup terrā. Samuel interp̄tat̄ exauditio dei. ꝛ significat mentē verbigenam quā deus exaudit in omnibus suis desiderijs postq̄ d' fluuio p̄dicto p̄gustauerit. Unde bene de ea dicit̄. q̄ deus erat cum ea ꝛ non cecidit ex omnib⁹ verbis eius sup terram. Quod cōcordat illi qd̄ dr̄ in ps. Desiderium aīe ei⁹ tribuisti ei. ꝛ voluntate labiorum eius non fraudasti eum Unde dicit beatus Aug⁹. xiij. de trinitate. Ca. vij. Tunc erit vere quod nunc eē nullo mō pōt. vt sic viuat hō q̄uo vult. Nō eni volet male viuere in illa felicitate aut volet aliquid quod deerit. aut deerit qd̄ voluerit. Quicq̄d amabit̄ aderit. nec desiderabit̄ quod nō aderit. Omne eni quod ibi erit bonum erit. ꝛ summus deus ꝛ sūmū bonum ibi erit. atq̄ ad fruēdū amātibus p̄sto erit. ꝛ quod ē omnino beatissimū ita semp fore certū erit. Hec Aug⁹. Et sic app̄et quomō puer iesus id est verbum natum in mente crescat p̄fectorum. quantum ad triplicem crescendi modum p̄dictorū. Que simul p̄stringit Ans. in p̄slo. sic dicēs. Oro deus vt cognoscam te. amem te. vt gaudeā de te. Et si non possum in hac vita ad plenum. vel p̄ficiam in dies vsq̄ dum veniat istd' ad plenū. proficiat hic in me noticia tua et ibi fiet plena. Crescat amor tu⁹ hic et ibi sit plenus. vt hic gaudium meum in spe sit magnū. et ibi sit in replenū. Qd̄ nobis p̄stare digneī ꝛc.

Expositio euangelij in die circūcisionis domini. LXXXVII

P Ostquā consumati sūt dies octo. vt circūcideretur puer. vocatum est nomen ei⁹ ies⁹. Quod vocatū est ab angelo priusq̄ȝ in vtero conciperetur.

. R. Solent in nouo anno munuscula dari. Maiores quidā dant minorib⁹. minores maioribus nihil tribuūt. sed ad eos p̄tinet annūciare annū nouū. Sic saluator noster in carne natus quāuis adhuc puul⁹ et pauperrim⁹. hodie suis fidelibus tribuere dignat⁹ est de nobiliori thesauro suo quē in mūdo habuit munⁿ vtiq̄ acceptabile et gratuitū. videlicet sanguinē suū p̄ciosū quē ipē p nobis in circūcisiōe effudit. vt p̄ns euangelium attestat̄. In quo quidem euāgelio breui quidē in lr̄a sed grandi i sentētia ponunt̄ tria maxima mirabilia a seculis inaudita. que nobis puer iesus hodie p nouo anno exeniare dignatus est. Nam ille qui est eternus et interminabilis ꝛ nullo tp̄e claudit̄. hodie octo dierum esse describit̄. Item ille q̄ est i̅passibilis ꝛ indiminuibilis quia patri ɔsubstātialis. hodie patitꝰ diminuiꝰ ꝛ circūcidit̄. Itē tertio ille q̄ ē ineffabilis ꝛ a cui⁹ narratiōe deficiunt lingue hodie noiat̄ ꝛ nomen ei imponit̄. Et hec tria tāgūtur in p̄nti euangelio. Primo eni describit̄ verbi eterni circūscriptio tp̄alis cū dicit̄. Postq̄ cōsumati sūt dies octo. Secūdo tangit̄ ei⁹ circūcisio corp̄alis cū dicit̄. vt circūcideret̄ puer. Tertio ponit̄ eius noīatio vocalis cū subditur. vocatum ē nomen eius iesus ꝛc. ¶ De primo est sciendū q̄ ad lrām puer iste hodie fuit octo dieꝝ a die natiuitatis sue. Hac eni etate infātes circūcidebant̄ f̄m legem. Unde Geñ. xvij. Infās octo dierum circūcidet̄ in vobis. Añ ei octauū diem nō fiebat. ne eēt piculū p̄pter teneritudinē carnis. nec differebat̄ vlteri⁹ nisi eēt a casu. quoniam dolor nimi⁹ fuisset p̄pter corpis infirmitatem. Semp ergo fiebat octaua die natiuitatis infantis. etiā si illa die eēt sabbatū vt dicit̄ Joh. vij. ¶ Moraliter p istos octo dies itelligunt̄ octo spūales illuminatiōes. quas oportet precedere circūcisionem spūalem in quolibet triū statuū. Incipientiū. p̄ficientiū ꝛ p̄fectorum. ꝛ sic octauo die circūcisio celebrat̄ in anima vt habes i̅fra in sermone. Deinde tangitur infantis circumcisio corporalis cum subditur. vt circumcideret̄ puer. B. Nota q̄ f̄m Jido. xj. ethymo. ca. ij. Sex sūt etates hominis. Prima etas est infantia que ē nascēns hoīs ad lucē ꝛ porrigit̄ i septē annos. Et dr̄ infans quia nunc fari non pōt .i. loq̄ d̄ntib⁹ nōdū bn̄ ordiat̄. Secūda ē puericia .i. pura ꝛ nōdū ad generādū apta tēdēs a septēmo vsq̄ ad .xiiij. ānū. Tertia ē adolescētia q̄ porrigit̄ vsq̄ ad .xxviij. ānos dicta adolescēna ad gignendū adulta vl' q̄ra dolet. Quarta ē iuuētus firmissima etatū oīm. finiēs i .l. āno dicta a iuuādo eo q̄ iuuare p̄t i ea q̄sq̄ se ꝛ alios. Quīta ē senioris. id est grauitas que est declinatio iuuētutis in senectutem nōdum senectus s̄ȝ iā nō iuuēt⁹. q̄ etas a q̄nq̄gesimo āno i̅capiēs i septuagesimo āno terminat̄. Sexta est senectus que nul

etates

lo anno ꝛ tpe determinato finiũ. Et post illas q̃n q3 etates quã̃tũcũq3 vite est senectum deputat̃. Senium aũt ps ẽ vltima senectutis. dicta q sit terminus sexte etatis. Cum igiẗ infans iste non esset nisi octo dierum. m̃ euãgelista appellat eu3 puerũ et hoc ꝓpter eius puritatem. Purꝰ ẽni3 fuit corpe quia ex purissimis virginis sanguinibus cõceptus et natus fuit. Purus etiã in aĩa qui ia sine pctõ originali et actuali fuit. Dixit etiã ponꝰ euãgelista puer q3 infans. q2 infãs sonat in ĩpfectionẽ. puer aũt sonat in virtutem. Sic etia3 Esa. dixit. Puer natus ẽ nobis Esa. ix. · C ·

¶ Circa hanc aũt circũcisionẽ tria sunt cõsideranda. Primo quare fuerit instituta. Secũdo q̃bus data fuerit. Tertio quare christus circũcidi voluerit. ¶ Circa pmũ est sciendũ q instituta fuit ꝓpter tria. Primo ad discernendũ ꝓplm iudaicũ ab alijs nationibus vt dicit̃. Geñ. xvij. Joh. vij. Secũdo in remediũ peccati originalis. Tertio ad repssionem carnalis cõcupiscentie q̃ maxime ardebat in iudeis. ¶ Circa scdm q̃bus data fuerit. sciedũ q pmo data fuit Abrae et ipse eadem die qua accepit mãdatum a deo circũcidit se cum esset centũ nonaginta noue annoꝝ ꝛ filium suum ismael q̃ tũc erat. xiij. annoꝝ. ⁊ oẽs q3 vernaculos suos eodẽ die vt legit̃ Geñ. xvij. Et post annũ nato isaac illũ circũcidit octauo die vt legit̃ Geñ. xxj. Oẽs etiã masculi ex semine eiꝰ ꝛ serui ꝛ habitãtes cum eis tenebant̃ circũcidi. Mulieres autem cum a circumcisione illa essent libere. nũq3 m̃ nisi cum circũcisis debuerũt nubere. Nulla aũt alia natio ꝓter iudeos subijciebant̃ legi circũcisionis ꝛ sacrificijs quibusdã. ¶ Et nota q hec fuit pma circũcisio solennis. s. tpe abrae. et nõ legit̃ quo cultro. Scda fuit tpe Moysi. qñ sephora vxor moysi circũcidit filiu3 suum cũ petra acutissima vt legit̃ Exo. iiij. Tertia facta est tpe Josue in galgalis. Et hec erat generalis ꝛ solennis ꝛ fiebat cultris lapideis vt dr Josue. v. Hebreus tñ dicit q nouaculis acutis fiebat ista circũcisio similit̃ ꝛ pcedens de sephora. Q2 vbi nos habemꝰ petra. hebreꝰ habet aciẽ. i. nouaculã. Vñ et iudei nouaculis circũcidunt sicut dicit magister in historijs. fabulant̃ tñ quidam hebrei circũcisionẽ factã petra vsq3 ad dauid. Et q2 in deijciendo golia3 ferrũ lorice ꝛ galee cessit lapidi iacto q̃ dans ei locũ. deinde lapis cessit ferro in circũcisiõe. · D · ¶ Circa tertium q̃re christus voluit circũcidi cu3 m̃ fuerit sine pctõ. Sciendũ q hꝰ plures assignant rões. Prima vt oñderet se eẽ de semĩe abrae cui erat pmo imposita circũcisio. Scda vt iudeis auferret causam incredulitatis q2 ĩ eũ crederent nõ debe

rent. quoniã patribꝰ eoꝝ dissilis eẽt. Tertia vt legem veterẽ apꝓbaret q̃ vsq3 ad ipm seruãda fuit. Mat. v. Nõ veni legem soluere s3 adimplere. Quarta vt hũilitatẽ oñderet. Quia licet esset sine pctõ tamen velut pctõr cerimonialibꝰ ad q̃ nõ tenebat̃ se subiecit. cum tñ ipe dñs legis esset Gal. iiij. Factũ sub lege. Quinta vt p nobis sanguinẽ suũ nõ solũ in etate virili s3 etiã in infantia funderet. Sexta vt hereticos ꝯfunderet q̃ dixerũt eũ nõ verũ corpꝰ sed fantasticũ habuisse. Septima vt castitatẽ cõmendaret. q̃ est a circũcisione actus illius mẽbri. Octaua vt nos circũcidẽdos fore spũaliter demõstraret. Spũalis enĩ3 circũcisio fieri deb3 ĩ oculis in auribus ne inhonesta videãt. ne vana audiãt. Et debet fieri ĩ lingua ne turpia detractoria mendacia ꝛ vana loquat̃. Et in manibꝰ et in toto corpe ab illicito tactu. ab auaricia. ab vsura. ĩmũdicia et violentia Deut. xxj. Radet cesariem ꝛ circũcidet vngues. Debet fieri in corde a cogitatiõibꝰ noxijs ꝛ immũdis. a iudicijs falsis. ꝛ intentiõibꝰ ꝛ voluntatibꝰ iniq̃s. ¶ Nota s̃m beatũ Aug. q legalia fuerũt añ passionẽ dñi viua. pꝰ passionẽ mortua. s3 postq3 claruit euãgeliũ p mundum sũt sepulta. ¶ Notandũ etiam q christus sanguinẽ suum p nobis fudit q̃nquies. Primo in circũcisione in signũ amoris. vt si quis amore sue sponse circũcideret̃. Exo. iiij. Sponsus sanguinũ tu mihi es. Scdo in orõne in signũ feruentis amoris q̃ nostrã desiderauit salutẽ Luc. xxij. Factus iesus in agonia plixius orabat. ꝛ factꝰ est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terrã. Tertio in flagellatione in signũ exhortationis Heb. iij. Hortamĩ vosmetipos p singulos dies. Quarto in crucifixione in pciũ redẽptiõis. Apoc. v. Redemisti nos deꝰ in sãguine tuo. Quĩto ĩ lateris aptiõe in efficaciã nostre ablutiõis Apoc. j. Lauit nos a peccatis nostris ĩ sanguine suo. · E ·

¶ Dubitaret ãt aliq̃s cũ christꝰ fuit circũcisꝰ q̃re nos nõ circũcidimur. Dicẽdũ q hꝰ q̃nq3 sũt cẽ. Prima q2 circũcisio cessauit istãte baptismate q̃ ẽ efficaciꝰ sacramẽtũ cõtra originale peccatũ q3 circũcisio. ꝛ adueniẽte forti non cessauit minus forte. ita q obseruatio eius nunc dãnabilis eẽt Gal. v. Ego paulus dico vobis quoniã si circũcidimini. christus vobis nihil pderit. Secunda q2 circũcisio solũ data fuit iudeis. nos autem nõ sumꝰ iudei. Tertia q2 sic christꝰ alia legalia finiuit vt eos qui s̃b lege erãt redimeret sc3 a iugo legis sic et hic vt sua sc3 circũcisiõe circũcisioni finem imponeret. Quarta causa ẽ. q2 cũ hõ ordinauerit a lege dei p delectationẽ peccati non potuit redire nisi p exolutionẽ alicuiꝰ pene Sa

cramentū aūt circūcisiōis penale fuit. Sz q2 chri
stus i cruce vel languores nrōs tulit vt dr Esa.liij.
ideo et ab absoluti sum⁹ a pena pcī originalis
et p hoc a sacramēto circūcisiōis. Quinta ē. q2
cū culpa originalis traducat p mēbrū genitale.
et quia oīa mundari debebāt in sanguine vt dr
Heb.ix. Ideo cōueniens fuit nos emūdari ab
originali p effusionē sanguinis de membro illo
Sed quia christus non solū sanguinem de mē
bro illo hodie in circūcisione. sed etiā totum san
guinem suū de toto suo corpe p nobis effudit.
Ideo circūcisio a modo nō habet locum imo q
circūcideret modo iniuriaz faceret christi passi
oni. ¶ Deinde cum dicit vocatū ē nomē
eius iesus describit eius noīatio vocalis. & tan
gunt duo. Primū est ipsius nois impositō. Se
cūdū ipsi⁹ nois pcedēs insinuatio Ibi Quod
vocatū est. Circa primū notādū q2 nomē im
ponebat tūc in circūcisione sicut nunc in baptis
mo. Neqz enī aliquis dignus ē vocari noīe añ
q2 sit baptizatus. Et hoc pp ter tria. Primo q2
nomē imponit ppter noticiā. Vñ sm Isid. pmo
ethymo. Nomē dr quasi notamē eo q2 p nomē
cognoscim⁹ res. Et q2 p baptismū hō venit pri
mo in dei noticiā & grām. io nūc nomē ei iponit
Unde Exo.xxxiij. dñs dixit ad moysen Noui te
ex noie et inuenisti grām corā me. Scdo q2 a no
men ptinet ad dignitatē. & p baptismū ad maxi
mam dignitatem transim⁹. quia in adoptionē
filiorum dei. Tertio quia a sacta trinitate habe
mus eē. io cōueniens est vt nominemur ad inuo
cationē trinitatis qd fit in baptismo. Vñ Hie.
.xiiij. Tu aūt in nobis es dñe et nomen tuum
inuocatū est sup nos ·G· Notandum etiā
q2 hoc nomē iesus cōuenit christo triplici ratiōe
Primo rōne nature. q2 enī ipse ex natura diuina
erat saluator autoritate. & ex natura hūana erat
saluator ministerio. dignū fuit vt sibi vendicaret
nomen saluatoris. Scdo rōne decentie vt vide
licet nomē cōueniat rei. Absurdū enī & ridiculo
sum eēt si aliquis debilis diceret sampson vel ali
quis turpis vocaret absolon. aut aliqs fatu⁹ di
ceret salomon. Sed qñ nomen cōuenit rei tūc
nomē est in hoīe sicut gēma i aureo annulo fm
Bernardum. Et quia christus vere fuit salua
tor. ideo decuit eum nomen saluatoris. Tertio
ratione efficacie. ¶ Unde nota q2 hoc nomen
iesus habet multiplicem efficaciā saluādi. Pri
ma est q2 saluat nos ab insidiis diaboli. ps. Sal
uasti enim nos de affligentibus nos &c. Et iter
In noīe tuo spernem⁹ insurgētes in nobis. Si
enī in quibusdam verbis incantationum tanta
vis est indita vt eis auditis serpētes aut etiā de
mones non noceant sed fugiāt. Multo magis
hāc vim habet nomen iesu. Unde Mar. vlt. In
noīe meo demonia eijciēt &c. serpentes tollent.
Vñ discipuli dixerunt christo. Dñe ecce in noīe
tuo etiā demonia subijciunt nob Lu.x. ¶ Se
cunda est quia saluat nos a peccatis Matth.j.
Ipse enī saluū faciet populū suū a peccatis eoz
Et pcipue saluat a peccato pfidie. Unde Mar
ci vlt. In noīe meo &c. linguis loquentur nouis. id ē.
lingua eoz habebit vim cōuertēdi infideles ad
fidem. que erat noua. Et hoc est q2 dicit Bern.
sup Cant. sermone.xv. Q2 hoc nomen iesus lu
cet pdicatum. Unde putas inqt in toto orbe tā
subita fidei lux. nisi pdicato iesu. ¶ Tertia ē q2
saluat nos a temptationib⁹ Non enim pmittit
nos temptari vltra illud quod possumus. Est
enim hoc nomē sicut tyriaca recepta que expel
lit oē venenū temptationis Vnd Mar. vlt. In
nomine meo &c. Et infra Et si mortiferū quid bi
berint id est. aliquid mortalis temptationis fe
serint. non eos nocebit. Unde dicit Bern. vbi su
pra Q2 nihil ita tēptatiōes & viciorum inclina
tiones reprimit sicut nomen iesu. nihil ita iqui
ete imperium cohibet. supbie tumorem sedat. sa
nat liuoris vulnus. restringit luxurie fluxuz ex
tinguit libidinis flāmam. sitim tpat auaricie. ac
totius indecoris fugat pruriginē. Et subdit Ue
ni ergo dñe iesu & aufer scandala de regno tuo.
quod est aīa mea. vt regnes tu qui debes in ea.
Uenit enim auaricia & vēdicat in me sibi sedez.
Iactantia cupit dñari mihi. Supbia vult mihi
esse rex. Luxuria dīc ego regnabo. Ambicio. de
tractio. inuidia et iracundia certant in meipso.
cuius ego potissimum esse videar. Ego aūt qñ
tum valeo resisto. renitor quātū in iuuor domi
nū meum iesū christum reclamo. ipi me defēdo
quia ipius me iuris agnosco. ipsum mihi deuz
ipsum mihi dominū teneo dico nō habebo nisi
iesum. Ueni ergo dñe iesu et disperge illos ī vir
tute tua & regnabis in me. quia tu es iperer rex me
us et deus meus ¶ Quarta est quia saluat a
cunctis aduersitatibus. siue sit īfirmitas corpo
ralis. siue egritudo spiritualis que est ex carētia
vel debilitate virtutiz. siue etiam tribulatō mū
dialis. Quantū ad hec omīa dicit Mar. vbi su
pra. In nomine meo &c. Et infra sup egros ma
n⁹ imponent et bene habebunt. Quantuz ad
egritudinem corporalem patet. Quia discipu
li in nomine iesu mirabiles sanitates opati sūt
vt legitur in euangelio et actibus apostoloruz.
Unde nomen iesu est velut quoddam vngen
tum quod valet contra omnia vulnera et om
nes morbos tam corporales q2 spūales. Unde

Cant. primo. Oleum effusum nomen tuum. Unde Bern. vbi supra. Hoc electuarium habes o anima reconditum in vasculo vocabuli huius quod est iesus. saluiferum certe quodque nulli vnquam pesti tue inuenitur inefficax. Semper tibi in sinu sit. semper in manu quo tui omnes in iesum et sensus dirigantur et actus. De sanatione vero languorum virtutum dicit ibidem. Cum inquit nomino iesum hominem mihi propono mitem et humilem corde benignum. sobrium. castum. misericordem et omni denique honestate et sanctitate conspicuum. eundemque ipsum deum omnipotentem qui suo me exemplo sanet et roboret adiutorio. Hec omnia simul sonent cum insonuerit nomen iesus. De sanatione vero tribulationum dicitur Prouerb. xviij. Turris fortissima nomen domini. Unde Bern. vbi supra. Tristatur aliquis vestrum. veniat in cor iesus. Cum in periculis palpitanti et trepidanti inuocatum nomen iesu non statim fiduciam prestitit. depulit metum. Cum in aduersis diffidentia iam iamque deficiente. si nomen adiutorium sonuit. defuit fortitudo. ¶ Et est alia efficacia huius nominis que potest esse septima. quia saluat omnes vires et operationes anime dulcorando eas. Unde Bern. vbi supra. Quid ita exercitatos reparat sensus. virtutes roborat. vegetat mores bonos atque honestos. castas fouet affectiones. sicut nomen iesu. Aridus est omnis anime cibus si non oleo isto infunditur. Insipidus est si non sale hoc conditur. Si scribas non sapit mihi nisi legero ibi iesum. Si disputas aut conferas non sapit mihi nisi sonuerit ibi iesus. Jesus mel in ore. in aure melos. in corde iubilus est. ¶ Et nota quod hoc nomen conuenienter in circumcisione fuit impositum. Tum quia per ipsum tunc incepit opus saluationis nostre fundendo sanguinem suum. Tum quia virtute et efficacia istius nominis circumcidimur ab omnibus malis et coaptamur bonis omnibus vt visum est. D. Deinde cum dicit [Quod vocatum est] ponitur positionis nominis approbatio et hec fuit preconium angelicum. Dicit ergo [Quod scilicet nomen iesus] vocatum est ab angelo priusquam in vtero conciperetur] Esa. lxij. Uocabitur tibi nomen nouum quod os domini nominauit. ¶ Notandum quod glo. tangit duplicem causam quare hoc nomen ab angelo vocatum est. Prima est quia non decuit tam gloriosum nomen quod est super omne nomen primo ab hominibus appellari. neque ab eis afferri in mundum. vt dicit Orige. Secunda est ne homo videretur huius nominis machinator. ¶ Et nota quod hoc nomen vocatum est ter. Primo ante eius conceptionem ab angelo in annunciatione virginis vt hic. Et in euangelio. Missus est. Secundo post eius conceptionem iterum ab angelo cum apparuit in somnis ioseph vt supra in euangelio vigilie. Tertio postquam natus in eius circumcisione. et tunc impositum est ei hoc nomen a parentibus vt hic. ¶ Nota etiam quod christus prius voluit nominari quam concipi vt ostenderet ante conceptum virgineum se extitisse. non enim nominantur nisi ea que sunt. ¶ Considerandum colligendo dignitates huius nominis primo quod hoc nomen fuit ab eterno consecratum. ps. Domine nomen tuum in eternum. Secundo fuit diuino ore nominatum Esa. lxij. Uocabitur tibi nomen nouum quod os domini nominauit. Et Philip. ij. Dedit illi nomen quod est super omne nomen. Tertio a patriarchis et patribus antiquis desideratum. Esa. xxvj. Domine nomen tuum in desiderijs anime. Quarto a prophetis prophetatum Esa. xxx. Ecce nomen domini venit de longinquo. Quinto ab antiquo prefiguratum scilicet in iesu naue qui et iosue. Sexto ab angelo prenunciatum Luc. j et Math. j. Septimo a beata virgine predicatum. Luc. j. Et sanctum nomen eius. Octauo a Joseph hodie impositum vt hic. Nono ab apostolis diuulgatum Act. v. Ibant apostoli gaudentes etc. Et de paulo dicit dominus Act. ix. Uas electionis est mihi iste vt portet nomen meum coram regibus et filijs israel. Decimo a martiribus testificatum quia pro isto nomine passi sunt. Undecimo a confessoribus collaudatum ps. Laudate pueri dominum laudate nomen domini. Duodecimo sanctis virginibus pregustatum Cant. j. Oleum effusum nomen tuum. De hoc nomine dicit Bern. In iubilo dulcis iesus memoria dans vera cordi gaudia. sed super mel et omnia dulcis eius presentia. nil canitur suauius. nil auditur iocundius. nil cogitatur dulcius quam iesus dei filius etc. ¶ Moraliter notandum secundum Bedam quod sicut christus in sua circumcisione corporali accepit hoc nomen iesus. ita electi in sua circumcisione spirituali participant isto nomine. Et sicut ipsi a christo dicti sunt christiani. ita et a saluatore vocentur saluati. Quod etiam nomen eis non solum postquam in vtero ecclesie per fidem concipientur sed etiam ante secula a deo vocatum est.

¶ Sermo de eodem. LXXXVIII.

Postquam consummati sunt dies octo vt circumcideretur puer. vocatum est nomen eius iesus Luc. ij.

A. Sicut dicit beatus Aug. in de vera religione. Tota christi vita in terris per hominem quem gessit disciplina morum fuit. Quia ergo christus hodierna die circumcisus est. et nomen ei impositum extitit per verba proposita manifestat. Et nos christi exemplo non quidem corporaliter sed spiritualiter circumcidi et nomini iesu mentaliter conformari debemus. Unde in verbis premissis innuuntur tria. Primum est fidelis anime ad spiritualem circumcisionem oportuna dispositio. Secundum est ipsius circumcisionis in anima congrua celebratio. Tertium est iesu

nomini in mēte pfecta ɔformatio. Primū ꝫ no
tat cū ꝑmittit [Postq̄ꝫ ɔsūmati sūt dies octo]
Scd̄m tangit cū dr̄ [vt circūcideret puer] Ter
tiū innuit cū annectit [vocatū est nomen ei⁹ ie
sus] De p̄mis duobus simul. De tertio erit ser
mo p se. ¶ Quātū ad p̄ma duo sciendū q̄ sc̄m tri
plicem statū boīm est triplex circūcisio spūalis:
quarū q̄libet nō nisi octaua die in aīa celebrat̄.
Per q̄s .viij. dies intelligere possum⁹ octo illū
nationes diuinaꝝ gratiaꝝ quas oportet p̄uenī
re circūcisionē spūalem in quolibet statu. Cum
enī dies sc̄m ph̄m nō sit aliud q̄ꝫ latio solis super
terrā: recte p diem intelligit̄ illuminatio qua sol
iusticie verbū eternū radiat sup terrā cordis vi
delicet humani. ¶ Quātū igit̄ ad statū incipiētiū
circūcisionem spūalem p̄ire debēt ista. videlicet
peccatoris ad deū cōuersio: peccati recognitio:
cōtritio: ɔfessio: satisfactio: peccati detestatio: in
futuꝝ cautio. Et ex tūc octauo seq̄t̄ impij iustifi
catio: qua grā infundit̄ ⁊ peccatū expellit̄. Isti di
es octo signati sūt .ij. Paralip. xxix. Ubi dicit̄ q̄
sacerdotes expiauerūt tēplū diebus octo. Tem
plū enī dn̄i qd̄ sum⁹ nos sc̄m aplm̄ .j. Cor. iij. q̄n
cōtāminatū et pollutum fuerit sordib⁹ peccatoꝝ
nūc ministerio sacerdotū expiari dꝫ diebus octo
p̄dictis: et in ip̄o die octauo scꝫ in iustificatione
impij celebrat̄ circūcisio in aīa penitentis. Que
quidē circūcisio nō est aliud q̄ꝫ amputatio vicio
rum. Et habet fieri cū cultello pnīe. Sicut enī in
circūcisione corpali fit āputatio supflue carnis:
sic in circūcisione spūali fit amputatio viciorꝫ
⁊ peccatoꝝ que sola sūt homini supflua. Oīa enī alia
creata in hoīe sūt valde bona. vt dr̄ Gen̄. j. Et nisi
ista circūcisio fiat in aīa: ip̄a est filia pdicionis.
iuxta illud Gen̄. xvij. Masculus cuius p̄pucij
caro circūcisa nō fuerit: peribit de ꝑplo suo. Pōt
aūt isti octo dies accipi sc̄m octo etates. Quarū
sex sūt in decursu mūdi. De q̄bus dictū ē in po
stillādo. Septima vero est inquiete aīaꝝ vsq̄
ad diem iudicij. Et tūc in resurrectione erit octa
ua etas. Cui corn̄det illuminatio octaua p̄dic
ta scꝫ iustificatio impij in q̄ fit circūcisio vt dictū
ē. Isti etiā dies octo sūt figurati Gen̄. viij. Ubi dr̄
q̄ noe post emissionē corui expectās diebus .vij
misit colūbā. At illa venit ad eū ad vesꝑaꝫ por
tans ramū oliue virētib⁹ folijs. Noe interpretatur
cōmotio ⁊ signat aīam penitentē: in q̄ fit cōmo
tio dolorosa sc̄m oēs illūinatiōes p̄dictas. Que
cessante diluuio peccatoꝝ emisso coruo ꝑcrastina
tionis pnīe. Nā sicut corn⁹ dīc cras cras. Sic
et q̄ꝫ ꝑcrastinant pniam. Sic hūs Aug̃. cōq̄ri
tur se fecisse. d. viij. ɔfess. q̄ꝫ diu cras ⁊ cras. Quo in
aīā coruo emisso ⁊ nō reuerso. oportꝫ q̄ adhuc
pti āscat septē dies. q̄ sūt septē illuminatiōes p̄e
dicte. Quib⁹ explens octaua die emittit colum
ba .i. simplex et pura intētio aīe penitētis. que re
portat ramū oliue insignū mīicordie cōsecute
⁊ q̄ cessauerit diluuiū peccatoꝝ. Et tūc celebrata ē
circūcisio in aīa. Ram⁹ aūt ille erat virētib⁹ fo
lijs. p qd̄ docemur. q̄ aīa circūcisa a vicijs debet
virere in v̄tutib⁹. Nā vt dicit Greg̃. Qui se a vi
tijs abnegat: ex q̄rende ei sūt virtutes in q̄b⁹ cre
scat. Et sic incipit intrare statū pficientiū. B.
¶ Quātū ad statū pficientiū isti octo dies sūt
octo illuminationes spūs septiformis in septeꝫ
virtutib⁹ p̄ncipalib⁹ cū pseuerātia finali que ē
octaua. Et p̄nt ille octo illūinationes accipi sc̄m
opa sex dieꝝ cū septima sabbati ⁊ octaua cōsum
mationis finalis. ¶ Prim⁹ igit̄ dies ē illūinatio
fidei. Nam p̄ima die facta ē lux p quā fides itelli
git̄ Eph. v. Eratis aliq̄n tenebre. nūc aūt lux i do
mino .i. luce fidei illūinati. ¶ Scd̄a dies ē firmi
tas spei. Nā scd̄a die factū est firmamentū. Per
qd̄ spes intelligit̄. ps. Quoniā firmamētū meū
⁊ refugiū meū es tu. ¶ Tertius dies ē viror ca
ritatis. q̄ signat̄ p vireta q̄ pducta sūt die tertia.
Prouerb. xj. Iusti q̄i virēs foliū germiabūt Un
Gre. Nō habꝫ aliq̄d viriditatis ram⁹ boni opis
si non manet in radice caritatis. ¶ Quarta di
es ē lūinosa discretio prudētie sc̄m q̄ vī⁹ purga
toria. Ad quā sc̄m macrobiū ptinet mūdū ⁊ oīa
q̄ in mūdo sūt diuinoꝝ ɔtēplatione despicere et
oēꝫ aīe cognitionē in sola diuina erigere. Et hec
signata ē p lūinaria celi q̄rta die facta Phil. ij.
Lucetis sic lūinaria in mūdo v̄bū vite ɔtinētes.
Et Ecc. xxvij. dr̄. Sapiēs ꝑmanet vt sol. ¶ Qui
ta dies ē ɔstātia fortitudinis. Cui⁹ ē sc̄m macro
biū animūꝫ supra piculi metū agere nihilq̄ꝫ nisi
turpia timere. tolerare fortit̄ p̄spa vel aduersa Un
hūs āgel⁹ ad thobiā Tho. v Forti aīo esto. Et
h̄ signat̄ in ope q̄nte diei q̄ fcā sūt ea q̄ sūt ex aq̄s
Per aq̄s aūt itelligit̄ tribulatio Cant. viij. Aque
multe nō potuerūt extinguere caritatē Et fortitu
do n̄ cedit ei tribulatiōe Esa. xxv. Fact⁹ es fortitudo
paupi. fortitudo egeno i tribulatione sua. spes a
turbine. vmbraculū ab estu. Eoꝝ aūt q̄ facta sunt
ex aq̄s. q̄dā māserūt in aq̄ vt pisces. Qd̄ referri
pōt ad fortitudinē sustinēdo aduersa. Quedā
v̄o rapiebant̄ sursū i aera vt aues. Qd̄ referri pt
ad aliā ptē fortitudinis q̄ ē i aggrediēdo ardua.
¶ Sext⁹ dies ē moderātia tpantie. Ad quā pti
net sc̄m Macrobiū nihil appetere penitendū. in
nullo legē moderatiōis excedere. sub iugo rōnis
cupiditatē domare. Et h̄ signata sūt in ope sexte
diei. q̄ facte sūt bestie ⁊ cōdit⁹ ē hō. Nā tpantie ē
bestiales mot⁹ reprimere ⁊ sc̄m rōēꝫ viuere. Job. v

Bestie terre pacifice erũt tibi ⁊ scies quoniã pacẽ habeat tabernaculũ tuũ ꝛc. A. Septima dies ẽ iustificatio iusticie. Cui⁹ ẽ vniuscuiusqꝫ q̃d suũ est obseruare. Et ad hoc vniuscuiusqꝫ virtutis officiũ ↄseruare. Et ita ꝑpetuo sedere cũ supna mẽte sociari. vt dicit Macrobius. Vñ dr̃ esse virt⁹ generalis cõprehẽdẽs tot⁹ aĩe rectitudiez Et inde hoĩes sc̃i dicunt̃ iusti. vt ibi. Iusti in ꝑpetuũ viuẽt Sap. v. Et in multis aliis locis scripture. Vñ signat̃ ꝑsãcificatione diei septime. de q̃ dr̃. Exo. xx. Memẽto vt diẽ sabbati sc̃ifices Esa. v. Sanct⁹ sc̃ificabit̃ in iusticia. Ex hac enĩ ṽtute hõ sanctificat̃ ⁊ sãct⁹ ab oĩb⁹ reputat̃. Sic ostẽdit Seneca. d. Quisq̃s iusticiã sectari desideras ꝑ-us deũ time et ama vt amer is a deo. amabis. n. deũ si in hoc illũ imitaberis. vt velis oĩb⁹ ꝓdesse nulli nocere Et tũc te virũ iustũ appellabũt oẽs. sequunt̃. venerant̃ et diligũt. Vñ hec ṽt⁹ reponit hoĩem cũ oĩb⁹ in q̃ete. Nec miruz. q2 reddit vnicuiqꝫ q̃d suũ ẽ. Vñ dr̃ Jacobi. iij. Fructus iusticie in pace seminat̃ faciẽtib⁹ pacẽ. ¶ Sed q2 fm̃ Greg. in cassũ bonũ agit̃ si añ terminũ deseratur. Jõ necessario req̃rit̃ Octau⁹ dies q̃ ẽ cõsũmatio finalis. qui redit ad caput et circuit omẽs ṽtutes. q2 sine ea totũ exercitiũ virtutuz inutile foret. Ipsa enĩ ꝑseuerãtia fm̃ Bern. est finis virtutũ cõsũmatioqꝫ earũ. ⁊ totius boni repositorium sine qua nemo videt deuz. ¶ De istis octo dieb⁹ põt intelligi illud q̃d dr̃ Exo. xxij. De bobus ⁊ ouib⁹ ꝑmogenitũ septẽ diebus sit cum matre sua. die octaua reddes eum mihi. Per boues intelligũtur operarij ṽtutũ grãdeuũ. p oues vo simplices q̃ septẽ dieb⁹ ꝓdictis debẽt eẽ sub vbere matris. i. sub secũdo nutrimẽto ṽtutũ ꝓdictarũ. Et tũc octauo die ↄsũmati exercitij debẽt circũcidi cultello iusticie a ꝑuitate mali ⁊ a corpore boni. Que duo hoĩum remanẽt supflua p⁹ q̃zsunt a vicijs circũcisus in statu incipientium. Et iõ illa amputant̃ in hoc statu ꝑficiẽtiũ. Vñ Deut. x. dr̃. Circũcidite ꝑpuciũ cordis vestri q̃d scꝫ ꝓnũ ẽ ad malũ. ⁊ ceruicẽ vestrã nõ indureti amplius vt scꝫ sitis duri ad bonũ ꝛc.

¶ Subsermo primus ·LXXXIX·

Postquam consummati sũt ꝛc. A. Sup est istos octo dies adaptare statui ꝑfectorũ. Possum⁹ enĩ p hos octo dies accipe octo illũinationes alias fm̃ similitudinẽ dierũ septimane iuxta adaptationẽ septẽ planetarũ. ¶ Primus dies ẽ diuine grẽ in mẽte lux radiosa. Licet aũt in statu quolibꝫ o p⁹ sit grã dei. singlari tñ mõ gratia diuina irradiat mẽtes ꝑfectorũ. ꝓ q̃nto ipi re-

lictis oĩb⁹ etiã seipis totalit̃ diuine grẽ innitunt̃ in q̃ et ex qua oĩa eorũ opa eliciunt. Vñ cõparatur diei dñico q̃ appꝓriat̃ soli. Sicut enim sol ẽ fons splẽdoris. ita grã diuina in istis mẽtib⁹ ẽ origo oĩs actionis. Unde Judicũ. v. Sicut sol in ortu suo splẽdet ita rutilẽt. Et isti diei corrñdet ꝑma beatitudo scꝫ pauptatis. de qua dr̃ Mat. v. Beati paupes spũ. Illi reuera sũt paupes spũ . q̃ se ipos a seipis totalit̃ denudauerũt. q̃ nec actõ eorum sit eorũ. Vñ btũs Aug. in de ṽbis dñi. Illi sũt paupes spũ q̃ qñ faciũt aliq̃d boni. deuz laudãt. tãqꝫ. s. nõ suũ sꝫ dei sit. Sic aplũs. i. Cor. xv. Nõ aũt ego sed grã dei mecũ. Vñ iste dies ꝑpe dr̃ dñic⁹ q2 totũ q̃d in ea fit dñi ẽ Ro. xiiij. Siue viuim⁹ siue morimur dñi sum⁹. ·B· Secundus dies est supꝑsi⁹ oĩmoda hũiliatio. Hec dies hñ seq̃t̃ ꝑcedentẽ. Cũ enĩ ꝑ ꝑmũ diẽ hõ sibi ipi nihil relinq̃t. nõ remanet sibi vñ supbiat. Q2 sic dicit btũs Aug⁹. sup ps. Qui pauptati cõiet̃ ẽ nõ ẽ cõiet⁹ iniuria. Et illa dies appꝓriat̃ lune q̃ oĩm planetarũ infima ẽ. de q̃ Apoc. xij. Mulier amicta sole ⁊ luna sub pedib⁹ ei⁹. Hec mulier ẽ aĩa dei ṽbo fetũda. q̃ dr̃ amicta sole. i. diuine grãtie illustratiõe. Sub cui⁹ pedib⁹ dr̃ eẽ luna. quia pedes affectionũ tenet sup hũilitate in q̃ fũdati sũt. Huic diei corrñdet beatitudo mititatis: de q̃ dicit̃. Beati mites. Nã mititas et hũilitas cognate sũt Mat. xj Discite a me q2 mitis sũ ⁊ humilis corde. Q̃d ṽbũ ptractãs hugo. iij. de claustro aie dicit sic. Ecce mel hũilitatis cũ dulcedie mãsuetudinis. Sicut mel cõcordat in ↄfectionibus medicine cũ oĩb⁹ diuersitatibus spẽꝝ. Sic ex hũilitatis dulcedine cõdiunt̃ oĩa genera ṽtutũ. Cui⁹ exẽplũ ẽ in luna p quã ṽtutes oĩm planetarũ recipim⁹. Propter q̃d regina celi nũcupat̃. Sic et humilitas q̃ fm̃ Gre. sola ẽ obseruatrix custosqꝫ ṽtutũ. Et nihil ẽ q̃ ita gratũ deo faciat ⁊ hoĩbus sicut humilitas. ·C· Terti⁹ dies est hostis triũphalis expugnatio. Et ille dies hñ sequi ꝑcedẽtẽ. Quia sicut dic btũs Aug. de verbis apli. O hõ tu non fecisti q2 de te ꝑsumpsisti. Qui ꝑsumit de viribus suis añq̃ꝫ pugnet. victoriam ꝑdit. Q2 ergo homo hũilis de se nihil ꝑsumit. sꝫ totã fiduciã in deo cõstituit. ideo ipse ꝑ triũphat. ¶ Sꝫ sciẽdũ q̃ aliter tẽptant̃ isti ꝑfecti q̃ꝫ ꝑficiẽtes et incipiẽtes. Incipiẽtes enĩ temptant̃ ad hoc vt ad vicia deijciant̃. ꝑficiẽtes vero ad hꝫ vt in virtutũ actiõe impediant̃. Sed ꝑfecti tẽptant̃ vt de bonis acceptis extollant̃. Vñ apl's dicebat ij. Cor. xij. Ne magnitudo reuelationũ extollat me ꝛc. Et hoc est q̃d dicit Greg. in omel. Plerũqꝫ q̃ plus in cõtẽplatiõe rapit̃. contingit vt amplius tẽptatiõe fatiget̃. ne de his ad

que rap⁹ est extollat. Iste dies appp͞riat marti q instigat ad bellu͂. Un͂ de⁹ bellica gentilib⁹ nu͂cupat. De q bello dr̄ i ps. Obu͂brasti sup caput meu͂ in die belli. Perfectoꝝ eni͂ mēte q est caput aie tpe caloris te͞ptatio͞is ita de⁹ obumbrat ⁊ ꝓtegit. vt te͞ptatio nocere no͞ valeat ꝫ ꝓdesse. Un͂ paulo dictu͂ est a dn͞o. Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate pficit͂. Sic eni͂ dicit btu͞s Aug⁹ sup libꝝ Nume. Sicut caro si sale no͞ aspgat͂ qua͞uis sit magna ⁊ pcipua corru͂pit͂ Sic etia͞ aia nisi te͞ptatio͞ib⁹ assiduis saliat͂ continuo resoluit͂ ⁊ relaxat͂. Huic diei corr͞ndet beatitudo pacis. Quia fm beatu͂ Aug̃. bellu͂ gerit͂ vt pax acquirat͂ ·D· Quart⁹ dies est exemploꝝ christi pfecta imitatio. Et hic dies co͞ueniēter sequit͂ p̄cedētē. Quia ad euita͞dos hostis laqueos bonu͂ ē seq via͞ q christ⁹ ē Ioh. xiiij. Ego sum via ⁊c. Un͂ btu͞s Aug⁹. Io pmittit inimic⁹ iuxta via͞ ponere laqueos. ne securitate exultationis via deseret͂ ⁊ in i͞sidias icidat͂. Iste dies appp͞riat͂ mercurio q sp gradit͂ cu͂ sole. Ita isti sp incedu͂t fm exemplar christi Eph. v. Estote imitatores dei sicut filij charissimi. Huic diei corr͞ndꝫ btu͞do misericordie. de q dr̄. Beati misericordes. q2 cu͂ ppriu͂ sit deo misereri. misericordes ppriē deum imitant͂ Luc. vj. Estote misericordes sic et pater vester celestis misericors ē. In hac ei͞a christ⁹ imitatus ē patrē Heb. ij. Per oi͞a debuit fratribus assilari vt misericors fieret. Sic imitat⁹ ē et paulus ij. Cor. xj. Quis infirmat͂ ⁊ ego no͞ infirmor ·E· Quint⁹ dies est mu͞di cordis ca͞didatō Et h dies bn͞ sequit͂ p̄cedētē. Quia cu͂ christ⁹ sit candidus ta͞ fm natura͞ diuina͞. q2 ca͞dor ē lucis eterne Sap. vij. q͞z fm natura͞ huma͞na͞ Cant. v. Dilect⁹ me⁹ ca͞did⁹. Co͞uenit et⁹ imitatores eē candidos candore videlicet mundicie ⁊ puritatis. Iste dies appp͞riat͂ Ioui Iupiter eni͞ est clar⁹ ⁊ ad instar lactis dicit͂ eē candidus. Sic ⁊ cor viri pfecti debet eē candidu͂ oi͞moda mentis puritate Q2 sicut dicit abbas Moyses in collatio͞ibus patꝝ. Puritas cordis est recta via tendentium in beatitudinē ad qua͞ debem⁹ iugitē respicere ta͞q͞z ad lineam oēs act⁹ nostros regulantem. Huic diei corr͞ndet btu͞do mundicie cordis vt patet Hic per ij͞e p͞s. D. Cor mu͞du͂ crea in me deus. Et bn͞ dicit Crea q2 hac mu͞dicia͞ non possum⁹ habere ex nobis Prouerb. xx. Quis pt͂ dicere mu͞du͂ est cor meu͂. purus su͂ a pcc͞ō ·F· Sextus dies ē diuini amoris feruida infla͞matio. Et hic dies bene sequit͂ p̄cedētē. Quia sicut dicit abbas Moyses vbi supra. Puritas cordis sine perfecta caritate non subsistit. nec pfecta caritas sine cordis puritate co͞sistit. Iste dies appp͞riat͂ veneri que ē planeta incita͞s ad amorē. Un͂ gentiles deam amoris ea͞ voca͞t. Sic isti viri pfecti debēt eē amore diuino tam feruentē infla͞mati. q͞ et alios in amorē dei incitēt ⁊ accēda͞t. Q2 sicut dicit Greg̃. Ille in amore dei maior ē. q ad ei⁹ amorem plurimos trahit. Huic diei corr͞ndet beatitudo esuriei ⁊ sitis. de qua dr̄. Beati q esuriu͂t ⁊ siciu͂t iusticia͞ Matth. v. Que quidē esuries ⁊ sitis no͞ est aliud q͞z feruor desiderij in amore dei accēs⁹. De quo dicit btu͞s Bern͞. in quada͞ ep͞la. Iust⁹ no͞ arbitrat͂ se co͞prehēdisse. Nu͞q͞z dicit satis est sed semp esurit sititq͞z iusticia͞. ita vt si sp viueret sp qua͞tu͂ in se ē iustior eē ꝯtēderet. Hec esuries ⁊ sitis ta͞to ē vehementior qua͞to quis in amore dei est ardentior. Un͂ dicit͂ i. Mach. xiij. Q2 qui era͞t in arce hierusalem esuriebant valde. Quia illi q su͂t in arce status pfectio͞is. valde ferventer deside͞ra͞t magis ac magis accēdi in amore ⁊ zelo iusticie. Sic p͞s. Sitiuit aia͞ mea ad deu͂ fontem viuu͂ ·G· Septim⁹ dies est vite p̄ntis fastidiosa desolatio. Et h dies bn͞ sequit͂ p̄cedentem. Illi eni͞ qui diuino amore i͞fla͞mati ardenti desiderio ad deu͂ sitiu͂t oi͞a que su͂t in hac vita cu͂ desolatione fastidiu͂t. Unde Greg̃. in omel. Si co͞sideremus inq͞t que ⁊ qua͞ta su͂t que nobis promittunt͂ in celis. vilescunt aio͞ oi͞a que habent͂ in terris. Iste dies appp͞riat͂ saturno qui ē frigid⁹ ⁊ siccus et pallid⁹. Quo dn͞ante fetus nascitur mortificat⁹ aut debilis. Un͂ p eu͂ pōt n͞ incōgrue intelligi mortificatio appetitus terrenorum. p͞s. Quonia͞ ppter te mortificamur tota die. Unde apl͞us Col. iij. Mortui enim estis ⁊ vita vr͞a abscondita est cu͂ christo in deo ⁊c. Huic diei corr͞ndet beatitudo luctus. de qua dr̄. Beati q lugent Istoru͂ ē eni͞ frequenter lugere ⁊ dicere cum p͞s. Heu mihi q2 incolat⁹ me⁹ ꝓlongatus est. Un͂ btu͞s Aug̃. Cui dulcis est patria ei amara ē peregrinatio. ·H· Octau⁹ dies est tribulationu͂ gaudiosa supportatio. Et h dies co͞uenient sequitur p̄cedētē. Na͞ illis qui de incolatu p̄ntis miserie ppter desideriu͂ patrie lugēt. nihil est duruꝫ i hac vita nisi sola dilatio patrie. Quia sicut dicit Gre. v moral. Si mens forti intentiōe in deu͂ figit͂. qd͞qd in hac vita amarum est dulce estimat. omne qd͞ affligit requiē putat. Sic apl͞i actuum v. Ibant apl͞i gaudentes a conspectu co͞cilij q͞m am digni ha. su͂t. p no͞ iesu contu. pati. Iste dies octauus redit ad caput scꝫ ad diē solis. Sol eni͞ licet eclipsat͂ nobis in se tamen nu͞q͞z eclipsim patit͂ sed retinet lumē suum. Sic isti viri pfecti licꝫ appareat eos exterius cruciari ipi tamen mente gaudent. Et hoc est gaudiu͂ qd͞ non dat͂ impiis Un͂ dicit beatus Aug⁹ x. ꝯfes. Isti diei corr͞ndꝫ

beatitudo octaua q̄ fm beatū Aug. redit ad caput de qua dr. Beati qui psecutionem patiunt ꝓpter iustitiā. In hoc inquā octauo die celebratur circūcisio in mente ꝑfectorꝫ qñ mens cultello caritatis circūcidit ab oibꝰ rebꝰ creatis. ꝑ quāto nō inuiāt mentē ꝓperantē ad deum. Nam vt sic ois creatura supflua ē menti. ꝛ ꝓ hoc amputanda ē. Sic circūcisa fuit illa mens sanctissima Marie magdalene. in cuꝰ ꝑsona loquēs Orige. sup illud. Mulier quid ploras. sic ait. Onerosi sūt mihi oēs consolatores. grauant me ꝛ nō consolant me. Ego quero creatorē. ꝛ grauis est mihi ad videndū omnis creatura. Et de hac circūcisione dicit aplūs Col. ij. Circūcidimini non circūcisione manu facta ſꝫ in circūcisione christi Quod nobis ꝛc.

¶ Subsermo secundus. .XC.

Vocatū est nomen eius iesus Luc. ij. A. Ille qui numerat multitudinē stellarꝫ et omnibꝰ eis noīa vocat. vt dicit in ps. cxlvij. hodie dato nobis ꝓ nouo anno exenio maximo sāguine videlicet suo ꝓcioso. Nomen insup sibi dari voluit. qd annis singulis sup nos inuocatū est nobis memoriale perenne ad benedictionē noue gratie cōsequēdā. Quā quidē noue grē annualem benedictionē expetit ꝓpheta in ps. Benedices corone anni benignitatis tue. Quasi diceret. Dñe oro vt bn̄dicas corone anni. id ē capiti anni vel etiā toti circulo anni. vt sit annꝰ benignitatis tue. Corona enīꝫ que in capite ponit̄ signat ꝑncipiū siue caput. Sicut dr in capite libri. i. ꝑncipio. Corona etiam qꝛ quidā circulꝰ ē. ꝑtꝫ accapi ꝓ toto anni circulo. Neqꝫ enī solum pro bono ꝑncipio anni petimꝰ. sed ꝓ toto bono anno oramus. vt deus scꝫ ipm nobis bn̄dicat. quatenus sit annꝰ benignitatis sue. q̄ videlicet ipse nob bn̄dicat ꝛ nos ad bene agēdū bono igne accendat. Ad hāc igit̄ benedictionem annuatim assequēdam dimisit nobis nomen suū sanctissimū. vt eo inuocato annis singulis nobis noue gratie exenia largiret̄. Et hinc est qꝫ dicit euāgelista. Vocatum ē nomen eius iesus. In quibus verbis duo maxima diuine magnificētie beneficia ꝓponunt̄. Primū est mentis verbigene de verbo noticia singularis. Scḋm est effectꝰ verbum mente experientia salutaris. Primū notat̄ in eo qḋ dicit̄. vocatū est nomen eius. Secundū tangit̄ in eo qꝫ addit̄. Ies. .B. Circa pmꝫ ē cōsiderandū qꝫ ait nomen dicitū sit a notamine siue a noticia. oportet qꝫ qui vocare debet vbuꝫ diuinū ex nomie. qꝫ aliquā sui noticiam habeat specialem. Nam de lege cōmuni ipm ē innoīabile. Unde Gen. xxxij. Iacob q̄renti de noie eius Rñdit. Cur queris nomen meū qḋ est mirabile. Signanter dixit mirabile. Tū qꝛ bene ē mirabile qꝫ nomen eius sup omne nomē Philip. ij. Donauit illi nomen qḋ est sup omne nomē. Tū etiam est nomen mirabile. qꝛ innoīabile ꝛ ineffabile. Tum quia mirabile est q̄rere nomen eius q̄ est ineffabilis. Tum etiā qꝛ mirabile est querere foris nomen eius qui non est foris ſꝫ in intimis. Unde btūs Augꝰ. de vera religione. Noli foras ire. in teipm redi. in interiori hoi habitat deꝰ veritas ad quā nullo mō ꝑuenit qui foris eaꝫ querit. Ex quo patet qꝫ sole ille mentes q̄ vbū eiuꝫ habēt natum in intimo sui. possūt nomē eiꝰ vocare. cū ipsi habeāt sui noticiā et cognitionē specialē vltra cōmunē legem. Et si non attingāt ad nude eēntie visionem. Quia illud priuilegium ꝑpaucis datū est in hac vita. Attingūt tn̄ quātulācūqꝫ eis diuina grā dispensat. Et hoc ideꝫ qḋ attingūt valde magnū est vltra cōmunē cursuꝫ Unde dicit btūs Augꝰ. in de verbis dñi. Loquimur de deo q̄d mirū si nō cōꝑhendis. Si enīꝫ cōꝑhendis nō est deus. Attingere aliquantulum magna beatitudo est. compꝛhendere aūt oīmo impossibile est. Et quanto mens altiꝰ attigerit. tāto ꝓpriꝰ nomē suū vocare potīt. C. Huiꝰ rei figura est in illo magno nomine dei. scꝫ tetragrāmaton. quod dicit̄ nomē ineffabile. Nō qꝫ h̄ qꝫ dico tetragrāmaton. sit illud nomē ineffabile. de q̄ est intentio. sed est circūlocutio alteriꝰ noīs secreti habētis q̄ttuor lrās. Tetragrāmaton. i. idem est qꝫ nomen q̄ttuor lrārū. dictum a tetra qḋ est quattuor et grāma lrā. Quod aūt sit illḋ nomen secretū. non inuenit̄ apud nos exꝑssum sed est inexꝑssibile ex sui natura et ꝓprietate. sic ꝛ substātia dei quā signat. Unde btūs Augꝰ. i. de doctrina christiana cū locutus eēt de deo sic dixit. Diximus ne aliqḋ ꝛ sonuimꝰ dignuꝫ deo. si dixi non est hoc qḋ dicere volui. hoc vnū scio. quia deus ineffabilis est. quod aūt a me dictū ē si ineffabile eēt dictum non eēt. ꝛ sic nescio q̄ pugna verborꝫ. Qꝫ si illud est ineffabile qḋ dici nō pōt silentio potius trāseundū q̄ꝫ voce pandendū est. Illud ergo nomen qḋ circūloqmur ꝑ nomen quattuor lrāꝫ. inexꝑssibile est. Unde moysi querenti de nomine suo Exo. iij. Rñdit dominus. Ego sum qui sū. Sic dices filijs israel Qui ē misit me. Et dicit Ioseph qꝫ ibi tunc deus dixit moysi suā appellationeꝫ. quā prius homies nō audierant. nec mihi inq̄t fas est dicere. Et dicūt hebrei qꝫ fuit hoc nomen tetragrāmaton. Dicit aūt hoc nomē ineffabile fm qꝫ dicit Magistri

historijs. nō quia dici nō possit. sed q2 rem ineffabilez signat. Signat enī vt dicūt sapiētes hebreorum substātiam dei incōmunicabilē. ita q2 eius signatū non est cōmūicabile alicui creature p participationē. Et nota licet hoc nomē nō pferret̄ bene tamen scribebat̄. Erat enī sculptū in lamina aurea quā sūmus sacerdos siue pontifex iudeorū portabat in fronte qñ incedebat ornatus. vt dicit̄ Exo. xxviij. Nō tñ alicui fas fuit illō scriptum exprimere nisi tantū maiori sacerdoti ī sanctuario ⁊ in die ieiunij ⁊ benedictiōe sacerdotali. Et tūc in platione eius nois grandis fuit cura ⁊ timida. B. Hec de noīe tetragrāmaton dicta in tantū ad nostrū ppositū deseruiūt. q2 sic istud nomen est inexpssibile de lege cōmuni. exprimebat̄ tamē interdum a sūmo sacerdote cum certis cōdiciōibus. Sic nomen siue noticia dei cōmuniter est hoībus abscondita Esa. xlv. Uere tu es deus absconditus. Ac p hoc est cōmūit innoīabilis. Mētib9 tñ puilegiatis ⁊ singulari grā pfectis que p sūmū sacerdotem ornatū itelligi possūt. cognoscibilis est. ⁊ ab eis noīabilis ē ⁊ hoc eis exītibus in sanctuario. i. in recollectione ad intimū sui. quod sanctuariū dicit̄. ⁊ in die ieiunij id est in abstractiōe sui ab oī specie creata. ⁊ in benedictiōe sacerdotali. i. in actuali cōuiē tione mentis cū deo. hoc est dictū quātum ad oīa tria ista. qñ mēs in actu cōtēplationis actualiter rapta fuerit. Tūc inquā mens verbigena cepit de deo noticiā certā ineffabilem oī lingue. Siue hoc fiat pprie ad eius essentiaz nude videndaz sicut fuit in paulo ⁊ moyse sm beatum Aug. in libro de videndo deo. Siue sm aliquā eminentiaz visionis imaginarie in spū. siue ad eminentiam intellectualis cōtemplatiōis. q̄ nō iam ad spūm s3 ad mentē ptinet. sicut fuit in Jacob Gen. xxxij. cū dicebat. Uidi dñm facie ad faciem ⁊ salua facta est aīa mea. Nō enī vt dicunt doctores Jacob tūc vidit deum p eēntiaz s3 referendū est hoc ad figuram in qua ostēdebat̄ deus Et hoc ipm ad quādā eminentiā visiōis ptinet vt dictū est. qualis plurib9 mentibus puilegiatis vt sperat̄ in cōtēplatiōe confert̄. Et ad hāc dei cognitionē nō studio lectiōis sed virtutū meritis puenit̄. Unī in collationibus patrū. Collatione abbatis nesterotis dicit̄. Si cui cure ē ad spiritualis sciētie lumē puenire p puritatē cordis ⁊ illuminationem diuinā. eā oportet attingere: nō aūt studio lectiōis. quam hi tantū q̄ nō a lectorum docentiū verbis s3 p ppriorū actuū virtute psecti sūt post multorū laborū stipēdia iam quasi in pmio cōsequant̄. Nō enī3 a meditatiōe legis scientiā et intelligentiam sed de fructu opm acq̄rentes cū ps. dicūt. A mādatis tuis scz p me prius impletis intellexi. Hec ille. Quia igit̄ ille mētes verbigene habēt spēalem dei noticia. Jō ipe in se nomen eius portāt. Unī dicit̄. ij. Paralip. vij. Elegi hierusalē id est mentē verbigenam seu cōtēplatiuam. vt sit nomen meū in ea. Qō autē sit illud nomē sequit̄ in scđo pncipali qđ tangit̄ i eo q2 dicit̄ Jesus. vt sequit̄ Cui9 nois effectum salutiferū nobis cōferre dign. et c.

Subsermo tertius. XCI

Jesus. A. Sciendū3 q2 de verbo diuino dicuntur quattuor excellētissima pdicata. ex q̄bus resultāt in mente verbigena quattuor efficacie salutares hui9 nomis iesus. Et figurant̄ in quattuor lrīs hebraicis nois tetragrāmaton. Et eedē quattuor lrē in latino repiunt̄ i hoc noīe ies9. Et figurant̄ iste quattuor efficacie nois iesu in quattuor psonis que legunt̄ illo nomine iesus nūcupate. Sciendū ergo q2 sicut habet in glo. Exo. xxviij. quattuor lrē hebraice in q̄b9 cōstat illud nomē tetragrāmaton licet forte non eo ordine sūt iste. Joth. heth. he. vau. Joth ē nobiscū lrā. J. heth est lrā. h. he. est lrā. e. vau. ē lrā. u. Et iste eedē lrē cōponunt nomen ihes9 adiūctis duabus. s. s. si scribat̄ integre. Uel ponēdo lrām. e. ptitello supra p trāsuersum mō antiquo si breuiet̄ sic ihus. Et sm hoc vltra nomen tetragrāmaton. nomen ihes9 si extense scribit̄. abundat in duplici. s. vno videlicet erecto sic ſ. altero vero curuo sic. s. Nam extense scribit̄ sic ihesus Que due lrē vel potius due figure eiusdem lrē. signāt duas naturas ī eodē supposito ihesu. vt p ſ. longum ⁊ eminens super alias lrās intelligat̄ diuinitas. que supeminet vniuersis. ⁊ tñ qdammodo inclinat̄ ad creaturas subiectas. q̄si pspiciēdo sup eas p influētiā ⁊ prouidentiā vniuersalem sm illud ps. cxxxvij. Excels9 dñs ⁊ humilia respicit. Per. s. vero curuū itelligat̄ natura humana in verbo curuata. vel poti9 in q̄ est vbuz incuruatum. ps. xxxvij. Miser factus sū ⁊ icuruatus sum vsq3 in finem. In cui9 figura legitur iiij. Reg. iiij. Q2 helyseus incuruauit se sup puerū scz sup naturā humanā. que pura fuit ī christo. Et quoniā hoc mysteriū vnionis scz istarū duarū naturarū in ideñitate suppositi fuit in veteri testamento absconditum. quod in nouo testamēto i nostro videlicet ihesu extitit reuelatū. Hic ē quare hoc nomen ihes9 abundat in duplici lrā s. s. vltra nomen tetragrāmaton. B. Primum ergo pdicatū verbi est q2 ipm est pncipiū oīm. Unde ipe dicit Joh. viij. Ego pncipium q̄ et loquor vobis. Ex hoc resultat ī mēte vbigena

p̄ma efficacia noīs ihesu videlicet ipsius mētis in suū p̄ncipiū intellectualis reflexio que ē p cognitionem ⁊ amorē. quorum vtrumq₃ est in p̄te intellectuali. Vñ Dionyz.iiij.d.di.no. duplicē assignat motum reflexiuū anime. Uno mō qñ a se egressa ad exteriora ab eisdē regrediēs et ad se ingrediēs illuc redit vñ exiuit. Et hanc circulationem cōpleuit fidelis aīa: etiā añq₃ esset verbigena circūeūdo videlicet in virtutum exercitio. Alio modo qñ sup̄splendentibus eterne sapiē radijs ex q̄bus effluit mens vnit̄ p cognitionē videlicet ⁊ amorem. Et hanc reflexionē pfecte facit sola mens verbigena. Vñ Dionyz.i. d an gelica ierarchia dicit sic. Radi⁹ diui lūinis mētes celestiū aīoꝝ ⁊ sp̄ūaliū viroꝝ irradiās illuminat ⁊ accēdit. ad veri boni cognitionē ⁊ amorē. Ad hanc reflexionē deus trinitas inuitat aīam fidelem. d. Canī. vj. Reuertere reuertere. Ubi ingeminat verbū reuertere. P̄ropt̄ duplicē actū reuertendi sc₃ cognitionis ⁊ amoris. Et hec efficacia signat̄ p lrām Ioth. q̄ interp̄tat̄ p̄ncipium. Vñ expom̄ p̄ot illud ps. cix. Tecū p̄ncipium in die v̄tutis tue ⁊c. Nam in die v̄tutis qua sc₃ per grām dei mens plena virtutibus illustrat̄ in raptu vt q̄si iā sit in splendoribus scōꝝ. vbi gignit̄ verbū ex vtero mentis a hoc ante luciferū. i. de añ plenā adeptōnē claritatis glīe bīoꝝ. Nā istō fit ī quadā plibatoria illustratiōe. Tūc in quā o verbū qui es p̄ncipium tecū sup̄. est mens. p quanto videlicet ipa mens reflexa est in te suū p̄ncipium. Hanc lrām scriptā habebāt in mētib⁹ suis magi. de quibus dicit̄. p aliam viam reuersi sūt in regionem suā. Egressa est q̄ppe aīa a deo via creatiōis. sed reuertit̄ ad deum via cognitionis ⁊ amoris. Hec etiam efficacia noīs ihesu figurata est in ihesu filio naue vl' nun q̄ et iosue dictus. De quo dicit̄ Eccē. xlvj. Fortis in bello ihesus naue. Iosue interp̄tat̄ saluatio. naue interp̄tat̄ germen. nun interp̄tat̄ piscis. que oīa importāt hāc efficaciam noīs ihesu. q₂ habet mentē saluare et eā facere germiare germen sc₃ ip̄m verbū. Iuxta illud Esa. xlv. Et germinet saluatorē. Q̄ð fit vt mens reflectat̄ in suū p̄ncipium. In quo solo cōsolationem inuenit ⁊ quietē sicut piscis in aqua. extra quā nullā cōsolationem habet. nec quietē ex eo q̄ originem traxerit ex aqua. Sic in p̄posito. Unde beat⁹ Aug⁹. i. cōfes. Fecisti nos dñe ad te ⁊ inquietū est cor nostꝝ donec requiescat in te. Et bene ille ihesus naue dicit̄ fortis in bello: q̄a talis mens habet pfectā victoriam passionum ⁊ quoꝝcūq₃ cōtristantium. de qua dicit̄ Puer. xij. Nō cōtristabit iustū q̄dq̄d ei acciderit.

¶ Secūdū p̄dicatū verbi est q̄ ip̄m est vita hoīm. Ioh. i. Quod factū est in ipso vita erat. Vñ ip̄e dicebat Ioh. xiiij. Ego sum via veritas ⁊ vita. Et hoc resultat alia efficacia in mente verbigena. videlicet ip̄ius mentis cū deo vitalis cōformatio. q̄ videlicet mēs ita conformat̄ deo vt iam nō sibi viuat sed deo. ij. Coꝝ. v. Qui viuunt iam nō sibi viuāt sed ei q̄ p eis mortu⁹ est. Talis eni mens ita est deo cōglutinata pfecta conformatione. vt quasi deus videat̄ aīa sua. Sicut q̄dam p̄pter maximam vniōnē diuinitatis ⁊ humanitatis in hoīe christo dicebāt in eo diuinitatem loco anime fuisse. licet in h̄ errauerint. Mystice tñ verum est. q̄ non solum christus qui h̄ habuit per excellentiam imo quelibet mēs verbigena ita est deo cōformata vt videat̄ eo q̄ p aīa informari. ⁊ modo quo dicit btūs Aug⁹. q̄ de⁹ est vita anime sicut anima est vita corpis. Ei taslis aīe oēs affectiōes et op̄ationes sūt vitales. vt pote q̄ ex a deo et in deo ⁊ ad deū q̄ est' eēntialē vita informant̄. Unde Esa. xxvi. Omia op̄a nostra op̄atus es dñe. Et hoc est q̄ dicit btūs Augu. iiij. cōfes. Tu dñe vita es aīaꝝ. tu vita vitaꝝ viuēs teip̄a. Et hec efficacia noīs ihesu signatur p lrām heth q̄ interp̄tat̄ vita. Hanc lrām i mente sua scriptam habuit ap̄lus cū dixit Gal. ij. Uiuo ego iam non ego. viuit vero in me christus.

¶ Hec etiā efficacia figurat̄ ī ihesu filio Iosedech. de q̄ dr̄ Zach. iij. Q₂ ip̄e fuit sacerdos magn⁹ ⁊ ostēsus est. zacharie in sp̄ū quasi idutus vestib⁹ sordidis. que iussione angeli ablate sūt ab eo. ⁊ īdutus est mutatorijs. ⁊ posita fuit sup capit e⁹ cydaris mūda. id est. mitra sacerdotalis. ⁊ data est ei ptās iudicādi domū dñi. Mystice iste ihesus filius Iosedech q̄ interp̄tat̄ dñi iust⁹. p̄figurat nostꝝ ihesū quātū ad hāc scdaz efficaciaz nominis ihesus. Ip̄e eni est sacerdos magnus cōsecrans templū mentis vitali benedictiōe cōformando eam sibi. Hic vestibus sordidis id ē carnis peccati similitudine indutus erat. S₃ vestibus illis ablatis. id est peccato ablato indutus est vestib⁹ mutatorijs. id est. varietate virtutū donoꝝ et gratiaꝝ quas accepit nō ad mensurā. Per cydarim intelligit̄ candor mūdissime vite. quā ip̄e accepit in capite. vt ab eo tanq̄₃ a capite deriuaret. pfectio vite in mēbra. id est. in mētes verbigenas ac p hoc ei cōformarent̄. Q₂ autē ei data est ptās iudicandi ad lrām verū ē de christo. Quia pat omne iudiciū dedit filio vt dicit̄ Ioh. v. Uel etiam quia mentes verbigene iudicabunt cum christo vt dicit̄ Math. xix. Uos q̄ secuti estis me sedebitis ⁊c. Congruū eni est vt q̄ hic viuerunt christo. imo in q̄bus viuit hic christus. ibi iudicēt cū christo imo qui a sūt eius sedēs

indicet christus. ·B· Tertium p̄dicatū verbi excellentissimū est. q̄ ipsū est contentiuū oīm. Ro.xi. Ex ipso ⁊ p ip̄m ⁊ in ipso sūt omnia. Que tria sic distingui p̄nt. Ex ipso exemplariter. p ip̄sum causaliter siue efficienter. et in ip̄o finaliter. Et Tho.x. dicit. Omnia simul in te vno habentes. Ex hoc resultat tertia efficacia noīs ihes⁹ videlicet mētis in deo fiducialis ↄfirmatio. Quid enī firmius eo q̄ continet oīa. Quia ergo mens verbigena cōtinet q̄dammō in se omnia cōtinentem. Quid mirū si ip̄a in eo sic firmet̄ q̄ p nulla re trāsitoria ab ip̄a deflectat̄. Iuxta illud Ecc.xv. Firmabit̄ in illo et nō flectet̄. cōtinebit illū ⁊ non cōfundet. Et hec efficacia signat̄ p l̄rām he. q̄d interptat̄ susceptio vel susceptor. Hanc l̄rām in se scriptam habuit p̄s. cū dixit. Ip̄e deus meus ⁊ salutaris meus susceptor meus non mouebor amplius. Hec etiam efficacia noīs ihesu figurata est in ihesu filio syrach. de quo legitur Ecc.l. Ihesus filius syrach hierosolymita renouauit sapiām de corde suo. Quod vere impletū est in ihesu nostro vero hierosolymita id est pacifico. Qui verā sapiām de corde suo in euangelio renouauit. q̄ sectatores suos ita sibi ↄfirmauit. q̄ nullis blandicijs nullis terrorib⁹. imo nec morte que oīa supat. ab eius possent dilectione auelli. Unde bene syrach interp̄tat̄ murus. ⁊ significat mentis firmitatē Esa.xxvi. Urbs fortitudinis nostre syon saluator in ea mur⁹ et antemurale. Syon id ē mens verbigena dicit̄ vrbs fortitudinis pp̄ter eius firmitatē in deo quam quia habet ex efficacia noīs ihesus. ideo dicitū q̄ saluator ponet̄ in ea murus et antemurale. Talis erat sponsa que ait Cant.viij. Ego murus ⁊ vbera mea quasi turris. ex quo facta sum corā eo q̄si pacē repiens. Propter quod et ip̄a est hierosolymita. id est pacē videns ·C· Quartū p̄dicatum verbi est q̄ ip̄m est eē omniū. Solius enī dei p̄priū est eē. Unde ip̄e ait Exo.iij. Ego sū q̄ sum. Omnia aūt alia habēt eē accōmodatū ab ip̄o Sap.i. Creauit deus vt eēnt omnia. Unde btūs Aug⁹.ii. ↄfes. Nulla vena trahit̄ aliunde qua eē et viuere currat in nos p̄ter q̄ tu facis nos dn̄e. Ex quo resultat in mēte quarta efficacia noīs ihesus. videlicet ip̄ius mentis in deum totalis trāsformatio. Nihil quippe tam intimū rei q̄ eē. Et quoniā omnia habēt eē accōmodatum a deo tanq̄ quid sibi alienum ⁊ deo p̄priū. Tūc mēs oīmodā pfectōnē iusticie attingit. q̄n ip̄m suum esse totaliter in deū refundit. ⁊ sic trāsformat̄ in deum sicut stilla aque multo vino admixta trāsformat̄ in vinū s̄m Bern. Et hoc fit vi efficacissima amoris qui s̄m Diony. est extasis faciens. Trāsformat enī amantē in amatū. Secūdū quem modū dicit btūs Aug⁹. Si terram diligis terra es. si celum diligis celum es. ergo si deum diligis deus es. Et hec efficacia nominis iesu signatur in l̄rā vau. q̄d interpretatur ip̄e. Quod p̄prie cōpetit deo. p̄s.ci. Tu aūt idē ipse es. Et Act.xvij. In ip̄o viuim⁹ et mouemur ⁊ sum⁹. Quod nō solū intelligendum est s̄m eē naturale. vt itellexerūt illi poete quib⁹ hoc ibi allegat̄. sed etiā de eē supnaturali ⁊ diuino i q̄d mens verbigena trāsformat̄. Hāc l̄rām sibi iscriptam habuit Ap̄lus cū dixit. Grā dei sū id q̄d sum. j.Cor.xv. Quia enī ap̄lus totū esse suum refuderat in deum. tanq̄ nihil se arbitratus et q̄si in se ambulatus totū se deo attribuit. Sic beat⁹ Aug⁹. iij. ↄfes. Amaris dn̄e et desideraris vt abijciā me atq̄ eligā te. Hec aūt efficacia nominis ihesus accipitū in ihesu dei filio. nō quidē figuratiue vt in alijs hoc noīe vocatis sed veraciter et effectiue. De quo dicit̄ Abac.iij. Exultabo i deo ihesu meo. Exultatio s̄m Cass. importat effectū gaudij exterius prūpentē. Unde dicit̄ exultatio quasi extra se saltatio. Tūc igit̄ mēs in deo exultat quādo p gaudiosi amoris trāsformationē extra se in deū saltat. Ut autē iste ihesus noster hanc trāsformationem efficeret. ip̄e p̄or trāsformatus est. ⁊ factus est hō vt homo in eū trāsformaret̄ ⁊ fieret deus s̄m beatū Aug. Ad quā pfectionē cū mēs ptigerit tūc vltra quattuor l̄rās noīs tetragrāmaton duplex. s.s. de noīe ihesus sibi accumulabit. Et sicut ipse ihesus est de⁹ humanatus. sic q̄dammō talis mens est homo deificatus. vt talibus mentibus veracit̄ dicat̄ illud p̄s. Ego dixi dij estis. Quo nob p̄stare dignet̄ ⁊c.

Expositio euāgelij in Epiphania domini. XCII

Cum natus esset ihesus in bethleem iude. in diebus herodis regis. Ecce magi ab oriente venerunt hierosolymam dicentes. Ubi ē qui natus est rex iudeorum. Uidimus enī stellam eius in oriente. et venimus adorare eum. Matth.ij. ·A· Solēt magne veneratiōis loca ab alienigenis ⁊ longe distantibus deuote visitari. que ab indigenis ⁊ ppinquis min⁹ curate frequētant̄. Exempli causa patet hoc de ap̄loꝝ liminib⁹ Rome quo pauci italicoꝝ pficiscunt̄. Sed innumerosa multitudo ip̄oꝝ de vltramontanis ptib⁹ illuc confluit. vt verificet̄ illud Esa.lx. Filij tui de longe venient. Sic et magi de remotis terre finib⁹ ad adoran-

dum puerum iesum venerunt. Et hi in q̃ᵶ ira nat⁹ est eũ minime curauerũt. imo cõtẽpserũt. ⁊ in eius morẽ crudelissime seuierũt. Et de his est p̃ñs euãgeliũ qđ habet tres ptes. In quaᵶ p̃ma describit magoᵶ solicita inquisitio. In scđa ponit herodis ⁊ iudeoᵶ maligna perturbatio. Ibi [Audiẽs aũt herodes] In tertia quesiti inuentio ⁊ eius deuota adoratio. Ibi [Qui cũ audissent regẽ] Prima ps diuidit in duas. Primo p̃mittit natiuitatis pueri nõis loci ⁊ tpis descriptio. Hec enĩ quattuor fuerũt a pphetis p̃nũciata vt dicit glo. Secũdo ponit magoᵶ diligens inquisitio. Ibi [Ecce magi] Quãtũ ad p̃mũ p̃mittit p̃mo natiuitatẽ pueri quesiti. d. [Cũ natus eẽt] scᶻ de virgine. Scđo annectit ei⁹ nomẽ. d. [Iesu] de qua natiuitate ⁊ nomĩe iesu habes sufficienter supra. Tertio addit natiuitatis ei⁹ locũ. d. [in bethleem iude] Et dicit iude ad drãm alteri⁹ bethleem que est in galgalis in tribu zabulon Iosue. xix. Et nota ꝙ hec ciuitas bethleeᶻ in qua nat⁹ est christ⁹ p̃us vocabat effrata. sed postea post famosam sterilitateᶻ ꝑ qua Elymelech cũ domo sua abijt ad moabitas cũ reddita ei fuisset incredulis vbertas. vt dicit Magister in histo. ꝑpter abũdantiã frugũ tpe booᶻ et ruth. vocata est bethleem. id est. domus panis. Quare aũt nasci voluit in bethleẽ habes supra in euãgelio noctis sancte. Quarto annectit natiuitatis ei⁹ tps. d. [in dieb⁹ herodis regis.] q. a anno regni sui. xxx. Circa qđ notãdũ est ꝙ sicut diffusius habes supra in euãgelio quarte dñice aduentꝰ. regnũ iudeoᵶ fuit interruptũ a captiuitate babilonis annis quadringentis. lxxv. ⁊ mẽsib⁹ tribus. Post hꝰ tps p̃m⁹ rex iudeoᵶ fuit aristobolus de semie Machabeoᵶ. pat⁹ enĩ ei⁹ fuit Mathathias. Iste regnauit ãno vno. Secũd⁹ rex fuit Alexander frater p̃dicti aristoboli q regnauit annis. xxx. Quo mortuo regnauit post eũ vxor sua alexandra annis. ix. Quartus rex fuit Aristobolus fili⁹ alexandri p̃dicti. Quintus fuit Anngon⁹ aristoboli p̃dicti filius. Sextus fuit ille herodes ascalonita q p̃mus regnauit alienigena ⁊ hoc iminẽte christi aduẽtu. cui⁹ regni anno tricesim o natus ẽ christus. Sed q̃rit q̃re natiuitas saluatoris describebat a rege alienigena. Ad hoc a sanctis assignant quattuor rõnes. Prima est ẽm Rabanũ quatenus ex hoc innuat nobis impleta ẽẽ pphetiã que dicit Geñ. xlix. Non auferet sceptrũ de iuda et dux d femore ei⁹. donec veniat q mittẽd⁹ ẽ. Et Dañ. ix. Cum venerit sanctus scõᵶ cessabit vnctio vestra. Scđa ẽm Chryso. vt ostẽdat cõpletũ ẽẽ tempus. lxx. septimanaᵶ de quo dicit Dañ. ix. q tũc venturus eẽt christus scᶻ p⁹. lxx. septimanas annoᵶ que faciũt annos quadringentos ⁊ nonaginta. Nam tantũ tẽp⁹ fluxerat a tpe illi⁹ pphetie vsqᶻ ad regnum herodis. Tertia ẽm Chryso. Quia quã diu ipsius iudaicus erat sub regibus ppꝛie gẽtis mittebant ad illos pphete. Nũc vo subditis impio gentiũ tanq̃ᶻ maiori tribulatione grauatis mittit eis saluator. q: maxima infirmitas medici artificiosiorẽ reqrit. Quarta causa est quia regno iudeoᵶ deficiẽte christi regnũ inniuari dbuit. B. Quãtũ ad scđm ibi [Ecce magi] ponit magoᵶ aduẽt⁹ ⁊ diligẽs inqsitiõ. Ubi sex notabiliter aduertẽda iplicãt. Primo q venerũt [Ecce magi] Scđo vñ venerũt q: [ab oriẽte] Tertio q puenerũt q: [hierosolymã] Quarto qđ q̃sierunt [Querẽtes inq̃t ⁊ dicẽtes. Ubi ẽ qui natus est rex iudeoᵶ] Quinto vñ moti ad veniendũ fuerunt [Uidim⁹ inq̃t stellã eius in oriente] Sexto qđ intẽderũt. quia [venim⁹ adorare eum] Et de his per ordinẽ videamus. Circa p̃mum cõsiderandum ꝙ magus dicitur tripliciter scᶻ illusor. maleficus et sapiẽs. Sed isti magi vt dicit glo. nõ fuerunt malefici. sed sapientes puta phi chaldeorũ qui de singulis phãnt. Q: cũ lingua p̃saᵶ dicit magus. hebraica scriba greca phus. in latina dr sapiẽs. Un̄ vsꝰ Qđ magus est p̃sis hoc scriba vocat hebreis. Ph̃us grecis ppꝛie sapiẽsqᶻ latinis. Dicti aũt sũt magi ẽm istum intellectum a magnitudine sapientie. Et fuerũt vt dicit de genere Balaam ⁊ successores doctrinarũ sua ari⁊ erãt reges pitin scia astrorum. Cui ẽm Rabanũ reges et p̃ncipes illi⁹ gẽtis curiosi⁹ insistebãt. Quidã m̃ dicunt non eos prius magos dictos. sed ex post facto ab effectu eos magos. id est. illusores vocatos. eo ꝙ herodem illuserũt. quia ad eũ nõ redierũt. Alij etiaᶻ dicũt sicut Chryso. eos vocatos magos. i. maleficos ab imaginatione magos dictos. eo ꝙ p̃stigijs apparere faciũt subito aliqua mirabilia. q̃les fuerũt sapiẽtes pharaonis qui multa signa fecerũt equalia signis moysi. vt dicit Exo. vij. Et isti magi tales fuisse dicãt intelligendum est de p̃terito lᶻ p⁹ fuisse cõuersos. Primus aũt intellectus verisimilior est ⁊ cõmuni⁹ tenet. Sed querit qt fuerũt isti magi. q: in textu nõ exprimit. Ad hoc r̄ñdet glo. ꝙ magi isti fuerũt reges. q̃ ⁊ si tria munera obtulisse dicunt. nõ ideo nõ plures q̃ᶻ tres fuisse pbant. sed vt ꝑ eos gentes que ex tribus filijs Noe nati sũt venture ad fidem p̃figurentur. Uel vt dicit ibidem. Tot sunt p̃ncipes q̃ multos duxerũt in suo comitatu. Et ẽm h tres tantũ reges erant. qui cũ magna multitudine venerũt. Nomina istoᵶ regũ fuerũt hec

vt dicit Magister in historiis. Hebraice appel- latur Amerius Damasc⁹. Grece galgalat Ma- galach Saracbum. Latine Caspar Balthasar Melchior. ·C. Deinde cõsiderãdũ ẽ vnde venerũt q2 ab oriẽte. Nã vt dicit glo. venerũt a finib⁹ psarũ. medorũ ⁊ chaldeorũ vbi ẽ flumius saba a quo regio illa noiat. Juxta quã ⁊ arabia vbi isti fuerũt reges. Et hoc est qd dicit Reges arabũ ⁊ saba dona adducẽt. Quare aũt ab oriẽte venerũt. rõnẽ misticã assignat Chryso. vt vnde dies nascit̃ inde initiũ fidei pcederet. Ul' sm Remigiũ ad designandũ q oẽs q ad eũ veniunt ab eo ⁊ p ipm veniunt. Ipe eni ẽ oriẽs Zach. vi. Ecce vir oriens nomen ei⁹. Deinde tertio considerandũ q puenerũt quia hierosolimam. Illuc eni ascenderũt tribus trib⁹ dñi. Sed quare venerũt hierosolymã cũ ibi dñs non sit natus. pretium vt obijcit Chryso. Nũqd nesciebãt quia hierusalem regnãbat herodes. nunqd nõ intelligebãt iusticiã legis. Quia quicũq2 rege viuẽte alterũ regẽ pnũciat et adorat. punũ in sanguine. Nunqd nõ habebãt p oculis suis piculum mortis. quia talẽ rem illicitã vsurpabãt. Ad qd rñdet Chryso. Q2 dũ cõsiderabãt regẽ futurũ nõ timebãt regem pñtẽ. Adhuc nõ viderãt christum. iam pati erãt mori p eo. O beati magi q ante cõspectũ crudelissimi regis pusq2 christũ cognoscerent. christi facti sunt pfessores. Quare aũt venerunt hierusalem sm Remigiũ plures assignant rationes. Prima q2 agnoscentes iudeorũ regem natum. nõ nisi ĩ regia ciuitate eũ estimant esse querendũ. Scda vt certius locũ natiuitatis discerẽt. cũ ibi sapientes et scribe residerent. Cum eni fuerũt ppe hierusalẽ. stella iter eoꝝ dirigẽs sm vnã opinionẽ se occultauit. Uñ coacti sũt intrare ciuitatẽ ppbetaꝝ ⁊ sapientiũ. vt eorum discerẽt oraculo qd occultato sydere inuestigare nequibãt. Tertia vt adimpleret qd dictũ ẽ p Esaiã Esaie. ii. De syon exibit lex ⁊ vbũ dñi de hierusalẽ. Quarta vt studio magorũ damnaret pigricia iudeoꝝ. cũ christũ a gentibus soliciter exquisitũ ipi nõ querebãt. Quinta vt iudei inexcusabiles manerẽt. Potuissent enim dicere locũ quidẽ natiuitatis se sciuisse. tps aũt ẽ ignorasse. ⁊ iõ nõ credidisse. Sed magi iudeis ostenderunt temp⁹ et iudei magis locum. Sexta qa stella qua iam viderant aut sup hanc erat ciuitatẽ aut versus eam dirigebat aspectũ. ·D. Sz querit cum hierusalem sit in meditullio mundi quõ in tam breui tpe ab vltimis finibus oriẽtis venire potuerunt scz infra. xiij. dies. Ad hoc dicitur vno mõ sm Remigiũ. Q2 puer ad quez pperabãt eos ad se tam cito pducere potuit. Alio modo sm Chrysosto. q duo ante natiuitatẽ pueri. apparuit eis stella scz ante bienniũ. Et ex tũc pficisci cepant. Et sic. xiij. die post natiuitatẽ dñi puenerũt. Et addit Chryso. q neq2 esca neq2 potus defecit in peris eorum. Alij vident̃ dicere q stellam quidem in die natiuitatis christi viderunt et extũc iter arripuerũt. ⁊ reuoluto ãno. xiij. die puenerũt. Sed cõtra hoc arguit glo. Quia tũc puer non fuisset inuentus in psepio sz ĩ egypto. non ergo post annum sed. xiij. die venerunt sm glo. Aug⁹. vero dicit q pmo biennio añ visa est stella mirantibus quid esset. Sed tunc intelligitur indicatum eis qui⁹ esset stella que tã diu videbatur. quando natus est qui p illam significabatur. Sed postq2 christo nato reuelatum est magis venerunt ab oriẽte. ⁊ xiij. die adorauerunt eum quem ante paucos dies natum fuisse didicerũt. Alio modo dicit sm Hiero. q a die natiuitatis in. xiij. diebus venerũt in bethleem. sicut etiam dicit beat⁹ Aug⁹. Sed Hieronimus addit modum. d. hoc non eẽ mirum. cum equos arabicos. id est dromedarios haberent qui sũt veloces ad iter. Et dicitur q currũt tantum vno die quantum equus in trib⁹. Aliter tamen dicit Remigius q isti magi fuerũt successores Balaam vt supra dictum est. regio illa non multum distat a terra promissiõis. Jdeo in tam breui tempore hierusalem potuerunt venire. Et si obijcitur quare euãgelista dicat eos ab oriẽte venisse. Ad hoc respondet. Q2 ab illa regione venerunt que in orientali parte hierusalem sita est. ·E. Deinde quarto considerandum quid quesierunt. quia sequit̃. Querentes et dicentes Ubi est qui natus est rex iudeorum. Et nota q non interrogãt an natus sit. quia hoc credebant. sed querunt vbi natus sit. Que questio tria mirabilia ĩplicat. Primum quia de illo qui dicit celum et terram ego impleo. vt dicitur Hieremie. xxiij. isti querunt. vbi est. Et posset eis responderi. Jacet in presepio et fulget in celo. Secundum. quia querũt de noua natiuitate illius qui ab eterno est genitus ante luciferum. Unde dicũt quinat⁹ est. Tertium. quia ille de quo dicitur Zach. xiiij. Et regnabit rex sup omnes gentes. Unius tantuz populi rex dicitur. Unde addũt rex iudeorũ. Et attendendum q forte credebant magi inuenire mundana mirabilia. scz matrem innã diademate fulgentem. pallacium regium. pompã famulantiũ ceteraq2 regalia signa. Sz magis istud est mirabile q ipsi p certo credebant eũ regem et viderunt sibi famulari celum. et tamen nihil mũdane ambitionis inuenerũt. sed in hũili po-

situ tugurio. Unde Bern. Si rex querit ubi au
la regalis et cetera. ut supra. Un beatus Aug9.
dicit in sermone. Non erat hui9 regis ambitio
secularis: nō solennis purpura: nō in capite ful
gebat dyadema: nō pompa famulantiū. nec re
ctor exercitus: non gloriosus in fama pliorū. ia
cebat in psepio puer ortu recēs. exigu9 corpe. cō
tēptibilis paupertate. ¶ Et nota de isto regali ti
tulo quo christus dicitur rex iudeorum. quem pro
causa mortis pilatus scripsit in cruce. Et iste ti
tulus christo moriente deleri nō potuit. nec pila
tus admisit. Fuit aūt iste titulus sepe a gētibus
approbatus scz magis et pilato. Sed iudei turba
tionem de hoc titulo habuerūt sicut dicitur hic.
Et ideo christum de hoc accusauerūt. Item hu
ic titulo renūciauerūt dicentes. Nō habem9 re
gem nisi cesarē Joh. xix. Item hūc titulū publi
cari phibuerūt. Unde Joh. xix. Noli scribere rex
sed quia dixit rex ego sū. Itē huic titulo insulta
uerūt dicētes. Si rex israel est descēdat de cruce
Math. xxvij. Et sic cōpletum est in eis qd dixit
dñs ad samuelem. Abiecerūt me ne regem me
habeant. j. Reg. viij. Et iō cum prius fuerint po
pul9 eius et oues pascue ei9. nūc negātes eū vo
gant absqz dño. vt dicit Osee. ix. Nō erit ei9 po
pul9 qui negaturus est eum ¶ Deinde qn
to cōsiderandū vnde moti ad veniendū fuerint
[Uidim9 enī stellam eius in oriente] Quasi. n.
aliquis interrogasset eos. vñ satis hunc regem
natū esse. respōderūt. Uidim9 stellam ei9 in ori
ente. ¶ Queritur pmo de natura hui9 stelle. An
scz ista esset stella vna de ceteris Ad qd dicēduz
qd differebat ab alijs stellis multipliciter. j Pri
mo in substātia. quia aliarū stellarū materia est
nature celestis et q̄nte essētie. hec aūt de substan
tia corruptibili fuit. ij Secūdo quo ad eius pri
cipium effectiuū. quia alie stelle a deo p verbuz
create sunt. nulla coopante natura: sed ista mi
nisterio angeli a verbo facta est. iij Tertio i du
ratione. Quia cū alie in pricipio mundi sint cō
dite et in eternū debeant manere. Istā tñ christus
creauit ipo nato. que et eē desinebat postqz chri
stum ostēdit et magos ad ipsuz pduxit. ¶ Quar
to in situ. quia alie sunt in celo. ista aūt non fuit
sita in firmamento. sed in aere nō longe a terra.
¶ Quinto in magnitudine. quia vt dicit pto
lomeus. Quelibet stellarū firmamenti visibilis
nobis maior est tota terra. forte illa non fuit vl
tra quātitatem duorum vel trium cubitorum.
¶ Sexto i motu quia alie mouentur circulariter
ab oriente euntes in occidentem. hec autem fere
batur motu recto ab artho in meridiem Ita eni
palestina ad pl'idem iacet vt dicit Chrysostom9

¶ Septimo in statu. Alie enī stelle mouentur
motu cōtinuo et nūqz stant. Ista aūt nō cōtinuū
habebat gressum. sed cū euntibus magis ibat. et
cum stantibus et quiescentib9 quiescebat. Sic
et de colūna nubis erat in deserto sm Chrysosto.
¶ Octauo in vicissitudine apparitionis et occul
tationis. Cū enī intrauerūt hierosolymā occul
tauit seipsam. deinde vbi herodem reliquerunt
seipsam monstrauit. ¶ Nono in claritate. Qz
cum alie stelle habeant claritatem a sole ipso lu
cente nō lucēt. Ista vero cū a se lucida eēt splēdo
re solis eius claritas non obumbrabatur. x De
cimo differunt in tpe. Qr alie lucēt solū de nocte
Hec vero in meridie sole lucēte appebat xj Un
decimo in significatione. Quia alie signāt tēpo
ra et annorū distinctionez vt dicitur Gen. j. Ista ve
ro significabat creatoris natiuitatē. xij Duode
cimo in effectu. Quia alie habēt efficaciā certā ad
trāsmutationem istorū inferiorū. Ista aūt nulluz
habuit effectuz nisi vt dicit leo papa. qd notauit
nouitate sui splendoris natuz saluatorem. et fa
cile in se oculos intuentiuz rapuit et i ad miratō
nem suspēdit. xiij Tredecimo in ministerio. Ce
tera enī astra creauit de9 vt sint in ministerium
cūctis gentibus que sub celo sūt. vt dicit Deut.
iij. Hec autem stella in ministerium soli9 chri
sti est edita. Unde sm beatum Augustinū. Ce
lum huic infanti vultu clarioris stelle arridet.
Unde vt dicit Chrysosto. veniens stella supra
vbi puer erat descendit inferi9 et super caput pu
eri stetit. xiiij Quartodecimo in simplicitate appa
ritionis. quia quelibet stella apparet omnibus
qui sunt sub emisperio eius. sed ista tantum tri
bus magis est visa. xv Quintodecimo differt i
motore. Quia alie stelle non habēt motores p
prios. Ista autem habuit motorē pprium quez
quidam dicūt fuisse spūm sanctū apparentem in
signo stelle christo nato. sicut postmodū sup eū
apparuit in specie columbe ipso baptizato. Sed
hoc dictuz videtur vanū. quia nō habet testimo
nium ex scriptura. Et iō alij dicunt et melius. qd
motor eius fuit angelus q natiuitatē christi pa
storibus nunciauit. ¶ Queritur etiaz quō
isti ex visione stelle moti sūt vt venirēt in iudeā.
Rñ. quattuor cause assignantur a sanctis j Pri
ma ē sm beatum Aug. Quia angelus dixit eis
vt pperarent venire in iudeam et ad orare domi
nū quem stella demōstrabat. ij Secunda sm
eundem beatum Aug. Quia ipsi fuerunt suc
cessores Balaam qui ortuz illius stelle predixe
rat Nume. xxiiij. Orietur stella ex iacob et Et iō
vidētes pter ordinē nāe talē stel'a fulgere cogno
uerūt qz ipsa erat de q̄ pphatū fuerat. iij Tertia sz

Chryso. quã adducit ex opinione aliquorum di centiũ. q quedã gens erat apud occeanũ in prin cipio orientis penes q̃s erat scripta scriptura noĩe seth de appitura stella. Hi ex semetipis elegerũt duodecim viros et si q̃s moriebat filius eius vel ali quis ppinquorum in eius locum substituebatur. Hi ergo p singulos annos post mensem ascen derũt sup montẽ victorialem et orabãt cũ silentio tribus diebus expectãtes si forte illa stella beata appareret. Et factum est in die natalis dñi q eis orãtibus stella apparuit et descẽdit supra montẽ habẽs in se q̃si formã pueri. sup cuius caput signũ crucis splẽdebat. que magos allocuta est mini sterio angeli dicẽs. Ite in terrã iuda et ibi regem quẽ q̃ritis natũ inuenietis. ¶ Quarta causa ẽ. q nouẽ stelle cõsueuerũt oriri in natiuitate ma gnorum regũ. Isti tñ phi iudicauerũt mirabilez et singularem eẽ regẽ quẽ talis stella dñmõstrabat. Vñ dicit leo papa q gentẽ orientalis plage que expectandorũ syderũ arte pollebat noua claritas stelle illustrioris apparuit. q̃ aĩos intuentiũ ita ãmiratione sui splendoris impleuit. vt nequaq̃ crederet eẽ negligendũ. qd tãto mõstrabat indi cio. signũ accipiẽs nati pueri qui sup oẽm israel eẽt regnaturus. ¶ Itẽ querit de hoc q dicit. in oriente. an hoc referendũ sit ad magos. vt ipsi in oriente positi viderint stellã. nõ quidẽ in oriẽ te sed sup iudeã existẽtẽ. vel ad stellam. vt videlicet viderint stellã in oriẽte existere ex cuius stelle aspe ctu cognouerunt in iudea christũ esse natũ. Ad hoc r̃ndet glo. Ambiguũ eẽ quo distõ tuz fuerit. Potuit enĩ nasci in oriẽte et eos in hierusalez p ducere. Et sic sentit Chryso. et tenet cõmunis. Ful gentius tñ videt velle q eam p̃mo viderint sup iu deã nec postea eis appuerit nisi cũ egressi eẽnt de hierlm. Dicit enĩ sic. Stella ei istã p̃mo imobil sup iudeã. dedit signum veniẽdi iudeã magis. qui ex deliberatiõe sua hierusalem tanq̃ caput iudee adierũt. q̃bus egressis motu notabili tũc p̃ mo pcessit eos. Et h videt innui in l̃rã infra vbi dicit. Et ecce stella quã viderãt in oriẽte rc. M.

¶ Itẽ querit quare christus ministerio stelle vo luit ortũ suũm gentibus reuelare. et maxime gẽ tibus in oriente. Huius multiplex ẽ ratio. ¶ Pri ma est. quia gentiles venerabant corpa celestia Sap. xiij. Gyrũ celi deos putauerũt. Vñ et chal dei stellã colũt vocãtes eã reginã celi. Poterãt ergo gentiles cognoscere stellã nõ eẽ deũ. ex hoc q nato famulat infanti. Et hoc mõ Dionysius ari opagita in dei cognitionẽ puenit p incõsuetam solẽ dipsim in passiõe dñi. vt ipse dicit in ep̃la ad Thymo. ¶ Secũda ratio est. q debuit eis na tiuitas creatoris p excellentiores creaturas nũ ciari. In spũalibus aũt creaturis nihil excellẽtius est angelo. et in corpalibus nihil dignius stella. Et iõ p vtrũq christi natiuitas est nunciata. Iude is quidẽ p angelum tanq̃ rõne vtentibus. gẽtibus vero p stellam sm Gre. sm̃ de glo. Pastoribus ãgeli. magis stella. vtrisq enĩ loqui lingua celo rum. q iam cessauit lingua pphetarum. ¶ Tertia vt iudei inexcusabiles sint. Vñ glo. Cõfusio iudeorum est vbi christi natiuitatẽ a gentibus discunt et si non credũt inexcusabiles sũt. ¶ Quarta ra tio est. q christus est lumen veritatis. vt ipse dicit Apoc. vlt. Ego sũ radix et genus dauid. stella splẽ dida et matutina. Et iõ eius noua natiuitas de buit noui syderis illustratiõe clarescere. ¶ Quin ta ẽ. q cũ illa gens oriẽtis studuerit plus in inq̃si tione stellarum. et iõ potuit melius cognoscere sig ficata eorũ q̃ aliqua alia natio. ¶ Sexta quia sicut excessus inobediẽtie patris habuit initiũ i ho minibus oriẽtis. q in p̃mis parentibus in paradiso que ẽ in oriẽte. sic et renouatio illius p̃us notifica ret hoĩbus de partibus illis. ¶ Septima. q sicut sol naturalis orit nobis in oriẽte. sic christus sol supnaturalis ortũ seu nũciatũ nobis venisse ito n ãtibus verbis magorum doctorum a stella ducente eos ab oriẽte. Vñ Malach. iiij. Vobis timenti bus nomen meum oriet sol iustitie. ¶ Octaua est quia añ dñi incarnationẽ fuerũt in oriente il la duo que mũdus maxime amplectit. videlicz sa piẽtia hũana et ptãs seculi. Q2 athenis fuit stu diũ p̃mo et inceperũt p̃mo ibi fieri bella et q chri stus voluit omnia noua facere q̃ est sapia et vir tus patris venũ s nũciatus est ab oriẽte. Et ad uerte q illa duo q̃ inceperũt in oriẽte scz sapiẽtia et ptãs seculi. nũc trãsiuerũt ad occidẽtẽ. q nũc studiũ est parisius qui est locus sapiẽtie. Et bel la fiunt plura in alemania. q nũc habẽt impiũ. Et h attestat cõsũmationẽ seculi. q ea que initi um sũpserunt in oriente iam puenerunt ad occi dentem. Ex quo etiam patet q ista duo sapiẽtia et potestas non sunt situaliter firma. ¶ Nona ratio quare christus per stellam nunciari volu it est. Quia sicut in fine temporis gratie scilicet dum dominus ad iudicandum veniet. fiet mu tatio corporum celestium. quia sol obscurabit et stelle cadẽt de celo vt dicitur Matthei. xxiiij. Sic in tempore consummationis legis et in choante gratia e conuerso nouum sydus quod inceptum esse tempus gratie insinuaret illuxit.

J. Sed tunc querit quare stella illa nõ du rauit toto tempore quo durat tempus gratie quam signat. Dicendum q huius potest esse tri plex ratio. Prima q illa stella significabat chri stũ natũ esse sm natiuitatem carnalẽ. Et q fuit

monituros. io vt signũ rñderet signato. stella illa desinebat esse. Secũda. qr stella illa erat creata a verbo vt sua natiuitas reuelaret gentibus. 7 io pacto suo officio cessare debuit. Tertia qr illa stella in aere appuit. 7 io videret aliqbus non miraculose eẽ pducta sed diceret eã eẽ cometaz Uñ quia illa stella significauit verũ deũ esse natum. io nõ debuit videri eẽ cometa q̃ videt stella 7 nõ est. Unde si semp mãsisset i aere diceret qdam fantasticũ eẽ. sicut et quidã heretici de corpore christi dicebant. Et io postq̃z nonficauerat christũ illis qbus debuit. amõ corrumpi debuit ¶ Iste q̃rit cũ stella illa eẽ desierit vt dictum est. qd de ea postea factũ sit. Ad h dicit fulgẽtius qr redijt in placentẽ materiã vñ supra fuerat. Tñ sicut recitat Magister in histor. Quidam tradũt Bedã voluisse q in puteũ ceciderit bethleemitaz. 7 p⁹ in diebus paule 7 eustochij quasdã v̓gines deo dicatas eaz miraculose vidisse. Qd qr fabulosũ existimauerũt frẽs cũ qb⁹ monasticam ducebãt vitã. eas a cõmunione sua q̃uq̃z separauerũt. ·R· Deinde sexto cõsiderandũ q̃d intenderint [Uenim⁹ adorare eũ] In qbus verbis ꝯfessi sũt eũ verũ deũ eẽ. Preceptuz eniz fuit vt nullus nisi solus de⁹ adoraret. nec timuerũt isti magi hoc publice cõfiteri. pati mori pro eo vt dictũ ẽ supra auctoritate Chrys. Sz obijcit hic leo papa. None poterãt istis magis credita 7 intellecta sufficere vt corpali intuitu eum nõ inq̃rerẽt quẽ plenissimo visu mentis inspexerant. Ad hoc rñdet idẽ leo papa. Diligẽtia inq̃t sagacis officij vsq̃z ad videdũ puerũ pseuerans nostri tpis hoĩbus seruiebat. Ut sicut nobis oĩbus pfuit q post resurrectionẽ dñi vestigia vulnerũ in carne christi thome apli explorauit manus. ita ad nostrã vtilitatẽ pficeret q infantiam ipi⁹ magoꝝ pbauit aspect⁹. ·I· Notãdũ q ex hoc loco arguũt astrologi 7 fatales oĩa virtute cõstellationũ dispoñi. Cõtra q̃s obijcit Chrysost. pmo sic. Si aliqs adulter vl homicida fuerit p stellã fact⁹ magna ẽ iniq̃tas stellaꝝ illaꝝ. magis aũt illi⁹ q creauit stellas. Nã cũ sit p̃scius futuroꝝ deus. ex q̃ tãta iniq̃tas futura erat p stellas. si noluit emẽdare non est bon⁹. si voluit et non potuit ipotẽs est. Scdo sic. Si stelle ẽ q mali sumus aut boni. ergo nec bonũ nostꝝ laudandũ. nec malũ nostꝝ vitupandũ ẽ. qr nec est in nobis voluntarius act⁹. Ut qd eni aut boni mei laudẽ merear. 7 non meo arbitrio sz ex motu stelle hoc facio. aut mali mei penã suscipiã. qd nõ voluntate sz necessitate cõmisi. Nã nec possũ fugere etiã malum si volo. si me natiuitatis mee stella compellit ad malũ. Tertio deniq̃z ipa mandata dei ne peccem⁹. aut hortamẽta vt faciam⁹ bonum eẽnt frustra. Quis eni iubet aliquẽz ne faciat malum quod non põt declinare. aut q faciat bonũ ad qd nõ põt puenire. Nemo ergo stellarũ culpet decursum sed suum ppositũ ꝛc.

¶ Secunda pars euãgelij.
XCIIII.

Audiens autem herodes rex turbat⁹ est. et omis hierosolyma cum illo. Et cõgregans omnes principes sacerdotuz et scribas populi sciscitabatur ab eis vbi christus nasceretur. At illi dixerũt ei. In bethleem iude. Sic eniz scriptuz est per prophetam. Et tu bethleem terra iuda. nequaquã minima es in principibus iuda. Ex te eni exiet dux qui regat populũ meum israel. Tũc herodes clam vocatis magis. diligẽter didicit ab eis tempus stelle que apparuit eis. Et mittens eos in bethleem dixit. Ite et interrogate diligẽter de puero Et cũ inueneritis renunciate mihi. vt et ego veniens adorem eum. ·A· Hic scdo ponit herodis et iudeoꝝ maligna pturbatio. Et diuidit in duas ptes. Quia pmo ponit tam p̃ncipis q̃z plebis generalis cõmotio. Secũdo ponit herodis fraudulenta inquisitio. ibi. [Et cõgregãs] Circa pmum videndum est de duobus. Primo quare herodes turbatus est. Secundo quare iudei sũt turbati. ¶ De pmo quare videlicet herodes turbatus sit. assignanĩ q̃tuor rationes. ¶ Prima scdm Chrysosto. Qa timuit ne aliquis esset natus de stirpe regali aut de pgenie hircani. cui daret regnum. 7 ipe cum esset alienigena abijceret. Unde etiam dicit glo. Q herodes cum eẽt alienigena. volebat eẽ legitimus rex. Et ideo codices quibus genealogia texit cremauit. Qui etiam ppter timorem ãmissionis regni pprios filios necauit. ¶ Secũda scdm eundez Chrysosto. Quia semp grandis potestas maiori timori subiecta est. Sicut eniz ramum arboris in excelso posite etiam si leuis aura flauerit mouet. Sic et sublimes homines etiam leuis nuncij fama ꝯturbat. Humiles autẽ sicut in cõualle pleruñq̃z in tranquillitate consistunt. Herodes ergo quia totus supbus erat leuiter turbabat. Et maxime vbi ãmissionẽ regni suspicabat. sic h Qd tñ ñ oportuisset. qr christi regnum nõ est de hoc mũdo. Uñ cant ecclia contra herodem. v. Hostis herodes impie christuz

venire q̄d timeo. non ꝛc. ¶ Tertia q: s̄m glo. edi
ctum erat romanoꝝ ne q̄s rex vel de⁹ sine volū
tate eoꝝ diceret. Vñ Joh. xix. Ois q̄ se regē facit
cōtradicit cesari. Et iō nō solum ꝓpter se timuit
sed ꝓpter iram romanoꝝ si hoc pateret. ¶ Quar
ta rō est s̄m Greg. Quia celi rege nato. rex terre
turbatus est. Quia nimirū terrena altitudo cō
fundit cū celestis celsitudo apit. ¶ Quinta ratiō
pōt dari mystica. Herodes enī gerit ꝑsonā dia
boli qui ad aduētū christi turbat. sui regni timēs
spoliationē. ⁊ hūani generis a sua tyrannide re
demptionē. Vñ dicit btūs Aug⁹. q̄si loquēs in
ꝑsona diaboli. Quis est iste q̄ me nesciēte īgres
sus est mūdū. cū nato celum radiosa stella atti
deret. atq; in honorē ipsi⁹ ministrātes ei angeli in
ter sydera terrasq; cōcurrūt. ⁊ exultātes annūci
ant quā nō intelligo nouitatē. Quid agā. q̄ me
diuertam nescio. puto illū in regno meo velle re
gnare. ne forte deus sit ille quē nullū pōt maculare delictum. ¶ Deinde videndū q̄re oīs hie
rosolyma turbata ē cum illo. Debuisset quippe
magis gaudere de rege legitimo eis nato cū na
turali pegrina regimina sint exosa. ¶ Prima
ratio s̄m Chryso. est. Quia de aduētu iusti non
poterāt gaudere iniqui. ¶ Secūda s̄m eundē.
Ne forte herodes iratus iudaico regi gen⁹ eiꝰ
vexaret. Nā quēadmodū certātibus vētis ma
re cōcutit. Sic regib⁹ aduersantib⁹ sibi ꝓplus re
gni vexat. ¶ Tertia s̄m glo. Popul⁹ turbabat
ꝓpter fauorē regis sui quē timebāt. Sepe enim
ꝓplus pl⁹ iusto eis fauet q̄s crudeles sustinet. Vl
forte fauor iste fuit adulatiōis. sicut dicit Ecc. xii.
Amici diuitū multi. B. Deinde cū dicit.
Et cōgregās. ponit herodis fraudulenta inq̄
sitio. Inquirit aūt de trib⁹. Primo de loco. Se
cūdo de tpe. Ibi. Tūc herodes clā ꝛc. Tertio d̄
ꝑsona. Ibi. Et mittēs eos. Circa p̄mū duo facit.
Quia primo ponit herodis de loco natiuitatis
christi inquisitio. Secdo subiicit eorū responsio.
Ibi. At illi dixerūt ei. ¶ Quātū ad p̄mū. Pri
mo p̄mittit a qb⁹ inquisiuit. d. Et cōgregās oēs
p̄ncipes sacerdotū. vt q̄s dñs oraculis diuinis
instituerat vt veritatē cognoscere debeant. Et
scribas ꝑpli. id est legis doctores q̄ intelligētiā
scripture habebāt. ¶ Querit quare cōgregauit
p̄ncipes sacerdotum ⁊ scribas cū non crederet.
Aut enī vt obiicit Chryso. credebat herodes scri
pturis aut nō. Si non credebat. ad qd̄ interroga
uit de scripturis quas vaniloquas eē credebat.
Si credebat. quō sperabat se posse interficere il
lum quē scripture regem esse futurū dicebāt. Re
spōdet Chryso. Q; credebat sed non ꝑfecte. Cre
debat enim q̄ scripture non mentiunt. sed q̄ ad

uersus illum nihil agere poterat instinctu diabo
li nō credebat. quia nō suo cōsilio gubernabat
sed vinculo diaboli trahebatur ligatus. Sic s̄m
Chryso. sunt oēs peccatores qui hoc ipsū qd̄ credūt
ꝑfecte credere non pmittuntur ꝓpter excecationē
animi. Si enī ꝑfecte crederēt. sic sine crimine vi
uerent. quasi post modicū trāsituri de hoc mū
do. nō quasi in eternum mansuri. Congregauit
ergo eos ꝓpter tria. Primo s̄m glo. vt si inuene
rit. faciat qd̄ post se velle ostēdit. Si nō excusat⁹
sit romanis. Secūdo vt exploraret vtrū eos ta
le nuncium letos aut tristes faceret. Tertio s̄m
Raba. vt pbaret vtrū legis peritiā haberent. ¶
¶ Deinde subdit de quo inquisiuit. d. Sciscit
abat ab eis vbi christus nasceretur. De hoc enī
inquirebat ꝓpter tria. Primo vt satisfaceret in
terrogationi magoꝝ. Secūdo vt cōplaceret iu
deis q̄ illius gentis desideraret honorē. Tertio
vt cognito loco natiuitatis illuc accederet ad oc
cidendū christum. ¶ Et attendēdū q̄ christum
uocat quē illi regem appellabāt more iudeorum
quoꝝ reges nouerat inungi. ¶ Notandum q̄
herodes licet impi⁹ tñ in hoc facto morale tribu
it documentū vt in rebus arduis ⁊ maxime spi
ritualib⁹ religiosoꝝ ⁊ sapientū cōsilia requiran
tur. Iuxta illud Deut. xvii. Si difficile ⁊ arduū
negociū apud te esse ꝑspexeris. venies ad sacer
dotē leuitici generis et ad iudicē qui fuerit illo
tpe. ⁊ queres ab eis. qui iudicabūt tibi iudicij veri
tatē. ⁊ facies quecūq; dixerit qui p̄sunt loco quē
elegerit dñs et docuerint te iuxta legem eius. et
sequeris sentētiā eoꝝ. nec declinabis ad dexterā
nec ad sinistrā. ¶ Deinde cū dicit. At illi dixe
runt ei. ponit eoꝝ r̄nsio. in bethleem iude. Se
cūdū glo. locū natiuitatis exp̄mūt quē testimo
nio scripture didicerunt. vt ipsa eorū sentētia illis
fieret ad testimonium dānatiōis. nobis adiuto
riū fidei. Et aduerte q̄ in hoc apparet duricia cor
dis eorum. quia scientes locum natiuitatis chri
sti non quidē in longinquis ꝑtibus. sed in regi
one eorum. adhuc tamen credere noluerūt nec
illuc accedere curauerunt. Vnde sicut dicit bea
tus Aug⁹. Iudei in hoc facto q̄ docent alios lo
cum natiuitatis et tamen ipsi non vadunt. simi
les sunt fabricatoribus arce Noe. qui aliis vbi
euaderent prestiterunt et ipsi diluuio perierūt.
Similes etiā sūt lapidib⁹ miliariū q̄ viā aliis o
dicant. nec ipsi p̄ eā ambulāt. ¶ Deinde qd̄ dixe
rāt scripture auctoritate cōfirmāt. Sic enī scri
ptū ē p̄ ꝓphetā. scz Mich. v. Et tu bethleē ter
ra iuda ꝛc. Lrā nostra habet sic. Et tu bethleē
effrata paruulus es in milibus iuda. ex te enim
egredietur qui sit dñator in israel. ⁊ egressus eius

ab initio a diebus eternitatis. Et est sensus pro
phete sm̄ Hiero. [Tu bethleem terra iuda vel
effrata] qḋ dicit̄ ad distinctionē alterius bethleē
vt dictū est supra. Et si sis puul' vicus inī milia
ciuitatū iuda cōparatiue. Tamē nō es minima. q2
ex te nascet̄ magnus christus qui erit dn̄ator in
israel. q̄ n̄ tātū de dauid ē sm̄ carnē s3 etiā d' mea
substātia nat' est ante secula. q2 in p̄ncipio v̄bū
erat apud deū. ¶ Et nota sm̄ glo. q2 euāgelista
ponit v̄ba sicut ab eis dicta fuerūt. non q2 series
scripture sic habeat. ¶ Sed querit̄ q̄re iudei v̄
ba pphete mutauerūt quedā v̄o tacuerūt. Ad
qḋ dicit Remigi' q2 in hoc cōprehēdit̄ eo2 igno
rantia. Aliter dicū sm̄ glo. q2 si nō verba. verita
tem tn̄ sensus qḋammō ponūt ad maiorē3 ma
nifestationē. vt herodi alienigene intellectum p
phete aperirēt. Unde p eo q2 pphēta dicit effra
ta. qḋ erat nomē antiquū 7 forte herodi ignotū
dixerūt terra iuda. Pro eo aūt qḋ pphēta dixe
rat puula es in milibus iuda. volēs oñdere pui
tatē eius quo ad ppli multitudinē ipi dixerūt. ne
quaq̄3 minima es in p̄ncipib' iuda. Uolentes
ostēdere magnitudinē dignitatis pueniente3
ex dignitate principis nascituri. Quasi dicerēt.
Magna es inter ciuitates. ex qb' p̄ncipes pdie
runt. Q2 v̄o hoc vltimū tacuerūt sc3 egress' ei'
ab initio a dieb' eternitatis. sm̄ Chryso. p̄ciden
tes sic pphetiam interficiēdo2 pueroz fact sūt
cā. Si enī integrā pphetiā ptulissent. cōsiderās
herodes q2 nō erat rex terren' cui' dies a dieb'
eternitatis erant. in tātū furorem non exarsisset.
·D· Deinde cū dicit [Tūc herodes clam]
Postq̄3 herodes de loco natiuitatis christi in
q̄sierat a iudeis. Inq̄rit nūc de tp̄e natiuitatis a
magis. Ut enī dicit glo. A iudeis q̄rit locum. a
magis tp̄s vt de vtroq̄3 fieret certus. Et nota q2
clam. i. occulte vocauit magos remotis. s. sacer
dotibus 7 scribis. Tū sm̄ Chryso. vt nō viderent
iudei q̄s habebat suspectos. ne forte q̄si regē sue
gentis amātes pderēt cōsiliū eius magis. nesci
ens q2 maiores inimici christi erāt iudei q̄3 ipse.
Tum sm̄ glo. q2 timebat ne iudei q̄si ex dei ora
culo pmissū occultarēt. si se eū velle pimere sen
tirēt. Tum etiā sm̄ Raba. vt intestinū dolorem
occultaret. Subdit aūt de q̄ eos inq̄siuit dicēs.
[Diligenter didicit ab eis temp' stelle 7c] Ideo dili
genter sm̄ Remigiū q2 callid' erat. 7 timebat ne
nō reuerterēt ad eū. vt tūc sciret quid ageret pu
eros occidēdo. Ideo autē didicit tēp' stelle. vt p h
tēp' natiuitatis pueri cognosceret. De tp̄e autē
apparitiōis stelle vt supra dictū ē sūt opiniones q̄
busdā dicētib' q2 añ biennium appuit 7 ex tūc ma
gi arripuerūt iter. Aliis dicētib' q2 in die natiui

tatis appuit stella qḋ verisili' est. qḋ apparet ex
interrogatiōe mago2. Dicebāt enī. [Ubi ē q̄ na
t' ē rex iudeo2] Nō aūt q̄ nasceturus est. Iā enī
stellā ei' in oriēte viderāt. Scḋm beatū3 Aug.
v̄o vtrūq3 verū fuit. q2 videlicet appuit añ bien
nium p simplicē appitionē3. sed in die natiuitatis
apparuit p certā significatiōis sue expressionem
·E· Deinde cū dicit [Et mittēs eos] cogni
to loco 7 tp̄e inquirit de psona. Uñ mittēs eos i
bethleem sicut p̄ncipes sacerdotū3 7 scribe dixe
rāt. dixit [Ite 7 interrogate diligent̄ de puero]
Nō dicit de rege. sed de puero. Tū quia nomen
regis ei odiosū erat. Tum sm̄ Chryso. Q2 p̄nci
cipatus noīe noluit eū vocare. ne contradiceret
cesari. qui pstituit nullū eē regē sine p̄cepto suo.
Tū quia ex reuelatiōe mago2 de tp̄e stelle estia
uit eū esse puez. [Et cū inueneritis renūciate mi
hi. vt 7 ego veniēs ado. eū.] Falsa fuit herodis pmissio
Q2 vt dicit Chryso. deuotionē pmittebat s3 gla
diū acuebat. 7 maliciam cordis sui h̄ūilitatis co
lore depingebat. Talis enī cōsuetudo oīm ma
lignoz. q̄ñ aliquē i occulto grauī' ledere volūt
h̄ūilitatē illi et amicicias fingūt. ¶ Nota q2 sm̄
Rabanū. finxit herodes tā vultu q̄3 v̄bis se ado
rare velle. quē inuida cogitatiōe tractabat occi
dere. Cuius psonā omnes ypocrite tenent. q̄ dū
ficte deum querūt. inuenire illū nunq̄3 merētur
Finxit aūt adorare se eum velle pp̄ter tria. Pri
mo ne crudelem sed deuotū se ostēderet. Secū
do vt magi alacriter ad eum redirēt. Tertio ne
ipsum iudei ab ipso abscōderent sm̄ glo. ¶ Et
nota q2 quidā adorant vt occidant vt herodes.
Quidā vt illudāt sicut milites qui genibus fle
xis ante christum dicebāt. Aue rex iudeorum.
Alij adorant vt latriam exhibeant. sicut boni fi
deles. ·F· Moraliter hec verba [Ite 7 in
terrogate diligenter de puero 7 cum inueneritis
renunciate mihi] possent deseruire p collatione
visitationis quando p̄latus superior audita de
nunciatione de aliquo prelato sibi subiecto. mit
tit visitatores ad inquirendum de facto. vt sint
verba maioris p̄lati ad visitatores quos mittit
quibus dicit [Ite et interrogate 7c] Sicut enī
dicit̄ iura extra de simonia. licet hely. Quando
aliquid de quocūq3 subdito denūciatur p̄lato.
non statim debet credere et ad iudicium pcedere
sed prius p se vel p alios factum diligēter discu
tere. exemplo ipsius dei dicentis Geñ. xviii. De
scendam et videbo si clamorem qui venit ad me
ope compleuerint. Sic p̄latus maior audiens
clamorem insinuationis. nō statim deb3 ad cō
dēnatiōe3 pcedere. s3 pri' discēdere 7 vidre. Et si ñ
possit p seipm̄ mittat ad h alios dicens eis. [Ite

[c]i terrogate [et]c.] In qb⁹ verbis quattuor facit. [P]rimo inui[n]git legatonē [Ite.] Secūdo cōmu[n]i[s v]isitationem [et interrogate diligenter] Ter[tio] subijcit materie specificationem [de puero] [Q]uarto expetit inuētoꝝ relationē [et cū inue]neritis renūciate mihi. De p[ri]mo Mat. xx. Ite [et vo]s in vineā meā. De scd'o H[ier]e. ij. Cōsiderate [et] requirite. De tertio Esa. xlij. Ecce puer meus [ele]ctus. Ubi ꝯsiderādū ꝙ q̄libet p̄latus deb[et] eē [pu]er a puritate ne sit infectus lepra symoniace [pra]uitatis ne sit illectus appetitu p̄lance p̄tāns [ne] sit affect⁹ torpore negligētie [et] indiscrete benig[nita]tis. Ne sit allect⁹ munere vel affectiōe sinistre [fau]orabilitatis. Ne sit suspect⁹ vicio vel nota ali[cui]⁹ īhabilitatis. Isti sunt q̄nq[ue] panes q̄s d[e]b[et] ba[be]re puer .i. q̄lib[et] p̄lat⁹ de qb⁹ dr̄ Ioh. vi. Est pu[er] vnus hic qui habet q̄nq[ue] panes. Et vbi talem [pu]er visitator inuenerit. apte dicere p̄t p̄ allega[ti]o[n]ib[us]. Ecce puer me⁹ electus. vbi vō hoc in p̄la[t]o nō inuenerit dolent dicere poterit ill'd Gen. [xx]xvij. Puer nō cōparet. De q̄rto Gen. xxxvij. [Va]de et vide si cūcta p̄spa sint erga frēs tuos [et] [pe]cora [et] renūcia mihi quid agat.

Tertia pars euangelij ·XCIIII·

Qui cum audissent regem abierūt. Et ecce stella quā viderāt magi in oriente antecedebat eos. vsq[ue] dū veniēs staret supra vbi erat puer. Uidētes aūt stellā gauisi sūt gaudio magno valde. Et in[t]rātes domū inuenerūt puerꝝ cum ma[ri]a matre eius. Et procidētes adoraue[r]ūt eū. Et apertis thesauris suis obtu[le]rūt ei mūera. auꝝ. thus. et mirraꝫ. Et [re]sponso accepto in somnis ne redirēt [a]d herodē per aliā viā reuersi sūt in re[gi]onem suam. ·A· Nūc tertio ponit q[ua]si inuētio et ei⁹ deuota adoratio. Et habet q[ua]tuor p[ar]ticulas. q[ui]a p[ri]mo ponitur qualiter venerunt. Scd'o qualiter inuenerūt. Ibi [Et intrātes] Ter[ti]o qualit̄ adorauerūt. Ibi [Et procidētes] Quar[to] q̄lit̄ [et] q̄d obtulerūt. Ibi [Et apertis [et]c.] Quinto qualit̄ redierūt. Ibi [Et responso accepto] In p̄[m]a p[ar]ticula tangunt̄ tria. Primo tangit̄ eoꝝ recessus a termino a quo .s. ab hierusalē [Qui [cū] audissent regē] imp̄antē de diligēti inquisiti[o]ne [et] d[e] reditu [abierūt] Chrys. nihil mali suspi[c]antes. Et nota s[ecundu]m Remigiū. Q[uod] isti magi au[di]uerūt herodē quātū ad hoc vt quererēt dn̄m [s]ed nō quātū ad hoc vt ad eū reuerterētur. Et [si]gnāt bonos auditores q̄ bōa q̄ audiūt a malis p[re]dicatorib⁹ faciūt: s[ed] tñ opa illoꝝ nō imitātur.

Scd'o tāgit̄ stelle ducat⁹ vsq[ue] ad imminū ad quē. [Et ecce stella [et]c.] Ex hac lrā videt̄ ꝙ stella visa q̄[n]dē fuerat magis in oriēte. s[ed] nūc p[ri]mū in reces[s]u ab hierusalem cepit eos antecedere vt etiā di[ci]tur sui supra auctoritate fulgentij Chryso. in [...] dicit quē sequit̄ glo. [et] hoc tenet ꝙ stella deduxit eos ab oriēte vsq[ue] p[ro]pe hierusalē. Et tūc abscōdi[t]a est ab eis. Et hoc triplici rōne vt innuit glo. Prima vt cogerent̄ q̄rere in hierusaleꝫ de loco natiuitatis. vt sic de ortu ipsi⁹ certificarent̄ tam [p]o stelle app[ar]itionē q[uam] p[er] p[ro]phetie assertionē. Se[c]ūda q[ui]a iuste diuino auxilio deserunt̄ q̄ q̄rūt hu[m]anū. Tertia q[ui]a signa data sūt infidelibus s[ecundu]m ap[osto]l[u]m. s[ed] p[ro]phetia fidelib⁹. Et iō signū datū istis dū adhuc eēnt infideles q[ui]a gētiles. nō debuit ap[p]arere dū eēnt iā fideles s[ed] iudeos p[ro]pter legeꝫ quā habebāt. Quarta rō est s[ecundu]m Chryso. vt p[er] sb[s]tractionē stelle cogerent̄ manifestare ortū chri[sti] iudeis. Q[uo]d cōueniebat p[ro]pter duo. Primo ad cōfusionē iudeoꝝ ꝙ illi de remotis p[ro]uincijs chri[s]ti iter eos et ap[u]d eos natū inq̄rebāt. Et ipsi ab infātia in lege et i p[ro]phetis instructi euꝫ nō susce[pe]runt. Scd'o ad maiorē dānationē eoꝝ. q[ui]a q[uod] he[r]odē docuerūt de christo ipsi ignorabant de illo. [Antecedebat eos] Dicit b[ea]t[u]s Aug⁹ Tparuit stella gradū donec magos p[er]ducat ad puerum. Moduꝫ supplices ostēdit hospiciū radiabat am[p]lissimo luminoꝝ tecta nan p[er]fudit. Et h[oc] ē ꝙ sub[dit] [vsq[ue] dū veniēs staret supra vbi erat puer] Hinc apparet s[ecundu]m glo. ꝙ stella in aere posita erat [et] domui i q̄ puer erat vicina multū alit̄ enꝫ do[m]ū nō discreuisset. Et vt dicit Chryso. descēdit v[er]o feri⁹ [et] stetit supra caput pueri. Quasi dice. Hic est. Ut q[ui]a loquēdo mōstrare nō poterat stando mōstraret. Dicēnā Raban⁹. Nūq[ui]d nō dicere [et] clamare videbat̄. Hic ē puer quē natum testa[ba]t celo. hic ē rex ille magn⁹ q[ui] venit celesti ip[s]o regnū sociare irenū. Nota ꝙ dic[it] [supra vbi erat puer] n[on] sup. q[ui]a puer sustētabat [et] regebat stellaꝫ non stella puerum. Hec enim dicit̄ differētia int[er] super [et] supra. Quia aliquid dicit̄ sup aliud. q[uo]d regit illud et est dignius illo. vt homo dicit̄ sede[re] sup equum. Sic sp[irit]us sanctus descendit in spe[ci]e columbe sup christum hominēꝫ. Supra ve[ro] dicitur quod sustentat̄ [et] regit̄ ab alio. Sicut ecclesia dicit̄ fundata supra petrā christū. Sic [et] hō dr̄ portare onus supra dorsuꝫ. Sic hic stella stabat supra pueꝝ. ·B· Tertio tāgit̄ eoꝝ io[cun]dū d⁹ icess⁹ p[ro]pter reliquū [Uidētes aūt stellā ga[u]uisi sūt] Ubi nota ꝙ quadruplex fuit causa gau[d]ij illius. Primo quia aspectus stelle fuit io[cun]dus et ideo faciebat gaudere eos. Secūdo quia apparebat iudeis error ꝙ dicebāt se vidisse

stellā eius in oriente. Timebāt enī ne iudei eos fantasticos et delusos dicerēt. Tertio quia de loco natiuitatis christi rumū habuerūt iudeorum qd fallax est. ꝛ iō dolebāt in ambiguo positi quē locū adirēt. ſʒ celeste sydus dedit eis signuʒ certitudinis. Quarto qꝛ magis gaudēt hoīes de inuentiōe rei pdite q̄ʒ de ei⁹ possessione. Et ad hec quattuor referri pñt quattuor vba que ponit hic euāgelista. Qꝛ gauisi sunt gaudio magno valde. Uel aliter pñt acципi sic. Gauisi enī sunt sm Chryso. qꝛ spes eoꝝ nō erat decepta ſʒ amplius cōfirmata. Sʒ gaudio gauisi sūt. Qꝛ sm glo. Gaudio gaudet q̄ ppter deū gaudet qui est verū gaudiū. Addit aūt magno. Qꝛ de magno gaudebāt. Intelligebāt enī sm Chryso. q̄ q̄ntaʒ dignitas huic nati regis excedebat mēsuraʒ oīm mūdialiū regum. Addit aūt valde. Qꝛ sm remigium magis gaudēt hoīes de reb⁹ pditis q̄ʒ de sp possessis. Uel aliter. Notādū q̄ q̄ntuplex est stella quā magi viderūt. Prima materialis quā viderant in oriente. Scđa spūalis scʒ fides quā viderāt in corde. De qua Ecc. xliij. Species celi. i. hoīs celestis. gloria stellarū. id est virtutum. Et nisi hec stella prius in eoꝝ cordib⁹ radiasset. neq̄q̄ʒ ad visionem pme stelle venissent. Tertia est que est intellectualis que ē angelus de q̄ Baruch. iij. Stelle dederūt lumen in custodijs suis. Hāc viderūt in somno cū āmoniti fuerūt ne redirent ad herodem. Quarta est rōnalis. s. btā virgo. de qua cātat Ecclia. Aue maris stella. Hanc viderūt in diuersorio. Quinta est supsubstātialis scʒ christ⁹. De qua Apoc. vlt. Ego sum radix ꝛ genus dauid. stella splēdida et matutina. Hāc viderunt in psepio. Propter visionem pme ꝛ scđe stelle magi gauisi sūt. Propter visionem tertie gauisi sūt gaudio. Propt visionem quarte gauisi sūt gaudio magno. Sʒ ppt visionē q̄nte gauisi sunt gaudio magno valde.

C Deinde cū dr̄. Et intrātes domū ostēdit q̄liter cū inuenerūt. Qꝛ inuenerunt puerum cū maria matre eius. Et bn̄ puerū sm beatum Aug. Qꝛ qui ītate puū. aliene opis indigentē. fandi īpotentē. ꝛ nulla ab hūane infātie generalitate discretū. Qꝛ sic stella diuinitatē ei⁹ oñdebat. sic īfantia verā ei⁹ hūanitatē ptēdebat. Cū maria matre ei⁹. nō diademate coronata sm Chryso. aut ī lecto aureo recūbente ſʒ vix tunicā vnā habēte. nō ad ornatū corpis. ſʒ ad tegumētū nuditatis. C Sʒ q̄re nō inuenerūt ibi ioseph cū maria sicut pastores īuenerāt. Ad h dicēdū sm Raba. q̄ diuina dispēsatiōe actū ē vt illa hora ioseph abſēs eēt. ne pat pueri crederet a gentibus in fide nouellis. Deinde cū dicit. Et procidētes. ponit qualiter adorauerunt. Qꝛ latria genib⁹ flexis. Et iste cult⁹ soli deo debet. Et attēdēdū sm Chryso. q̄ nō adorassent sic puulū non fantem. non intelligentē. adoratiōis honore. nisi aliq̄d diuinū vidissent de ipso. Raba. etiā dicit. Adorāt in carne verbū. in infantia sapiam. in infirmitate virtutē. ꝛ in hoīs veritate dn̄m maiestatis. Un̄ Bern̄. Quid facitis O magi. q̄d facitis lactantē puez adoratis in vili tugurio. in vilib⁹ pānis. Ergo ne deus iste. Quid facitis q̄ aurū ei offertis. Ergo ne rex iste. Et vbi aula regia. vbi thron⁹. vbi curie regalis frequētia. Nū q̄d aula est stabulū. in thron⁹ psepiū. curie frequentia maria et ioseph. Isti insipiētes facti sūt vt fierent sapientes. B Deinde cū dicit. Et apertis ꝛc. ponit qualiter et q̄d obtulerūt. Cōmendat autē ista oblatio multipliciť. Primo a largitate. Un̄ dicit. apertis. Qđ ē cōtra auaros q̄ claudūt horrea. Scđo a bonitate. qꝛ dicit thesauris. Qđ est cōtra illos q̄ peiora dona tribuūt siles cayn. Jude. i. Ue illis qui viā Cayn abierūt. Isti autez aperuerūt deo thesauros suos. Et dr̄ thesaur⁹ a thesis q̄d est posito ꝛ aurū. Et est loc⁹ vbi cōseruant pciosa quecūqʒ et maxime aurum. Tertio a ppietate. quia suis. Quod est contra illos qui de alienis bonis volūt dare largas expēsas et de suis nihil. Quarto a pruitate vel spontaneitate. Unde dicit. Obtulerunt. scʒ motu pprio et pueniendo pces. quod est contra illos q̄ volūt multum rogari anq̄ʒ dent. nescientes q̄ rogamina sūt dantis pcium. Quinto a pietate que est respectu recipientis. quia ei. scʒ christo cōtra illos qui dāt histriōib⁹ ꝛ meretricib⁹. christo aūt et paupibus nihil. Sexto a liberalitate. quia munera que dant non ex debito sed ex liberalitate. cōtra illos qui nemini seruire volūt nisi ei a quo cōmodū expectāt. Septimo a munerum pciositate. quia aurum thus ꝛ murrā. C Queritur pmo generaliť quare isti magi christo munera obtulerunt. Secūdo quare hec tria. Quātū ad pmum sciendum q̄ obtulerūt ppter q̄nq̄ʒ. Pmo ppt ꝯsuetudinē arabū. q̄ cum quēpiam adorant munera et offerunt. Secundo vt ostenderent eum esse deum. qui dixit Exod. xxiij. Nō appebis in ꝯspectu meo vacu⁹. Tertio vt oñderēt se ab eo rpalia habere. Quarto vt ei⁹ paupertati sbuenirēt. Quinto vt ex discretiōe munerū dmōstrarēt ꝯdicionē īfantis. qꝛ q̄lis ē vnusq̄sqʒ talium munez dign⁹ ē. C Quātū ad scđm q̄re h tria obtulerūt. Ratio assignať lrālis sm glo. Qꝛ arabes in sua regione abundāt his scʒ auro thure ꝛ diuersis generib⁹ aromatū. ꝛ ipi etiā ꝯsueuerūt offerre. Sʒ melí⁹ dicit sm eādē glo. q̄ diuis

inspiratione sic est factū. ppter mysticā significationē. Quā ꝛ si tūc non intelligebāt magi. vt dicit Chryso. Grā que illos hec oīa facere exortabat. ipsa ordinauerat vniuersa. Et aduertēdū sm̄ Remigiū q̄ n̄ singuli singla obtulerūt. sz q̄libet eoꝝ hec tria obtulit. Rōes ergo mystice horum triū munerꝫ assignant. Prima sm̄ Gregoriū. q: p hec tria signant regia potestas. diuina maiestas ꝛ hūana mortalitas. Aurꝫ ei ad tributū. thus ad sacrificiū. mirra ad sepulturā ptinet mortuoꝝ. Hec enī tria magi cognouerūt de ipso. Vn̄ dixerūt supra. Vbi est q̄ nat⁹ est Ecce humanitas. Rex iudeoꝝ Ecce regia ptās. Venim⁹ adorare eū Ecce diuinitas. Alia rō est. q: p hec tria signant tria que erant in christo sz Deitas p̄ciosissima. q̄ p aurū qd̄ est p̄ciosius omnib⁹ metallis intelligit. Alia deuotissima q̄ p thus qd̄ oratione ꝛ deuotionē signat sm̄ illō ps. Dirigat oratio mea sicut incēsum. Et caro mūdissima ꝛ ab oī corruptione integra q̄ p mirrā q̄ ab omni corruptiōe ꝯseruat designat. Tertia ratio. q: aurū signat dilectionē. thus orōnem. mirra carnis mortificationē. Que tria ꝛ nos magorum exēplo debem⁹ offerre christo. Alia rō assignat sm̄ Berñ. Qꝫ aurꝫ ppter matrē. th⁹ ppter locū. mirrā ppter puerū obtulerūt. Aurꝫ enī necessariū est ad sustētationē paupcule matris. Th⁹ cōtra fetorē stabuli. Mirra ad cōsolidandū debilia mēbra. Sz hāc rōnem minus amplector.

E. Deinde cū dicit. Et respōso ponit q̄liter redierūt. Vbi nota q̄ rn̄sum nō dat nisi querentib⁹. Vn̄ hinc colligit q̄ isti iā suspicabantur maliciā herodis. Vn̄ pio affectu int⁹ interrogabāt qd̄ diuina iuberet volūtas. vt dicit glosa. addens q̄ hec rn̄sio nō fiebat p angelū sz p ipsū deū. Chryso. tñ dicit q̄ p angelū. Sz querit. quare nō loquebat puer ad eos. Ad hoc rn̄det glo. ne diuinitas añ tps reuelaret. et vera humanitas haberet. In somnis aūt fiebat rn̄sio. Tuz q: magi obseruatores erāt somnioꝝ. Tū etiā q: dum in fide ne redirēt ad herodē. cā sc3 nonficāt de puero. In q̄ apparet saluatoris nostri hūanitas. q̄ velut timēs noluit inueniri posse ab herode. sz voluit occultari ꝛ fugere in egyptū. q: sic res numēda erat. vt dicit glosa. Sz mirū ē q̄ magi nō sunt scandalizati in seipsis dicētes. Si magnus est puer hic. q̄ necessitas fuge est ꝛ occulte recessionis. In libro Chryso. apparet magna fides magoꝝ. Hoc enī est de fide non querere causas eoꝝ q̄ vere p̄cipiunt. sed suaderi solū ab eis. Per aliā viā reuersi sūt. l. p mare ponticū nauigio. vt dicit magister in historijs. Et dic̄ Chryso. Qꝫ si magi christū quasi terrenū regē quesissent inuenientes eū apud ipsū mālissent. nūc aūt adorauerūt eū et reuersi sunt. Cū aūt reuersi fuissent manserūt colētes deū magis q̄z añ. et p̄dicantes multos erudierāt. Et deniq3 cū thomas venisset in terrā illā. adiuncti sunt ei. et baptizati facti sunt adiutores p̄dicatiōis ipsi⁹. Hec Chrysostomus.

¶ Sermo de eodem Primus XCV.

Magi ab oriente venerunt. In hoc euāgelio p̄ncipaliter agit de duob⁹. Primo qd̄ de magoꝝ req̄sitione q̄ christū quesierunt Secūdo de ipsoꝝ oblatione qua ei munera obtulerunt. Et i hoc mystice informant aīe fideles Primo quō spūaliter se habere debeāt in q̄rendo christū. Secūdo qualiter se habere debeant in offerēdo ꝛ mysticis eū muneribꝰ honorādo. Primo ergo videndū de mystica iesu req̄sitiōe Et secūdo de mystica oblatiōe A Circa p̄mū quattuor sunt ꝯsiderāda Primū est q̄ sunt illi iesum querētes. q: magi. Secūdo vn̄ veniāt q: ab oriēte. Tertio quo ducatu puenīant. q: ducatu stelle. Quarto q̄d inuenīāt. q: iesu3 cū maria. ¶ Propter p̄mū est intelligendū q̄ q: magi sunt sapiētes ꝛ phi signāt animā sapientem. Qui q: tres sunt signāt triplicē statū boīum sapientū sub triplici differētia pueꝝ iesū spūaliter inq̄rentiū. Prim⁹ stat⁹ est penitentiū. Secundus actiuoꝝ. Terti⁹ est cōtemplatiuoꝝ. Hi enī christū querūt vt ei spūalia offerāt ꝛ eū adorent. ¶ Primo ergo p magos figurant̄ penitentes. De quoꝝ sapiētia habet̄ Eccl. vij. Cor sapientis vbi tristicia. cor stultorū vbi leticia. Stulti gaudent de leticia hui⁹ mūdi. Sapiētes aūt dolent de offensa dei. de longitudine p̄ntis exilij. ꝛ de dilatione p̄mij ¶ Secūdo p magos figurant̄ boni actiui. De quoꝝ sapia dr̄ Prouer x. Qui cōgregat in messe fili⁹ sapiēs est. In messe enī congregat. q̄ in p̄nti vita opa meritoria multiplicat Post hāc enī vitā nō est loc⁹ acquirēdi sz p meritis digna recipiēdi. Tertio p magos figurant̄ pfecti ꝛ sapiētes cōtemplatiui. De qb⁹ scribitur Prouerb. j. Audiēs sapiēs sapiētior erit. Vn̄ ppheta de ꝯtēplatione loquēs dicit Audiā q̄d loquat in me dn̄s de⁹. Aīa enī cōtemplatiua a cuncꝫ tpalib⁹ liberata ꝛ a passionib⁹ ꝛ tumultib⁹ q̄erata. sp habet cor eleuatū ꝛ intentiōē erectam ad deū. Et iō ipsa bn̄ dicere pōt. Audiā q̄d loq̄t in me ꝛc̄. Sic maria sedens ad pedes dn̄i audiebat vbū illi⁹ Luc. x B Secūdo videndū vn̄ veniāt. q: ab oriēte. Et q: p oriēs intelligit̄ ꝯspiras

mūdana. io dici pōt q̄ triplex est oriēs. id est. prosperitas mūdana videlicz deliciaꝝ diuitiaꝝ ꝛ honoꝝ. a q̄bus oportet illū recedere q̄ christū spūaliter desiderat inuenire. De oriēte deliciaꝝ scribit. Geñ. iiij. Q. Cayn habitauit in terra pfug⁹ ad orientalē plagā eden. Cayn interpretat̄ acq̄sitio Eden interp̄tat̄ ornat⁹ vel delicie. Et signat eū q̄ toto conatu ornatū vł delicias q̄rit. vn̄ earū acquisitione iugit̄ meditat̄. Ideo talis ad orīētalez plagā eden habitare dicit. De oriente diuitiarū dicit Ezech. viij. Ubi pp̄heta vidit viros int̄ vestibulū ꝛ altare habētes dorsa cōtra templū ꝛ facies ad orientē. Et signāt cupidos ꝛ auaros q̄ totam suā intentiōez tēdūt ad tpalia ꝛ p eis postergant spūalia ꝛ diuia. De oriēte honoꝝ Esa. xiiij. Quō cecidisti lucifer de celo q̄ mane oriebaris. Recte p lucifez cadentē signātur illi q̄ ambigūt honores ꝛ sp querūt exaltari ꝛ sublimari. q̄ ad vltimū cadūt. q2 in pūcto mortis ad inferna descēdunt. Ab hoc ergo triplici oriēte magi. id ē. sapientes aīe debēt recedere si velint iesum īuenire. Appropiate aūt penitētes debēt recedere ab oriēte deliciaꝝ. Boni actiui ab oriēte diuitiaꝝ. Sed cōtemplatiui ab oriēte honoꝝ. ¶ Tertio videndū cui⁹ ducatu puenlāt. quia ducatu stelle. Pōt aūt dici q̄ triplex est stella ad christū directiua. Prima est diuine grē illuminatio. Secūda est vtilis exhortatio. Tertia est exēplaris operatio. Hec eni tria ad christū dirigūt ꝛ ad ei⁹ inuentionē pducūt. De pmo Job. xxxviij. Nūq̄d p duces luciferū in tpe suo. Ubi sciendū q̄ eadem stella est q̄ dicit̄ lucifer et hesper⁹. Sz lucifer dicitur q2 puenit solē. ꝛ designat illuminationē gratie puenientē bonā opationē. Hesper⁹ aūt dicit̄ sm q̄ subsequit̄ solē. Et significat grām subsequētē qua homo in bono ope cōseruat̄. De scda stella scribit Dan. xij. Qui ad iusticiā erudiūt multos. fulgebūt quasi stelle in ppetuas eternitates. De tertia stella dr̄ Ecc. l. Quasi stella matutina in medio nebule. et q̄si luna plena in dieb⁹ suis lucet. ꝛ quasi sol refulgēs. sic ille effulsit in templo dei ꝛc. Et loquit̄ ad lrām de symone filio onie. q̄ mirabiliter refulsit in exēplari opatiōe. B

Quarto videndū q̄d p q̄rētes inueniāt. q2 puerū iesum cū maria matre ei⁹. Circa q̄d ꝯsiderandū q̄ pmo puenit̄ ad herodē a q̄ nō inueniat̄ iesus. Herodes sm Greg. significat diabolum. Quia sicut herodes voluit de occidere iesū. timens p hoc ī sua potestate diminui ꝛ a regno excludi. Sic etiā diabol⁹ q̄ otidie torquet̄ ꝛ de gētium vocatiōe. peccōꝝ cōuersiōe. ꝛ de sue prātis destructione. qua pnceps hui⁹ mūdi de cordib⁹ fideliū q̄tidie p grāz eiicit̄. Job. xij. Sicut etiā herodes nisus fuit donis ꝛ minis magos ab eoꝝ inquisitiōe retrahere. vt dic̄ Chryso. Sic diabolus nō desinit a psecutiōe spūalis inq̄sitiōis christi fideles reuocare. triplex eis impedimētū ingerēdo. id est. triplicē mundanā gliam eis pponēdo. Primū impedimētū est q̄n quis inflat̄ ꝛ gloriatur de sciētia. Secūdū quādo gliat̄ de abūdantia. Tertiū quādo gliat̄ ex sola psūptiōe. Et istō triplex impedimētū pōt elici ex ipso noīe herodis. q̄ gloriās in pellib⁹ interp̄tat̄. Et q2 pellibus vtimur ad scribēdū. ad induendū. et ad calciandū. Ideo sm hec tria designat̄ p dicta triplex gloria mūdana. p quas diabol⁹ fideles retrahere nitit̄ ab inuētione iesu. De gloriatiōe sciētie pōt intelligi q̄d scribit̄ in psal. Extendēs celū sicut pellē. Celū sicut pellis extēdit̄. quādo q̄s de hūana vel celesti sciētia vel sapiētia q̄ in pellib⁹ scribit̄ vane gloriat̄. De gloriatiōe tpalis abundātie pōt intelligi q̄d dr̄ Job. ij. Pellē p pelle ꝛ cūcta q̄ habz homo dabit p aīa sua. Recte aūt p pelles q̄bus induimur signat̄ tpalium abūdātia. Quia sm Gregoriū. Nihil aliud sunt terrena oīa nisi q̄dā corporis indumēta. Has ergo pelles. i. cūcta tpalia que hō possidet. debet dare p aīa sua saluanda. Quid ergo pdest hoī si vniuersū mundū lucretur ꝛc. Math. xvi. De gloriatiōe vō psumptionis humane scribit̄ Exo. iij. Tolle calciamētū de pedib⁹ tuis. De pellib⁹ calciamēta ꝯficiuntur. Tūc eni calciamēta de pedib⁹ tollim⁹. q̄n ab affectionib⁹ mētis securitatē humane psumptiōis deponim⁹. Quicūq3 igit̄ vult christuz inuenire deb3 istud triplex impedimentū euitare. Ad q̄d hortat̄ Hiero. Nō gloriet̄ sapiēs in sapiētia sua q̄ntū ad pmū. Nec diues ī diuitiis suis. q̄ntum ad secundū. Nec fortis in fortitudine sua. q̄ntū ad tertiū. Postq̄z aūt q̄s illud triplex impedimentū pertransiuit vł declinauit. pculdubio inueniet iesum. Sic eni fecerūt isti magi de q̄b⁹ dr̄ Q. cū audissent regē abierūt. Nō simplr̄ dr̄ uerūt. sed abierūt. i. ab eo scz herode ierūt ipsi terga prebendo ꝛ ab ipso recedēdo. Inuenerūt aūt iesū. id ē salutē eternā. Et h̄ in bethleē q̄d interp̄tat̄ abundantia. ꝛ significat abūdantiā meritoꝝ. Et cum maria. id est. cū affluētia gratiaꝝ. quia ipsa fuit ꝛ est gratia plena. Luce. j.

¶ Sermo de eodem Secundus ·XCVI· ·A·

Apertis thesauris suis ꝛc. De mystica oblatiōe quam magi ad lrām de thesauris suis ptulerūt est sciendū. q̄ est triplex thesaur⁹. ꝛ de q̄libet eorum mystice sunt tria munera pferenda. Primus est

thesaurꝰ pure cōsciencie. Secūdꝰ est thesaurus
bone vite. Tertiꝰ vo est thesaurꝰ sapie. De p̄mo
thesauro sua munera offerūt penitentes. De se
cūdo activi. De tertio cōtemplativi. De primo
scribit Prouerb. xxj. Thesaurꝰ desiderabilis ⁊ ole
um ī habitaculo iusti. De scdo Math. xiij. Si
mile est regnū celoꝝ thesauro abscōdito ī agro.
Et signāter dicit abscondito. Quia sm̄ Grego.
Thesaurꝰ boni opis a malignis spiritibꝰ custo
dire nō sufficit. q̄ hūc ab humanis laudibꝰ non
abscōdit. De tertio thesauro. scꝫ sapie dr̄ Ecc. j.
In thesauris sapie intellectꝰ ⁊ sciētie religiositas.
Et Prouerb. xxiij. Si sapientiā invocaberis ⁊
dederis cor tuū prudētie. si q̄sieris illā q̄si pecu
niam ardēti scꝫ desiderio. ⁊ q̄si thesauros effode
ris illā. diligēti scꝫ studio eā inq̄rendo. Et seq̄tur
Tūc intelliges timorē dn̄i ⁊ sciam dei invenies.
De istis igit̄ thesauris apris fideles aīe quelibꝫ
in statū suū debēt offerre aurū thꝰ et mirram.

B Primo enī penitētes debent de thesau
ro ɔsciētie offerre aurū thus ⁊ mirrā. Per aurū
qḋ oīa metalla p̄ponderat signat̄ elemosyna. q̄
oīa bona erupat. Hāc debēt offerre penitentes.
In cuiꝰ figura legit̄. iij. Reg. iiij. Q. salomon fe
cit scuta de auro purissimo. Ille scuta d' auro pu
rissimo facit. q̄ elemosynas qbꝰ velut scutis con
tra diabolū munit̄ pura intētiōe dispgit. Et de
bent esse scuta de auro purissimo. q̄ elemosyne
debēt esse de puro ⁊ ardēti desiderio. Per thus
qḋ ponit̄ in incēsuꝫ intelligit̄ orō devotōis. Vn̄
ps̄ Dirigat̄ orō mea sicut incēsuꝫ in conspectu
tuo. Et Apoc. viij. Ascēdit fumꝰ incensoꝝ d' ora
tionibꝰ sanctoꝝ. Per mirrā significatur mor
tificatio carnal' vite. Cantico. v. Manus mee
distillaverūt mirrā p̄mā et digiti mei pleni mir
ra pbatissima. Et sunt verba aīe penitētis et cuꝫ
summa discretiōe p̄niam operātis. Iacet enī ca
ro sit domāda ne superbiat. est m̄ ita fouēda ne
succumbat. Vn̄ dicit Hugo. Tūc mirra est pba
tissima q̄ñ in carne servat̄ mortificatio discreta.

C Sil' etiāꝫ activi de thesauro bone vite
debēt offerre p̄mo aurū paupertatis volūtarie. Si
cut enī aurū est p̄ciosiꝰ in valore. ita paupertas est
honor in acq̄renda beatitudine. In cuiꝰ signuꝫ
Math. v. lugētibꝰ p̄mitit̄ cōsolatio. pacificis
hereditatis possessio. s; ipsis paupibꝰ p̄mitit̄ si
mul tota beatitudo. Vn̄ dic̄. Beati pauperes q̄m
ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Signāter aūt dicit q̄
ipsoꝝ est. nō dicit erit. designās p hoc rei ba
de certitudinē ⁊ modi habēdi pfectionē. Per
fectius enī ceteris pauper beatitudine pfruent.
In cuiꝰ signū etiā sup alios potestatē iudicaria
in cōsequent. Debēt etiā offerre thꝰ obediēne.

p quā restringit̄ fluxꝰ ⁊ tollit̄ frigor ppter volūta
tis. In cuiꝰ signū abyathar obtulit mortariolū
plenū incēso. p mortariolū signat̄ humilitas. ī
qua tāq̄ꝫ in quodā mortariolo debēt ɔtūdi om
nes morꝰ elatiōis ⁊ ppter volūtatis. Alias enīꝫ
obediētiā p̄pie offerre nullꝰ posset. nisi prius ri
gorem ppter volūtatis mortello humilitatis cō
tunderet. Vn̄ Cesariꝰ. Vera obedientia sine vā
humilitate nūq̄ꝫ fuit sꝫ nec esse potuit. Qḋ pbat
p hoc. Quia nec filiꝰ dei patri obediēs fuisset ni
si prius in natura hūana humilitatē didicissꝫ. De
bent tertio offerre mirram castitatis ⁊ ɔtinētie.
Per mirrā mortificant̄ oēs v̄mes ⁊ p̄servāt̄ om
nes corruptiōes. In q̄ designat̄ motuū carnaliū
um restrictio ⁊ voluptatis repssio. In cuiꝰ figu
ra Judith. j. selavit ⁊ sic suā continētiam integre
custodivit. B Sil' etiāꝫ cōtemplativi de
thesauro sapie debēt offerre p̄mo aurū .i. fulgo
rem cōtemplatiōis. Vn̄ scribit̄ Job. xxviij. Ha
bet argentū venaꝝ suaꝝ p̄ncipia. ⁊ auro locꝰ est
in quo cōflat̄. In argēto splēdor exhortationis.
In auro vo dat̄ intelligi fulgor ɔtēplatiōis. Se
cundo debent offerre thus .i. furorē devotionis
Ecc. j. Quasi thꝰ ardens in igne .i. devotō ardēs
in meditatiōe. Psal. In meditatione mea exar
descet ignis. Hec enī est optima ps quam elegit
maria .i. aīa cōtemplativa. Tertio debēt offerre
mirrā .i. odorē bone opatiōis. Ecc. xxiiij. Quasi
mirra electa dedi suavitatē odoris. Et. ij. Coꝝ. ij.
Christi bonꝰ odor sumus in oi loco. Sic enī vir
cōtemplativꝰ debꝫ post se relinquere odorē san
cte cōversatiōis ⁊ bone fame. vt alij exēplo sui ac
censi sibi dicere possint illud Cañ. j. In odore vn
guentoꝝ tuoꝝ curremꝰ. Et sic patet qualiter sm̄
quēlibet statū ista tria munera sint p fideles aīaꝫ
mystice offerēda. Nec caret mysterio moralita
tis. q2 isti magi p aliā viā reversi sunt ī regionē
suā. Nā sm̄ Greg. Regio nostra padisus ē. ad
quā iesu cognito redire p viā q̄ venimus pbibe
mur. A regione enī nrā supbiēdo. inobediendo
visibilia seq̄ndo. cibum vetitū gustādo discessi
mus. Sꝫ ad eā necesse est vt flēdo. obediēdo. visi
bilia ɔtēnendo. atq̄ꝫ appetituꝫ carnis refrenādo
redeamꝰ. Et Chryso. ait. sic. Venisti p viā forni
catiōis. ambula p viā castitatis. venisti p viam
avaricie. ambula d' cetero p viā elemosynaꝝ. Si
aūt p ipsaꝫ viā rediens. iteꝝ sub regno herodis
vadis vel sis p ditor christi. Aliter aīa rōnalis ex
iit a deo p viā creatiōis. q̄ p aliā viā debꝫ redire
scꝫ p viā intellectualis cōversionis. XCVII

Sermo de eodem Tertius

Vidimus stellam eiꝰ

in oriente et venim⁹ adorare eũ. Mat-
thei.ij. Verba ista pñt exponi de mēte vbigena.
verbũ eternũ natũ in mēte q̄rente ꝛ videre cupi-
ente iesum. Cũ ꝯuenit dicere cũ magis verba p
posita. Vidim⁹ stellã e⁹ ꝛc̄. In qb⁹ q̄dē verbis
duo innuunť tali mēti necessaria. Primũ ĩ est di-
uini exēplaris in mēte impssio luminosa. Scd̄m
est ioti⁹ mētis in deũ ꝯuersio amorosa. Primũ ĩ
notaťin stelle visibili apparitiōe cũ dr̄. Vidim⁹
stellã ei⁹ in oriēte. Scd̄m notaťin pueri humi-
li adoratiōe cũ addiť. Et venim⁹ adorare eũ.

A Circa pmũ sciendũ q diuini exēplaris
in mēte luminosa impssio ē duplex ſm duplicē vi-
tam scȝ cōtemplatiuã ꝛ actiuã. Quãtũ ad vitã
cōtemplatiuã fit impssio diuini exēplaris theo-
rici luminis intellectuali ad vitatis cognitionem.
Quãtũ vo ad vitã actiuã fit impssio diuini exē-
plaris practici in actiōe morali ad scitatis imi-
tationē. Circa pmũ pcessuȝ est sciēdũ q ad ha-
bendã certam cognitiōȝ de aliq̄ vitate sincera ꝛ
maxĩe de diuinis. oportet fieri impssionē diuini
exēplaris in mēte p influxũ diuini luminis. Sic ĩ
visione corpali fit impssio spēi rei visibił in ocu-
lo vtute lumĩs corpalis. Ad cui⁹ euidētiam ad-
uertendũ. q ad visionē corpalē tria reqruntᷣ. scȝ
lux oculũ illuminãs. spēs ipsũ immutãs vł actu-
ans. ꝛ trãsfigurans ipsũ determinãs ꝛ characte-
rizans oculũ determiata siĩtudine quã species
rei defert scđm ad h̄ vt distincte res cognoscaťᷣ. et
differēs ab alijs. Aliis tribꝰ rñdēt tria in visiōe in-
tellectuali ex pte dei q̄ est rō opans actũ cogno-
scendi. Primo enĩ de⁹ est vt lux spūalis oculuȝ
mētis illuminãs. Scđo ipse est spēs immutãs.
Tertio est character ꝯfigurãs. Ita q ipa natã di-
uina est respectu intellectualis visiōis in mēns
oculo sic ista tria ĩ oculo corpis respectu corpa-
lis visiōis. Preter hoc et ipsa natura diuina h̄
oĩa facit mēn absq̄ȝ h̄ q sit ei⁹ dispositio inherēs
sicut inherēs spēs lucis ꝛ coloris ꝛ figure. sȝ ipsi
mēti intime illabēdo. Et hec tria signanť p stellã
qua magi pducti fuerãt ad visionē pueri Jesu.
Primo enim stella hec magoꝝ oculos illustra-
bat. Scđo magos ad vidēdũ pueꝝ pducebat
Tertio pueri nati exēplar ꝛ characterē ptēdebat
Que tria habēt se ad siĩtudinē illoꝝ triũ q̄ deus
ad visionē intellectualē in mente opať. B

Primo enĩ hec stella magoꝝ oculos illustra-
bat. Erat enĩ multo lumĩosior alijs stellis. Vñ
nec splēdore solis obscurabať. nec aere nebuloso
obumbrabať. imo ipa purgabat aerē a nebulis
Sic de⁹ q̄ est lux vã q̄ illumiat omnē hoiem ve-
mentē in hũc mundũ. vt dr̄ Joh̄ .j. Illumiat mē-
tem ad cognoscēdã omnē vitatē siue de se siue d̄
alijs. ꝛ purgat mentē ipsaȝ a nebulis prauaꝝ af-
fectionũ. Vñ beat⁹ Aug. xj. de ciui. dei. ca. x. Nō
incōueniēter dr̄ sic illuminari aĩa luce incorpea
simplicis sapiē dei. sic illumiaťaer luce corporea
Et sicut tenebrescit aer iste deserť⁹ luce corporea
Ita tenebrescit anima luce sapiē puata. Sic aũt
ista stella nō oib⁹ sed tãtũmodo ipsis mag. nec
sp eis relucebat. imo īterdũ occultabať. Sic lux
diuina nō oib⁹ nec eisdeȝ sp se infundit. sȝ libera
volũtate qb⁹ vult se offert ſm illud Joh̄. iij. Spi-
ritus vbi vult spirat. C Scđo hec stella
magos ad videndũ puerũ pducebat. q̄si videli-
cet viã eis oñdendo. Quēadmodũ spēs rei visi-
bilis ducit in cognitionē ipsi⁹ rei. Vtrobiq̄ȝ enĩ
est signũ ducēs in cognitionē signati. Sic deus
lux est ꝛ rō cognitiōis vt spēs immutãs mentē.
Vñ beat⁹ Aug⁹. ij. de libero arbitrio. Alia q̄daȝ
immutabili desup p̄sidēte ꝛ interi⁹ manente for-
mať. Sȝ aduerte q illa forma imp̄mit p moduȝ
cognitiōis indistincte ad modũ q̄ spēs coloris
apud visum q̄ imp̄mit formã sine determinati-
one. Sicut ꝛ stella illa q̄ntũ fuit ex natura sue il-
lustratiōis ꝛ añcessionis indistincte dedit intel-
ligere de puero vsus illas ptes nato. Sȝ vbi di-
stincte nō oñdebat. vñ magi coacti sũt humanũ
adminiculũ q̄rere dicētes. Vbi ē q̄ nat⁹ ē rex iu-
deoꝝ. Sic q̄dam mō lux diuina nō solũ infor-
mat mentē. sȝ coexigit spēm a re acceptã. Ex qb⁹
duob⁹ fit vna spēs exēplaris in mēte. Sic ex stel-
le visione ꝛ ex scriba ꝛ assertiōe fiebat q̄si vnuȝ di-
rectoriũ ducēs magos ad visionem pueri nati.
Vñ beat⁹ Aug⁹. j. de libero arbitrio. In cogni-
tiōe vitatis reꝝ vitas eterna exteri⁹ q̄dē monet
intus aũt docet. de illa null⁹ docet. sine illa null⁹
recte iudicat. Adhuc cũ hmōi lux vel spēs diuĩa
inq̄ntũ hmōi. nullã facit distinctã cognitionē d̄
re. sȝ est solũ rō disponēs ꝛ formãs indistinctos
cōceptus mētis ad cognoscendũ vitates reruȝ.
Sicut ꝛ magi vidēdo ꝛ sequendo stellã. adhuc
nullã distinctã cognitionē habebant de puero.
Et ideo reqriť tertiũ q̄d sequiť. D Tertio h̄
stella pueri nati exēplar ꝛ characterē ptendebat
Quia vt dicit Chryso. habebat quasi formã pu-
eri. In cui⁹ capitis circũferētia signũ crucis ap-
parebat. Et cũ venisset ad locũ vbi erat puer sta-
bat supra caput pueri. q̄si diceret. hic est. Sic de-
us isto tertio mō est rō cognitiōis vt exemplar
ꝛ character trãsfigurans mentē ad distincte co-
gnoscendũ. Characterizat mentē suo exēplari. ĩ
quo descripte sunt regule eterne. q̄ oēs cōditio-
nes ꝛ circũstantias reꝝ exēplant. Vñ beat⁹ Au-
gustin⁹. xiiij. de ciui. dei. ca. xv. Vbi ille regle eter-
ne scripte sunt nisi in libro lucis diuĩe. vñ omnis

veritas sicut de exēplari describitur ⁊ trāsfert. Nec
est ṗtereundū silētio q̄ hec stella nō fuit obiectū
quesitū ⁊ intentū. sed indirecte tātq̄ꝫ q̄ magi ṗdu
cebant ad visionē pueri q̄ fuit obiectū ꝑ se inten-
tum. Sic deꝰ vt est lux siue spēs siue exēplar co-
gnitionis intellectualꝭ nō se habet directe sic ob-
iectuꝫ q̄d videt. sꝫ indirecte sic q̄. puta sicut rō co-
gnoscendi. ⁊ hoc ꝓm legē cōmunē. Sed si de spi
rituali ṗuilegio lux diuina illumiat mentē aliq̄m
directo aspectu. tūc mens illa videbit deū vt ob-
iectum ꝑ essentiā. Sꝫ hoc ṗuilegiū in vita ista ꝑ
paucis cōcedit. q꞉ infirma mens non valet fige
re oculuꝫ in tantā lucē. Exempli gratia. apparet
istud q̄d ḋr in luce corpali. que q̄ñqꝫ illuminat
oculū directo aspectu. ⁊ tūc oculꝰ videt lucem ⁊
alia in luce. Q̄ñqꝫ vero illūiat oculū obliq̄ aspe
ctu. ⁊ tūc nō videt lucē sed alia in luce. Sicut q̄ñ
sol illuminat oculū radio directo. tūc oculus vi
det solē. Quia omne q̄d videt directo aspectu vi
detur. Unde quātūcūqꝫ spēs coloris multiplicet
in medio. nō videbo colorē nisi directe figā ocu
lum i obiecto. Si aūt illumiet obliquo aspectu
tūc oculus nō videt ipsum sed est sibi rō videndi
alia. Sic in ꝓposito deꝰ lux nō se repñtat menti
in rōne obiecti vt ipse ꝑ essentiā videat. nisi forte
ex ṗuilegio grē singularis. vt dictū est. Sꝫ habꝫ
se ad mentē vt quo aliq̄ v̇itas siue de se siue ḋ ali
is cognoscat. Unde signāter ḋr q̄ magi istā stellaꝫ
in oriente viderūt. nō in medio hemisperij. Sol
enī motu suo q̄ñ est i oriēte nequaq̄ꝫ tam clare
splēdet sicut in meridie q̄ñ est in medio hemispe
rij. et silr̄ de alijs stellis. Unde dauid q̄ deū nō ꝑ es-
sentiā sed ꝑ spūm in cōtemplatiōe viderat dixit.
ij. Reg. xxiij. Sicut lux aurore oriēte sole mane
absq̄ꝫ nubibꝰ rutilat. Et esa. xviij. ḋr. Sic lux me-
ridiana clara est. Per stellā ergo istā apparentē
in oriente signat cognitio de deo non omniq̄ꝫ
clara sicut cū videt vt obiectū ꝑ essentiā. Sed q̄-
cūqꝫ cognitio alia citra illā. siue ꝑ illustrationeꝫ
speciei a re accepte. vt in cognitiōe cuiuslibet ve-
ritatis sincere vt dictū est. Siue ꝑ influxū noua
rum spēꝝ imaginabiliū. vt in visione imagina-
ria que est in spū. Siue etiā spēꝝ intelligibilium
vt in visione intellectuali q̄ cōtemplatio ḋr. Om
nes isti modi cognitiōis ⁊ cōtemplatiōis qua-
lescunqꝫ sint citra raptū ad diuinā essentiā. desi-
gnāt per stellā lucentē in oriente. Cū aūt deus ꝑ
essentiā videt. tūc hec stella ad clarā meridiē trā-
sibit. Quā meridiē desiderauit spōsa Cañ. j. Ju-
dica mihi vbi cubes in meridie. ¶ Circa se-
cundū v̇o ꝓcessum ꝓmi ꝓncipales q̄ntūꝫ ad imi-
tationē diuini exēplaris practici in vita actiua
de quo ḋr Exo. xxv. Inspice ⁊ fac ꝓm exēplar q̄d
tibi i mōte monstratū est. Est sciendū q̄ hec stel
la ṗtendebat exēplaritatē vite christi in tribus.
Primo q꞉ lucida in aspectu. Unde ꝓm q̄ dicit
Leo papa. Facie in se oculos intuentiū rapuit.
Sic vita christi tota fuit lucida. Unde ipse dixit
Joh. viij. Ego sum lux mūdi. q̄ sequit me nō am
bulat in tenebris ⁊c. Facie etiā ad sui imitationē
traxit q̄s voluit. Unde ad vnū v̇bū cū dixit Se-
quere me. Secutꝰ est eū mattheꝰ ⁊ plures alij.
Unde etiā solus intuitꝰ illꝰ gratissime faciei sibi
attraxit q̄s voluit Un̄ Hiero. Certe in q̄t ipse fuit
go꞉ diuinitatis occulte q̄ etiaꝫ in facie relucebat
humana. videntes ad se trahere poterat ꝓmo aspe
ctu. Si enī ex magnete lapide hec esse vis ḋr. vt
ferrū trahat. quāto magis dn̄s omniū creatura
rū ad se poterat trahere q̄s volebat. Unde eius tra
ctuꝫ suauissimū expetēs spōsa dicit Cañ. j. Tra-
he me post te. Secūdo q꞉ fuit recti grada i in-
cessu. Nō enī circulariter vt cetere stelle sꝫ gradu
recto mouebat scꝫ ab oriēte in meridiē vt dictuꝫ
est supra in postillādo. vt sic magos ad christuꝫ
ṗduceret. Sic christꝰ in toto decursu vite sue g-
du recto ambulauit. De solo enī christo ḋr illud
ꝑs. Quoniā rectꝰ dn̄s deꝰ noster. ⁊ nō est iniq̄-
tas in eo. Omēs aūt alij quātūcūqꝫ magni et ꝑ
fecti. salua semꝑ reuerētia gl̄ose v̇ginis i incessu
suo incuruati sunt ⁊ gradū suū obliquauerunt.
Unde Abacuc. iij. Incuruati sunt colles mūdi. id
est. viri excelsi. ab itineribꝰ eternitatis eiꝰ. id ē. ab
itineribꝰ q̄bus itur ad eternitatē. Esa. lix. Semi
te eoꝝ incuruate sunt. Ad rectificandū ergo iter
nostrū christꝰ in itinere ṗmus vite nos ṗcessit si-
cut hec stella ṗcedebat magos. Ac si diceret istud
Joh. xiij. Exemplū dedi vobis vt quēadmodum
ego feci ita ⁊ vos faciatis. Eph. v. Estote imita-
tores dei sicut filij charissimi ⁊c. Quia sic beatus
Augꝰ. de v̇a religione dicit. Tota vita christi in
terris ꝑ hominē quē gessit. disciplina moꝝ fuit.
Quare imitādꝰ est sicut regula recte regēs nos
in via discipline. Tertio hec stella fuit eleuata
in situ. Fuit enī a terra eleuata nec tñ in celo fixa.
Sic vita christi fuit q̄dē eleuata ab affectibꝰ ter-
renis. Unde ipse dicit Joh. viij. Ego nō sum ḋ hoc
mūdo. Et licet ꝓm diuinitatē in sinu patris sem-
per esset fixꝰ in celis ꝓm humanitatē tñ eiꝰ ꝯuersa-
tio fuit sup terrā. Baruch. iij. In terris visus est
⁊ cū hoībus ꝯuersatꝰ est. corpe q̄dē. mēte aūt in
celo. Et sic q̄dammō medio mō se habuit q̄si inī
celū ⁊ terrā. Sicut stella illa fuit medio mō se ha-
bens inter celū ⁊ terrā. q꞉ fuit in aere. Unde christo
cōpetebat dicere illud Ezech. viij. Eleuauit me spi
ritus inter celū ⁊ terrā. In cuiꝰ signū eleuari vo
luit etiā corpali i aere tpe sue passiōis vt videlꝫ

eius vitā abstractā et celestē agnoscerem⁹. Vñ ipse dixerat Joh. viij. Cū exaltaueritis filiū hoīs tūc cognoscetis q̄r ego sum. ¶ Ex p̄missis dat̄ triplex documētū aie verbigene q̄ debz hāc stellā .i. christi vitā imitari. Primū q̄ vita sua sit lucida p̄ sctōr exēplor illuminatiōz. Math. vj. Luceat lux vestra corā hoībus vt videāt opa vestra bona. Et Phil. ij. Inter q̄s lucens sic luminaria in mūdo. Beda. Si mes spectatores nō habebis imitatores. Secūdū q̄ sit recta p̄ sincerā affectionē. Vñ de sanctis aialib⁹ p̄fectionem euāgelicā signātib⁹ dr̄ Ezech. j. Pedes eor pedes recti. Sup q̄ Greg. Pedes inq̄t .i. affectiones eor sunt recte et nō ad sequendā iniq̄tatez retorte. Hi autē pedes rectos nō hñt q̄ ad mala mūdi q̄ reliquerūt reflectunt. Tertiū q̄ sit eleuata p̄ celestez p̄uersationē. vt possit dicere cum ap̄lo Phil. iij. Nostra p̄uersatio in celis est. Et Col. iij. Que sursum sūt sapite. nō que sup̄ terram.

Et aduerte q̄ signant hec stella visa est in oriente et direxit eos in meridie. In oriēte eni cōstitut⁹ est padisus in q̄ peccādo vitā amisim⁹. Vñ stella ista q̄ erat p̄nostica recuperande vite. et in qua significabat̄ exēplar nostre sp̄ualis vite. exinde emicuit vt vñ mors oriebat̄ inde vita resurgeret. Vñ et ipse saluator oriens est nūcupatus. Zach. vj. Ecce vir oriēs nomē ei⁹. Propt̄ quā etiā causam adoram⁹ ad orientē. Circa secūdū p̄ncipale q̄d est tot⁹ mētis in deū conuersio amorosa. et notat̄ in eo q̄d subdit̄. Et venimus adorare eū. Est sciēdū. q̄ sicut dic̄ beat⁹ Greg. xv. moral. Bñ sancti viri et c. prout deducat̄ i sermone sequenti

Subsermo de eodem
XCVIII A

Venimus adorare eū

Sicut dic̄ beat⁹ Greg. xv. moral. Bñ sancti viri scripture sacre testimōio reges vocant̄. q̄r cūctis motib⁹ carnis nō p̄sentiēdo succūbere sz bñ regēdo p̄esse nouerūt. Vnde fm̄ Isi. iij. de sum. bo. reges a recte agēdo vocati sunt. ideo recte faciēdo nomē reḡ tenet̄. peccādo amittit̄. Recte ergo illi reges vocāt̄ q̄ tā seipsos q̄z subiectos bñ regēdo modificare nouerūt. Et q̄r tales sūt mētes vbigene. vt p̄z ex sup̄iorībus. Iō p̄grue vbū p̄missum i earū p̄sonis dici potest. Propt̄ q̄d sciendū q̄ in mēte rōnali sūt tres vires p̄ncipales tāq̄z tres reges i on regno aīe p̄ncipātes q̄ verbū eternū in ipsa mēte natū adorare nō cessant. vt vere dicere possit q̄libet mēs verbigena. Venim⁹ adorare eū. Ad cui⁹ euidētiā est aduertēdū q̄ tres sunt act⁹ religionis sive latrie q̄ ad orōem p̄currūt. videlicz deuotio. oratō et veneratio. Que tria sic distinguunt̄. Naz deuotio ē act⁹ interior q̄ se hō totaliter deuouet deo. Vñ dicta est deuotio a deuouēdo. Et ptinet ad vim appetitiuā scz ad volūtatē. Orō vo vltra h̄ importat ascensū interi⁹ ad deū fm̄ Damasc. iij. ca. xxiiij. Et ptinet ad ptē intellectiuā. Dicitur aūt orō fm̄ Cass. q̄si oris rō. siue p̄ferat̄ ore corporis siue ore cordis. Veneratio āt vltra p̄dicta importat exhibitionē reuerētie exteriorē. Puta corpis hūiliationē. vt est p̄stratio. genuflexio. vl̄ inclinatio. aut etiā rez t̄palium oblatio. Et ptinet ad ptē memoratiuā. in q̄tū videlicz hō memor existēs sue infirmitatis p̄ nihilo reputat se corā deo subijciēs ei totalit̄ se et sua. Vñ dic̄ Damasc. libro iij. ca. iij. Q̄z q̄r ex duplici natura cōpositi sum⁹ intellectuali scz et sensibili. duplicē at oratiōnē deo offerre dēm⁹. videlicz sp̄ualē q̄ p̄sistit in interiori mētis deuotiōe et orōe. Et corpalē q̄ cōsistit in exteriori corpis humiliatiōe et rez oblatiōne. q̄si agnoscētes nos nihil eē nec habere nisi a deo. Et istū actū veneratiōis repn̄tauerunt magi. de q̄b⁹ legit̄ in eodē euāgelio. q̄ p̄cidētes adorauerunt eū et apertis thesauris suis ob. ei mu. et c.

Predicte igit̄ tres potētie q̄si tres reges in mēte vbigena p̄uenit ad adorādū vbū. Et q̄libet eorum in adorādo offert mun⁹ app̄opatū de actib⁹ religionis p̄dictis. Volūtas adorat offerēdo aurū deuotiōis. q̄ mens diuie volūtati totalit̄ cōformat̄. Intelligētia adorat offerēdo thꝰ orōis. q̄ mens ad deuz agit̄ sursum et eleuat̄. Memoria adorat offerēdo mirrā veneratiōis. q̄ tot⁹ hō cū omnib⁹ sp̄eb⁹ creatis deo oīmode subiugatur.

B Prim⁹ itaq̄z rex in regno aie est voluntas. q̄ p̄ncipaliter omnib⁹ alijs imp̄at et p̄ncipat̄ cū sit potētia maxime libera. Hec p̄mo accedēs in adorādo verbū offert aurū deuotiōis q̄ mens diuine volūtati totalit̄ cōformat̄. Et ē p̄m⁹ act⁹ religionis cōcurrēs ad adoratiōz. Et bñ p aurū deuotio signat̄. Aurū eni inter oia metalla optime est ductile ad volūtatē artificis. Tāte eni est ductibilitatis q̄ inter incudē et malleū sine ruptione p̄nū in tenuissimas lamias dilatat̄. Et tanto mel⁹ q̄nto in igne depuratū fuit amplius. Sic mēs deuotiōe affecta optime ductilis est ad oē diuinū bñplacitū. et tāto fort⁹ q̄nto igne dilectionis accēsa est feruēti⁹. Vñ vt dic̄ Hugo. deuotio est q̄dā feruor bone volūtatis q̄ videlicet voluntas nr̄a accēsa ita ductilē effiat̄. vt ad p̄formitatē diuie volūtatis facile trāsformet̄. In cui⁹ figura p̄ceptū fuit i lege vt p̄piciatoriū fieret d auro purissimo. et duo cherubin sili de auro sele respiciētes ex vtroq̄z latere oraculi. Dicebat̄ autē

picatorium tabula q ponebat sup arcā. q etiam dicebat oraculū. q2 inde dñs dabat respōsa vt h legunt Exo. xxv. Per arcā intelligit mēs vbige/ na. in q recōditū est vbū eternū in trib9 substāti is. s. diuinitate aīa 2 carne q signāt p manna. ta/ bulā testamenti. 2 vgā. q ad lrām fuerūt in arca Per ppiciatoriū arcā coopiens intelligit cha/ ritas q opit multitudinē petōr. Jac. v. Licet enī talis aīa vīpotētiā pfecta vt tā sit vbigena. vt nō habeat grauia petā. q2 tñ adhuc est variabilitati bus miserie subiecta. necesse est eā ɔtrahere de/ fectibilitates saltim leuiū petōr. Quicūq2 enim mortaliū dicit se petūm nō habere seipsū seduc Job 3. Has āt defectibilitates habz tegere cha ritas ad modū ppiciatorij tegēns arcā. Que eti am charitas iō ppiciatoriū dr q2 reddit deū hoi ppiciū. Sz hmōi ppiciatoriū est de auro puris/ simo 2 ductili. q2 charitas siue dilectio dei habz sibi cōiunctā deuotionem q mēs ductilis fit ad omne diuinū bñplacitū. 2 tāto amplius qnto au/ rum deuotiōis fuerit purius 2 a pulueribus terre affectiōis impmius. Per duos aūt cheru/ bin aureos intelligit duplex meditatio deuotōz inducēs. Una quidē q est ex pte diuīe bonitatis beneficiorum ipsius. Fm illud ps. Mihi aūt adhere/ re deo bonū est ponere in dño deo spem meam. Et hec ɔsideratio excitat dilectiōz dei q est proxi ma deuotiōis causa. Alia vō est ex pte hoīs con siderātis suos defectus ex qbus indiget vt do iuua tur. Juxta illud ps. Leuaui oculos meos in mō tes vñ veniet auxiliū mihi. Auxiliū meū a dño Et illud Math. ... Quō poterimus subsiste/ re añ faciē illor. nisi tu adiuues nos. Et hec cōsi deratio excludit psumptionē 2 suppsi ɔfidentia/ am. p quā aliqs impedit ne in deū fiduciam po/ nat 2 se totū illi subijciat. Dū videlz ppter olū/ tati innitit. De istor vō duorū cherubin medio siue respicientiū sup ppiciatoriū. i. ex dupla me ditatione pdicta. mentē in dei dilectiōe ad deuo tionē excitāte. loquit dñs fideli aīe p mētales in/ stinctus. dando videlicet sibi respōsa sue salutis 2 cōsolatiōis in carne. Et ex tūc aīa tota liquefit 2 resoluit in vniformitatez volūtatis diuie. Sic ut qd pus malleationibus fuit ductile si igni imponit fit totū liquidū 2 fusile. Talis erat illa deuotissima aīa que dicit Cañ. v. Aīa mea liqfa cta est vt dilcus locutus est. Sup q Orig. Diui ne cōsolatiōis vt audio felicissimus effectus est li quefactio. liquefactaq3 ipe aīa dū deuotiōe pfflu/ it. vt spōsus in eo habeat dominiū q ad ipsuz so lum ois motus. ois impetus ipsius habz terminū. Siquidē humidū male terminabile est termio p prio. Hec Orig. ¶ Secūdus rex est intel

ligentia q est altior potētia. 2 volūtati ppinqor 1 regno aīe. Hec accedēs adorat vbū offerēs thus orōis. qua mēs ad deū sursum agit et eleuat. Et est secūdus actus religionis ad adoratiōz cōcur/ rens. Et cōueniēter orō designat in thure. Thus enī in deor sacrificijs adolet. Vñ dr thus a theos qd est deus. Itē q2 oratio ad modū thuris incē si ascēdit ad deū. Juxta illud ps. Dirigat oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo. Vñ orō dicit ascēsus mētis in deū. Et hoc dupliciter. Uno mo do ex pte eius qd petit. Quia hoc pcipue in orōe petendū est vt deo vniamur fm illud ps. Unā petij a dño hāc reqram vt inhabitē in domo do mini. Hinc est q in orōe dñica post pmā petitō nem qua petimus gliam dei dicēdo. Sanctificet nomē tuū. Statim petimus deo vniri dicētes: Adueniat regnū tuū. Vñ Diony. iij. ca. de diui nis noibus. Añ oia inqt ab orōe incipe est vtile si/ cut deo nosipsos p orōem trahētes 2 vnientes. Alio mō ex pte ipsius petētis quē oportet accede re ad deū a quo petit. vel loco sicut ad hoiem cuz ab hoie aliqd petit. vel mēte sicut ad deū. Vñ di cit Diony. ibidē. q qñ orōibus inuocamus deum. tūc reuelata mēte nos ipi assumus. B Qua liter aūt mēs in orōe ad deū ascendat. docet mo dū idē Diony. ibidē. Jmaginat enī q qdā radij diuinor bonor pcedunt a sūmitate celi vsq3 ad nos. 2 p hos radios qsi p quosdā funes manibus nos trahentes ad deū dū oramus. Uel aliter imagi nari possumus de hmōi ascēsu mentis ad modū ascēdentis. videlz ad modū thuris. Thus pmo po situm in igne calefit. deinde calefactū dissoluitur. dissolutū eius fumus eleuat sursum. eleuatū dila tatur p templū. dilatatū acuit vsus celū. acutūz euanescit. q2 nō plus apparet. Sic ad hoc q aliqs efficaciter oret. Pmo requirit vt ardeat igne diuine dilectiōis. quo fit vt mēs recolligat ne va nis euagatiōibus i orōe sit distracta. Quia sicut dicit Johes Cass in li. coll. Nunq3 vē orat q sqs etiā flexis genibus euagatiōe cordis qualicunq3 distrahit. Et idcirco quales orātes volumus inue niri. tales nos eē oportet añ tps orādi. Ex pcedē ti enī statu mentis in orōe format. Et iō qcqd vo lumus vt nobis orātibus nō subrepat añ orōem de nrō pectore debemus euellere. Hec ille. Se cundo requirit vt mēs dissoluat in lachrymas cōpunctiōis. Quia sic dicit Greg. xvij. moral. Quo vberius culpa flet eo altius cognitio vitatus attingit. quia ad vidēdū internū lumē. polluta dudū cōscientia lachrymis baptizata renouat.

Tertio reqrit vt eleuet sursum p mēns ad ce lestia erectionē. Col. iij. Que sursuz sūt qrite. vbi christus est in dextera dei sedēs. q sursū sūt sapite.

nō que supterrā. Unā Jobes Cass. vbi supra Si
volum⁹ orōes nostras nō solū celos sz etiā sup
celestia penetrare. curem⁹ vt mēs nostra ab oi-
bus terrenis ⁊ carnalibus vicijs depuret. vt ita
nostra orō ad deū possit ascēdere nullo viciorū
pondere pgrauata Quarto requirit vt mēs
dilatet quasi spaciādo in illis supcelestib⁹ theo-
rijs. meditādo videlz de bonitate dei ⁊ glia be-
atoꝝ. De hoc ait aplꝰ. ij. Coꝝ. vj. Dilatatū ē cor
meū. Et ps. Uiā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri cū di-
latasti cor meū. Quinto reqrit vt mēs acuet
versus celū ad deū p grāꝫ actionē ⁊ tot⁹ boni
a deo pcepti in ipsum refusionē. Sic fecit aplꝰ
qui dicit. ij. Coꝝ. xij. Pro me aūt nihil gloriabor
nisi i infirmitatib⁹ meis. Et. j. Coꝝ. xv. Gratia dei
sum id qd sum. Sexto qn mens sic fuerit ac-
censa. sic dissoluta. sic eleuata. sic dilatata. sic acu-
ta. ertūc quasi a se euanescit p sursū ⁊ omniū
sensibiliū obliuionē etiā ipsi⁹ orōnis in qua tūc
existit. Jō Johes Cass. vbi supra dicit de btō an-
thonio Qz cū quadā nocte beat⁹ anthonius in
orōne diuti⁹ pdurassz ⁊ sol oriri cepissz. Antho-
nius in feruore spūs exclamauit. d. Quid me i-
pedis sol. Ad hoc iā oriris vt me ab hui⁹ veri lu-
minis claritate abstrahas. Cui⁹ etiā hec de ora-
re celesti est snīa. Nō est inqt pfecta orō. in qua
se monach⁹ vel hoc ipsum qd orat intelligit. De
tali felici aīa sic in orōne ad modū thuris ascen-
dente dr Cañ. iij. Que est ista que ascēdit de de-
serto sicut vgula fumi. ex aromatib⁹ mirre ⁊ thu-
ris. E Terti⁹ rex est memoria que accedēs
adorat verbū offerēdo ei mirrā sacre veneratio-
nis qua totus homo cū omnib⁹ spēbus creatis
deo oīmode subiugat. Et est act⁹ terti⁹ religiōis
spectās ad adorationē. Noīe aūt veneratiōis i-
telligunt omīa q̄ deo exhibent corporis humiliati-
one. ⁊ rerꝫ tpaliū oblatiōe. p que repñtat oīmo-
da subiectio tot⁹ hoīs q̄ntum ad oēs vires spūa-
les ⁊ corpales. q̄ntū etiā ad ea qbūs vita hoīs
iuuat ⁊ cōseruat. imo q̄ntū ad oēs creaturas q̄s
omnis hō subijcit deo p actū veneratiōis q̄ntū
in se est. Et hoc spectat ad officiū memorie i qua
spēs omniū ptinet. Unā in actu veneratiōis me-
moria se ⁊ omnē spēm creatā vtpote in ea recon-
ditā deo ad laudē suā subijcat. q̄si diceret illō ps.
. cij. Bñdic aīma mea dño ⁊ omīa que intra me
sunt noī sancto ei⁹. Et illud ppue ptinet ad pau-
peres spū. Uera eni paupertas spūs in h̄ cōsistit.
q̄ homo se ⁊ omnē creaturā pter deū relinqt ⁊
ea dō offerat. Qd hñ figuratū est Apoč. v. Ubi
dicit q̄ quattuor aīalia ⁊ vigintiqttuor seniores
ceciderūt in facies suas. mittētes coronas suas
ante thronū dñi dei sui. Quid enī aliud est in fa-
cies cadere ⁊ corōnas añ thronū dei mittere. q̄z
seipsum totū ⁊ omne q̄d habere videt deo tota-
liter submittere ⁊ ei offerre. Et tale offertoriū con-
uenienter signat p mirrā que habet virtutē cōsu-
mendi viscosos humores ad putrefactionē dis-
ponētes in corpe Unde carnē supfluā corrodit.
⁊ corpa mortuoꝝ cōseruat. Sic hec sacra vene-
ratio omnē appetitū inordinatū in homie cōsu-
mit. omnē fluxū carnalis cōcupiscētie corrodit.
⁊ velut insensibilē ⁊ quasi mortuū hominē mū-
do videlicet ⁊ oībus creaturis cōseruat. Et h̄ sig-
tum est in illa muliere euangelica q̄ mox vt fim-
briam iesu tetigit. flux⁹ sanguinis carnalis illa
stetit. Sic fidelis aīma cū p actū veneratiōis do
se submiserit. oīa fluxus carnalis delectatōis in
ea restringit ⁊ desiccat Et est aduertēdum. q̄
sm Isi. libro ethi. xvij. Mirra est gumi qd fluit
de arbore que mirra dicit. et crescit in siluis ara-
bie. cui⁹ rami incidunt binis tpib⁹ anni. vt vide-
licet gumi emanet Sed prius sponte sudāt añq̄z
incidant. Et talis gutta que sudādo fluit dicitur
stacten. Et hec omnib⁹ generib⁹ mirre pciosior
est. Et dicit mirra pma. A quibusdā etiā mirra
electa nuncupat. Alia vō que facto vulnere in-
ciso cortice elicit vilior iudicat. Sic isti paupes
spū deo se ⁊ omīa p venerationē subijciētes sūt
in duplici gradu. Quidā quidē. q̄si p incisionē
vulneris mitti ad paupratē deuenūt. ⁊ tñ cum
panētia totū deo subijciūt. Et hi quidē cōmēda-
biles sunt sz impfecti Alij vō sunt qui spōte pau-
pertatē euangelicā assumūt. offerēdo ppria vo-
luntate nō solū res tpales sz ⁊ omnē voluptatē
possibilē haberi in carne quā mortificāt. imo eti-
am ipsaꝫ mentē ⁊ omnē speciē creatā deo omni-
mode subijciūt dicētes cū psal. Uolūtarie sacri-
ficabo tibi. Et hec est mirra pma et electa. d qua
dicit Cant. v. Labia illi⁹ lilia distillantia mirraꝫ
pumā. Ubi sm glosam p mirrā pmā cōtempt⁹
voluptatū intelligit. Illi⁹ ergo labia mirraꝫ pri-
mā distillant. qui quō spōte cōtemnēda sit om-
nis voluptas pdicat. De hac etiā mirra dicitur
Eccī. xxiiij. Quasi mirra electa dedi suauitatem
odoris. Tales eni mentes a deo electe tāto odo-
re virtutū ⁊ diuinoꝝ charismatū fragrāt. q̄ in
omni actu in omni verbo. omi loco ⁊ tēpore spi-
rant odorē sancte exēplaritatis Sic apostolus
ij. Corinth. ij. Christi bon⁹ odor sum⁹ deo in om-
ni loco. In cui⁹ etiā odoris fragrātia delectatus
sp̄e dicere pōt cuilibet tali mēti illud Gene. xxvij
Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñ-
dixit deus. Quo odore nos redolere faciat de⁹
qui est bñdict⁹ in secula seculoꝝ Amen

Expositio euangelij dominice infra octauam epiphanie

XCIX

Cum factus esset iesus annoꝝ duodecim: ascēdētibus illis hierosolimā secūdū cōsuetudinē diei festi. consumatisqꝫ dieb⁹ cū redirēt. remāsit puer iesus i hierlm. et nō cognouerūt parentes eī⁹. Existimātes aūt illū esse i comitatu. venerūt iter diei. et requirebāt eum inter cognatos et notos. Et non inuenientes regressi sūt i hierlm. requirentes eum. ℞. Sepe demōstrat in puericia q̄lis qs futur⁹ sit in etate adulta Juxta illō puerbiū vulgare Curuū se pbet qd ad vncum crescere debet. Unde dicit Prouerb. xx. Et studijs suis intelligit puer si mūda ⁊ recta sunt opa ei⁹. Perutile ergo valde est cuilibet in iuuentute conari ad bonos mores vt illos habeat i senectute. Quia vt dr Ecc. xxj. Que in iuuentute nō cōgregasti quō inuenies i senectute. Sic saluator noster iā declarabat in etate puerili act⁹ deuotionis ⁊ sapiētie. quos postmodū in tota vita sua exercere nō cessauit. Uñ cū adhuc puer esset. ignorāte matre remāsit in tēplo. insistēs exercitio sapiētie ⁊ doctrine. Et de hoc est pñs euangeliū. qd habet tres ptes pncipales. In pma describit pueri iesu amissio. que fuit materia doloris ⁊ anxietatis. In secūda describit amissi reīuētio. que fuit materia stuporis ⁊ alacritatis. Ibi Et factū est post triduū In tertia ponit reīuēti ad ppria reductio. q̄ fuit materia amoris ⁊ magne hūilitatis. Ibi. Et descēdit cū eis. In pma pte ponunt tria. Primo ponit amissionis tps. qꝛ in pasca. Secūdo amissiōis loc⁹. quia in hierlm. Ibi. Remāsit puer iesus in hierusalē Tertio amissionis mod⁹. qꝛ ignorātib⁹ parentib⁹ Ibi. Et nō cognouerūt parentes eī⁹. Circa tēpus aūt amissiōis tāgunt tria. Primū. qꝛ erat anno. xij etatis christi. Uñ dic. Cū fact⁹ essꝫ annoꝝ duodecī. Ubi nota q qnqꝫ differētie tpm legūt de christo. Primo eī legit fuisse vni⁹ diei. qñ videlicꝫ de matre v̄gine nat⁹ fuit. Lu ij. Nat⁹ est vobis hodie saluator. Scdo legit fuisse octo dierum. qñ videlicꝫ fuit circūcisus. Luc. ij. Postq̄ꝫ cōsūmati sunt dies octo vt circūcideret puer Tertio legit fuisse q̄dragīta dieꝝ. qñ videlꝫ in tēplo fuit p̄ntat⁹ Luc. ij. Quarto legit fuisse. xij. annoꝝ sic hic. Quīto legit fuisse. xxx. ānoꝝ qñ videlicꝫ a iohe baptizat⁹ ē. Luc. iij. Ipse iesus erat i incipiēs q̄si annoꝝ trigīta. Notādū etiā q hūc numerū duodenariū dñs cōsecrauit i multis Et ad pñs specialiter eū honorauit i eo q i ipso suā sapiētiā manifestare cepit. ⁊ h̄ cōueniēter. qꝛ h̄ numer⁹ p̄dicāde fidei euāgelizatorib⁹ debebat. vt dic ambro. Aliqꝛ h̄m Bedā h̄ numer⁹ marie pfectiōis ⁊ vniuersalitatis ē. Perfectio eni pꝫ. qꝛ cōtinet duos senarios. q pm⁹ est numer⁹ pfect⁹. cōstās ex suis ptib⁹ aliqtis. vt ostēdit beat⁹ Aug⁹. xij. d ciui. dei. Itē ei⁹ vniuersalitas patꝫ. qꝛ cōponit ex ductu ptiū septenarij. q est numer⁹ toti⁹ vniuersitatis. eo q totū tps septē dieb⁹ cōphendit. Partes eni septenarij. sūt q̄tuor ⁊ tria. Que si ducūtur in inuicē numerꝫ duodenū pficiūt. ℞.

Secūdū qd circa tps amissiōis tangit est q erat in festo pasce. Uñ dic. ascēdentib⁹ illis hierosolimā h̄m cōsuetudinem diei festi sꝫ. pasce. Nota q legales festiuitates iudeoꝝ. quedaꝫ erāt cōmunes. quedā annuersarie. Cōmūes et cōtinue erāt due. s. sabbatū q̄ vacabāt ab oī ope eo q illo die de⁹ requieuit ab omni ope creatiōis. Alia est neomenia in pncipio sꝫ noue lune ad laudē creatoris q creauit oīa tpa. Annuersarie vō festiuitates erāt q̄nqꝫ. s. festum pasce. qd celebrat. xiiij luna mensis pmi. s. aplis. Et erat h̄ festiuitas i memoriā liberatōis d egipto Scda erat festiuitas pētecostes. q̄ celebrat mēse scdo. sꝫ in maio. q̄nquagesima die a pasca. eo q tunc data fuit lex iudeis i monte syna a dō. Tertia festiuitas erat tubaꝝ ⁊ clāgoris. q̄ erat pma die mēsis septēbris. Tūc eni buccinabāt cornib⁹ pecorū i memoriā q ea dē die fuit Isaac liberat⁹ ab imolatione patris pecore substituto p eo. Geñ. xxij. Quarta festiuitas erat ppiciatōis. ⁊ celebrat. x. die mēsis septēbris. qꝛ ea dē die venit ad eos moyses referēs dei irā placatā de offensa cōflationis vituli quē adorabāt Quīta erat scenophegia sꝫ festū tabernaculoꝝ qd erat. xiiij. die mēsis septēbris. Et tūc illis dieb⁹ habitabāt i tabernacul' in memoriā q p̄res eoꝝ. xl. ānis i deserto fuerūt sub vmbracul' habitātes. Inter has q̄nqꝫ festiuitates. sole tres sꝫ pasce. pētecostes et scenophegie erāt solēniores. De q̄bus pceptū erat Deut. xxxiij. Tribus vicib⁹ p singulos annos mihi festa celebrabitis. Et ptendebant septē diebus. Et sic dicitur Deut. xvj. In his trib⁹ festiuitatibus oē masculinū ascendebat vt appareret corā dño. Qui tñ erāt remoti ex rōnabili cā excusabāt. ne venirent in hierlm in scenophegia ⁊ i pentecostē Sꝫ d festo pasce nemo excusabat nisi infirmitatis cā. Et h̄ est illa festiuitas de q̄ lucas añ pñs euāgeliū imediate pmisit. d. Et ibāt pētes ei⁹ p oēs annos i hierlm i die solenni pasce. Et nota q ista lege mulieres non erāt cōstricte. Itñ ex deuotione

veniebāt plurime. vt p3 de anna. j. Reg. j. Sed beata vgo ascēdebat singulis annis nolens puerū sine sui cura dimittere. Marie q3 diu regnauit archelaus. Sz post absq3 timore ascēdebat. vt dicit beat⁹ Aug⁹. de cōcordia euāgelistar. Dic ergo. [Ascēdentib⁹] Ad lrām ascēdit cū de galilea itur in hierlm. q2 galilea in plano. hierlm ē in mōte [illis] s. parētib⁹. puta maria 7 ioseph cū puero. [hierosolimā] id est. hierlm q̄ est ciuitas de q̄ Deut. xij. Ad locū quē elegit dñs de cūctis tribub⁹ vestris venientis 7 offeretis illo holocausta 7 victimas vrās. [s̄m ɔsuetudinē3 diei festi] id est. put ɔsueuerant in die festo s3 pasce

C Moralit instruimur hic q2 specialit in diebus festiuis q̄libet christian⁹ deb3 ire ad locū quē elegit dñs. i. ad ecclīam non ad tabernā vel theatrū debet vacare diuinis laudib⁹. nō choreis 7 vanitatib⁹. 7 debet insistere elemosynis. nō vsuris vel spolijs. debet vacare bonis opib⁹. nō comesatiōib⁹ 7 ebrietatib⁹. Nā de his q̄ sec⁹ faciunt dñs dicit Esa. j. Solēnitates vestras 7 neomenias vestras odiuit aīa mea. Tertiū qd̄ tangit circa tps amissiōis est q2 erat in fine solēnitatis festi. Uñ dicit. [Cōsumatisq3 dieb⁹] s3 ipsi⁹ festi. id est. septē dieb⁹ qb⁹ ipsū festū pcedebatur [cū redirēt] s3 in nazareth ciuitatē suam

B Moralit ex his trib⁹ q̄ hic circa temp⁹ amissiōis pueri iesu implicant. colligere possumus tria reqsita in quocūq3 hoīe q̄ voluerit semetipsū p christo amittere. p dēo videlic3 animā suā in hoc mūdo p mūdi ɔtemptū. exemplo christi semetipsū amittēns. Primo reqrit q2 sit in fidei fundamētis solidat⁹. Qd̄ innuit in h q2 christ⁹ erat. xij. annor. per q̄s. xij. articulos fidei possum⁹ intelligere s̄m Amb. Propter qd̄ vane socrates 7 q̄dā alij phi ɔtempserūt mūdū Et sil'r quidā pharisei. q2 nō habebāt fidei fūdamentū sine q̄ impossibile ē placere deo. Heb. xj.

Secūdo reqrit q2 sit a viciosis desiderijs seruat⁹. Qd̄ innuit p h q2 erat in festo feriato. 7 signat in phase q̄ trāseundū ē a vicijs ad vtutes. Unde dicit Johes Cass. Quid pdest exterioris hominis abrenūciatio interiore hoīe adhuc ī viciosis desiderijs inuoluto. Tertio reqrit q2 sit in vtutū3 exercitio ɔsūmat⁹. Qd̄ innuit p h q2 erat ɔsūmatis dieb⁹. Qd̄ est ɔ̄ illos q̄ sine p̄exercitatiōe vtutū ad apicē pfectiōis festinant. sic ille q̄ q̄rebat a christo Math. xxij. Magister qd̄ est mādatū magnū in lege. Ubi ait Chryso. De magno mādato q̄rit q̄ minimū nō obsuat. Uñ Joh. Cass. dic. Q2 valde piculosū est apphēdere statū pfecti ɔtempt⁹ mūdi. q̄lis est ī vita heremitica. absq3 p̄uio vtutū exercitio. E Scd̄o ponitur amissiōis loc⁹. q2 in hierlm cū dr. [Remāsit puer iesus ī hierlm] Dic⁹ ē aūt puer iesus. Tū pp̄ter nature assū pte etatē 7 puericiā. Tū pp̄ puritatē 7 innocētiā. Tū pp̄ simplicitatē 7 obediētiā. Tū pp̄ placabilitatē 7 beniuolētiā. pueri enī odiū nō possidēt. Et bñ loc⁹ iste s3 hierlm cōueniebat puero ad remanēdū. De eo enī scriptū ē In pace fact⁹ est loc⁹ ei⁹. Et hierlm interp̄tatur visio pacis Tertio ponit amissiōis mod⁹. q2 ignorātib⁹ cū dr. [Et nō cognouerūt parentes ei⁹] Ubi tāguntur tria. Primo tāgit parentū ignorātia. Scd̄o subijcit ignorātie cā. Ibi. [Existimātes aūt illū ē ē in comitatu] Tertio ānectit ignorātie mora. Ibi. [Uenerūt iter diei] Dicit ergo [Et nō cognouerūt] s. q2 in hierlm remansisset. [parētes ei⁹] s. vgo mater ei⁹ vā. 7 ioseph pater putatiu⁹ Querit ergo quō h esse potuerit. q2 n̄ cognouerūt de absentia pueri maria 7 ioseph quē tā solicita 7 diligēti cura custodiebāt. Ad h rñdet Beda. q2 mos fuit iudeor eūtiū ad festa 7 redeuntiū seorsū viros 7 seorsū mulieres thoros ducēte sic e dere. ne eor mixta societate aliqd inhonesti ɔtinger3. Sz pueri cū vtroq3 poterāt ire pente. Fieri ergo potuit q2 vgo putaret puer esse cū ioseph. et ioseph existimaret eū ē ē cū vgie Et h est q2 dr hic. [Existimātes illū ē ē in comitatu] q2 vgo ī comitatu viror 7 ioseph in comitatu feminar eū ē ē putauit. Sz sic dicēdo adhuc reph̄ensibil'r relinquit negligētia parētū. q2 vnus sup alter sic respiciebat. Et ideo dicit Mag. q2 n̄ casu accidit sed dispēsatiue puer ex ppposito sue volūtatis sic facere voluit. Uñ sicut qñ in iudeam ei̇ dei elapsus est de medio eor 7 non apparuit. Sic 7 nūc puto remāsisse puerū iesū3 et parētes eius vbi remāserit ignorasse F Sz tūc q̄terit q̄re ignorātib⁹ parētib⁹ sic remanere voluit in hierlm 7 nō pot⁹ de scitu eor. Dicendum q2 h⁹ pñt assignari q̄nq3 rōnes. Prima ne parētes impedimētū essent disputationi pagende cū legis ptis. Si enī pētes sciuissent ipsum velle remanere vtiq3 phibuissent Et tunc si obediuisset disputatio impedita fuisset Si vero non obedisset. visus fuisset parentes cōtemnere. Secreto ergo remansit. ne aut retraheret a disputatione. aut inobediēs esset. Secūda q2 ienus dū omnib⁹ esset ignotus in enūciatione sapientie sue auditor aīmos magis suspēderet Johā. vij Mirabant omēs dicētes: quō hic lrās scit ꝛc. Tertia vt ostēderet parentū amminiculū dispēsatoie et non ex indigentia suscepisse. dum sine illis viuere poterat. Psal. xv. Dixi domino deus meus es tu. quoniā bonorum meoru3 non eges. Quarta scd̄um glosam. vt ostenderet.

q anteq3 parentes ei9 essent. ipse in ciuitate ꝛ in tē plo quasi in re paterno sederet. Quinta rō ē mo ralis. vt videlicet daret formā ꝛ modū pueris i̇ traturis religionē. q hoc facere p̄nt ignorantibus parētib9. Vñ Deut. xxxiij. Qui dixit patri suo ꝛ matri sue nescio vos. ꝛ fratrib9 suis ignoro illos ꝛ nescierūt filios suos. hi custodierūt eloqū tuū ꝛ pactū tuū seruauerūt dn̄e. Imo nō solū igno rantib9 sꝫ etiā inuitis parētib9 debēt ad religionē vel ad cultū diuinū ꝯfugere. Vñ Hiero. in epla ad nepocianū. Si sub limine domus pat ꝛ ma ter se iactāt ne ingressum ꝓhibeāt. p calcatū pge patrē. p calcatā pge matrē. ad vexillū crucis ad uola. Summū gen9 pietatis est ī his crudelem esse. Vñ Math. x. Qui amat patrē ꝛ matrē pl9 q̄ me. nō ē me dign9. Et q2 sic existimabāt hr di uum est venerūt iter diei i. vna dieta a hieru salem cū hac scꝫ existimatiōe. q eēt in comitatu viroꝝ vl feminaꝝ. De sero aūt nec hic nec illic eū inuenerūt. Tertio subdit eoꝝ reqsitio. Et hec duplex est. q2 p̄mo reqrebāt eū inter cognatos ꝛ notos q scꝫ fuerunt in vtroq3 comitatu. Et hoc sc̄da sequēn die post recessū de hierlm. Et nō in uenētes eū supple int cognatos ꝛ notos. deīn tertia die regressi sunt in hierlm reqrentes eū ibidē. G Hic diligēter recogita q̄ntis vul nerib9 ꝛ cruciatibus cor beate v̄ginis tūc sauci atū fuit. q suspiria. q lamēta. quas anxietates p̄ tulerit. cū quesitum filiū nō inuenit. Vnde ipsa infra dicit dolētes querebam9 te. Iā experit ce pit qualis esset futur9 dolor ei9 de q ei p̄dixerat Symeon Luc. ij. Tuā ipsi9 aiam ptransibit gla dius. Nesciebat v̄go qd ageret q2 thesaurū sibi a deo cōmissum a deo p̄diderat. Vñ lamētabiliter potuit dicere illud Gen. xxxvij. Puer nō cōpet ꝛ ego q̄ ibo. Finito q cū labore multo itineris ꝛ lachrymis plurimis virgo iterato redijt hierlm Et appropāte potuit dicere illud Cant. iij. Quesiui quē diligit aīa mea. q̄siui illū ꝛ nō inueni. s. inter cognatos ꝛ notos. Surgā ergo eundo de loco ad locū ꝛ circuībo ciuitatē p vicos et plateas. et querā quē diligit aīa mea. Vbi etiā est aduertē dū moralit̄ q̄ntū dolere debeat q christū p peccatū amisit. Notādū mystice q christ9 iā nō in uenit̄ int iudeos q sunt cognati eius p̄rimitate carnis ꝛ sanguīs inter q̄s etiā erat not9. Psal. lxxv. Not9 in iudea de9. Sꝫ inuenit inter christia nos q nō sunt cognati ei9 sanguīe sꝫ adoptione Joh. i. In ppria venit ꝛ sui eū nō receperunt. q̄tq̄t aūt receperūt eū dedit eis p̄tātem filios dei fieri Qui nō ex sanguinib9 neq3 ex volūtate carnis. neq3 ex volūtate viri. sꝫ ex deo nati sūt. Mora liter nota q nō inuenit christus int cognatos ꝛ notos q nō hn̄t noticiā ei9 nisi p carnalē ꝛ hūa num sensū. Vñ cū petr9 dillo dixisset. Tu es chri stus fili9 dei viui. Rn̄. Beat9 es symō bariona q2 caro ꝛ sanguis nō reuelauit tibi. sꝫ pat me9 q in celis est. Vñ Orig. Nō statim vt q̄rit inuenit̄ christ9. neq3 eni poterat hūana cogitatio di filiū ꝯtinere. Nō inuenerūt int notos. Q2 ma ior est moral noticia. In multoꝝ comitatu n̄ pt inueniri. q2 nō i multiplicitate mūdanoꝝ. sꝫ in int mo mētis vbi est tēplū dei iuenit. Itē nec cogno scent eū q de noticia rex extollūt sic gētiles ꝛ mū di phi. Vñ Math. xj. Abscōdisti hec a sapiētib9 ꝛ prudētib9 ꝛ reuelasti ea puul. Itē anagogyce nō inuenit christ9 i regno vite eterne ab his q̄ sꝫ uium carni ꝛ sanguini. Q2 caro ꝛ sanguis regnū dei nō possidebūt. i. Cor. xv. Neq3 etiā q noticiā dei sine opib9 habent. Lu. xiij. Tūc dicet vob nes cio vos Discedite a me oēs q opami iniqtatē.

Secūda pars euāgelij C.

Et factū est p9 triduum inuenerūt eū in tēplo sedentem in medio doctoꝝ. audientē illos. et interrogantē eos. Stupebant aūt oēs qui eū audiebāt super prudentia et respōsis ei9. Et vidētes admirati sūt. Et dixit mater ei9 ad illū. Fili quid fecisti nobis sic. Ecce pater tu9 et ego dolētes querebam9 te. Et ait ad illos. Quid ē q me querebatis. Nesciebatis quia in his que patris mei sunt oportꝫ me esse Et ipsi nō intellexerūt verbum quod locut9 est ad illos A Secunda ps in q describit amissi pueri reīuētio. q fuit ma teria stuporis ꝛ alacritatis. Et ponūt tria. Primo ponit pueri inuētio. Scd̄o ponit mris pia ꝯquestio ibi Et dixit mat ei9 Tertio ponit fi lij dulcis ꝛ prudens rn̄sio. ibi. Et ait ad illos Circa p̄mū scꝫ inuētiōē pueri tāgūt q̄tuor circū stātie Primo tāgit inuētiōis tps ibi Et factū est p9 triduū Glo. Vna die reuersi sūt a hierlm Scd̄a q̄rūt int cognatos ꝛ notos. Tertia die re gressi sūt i hierlm. Nec statī ibi inuenerūt. sꝫ p9 triduū .i. mane q̄rte diei intrātes tēplū iuenerūt Vel p̄t dici q tertia die eū inuenerūt. Q2 p̄ma die de sero venientes ad hospitiū eū q̄rere cepe rūt. ꝛ in crastina simul int cognatos ꝛ notos ꝛ nō inuenētes eadē secunda die regressi sunt. Vel faciendo tunc partem vie. ꝛ sic mane tertie diei venērunt in hierusalem. Et mox intrantes tēplum inuenerunt ipsum. Vel forte faciendo tunc totum iter in media die quod prius fecerāt cum quietudine in die integra. et hoc propter

vehementiá spũs. q̃ tũc ad eũ inueniẽdũ vt p̃sumitur cũ magna festinatiõe anhelabãt. Et huic dicto videt magis cõsonare glosa. Sz ad p̃ul dictum magis videt accedere text⁹ q̃ dic p⁹ triduum. nõ in triduo. Mystice ſm Amb. p⁹ triduũ christ⁹ inueniẽt. q: post triduũ triũphal' passionis in tẽplo celestis glorie sedens inuenitur.

Uel moralit mẽs rõnalis que vbũ 9ceperat ꝛ pepererat ſm p̃dicta . nõ nũq; ipsum amittit p̃ suã negligentiã vl' desidiã. Et tũc nõ statim ipsũ reinuenit ſz post tres dies p q̃s intelligo tres illuminatiões diuinas. P̃ri. na est petõꝝ recognitio. Secũda de ipsis peccatis cõtritio. Tertia desideriorũ ad deũ accẽsio. Et tũc sequit singularis gratie infusio. Et in hac quarta die inueniẽt vbũ eternũ in tẽplo aĩe. Et h̃ figurat .iij. Reg. xix. Ubi dicit q̃ helia stãte in mõte vt inueniret dñm Ecce spũs grandis ꝛ fortis subuertẽs mõtes et cõterens petras. Per hũc spũm intelligit ꝑ peccatorũ recordatiõi amaritudine spũs subuertẽtis mõtes supbie ꝛ cõterẽtis petras duricie cordis. Sed nõ in spũ dñs. Uñ hũc spũm sequitur cõmotio. Per quã intelligit vehemẽs cõtritio ꝛ cõpunctio qua oẽs sensus ꝛ vires cõmouent. scʒ oculi ad fletũ. os ad cõfessiõẽ. man⁹ ad pectoris tunsionẽ ꝛ corpis flagellatiõẽ. ꝛ sic de aliis. Sz nõ in cõmotiõe dñs. Et post cõmotionem ignis Per quẽ intelligit desideriorũ accẽsio Uñ ps. Dolor me⁹ renouat⁹ est. cõcaluit cor meũ intra me ꝛ in meditatione mea exardescet ignis. Sed nec ĩ igne dñs. Et sequit. Et post ignẽ sibilus aure tenuis. Per quã intelligit dulcistua ĩspiratio grẽ diuine. Et ibi dñs. Uñ ista q̃rta die verbũ eternũ inueniẽt. Ad lrãm nota q̃ noluit puer maiori tpe latere matri. ne mora longiori mentẽ vginis cõsumeret. Sz quereret vñ puer in isto triduo cibũ habuerit. Ad h̃ põt dici vno mõ q̃ diuinit⁹ sustẽtat⁹ cibo nõ indiguit. sic postea sine cibo .xl. dieb⁹ ꝛ noctib⁹ ieiunauit Math. iiij. Alio mõ p̃t dici q̃ angelorũ ministerio cibatus fuerit. Uel etiã q̃ forte doctores cũ qb⁹ disputabat ipsũ cibabãt. Uel q̃rto põt dici q̃ q̃ paupertatẽ docuit velut paup elemosynis sustentatus fuerit. Uñ hãc q̃stionẽ querẽs a dño Bernard⁹ sic eũ alloq̃ Dñe inq̃t q̃s te in triduo sustẽtauit. Et rñdet sibimet sic dicẽs Ut te in oĩb⁹ cõformares paupertati q̃si vn⁹ ex paupib⁹ stipendia ꝑ hostia mẽdicãs q̃siisti. Uñ ipse dicit in ps. Paup sum ego ꝛ in laboribus a iuuẽtute mea.

B Secũdo tãgit inuẽtionis loc⁹ q: [inuenerũt eũ in tẽplo] In loco vtiqʒ deuoto in loco sancto ꝛ loco dei. Loc⁹ enĩ ad 9tẽplationẽ desig̃tus dicebat tẽplũ Psal. Dñs ĩ tẽplo sancto suo dñs in celo sedes ei⁹. Nõ inuenerũt eũ vagãtẽ ꝑ ciuitatẽ sicut mali adolescẽtuli. sz nõ alibi q̃ʒ ĩ templo mãsit ipso triduo. Tertio tãgit qualiter ipsum inuenerũt. q: nõ inuenerũt eũ stantẽ. aut huc illucqʒ leuit discurrentẽ vt mos est pueris sz [sedentẽ in medio doctorũ] modeste ꝛ composite. Et sic verificatũ est in eo illud Prouerb. xj. In medio magnatorũ sedere eum fecit sapientia

Notandũ q̃ dñs valde dilexit mediũ eo q̃ virtus in medio cõsistit. vt d' .ij. ethi. Quare voluit in eq̃noctio anni ĩcarnari q̃n tps ẽ equale diei et noctis. Luc. j. In mẽse aũt sexto id est in martio Itẽ voluit in medio noctis nasci Sap. xviij. Dũ medium silentiũ ꝛc. Itẽ in diuersorio poni. q̃d est in medio duarũ viarũ vt dicit glosa Luce. ij. vel inter duas dom⁹ ſm alios. Itẽ in p̃sepio reclinari in medio duorũ aĩaliũ. Abacuc. iij. Itẽ voluit ĩ medio doctorũ inueniri vt hic. Itẽ ĩ medio latronũ crucifigi. Joh. xix. Itẽ in medio mũdi salutẽ operari Psal. Operatus est salutẽ in medio terre Itẽ in medio discipulorũ videri. Luc. xxiiij. Stetit iesus in medio discipulorũ Et Joh. xx. Itẽ ostẽsus est in medio septẽ candelabrorũ aureorũ ad orãt Apoc. j. Quare aũt dñs semꝑ dilexerit mediũ. habes supra in euãgelio tertie dñice aduentus.

C Quarto tangit q̃d eũ inuenerũt agentẽ Quia [audientẽ ꝛc] vbi tria tangunt Primo ponit christi pueri disputatio. et hoc quantũ ad triplicẽ actũ. s. auditiõis. Uñ dicit [audiẽtem illos] Interrogatiõis. Uñ addit [et interrogãtẽ eos]. Et rñsionis. de q̃ subdit infra [Et respõsis eius]. Et attẽde ordinẽ illius disputatiõis Primo enĩ q̃s debet audire. Eccl. xxxij. Audi tacens Et ibidẽ .xj. Priusq̃ʒ audias nõ respõdeas vbũ Sic de illo puero dicit q̃ p̃us audiebat. In q̃ dedit nobis formã addiscẽdi. q: ipse induit formã discipuli. Unde glosa. Quasi fons medius doctorũ sedet. sz quasi exẽplar humilitatis p̃us audit q̃ʒ instruat. ne paruuli a seniorib⁹ doceri erubescant. Et quãuis sapiẽtes et eruditi sint poti⁹, tamen audiãt magistros q̃ʒ docere presumant, Eccl. xviij. Anteq̃ʒ loquaris disce. Hui⁹ tamen contrariũ arrogantes faciũt qui solũ loqui volunt. et anteq̃ʒ ꝓponatur questio ipsi vaticinari volunt de quesito. vel anteq̃ʒ sentẽtiam interrogantis cognouerũt. De q̃bus dicit Prouer. xviij. Qui respõdet anteq̃ʒ audiat. stultũ se eẽ demonstrat ꝛ cõfusione dignũ. Deinde postq̃ʒ quis audiuit potest q̃rere et de auditis discutere. Et ideo addit q̃ interrogauit illos. Et nota ſm Origenẽ. q̃ christus interrogabat doctores non vt aliquid ab eis disceret. sz vt interrogatos erudiret. Ex vno q̃ppe doctrine fonte emanat et

interrogare ⁊ rñdere sapiēter. Demū postq̄ʒ ql
ꝯuenienter erudit⁹ est ꝯcedit̄ ei rñdere ⁊ alios do
cere. Et hic ordo regularit̄ seruat̄ in vniuersitate
anglicana. vbi opoꝛʒ plurib⁹ annis studētē eē
auditoꝛē añq̄ʒ possit opponere. Deinde dat̄ sibi
paucos annos licētia opponēdi. Et post aliq̄s an
nos ꝯcedit̄ ei vt possit rñdere ⁊ postmoduʒ do
cere. B Sʒ querit̄ quō christ⁹ adhuc puer
ausus fuerit in medio doctoꝝ loq̄ cū pueros de
ceat silentiū marie i p̄sētia senioꝝ habere. Juxta
illud Ecc.xxxij. Adolescēs loq̄re in cā tua vix. Et
Jn medio magnatoꝝ ne p̄sumas loq̄. Et
hoc puerū pueris ppē quattuoꝛ. Primo ppē se
nioꝝ reuerētiā. qb⁹ in oib⁹ est deferēdū. nō solū
in opeʒ ⁊ in vbo Ecc.xxxij. Audi tacēs ⁊ p reue
rētia accedet tibi bona grā. Secūdo ne iuuenis
noteī de audacia ⁊ p̄sumptiōe. Tercio ne coraʒ
maiorib⁹ ꝯfundat̄ de aliquo vbo p̄lato iordinate
Quarto q̄ʒ etiā in bn̄ dictis nō multā efficaci
am habēt coꝝ dicta. Et ppter h dic̄ Amb. i. li. de
officiis. q2 adolescentiū officiū est silentiū ⁊ vecū
dia. Sʒ de christo fuit rō sp̄ealis cū fuerit de⁹ et
ideo vtrūq̄ʒ in actu hui⁹ disputatiōis ostē
dere voluit. Nā vt dicit Beda. Ad ostendendū q̄
ho erat. hoīes magistros humilit̄ audiebat Sʒ
ad cōprobādū q̄ de⁹ erat. eisdē loquētib⁹ subu
nire rñdebat. Jtē cū euāgelista nō dicat de q̄
materia habit⁹ sit sermo inter doctores ⁊ q̄d christ⁹
illos interrogauit aut q̄d rñderit. Jō curiose q̄ri
potest q̄ fuerit materia illi⁹ disputatōis. Et pos
set dici q̄ erat d̄ q̄stionib⁹ legis. Vñ Hiero. i. epi
stola ad paulinū. Audientiū gl̄ios saluatoꝛ ipse
puerat. in tēplo sedēs de q̄stionibus leḡ interro
gās. mag̃ docet dū prudēter interrogat Vñ forte
q̄rebat q̄d ipsi ex lege de christo sentirēt. an fuiu
rus esset p̄ximo ⁊ q̄d sibi vellet legaliū sanctificatō
vt de imolatōe pasce ⁊ si talib⁹. Vt ex talib⁹ q̄stio
nibus leg̃ aduerterēt vitatē. Et q̄ etiā p̄zad p̄ce
dentē q̄stionē. q̄ ipse licite inter doctores loq̄bat
quā iste puer. q2 q̄rebat de lege quā ipse instituit
erat. Et adolescēs ī cā sua cū oī reuerētia p̄t lo
qui inter maiores E Scd̄o ponit̄ audientiū
stupefactio cū d̄r. [Stupebāt aūt oēs q̄ eū au
diebāt sup prudētia ⁊ rñsis eius]. Stupebant
quidē videntes ei⁹ infantiā ⁊ tā sic sublimia loq̄n
tem. Sap. viij. Juuenis ⁊ acut⁹ inueniar ⁊c. Vñ
Beda. Diuinā lingua sapiā p̄debat. Infirmi
tatē hūanā etas p̄tēdebat. Vñ [Stupebāt sup
prudētia] i interrogādo [⁊ rñsis ei⁹] i soluēdo
Audiuit eni humilit̄. q̄siuit prudēter. ⁊ rñdit sa
piēter. Et nota q̄ stupor est vehemēs ādmiratio
ra oīno incōsuete. Et sic fuit h. Tertio ponit̄
ꝯsēq̄rentiū ammiratio. [Et vidētes] [ma

ter ⁊ iosepb req̄rētes ipsuʒ [admirati sūt] ppter
rā inexpientiā. q2 nūq̄ʒ tale q̄d fecerat. Vl' p̄t h
p̄icula legi cū p̄cedēte vt sit vna p̄s Nā illa duo
puer ī āmiratiōʒ ducebāt. scʒ sapiā quā expiebā
tur auditu ⁊ pueritiā quam cognoscebāt visu.
Nō eni est multū mirabile audire aliquē sapiē
tem. nec est miꝝ videre puer. Sʒ h duo ꝯiuncti
sunt āmiratiōe digna. puta audire puer sapiētē
Vñ q̄libet audiētiū poterat sibi dicere illō psal.
Mirabil facta est sciātia ex me. ꝯfortata ē ⁊ nō
potero ad eā. Vñ ⁊ p⁹ eā q̄dā de christo dicebāt
Nūq̄ʒ sic locut⁹ fuit hō. Notādūʒ fm Chry.
q̄ nullū miraculū egit dñs ī pueritia h ūn vnuʒ
hic p̄dit Lucas. ppē q̄d mirabil' videbat Dei
inde ponit̄ matris pia ꝯq̄stio cū d̄r. [Et dixit ma
ter ei⁹]. Mat intacta. mat bñdicta. mat inuio
lata mat ei⁹. Mat q̄ fm Orig. portauit cū omī
suauitate. pepit cū sūma delectatiōe. nutriuit la
cte vgīneo dulcissima familiaritate Loq̄t aūt ip
sa nō iosepb. q2 ī ea maioris fuit doloris affect⁹.
Vñ grec⁹. Maria maternis affecta viscerib⁹ q̄
sicū lamētis inq̄sitiōeʒ doloꝛosaʒ ostēdit. ⁊ oīa sic
mat fiducialit̄ ⁊ humilit̄ et affectuose exp̄mit. d.
[Fili q̄d fecisti nobis sic]. Q. d. Quare h fecisti
vt nob nescientib⁹ remaneres. Precoꝛ fili h mihi
indicari. vt dolor me⁹ ex hac re ꝯcept⁹ valeat mi
tigari [Ecce pat tu⁹ ⁊ ego dolētes q̄rebam⁹ te]
Patrē ei⁹ sacrata vgo appellat iosepb vt dicit
Orig. Tū ppē ei⁹ educatione. Q2 eni iosepb pu
erū iesuʒ educauit. Jō eū sp̄ūssctūs patris nomie
honorauit. Tū ppē genealogie explicatiōʒ Et
nota q̄ nūq̄ʒ legim⁹ iosepb dño fuisse locutuʒ. sʒ
h virgini dimittebat. q2 ad ipsaʒ sic ad verā ma
trē mag̃ ptinebat Sʒ circa h q̄ dic̄ [dolētes]
Dubitat̄ q̄re dolebāt. Nō eī timere poterāt pu
erū illū pditū esse. aut ipsū errasse quē deū ⁊ dñʒ
esse cognouerūt. Ad h rñdet Orig. q̄ sic q̄n legi
mus scripturas q̄rim⁹ ī eis sensū cū dolore. nō p
pter h q̄ scripturas errasse arbitremur. sʒ vitatē
quā intrinsec⁹ hñt q̄rim⁹ inuenire. Ista sacra vir
go ⁊ iosepb q̄rebāt iesū estimātes ne forte relin
quēs eos reuersus eēt ad celos. ⁊ iteꝝ descēsurus
cū sibi placuisset Vl' dicere possum⁹ fm glo. Q2
dolebāt timētes ne istō q̄d herodes ī infantia e⁹
pfecisse q̄sierat. s. vt eū occideret. aliȷ scʒ archila⁹
⁊ herodiani iā inuēta oportunitate d̄ ipso ī pueri
cia positū pegissent Moralit̄ instruimur hic
fm Orig. Q2 oportet eū q̄ querit iesū non negli
genter ⁊ dissolute transire sicut multi querunt
et non inueniunt. nisi cum labore ⁊ dolore F
Deinde ponit̄ filii dulcis ⁊ prudēs responsio
[Et ait ad illos. Quid est q̄ me q̄rebatis] Non
est vox indignātis. sʒ humilit̄ se excusantis ⁊ my

steria detegens Nõ enim vt dicit glosa reĩ inpat q cũ quasi filiũ querũt sȝ q̃si corrigẽdo i vbum ma tris.q̃s sibi sit ver⁹ pater insinuat subdẽs. [Ne sciebatis q̃ in his q̃ patris mei sunt oportet me esse] Quasi diceret. Potius debeo respicere eũ cui⁹ sum etern⁹ fili⁹ sm naturã diuinã. q̃ te cu ius sũ fili⁹ t̃palis sm naturã humanã. ꝛ ioseph cui⁹ tantũ sũ fili⁹ nutritiu⁹. Vñ nõ debetis mira ri si vos dimisi ꝓpter prẽm eternũ cui pl⁹ teneor Jo. Oportet me opari opa eius q̃ misit me. In q̃ dat doctrina q̃ pietas ad deũ pferẽ da est pieta ti respectu parentũ. Notãdũ q̃ cõsuetudo ẽ. q̃ filij agãt se in his q̃ ad patrẽ ptinẽt ꝛ nõ in his que matris sũt Et iõ dicit dei fili⁹ [Quia i his que patris mei sũt oportet me eẽ] Jlla aũt q̃ pa tris celestis sunt.q̃ntũ ad p̃ns sunt ista. videlȝ dom⁹ t̃pli materialis q̃ in ei⁹ honore factũ fu it. Vñ ei⁹ cura ꝛ gubernatio ad christũ ptinebat sicut ꝛ ad patrẽ ex hereditate paterna Joh xvij. Mea oĩa tua sunt ꝛ tua mea sunt. Q̃ etiã ostẽ dit ipse christ⁹ cũ eiecit inde vendẽtes ꝛ emẽtes. dicẽs. Dom⁹ mea dom⁹ orõis vocabit. Vnde christ⁹ remansit nũc in t̃plo sic in domo ꝓpria Itẽ ad deũ ptinet spẽaliter iudaic⁹ ppl's. vt p3 ex veteri testamẽto. Et in h populo instruẽdo ꝛ cõ uertẽdo spẽaliter christũ esse oportebat Math xv. Nõ sum missus nisi ad oues q̃ perierant do mus israel. Itẽ ad deũ ptinet doctrina veritatis Vñ ipse fili⁹ dicit Joh. vij Mea doctrina nõ ẽ mea sȝ ei⁹ qui misit me. Et huic christũ insistere oportebat Quia ad h missus erat. Esa. xlj. Euã gelizare paup̃ib⁹ misit me. Unde Math. xxiij. Magister vester vn⁹ est christ⁹. Itẽ ad deũ pa trẽ ptinet cuiuslibet fidelis aĩe inhabitatio. Q̃ etiã ad filiũ ptinet Joh. xiiij. Si q̃s diligit me ser monẽ meũ huabit. ꝛ pater me⁹ diliget eũ ꝛ ad eũ veniem⁹ ꝛ mãsionẽ apud eũ faciem⁹. Et q̃ in h etiã oportet christũ ẽ p3 Luc. xix. Vbi dicit. In domo tua oportȝ me manere .G. Nota eti am moraliter q̃ p h q̃ christ⁹ interrogatiue rñdit q̃ si corrigẽdo vbũ matris q̃ christũ cũ dolore iter cognatos ꝛ notos q̃sierat. ostẽdit q̃ñ ꝯtingit me tam pfectiõis attingere eum q̃ adhuc vagat̃ in his q̃ corpi ꝯferũt. ꝛ q̃ h õ deficit a pfectiõe ꝓpter affectũ cognatoꝝ. Et h innuit p pmã clausulã cũ ait: [Quid ẽ q̃ me q̃rebatis] scȝ inter cognatos ꝛ notos ꝛ carnaliter ꝓpinq̃s. Per h vero q̃ addit [Nesciebatis ꝛc] docet nos nõ p infima gradi. sȝ ad supiora debere mẽtis oculos attollere Ad tendẽdũ sm glosam q̃ alibi eũ mat ad mysteriũ pellit q̃ñ ad eũ dixit Joh. ij. Vinũ nõ habent. ex petendo miraculũ. Hic vero mater arguit̃. q̃r ad huc q̃ humana sũt exigit. Cui⁹ rõ. Quia hic du

odecim annoꝝ christ⁹ describit̃ ideo mat stupe bat in puero miraculũ. Ibi vero q̃r tã ꝑfectus di scipulos habuisse describit̃. Jõ mater ab eo exe git mysteriũ Moraliter p hoc q̃ christ⁹ cũ cor reptus est h a matre. se dulciter ꝛ huiliter excusa uit Vbi aũt cũ inuitat⁹ est ad miraculũ diuertĩ dit: Dedit nob christ⁹ exemplũ ꝛ formã humilita tis. vt malim⁹ corripi q̃ȝ laudari. Et nota q̃ illud fuit pmũ vbũ qd ab ore saluatoris planũ esse legit̃ in quo suã diuinitatẽ exp̃ssit. Et ipsum verbũ tãte fuit altitudinis q̃ maria ꝛ ioseph chri stum nõ intellexerũt. Et h est q̃ subdit: [Et ipsi nõ intellexerũt verbuȝ qd locutus est ad illos]

Sȝ querit̃ q̃re saltim beata v̄go illud vbũ nõ intellexit. Mirabile enĩ videt̃ q̃ eã h verbũ latu erit. cũ ei tãta fuerint reuelata mysteria. Ad q̃d potest dici. Primo q̃ forte h verbũ beata v̄go i tellexit. Sȝ p synodochẽ q̃r alter eorum non itel lexerit dr absolute. q̃ nõ intellexerũt accipiendo totũ p pte. Vel dicere possum⁹ q̃ ipsũ vbũ intel lexerunt. Sȝ ac si nõ intellexerint se habuerũt. q̃ sup ipsi⁹ curã ampli⁹ vellẽt habere Vl' tertio dici põt q̃ beata v̄go reuera ipsũ vbũ non intellexit. Tũ q̃r nõ erat ꝯsuet⁹ talia dicere. sȝ ꝯsueuit pꝰ dicere ioseph. ꝛ ipsa nõ potuit videre q̃ erãt illa negocia ioseph in q̃b⁹ stetisset. Vñ dicit Beda. Q̃ ipsi nõ intellexerũt q̃ de sua diuinitate ad eos loquebat̃. Tũ q̃r ex vehemẽti gaudio de inuẽtio ne ei⁹ nõ ad ꝓpositũ accepit vbũ. Tũ etiã q̃r am miratio rei facte q̃si eã extra se rapuit. vñ illa ver ba cõsiderare nõ valuit

Tertia pars euãgelij CI

Et descendit cum eis et venit nazareth. et erat subdi tus illis. Et mater ei⁹ cõserua bat oĩa verba hec cõferẽs i corde suo. Et iesus ꝓficiebat etate et sapiã et gra tia apud deũ et hoĩes .A. Tertia pars p̃ncipalis i q̃ ponit̃ pueri reinuẽti ad ꝓpria redu ctio. q̃ fuit materia amoris ꝛ mire humilitatis. Et q̃tuor fac̃. Primo ponit̃ christi huilis descẽsio Scdo ei⁹ volũtaria subiectio. Ibi. [Et erat sub di⁹ illis] Tertio vboꝝ christi memorialis recolle ctio. Ibi. [Et mat ei⁹] Quarto tãgit̃ ipsi⁹ pue ri pfectio seu pfect⁹ ostẽsio. Ibi. [Et iesus ꝓfície bat] Quãtũ ad pmũ dic̃. [Et descẽdit] huili ter [cũ illis] amicabiliter [et venit nazareth] vbi erat ꝯcept⁹ ꝛ educatus Vñ etiã nazaren⁹ est voca tus Et notãdũ q̃ ipse pmo dimisit pẽtes ꝓpt scolas. Deinde scolas ꝓpt pentes. vt eũ eis redi ret. vt daret intelligere q̃ si dimittim⁹ pẽtes amore sciẽ debem⁹ etiã dimittere studiũ amore obedi

tinie. Notandū etiā q sicut dicit Isido. viij. li. ethi. ca. xiiij. Christus quondā a iudeis opprobriosē nazarenus vocabat, quia erat vicus galilee pusillus et despectus. Unde etiam quidā iudei qui postea credebāt in christū nazareni appellabant. Sz postmodū sicut dicit Chryso. mutatū est eis nomē et dicti sunt christiani. Et rōnabilis fuit illa mutatio. q2 nazarenus dr floridus. Sz vita christi et suorū sectatorū nō dr esse florida mūdialis, qualis est vita peccatorū, q dicunt Sap. ij. Coronemus nos rosis zc. B Deinde ponitur christi voluntaria subiectio cū dr: [Et erat subditus illis] Cū enī supra dixit euāgelista puerū iesum insciis et inuitis parentibus ī hierusalem remāsisse, ne ex hoc a pueris et aliis traheret in exemplū suis parentibus et platis nō obediendi, iō signāter euāgelista subiecit dicēs q [erat subditus illis] scz parentibus. Hec subiectio sm Amb. erat pietatis nō necessitatis. In quo dedit nob exemplū implēdi pceptū legis de honore parentū. Un Beda. Quid magister virtutis nisi pietatis officiū impleret. Quid inter nos aliud q3 qd a gēa nobis vellet ageret. Unde ad eius sequelā hortat Orig. sic dicēs. Discamus ergo et nos filii parentibus nostris esse subiecti. Qz si patres nō fuerint, subiiciamur his q patrū hnt etatem. Jesus filius dei subiicit ioseph et marie. Ego quō nō subiiciar epo qui mihi constitutus est pater. Puto q intelligebat ioseph q maior se erat Jesus et trepidus moderabat imperiū. Videat ergo vnusqsqz q sepe maior sit q subiectus est. ac p h nō dedigneē subiici. Nec eleuet superbia q est sublimior dignitate, sciens meliorē sibi esse subiectū. Et aduerte quāta fuerit dignitas virginis. q ille subiectus est ei cui oīs creatura subiicit. Philip. ij. In noīe Jesu omne genu flectat celestium zc. Un beatus Aug. Hoc priuilegiū singulare virgo habuit vt haberet sibi subiectū quē nō solū humana natura, verū et angelica reuerer et adorat multitudo. Un Bern. pertractās hoc idē vbum. [Et erat subditus illis] Mirare inqt vtraqz et elige illud qd amplius mireris. siue filii benignissimā dignationē. siue matris excellētissimā dignitatē. vtrūqz stupor. vtrūqz miraculū. Qz femine deus obtemperet humilitas absqz exēplo. Qz femina deo principet sublimitas sine socio. Et subdit. Disce ergo hō obedire. disce terra subdi. disce puluis obtemperare. C Nota q filius multa debz parentibus. Primo amorē cordis. Un sup illo Cantico. ij. Ordinauit in me charitatē. dicit Amb. Qz amor parentū est pponēdus amori filiorū. Secūdo honorē opis. Malach. j. Filius honorificat prēm et seruus dnm. Tertio in necessariis sustentatiōi. Ecc. iij. Elemosyna patris nō erit ī obliuione corā deo. Quarto in obsequiis famulationem. Ibidē. Qui timet dnm honorabit parentes et q̄si dnīs seruiet eis q se genuerūt. Quinto reuerentiā in vbis. Hebre. xij. Patres qdez carnis nostre eruditores habuimus et reuerebamur eos. Sexto obedientiam in honestis. Deut. xxj. Si genuerit homo filiū cōtumacē et proteruū. qui nō audierit patrē et obedire cōtempserit zc. Et hic. [Et erat subditus illis] Septimo veniam in offensis. Ecc. iij. Si defecerit sensu, veniā da. Octauo tolerantiā in aduersis. Ecc. iij. Suscipe senectā patris tui et ne despexeris eū ī vita ipsius. Nota q quadruplex est lex. Naturalis mosayca. ciuilis. et euāgelica. Omēs istas leges christus adimpleuit in eo q subditus erat parentibus. Primo quidē in hoc adimpleuit legē naturalē quia naturaliter vnicuiqz est inditū vt parētes amet. Secūdo legē mosaycā qua precipiū. Honora patrē et matrē. Et christus dixit Matthei. v. Nolite putare quoniā veni soluere legē zc. Tertio legē ciuilē quā ipse adimpleuit et implēdam dixit Math. xxij. Mar. xij. et Luc. xx. Reddite q sunt cesaris cesari. Quarto legē euāgelicā. Un Mat. xv. rephendit phariseos q pretextu false religionis pietatē subtraxerūt parentibus. d. Nā deus dixit: Honora patrē et matrem. Vos aūt dicitis. Munus qdcūqz est ex me zc. B Deinde ponitur verborū christi memorialis recollectio cū dicit: [Et mater eius cōseruabat zc.] Nō quidē in arca lignea sz in corde suo. Erat enī cor beate virginis vas celestis sapiētie. oraculū spiritussācti. ita vt dicere posset illud Job xxiij. A mandatis labiorū eius nō recessi. et in sinu meo abscōdi verba oris eius. Omnia enī verba christi ac etiam eius facta ipsa virgo in armariolo memorie sue diligenter recollegit et recōdidit vt videlicet suo tempore eius arcana euāgelistis referaret. Et certe vt et ipsa ex eis internis meditationibus ad dulcedinē cōtemplationis crebrius excitari posset. Qd innuit in eo q additur. [Conferens ī corde suo] Unde dicit Grecus. Cōsidera prudentissimam mulierē Mariā vere sapiētie matrē qualiter scholaris sit pueri. Nō enī ei vt puero neqz vt viro sed vt deo vacabat vlterius et illius voces et opera. voces diuinas et opa reputabat. Jdcirco nihil ex dictis aut actis ab eo in cassum illi patebat. Sed sicut ipsum vbū prius in visceribus ita nūc eiusdē mores et dicta cōcipiebat. et in corde suo quodāmodo fouebat. Et hoc quidē iam secum ī presenti cōtemplatur. hoc autē expectabat in futurū clarius reuelandū. Et hac regula et lege per totam vitam suam vtebatur. Hec ille. Moraliter ex illo habemus exemplum,

qualiter audiri debeāt vba diuina. q2 sic debent audiri vt cōseruent in corde ⁊ pferant ibi deī. nō debent intrare p aurē vnā ⁊ exire p aliā E

Deinde ponit ipsi⁹ pueri pfectio vl' pfectus ei⁹ ostēsio cū dicit. Et iesus pficiebat ⁊c. Proficiebat aūt in trib⁹ s. etate. sapia et gratia. Sed aliter ⁊ aliter. Primo ergo videndū est de pfectu etatis q erat pfectus ver⁹. ⁊ fuit in trib⁹ sc3 in augmēto corporis. in vigore mēbrorū. ⁊ decore psone. Et fm q pficiebat in etate. puta ab infancia in puericiā. a puericia i adolescētiā. ab adolescentia in iuuentutē. fm hoc pfecit in his tribus Nec fuit crementū istud ex defectu suo. Potuisset enī in instān sue natiuitatis creuisse et esse pfect⁹ vir. s3 noluit imo sicut ceteri infantes ⁊ pueri crescebat. Vñ supra. Puer aūt crescebat et cōfortabat. Quia voluit p oīa assimilari fratribus. Hebre. ij. F Cōsequēter videndū est d pfectu eius in sapia et gratia que respiciūt aīaz. Vñ glosa. Sicut est corpis etate pficere. sic ē rationalis aīe sapiētia et gratia pficere. Et pmo videndū de sapiētia quali ⁊ qualis sapiētia fuerit in aīa christi. Dicendū q sapiētia diuidit i sapientiā creatā ⁊ increatā. Et vtraq3 fuit i christo Increata quidē que diuina dr. q2 illa est idez qd diuina essentia. Sed i christo fuit diuina essētia cū fuerit vē deus. ergo ⁊ sapia increata Vñ apostol⁹. j. Cor. j. Predicam⁹ christū dei virtutē ⁊ dei sapientiā. Fuit etiā in eo sapientia creata Alias enī aīa illa fuisset impfecta. Quia aīa rōnalis n est pfecta sine sapia vel sciētia. cū ad ipsam sit in potētia. vt patet. iij. de aīa. Nec potest dici q aīe christi suffecerit sciētia increata. q2 illa sciētia nō pficiebat christi aīam. nec p eā intelligebat. Quia anima christi nō erat formaliter de⁹. sed a deo assumpta. Vñ nisi aliā scientiā habuisset. nō plus anima illa q3 vn⁹ lapis intellexisset. licet intellexisset psonā cui⁹ illa aīa fuisset. Hec aūt sciētia creata potest ēē triplex. Prima est sciētia beatorum. qua illa aīa verbū cognoscebat ⁊ res in vbo. Qd est ppriū angelor ⁊ aīar beatar. Et hec sciētia fuit in christo ab instān sue cōceptiōis p quā oīa in verbo intelligebat sc3 facta ⁊ fiēda. cogitata ⁊ cogitāda. cū omniu3 hor iudex existat. nō tamē cognouit oīa fieri possibilia. Quia tūc cōprehēdisset verbū. qd a nulla creatura cōprehendi pōt. Aīa autē christi creatura erat. Alia ē sciētia indita ⁊ inspirata. q illa aīa cognoscebat res in ppriis naturis p spēs sibi cōcreatas. Nā in angelis ponit beat⁹ Aug⁹. duplicē scientiā. s. matutinā. p quā res cognoscūt in vbo. Et vespertinā qua cognoscūt res in sua natura ⁊ p species innatas. Ergo forti⁹ oportet nos sentire de anima christi. que omēs angelos antecellit. Et fm hāc scientiā aīa christi oia itelligebat etiā pfectius q3 aliqua creatura. Iuxta illud Eph. j. Quez cōstituit sup oēm pncipatū ⁊ potestatē ⁊ virtutez ⁊ dñationē. ⁊ omne nomē qd nominat nō solu3 in hoc seculo s3 etiā in futuro. Preter has quaz ponūt in aīa christi fuisse scientiā acquisitā. Quia cū opa sit intellectus agētis sit abstrahere spēs a fantasmatib⁹ acceptis a sensib⁹ vt dicit. iij. de aīa. Hoc aūt est sciam acqrere sc3 p intellectum agentē species abstrahi. qbus intellect⁹ possibil' reducat in actū. seqtur in christo fuisse scientiaz acquisitā. alias enī intellect⁹ agens in eo fuisset ociosus. Et hec dicit scientia expimentalis q cōsistit in vsu sensuū exterior. Et fm hāc sciaz christus oīa sciuit p paucor expientiā deueniēs i cognitionē omniū alior Et sic tenet Thomas i tertia pte. Licet quidā alij dicāt nō oportere ponere in christo aliquā scientiā acquisitaz. Quod ergo dicit hic christū pfecisse sapiētia. nō potest intelligi de sapiētia increata vt de se patet. Nec de sapiētia creata pmo mō sumpta. sc3 de sciā beatorum. q2 ab instāti cōceptiōis sue sp eque perfectus fuit cōprehēsor. Nec secūdo mō sc3 de scientia indita p species cōcreatas. q2 a pmordio habuit spēs oēs plene sibi inditas. Sed intelligit terio modo sc3 de sapiētia vel sciētia expimentali sc3 cū sensus ei⁹ cōuertebat de nouo ad aliquid ad qd antea nō cōuertebat. Vñ dicit Heb. v. Didicit ex his que passus est obediētiā. Nō tamē de nouo aliqd addiscebat qd pius nesciret. Quia qd addiscebat hac sciētia pius nouerat alijs sciētijs. sc3 diuina. beata. ⁊ inspirata. Sciendū tamen. q etiā fm hāc scientiā expimentalē christ⁹ nunq3 aliqd ab homīe didicit. Vñ ei dicebāt iudei Ioh. vij. Quō hic litteras scit cū nō didicerit Nō enī decebat q q magister nobis puisus erat a nobis aliqd addisceret. Vñ q dr in lrā. q ipse sedebat in medio doctor ⁊ querebat ab eis. intelligi debet q nō querebat vt aliqd addisceret s3 potius vt doceret. G Deinde videndū d gratia qualis sc3 gratia fuerit in aīa christi. Et qdez oportet ponere in christo grām creatā. Est enī3 duplex cōiunctio aīe ad deū. Vna fm eē in vna psona que singlaris est aīe christi. Alia fm operationē que est cōis oib⁹ cognoscētib⁹ ⁊ amātibus deū. Prima qdē cōiunctio sine secūda ad beatitudinē nō sufficit. Quia nec ipse de⁹ beat⁹ esset si se nō cognosceret ⁊ amaret ⁊ in seipso delectaret. qd ad beatitudinē requirit. Ad h ergo q anima christi sit beata. pter vnionē ipsi⁹ ad verbum i psona. reqrit vnio p opationē. vt sc3 videat deū p essentiā ⁊ vidēdo fruat. Hoc aūt exceda

naturalē potentiā cuiuslibet creature. Soli au
tē deo fm naturā suā ɔueniēs est. Quare opor
tet supra naturā aīe christi aliqd sibi addi. p qd
ordinet ad pōciā beatitudinē. Et hoc dicit gra
tia. Ponit aūt in aīa christi triplex grā. s. singula
ris gratia psone grā capitis. ɀ gratia vniōis Et
hec triplex grā est eadē in essentia sed differunt
ī effectu. Gratia eni psone singularis. est gratia
habitualis que aiam christi deiformē reddidit ɀ
deo assimilauit. que aiam christi habilitauit et
eleuauit ad opationes meritorias. Scdm autē
q eadē gratia singularis psone exuberat in chri
sto. ita q influit in mēbra corpis mystici sensū et
motū spūalem fm fontalē plenitudinē ois gra
tie in ipso habitātis. dicit gratia capitis. Scdm
do eadē grā habilitauit naturā humanā chri
sti ad vnionē verbi. vt videlicet digna esset vniri
tante celsitudini. vocat gratia vnionis. nō qdē
q in vnione aīe christi ad verbū fuit aliqs habi
tus grāe medi9. s; immediate aīa vniebat vbo
ad quā vnionem grā disponebat ɀ habilitabat.
Nisi eni aīma christi esset deiformis ɀ habilis ñ
esset idonea ad vnionē. Qz ergo hic dicit christ9
pfecisse in gratia. nō est intelligendū de grā in se
Profectus eni cōpetit alicui rei fm q est in via
ad terminū ɀ nō fm q est in termino. Quia fm
q res est in termio. tota possibilitas capacitatis
ei9 implet ex fine implētē. ɀ ideo nō habz vlteri9
quo crescat. Vñ sup illo vbo Roma. x. Finis le
gis christ9 Dicit glosa Ois eni pfectio ī christo
est vltra quē nō est quo spes se extēdat. Finis ēt
oium fideliū christ9 est. ad quē cū puenerit intētio
currēns. nō habet q amplius possit venire. sed ha
bet in quo debet pmanere. Hec glosa Et q aīa
christi ab instāti sue cōceptiōis fuit vltimo
fini iuncta. intantū q nō potuit ei plus vniri
qz vnita erat. nec magis deo accepta esse. nec ma
gis exuberās esse ad influendū in mēbra. cū eēt
vna psona cū deo. patet q fm nullā differētiaz
grāe pōcia dicat christ9 pficere potuit in gratia ī
se. Intelligi ergo debet in gratia pfecisse. Vel qz
illa faciebat vñ gratia sua augeri debuisss si fuis
set ei possibile augeri. Nas gratia in nobis pops
virtuosa crescat. quib9 christ9 maxime inseruie
bat. Et fm hoc pficiebat. nō quo ad habitū. sed
quo ad actū ɀ exercitiū. Silr de sapientia. Et de
vtroq; pfecit ei9 s; in sapia ɀ gratia ɔformiter
Ambrosius dicēdo sic Qz in sapiētia ɀ grā aliqs
pficere dupliciter. Uno mō fm ipsos habi
tus sapiētie ɀ gratie augmētatos. Et sic christus
nō pficiebat. Alio mō fm effect9 inquātū
quis sapientiora ɀ virtuosiora opa facit Et sic
christ9 pficiebat sapiētia ɀ gratia. sic et etate fm
quē pcessum etatis pfectiora opa faciebat. vt se
verū hominē demōstraret. ɀ in his q sunt ad ho
mines Et h est q addit. apud deū ɀ hoies Vel
aliter fm Amb. pficiebat sapiētia ɀ gratia. quia
suā sapientiā ɀ grāz paulatim patefaciebat Vel
fm Greg. Quia pficiebat aliis q doctrina et ex
emplo suo pfecerūt. sicut magister in scolarib9
dicit pficere. q2 scolares sub eo pficiūt. Et h apd
deū id est. ad laudē dei. ɀ apud hoies id est.
ad vtilitatē hominū. Vel fm Theophilū. dicit
apud deū ɀ hoies. q2 pus debet placere deo ɀ po
stea hominib9. Attende q de his q egerit sal
uator ab infantia ɀ puericia nihil aliud inuenit
scriptū q̄z illud qd dicit lucas euāgelista. Credē
dum eni est sicut dic doctor Grec9. q añ et dein
ceps absq; ostēsione alicui9 famosi ɀ publici mi
raculi taliter inter hoies ɔuersatus fuerit quasi
fuerit vn9 ex illis donec ad virilē puenit etatem.
Vñ de ipso dicit Johēs baptista. Medi9 aūt ve
strum stetit quē vos nescitis. Joh. i. Et totū illd
tps breuiter cōplexus est lucas sub his vbis. Et
descendit cū eis ɀ erat subdit9 illis ꝛc.

Sermo de eodem
CII

Remāsit puer iesus in hierusalē Luc. ij. Quia parū
esset fideli aīe verbū eternū ɔcipe. pa
rere ɀ adorare. nisi ɀ ipsū sciret ɀ pos
set in se cōseruare. ideo in vbis pmissis docemur
qualiter mens vbigena vbū debz ɔseruare vt in
ea dignet iugiter remanere Ad cui9 eui
dentiā est sciendū q ad lrām saluator noster in
tantū dilexit ciuitatem hierlm. q dimissa matre
sua dilectissima. ipse remāsit in hierlm. vt dicit ī
themate pposito. Innuēs p hoc spūaliter q ipse
in illis mēb9 que significatione mysticā hieru
salem intuit. q sup cūctis creaturis diligit. rema
nere dignat. ij. Paral. vj. Elegi hierlm vt sit no
men meū in ea. De talib9 mēb9 dicit sapiētia
increata Prouerb. viij. Delicie mee esse cū filij
s hominū. Sciendū ergo q hierlm ciuitas
erat multinomia fm Isi. xv. et hi. ca j. Primitus
eni dicta fuit salem a suo cōditore s; Sem filio
noe quē iudei dicūt fuisse melchisedech q in ea
primus regnauit. Postea a hiebuseis inhabitā
tibus eā vocata est hieb9. Et sic istis duob9 noi
bus copulatis. s. hieb9 mutādo b in r. ɀ salez di
cta est hierusalē. Et postea a salomone hieroso
lima fuit appellata. Ex his q̄ttuor noib9 eliciunt
cōdiciones insignes reqsite in mēte q in se vbūz
eternū voluerit remanere. Primo nāq; reqrit
motuū viciosoꝝ oīmoda cōculcatio. Qd innuit

in nõie hiebus qđ interp̃tať ꝯculcatio. Scđo re-
quirit̃ actuũ viciosoꝝ p̃fecta ꝯsũmatio. Qđ no-
tatur in nõie salẽ. qđ interp̃tať cõsũmatio p̃fecti-
onis. Tercio req̃rit̃ p̃fecti timoris firma radica-
tio. Qđ signať in nõie hierusalẽ. qđ interp̃tať ti-
mor p̃fect⁹. Quarto req̃rit̃ future beatitudinis
p̃libatoria degustatio. Qđ intelligit in nõie hie-
rosolima. qđ interpretať visio pacis. Felix est illa
aĩa que his nominib⁹ ciuitatis hierusalẽ meret̃
characterizari. Et hec q̃ttuor etiã colligũt̃ ex
quatuor p̃rogatiuis q̃s de ciuitate hierlm legi-
mus in scriptura. Erat eñi ciuitas hierlm mon-
tana. ĩ meditullio mũdi posita. trib⁹ muris cir-
cumsepta. ⁊ tẽplo dei insignita. Sic̃ fidelis aĩ-
ma dꝫ disponi vt in ea remaneat verbũ dei. De-
bet eñi esse in mõte sita p̃ inferioꝝ cõculcationẽ.
In medio posita p̃ viciuũ ꝯsũmationẽ. Tribus
muris septa p̃ timoris triplicis tuitionẽ. Tẽplo
dei insig̃ta p̃ dñi in ea habitationẽ. Studeat ergo
fidelis aĩa nomini ⁊ rei ciuitatis hierlm assimi-
lari. ⁊ tunc in ea remanebit puer Jesus B

Primo ergo requirit̃ motuũ viciosoꝝ om-
nimoda ꝯculcatio. Qđ innuit̃ in h̃ nõie hiebus
sic eñ hierlm p̃mu⁹ fuit vocata. vt habet̃ Iud. xix.
Hieb⁹ vo interp̃tať ꝯculcatio l' ꝯculcãs seu ꝯculca-
ta. Dicunť aũt mot⁹ viciosi ꝯculcari tripliciter
Uno mõ sic q̃ nõ p̃ualeãt. Alio mõ sic q̃ nõ cõ-
moueãt. Tercio mõ sic q̃ nõ insurgãt. Primũ
est facile p̃ grãm dei ⁊ p̃exigit etiã anteq̃ꝫ verbũ
eternũ in mẽte veniat. Secundũ est difficile ⁊ ex-
igitur vt v̄bũ postq̃ꝫ venit remaneat. Sꝫ terciũ
est impossibile in statu vie de lege cõi. nisi q̃s sin-
gulari p̃uilegio prefulgeat. Quãtum ad p̃i-
mũ est sciendũ. q̃ sicut patet ex sup̃iorib⁹ anteq̃ꝫ
verbũ in mẽte veniat. oportet q̃ mot⁹ viciosos
intantũ cõculcauerit. q̃ in ea nõ p̃ualeãt. Unde
Sap. i. In maliuolã aĩam nõ introibit sapiẽtia
nec habitabit in corp̃e subdito p̃ctis. Et multo
min⁹ in h̃mõi aĩa remanebit q̃r ex q̃b⁹ causis v̄-
bum eternũ nõ suscipit̃. ex eisdẽ expellit̃. p̃ illã re-
gulã iuris. ⁊ est v̄bũ Chryso. oĩs res p̃ quascũq̃ꝫ
causas nascit̃. p̃ easdẽ dissolui sꝫ a ꝯtrario. vt si
obligatio volũtate ꝯtrahit̃. ip̃a ꝯtraria volũta-
te dissoluit̃. Sic si p̃ cõculcationẽ viciorꝫ v̄bũ su-
scipit̃. p̃ nõ cõculcationẽ seu admissionẽ viciorũ
ip̃suꝫ expellit̃. Debet ergo mẽs vt in ea remane-
at v̄bũ eternũ. mot⁹ viciosos ne p̃ualeãt ꝯculca-
re. De talib⁹ mẽib⁹ dr̃ Zach. x. Erunt quasi for-
tes ꝯculcãtes lutũ in medio viaꝝ in p̃lio. Uita si
quidẽ p̃ñs via est. imo multe vie p̃pter p̃les mo-
dos viuẽdi. Quaꝝ nulla est sine luto p̃pter cor-
poris corruptionẽ ⁊ mũdialis illecebre illectiõꝫ.
Hec hacꝝ viaꝝ mediũ nõ trãsit̃ sine p̃lio ꝯ vicia.

In quo p̃lio oportet fortit̃ cõculcare lutũ. ne mẽ-
tem maculet. Qđ signatũ est. ii. Reg. v. Ubi dici-
tur q̃ dauid obsedit ciuitatẽ hieb⁹ ⁊ cepit arcem
syon ⁊ sic subiugauit hiebuseos. Sic fidelis aĩa
si voluerit subiugare hiebuseos. i. cõculcare mo-
tus viciosos in se habitãtes tãq̃ ciues. debꝫ ob-
sidere ciuitatẽ hieb⁹. i. seip̃sam q̃si diligẽter cauẽ-
do. ne q̃đ illuc intrare vl' inde exire valeat preter
imp̃iũ rõnis. Et sic cũ cepit arcẽ syon culmẽ vir-
tutũ. vl' etiã celsitudinẽ cõtẽplationis. poterit sub-
iugare hiebuseũ. Et tũc vere dicet̃ hieb⁹. i. ꝯculcãs
vel calcata. Conculcãs q̃ntũ ad rõem cõculcãtẽ.
Calcata q̃ntũ ad sensualitatẽ subiugatã. Sꝫ ad
hoc h̃õ indiget sp̃ali adiutorio diuio. Unde de
dauid subdit̃. vbi supra. q̃ dñs exercituũ erat cũ
eo. Uñ Jōhes Cass. in coll. patꝝ adducẽs illud
Iohel. iii. Infirm⁹ dicat q̃r fortis sũ ego ⁊ q̃ pati-
ens est fit pugnator. Ex h̃ inq̃t p̃ꝫ q̃ bella dñi ñ
p̃ñt p̃liari nisi patiẽtes ⁊ infirmi. i. suã infirmita-
tem h̃uiliter agnoscẽtes. ⁊ spem suã in robore di-
uini adiutorij ponẽtes. Melior est eñi patiẽs vi-
roso ⁊ q̃ dñať aĩo suo expugnatore v̄rbiũ. Ta-
lis eñi recte p̃õt dicere cũ ap̃lo. ii. Cor. xii. Cũ aũt
infirmor tũc potẽs sum. Quia q̃nto humilius
meã infirmitatẽ agnosco. tãto forti⁹ ad auxiliũ
diuine protectiõis recurro. Hec ille. Uñ p̃p̃ha cũ
de viro iusto ad diuinã protectionẽ recurrente lo-
queret̃ in psal. xc. Qui habitat in adiutorio altis-
simi. Subiecit. Sup aspidẽ ⁊ basiliscũ ambula-
bis et cõculcabis leonẽ ⁊ draconẽ C Per
que q̃ttuor intelligere possumus q̃ttuor genera
motuũ temptationis q̃b⁹ nõnunq̃ꝫ impellũť eti-
am viri sancti. Prĩo q̃ plerũq̃ꝫ mot⁹ tẽptationis in-
tantũ subrepit. q̃ ingerit delectatiõꝫ. ⁊ trahit ad
delectationis cõsensũ. nõ quidẽ op̃is sꝫ cogitatio-
nis. Et hec tẽptatio mortifera ẽ. q̃r venenat vo-
luntatẽ. et signať p̃ aspidẽ. Uñ p̃s. Venenũ aspi-
dum insanabile. Nã vt dr̃ in de p̃prietatib⁹ rex.
Aspidũ tãta est virulẽtia q̃ etiã mediãte lancea
venenositate sua p̃imũt se tãgentẽ. Sic motus
malaꝝ cogitationũ tã nociu⁹ est aĩe. q̃ etiã stãte
p̃posito nõ p̃cedẽdi in op⁹ cor intoxicat p̃ solũ
ꝯsensum ĩ delectatiõꝫ cogitatiõis. Aliq̃ñ vo
mot⁹ tẽptationis insurgit nõ ad malũ p̃petran-
dũ. sꝫ ad bonũ op⁹ corrũpendũ p̃ malã intẽtiõꝫ
qđ significabať p̃ basiliscũ q̃ ⁊ regul⁹ dr̃. Nã ba-
siliscus grece regul⁹ dr̃ latine. Hic visu interficit
aues ⁊ q̃cũq̃ꝫ viuẽtia. i. viros ꝯtẽplatiuos ⁊ ope-
ra v̄tuosa. Et h̃ interimit̃ do virus male intẽtiõis
Uñ Esa. xiiii. De radice colubri egret̃ iet̃ regul⁹
⁊ seq̃t̃. absorbens volucrẽ. Q̃ñq̃ꝫ etiã mot⁹ tem-
ptatiõis p̃ducit ad corruptionem p̃positi boni
op̃is p̃ suggestionẽ alicui⁹ cõmodi corp̃alis vl'

[illegible]motus inordinati. Et hoc intelligitur p leonē qui
apparet menti inuenit. Unde Prouerb. xxvi. Dicit pi-
ger. leo est in via. Nonnunquam etiam motus temptatio-
nis fit ad corrumpendum pseuerantiam finalē sancte
vite. Qui innuitur in dracone. qui cauda constringit
aialia que inuadit. Unde Apoc. xii. dr. Quod draconis
cauda trahebat terciam partē stellarum. Hos oēs tem-
ptationum motus p dei protectionē conculcare debemus
Quod figuratum est Iosue. x. Ponite pedes super
colla regum istorum. i. demonum et aliorum incitatorum
huiusmodi motuum viciosorum. Ad hoc scriptura exitauit
delbora pphetā. d. in cantico suo Iud. v. Conculca
aīa mea robustos. B Alio modo conculcari
possunt motus viciosi ita vt nō commoueant. Quod solum
competit menti virginee que ita pfecta est quod ad impul-
sum temptationis nō solum nō succumbit p consensum
immo nec aliqualiter commouetur p applausum condele-
ctationis. Commoueri enim dr. quasi moueri cum
alio scilicet motui adiuncto. Nam primi motus sensuali-
tatis fm se. cum sint naturales et extra genus morū
nō sunt peccata Sed si istis motibus adiungitur delecta-
tio. iam est peccatum. saltē veniale. Sed tamen delectatio
sistat citra consensum. Mens igitur virginea volens
verbum eternum in se remanere et si moueatur. nulla-
tenus tamen commouetur. Et hec singulari consideratione
[illegible] diuine. Iuxta illud ps. cxxiiii. Qui confidunt in
dño sicut mons syon nō commouebitur in eternum. qui
habitat in bierlm. Talis enim mens que habitat in
bierlm siue hiebus p conculcationē huiusmodi motuum.
nō commouebitur in eternum. Et si interdum moueatur,
mox sedatur et conculcatur In cuius figura legitur Iudicū
xix. Quod quidam vir leuites iter faciēs venit contra
iebus que altero noīe vocatur bierlm. ducēs secum
duos asinos onustos et concubinā. Cumque essent
iuxta iebus et dies mutaretur in noctē. dixit puer ad
dñm suum. Ueni obsecro declinemus ad vrbē iebu-
seorum et maneamus in ea. Cui rñdit dñs suus. Nō
ingrediar oppidum gentis aliene. que nō est de filiis is-
rael. Et sic transierunt et arcum carpebant iter ne in-
trarent iebus. Hec moralizando. p leuitē qui interp-
tatur appositus intelligitur mens virginea. cui apposi-
ta est gratia ducēs ad pfectum. Per concubinā intel-
ligitur cum inferiori ꝯiuncta sensualitas Et aduerte
quod hec concubina prius dicta fuit eius vxor. quam tan-
dem afflixerat quod recesserat ab eo in domum patris sui
quam secutus est volēs eam sibi reconciliari. Quia re-
uera viri sancti interdum in tantum affligit corpus
et vires inferiores quod reddunt impotētes ad subser-
uiendum spiritui. ac p hoc quasi ab eo recedunt. et tūc oportet
et eas reconciliari ministrando corpori sustentamen
vite necessaria Per asinos vero duos intelligun-
tur due vires sensualitatis scilicet irascibilis et concupisci-
bilis. Que nisi nō regulantur a rōe. sunt quasi asini
et bestie suas passiones insectantes. Psal. Nolite
fieri sicut equus et mulus. etc. Istis tamen asinis in viris p-
fectis sunt onusti bonis plurimis. vtpote virtutibus
variis que fundantur in eis. Est enim tēperantia in concu-
piscibili. fortitudo in irascibili. et sic de aliis. In istis
etiam viris sanctis dies tēporalis delectationis muta-
tur in noctē penalis afflictionis. Iob iii. Dies il-
la vertatur in tenebras. Tales enim nō recipiunt impulsum tē-
ptationis vt eis delectabilē. sed vtique penalē. Sicut ait
apls. Nō quod volo hoc ago. sed quod odi illud facio.
Ro. vii. Per puerum autem eū vt declinet ad iebu-
seos intelligitur primus motus. Pueri enim dicuntur quasi p-
uuli puri et subiecti. Primi namque motus puri sunt
quia nō fortiter instigant. puri etiam sunt. quia non sūt
peccata vt dictum est. sed sunt subiecti rōni in viris p-
fectis. quia mox vt eos aduertunt. allidunt eos ad pe-
tram. Propter quod ille leuites dñs pueri ē vocatus.
Unde ad coniunctionē mēs nullatenus commoue-
tur ad prebendum consensum commiscēdi se iebuseis. i. in-
stigationibus malarum cogitationum et temptationum.
Sed potius ne inducatur in temptationē. circumcarpit
iter diuertēdo se ad alia vtilia cogitāda puta de
passione dñi. de penis inferni. et gaudiis paradisi.
vel etiam de vilitate peccati. et generositate virtutum
et de similibus. His enim innititur diuertēs a cogitatio-
nibus prauis et noxiis temptationibus E Sed
diceres. hec moralitas docet nos nō intrare ie-
bus. cum tamen ppositum principale thematis sit ostendere
quod verbum eternum nō remanet nisi in bierlm. que eti-
am iebus dr. Ad quod dicendum quod malum est intrare
iebus dñantibus in ea iebuseis vt docet morali-
tas pdicta. Sed bonum et sanctum est habitare in ie-
bus conculcatis in ea iebuseis vt pretendit thema.

Qualiter autem huiusmodi iebuseus sit conculcandus. d.
hoc exemplum aptum legitur. iiii. Reg. xiiii. quod carduus
libani misit ad cedrum que est in libano. d. Da filiam
tuam filio meo vxorē. transieruntque bestie saltus que
sunt in libano et conculcauerunt carduum. Per car-
duum que est genus herbe spinose. cuius natura mor-
dax ē et austera. intelligitur motus illecebralis insurgēs
in sensualitate et pungēs ac instigans ad peccatum
Per cedrum vero que est arbor sublimis. cuius ligna
sunt imputribilia intelligitur rō superior quantum ad synderē-
sim que est via inextinguibilis. Carduus itaque volēs
affinitatē contrahere cum cedro. est sensualitas ap-
petēs rōem trahere ad consensum delectationis peccati.
Quem mox conculcant bestie saltus. i. vires aie. natura
quidē bestiales. sed p rōem et longum exercitium virtutum
edomite. Unde est illud Esa. xliii. Glorificabit me
bestia agri. De hoc dicit Greg. xxvi. li. moral. In
bonis inquit cordibus cogitationes illicite veniunt.
Sed tamen morari phibentur. Quia recti quique ne capti-
uandā domus ꝯsciē pbeant. ab ipso cordis limi-
ne

hostē fugāt. Qui ꝛ si q̄n repētinis sugg. stiōib⁹ vsq3 ad pmū vestibulū subrepit. ad ꝯsensū tn̄ tamē nō pringit. Hec ille. ꝑtractās illō Hiere. iiij. ca. Quousq3 morabūt in te cogitatiōes no- xie. Neq3 enī rephendit cur veniūt ſ3 cur moreñt.

¶ Tercio mō ꝯculcari dicunt mot⁹ viciosi ita vt nō insurgāt. Et h̄ est ipossibile in hac vita de lege coī. Quia vt dicit Amb. Nulla mēs est, nulla aīa est. q̄ etiā n̄ recipiat mala ꝛ mot⁹ agre- stes cogitationū. Hinc est q aīa p statu p̄ntis vite cōnemēter intelligit̄ p ieb⁹. ꝑ q̄ni ospinea habitat iebuseus. Vñ Josue. xv. dr̄. Q ꝫ iebu- seum habitatorē ierlm non potuerūt filij iuda delere. habitauitq3 iebuse⁹ cū filijs iuda in ie- rusalē vsq3 in p̄ntem diē. Per filios iuda intelli- gunt̄ aīe in hac vita deū cōfitentes. que sp secum habēt iebuseū. i. inclinationē viciosam. Unde Bern̄. sup Can̄. sermone. lx. Quātūlibet in h̄ cor- pore manēs pfeceris erras. si vicia putas emor- tua ꝛ nō magis cōpressa. velis nolis intra fines tuos habitat iebuse⁹. subiugari pt nō extermi- nari. Vñ apl's. Scio inq̄t q nō habitat in me bo- num. In patria totalit̄ exterminabit̄ iste iebuse⁹ qn̄ liberabimur a seruitute corruptiōis in liber- tatē glie filiorꝫ dei. vt dr̄ Ro. viij. Et vbi erim⁹ si- cut angeli dei in celo. Math. xxij. Et ibi nō iā3 ampli⁹ vocabit̄ ciuitas nostra iebus q nulla ibi erit cōculcatio s3 vocabit̄ ierlm. Et hec est il- la vā ierlm quā ista figurat. Vñ Gal. iiij. Illa q̄ sursū est ierlm libera est q̄ est mater nostra. In illa enī ierlm puer Jesus eternalit̄ remane- bit in aīa. Ubi de⁹ erit oīa in omnib⁹. j. Cor. xv. Qd̄ nob ꝑstare dignetur ꝛc.

Subsermo de eodem
CIIII.

Remāsit puer Jesus in ierlm ꝛc. Ad h̄ q verbū eternum i mēte remaneat reqrit̄ secūdo actuū v̄- tuosorꝫ pfecta ꝯsūmatio. qd̄ notat̄ in noīe salem qd̄ interp̄tat̄ ꝯsūmatio pfectiōis ¶ Virtu- tes aūt sunt duplices. Nā q̄dā sunt d fine vt the- olice. Alie sunt a d finē sicut cardinales. In qb⁹ omnib⁹ mēs d3 esse pfecte cōsūmata q̄ntū ꝑ pati- tur stat⁹ vie si voluerit vbū in se remanere. De tali mēte dr̄ Can̄. vi. Una est pfecta mea. glo. Quia talis aīa in omnib⁹ v̄tutib⁹ ꝛ charismatib⁹ pfi- cit̄. Ad ipsam enī reduci pfectio operꝫ sex dierꝫ pt vtpote in qua pfecti sūt celi ꝛ terra ꝛ oīs ornat⁹ eorꝫ. Gen̄. j. In ipsa siquidē facta ē lux fidei q̄ ad rōnalē. firmamētū spei quo ad irascibilē. ira ger- minās germē charitatis q̄ ad ꝯcupiscibilē. lumi- naria iusticie q̄ reddit vnicuiq3 qd̄ suū est. sic lu- minaria illa dici qd̄ suū erat ꝛ nocti qd̄ suū erat. aues prudētie. pisces tpantie. aīalia ꝛ hoīes for- titudinis. Et hec oīa fuerūt antonomastice in be- ata v̄gine matre v̄bi carnalit̄ ꝛ suo mō debēt esse in mēte matre vbi spūalit̄. Et h̄ est q dicit Orige. Creature tue dn̄e matri tue p̄clara significatiōe deseruiunt. In q̄ lux fidei. In qua sola p̄stitit fir- mamētū spei q̄ nunq̄3 languit. Terra charitatis q̄ nunq̄3 exaruit. Aues prudētie q̄ totā aīe sup- celestē trāsuolauit. Pisces tpantie q̄ in omnib⁹ mediū nō excedit. Bestie fortitudinis q̄ aereas ptātes inuicta debellauit. terribil' vt castrorꝫ aci- es ordinata ¶ B Enista v̄tutū pfectō figura- ta ē ī rege salē. de q̄ legit̄ Gen̄. xiiij. Q ꝫ melchise- dech rex salē ptulit panē ꝛ vinū. Erat eī sacerdos dei altissimi. vbi vtraq3 pfectio v̄tutū designat̄. tā theologicarꝫ q3 cardinaliū. vel ꝯteplatiuarꝫ ꝛ actiuarꝫ. Theologice eī ad cōtemplatiōē ꝛ cardi- nales ptinēt ad actiōē. Iste nanq3 melchisedech rex salē. erat rex ꝛ sacerdos. Q ꝫ rex ptinet ad regi- men actiue. Q ꝫ aūt sacerdos ptinet ad culmen cōtemplatiue. Qui obtulit panē ꝛ vinū. Q ꝫ pa- nem respicit actiuā Esa. iiij. Panē nostꝝ come- dem⁹. Q ꝫ v̄o vinū respicit cōteplatiuā. Cant. v. Bibi vinū meū cū lacte meo. Et Jud. ix. Nūq̄d possum deserere vinū meū dicebat vitis qd̄ leti- ficat deū ꝛ hoīes. Idē etiā figuratū est in trāsitu Jacob in salē sicut legit̄ Gen̄. xxxij. ꝛ xxxiij. Q ꝫ ia- cob cū rediret ad patriā suā cū duab⁹ vxoribus suis ꝛ filijs ꝛ vniuersa sub sa sua. trāsiuit in salē vrbē sichimorꝫ. Jacob q̄ ꝛ israel dictus est signat aggregationē oīm v̄tutū ſm vtrāq3 viā. Acti- uam qdē. Vñ iacob. i. luctator est vocat⁹ Et ſm hoc sibi cōuenit lya p quā actiua vita signat̄. Cō- templatiuā etiā. Et ſm hoc dict⁹ est israel. i. d est vidēs deū. et cōuenit ei rachel p quā intelligit̄ vi- ta cōtemplatiua. Iste igit̄ iacob oīm v̄tutū gene- rib⁹ stipat⁹ ꝛ grandē b̄ns v̄tuosorꝫ actuū com- ituā. tendēs ad celestē patriā. trāsiit i salē. i. ꝑfe- ctionē cōsūmatiōis v̄tutū. Et b̄n ista salē dicta ē vrbs sichimorꝫ. Sichimi interp̄tat̄ laboriosi. q2 tali aīe p̄sens vita laboriosa est ꝛ onerosa ꝑpter desideriū patrie. Talis fuit illa v̄tuosa aīa beati Aug. q̄ dixit. x. ꝯfes. Bñ eq̄ quē tu reples sublevas eū. ꝛ quoniā iuplen⁹ nō sum oneri mihi sum. Sic ꝛ apl's Phil. j. Cupio dissolui ꝛ esse cū chri- sto ¶ C Tertio reqrit̄ pfecti timoris firma ra- dicatio. Qd̄ signat̄ in noīe ierlm. qd̄ interp̄tat̄ timor pfect⁹. Ad cui⁹ euidentiā est sciēdū q cū multiplex sit timor. s. natural' q̄ aliq̄s naturaliter ti- met nocumētū nature. Human⁹ q̄ q̄s timet pel- lis sue. Mūdan⁹ q̄ q̄s timet reb⁹ suis. Seruilis q̄ quis timet peccare ꝑpter gehennā. Initialis q̄

q̃s timet gehennã τ cũ hoc offensaʒ dei. Omnes isti timores sũt imperfecti τ nõ puenũt mẽti vbi-gene Quia vt dr̃. j. Joh. iiij. Perfecta charitas foras mittit timorẽ. Est aũt aliꝰ timor filialꝭ q̃ q̃s pavet timʒ offẽdere deũ τ ab eo separi. Iste timor est pfectꝰ τ nõ expellitur p charitatẽ. imo augetur sm augmẽtũ charitatis. De q̃ ps. Timor domini sanctꝰ pmanet in seculũ seculi. Per hũc timorem mẽs vbigena stabilit τ roborat ad retinendũ vbũ eternũ. Vñ dr̃ Ecc. xxvij. Nisi in timore dñi instãt te tenueris. cito domꝰ tua subuertet. De h̃ Berñ. sup Cañ. s. liv. sic dic̃. In vitate didici nihil eq̃ efficax eẽ ad grãz pmerẽdã retinẽdã τ recupãdã q̃ʒ si oĩ tpe corã deo inveniaris nõ altũ sapere ʒ timere. Juxta illud puer. xxviij. Beatꝰ hõ q̃ sp est pavidꝰ. B. Debet aũt hõ sm Berñ. ibidẽ q̃ntũcũq̃ʒ sit pfectꝰ sp timere sm triplicem sui cõdicionẽ. Licet eñ hõ pfectꝰ vt sic sp sit in gratia q̃ntũ ad habitũ. non tñ sp q̃ntũ ad actũ. Igit hõ etiã pfectꝰ pt esse sub triplici cõdicioẽ. Aliquando enim gratia actualiter ei adest. Aliquando videt grã q̃si offensa recessisse. Et rursꝰ aliq̃n sentitur q̃si placata redijsse. Et sm q̃ãlibʒ cõdicionem docet berñ. hoĩ sp esse timendũ. Primo igitur cũ grã actualit adest timẽdũ est ne nõ digne operis ex ea. Vñ ap̃ls. ij. Cor. vj. Hortamur vos ne in vacuũ grãm dei recipiatis. Et ad discipulum. j. Thi. iiij. Noli inq̃t negligere grãm q̃ in te est. Et de semetipso gloriãdo i dño dicebat. j. Corinth. xv. Grã dei in me vacua nõ fuit. Itẽ timere alio ne forte corrupta intẽtione effectum grẽ arrogeʒ tibi. Sic ille voce odibili dicebãt i psal. Manꝰ nostra excelsa τ nõ dñs fecit hec omnia. Secũdo cũ grã recesserit timẽdũ est magis. Cr vbi tibi deficit grã. deficias τ tu. Audi quid dicat dator grãr Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. Time etiaʒ q̃r reliq̃t te custodia tua. Nec dubites in causa esse supbiã etiã si nõ appareat. Et si nil tibi cõscius sis. certũ eñ argumẽtuʒ est supbie subtractio grẽ. Supbie inq̃ʒ. vl q̃r iã inextitit vel ne inextitat. Vñ ait ap̃ls. ij. Cor. xij. Ne magnitudo revelationũ extollat me τc. Stimulos eñ carnis ap̃ls sustinebat inuitꝰ. non q̃r extolleret̃ ʒ ne extolleret̃. Tercio cũ grã redierit adhuc mlto amplꝰ est timẽdũ. ne forte cõtingat recidiuũ pati. Juxta illud Joh. v. Ecce sanꝰ factus es. vade τ amplꝰ noli peccare ne deterꝰ aliq̃d tibi cõtingat. Cõcludit ergo Berñ. ex pmissis dicẽs. Beatꝰ es inq̃ si cor tuũ ʒ isto triplici timore repleueris. vt timeas p accepta grã. amplius p amissa. τ lõge plus p recupata. Hec Berñ. Iste aũt triplex timor figuratꝰ est i triplici muro civitatis hierlm. Vñ Esa. lxij. Sup muros tuos hierusalẽ cõstitui custodes. Nã nõ solũ ipsi muri i. timores isti sũt cõseruãtes τ custodiẽtes ipsũ verbũ in mẽte. ʒ etiã sup ipsos muros pfecti timoris dei vbicũq̃ʒ fuerint deꝰ apponit vlteriorẽ custodiã sue dignatiõis vt ipse i tali mẽte cõseruet. In cuiꝰ figura dr̃. ij. Reg. xj. q̃ remãsit david in hierlm. E. Quarto reqrit̃ future beatitudinis plibatoria degustatio. Q̃d intelligit̃ in noie hierosolima q̃d interp̃tat̃ visio pacis. De q̃ pace dicit Leo papa in s̃mone. Hec est inq̃t vera pax adei volũtate nũq̃ʒ dividi τ in his q̃ solũ s dei sũt delectari. Qñ eĩ sensualitas nulla pte resistit voluntati. τ volũtas nulla pte cõtradicit rõi. tũc est serenitas mẽtis. τ h̃ est regnũ dei. Hec leo. Hãc pacẽ pfecte in hac vita videre ñ possumꝰ. ʒ in q̃dam plibatione vtcũq̃ʒ eã q̃si cecutiẽdo pspicimus. De q̃ hierosolima pt accipi q̃d dr̃ Joh. iiij. Hierosolimis est locꝰ vbi adorare oportet. Hic locus est intimũ mẽtis q̃d est tẽplũ dei in q̃ verbũ eternũ in mente adorat̃ in spũ τ vitate. Et q̃ʒ diu mẽs ibi p̃dictã pacẽ pspexerit. vbũ ibi remanebit. Psal. Factꝰ est in pace locꝰ eiꝰ. In futura aũt hec pax ṽe videbit̃. vbi est ṽa hierosolima. Q̃d figuratũ ẽ. ij. Hesdre. j. Vbi dr̃ q̃ fecit iosias pasca hierosolimis. Et ipse christꝰ hierosolimis pasca cũ discipulis celebrauit. vt habet̃ Mat. xxvj. Josias figurabat christũ. Ipse eñ christꝰ sive vbũ eternũ hierosolimis i. in p̃clara visiõe pacis. celebrabit cũ mẽte vbigena verʒ pasca i. tr. nsitũ. q̃r faciet trãsire mentẽ a corruptiõe ad incorruptionẽ. a mortalitate ad imortalitatẽ. de labore ad requiẽ. de luctu ad gaudiuʒ. de pugna ad pacẽ. In hac hierosolima sm beatũ Aug. i de ciuitate p̃rie est sũma securitas. sũma felicitas. felix libertas. felix beatitudo. Ad quaʒ nos pducere dignetur τc.

¶ Expositio euãgelij in die purificationis beate Marie virginis

CIIII

Postquam impleti sunt dies purgatiõis marie secũdũ legẽ moysi. tulerunt illum i hierlm. vt sisterẽt euʒ domino. sicut scriptuʒ est in lege domini. Quia omne masculinũ adaperiens vuluã sanctũ domino vocabitur. Et vt darent hostias secũdũ q̃d dictũ est i lege domini. par turturũ aut duos pullos columbaʒ. Solet dici vulgariter. Qui vult cũ lupis currere eũ oportet cum lupis vlulare. Hinc est q̃ licet christꝰ immunis esset ab oĩ peccato. q̃r tñ inter hoĩes peccatores nasci τ cõuersari vo-

luit. peccatorum legi in circuncisione se subiecit. Sic et beata virgo maria quamuis immunis esset ab omni immundicia parientium. quia munda concepit. et munda peperit. Sed quia cum aliis mulieribus de virili semine concipientibus et cum immundicia parientibus conuersata est. morem eis in purificatione gerere voluit. et ad istar peccatricis oblationem pro se fecit. Et de hoc est presens euangelium. quod habet tres partes principales. In quarum prima agitur de precepti legalis humili obseruatione In secunda de symeonis iusti longa expectatione. Ibi [Et ecce homo erat]. In tertia agitur de eiusdem deuota consolatione. Ibi [Et venit in spiritu in templum]

. A . Ad euidentiam prime partis est sciendum quod sicut habetur Leuit. xij. preceptum erat in lege. quod mulier que suscepto semine peperet masculum. immunda esset septem diebus. Ita quo ad consortium hominum et ingressum templi et tactum sacrorum. Sed completis septem diebus die octauo circumcidebatur puer. Et ipsa quidem munda efficiebatur. quo ad consortium hominum. Sed adhuc quo ad ingressum templi et tactum sacrorum immunda erat aliis triginta tribus diebus. Et his diebus non licebat egredi domum. Completis vero triginta tribus diebus cum septem precedentibus que faciunt quadraginta. extunc quadragesima die mulier intrauit in templum. et presentauit natum puerum domino. offerens pro se et pro puero sacrificia. Si autem feminam peperisset duplicabantur dies quo ad consortium hominum et quo ad ingressum templi. Duo ergo fiebant postquam mulier enixa fuit. Primo obseruabantur dies purificationis. Secundo diebus illis explens mulier intrauit in templum deferens secum puerum. Et hec duo ponuntur hic in principio euangelii a beata virgine obseruata. Primo ponitur dierum purificationis virginis obseruatio. Secundo ponitur eius cum puero in templum ingressio. Ibi [Tulerunt illum] Quantum ad primum dicit sic. [Postquam impleti sunt dies purgationis eius] s. marie vel domini. secundum glo. [dies] scilicet quadraginta a natiuitate domini. [secundum legem moysi] que habetur Leuit. xij. . B . Hic primo queritur. quare mulier primis septem diebus dicitur immunda. et quare reliquis triginta tribus diebus. et quomodo differunt. Ad hoc dicendum secundum beatum Aug. et glosa Leuit. xij. Quod differentia est inter immundiciam septem dierum et reliquorum triginta trium dierum. Quia primis septem diebus mulier enixa realiter et naturaliter est immunda propter fluxum menstruum ita quod omne super quod sederit immundum erit. Unde dicit littera. Immunda erit septem diebus iuxta dies separationis menstrue. Et hoc cum peperit masculum. Cum vero feminam duabus hebdomadibus iuxta ritum fluxus menstrui. vt dicitur ibidem. Reliquis vero triginta tribus diebus in masculo. vel sexaginta sex in femina. etsi mulier sit munda statu nature. Dicit enim littera quod illis triginta tribus diebus mulier manebit in sanguine purificationis sue. glosa purificationis inquit non inquinationis. Et alia littera pro eo quod dicitur in sanguine purificationis dicit in sanguine mundo Tamen adhuc reputatur immunda legis interpretatione quo ad hoc quod non tangat sancta. ex eo quod per successionem transgressionis ade suscepat semen. donec compleantur dies purgationis sue ¶ Et tunc secundo queritur quare per tot dies. scilicet quadraginta immunda reputatur. nec prius templum intrare permittebatur. Ad hoc potest assignari ratio triplex. Prima est secundum glo. quia quadraginta diebus puer formatur in vtero. et tunc anima in corpus tanquam in suum templum infunditur. Secunda vt sicut quadragesima die formationis corporis in vtero anima corpori infusa maculatur. sic quadragesimo die ex vtero mater expietur. Tertia ad insinuandum moraliter. quod templum celeste nullus potest ingredi nisi decem precepta cum fide quatuor euangeliorum seruare voluerit. ¶ Tertio queritur cum propter easdem rationes puer debeat tanto tempore reputari immundus sicut et mater. Quare lex de immundicia pueri tacuit. exprimens matrem immundam. Ad hoc dicendum secundum glo. Quod puer licet circumcisus fuit octauo die. adhuc tamen vsque ad finem dierum purificationis matris immundus reputabatur quo ad hoc quod in templum prius non inducebatur. Lex tamen de eius immundicia non expressit sicut de matre. Quia eua per inobedientiam immundiciam sordesque nobis contraxit. ¶ Quarto queritur vtrum etiam nunc mulier purificationis tempore teneatur ab ingressu ecclesie abstinere. Ad hoc dicendum quod hec questio determinatur in decretis v. dis. c. si mulier. et c. ad eius vero. Et extra de purificatione post partum. c. i. Ubi dicitur quod postquam vmbra legis cessauit et illuxit veritas euangelii. Si mulier statim cum peperit actura gratias deo ecclesiam intrare voluerit. non peccat. nec ingressus ecclesie est ei denegandus. ne pena ei videatur conuerti in culpam. Si tamen ex veneratione aliquandiu abstinere voluerit. talis deuotio non est improbanda. et consuetudo super hoc introducta est commendanda. Et eadem ratione nec sacra communio est ei denegandas. nisi ex reuerentia voluerit abstinere. Et idem dico de muliere patiente fluxum menstruorum quocunque tempore. quia ei nature superfluitas in culpam reputari non valet. Et non si sacram communionem susceperit iudicanda non est. Et si ex reuerentia percipere non presumpserit laudanda est. Bonarum quippe mentium est ibi suas culpas agnoscere vbi sua culpa non est. vt hec auctoritate beati Aug. ponuntur eadem dis. c. ad eius vero concubitum. ¶ Quinto queritur quare beata virgo voluit purificationi subdi. cum ipsa illa lege mulierum non teneretur. Non enim ipsa concepit suscepto semine sed spiritussancti mystico spiramine. Ad hoc dicendum. quod in rei veritate beata virgo non indigebat purificari. quia illo precepto legis non erat obligata: et ideo moyses instinctu diuino preferens virginem quamquam pituram tamen in dei matrem blasphemiam irrogare. vt

dicat. Bern. Et nõ nõ dixit simplr mulier q̃ peperit sed q̃ suscepto semie peperit. Unde põtest dici q̃d dicit alius ꝯ silvester. xv. Nõ pt eos p oib⁹ lex illa posita est. Voluit tñ in hoc se subijcere ꝑpter rões. Prima vt se in hoc alijs mulierib⁹ cõformaret sicut ꝛ fili⁹ p oia voluit assimilari fratrib⁹ heb. ij. Unde Bern. Vere beata vgo nõ habes causã nec tibi op⁹ est purificatõe. Sꝫ nũq̃d filio tuo opus erat circũcisione. Esto int mulieres tanq̃ʒ vna illarũ. nã ꝛ fili⁹ tu⁹ sic est in medio puerorꝫ peiorꝫ.

Secũda ꝯm Bedã. Sic christ⁹ sic ꝛ beata vgo legi sponte est subiecta. vt nos a leg̃ vinculo solueremur. Triplici eni legi hodie se christ⁹ cum matre subdere voluit. Legi pauperꝫ. in eo q̃ oblatione pauperꝫ elegit. Legi pctõrꝫ. in eo q̃ ipse cũ matre voluit expiari. Ite legi seruorꝫ. in eo q̃ voluit redimi. Tertia vt occasionẽ scãdali vitaret. Nõ pũ eni notũ erat ipsam sine semie peperisse. Unde si nõ obseruasset dies purificatiõis sue. fuisset iudeis occasio scãdali ꝛ murmurationis contra ipsam. Quarta vt legẽ purificatiõis terminaret adueniẽte scꝫ christo q̃ est purificatio nostra q̃ꝛ p fidẽ nos purificat. Actu. xv. Quinta vt nobis exemplũ humilitatis daret. Nã humiliaunt se etiã in his ad q̃ nõ tenebat. Sexta vt nos spũaliter purgãdos instrueret anq̃ʒ tẽplum igrediamur. ¶ B. Beda deinde cũ dicit [Tulerũt illũ] ponitur vginis puerpe cũ puero in tẽplũ ingressio. Et duo facit. Quia pmo ponit pueri iesu i templũ delatio. Secũdo subiicit eiusdẽ delatiõis cã ꝛ rõ. Ibi. [vt sisterẽt eũ dño] dic ergo [tulerũt] scꝫ maria ꝛ ioseph [illũ] .i. puerꝫ iesũ. [in hierusalem] portãtes eũ in brachijs. Nõ eni bethleẽ distat a hierlm nisi q̃ttuor miliaria siue duas leucas. ¶ Nota q̃ nõ erat licitũ iudeis sacrificare dño in quocũq̃ʒ loco sꝫ in vno tantũ videlicꝫ in eo quẽ elegisset dñs in terra eorꝫ. vt dr Deut. xij. Loc⁹ aũt iste quẽ elegit dñs fuit hierlm. vt. iij. regũ. viij. ꝛ. ij. Paral. vj. Fuit aũt illa ciuitas ꝯgrua ad hoc. q̃ꝛ ipsa dr esse in medio terrẽ habitabilis. Nũc vero q̃ꝛ cultus dei ampliat⁹ est. vbiq̃ʒ potest dño sacrificari. Et hoc predixit dñs Malach. j. Ab ortu solis vsq̃ʒ ad occasum magnũ ẽ nomẽ meũ in gẽtib⁹ ꝛ in oi loco sacrificat ꝛ offert noĩ meo oblatio mũda. ¶ Moraliter nota q̃ p hierusalem q̃ interp̄tat visio pacis intelligit vita beata in quã nemo infert nisi pu simplen sint dies purgationis. Quia nisi quis sit plene purgat⁹ ꝛ ita pur⁹ sicut fuit i baptismo. nõ pt puenire ad istã hierlm vel etiã in templũ celeste. Tal' aũt purificatio celebrat vel hic in p̄nti p p̄niam ꝛ tribulationes hmõi. vel in purgatorio. ¶ B. Beda deinde cũ dicit [vt sisterẽt eũ dño] ponit delationis pueri causa ꝛ rõ. Tulerunt aũt eũ ꝑpter duo videlicet vt eũ dño sisterẽt. ꝛ vt hostiã p eo offerrẽt. Et hec duo exp̄mit hic euãgelista adducens ad vtriũq̃ʒ legis ꝯcordãtiã. Secũda ibi. [Et vt darẽt hostias] Dicit ergo [tulerũt in quã eũ. vt sisterent] .i. p̄sentarẽt vel offerrent aut ꝯsecrarẽt [eũ dño] ꝯm glosam. Sꝫ diceret aliq̃s quõ aut q̃re deo patri p̄ntat. q̃ nunq̃ʒ ab ei⁹ aspectib⁹ latuit. Ad qd dici potest. q̃ꝛ multiplici ex cã p̄cepta erat hmõi infantiũ p̄ntatio. ¶ Una erat vt ex hoc infans esset dño ꝯsecrat⁹. Sꝫ ꝑpter h̄ nõ est p̄ntatus christ⁹ q̃ ab instãti sue ꝯceptiõis sanctissimorꝫ fuit. Unde q̃ glosa exponit [sisterẽt] .i. ꝯsecrarent. intelligẽdũ est referendo ad alios infantes. Vel vt eũ ꝯsecrarẽt .i. cõsecratũ eũ esse oñderent. ¶ Alia cã erat vt ex inde de⁹ infantem custodirꝫ. Sꝫ nec ꝑpter hoc christ⁹ fuit p̄ntat⁹. q̃ꝛ illi sp in erat diuinitas custodiẽs hoiem. Psal. Angelis suis mãdauit de te vt custodiãt te. ¶ Tertia cã erat vt ex hoc oñderet q̃ ipse infans erat dei. ꝛ ideo infans tanq̃ʒ res dei ei p̄ntãda erat. Et ex hac cã beata vgo christũ infantẽ p̄cipue p̄ntare debuit q̃ꝛ nihil est ita dei patris sic vnigenit⁹ filius ei⁹. Unde angel⁹ ad vgĩnẽ p̄dixerat Luc. j. Quod enꝫ ex te nascet sanctũ. vocabit fili⁹ dei ¶ Quarta causa erat. vt ex hoc oñderet q̃ infans nõ soluꝫ erat dei. sꝫ etiã a deo q̃ coopat formatiõi corpis ꝛ creat aiam ꝛ eã corpi infundit. Et q̃ꝛ diuina vir⁹ spẽaliter opata est in cõceptu saluatoris. q̃ꝛ absq̃ʒ vllo adiutorio nature facta est illa cõceptio ꝛ corporis formatio i instãti. ideo int oẽs infantes ipse debuit merito p̄ntari. ¶ Quĩta causa erat vt hec p̄ntatio esset quasi q̃dam grãꝛ actio deo q̃ deus dedit plẽ. Et q̃ꝛ a periculo ptus puerperã p̄seruauit. Et hac de causa maxie beata vgo puerum debuit p̄ntare. P̄ntabat eni ipsa beata virgo maria puerꝫ dño grãs agẽs deo patri de tãto munere. q̃ ipsa vgo eũ cõcepat ꝛ pepat. ꝛ q̃ ipsa i tali ple dignissima deo patri cõmũicabat. Quid aũt ipsa vgo tũc orauerit. quid ve dixerit scriptũ nõ habem⁹. Sꝫ forte s̄ilia his vba salutm ore cordis dicebat. Ecce dñe sancte pater. p̄nto tibi filiũ tuũ a te eternaliť genitũ. ꝛ de me tpaliter natũ. Ecce p̄nto tibi eũ q̃ tibi sp est p̄ns. Grãs tibi ago q̃ꝛ sic eũ cõcepi mirabiliť et peperi ineffabiliter. O sancte pat hũc filiũ tuũ ꝛ meũ tibi offero oblationẽ nouã. deũ caro factũ. q̃ semetipsũ tibi oblatur⁹ est p salute mũdi. Vel aliť põt dici ꝯm Athanasiũ. Q͛ hoc factũ est nobis in exẽplũ. vt sicut nõ grã sui de⁹ factus est hõ. sꝫ vt nos p grãtiã faceret deos. nec ꝑpter se circũcisus ẽ i carne sꝫ vt nos spũaliť circũcidamur. Sic ꝑpter nos sistitur dño. vt discamus deo p̄ntare nosipsos.

E. Deinde adducit cōcordātiā legis dicēs Sicut scriptū est in lege dn̄i .i. Exo. xiii. Quia omne masculinū adaperiēs vuluā .i. qd aperit matricē vel vtero p̄mo exit in mundū. hoc est. p̄mogenitū. sanctū dn̄o vocabit̄ .i. sanctificabit̄ et p̄ntabit dn̄o. Sic enī dicit text⁹ legis vbi supra. Locut⁹ ē dn̄s ad moysen. d. Sanctifica mihi oē p̄mogenitū qd aperit vuluā in filijs israel. tā de hominib⁹ q̄z de iumētis. mea enī sūt oīa. Itē eodē libro. c. xxxiiij. Oē qd aperit vuluā masculini generis meū est. Ex q̄ serie v̄boꝝ legis p̄z manifeste. q̄ hec lex nō erat obligatoria christo. q̄r ipe nascēs non aperuit vuluā v̄ginis. s; clauso vtero exiuit sic radi⁹ solis clausū v̄l integꝝ vitrum penetrat Vn̄ Amb. sup Lucā. Nō virilis coit⁹ vulue v̄ginalis secreta reserauit. s; imaculatū semē inuiolabili vtero sp̄ūsctūs infudit. Qz ergo scriptura ait: adaperiēs vuluā s̄cḋm consuetā natiuitatis morē loq̄tur. nō q̄ dc⁹ sacri vētris hospiciū qd ingressus sanctificauit. egressus deuirginasse credēdus est

Sz circa h̄ q̄ dicit̄ Oē p̄mogenitū sanctū domino vocabit̄. Dubitat̄ quō h̄ sit verū. cū multos masculos p̄mogenitos sceleratissimos fuisse nō lateat. Et dicēdū s̄m Bedā. Qz sanctū domino iō dicebat̄. q̄r dn̄o debebat̄. ⁊ ad sanctū cultū redigebat̄ vel redimebat̄. Vl' m ysticē s̄m ambrosiū Oē p̄mogenitū dicebat̄ sanctū. q̄r ipsum christū sanctū sanctoꝝ p̄figurabat. eo q̄ sol⁹ sanctus eccl'ie v̄ginis ad regenerādos p̄los aperiret genitale secretū. Et nota q̄ q̄dā p̄mogenita redimebant̄ sic p̄mogenita. xi. tribuū. s; q̄ redimebant̄ q̄nq; siclis. Quedā v̄o nō redimebāt̄. s; cū ad adultā etatē p̄ueniebāt. s̄p dn̄o in tēplo seruiebāt. sic de tribu leui. Sic et p̄mogenita mūdoꝝ aīaliū nō redimebāt̄. s; dn̄o offerebāt̄. quedā v̄o cōmutabant̄ vt p̄mogenita asini in oue. quedā occidebāt̄ vt p̄mogenita canis. Cū ergo christ⁹ fuerit de tribu iuda q̄ fuit vna. xi. tribuū. sic p̄ntabat̄ dn̄o q̄ redimebat̄. vt seq̄t̄ F. Deinde cū dicit. Et vt darēt hostias. ponit̄ scḋa cā q̄re delat⁹ est christ⁹ i templū .i. vt p eo hostiā offerrēt. s̄m p̄ceptū legis. Vbi Chryso. sic exclamat O p̄funditatē diuitiaꝝ sapie ⁊ scie dei. q̄ p singlas hostias honorat̄ cū p̄figuras leḡ custodit vita. s; q̄ legis est ꝯditor. sic de⁹ legē custodit vt hō. Adducit autē ꝯcordantiā legis q̄lis fuerit ista oblatio dicēs s̄m q̄ dictū ē i lege dn̄i .i. Leuit. vbi supra. par turturū aut duos pullos columbaꝝ. Hec erat oblatio pauperū. s; agn⁹ diuitū. Non dixit pullos turturū sic pullos columbaꝝ s̄m glosam. quia pulli columbaꝝ sp̄ inueniūt̄. pulli autem turturū non semper inueniuntur. Turtures tamē semp inueniuntur. Nō dixit par columbaꝝ sic dixit par turturū q̄r. columba est auis libidinosa. ⁊ iō in suo sacrificio de⁹ eā noluit offerri. Turtur aūt est auis pudica. Et nota q̄ licet btā v̄go alteꝝ illoꝝ obtulit .i. vel par turturū v̄l duos pullos columbaꝝ ⁊ nō vtrūq;. Euāgelista tn̄ nō dicit qd hoꝝ alterū obtulerit ⁊ h̄ p̄pter mysteriū Qz enī turtur ē auis casta ⁊ columba fecūda. q̄r vtrūq; fuit i v̄gine. iō vtrūq; ponit euāgelista. Obtulit ergo btā v̄go tanq̄ paupcula par turturū aut duos pullos columbaꝝ. vnū in olocaustū p filio. alterū p pctō quāuis absq; oī pctō eēt. In h̄ tn̄ se subdēs legi peccatricū. vt dictū est supra. Circa qd dubitaret aliq̄s. cū lex dicat q̄ mulier ista offerebat turturē aut pullū columbe p pctō suo. Nū q̄d pepisse pctūm est. aut etiā cōcepisse. Dicendum q̄ nō est sic intelligendū. ac si peccasset mulier in actu ꝯcept⁹ v̄l p̄tus ex libidine. Nō enī act⁹ matrimonij carnal' peccatū est. s; q̄r excusat̄ act⁹ ille p matrimoniū ne sit pctūz. Ideo dō q̄ matrimoniū instituit. offerebat̄ sacrificiū p pctō cui pctō adhibuit remediū matrimoniū excusans libidinem. put dicit beat⁹ Aug⁹. sup Geñ. ad litteraz Et h̄ dico saluis alijs debitis circūstātijs actus matrimonial'. quaꝝ si aliq̄ deficeret nō esset omnino ille act⁹ sine pctō. Vel h̄ q̄ dr̄ p pctō. intelligi pōt de pctō originali s̄m beatū Aug. in glosa. Vn̄ est illud ps. Ecce enī in iniq̄tatib⁹ ꝯcept⁹ sū ⁊c. Et nota s̄m Bedā. Qz dn̄s cū diues ess; pauper fieri dignat⁹ est. ⁊ paupeꝝ oblatiōꝝ p eo fieri voluit. vt nos sua paupertate diuitiaꝝ suaꝝ donaret esse p̄ncipes. G. Moralr̄ hic attēdēda sunt tria .s. mysteriū purgatiōis marie. sacramētū delatiōis dn̄ice. ⁊ significātia oblatiōis facte. Quātū ad p̄mū sciendū q̄ maria q̄ interp̄tatur stella maris v̄l amaꝝ mare. designat aīa; sc̄ que sit in lumine vite ꝯtēplatiue. siue in amaritudine vite actiue Et vtriq; necessaria ē purgatio Qz videlic; aīa ꝯtēplatiua purget̄ a supbia. qd quidē fit p timorē. Job. xli. Cū sublat⁹ fuerit timebunt angeli ⁊ territi purgabunt̄. Aīe v̄o actiue necessaria est purgatō a negligētia. qd fit p rigorem ⁊ laborē. Ecc. vij. De negligētia tua purga te cū paucis. Quātū ad scḋm videlic; sacramentū delatiōis dn̄ice sciēdū. q̄ legim⁹ christū delatū in hierlm vt hic. ⁊ legim⁹ etiā eū delatū i egyptū Math. ij. In q̄ docemur q̄ ples mētis nostre q̄ est intelligētia. nūc eleuāda est ad cōtēplationē eternoꝝ q̄ p hierlm designat̄ q̄ interp̄tat̄ visio pacis. Nūc v̄o deprimēda est ad ꝯsiderationē p̄prioꝝ defectuū. q̄ p egyptū designat̄ Egyptus enī interp̄tat̄ tenebre. Ps. xvij. Illumina tenebras meas. Quātū ad tertiū sc; qntū ad designātiā oblatiōis est notādū q̄ oblatio vnde

terminate fiebat de turture vel columba. Per turturem que est solivaga et casta intelligitur vita contemplativa. Per columbam vero que gregatim volat et fecunda signatur activa. et utraque avis gemitum habet pro cantu. sed aliter et aliter. Gemitus enim turturis competit contemplanti et hic gemitus. Unde dicitur. Par turturum domini gemitus est amoris. Ro. viii. Nos primitias spiritus habentes intra nos gemiscimus adoptionem filiorum dei expectantes. Secundus est devotionis Roma viii. Quid oremus sicut oportet nescimus sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Cant. ii. Vox turturis audita est. Gemitus columbe competit activis. Et hic est duplex. Unus est pro peccatis propriis. Psal. Afflictus sum et humiliatus sum nimis. rugiebam a gemitu cordis mei. Et Esa. lix. d. Quasi columbe meditantes gememus. Alius gemitus est pro peccatis alienis. Thren. i. Omnes porte eius destructe. sacerdotes eius gementes. Et Naum ii. Mulieres captivus adducentur et ancille eius minabantur gementes ut columbe. .M. Predicta igitur recolligendo dicimus quod in hac purgatione. delatione. et oblatione significatur quod purgatus est a superbia et negligentia. dispositus est ut ascendat ad contemplationem dei. et descendat ad considerationem sui. Et rursus ascendens gemat ex amore et devotione. et deorsum rediens gemat ex contritione et compassione. In his consistit perfectio fidelis anime deo devote. Sunt et alie quamplures proprietates tam turturis quam columbe. Proprietates turturis comprehenduntur his versibus. Alta petit turtur. cantando gemit. veniens ver Nunciat. et caste vivit solusque moratur. Pullos nocte fovet mortua que fugit. Et hec omnia adaptari possunt contemplantis. Proprietates vero columbe sunt he. Grana legit. volat sociata. cadavera vitat. Felle caret plangit socium poscula tangit. Petra dat huic nidum. fugit hostem flumine visum. Rostro non ledit gemios pullos bene nutrit. Et hec appropriate conveniunt activis si quis ea diligenter voluerit adaptare.

Secunda pars expositionis evangelii. .CV.

Et ecce homo erat in hierusalem cui nomen symeon. Et homo iste iustus et timoratus expectans consolationem israel. et spiritussanctus erat in eo. Et responsum acceperat a spiritusancto. non visurum se mortem. nisi prius videret christum dominum. .A. Secunda pars in qua agitur de symeonis senis longa expectatione. et dividitur in duas. Quia primo tangitur ipsius senis multiplex commendatio. Secundo ponitur divina et facta revelatio. Ibi. Et responsum. Commendatur autem iste venerandus senex a sex. Primo a sanctitate loci in quo habitabat. Et ecce. quasi novum prodigium. res admirabilis. et res inaudita. quod videlicet homo erat in hierusalem quod est civitas sancta et venerabilis. civitas regalis et sacerdotalis. ubi potissime vigebat cultus divinus. In hac magi prius ab oriente venientes christum natum predicaverunt. De quo forte homo iste audierat. Unde ab ea civitate non recedebat. .B. quia sanctum est habitare in hierusalem. Nam et ipse christus remansit in hierusalem ut in evangelio precedenti habetur. Secundo commendatur ab interpretatione nominis. Cui nomen symeon. Symeon interpretatur exaudibilis. Nam longum desiderium suum de videndo christo. deus exaudiverat. Psal. Desiderium anime eius tribuisti ei. Tertio commendatur ab illa parte perfectionis que est operatio boni. Et homo iste iustus. Iusticia namque est rectitudo voluntatis que facit hominem per viam rectam incedere. Sap. x. Iustum deduxit dominus per vias rectas et ostendit illi regnum dei. Quarto commendatur ab alia parte perfectionis que est declinare a malo. ibi. Et timoratus. casto scilicet timore. de quo prover. i. In timore domini declinat omnis a malo. Job. i. Vir erat in terra hus nomine Job simplex et rectus ac timens deum et recedens a malo. Quinto commendatur ab expectatione mentis desiderio. Expectans consolationem israel. id est christum qui est consolator credentium. Gen. xlix. Salutare tuum expectabo domine. Et Judic. viii. Expectemus humiles consolationem. Unde sibi competebat dictum illud Abacuc. ii. Si moram fecerit expecta eum. quia veniens veniet et non tardabit. Sexto commendatur a sanctitate mentis. Et spiritussanctus erat in eo. scilicet per gratiam et charitatem. Neque enim potuisset ita iustus et timoratus esse. nisi fuisset in eo spiritussanctus sanctificans. edocens. custodiens. et dirigens eum. Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per inhabitantem spiritum in nobis. .B. Deinde dicitur. Et responsum. posuit divinus excitatam revelationem. quia responsum acceperat per revelationem a spiritusancto quia ipso erat. non visurum se mortem nisi prius videret christum domini. Unde poterat dicere illud Job. xix. In carne mea videbo deum salvatorem meum. Et illud psalmi. Non moriar sed vivam et narrabo opera domini. Et nota quod responsum non datur nisi petenti et interroganti. Unde cum dicitur quod ille homo iustus accepit responsum a spiritusancto. datur intelligi quod frequenter cum suspiriis. lachrymis. et gemitibus orando ad deum altissimum clamaverat. ut mitteret salvatorem redemptorem et consolatorem israel. Et forte inter verba plangens et orans hec fuerunt verba vel consimilia in sententia. Et nunc domine quid retardas. quare faciem tuam avertis. obliviscaris inopie nostre et tribulationis nostre. Mitte domine salvatorem perditis. redemptorem captivis. consolatorem mestis. Veni domine. veni libera nos et salva nos. Scio quod in proximo es venturus. Beati oculi qui te videbunt. Putas ne videbo illum. putas ne

moriar aliqñ veniat. putasne sim dignus intueri cõsolatorē israel. Nolo certe mori nisi videaʒ illū p quē mors vincet. Nolo ex hoc seculo discede re nisi illū videā p quē cõditū est seculū. Ex his vel similib⁹ dictis forsan iterū atqʒ iterū ad lachry mas ⁊ gemit⁹ ↄuertebat. Vere iste hō alē daniel id est. vir desideriorū fuit. Dañ. ix. Vñ et⁹ deside riū pia dei auris audiuit. Propi qđ et symeon. id est. exaudibilis vl̄ audit⁹ merito est vocatus. Rñsum est enī ei a spūsancto. q̄si sub his verbis que dicta fuerūt danieli. Daniel. x. Noli timere vir desideriorū pax tibi. ↄfortare et esto robust⁹. cōside senior inuētutis vigorē sumas. nō te fran gat etas grauior. nō concutiat te mors vicinior. nō morieris nisi videas. nisi etiā tāgas. ⁊ nisi vl̄ teri⁹ etiā amplexeris christū. In q̄ rñso senex cō fortat⁹ lōganimit̄ expectabat redēptionē israel.

¶ Dubitaret aūt aliq̄s quō possit mors videri cū nō sit nisi q̄dā priuatio. Et m̄ dixit hic. Non vi suʒ se mortē ⁊c. Ad qđ dicēdū s̄m Bedā q̄ vide re hic accipit̄ p experiri. Multiq3 felix mortē vi debit carnis. q̄ cūqʒ christū dei prius ocul' cordis videre sategerit. ↄuersationē habendo in celesti hierlīn. tēpli dei limīa frequētādo. hoc ē. scōrū in qb⁹ ipe⁹ habitat exēpla sectādo. Hec Beda

¶ Tertia pars expositiōis euāgelii.

CVI.

Et uenit in spū in templū. Et cū inducerēt puer iesuʒ parētes ei⁹. vt facerēt scōm cōsuetudinē legis p eo. et ipse accepit eū in vlnas suas et benedixit deū et dixit. Nūc dimittis seruū tuū domine scōm verbū tuū in pace. Quia viderūt oculi mei salutare tuū. Qđ parasti ante faciem oīm populorū. Lumē ad reuelatiōē gentiū. et gl'iam plebis tue israel. A.

¶ Tertia ps in q̄ agit̄ de cur sōē senis deuota cō solatiōe. In q̄ tria tāgunt̄. Primo tāgit̄ symeo nis in tēplū mirāda aduētio. q̄r [venit in spū in templū] i. motu⁹ ⁊ instigatus a spūscto illa hora vt tūc veniret. Vel forte erat sibi reuelatū q̄ tali die attēderet quē videret gestari in vlnis v̄ginis oblationē paupeꝝ deferētis. q̄r ipse est christus

¶ Moraliter hic docemur s̄m Orig. q̄ q̄ vult te nere ⁊ amplecti iesū. dʒ venire ī templū in spū. i. dest. ductu spūscti. Nō aūt in spū supbie sicut ambiciosi q̄ sibi vsurpāt dignitates et honores ecclīasticos Nō in spū auaricie sicut simoniaci. Nō in spū inanis glīe quēadmodū ille vel illi q̄ se ornāt vestimētis coronis ⁊ capillaturis vt ap pareāt hoīb⁹. Nō in spū simulationis sic hypo crite. Nō in spū luxurie sic̄ q̄ iō ad ecclīam veni unt vt mulieres videāt ⁊ ab eis ↄcupiscāt. Nō i spū vanitatis sic̄ q̄ veniūt ad ecclīaʒ cā solatii vl̄ vt vana loquāt̄. Nō in spū accidie. sic̄ q̄ sunt ī ec clesia ⁊ dormiūt in p̄dicatiōib⁹ ⁊ in officio non orāt. Tales n. qʒ spū veniētes nō videt christū nō eū amplectit̄ p̄ut sp̄ualibus aīe brachiis. B.

¶ Secūdo tāgit christi pueri ab eodē symeone iocūda gestatio. q̄r [cū inducerent] i. int⁹ ducerent in tēplū. s. puer iesū [parentes ei⁹] scʒ maria q̄ erat v̄e parēs. ⁊ ioseph q̄ erat parēs s̄m opini onē [vt facerēt s̄m ↄsuetudinē leḡ p eo] Que cō suetudo stabat in trib⁹ p̄dictis. puta q̄r cū p̄ntauerūt dño. ⁊ q̄r p eo obtulerūt turturē aut pullū colūbe. ⁊ q̄r eū redemerūt q̄nqʒ siclis cū eēt p̄mo genit⁹ [et ipse accepit eū in vlnas suas] Ubi ex clamat Greg. nyꝯ O q̄ʒ beat⁹ ille sacer ad sacra introi⁹ p quē ad christū puenit̄. O beate man⁹ que v̄bū vite palpauerūt ⁊ vlne q̄s ad ei⁹ suscē ptionē pauit ¶ Nota q̄ iste venerād⁹ senex ad uertebat diligenter si videret in ituitu b̄ā desiti p uulū natū ex v̄gine. Offerebāt̄ q̄dē ī tēplo filiū no bilū ac diuitū s̄ʒ hos n̄ attēdebat ille. Sʒ cū intro ducerēt christū ī tēplū statī cognouit symeō infā tē. ⁊ mox dimissis aliis. curtēs venit ad v̄ginē. Et n̄ suffecit sibi adorare. videre. ⁊ tāgere puulū. nisi etiā acciperet eū in brachia de sinu v̄ginis. Et mirū est si btā v̄go nō phibuit senē ab ea accipe puerū ⁊ amplecti ipsū. Sed non dubiū q̄n ipsa cogno uerit in spū deuotū desideriū senis. ⁊ intellexerit placere deo patri q̄ ille homo cōsolaret̄ ī amplexu pueri. Et attende q̄ forte nōnulli stulti. nō sa pientes que dei sunt [illegible] illerit. videntes senē hominem gestare infantē in vlnis ⁊ exultare. Sed symeoni de hoc non fuit cura. portabat ipse infa tem factus est in puero puer Gaudebat et exul tabat. Felix nimis fuit ille symeon qui tantā cō solatiōnē meruit quā desiderauerāt patriarche ⁊ prophete ⁊ non acceperāt. Et non dubium q̄n ex huiusmodi amplexu christi iesu iste symeon multas mentales cōsolationes receperit. et sin gularia charismata gratiaꝝ. Nec mirū. quia sic ut dicit Origenes. Si ad tactum fimbrie vesti menti mulier sanata est. Quid putandū est d̄ sy meone. qui in suas vlnas accepit infantē. ⁊ gau debat paruuluʒ a se gestari qui venerat ad vin ctos resoluendos. sciens neminē eū posse d̄ clau stro corporis emittere. cū spe future vite. nisi is quem in brachiis cōtinebat. Unde ⁊ doctor gre cus dicit. q̄ infantis ineffabile iubar adeo illu strauit senē. vt p cessu tpis. futura mox sibi fierēt nota. C. Tertio ponit̄ cantici diuine laudis deuota decantatio cū dicit̄. [Et benedixit deum]

Et hec bn̄dictio fuit laudis ⁊ grā͡ꝝ actiōis. Et be
ne potuit deū bn̄dicere ⁊ laudare p tāto bn̄ficio
ꝯsolatiōis ei p̄stito. Et dixit. Nūc dimittis.
In quo cātico symeon duo facit. Primo ꝓmit
tit spūalem ꝯsolationē suā. Secūdo subdit sub
limē magnificationē pueri christi. Ibi. Quia
viderūt oculi ⁊c. Ostēdit aūtē venerādus senex
se ꝯsolatū in p̄ntia christi ex triplici rōe. Prio
ppter dignationē maiestatis. q: scꝫ dn̄s venerat
ad seruū. Propt' qd dic̄. Nūc dimittis seruū tu
um dn̄e. ii. Reg. xix. Quid cause ē vt veniat do
min⁹ me⁹ rex ad seruū suū. Dicit aūt. Nūc di
mittis. i. dimittas vt itelligat optatiue. Q. d. O
dn̄e vtinā nūc dimittas seruū tuū ⁊ in pace. Se
cūdo ppter impletionē veritatis. Propt' qd dicit
ſm vbū tuū quod scꝫ mihi dixisti Nō videbis
mortē nisi prius videas christū. Esa. lv. Verbum
qd egredieī de ore meo. nō reuertet' ad me vacu
um. Et ideo dicere poterat illud ps. Bonitatē fe
cisti cū seruo tuo dn̄e ſm vbū tuū. Tertio ppter
adeptionē trāquillitatis. Propt' qd dicit. in pa
ce. Iā enī veniente illo q dicit In me pacē habe
bitis Ioh. xvi. Iste iust⁹ dicebat se in pace mori.
Cupiebat ei dissolui ⁊ eē cū christo. Phil. i. Vn̄
bn̄ poterat dicere illud Gen̄. xlvi. Iā letus mori
ar q: vidi faciē tuā. Vn̄ Aug. Quis est q̄ d' isto
seculo recedit in pace. nisi is q intelligit. q deus
erat in christo mūdū reconciliās sibi. nihilqꝫ ha
bet inimicū deo. scꝫ oēm pacē in se bonis opib⁹ assū
psit. B. Deinde cū dicit. Quia viderunt
oculi subdit sublimis magnificatio christi pu
eri. Magnificat aūt eū ſm triplicē ei⁹ excellētiā
scꝫ clemētie. sapie. ⁊ maiestatis siue potentie. Ex
clemētia venit sal⁹. Ex sapia fulget lux Ex maie
state vel potētia relucet gloria. Est igit' christ⁹ sa
lus omnib⁹ ꝑplis vniuersalit. lux gētib⁹ spēalit. ⁊
gloria israelitis singularit' Et hec tria tāgit h sy
meon. Quātū ad salutē clemētie dic̄. Quia
viderūt oculi mei salutare tuū. i. iesum q̄ inter
ꝑtat' salutare. Viderūt q̄dē oculi carnis hoiem.
sꝫ oculi mētis cognouerūt eū eē deū Quia dicit
Greg. Nyss. p hoc q vidit christū oculus corpa
lib⁹. oculi mētis fuerūt illūiati fulgore spūs san
cti. q verbū eternū in carne cognouit. ⁊ saluato
rē mūdi oib⁹ p̄dicauit. Vn̄ poterat dici symeō
illud Iob. xxxiii. Videbis faciē ei⁹ ī iubilo. Et q̄ni
am hec sal⁹ nō erat particularis sꝫ vniuersal. Ideo
subdit. Qd parasti an̄ faciē ⁊c. Qd scꝫ salutare
parasti nō solū visibile sꝫ ⁊ palpabile an̄ faciē
q: in p̄mptu est h salutare oib⁹ se p̄ntans. q: i sa
lutē oim venit. Vn̄ dic̄. oim ꝑplorꝫ psal. Vide
rūt oēs fines terre salutare dei nostri. Vbi atten
de sagacitatē huī⁹ venerādi senis. q cū tāto zelo

pstolauerat salutē israel. q p⁹ q̄z voto pont⁹ est
exclamauit se vidisse salutē oim ꝑplorꝫ. Signant
enā dic̄ an̄ faciē ſm Theophilū. vt scꝫ oib⁹ ei⁹
incarnatio appareret. E. Quātū ad lumen
sapie addit. Lumē ad reuelationē gētiū. Qd in
quā salutare parasti lumē ē. vt sit lumē ver. ad re
uelationē gentiū. i. ad h vt lumē reueleī ⁊ mani
festeī christ⁹ gētib⁹ Esa. xlix. Dedi te in lucē gen
tium vt sis sal⁹ mea vsqꝫ ad extremū terre. Nā sic
dicit athanasi⁹ Gētes an̄ christi aduētū in vlti
mis tenebris erāt ꝯstitute. vtpote cognitiōe di
uina p̄uate. Erīo eas ex cecitate christ⁹ in plurib⁹ illumina
uit. s. doctrinis miracul. ⁊ sacramētis Vn̄ signā
ter dr. Lumē ad reuelationē gentiū. Esa. ix. Po
pul⁹ q ambulabat ī tenebris vidit lucē magnā.
Quātū vo ad gliā maiestatis subdit. ⁊ glo
riā plebis tue israel. Q: de israel nat⁹ ē ſm car
nē. ⁊ hoc eis cedebat i magnā gliā Esa. iiii. Erit
germē dn̄i in magnificētia ⁊ glia fruct⁹ terre sub
limis ⁊ exultatio his qui saluati fuerint ex israel.
Aduerte q q: reuelatio gētiū melior ē q: glo
riatio israel. Io illa huic p̄mittiī. F. Et nota
ſm Athanasiū. q ꝑplus israeliuc⁹ illuminabat le
ge. Io nō dic̄ q illi parauerit lumē sic gētib⁹ sꝫ glo
riā. memorās antiquā historiā q sic olim dnm
moyses alloquēdo gliosam retulit faciē. sic ⁊ ipsi
diuinā hūanitatis lucē p̄ungētes. vt' abiciēdo
velamē. in eādē imaginē trāsformarēī de glia i
gliam. ii. Cor. iii. Vl' isto intelligi pt de glia beati
fica ad quā spēalit' ꝑplus israel fuit adoptat⁹. Ba
ruch. iii. O israel q̄z magn ē dom⁹ dei ⁊ ingēs lo
c⁹ possessiōis ei⁹ Sꝫ tunc obijciī q: pauci eorꝫ per
uenerūt ad illā gliā. Ad h r̄ndet Cirill⁹ Q: ⁊ si q̄
dā eorꝫ inobediētes fuerint. ⁊ pene oēs fuerū in
creduli ⁊ inimici crucis christi. tn̄ reliqe eorꝫ salue
fiēt. ⁊ plēs eorꝫ p christū puenerūt ad gliā. Nā
p̄ncipes fuere apli q: fulgores vniuersū orbē il
lustrāt Et sic itelligēdo tunc ſm bedā hn̄ reuelatio
gentiū israelis glie p̄ferī. Q: cū plenitudo gēti
um itroierit tūc oīs israel salu⁹ erit Ro. x. G.
Alij dicere possum⁹ q: i h cātico magnifico
cōmendaī christ⁹ quoad q̄tuor. ſm q̄tuor no
mina qb⁹ symeon christū appellat. Cōmēdatur
enī christ⁹ vt pax. vt salus. vt lumen. et vt gloria
Pax est quia mediator. Salus quia redēptor.
Lumen quia doctor. Gloria quia p̄miator. Et ī
his quattuor cōsistit pfecta christi cōmendatio.
imo totius euangelice historie quedam breuis
sima comprehēsio. Ea namqꝫ que respiciūt eius
incarnationem comphenduntur in pace. Ipse
enim est pax nostra que fecit vtraqꝫ vnū Ephe
sorꝫ. ii. Quia vtramqꝫ naturam in vno supposi
to vniuit. duos populos in vnum copulauit.

dans pacē his q̄ longe ⁊ pacē his q̄ ppe. deū eti-
am hoi recōciliauit. Ea vo q̄ respiciūt ei⁹ pdica-
tionē ⁊ vite sue ꝯuersationē ac miraculoꝝ opa-
tionē cōprehendunt in luce. Vñ ipse dicit Joh.
viij. Ego sum lux mūdi. Que aūt respiciūt redē-
ptionē ⁊ passionē cōprehēdunt in nomie salutis
Sʒ que respiciūt resurrectiōēʒ ⁊ ascēsionē cōphē-
dunt in glia. Et q: canticuʒ illud sic cōtinet lau-
dis christi plenitudinē ⁊ senis moriēns ꝯsolatio-
nē. Jō in sero cantatur in cōpletorio

Sermo de eodem. CVII.

Cum inducerent pu-
erum iesum parētes ei⁹. vt fa-
cerent secūdū cōsuetudinē le-
gis p eo. et ipse accepit eum in
vlnas suas. et benedixit deum et dixit.
Nunc dimittis ꝛc. Luc. ij. A. Jn vbis p
missis cōphendunt tria p̄ntem solēnitatē spea-
liter attollētia. Primū est christi in templū īdu-
ctio p̄ntalis. qd notat cū premittit | Cū induce-
rent puer iesū parētes ei⁹ | Secundū est pentī
ei⁹ p eo oblatio legalis. qd innuit in eo q: addit
| vt facerēt bm ꝯsuetudinē legis p eo | Tertiū ē
symeonis senis ꝯsolatio salutaris. qd notat ī eo
q: subinfert. | Et ipse | scʒ | symeon accepit eum
ꝛc. | Et bm hec tria festū istud tria sortit vocabu-
la. Ratōe pmi dictū est ypapāti. qd idē est q: p̄n
tatio. eo q: ipso die christ⁹ est p̄ntat⁹ ī teplo. Ra-
tione secūdi dr festū purificatōis. eo q: eodē die
beata vgo p sui purificatōe bm legē licet n̄ īdige-
ret oblatōnē fecit. Rōe tertij dr cādelaria vl' fe-
stū luminis. eo q: hodie cādelas bn̄dictas ⁊ accen
sas in manib⁹ gestam⁹. repn̄tātes ⁊ sectātes ī h
deuotionē symeonis. Circa pmuʒ tria innueda
cōsiderant. Primo q: vl' vbi inducit⁹ q: ī teplūʒ.
| Cū inq̄t inducerēt | .i. int⁹ ducerēt supple in tem
plū. vt colligit ex lrā statim pcedente vbi dr. | Et
venit in spū in templuʒ | Et seqt. | Et cū induce-
rent | Secūdo q̄s inducit⁹. q: puer iesus. Vñ di-
cit | puer iesū | Tertio a qb⁹ psonis. q: a parēti
bus suis Vñ dic. | parētes ei⁹ |. Sʒ obmissis du-
obus reliqs. de solo pmo est agēdū. Quātū ad
pmū igit sciēdū q: puer iesus inducit⁹ est ⁊ indu
cit in triplex tēplū. s. vginale. materiale. ⁊ mētale.
Jn pmū tēplū duct⁹ est a spū scō psonaliter Jn
secundū duct⁹ est a pentib⁹ corpalit. Jn tertiū ī-
ducit a deuotis fidelib⁹ spūalr. De pmo tem
plo pt intelligi istud Ezech. xliij. Jngressa ē ma-
iestas dn̄i in tēplū. Rā op⁹ incarnatōis q: fili⁹
dei psonalit duct⁹ fuit in tēplū vteri vginalis fuit
op⁹ diuie maiestatis. vtpote a spū scō in medi-
ate opatū bm illud Luc. j. Spūs scūs supueniet
ī te ⁊ v. a. l. ob. ti. Hoc at tēplū vt ad receptionē tā
ti inhabitatoris cōuenienter aptaret. fuit pictura
triplicis imaginis adornatū Fuit eni in btā vgi
ne depicta imago diuinitatis. imago angelice
puritatis. ⁊ imago pclarissime hūanitatis. s. chri
sti. Primā ī imaginē depinxit ī ea spūs scūs p g̃
re plenitudinē q: fuit in diuie nature silitudinē
totalit trāsformata. Secundā depinxit p vgin
tatis celsitudinē q: fuit angelis eq̄pata imo sup
angelos inestimabilit collaudata. Tertiā depin
xit p virtutū pulcritudinē. q: fuit sup oēm puram
creaturā incōpabilit decorata. B. Primo
dico q: spūs scūs depinxit in vgine gliosa imagi
nē sue diuinitatis p grē plenitudinē q: fuit in di-
uine nature silitudinē totalr transformata. Ꝓo
ptʒ. Cū eni grē effect⁹ sit mentē ad esse supnatu-
ralē ⁊ diuinū eleuare. et ei q̄ndā deiformitatē in-
ducere. oportuit beatā vginē totalit deiformem
similitudinē induisse. Cū ī ipsa fuerit plenitudo
grē. Vñ angel⁹ ad eā. Aue inq̄t grā plena Quā
trāsformationē sui ad deiformē silitudinē innu-
it spūs scūs loquēs ad eā Cañ. viij. Pone me si-
cut signaculū sup cor tuū Sicut eni signaculuʒ
id est sigillum si impmat materie molli ⁊ ductili
verbi gratia cere tūc illa materia recipiet pfecte
omnē figurā sigilli. sec⁹ si materia sit dura Sic
q: beata vgo tota fuit mollis ⁊ liq̄da ī dei videlʒ
amore p grām oīmode liquefacta. iō pfecte rece
pit impssionē sigilli diuinitatis. ac p hoc tota dei
formis est effecta. Nec mirū si eni apli et eoꝝ imi
tatores diuine gratie seu imaginis aut nate effi
ciunt cōsortes bm illud ij. Pe. j. Maxima ⁊ glo
riosa pmissa donauit nobis deus. vt p hec effici
amini diuine ꝯsortes nature. q̄nto mag hoc ve-
rum est de vgine gloriosa. et qua ipsa cōsors ef-
fecta est humane nature. Vñ nō dubiū q: ipsa
totaliter in deiformitatē trāsierit. vt q̄si dici vale
at qdammodo vna dea Quare de ipsa dic app
priate spūs scūs Cañ. vj. Vna est columba mea
perfecta mea. vna ē matris sue. electa genitricis
sue. Jpsa eni virgo benedicta est vna .i. dē. vnice
pelecta creaturis ⁊ singularibus donis spūs san
cti fulcita. Unde ⁊ columba dicit. Jpsa etiā sola
est perfecta vtpote ad diuine nature cōformita-
tem pfecte trāslata. ipsa est inq̄ʒ vna matris sue.
id est. sancte ⁊ indiuidue trinitatis creatricis ⁊ cō
seruatricis oīm. ac p h rōe sue fecūditatis matris
⁊ genitricis oīm. C⁹ siq̄dē scte trinitatis ipsa ē vna
singlaris filia ⁊ vnice ex oīb⁹ ⁊ p oīb⁹ creaturis
electa ⁊ vt q̄si deā celoꝝ eaʒ merito dixerim. Vñ
Orig. sup Cant. alloquēs vginē sic ait. O felicis-
sima cui te adequabo. genere oēs excellis quasi

dea cũ mater dei sis. Incorruptione suprema es: q2
plus q̃z hõ es. dũ nihil hũani mor⁹ passa es. ple
nulli cõparari potes. q2 vni⁹ de⁹ est eius vna mat
es. fama lucidissima es. quã nũq̃z maculauit pul
uis etiã venialis. Uñ q2 sic q̃si dea celorũ beata v̾
go reputatur. ideo tota celestis curia ad ei⁹ nutũ
et imperiũ disponit. Uñ Aug. Et si inq̃t tota cele
stis curie hierarchia creatori suo diuina sup se lu
cente volũtate obediat ⁊ strenue militet. audeo
tñ dicere. nihil audet facere sine nutu regine mi
sericordie. Q2 si forte aliq̃d rigoris iussio diuine
cõminet maiestatis. precibus maternis non cessat
eo cõuertere i mollicie cõmiseratõis. ·C· ¶ Se
cundo dico q2 spũssctũs in ea depinxit imaginẽ
angelice puritatis p v̾ginitatis celsitudinẽ. qua
fuit angelis equiparata. imo sup angelos inestima
biliter collaudata. Per v̾ginitatẽ enĩ hõ ãgelo
equiparat̃ dicẽte Hiero. In carne preter carnẽ viue
re. nõ est vita humana sz angelica. imo laudabi
lior est v̾ginitas in hoĩe q̃z in angelo: q2 q̃d ange
lus habet p naturã. hoc hõ virib⁹ obtinere nitit̃
ur p grãm. Et quoniã beata v̾go in puritate v̾
ginitatis sup oẽs homies emicuit. ideo in v̾tu
te virginitatis sup oẽs angelos laudabil' extitit.
Imo q̃d multo ampli⁹ est. Ipsa p v̾ginitatis ni
torem nõ solũ angelis sz et ipsi deo cognata fuit
Iuxta illud Sap. vi. Incorruptio primũ facẽ eẽ
deo. Cuius rõ est: quia cũ in actu venereo rõ ab
sorbeat̃: ac p hoc imago dei p quã hõ hz cognati
onem cũ deo eneruat̃ ⁊ deformat̃. necesse est q2 in
tali actu corruptele carnis homo a dei cognati
one ⁊ p̾ximitate recedat. p quanto i actu illo ad
brutorũ cõformitatẽ accedit. Uirgo aũt talis cor
ruptiõis ignara: q2 nunq̃z in ea rõ fuit absorpta.
nec imago dei in ipsa deformata. ⁊ p cõsequens
nunq̃z fuit deformi similitudine denudata sz re
manet deo p̾xima ⁊ cognata. Et hoc vult dicere
sapiẽs cũ ait. q2 incorruptio primũ facit esse deo
Sic ecõuerso corruptio primũ facit esse bruto.
q2 coit⁹ est porcorũ quedã p̾prietas. Que gloria
tibi erit si exercealis vicium irrõnaliũ ⁊ actus bru
torũ. Aristoteles i secretis secretorũ ad alexãdrũ
Ibi videat̃ Et sz multo glorios⁹ vet fuit in v̾gine
matre. Que sm̃ Aug. est exẽplũ v̾giniũ. quo ad
vouũ. speculũ v̾giniũ quo ad aĩm: forma v̾giniũ
quo ad obsequiũ ·B· ¶ Tertio dico q2 spũssan
ctus depinxit i ea imaginẽ p̾clarissime hũanita
tis. s. christi. p v̾tutũ pulcritudinẽ q̃ fuit sup oẽm
purã creaturã in cõpabiliter decorata. Hũanitas
quidẽ in christo fuit p̾clara ⁊ p̾clarissima. Tũ q2
diuinitati i vnione ypostatica cõiuncta. Tũ q2 ex p̾
clara v̾gine artificio spũssancti p̾clarissime ppa
gata. Tũ etiã q2 sm̃ cõuenientiã q̃ttuor humorũ
p̾portionalissime ad mediũ reducta. Ex his enĩ
natura aliqua dr̃ nobilis ⁊ p̾clara. Propter q̃d
oportuit q2 christ⁹ fuerit p̾clarissim⁹ ⁊ speciosis
simus hominũ. Uñ de eo dr̃ in psal. Speciosus
forma p̾ filijs hominũ. Spõsa etiã in Cañ. i eius
pulcritudine oculos mẽtis attollẽs dicit. Ecce
tu pulcer es dilecte mi ⁊ decor⁹. Canti. 4. Unde d̾
eius pulcritudine corpali refert Damasc. Q2 cũ
rex Abagarus misisset pictorẽ ad christũ. vt ima
ginem faciei sue depingeret. pictor p̾pter clarita
tem vult⁹ sui nõ potuit intendere in eũ. sed iesus
accepta tela impssit faciei sue. Et sic i pãno misit
regi imaginẽ. Nec mirũ. quia cãdor diuinitatis
quãdo sibi placuit etiã in facie relucebat huma
na. vt dicit Hiero. Unde et⁹ pulcritudinẽ Au
gustin⁹ in s̾mone hodierno cõsiderãs ait. Ubi
q2 nobis christ⁹ pulcer occurrit. pulcer in celis.
pulcer in terris. pulcer in patre verbũ: pulcer in
matre caro ⁊ verbũ: pulcer in vtero v̾ginis: vbi
nõ amisit diuinitatẽ cũ suscepit humanitatem.
pulcer christ⁹ in miraculis. in flagellis. in sermo
nibus ⁊ verberib⁹. pulcer mortẽ nõ curãs ⁊ mor
tuos suscitãs. pulcer in ligno. pulcer in celo. pul
cer in sepulcro. Hanc itaq2 pulcritudinẽ ⁊ p̾cla
ritatẽ humanitatis christi spũssanct⁹ pinxit i be
ata virgine ·E· De cuius etiã pulcritudine
corpali legitur q2 ipsa fuscos habebat oculos re
ctos aspectus. nigra supcilia. mediocrẽ nasum.
vult⁹ eius longus. longe man⁹. longi digiti. me
diocris stature. Et q̃niã huiõi elegãtia mẽbrorũ
cũ venustate coloris reddit hoiem pulcrũ cõstat
q2 ipsa fuit pulcerrima pulcritudine corporali.
Nec dubiũ q̃n in infinitũ fuerit pulcrior pulcri
tudine morali q̃ resultat ex varietate virtutũ: q̃
ipsa virgo gloriosa tã lucide ab intra resplẽduit
q2 etiã in corpus exteri⁹ redũdauit. Unde sup
illud Math. i. Ioseph nõ cognoscebat eã. dicit
Chrysostom⁹. Q2 q̃n beata virgo christũ portaba
bat i vtero: facies eius tãte pulcritudinis splẽ
dore lucebat: q2 ioseph eã nõ cognoscebat. id est.
non poterat intẽdere in eã: donec pepit filiũ suũ
primogenitũ. Propinq̃ũ etiã relucentiã null⁹
vnq̃z inspiciens eã potuit eã cõcupiscere malo
amore. Propter hãc aũt vtrãq2 pulcritudinez
ei⁹ scz corporalẽ ⁊ mentalẽ naturalẽ ⁊ supnatu
ralem. spõsus in cãticis collaudat eã prumpẽs
in hec verba Canti. vij. Quã pulcra es ⁊ q̃z deco
ra charissima i delicijs. Pulcra inq̃z fuit beata
virgo corpaliter: decora mẽtaliter. Pulcra facie.
decora v̾tute. Pulcra in vtero in sanctificatiõe.
decora etiã extra vtez i cõuersatiõe. Pulcra corã
hoib⁹: decora corã ãglis. Pulcra i vita actiua: de
cora i cõtẽplatiua. Pulcra i intellectu prudẽti in irogãs

Quō inqt fiet istud. Decora in affectu humiliter cōsentiēs. Fiat aūt mihi sm̄ vbū tuū. Pulcra in filij cōceptiōe. Decora in eius gestatiōe. Pulcra in parturitione. Decora in lactatiōe. Pulcra in purificatione. Decora i filij oblatiōe. Pulcra in assūptione. Decora in glificatiōe. Quia igit̄ in his oībus pulcra & decora fuit. Idō deo charissima extitit ac p hoc sempi̾ıt̾nis delicijs fruit̄. Quas nobis conferre &c.

Subsermo Primus. CVIII.

Cum inducerent puerum iesū. A. Expositis his vbis de tēplo vginali. restat ea scd̄o exponere de tēplo materiali. q̄le fuit hoc in quod hodie ad lr̄am puer iesus inductus est a parentib⁹ corpaliter. vt patz ex serie euāgelij. De quo pphetatū fuit Malach. iij. Statī venit ad tēplū sanctum suū dn̄ator quē vos q̄ritis & angel⁹ testamenti quē vos vultis. Circa quā corpalē inductionē christi in templū. tres circūstātie notabiles ex serie hodierni euāgelij eliciunt. Prima sumit̄ q̄ntum ad tps purgatiōis quod supponit̄ ex eo q̄ premittit̄ euāgelio. Postq̄ȝ impleti sūt dies purgationis. Secūda sumit̄ q̄ntū ad actū delationis q̄ in hierl'm deferī. ex eo q̄ dr̄. tulerūt illū. Tertia sumit̄ q̄ntū ad finē intētionis q̄ dn̄o sistitur. ex eo q̄ subdit̄. vt sisterēt eū dn̄o. Ex quib⁹ tribus moralit̄ instruunt̄ fideles. vt cū templū dei materiale. i. ecclīam ingredi voluerint. in p̄dictis trib⁹ circūstātijs se debeāt beate vgini et christo conformare. vz q̄ sint a pctōr sordib⁹ purgati q̄ ad primū. Sint brachijs sancte matris ecclesie deportati. q̄ ad secundū. Sint recte intētionis fine ordinati. q̄ ad tertiū. Primo dico q̄ ingressuri ecclīaȝ debēt esse a pctōr sordib⁹ purgati. Nā beata vgo anteq̄ȝ ingrederet̄ templuȝ post partū sui immaculati filij. dies purgatiōis impleuit. Spēciā filius anteq̄ȝ induceret̄ i tēplū circūcidi voluit. Nō q̄ mater purificatiōe indigeret. nec filius circūcisione. cū illa nō suscepto semie cōcepit. & ipse ex intacta matre nat⁹ fuerit. Uterq̄ȝ tn̄ in h̄ legē sñuare voluit. vt nob̄ daret̄ forma purificatiōis & circūcisionis spūalis. q̄ purificari & circūcidi debemus a vicijs anteq̄ȝ ecclīaȝ ingrediamur. Un̄ Beda. Per h̄ inqt q̄ sacra vgo añ tps purgatiōis in templū nō ingredit̄. nec puer nisi p⁹ suā circūcisionē dn̄o sistit̄. mystice insinuat̄ neminē nisi purificatū & circūcisū a vicijs dn̄icis eē dignū cōspectib⁹. Ex q̄ trahit̄ documētū q̄ null⁹ fidel' ingredi debet ecclīaȝ cū cōsciā mortal' criminis. nisi prius sit cōfessus vl' saltē cōtrit⁹. si nō assit copia cōfessoris. Cui⁹ rō est. q̄ȝ quilibet i mortali pctō cōstitut⁹

suspēsus est q̄ ad se. vt patz ex canone decretorū. j. q. j. Sacerdotes. Et extra de cohabi. cle. et muli. ca. vlt̄. & ca. Quesitū. Un̄ pctōr i peccans sedulte potiās nō d̾ȝ se ingerere cōtioni sacramētorū. nec cōgregatiōi fideliū in ecclīa. Quod figuratū est in lege Deut. xxiij. Ubi dr̄. Si fuerit int̄ vos hō q̄ nocturno sit pollut⁹ somnio. egredief extra castra & nō reuertet̄ p̄ri⁹ q̄ȝ ad vesperā lauet̄ aq̄ & p⁹ solis occasū regrediet̄ in castra vl' in ecclīaȝ dei. vt ibidē p̄maneat. Quod exponēs Greg. retorq̄t illud ad quoslibz q̄ polluunt̄ i mēte q̄cūq̄ȝ genere pctī. Si enī lex h̄ p̄cepit d̄ nocturna pollutiōe corporis q̄ fit in somnis. & plerūq̄ȝ p̄ter volūtatē dormientis. Quāto magis pollutio volūtaria mētis in quocūq̄ȝ pctō mortali aīam i cōspectu dei inquinat & fedā reddit. vt talis i diuinis i ecclīa cōspectib⁹ dign⁹ nō sit. Un̄ Greg. sup hac re scribēs Augustino anglor epō. & ponit̄ in decre. di. vj. Testamētū. sic ait. Testamētū veteris legis hūc pollutū dic̄. nisi aq̄ lot⁹ fuerit. et q̄ȝ vsq̄ȝ ad vesperā intrare ecclīaȝ nō cōcedit̄. Quod tn̄ aliq̄ ꝓls spūalis intelligēs. q̄si p somnū illud reputat q̄ tēptatus immūdicia veris imaginib⁹ i cogitatiōe inq̄nat. Sȝ lauādus est aq̄. vt culpā cogitationis lachrymis abluat. & nisi ignis tēptationis recesserit prius reū se q̄si vsq̄ȝ ad vesperā cognoscat. Ex quib⁹ colligit̄ q̄ ingressuri ecclīam. prius debent purificari a pctīs saltē generali cōtritiōe. Etiaȝ si q̄s nō habeat cōsciam certi pctī. Cū bonaȝ mētium sit culpā timere vbi culpa nō existit. Exemplo beate vginis purificatiōe minime indigētis. Propter quod cōsuetudo ē q̄ aq̄ bn̄dicta habet̄ añ fores ecclie. vt ingressuri ei⁹ aspsione purificēt̄ etiaȝ a venialib⁹. q̄ de mortalib⁹ sibi cōsci nō existūt. In cui⁹ figura legit̄ Exod. xxx. Q̄ labiū eneū cū aq̄ erat añ ostiū tabernaculi. & ibi aarō & filij ei⁹ ingressuri tabernaculū lauabant man⁹ et pedes.

B. Scd̄o debēt eē brachijs scte matris ecclesie supportati sic christ⁹ portat⁹ ē i tēplū brachijs sue matris. vt de fidelib⁹ digne ecclīaȝ ingredientib⁹ dicat ipsa mater ecclīa illud Osee. xj. Portabā eos i brachijs meis. Brachijs in q̄ȝ vnitatis scte matris ecclie. q̄ sm̄ Cypr. nō est aliud q̄ȝ fideliū multitudo fide & charitate vnitata q̄ est vna mater ecclīa cui⁹ plēs sum⁹ filij. sic multi radij sūt sed vnū lumē. Et rami arboris multi sūt sed robur vnū tenaci radice fundatū. Et quō de fonte vno plurimi riuuli defluūt sȝ vnitas seruatur in origine. prout hec auctoritate Cypriani ponūt̄ in decretis xxiij. q. i. loq̄tur. Extra ista aūt ē brachia vnitatis ecclesie sunt heretici qui oberrant a fide. Scismatici qui deuiant a charitate et omēs excōmunicati qui p̄cisi sunt ab ecclie vnitate.

Hi eni oēs quia nō portant in brachijs matris ecclie. nō sunt idonei ad ingressum. Un̄ Cyprianus vbi supra. Nō pōt inqt habere deū patrem qui matris ecclie nō tenet vnitatē. a uelle sol' radiū a corpe. diuisionē vnitas nō capit. ab arbore frange ramū. fruct⁹ germinare nō poterit. a fonte pcide riuū. pcisus arescit. Frustra ergo 7 indigne ecclesiā materialē ingrediūt qui īter brachia ecclesie mystice nō cōstringūt . C . Tertio debēt esse recte intētiōis sine ordinati. vt videlicet causa deuotiōis et orōnis ingrediant ecclesiam Nō causa vane simulatiōis sic hypocrite Non causa ostētationis 7 inanis glorie. sicut ille vel illi qui vadūt ad ecclesiā ad ostētandū ornatū3 vestium vel capillature vel pulcritudinē psone Nō causa lascuie. sicut ille vel illi q̄ vadūt ad ecclesiam ad videndū mulieres vel viros vt ↄcupiscāt vel cōcupiscant. Nō causa cōfabulatiōis 7 solatij. sicut q̄ in ecclesia vacāt cachinnis. nisib⁹ vel leuitatibus vel vanis colloquijs Nō causa q̄stus 7 auaricie. sicut clerici q̄ vadūt ad ecclīam ppter psentias sibi dādas. qui aliter nō irent. Uel qui vadūt illuc ad negociandū 7 gratia lucri tpalis Hi eni oēs quia finē debitū nō intendūt. ingredientes ecclesiā nō sistūt se dn̄o. sicut puer iesus inductus est in templū vt sisteret eū dn̄o. Et sic symeon venit in templū in spū. Sed poti⁹ tales se sistunt diabolo cui in tali fine intentio seruire statuūt Unde tales nō sunt digni ingredi ī templum. Et si intrarēt essent expellendi exēplo christi q̄ facto flagello eiecit de tēplo emētes 7 vēdētes dicēs. Auferte ista hic. 7 nolite facere domū patris mei domū negociatōis. Scriptū est eni Quia dom⁹ mea dom⁹ orōnis vocabit̄. Matthei. xxi. Hic est eni finis rect⁹ ingrediēdi ecclesiam. Un̄ Bern̄. in sermone Proditorē omnino se nouerit q̄cunq3 est ille q̄ vicia quelibet in hāc domū conat̄ inducere 7 templū dei speluncam vult facere demoniorū. C Quare aūt saluator in templū portari voluerit pter rōnes tactas in postill. supra. Nō potest esse vt ipse p suā pn̄tiā3 templū sanctificaret. sicut baptizatus est vt ipse aquas sanctificaret. Un̄ sicut p baptismū3 christi nō solū sanctificata est illa ps aque iordanis que tetigit carnē christi. s3 7 oēs aque. sic p dedicationem ei⁹ in templū illud in hierlm sanctificata sunt oia tēpla in ei⁹ noīe dedicata. Propter qd̄ statutū est q̄ in ecclijs debeat haberi etiā corpal christi pn̄tia. videlic3 in sacramēto. Un̄ etia3 ibi recōdunt̄ sanctoꝝ reliq̄e. Ibi etiā fiunt misteria angeloꝝ. Quia vt dic Greg̃. In ipsa imolatiōis hora celi apiunt̄. atq3 angeloꝝ3 ministerio ima summis iūgunt̄. Et iō dignū3 est vt ecclie in veneratione habeant. vt nō nisi cū summa reuerētia 7 deuotiōe frequētent. Un̄. ps. Domū3 dei decet sanctitudo. Quod nobis pstare dignet̄ Jesus christus Amen.

C Subsermo secundus . CIX .

Cum inducerent puerum iesum 7c. j . A .

Nūc tertio superest ista vba exponere de tēplo mentali. in qd̄ verbū eternū q̄tidie inducit̄ a deuotis fidelib⁹. de quo. j. Cor. iij. Tēplū dei sanctū est quod estis vos. Et q̄niā nobilitas cuiuslib3 rei ex eius causis colligit̄. hinc ē q̄ hui⁹ tēpli nobilitas colligitur ex q̄tuor causis. s. ex efficiētis dignitate. ex marie pciositate. ex forme speciositate. 7 ex finis honorabilitate C Primū p3 Nā h templū qd̄ est mēs aie rōnalis ē ab ipsomet deo īmediate creatū. Licet eni de⁹ in pncipio mūdi oīa creauerit. Et tūc tn̄ sic q̄euisse dr̄ ab oī ope qd̄ patrarat q̄ postea nihil noui creauit. Quāuis q̄dē mlta miracula fecerit p se 7 p scōs. Nouā tn̄ subam nullā dr̄ creasse. nisi tantū aīas rōnales q̄s quotidie creat 7 creādo infūdit corpib⁹ Et h arguit maximā nobilitatē aie. Nā mlta q̄dē adhuc mira opat̄ oipotēs mediātib⁹ scōis agētib⁹ 7 medidiātē ministerio āgloꝝ. s3 aīa3 rōnalē p semetipsum creat. nec h facit p anglos. imo nec p totā oipotentiā suā pōt h largiri anglo q̄ creet vnā solā aīam. fm opinionē illā q̄ ponit q̄ potētia creandi sit incoicabilis creature. Quod p3 p h q̄ ad creādū aīam de⁹ n̄ aduocauit aliquā creaturā s3 ipsa trinitas semet in h īuitauit. d. Faciamus hoīe3. Nō eni h vbū de⁹ dixit ad anglos. vt dic beat⁹ Aug. s3 ipse pat̄ ad alias psonas ī diuinis Ex h ondit̄ h op⁹ cē singlare ipsi⁹ trinitatis. Un̄ ps. xcix. Ipse fecit nos 7 n̄ ipsi nos. . B . Secundū p3. Nō eni ex aliq̄ p̄iacēte materia facta est aīa. s3 ex nihilo. q2 i oīb⁹ reb⁹ creatis n̄ inueniebat̄ aliqd̄ materiale ita nobile vt ex eo posset fieri aīa rōnal. Nō q̄dē terra vel aliqd̄ alioꝝ elemētoꝝ ex q̄b⁹ cōponūt̄ corpa īferiora Nec celū. puta sol luna 7 stelle seu aliqd̄ corpm celestiū fuit dignū intrare cōpositiōē3 aie rōnal. q̄ longe altior 7 nobilior eis existit. Et q̄niā nihil dignū repitur ī reb⁹ creatis qd̄ possit cē matiale pncipium aie. Jō reqrit̄ q̄ fiat ex nihilo qd̄ ad maximā nobilitatē eī cedit. S3. d. aliq̄s. Cū ipm nihil nullā nobilitatē dicat. sic nec entitatē. ac p h maximā3 vilitatē iportet. cū dicat puatōē vel negatōē entis. quō h ad nobilitatē aie ptinere dr̄ qd̄ ex nihilo producit̄. Ad h dicēdū q2 aīa3 creari ex nihilo dr̄ cē nobilitatis. n̄ ppt nobilitatē nihili q̄ nulla ē s3 propter excessū pciositatis nature ipsi⁹ aie. q̄ in tantū

ceteras naturas creatas supgredit̄ q̄ nulla natura creata recipit potentialitas ad eductionem aīe rōnalis ¶ C. Tertiū pȝ. Nā forma aīme rōnalis est nobilissima. cū sit imagine dei insignita. Nō eni deꝰ impssit aīe imaginē alicuiꝰ rei create. sȝ formā suā ipsiꝰ. ita q ipsa forma aīe rōnalis nō ē aliud q̄ȝ quedā relucētia ipsiꝰ beatissime trinitatis. Gen. j. Faciamꝰ hoīem ad imaginem ⁊ silitudinē nostram. Nec poterat ipsa beata trinitas magis aīam rōnalem nobilitare q̄ȝ q eā sibi ipsi assimilauit ⁊ ppriae imaginis formā ei impssit. Et dicas quare deꝰ suā silitudinē anime impsserit. Ad hȝ rndi n potest q similitudo est causa dilectiōis. Ad hȝ deꝰ anime suā similitudinē inodidit. vt aīa omnē affectū dilectiōis in ipsum cōuerteret. cū nihil sibi sile in rebꝰ creatis inueniret. Vn̄ beatꝰ Aug. in de spū ⁊ aīa. Miser inqt ego q̄ntū deberē diligere deū meū q̄ me fecit cū nō erā. redemit cū perierā. Nō eni erā ⁊ de nihilo me fecit. n̄ lapidē. nō arborē. nec aliqd de talibꝰ. sȝ hoīnē ad suā videlicet imaginē ⁊ similitudinē voluit me esse. Et alibi ait beatꝰ Augustinꝰ. Si hō seruasset in se bonū q̄d i illo creauit deꝰ .i. imaginē suā. sp laudaret deū nō solū lingua sȝ ⁊ vita. · D ¶ Quartū pȝ. Nā deꝰ nō ad aliū finē creauit animā q̄ȝ ppter seipsum. vt videlicet esset habitaculū suū. Juxta illud ps. cxxxj. Quoniā elegit dn̄s syon .i. aīaȝ speculantem. elegit eā in habitatiōnē sibi. Et q̄niā ad hoc eā elegit. sūme eiꝰ inhabitatiōnē cōcupiscit. Vn̄ Prouerb. xxiij. Fili da mihi cor tuū. Vn̄ quāticunq̄ȝ deꝰ in hmōi aīam digne pparatā veniret q̄si voto potiꝰ dicit illud psal. cxxxj. Hec reqes mea in seculū seculi. hic habitabo q̄niā elegi eā. O igit̄ fidelis aīa si nobilitatē tuā ex omnibꝰ pmissis causis attenderes. vtiq̄ȝ nunq̄ȝ peccares. Vn̄ Bern̄. Si nobilitatē tuā cognoscas O aīa mea peccatū abominaris. Et certe in tantū ꝯsciꝰ nobilitatis aīe ducat in abominatiōȝ peccati q etiā n̄ habēdo respectū ad p̄mia vel ad penas adhuc induceret ad nō peccandū. Quia aīa nobilis oīa ista caduca reputat nimis vilia ⁊ indigna ad hoc q ipsa eis velit inq̄nari. Sic nobilis regina nō pateret vilē ⁊ sordidā psonā sibi appropinquare. Et hec est quedā sancta ⁊ nobilis superbia aīe generose. Quā etiā habuit ille gētilis Seneca dicēs: Si scirē deꝰ ignosaturos adhuc ppter peccati vilitatē peccare vtiq̄ȝ dedignarer. Hoc vtiq̄ȝ templū dei mētale debet esse ornatuȝ ⁊ depictū varijs colorībꝰ ṽtutū. s. colore albo castitatis. rubeo volūtarie passionis p christo. croceo spūalis iocūditatis. viridi ṽtuosi exercitij celestis desiderij. aureo charitatis. ⁊ demū nigro humiliatis. Quia hūilitas oēs alias ṽtutes adornat. Sic color niger oēs alios colores excipit distinguit ⁊ exornat. Quia vt dicit Greg. Qui sine humilitate alias ṽtutes ꝯgregat q̄si in ventū puluerē portat ¶ E. In istud templū sic compositū sic ornatū debemꝰ inducere puerū Jesuȝ verbū eternū. Ibiq̄ȝ debemꝰ offerre p eo par turturū aut duos pullos colūbaȝ .i. geminā dilectionē dei videlicet ⁊ p̄ximi. vel solitudinē contemplatiōnis ⁊ publice actiōis. In cuiꝰ figura abraam i sacrificio obtulit turturē ⁊ columbā Gen. xv. Debemꝰ ⁊ eum cū symeone portare i vlnis amplexādo eū brachijs veri amoris. Debemus nihilominꝰ eū bn̄dicere p omnibꝰ bñficijs mētis in hmōi p̄gustatiōe diuine dulcedinis exhibitis. vt sic desiderio dissolutiōis affectu beatā fruitionem vbi eternā expectemꝰ. cantātes canticū nouum ⁊ iubilosum cū symeone ⁊ dicētes. Nunc dimittis seruū tuū dn̄e sm verbū tuū in pace ⁊c. Mens eni vnigenā vbo eterno in tēplo suo ipsius suscepto. ⁊ eo brachijs vt dictū est amplexato. tanta iocūditate diuine suauitatis pfundit. q iam nihil aliud desiderat. nisi q id q̄d i ea cepit ꝯ est pficiat. Vn̄ in mentale canticū ⁊ iubilū prorūpens ait. Nunc quasi videlicȝ iā voto potiꝰ quantū possibile est in hac vita opto q̄d totis viribus cōcupisco. vt tu dn̄e pater celestis. dimittas me seruū tuū ⁊ hn̄ seruū tuū. q totū tuū ⁊ tuis seruitijs totalit̄ mācipatū. in omni tuā voluntatē totaliter trāsformatuȝ. ⁊ sic se ⁊ a se abnegato tibi totaliter derelictū. sm verbū tuū .i. id est. sm q verbū tuū eternū interno gustu me afficit. ac p hoc me q̄dāmodo assecurauit. dimittas inquā in pace. vt videlicet illud q̄d p̄gustaui quasi raptim ⁊ trāsitorie possideā pmanēter in pace q̄etis eterne. Ad quā nos pducere dignetur Jesus christus Marie filius in eternuȝ benedictus Amen.

Explicit prima pars huius operis que est de tpe christi aduentus et incarnationis Et durat hoc tēpus a prima dn̄ica aduentꝰ vsq̄ȝ ad dn̄icā post octauā epiphanie.

Incipit secunda pars

huius operis que respicit tempus conuersionis hominum et vocationis ad fidem. Et durat hoc tempus a dominica post octauam epiphanie vsque ad dominicam in passione domini.

CX

Expedita prima parte operis de tempore christi aduentus et incarnationis. Sequitur secunda pars de tempore nostre conuersionis. Ad cuius euidentiam est sciendum quod natura humana propter peccatum prothoplasti erat auersa a deo. et vt deus eam ad se conuerteret. primo misit filium suum in carnem. vt in prima parte habitum est. Deinde ipse filius sicut carne erat humane nature incorporatus. sic et fide et spiritu eam sibi copulare intendens ipsam in sponsam accepit. vt sic ad ipsum totaliter conuerteretur. Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide. Sed sciens sponsus sponsam suam pronam ad fornicandum ab eo. quia sensus et cogitatio humani cordis prona est ad malum omni tempore Gen. vj. Ordinauit ei misericorditer remedium quo continuo posset reuerti et sibi reconciliari secundum quod ipse eam ad eam. Hiere. iij. Tu inquit fornicata es cum amatoribus multis. tamen ad me reuertere et suscipiam te. Et secundum hoc hec pars diuiditur in duas. Nam primo ponuntur euangelia que pertinent ad ecclesie desponsationem. Secundo ea que pertinent ad fidelium reconciliationem. Prima pars incipit hic in euangelio [Nuptie facte sunt] Secunda pars incipit in euangelio septuagesime [Simile est regnum celorum] Prima istarum diuiditur in quattuor partes secundum quod quattuor euangelia ab hinc vsque ad septuagesimam sunt. Primo namque ecclesia a christo desponsatur. Et hoc signatur in euangelio primum de nuptiis. Per quas secundum Bedam signantur nuptie mystice inter christum et ecclesiam. Secundo vt idonea reddatur eius contubernio. purificatur et mundatur vt non habeat maculam neque rugam Iuxta illud Act. xv. Fide purificans corda eorum. Et hoc signatur in euangelio sequentis dominice vbi agitur de leprosi mundatione. per quam ecclesie purificatio designatur. Ibi [Cum descendisset.] Tertio confirmatur et solidatur. ne vllis impulsibus ab hoc sacro contubernio abrumpatur. Et hoc signatur in euangelio tertie dominice vbi agitur de nauicula a fluctibus agitata et de beneficio liberata. Ibi [Ascendente iesu in nauiculam.] Quarto ad sponsi thalamum aduocatur. vt sponsi castis potiatur amplexibus ab omnium semolestantium passionibus absoluta. Et hoc signatur in euangelio quarte dominice. vbi paterfamilias mandat zizania alligari in fasciculos ad comburendum triticum autem. id est. puros fideles in sua horrea congregari. Ibi [Simile est regnum celorum homini qui seminauit.] Secunda pars principalis diuiditur in septem secundum quod continet septem euangelia. In quorum primo nos dominus etiam quamdiu deuios et a se fornicatos. ad se pie reuocat et inuitat per premij pollicitationem in eo quod vnicuique in vinea ecclesie laboranti denarium diurnum per quem premium essentiale eterne visionis intelligitur. pollicetur. Et hoc fit in euangelio septuagesime vbi agitur de operariorum in vineam vocatione et eorum premiatione. Secundo nos instruit ad ipsius verbi obauditionem. docens quomodo verbum dei fructuose audire debeamus. Et hoc fit in euangelio sexagesime. vbi agitur de semine verbi dei. Tertio nos ad conuersionem inducit per sue passionis commemorationem. et vt suam passionem compassionis oculis limpidius contemplemur. Ad hoc nos adiuuat per intellectualis oculi nostri apertionem. Et vtrumque horum fit in euangelio l. vbi agitur tam de christi passione quam de ceci illuminatione. Quarto quia hostis per suas temptationes nos a conuersione retrahere conatur. docet nos saluator hostis temptationibus resistere. per suam temptationum superationem. Et hoc in euangelio prime dominice quadragesime. vbi agitur de christi temptatione. Quinto nos ad confessionem allicit per sue glorie manifestationem. Et hoc fit in euangelio secunde dominice vbi agitur de christi transfiguratione. Sexto iam nos conuersos a demonio quo per peccatum obsessi eramus liberat per victoriam expulsionem. Et hoc fit in euangelio tertie dominice vbi agitur de demonij eiectione. Septimo nos ad se reuersos vel conuersos et a vitijs expurgatos. pane mystico reficit per multiplicis gratie consolationem. Et hoc in euangelio quarte dominice quadragesime vbi agitur de refectione turbe de. v. panibus. Et hec est summa totius partis istius in generali.

Expositio euangelij prime dominice post octauam epiphanie. CXI

Nuptie facte sunt in chana galilee. Et erat mater iesu ibi. Vocatus est autem et iesus et discipuli eius ad nuptias. A

Secundum iura cuius est condere legem eius est et interpretari. declarare et approbare. Cum igitur deus in rerum primordio legem nuptialem condiderit. Postmodum autem heretici nuptias damnantes surrexerunt. ipse dominus volens legem quam condiderat conseruare et approbare. nuptias tanquam licitas et honestas dignatus est sua corporali presentia honorare. ac nihilominus eas

signoꝝ suoꝝ initijs cõsecrare. Et de hoc est pñs euãgeliũ. Et habet tres ptes. In pma pte ponit christi cũ matre et discipulis ad nuptias inuitatio. In scda describit aque in vinuz miraculosa mutatõ. ibi. Et deficiẽte vino. In tria subijcit facti miraculi euidẽs demonstratio. Ibi. Et dixit eis iesus haurite nũc ꝛc. Prima in duas. quia pmo ponit nuptialis pparatio. Scdo describitur conuiuarum inuitatio. Ibi. Et erat mater.

Dicit ergo pmo. Nuptie facte sũt. tangens locũ. in chana galilee. Chana est quidaz viculus puincie galilee. vnde fuit symon zelotes. q̃ ꝛ ob hoc dictus est chananeus quia de chana natus. ꝛ distat quattuoꝛ miliaria a nazareth. Sꝫ querit hic de duobus. Primo de tpe q̃ñ ille nuptie sint facte. De hoc est triplex opinio. Quidã dicũt ꝙ eodẽ die quo baptizatus est fuerint ibi nuptie. Quib⁹ ꝯtradicit lrã Mat. iiij. ꝛ Mar. j. Qui dicũt eum post baptismũ statim ductuz in desertũ. Alij dicũt ꝙ hoc fuit inter diẽ baptismi christi ꝛ pasca immediate sequẽs. Ita ꝙ christus baptizatus statim ductus ẽ in desertũ ꝛ fuit ibi q̃draginta dieb⁹. Quib⁹ pactis vocauit discipulos. ꝛ sic cũ eis venit ad nuptias. vt h̃ dicit. ꝛ in ꝑrimo pasca eiecit vendẽtes et emẽtes vt dicit Joh. ij. Et isti videnĩ velle dominũ baptizatũ fuisse. xxx. annoꝝ ꝛ. xiij. dierũ. Et deinde p̃dicasse tribus annis ꝛ aliq̃d plus. Et ſm hãc opinionẽ vixit christus. xxxiij. annis integris. et tantuz de tricesimoquarto. quãtũ fuit a natali vsq̃ꝫ ad pasca. Alij dicũt et hec est communioꝛ opinio ſm Magistꝛ in histoꝛijs ꝙ eadẽ die qua baptizat⁹ est reuoluto anno fuerũt iste nuptie. Et hãc opinionẽ ap ꝓbat ecclesia. Que tenet hec tria eadeꝫ die. sed reuolutis annis ẽẽ facta scꝫ magoꝝ adorationẽ christi baptizationẽ et aque in vinũ mutationem. vt cantat in antiphona Trib⁹ miraculis ꝛc. Et ſm hoc christus q̃ñ baptizabat. attigerat tricesimũ annũ. quia de tricesimo anno habuit. xiij. dies Vñ dicit de eo baptizato Luc. iij. ꝙ erat incipiẽs quasi annoꝝ triginta Et reuoluto anno eodẽ die cõuertit aquã in vinũ. Et exinde cepit p̃dicare. nõ tñ manifeste ſꝫ quasi in occulto vsq̃ꝫ ad ꝑrimũ pasca q̃ñ incarceratus est Johannes. Et ex tũc publice discipulos vocauit et p̃dicauit duob⁹ annis. ita ꝙ a nuptijs istis vsq̃ꝫ ad passionẽ christi fuerũt triplex pasca. In pmo scꝫ. xxxj. anni etatis christi incarceratus est Johes In scdo fuit dcollat⁹. s. xxxij. anni. Et in tertio pasca. s. xxxiij. anni passus est ip̃e christ⁹ ꝛ ita vixit xxxij. annis integris. et de. xxxiij. quãtũ est a natali vsq̃ꝫ ad pasca. Quid aũt christus fecerit infra illũ annũ a baptismo vsq̃ꝫ ad nuptias. null⁹ euangelista ponit. nisi ꝙ dr̃ Mat. iiij. de ieiunio in deserto et de temptatiõe a diabolo. ꝛ ea que referũtur Joh. j. de testimonio iohis baptiste. ꝛ de vocatione quoꝝdã discipuloꝝ. B Secũdo q̃rit de ꝑsonis quaꝝ hec nuptie fuerũt. Ad qd̃ q̃dã dicũt ꝙ fuerint Johis euangeliste Et iõ vocata est maria. q2 matertera ei⁹ fuit. ꝛ dñs q2 cõsobrinus. Et dicũt ꝙ dñs eũ volentem nubere ex his nuptijs vocauit. vt dicit in ꝓlogo sup Joh Sꝫ hoc certũ non est vt dicit magister in historijs. Possibile tñ est ꝛ verisimile sic fuisse. Sed contra hoc opponit victoꝛ. Cũ virginitas sit ꝑpetue incorruptionis meditatio. nõ est verisile ꝙ iohes cui testimoniũ de virginitate ꝑhibet. vnq̃ꝫ ꝯsenserit in actũ carnis. Ad qd̃ dicendũ ẽ. Vno mõ ꝙ non ꝯsensit Johes in actũ carnis absolute. ſꝫ sicut dicit de beata virgine dispositioni spũssctĩ se cõmisit. vt sic virgo q̃ erat virginẽ seruatur⁹ i modo virginitatis cõueniret. Alio mõ sic Esto ꝙ ꝯsenserit absolute. vi⁹ nõ ẽ minuta nec dignitas virginitatis. q2 licite cõsensit. Vñ sciendũ ꝙ cũ virginitas dicat icorruptiõez mẽtis ꝛ carnis ꝑt triplicater ꝑdi. Aut ꝑdit corruptiõe vtriusq̃ꝫ. ꝛ tũc ꝑdit eternalit ꝛ irrecupabiliter. Aut mẽtis tantũ. ꝛ tũc ꝑdit recupabiliter. Aut corporis tãtũ ꝛ tũc perdit tpaliter. ſꝫ non eternaliter. q2 gloriã virginitatis habebit. Sꝫ tñ sicut dicit Hieronim⁹ tales nõ debẽt inter sacratas virgines cõputari. Quia igit̃ Johãnes carne mãsit icorrupt⁹ ꝛ si mens ꝯsentiret ad copulã carnalẽ. postmodũ in idẽ rediit. Que aũt fuerit spõsa dubitat. Et dicũt quidã qd̃ maria magdalena. que indignata de dilecti spõsi amissione. impudicicie se cõmisit. Sꝫ hoc nõ est verisile. Tũ q2 tã nobilis mulier nõ nupsisset viro plebeio ꝛ paupi q̃ per artẽ piscatoriã q̃rebat victũ. Tũ etiã. q2 nõ ẽ credendũ ꝙ dñs dederit alicui cãm ipudicicie. C

Deinde describit ꝯuiuaꝝ inuitatio. Et erat mater iesu ibi. scꝫ inuitata. Vl' fo2te ratõne affinitatis iuu tanq̃ꝫ officiosa. sicut ꝛ abijt i montana ad Elizabeth ad seruiẽdũ ei. vt dicit Lu. j. Jo nõ dicit hic ꝙ fuerit vocata. Vocat⁹ est aũt iesus. q2 ꝛ ip̃e ꝯsanguine⁹ erat. Et discipuli eius ad nuptias. quidã. s. futuri discipuli q̃ ad ĩbuz Johãnis baptiste audiebãt christũ occlte. Nõ dum enĩ adhuc publice vocauerat discipulos. Propter qd̃ sciendũ ꝙ triplex fuit vocatio discipuloꝝ. Prima fuit in cognitionẽ de q̃ Jo j. Et sic iã vocauerat aliq̃s q̃si tñ occulte Secũda fuit in familiaritatẽ. de q̃ Lu. v. Tertia fuit in apostolatũ. ꝛ hec ẽ facta publice post incarceratõez Johãnis. de q̃ Math. iiij. ꝛ Mar. j. Et nota ꝙ Joseph nõ legit vocat⁹. Vñ quidã dicũt Jo

seph esse mortuū ⁊ virginē trāsisse in custodiā filij. q̄r nec etiā deinceps de eo in euāgelio legitur. Qz si non dū mortu⁹ fuit tū certū ē q̄ in passiōe dn̄i mortu⁹ erat. Qr vxor illius alij ꝯmendata erat vt dicit Magister in historijs. Et notādū q̄ nuptie carnales sp̄ fiunt in chana galilee. Chana zelus. galilea rota vel trāsmigratio interp̄taē. Matrimoniū enī nō celebraē nisi in zelo mūdane rotationis ⁊ trāsmigratiōis. Est aūt zelus intensus amor parem nō patiēs. Iste zel⁹ matrimonialis est galilee. id ē mūdane volubilitatis. Vn̄ cōiuges eis assilāē qui sūt ad molā. Mat. xxiiij. q̄r vita eoꝝ graue pondus vertit solicitudinis mūdi. Item q̄r galilea trāsmigratio interp̄taē. datē itelligi q̄ matrimoniū durat q̄z diu trāsmigreē a mūdo. Postea enī nec nubent nec nubenē. sed erūt sicut angeli dei Mat. xxij. D

Istis etiā nuptijs interesse debet mater iesu ⁊ iesus cū discipulis suis. Per tres istos vocatos ad nuptias intelliguntē tria bona matrimonij. que debēt esse in q̄buslibz nuptijs. Primū bonū ē fides castitatis. vt alter cōiugū alteri sit fidelis. Hoc bonū signat casta mater dn̄i. cuius v̄tutem si nolunt cōiuges imitari fuando virginitatē. saltem seruēt in cōiugio castitatē. Secundum bonū est sacramentū. signat enī ꝯiūctionē diuinitatis et humanitatis in christo vel christi ⁊ ecclesie Eph. v. Sacramētū hoc magnum est. ego aūt dico ī christo et ecclesia. Hanc sacrā rez signat et efficit christ⁹ qui interfuit nuptijs. Tertiū bonū est ples suscipiēda ⁊ educāda ī fide christi. Hoc bonū signāt duo discipuli christi. Et h̄ tria bona intēdēda a cōiugib⁹ tāguntē Tho. vi. Accipies virginem. quātū ad p̄mū. cū dei timore. quātū ad secūdū. ⁊ amore filiorum magis q̄z amore libidinis. quātū ad tertiū. De talib⁹ coniugibus subdit ibidē Tho. viij. Filij q̄ppe sctōꝝ sum⁹ et nō ita cōiungi possum⁹ sic gentes que ignorant deuz. Vn̄ qui p̄ter ista bona cōiugūt nō habēt christū. mariā ⁊ discipulos in nuptijs sed diabolū cū angelis suis. quales sūt qui in nuptijs deū a sua mente excludūt ⁊ vacant libidini sicut equus ⁊ mulus q̄bus nō ē intellect⁹. Et in tales diabol⁹ habet ptātem vt dicitē Tho. vi. In talibus etiā nuptijs sp̄ deficit vinū vt infra diceē

Notādū q̄ dn̄s nascēs de virgine ap̄phauit statū virginalē. sed acceptans testimoniū anne vidue ap̄phauit vidualem. nūc aūt p̄sonaliē ad nuptias veniens ap̄phauit coniugalem.

Secūda pars expositionis euāgelij.
CXII

Et deficiente vino dicit mater iesu ad eum. Vinum nō habent. Et dicit ei iesus. Quid mihi et tibi est mulier. Nōdū venit hora mea. Dicit mater ei⁹ ministris. Quodcūqz dixerit vobis facite. Erant aūt ibi lapidee hydrie sex posite secūdū purificationē iudeoꝝ capientes singule metretas binas vel ternas. Dicit eis iesus. Implete hydrias aqua. Et impleuerūt eas vsqz ad sūmum. A

Secūdo describitē aque in vinū miraculosa mutatio. Et diuiditē in quattuor. Primo ponitē pie matris p̄faciēdo miraculo insinuatio. Secūdo ponitē filij prudēs excusatio. Ibi [Et dicit ei iesus. Quid mihi et tibi est mulier] Tertio ponitē materne fiducie declaratio. Ibi [Dicit mater ei⁹ ministris] Quarto subijcitē miraculi patratio. Ibi [Erāt aūt ibi hydrie] Dic ergo p̄mo tāgeē cāz motiuā mr̄is ad filiū dep̄candū. Ibi [deficiēte vino] forte p̄pter paup̄tatē sponsi. aut aliquo alio casu. sicut ⁊ interdū apud diuites accidit ex incuria ministroꝝ. aut p̄pter inopinatū superuentū aliquoꝝ vltra p̄stitutū numerū inuitatoꝝ [dicit mater iesu ad eū] pietate mota. cū sit mater pietatis. Nō enī defectū ⁊ erubescētiam inuitātis hospitis pati poterat. vel forte pl⁹ desiderauit potētie diuine manifestationez q̄z defectus nuptiarū supletionē [Vinū nō habent.] solū insinuat defectū nihil petēs. sciēs q̄ amanti solū sufficit insinuare necessitatē absqz petitione aliq̄. B Deinde ponitē filij prudēs r̄nsio. q̄ videē se velle excusare [Quid mihi ⁊ tibi ē mulier] Occasiōe istiu⁹ vbi dixerūt q̄dā heretici christū nō fuisse filiū v̄ginis. q̄r dic h̄ [Quid mihi ⁊c.] Si enī fuisset ei⁹ fili⁹. nūc multū fuisset sibi ⁊ matri. Sz si volum⁹ disputare ꝯ istos q̄rēdū est ab eis. q̄s fuit ille q̄ dixit christū p̄dicta v̄ba dixisse matri. Et cū r̄ndēt q̄ fuit ioh̄s euāgelista. Sbiūgēdū ē q̄ idē ioh̄s euāgelista dixit de v̄gie p̄mittēs [Et erat mater iesu ibi] Si ergo credis euāgeliste ꝯherence ī eo q̄ narrat iesū dixisse mri [Quid mihi] Credas etiā eidē in h̄ q̄d dixit [⁊ erat mater iesu ibi] Vn̄ dic Ber. ser. xvij. de tp̄e. Dicis dn̄e Quid mihi ⁊ tibi ē mulier. Quid tibi ⁊ illi dn̄e. Nōne q̄d filio ⁊ matri. q̄d ad illā ptinet q̄ris. cū tu sis b̄ndict⁹ fruct⁹ v̄tris ei⁹ īmaculati. Nōne ipa ē q̄ saluo pudore v̄ginitatis te ꝯcepit ⁊ sine corruptiōe te peperit. Nōne ipa ē in cui⁹ v̄tro. ix. mēsib⁹ morat⁹ es. Cū q̄ etiā xij. ānoꝝ fact⁹ de hierusalē descēdisti ⁊ eras subdit⁹ illi. Sed q̄r videē p̄dictū v̄bū fuisse v̄bū ꝯtēpt⁹ ⁊ p̄uip̄ēsiōis. nūq̄d

vt ait Aug. nõ venit christus ad nuptias vt doceret filios cõtẽnere matres. Dicẽdũ sm Chrys. Q, valde venerabat matrẽ. Vñ dictũ ẽ supra in pcedẽti euãgelio Luc. ij. Q, venerat nazareth et erat subditus illis. Verbũ igit̃ istud nõ erat vbum prauipensiõis et ptẽpt9. sz fuit vbũ distinctiõis diuersarũ naturarũ i ipso sm Aug. et Bedã. Quid mihi et tibi ẽ mulier. Quasi diceret. In me sunt due nature. s. diuina et hũana. sm diuinã cõpetit mihi miracula facere. et sm hãc naturã nõ recognosco te matrẽ q possis mihi pcipe q h faciã. Ipsa enĩ btã vgo q̃i autoritate materna exigebat ab eo miraculũ. Et io ait. Quid mihi et c. Quasi diceret. Nihil habeo a te vñ faciã qd petis. sz habeo a te carnẽ passibilẽ. Et sm hãc osñdã me filiũ tuũ i passiõe mea. sz nõ dũ venit hora mea. s. passionis. i q pbebit qd mihi et tibi sit cõmune. s. passibilitas carnis. ¶ Aliter exponit̃ sm Chry. vt sit verbũ prudẽtie et discretiõis. et h q ad duo. Primo q ad iportunitatẽ tpis euitãdã. vt sit sens9. Quid mihi et tibi ẽ mulier. s. si vinũ deficiat. qd h ptinet ad me et ad te. ad illos pot9 ptinet q nos inuitauerũt. videremur iportuni si nos ingereremus i facto alieno. Secũdo q ad oportunitatez tpis expectandã. Vñ subdit. Nõ dũ venit hora mea. Quasi diceret. Nõ dũ sciũt oẽs vinũ defecisse. pmitte vt h sciãt. Qui n. necessitatẽ nõ psenserit. neqz bñficij grãdẽ suscipit sensũ vt dic Chrys. Vel aliter sm eũdẽ Chrys. Ne suspecta eẽnt ei9 futura miracula. rogãd9 erat ab his q̃ idigebant nõ a matre. Aliter etiã exponit̃ sm Bern. vt sit vbũ moralis istructiõis. vt dicamus q sic extranee dñs rñdit matri. q̃ten9 nobis ad deũ cõuersis exẽplũ tribueret. ne cura parentũ nos nimiũ sollicitet. Si enĩ nosmetipos ppter deũ relinqmus. multo magis a parẽtũ sollicitudine liberi eẽ debem9. Vñ legit̃ in coll. patrũ de abbate Appollo. Q, cũ german9 suus ad eũ venisset. iplorãs vt de cella paulisper egrederet̃. et eũ iuuaret vt bouẽ suũ de palude extraheret. Rñdit. Cur fratrẽ nostrũ iuniorẽ quẽ magis ppe habere poteras nõ rogasti. Cũqz ille eũ mortuũ iã diu dixisset. et q eũ de sepulcro reuocare non posset. apollo subiũxit. Ignoras inqt me añ xx. annos huic mũdo fuisse defunctũ. Et de hui9 celle mee sepulcro de his q̃ ad statũ pñtis vite ptinẽt nulla me tibi posse ferre solatia. Vñ dñs volẽti sepelire patrẽ dicebat Mat. viij. Sine mortuos sepelire mortuos suos. tu aũt sequere me. Ne igitur nos plus q̃z religio postulat ppinquorũ cura sollicitet christ9 matri rñdit sic extranee. Et notãdũ q dñs matrẽ suã mulierẽ appellat. nõ a corruptione. sz a natura et sexu. Vel q2 mulieb̃r pietate cito cõpassa est de defectu vini. Vel etiã mulierẽ vocat feminã fecũdã. Fuerũt ãt qdam blasphemi heretici. q ex h vbo volebãt arguere matrẽ dñi nõ fuisse vginẽ. quia vt aiũt h nomẽ mulier sonat corruptionẽ. Sz hec eorũ pfidia facile repbat̃. Cõstat enĩ certissime q eua vgo erat qñ adã de pctõ se excusãs ait. Mulier quã dedisti mihi sociã. dedit mihi Geñ. iij. Etiã ipa eadem eua in exordio sue originis. cũ adhuc nec dũ adã eã vidisset mlier vocata ẽ i scriptũ. Tulit vnam vnã de costis eius. quã edificauit in mulierem. Geñ. ij. Sic ergo eua vocata ẽ mat cũ tñ eẽt virgo. q̃ temeritate ex h arguit̃ mat dñi nõ fuisse virgo. Similr et rebecca vocata ẽ mlier i scriptũ añqz nuberet isaac. Quid inqt si noluerit mlier venire mecũ Geñ. xxiiij. Vnde dicit Orig. sup Leuit. omel. viij Q, mulier ẽ vocabulũ etatis nõ corruptele. puta q habet ãnos pubertatis vt habilis viro videat̃. Sic ẽ cõtrario vir in scriptura quñ noiat̃. a sola virili etate. etiã si vxorẽ nõ dũ habeat. sic mulier dicit̃ a sola maturitate. ¶

Deinde cũ dicit. Dicit mater ei9 ministris. Ponit̃ materne fiducie declaratio. Nõ enĩ diffidebat filiũ facturũ qd ipa popolscerat quãuis aspitas sonuerit in vbis eius. Sciebat enĩ q et si aspertas in vbo. tñ erat pietas in aĩo. Ex hoc monemur a dñ o nõ desperare. si nobis cũ oram9 videat̃ de facto duri9 rñdere. sz cũ btã vgine fiducialit ei9 miãz expectem9. ps. Fiducialiter agite oẽs q̃ sperãs i dño. Vñ de susãna afflicta legit̃ q erat cor ei9 fiduciã habẽs in dño. q̃re fuit diuinit9 ꝯsolata Dañ. xiij. Dixit ergo ministris. Quodcũqz dixerit vobis facite. Sana doctrina virginis vt sp debeam9 obedire christo. Et fuerũt hec vba mris ꝯsona vbis patris celestis q̃ pe. n. de nube clamauit Mat. xvij. Hic ẽ fili9 me9 dilect9 in q mihi bñ ꝯplacui. ipm audite. Deinde cũ dic. Erãt aũt ibi. ponit̃ miracli patratio Et primo ponunt̃ q̃ dã spectãtia ad pperationẽ miraculi q̃ sũt duo. s. vasorũ copia et aq̃z abũdãtia. Quãtũ ad pmũ dic. Erãt ãt ibi lapidee hydrie sex et c. Quãtũ ad scõm subdit. Dic eis iesus. Implete hydrias aq̃. In pmo hor tãgit̃ in q̃ miraculũ sit factũ. In scõo d q. q2 nõ de nihilo sz de aq̃. Quib9 q̃i ipa tõre pmissis mox factũ est miraculũ. vt aq̃ illa ꝯuerteret̃ in vinũ. Nõ dr h q aliq vba ad h dixerit sic fecit in trãssbatiõe panis i corp9 suũ. sz v̾tute occulta diuinitatis h opat9 ẽ. Dic ergo quãtũ ad pmũ. Erãt aũt ibi lapidee hydrie sex. Hydria ẽ vas aq̃ receptibile sicut ipz nomẽ iportat. Dicit̃ enĩ ab hydros qd ẽ aq̃ Geñ. xxiiij. Da mihi paullulũ aq̃ de hydria tua. Hor vasorũ pmo d scribit nũerũ q2 sex. Scõo officiũ q2 posite

sorte in vestibulo domꝰ cōiuuij. nō casu sz scd̄m purificationē iudeoꝝ .i. scd̄m morem iudeoꝝ ad se purificādū. q2 ipi multis ablutōibꝰ vtunt. Se pe nī lauāt manꝰ ⁊ vasa. Uñ de nō lotis mani bus rep̄hendebāt ap̄los Mat. xv. et Mar. vij. Tertio describit eoꝝ mēsuras. Capiētes singu le metretas binas vel ternas. Metron grece mēsura dr̄ latine sc̄m Isi. xvj. ethy. Et ē p̄prie mē sura liquidoꝝ. Et sc̄m papiā. Metreta continet .x. sextarios. Et patet vasa illa fuisse magne capa citatis. q2 singulū eiꝰ erat .xx. vel .xxx. sextarioꝝ. Sextariꝰ aūt sc̄m Isi. vbi supra ē duaꝝ librarū. q bis assūptꝰ vocat bilibras. sexies assūptꝰ facit cō gium. q ē mēsura sex sextarioꝝ. Uñ ⁊ sextariꝰ est vocatus. q2 sexta ps cōgij. Fuit aūt cōgiꝰ mēsu ra ipialū donoꝝ a cōgiēdo .i. p augmētū crescē do dictus. Qd̄ aūt dicit binas vel ternas sc̄m Be dā. Nō ita accipiēdū ē q alie binas alie ternas. sz eedē ipe capent binas q ⁊ ternas. ¶ Quā tū ad secūdū subdit. Dicit eis iesꝰ implete hy drias aqua. Et īpleuerūt ⁊c. Ecce abūdās ma teria miraculi. Si querat q's q̄re non creauit vi nū ex nihilo. vel quare nō creauit aquā ī hydrijs ⁊ postea cōuertisset in vinū. Dicēdū q h fecit vt factū clarius appareret. Sicut qñ lazarū suscita uit. lapidē voluit p alios eleuari. q tñ fecit eum mortuū p se exire. Et p̄pter eādē cāz fecit aquā hydrijs infundi. que sūt vasa aquaria. vt nullus posset suspicari q aq̄ illa saporē vel colorē a va se cōtraxisset. Siliter si q̄ras q̄re potius ex aq̄ vi nū fecit q̄z de alia materia. Dicēdū q ad maiorē declaratonē sue ptātis aquā vino ꝯtrariā mu tauit in vinū. ¶ Notādū q scd̄m quadru plicē sensū sacre scripture quadruplices sunt nu ptie. s. carnalis copulatōis sc̄m sensū lr̄alem. di uine incarnatōis sc̄m sensū allegoricū. sp̄ualis cōiūctionis sc̄m sensū tropologicū. ⁊ b̄te fruitio nis sc̄m sensū anagogicum. ¶ De p̄mis nuptijs ad lr̄am est euāgeliū p̄ns. Iste nuptie carnales sp fuit in chana galilee vt supra in p̄ma paricula eiusdē euāgelij añ finem. Istis etiā nuptijs in/ esse debēt mr̄ iesu ⁊ ipe iesꝰ cū discipulis suis vt habitū ē ibidē. In talibꝰ etiā nuptijs carnalibus sp deficit vinū. ⁊ hoc triplex. Primū ē floris vir ginalis pudicicie. De q Zach. ix. Quid bonū ⁊ pulcrū nisi frumētū electoꝝ ⁊ vinū germinans v̄gines .i. mysteriū sp̄ussācti quo inebriant q̄dā vt vxoris obliuiscant ⁊ v̄ginitatē cōseruēt. Hoc q̄ppe vinū deficit in nuptijs carnalibus. ⁊ in eis abūdat aqua .i. fluxꝰ carnalis voluptatis. Se cūdū vinū ē gaudij ⁊ ꝯsolatōis. De q Ecc. ix. Bi be cū gaudio vinū tuū. Istud q̄ppe vinū in p̄nci pio nuptiarū carnalium sponsis sed cito deficit.

Succedit enī abundant aqua tribulatōis. vi delicet sollicitudo mūdi ⁊ tribulatio carnis. zelꝰ ior dinatꝰ. onus debiti. anxietas animi. cura plis. Uñ .i. Mach. ix. dicit q nuptie Iambri cōuer se sūt in luctū ⁊ vox musicoꝝ in lamentū. Iambri interptat dies amaricās. Ad lr̄ām enī videmus p̄ncipia nuptiaꝝ leta sz succedēti tp̄e amarescūt ⁊ tandē in morte musica cōuertunt in lamentū. qñ cantant vigilie ⁊ lamentatōes mortuorum. Tertiū ē vinū cōtēplatōis diuine. De q Can. v. Bibi vinū meū cū lacte meo .i. hausi dulcedinē cōtēplatōis cū mūdicia vite. Hoc deficit illis q cōiūctiōi carnaliū nuptiarū insistūt. Quia sic dicit Augꝰ in libro soliloq̄oꝝ. Nihil est qd̄ ma gis ab arce cōtēplatōis deijciat animū virilem q̄z blādimenta feminea. corporisq3 ille cōtactus sine quo vxor haberi nō pōt. Sed sciendū q ubi ē fides castitatis p̄ns fuerit in nuptijs ipsa ipe tret ꝯsolatonē in deo sc̄m illud Ecc. xxv. In tribꝰ b̄n placitū est sp̄ūi meo q̄ sūt p̄bata corā deo et hoibꝰ. cōcordia fratrū ⁊ amor p̄ximoꝝ ⁊ vir et vxor sibi b̄n ꝯsētiētes. ¶ Secūde nuptie allegorice sūt diuine icarnatōis. In his nuptijs sponsꝰ ē filiꝰ dei verbū eternū. sp̄osa v̄o hūana na tura. quoꝝ ē tanta vnio. vt etiā ab inuicē sepatis carne ⁊ aīa. v̄bū ab vtrisq3 separatū nō fuerit. Uñ de quāta sit caritas v̄bi ad hūanitatē. Ceteras q̄ dē nuptias mors dissoluit. Ipo aūt mortuo ad huc sue sponse scz hūanitati ꝯiūctus erat ⁊ vir o biq3 idē filius dei. De his nuptijs dr̄ Mat. xxij. Silē ē regnū celoꝝ hoi regi q fecit nuptias filio suo. Iste aūt facte sūt localiter in chana q̄dē vte ri v̄ginalis. q fuit thalamꝰ sponsi. vñ p̄cessit tan q̄z sp̄osꝰ de thalamo suo. v̄italiter v̄o in zelo .i. i feruenti amore diuino. Uñ Esa. ix. Cū p̄missū es set. puulꝰ natꝰ ē nobis. subdit. oīnē dēs cuiꝰ v̄tute sit hoc factū. Zelus inquit domini exercituū faci et hoc. Q2 sp̄ussanctus qui ē seruor caritatis su peruenit in v̄ginē Mat. j. Qd̄ enī in ea natū est de sp̄ūscō ē. Zelus aūt ille dr̄ ee galilee .i. transmi gratonis. q2 trāsmigrauit v̄bū de celo veniēs i v̄ginē. In his nuptijs realiter fuit mr̄ iesu ⁊ ip se iesus ⁊ discipli eiꝰ futuri q's elegit. in ipso añ mūdi cōstitutiōez sc̄m ap̄lm Eph. j. Harum nu ptiarū p̄les sūt oēs q̄ credūt in eū Ioh. j. Dedit eis ptātē filios dei fieri his q̄ credūt in eū ⁊c. In his etiā nuptijs aq̄ scripture veteris testamenti q̄ ē insipida cōuertit in vinū sp̄ūalis itelligentie ⁊ grē euāgelice. Et hec aq̄ fuit in sex hydrijs. p q̄s sc̄m Aug. intelligunt sex etates mundi. Prima ab adā vsq3 ad noe. Scd̄a a noe vsq3 ad abraā. Tertia ab abraā vsq3 ad dauid. Quarta a da uid vsq3 ad trāsmigratonē babilonis. Quinta

a transmigratiōe babilonis vsqȝ ad iohannem baptistā. Dicit enī christ⁹ Math. xi. Oīs lex ⁊ ꝓphete vsqȝ ad iohānē. Sexta a iohanne vsqȝ ad ad finē seculi. In q̄libȝ hydria ꝑ istaꝝ fuit aq̄ id ē aliq̄d scripture ꝑ suo ꝑe. ȝ adhuc isipida. Hāc aquā nō iussu christus effundi ex hydrijs qꝛ scripturā veterē nō reprobauit. ȝꝑ ministros id ē ꝓphetas eas dē ipleri fecit et ipe legē impleuit Mat. v. Nō veni soluere legē sed adimplere. Itē singule hydre capiebāt metretas binas vel ternas qꝛ in singulis etatib⁹ fuit fides trinitatis ⁊ duarū naturaꝝ cū in vna ꝑsona christi. Itē nō ꝑa⁹ cōuersa ē aq̄ in vinū. i. lex vet⁹ in spūalē sensū euangelij. qȝ hydre ipleant̄. qꝛ oportebat ꝑus ipleri q̄ de christo erāt scripta Lu. xxiiij. Necesse ē ipleri oīa q̄ scripta sunt in lege moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis de me. Et nota q̄ hucusqȝ. i. ad sextā etatem spons⁹ huanit bonū vinū. i. gaudiū euāgelij q̄d ex tūc dedit bibere. Euāgeliū enī dicit̄ bonū nūciū. Vñ Lu. ij. Ecce euāgelizo vobis gaudium magnū. Et h̄ est vinū optimū dignū dilecto ad potandū Cant. vij. ¶ Alij iste nuptie allegorice dicunt̄ eē inē christū spōsū et ecclīaȝ spōsā. Vñ ij. Cor. xi. Despondi vos vni viro v̄ginē castaȝ exhibere christo. Quaꝝ nuptiaꝝ sūt pleś oēs fideles ⁊ redit in idē cū deductiōe iā ꝑmissa ¶

Tertie nuptie sūt tropologice spūalis videlicet ꝯiūctiōis dei ⁊ aīe Vñ ad inuēdū has nuptias dñs inuitat aīaȝ. d. Cant. ij. Surge ꝓpera amica mea spōsa mea ⁊ veni. De his nuptijs dic̄ Ber. simo. xvij. de epiphania. Oēs inq̄t nos ad spūales nuptias vocati sum⁹ in q̄b⁹ vtiqȝ spōsus ē christ⁹. nos ipi spōse. Vñ tibi o aīa tā īestimabilis grā. vt ei⁹ merearis eē spōsa i quē d̄siderant angeli ꝓspicere. cui⁹ pulcritudinē sol ⁊ luna mirant̄. Vide q̄b⁹ brachijs charitatis amplexād⁹ sit q̄ tā te estimauit. vt te ī spōsā assumeret. Ob h̄ patrē suū ⁊ matreȝ. i. synagogā reliq̄t. vt adherens ei vn⁹ spūs cuȝ eo efficiaris. Et tu ergo audi filia ⁊ vide ⁊ ꝯsidera quāta sit erga te dignatō dei tui. ⁊ obliuiscere ꝓplm tuū ⁊ domū pr̄is tui. Desere carnales affectus. seculares mores dedisce. abstine a p̄oribus vicijs ꝯsuetudines noxias obliuiscere. Hec Ber. In his igit̄ nuptijs ꝯsistūt tria bona ꝯiugij fides. ples ⁊ sacramētuȝ put habes in sermone ꝑmo infra sequēti. Et celebrant̄ in chana galilee. i. in zelo diuini amoris q̄ mēs de terrenis ad celestia. d̄ vicijs ad v̄tutes ⁊ a se ꝑa in deū trāsmigrat. Ad has nuptias faciēdas venit dñs iesus. ȝ nō nisi inuitat⁹ Apoc. iij. Ego sto ad hostiū ⁊ pulso. si q̄s aperuerit mihi intro ibo ad illū ⁊ cenabo cū illo. In istis eniȝ nuptijs pleruq̄ȝ vinū deuotōis deficit. cuȝ ꝓpē occupatiōes et solicitudines cure tpalis hō efficiat̄ ꝗd⁹ accidiosus et indeuot⁹. sic aīa scā ꝯfitet̄ in ps. cxlij. Aīa mea sicut terra sine aq̄ tibi. Sȝ ad p̄ces bt̄e v̄ginis q̄ sp cōpatit̄ miseris. hydre iplent̄ aq̄ q̄ ꝯuertit̄ in vinū. Hydre sex sūt sex ꝯsideratōes q̄b⁹ cor iplet̄ aqua tristicie vsqȝ ad sūmū. i. vsqȝ ad ꝓfusioneȝ lacrimaꝝ. Prima hydria ē memoria diuine offensiōis quā implet lacrime ꝯtritiōis. De q̄b⁹ ps. cxviij. Exit⁹ aq̄ȝ deduxerūt oculi mei. qꝛ nō custodierūt legē tuā. Scdā ē dolor sup̄ne trāsgressiōis. hāc iplent lacrime charitatis Hieremi. ix. Quis dabit capiti meo aquā. ⁊ oculis meis fontē lacrimarū et plorabo die ac nocte interfectos filie ꝓpli mei. Tertia hydria ē aduersitas ꝑn̄s. hāc iplent aq̄ tribulatiōis Tre. j. Plorās plorauit i nocte ⁊c. Quarta ē timor gehenne. hāc implent aq̄ ꝯpūctionis. Nā s̄m Greg. ꝑulsio inferni ꝯpūctioneȝ ꝓuocat. Vñ ps. cū dixisset. lacrimis meis stratū meum rigabo. subdit reddēs cāȝ ipulsiuaȝ. Turbatus ē a furore ocul⁹ me⁹. Quita ē tēpestas temptationū carnaliū quā implēt aq̄ afflictiōis spūs⁹. Ex q̄ enī caro tēptat̄. spūs affligit̄ ⁊ pleruq̄ȝ vsqȝ ad lacrimas. Iuxta illud Mat. ij. ⁊ Hiere. xxxi. Rachel plorās filios suos noluit ꝯsolari qꝛ nō sūt. Quādiu enī vires inferiores nō subijciunt̄ spūi vt filij matri. rachel plorare nō d̄sinit. Sexta hydria ē ꝯsideratio ꝓprie defectiōis. hāc implent aque spei diuine refocillatiōis. ps. lxxix. Cibabis nos pane lacrimaꝝ ⁊ potū dabis nobis in lacrimis in mēsura ⁊c. Sȝ oēs aque tristicie istaꝝ hydriaꝝ ad p̄ces bt̄e v̄ginis ꝯuertūtur in vinū ꝯsolatiōis ⁊ interne deuotōis. De quo in ps. ciij. bn̄dic. ij. Et vinum letificet cor hominis. ¶ Quarte nuptie sūt anagogice ⁊ celestes in q̄b⁹ gaudiū nostꝝ erit plenū. Unde Apoc. xix. Gaudeam⁹ et exultem⁹ ⁊ dem⁹ gloriam deo. qꝛ venerūt nuptie agni et vxor ei⁹ ꝑparauit se. Ad has nuptias nō itrāt nisi bti Apoc. vbi supra. Beati qui ad cenaȝ nuptiaꝝ agni vocati sūt. Quales sūt virgines prudētes q̄ itrauerūt cū spōso ⁊ clausa ē ianua Mat. xxv. In istis nuptijs sex hydre posite. sunt oēs potēne anie q̄ senario numero ꝯprehendūtur cū sit ꝑm⁹ numerus ꝑfect⁹. ꝑficient̄ enī ibi oēs potēne aīe ⁊ q̄ prius erāt in sceptiue erroris meroris ⁊ doloris tanq̄ȝ hydre vel vasa aq̄. nūc replent̄ vino exultatiōis ⁊ bt̄e fruitiōis. Ibi eīa absterget de⁹ oēȝ lacrimā ab oculis scōꝝ ⁊ iā n̄ erit ampli⁹ neqȝ luct⁹ neqȝ clamor Apoc. xxi. Et sic aq̄ ꝯuertet̄ in vinū. q̄a ⁊ ipe lacrime ꝯuertent̄ in gaudiū ꝑ quāto beati gaudēt se fuisse tristes Ioh. xvi. Tristicia vestra ꝯuertet̄ in gaudiū. Ad bibēdū hoc vinū inuitat

nos dñs p. pphã Esa. lv. Venite omẽs sitiẽtes. emite vobis absq3 argẽto ꝛ absq3 vlla cõmutati one vinũ ꝛ lac. Hoc vinum gustauerat sponsa. Can. v. cũ dicebat. Bibi vinũ meũ cũ lacte meo Ubi accipit̃ p vinũ dulcedo diuitatis. p lac pul critudo humanitatis.

Tertia pars expositionis euangelij. CXIII

ET dicit eis iesus. Haurite nũc. et ferte archi tricliño Et tulerũt. Ut aũt gu stasset architricliñ⁹ aquã vinũ factã. et nõ sciebat vnde eẽt. ministri ãt sciebãt qui hauserãt aquã. vocat spõsũ archi tricliñ⁹ et dicit ei. Oĩs hõ primum bo nũ vinũ ponit. et cũ iebriati fuerit tũc id quod deteri⁹ ẽ. Tu aũt seruasti bonũ vinũ vsq3 adhuc. Hoc initiũ signoꝝ fe cit iesus in chana galilee et manifesta uit gloriã suã. et crediderũt in eũ disci puli ei⁹. A Hic iã tertio subijcit̃ facti mi raculi euidẽs demõstratio. Et habet duas ptes Primo ponit̃ facti miraculi approbatio. videlic3 testimonio architriclini ꝛ ministrorũ. Per mini stros eñi pbabat̃ verã aquã fuisse in hydrijs in fusam. Per architriclinũ pbabat̃ vinositas ꝛ boni tas vini cõuersi vtpote cui⁹ erat vinum pbare. Est aũt tricliniũ dom⁹ in qua sũt tres ordines mẽsarũ. sicut in refectorijs religiosorum eẽ solet Inde architricliñ⁹ q̃ perat cõuiuio triũ mẽsarũ Vel generalit̃ q̃ pest seruiẽtib⁹ vt dicit Chryso. Ad hũc pceptũ ferri vt de vino iudicaret. Pro pter qđ subdit̃ Ut aũt gustasset ꝛc. vocat spon sum vt ipm redarguat ꝛ vinũ cõmendet et ex tollat Et dicit ei. Oĩs hõ pmũ bonũ vinum po nit Quasi diceret Inordinate ꝛ cõtra moreꝫ fe cisti. Malus mos erat ille. q̃ cõtra sobrietatem. Vñ Eph. v. Nolite inebriari vino in quo est lu xuria. S3 nota q̃ auaricie ẽ peiora pmittere i cõ uiuijs. vrbanitatis võ ꝛ liberalitatis ẽ meliora i pmis largiri. S3 caueãt sibi cõuiuãtes ne pior dinatã sũptionẽ excedãt ꝛ inebrient̃. Credẽdũ3 ẽ aũt illud vinũ optimum fuisse q̃ dei pfecta sũt opa. Deinde cũ dicit Hoc initiũ signoꝝ subij cit̃ facti miraculi cõmendatio. Cõmendat̃ ãt ex trib⁹. Primo ex miraculoꝝ initiatiõe. quia fuit initiũ signoꝝ iesu. B S3 forte diceret q̃s q̃d ð stella magoꝝ ð colũba ꝛ ð voce pris. Ad h̃ dicẽdũ q̃ nõ fuit eiusdẽ illa signa facta ab eo sed fuerũt facta p̃pẽ eũ3. Itẽ in libro de ĩfantia salua toris ponunt̃ multa miracula p cũ aũ facta. S3 dicẽdũ q̃ ex h̃ loco euãgelij apparet illũ librũ esse apocrifũ. Et p̃t dici q̃ euãgelista h̃ loq̃t̃ ð signis suis manifestis a tpe sue pdicatiõis ꝛ in cõuẽtu discipuloꝝ suoꝝ factis. Secũdo cõmendat hoc miraculũ ex diuine glorie manifestatiõe cũ sub dit Et manifestauit gloriã suã Tertio ex fidei discipuloꝝ cõpbatiõe. Prius q̃dẽ credebãt i eũ pp̃t vbũ Johis dicẽtis. Ecce agn⁹ dei. ꝛ q̃ vidit spũm sãctũ sicut colũbã descẽdẽtẽ ꝛ manentem sup eũ Joh. j. Nũc aũt crediderũt in eũ ex euidẽ tia opeꝝ ei⁹. Et nota q̃ a pncipio mũdi pmũ mi raculũ factũ ẽ in nuptijs. q̃ costa viri cõuersa ẽ in mulierẽ. Hic aũt aqua in vinum.

Sermo de eadeꝫ dominica CXIIII

NUptie facte sunt A Verba ista exponẽdo tro pologice de nuptijs spũalib⁹ tãgũ tur hic quattuor notabiliũ aduertẽda. Primũ3 ẽ q̃ sunt iste nuptie ꝛ q̃lit̃ legitime cõtrahant̃. q̃a pmittit̃. d. Nuptie facte sũt Secũdũ vbi cele brent̃ q̃ dicit̃ in chana galilea Tertiũ q̃ psone ad eas aduocent̃ q̃ subdit̃ Et erat mat̃ iesu ibi. Vocat⁹ aũt ẽ ies⁹ ꝛ discipuli eius ad nuptias. Quartũ qualit̃ pagant̃ q̃ subiũgit̃ deficiente vino ꝛc. Quãtũ ad pmũ sciendum q̃ nuptie spũales cõtrahunt̃ in ꝯiũctiõe dei ꝛ aĩe p mutu um amoꝛẽ. quẽadmodũ nuptie carnales fiunt in legitima cõuẽtiõe sponsi ꝛ spõse. Q̃r sicut di cit hugo in libro de virginitate ꝛ cõiugio beate vginis. Amor cõiugalis sacramentũ ẽ illi⁹ dile ctionis q̃ ẽ in spũ inter deũ ꝛ aĩam Vñ sicut nu ptie mũdane legitimant̃ ꝛ honestãt̃ p tria bona ꝯiugij. que sũt fides. ples ꝛ sacramentũ. ita q̃ si ne his nõ sũt honorabiles nuptie. Imo nec dici merent̃ nuptie siue ꝯnubia. s3 q̃dã pphana cõtu bernia. vt. xxx. q. vi. aliũ Fides inq̃3 reqrit̃ vt ne vir alieno thoro maculet̃. Et accipit̃ hic fides nõ vt ẽ vt⁹ theologica s3 vt ẽ ps iusticie sm q̃ fides est in huãdo pmissũ. Proles etiã reqrit̃. i. intẽtio p̃ lis pcreãde ad cultũ dei. Sacramentũ etiã req rit̃. h̃ ẽ signũ rei sacre. s. ꝯiũctiõis christi ꝛ ecclesie sm ap̃lm. ꝛ hoc ptinet ad inseparabilitatẽ. Nã sic christ⁹ ab ecclesia vel a carne quã assũpsit. p⁹ ea nõ fuit separat⁹. ita legitime cõiugati separi non pñt. vt q̃s de⁹ ꝯiũxit hõ nõ sepet. Eadẽ etiã tria exigũt̃ ad nuptias spũales legitimãdas. Pri mũ nãq3 q̃d exigit̃ ẽ fides. vt ne vir aliẽnũ amorẽ admittat. s3 vnice se diligãt mutuo. Nõ eĩ spõsa sufferre p̃t q̃ spõs⁹ aliquã aliã diligat ꝛ ecõuer so. Vñ sponsa ait Cant. vi. Ego dilecto meo s. in tendo ꝛ dilect⁹ me⁹ mihi. Et Cant. vij. Ego dile cto meo ꝛ ad me cõuersio ei⁹ B S3 videt̃ q̃ de⁹ nõ vnice diligat aĩas. q̃r de⁹ plib⁹ intendit

fides

q3 vni aie q2 gubernationi tot9 vniuersi. qre 7c. Hec fuit qrela aie quā mouet hugo in de arra aie. vbi sic inqt aia. Ecce vnice electū 7 vnice dilectū diligo. Sed hāc huj9 dilectiōis mee iniuriā patior. q2 solū diligēs sola ñ amor. Quō enī de puilegio singl'aris amoris potero gloriari. q ea q mihi impēdit cū alijs etiā bestijs cōmunia accepi. Quid enī mihi lux solis ampli9 pfert q3 reptilib9 7 vermib9 terre. 7 ita de alijs multis. Ad hoc rñdet hugo distinguēs triplicia dona q aia recipit a deo. Quedā inqt o aia data sūt tibi cōmuniter. que cū oib9 ppt te tecū seruiūt. Quedā spēaliter q multis nec tñ oib9 ppt te tecū pcessa sūt. Quedā vō singulariter q tibi soli data sunt Nunqd min9 diligit te. q2 qdā dona ita tecū oib9 simul pcessit. Nunqd felicioē te fecisset si tibi solū mūdū dedisset. Ecce nō sūt creati hoīes sup terrā nec bestie. sola tu mūdi diuitias possides. Ubi ergo illa grata 7 vtilis societas humane cōuersatiōis oīa ergo data sūt tibi oīa obsequium tibi impēdūt. Sz instat aia q2 pdicta nō arguāt singularitatē amoris Q2 sicut societas aliarum ē mihi cōcessa ad vite solatiū sic 7 mea illis Rñdet hugo Ostēdēs quō oīa seruiūt ipi anime Et dalī qdē ad exercitiū3 boni ad charitatis augmentū. Nec p h derogat singularitati amoris si de9 etiā secū alios amet Spūalis nāqz amor meli9 tūc cuiqz fit singularis. qñ oib9 ē cōmunis nec pticipatiōe pluriū minuit cui9 fruct9 vnus 7 idē tot9 repit. Nihil ergo puilegio singularis amoris tui societas beatoz pscribit. q2 sponsus tu9 in oib9 diligit te q̄s diligit ppter te. ac p hoc etiā singulariē diligit te quia nihil diligit sine te. Nō aūt timeas animū illi9 in amore pluriū q p affectū distrahi Et id cū cōminor ē eē a d singulos q pnt9 qdammō 7 diuisus videat in cūctos quia nec aliū nec maioris dilectiōis affectū singulis ipenderet si absqz cūctoz pticipatione singulos amaret. ergo oēs vnū vnice diligāt. 7 oēs ab vno vnice diligant. q2 nec ali9 pter vnū3 vnice ab oibus diligēd9 est. nec ali9 pter vnū vnice oēs diligere pōt. Sic igit patz qualit de9 spōs9 spōsam aiā3 singulariter 7 vnice diligat. Unde spōsa de hoc iā edocta ait Can. ij. Dilect9 meus mihi sc3 in iēdū 7 ego illi. Q6 vbū dulcifluum p tractās Berñ. sup cātica ser. lxix. dicit. Q2 ex h apparet qd sola negocia imo ocia amoris de9 trāsfert curā 7 gubernatiōnē oīm seculoz Ita ei singulariter affectib9 aīe amorose intēdit vt videri possit q q̄si oīm alioz oblit9 soli aie intendat. Unde hugo vbi supra. Sic certe mihi videtur cū eius miseratiōes circa me attēdo. q si fas est dicere. qdammōn nihil ali9 agat de9 nisi vt mee

salutē puideat. Et ita totū ad custodiā meā eum occupatū video q̄si oīm oblit9 sit 7 mihi soli vacare velit. Cū igit sic vnice 7 singulariē deus diligat aiam dignū ē vt 7 ipsa aia eū vnice 7 singulariter rediligat. vt sic fides nuptiaz vtrobiqz illibata cōsistat ¶ Sed diceret aliqs sic supra iā aia cōquesta ē amorē dei erga eā non esse singularē 7 vnicū. ex eo q de9 etiā alia diligit cum aīa. sic ecōuerso deus cōqueri posset de anima. q ipsm nō vnice diligat ex eo q res creatas quas in vsū assumit 7 possidet etiā cū eo diligat. Ad h rñderi pōt p aīa sicut hugo supra rñdit p deo Q2 puilegio singularis 7 vnici amoris nō derogat societas creaturaz p quāto aia in oib9 diligit deū que diligit ppter deū. Ac p hoc aīa singulariter deū3 diligit. qñ nihil sine deo diligit et nisi in ordine ad deū diligit. Et iste ē amor cast9 p quē fm Berñ. ser. lxxxiij. aia maritat vbo eterno. qui nō in carne vna sed in vno spū duos cōiūgit duos faciēs nō duos sed vnū fm illd apli j. Cor. vj. Qui adheret dño vn9 spūs est. Est autem aduertēdū q iste amor mutu9 dei 7 anime nō eadē rōne est vtrobiqz sed ex alia rōne deus diligit aīam et ex alia rōne aīa deū. Sicut etiā in cōiugio carnali non ex eadē rōne vir diligit mulierē 7 mulier virum. Na3 amor viri ad mulierē ex pietate ē 7 ex cōpassiōe naturali. Sz amor mulieris ad virū est ex necessitate pditionis. Et hoc declarat hugo in libro de virginitate 7 coniugio btē vginis sic inquiēs. Q2 vir mulierem diligit qdammō bñficiū ē quia pietate vincitur ne infirmitatē deserat. Q2 aūt mulier viru3 diligit magis debitū ē. q2 naturali necessitate cōpellitur vt patrociniū reqrat. atqz ita qdammō tota dilectiōis vtilitas ad mulierē referē. quia ī ipsa est cā p q vel ipa virū diligit vel a viro ipa diligaē. Ita de9 aiā3 rōnalē3 pus gratuita pietate diligit et eā postmodū ad amorē suū qdā necessitate spontaneā tñ 7 volentē cōuertit. Diligit ille prior gratis vt postmodū diligētes ad diligentē3 se cōuertat nos siatqz vna dilectiōis societas. 7 ppt nos q2 nobis necessaria. 7 ppt illū q2 in illo beata. Et hāc mutui amoris vicissitudinē3 qua vna vni sociata nec discidiū3 in suo suscipit. nec cōsortiū in alieno admittit. sponsa signare volebat. cū diceret. Dilect9 me9 mihi 7 ego illi. Hec hugo. ¶ Secūdū qd exigitur in cōnubio spūali est ples. Per plem intelligunt opa fm glo. sup illud ps. Saturati sunt filijs. id est. operationib9 pprijs Unde etiam p̄bus in tertio ethy. dicit. Q2 sermo illius non ē verus. q ait nolo non cōparia d opa nostra sicut pat cōpat ad suos natos. Et merito. quia sicut ples est imago

pentiũ sic in bonis opibus nostris relucet ima-
go nostra. Sũt enĩ opa nostra quasi speculum
in quo apparere põt quales sumus. ⁊ melius q̃3
in ple appareat quales sũt parẽtes. Nõ enĩ3 est
tam euidẽs argumentũ hic est bon⁹ fili⁹. ergo
habuit bonos parentes. sicut hoc est bonũ opus.
ergo habuit bonum opificẽ Joh. v. Opa q̃ ego
facio testimonium phibent de me. Sicut etiam
ples ẽ fructus nuptiar̃ ⁊ vane sũt nuptie que p-
lem excludunt. sic vanũ est cõiugiũ istud spũale
exclu⁹o fructu bonor̃ oper̃. quia pbatio dilecti
onis ẽ exhibitio opis. Et Jaco. ii dicit. Q̃ sic cor-
pus sine spũ mortuũ ẽ. sic fides sine opib⁹ mor-
tua est. Ex quo ↄfundit̃ error quorundã q̃ dixe-
runt eẽ aliquẽ statũ tante libertatis in hac vita.
q̃ eximeret hoiem ab opibus charitatis. Et tãlis
hõ saluaret̃ p fidem sine opibus. Cõtra quod ẽ
quod ait apostolus. i. ad thymo. ii. Saluabitur
mulier per filior̃ generationem. Intelligẽdo de
spũali cõiugio. Mulier hec ẽ aĩa ex connubio.
verbi eterni fecũda. que nõ saluabit̃ nisi p gene-
rationẽ filior̃. i. bonor̃ oper̃. Et si talis aĩa vtpo-
te ad tantã pfectionẽ sublimata q̃ ẽ nuptiali fe-
dere deo copulata nõ saluabit̃ sine opibus bo-
nis. multo min⁹ dicet hoc põt de q̃buscũq3 alijs.
Unde etiã sponsus in Cañ. vt oñderet se nõ cõ-
tentari. si sponsa ipm diligat corde ⁊ nõ fructifi-
cet in ope cũ dixisset Cant. viij. Pone me sicut si-
gnaculum sup cor tuũ. Mox adiecit. Et sicut si-
gnaculum sup brachiũ tuum. Vult enĩ spõsus
seipo signari cor sponse p vnicã ⁊ singularẽ3 di-
lectionem. vt excludat̃ ois amor adulterin⁹. sed
vult poni sup brachia sponse p bonã opationẽ3.
Col. i. Ambuletis digne deo p omia placẽtes in
omni ope bono fructificãtes ℭ Tertiũ qd̃

[marginal note: Tertium]

exigit̃ in cõiugio spũali ẽ sacramentũ. put cõiũ-
ctio dei et aĩe in vita ista. est sacramentũ illi⁹ vni-
onis que erit in patria. ⁊ hoc ptinet ad insepabi-
litatem. Amor enim siue charitas que est inter
deum ⁊ aĩam nunq̃3 excidit sm aplm. i. Cor. xiij.
Et alia omnia puta fides. scientia ⁊c. euacuabũ-
tur. Ipsa autẽ charitas sp pseuerabit. sed tollet̃ ĩ-
pfectio et addetur pfectio. Et sic ipa remanebit
aucta. Et sm hoc nuptie spirituales pmanentio-
res sunt nuptijs carnalibus que dissoluunt̃ per
mortem. he autem pficiunt̃ post mortem. Unde
sponsa ait Cant. iij. Tenui eũ. nec dimittam eu3
donec introducam eum in domu3 matris mee
⁊ in cubiculu3 genitricis mee. Talis enĩ anima
vtpote verbo maritata ac dulces amplexus ver-
bi sponsi expta tam forti amoris glutino eidem
cõstringitur q̃ nulla ratione ab eo potest diuel-

li. donec sibi perfecte copuletur ĩ vita beata. vbi
est domus matris et cubiculum genitricis sue.
Per matrem ⁊ genitricem intelligi potest cha-
ritas que animam parit inquantum fit sponsa
verbi. Et ad instar matris ipsam maritat ver-
bo. Ista mater non habet in vita ista domiciliũ
nec pmanentiam status. sed est in continuo p-
gressu sm statum vie. In patria autem hab3 do-
muĩ ⁊ mansionem stabilem. Item nõ habet hic
cubiculu3 quietis. quia nunq̃3 est ociosa sed sp
operat̃. Ibi autem est omnino quietata. Dõ illud
ps. Hec requies mea in seculum seculi ⁊c. Spõ-
sa igitur nullatenus vult dimittere dilectum ab
amplexibus amoris in hac vita. donec introdu-
cat eum imo potius ipse introducat eam illuc.
vbi est mansio et quies sempiterna. Dicit autẽ
sponsa confidenter. donec introducam eu3 nõ
dicit donec introducat me Cant. iij. Magna q̃p-
pe est amoris potentia. que quod dilecti est sibi
vendicat. nimirum cum eorum sit idem spirit⁹
idem velle ⁊ idem opari. Aut etiam ideo quia
deus opera salutationis in nobis non operatur
sine nobis. Huius rei figura fuit in patriarcha
Jacob Geñ. xxxij. qui cũ angelo secu3 colluctare-
tur. Non dimittam te inquit nisi benedixeris mi-
hi. Quod idem est cu3 eo et quod hic dicit spon-
sa. Tenui eum nec dimittã3 ⁊c. Sic fortiter tenu-
it eum apostolus cum dicit Roma. viij. Certus
sum q̃ neq3 mors neq3 vita neq3 angeli neq3 pn-
cipatus. neq3 virtutes. neq3 instantia. neq3 fu-
tura. neq3 fortitudo. neq3 altitudo. neq3 pfũdũ.
neq3 creatura alia poterit separare nos a chari-
tate dei que est in christo iesu. Sic et maria
Magdalena tam indissolubiliter eum tenu-
it. q̃ sicut dicit Hugo. facilius erat animam
eius separare a corpore quod viuificabat. q̃3 a
corpore quod diligebat. Hec nempe insepabili-
tatis causa. non tam est ex parte sponse q̃3 ex par-
te sponsi qui libenter teneri vult a sponsa. imo
et ipa ab eo tenetur. Nequaq̃3 eni3 vt dic̃ Ber-
bardus ipsa diu teneret si non teneretur. Quid
hac copula fortius. que vita duorum tam vehe-
menti voluntate firmata est. Que eni3 tenetur
et tenet. quomodo cadere potest. Et de hac ten-
tione ipa gloriatur. ps. Tenuisti inquit manu3
dexteram meam et in voluntate tua deduxisti
me et cum gloria suscepisti me. Quid eni3 mihi
est in celo et a te quid volui sup terrã. Quasi di-
ceret. Neq3 in celo neq3 in terra volo esse absq3
te. Predicta autem tria bona coniugij spũa-
lis pollicet̃ dñs aĩe alloquẽs eam p os pphete
Osee. ij. Sponsabo te inquit mihi in sempiternũ.

Et sponsabo te mihi in iusticia ꝛ iudicio. in misericordia ꝛ miserationibꝰ. Et sponsabo te mihi in fide. Ubi p̄dicta tria tanguntur ordine p̄postero sed rationabiliter cōmutato. pcedit enim a pfectiori. Spōsabo te in qt mihi in eternū quantū ad sacramentū insepabilitatis. Spōsabo te mihi in iusticia ꝛc. quātū ad ple boni opis. Spōsabo te mihi in fide quātū ad sinceritatē ꝛ singularitatē amoris

Subsermo primus.
CXV

In chana galilee.

A Uiso qualiter spūales nuptie legitime cōtrahant. Seqt̄ scdō videre vbi celebrent. qa in chana galilee. Ubi sciēdū fm Bedā q̄ iste nuptie nō celebrent alibi q̄ʒ in mēte zelo diuini amoris feruente et a terrenis ad celestia trāsmigrare cupiēte. Et hoc signat p chana galilee. Chana q̄ppe zelus. galilea trāsmigratio interptat. Duo ergo sūt q̄ mentem reddūt idoneam ad nuptias in ea celebrandas. Primū est vt zelo diuini amoris in hac vita ferueat. Secūdū vt dissolui et trāsmigrari ab hac vita cupiat. Primū patʒ triplici rōne. Primo. q̄ nihil ē q̄ ita cōnectat aīaʒ cū deo. sicut zelꝰ id ē amor sufferuidꝰ. Unā affinitas dei ꝛ aīe nō potuit accōmodatꝰ describi in Can. q̄ʒ sb appellanōe spōsi ꝛ spōse. Nā fm Bern. nulla alia necessitudo vel cōnexio q̄rit inī spōsū ꝛ spōsā. nisi amare ꝛ amari. Et hic nexꝰ vincit etiā qd̄ naturā artꝰ uirit. s. vinculū pentū ad filios. Propt hoc enī relinqt hō patrē ꝛ matrē ꝛc. Secūdo q̄ nihil ē q̄ ita q̄etet mētē in seipso sicut amor. ipe enī amor nihil reqrit extra se. nec causā. nec fructuʒ. nec p̄miū. nec cognitionē. nec delectatiōnē. imo nec ip̄m deū. Unde Bern. sup Can. ser. lxxxiij. Amor inqt p se sibi sufficit. p se placet. ꝛ ppter se ipe p̄miū ē sibi. Amor pter se nō reqrit cāʒ. non fructū. fructꝰ eiꝰ vsꝰ eiꝰ. amo q̄ amo. amo vt amer. Et q̄ dixi nec ip̄m deū reqrit. subaudi sub alia rōne q̄ʒ amari. Et si aliud ē apuiētū amori vel etiā cōns ip̄m. siue h̄ sit cognitio siue delectatio. siue bt̄ificatio. oīa talia nō sūt p se intenta a mente amorosa. Tertio q̄ nō est ex oībꝰ aīe motibꝰ sensibꝰ aut affectibꝰ in q̄ possit creatura Et si nō ex equo rn̄dere autori vel de sili mutuā repēdere vicē. nisi solꝰ amor. Verbi grā. Si deꝰ irascat mihi. nō possū reirasci. si mihi miseret vel pcit. nō possū repcere. Et ita de alijs. Sʒ si amat me deꝰ. possū ꝛ debeo ip̄m reamare. Un̄ Bern. Nō ad aliud amat deus nisi vt amet. sciēs ipso amore beato q̄ se amauerint. Igit̄ q̄ in nuptijs habʒ fieri sponsi ꝛ sponse amorosa cōnexio quātū ad p̄mā rōnē. Et debet ibi eē sufficiēria. ne qd̄ oporteat extra reqrere quātū ad scdāʒ. Debʒ etiam spōsa ibi in aliq̄ mutuā vicē spōso repēdere quātū ad rōnem terciā. Et q̄ hec oīa opat̄ zelus diuini amoris vt ostēsū ē. patet q̄ mens ad spūales nuptias idonea debet eē zelo diuini amoris sufferuida. Un̄ talis mēs assilat̄ lāpadi ardēti. Can. viij. lampades eiꝰ lampades ignis atq̄ flāme. Et Ezech. j. Silitudo vultus aīaliū q̄si carbonū ignis ardētiū ꝛ velut aspectꝰ lampadarū

B Secūdū patʒ. Cū enī ille nuptie nō pficiant in vita ista vt p̄dictū ē. si nuptie debēt ipleri oportet ad vitā aliā trāsmigrare. Mēs igit̄ q̄ intra se nuptias celebrari desiderat. necesse ē vt ad hm̄ōi trāsmigrationē totis desiderijs tēdat vt dicat cū aplō Philip. j. Cupio dissolui ꝛ eē cum christo. Et hec est arra seu signum desponsationis anime a deo. Unde hugo in de laude charitatis. In quocūq̄ tu es dulcis amor iesu. semp cogitat quando mundum exeat. quando verā paceʒ inueniat. Ad hoc facit q̄ ille eximie nuptie q̄n btā virgo ī eius annūciatiōe celi nupsit architecto facte sunt in galilea. Missus est enim gabriel angelꝰ a deo in ciuitatē galilee. Ad insinuandum q̄ mens apta nuptijs spūalibꝰ. debʒ eē in trāsmigratiōe seu desiderio trāsmigrandi. Quod etiā christꝰ suo voluit ōndere exēplo cū post resurrectionē suā discipulos p̄cessit in galileam. Precedā inqt vos in galileā ibi me videbitis. Nō enim videri poterit deus nisi in transmigratione. Nō videbit me inqt homo ꝛ viuet. Trāsmigrare itaq̄ʒ oportet aīaʒ ad vitā aliaʒ si nuptie cepte debeāt cōsumari. Ad quod hortat̄ ps. dicens. Trāsmigra in montem sicut passer. Transmigra inquā passibus desiderij in montem. id est. ab imo terrenoꝝ ad culmen supnorū ꝛ hoc sicut passer v̄tutibus pēnatus. q̄ ab alto nidificat. i. opibus electis. Hanc trāsmigrationeʒ desiderauit Bern. in quodam sermone vbi sic exclamat. O regio sublimis ꝛ plena deliciarum ad te suspiro de valle lacrimarum. pcurre ergo o anima mea regionem istam oculis desideriorum ꝛ sponsum tuū videre gem glorie stipatuʒ legionibꝰ angeloꝝ. agminibus scōꝝ ornatuʒ et dic. Beati q̄ habitāt in domo tua dn̄e.

Subsermo secundus.
CXVI

Et erat mater iesu ibi. Uocatꝰ ē aūt iesꝰ ꝛ discipli eiꝰ ad nuptias A Hic tertio vi

dendū est q̄ ꝑsone ad istas nuptias aduocētur.
Et ꝑmū inueniūtur tria genera ꝑsonaꝝ. s. mater iesu ⁊
ipe iesus et discipuli ei⁹. Per matrē iesu intelli-
gitur fecūditas diuine generatiōis. Unde Eccl.
xxiiij. Ego mat̄ pulcre dilectiōis. Huius aūt ma-
tris fecūditas attēdit̄ quadruplici generatione.
Prima ē ꝑsone diuine a patre. De q̄ ps. Ego
hodie genui te. Secūda ē creature vniuerse a
tota trinitate. De q̄ Gen. ij. Iste sūt generatiões
celi ⁊ terre. Tertia ē nature assūpte de v̄gīe opa-
tione spūssancti. Unde Mat. j. Christi aūt genera-
tio sic erat. Quarta ē noue creature ꝑ grāz. Unde
j. Petri. j. Regenerauit nos in spez viuā in here-
ditatē incorruptibilem. Et ad has generatiões
suas inuitat nos ipa eadē mat̄ sub dēs ibidē Eccl.
xxiiij. Trāsite igit̄ ad me oēs q̄ ɔcupiscitis me ⁊ a
generatiōib⁹ meis adimplemini. Et bn̄ adimplemi-
ni. Ubicūqz enī illa mater in nuptijs fuerit, ibi ne-
quaq̄z defect⁹ eē poterit. Adimplet̄ n̄ aqz mens
a matre p̄dicta in huiōi nuptijs oīb⁹ generati-
onib⁹ p̄missis B Adimplet̄ quidē genera-
tione prima tanq̄z fine delectabiliter q̄etante. ps.
Adimplebis me leticia cū vultu tuo. delectatio-
nes in dextera tua vsqz in finē. Et bene q̄ filius q̄
ē dextera patris gignit̄ eternaliter a patre est sū-
ma delectatio mentis in qua iste nuptie celebran-
tur. Hic q̄dē in ꝑgustatiōe ibi aūt in plena frui-
tione Unde Bern. Adimplebis inq̄t me cū vultu
tuo. Nā hic quidē ē gustus. sz ibi ē adimpletio.
vbi ē de⁹ oīa in oīb⁹. Adimplet̄ enī generati-
one scda tanq̄z āminiculo finem intelligibiliter
ostēdēte. q̄ inuisibilia dei a creatura mūdi p ea q̄
facta sūt intellecta cōspiciunt̄ Ro. j. ps. Imple-
ta ē terra possessione tua. Tūc aūt mēs fructuo-
se adimplet̄ generatiōe creaturaꝝ qn̄ oīa cōuer-
tit ad laudē dei ⁊ ad edificatiōnē sui. Unde Hiero
ny. sup ps. Deniqz inq̄t christian⁹ q̄dq̄d intuea-
tur sp edificet̄ iuxta illud. Delectasti me dn̄e in
factura. Uides solē. vides lunā. vides stellas. B
omīa edificant te. Debes enī cogitare ⁊ dicere
apud te. Celū et terra seruiūt deo ⁊ ego infelix n̄
seruio. Respice apem. respice formicā ⁊ inquire
sapiaz. Apes ⁊ formice puidēt q̄d sibi ɔtps hye-
mis sit venturꝝ. Monach⁹ aūt ⁊ christian⁹ n̄ ōco-
gitāt iudiciū eē venturꝝ. Adimplet̄ p̄terea ge-
neratione tertia tanq̄z medio in finem meri-
torie ꝑducēte. ps. Aperiente te manū tuā. s. in cru-
ce oīa implebunt̄ bonitate. Huius generationis
meditatio adimplet mentē bonitate deuotiōis
⁊ cōpūctionis. Unde Ber. in quodā ser. O homo
oēz vitā tuam huic debes. q̄ p te vitā suā posuit.
cruciatus amaros sustinuit ne tu ꝑpetuos su-
stineres. Quid tibi dulc eē poterit. cū recordat⁹
fuerit. q̄ ille in forma dei ante luciferū genit⁹. ve-
nit ad carcerē tuū infix⁹ in limo ꝑfundi. Quid
non suaue tibi erit cū collegeris amaritudines
dn̄i. Adimplet̄ nihilominus generatiōe quar-
ta tanq̄z habitu formaliter dirigente Hiere. xxxj
Inebriabo aīas pinguedine. s. grāꝝ et ꝑplus me-
us adimplebit̄ bonis. Hac generatiōe fecunda-
tur mēs ad fructificatiōez virtutū sicut sol fecun-
dat terram ad fructificatiōnē seminis occultati
in terra Cui⁹ figura est in rachael Gen. xxx. q̄ ste-
rilis fuerat. sz diuina virtute fecūdata genuit io-
seph. i. augmētū virtutū. Et bn̄ ꝑductio grē dei
dicit̄ generatio quia generatio est ꝑductio silis
in esse. Sic grā facit silem deo. Eleuat enī aīam
ad similatiōnē diuine cōformitatis Cui⁹ figura
etiā est in Rachel. que cū sterilis eēt diuinit⁹ fe-
cūdata genuit ben yamin an cuius ptu ipa mor-
tua est. Sic qn̄ mens in seipa sterilis. p gratiaꝝ
fecūdat̄. tunc ben yamin. i. fili⁹ dextre nascit̄. q̄ ē q̄-
dam cōformitas diuine silitudinis in mente ge-
nerat̄. Et tūc rachel morit̄. quia mēs a seipa defi-
ciens morit̄ mūdo ⁊ sibi ipi. ⁊ in deū trāsformat̄
Sic mortu⁹ fuit apl's cū dicit Gal. ij. Uiuo ego
iā nō ego. viuit vero in me christ⁹. De oīb⁹ his
generationib⁹ gloriat̄ mater dn̄i. d. Luc. j. Beatā
me dicēt omnes generatiōes. Igit̄ vbicunqz est
ista mater in nuptijs illuc venit iesus. Et licet li-
bent̄ ex se veniat. vult tn̄ inuitari. Unde quāq̄z
ipe dicat Prouerb. viij. Delicie mee eē cū filijs
hominū. Sponsa tn̄ in Cant. eū desiderant inui-
tat. dicēs. Ueni dilecte mi Cant. vij. Unde ⁊ hic d̄r.
q̄ vocatus est iesus et discipuli ei⁹ ad nuptias.
Ubi signant̄ aduerte. q̄ ie⁹ nō venit ad nuptias
sine discipulis. Per discipulos sequētes iesum
v̄tutes cōcomitātes ꝑnā diuinā in mente intel-
ligere possumus. Que sūt charitas gaudium.
pax. patiētia. lōganimitas. bonitas. benignitas
mansuetudo. fides. modestia. cōtinētia ⁊ castitas
Que adaptari p̄nt singula singulis aplis. Et di-
cunt̄ ille v̄tutes fruct⁹ spūs. q̄ sunt delectatiōes
cōsequētes opa ꝑfectiōis nec dicūt nouos habi-
tus sz stat⁹ cōsolationū qb⁹ ɔsolat̄ mēs ꝑ ꝑnā
diuinā. Qr sic dic̄ Bern. sup Cant. ser. lviij. Sic
ē aduēt⁹ spōsi. Bn̄dictiōes ⁊ diuine salutis cuꝫ
eo ⁊ vniuersa que de ipō sūt affluunt delicijs re-
dūdantia certe iocūdis ⁊ salutarib⁹ sacramētis
hi sūt discipuli comitantes iesū.

Subsermo tertius.

CXVII

Deficiente vino A Hic
[D] plamo videndum qualiter nu-
ptie pagant̄. Et q̄dē in istis nuptijs

aqua cōuertit in vinū. Est autē triplex aqua cui
corrñdet triplex vinū. Est enī aqua tribulati
onis. Un̄ ps. Nō me demergat tēpestas aque.
id ē. nō me cōuincat cōgeries tribulatiōis. Hec
aqua in istis nuptiis cōuertit in vinum leticie ꝛ
exultatiōis. ps. Uinū letificat cor hoīs. Nāʒ in
istis nuptiis nihil tribulatiōis eē poterit. Nō
enī habet amaritudinē cōuictꝰ eiꝰ. sed leticiam
ꝛ gaudiū. Et hoc nō minꝰ miraculū ē ꝙ tristicia
cōuertat in leticiā. q̄ʒ ꝙ aqua cōuertit in vinum
Itē est aqua carnalis voluptatis. Un̄ Iob.
iiij. Ois qui biberit ex aqua hac. sitiet iterūʒ. Nā
quāto plus voluptas carnalis exercet. tāto am
plius desiderat. Hec aqua cōuertit in vinū con
pūctionis ꝛ vē dilectiōis. Unde ps. potasti nos
vino cōpūctiōis. Et Cant. viij. dabo tibi pocu
lum ex vino cōdito. id est. dabo tibi cōpūctionē
ex amore vero. Itē est aqua terrene flexibili
tatis. Unde ps. Qui fūdauit terraʒ sup aquas.
Quia vita terrena fūdata est sup instabilitateʒ
pñtis miserie. Hec cōuertit in vinū inīne suaui
tatis. quod vinū ppinat aīe in gustu diuine dul
cedinis et in ꝑgustatiōe eterne felicitatis. sʒ hoc
nō nisi in iubilo ꝛ in raptu. De hoc vino bibit af
fluens sponsa Cant. ij. cū ait. Introduxit me rex
in cellā vinariā. Ubi p cellā vinariam intelligit
delectatio affluens inebriās mentē in iubilo ꝛ in
raptu. Hoc vino iebriatꝰ fuit petrꝰ q̄ ex sola cor
porali claritate christi sibi ōn̄sa in trāsfiguratio
ne. tanta suauitate repletus fuit ꝙ dixit. Domi
ne bonū est nos hic eē. Mat. xvij. Mar. ix. ꝛ Lu.
ix. Nesciēs qd diceret admodū ebrij. De hoc vi
no bibit aplūs cum eēt in raptu. nesciens an in
corpe vel extra corpus aīa sua tunc eēt. De quo
ij. Cor. xij. De hoc etiā vino gustauerat ps. cuʒ
dixit. Quā magna mltitudo dulcedinis tue do
mine ꝛc. Sic et Augꝰ de hoc vino gustauerat.
x. ꝯfes. cū diceret. Aliqñ intromittis me introrsꝰ
ad nescio quā dulcedinē. q̄ si pficiat in me nescio
qd erit ꝙ vita ista nō erit. De quo vino nos ine
briare dignetur

Expositio euāgelij dominice secūde pꝰ
octauam epiphanie. CXVIII.

Cum descendisset iesus de monte. secute sunt
eū turbe mlte. Et ecce lepro
sus veniēs adorabat euʒ di
cens. Domine si vis potes me mūda
re. Et extendens iesus manū tetigt eū
dicens. Uolo. Mūdare. Et confestim
mūdata est lepra eius. Et ait illi iesus.
Uide nemini dixeris. sed vade osten de
te sacerdoti et offer munus tuūʒ quod
precepit moyses in testimonium illis.

A. Boni magistri est doctrinam suam fa
ctis cōpbare. Hinc est ꝙ saluator noster cuʒ cō
sūmasset sermonem suū in monte oibꝰ ꝑceptis
qbus christiana vita formaī ad pfectum vt dic
Augꝰ. mox descēdit ad opationem signoꝝ. vt p
virtutum miracula sermo firmaret vt dicit Hie
ro. Unde duo miracula in pñti euāgelio narrā
tur a dn̄o facta. videlicet lepsi mūdatio ꝛ palit
ici curatio. Et sm hoc pñs euāgeliū habet duas
ptes pncipales. scd̄a ps incipit ibi [Cū aūt itro
isset caphar naū] Circa pmum tangunt quīqʒ.

Primo ponit christi de monte descēsio. Iste
mons sm Hiero. erat mons thabor in quo dn̄s
sermonē fecerat. Subiūgit aūt turbe sequela. q̄a
[secute sūt eū turbe multe] Multe enī turbe ve
nerant pꝰ iesum descensū eius pstolantes quē i
montē neqq̄ʒ ascendere poterāt. sed secute sunt
eum descendētē vt dicit Orig. Quidā ppter ca
ritatē. pleriqʒ ppter doctrinā. nōnulli ppter ad
ministrationē et curationem. Secūdo pont
tur lepsi accessus ꝛ adoratio [Et ecce lepsus ve
niens adorabat eū] Iste lepsus fuit de his qui
prestolabantur christi descensum de monte. nec
erat quicūqʒ leprosus. sed vt ait Lucas. erat vir
plenus lepra. Et nota sm Chrysostomum ꝙ
iste nō simpliciter petebat curationem tanquā
ab artifice medico homine. sed adorabat euʒ q̄si
deum. Notandum etiam ꝙ cum lepra sit infir
mitas incurabilis sm naturam. Iste tamen lep
sus venit ad talem medicum qui euʒ medicina
supernaturali curaret. Item notandū ꝙ cū ora
tio sit expressio desiderij ad deum. Istud tamen
desiderium aliquando corporalibus signis de
monstratur. sicut genuflexionibus. pstrationi
bus et alijs multis modis. Unde iste leprosus
desiderium suum expssit cum deuota reuerētia
quia adorauit. Item cum humili genuflexione
quia adorauit genuflexo vt dic̄ Marcꝰ Mar. j.
Et venit ad eum leprosus depcans euʒ. et genu
flexo dixit. si vis potes me mundare. Item cum
timida verecundia quia pcidit in faciem vt dic̄
Lucas v. capi. B. Tertio ponit eius oratō
[Domine si vis potes me mundare] Quasi di
ceret sm Orige. Uoluntas tua opus est ꝛ ope
ra tue voluntati obediunt. Dubitaret aūt ali
quis vnde iste leprosus habebat fidem ꝙ eum
dn̄s curare posset. dicebat enim [Si vis potes]
Dicendum ꝙ licet iste leprosus non fuerit in mō
te cum domino. audierat tamē famaʒ doctrine
eius. qua audita credidit ꝙ tāta sapiētia absqʒ
omnipotētia esse nō posset. Unde multū cōmē

danda est fides istius leprosi. quia nullo adhuc facto miraculo ex sola fama doctrine credidit. Et ut dicit Magister in historijs. Mūdatio leprosi fuit primū miraculū qd dñs operatus est ex quo apte predicare cepit. Et adverte quod fidelit et succincte iste leprosus formauit petitionē suā opus sue mūdationis a tota trinitate postulando. Nā in eo quod dicit [dñe] personā filij tāgit. In eo vero qd addit [si vis] personā spūssancti innuit. Quod vero addit [potes] personā patris designat. Et sicut dicit Chryso. Nō dixit Si rogaueris deum sed si vis potes. Neqz dixit dñe munda. sed ei totū cōcedit et dñm eū facit et potestatē vniuersorū ei attribuit. ¶ Notādū etiam sm Chryso. quod iste leprosus dño tanqz spūali medico spūalē offerebat mercedē. Nā sicut medici pecunijs. ita deus oratione placabilis. nil enim dignius offerimus quam orationē fidelē. Itē notādū sm Chryso. Quod in hoc quod dicit [si vis] non dubitat christi voluntatē ad oē opus bonū paratā. sed quia nō oībus expedit corporalis integritas. nesciebat vtrū expediret ei curatio illa. Dicit ergo [si vis] Ac si dicat Credo quod quod bonū ē vis. Ignoro aūt si est mihi qd desidero bonū. C. Quarto ponit miraculi opatio [Et extēdēs iesus manū] Manū inquaz illā q fabricauit celos. quā extēdit largiter et misericordit [tetigit eū] vt tactu sue mūdissime carnis maculā lepre abstergeret. Et vt dicit Theophil. christi sacra caro ē purgatiua et vitā tribuens sicut exīs vbi dei caro. ¶ Sed videt fecisse dñs ɔtra legem qua phibeī tangi lepra Leui. xiij. Et dicēdū sm Chryso. Quod iō lex precepit nō tangere leprā. quia nō potuit facere vt lepra nō sordidaret tāgentē. sed dñs nō sordidat ē. sed sordes mūdauit tangēdo. In quo ondit se dñm eē legis. De inde adijcit vbum dñi [Volo. Mūdare] Leprosus dixit cōditionalit [Si vis] Sed dñs rndit indicatiue [Volo] Itē leprosus dixerat [potes] sed dñs impat. d. [Mūdare] Ūn sm Hiero. nō est cōiūctum legendum [Volo mundare] quia sic qd est mūdare stet infinitiue. sed est legēdū separatī vt primo dicat [Volo] Deinde subiūgat [Mūdare] impatiue ¶ Deinde exprimit leprosi mūdatio [Et cōfestim mūdata ē lepra eius] Et vt dicit Mag. Iste nō distulit ɔfessionē. nō eni tardauit credere. iō dñs nō distulit mūdationē. Et nota sm Chryso. quia sta dictio cōfestim, proferī tardius quā opus sanatiōis fuerit factū. · D · Quinto ponit mādati sanato impositio [Et ait illi ies.] Triplex aūt mādatū ei imposuit. Nō quidez ei mādauit vt ei afferret pecuniā vel quelibet alia dona more medicorū. vel quod ipm glorificaret corā hoibus more phariseorū. Sed primū dedit sibi mandatū vt occultaret miraculū. vñ dicit [Vide nemini dixeris] Quare aūt hoc ei precepat quinqz sūt cause. Prima sm Chryso. et Ambro. vt daret nobis exēplū q de nostris opationibus ostētationē et gloriā nō queramus. Secunda quia vt dicit Chryso. Nō dū erat tēps christi opa predicari. qd cōmittēdū erat aplis. Tertia sm Ambro. quia meliores sūt q fide spontanea credūt quā spatis beneficijs. Quarta sm Hiero. et cirillū. quia nō erat opus vbo predicare qd euidētia opis demōstrabat. Quinta cā potuit eē. quia patus expectādū erat iudiciū sacerdotū. ad quos sz legē ptinebat iudicare de lepra. vt sequit. Scdm preceptū fuit [Vade ostēde te sacerdoti] Notād āt quod misit eū ad sacerdotes quinqz ex causis. Prima sm Hiero propter humilitatez vt sacerdotibus deferre videret. Scda sm eundē vt sacerdotes vidētes mūdatū leprosū si crederēt saluatori saluarentur. si nō crederēt inexcusabiles eēnt. Tertia sm eundē Hiero. et Chrysosto. ne legem infringere videret. qd ī eo sepissime crimiabant. Quarta sm Orige. vt cognoscāt. quia nō per legis cōsuetudinem sed per gratie opationē mūdatus ē. Quinta quia licet eēt mūdatus. non tñ reputabat mūdus nec admittebaī ad cohabitationem aliorū. nisi sacerdotū iudicio. Tertiū preceptum ei factū fuit [et offer munus tuū qd precepit moyses in testimoniū illis] Nota quod mundatus a lepra bis offerebat. Primo anteqz castra ingrederet offerebat duos viuos passeres cum ligno cedrino. et postea die octauo offerebat duos agnos si erat diues vel vnum agnum si pauper. De quo ritu et modo oblatiōis quere Leui. xiiij. Et hoc erat munus qd iussit dñs istū mūdatum offerre. Et quod addit [in testimonium illis] i. in attestatiōe facti mei. et in accusationem eorūz sm Chryso. quos dñs puidit ex miraculo nihil pfecturos. sed in sua malicia mansuros. Unde munera illa fuerunt in testimoniū incredulitatis eorum. Quia dū mea receperūt. sanationez leprosi approbabāt. et tñ in christuz credere nolebant. Vel iō dicit [In testimoniū illis] sz Chrysosto. vt si postmodū eum expellere vellent. diceret eis. Munera quasi a mundato accepistis et quō me quasi leprosum expellitis.

¶ Secunda pars euāgelij. CXIX.

Cum āt introisset capharnaū. accessit ad eum cēturio. rogās eū et dicens Domine puer meus iacet in domo paraliticus et male torquetur. Et ait illi iesus. Ego veniam et curabo eum. Et respondens centurio ait illi. Domie nō

sū dignus vt intres sub tectū meū sz tātum dic verbo et sanabitur puer meus Nam et ego hō sum sub ptāte cōstitutus habens sub me milites. et dico huic vade et vadit. et alio veni et venit, et seruo meo fac hoc et facit. . A. Secūda ps euāgelij de palitici curatione. Et diuidit in duas ptes. Quia pmo describit centurionis fidelis postulatio. Scd'o subijcit ei⁹ fidei cōmēdatio. Ibi [Audiēs aūt ies⁹ mirat⁹ est] ¶ Circa pmū quattuor facit. Primo ponit centurionis access⁹ [Cū aūt introisset capharnaū] Est aūt capharnaū nobilior ciuitas galilee. Vn̄ etiaz capharnaū interptat villa pinguedinis vel ager cōsolatiōis [Accessit ad eū centurio] Centurio dicit q̄ centū pest militib⁹. Et erat iste centurio gentilis. Jaz enī iudea gens habebat milites romani imperij vt dicit Aug⁹. ¶ Notādū q̄ ille centurio psonaliter non accessit ad dn̄m sz vt dr̄ Luc. vij. Audiēs de iesu tāta miracula cū haberet seruū carissimū pximū morti. misit seniores iudeoꝝ ad christū qui rogarent p sanitate serui Nō enī accessit psonaliter. quia nō reputauit se dignū p̄ntia christi. Cū aūt christus iret cū seniori bus ad domū eius. Ille hoc audiens misit ad eū amicos vt nō declinaret ad suū hospicium. q2 nō erat dign⁹ eū recipe. sed tātū imparet verbo ꝛ sanaret puer eius. Vn̄ orit q̄stio cur Mathe⁹ dicat eū accessisse ad christū. cū tn̄ Lu. dicat eū misisse seniores. Et iō dixerūt q̄dā nō eundez fuisse cēturionem de quo loquunt Mat. ꝛ Luc. Sed sm Chriso. hoc nō est verū. Idē enī est de q̄ vterqz loquit. Diuersitas aūt ista q̄ apparet inter euāgelistas triplicit tollit. Primo quidem sm Chryso. Quia centurio iste psonaliter accedere volebat ad christū. sz iudei q̄si blandiētes illi dixerūt q2 nō expediebat q2 ipse laboraret. sed q2 ipsi irēt ꝛ christū adducerēt. Et sic Mathe⁹ cōsiderata volūtate centurionis dixit q2 accessit ad iesum. Secūdo vt dicit Aug⁹. quoniā ea que aliquis p alios facit ipse facere dicit. Et q̄ ergo seniores iudeoꝝ noīe centurionis accesserūt ad dominū z et ipse centurio dicit accessisse. Tertio sm eundem Aug. Mathe⁹ voluit cōmendare centurionis fidē. Quia enī fide acceditur ad deū. magis accessit cēturio ad christū q̄ magis credidit. q̄z seniores missi qui nō crediderūt . B. Secūdo ponit centurionis petitio [Rogās euz et dicens dn̄e] qui oīm dn̄aris [puer meus] id est seru⁹ [iacet in domo] nō q̄dē in hospitali vl' platea queadmodū faciunt mali dn̄i q̄ seruos eijciunt cū ceperunt infirmari [paraliticus] Est autez paralisis tremor ꝛ dissolutio mēbroꝝ [Et male torquet] [Ecce dolorās affligo] Et sicut dicit Raba. Dia ista cū dolore expssit ꝛ iacentē ꝛ paraliticū vl' male detentū. iō vt sue animi angustias demōstraret ꝛ dominū cōmoueret. Sic debent omnes cōdolere seruis ꝛ eoꝝ curam habere. ¶ Et attende q2 solam infirmitatē expōit. Sciebat enī sm Chryso. quia christ⁹ potēs fuit ad faciendū. sapiēs ad intelligendū et misericors ad exaudiendum. iō infirmitatē tātū exponit. Remedium aūt sanitatis in ptāte misericordie sue dimisit. ¶ Tertio ponit christi benigna r̄nsio [Et ait illi] sz centurioni cū loq̄bat christ⁹ licet absens efficacius enī loquebat cordi ei⁹ q̄z aīabus seniorum p̄sentiū [Ego veniā psonalit] Nō mittaz petrū vel andream. [Et curabo eum] misericorditer. ¶ Et nota sm Chryso. q2 nunq̄z fecit dn̄s quod hic fecit. Ubiqz enī sequit volūtatē postulantium. hic aūt p̄silit. ꝛ nō soluz curare pmittit sed ꝛ ire ad domū. Et hoc quidē pp̄ duo. Primo ne despectū videret habere cōdicionē huiuz Nam ꝛ ipse cū esset dn̄s oīm. p nobis factus est seru⁹. Item q2 virtutes centurionis. s. fides humilitas. caritas ꝛ prudentia hoc merebant. vt etiaz christus intraret domū suam. . C. Quarto ponit centuriōis deuota respon sio. q̄ fuit humilis. reuerēs. fidelis. et prudēs Humilis quidez Quia non respondit p seipm christo. q2 vt dicit Lu. Nō reputabat se dignū loq̄ christo sz vt ibidem dicit. Audiēs ipe q2 christ⁹ ad domū ei⁹ accederet misit ad eum amicos. d. v̄ba sb̄sequētia Reuerēs etiā fuit r̄nsio. Ait enī [dn̄e] cui omnioda reuerētia est exhibēda [nō sum dignus vt intres sub tectū meum] Ecce quāta reuerētia. q̄nta humilitas Et nota q2 indignū se reputabat p̄sentia christi forte ppter cōsciētiaz gētilis vite. vel quia in domo habebat idola. aut certe considerata maiestate diuinitatis christi. nullā creaturam estimat dignā suscipe. Fidelis etiam fuit eius respōsio. Vn̄ de s̄bdit [Sed tātū dic v̄bo.] sz illo quo de nihilo cūcta pduxit in eē [Et sanabit puer meus] Ecce quāta fides. Sciebat enī centurio vt dicit Chryso. q2 angeli christo inuisibiliter assistūt. qui ad impiū eius virtutes ꝛ miracula opant. Et iste est ordo angeloꝝ q̄ virtutes appellant. Et si angeli cessent. tn̄ infirmitates pceptis eius viua ab⁹ expellunt. Fuit etiam prudens eius responsio. Cuius prudentia sm Hiero. apparet in hoc. q2 vltra copis regimē latentez vidit diuinitatē. Et nota q2 illud v̄bū cēturionis [Dn̄e nō sū dignus ꝛc.] tante fuit efficacie. q2 sm Augustinū dignū se p̄stitit. q2 nō tantū ipsi⁹ hospicium intraret. sed vt in corde eius christus habitaret. Et quia ad recipiēdū corpus christi

in sacramēto eukaristie null⁹ est dignus. sō fm Aug. Fideles cū ad mensā christi accedūt. vbis centurionis edocti. dicūt eadē vba. Dñe nō sū dign⁹ ꝛc. vt videlicet virtute istoꝝ verboꝝ digni efficiant. Q̄ꝫ enī prudēs fuerit centurionis rn̄sio, ostēdit ꝑ hoc. quia fidem suam quā expssit. d. tantū dic verbo, prudenti argumentatiōe cōfirmat. d. Nā ꝛ ego homo sū sub ptāte, alteri⁹ puta tribuni vel ipatoris, cōstitut⁹, et nō, hn̄s sub me milites. Ita q ego alteri subiicior. et alii subiciunt mihi. non obstāte mī q alteri subiiciar. Si dico huic, mihi subiecto, vade ꝛ vadit ꝛ alio veni ꝛ venit ꝛ suo meo fac hoc ꝛ facit. Tūc supplēdū est fm glo. Ita q tu dñe potes sine corporali pñia dicere infirmitati. vt vadat et recedat. ꝛ dicere sanitati vt veniat ꝛ veniet. Uel etiā seruientib⁹ tibi angelis potes dicere vt hec miracula faciāt ꝛ faciēt. ¶ Et nota q ista argumētatio duobus modis formari pōt. Uno mō fm beatū Aug. vt arguat ꝑ locum a minori sic. Si ego sub ptāte constitutus nihilomin⁹ ptātē habeo iubēdi. quāto magis tu potes cui seruiunt om̄s ptātes. Alio mō fm Chryso. vt sit argumētatio a simili. Quasi dicat. Sicut ego sū sub potestate ꝛ nihilomin⁹ habeo ptātē iubēdi aliis q sub me sūt. sic ꝛ tu quāuis sis sub ptāte patris inquātū homo. habes in ptātem iubendi angelis. Ita q inter se et christū nō cōparatiōis drām fecit sed ronē similitudinis introduxit vt dicit Chryso.

.B. ¶ Moraliter p istū lepsum signat pctōr. Sicut enī lepra reddit hoīez aliis abominabilez. sic peccatū ꝑ aīa abominabilis est deo ꝛ angelis. Un̄ ps. loquēs de pctōribus. Corrupti sūt. inqt ꝛ abominabiles facti sūt in iniqtatib⁹ suis. Exemplū in vitas patrū de heremita sepeliente quādā iuuenē mortuū de mādato angeli assistētis sibi. Heremita aūt fortiter obturauit nares ppter fetorem cadaueris ꝛ nō angelus. Accidit aūt q iuuenis quidā pulcerrim⁹ ꝛ iocundus ꝛ vestimētis pulcris ornat⁹ ibidē trāsitū faceret. Et tūc angel⁹ fortiter obturauit nares. donec ille iuuenis longe recessisset. Interrogante aūt heremita ab angelo. quare sibi obstrueret nares transeunte iuuene et nō ad fetorē cadaueris. Quia ego inquit angelus fetorē hunc corpalem non sentio. sed anima illius iuuenis ita abominabilis est ꝛ feda. q fetorem eius sustinere nō potui. ¶ Item lepra est cōtagiosa ꝛ piculosum est eis cōmorari. Ita peccatores cōtagiosi sūt et inficiunt alios ad peccādū et iō piculosū est cū eis conuersari. Prouerb. i. Fili mi ne ambules cuꝫ eis. Prohibe pedem tuū a semitis eorum. pedes enim illorū ad malum currūt. ¶ Item lepsi locant extra alios homies. Et certe peccator positus ē extra gratiam dei ꝛ extra cōmunionem fidelium. Omnis enim peccās mortaliter ē extra cōmunionem ecclesie vt. xi. q. i. Illi.

¶ Alia pars secunde partis euāgelii. CXX.

Audiens autem iesus miratus est. et sequētib⁹ se dixit. Amē dico vobis. nō inueni tantam fidem in israel. Dico āt vobis. q multi ab oriente et occidente venient et recūbent cum abraam et isaac et iacob in regno celoꝝ. Filii āt regni eiicientur in tenebras exteriores Ibi erit fletus et stridor dentiuꝫ. Et dixit iesus centurioni. Uade et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora. .A. Hic subiicit fidei centurionis cōmendatio. Et habet qnqꝫ pticulas. ¶ Primo ponit christi āmiratio, Audiēs aūt iesus miratus est, Ubi dicit Aug. Attēde quātū sit ꝛ quale qd deus vnigenitus mirat. aurꝫ diuitie regnā principatus in cōspectu eius sūt tanqꝫ vmbra vel flos decidēs. Nihil ergo hoꝝ in cōspectu ei⁹ est mirabile quasi magnū vel pciosum. sed tantuꝫ fides. hāc mirat honorificat ꝛ acceptabilē sibi estimat. ¶ Sed queritur Cū enī admiratio ꝑsurgat ex noui effectus cognitiōe cui⁹ causa ignorat. quō christ⁹ potuit admirari cui nota om̄ia fuerūt etiā anqꝫ fierent. Unde causa fidei istius eum non latebat. Dicendū fm beatū Aug. q hoc qd miratus est dn̄s nobis mirandū esse signat. Fides enim ipsa admiranda erat ꝛ iō christ⁹ ad modū mirantis se habuit vt nos instrueret vt fidem hāc admiremur. ¶ Deinde fides isti⁹ cōmendat in cōpatiōe ad alios. Unde subdit, Et sequentibus se dixit. Amen dico vobis nō inueni tantā fidem in israel, Ecce quanta laus fidei isti⁹ que sic oībus anteferť. ¶ Unde orit q̄stio. Si fides isti⁹ maior fuerit fide patriarcharū et ꝓphetaꝝ aut fide aploꝝ et beate virginis. Dicēdū fm Hiero. Q ꝫ verbū christi hoc intelligēdū est de p̄ntib⁹. nō de oībus retro patriarchis ꝛ ꝓphetis qui fuerunt fidei nostre principiuꝫ. nec in de omnibus p̄sentibus sed excludunt illi qbus loquebatur vt apostoli. Uel fm Chryso. Si volumus fidem hui⁹ preferre fidei aploꝝ sic intelligendū est fm q vnūqdqꝫ bonū hoīs fm qualitatem psone illius laudat. Rusticū enīꝫ aliqd sapiēter dicere magnū est. qd de pho nō est mirum. Sic hic. Nō enī erat eq̄le iudeū credere ꝛ gētilē. Uel fm eūdem Chryso. itelligēdū ē quātuꝫ

ad origines credēdi. Quia alij pluribus signis vi
sis crediderūt. Iste vero nullo miraculo viso. sȝ
tantū audito credidit. . B. Secūdo ponit
gentiū futura saluatio. Quia eni in hoc centuri
one tanta erat fides. christus ex hoc futurā genti
um fidē pdicit. Dico aūt vobis ꝙ multi. non
oēs. quia nō omnes obediūt euāgelio. ab oriē
te ꝛ occidēte. i. ex omi pte mūdi venient. ad
fidem ꝛ vnitatem ecclesie. ¶ Tertio ponit fidei
pmiatio. Et recūbent. id est requiescent ꝛ epu
labunt. cū abraam isaac et iacob. quorū fidem
imitati sunt. in regno celorū. vbi lux et gloria ꝛ
longeuitas vite eterne. ¶ Et attende ꝙ fidelius
pmium hic tripliciter cōmendat. Primo a spi
ritualitate epulatiōe cū dicit. Recūbent. Epule
aūt ille nō carnales sūt sȝ spūales. quas nec ocu
lus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hoīs ascen
dit. que pparauit deus diligentibus se. Itē cōmen
dat a dignitate consortij quia. abraam isaac et
iacob. qui sūt patriarche pcipui. Item cōmen
dat a visione dei cū dicit. in regno celorū. vbi
est visio dei ꝛ abundantia ois boni. ¶ Quarto
ponit pene infideliū cōminatio. Filij aūt regni.
Vbi pdicit triplicem penā infidelium. Una est
carentia diuine visionis. Vn̄ dicit. Filij autem
regni. id est iudei sm̄ Hieronymū in quibus deus aū
regnauit. eicient in tenebras exteriores. Que
dam sūt tenebre interiores. sicut ignorantia vel p
uatio fidei. Ille dicunt tenebre exteriores. i. pe
ne infernales. Illa eni est terra tenebrosa ꝛ opta
mortis caligine. terra miserie ꝛ tenebrarum. vbi
vmbra mortis ꝛ nullus ordo. sed sempiternus hor
ror inhabitat Job. x. Ideo aūt infideles in istas
tenebras exteriores eiciunt q̄ nō repulerunt a
se interiores tenebras. Alia ē pena sensus. quia
ibi erit fletus. Quia sicut dicit Haymo lacri
mabūt oculi vehementia ardore ꝛ fumo ignis i
ferni. In q̄ calorem intolerabilē ꝛ frigus horrēdū
sustinebūt. sm̄ illud Job. xxiiij. Trāsibūt ab aq̄s
niuium ad calorem nimium. Tertia pena est re
morsus cōscie. qd̄ notat cū dicit. Et stridor den
tium. Quia vt dicit Rabanus. Stridor dentiū
pdit indignātis affectuȝ eo ꝙ sero peniteat sero
sibi irascat. ꝙ tam pertinaci improbitate deliq̄t. Cō
sciētia ergo ppria quasi vermis stimulat ꝛ pun
git damnatos. Unde ex indignatiōe dicunt stri
dere dentibus. Iuxta illud ps. cxi. Peccator vi
debit ꝛ irascet dentibus suis fremet et tabescet.
¶ Quinto ponit petitiōis centurionis exaudi
tio. Et dixit iesus centurioni. Vade. pficiēdo
de virtute in virtutē. ꝛ sic credidisti. solo verbo
absqȝ corpali pntia. ꝙ possū sanare puerū tuū.
fiat tibi. id est fiat tua grā. Et sanatus est pu
er. pfecte. ex illa hora. qua christus ptulit hoc ver
buȝ fiat. Quo etiam verbo oīa creata sūt Gen. j.
Fiat lux. ¶ Considera sm̄ Raba. quātuȝ valeat
vnicuiqȝ fides ppria. qn̄ tātū valuit huic puero
fides aliena. . C. Moraliter p istum puerū
centuriōis significat pctōr. ppter quattuor ma
la que incurrit peccator que designant quattu
or pdicatōibus que in isto puero hic describunt.
¶ Primū malū peccatoris est seruitus peccati.
id est. priuas ad peccādū. Unde dicit de puero
isto ꝙ erat seruus. Qui eni facit peccatū seruus est
peccati Joh. viij. Peccatū aūt cum homini do
minat facit eū prōu ad peccandū vt ex vno pctō
ad aliud tēdat vt dicit Greg. Peccatū etiā vlte
rius deducit ad aliā seruitutē scȝ diaboli Hiere.
vij. Seruire te faciā inimicis tuis. id est. demo
nibus. ¶ Secūdū malū est impotētia ad bene
opandū qd̄ signat p iacentem. Vn̄ dicit iste pu
er iacere in domo. Iacētes enim nihil opant vel
opari pnt. Iacet aūt pctōr quia nullū pōt opa
ri bonū meritoriū. Nā aliqn̄ iacet in igne iracū
die. aliqn̄ in luto luxurie. aliqn̄ in spinis auari
cie. Ecce qualem sibi fabricāt miseri peccatores
lectū. Sed certe hora ē nos iā de somno surgere
Ro. xiij. Et vt ibi dicit. Abijciamus ergo opa te
nebrarū ꝛc. ibi vide. ¶ Tertiū maluȝ peccatoris
est timor et tremor. semp eni est pctōr in timore
Pauebit eni ad sonitū folij. Quod p paralisim d
signat. Ex qua fit dissolutio et tremor mēbrorū
Et ecce quō in ptinuo tremore est peccator. Si
dicit sibi ꝙ det elemosinā aut male ablata resti
tuat. timet ne sibi deficiat. Si dicat vt ieiunet ti
met ne esuriat. Si dicit ꝙ confiteat peccata sua.
timet de verecūdia. Si dicat ꝙ faciat pniāȝ et sa
tisfactionem de peccatis timet de afflictione et i
cōmodo corporis. Ecce quō iste paliticus tremit.
Sed de illis dicit in ps. Trepidauerunt timore
vbi non erat timor. ¶ Quartū maluȝ pctōris
est afflictio spūs. Quod signat p hoc qd̄ de isto
puero dicit. q̄. male torquet. Et reuera oīs pec
cator male torquet in seipso dicēte Aug. in pri
mo cōfes. Iussisti dn̄e ꝛ ita est vt pena sibi ipsi sit
omnis inordinatus animus. Et hoc ppter vermē
cōsciē qui semp pungit et rodit. Vn̄ Sap. xvij.
Semp psumit seua pturbata cōscia. Ex alio eti
am torquet male pctōr. duȝ anxius est quō acq̄
rat honores. diuitias mundi. oblectamenta cor
poris. Item male torquet qn̄ cōsiderat turpitu
dinem viciorum in quibus iacet et penas īferna
les quibus eternaliter subiacebit. Nec tn̄ miser
resilit p penitentiam. .-

¶ Sermo de eadē dominica. CXXI

CUm introisset ies⁹ capharnaũ. accessit ad eũ cẽturio. Math. viij. ¶. Sic dicebat Aug⁹ sup Johem. De⁹ venit ad nos dũ venim⁹ ad eũ. Hec nempe ẽ felix ꝛ salutifera reciprocatio inter deũ ꝛ nos. q᷑ si venimus ad eũ ipse venit ad nos. ꝛ ecõuerso dũ deus venit ad nos. debem⁹ nos ad eũ accedere Et hanc vicissitudinẽ amoris mutuo sibi deferunt spõsus ꝛ spõsa in Can. se mutuo inuitãtes. Ait enĩ spõsa Can. v. Ueniat dilect⁹ me⁹ in ortũ suum. Et mox versa vice spõsus ad spõsam subiũgit. Ueni in ortũ meũ soror mea spõsa. Ortus q̃dem iste in quẽ se mutuo inuitãt est mẽs fructificatiua ṽtutũ. q̃ etiã intelligit̃ p capharnaũ. qḋ interp̃tat̃ ager pinguedinis. Qḋ ergo dicit̃ i auctoritate ꝓposita. Cũ introisset iesus capharnaũ accessit ad eũ centurio. In eo sensu capiẽdũ est acsi diceret. Cũ deus intrat in aiam. accedit ipsa aia ad deũ. In quib⁹ q̃ de ṽbis tria implicãtur. Primũ est dei ad aiam dignatio gratiosa. Secundũ est aie ad deũ accessio amorosa. Tertiũ ẽ talis aime cõdicio generosa. Primũ innuit̃ q᷑ iesus introiuit capharnaũ. p qḋ mẽs fructificatiua ṽtutũ figurat̃. Secundũ intelligit̃ in eo q᷑ dicit̃. accessit ad eũ. In q̃ accessus sp̃ualis anime fidelis ad deũ signat̃. Tertiũ oñdit̃ in nomiẽ centurionis p quẽ nobilis aia designat̃. ¶ Circa p̄mũ est sciendũ q᷑ aia in quã de⁹ introire dignatur. debet esse bñ disposita q̃ ad tria. Debet enĩ esse fecũda ṽtuali fructificatiõe. Jocũda spũali ꝯsolatiõe. Unita virtutũ internali recollectione ¶ Primo dico q᷑ debet esse fecũda ṽtuali fructificatiõe. De⁹ enĩ nusq̃ʒ vult esse nisi in loco fructifero. Nec mirũ. q᷑ nec se in semetipso cõtinere potuit sine fructificatiõe. Tanta est enĩ diuine bonitatis fecũditas q᷑ nõ pmisit eũ esse sine germine vt dicit Dionysi⁹. Germiauit enĩ diuina natura tã ab intra generãdo filiũ q̃ʒ ab extra creãdo creaturas. Uñ ꝛ hãc naturã omnib⁹ rebus creatis idedit. q᷑ ex ꝓprietate diuini boni eã indut debeãt germiare. Omnibet enĩ bonũ ex natura est sui diffusiuũ. Uñ in p̄ma rerũ creatione singulis creaturis p̄cepit vt germinarẽt Geñ. j. Germinet inq̃t terra herbã virentẽ. Et iterum. Producat terra aiam viuentẽ Cũctisq̃ʒ animãtibus p̄cepit dicẽs. Crescite ꝛ mltiplicamini. Uñ etiã sterilitas in lege maledicta fuit Et si h̃ in corporalib⁹. multo magis in sp̃ualib⁹. in qb⁹ fecũditas tãto magis cõmendat̃. q̃nto aia nobilior est corpe. Igit̃ de⁹ in nulla aia infructuosa vult recipi. quia nec in seipso sine germine se potuit cõtinere. Uñ dicit sapiẽtia increata Eccl. xxiiij. Ego sicut vitis fructificaui suauitatẽ odoris ꝛ flores mei fruct⁹ honoris ꝛ honestatis. In cu⁹ etiã signũ deus cõcipi voluit in nazareth. qḋ interp̃tatur flos. ꝛ nasci in bethleẽ. qḋ interp̃tat̃ domus panis. ꝛ sepeliri in orto. q̃ oĩa fructuositatẽ im̃portãt Uñ de mẽbris fructuosis dicit sapiẽtia increata Prouerb. viij. Delicie mee esse cũ filijs hominũ. nõ dicit cũ hominib⁹. s; cũ filijs hoĩuʒ. ad designandũ ꝓpagationẽ ṽtuosam ¶ Et si q̃ratur. quare de⁹ delectet̃ esse in mẽb⁹ ṽtuosis. potest dici q᷑ hui⁹ rõ est. q: fecũditas ṽtualis est quedã formalis impressio diuine assimulatiõis Jacobi. j. Omne datũ optimũ ꝛ oẽ donũ pfectũ desursum ẽ descendẽs a patre luminũ Unde lumen ṽtutis est q̃dã fruct⁹ descendẽs a patre luminũ. Propter qḋ apl's ṽtutes in nob' appellat fructũ lucis Ephe. v. Fruct⁹ aũt lucis est in omni bonitate iusticia ꝛ ṽitate Et quoniã omẽ sile diligit sibi sile. hinc est q᷑ de⁹ delectat̃ esse in mẽbus ṽtuosis. Et hec fructuositas ṽtual' innuitur i noĩe capharnaũ qḋ interp̃tat̃ ager pinguedinis. vt de qualibet tali aia dicere possit saluator illḋ Geñ. xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bñdixit de⁹. ¶. Secundo dico q᷑ debet esse iocũda sp̃uali ꝯsolatiõe. Nõ enĩ dñs habitare vult nisi in loco iocũdo. Uñ cũ ipse creasset celũ et terraʒ. ipse sibi celũ tanq̃ʒ locuʒ iocundiorẽ elegit. Psal. Celũ celi dño. terrã aũt dedit filijs hominũ ¶ Sʒ diceres. Nõne de⁹ est cũ tribulatis. Juxta illud ps. Cũ ipso sum in tribulatione. Quõ ergo dicit̃ q᷑ nõ vult esse nisi in loco iocũdo. Ad h̃ dicendũ q᷑ si tribulatos de⁹ deserere videat̃ ad tp̃s. vñ etiã ipse christ⁹ i tribulatione dicebat. deus de⁹ meus vt qḋ dereliq̃sti me. finaliter tñ quãdo venit cõsolationẽ ꝛ iocũditatẽ secũ adducit. ꝛ sic aĩam iocundã fac̃. Nõ enĩ habet amaritudinẽ ꝯuersatio ei⁹. nec tediũ cõuictus ei⁹ sed leticiã ꝛ gaudiũ. Et hoc etiã innuitur in noĩe capharnaũ Qḋ f̃m aliã interp̃tationẽ dicit̃ villa cõsolatiõis. qḋ bñ sequit̃ ad p̄mũ. quia vbicũq̃ʒ est fecũditas ṽtualis. ibi semper sequit̃ iocũditas ꝛ cõsolatio sp̃ualis. Unde de talib⁹ dicit̃ Prouerb. xij. Nõ cõtristabit iustum quicq̃d ei acciderit. qḋ ex inde est. q: semp̃ inuenit materiã gaudij i seipso ab intra. nec oportet q᷑ cõsolationẽ querat ab extra. Unde puerb. xv. de. Secura mens quasi iuge conuiuiũ. Et h̃ tum ex diuina p̄sentialitate. tũ ex virtutũ venustate. tũ ex meredi oportunitate. Quia homo ṽtuosus videt̃ in omni actu suo meret̃. Et hoc est sibi valde gaudiosum. quale gaudiuʒ nõ habẽt beati in patria. Exẽplũ de quadã deuota psona

cuī reuelatiõe dictū est a beatis. Felicissimi vos estis qui adhuc viuitis in terris ꝛ multa pmereri potestis. Quia si hōo diuerteret quanta vna die pmereri possz. mox vt a somno euigilaret tāto gaudio cor ei⁹ dilataret. pro eo q dies illa illuxisset in quo sibi viuere ꝛ ei⁹ meritū ad dei laudē augeri posset. q tota die ad omnia que facere debet ꝫ alacrior redderet. Hec ibi. Et quidē licz sancti in patria incōpabiliter maiori gaudio pfruantur de eo qd iā possidēt in pmio q̄z nos dō merito. Ipsi tñ q̄ nō sunt in statu merēdi. nō absurde oportūitatē merēdi ī nob attollūt. vtpote q̄ p h eis sociabimur in pmio tāto excellētius quanto plus habuerim⁹ de merito. In talib⁹ ergo mentibus iocūdis libēter habitat deus Vn̄ beate lucie dictū est. Matri tue fides tua subuenit ꝛc. Et seqtur. Quia iocundū deo habitaculū in tua v'ginitate pparasti. Ecōtra homīes mūdani. q̄ ī seipsis nullā materiā gaudij inueniūt. ſz potius desolationis cū defectus suos cōspiciūt. Jō gaudium ꝛ cōsolationē ab extra querūt. Sicut ille fatue v'gines que oleū p q̄ diligentia designat non habētes. foris ab alijs oleū mendicātes quesierunt. Et ad tales aīas nō intrat deus. qꝛ in maliuolā animā nō introibit sapiētia. Sapi. i. C.

¶ Tertio dico q̄ debet esse in se vnita virium internali recollectiōe. In omni enī actu forti et arduo aggrediēdo vl' sustinēdo oportet v'tutē esse vnitā. quia v'tus vnita fortior est seipsa dispersa vt dicit in de causis. Patet hoc in cōflictu militari. q̄ꝛ oportet milites eē counitos ne diuidant p hostes. Itē in policia ciuili et in quolibet regimine iconomico vel monastico. in q̄bus nūq̄z bene fit sine vnione ꝛ concordia. Et in quolibet actu pagendo quilibet expit. quia nū q̄z bene fit nisi quis in se sit vnit⁹ ꝛ recollectus. Qui enī ad vtrūq̄z festinat. neutrū bñ pagit. Et est puerbiū iuridicū. Jdē est in singulis sensib⁹ et virib⁹ anime. Unde volētes subtiliter ꝛ pspicaciter aliq̄d videre. visum cōgregāt vel manu tegēdo ocłos vel testā pforatā applicādo. vel nigrū colorē obijciendo. Similit' declarari pōt de alijs sensibus ꝛ virib⁹. Generalit' igit' veruz est q̄ in omni opere bñ pagendo practico vl' theorico. oportet hoīez esse in se vnitū ꝛ recollectū. Opus aūt maximuz ꝛ excellentissimū est in se cape deū. Oportet igit' aīam in oībus virib⁹ suis esse summe vnitā ꝛ recollectā. Et talis aīa recte celū dr. Vn̄ Aug⁹. xi cōfes. Nec inuenio q̄d libētius appellandū putē celū celi dño q̄z domū tuā ꝯtemplātem delectationē tuaz. sine vllo defectu egrediendi in aliud mente ꝯ sez purā in se cōcordissime vnitā ꝛ inecessabiliter firmatā. Et ideo dixit saluator. Regnum dei intra vos est. Qd bñ figuratū est Exodi iij. vbi legit'. Q, cū moyses minasset gregē ad interiora deserti. apparuit ei dñs in rubo. Per gregē intelligunt' vires aīme quas pellere debet ad interiora spūs. q̄ per desertuz signat'. vtpote q̄ omnia p'ter deū deseruit. etiā seipsum. Et hec dispositio aīme figurat' etiā in capharnaū que est nobilior ciuitas galilee. q̄d interp'tatur trāsmigrationi. signat ciuitatē aīme in qua est ciuiū id ē virium vnitas in trāsmigrādo a sensib⁹ ad intelligibilia a fantasmatib⁹ ab omni specie creata ad nudā cōtemplationē diuinoꝝ. Ad quā quidez transmigrationē aīa nō puenit v'tute ppria Vn̄ oportet q̄ iesus intret capharnaū p grām suam qua aīa adiuuet' vt omēs vires suas valeat trāscendere ꝛ sic ad diuina trāsmigrare. Pro h ad iutorio Aug⁹. orauit in libro de cōtemplatione dñi nostri iesu christi sic dicēs. Collige me domine a dispersione. tu mihi dñe cor tene. mentez rege. amorē dirige. animū suspēde. et in supna fluenta os siniēs te spiritus trahe. Taceant queso tumult⁹ carnaliū. cōticescant rane terrarū ꝛ aq̄rum aeris ꝛ poli taceāt somnia ꝛ imaginarie reuelationes. omis lingua. omne signū. ꝛ q̄cq̄d transeundo fit. Sileat sibi ꝛ ipsa aīma et trāseat se non cogitando se sed te deus meus. quoniam tu es reuera tota spes mea ꝛ fiducia Hec ille

¶ Subsermo de eadem dominica.

. CXXII.

Accessit ad euz centu[rio]. A. Ubi tangit' secundū scz fidelis anime ad deuz accessio amorosa. In eo q̄ dicit'. Accessit ad eū. Ubi videndū q̄bus pedib⁹ accedat ad deū. Sicut enī dicit Augustin⁹ in epła ad Macedonū. Ad deuz qui vbiq̄z p̄sens ꝛ vbiq̄z tot⁹ est. nō corpis pedibus iter itur. sed morib⁹. Mores autē nostri non ex eo q̄ quisq̄z nouit. sed ex eo q̄ diligit diiudicari solent. nec faciunt bonos vel malos mores nisi boni vel mali amores. Pedes ergo aīme sūt affectus ꝛ desideria. Unde dicit Bern. sup Cañ. sermone lxxv. Q, nō pedū passibus sed desiderijs accedit' deus. Sed notandū q̄ h⁹mōi pedes oportet eē mūdos. veloces ꝛ rectos. ¶ Primo inq̄z mundos ꝛ puros. quia nihil coinquinatū intrabit in illā scz mansionē dei Apoc. xxi. Et q̄ꝛ pedes aīme quādoq̄z tangūt terrā mediāte sensualitate. vnde puluis terren⁹ eis adheret. ideo indigent frequēti lotione ꝛ mūdatione. Et hoc dixit domin⁹ Joh. xiij. Qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet. id est. qui sine mortali peccato est. non indiget capitis lotione Ratio huius

est. quia caput mentis qd est superior portio ratio
onis in viris sanctis immediate coniungit deo
sm Aug. in libro de spū et aīa. ideo lotione nō in
diget. Nec tales indigēt lotione manuū. q2 ope
ra eorū mūda sunt ppter mundiciā capitis ea i
deū ordinātis. Sed solū indigēt lotione pedū
quia impossibile est hominē aliquādo non pec
care venialiter. et nō habere aliquā inordinatio
nem i sensualitate ppt cōtinuā cōuersationē in
terris. vnde cōtrahit aliqs puluis vel macula i
affectu. Vñ dicit Aug. Ego impossibile puto ñ
coinqnari extrema aīme et infima eius. q2 q2 qs
quo ad homīes pfect9 reputet. Ergo q̄ legitimi
sunt discipuli dñi. erga solos pedes indigent lo
tione. Hos pedes lotos inqnari timuit sponsa
Cañ. v. Laui pedes meos. glosa. i. cogitatiōes me
as. qbus aliquādo terrā tāgere solebā. quos se
cretis cōpunctiōis fletib9 ablui. vt intrare mere
rer celestē patriā. quomō ergo iterū inqnabo il
los. Vbi dic. vercell. Inqnabo eos formis et ima
ginibus tempaliū. cū etiā intellectuales opatio
nes et forme in hoc loco insup intellectuali exer
citio putent macula et offendicule. ¶ Secūdo
hmōi pedes debēt esse veloces et ad ambulādū
agiles. Vnde Dionysi9. xv. in de angelica hiera
rchia dic. Q2 pedes in scriptura signant virtutē
motiuā et acute penetrantē et velocē semp tendē
tem ad diuina. De hac pedū velocitate pphēta
gloriat in ps. Qui pfecit pedes meos tanq2 cer
uorū. Qd exponens Greg9. xxvi. moral. dicit sic.
Ceruus cū montiū iuga ascendit. queq2 aspera
obiecta saltu trāsgredit. donec ad supiora eleue
tur. nō solū currit sed et saltat. Ita enī electorū
mentes quecūq2 sibi obuiare cōspiciunt cōtēpla
tionis saltu trāscendūt. donec ad supna ve
niunt. ¶ Tertio debēt hmōi pedes esse recti. vt
videlicet affect9 ad pterita mala nō sint retorti.
Vnde de sanctis euāgelistis et alijs euāgelice p
fectionis sectatorib9 dr Ezech. j. Pedes eorū pe
des recti. Super quo dicit Greg9. Hi pedes re
ctos nō habēt. qui ad mala mūdi que reliqrant
reflectunt. De qbus scriptū est Canis reuersus
ad vomitū et sus lota in volutabro luti. Tales er
go habētes pedes spūales scz mūdos veloces. et
rectos. sūt digne accedere ad iesū. B. Ter
tium pncipale qd est fidelis aīme cōdicio gene
rosa tangit in eo q dr. Centurio. Centurio ē ali
quis nobilis sub pncipe sup centū milites cōsti
tutus. Vñ dicebat iste centurio. Nā et ego ho
mo sum sub potestate cōstitut9 habens sub me
milites 2c. Vñ p centurionē intelligit talis nobi
lis aīma. vtpote in quā de9 dignat venire et que
meret ad deū accedere. eo mō quo dictum ē. Ta
lis inquā aīma sub solo deo cōstituta. imperare
habet omnib9 creaturis quarū vniuersitas cen
tenario numero in seipsum reducto figuratur.
Vñ Aug9. sup Geñ. ad lrām. Sicut inqt deus
omnē creaturā corpalē dignitate nature pcellit
Et si hoc dignitate nature. multo magis digni
tate gratie. qua etiā spūales creaturas antecellit
Quia vt dicit Berñ. in sermone de dedicatione
Ad imaginē q̄ppe dei facta est aīma rationalis
ceteris omnib9 occupari pōt. repleri oīno ñ pot
test. capacē enī dei q̄cquid deo minus est nō im
plebit. Vel per centū milites intelligi pōt vni
uersitas virtū aīe que possunt reduci ad decem
sunt enī decē vires sensitiue. s. quinq2 exteriores
et q̄nq2 interiores. q̄bus omnib9 ipsa mens que
est caput aīme tanq2 nobilis centurio pncipat.
p quāto eas omēs ad pfectā impletionē decalo
gi ordiat atq2 regit. Et sic denario virtū i denari
um pceptorū reducto. centenari9 miliū dō sub
mēns impio famulantiū pficit. Vñ sicut ille cē
turio dicebat. Nam et ego hō sum sub potesta
te cōstitut9 habēs sub me milites. Et dico huic
vade et vadit. et alio veni et venit. et seruo meo fac
hoc et facit. Sic vt dicit Johes Cass. in institu
tis patrū. pfecta mēs que p centurionē intelligi
tur. sub dei potestate cōstituta. omnib9 viribus
suis dñatur. et habet potestatē noxias cogitatō
nes depellēdi. et in bonis cogitatōib9 immoran
di. Tūc malis cogitationib9 dicere possum9. ab
ite et abscedēt. bonis vō dicemus venite et veniēt
Seruo quoq2 nostro. id est. corpi qd debet hu
re spiritui ea que castitatis et cōtinentie sunt sūt
iniungam9. et sine vlla cōtradictiōe obtempera
bit. omnē subiectiōis spiritui exhibēs famulatū
Hec Johes Cass. Talis aīme generositatē cōsi
derans Aug9. in libro de cōtemplatiōe dñi no
stri iesu christi sic ait. O aīma mea insignita dei
imagine. decorata dei similitudine. redēpta chri
sti sanguine. despōsata fide. dotata spe. ornata v
tutibus. deputata cū angelis. dilige eū a q̄ tātū
dilecta es. qui est causa amoris. ipse meritū ipse
pmiū ipse fruct9 ipse vsus ipse finis. qui ē bñ
dictus in secula seculorū Amen

¶ Expositio euangelij tertie dominice
post octauam epiphanie

CXXIII.

Ascendente iesu in
nauiculam. secuti sunt eū di
scipuli eius Et ecce mot9 ma
gnus factus est i mari. ita vt
nauicula operiretur fluctib9 Ipse vero
dormiebat. A. Solent sancti viri cum

aliquid singularis virtutis diuina clemētia p eos
operata fuerit mundanā ostentationē declina-
re. Et hoc docuit nos saluator in serie p̄ntis euā
gelij. Cū eni multos infirmos curasset. ⁊ mlta et
mirabilia signa ⁊ miracula fecisset. vt refert
Mathe⁹. vidēs circa se multas turbas. iussit di
scipulos ire trāsfretū. ⁊ ipse cū eis ascēdit i nauis
culam. per hoc docēs nos vt ait Chryso. nihil ad
ostentationē facere. Volēs etiā vt dicit Remigi
us quasi hōi turbarū importunitatē declinare.
Legit aūt dn̄s tria habuisse refugia quādo decli
nare voluit a turba. videlicet nauim. montē. et
desertū. Sic itaq; nunc cū cōprimeret a turbis
ascendit i nauiculā. In quo euāgelio tria descri
bunt. Primū est maris piculosa cōmotio. Se-
cundū est discipuloꝝ affectuosa deprecatio. Ibi
[Et accesserūt] Tertiū est christi virtuosa ope-
ratio. Ibi. [Tunc surgēs]. Circa primū quattu
or facit euāgelista Primo ponit christi ascē-
sum in nauiculā. [Ascendēte iesu in nauiculā]
Ubi dicit Orig. Cū multa magna ⁊ mirāda do
minus ostēdisset in terra. trāsijt ad mare. vt ibi-
dem excellētiora opa demōstraret. quaten⁹ ter-
re marisq; dn̄m se ostēderet Deinde adiūgit
discipuloꝝ sequela. [Secuti sunt eum discipuli
eius] nō tantū gressus ei⁹ sequētes vt dic Ori-
genes. s; magis sanctitatē cōcomitātes. Secu-
ti sunt autē eū quia trahebant suauitate sermōis
eius. ⁊ admiratiōe opis. et benigna cōuersatiōe
ipsius. ita vt eū relinquere non possent. Et nota
fm Chryso. q̄ domin⁹ iussit eos vt eū sequerent
transfretū. quaten⁹ in seipsis experirent virtutem
mirabiliū operū eius que in alijs videbant fieri
Tertio ponit maris pturbatio. [Et ecce mo-
tus magn⁹ ⁊c.] Quasi subito ⁊ improuise cū p̄-
us esset tranquillitas facta est cōmotio in mari.
eleuabant pcelle magna altitudine sup nauicu
lam. ita vt videretur ire in pfundū Et sic subito ele
uabat nauicula. ⁊ descēdebat. ⁊ sic exagitata flu-
ctibus replebat. Hec sunt maris picula. vbi nec
port⁹ ꝯfugiū nec hominū adiutoriū haberi po-
test. q̄ nemo scit nisi qui expertus est B Du-
bitaret forte aliqs vtrū hec tempestas ex se et ex
causis naturalib⁹ fuerit. Ad qd̄ dicendū
q̄ nō. Nā naturalis inq̄etudinis maris ⁊ vehe-
mētis cōmotionis fluctuū ipsi⁹ causa forte est.
quia radij lune ⁊ superiorū corpoꝝ resoluūt va
pores a fundo terre et aque. nec ad plenū eos cō
sumūt. vel ad aerē cōplete extrahere possunt q̄n
remaneāt aliqui infra corpus maris ⁊ expellūt
aquas maris de locis suis ⁊ generāt ampullas
⁊ tumores in corpe maris. Ad quā etiā cōmoti
onem venti certātes faciūt. q̄ mouēt interdū; nō
solū leuē supficiē aque sed etiā ea que in terra fū
data sunt cōcutiunt. Sic nō generabat hec tem
pestas. sed fiebat supnaturaliter vtute ⁊ volūta-
te christi. q̄ pducit ventos d thesauris suis. vt dicit
Orig. Facta est aūt tēpestas magna vt magnū
opus ostēderet. quia quāto magis fluct⁹ naui-
cule irruebāt. tanto magis discipulos timor cō
turbabat. vt plus desiderarēt se liberari p mira-
cula saluatoris. Facta est ergo cōmotio maris.
vt discipuli timerēt ⁊ timētes christū inuocarēt
inuocātes liberarent. liberati mirarent. mirātes
in fide firmarent. Quarto ponit christi dor-
mitio. [Ipse vō dormiebat]. Sed sicut dic̄ Ori-
genes. Res mirāda est atq; stupēda q̄ ille de q̄
dicit in ps. Ecce nō dormitabit neq; dormiet. nūc
dormire dicit Sed licet dormiret corpe. vigila-
bat tamen diuinitate. Unū ipse dicit Cañ. v. Ego
dormio ⁊ cor meū vigilat Quare autē domi
nus hic voluerit dormire mltiplex potest esse rō
Prima fm Orig. vt se verū hominē demōstra-
ret. Secūda vt discipuloꝝ corda pbaret. nō q̄ ip
se corda eoꝝ ignoraret. s; vt ipsi seipsos agnosce-
rent. sicut de petro dicit Matth. xxvi Tertia fm
Chryso. vt discipuli magis timerēt. Quarta vt
eos ad orōem puocaret. Si eni vt ait Chryso. eo
vigilāte tempestas facta esset vel non timuissent
vel nō rogassent. Quinta vt suā potētiā demō-
straret q̄ magis claruit in eo q̄ mox excitat⁹ im-
perauit ventis vt sequit.

Secūda pars expositionis euāgelij. CXXIIII

Et accesserūt ad eū discipuli ei⁹. et suscitauerūt eum dicentes. Domine salua nos. perimus. Et dixit eis. Quid timidi estis modice fidei.

A Sequit secūda pars i
qua describit discipuloꝝ affectuosa deprecatio.
Et tangunt quattuor. Primo tāgit discipu-
lorum fiducialis accessus. [Et accesserūt] cōfi-
denter tanq; ad eū a quo liberari possent a picu
lo. Psal. Accedite ad eū et illuminamini ⁊ facies
vestre nō cōfundent. Secūdo tangit christi
excitatio. [Et suscitauerūt eū] scz a somno. Pō
terant eni illud dicere p̄s. Exurge quare obdor-
mis domine. Et nota q̄ vt dicit Cyrill⁹. discipu
li nō statim excitauerūt christū cū cepit oriri tē-
pestas. sperātes alio mō euadere piculū. sed qñ
magnitudo piculi eis tantū timorē incussit vt nul
la alia spes salutis esset nisi a deo tūc excitauerūt
christū. Et sicut dicit Orig. Tanto metu discipu
li fuerāt cōterriti ⁊ pene a deo alienati. vt irruerēt
in eū ⁊ non modeste ac leniter suggererent. sed

turbulēter suscitarēt. Tertio tangit discipulorum oratio que in se tria cōplectit᷑. que in omni oratione teneri debēt. Fuit enī pia et reuerēs vt pote dei omnipotētiā cōfitens. Dicebant enim [Dn̄e] q̄ tua potētia oīm dn̄aris. Itē fuit salutifera [salua nos] Gen̄. xlvij. Salꝰ nostra ī manu tua est. Itē fuit necessaria. q2 in piculo morti [perimus]. Un̄ exclamat Origenes. O vaces discipuli. saluatorē vobiscū habens ꝛ piculū timetis. vita vobiscū est. ꝛ de morte sollicitati estis.

Quarto tangit᷑ discipulorū increpatio. [Et dixit eis. Quid timidi estis modice fidei.] Modice fidei fuerūt. q2 putabāt se posse periclitari p̄ñte christo. Sed diceres quō fuerāt discipuli modice fidei cū tamē ad christū cōfugerint. Dicendum ꝓm Chryso. q2 ꝓpter hoc modice fidei fuerunt. quia licet crederēt christū posse eos liberare de piculo cuꝫ esset excitatꝰ. tñ nō credebāt q2 h̄ posset dormiēs facere. Et ideo de hoc increpant᷑

B Notandū q2 fides habet multos nobiles effectꝰ. Primo enī virtute fidei remittuntur peccata. Actu. xv. Fide purificās corda eoꝝ. Un̄ saluator dixit marie magdalene. Remittuntur tibi peccata. fides tua te saluā fecit. Luc. vij. Itēꝫ in fide cetere virtutes fundari. Hebre. xj. Fides est substātia sperādaꝝ reꝝ. Itē a fide bona opa procreantur. Jacobi. ij. Ego oñdam tibi ex opibꝰ fidem meā. Itē per fidē tribulationes ꝛ aduersitates singule supant᷑. Ephe. vj. In omnibꝰ sumentes scutū fidei in quo possitis ꝛc. Et ideo si discipuli pfectā fidē habuissent. tempestatē maris et motū nō timuissent. Itē p fidē scripturaꝝ intelligentia reserat᷑. Un̄. Nisi credideritis nō intelligetis. Itē p fidē petitiōes exaudiunt᷑. Jac. j. Postulet autē in fide nihil hesitās. Itē p fidē fiūt miracula. Marc. ix. Si potes credere. oīa possibilia sunt credenti. Et Math. xvij. Si habueritis fidem sicut granū sinapis. dicetis mōti huic. trāsi hinc et trāsibit ꝛc. Itē p fidē salus aīaꝝ inducit᷑. Luc. vij. Fides tua te saluā fecit. Itē demū p fidē vita eterna acquirit᷑. Hebre. xj. Sancti p fidē vicerunt regna ꝛc. Cū tot bona efficiat fides. studere debemꝰ ne in nobis modica inueniat᷑. Et si q̄s eā modicā in se senserit. oret dn̄m cū aplis dicēs Adauge nobis fidē. Luc. xvij. ꝛc.

Tertia pars expositiōis euāgelij.

CXXV

Tunc surgens imperauit ventis et mari. et facta est trāquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes. Qualis ē hic. quia venti et mare obediunt ei.

A Tertia ps in qua describit᷑ christi virtuosa operatiō. Et cōtinet tria. Primo ponitur christi imperiū. q2 [surgēs imparuit ventis] vt sic flare cessarēt. Ex quo patet q2 imperiū christi tāte est efficacie. vt res etiā insensibiles illi obediāt Ipse est enī de quo dicit p̄s. Ignis grando nix glacies spūs pcellaꝝ que faciūt verbū eiꝰ. Secundo ponit᷑ creature obediētia. [Et facta ē trāquillitas magna] aeris scꝫ ꝛ maris. De ipso enī dictū est in psal. lxxxviij. Tu dn̄aris potestati maris. motū autē fluctuū eius tu mitigas. Et nota ꝓm Chryso. q2 cū naturaliter tempestas terminatur vsqꝫ ad multū tpis aque cōcutiunt᷑. Sed hic simul omnia cessauerūt. vt nec semita nec vestigium alicuiꝰ turbatiōis remaneret. qd̄ q̄dēꝫ erat extraneū. Tertio ponit hominū admiratio et laus christi. [Porro homies mirati sūt]. Sed q̄ homies. R̄ndet Orige. Non putes hic apostolos signatos. Nunq̄d enī inuenimꝰ preter honorē cōnominari dn̄i aplos. sed semp aut apostoli aut discipuli nominat᷑. Mirabant᷑ ergo hi homies q̄ cū eo nauigabāt quoꝝ erat nauicula. Sed si q̄s dicat aplos hic homies appellari. nō est incōueniēs ꝓm Hiero. quia nondūꝫ nouerāt potentiā saluatoris. ideo [mirati sūt dicentes. Qualis est hic] Non interrogatiue hoc dixerunt ꝓm Orig. sed assertiue. Quasi dicerent Quia iste talis ē cui venti ꝛ mare obediūt. Qualis ergo est iste. id est. q̄ntus. q2 fortis. q2 magnꝰ Jubet enī creature ꝛ nō supgredit᷑ iussionē eius soli homies resistūt dei ꝓceptis. eius cōsilijs nō acquiescūt. vt dicit Orige. Notandū q2 si homo fuisset obediens suo creatori. omīs creatura ei obediēs fuisset. imo qd̄ plus est. si liceat loqui deus fuisset obediēs homini. Nūc vero ꝓpter ī obedientiā homīs. omnis creatura facta est illi inobediens. ꝛ ipse homo sibi ipsi factus est īobediens. quia caro cōcupiscit et rebellat aduersus spūm B Mystice illud euangeliū pōt exponi diuersimode. Primo quidē allegorice ꝓm Rabanū. put ptinet ad caput ecclesie quod est christꝰ. Et ꝓm hoc nauicula quā christꝰ ascēdit intelligitur arbor crucis. cuiꝰ auxilio fideles transfretātis mūdi fluctibus puenīūt ad portū celestis patrie. Ascēdente igit᷑ christo ī hanc nauiculā secuti sunt eū discipuli eius. quia omnes ad tormenta ꝛ vsqꝫ ad mortē fuerūt euꝫ imitati. Un̄ aiebat ad eos. Qui vult venire post me. abneget semetipsum ꝛ tollat crucē suā ꝛ sequatur me. Luc. ix. ꝛ Math. xvj. Cū ergo christus ī cruce positus fuisset. motꝰ magnus factꝰ est in mari. quia cōmote sunt mētes discipuloꝝ de passione eius. Magna etiā mutatio facta est ī mūdo.

quia tenebre facte sunt sup vniuersam terrã. velum tẽpli scissum est in duas ptes a sũmo vsqz deorsum. terra mota est. et petre scisse sũt. Mat. xxvij. Ecce q̃z magnus mot⁹ in mari ita q̄ nauicula opta est fluctib⁹. quia tota vis psecutiõis circa christi crucẽ fuit. ⁊ mẽtes omniũ ɔtra ipsã fluctuabãt. Nã ptereũtes eũ blasphemabãt. latro crucifixus deridebat. discipuli trepidabãt. ⁊ facta est crux christi iudeis scandalũ. gentib⁹ autem stulticia. j. Cor. j. Ecce quãtis fluctibus hec nauicula opiebat. Sed int has oẽs cõmonões ipse dormiebat. Suũ dormire mori est. Excitãt aũt discipuli dñm. dũ turbati mẽte maximis desideriorũ clamorib⁹ resurrectionẽ efflagitabãt. dicẽtes Salua resurgẽdo. quia pimus p turbatione tue mortis. Ipse vero resurgẽs pmo increpat ipsoꝝ modicã fidẽ Exprobrauit enĩ incredulitatem eoꝝ ⁊ duriciã cordis. vt dꝛ Marci. vlt. Imparauit aũt ventis. q̄ꝛ diaboli supbiã strauit. Impauit ⁊ mari. q̄ꝛ vesaniã iudeorũ cõpescuit. Et facta est tranquillitas magna. q̄ꝛ sedate sunt mentes discipuloꝝ visa resurrectiõe. Nos vero homines vidẽtes hec omĩa dicam⁹. Qualis est hic ꝛc. ¶ Alio mõ hoc idẽ potest exponi allegorice. put ptinet ad totũ corp⁹ ecclesie. vt nauicula intelligat̃ ecclesia fideliũ De qua puerb. xxxj. Facta est quasi nauis institoris. In hac nauicula sm glosam cõtinent fideles qui cum christo p mare seculi ad regnũ celorũ puenıũt. Ista autẽ nauicula pua est ⁊ stricta añ et retro. medium habẽs latũ. quia pricipiũ ecclesie multis psecutionib⁹ infideliũ tyrannoꝝ angustiatũ est. et in fine angustiabit̃ ecclesia psecutiõe antichristi. In medio aũt tpe ecclesia magnã hab latitudinem. quia multiplicati sunt fideles. ⁊ ipsa ecclesia latas ⁊ magnas habet possessiões. Sz attendendũ q̄ mediũ nauicule licet sit latius extremitatib⁹. est tñ debili⁹. Sic et ecclesia licet nunc habet magnã latitudinẽ. valde tamẽ debilis est Flectunt̃ enĩ hodie christiani ⁊ cõcutiunt̃ vẽtis temptationũ ad quaslibet delectatiões. Flectũt̃ prelati ex affluẽtia rerũ temꝑaliũ ⁊ honoꝝ ac potestatis ecclesiastice. q̄b⁹ inuitant̃ ad vanitates ⁊ insanias fallas. Unde valde timendũ est hodie ecclesie dei. ne isti q̃ sunt ĩ medio nauis ad sentinã ducant̃ ⁊ labant̃. Hanc itaqz nauẽ christus ascẽdit. quia ipse est gubernator ecclesie. in qua discipuli cõtinent̃. Sed cõtra ecclĩam flãt venti varij ⁊ validi tã gentiliũ q̃z hereticoꝝ q̃z etiã maloꝝ christianoꝝ ⁊ pricipũ tyrannoꝝ. vnde eleuant̃ fluctus cõtra ecclĩam vt sic nauicula quasi opiat̃ fluctib⁹. q̄d veraciter p̃orib⁹ tpibus accidit ⁊ eueniet tpe antichristi. sed ⁊ p̃nti tempe mediũ nauicule fluctib⁹ opimr. Nõ quidem p gentiles ⁊ hereticos. sed q̄d est detestabili⁹. per malos pricipes ⁊ dños tpales. q̃ passim in aliq̄bus terris iura ⁊ possessiones ecclesie diripiunt statuta ecclesie ⁊ censurã cõtemnũt. pbendas et ecclesiasticas dignitates seculari potẽtia sibi vel suis acquirũt. ⁊ nõnunq̃z etiã psonas platoꝝ inuadũt. Sed inter hec oĩa christ⁹ dormire videtur ⁊ nõ attẽdere. q̄ꝛ vt dicit Orige. patientiam bonoꝝ ⁊ pniam impioꝝ expectat. Et quãtũcũqz agitet̃ vel etiã opiat̃ fluctib⁹ hec nauicula christi. submergi tñ nõ potest. Unde signata est per arcã Noe. Uñ quidã ait impatori ecclĩam psequenti. Niteris incassum nauẽ submergere petri. Fluctuat ⁊ nunq̃z desinit eẽ radix. Alacriter ergo ⁊ secure vt ait Origenes accedam⁹ ad eũ cũ pphẽta dicentes: Exurge quare obdormis dñe exurge ⁊ ne repellas in finẽ. Psal. xliij. Ipse aũt exurget ⁊ impabit ventis. id est. demonib⁹ q̃ cõcitant fluctus. id est. pricipes hui⁹ mũdi ad psecutiones sanctis immittẽtes. faciet qz tranquillitatem magnã circa corp⁹ ⁊ spũm. pacẽ ecclesie et serenitatẽ mũdo cõferendo. ¶ Tercio modo potest exponi tropologyce vel moraliter sm Augustinũ sup Johẽm. vt nauicula intelligatur quelibet fidelis aĩa. Hec nauicula mari exponitũ. quia corpi sociat̃. Uere enĩ corpus nostrum mare est. q̄ꝛ oĩa opa eius amaritudinem habẽt admixtã. In hanc nauiculã christ⁹ ascendit cũ eam p grãm inhabitat. Sequunt̃ autẽ discipuli. id ẽ. v̄tutes tres theologyce. s. fides. spes. charitas. ⁊ quatuor cardinales. s. prudentia. iusticia. fortitudo. ⁊ temꝑantia. Et septẽ dona spiritus sancti. s. donũ sapiẽtie. intellect⁹. consilij. fortitudinis. sciẽtie. pietatis. et timoris. Ecce q̃z pulcra christi comitiua. Sed nec põt ista nauis sine fluctuatiõe trãsire. Flant enĩ venti temptationum. oriunt̃ vnde passionũ Nã istã nauiculã cõmouent venti. id est. exteriores demonũ impulsiones. ⁊ vnde. i. interiores vexatiões carnales. Et nõnunq̃z est tãtus temptationũ impet⁹ q̄ quasi aĩma opit̃ fluctib⁹. vt sit in piculo ɔsentiendi carnalib⁹ desiderijs que militãt aduers⁹ aĩam. j. Pet. ij. Magna vnda est carnalis ɔcupiscentia. magna vnda corꝑaliũ reꝝ indigentia magna vnda tribulatio. psecutio. ⁊ expoliatiõ. ⁊ similia. ex q̄bus timendũ est v̄tutes ⁊ dona perditari. Sed christ⁹ in nobis dormit. eo q̄ vt sm Hylariũ somno nostro cõsopiat̃ in nobis. Ita q̄ videt̃ nos dereliq̄sse. Sz nõ est ita imo ipse pmisit dicẽs in ps. Cũ ipso sum in tribulatiõe eripiã eũ ꝛc. Et nõ redeunte aĩa ad se v̄tutes ⁊ dona excitant dñm. Fides dic̃ Credo te dñe posse succurre

re. Spes dicit. spero ꝙ iuuabis. Charitas dicit. omnia ꝑ te suffero. Prudētia dicit. me tibi committo. Justicia dicit. digne dñe hec sustineo. sed misericordia tua adiuuabit me. Fortitudo dicit omīa paciēter suffero. Temꝑantia dicit. omnia mihi suggesta abhorreo. Bona etiā spiritus sancti postulāt adiutoriū gemitibꝰ inenarrabilibꝰ vt ait apl's Roma. viij. Exclamātes voce grādi ⁊ dicētes. [Dñe salua nos, ꝑimus.] Tūc christꝰ omnē turbulētiā sedat. exteriores ventos demonum cōpescit. fluctꝰ carnis ꝯtra aīam se erigentis mingat. Et sic fit magna trāquillitas int' animā ⁊ corpus. Ita vt ipse totus homo miret' ⁊ dicat. Qualis ē hic misericordissimꝰ. potētissimꝰ. ⁊ sapientissimꝰ dominꝰ. quia mare ⁊ venti obediunt ei.

Sermo de eadem dominica. CXXVI.

Ascendente iesu in naviculā secuti sunt euꝫ discipuli eiꝰ. A Deus creādo omnem creaturā indicit ⁊ ꝑcipit eo ipso ꝙ creat sequelā sui. quasi dicēs cuilibꝫ rei creatę. Sequere me videlꝫ ꝑ imitationē exēplaris. qđ ab eterno habuisti in me. Hinc est ꝙ quelibꝫ creatura ſm modū suū sequit' deū tanq̄ꝫ causaꝫ primā totꝰ sui esse. qđ maxime cōpetit creature intellectuali ⁊ rōnali. cui imago dei est impressa ac ꝑ hoc expssius imitat' deū. imago eni dr quasi imitago. eo ꝙ expsse imitat' id cuiꝰ est imago. Unde Gen. j. dr. Faciamꝰ hoīem ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā. In quo maxime nobilitata est rōnalis creatura. Nā ⁊ ipsum verbū eternū imago patris dicit'. eo ꝙ ipsum pfectissime imitatur Sap. vij. Candor est lucis eterne. ⁊ sequitur. imago bonitatis illꝰ. Quia ergo filꝰ dei imitatur ⁊ seq̄t patrē. ⁊ oīs creatura suo modo seq̄t creatorē. dignū ⁊ cōgruū ꝫ fuit ꝙ discipuli secuti sunt Jesum eorū patrem. creatorē. dñm. ⁊ magistrum Et h' est qđ in auctoritate ꝓposita dicitur. [Ascēdēte iesu in naviculā secuti sūt eū discipuli eiꝰ.] Ubi sciendū ꝙ aliq̄n christꝰ legit' ascendisse in montē ⁊ discipłos eū secutos vt Math. v. Aliq̄n vō legit' ascēdisse in naviculā ⁊ silr secuti sunt eū discipuli eiꝰ vt hic. Per montē diuinitas. ꝑ naviculā humanitas q sepe piculis fluctibus designat'. Unū dat' intelligi ꝙ seq̄ debemꝰ christuꝫ tā ſm diuinitatē q̄ꝫ ſm hūanitatē. Primo ing̃ꝫ seq̄ debemꝰ christū ſm eiꝰ diuinitatē. ⁊ hoc in tribꝰ in q̄bꝰ etiā verbū eternū sequit' patrem videlicet in nature ꝯsubstātialitate. in imaginis ūtate. ⁊ in opatiua potestate. Dicimꝰ eni de verbo ꝙ est consubstātiale patri. ⁊ ꝙ est imago patris ⁊ ꝙ est vtus opatiua patris. Que tria commprehēdit aplus Hebre. j. Cū sit splendor glie q̄ntum ad pmū. et figura substantie eiꝰ. q̄ntū ad secundū. portāsq̄ꝫ omia vbo v'. uis sue. q̄ntuꝫ ad terciū Primū patet. Nā sicut splēdor luceꝫ. sic verbū sequit' patrē. Splēdor aūt sic sequitur lucē. ꝙ ab eo nō diuidit'. ſꝫ semꝑ manet in ipsa luce. Unde nō est reꝑire lucē sine splēdore nec splēdorem sine luce. Sic verbū emanat ab ipso prē. ita ꝙ cōsubstātialiter manet in ipso. nec tamen ipsum verbū est pater ꝑsonaliter nec ecōuerso. sicut lux nō est splēdor nec ecōuerso. Habēt eni se sicut gignens ⁊ genitū Secundū patꝫ. Nā sicut verbū interiꝰ cōceptū est quedā ratio et similitudo rei intellecte. que quidē similitudo habet rōnem imaginis si cōparat' ad id cuiꝰ est similitudo sicut ad ꝑncipiū. Et quia deus pater intelligendo seipsum ꝑducit verbū. ipsum est imago patris Unde q' sibi hoc cōpetit ex modo sue emanationis. cū verbū sit expressa similitudo dicentis. hinc est ꝙ spūs sanctꝰ nō dicit' imago patris et filij. licet ibi sit similitudo essentialis Tercium patet. Nā opatio sequit' substantiā. Et q' verbū est ars patris ſm Augustinuꝫ. cū in ipso sint rationes omniū factibiliū. Joh. j. Omnia ꝑ ipsum facta sunt. Ideo dicit' brachiū et manus patris B Uiso quō verbum eternū sequitur patrē. videndū quomō mens rationalis sequit' ipsum verbū ſm eius diuinitatē Et quidem hoc fit ſm similitudinē eisdē modis quibꝰ verbum sequit' patrē. Hoc enim mēti fuit inditum in emanatione verbi. in quo ⁊ ipa mens ſm esse suū ideale processit. Quantū eni ad presens duplex est esse creature. scꝫ esse ideale in verbo. ⁊ esse ꝓpriū in re extra. Seq̄t' autem mens rōnal' vbū eternuꝫ ſm illud esse ideale qđ eternaliter habuit in verbo eisdē condicionibꝰ q̄bus verbuꝫ seq̄tur patrem. videlicet in reali cōsubstātialitate. ⁊ formali representabilitate. et in exēplari cooꝑositate Primū sic declaratur. Si enim mēs ſm esse ideale in deo eternaliter existens nō essꝫ idē cum deo reali consubstātialitate. tunc necessario oporteret ꝙ essꝫ accidens ipsi deo. quod non potest stare cū diuina simplicitate. Quia ſm beatum Augustinū. q̄cquid est in deo deus est. Et hoc propriū est deo ꝙ est quicq̄d habꝫ. Est ergo realiter idem quod deus. licet ſm esse creatuꝫ sit realiter aliud. Inde est ꝙ ſm eandem ideaꝫ practicam cōseruatur in esse. alias tenderet in nihilum ſm Augustinū Et hunc sensum adaptari potest illud prouerb. viij. Dñs possedit me i initio viaꝝ suaꝝ. Possedit in q̄ꝫ reali cōsubstātialitate

Secundū declarat̄ sic. Nā sicut verbū ē imago patris. Sic ⁊ illud eē qd̄ ītern⁹ est forma exemplaris creature. Vñ seq̄t ibidē. Nec dū erāt abyssi ⁊ ego iā cōcepta erā. Cōcepta inq̄ȝ vt imago vel idee in verbo. Tertiū clarū est. Nā ſm illud deus opat̄ quicq̄d opat̄. imo qdāmmodo illud esse deo coopat̄. Et hoc est q̄d dicit Ansel. Creatura in deo est creatrix essentia. Vñ subdit̄ ibidē. Qñ pparabat celos aderā ⁊c. Cū eo erā cūcta cōponens. ¶ Eisdē modis etiā ſm q̄ndam similitudinē mens rōnalis in pprio eē sue nature vel pot⁹ in esse gratuito cōstituta. sequitur verbū vi delicet in diuine nature cōformitate. ī imaginis pprietate. ⁊ in opatiōis potestate

Primū sic declarat̄. Nā p effectū grane trahitur mens ad diuine nature cōformitatē et cōformitatis vnitatē. Pro qua vnitate siue vniōe christ⁹ pater supplicabat Joh. xvij. Pater rogo p eis quos dedisti mihi. vt sicut tu in me ⁊ ego ī te. ita ⁊ ipsi in nobis vnū sint. Hec aūt vnio attēditur nō ſm vnitatē essentialis identitatis sȝ ſm vnitatē formalis assimilatiōis que fit p lumē gratie q̄d est quedā similitudo deiformis diuine nature. Unde imp̄mit aīme q̄ndā deiformitatem ⁊ q̄ndā formalē assimilationē ad naturam diuinam. Sicut ſm Bern. in libro de diligendo deo Stilla aque multo vino mixta. dū et vini saporem induit ⁊ colorē. a se tota deficere v̄r. Et sic ferrū ignitū ⁊ candēs pp̄ria forma exutū igni simillimū efficit̄. Et quō luce solis pfusus aer in eandē luminis claritatē trāsformat̄. Sic ex illapsu diuine essentie in aīa. ipsa aīa qdāmmō deificatur. vt dicit idē Bern. ⁊ Damas. Et si hoc fit virtute luminis gratie hic in via. multo pamplius ⁊ pfectius v̄tute lumī glorie in patria. vbi deus erit omīa in omnib⁹. vt ait aplūs Secundum declarat̄ sic. Nā q̄n p effectū gratie imago mentis nostre se cōuerterit ad contemplationē in imaginē increatā vnde p̄ius effluxerat. tunc p influxū diuini luminis ita imago nostra decoratur. q̄ ī imaginē icreatā qdāmmō trāsformatur. iuxta illud apli. ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gl̄iam dñi speculātes in eandē imaginē trāsformamur a claritate in claritatē. Et talē imaginē sic decoratā. sic trāsformatā intueri spōsus sapperit dicens Cañ. ij. Ostēde mihi faciē tuā. facies enī tua decora Tertiū sic claret. Talē enī mēs asseq̄t diuine v̄tutis vnitatē ⁊ pfectā opationis ei⁹ potestatē. Jta q̄ pfecta mēs nihil opis sibi attribuit. sȝ totū deo q̄ dixit discipul' suis. Sine me nihil potestis facere Joh. xv. Qd̄ sciēs Esaias ppheta ait Oīa opa nr̄ā opat⁹ es dñe. Esaie. xxvj Talis etiā mēs p q̄nto est cōformata deo opat̄ quēadmodū stilla imersa flumi. q̄cq̄d flumen agit ⁊ stilla insimul agere v̄r. Scd̄m quē sensū dicit Ansel. q̄ mēs nr̄ā in deo erit oipotēs

Subsermo de eadē dominica CXXVII.

A

Secuti sūt eū discipuli eius ¶ Uiso quō mētes deuote sequūtur christum ſm ei⁹ diuinitatē. Restat nūc videre q̄liter ipsū seq̄ debeāt ſm ei⁹ hūanitatē. Hui⁹ cemodi aūt seq̄la attēdit̄ in trib⁹. s. i. voluntaria pauptate. in p̄fūdissima hūilitate. ⁊ ī passionū tolerātia ⁊ q̄si insensibilitate. Qualit̄ autē christ⁹ ī his tribus in tota vita sua nos p̄cesserit satis p̄ȝ ex euāgelio. Et non ipsū p easdē vias sequi debem⁹. Ad q̄d ipse nos hortat̄. d. Threñ. iij Recordare pauptatis mee q̄ntū ad p̄mū. ⁊ trāsgressionis. i. p̄fundissime hūilitatis mee. q̄ oēm gradū hūilitatis trāsgressus sū q̄ntū ad secūdū ⁊ absinthij ⁊ fellis q̄ntū ad tertiū Et seq̄t ibidē in psona iusti. Memoria memor ero ⁊ tabescet in me aīa mea Threñ. iij. Memorādo enī ⁊ sequēdo effectualit̄ vestigia christi in p̄dictis trib⁹ tabescit ⁊ deficit aīa nr̄ā in nob̄ q̄ntū ad vitā nature corrupte. Et renouat̄ q̄ntū ad vitā originalis iustitie. Et h̄ est q̄d dicit aplūs Ephe. iiij. Deponite veterē hoiē ⁊ induite nouū hoiem. qui ſm deū creat⁹ est ī iustitia ⁊ sanctitate v̄itatis. Sic enī p tria p̄ma p̄dicta reducebamur ad ꝯformitatē diuie nature in christo. sic p ista tria reducamur ad ꝯformitatē original' iustitie hūane nāe in christo. vt dicam⁹ q̄ ad h̄ de⁹ fact⁹ ē hō. vt homines deos faceret. q̄ntū ad p̄mū pcessū. ⁊ vt naturā humanā corruptā repararet q̄ntū ad istū secundū pcessum B Ad cui⁹ euidentiā ē sciendum q̄ ī statu originalis iustitie erāt tria bona. Nā ibi erat cōmunitas absq̄ȝ vsurpatiōe ppietatis. oīmoda subiectio sensualitatis. et plena possessio impassibilitatis Primū p̄ȝ. Nā ibi erāt oīa cōmunia ⁊ adhuc iure diuino ⁊ natura'l sic esse deberet. Quia vt dicit Aug⁹. super Johem. Jure diuino dñi est terra et plenitudo eius. paupes ⁊ diuites de⁹ de vno limo fecit. et paupes ⁊ diuites vna terra supportat. vnus sol radiat. Jure ergo humano d̄r. Hec villa mea est hec domus mea. hic seru⁹ me⁹. Jura ergo hūana iura impatoꝝ sunt. Tolle iura imperatoris. ⁊ quis audet dicere. Hec villa mea est ⁊c. Hec augustin⁹. Sic ergo iure naturali omīa sunt communia omnib⁹. ita q̄ hoc solū incepit in illis. de qb⁹ legitur. Multitudinis credentiuȝ erat cor vnum ⁊c. Sed et hoc fuit institutum in lege nature in paradiso. Unde etiā philosophi quidā

tempe nature corrupte hoc idez senserūt. Nam apō platonē illa ciuitas iustissime ordinata tradituꝛ in qua quisqꝫ nesciat affect⁹ pprios Ut hec habent. viij. di. in decretis. Secundū patet. Nā ibi sensualitas pfecte subijciebat' rōi. ac p h omnes creature homini ꝛ hō deo. Nā vt ait augustin⁹. Sic cōdit⁹ est hō vt spūs pesset corpori ꝛ corpus subesset spiritui q̄zdiu ille suo obediret cōditori. Tertiū patet. Nam ibi fuit hō imortalis ꝛ impassibilis p quāto potuit nō mori ꝛ nō pati penalitates. Nō eni esuriuit nec sitiuit. Item frig⁹ vel estus. labor aut infirmitas eū nō lesit nec mortē expectauit Quia viuens erat ad gloriā trāsferendus si mandatū dei custodisset. vt dicit Augustin⁹ ¶ Hec igit' tria bona homo recedēdo a deo p inobedientiā pdiderat. Et ideo de⁹ dignatus est venire ad hominē assumēs hoiem vt hō eū sequēdo pdita recuperaret. Et quidē hec bona erāt in christo pfectissime recupata. Nā ipse licet dñs celi ꝛ terre nihil ppꝛietatis sibi vēdicauit. intantū etiā q non habuit vbi suū caput reclinaret. vt dr' Luc. ix. Item in eo sensualitas pfecte subijciebat' rōni. q꞉ non erat cōceptus ꝛ nat⁹ ex illa radice qua in nobis est rebellio viciosa. de qua dicit gemēs Dauid: Ecce in iniquitatib⁹ cōceptus sū. Itē ipe ex nature sue cōdicione fuit impassibilis. q꞉ immūis a peccato. sed dispēsatiue volūtarie penalitates nostras i se suscepit. Unde esuriuit. sitiuit. tristatus fuit ꝛc. non necessitate sicut nos. sed sola sua volūtate sm Aug. Igit' ꝛ nos sequēdo christuz ad cōformitatē eorundē triū reducimur. et hoc p pdicta tria in q̄bus christ⁹ nos precessit. Per paupratē eni voluntariā accedit homo ad cōformitatē pmi. scꝫ ad abdicationē ppꝛietatis. vt ptꝫ Per verā humilitatē accedit hō ad cōformitatem secūdi q̄d est subiectio sensualitatis. p q̄nto p humilitatē ita hō in nihilū redigit seipsū. vt se totū sm omēs vires suas substernat deo. ac p h sensualitas substernit' rōni. Juxta illud Gen. iiij Subter te erit appetit⁹ tu⁹ ꝛ tu dñaberis illius. Sicut eni p pctūm supbie in hoie surrexit rebellio sensualitatis. ita p v'tutē humilitatis substernitur hmōi rebellio. vt sic ꝯtraria ꝯtrarijs curēt' Un Aug⁹. in quodā smone. O sancta hūilitas q̄ꝫ dissimil' es supbie. Nā ipsa supbia luciferū de celo eiecit. sꝫ hūilitas dei filiuz incarnauit. Ipsa adā de padiso expulit. sꝫ hūilitas latronē in padisum introduxit. Hec est illa sancta hūilitas q̄ facit nos p'uatos seculo in ꝯuētu solitario oib⁹ v'tutibus florere pfectis. Hec Aug⁹. Per tolerātiā vo passionū pro christo homo accedit ad cōformitatē tertij. s. ad impassibilitatē. Naꝫ sancti viri ex ardore diuini amoris reddūt' pene insensibiles. vt quasi iā non sentiant penas eis illatas Sicut apparuit in beato laurētio et multis alijs sanctis Unde dicit Ambro. Neqꝫ eni beat⁹ laurenti⁹ igniū tormēta extrinsec⁹ sentire poterat. qui in sensibus interiorib⁹ padisi refrigeriū possidebat. Duꝫ eni promissiones et p̄cepta christi feruēter cogitat. dulce est sibi omne q̄d extrinsecus inflāmat. Unde de sanctis apostolis legit' Actu. v. Q꞉ ibāt gaudētes a cōspectu cōcilij. q꞉ niam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliam pati. Q̄d nob' p̄stare dignet' ꝛc.

Expositio euāgelij quarte dominice post octauam epiphanie

CXXVIII

Simile est regnum celoꝝ homini qui seminauit bonū semen in agro suo. Cū aūt dormirēt homines. venit inimicus eius. et superseminauit zizania in medio tritici et abijt. Cum autē creuisset herba et fructum fecisset. tūc apparuerunt et zizania. ¶ Quia in humanis actib⁹ vix est aliquid ita perfectū q̄d non aliquādo deficiat sicut etiā contingit i operε nature. Inde est q vix aliquis ita bonū et purum granū seminat quin male herbe simul oriantur. Quapropter cū domin⁹ noster ies⁹ christus habeat pura ꝛ immaculata semina v'tutuꝫ que iacit in mētibus fideliū. diabol⁹ tñ superinducit alia semina cōtraria. q̄bus virtutes suffocare conatur. Et de hoc est pabola p̄sentis euāgelij. Quod habet tres ptes. In quarū pma ponitur agri diuersa seminatio. In secūda describitur fraudis cōperte denūciatio. Ibi [Accedētes autē serui]. In tertia ponit' facti discreta discussio. Ibi [Serui aūt dixerunt]. Circa pmū ista facit. Primo pmittit bonā seminationē dicēs: [Simile est regnū celoꝝ ꝛc]. Notādū q regnū celoꝝ multipliciter accipit'. Aliquādo enim accipit' pro christo. Quia eni christus promittitur in pmiū sanctis in celis existētibus. cōgrue ipse dicit' regnū celorum. id est. illud quod dabitur sanctis in celo cū deo regnantibus ꝛ in quibus regnabit deus. Unde super illud Romanoꝝ. x. Finis legis christus est. dicit glosa. Finis fidelium christus est. ad quē cuꝫ peruenerit intentio currentis. nō habet quo possit ampli⁹ venire. sed habet in quo debꝫ pmanere Aliqñ vero accipitur pro ecclesia fideliū. et hoc ppi' ser. Primo quia sicut celum continet stellas que i ipso firmate sunt. ita fideles velut quedaꝫ stelle

radiātes firmati sunt in fide ecclie. Secūdo qr cū ecclīa regat a spū scō. statuta et ordinatiōes ecclesie sunt a celesti regno. Unde Apocalips. Vidi ciuitatē sanctā hierlm nouā descendentē de celo a deo paratā. Tertio qr fideles licet corpe sint i mūdo. cōtemplatiōe tn̄ et desiderio iā puersant in celo. Philip. iij. Nostra cōuersatio in celis est. Unū ipsi vocant ciues sanctorum et domestici dei Ephe. ij. Quarto qr fideles eterna ordinatiōe p̄destinati sūt ad regnū celoꝝ. Unū licet sint in mūdo isto. n̄ tn̄ a regno celoꝝ sūt alieni. Sicut aliqs de regno frācie nō sit corpaliter in regno. ad ipsum tn̄ regnū ptinet et dr ciuis pisiensis vl remensis. Quinto qr si fideles adhuc nō sunt i regno celoꝝ qntū ad statū. p̄ vtute tn̄ charitatis diuie iā vniunt cū sanctis celestis patrie vt iā p̄sta vnionem et ipsi regnū celoꝝ dicant. Sexto quia eni fideles mūdi diuitias et terrena regna p̄temnūt ppē regnū celoꝝ. Jō ipsoꝝ dr ee regnū celoꝝ. Jpsis eni dr Matth. v. Beati paupes spū qm̄ ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Aliqn̄ vō regnū celoꝝ accipit p statu pnie. Penitētia eni terrestrē hominē celestē facit Matth. iij. Pniam agite appropinquabit eni regnū celoꝝ. Et Matth. xj. dicit Q2 regnū celoꝝ vim patit et violēti rapiūt illud Est eni penitētia violentia quedā q̄ dū nosmet ipsos vincim⁹. regnū celoꝝ rapim⁹. s̄m Greg. Aliqn̄ etiā regnū celoꝝ accipit p fideli aīa. vt ibi. Regnū dei intra vos est Luc. xvij. Aliqn̄ etiā accipit regnū celoꝝ p intelligentia sacre scripture. Aliqn̄ p p̄dicatiōe euāgelij Aliqn̄ vō p celesti patria. In hac aūt loco s̄m Remigiū accipit p christo filio dei. Qd̄ regnū dr eē. [simile homini q seminauit bonum semen in agro suo]

Vel possum⁹ etiā dicere q accipit hic p ecclesia p̄nti Volēs etiā dn̄s declarare q̄lis sit status p̄ntis ecclie dic. [Simile est regnū celoꝝ] i. simile est de statu p̄ntis ecclie sicut de homie seminātē bonum semē in agro suo. ita vt sit silitudo nō psone ad psonā. s3 rei facte ad statū ecclie. Jstd ergo regnū celoꝝ assiliat hoi q seminauit bonū semē. Hic hō christ⁹ est vt ipsemet exponit q̄ bonū semen seminauit i ecclīa. B Nota q christ⁹ habet triplicē agrū suū pprīu in q seminat triplex semē bonū. Nō eni pōt christ⁹ q est bon⁹ per essentiā semiare in agro suo nisi bonū semē. Primus ager est mūd⁹ sicut ipsemet christus exponit dicēs infra. Qui semiat bonū semen est fili⁹ hois. Ager est mūdus. In hoc agro christus seminauit semē vbi dei. siue doctrinā vitalē De quo semie dr. j. Joh. iij. Qui nat⁹ est ex deo peccatū nō facit. quoniā semē ipsi⁹ in ipso manet. Secūdus ager est ecclīa catholica. In quo christus semiat fideles hoies q̄ sunt filij regni. i. sancti et electi viri q̄ inter filios regni cōputāt. vt dicit Remigi⁹. De qbus dr Esa. lxi. Electi mei semen b̄ndictionis sunt. Seminant aūt isti electi a domino i agro ecclesie vt fructificēt exemplo et doctrina filios spūales generādo. Tertius ager est aīma in qua christ⁹ semiat semē vtutū Studeat ergo anima vt semē dei in ea germinet sanctis desiderijs et opibus vtuosis. Deinde secundo tangit mali semis supseminatiōnē. [Cum autē dormirēt] Ubi tāgit duas causas male seminationis. s. hominū negligentiā et demonum maliciā. Quantū ad p̄mū dicit sic. [Cum autē dormirēt homies] i. s̄m Aug. cū negligentius agerēt ppositi ecclesie. nō attendētes nec vigilātes super gregē suū. vel etiā quilibet homo non custodiens sensus suos. tunc venit inimic⁹ homo. id est. diabol⁹. clam. qr transfigurat se in angelum lucis et supspergit semia cōtraria. C

Et nota cū homines dormiūt nō intendēdo vigilanter sacre scripture et doctrine veritatis. tunc diabolus iacit in agro mūdi semina errois et infidelitatis. Itē dū prelati ecclesie dormiunt. id est. negligūt curā subditorum. diabolus superseminat malos christianos in agro ecclesie. q̄ sunt scandalū. scisma. et persecutio ecclesie. Item dū aīma ociosa vacat. quasi dormiens et non exercēs virtutū opera. tūc diabolus iacit in agro aīe semīa viciorum. Multa eni mala docuit ociositas. Unde cōsulit Hieronym⁹ Semp aliquid boni facito ne te diabol⁹ inueniat ociosuz Hec autē omnia zizania sunt quia immūda et infecunda. Omnis enim immūdicia in segete zizania dicitur s̄m Augustinū. Seminauit autem in medio tritici. quia inter doctrinā veritatis cōmiscuit fallaciam erroris. inter fideles et electos cōmiscuit prauos homies. inter virtutes cōmiscuit vicia. Nota etiā q diabolus non habet aliquē agrū propriū. sed mala semina sua spargit in agro alieno sc3 dei. Siue eni nomine agri intelligatur mūdus siue ecclesia siue aīma. omnes isti agri dei sunt. Nam mūdus est su⁹ creatione et gubernatione. ecclesia redēptione et institutione. Anima autē creatione et sue imaginis insignitione. D Deinde tertio ponit fraudis detectionē dicens: [Cum autē creuisset herba et fructum fecisset. tunc apparuerūt et zizania]. Crescit herba seminis christi irrigatione gratie. et pluuia spiritussancti. dū fit pfectus et intelligētia sacre scripture. dum fit multiplicatio spūalium virorū. dū proficit aīma de vtute in vtutem fructificat ātetotū h semē dū nob eīncevte pmiū p̄pat Nota q n̄ appet differētia zizanie et tritici

in herba sic dicit Hiero. q: sicut q̄si herbaz h̄nt. Ita q̄ntū ad exteriorē apparētiā frequēter nō est differētia int' semē christi ⁊ semē diaboli. s; in fructu dep̄hendit' diuersitas. Math. vij. A fructibus eoꝝ cognoscetis eos. Et nota q̄ cū semē verbi dei p̄fecit in sacre scripture intelligentiam tūc apparuit zizania. Q: dep̄hendit' q̄ erroꝝ falsitas deuia est a doctrina sana. Itē cū fideles et iusti hoīes in ecclesiasticis v̄tutib' ⁊ opib' bonis fructificāt tūc apparēt zizanie. q: manifestant se mali christiani ad eoꝝ infestatiōz. Itē cū aīa ex semie v̄tutū herbā ⁊ bone opatiōis fructū p̄ducat. tūc apparuit zizania. ⁊ q: recognoscit diuersitatē vicioꝝ ⁊ manifestat' ei fraudulētia demōis tūc enī optime diiudicare pōt inter triticum et zizania.

Secunda pars expositiōis euāgelij CXXIX

Accedentes aūt serui patrisfamilias dixerunt ei. Domine. nōne bonū semē seminasti in agro tuo. Unde ergo habet zizania. Et ait illis. Inimic' hō hoc fecit. ¶ Secūda ps vbi ponit' fraudis cōpte denūciatio. duo cōtinet. Primo enī ponitur seruoꝝ q̄rulosa interrogatio [Accedētes autē] Postq̄z enī seruis īnotuit. denūciauerunt dño dolorose dicētes: [Dñe. nōne bonū semē seminasti] Hoc nō dicūt interrogādo p modū dubitatiōis. nō enī dubitāt q̄n bonū semē ip̄e seminauerit. s; īterrogāt p modū admiratōis ⁊ doloris. Uñ subdit. [Un ergo] i. q̄ auctore ip̄e ager [habet zizania] Secūdo ponit' patrisfamilias r̄nsio. [Et ait illis: Inimic' hō hoc fec̄] Iste inimic' hō est diabol'. vt ip̄semet christ' exponit. Qui diabol' inimic' est seminantis ⁊ semis Uocat aūt inimic' s̄m Chryso. p̄p̄t iacturā quaz infert hoīb'. Uexatio enī diaboli aduersū nos ē. Principiū aūt vexatōis facti ē ñ ab inimicicia q̄ est ad nos. s; q̄ est ad deū. Uocat' aūt diabol' hō s̄m Hiero. q: deus ēē desijt. Et in .x. psal. scriptū est de eo. Exurge dñe nō p̄fortet' hō. Ul' diabol' dicit' est hō rōe īimicicie quā h; ad hoīem. q̄si p antifrasim. Uñ nō dr̄ hic simplr̄ hō s; inimicus hō. Ul' p̄nt ista duo noīa inimic' hō distingui p copulā. vt dicat' sic: Inimic' ⁊ hō. Et tūc p inimicū intelligit' diabol'. p hoīem hō. Ad h' facit q̄ christ' exponēdo hāc pabolā non dic̄. Inimic' hō est diabol'. s; dic̄. Inimic' aūt q̄ seminauit ea est diabol'. ¶ Ad cui' euidētiā est sciendū q̄ interrogatio istoꝝ huoꝝ fuit. Uñ esset zizania q̄d idē est cū q̄stione q̄ querit'. vñ sit ortgo mali. Ad determinationē isti' q̄stionis non accesserunt manichei ad dñm. vt ab illo quererent veritatē. sed adheserūt p̄prijs sensib'. ⁊ suggessit eis diabol' vt crederēt duo esse principia. Unū sc; boni et alterū mali. In hac questione diu laborauerat beat' Augustin'. Et tandē docuit eū christ' q̄ malū non est aliqua substātia aut creatura. sed est p̄uatio ⁊ defectus. ⁊ ideo nō habet causam p̄p̄ie. Et si querat' aliqua causa. diabolus est causa suggerēdo. volūtas autē hominis cōsentiendo. Et inde est q̄ hic christus respondēdo ad questionem. vnde sint zizania ait: [Inimic' homo hoc fecit] id est. diabolus qui est inimicus. et ip̄se homo hoc malū fecit. Diabolus enī suggerit falsitatē contra semen recte doctrine. Ipse enī mendax est ⁊ pater mendacij Joh. viij. Itē ip̄se semiā puersorū hominū spargit in ecclesia q̄bus dicit ip̄se saluator Johā. viij Uos ex patre diabolo estis. ideo opera patris vestri facitis. Itē ip̄se seminat vicia contraria v̄tutibus in aīa. fiūt enī viciorū immissiōes p angelos prauos. vt dr̄ in p̄s. Et hō p liberū arbitrium omnibus his consentit. Et sic ortum est malum ꝛc.

Tertia pars expositiōis euāgelij. CXXX

Serui aūt dixerūt ei. Uis imus et colligimus ea. Et ait. Non. Ne forte colligētes zizania. eradicetis simul cū illis et triticū sinite vtraq; crescere vsq; ad messez. et tempore messis dicam messorib'. Colligite primū zizania. et alligate ea ī fasciculos ad cōburendū. triticū autē cōgregate in horreū meū ¶ Sequit' tertia pars in qua ponit' facti discreta discussio. ⁊ continet q̄nq;. Primo enī ponit' seruoꝝ fidelis exhibitio. [Serui autē dixerunt ꝛc.] Exhibuerūt enī se promptos ad eradicandū. sed p̄us requirūt domini voluntatē. In quo notat' eoꝝ obedientia. prudētia. et reuerentia. Secūdo ponitur patrisfamilias prudēs responsio [Et ait Nō]. Et subiungit causam. [Ne forte ꝛc.] Et quantū paterfamilias amat triticū. quia permisit malū semen inimici esse ī agro suo. solū propter hoc ne triticum eradicaret'. Tertio ponit' vtriusq; seminis cremēti oportuna expectatio. [Sinite vtraq; crescere vsq; ad messem] Multū crescūt male herbe et celerius q̄z bone. Quarto ponit' congrui temporis ad delenda zizania assignatio. [Et tempore messis dicam messoribus ꝛc.] Attende. q̄ licet inimicus zizania seminauerit.

messis tūc tpe collectio eoꝝ nō ad eū ptinet sꝫ im-
perio patrisfamilias fit. [Et alligate ea in fasci-
culos ad cōburendū] Ecce q̄ꝫ infelici fine male
herbe seminant. Quinto ponit tritici diligēs re-
positio [Triticū aūt cōgregate in horreū meū]
Attēde hic patrisfamilias prudētiā in bonis se-
minib⁹ cōseruādis. Attēde eius patiam in ma-
lis seminib⁹ tolerādis. attende ei⁹ iusticiā ī pu-
niendo mala. Attēde eius misericordiā ī p̄miā-
do bona. Ex p̄missis colligit̄ malos tolerandos
esse in ecclesia. Quia dicit saluator hic. [Sinite
vtraqꝫ crescere] Cōtra q̄d videt̄ esse apl̄s. j. Coꝛ.
vj. Auferte malū a vobismetipsis. Ad q̄d dicen-
dū m̄ s̄m Hiero. ꝛ Aug. vbi discerni pōt boni a
malis et fieri possit sine scādalo ꝛ lesione bono-
rum. ꝛ vbi piculū scismatis nō timet̄. faciendū ē
q̄d dicit apl̄s. In dubio vō vbi zizania nō plene
discernit̄ a tritico docet hic dn̄s nō cito sniam p-
ferendā. sed deo iudici reseruandā. Notādū au-
tem q̄ mali tolerādi sunt inter bonos s̄m Aug.
q2 boni op⁹ habēt maloꝝ cōmixtione in tribus
Primo vt p eos exerceant̄. Secūdo vt eoꝝ cō-
paratōe eo plus mitant̄ ad meli⁹. Tertio ne for-
te auferendo zizania eradicet̄ simul ꝛ triticū. Ex
multi p̄mo zizania sunt ꝛ p⁹ea triticū fiūt. q̄ nisi
patiēter cū mali sunt tolerent̄. ad laudabilē mu-
tatiōnē nō puenirēt. De nullo eni desperandū ē
q̄zdiu est in p̄nti vita. Jō saluator dicit nō esse ta-
les auferēdos de hac vita. ne cū malos conat̄ in-
terficere bonos īterficiat. q̄d forte futuri sunt.
Aut bonis obsit q̄b⁹ ꝛ inuiti vtiles sunt. Hec
Aug⁹. B Nota ergo q̄ si de agro mundi
colligerent̄ oīa zizania id est. auellerent̄ omnes
errores ꝛ falsa intelligentia scripture. eradicaret̄
studiū ꝛ inuestigatio v̄itatis. Occasione eni fal-
sitatis multi laborauerūt ad veritatē inuestigā-
dam. Unde j. Coꝛ. xj. Oportet hereses eē vt qui
pbati sunt manifesti fiant. Et s̄m Aug. vij. ꝯfes.
Improbatio hereticoꝝ facit eminere q̄d ecclesia
sentiat. ꝛ q̄d habeat sana doctrina. Itē si de agro
ecclesie auferrent̄ oēs mali hoīes etiā christiani
multū tritici eradicaret̄. q2 eoꝝ psecutionibus
multi vitā eternā merent̄. Itē si ab agro aīe euel-
lerent̄ temptatiōes diabolice. eradicarent̄ multe
v̄tutes. Nā v̄tus in infirmitate pficit̄. Unde p-
pter hāc causam stimul⁹ carnis nō fuit ablatus
aplō et r̄nsum accepit a christo. Sufficit tibi gr̄-
tia mea. Notandū etiā q̄ triplex describit̄ hic
pena maloꝝ. Prima est in sepatione bonorum
Colligent̄ eni zizania d̄ medio tritici. Et licꝫ nūc
mixti sunt mali cū boni. ppter quā mixtionem
de⁹ etiā sustinet eoꝝ scelera. In die tn̄ iudicij se-
parabunt̄. Secūda pena est in maloꝝ colligati-
one Math. xxij. Ligatis manib⁹ ꝛ pedib⁹ pij-
cient̄ in tenebras exteriores. Ligabunt̄ aūt ī fasci-
culos. Quia vsurarij cū vsurarijs in vnū fasci-
culum. auari cū auaris. falsarij cū falsarijs. luxu-
riosi cū luxuriosis. gulosi cū gulosis. ꝛ sic d̄ alijs
Heu q̄ꝫ infelix cōsortiū. heu q̄ꝫ miserrimi fasci-
culi. Esa. j. Ue genti peccatrici. populo graui in-
iquitate. semini nequam. filijs sceleratis. Tertia
pena est in gehēne infernalis cōbustione. Ideo
eni ligabunt̄ in fasciculos peccatores vt cōburā-
tur. nō vt cōsumant̄. Et ideo vita illa penalis est
ppetua Esa. lxvj. Uermis eoꝝ nō morit̄ ꝛ ignis
nō extinguet̄. Et ecōtra describit̄ p̄miū electorū.
in eo q̄ subdit [Triticū aūt] id est. electi qui tri-
turati sunt flagellis psecutionib⁹ ꝛ temptatiōni-
bus ꝛ afflictiōib⁹ varijs. ita vt in eis nulla sit pa-
lea vel macula. Tales inq̄ꝫ cōgregabunt̄ in hor-
reum dei. id est. in celestem patriā. Ad quā nos
perducat ꝛc.

Sermo de eadem dominica CXXXI

D Omine. nonne bo-
num semen seminasti in agro
tuo. Unde ergo habet zizania
Math. xiij. A Sicut dicit bea-
tus Aug⁹. xj. de ciuitate dei. ca. xxj. Tria quedā
maxime scienda de creatura nobis oportuit in-
timari. Quis eā fecerit. p quē fecit. quare fecerit
Si ergo querim⁹ quis fecerit. Deus. Si p q̄d.
Dixit fiat ꝛ facta sūt. Si q̄re fecerit. Quia bona
est. Nec enim auctor est excellentior deo. nec ars
efficacior dei verbo. nec causa melior q̄ꝫ vt bonū
crearet̄ a deo bono. Hāc etiā causam condendi
mundū plato iustissimā dicit vt a dō bono. ope-
ra bona fierēt. Hec ille. Bonus ergo seminator
deus nō nisi bonū semē seminare poterit. Sed
sicut a p̄ncipio bonū semē q̄d deus seminauerat
in agro cordis humani. diabol⁹ qui est malorū
seminator demoliri nitebat̄ p zizania q̄ supsemi-
nauit. sic adhuc. Precepta q̄ppe data p̄mo hoī.
fuerunt sibi semē magni meriti q̄d assecut⁹ fuis-
set si ea seruasset. Sꝫ diabol⁹ supseminauit ziza-
nia p̄cepta ipsa false interp̄tando. Nequaq̄ꝫ in-
quit moriemini sꝫ eritis sicut dij. Sic ꝛ nūc oē
semen v̄tuosum diuinit⁹ cordibus nostris inse-
minatū conat̄ p zizania sue false interp̄tatiōis ꝛ
male suggestionis viciare ꝛ vicia sub specie vir-
tutū subinducere. Ob plerūqꝫ aduenientes boni
serui dei exemplo istoꝝ seruoꝝ patrisfamilias d̄
quo est p̄ns euāgeliū doletes recurrūt ad dn̄m.
ꝛ querulādo dicūt v̄ba pposita [Dn̄e. nōne bo-
num semē seminasti in agro tuo ꝛc]. In quib⁹

quidē verbis quattuor innuunt. Primū est ce-
lestis seminatoris oīmoda sufficientia. Domi
ne. Secundū est agri dñici mystica intelligen
tia. in agro tuo. Et fit hic pposteratio vboruʒ
ppter ordinē psequēdi. Tertiū est vtuosi semis
induta fructificētia. Nōne bonum semē semia-
sti. vnqʒ Nō eñi dicūt hoc dubitatiue ʒ ammi
ratiue. Quartū est antiq̃ hostis callida fraudu
lentia. Unde ergo habet zizania. Et ait illis In
imicus hō hoc fecit. B Circa pmū sciēdū
q ad hoc q q̃s sit sufficiēs seminator quattuor ex
iguntᷣ. quoʒ si vnū defecerit insufficiēs erit. vide
licet vt possit. sciat. velit. ₇ habeat. Et quoniaʒ hͤ
pfectissime sunt in nostro seminatore. ideo ipse
antonomasice dr̃ dñs ₇ sol⁹ dñs Jud. xi. Dñs
est nomē tibi soli. Est in quā pmo dñs a pcel-
lentia potestatis q₂ oia potest. Hester. xiij. Dñe
rex omnipotēs in dicione tua cūcta sunt posita
₇ nō est q̃ tue possit resistere volūtati ₇c. q₂ domi
nus vniuersoʒ tu es Et ƀm hoc dr̃ dñs q̃si dans
minas. Ille eñi solus p omnib⁹ pōt dare minas
qui habet plenū dominiū sup oia. Talis est de⁹
Psal. Quoniā dñs excels⁹ terribil' rex magn⁹
sup omnē terrā Et illū omnia timere hn̄t ₇ reue
reri. Hebre. xi. Seruiam⁹ placētes deo cū metu
₇ reuerētia. Aug⁹. sup ps. Time eū q̃ sup omēs
est ₇ hominē nō formidabit. Est secūdo dñs
ab efficiētia causalitatis. Quia ipse oia scit ₇ in-
telligit Sap. x. Et sciendo efficit q₂ sciētia dei est
causa rerū. Psal. Oia in sapientia fecisti Et ƀm
hoc dr̃ dñs quasi dans man⁹. s. in efficiendo res
Job. x. Man⁹ tue dñe fecerūt me. Uel etiaʒ res
in esse cōseruādo. Si eñi dñs retraheret manuʒ
suā a creaturis p vnū momentū oia redirent in
nihilū. Propter q̃d dr̃ Josue. x. Ne retrahas ma
num tuā ab auxilio fuoʒ tuoʒ. Sic ₇ nos quo-
tidie orare debem⁹ cū psal. dicētes: Fiat manus
tua vt saluet me Est tertio dñs a munificētia
largitatis. q₂ libēter ₇ liberaliter dat Jac. i. Om-
ne datū optimū ₇ omne donū pfectū desursum
est descendēs a patre luminū. Ex quo colligi pos
sunt duo correlaria. Primū est q dare est ppri
um deo. Si eñi omne datū est desursum a deo.
cōsequēs est vt nemo ali⁹ q̃cq̃ʒ dare possit. quia
q̃cquid det. nō suū est sed dei. Uñ Aug⁹ i libro
meditationū. O sūme optime potētissime pijssi
me. nunq̃ʒ inops ₇ gaudes lucri. nunq̃ʒ auarus
₇ vsuras exigis. semp erogas vt debeas. ʒ q̃s ha
bet q̃cq̃ʒ nō tuū. Secunduʒ est q deus quicq̃d
vult dat. Si eñi apud deū non est trāsmutatio.
nec vicissitudinis obumbratio. cōsequens est q
apud eū nō est plus velle q̃ʒ dare nec aliud ē vel-
le q̃ʒ dare. q₂ sicut dicit Aug⁹. in speculo suo lo-
quens ad eum Uolūtas inq̃t tua est opus cui⁹
velle est posse. q̃ omia que ex nihilo creasti sola
volūtate fecisti. Et ƀm hoc dicit dñs quasi dans
mun⁹. s. ppriū. q̃d nulli alteri cōuenit vt dictū ē.
Est quarto dñs ab effluētia satietatis. q₂ dā-
do omnib⁹ satis nihil sibi deperit. Jac. i. Qui dat
omnib⁹ affluēter ₇ nō improperat Uñ Augusti
nus. Reddis dñe debita nō debēs. donas et ni-
hil pdis. q̃ sol⁹ viuificas oia ₇c. Et ƀm hoc dr̃ do-
minus quasi dans mun⁹ scʒ q̃ʒ habeat. Nunq̃ʒ
eñi potest tantū dare. q̃n plus habeat i infinituʒ
Ac p hoc q̃cquid dat parū est sibi. licet ei cui da-
tur magnū sit. Psal. Magn⁹ dñs ₇ laudabilis
nimis ₇ magnitudinis ei⁹ non est finis C
Quantū ad secūdū est sciendū q p agrum
dominicū intelligit̃ hic aīa rōnalis ppter sui
culturā ad quā apta nata existit. Dicitus est eñi
ager ƀm Jsi. xv. ethy. ca. xiij. eo q in eo [illegible] q̃d agat
Unde terra arida ad culturā mīme apta nō po
test dici ager. Anima autē nostra apta nata est
ad culturā exercitij intellectualis ₇ moralis. q̃re
apte signat̃ per agrū Prouerƀ. xxiiij Diligen
ter exerce agrū tuū. Dicit̃ autē ager iste dei. In
agro inquit tuo. Quia ipse animā creauit ₇ eā
sua imagine insigniuit ₇ in ea cōtinue opat̃ ₇ eā
iure hereditario possidet Prouerƀ. viij. Domi
nus possedit me in initio viaʒ suaʒ. Ex quo pa-
tet quantā iniuriā deo facit illa aīa que se furat̃
₇ a deo alienat p peccatū q̃bus cōminat̃ domi-
nus p pphetā Ezecƀ. xxv. In solitudinē semp̃
ternā tradā te eo q dixeris. terre mee erūt ₇ here-
ditate possidebo eas cū dñs esset ibi. Aug⁹. Bo
mine si ego me abstraxi tibi redde me tibi B
Est autē cōsiderandū q sicut dicit Jsido. vbi
supra. Omnis ager quadrifarie diuiditur Aut
eñi est aruus ager. id est. sationalis. ₇ dicit̃ aru⁹
ab arando. Aut cōsitus. id est. aptus arboribus
Aut pascuus qui herbis tantū et animalib⁹ va
cat. Aut florid⁹ qui ornsa pibusq̃ʒ cōgruit Sic
anima nostra quadrupliciter se habet. Aliquā-
do eñi se habet ad modū arui quo varia vtutū
semina inserunt̃. Unde de inuirtuosis dr̃ Hie-
remie. xxiij. Arefacta sunt arua deserti. Aliquā-
do se habet ad modū cōsiti. quo arbores. id ē. vi
res intellectuales ₇ potētie cognitiue sunt plāta
te. Hester. vij. Rex assuerus intrauit in ortū ar-
boribus consitū. Talē enim animā in qua hui⁹
modi vires ₇ potētie sūt bene culte. deus rex no-
ster ingredit̃. Aliq̃n vo se habet ad modum pa-
scui quo sancta dei aīalia herbis virentib⁹ spi-
ritualis refectionis pascunt̃. Psal. In loco pa-
scue ibi me collocauit. Et Ezecƀ. xxxiiij. Requie-
scent in herbis virētibus ₇ in pascuis pinguib⁹

pascentur ⁊ scient quia ego dominꝰ deus corūz cum eis ⁊ ipsi populꝰ meus domꝰ israel. Aliqñ autē se habz ad modum florꝫ quo flores bone ste cōuersationis ⁊ bone actiōis redolēt ⁊ florēt Ecc. xxxix. Florete flores quasi liliū. date odorem ⁊ frondete in grām. Ex istis florıbꝰ pascūt apes id est. mentes deuote ⁊ melliflue. imitātes illum qui ait. Ego flos campi Cañ. ij. Unde Bernar. Sic ad delicandū creata est anima mea in Ꝝ flore scꝫ christo. delicias querat vbi odor suauit attrabit. vbi calor salubriter reficit. vbi inspirata securitas omne dubiū excludit. vbi bona opinio redolet. vbi charitas demulcet. vbi saluus eterne securitas palato mētis illabiť. illapsa desipere facit omne quod dulce reputat mūdus. Hec Bern. Igiť ad aspectuz exemplarē istius floris flores nostri in nobis ⁊ ex nobis florēt ⁊ redolēt in odorē [illegible]uitatis. Et in hoc florio mens ipsa apis efficiť ⁊ reficiť. Unde Hugo. talē mentem ad pastū excitat dicēs. Surge o apicula. surge ⁊ bibe dulcoris tui ieffabilē suauitatē imergere ⁊ replere. quia nescit deficere. nisi tu incipias fastidire. De tali agro anime sic sato. sic cōsito. sic pascuo. sic florido pater celestis sentiens eiꝰ fragrātiam dicit istud Geñ. xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. cui bñdixit dñs ⁊c.

Subsermo de eadem dominica CXXXII

A

Onne bonū semen seminasti i agro tuo. Unde ergo habet zizania ⁊c. Ubi quantum ad terciū innuiť virtuosi seminis indita fructificencia. Et q̄ntum ad quartū subiungiť inimici inuidēns in sua fraudulēcia. De his duobꝰ simul ꝓpter cōnexitatē materie. Sciendū igiť q̄ hic ꝑ semē intelliguntť virtutes quas deus seminat in anima. Qd quidē semen bonū est. quia est a bono deo. ac ꝑ Ꝝ ex sui natura idita ē ei fructificēcia boni fructus. Affert autē hoc semen in anima fructum duplicē. Primū quidē immaturū ⁊ imperfectū. qui habetť hic in quadā ꝓbatione quales sunt fructꝰ spūs. de q̄bus loquiť aplus Gal. v. Aliꝰ fructꝰ ⁊ vltimꝰ est plene maturus et ꝑfectus. s. beatitudo in patria quē fructuz ibi degustabimꝰ plena fruitione. Per zizania vō intelliguntť vicia ⁊ peccata q̄ diabolꝰ supseminat. ⁊ ea inter semina v̄tutū miscendo occultat. Uñ Gregorius. xxij. moral. c. xxix. sic dicit. Hostis nostri malicia tāta arte se palliat. vt plerūq3 ante deceptē mētis oculos culpas v̄tutes fingat. vt inde quisq3 quasi expectet p̄mia vnde eterna dignus est inuenire tormēta. Et vt discurramꝰ ꝑ singulas v̄tutes ⁊ vicia. Primo zizania supbie generaliter interserit se omni semini v̄tutis. Quia vt dicit Augꝰ in regula. Alia quecūq3 iniq̄tas in malis opibus exerceť vt fiāt. supbia vero etiā bonis opibus insidiať vt peant. Spēaliter autē zizania supbie semini triplicis v̄tutis se interserit. Primo humilitati. dū quis de conceptu vane glorie ⁊ de sordibꝰ in seipso vanius gloriatur. vt dicit Augꝰ x. ꝯfes. Et nō solū virtuti humilitatis se interserit zizania supbie. vt dictū est. Ꝫ etiam eidē semini plures alioꝝ viciorū zizanie interserunť. vt est timor inordinatꝰ. hypocrisis ꝑ dicio. De timore dicit Greg. vbi supra. Aliquādo timor incōpetens humilitas crediť. et cū pali formidine pressus q̄sq3 ad defensionez v̄itatis tacet. arbitrať se humilē peccatoribus exhibere. De hypocrisi autē ⁊ simulatiōe deceptoria ē illō Math. vij. Attēdite a falsis ꝓphetis q̄ veniunt ad vos in vesti. oui. ⁊c. De talibꝰ dr̄ Ecc. xix. Est q̄ nequiter se humiliat ⁊ interiora eiꝰ plena sūt dolo. Secūdo zizania supbie se inserit semini iusticie dū quis quasi ex zelo iusticie alioꝝ dicta et facta reprehendit more pharisei qui facta publicani redarguit ⁊ seipsum false iustificauit. Et vt dicit Chryso. In istis duobꝰ fuit duplex pugna. videlicet iusticia pugnās cū supbia in phariseo ⁊ peccatū pugnās cū humilitate in publicano. Propter q̄d ille ex elatiōe iusticie in peccatore mansit. ille autē ex humili recognitiōe peccati descendit iustificatꝰ in domū suā. Ad idē facit q̄d dicit Gregꝰ. vbi supra. Aliquādo vocis supbia veri libertas estimatť. ⁊ cū ꝑlationē v̄itati ꝯtradicatur. loquēdi ꝑpacitas veritatis defensio putatur. Tercio supbie zizania se interserit semini charitatis sub specie ꝑfectus p̄ximi siue tꝑalis siue spūalis. Temporalis quidē dū quis dicit se ꝑesse velle vt valeat ꝓdesse. Unde Gregꝰ. xxxj. moral. Inanis gloria deuictū cor quasi ex rōe solet exhortari cū dicit. Debes maiora appetere vt quo potestate valueris multos excedere. eo etiā valeas et pluribus ꝓdesse. Spūalis etiā dū in actibꝰ spūalibus quos q̄s ꝓ salute alioꝝ exercet. verbi gratia p̄dicationis ⁊ doctrine vel alicuius boni operis q̄d quis in publico ꝑ exemplo alioꝝ facit. appetitꝰ laudis humane vel elatio ꝓpe complacētie se admiscet. Sic beatꝰ Gregꝰ. de seipso refert in fine moral. sic dicēs. Ad me intrinsecus rediens dū ipsam subtiliter radicē mee intētiōis inspicio. do quidē ex ea me sūmo ope placere debuisse cognosco. Ꝫ eidē intentiōni qua deo placere studeo furtim se nescio quō intētio humane laudis interserit. Sicut necessitate q̄dē cibus sumitur. sed in ipso esu dū furtim gula subrepit

edendi delectatio pmisceat. Unde plerũq3 cõtin-
git vt refectionẽ corpis quã salutis causa recipi
mus. causa voluptatis expleam⁹. Sed talẽ cla-
tionem incidentẽ statim miles christi repellit di
cens cũ beato Bern. pp̃ter te nõ incepi. nec pro-
pter te dimittã. B Deinde videndũ3 de zi-
zania auaricie quã diabol⁹ interserit semini tri-
plicis virtutis. Primo prudentie dũ q̃s fingit
se congregare tempalia solũ vt necessitati sue et
aliorũ prouideat. Unde Greg⁹. xxi. moral. Aua
ricia deuictũ animũ quasi ex rõne solet exhorta
ri cum dicit. Valde sine culpa ꝙ quedã habẽda
cõcupiscis. quia nõ multiplicari appetis. sꝫ ege-
re ptimescis. ⁊ q̃d alius male retinet ipse meli⁹
expendis. Scd̃o zizania auaricie se interserit se-
mini pietatis. dũ3 quis sibi fingit se pp̃ter nihil
aliud appetere tpalia ⁊ tenere nisi vt habeat vnd̃
pauperibus vel suis cognatis indigentib⁹ vł etiã
ecclesijs eroget. Ad q̃d facit Greg⁹ vbi supra. Ter
tio zizania auaricie se interserit semini liberalita
tis vel etiã paupertatis. dũ quis sub specie ficte li-
beralitatis dat alijs pp̃ter retributionẽ. vt vide-
licet sibi maiora redonent. Seu etiã dum q̃s in-
trans religionẽ dimittit pauca tpalia in seculo.
vt maiores diuitias in religione vel platurã ali-
quã assequatur. De q̃bus Matth. xxiij. Ue vob̃
scribe ⁊ pharisei hypocrite q̃ similes estis sepul-
cris dealbatis. que foris apparẽt hominib⁹ specι
osa intus autẽ plena sunt ossib⁹ mortuorum ⁊ om
ni spurcicia. Plerũq3 etiã auaricia se interserit
abstinẽtie et parsimonie. dũ q̃s male comedit p
pter pcitatẽ. Unde Greg⁹. xxij. moral. Nõnũq3
tenacitas psimonia putatˀ. et cũ graue sit vicιũ3
nõ tribuere. virt⁹ credit accepta retinere C

Deinde de zizania luxurie quã diabol⁹ simi
liter interserit semini v̓tutis triplicis. Primo se
mini charitatis ⁊ amicicie. dũ quis p̃tendit se af
fici ex charitate ⁊ vera amicicia ad aliquã3 pso-
nam quã in carnali cõcupiscẽtia diligit. Sicut
Augustin⁹ quondã se fecisse cõfitet. iij. cõfes. vbi
dicit. Uenã amicicie coinq̃nabam sordib⁹ con-
cupiscentie. Secũdo semini affabilitatis et ho-
neste familiaritatis dũ q̃s affabilis ⁊ vrbanus
haberi volẽs se nimis familiariter exhibꝫ alicui
psone. Et talis nimia affabilitas sepe inficitur ⁊
obnubilatˀ nebula voluptatis carnalis. Unde
beatus Augustin⁹ vbi iã supra. Ego inq̃t fed⁹
⁊ inhonestus elegãs ⁊ vrban⁹ gestiebã abũdan
ti vanitate ⁊ candorẽ puritatis obnubilabã3 de
tartaro libidinis. Tertio zizania luxurie interse-
ritur semini sanctitatis. dũ q̃s pretẽdit se ad ali-
quam psonã plus alijs inclinari pp̃ter eius san
ctitatẽ ⁊ virtuositatẽ relucentẽ in ea. sed sub hoc
colore sepe subripit viscus libidinis. Unde Au
gustin⁹ in de cohabitatiõe clericorũ ⁊ mulierũ3
vbi sic dicit. Nõ eo minus femie timẽde sunt q3
religiose existũt. q3 quãto religiosiores tãto citi⁹
alliciunt. Plerũq3 sub p̃textu sanctitatis latꝫ vi
scus libidinis. Quomõ autẽ his tribus modis
ista zizania subtiliter subrepat ⁊ amorẽ spũalem
sepe obnubilet. ostendit idẽ Augustin⁹ dicens
Amor spiritualis p latentẽ subreptionẽ quãdo
q3 generat affectuosũ3. obseq̃osus generat fami
liarem. amor aũt familiaris sepe generat carna
lem. Q̃d etiã cõtingit i viris pfectis. Et idẽ Au-
gustinus dicit. Crede mihi inquit exp̃t⁹ loquor
multos cedros libani sub hac peste scꝫ nimie fa-
miliaritatis mulierũ cecidisse reperi. de quorũ3
casu non magis suspicabar. q3 de ambrosij vel
hieronymi impudica turpitudine. D De
inde de zizania inuidie ⁊ odij que etiã sub tripli-
ci virtutũ3 semine a diabolo interserit. Primo
sub semine fraterne charitatis. dum q̃s inuidet
alteri de bonis sibi diuinit⁹ concessis pretẽdens
ꝙ ille sit indign⁹ vel ꝙ talia bona saluti eius nõ
expediant. et sub ficto appetitu salutis proximi sub
repit inuidia. Secũdo sub semine dilectiõis bo
ni proprij ⁊ suorũ. Cũ enĩ quilibet dilectione na-
turali ⁊ etiã morali debeat diligere bonum sibi
ipsi et etiã sibi cõiũctis. sepe cõtingit ꝙ aliq̃s mo
leste fert si aliq̃d boni prouenit alijs. timẽs ꝙ ex
hoc sibi depereat vel suis. Tertio sub specie zeli
⁊ rectitudinis. dum q̃s acriter reprehẽdit alios
vel etiã vlciscit vicia eorũ3 pretendẽs hoc facere
ex zelo iusticie vel ex detestatione vicij. cũ3 tamẽ
hoc plerũq3 proueniat ex fomite odij. Un̄ Gre-
gorius. xxij. moral. Plerũq3 in vlciscendis vici-
is crudelitas ex odio agitˀ ⁊ iusticia putatˀ E

Deinde zizania gule interseritur a diabolo
sub triplici virtutũ semine. Primo sub semine
gratitudinis donorũ dei dũ quis gulositati de-
seruit dicẽs ad hoc cibaria esse a deo creata Un
de Augustin⁹ in libro de cõflictu viciorũ. ⁊ gre
gorius. xxj. moral. Uentris ingluuies deuictũ3
cor quasi ex ratione solet exhortari cum dic. Ad
esum deus mũda omĩa creauit ⁊ cõdidit. et q̃ sa
nari cibo respuit. quid aliud q̃3 muneri cõcesso
contradicit. Secũdo sub semĩe necessitatis Un
de Augustin⁹ x. cõfessionũ. Dum ad quietẽ sa-
tietatis ex indigẽtie molestia trãseo. in ipso tran
situ insidiatˀ mihi laqueus cõcupiscẽtie. et cũ3 sa
lus sit causa edendi ⁊ bibendi adiungit se tanq̃3
pedissequa periculosa iocũditas. Et plerũq3 p̃-
ire conatˀ. vt eius causa fiat. q̃d salutis causa me
facere vel dico vel volo ⁊ sepe incertũ fit. vtrũ ad
hoc necessaria corporis cura subsidiũ petat. an

voluptaria cupiditatis fallacia ministeriū superat. Tertio sub semine abstinentie. Et hoc dupliciter. Uno modo dum q̄s ieiunat vt postea delectabilius comedat. Alio modo dum quis sub specie abstinētie vel etiā parcitatis a delicatioribus cibis abstinet et grossis et vilibus immoderatius vtit. Unde Greg9. xxx. moral. Neq3 in quin cibus sed appetit9 in vicio est. Unde et lautiores cibos plerūq3 sine culpa sumim9. et abiectiores non sine reatu 9sciētie degustam9. Hinc est q esau p lēticulā primatū pdidit. et helyas i heremo comedēdo carnes mentis virtutē seruauit. Et Bern. in apologetico suo. Meli9 est exiguo sanguine ad vsum vesci. q3 ventoso leguminū vsq3 ad ructū exaturari. ¶ F Deinde zizania ire a diabolo interseritur sub triplici virtutum semine. Primo sub semine iusticie. Unde gregorius. xxvi. moral. Nōnunq3 immoderata ira zeli iusticie meritū credit. et dum a distortis moribus peccātes dirigi caute debeāt. violēta inflexione frangūtur. Item. xxvi. moral. sic dicit. Plerūq3 mentē sub obtentu iusticie ire immanitas vastat. et dū seuit quasi zelo rectitudinis rabiem explet furoris. iusteq3 se facere existimat q̄cquid ira nequiter dictat. Secūdo sub semine charitatis et vtilitatis proximi. dum q̄s pretēdit se irasci proximo p bono suo sed plerūq3 decipit. Quia vt ait Gregori9 v. moral. Ira cū delinquentiū culpas insequit. non debet menti quasi dn̄a preire sed post rationis tergū quasi ancilla famulari. Propter qd sciendū sm Grego. ibidē. q alia est ira quā impatiētia excitat. alia quā zel9 format. Illa ex vicio. hec ex virtute generatur. Ira per vicium oculū mētis excecat. Ira autē per zelū turbat. Si ergo nobis et proximis delinquētib9 irascimur. non peccamus. Et Bern. in epl'a sic ait: Non irasci vbi irascendū est. nolle emēdare peccatum est. plus vero irasci q3 irascendū est. peccatū peccato addere est. Tertio sub semine mansuetudinis et patiētie. dum q̄s se grauius vlcisci intendit tacēdo q3 aliquid loquēdo. dū ex hoc animus proximi magis cōmouet. vel noticia alicuius rei sibi vtilis subtrahit. vt eo grauius incurrat nocumentū. Unde Greg9. v. moral. Aliquādo ira pturbato aīo quasi ex iudicio silentiū ducit et quo se foris plus quā nō exprimit. intus deterius ignescit vt irat9 quisq3 collocutionē suā proximo subtrahat et nihil quod sit ad vsus dicat.

G ¶ Deinde zizania accidie interserit a diabolo sub semine triplici virtutū. Primo sub semine discretiōis. dum q̄s quasi ex ratione se fingit cessare a bono opere ne vltra vires fatigetur et vt salus corporis ad dei seruitiū conseruet. Unde Greg. xxxi. moral. Plerūq3 pigricia quasi cōtinentia quietis attēditur. et cū grauis culpe sit recta studiose nō agere. magne virtutis meritū credit a praua tantū actione cessare. Et hoc expressius declarat Augustin9 in libro de cōflictu viciorū et virtutū sic inquiens. Corpor et ignauia dicunt. si lectioni cōtinuato studio semp insistis. oculorū caliginē incurris. Si indesinenter lachrymas effuderis etiā ipsos oculos amittis. Si protelatis vigilijs psalmorū censum persoluis. insaniā capitis acquiris. Si quotidiano labore te cōficis. ad opus spirituale quādo surgis. Secūdo sub semine humilitatis et vitande hypocrisis. dū quis a bonis operibus abstinet ne de hoc vana gloria subrepat vel ab alijs hypocrita reputet. Quia vt dicit Bern. super Cant. sermone. xlv. Rara auis in terris. aut sanctitatem non pdere aut humilitatē sanctimonia non excludi. et ideo beata que vtrūq3 retinuit. Tertio sub semine altioris pfectiōis. dum q̄s a virtutū exercitio et operib9 pietatis se subtrahit. vt melius ocio cōtēplationis vacare possit. Sed tales plerumq3 decipiunt. cū perfectio vite contemplatiue p virtutū exercicia nō impediat. sed potius p moueatur. Quia vt dicit prosper in de vita cōtemplatiua. Sicut ociū studiosum a carnalib9 ineffabilē suauitatē sapiētie celestis infundit ocioso. Ita spiritualis occupatio laborū sanctorū multiplices affert fruct9 humane societatis occupato. H ¶ Preter hec septē zizaniorū genera ad que reducunt omnia vicia. de quibusdā alijs specialiter inducit beat9 Gregori9. xxxi. moralium. sic dicēs: Plerūq3 dissoluta remissio quasi mansuetudo ac pietas habet. et dum pl9 q3 decet delinquētibus tpaliter parcitur ad eterna supplicia crudeliter reseruat. Nōnunq3 effusio misericordia credit. et dum male seruare culpa sit. peius spargi qd acceptū est non timetur. Sepe malorū pertinacia cōstantia dicit. Et dum mēs a sua prauitate nō patit flecti. quasi ex recti defēsione gloriat. Sepe incōstantia quasi tractabilitas habetur. et quo quisq3 fidem integrā nulli seruat. eo se amicū omnib9 estimat. Plerumq3 inquietudo spirit9 vigilās sollicitudo nominatur. et cū quietē quisq3 nō tolerat agendo q̄ appetit. virtutis debite se exercitiū implere putat. Sepe adeo que agēda sunt incauta pcipitatio laudandi studij feruor credit. et cum desideratū bonum intēpestiua actione corrumpit eo agi melius quo celeri9 estimatur. Sepe accelerādi boni tarditas consiliū putat. et cū expectat vt ex tractione pficiat hoc insidiās mora supplantat. Igitur cum culpa velut virtus aspicitur necessario

pensandum est q tanto tardius mens viciu m suũ deserit. quãto hoc qđ pperat non erubescit tanto tardius viciũ deserit. quãto per virtutis spẽm decepta: premiorũ etiã de eo retributionẽ querit. Facile autẽ culpa corrigitur que τ erubescatur. quia τ esse culpa sentitur. Hec Gregorius. Predictas omnes zizanias nos caute declinare τ semina bona virtutũ in nobis impermixta custodire ꝯcedat nobis ille celestis seminator. q cum patre ꝛc.

Expositio euangelij dominice in septuagesima

CXXXIII

Simile est regnum celorum homini patrifamilias. qui exijt primo mane cõducere operarios in vineam suam. Conuentione autẽ facta cuz operarijs ex denario diurno. misit eos ĩ vineam suam. Et egressus circa tertiam horam. vidit alios stantes in foro ociosos. et dixit illis. Ite et vos in vineam meam. et quod iustũ fuerit dabo vobis Illi autem abierunt. Iterũ autem exijt circa sextam et nonã horam. et fecit similiter. Circa vndecimã vero exijt. et ĩuenit alios stantes et dicit illis. Quid hic statis tota die ociosi. Dicũt ei Qr nemo nos conduxit. Dicit eis. Ite et vos in vineam meam. Matthei. xx.

Postq̃ȝ homo de paradiso expulsus est: dictum est a domino laborare In sudore inq̃t vultus tui vesceris pane tuo. donec reuertaris in terrã de qua assumptus es. quia puluis es et in puluerẽ reuerteris. Geñ. iij. Unde Job q̃nto Homo ad laborẽ nascit̃. Sed grauitatẽ operis alleuiat expectatio mercedis. In temporalib⁹ merces que expectat̃ est denarius qui omne op⁹ facit delectabile et omne onus leue. In spiritualibus autẽ vita eterna pro mercede p christuz nobis promissa: omnẽ laborẽ ad hunc finem ordinatum. sicut est vigilare. ieiunare. carnez macerare. seipsum affligere. plangere. peregrinari. cõtrarium pati. τ quecũqȝ talia sunt quãtũcunqȝ grauia sint. reddit nobis nõ solum sufferribilia. sed etiã leuia et delectabilia dicẽte dño Matth. xi. Jugum meũ suaue est τ onus meũ leue. Et hoc vtiqȝ propter retributionẽ vite eterne. Unde dicebat psal. Inclinaui cor meũ ad faciẽdas iustificationes tuas in eternũ propter retributionẽ. Et de tali operatione τ mercedis retributiõe sub methafora patrisfamilias sub mercede diurna operarios cõducentis agitur in p̃senti euangelio. quod habet tres ptes principales. In quarũ prima p̃mittitur operantiũ diuersifica vocatio In secunda describitur mercedis pacifica retributio. Ibi. Cuȝ sero autẽ factũ esset. In tertia subijcitur parabole ꝯgrua adaptatio. Ibi. Sic erunt nouissimi primi. In vocatione autẽ operantium q̃nqȝ distinguuntur hore. τ fm hoc in p̃ma parte quinqȝ facit. Primo enim ponit vocatio in hora prima. Dicit ergo. Simile est regnum celorũ ꝛc. Nota q cũ regnũ celoruȝ celeste multipliciter accipit̃. vt habes in proximo precedẽti euangelio. hic autẽ potest accipi p p̃senti ecclesia vel pro statu penitẽte. Nota etiaȝ. q iste homo paterfamilias est deus pater. q homo dicitur nõ proprietate substãtie sed pietatis affectu. Dicitur eni homo quia est humanus. id est. benignus mansuetus. et misericors circa homines. Dicitur autẽ paterfamilias per creationem τ prouidentiã. Est autẽ familia eius duplex. Una quidẽ celestis. scȝ sancti angeli. quos ipse potentia creauit virtute τ mirabili sapiẽtia distinxit ĩ tres hierarchias: τ quãlibet hierarchiam in tres ordines diuisit. Et ista familia innumerabilis est. Job. xxv. Nunquid est numerus militum eius. Secunda vero familia adhuc est in terra. sancti videlicet homines. quos creauit gubernat et saluat. Uel aliter fm Chrysostomũ Paterfamilias est christus et hoc fm naturam diuinã in q̃a equalis est patri. Cuius domus est celuȝ τ terra. Familia autẽ vniuersitas creaturarũ celestiũ τ terrestriũ et infernorũ. Q ergo dicit. Simile est regnũ celorum. idẽ est. ac si diceret. Ecclesia militans cui⁹ christus ẽ caput. similitudinẽ habet ad patrẽfamilias et suaȝ familiam. .B. Deinde ostendit in quo status ecclie assimilatur illi patrifamilias. quia videlicet exijt primo mane cõducere operarios in vineam suã. Uinea ista est ecclesia fidelium que τ ipsa dicta est regnũ celoruȝ. Esa. v. Uinea domini exercituuȝ domus israel est et viri iuda delectabile germen eius. Isti⁹ vinee vitis ẽ christus. palmites vero eius omẽs electi ab abel iusto vsqȝ ad vltimũ electum qui est nasciturus in fine mundi. Unde et ipse christus dicit Joh. xv. Ego sum vitis τ vos palmites. Boni palmites fuerunt patriarche et prophete. fecundi apostoli. fortes martyres. delectabiles virgines In hãc vineam domin⁹ pater fideles suos multi distinctis horis fm distinctas etates mundi siue hominis. Unde notãdum q istarũ horarũ distinctio potest accipi. Uno modo de cathacosmo. id est. de toto vniuersali mundo qui per vniuer

diem intelligitur. Alio modo de microcosmo .i.
minore mundo sm tempus vite vni⁹ hominis
¶ Primo modo distinguēdo istas horas sm
etates totius mundi sm Gregoriū. hora prima
fuit ab adam vsq₃ ad noe. Hora tertia a noe vs-
q₃ ad abraā. que fuit secunda etas. Hora sexta fu-
it ab abraa₃ vsq₃ ad moysen. que fuit tertia etas
Hora vero nona fuit sm Gregoriū a moyse vs-
q₃ ad aduentū domini. Sed hora vndecima ab
aduentu domini vsq₃ ad finē mundi. Et sic ha-
bentur quinq₃ etates mūdi correspondētes quin-
q₃ horis hic in euangelio expressis. Alij tamē sic
distinguunt quarta₃ etatē mundi a moyse vsq₃
ad dauid. alij vsq₃ ad transmigratione₃ babylo-
nis. Et sic sunt sex etates mundi. In qualibet igi-
tur etate deus pater vocauit operarios in vine-
am ecclesie. ¶ Exponēdo etiam de micro-
cosmo prout exponit Gregori⁹ per quinq₃ ho-
ras designantur quinq₃ etates hominis. Sūt
enī₃ sex etates hominis sm Isidorū .xj. libro ethi-
mologiar₃. Prima est infantia pueri nascentis
ad lucem que porrigitū vsq₃ in septimū annum.
Secunda est puericia quasi pura ⁊ nondū ad
generandū apta tendēs vsq₃ ad quartūdecimū
annū. Tertia est adolescētia ad gignendū adul-
ta que porrigit vsq₃ ad vicesimūoctauū annu₃.
Quarta est iuuent⁹ firmissima omnū etatum
finiens in quinquagesimo anno. Quinta est gra-
uitas que est declinatio a iuuētute in senectute₃
nondū senect⁹ sed iam nō iuuent⁹ quia seniori-
etas est que incipit a quinquagesimo anno ⁊ tē-
dit ad septuagesimū annum. Sexta est senect⁹
que nullo annorū tempore finitur. Seniū autē
est vltima pars senectutis sic dicta eo q̄ sit termi-
nus sexte etatis. Hec Isidorus. Quidā tamē quin-
tam etatē appellant senectutē et sextā decrepita₃
vocant etatē. Ideo omissa prima etate scilicet in-
fantili qua dū puer nō est capax discretionis. ac
per hoc nō idoneus ad operandu₃ in vinea do-
mini. In qualibet quinq₃ etatu₃ sequentiu₃ per
quinq₃ horas designatas deus vocat homines
ad operandu₃. vt prima hora se₃ mane respiciat
puericiā. quando sol iam incipit oriri nec habet
calorem. Hora tertia adolescentia₃. quia quasi
iam sol in altū proficit. dum calor etatis crescit.
Hora sexta iuuentutē. quia velut in centro sol fi-
gitur dum in ea plenitudo roboris solidat. Ho-
ra nona grauitatem in qua velut sol ab alto are
descendit. quia illa etas a calore iuuentutis defi-
cit. Undecima hora respiciat senectutem vl' de-
crepitā etatem. in qua velut sol ad occasum ten-
dit. Quidā igitur intrant religionē vl' alias mā-
cipant se diuino obsequio in puericia. ⁊ hi veni-

unt hora prima. Alij in adolescentia. et hi veni-
unt hora tertia. et sic deinceps. ita q̄ in omnibus
etatibus christus vocat homines ad conuersio-
nem ⁊ penitentiā. ⁊ nulla etas sera est ad penitē-
tiam. Sed attendēdum est ne mora inducat pe-
riculum. Ecci. v. Ne tardes conuerti ad domi-
num. ne differas de die in diē. subito enim veniet
ira illius. et in tēpore vindicte disperdet te. Un-
de Augustinus in sermone. Si quis positus in
vltima necessitate sue egritudinis acciperit penitē-
tiam ⁊ hinc vadit. fateor vobis non illi negam⁹
quod petit. sed non presumim⁹ q̄ bene hinc exit
Si securus hinc exit ego nescio. penitentia₃ da-
re possumus. securitatē autē₃ non. Nunquid di-
co damnabiliter. sed nec dico liberabit. Uis ergo
a dubio liberari. tene certum. et dimitte incertū.
Age penitentiā dum sanus es. si sic agis dico q̄
secur⁹ es. quia penitentiā egisti eo tēpore quo pec-
care potuisti. Si vis agere penitentiā quando
iam peccare non potes. peccata dimiserunt te. nō
tu illa. ¶ Nota sm Chrysostomū q̄ omnes in vi-
nea ecclesie a christo mercēnarij sum⁹ conducti.
Sicut ergo ad hoc nemo conducit mercēnari-
um vt solū manducet. sic et nos sumus vocati a
christo non ideo vt solu₃ operemur que ad no-
strum pertinēt vsum. sed ad gloria₃ dei. Et sicut
mercēnarius prius aspicit opus suū. deinde quo-
tidianum cibū. Sic et nos primū debemus aspi-
cere que ad gloriam dei pertinēt. deinde que ad
nostrā vtilitatem. Et sicut mercēnarius totam
diem circa domini opus impēdit. vnā autē ho-
ram circa suū cibum. Sic et nos omne tempus
vite nostre debemus impendere circa gloriam dei
modicam aute₃ partē circa vsus nostros terre-
nos. Et si mercēnarius qua die opus non fecerit
erubescit intrare domū et petere panem Et quo
modo tu non confunderis intrare ecclesiam et
stare ante conspectū dei. quando nihil boni in cō-
spectu eius gessisti. Hec Chrysostomus. B.
¶ Deinde ponitur modus cōductionis. Con-
uentione aūt facta ex denario diurno. dies iste
laboris est totum temp⁹ vite cuiuslibet hominis.
Tota enī vita nostra est quasi vna dies respectu
eternitatis. vnde Ioh. ix. Oporte₃ operari donec
dies est. veniet enim nox. scilice₃ mortis in qua ne-
mo potest operari. Notandū autē q̄ nomine de-
narij premium vite eterne intelligit. habet enim
denarius materiā preciosam. forma₃ speciosa₃
figuram circularē et virtutē copiosam. Et certe
gloria vite eterne tam preciosa est vt nullo possit
precio comparari. Et si aliquo modo compara-
ri debet oportet q̄ totum quicquid homo habu-
erit pro illa aufferat. illud Aug. Regnum celorum

valet tantum quantū habes. Habet etiā formā speciosam. quia continet regis regum imaginē. Unde Esa. xxxiij. de beatis dicitur. Regem ī decore suo videbunt. Et habet figurā circularem. et nunq̄z deficiet. Habet nihilominus virtutem copiosam. Est enim denarius quodāmodo omnia virtualiter. pro quanto quicq̄d homo vult. potest habere per denarium. Ita premium vite eterne continet vniuersa que anima desiderare potest. Unde Anselmus. Qui hoc bono fruetur. quid illi erit. aut quid illi non erit. Certe quicquid volet erit. et quicquid nolet nō erit. Ibi erūt quippe bona corporis et anime. qualia nec oculus vidit nec. &c. Beatus qui habet hunc denarium in bursa qui nunq̄z deficit. Vel sm̄ Remigium. quia denarius dicit̄ qui antiquitus pro decem denarijs computabat̄. recte per denarium obseruati decalogi premiū designatur. ¶ Deinde ponitur operariorū missio. Misit eos in vineam suam. Ubi attendenda sunt quattuor. ¶ Primo ne d̄ vinea exeamus per infidelitatem. sicut heretici. De quibus. j. Joh. ij. dicitur. Ex nobis prodierunt sed ex nobis nō erant. Secundo ne male operemur peccādo scz mortaliter. Tale enim opus nō requirit deus in vinea sua. sed retorquet malum opus in caput operantis. Tertio vt bonum opus operemur. Gal. vj. Dum tēpus habemus operemur bonū. ¶ Quarto ne cū negligentia et tarditate bonū operemur. Hieremie. xlviij. Maledictus qui facit opus dei negligenter. ¶ E. Secundo ponit̄ secunda operantium vocatio que est circa horam tertiam. Et egressus circa horam tertiā. vidit alios stantes in foro ociosos. Magnum peccatū est ociositas. Est enī doctrix oīs vicij. Ecclesiastici. xxxiij. Maliciam multā docuit ociositas. Ociosi autem sunt sm̄ Chrysostomum. non peccatores. q̄ illi mortui dicūtur sed qui opus dei non operātur. Uis ergo non esse ociosus. neq̄z aliena tollas. et de tuis des. et operatus es ī vinea misericordie vitem colens. ¶ Et nota sm̄ Origenē q̄ forum hic dicitur quicquid est extra vineam. id est. ecclesiam christi. Vel sm̄ Gregoriū forum est h̄ mūdus in quo homines vendendo et emendo et sibi inuicem fraudē faciendo vitam suam sustentant. In isto foro anime hominū venales exponuntur. Mercatores duo sunt deus et diabol⁹. Quidam autē sic ceci sunt vt vendant proprias animas diabolo pro vili precio. quia pro modica vite presentis delectatione. quales sunt gulosi et luxuriosi. Quidam vero vendunt animas pro honoribus transitorijs et gloria mundi. sicut sunt superbi et vane gloriosi. Quidam vero vendunt animā pro pecunia et diuitijs seu bonis temporalibus. quales sunt predones. vsurarij. fures. et auari. Istas animas emit diabolus. vt sint ligna ignis infernalis. Talem mercatorē fratres charissimi fugiamus. et vendamus animas nostras christo. qui nos emit sanguiē suo precioso. et cū emerit deducat ad patriā celestem. Igitur iste paterfamilias videns aliquos stantes ociosos misit eos ad opus. Unde sequit̄. Et dixit illis. Ite et vos in vineam meam. et quod iustum fuerit dabo vobis. Non facit cum istis vocatis hora tertia et sequētibus pactum certum de precio sicut cum primis. sed sub incerto conduxit. Quia sm̄ Chrysostomū. tantū paratus ē retribuere quantū mercēnarij non sperabant recipere. Vel quia sm̄ Origenē. Operarios tertie hore non inuitauit ad totum opus. Quicquid autem poterant operari suo iudicio reseruauit. Poterant enim equale opus facere in vinea cū qui ex mane sunt vocati. quicunq̄z ī tempore breui volebant operantē virtutem ad opus extendere. ¶ Tertio ponitur tertia et quarta operantium vocatio que fuit in sexta et nona hora. Et de his duabus vocationibus ait simul. Et hoc ideo sm̄ Chrysostomū. quia ī sexta et nona generationem vocauit iudeorū. ¶ F. Deinde quarto ponit̄ quinta vocationis hora. Circa vndecimam vero horam exijt et inuenit alios stantes. et dicit eis. Quid hic statis tota die ociosi. Hic reprehēdūtur illi qui in tota vita sua bonū operari neglexerunt vsq̄z ad senectutē vel decrepitam etatem. Et si vel tunc operari bene incipiunt habēt mercedem. Reprehendūtur hic etiā illi qui diem aliquem absq̄z bono opere transire permittūt. Unde legitur de Tyto. Q̄z cū vno die nihil virtuosum egisset. circa horā vespertinā conturbatus cum suspirio dixit astantibus. Heu mei amici quia hanc diē perdidi. Dicunt ei. Quia nemo nos cōduxit. Si exponitur de macrocosmo tūc hec hora vndecima est temp⁹ vocationis gentium scz a christo vsq̄z ad finē mundi. Gentes autem sole sm̄ Chrysostomū. neq̄z deū sciebāt. nec dei promissa audierant. Et ideo ipsi possunt dicere. Quia nemo nos conduxit. id est. nemo nobis viā vite predicauit sm̄ Gregoriū. Exponendo autē d̄ microcosmo. friuola est excusatio eorum. qui vsq̄z ad senectutē bene agere distulerunt. Non enim veraciter dicere possunt. nemo nos conduxit. Nā paterfamilias deus quantū ad se pertinet. omnes a prima etate vocauit. vt dicit Chrysostom⁹. Quod signatur cū dicitur:

[Exijt primo mane cōducere operarios] sꝫ nō omnes sequuntur vocantē. Ad quod potest referri istud ps. Multi dicunt quis ostendit nob bona. Cui questioni respondet propheta. Signatum est super nos lumen vultus tui domine ꝛc. Ubi dicit glosa. Rationi impressum est istō lumen vt sigillum cere. Uultus ergo dei ratio nostra accipitur. Quia sicut ꝑ vultum agnoscitur aliquis. ita per speculū rationis cognoscitur deus. Et sicut vultus cōformitate alius alij assimilatur. ita per rationē nos deo similes sum⁹. Hec glosa. [Dicit eis. Ite ꝛ vos in vineam meā] Attende quanta est liberalitas dei qui vt occasionē habeat premiandi. etiā vndecima hora operarios in vineam mittit. Nulla enī etas excluditur a premio vite eterne ¶ Sed quereret aliquis q̄re non omnes simul cōduxit sed alios mane. alios hora tertia. et sic de alijs. Ad quod respōdet Chrysostom⁹ q̄ hoc ex differētia mentis eorum processit. Tunc enī eos vocauit quando erant obedituri. Naꝫ et latronē vocauit quando erat obediturus ꝛc. Itē quia non ꝑ sua sed ꝑ nostra vtilitate nos vocauit. ergo q̄ncūqꝫ venientes remunerat ꝛc.

¶ Secūda pars expositionis euāgelij .CXXXIIII.

Cum sero aūt factuz esset. dicit dominus vinee ꝓcuratori suo. Uoca operarios et redde illis mercedem. incipiens a nouissimis vsqꝫ ad primos. Cum venisset ergo qui circa vndecimam horam venerant. acceperunt singulos denarios Uenientes autē et primi. arbitrati sūt. q̄ plus essent accepturi. Acceperūt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patremfamilias dicentes. Hi nouissimi vna hora fecerūt. et pares illos nobis fecisti qui portauim⁹ pond⁹ diei et est⁹. At ille respondens vni eorū dixit Amice. non facio tibi iniuriam. Nōne ex denario conuenisti mecum. Tolle qd̄ tuū est et vade. Uolo autem et huic nouissimo dare sicut et tibi. An non licꝫ mihi quod volo facere. An oculus tu⁹ nequam est. quia ego bonus sum. ꝛc.

¶ Hic in secūda pte euangelij describit mercedis parifica retributio. Et diuidit in duas ptes. In quarū prima ponit retributionis cōmissio: In secunda ponitur cōmissionis executio. Ibi. [Cum venissent] In prima parte tanguntur sex. ¶ Primo tangit temp⁹ retributionis. [Cū sero autē factū esset] Sero ꝫm Rabanū est consummatio totius mundi aut etiā vniuscuiusqꝫ hominis finis. qui conuenienter sero dicit. quia vlterius nō est tempus opandi. ꝛ tunc est tempus congruū remunerationi de operibus peractis ¶ Secūdo tangit autor retributionis [Dicit dominus vinee] id est. deus pater ¶ Tertio ponitur minister retributionis. [procuratori suo] i. filio. pater enī omnia opatur ꝑ filiū. Ipse etiam filius dei factus fuit ꝓcurator dei patris in causa hominis ꝛ ibi contra diabolū Ad hanc enī causam discutiendā. non accessit pater per seipsum carnē assumendo. sed misit procuratorē. scꝫ christum qui carnē sumpsit ex virgine ꝛ ipse idez est procurator noster ī aula celestis imperij. vbi ipse compet pro nobis in omni causa. Iuxta illud ad Hebre. ix. Introiuit iesus in ipsum celū vt appareat nūc vultui dei pro nobis. Et .i. Ioh. ij. Aduocatū habemus apud patrē iesum christū iustum ꝛ ipse est ꝓpiciatio ꝑ peccatis nostris Nō pro nostris autē tantū. sed etiā ꝑ totius mundi. Securū ergo habem⁹ accessum ad iudiciū vbi talē habemus ꝓcuratorē ꝛ aduocatū. ¶ Sed q̄ritur quare de⁹ pater vocat opanos ad vineaz suā. mercedē tamē eis n̄ tribuit sed cōmittit filio Ad quod dicendū q̄ ad deū patrē ꝑpter omnipotentiā ptinet trahere homies ad vnitatem ecclesie ꝛ ad pniam. Unde christ⁹ dixit Iohis. vj. Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit illū. Iudiciū autē mercedis reddende cōpetit filio ꝑpter duo. Primo quidē ratione sapiētie ei attribute que ad iudiciuꝫ requirit. In christo enī sunt omēs thesauri sapiētie et sciētie dei absconditi Col. ij. Secūdo ne aliquis crederet eū minorē patre ꝑpter humanitatē assumptam sed q̄ videat equalis patri. Ideo dicit Iohan. v. Pater non iudicat queq̄ꝫ sed omne iudicium dedit filio vt oēs honorificent filium sicut honorificant patrē. Uel ꝫm remigiū dn̄s iesus christus ipse est paterfamilias ꝛ vinee procurator. sicut ꝛ ipse est ostiū ꝛ ostiarius. Ipse enī venturus est ad iudicium vt vnicuiqꝫ reddat ꝫm q̄ gessit. Uel ꝫm Origenē ꝓcurator intelligitur aliquis angelorū. qui sup mercedes retribuendas est positus ¶ Quarto tangit mod⁹ retributionis quia cōuocādi sunt omnes opanj. [Uoca operarios] Ista vocatio operarioꝝ forte erit illa vox tube archangeli. Surgite mortui venite ad iudiciū. quādo scꝫ omnes cōgregabunt ī iudicio. vt vn⁹ quisqꝫ accipiat ꝫm opa sua. vt dicat

remigus. ¶ Quinto tangit merces retributio
nis. et redde illis mercedē .i. premiū qd vnus
quisqz accipiet ſm ſuū laborē. ¶ Sexto tangit
ordo retributionis quātū ad personas. incipiens
a nouissimis vsqz ad primos .i. ab his q venerūt
hora vndecima vsqz ad illos q venerūt hora p
ma ¶ Dubitaret autē aliquis. quare voluit deus
pater vt priores essent in premio q posteriores
erant in ope. Ad qd dici potest Uno modo ſm
Gregoriū. Quia videmus frequēter. q qui tarde
incipiunt operari. s. in senectute. ante remunerant
quia prius exeūt de corpe ad regnū. qz hi qui i pu
ericia vocati esse videbāt. Alio modo ſm Chry
sostomū. qz semp libētius damus illis qbus gra
tis damus. qz p solo nostro bonore damus Un
de deus reddēs mercedē sanctis patribus iustus
ostenditur. gentibus autē dādo misericors dicente
apl'o ad Roma. xv. Gētes sup misericordia ho
norare deū. Sic etiā magis relucz misericordia
dei in remunerādo eos q in senectute inceperūt
operari qz illos q a puericia. Unde sicut dic Chry
sostomus. vt ondat deus inestimabilē misericor
diam suā primū nouissimis 7 dignioribus reddit
mercedē postea primis. Nimia enim mia ordinē n
aspexit 7c. .B. ¶ Deinde cū dicit. Cū venisset
ergo ponit cōmissiōis executio in retributiōe
mercedis. Ubi tria introducunt. Primo ponit
primorū 7 nouissimorū pacifica seu equalis retri
butio. que cōsistit in hoc q tā hi qz isti acceperūt
singuli singulos denarios . Iste denarius signat
celestis vite eternitatē. que etiā modicū labora
tibus dat. Dicit ergo. Cuz venissent ergo q cir
ca vndecimā horā venerāt. acceperūt singulos
denarios. Uenientes autē primi arbitrati sūt q plus
essent accepturi Et hoc esset decēs iudicio huma
no. vt plus laborantibus plus cōferret primij. Sz
hoc iudiciū superaltat misericordia dei vt statī
patebit. Acceperunt autē 7 ipsi singulos dena
rios . Sicut vna est fides primorū 7 sequentium.
ita vnus est denarius eternitatis. ¶ Dubitaret for
te aliquis de ista retributione denarij. Non enim
videtur iustū vt equale premiū recipiant modi
cum laborātes cū his qui multū laborauerunt
Unde videt q satis rōnabiliter murmurauerūt
qui hora prima venerāt. Sed dicēdū q ista retri
butio iusta est 7 misericors . Iusta qdē quātū ad
precedētes. qz dat eis primū cōuentū. Misericors
autē quo ad sequentes. qz pro modico labore eq
lem prioribus acapiūt mercedē. Nō igit iniuste
agit cum primis. sed misericordit dispensat cū vl
timis. ¶ Itē secundo ideo est equale premium
vt ostendat ſm apostolū. q nō ex operibus salua
ti sumus. non enī cōmensurat magnitudo pre
mij ex operibus. sed ex feruore charitatis. Et qm
a m qui minus opantur possunt habere eqlem
charitatē his qui multū laborant. ideo nō est in
cōueniens si equale cōsequūtur premiū ¶ Itē
tertio dicit premiū beatorū esse equale in dura
tione. Quia siue multū laborauerint sancti i ec
clesia vel modicū. de omnibus tn̄ verificabit illud.
Sap. v. Iusti in ppetuū viuēt 7 apud dominū
est merces eorū. Nō enī plus durabit i eternita
te gl'ia ne sanctus petrus qz latro in cruce cōuer
sus. Sed iste denarius licet sit equalis in durati
one. non tamē est equalis in magnitudine valo
ris. Ioh. xiiij. In domo enī patris mei mansiones
multe sunt. id est. multi gradus beatitudinis Et
stella differt a stella in claritate 7c. j. Corinth. xv.
Unde Augustinus in libro de sancta virginitate
Quia ipsa vita eterna pariter erit omnibus san
ctis. equalis denarius est omnibus attributus
qui erit omniū merces . Quia vero in ipsa vita
eterna distincte fulgebunt lumina meritorum.
multe mansiones sunt apud patrē. ac in dena
rio quidē nō impari nō viuet alius alio plurius
In multis autē mansionibus honorat alius alio
clarius. ¶ Itē quarto potest dici q etiā sctī om
nes equales sunt in magnitudine gaudij . Naz
vt dicit Ansel. plol. xxvi. Ex hoc q quilibet beatus
tantū diliget alterū quātū seipsum. sequit q tātū
gaudebit de beatitudine alterius quātū de ppria.
Et ideo gaudiū singulorū erit oim. Et ex hoc ille
denarius erit equalis. ¶ Secūdo ponitur
quorundā murmuratio. Et accipientes mur
murabāt 7c. Duplicē isti vident habere causā
murmurationis. 7 q in remuneratiōe erant vlti
mi. cum tamē priores fuissent in ope. et q eqle pr
mium non eque laborātibus erat datum . Sed
obmissa prima causa solū murmurant propter
secundā dicentes. Hi nouissimi vna hora feces
runt. et pares illos nobis fecisti. in primio. qui
portauimus pōdus diei 7 estus .i. pōderosum
laborem totius diei 7 estus. id est. caloris solis .
Ista posset esse vox eorū qui a puericia vsqz ad
finem vite sue deo seruierunt et sustinuerūt pō
dus religionis 7 penitentie atqz estus temptati
onum si nihil plus premij consequantur . qz hi
qui in senectute deficiente calore etatis incepe
runt. Similiter etiaz conqueri possent antiqui
patres. videlicet Noe. Abraam. Isaac. et Iacob
Moyses si non receperunt plus premij qz ho
mines presentis temporis . Ipsi enī sustinuerunt
magnos labores 7 temptationū estus Nā tempore
illorū mūdus erat quasi iuuenis totus floridus

pulcritudine et delicijs ac iocūdus prosperitati-bus. vnde magis inferebat estus temptationum. nunc vero mundus antiquatus est et quasi de-ficiunt delectamēta ipsius. Et ideo presenti tpe nō vrit tantis estibus. Sed licet ita sit nō tamē habent iustā causam murmurādi vt statī post sequitur. · D. ¶ Dubitaret autē hic aliquis q̄ modo sancti dicūtur murmurare de equalitate premij aliorū. cū dicat Gregorius. Q. nullus qui murmurat regnū celorū accipiet. et nullus qui accipit murmurare potest. Ad hoc rn̄det Chry-sostomus. q nō oportet ea que in parabolis di-cuntur scḋm totū q dicat̄ inuestigare. sed intentio-nem ꝓpter quā posita est intelligere. Unde ista similitudo murmuris nō est transferēda ad eos qui beati sunt. nec intelligitur murmurare ex i-uidia. sed vt ostendat̄ hos tanto potitos esse ho-nore q inuidiā poss; alijs generare ¶ Alio mo-do respōdet ad hoc Gregorius in omel. huius euā-gelij. Quia antiq̄ quantūlibet magni essent me-riti. morientes tamē ad regnū duci nō sunt sed expectauerunt vsq; ad christū. et hoc eorū mur-murasse. Hi vero qui nunc laborant ī vinea do-mini. mox vt exeūt a corpore ducūtur ad regnū. Et ideo isti nō murmurant. Dilatio quippe eo-rum quedā murmuratio est. ¶ Tertio potest dici q duplex est murmur. sc; cōquestionis et ad-mirationis. Nunc vero beati non murmurāt cōquerendo de aliorū gloria. sed admirando q̄-si murmurare dicunt̄. Quia illi qui sunt pro tē-pore presenti quasi pro nihilo vitā eternā acqui-rent. ¶ Posset etiā quarto dici q ista murmu-ratio intelligenda est ꝑ sinclesim. tollit̄ enī per il-lud quod sequit̄. Et quidē; nō murmurant nec murmurare possunt de aliorū gloria. Si tamē aliquis putaret ibi esse murmur attendat q̄mo-do murmur tolletur cōuenienti respōsione q̄ se-quitur · E · Tertio ergo ponit̄ murmuris re-motio. Tripliciter enī remouetur murmur ille. ¶ Primo amicabili rōcinatione. Unde dicit. [At ille] sc; paterfamilias [respōdens vni eo-rum] q̄ forte se magis ingerebat [dixit Amice ꝛc] Ecce q̄; amicabiliter incipit rōcinari. [Non fa-cio tibi iniuriā] ideo aduersum me murmura-re nō debes. Et q nō faciat illi iniuriā declarat. quia dat sibi illud in quo pactū fecerūt [Nōne inquit ex denario cōuenisti mecū] Certe sic. Et ideo nō teneor tibi dare plus. Quapropter [Tol-le qḋ tuū est et vade] sc; cōtentus. quia recepisti mercedē tuā. Et nota q si nō precessisset pactum nō sic rōnabiliter causam murmuris remouis-set. honestius enī hō dat plus ꝯuento sine pacto q̄; cū pacto. Et ideo etiā; ex ea cōsideratione ille paterfamilias tantū dedit sequētibus q̄ fuerūt cōducti sine pacto certo. quantū prioribus qui cū pacto. ¶ Secūdo remouet causā; murmu-rationis ex alia rōe. q: s. ipse sic voluit. ac ꝑ hoc li-citū fuit. Unde subdit. [Uolo aūt et huic nouis-simo dare sicut et tibi] Sicut enī dei sola volun-tas causa est in productione rerū. ita q nō habet ibi locū murmuratio. vt dicat opus factori suo. qua-re me sic fecisti et nō sicut quandā aliā creatura; ita etiā sola dei voluntas ipsius est sufficiens cau-sa in retributiōe premiorū. Unde dicit. [An nō li-cet mihi facere qḋ volo] Certe immo licet. q: ipsius volūtas semp est rōnalis et sine affectu malicie. et ideo semp licita. ¶ Tertio remouet murmu-rationē ex ista rōne. quia videt̄ ex inuidia ꝓcede-re. [An oculus tuus nequā est] Oculus scḋm remi-giū intentio est. que tunc dicit̄ esse nequā. q̄n do-let de bono ꝓximi. Quare autē oculus istius sit nequā ostendit dicēs. [Quia ego bonus sū] sc; hic dando gloriā de quo bono tu doles. Co-querendū quidē esset scḋm Gregorium; si nō daret qḋ deberet. nō si dat qḋ non debet ¶ Nota q hic datur documentū q religiosi nō debēt facere cō-parationes sui ad alios. quasi ipsi plus seruiāt deo q̄; seculares. Quia sepius videmus q quidā secularium equant̄ meritis quorundā religiosorū vel etiā eos excedūt. Itē docent̄ hic seniores clau-strales nō debere murmurare si videāt aliquos iuniores ipsis equari vel etiā in officijs eis ꝓfer-ri vel plus honorari. Sicut in simili docet Chryso. Nā qui in prima pte seculi natus est etnō ā plus vixit q̄; statutū tps vite sue. quid illi nocuit si post illius exitū mundus stetit. et qui circa finē nascē-tur nō minus viuent q̄; dies qui numerati sunt eis. Et quid eis prodest ad cōpendiu; laboris si cito mūdus finitur. cū pensu; vite sue cōpleant ante mundū. Deniq; non est in hoīe q̄n nascat̄ prius aut postea. sed potestatis diuine. neq; ille quidē sibi priorē locū debet defendere qui prius natus est. neq; ille contēptibilior debet esse q̄ po-stea. Hec Chryso.

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij · CXXXV

Sic erunt nouissimi primi et primi nouissimi Multi enī sūt vocati pauci vero electi · ꝫ ¶ Hic tertio subiicit̄ parabole ꝯgrua adap-tatio. Sic enī euāgelista a principio huius euāgelij cū de mercede relinquentiū oīa ꝓ christo mētionē; fecisset premiserat Multi autē primi erūt nouis-

ſimi et nouiſſimi primi. Et hanc ſententiã cõfir/mare volens propoſuit hãc parabolã. Propo/nitur autẽ hic duplex ſentẽtia que trahit ex hac parabola. ¶ Prima eſt q illi qui fuerunt in pri/ma eccleſie priores ad laborẽ. in remuneratiõe erunt poſteriores. Unde dicit. Sic erũt nouiſ/ſimi primi &c. Quod exponit Uno modo my/ſtice de iudeis et gentibus ſm Remigiũ et Ori/genem. Prius enim fuerunt vocati iudei ad fi/dem q3 gentiles. et tamen prius ſaluãtur gẽtiles q3 iudei. Et ſic iudei de capite vertunt in caudã nos aũt hic de cauda mutamur i caput. Alio mo/do comparando inter maiores et minores ſactos ſm eundez remigiũ. Sancti enĩ apoſtoli nouiſ/ſimi videbãtur ſed relinquendo omnia per hu/militatis gratiã facti ſunt primi. Sunt etiã plu/rimi qui poſt ſtudia bonorũ operũ a bonis ope/ribus deſiciunt. Et cum fuerunt primi fiunt no/uiſſimi propter culpã. Tertio modo ſm Chry/ſoſtomũ. vt ſit comparatio inter ſenes et iuniores Compoſita eſt enĩ hec parabola ſicut dicit Chry/ſoſtom⁹. vt eos auditores faceret qui in vltima ſenectute cõuertunt. ne exiſtimaret ſe min⁹ ali/quid habituros. Quarto ſm Origenẽ. vt ſit cõ/paratio inter homines & angelos. Multi enim hominũ qui a natura nouiſſimi ſunt. efficiuntur per vitã angelicã quibuſdã angelis ſuperiores. Et quidã angeli qui fuerunt primi facti ſunt no/uiſſimi propter culpã. Quinto modo ſm Chry/ſoſtomũ. vt tollatur omis comparatio. Ita q3 ideo ter dicit primos nouiſſimos futuros. & nouiſſimos primos. non vt nouiſſimi digniores ſint q3 pri/mi. ſed vt coequentur & nulla ſit inter eos differẽ/tia temporis cauſa. B. ¶ Secunda ſentẽtia ad/dit hic metuẽda valde. Multi enim ſũt vo/cati pauca vero electi. Quod ſm Chryſoſtomũ nõ ad ſuperiores ſanctos ptinet ſed pertinet ad gentes. quoniã ex ipſis gentib⁹ qui multi vocati ſunt. pauci ſunt eligendi. Unde nota q de omi/natione mundi nõ ſunt electi niſi chriſtiani. qui pauci ſunt reſpectu aliorũ. Sed nec chriſtiani omnes ſaluãtur. Quia vt dicit Greg⁹. Ad fidẽ plures veniũt. ſed ad celeſte regnũ pauci perdu/cunt. plerique enĩ deũ vocibus ſequũtur. mori/bus ſugiunt. Unde dicit ſaluator Matthei. vij Nõ omis qui dicit mihi dñe dñe intrabit in re/gnũ celoꝝ. ſed qui fecerit volũtatẽ pa. m. &c. So/li ergo illi chriſtiani ſaluabũtur qui chriſtianita/tis nomẽ opibus cõprobant. qui quia pauci ſunt. benedixit Eſaias dño. Eſa. ix. Multiplicaſ/ti gentẽ ſed non magnificaſti leticiã ¶ Et nota ſt hac ſententia ſm Gregoriũ duo penſare de/bemus. Primũ eſt vt de ſe quiſq3 minime pſu/mat. Quia et ſi iã ad fidem vocat⁹ eſt. vtrũ ad regnum eligend⁹ ſit neſcit. Secundũ eſt vt vn⁹/quiſq3 proximũ ſuũ quẽ iacere in vicijs cõſpicit. deſperare nõ audeat. q2 diuine miſericordie di/uitias ignorat.

¶ Sermo de eadem dominica CXXXVI

Simile eſt regnum celorum homini patrifamili/as. qui exijt primo mane cõ/ducere operarios in vineam ſuam. A. Uerba iſta ſpiritualiter exponẽ/do dicere poſſumus q per regnũ celoꝝ intelli/gitur in hoc loco fidelis anima que ad ſimilitu/dinem patriſfamilias preeſſe habet familie i re/gno anime. Hec horis diſtinctis ſm correſpon/dentiã ſex etatum ſpiritualiũ. nõ annis ſed pro/fectibus diſtinctaꝝ egredit. nõ paſſib⁹ corpora/libus ſ3 pfectib⁹ ſpũalibus. Exit aũt conducere operarios in vineaz ſuã. Uinea aĩe eſt ipſa mens diuinoꝝ chariſmatũ fruge fecunda. que vt pro/ducat vinũ ꝯtemplatiõis & dulcedinis interne. diligẽter eſt colẽda p operarios. i. p ſenſus interio/res & exteriores & vires aĩe vniuerſaliter omnes quas tũc aĩa velut ad opandũ cõducit. qñ ppo/ſita ſibi ſpe mercedis eterne eas ad opationũ ſu/arum exerciciũ incitat & inducit. Et ſm hũc ſen/ſum in verbis pmiſſis tria denotant. Primũ ẽ fidelis anime indita cõdicio generoſa. Secũdũ eſt ipſius in ſpũalibus pfectib⁹ pucectio gratio/ſa. Tertiũ eſt vniuerſarũ viriũ anime in ſuas opationes ꝯcitatio ſeu incitatio fructuoſa. Pri/mum innuit in regni celorũ myſtica aſſimilati/one cũ pmiũt. Simile eſt regnũ celorũ homi/ni patrifamilias. Secundũ notat in horaꝝ di/ſtincta deſcriptiõe cũ dicit. primo mane. De/inde circa horã tertiã ſextã nonã & vndecimam. Tertiũ ſignat in operarioꝝ in vineã typica ꝯducti/one cũ ſubiũgit. Exijt ꝯducere operarios i vineã ſuã. Quantũ ad primũ eſt ſciendũ. q nobi/liſſima ꝯdicio aĩe attendit in h q ipſa dr regnũ celoꝝ p qñto eſt capax dei q eã inhabitat velut i regno ſuo. ac per hoc dicta eſt celũ. Cur enĩ nõ agnoſcamus eos celos qui facti ſunt ſedes dei. Iuxta iſtud. Aĩa iuſti eſt ſedes ſapiẽtie. Et hec ſedes eſt in celo vel ipſuz celũ. Pſal. Dñs i celo parauit ſedẽ ſuã. Et non ſolum anima iuſti dicta eſt celum. imo etiã dicit regnũ celorũ pro quan/to in ipſa ipſe deus rex regum regnat & regit ani/mam et omnem creaturam. Unde eſt illud Lu/ce. xvij. Regnum dei intra vos eſt. De quo pro/ſequere. vt habes infra in ſermone. Querite

primum regnũ dei. secũdo membro primi prin/
cipalis dominica .xiiij. post pẽtecosten B

Quantũ ad secundum est sciendũ q in istis
quinqz horis hic descriptis signãtur quiqz eta/
tes. presupposita prima etate scz infantili que per
horam pcedentẽ mane ante ortũ solis intelligit.
Qua connumerata erunt sex etates spirituales.
sm sex horas accepte. Quibus sex etatibus sm
Augustinũ in libro de vera religione distinctis
successibus seu prouectibꝰ gratiaz fidelis aĩa
prouehitũ ad perfectũ. Sicut enĩz exterior homo
vetus ⁊ terrestris habet suas etates successibus
temporũ distinctas. sic interior homo nouus ⁊
celestis habet etates quasdaz spirituales. nõ an/
norum successibus sed gratiarũ profectibus di/
stinctas. Distinguit autẽ nouus homo a vetere
sm Augustinũ ibidẽ in tribus. Primo in eo. q
finis veteris hominis mors est. Unde omnes
etates eius tendũt ad mortẽ. Finis autem noui
hominis est vita eterna. Secũdo quia vetꝰ ho
mo est peccati. sed nouꝰ est iusticie. Tertio q ve
terez hominẽ in hac vita quis potest agere sine
nouo. nouũ vero nemo agere potest in hac vita
nisi cum vetere. Nã ⁊ cũ ab ipso incipiat necesse
est vt vsqz ad visibilẽ mortẽ cum illo. quãuis eo
deficiente se proficiente. perduret. Unde etiã nõ
nulli huiusmodi hominez qui vetus exterior et
terrenus describitur totũ agunt ab istiꝰ vite or/
tu vsqz ad occasum. Nonnulli autẽ vitam istã
necessario ab illa incipiunt. sed renascunt inter/
ius. Et tunc talis homo dicit nouus homo inte/
rior et celestis habens ipse spirituales etates su/
as. ℭ Prima etas exterioris hominis est
infantia que nutrimẽtis corporalibus agit sm
Augustinũ. Et sm hanc accipit pma etas spiri/
tualis qua homo interior pmitus de vberibus
matris ecclesie lacte. id est. rudimentis fidei ⁊ do
ctrina simplici nutrit historijs et exẽplis. Qua/
les fuerunt illi quibꝰ dicebat apostolus Hebre
orũ. v. Facti estis qbus lacte opus sit. non solido
cibo. Et hoc respicit incipiẽtes qui sunt in hac p
ma etate. qbus conuenit vt tanqz pueri et tene/
res. tam in doctrina qz in vita simplicꝰ ⁊ lactꝰ
imbuãtur donec paulatim p etates succedẽtes
crescant. Iuxta illud .j. Petri .ij. Sicut modo ge/
niti infantes rationabiles et sine dolo lac cõcu/
piscite vt in eo crescatis in salutẽ. Est ergo istis
in prima etate cõstitutis lac simplicis doctrine
ministrandũ. prout fecit apostolꝰ loquens tali/
bus .j. Corinth. iij. Tanqz paruulis lac dedi vob
potum nõ escam. Quod est cõtra predicantes
subtilia hominibꝰ rudibus et indoctis. q escam
sublimis doctrine nec masticare nec deglutire
preualent. Et ideo potius exhibendũ esset eis lac
in potum. Nã sicut grossus cibus infantibꝰ ex/
hibitus eos non nutrit. cũ nec eum percipe pos/
sint. sed plerũqz eos propter faucium teneritudi/
nem strãgulat ⁊ suffocat. Sic subtilis et alta do
ctrina rudes non edificat. sed plerũqz eos i erro/
rem mittit. Talia enim subtilia predicãda sunt
iam prouectis ⁊ pfectis dicente apostolo Heb.
v. Perfectorũ est solidus cibus. eorũ qui pro ip
sa consuetudine exercitatos habẽt sensus Et alu
bi. Sapientiã loquimur inter perfectos. Unde
reprehẽsibiles sunt etiam doctores talibꝰ rudibus
sublimia predicantes. qz auditores hoc experien
tes. Unde Augustinꝰ in quodã sermone ad he
remitas dicit sic. Scriptũ est fratres charissimi
q non debemus loqui sublimia tãqz sapientes
mundi gloriãtes. Hoc autẽ verbuz maxime ad
vos dirigitur qui rusticani estis in siluis habi/
tãtes. licet ciues sanctorũ et domesticos dei nul
latenꝰ vos esse dubitare debeatis. Et subdit Ue
niant ergo qui vltra qz necesse est scire volentes
quos sanctus ille Salomon reprehẽdit dicens
Altiora te ne quesieris. et fortiora te ne scruteris
Surgat etiã Paulus columna et lumen orbis
terre et sua voce confundat philosophantes no
men christi portãtes. volẽtes sapere plꝰ qz opor
tet. Non tamen dico fratres mei q omnino nõ
queratis. sed questiones in diuinis vos q grос/
sis estis multiplicare loqui non debetis. Queri/
teratis vos qui spirituales estis. quomõ prece/
pta dei seruare possitis. quomodo diabolũz in
heremo superare possitis. quomodo patientiã
quã christus docuit amplecti possitis. Hec enĩz
seruus dei semper legere et implere debet. Hec
Augustinus. Istis etiã in prima etate conuenit
lac simplicioris et laxioris vite. Non enĩ repen/
te ad culmen summe pfectionis conscendit. sed
paulatim profectibꝰ posteriora obliuiscẽtes ad
anteriora nos extendere debemꝰ cum apostolo
Philip. iij. Unde etiã in primitiua ecclesia ne/
uiter ex gẽtibus ad fidẽ cõuersis. ab apostolis la/
xiores obseruantie permittebant pro ipsis fidei
rudimentis et inueterata gentilitatis consuetu/
dine. et nihil amplius ab ipsis expetebant. nisi
vt ab immolaticijs idolorũz et fornicatione ac suf
focatis et sanguine abstinerẽt. vt dicit Iohãnes
Cass. Similiter etiam in religionibus nouicijs
nonnunqz rigoris frena laxantur. B Se/
cunda etas hominis exterioris est puericia vn/
de incipimus aliquid meminisse sm Augusti/
nũ. Et sm huius similitudinẽ describit Augu/
stinus in hoĩe interiore secundã etatẽ spũalez. q
reddit aĩam iã obliuiscentẽ hũana et ad diuina

tendere. In qua nõ auctoritatis huãne tẽdit sinu
sed ad summã et incõmutabilẽ legẽ passibus ra/
tionis inniti. Hec itaq3 etas spiritualis respicit
profitẽtes. quoR quilibet habet dicere cu3 apo/
stolo illud Phil. iij. Que retro sunt obliuiscens
ad ea que priora sunt extendens meipsum. Ubi
fm glosam p ea que retro sunt vno modo intel/
liguntur terrena et tpalia. p priora vero celestia
et eterna. Alio modo p ea que retro sunt intelli/
guntur p̃terita merita acta. per priora vero acq̃/
renda et agenda. In p̃ma igit̃ etate homo interi
or nõ potuit obliuisci terrena. quia tota circa for/
mas visibiles versabat̃. nec obliuisci potuit p̃te/
ritorũ meritorũ. Tũ quia nulla merita in prete/
rito habuit. cũ adhuc p̃mo inceperit. Tũ q2 nec
meminisse nec obliuisci dicta potuit ad modũ in
fantis. In hac autẽ secũda etate homo interior
iã fit obliuiscẽs terrena tendẽs ad celestia. Item
obliuiscẽs merita p̃terita p nullo ea reputãs in
cõparatione acq̃rendoR. ad que se extẽdit p inten/
tionẽ et desideriũ. vt semp p̃ficiat in melius. Ut/
taenim christiani boni fm desideriũ est vt dic̃ glo/
sa. Et ponit exemplũ. Sicut enĩ si velles imple/
re aliquẽ sinũ et nosti q3 magnũ est q̃d dabit̃. ex/
tendis et extendẽdo facies capaciorẽ. Sic deus
differẽdo rẽ extendit desideriũ. desiderãdo exten
dit sinũ. extendẽdo facit capacẽ. Desideremus er
go quia implendi sumus. Hec est vita nostra vt
desiderãdo exerceamur. Tantũ aũt nos exercet
sanctũ desideriũ quãtũ desideria nostra ampu
tauerimus ab amore seculi. Et hoc est q̃d dic̃ apo
stolus. Que retro sunt obliuiscens. Hec glosa.
Alio modo fm intẽtionẽ Aug. vbi supra. Per
ea que retro sũt intelligunt̃ ea q̃ humane legis li
gunt̃. qualia sunt ista sensibilia circa q̃ aĩal' hõ
occupat̃. q̃ nõ papit que dei sunt fm apostoluz
Per p̃ora intelligunt̃ ea q̃ incõmutabili lege re
gunt̃. ¶ De hac lege tria dicit Augus. Pri
mo q hec lex nõ est mẽs humana sed ẽ supra mẽ
tem nostrã. Mẽs enĩ nostra mutabilitati subie
cta est. q2 errorẽ pati põt. Et tñ cõcessum est talẽ
legẽ videre posse. eo q facta sit ad imaginẽ et simi
litudinẽ dei. Secũdo q hec lex. vitas dr̃. et est ipse
deus apud quẽ nõ est trãsmutatio. vbi est prima
vita. p̃ma essentia. p̃ma sapiẽ. Tertio q hec lex ẽ
lex et regula omniũ artiũ et ars omnipotẽtis ar/
tificis fm quã oĩs aĩa rõnalis iudicat quicquid
recte iudicat. imo et ipse deus pater p ipsam s3 nõ
de ipsa. nõ enĩ minus est q̃ ipse. Hinc dicit apl's
ad Corinth. ij. Spũalis hõ iudicat oĩa et ipse a
nemine iudicat̃. a nullo hoĩe. s3 a sola ipsa lege
fm quã iudicat oĩa. Est aũt spũalis q̃ exuto ve/
teri et animali hoĩe trãsit iã a p̃ma etate ad hanc
secundã etatẽ puenit a visibilibus ad inuisibilia. et
a temporalibus ad eterna cõscendẽs. Et hic de spi
ritualis fm glosam sciẽtia et vita. Sciẽtia q̃dez
spũalis est qui se ex pte et p speculũ videt. tamen
de deo fm imagines corpoR vel legis lr̃a3 vt hu/
manã p̃hiam nõ sapit. sed spiritui dei subiectus
certissime ac fideliter fm legẽ incõmutabilem iu
dicat oĩa. id est intelligit et discernit. Oĩa q̃dem
nõ que cõtinet diuina sciẽtia. sed que ad iustici/
am et vitã sufficiũt. Uita autẽ spũalis est q̃ spiri/
tum dei habẽs rectorez. eius ductu viuit. Hic ho/
mo spũalis vt dicit Augustinus omnia iudicat.
quia sup omĩa est quãdo cũ deo est. Cũ illo aũt
est quando purissime intelligit et tota charitate
q̃d intelligit diligit. Ita etiã quantũ potest lex ip
sa etiã ipse fit fm quã iudicat omĩa. Unde tibus
fm Augustinũ dr̃ illud ps. Uacate et videte q̃m
am ego sum deus. Uacate inquã nõ ocio desidie
sed ocio cogitatiõis vt a locis et tpibus vacens.

¶ Tertia etas hoĩs exterioris est adolescẽ
tia cui iam ppagationẽ plus natura p̃mittit fm
Augustinũ. Ad cuius similitudinẽ Augustinus
describit tertiã etatẽ spũalem que reddit animã
fidentiorẽ et carnalẽ appetitũ rõnis robore mari
tantem. gaudentẽq3 intrinsecus in quadã dulce/
dine cõiugali. cũ anima mẽti copulat̃. et velamẽ
to pudoris obruit̃. vt iam recte viuere nõ cogat̃.
sed etiã si omẽs cõcedant peccare nõ libeat. Hec
Augustinus. In hac siquidẽ etate que nõ nisi pfe
ctis cõpetit sicut et alie sequentes. ratio inferior
maritatur portioni supiori. Ex quo gaudioso et
dulci cõiugio sensualitas ita subijcit̃ rationi. q
ei ad arbitriũ dominabit̃ in repmendo inclina/
tiones viciosas et propagãdo actus virtuosos.
Quod exinde cõtingit fm Augustinũ. Eo enĩz
q rationalis anima seruit suo creatori a quo et
p quẽ et ad quẽ facta est. cuncta creata ei seruiẽt
Hinc est q nulla creatura talem animã allicere
poterit ad peccãdũ. In qualiũ psonis dicit apo
stolus Roma. viij. Certus sum q neq3 mors. ne/
q3 vita &c. neq3 creatura alia poterit nos separa/
re a charitate dei que est in christo iesu. Imo eti/
am propriũ corpus in hac etate reformatur et
sanctificatur. ita q spiritus de illo nullam senti/
ens molestiam. cum dei adiutorio ei sine onere
difficultatis imperabit. Et inde est q talem ani/
mã peccare nõ solum nõ libebit. sed etiã pigebit
imo penale sibi erit. Ad hanc etatem peruene/
rat Augustinus cum dicebat. viij. confessionũ.
Mihi displicebat quicquid agebam in seculo.
et oneri mihi erat valde. pre dulcedine tua. Et
in quadã oratione ad beatã virginẽ idem Au/
gustinus. Gustem inquit dñ'a q3 dulce sit vicijs

non seruire qui in memetipso didici q̃z amaruz sit expertũ esse vicia ⁊ velle vicijs experiri. G

Quarta etas est iuuẽtus publicis iã exercẽdis muneribꝰ .i. officijs in amministrãda republica ⁊ domãda sub legibꝰ. q̃ atrociores impetꝰ libidinis gignit. vt dicit Augꝰ. Scđm cuiꝰ similitudinẽ Augꝰ quartã etatẽ spũalẽ ĩterioris hominis describit. q̃ reddit aĩam iã ad ipsum multo firmiꝰ ordinatiusq̃z facientẽ ⁊ emicantẽ in virum pfectũ. atq̃z aptã ⁊ idoneã omnibꝰ psecutionibus ⁊ mũdi huiꝰ tempestatibꝰ ac fluctibus sustinẽdis atq̃z frãgendis. Hec Augꝰ. Veralĩ hoĩe in hac etate ↄstituto Augꝰ subiũgit plures pfectiões. Prima q̃ talis hõ verissime ⁊ pfectissime est iusticiaꝰ. q̃ cohereʒ deo. nõ vt ab eo aliq̃d boni extra mereat. ſʒ q̃ hoc ipsuz q̃ est herere deo bonũ est. Et ideo de oĩbꝰ exteriꝰ pturbãtibus nihil curat. Secũda q̃ talis oĩbꝰ hominibus recte vtit. Vñ dicit hic vir q̃zdiu est in hac vita vtitur amico ad repẽdendã grãm. vtit inimico ad patientiã. vtit q̃bus põt ad beneficentiã. vtit omibꝰ ad beniuolentiã. Tertia q̃ talis hõ nõ plus diligit familiares q̃z alios. Quarta q̃ talis nõ affligitur morte cuiusq̃ q̃z. quoniã q̃ toto aĩo deum diligit nouit nec sibi perire q̃d deo nõ perit. q̃ dñs est viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Quinta q̃ talis nullis laboribꝰ nec alicuius psecutionibꝰ frangit. Quid enĩ ei nocebit q̃ bene vti etiã iam inimico potest. Eius enĩ pſidio atq̃z munimẽto inimicicias nõ pertimescat cuius pcepto ⁊ dono diligit inimicos. Sexta q̃ talis gaudet ĩ tribulationibꝰ. Vñ dic. Hinc viro in tribulationibꝰ parẽ est nõ ↄtristari. nisi etiã gaudeat sciẽs q̃ tribulatio patientiaz operatur: patiẽtia pbationẽ. pbatio spem. spes autem nõ cõfundit. quoniã charitas dei diffusa ẽ in cordibꝰ vestris p spũm sanctũ q̃ datus est vobis. Septima q̃ talis pficit tã in psperis q̃z ĩ aduersis. Cũ enĩ mutabiliũ bonoꝝ adest copia. nõ eis cõfidit fm̃ illud ps. Diuitie si affluãt nolite cor apponere. Cũ vero subtrahunt cognoscat virũ eũ nõ ceperint. Plerũq̃z enĩ cũ assunt nobis putamꝰ q̃ ea nõ diligamꝰ. Sʒ cũ abesse ceperint inuenimus q̃ sumꝰ. hoc enim sine amore nostro aderat q̃d sine dolore discedit. H Quinta etas hoĩs exterioris est senectꝰ. In qua fm̃ Augustinũ post labores iuuẽtutis pax nõnulla cõcedit. Et fm̃ hãc Augꝰ describit q̃ntã etatẽ spũalem hoĩs interioris. q̃ aĩam reddit pacatã atq̃z omni ex pte trãquillã. viuentẽ in opibꝰ ⁊ abundantia incõmutabilis regni summeq̃z ⁊ ineffabilꝭ sapiẽtie. Hec Augꝰ. In hac enĩ etate aĩa rõnalis a volubilitate fantasmatũ ⁊ a turba omniũ sensibiliũ pacata reddit et trãquilla. Et incipit spũs regnare sup omẽs vires aĩe. et ipse spũs pfectissime deo subijcit. in tantũ vt oĩa in tali aĩma ita ordinata sint vt ipsamet fiat regnũ dĩ. vt supra ĩ pmo pncipali. Et nũc ĩ tali abũdãtia regni. q̃d incõmutabile dicit. eo q̃ abstrahat a loco ⁊ tẽpore anima viuere incipit in opibus sapiẽtie. cõtemplando ⁊ sapiẽdo diuina ⁊ ibi anima audit verbum eternũ. vt ait Augustinꝰ .ix. confessi. ca .x. Nõ per linguã carnis neq̃z p vocẽ angeli. nec p sonitũ nubis. nec p enigma similitudinis. sed ipsum quẽ in his sc̃ʒ rebꝰ creatis amamꝰ ipsum sine his audiamꝰ. Ad hanc etatẽ nõ puenit nisi ĩ contẽplatione ⁊ raptu. loq̃ndo de raptu nõ put dicit quandã eleuationẽ vel tractũ ad nudã visionẽ diuine essẽtie qualis fuit raptus moysi ⁊ pauli fm̃ Aug. sed prout dicit quendam tractum et eleuationẽ mẽtis ad illud q̃d est supra facultatẽ suã. put cõtemplãdo aliq̃d cognoscit de deo abstractꝰ a sensibus ⁊ ab omni imaginatione sensibili ⁊ intelligibili specie ⁊ p excessum omnium intelligibiliũ. In quo etiã excessu aĩa trahitur ad quandã insuetatã dulcedinẽ affectꝰ intellectui prorsus inexplicabilẽ cũ fundetur super infinitate bonitatis ⁊ dulcedinis diuine. Et ad hunc excessum rapꝰ fuit Augustinꝰ cũ matre sua. cũ colloquerẽtur valde dulciter cum starẽt incũbentes ad quandã fenestrã. vt patet .ix. confessionũ. I Sexta etas hoĩs exterioris ẽ senectus. que morbꝰ subiectior. decolor. debilis q̃ ad mortẽ producit. vt dicit Augustinus. Et fm̃ hanc Augustinꝰ describit sextã etatẽ spũalẽ hominis interioris quã dicit oĩmode demutationis in vitã eternã ⁊ vsq̃z ad totã obliuionez vite temꝑalis transeuntẽ in perfectã formã que facta est ad imaginez ⁊ similitudinẽ dei. Hec Augustinus. In hac enĩ vltima etate datur ꝑgustatio vite eterne ⁊ parumpẽlio quedã. imo totalꝭ obliuio vite temꝑalis. Ad hãc etiã etatẽ puenerat beatus Augustinꝰ cũ matre sua. postq̃z prefatam quintaz etatẽ spiritualẽ parũper transegerent vt dictuz est. Et tũc ibidẽ rapiebantꝰ ad hãc sextam etatẽ. De qua Augustinꝰ ibidẽ .ix. cõfes. subdit dicens: Sic nũc extendimus nos ⁊ rapida cogitatione attingimꝰ eternã sapientiaz sup omnia manentẽ. si continuet hoc ⁊ abstrahantur alie visiones longe imparis generis. ⁊ hec vna rapiat et absorbeat ⁊ recõdat ĩ iteriora gaudia spectatorez suũ. vt talis sit sempiterna vita quale fuit hoc momentũ intelligentie cui suspirauimus. Nonne hoc est intra in gaudiuz domini tui. Q̃ autem dulcedinem que in hac etate datur anime idem Augustinꝰ plures expertus fuerit. aperit .x. confes. vbi dicit. Aliq̃n intromittis

me in affectũ multum inusitatũ ad nescio quaz dulcedinẽ que si perficiatur in me nescio quid erit qd̓ ista vita nõ erit. In hac eciã etate sm augustinũ aĩa trãsit in pfectã formã q̄ facta est ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ dei, p quãto imago creata trãsformat in pfectã conformitatẽ imaginis increate sm quã facta est. Iuxta illud. ij. Cor. iij. Nos reuelata facie gliam dñi speculãtes in eandem imaginẽ trãsformamur a claritate in claritatẽ. i. claritate imaginis create in claritatẽ imaginis increate. Qd̓ nobis concedat q̄ est bñdict⁹ in secula.

¶ Expositio euãgelij dominice in sexagesima. .CXXXVII.

CUm turba plurima conueniret et de ciuitatibus pperarẽt ad iesum. dixit per similitudinẽ Exijt qui seminat seminare semẽ suũ. Et dũ seminat aliud cecidit sec⁹ viã. et cõculcatuz est et volucres celi comederũt illud Et aliud cecidit supra petrã. et natũ aruit qz nõ habebat humorẽ. Et aliud cecidit inter spinas. et simul exorte spine suffocauerũt illud. Et aliud cecidit in terraz bonã. et ortũ fecit fructũ centuplũ. Et hec dicẽs clamabat. Qui habet aures audiẽdi audiat. .A. Quia sm phm vnũ quodqz recipit sm modũ rei recipiẽtis Vñ semen qdlibet cũ seminat recipit sm modũ ⁊ dispositõz terre in quã serit. Que si sit bona ⁊ fertilis et bñ culta pfert bonũ fructũ. Si aũt sit sterilis ⁊ inculta germinat spinas ⁊ tribulos. vł eciã nullũ fructũ facit. Ita q sm variã dispositõz agri semẽ diuersimode pficit ad fructũ Sic in nob sm variam dispositionez agri cordis nostri diuersimode recipit semẽ celeste qd̓ christ⁹ ver⁹ agricola de celo nob adduxit. Et de h est materia pñtis euãgelij. Qd̓ habet tres ptes pncipales. In pma de scribit pabole vel silitudinis pposito. In secunda ponit pabole explanatio Ibi. Interrogabãt autẽ eũ discipuli eius. In tertia ponit pabole expositio Ibi. Est aũt h pabola. Circa pmũ tria facit. Primo pmittit loquẽdi oportunitas Tẽpus eni aptũ ⁊ oportunũ ad loquẽdũ erat cum turba confluebat. Vñ Ioh. xviij. ipse dicebat Ego palã locut⁹ sũ mũdo. Ego sp docui i sinagoga ⁊ i templo q̊ oẽs iudei conuenerũt ⁊ i occlto locut⁹ sũ nihil. Dicit ergo. Cũ turba plurima conueniz. ¶ Notandũ sm glosam. q quienscũqz in euãgelio turbe vocabuluz interserit sic diuersitas hominũ sic diuersitas intimat volũtatũ. Non eni oẽs eadẽ volũtate sz diuersis ex causis christũ sequebant. Quidã eni cõueniebãt ad christũ vt instruerent. Quidã vt sanarent. Quidã vt alerentur. siue ab ipso dño sic qñ multitudinẽ de paucis panibus sanauit. siue ab aliis ex iussu domini quia multe elemosyne fiebãt christi impio Vñ dicebat ille pcurator suus iudas de vngento effuso. vt quid perditio hec. potuit eni venundari multo ⁊ dari pauperib⁹. Matth. xxvi. Quidaz eciã veniebant ad christũ vt viderent miracula. Alij pter acceptũ beneficiuz vt infirmi curati Alij pter impẽdẽdũ ministeriũ vt mlieres honeste. sic maria magdalena ⁊ iohãna vxor chuze pcuratoris herodis et alie multe que ministrabant ei de facultatib⁹ suis. Mar. xv. Alij vt christi facta ⁊ dicta calũniarent. sicut pharisei vt caperent eũ in smone. Matth. xxii. Alij vo sequebantur christũ pter susceptũ officium sic apostoli. .B. Secũdo ponit sermonis congruitas. Congruus eni modus predicandi est vt doctrina sit sm exigentiã auditoz vt spiritualibus spũalia et subtilia rudibus ⁊ popularib⁹ simplicia ⁊ grossa pdicent. Iuxta illud apli. j. Corinth. ij. Spũalibus spũalia compantes. Et ipse christus dixit infra in secũda pte hui⁹ euãgelij apostolis. Vobis datũ est nosse mysteriũ regni dei. ceteris autẽ in parabolis. Vnde dicit. Dixit per similitudinẽ. ¶ Nota sm Theophilũ q dominus loquebat in similitudinib⁹ ⁊ pabolis pter duo. Primo vt attẽtiores faceret auditores Cõsueuerũt enim hoĩes in obscuris se exercitare et spernere manifesta. Secũdo vt nõ caperẽt indigni que mystice dicebant. Alie due ratiões adduntur. Prima pter sentẽtie dignitatẽ q velãda erat verbis cõgruis ⁊ exẽplis. sicut preciosas margaritas velo inuoluim⁹ Alia vt i similitudinibus melius caperẽt sententiã Exempla enim ponimus vt seruiãt qui addiscunt ¶ Sequit similitudo. Exijt qui seminat seminare semẽ suum. Iste seminator est filius dei cui esse seminatorem cõuenit. quia penes eũ sunt semina. i. est primordiales rationes omniũ creaturarũ spiritualium ⁊ corporaliũ. ¶ Considerandũ autẽ q quinqz exitus cõuenit christo ¶ Vnus ẽ eternus quo exit p generationez et tñ manet in ipso Ecc. xxiiij. Ego ex ore altissimi pdij primogenita ante omnẽ creaturaz. Et iste exitus non importat distinctionẽ localem. sed emanationẽ personalem. Et quia verbũ mentale q̄uanto perfectius procedit ab intelligẽte. tanto intimi⁹ et pfectius intelligẽti coniũgit. Ito fili⁹ sic exit a patre ⁊ tñ pfectissime in eo manet. Sicut splendor exit a luce et tamẽ ab ea nõ separatur. sed semp manet in

ipsa luce. ¶ Secūdus exit⁹ fuit ſm glosam desi nu patris in mundū ꝑ incarnationē in vtero vꝛ ginis. de quo Joh. xvi. Exiui a patre ⁊ veni ī mū dum. Vñ Chryso. Decēter aduentū suū ī carnē christ⁹ exitū nominat. Eram⁹ eñi exclusi a deo sic cōdemnati ⁊ rebelles regis electi sunt. Quicun qꝫ ergo vult recōciliare eos. exiens ad eos extra cū ipsis loquit̄ donec dignos iā factos aspectu regis eos introducat. Sic ⁊ christ⁹ fecit. ¶ Ter tius fuit ex vtero vꝛginis. De quo ps. Ipse tāqꝫ spōsus procedēs de thalamo suo. ¶ Quart⁹ ex itus fuit ad passionē. Joh. xix. Exiuit in eū q̄ dici tur caluarie loc⁹. Exiuit in quā extra ciuitatem ⁊ extra ciuitatē crucifixus est. Docēs qꝫ ⁊ nos exi re debeam⁹ extra amorē mūdi. si ipsū sequi vo lumus ad effectū sue passionis cōsequendū. Ex eamus igit̄ ad eū extra castra improperiū eius portātes. ad Hebre. xiii. ¶ Quint⁹ exit⁹ christi fuit de hoc mūdo ad patrē Joh. xvi. Relinq̄ mū dum ⁊ vado ad patrē. C. ¶ Notandū autem ſm Eusebiū. qꝫ nō oēs exeuntes semināt. Non nulli celesti a patria exiuerūt ⁊ ad hoīes descēde runt. nō tamē vt sererēt. neqꝫ eñi satores erāt sed administratorꝫ spūs in ministeriū missi. Mo yses etiā ⁊ ꝓphete nō seruerūt hominib⁹ myste ria regni celorꝫ. sed retrahēdo hoīes ab errore et idolorū cultura. quasi colebāt animas hominū. Solus aūt christ⁹ exiuit vt seminaret. Sed q̄d. Semen suū. Ubi nota ſm Tytū. qꝫ null⁹ apl'orꝫ nec prophetarū habuit ꝓpriū semē cū acceperit. christ⁹ autē nō accepit verbū quasi mutuatuꝫ. cū ipse naturaliter sit met verbū diuinū. et ideo ipse habuit ꝓpriū semē. ꝓferens doctrinaꝫ ex sua natura. Unde ⁊ iudei dicebant. Quali hic lrās nouit cum nō didicerit Joh. vii. ¶ Et notandū qꝫ semiā christi erāt valde nobilia. Nobilia eniꝫ semina portant̄ de longinq̄s ptib⁹ ad loca vbi n̄ repiunt̄. Quia ergo celeste semē nō erat in mū do. iō illud an tulit christ⁹ ad nos de celis ipse q̄ est semiator oīs creature. Seminauit aūt q̄nqꝫ seminū genera. Primo seminauit legē natura lem in mēte cuiuslibet hoīs. sic est. Qd tibi n̄ vis fieri alteri ne feceris. ⁊ q̄d tibi vis aliis feceris. Se cūdo semiauit legē scriptā decē scꝫ p̄cepta i dua bus tabul. Tertio semiauit legē euāgelicā in ec clesia oīb⁹ fidelib⁹. Quarto semiauit legē pfecti onis. s. ꝯsilia paupertatis. castitatis ⁊ parie obedi entie in religionib⁹. Quito ſm Theophilū non cessat dei fili⁹ sp̄in nostris aīab⁹ seminare nō so lū cū decet. ꝫ etiā cū creat in nostris aīab⁹ semi na bona virtutū scꝫ ⁊ donorꝫ. . D. ¶ Tertio po nit recipiētiū diuersimoda habitudo cum dicit Et dū seminat. Sūt aūt auditores vbi dei in

q̄druplici habitudine. q̄rꝫ tres sūt male. sola q̄rta bona est. ¶ Primi se hñt ad modū vie. De q̄b⁹ dr. Aliud cecidit sec⁹ viā. Scdm glosaꝫ via ē cor sedulo cogitationū malarꝫ trāsitu attritū et arefactū ne vbi semē possit accipe vl' germiare. sꝫ a pessimis cogitatiōib⁹ ꝯculcat̄ a demonib⁹ rapit̄. Qui iō volucres celi vocant̄. qꝛ celestis et sp̄ualis sūt nature. vl' qꝛ ꝑ aera discurrūt. Pedū eni ꝯculcatio ē carnaliū cogitationū frequenta tio Eccli. ix. Ois mulier fornicaria q̄si stercus in via cōculcabit̄. Volucrū vō comestio est demo nū suggestio. Vñ Greg. xix. moral'. Aues celi co mederūt illud. qꝛ maligni sp̄us hūanas mentes obsidētes bū cogitatiōes noxiae ingerūt. vbū vite a memoria euellūt. ¶ Vl' aliꝫ ſm glo. Per viā intelligunt̄ indociles. q̄ licet vbū dei aure cor porisa udiāt. nulla m̄ fide. nullo intellectu. nulla saltē tēptande vtilitatis occasiōe ꝑcipe dignant̄ Vñ Cyrill⁹. Arida ⁊ inculta q̄dammō est omis via. eo qꝫ a cūctis cōculcat̄. aut nihil ex seminib⁹ humanis in ea. Sic hñtes cor indocile nō penetrat diuina monitio vt possit laudē germiare vtutū. Sed tales sūt via frequētata imūdis spiritibus ¶ Vel aliꝫ p semē sec⁹ viā intelligit bonū qd fit laude hoīm. Sicut eni fruct⁹ q̄ sunt sec⁹ viā dꝛ rumpunt̄ a trāseūtib⁹ nec ad maturitatē ꝑueni unt. Sic nec bona q̄ fiūt laude hoīm. Et vē dis p̄ditur illud bonū op⁹ q̄d laudib⁹ hoīm ꝯculcat̄. Psal. lii. De⁹ dissipauit ossa eorꝫ q̄ hoībus pla cent ⁊c. q̄niā de⁹ spreuit eos. Istud ē sal infatua tū qd ad nihilū valet vltra nisi vt mittat̄ foras ⁊ ꝯculcet̄ ab hoīb⁹ Matth. v. Et subdit̄. Et volu cres celi comederūt illud. i. demōes vt dicit ꝫ ē. qui dicunt̄ semē vbi dei comedere ꝯculcatū sic strucio comedit ferrū qd m̄ illi ad nutrimētū n̄ ꝓficit. Vl' etiā volucres celi nūcupant̄ ſm Chry so. viri fallaces ⁊ callidi doctrinā sanā corrūpen tes. ¶ Et nota ſm Theophilū qꝫ nō dixit. Qꝫ se minans seminauit aut piecit aliud secus viam. sed qꝫ semen cecidit. Qui eñi seminat docꝫ rectū sermonē. sed sermo diuersimode cadit in audiē tes. vt quidā eorū via dicant̄ quidā petra. et sic de aliis. . E. ¶ Secundi se habēt ad modum petre. De quib⁹ dicitur. Et aliud cecidit supra petram. Petra ſm glosam est cor durū ⁊ indo mitum. nullo vere fidei vomere penetratū. In quo non est verus amor. Quod licet aliquan do verbū dei suscipiat. induratum est tamen ad omne bonum. De quali corde loquit̄ Bernar dus p̄mo de consideratione. Cor durum est qd nec compunctione scinditur. nec pietate mol litur. nec precibus mouetur. minis non cedit. flagellis duratur. ingratum est ad beneficia. ad

consilia inuidū. ad iudicia seuū. ad verecūdum ad turpia. impauidū ad picula. inhumanū ad humana. temerariū ad diuina. preteritoꝝ obliuiscens. p̄ntiū negligens. futura nō puidēs. Et infra. Et vt in breui cūcta hominibus mali mala cōplectar. ipm ē q̄d nec deum timet nec hominem reueret. In tali ergo corde ꝛ si semen verbi dei recipit ꝛ aliquātulū figit. statim tn̄ arescit. q꞉ non habet humorem vllū videlicet gratie nutrimentum. .F. ¶ Tertij habent se ad modū spinarū De quib⁹ dicit ꜰ Et aliud cecidit inter spinas. Spine sunt ista mūdana que in p̄nti pūgūt mētem. et in futuro ex eis parat ignis quib⁹ peccatrix anima cōburit. Vanitas eni mūdi multū impedit verbū di. Vn̄ dicit ꜰ Et si l' exorte spine ꜰ Sūt eni quidā qui volūt simul bona opa facere et vicijs insistere. Quod fieri nō pōt. Vn̄ seq̄t ꜰ Suffocauerūt illō ꜰ Vn̄ Chryso. Sicut spine nō pmittūt oriri semen. sꝫ et cōdensatione suffocant imissū. Sic solicitudines vite p̄ntis semen sp̄uale fructificare nō sinunt. Licet eni aliq̄ capiant ꝑposituū bene faciendi ad verbū p̄dicatoris. tn̄ dū istis mūdanis intēdūt vel in voluptatibus vite. vel in solicitudinib⁹ rerū. vbū dei q̄d iam exortū erat suffocat. ¶ Nota ordinē istorū semium nō fructificantiū. Primū non germinat sed cōculcat ꝛ ab auibus comedit. Secūdum germinat sꝫ nō multū erigit q꞉ nō habꝫ humorem. Tertium vero iā eleuat in stipitem sed nō fructificat q꞉ suffocat a spinis ¶ Sed. d. aliquis q̄s eēt ita fatuus agricola q̄ bonū semen pijceret ad viam vel supra petrā vel inter spinas Sic p̄dicator isipient facere videt. q̄ p̄dicat idoalibus ꝛ indispositis. q̄les hic designant. Non eni margarite p̄ijciēde sūt añ porcos Mat. vij. Ad hoc dicēdū dupliciter. Uno mō sꝫ Theophi. q̄ hic nō dicit q̄ semināns piecit aliud secus viā. aliud supra petrā. aliud inter spinas. Sed dicit q̄ semen cecidit. aliud secus viā aliud ꝛc. Sic et p̄dicator nō intēdit p̄dicare indocilib⁹ ꝛ ineptis sed ipse facit q̄d in se ē p̄dicādo. Sꝫ si verbū recipit sic vel sic. hoc ē ex pte auditoꝝ. Alio modo sꝫ Chryso. increpādus eēt agricola q̄ sup sensibiles spinas vel petrā vel viā seminaret. nō eni possibile est petrā terrā fieri. nec viam non esse viam. nec spinas nō eē spinas. In rōnalib⁹ vero secus ē. Possibile est eni petrā ꝯuerti in terrā pinguē ꝛ viam nō cōculcari ꝛ spinas dissipari. Vn̄ non ē vanū imo valde vtile p̄dicare peccatorib⁹ quātūcūqꝫ malis .G. ¶ Quarti habēt se ad modū terre bone pinguis et fertilis. De q̄bus d꞉ ꜰ Et aliud cecidit in terrā bonā ꜰ Terra bona ē mēs mūda ab oib⁹ ꝑturbationibus ꝛ ab hn̄ culta p exercitiū virtuosū. Talis eni mens ē bene fructifera Vn̄ dicit ꜰ ꝛ ortū fecit fructū centuplū ꜰ sm̄ Sedam: fructū pfectum dedit. Nam denari⁹ numerus p pfectiōe semp accipit. quia in decem p̄ceptis legis custodia cōtinet. Denari⁹ aūt numerus p semetipm multiplicat⁹ in centenariū surgit. Unde p centenariū magna pfectio designatur. Contingit centuplū facit fructū q̄d p amorē dei cōtemplatiuā adipiscit vitā ꝛ sp̄ualiū ornatur pfectione virtutū. ¶ Notādū aūt q̄ Mat. xiij. magis explicite agit de huiōi fructib⁹. Ubi dicit q̄ ali⁹ centesim⁹. alius sexagesim⁹. ali⁹ tricesimus. Prim⁹ est virginū. Secūd⁹ ꝯtinentiū Tertius ꝯiugatoꝝ. Vel pm⁹ est doctoꝝ. Secūdus martirū. Tertius aploꝝ. Vel pm⁹ dat p obseruātiā legis veteris. Secūd⁹ p obseruātiā legis noue. Terti⁹ p obseruātiam cōsilioꝝ. Unde Mat. xix. dicit. Vos q reliquistis omia ꝛ secuti estis me cētuplū ꝛc. .H. ¶ Quarto ponit affect⁹ christi in p̄dicando magnitudo cuꝫ dicit ꜰ Hec dicēs clamabat ꜰ Clamor iste signū erat magni affect⁹ Prouerb. j. Sapia in capite platearum clamitat. Et tātū clamat christus q̄ rauc⁹ fact⁹ est. ps. Laboraui clamās rauce facte sūt fauces mee. De hoc clamore dicit Aug⁹. ꝯfess. Intonuit dn̄s noster iesus christ⁹ clamans dictis. factis. voce. vita. descēsu. ascēsu. vt redeam⁹ ad eū. Clamat surdis vt audiāt. clamat dormiētib⁹ vt euigilent. clamat trāseuntibus vt attendāt. clamat ignorantibus vt intelligāt. clamat errātibus vt redeant. clamat peccātib⁹ vt peniteāt. Clamauit q̄ppe p̄dicādo. clamauit orādo. clamauit lazarū suscitādo. clamauit tandē moriendo. Quotidie in celis exn̄s clamat ad nos. Iuxta illud ps. Intonuit de celo dn̄s et altissim⁹ dedit vocem suā Et hec est vox sua. Venite ad me oēs qui laboratis et onerati estis ꝛ ego reficiā vos Mat. xj. Et nos miseri adhuc tantos clamores contemnimus. Quid aūt clamauerit in p̄nti euāgelio subdit ꜰ Qui habet aures audiēdi audiat ꜰ Secūdū glo. Quotienscūqꝫ hec admonitio vel in euāgelio vel in Apoc. interponit mysticum esse q̄d dicit querēdūqꝫ a nobis ostēdit. Innuit aūt hꝫ triplicē auditum. Unus est exterior in corpore. Et de hoc dicit ꜰ Qui habet aures ꜰ Et h̄ ē sensitiue. Ali⁹ est interior et in mēte. Et h̄ ē intellectiue. de quo addit ꜰ audiēdi ꜰ De q̄ Aug⁹. xij confess. Dixisti mihi dn̄e voce forti in aurē interiorē q꞉ tu eternus es. Tertius obediētie q̄ vtrūqꝫ ꝯplectit. de quo addit ꜰ audiat ꜰ Et h̄ ē affectiue. De his tribus ps. xliiij. Audi filia et vide ꝛ inclina aurē tuā. Audi filia quo ad pmū. ꝛ vide quo ad secūdū. ꝛ inclina aurē tuā quo ad tertium. .I.

¶ Aliter passum istum de quadruplici semine totũ exponendo de primo eius supra notato. possum⁹ dicere. q filius dei a patre eternis peter n am generatione fecit mundũ p tpalem creati onẽ. In quo seminauit creaturas q̃si seminum varietates. ¶ Seminauit nãqz p̃mo angelos in celo. Et istud semen q̃ ad aliquã suã ptem ce cidit p supbiã secus viã. Illã iquã viã de q ipse i euãgelio dicit. Ego sũz via ⁊ veritas ⁊ vita Joh. xiiij. Cui qz se parificare voluit p supbiam. con culcatũ est p diuinã sapiaz dicẽtẽ Ecc. xxiiij. Su pboz ⁊ sublimiũ colla ppria v̈tute calcaui. Et volucres celi id ẽ elate cogitatiões qb⁹ supbi i altũ se extollũt comederũt .i. absũpserũt. illõ Uel etiã volucres celi .i. diaboli comederunt illud semen angelicũ. p quãto angeli conuersi sũt in diabolos. Sicut comestũ conuertitũ in co medentẽ. De hoc Esa. xiiij. Quõ cecidisti de ce lo lucifer qui mane oriebaris. ¶ Secũdo semi nauit p̃mos parentes i padiso. Quod cecidit supra petrã .i. durũ cor ⁊ aridũ inquantũ stat sub na turalib⁹. Et quia p̃m⁹ hõ acceperat etiã gratiam tam gratis datã q̃z gratũ facientẽ. ideo dicit q istõ semen natũ quidẽ fuit .i. germinauit. sed natum adueniẽte estu tẽtatiõis diabolice aruit p amis sionem gratie. qz nõ habebat humorẽ vtpote g̃ tia sibi subtracta. Tertio seminauit humanũ ge nus in mũdo. Quod cecidit inter spinas id ẽ. pctõz aculeos. que simul exorte cũ hoie. pũgũt ↄsciẽtiã ⁊ sepe suffocãt rationẽ. Unde caro cor poris nostri ẽ illa terra. de q̃ dicit Geñ. iij. Spi nas et tribulos germinabit tibi. ·K· ¶ Quar to seminauit seipm de virginis vtero. Et hoc so lum bñdictũ semen cecidit in terrã bonã. Illam vtiqz terrã de qua in ps. lxxxiiij. Ueritas de tra orta est. Et hoc semen attulit fructum humane saluatiõis tricesimũ in incipiẽtib⁹. sexagesimuz in pficiẽtib⁹. centesimũ in pfectis. De hoc fructu Ro. vij. Habem⁹ fructũ nostrũ in sanctificatiõe

¶ Hoc itaqz bñdictũ semen cecidit. Primo i istã terrã bonã quasi seminariũ in sui incarnatione ps. lxiiij. Uisitasti terram et inebriasti eã. Secũ do mortuũ est in passiõe Joh. xij. Nisi granum frumenti ꝛc. Tertio pullulauit in resurrectione. Job. xiiij. Lignũ habet spem. si p̃cisũz fuerit. rur sum virescit. ⁊ rami eius pullulant. Si senuerit in terra radix eius. ⁊ in puluere emortu⁹ fuerit trũc⁹ illius ad odorẽ aque germinabit. ⁊ faciet comã quasi cũ p̃mũ plantatum fuerit. Quarto sursũ ascendit in ascẽsiõe Esa. liij. Ascẽdet sic vir gultũ corã eo et sicut radix d̃ terra ꝛc. Quinto p duxit spicã in gentiũ vocatiõe Esa. lx. Quãdo cõuersa fuerit ad te multitudo maris. fortitudo gentiũ venerit tibi. Sexto maturabit ⁊ comple bit in vniuersali ecclesie ↄgregatiõe Esa. x. Reli quie israel salue fient. Septimo metet in mũdi cõsũmatiõe Mat. xiij. In illo tpe dicã messori bus ꝛc. Octauo recondet in horreo vite eterne. Uñ ibidẽ dicit. Triticũ aũt ↄgregate in horreũ meũ .i. est in eterna retributiõe. Et tria hec vlti ma respiciũt corp⁹ christi mysticum.

¶ Secunda pars expositiõis euãgelij.

CXXXVIII

INterrogabant au tem eũ discipuli ei⁹. que esset hec parabola. Quib⁹ ipse di xit. Uobis datũ est nosse mysterium re gni dei. ceteris aũt in parabolis. vt vi dẽtes nõ videãt. et audiẽtes nõ itelligãt ·A· ¶ Scõa psin q̃ ponit silitudinis explanatõ Et habet tres pticulas. Quia p̃mo ponit disci puloz interrogatio. Interrogabãt aũt euz nõ quidẽ aio temptãdi vt legisdoctores Lu. x. s3 de siderio addiscẽdi Chryso. Cupis scire opoꝛ3 in terrogare discipuli ei⁹ In hoc apparet q disce re desiderabãt. ex q̃ discipuli erãt. ¶ Et notãdũ fm Bedã q nõ statĩ ipm interrogauerũt. sed cũ esset singularis .s. in domo vt dicit Mar. iiij. In quo moraliter instruimur vt si intelligentiã di uinoz verborũ seq̃ voluerim⁹ sepositis terreno rũ tumultuũ curis. domũ dei .i. scripture occul ta penetralia orãdo et meditãdo intrem⁹ dicen tes. Reuela oculos meos et considerabo mira bilia de lege tua .i. ¶ Est aũt pabola fm Orig. ser mo q̃si facti nõ aũt facti. possibilis aũt fieri. reruz. significatiu⁹ p trãsũptionẽ earũ q̃ in pabola tra duñt. ¶ Secũdo ponit christi r̃sio Quibus ipse dixit. Uobis credẽtib⁹. vobis humilib⁹. vo bis obediẽtib⁹. vobis mihi dilectis. vobis mun do abiectis. vobis volentib⁹ ⁊ simpliciĩ dignis. datũ ẽ diuinit⁹. qz oẽ datũ optimũ ⁊ oẽ donũ pfectũ desursũ est ꝛc. Jac. i. Nosse mysterium .i. secretũ ⁊ occultũz regni dei .i. sacre scripture fm glo. que regnũ dei dicit hic. Et Math. xxi. Auferet a vobis regnũ dei. Et hoc q̃ illi⁹ regni ↄtinet statuta atqz decreta Nosse dico apte si ne pabolaz inuolutione Joh. xv. Que audiui a patre meo nota feci vobis. Ceteris aũt in para bolis Quod fuit signatũ Nume. viij. Ubi leuite inuoluta portabãt q̃ nude portare poterãt aaro nite. ·B· ¶ Tertio ponit dicti rõ q̃re .s. ceteris in parabolis vt videntes id est reputantes se videre non videant fm veritatẽ. Nam hec est vna causaz vt ex p̃missis patz. quare dñs in pa rabolis loquebat vt s3 veritas occultaret indi

gnis. ps. Oculos habēt ꝛ nō videbūt⌋ Et audiētes⌋ id est. intelligere se putātes⌊ non intelligāt⌋ Audientes quidē verba exteriora ſ3 interiorem sententiā nō intelligētes. Possunt aūt hic ꝑ videntes intelligi ꝑhi mundi. qui volētes omia ꝑ rōnē investigare nō viderūt diuinitatē christi. ꝛ iō se credētes eē sapiētes. stulti facti sunt Ro. i. Per audientes vero pñt intelligi iudei qui audierūt vocē christi. nec tñ verba eiꝰ intellexerūt. ps. Nescierūt neqȝ intellexerunt. in tenebris ambulant ꝛc.

Tertia pars expositionis euangelij. CXXXIX

Est autem hec parabola. Semen est verbum dei. Qui aūt secus viā. hi sunt qui audiunt. deinde venit diabolus et tollit verbū de corde eoꝝ. ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram qui cum audierint cū gaudio suscipiūt verbum. Et hi radices nō habent. quia ad tempus credunt. et in tempore tentationis recedūt. Quod aūt in spinis cecidit hi sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et diuitijs et voluptatibus vite euntes suffocantur et nō referūt fructum. Quod autem in terrā bonam. hi sunt qui i corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum afferūt in patientia. · A · Tertia ps ꝑncilis in qua ponit ꝑabole expositio. Et habȝ quaqȝ ꝑticulas Primo declarat quid est semē⌊ Est aūt hec ꝑabola⌋ id est. hoc signat qd infra subditur⌊ Semen ē verbū dei⌋ Et hō cōuenienē ꝑpter sex ꝯuenientias quas habet semen ad verbum dei. Primo semen materiale habet vim inchoatiuā. Est enī ꝑmū plante et aīalis s̄m ꝑhm. Sic verbū ꝑmū est in ope spūale qꝛ fides est fundamentū spūalis edificij Heb. xi. Fides ē substantia sperādaꝝ rerū ꝛc. Et causat ex auditu. Auditus aūt ꝑ verbum christi Ro. x. Secūdo habet vim dispsiuā. Oportet enī ꝑmo vt semē manu capiat. Deinde acceptū dispgat. Tale aūt ē verbum dei. qꝛ ꝑmo manu capit ꝑ obseruatiōem. Deinde spgit ꝑ ꝑdicatiōez Ecc. xix. Confirma verbū scȝ manu opatiua ipm capiendo. ꝛ fideliter age cū illo. ipm deinde in ecclesia dispgēndo Tertio semen habet vim sibi similis ꝑductiuaȝ Sic ex verbo dei recepto in mēte opatiōes exterius generant. Quarto habet vim fructificatiuaȝ. qꝛ fructus ex seminibꝰ nascunt. Et tale est verbū dei Act. xij. Verbū aūt dei crescebat et multiplicabat. Et Esa. lv. Verbū meuȝ qd egrediet de ore meo. nō reuertet ad me vacuū. Quinto semen habet vim refectiuā ꝛ nutritiuā. qꝛ de seminibus fit panis. Similiter verbū dei nutrit ꝛ reficit Mat. iiij. Lu. iiij. ꝛ Deut. viij. Nō in solo pane viuit homo sed in omni verbo quod ꝑcedit de ore dei. Sexto semē habet vim penetratiuam. Nā aliqua semina lapidem cauāt. Tale est etiā verbū dei qd ē penetrabilius omni gladio Heb. iiij. · B · Secūdo exponit quid significet via⌊ Qui aūt secus viā⌋ id est. illi qui significant ꝑ semē cadēs secus viā. Vel sic⌊ Qui aūt secus viā⌋ sup. seminati sunt. Nā in corpalibus tam semen seminat qȝ ager. Similiter in spūalibus pōt dici qꝛ seminat verbū vt semen. semiminat etiam auditor vt ager. Et iste sensus concordat cū verbis dñi Mat. xiij. vbi in expositione huiꝰ ꝑabole dicit. Qui aūt seminatꝰ est supra petrosa ꝛc. Sic hic⌊ Qui secus viā⌋ s. seminati sunt. ꝯculcati ꝛ asportati a volucribꝰ. hi sūt qui audiūt sed nō retinēt. quia deinde venit diabolꝰ ꝛ tollit verbū de corde eoꝝ. quia facit illd labi ex memoria ne credētes salui fiant. quia salꝰ est ex fide Lu. vij. Fides tua saluā te fecit · C · Tertio exponit quid significet petra⌊ Nam qui supra petrā⌋ Expone sicut prius⌊ hi sūt qui cū audierint cū gaudio suscipiūt verbū⌋ Hec enī sūt ꝑmordia diuini verbi gaudiū. s. mentis ꝛ exultatio⌊ Et hi radices non habēt⌋ Tres enī radices sūt quibꝰ verbū dei in corde figit. firmū desiderium. timor dñi. et fides. Causa aūt quare radices nō habeant subdit. que est ꝑporcionata cause ꝑuationis radicū in plantis. Plantatio enim instabilis ꝛ que sepe trāsplantat radices fixas habere nequit. Similiter nec radicē spūalez habere pñt quos instabilitas spūs occupauit. iō subdit⌊ Quia ad tempꝰ credūt et in tpe tentatiōis recedūt⌋ Multi enī s̄m Cirillū intrāt in ecclīaȝ ꝛ letanter audiūt diuina mysteria. sed ex leui volūtate vt aūt egressi sūt ecclesiā obliuiscunt sacrarum disciplinarum. Et si fides christiana nō fluctuet ꝑmanent. turbante vero ꝑsecutiōe ꝑfugaȝ habēt mentē quia fides eoꝝ caret radice. Item multi s̄m Gre. bone opationis initia ꝑponunt sed mox vt fatigari aduersitatibꝰ vel tentationibus cepint ichoata relinquūt. Item multi ad v̄bum ꝑdicatiōis semen castitatis in mente cōcipiunt ꝑ bonum ꝑposituȝ qd si radices nō fuerit adueniente carnis tētatiōe labunt in peccatuȝ Item s̄m glo. Multi audientes disputationez cōtra auariciā vel luxuriā. dicūt ꝯtemptores seculi et castos hoīes eē beatos. Sȝ vbi spēs ꝯcupiscibiles eoꝝ obtutibꝰ ꝑñtant mox recedūt ab

cis q̄d q̄d boni cōceperunt. Et hoc iō q̄ radices
nō habēt. Tēptatiōe eni p̄batur si verbū dei ra
dices firent. sicut impetu vētoꝝ apparet si arbor
sit bene radicata. B ¶ Quarto exponit q̄d si
gnificent spine. Quod autē in spinis cecidit hi
sūt qui audierūt. Tūc cōstrue. Et euntes scʒ a
loco p̄dicatiōis ad mūdana suffocantur a solici
tudinib⁹ que ip̄portāt auarā acq̄sitionē. ⁊ diui
tijs q̄ nōiant auarā cōseruationē. ⁊ voluptati
bus vite. q̄ importāt lasciuam ⁊ voluptuosaʒ
fruitionem. Et habēt se hec tria p ordinem. q̄ p̄
mū p̄ducit sc̄m. Quia p sollicitudines cōgregant
diuitie. Prouerb. x. Manus robustoꝝ ⁊ solici
toꝝ diuitias parat. Et ecōtra egestatē opata est
man⁹ remissa. vt dicit ibidē. Secūdū vero p̄du
cit tertiū. s. diuitie voluptates. Hiere. v. Saturā
ti ⁊ recalcitrati sūt atq̄ȝ mechati. Sed Greg. di
cit q̄ diuitie p curā mentē opprimūt ⁊ p affluen
tiam resoluunt. Et sic primū et tertiū causant a se
cundo. Et hec tria suffocāt semen sc̄m eūdē Gre.
Quia importunis cogitatiōib⁹ guttur mentis
strangulant. ⁊ dum bonū desideriū intrare ad
cor non sinūt quasi aditū vitalis flatus necant.
¶ Et nota q̄ diuitie dicunt spine q̄ pūgūt aīaʒ
in mundo ⁊ iudicio et inferno. In mūdo triplex
est pūctura scʒ laboris in acq̄sitiōe. timoris in pos
sessione ⁊ doloris in amissiōe. In iudicio etiā pū
gunt mentē q̄n dicet dn̄s auaris. Esuriui ⁊ non
dedistis mihi manducare. sitiui ⁊ non dedistis
mihi bibere. Mat. xxv. Iste puncture erūt ita pe
nose q̄ ipsi auari quasi cupiāt nō eē. quia dicent
montib⁹ cadite sup nos ⁊ collibus coopite nos
Lu. xxiij. ⁊ Apoc. vi. In iferno etiā iste spine pū
gent aīam p̄petuo cruciatu. E ¶ Quīto ex
ponit quid significet bona terra. Quod aūt in
terrā bonaʒ hi sūt qui in corde bono. p naturā
Gen̄ j. Vidit de⁹ cūcta que fecerat ⁊ erāt valde
bona. ⁊ optimo. p grām. Heb. xiij. Optimū est
eni grā stabilire cor. Aliter. bonū ē cor q̄d in
tendit audire verbū dei vt intelligat. optimū q̄d
intēdit sc̄m illud opari. Audiētes verbū. tripli
ci aure supra dicta cōtra eos qui etiaʒ nec aure
corpis illud dignant audire. Retinēt. in memo
ria. quia aliter nihil p̄dessetsic̄ nec cib⁹ reiectus
Vn̄ Greg. Verba dei que aure pcipitis mente
retinete. Cibus eni est sermo dei. et quasi accept⁹
cibus stomacho languēte reijcit. q̄n audit⁹ ser
mo in ventre memorie nō tenet. Sʒ q̄squis ali
mēta nō tenet p̄fecto de eius vita desperat. Etiā
ne ergo mortis piculū formidate si cibum sēe ex
hortatiōis accipitis. sed verba vite ⁊ alimēta iu
sticie in memoria nō tenetis. Et fructū afferūt.
alij centesimū ʒ alij sexagesimū alij tricesimum.

vt supplet in mattheo. In patiētia. id ē vsq̄ȝ ad
finem expectādo. sicut agricola expectat fructū
terre patient vsq̄ȝ ad tēpus maturitatis. Unde
Greg. Terra bona p patiētiā fructū reddit. q̄a
nulla sūt bona que agim⁹ si nō equanimit etiā
primoꝝ mala toleramus. ¶ Et aduerte q̄ terra
bona habet cōdiciōes penitus oppositas alijs in
quibus cecidit semen. Q̄ eni hi audiētes v̄buʒ
retinēt ē cōtra eos qui sūt secus viā. ⁊ venit dia
bolus et tollit verbū d̄ corde eoꝝ. Q̄ aūt fructū
afferūt sanctaꝝ scʒ operationū est cōtra eos q̄ sūt
spine suffocātes dei verbū. Q̄ vō hoc faciūt in
patientia est cōtra eos qui supra petrā. qui ad
tēpus credūt ⁊ in tpe temptatiōis recedūt. Ro
gem⁹ ergo dn̄m vt det nobis sic audire diuinū
v̄bū vt fructū eterne vite cōsequamur.

¶ Sermo de eadē dominica. CXL.

Exijt qui seminat se minare semen suū. A ¶ Quia vt
dicit beatus Aug⁹. in sermōe. Ante chri
sti aduentū desertus fuit hic mūdus ab omi cul
tura fidei ⁊ amoris dei ⁊ peccātoꝝ spinis obsitus
squalebat tanq̄ȝ ager incultus ⁊ penit⁹ nullam
bonoꝝ operū fecūditatem attulerat. nullū hym
brem gratie spūalis exceperat. Mirum. quia nul
lus agricola fuit in mūdo qui agrum huiōi de
sertum et squalidum excolere sufficeret. et qui se
mina oportūa haberet. Propter quod celestis
agricola deus pater de quo ip̄e fili⁹ ait Joh. xv.
Pater meus agricola est. misit filiuʒ suum. qui
secum semina celestia afferret. ⁊ agrū istuʒ exco
leret et seminaret. Et hoc ē quod dicit in thema
te assūpto. Exijt qui seminat seminare semē su
um. In quibus quidē verbis tria innuuntur.
Primū est seminatoris vniuersalis causalitas.
Exijt qui seminat seminare. Secūdū ipsi⁹ se
minis spūalis vtilitas. Semen suū. Tertiū ē
agri varia dispositio ⁊ qualitas. Et dū seminat
aliud cecidit ⁊c. ¶ Circa primum ē sciendū q̄ de⁹
pater qui ex naturali fecūditate sua non potuit
eē sine germine vt dicit Diony. Ab eterno semi
nauit in agro pectoris sui germen verbi eterni
⁊ spūsancti. quod mortua p̄fecte fructificauit
q̄ totam seminantis naturā sibi p oīa idemtifica
uit. Et hoc est germen dn̄i quod ē in magnificē
tia ⁊ gloria Esa. iiij. Nam germen illud ē equa
lis magnificentie et glorie cū suo seminatore. et
in eodem germine simul exorta sūt semina oīm
creaturarū quātū ad rōnes formales scʒ ideas
in verbo. Et sc̄m hoc deus pater seminādo v̄bū
suū seminauit et oēm creaturā. Et in hac semia
tione pat nō exijt sed intus mālit q̄ emanatiōes

psona⁊ sūt ab intra ⁊ manēt īra. Uñ pa͂ī nusq̄
legit̄ erîuisse. Sed q2 pductio creatura⁊ ⁊ opati
ones diuine circa creaturas sūt ab extra. q̄ spēa
liter attribuunt̄ filio. licet sint a tota trinitate. cū
indiuisa sint opa trinitatis Joh. i. Oia p ipsū fa
cta sūt. Ideo filio cōpetit exire. Tū rōne sue ema
natiōis eternaliter a patre. Tū rōne assūptiōis
humane nature tpaliter a matre. Tū etiā rōne
sue opatiōis circa creaturas ⁊ spēaliter circa ho
minē. Uñ ipe ait Joh. xvi. Exiui a patre ⁊ veni i
mūdū. De ipo ergo filio q̄ hoc ipsū a patre acce
pit q2 semine in mūdo approp̄riate dicit̄ [Exijt q̄
seminat seminare semen suū] B Et d' hac
vtraq3 seminatiōe diuina etna. s. ⁊ tpali expoīt
pōt illud Ecc. xxiiij. vbi sapiētia increata sic inq̄t
Ego quasi trames aque immēse de fluuio Ubi
dicit glo. Tropice inq̄t pater ē origo diuinitatis
q2 de patre gignit̄ filiꝰ et pcedit spūssanctus q̄ p
aquā3 signat̄. Unde Joh. vij. Flumina de vētre
eius fluēt aque viue. Et Ecc. xv. Aqua sapiētie
salutaris potauit illū. Dicit̄ ergo filius trames
q2 deus de deo lumen de lumine. Sed dicit̄ tra
mes immēse aque scz spūssācti. p quāto ₂ ipsū3
scz filiū quasi p tramite3 pcedit spūssanctus. Et
hic vterq3 emanat originaliter de fluuio pleni
tudinis paterne. q̄ est fontana diuinitas sm Di
ony. Et hoc de pma seminatiōe dei que ē eterna
Et sequit̄ d' scda Ecc. xxiiij. Ego sicut aqueductꝰ
exiui de paradiso. Nā filius qui est sapiētia ge
nita exiuit a paradiso celestis iocunditatis ⁊ ex
naniuit semet ipm formā serui accipiēs Phil. ij
vt p eū quasi p aqueductū semina celestia ⁊ ipo
rum rigamina ad nos defluerēt. Uñ subdit ibi
dez. s. Ecc. xxiiij. Dixi rigabo ortū plantationū ⁊
iebriabo ptꝰ mei fructū Hoc ei ē hōi agricole vt
pꝰ q̄3 seminauit ⁊ plātauit. seminata ⁊ plātata rigz
⁊ inebriet vt sic bonos fructus pducāt. Ortus
plantationū est anima sancta. de qua Cañ. iiij.
Ortus cōclusus est ⁊c. In hoc orto celestis agri
cola plantat varias plantulas virtutū3 ⁊ semi
nat varia semina spūaliū carismatū ⁊ celestiū
dono⁊. Talis ortus fuit sancta cecilia. De qua
sanctꝰ vrbanus in orōne sic dixit. Dñe iesu chri
ste seminator casti cōsilij. suscipe seminū fructꝰ
q̄s in cecilia seminasti. Huiusmodi aūt semina
⁊ plātulas noster seminator rigāre non desinit
imbribꝰ celestiū grā⁊ Deut. xxviij. Apiet domi
nus thesauꝛ suū optimū vt pluuia3 tribuat ter
re sue tpe suo. Dicit etiā se iebriare partꝰ sui fru
ctum. Fructus diuini partꝰ est vbertas delicio
sa ex diuina fecūditate in mente verbigena īflu
xa. Hic fructus inebriat̄ in cōtemplatione. Qui
enī inebriant̄ obliuionem et sensus alienationē

patiunt̄. Tūc ergo diuini ptus fructus in mēte
deuota inebriat̄. q̄n p exuberantiā deliciaru3 in
terna⁊ mens in obliuionē ducit̄ mūdi et omni
um creatura⁊. etiā suiipsiꝰ ⁊ in cōtēplatione su
spensa a seipa alienat̄. Sic inebriati fuerūt apli
q̄n repleti sūt spū scō in die penthecostes. de qui
bus dicebat̄. Quia musto pleni sūt Act. ij. C
Circa sm est notādu3 q2 q2 semen hoc loco vt
ipe magister veritatis exponit est verbum dei.
verbū aūt dei cōsiderat̄ dupliciť vel tripliciter.
Uno mō vt est exteriꝰ a pdicatore platū3. Alio
mō vt est interiꝰ a deo inspiratū. Tertio modo
vt est mentetenus ab aīa meditatū. Et qualiter
cūq3 accipiat̄ semp est a pmario seminatore et ē
semen dei. Uñ nō dicit absolute semen s3 addit
suū. Huiꝰ aūt seminis scz verbi dei vtilitas col
ligit̄ ex nouē effectibꝰ salubribꝰ sm cōuenientiā
cuiuslibet statꝰ. Primo ergo verbu3 dei ha
bet vim cōtritiuam. q2 corda obstinata in pctis
frangit ⁊ cōterit Hiere. xxiij. Nōne vba mea q̄i
ignis ardēs ⁊ q̄i malleus cōterens petrā. O q̄n
ti indurati peccatores ex pdicatiōe verbi dei sūt
cōtriti et cōuersi. Exemplū de publicano Mat
theo Math. ix. Itē de omnibꝰ qui erāt cū Cor
nelio gentilibꝰ in cesaria qui ad pdicatione3 pe
tri cōuersi sūt Act. x. Secūdo hab3 vim sana
tiua3. q2 aīam peccatis morbidā sanat. ps. Mi
sit verbū suū ⁊ sanauit eos. Et hoc quātū ad de
fectus culpabiles citra mortales. q2 in peccatis
mortalibꝰ existētes nō morbidi sed mortui cen
sent̄. Tertio habet vim viuificatiuā quātum ad
iacētes in peccatis mortalibꝰ q̄s suscitat ad vi
tam gratie. Uñ Berñ. Si mortuus in peccatis
fueris viues si voce3 filij dei audieris. Qd' allu
dit ei qd' dicit̄ Joh. v. Uenit hora et nūc ē quan
do mortui audient vocē filij dei ⁊ q̄ audierit vi
uent. Et hi tres effectꝰ respiciūt statū peccato⁊
₂uertendo⁊ B Quarto verbū dei habet
vim cōfortatiuā ⁊ refectiuam quia aīam reficit.
Uñ panis aīe dicit̄ Mat. iiij. Non in solo pane
viuit homo. sed in oī verbo qd' pcedit de ore dei
Uñ Greg. Plus ē pabulo verbi dei victuram
in ppetuū mentē reficere q̄3 ventrē moriture car
nis terreno sanare. Quinto habet vim lique
factiuā q2 mentē rigidā et aridā in deuotione3
resoluit. Sepe eñi boni hoīes frigidi sūt et inde
uoti. qui audiēdo verbū dei liquescūt. ps. Emit
tet verbū suū ⁊ liquefaciet ea. Quod expta spō
sa in Cañ. ait Cañ. v. Anima mea liquefacta est
vt dilectus locutus est. Sexto habet vim de
fensiuam cōtra hostiles insultꝰ. Est eñi q̄i gladi
us aīe sm aplm Eph. vi. Ubi dicit sumite scutū
fidei ⁊ gladiu3 spūs quod est verbu3 dei. Nihil

enĩ est quod hora tentatiõis ita hostez repellat
sicut verbũ dei. Per hoc enĩ quasi cum gladio
hostem a se fugat. Unñ ipẽ saluator cuz tẽptaret
a diabolo hmõi gladio vsus est. cuilibz tẽptatio
ni verba sacre scripture obiciendo dicit. Scri-
ptũ est. Non in solo pane viuit homo ꝛc. Mat.
iiij. Et iterum. Scriptum est. Non temptabis
dñm deũ tuũ. Et iterũ. Scriptũ est. Dominum
deũ tuũ adorabis ꝛ illi soli seruies. Unde Ber.
Accipe gladiũ spũs quod est verbũ dei et in eo
facile triũphabis. Et hi tres effect⁹ respiciũt pe-
nitentes ꝛ pficiẽtes qui indigent in bono cepto
cõfortari ad deuotionẽ excitari ꝛ cõtra tẽptatio
nis insultus armari. Ipi enĩ fortiores sustinent
impugnatiões hostis. q꞉ peccatores nõ oporꝫ
temptari. quia ipi plerũqꝫ tẽptatiões puenitint
in peccando. Perfecti etiã nõ multũ temptanẽ
quia hostem supauerunt. Sed medij totum su
stinent cõflictum. E Septimo verbũ dei
habet vim sursum tractiuã. q꞉ mentẽ ab affectu
terrenorũ sursũ trahit ad amorẽ supnoꝝ. Und̃
sponsa in Cañ. cũ dixisset. Oleũ effusum nomen
tuum. Nomen quippe spõsi vt oleum effusum.
est verbuz dei menti dulciter infusum. Subdit.
Trahe me post te ꝛc. Cant. j. De hoc in ps. Uox
dñi pparãns ceruos. Ceru⁹ saltat et ad fontem
aque sitit. Per quẽ intelligit̃ deuota aĩa que sal
tat eleuãdo se a sordibus et a vepribus terreno-
rum ꝛ sitit desiderio celestiũ gaudioꝝ. Et signan
ter dicit pparãns ceruos. quia vox dñi. i. verbuz
dei aiam sitibundã ad hunc saltũ disponit ꝛ pre
parat. Talis ceru⁹ fuit ille qui dicebat Phil. j.
Cupio dissolui et eẽ cũ christo. Et Aug⁹ in libro
meditationũ Felix inquit aĩa que terreno reso-
luta corpe libera celũ petit. Qñ videbo deuz me
um quẽ sitit aĩa mea. quãdo videbo eum in ter-
ra viuentium. Uideri nõ põt a mortalibus ocul.
Quid faciam miser ego graui cõpede mortali-
tatis mee afflictus. Quis dabit mihi pennas si
cut columbe ꝛ volabo ꝛ requiscã. nihil mihi taz
dulce qꝫ cum dño meo eẽ F Octauo habꝫ
vim penetratiuam quia penetrat mẽtẽ vsqꝫ ad
diuisionẽ anime et spũs Heb. iiij. Uiu⁹ ẽ sermo
dei et efficax penetrabilior omni gladio ancipiti
ptingens vsqꝫ ad diuisionẽ aĩe et spũs. Et hec ẽ
valde mirabilis diuisio ꝛ multo mirabilior qꝫ
corpis et aĩe diuisio. Qualiter aũt fiat hec diui-
sio pulcre declarat autor de spũ et aĩa dicẽs sic.
Nihil in creaturis hac diuisiõe mirabili⁹ cerni-
tur. vt illud quod essentialiter vnũ est atqꝫ i di-
uisũ in seipo quadam pticipatiõe diuidit̃. Nec
enĩ in homie vno alia est essentia eius spũs atqꝫ
alia essentia eius aĩa. sed vna eadẽ substãtia sim
plicis nature. Nõ enim in hoc gemino vocabu
lo gemina substãtia intelligit̃. sed ad distinctio-
nem ponit̃ gemina via eiusdẽ substãtie. Una su
perior p spũm. alia inferior p aĩam designat̃. In
hac itaqꝫ diuisiõe anima ꝛ quod aiale est i imo
remanet. Spũs aũt ꝛ qd̃ spũale est ad summa
euolat ab infimis diuidit̃ vt ad sũma eleuet̃. ab
aĩa scinditur vt deo iũgat̃. q̃̃o qui adheret deo
spũs vn⁹ est. Felix diuisio. mirabilis sepatio vbi
quod corpulentũ ẽ ꝛ qd̃ feculentũ deorsũ rema-
net. quod spũale et subtile vsqꝫ ad speculationẽ
diuine glorie sublimat̃. ꝛ in eandẽ imaginez trãs
format̃. ps inferior cõponit̃ ad sũmã pacẽ ꝛ trã-
quillitatem cũ ps supior sublimatur ad gloriaz
ꝛ iocũditatem. Hec ille. Et similẽ sententiã dicit
Richardus. G Nono habet vim illumi-
natiuã. Et hoc est tertiũ quod reqrit̃ ad cõtẽpla
tionem. Qñ enim mens fuerit sursum tracta ꝛ
spũs diuisus ab aĩa. tũc spũs ne in nubilo ppri
luminis oberret indiget illuminari lumine alti
ori qd̃ fit p verbum dei. Quo lumine illustrat⁹
fuit pphetã qui dicebat. lucerna pedibus meis
verbum tuũ ꝛc. Uerbũ enĩ dei est lucerna lucẽs
pedib⁹ aĩe. Pedes ãt aĩe sũt vt dicit vercelleñ. su
per cantica intellect⁹ et affectus. q꞉ his anima
gradit̃ ꝛ aliqualiter attingit eterna. Uñ cõmen
tator Dionysij hugo sup. vij. ãgelice hierarchie
dicit ꝙ mentes celestes ad interiora intendẽtes
cognitiõe ꝛ dilectione accedũt. ꝛ proxime sũt deo
sm excellentissimã collocatiõez quã habẽt iuxta
deum. His ergo pedibus verbũ dei est lucerna
lucens et ardens. lucẽs et illuminans intellectũ
ardens et accẽdens affectum. Et idem verbũ est
lumen seminis artissimis itineribus q̃bus mens
vtcũqꝫ p cõtemplationem attingit lumen clari
tatis eterne.

Subsermo de eadem dominica.

CXLI

Et duz seminat. ali
ud cecidit ꝛc. A Tertiũ pricipa
le innuit̃ scꝫ agri seminãdi varia dis
positio ꝛ qualitas. Circa quod sciendũ ꝙ quat-
tuor sũt genera hoim qui ꝯtinue currũt ad pdi
catiões. quoꝝ tñ tria genera nunqꝫ pficiũt ad p
fectum sꝫ soli quarti pueniũt pñt ad pfectionis
fructũ. Primi sũt mũdanis cõuersationib⁹
implicati. Qui intelligunt̃ p illos q̃ secus viam
vbi est cõmunis transitus hominũ. Talib⁹ enĩ
semen difficulter pficit ad pfectũ. Quia vt dic̃
Mag. sup leuit. omel. xi. Quãdiu quis pmixt⁹
est turbis et in multitudine fluctuantiũ volutã

tur. nec vacat soli deo nec segregatus ē a vulgo nō pōt eē sanctus. vita enim cōtemplatiua ⁊ tumultus secularis nō se cōpatiunť simul. Sicut nec lux et tenebre possunt eē sīl' in eodē hemispe rio. Sicut etiam pueri vulgaliter dicūt. Q₃ non est bonū citharizare in molendino. Vñ dñs de aīa cōtemplari volenti dicit p ppheta₃ Osee. ij. Du cam eam in solitudinē ⁊ ibi loquar ad cor eius. Non dicit ducā ad theatrū vel ad plateā cōmunem. s₃ au in solitudinē que est apta cōtemplationi. Vñ illa scā aīa dauid ad volatū cōtēplationis aspirans cum dixisset in ps. liiij. Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe ⁊ volabo ⁊ reqescā s₃ in contemplatione. mox addit diuino instinctu edocta Ecce elongaui fugiens. ⁊ mansi in solitudine. Et hoc ipse dauid ad lrām in seipō impleuit cum fugeret a facie saul. j. Reg. xix. Sic fecit paulus pmus heremita Sic anthoni⁹ ⁊ multi alij heremite et anachorete B Sed sciēdū q hmōi elongatio nō oportz vt semp sit corpe sed sufficit q mente. licet difficile sit corpe cōuiuentē esse hominibus et mente elōgatū. Quia vt dicit Aug⁹. de singularitate clericoꝝ. Min⁹ voluptatib⁹ stimulať qui nō ē vbi ē frequētia voluptatu₃. Vbi m̄ hoc inuenit q quis int mūdanos viuēs mēte elōgat⁹ sit ab eis maioris pfectōnis ē Q₃ aūt sufficiat elongatio mentalis ōndit Gre. exponens vbū ps. pallegatū. Ecce elōgaui fugiens. Vbi sic dicit. Et ponit in glo. Fugiēs se elongat qui a turba desideriorꝝ terrenoru₃ in altā dei cōtemplationem se subleuat. ⁊ talis manet in solitudine mentis. vbi null⁹ est cū eo nisi deus. vbi quies. manet enim in solitudine qui pseuerat in remota mentis intentiōe. S₃ p oppositū elongatio localis nō sufficit absq₃ mentali. Vñ Greg. in moral. exponēs illud Job. xxix. Cui dedi in solitudine domum. sic ait. Qui corpe remotus viuit s₃ tumultibus cōuersationis humane terrenoꝝ desideriorum cogitatiōe se interserit. nō est in solitudine Sed si aliqs premať corpaliter ꝑplarib⁹ turbis ⁊ m̄ nullos secularium tumult⁹ patiaťnon est in vrbe. Qui ergo nec corpe nec mente a secularib⁹ tumultibus se elongāt in eis nequaq₃ pficit semē verbi dei. q₃ cōculcať ab hoīb⁹ .i. a strepitu humane cōuersationis. ⁊ comediť a volucrib⁹ celi .i. a vane curiosis qui ad plausū hominu₃ multa subtilia ⁊ sublimia que in pdicatione audierūt in ore suo pertractāt loquētes magnalia que ad nullū fructū spūalem cōuertūt et trajiciunt retorquentes ea ad vsum sue vanitatis ⁊ laudis hoīm. ac p hoc semen verbi dei in eis depdiť ⁊ corruptum quasi p secessum emittiť. De quibus dicit aplūs .ij. Cor. ij. Non sumus sicut plurimi adulterātes verbum dei. .i. est falsa admiscētes ⁊ p voluptate non p prole pdicātes vt dicit glo. C Secundi sūt pprij sensus ptinacia obstinati. Qui intelliguntᷣ p illos qui sup petram. Sunt enim nōnulli q et si libent et delectabiliter pdicatiōes audiant att tamē sunt in suo sensu ⁊ ppria voluntate obstinati. q audita cordicit⁹ recipe neqūt. Et tales si interdū bonum pposituū cōcipiāt fructū tñ boni opis non attingunt. Cui⁹ duplex est causa. Prima est animi obstinatio q̄ est fm Bern. Qñ quis ppre inheret volūtati. ⁊ finem aliquē humanum intentione sua sibi cōstituit. quē ita figit animo q p nullam pdicationez vel dissuasionem ab eo pōt auelli. Vñ Bern. pertractans illud ps. lxxx. Sup aspidem ⁊ basiliscu₃ sic ait. Obstinatio est summa quedam religiōis subuersio ⁊ vere venenu₃ insanabile. Quid obstinatum incātantis vox quid sermo faciet pdicantis. Quid q̄d moneo ꝑ ait ille. Ego qđ possū possu₃. ⁊ non vltra q₃ possum Et est simile puerbium quod vulgariter dicitur Agne agne dic lupus. Talibus obstinatis et inpsuasibilib⁹ exprobrat veritas Math. xj. vbi dicit Cui similez estimabo generatione₃ istā. Similis est pueris sedentibus in foro q̄ acclamantes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis et non saltastis. lamētauimus ⁊ nō planxistis. Et hec causa s₃ obstinatio innuit p duriciam petre. supra quā quidquid seminatur arescit. quia non habet humorem scilicet gratie. Na₃ fm Bernhardū in quodam sermone. Ita inefficax est sermo in corde obstinati q nulla ad eum penetrare valeat beniuolentia monitoris. Alia causa quare in istis semen verbi dei non fructificat est carentia spiritus scripture. quod innuitur in eo q veritas ait de talibus. Et hi radices non habēt. Radix seminis verbi di est spiritus cui⁹ libet scripture ex qua sumitur huiusmodi verbum dei. Quicunq₃ enim audit aliquod verbum et non hab₃ radicem scilicet spiritum eius scripture ex qua sumptu₃ est sine fructu manet. Unde Bernhardus ad fratres Carthusiēses in epistola sic ait. Quo spiritu scripture facte sunt eo legi et audiri desiderant et intelligi. Nunq₃ enim ingredieris in sensum pauli. donec vsu bone intentionis in lectione eius et studio assidue meditationis spiritum .i. biberis. Quando ergo semen radicem non figit estuante sole s₃ tēptationis mox arescat vt dicitur Matthei. xiij. B Tertij sunt viciosis pūctionib⁹ ⁊ noxijs cogitatiōibus istigati. Qui intelliguntur p eos qui inter spinas. Vñ de talibus Esa. cū de destructiōe babilonis

loquerer̃ ait Esa. xxxiiii. Orient̃ in domib⁹ e⁹ spi
ne ꝛ vrtice. Sup quo verbo dicit Greg. i. mora.
Quid ꝑ spinas nisi viciorꝫ pūctiones. Quid ꝑ
vrticas nisi prurit⁹ cogitationū accipimus. In
domibus babilonis spine ꝛ vrtice pullulāt. q̄a
in cōfusione mēns reprobe desideria cogitationū
surgūt que exasperāt ꝛ operꝫ peccata q̄ pūgunt.
Et in talib⁹ mentib⁹ semen verbi dei pficere nō
pōt ad pfectū. sed cū orti cepit suffocat̃. Unde
Prouerb. x. Musce morīētes. i. cogitatiōes va
ge et volatiles pdūt suauitatē vnguēti. i. fructuꝫ
spūalē verbi dei. Unde in Coll. patrꝫ abbas isaac
fratrib⁹ pcūctantibus qualit̃ bō possit ad spūa
lem vitā puenire Rñdit. Hui⁹ inqt theorie qua
ad spūalē pfectionē possum⁹ cōscēdere hec for
mula nobis a seniorib⁹ tradita ē. Q, nullus ad
iugē dei meditationē poterit puenire nisi expul
sa cogitationū varietate. ab oībus corporalib⁹
curis ꝛ solicitudinib⁹ fuerit absolut⁹. E

Sūt aūt hmōi cogitatiōes ꝛ viciorꝫ punctio
nes que magis piculose menīē a daltiora tendē
tem impediūt triplici genere. Semp eni cogita
tiones ꝛ affectiōes nostre sūt circa aliqd̄ bonuꝫ
saltem nobis apparēs. Quātūcūqꝫ eni materia
aliqua cogitatiōis sit mala. bō tñ de ea cogitādo
fingit sibi de ea aliquā spēꝫ boni. Aut igit̃ hmōi
cogitatiōes versant̃ circa bonū bonorabile. aut
circa bonū vtile. aut circa bonū delectabile. Si
circa bonū bonorabile vt cū q̄s nimis solicit⁹ ē
de bonorib⁹. ꝛ circa hoc cogitando occupat mē
tem suā. hoc ptinet ad supbiā. ꝛ in talib⁹ semen
verbū dei conceptuꝫ et ortū suffocat̃ nec puenit
ad fructū. Cui⁹ exemplū est in pmo angelo q̄ q̄
ppriā excellentiā indebite ambiuit. Ideo semē bñ
dictiōis ꝛ cōfirmatiōis sue in eo suffocatū fuit.
Habuit eni ipse angel⁹ etiā in sua natura semē
sue cōfirmationis. ꝑ quāto natura pure spūal'
est que ppter simplicitatē semel tantū vertibilis
est. q̄r totā se cōuertit a deo q̄d elegit Potuit eni
se pma facie cōuertisse ad deū. ꝛ hoc in eo semen
cōfirmatiōis ꝛ bñdictiōis fuit. qd̄ ꝑ spinā super
bie suffocatū ꝫ est Esa. xiiii. Quō cecidisti lucifer
q̄ mane oriebaris. F Idē patꝫ exēplum
in pmis parētib⁹. q̄ q̄r diuinuꝫ bonorē indebite
appetierūt dicto eis. Eritis sicut dii. semen verbi
dei qd̄ ab eo audierant suffocatū fuit. Suscepe
rant q̄ppe ex ipso ore diuino semen bñdictionis.
Gen. i. Ubi sic scribit̃. Benedixitqꝫ illis ꝛ ait Cre
scite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terram ꝛ subijci
te eam ꝛ dñamini piscib⁹ maris ꝛ volatilib⁹ ce
li ꝛ vniuersis aīantibus que mouent̃ super ter
ram. Et iterū. Ecce dedi vobis oēm herbaꝫ affe
rentē semen sup terraꝫ ꝛ vniuersa ligna q̄ habēt
in semetipsis sementē generis sui. vt sint vobis ī
escā ꝛc. Et iterꝫ. Ex omni ligno padisi comede. d̄
ligno aūt sciē boni ꝛ mali ne comedas ꝛc. Quali
ter aūt ꝑ spinam supbie hmōi semina suffocata
sint in eis ꝛ consequēter in nobis oīb⁹. plus q̄tti
die in nostris calamitatibus expimur q̄ꝫ in co
dicibus legimus. Non eni dñamur piscib⁹ vo
latilibus ꝛ bestijs multis. imo ipsorꝫ plura sua fe
rocitate nos infestāt. Item herbe ꝛ arbores non
vsqꝫ q̄qꝫ nobis fructificant ex semetipsis sꝫ ex ma
gnis laboribus nostris. Item de fructib⁹ ligno
rum padisi nunq̄ꝫ gustauim⁹. sed cū vitupio in
pmis parentib⁹ de ipso paradiso expulsi sum⁹.
Nec immerito. quia eni semen verbi dei in eis
suffocatū fuit. dignū erat vt semina oīm virtutū
nobis suffocarent̃ G Si aūt hmōi cogita
tiones versant̃ circa bonū vtile vt sūt bona tem
poralia. circa que plerūqꝫ anim⁹ hoīs occupat
hoc ptinet ad auariciā. Et qualiter hec spina se
men verbi dei suffocet. patꝫ exēplū in giezi. q̄ licꝫ
frequenter multa bona verba a pphera heliseo
audierit. ꝑ spinā tñ auaricie semen in eo suffoca
tum est. Unde et lepra Naaman ei adhesit. iiii.
Reg. v. Item patꝫ exemplū de anania ꝛ saphi
ra Act. v. Qui licet frequent̃ audissent pdicatio
nes aplorꝫ. spinis tñ lucri tpalis semē in eis apo
stolicū suffocatum fuit. Nam quia ptē de pcio
agrorum sibi reseruabant. cadentes subitanee
mortui expirabant. Ad idem est exemplū de du
obus discipulis beati Johānis euāgeliste. qui
licet multa salubria dei verba a beato iohanne
audirent. vidētes tamē seruos suos locupletes
ꝛ gloriosos incedere ingemuerūt et semen dei ī
eis suffocatum est. quod beat⁹ Johānes in eorꝫ
cordib⁹ seminauerat. H Si vero versant̃
circa bonum delectabile. vt sūt delectabilia car
nis et maxime de venereis. hoc pertinet ad luxu
riam. Et hec est spina multum acute pungens.
Ita q̄ etiam ferreas mentes domat. ꝛ crudelior
est gladio vt dicit Hieronimus. Unde etiam di
cit Hugo. Q, venus est illecebrosa voluptas.
adulterina iocunditas que mel habet in ore. fel
in corde. aculeum in dorso. Qualiter autem
hec spina multa semina virtutum in multis et
magnis viris suffocauerit. ad hoc vna sufficiat
autoritas Innocentij de vilitate condiciōis hu
mane. qui sic dicit. Hec scilicet luxuria omnem
etatem corrumpit. omnem sexum confundit.
omnem ordinem soluit. omnem gradum puer
tit. Quis eius mltiplices species numerare va
leat. Hec enim penthapolim cū adiacēte regio
ne subuertit. Sichem cū populo īteremit. Hec
filios iude pcussit. Iudeū ꝛ madianitidē pugio

ne trāssodit. Tribū beniamyn ꝑ vxore leuite debellauit. Filios heli sacerdotis ibello pstrauit. Hec vriā occidit. amon interfecit. plurimos lapidauit. ruben maledixit. sampsonē seduxit. salomonē puertit. Uerū est ergo q̄ legit. Propt spēm mulieris multi perierūt. Hec ille. Predicta aūt tria spinarꝫ genera exprimit veritas i pñti euangelio cū dicit Quod aūt inter spinas cecidit hi sūt q̄ audierūt et a solicitudinib⁹ .s. bonorum quo ad pmū et diuitijs quo ad secūduz et voluptatib⁹ vite quo ad tertiū suffocant ꝛ nō referūt fructū scꝫ pfectionis spūalis. Felix illa aīa que ab omnibus his spinis manet illesa. De qua vere dicit illud cātico ij. Sicut lilium inter spinas ꝛc. J Quarti sūt bonis opib⁹ exercitati qui intelligunt ꝑ terrā bonā. Un̄ dicit Et aliud cecidit in terrā bonam ꝛ ortum fecit fructū cētuplū. Terrā bonā .i. mentē bonis operibus cultā ꝛ spūalib⁹ carismatib⁹ impiguataz In tali enī mente semen verbi dei bñ fructificat. Sicut enī dicit in collatiōib⁹ patrꝫ collatiōe Nesteronis abbatis. Spūalis scīa que tantū perfectis datur nō studio lectionis nec aliorꝫ docentiū vbis. sꝫ ꝑ pprorꝫ actuū virtute p⁹ multorꝫ laborū stipēdia acqrit. Nō enī vt ibidē dicit a meditatione legis sꝫ de fructu opm scīam et intelligentiā acqrētes dicūt cū ps. A mādatis tuis ꝑ me .s. p⁹ impletis intellexi. In talib⁹ aūt mētib⁹ semē verbi dei facit centuplū fructū .ꝑ quē intelligit om̄imoda pfectio atingibilis in hac vita. Vel denarius pceptorꝫ reductus in denariū cōsiliorꝫ pficit centenariū spūaliū pfectionū. Uel quia i Mattheo ponit triplex fruct⁹ .s. tricesim⁹ sexagesim⁹ ꝛ centesim⁹. Primū⁹ pōt eē actiuorꝫ. Secundus cōtemplatiuorꝫ. Terti⁹ in vtroqꝫ vicissim exercitatorꝫ sicut fuit moyses q̄ nūc ascēdebat in mōtem ad dominum nunc vero descēdebat de mōte ad ꝑplm Exod. xix. Et in hoc fructu centesimo sancti viri se pficiūt donec ꝑueniāt ad millenariū hōrꝫ. Ad quē nos ꝑducat de⁹ deorꝫ Amen.

Expositio euangelij dominice in quinquagesima. CXLII

Assumpsit iesus duodecim discipulos suos secreto. et ait illis. Ecce ascēdim⁹ hierosolimā et cōsumabuntur om̄ia que scripta sunt per prophetas de filio hois. Quia ꝑ psciētiā futurorꝫ malorꝫ muniūtur hoies ad facili⁹ ea sustinendū dicente beato Greg. Min⁹ enī iacula feriūt q̄ ꝓuidentur. Et nos tolerabilius mūdi mala suscipim⁹ si cōtra hꝑ psciē clipeū muniimur. Prendens ergo saluator vt dicit Theophil⁹ ex passiōe sua aīos discipulorꝫ pturbandos. eis longe añ ꝛ passionis sue penā ꝛ resurrectiōis sue gloriā ꝑdixit. Et vt fidē verborꝫ facto astrueret mox corā eis cecum illuminauit. Et de hoc est materia pñtis euāgelij. Quod habet tres ptes. In pma saluator ꝑdicit generaliter nostre redēptiōis mysteriū. In secūda manifestat spēaliter passiōis sue ordinem ꝛ modū. Ibi Tradetur enī gentib⁹. In tertia pcedit actualiter ad miraculū. Ibi factū ē aūt

.A. Circa pmū duo facit. Primo discipulos assūpsit et hoc secreto vt dicit Math. xx. Nō enim oportebat hunc sermonē pluribus diuulgari ne turbarent vt dicit Titus. Assumpsit aūt duodecim quos spēaliter elegerat in apostolos quibus omnia secreta reuelauit Joh. xv. Uos aūt dixi amicos quia om̄ia que audiui a patre meo nota feci vobis. Secundo eis secretū pandit Et ait illis. Ecce ascēdim⁹ hierosolymam Ad lrām de trās iordane veniēs ibat hierosolymam ascēdens montana Et cōsūmabunt oīa que scripta sūt ꝑ pphetas de filio hominis Prophete enī ꝑdixerāt christi morte ꝛ resurrectionē. Unde .j. Pet. j. Prenūciātes eas que in christo sūt passiōes ꝛ posteriores glorias. Que oportuit cōsūmari. Quia neciota vnū nec vnus apex pteribit de lege. donec omnia fiant Math. v.

Et nota q̄ iā impleta erat scriptura pphetarum de christi incarnatiōe. de natiuitate. de pdicatione euāgelij ꝛ de miraculis Soluz restabat impleri mysteriū passionis. Quo facto omnes scripture de ipo cōsūmate fuerūt. Un̄ cum ipse accepisset in cruce acetū dixit. Consummatū est Joh. xix. Et attende q̄ in verbis istis explicat passionem suā quo ad sex. Primo quo ad ppinquitatem. Unde dicit Ecce quasi in pñti. Secūdo quo ad pnitatez. Unde dicit Ascēdim⁹ scꝫ prone et sponte. cuz tamē sciret se ire ad mortem. Unde Mar. x. dicitur. Erant in via ascentes hierosolymam. ꝛ pcedebat illos iesus. et stupebant. ꝛ sequētes timebant. discipuli. s. quia sic voluntarie pribat ad mortem. Finis enim omniū terribilium est mors. Tertio quo ad locum Unde dicit hierosolymam que est loc⁹ sicut typici ita ꝛ veri sacrificij. Quarto quo ad plenitudinem passionis. Unde dicit. Et cōsūmabunt omnia. Quinto quo ad veritatē scripture. Ei⁹ enī passio verificauit scripturas pphetarū. Un̄ dic q̄ scripta sūt Sexto q̄ ad naturā passibilē Un̄ dicit de filio hois. Scđm eā ei naturā q̄ ē filius hois cōueniebat sibi pati .B. Notādū aūt q̄ christ⁹ passionem suā et mortē plies discipulis

suis predixit. Primo Math. xvi. postq̃ꝫ petrꝰ confessus fuit eum esse filium dei. Secdo Mat. xvii. postq̃ꝫ trãsfiguratꝰ est in monte. Tertio ibidẽ. postq̃ꝫ curauit lunaticũ. Quarto i p̃nti euãgelio Lu. xviii. ꝛ Mat. xx. ꝛ Mar. x. ꝛ Mat. xxvi. Scitis quia pꝰ biduũ pasca fiet ꝛ filiꝰ hoĩs tradet̃ vt crucifigat̃. ¶ Nota etiã ꝙ sepe passionẽ suã p̃dixit ppter q̃nqꝫ. ¶ Primo vt colloquendo cũ charissimis amicis suis reuelaret illis secreta mentis sue. Prouerb. xxv. Causam tuam tracta cũ amico tuo. ꝛ secretũ extraneo ne reueles. ¶ Secũdo vt mortis christi iugit̃ haberet̃ memoria ꝛ meditatio. Nã ſm Chryso. Omnis salus hoĩm in morte christi posita ẽ. Vñ facile non debet labi a memoria Treñ. iii. Memoria memor ero. ꝛ tabescet in me aĩa mea. ¶ Tertio ſm Gre. vt nõ dubitarẽt eũ resurrecturũ sicut p̃dixerat cũ vidẽrẽt ea que de passiõe sua p̃dixerat impleta. Vtrũqꝫ eñi p̃dixerat tam mortẽ q̃ꝫ resurrectionẽ. ¶ Quarto ſm Cirillũ vt ipi scirent quoniã passionẽ p̃nouit ꝛ spontaneus ad eam accessit. ne dicerẽt qualiter in manꝰ hostiũ icidit q̃ nos p̃mittebat saluare. ¶ Quinto ſm Theophilũ vt eẽnt testes ꝙ volũtarie ꝛ sciẽt pateret̃. vtpote q̃ p̃nouit mortẽ ꝛ potuisset fugere Act. xiii. Qui simul ascẽderũt cũ eo de galilea in hierusalẽ. vsqꝫ nũc sũt testes eius ad plebẽ. ¶ Sexto ſm Hiero. vt ignominiã crucis fortꝰ sustinerẽt. Nã tribulatio p̃cognita ꝛ expectata leuior inuenit̃. q̃ꝫ si repẽtine venisset vt supra in p̃ncipio huiꝰ euãgelii dictũ est.

¶ Secũda pars expositionis euangelii .CXLIII.

Tradetur enim gentibꝰ et illudetur. et flagellabitur et cõspuetur. postquã flagellauerint occident eũ. et die tertia resurget. Et ipsi nihil hoꝝ intellexerunt. Et erat verbũ istud absconditũ ab eis et nõ intelligebant que dicebãtur. .A.

¶ Hic specialiter manifestat sue passiõis ordinem ꝛ modũ. Et duo facit. Quia primo explicat q̃ ventura erãt sup eũ que sũt sex. quoꝝ q̃nqꝫ sũt ignominiosa sextũ aũt gloriosũ. ¶ Primũ est ꝙ tradet̃ gẽtibꝰ. Qd ipletũ ẽ cũ traditꝰ fuit pilato p̃sidi a p̃ncipibꝰ iudeoꝝ vinctus ꝛ iudicatus. Luc. xxiii. Mat. xxvii. Joh. xviii. Gẽs tua et pontifices tradiderũt te mihi. Nota ꝙ christꝰ traditꝰ fuit a deo ꝛ ab hoĩbꝰ. ſꝫ valdẽ differẽti immo opposito mõ. Nã p̃mo tradidit eũ deꝰ pat. nõ ppter suũ cõmodũ. ſꝫ ppter generis humani vtilitatẽ Ro. viii. Proprio filio suo nõ pepercit deꝰ ſꝫ p nobis oĩbꝰ tradidit illũ. Ecõtra tradidit eũ iudas ppt suũ cõmodũ p̃ncipibꝰ sacerdotum. Mat. xxvi. Quid vultis mihi dare et ego vobis eũ tradam. Itẽ traditꝰ fuit a spũ scõ ex sua benignitate ad nostrã emẽdationẽ Heb. ix. Per spiritũ sanctũ semetipm obtulit immaculatũ deo ꝛ emũdauit cõsciẽtiã nostrã ab opibꝰ mortuis ad seruiẽdũ deo viuẽti. Ecõtra p̃ncipes sacerdotũ tradiderũt eũ ligatũ poncio pilato p̃sidi. non quidẽ affectu benigno sed ppter odiũ ꝛ inuidiã vt supra. Itẽ traditꝰ ipse christꝰ filiꝰ dei semetipsum. vt diuinũ bñplacitum adimpleret. Eph. v. Tradidit semetipm p nobis oblationẽ ꝛ hostiã deo in odorẽ suauitatis. Vñ Joh. vi. Descendi de celo nõ vt faciã volũtatẽ meã ſꝫ volũtatẽ eiꝰ qui misit me. Ecõtra pilatus tradidit eũ crucifigendũ. nõ vt impleret beneplacitũ diuine volũtatis. ſꝫ vt satis faceret p̃uerse volũtati iudeorũ. Lu. xxiii. Jesũ flagellatũ tradidit volũtati iudeorum. .B. Seq̃t. Et illudet̃. ac si eẽt fatuus. Vñ Abdias dicit. Oẽs viri federis tui illuserũt tibi. ꝛ inualuerunt aduersum te viri pacis tue. ¶ Et nota ꝙ christus est illusus quattuor modis ꝛ locis. Primo illuserũt eiꝰ sapientie. ꝛ hoc in domo caiphe vt legit̃ Luc. xxii. Qñ ministri pontificũ illudebãt ei. et velabant faciem eius ꝛ p̃cutiebant dicentes. Propheriza christe q̃s ẽ q̃ te p̃cussit. Secundo illuserunt eiꝰ innocentie et mansuetudini. ꝛ hoc in domo herodis Lu. xxiii. Spreuit autẽ illum herodes cum exercitu suo ꝛ illusit indutũ veste alba ꝛ remisit ad pilatum. Tertio illuserunt eius regie maiestati. ꝛ hoc in domo pilati. quãdo ad modũ regis induerunt eum purpura ꝛ coronam spineam ei imposuerunt ꝛ sceptrum regale harundinẽ videlicet dederũt in dextera eius ꝛ genuflexo ante illũ illudebãt ei dicẽtes. Aue rex iudeoꝝ Matthei. xxvii. Quarto illuserũt eius virtuti ꝛ omnipotentie. et hoc in crucis patibulo. quãdo impperabant ei quomõ alios saluasset seipm autẽ saluare nõ posset Math. xxvii. .C. Sequit̃. Et flagellabit̃. Et nota ꝙ christus flagellatus fuit q̃drupliciter. Primo in corde de timore et fuga ac p̃secutiõe discipuloꝝ Ecc. xxiii. Quis supponit i cogitatu meo flagella. Secũdo colaphis in facie Math. xxvi. Colaphis eum ceciderũt. Tertio harundine sup capite Math. xxvii. Acceperunt harundinẽ ꝛ p̃cutiebant caput eiꝰ. Quarto plagis in toto corpore Johannis. xix. Tũc apprehendit pilatus iesũ et flagellauit eũ. Moraliter nota ꝙ sicut dicitur ad He. xii. flagellat autem deus omnem filium quẽ recipit. Vñ de flagellauit. id est. flagellari p̃misit etiam huc

filiū suū vnigenitū quē recipit in vnitate perso-
ne. Similiter et alios filios suos adoptiuos ad
huc hodie flagellat aut flagellari pmittit. qs re-
cipit in vnitate gratie. Vñ paulꝰ ġlia. xj. Cor. xj
dicēs. Ter virgis cesus sū. .D. Sequit Et
cōspuet Ubi nota q illa gloriosa facies christi
bis legit cōsputa. Primo a iudeis in atrio pon
tificis Mat. xxvj. Tūc expuerūt in faciem eius
Secūdo a militibꝰ in ptorio psidis Mat. xxvij
Et expuētes in eū acceperūt arūdinē ꝛc. Et se
quit Postq̄ꝫ flagellauerint occidēt eum. Et in
hoc iudei peiores fuerūt pilato. q eū flagellatū
volui dimittere Joh. xix. Sed iudei noluerūt q̄
escere donec occiderēt. De pdictis q̄nqꝫ dic
bāis Bern. Heu frēs charissimi libertas capti
uorū tradit. gloria angeloꝝ illudit. dñs oīm fla-
gellat. speculū sine macula et candor lucis eterne
cōspuit. ꝛ vita hoīm occidit. .E. Mystice do-
minꝰ tradit a symoniacis Mat. xxvj. Quid vul
tis mihi dare ꝛ ego vobis eum tradā. Itē illudit
ab hypocritis. de qbꝰ. ij. Pet. iij. In nouissimis
diebꝰ venient illusores iuxta pprias cōcupiscen-
tias. Itē flagellat a tirānis. ps. Et fui flagellatꝰ
tota die. Itē cōspuit a blasphemis Job. xxx. Faci
em meā cōspuere nō verent. Itē occidit ab here
ticis Heb. vj. Rursus crucifigētes sibimetipsis
filium dei. .F. Post pdicta q̄nqꝫ ignominio
sa seqt resurrectō gloriosa Et die tertia resurget
In q resurrectiōe mirabilis facta est ꝯmutatio
dextere excelsi. Oia enim ignominiosa cōmutata
sūt i gloriā. Nā in passiōe ipe traditꝰ fuit genti
bus. ꝫ ecōtra ipi resurgenti deꝰ paī tradidit gen
tes. ps. Postula a me et dabo tibi gentes ꝛc. Itē
illusꝰ fuit. ꝫ ipe resurgēs iudeos illusores illusit.
qui putabāt eū intra sepulcri cōtinere angusti-
as Prouerb. iij Deludet illusores ꝛ mansuetis
dabit grām. Itē flagellatꝰ fuit. sed ipe resurgēs
flagellū romanorū sup eos induxit Esa. xxviij.
flagellū inundans cū trāsierit. eritis ei in cōcul
cationem. Itē fedatꝰ fuit cōspuitiōibꝰ. ꝫ ipse ve
lut flos pulcerrimꝰ resurrexit. ps. Refloruit ca-
ro mea. Item occisus fuit. ꝫ ipe immortalis re-
surrexit Ro. vj. Christꝰ resurrexit a mortuis iaꝫ
nō morit. mors illi vltra non dñabit. Ecce q̄ꝫ ad
mirabilis mutatio dextere excelsi. .G. De-
inde scdō ondit euāgelista dicta vba christi aplīs
fuisse obscura. Et ipi nihil hoꝝ itellexerūt Sꝫ
cōtra. Locutio latis plana erat ergo debuerūt
ea pma facie intelligere. Rñsio triplex est rōbꝫ
Beda. qre apli verba christi quātūcūqꝫ plana ñ
intelligebāt. Prima ppter magnuꝫ amorē quē
ad ipm habebāt. eius mortem cogitare non po
terant. Secunda quia non solum hominē sed ꝛ
verum deum ipsum esse sciebant. hunc nullas-
tenus mori posse putabant. Tertia quia solitꝰ
erat loqui in pabolis. credebant et hec dicta pa
rabolice fore sumenda ꝛ ad aliud referēda Et forte
ppter hanc triplicem causam triplicata ē in lrā
ista eorū ignorātia. Et ipi inqt nihil hoꝝ itelle
xerūt Et iteꝝ Et erat verbū istud absconditū
ab eis Et iteꝝ Et nō intelligebant q̄ dicebant.

Tertia pars expositionis euangelij .CXLIIII.

Factum est autem cū appropiquaret hiericho. cecꝰ quidā sedebat secus viam mēdicās Et cū audiret turbā pretereuntē. iterrogabat quid hoc esset. Dixerunt aūt ei. q̄ iesus nazarenꝰ transiret Et clamauit dicēs. Jesu fili dauid miserere mei Et qui preibāt increpabāt eū vt taceret. Ipse vero multo magis clamabat. fili dauid miserere mei. Stans aūt iesus iussit illū adduci ad se. Et cū appropiquasset. interrogauit illū dicēs Quid tibi vis faciā. At ille dixit Domine vt videā. Et iesus dixit illi. Respice. Fides tua te saluū fecit. Et confestim vidit et sequebatur illū magnificās deum. Et oīs plebs vt vidit. dedit laudeꝫ deo.

.A. Quia scḋm Gre. in omel. carnales
adhuc discipli nō valebāt cape vba mysterij. ve
nit ad miraculū. Vñ coꝝ oclos cecꝰ lumen rece
pit vt eos ad fidē celestia facta solidarēt Et de h
ē tertia psbꝰ euāgelij in q tangunt q̄nqꝫ. Pri
mo ponit ceci mendicatio Factū ē aūt cū appro-
pinq̄ret hiericho Hiericho ē vrbs iuxta iorda-
nē ad octo miliaria. int galileā vñ ascēdebat do
minꝰ. ꝛ hierlm q̄ ibat. Vñ ad ipam ciuitateꝫ de
clinauit vt scḋm Hiero. sanaret in ea multos ma
le habētes Cecꝰ qdā sedebat secꝰ viā mēdicās
Secūdo ponit ceci interrogatio Et cū audi-
ret turbā pretereūtē Ubi nota q multa tba chri-
stū pcedebat ꝛ sequebat. ꝛ marie qꝫ ppe hiericho
nō erat via secura ppt multitudineꝫ latronū q̄
habitabāt in deserto. ꝛ iō cōueniebāt multi. tuꝫ
ppter trāsitus securitatē. tuꝫ ppter christi famā
ꝛ miraculoꝝ eiꝰ celebritateꝫ Interrogabat qd
hoc esset admirās tumultū trāseuntium. suspi
catus fuit forte aliquē magnū pncipem transi
re a quo peteret elemosinā. Uel sicut dicit Chry
sosto. cecus iste christum quidem non nouerat
sentiebat autem effectum. ꝛ rapuit p affectuꝫ qd
non hausit aspectus. Dixerunt autem ei q iesus nazarenus transiret. Tertio ponitur

ceci deprecatio / primo quo orauit cum desiderio. Et clamauit. Clamor magnus magnum indicat desiderium. Et vere expedit peccatoribus clamare. quia longe distant a deo. ps. Longe a peccatoribus salus. Deinde sequitur quod orauit. Jesu fili dauid miserere mei. In quibus verbis cecus iste vtramque naturam in christo confitetur scilicet humanam in eo quod dicit. Jesu fili dauid. Diuinam in eo quod dicit. miserere mei. Proprium est enim deo misereri creature quam condidit. ps. Miserationes eius super omnia opera eius. Sed quis hoc docuit hunc cecum. Interrogat hic Chryso. alloquens cecum. Quis inquit docuit o homo. non plegisti libros priuatus luminibus. Vnigenitum nosti illuminare mundum. Et respondet. Vere dominus illuminat cecos. Aliter respondet cirillus. dicit quod in iudaismo nutritus non ignorauit quod de progenie dauid deus secundum carnem nasceretur. Ideo ei vt deo et homini loquitur. ·B· Deinde subditur quod instanter orauit. Et qui preibant increpabant eum vt taceret. Ubi nota quod increpabant eum forte propter tria. Primo secundum Orige. quia illi qui crediderunt nolebant vt contemptibili nomine diceret filius dauid sed filius dei. Secundo secundum Chryso. quia indignum reputabant vt christum magnificaret pauperes et despecte persone. Superbi enim cum indignatione audiunt pauperum clamores. Tertio secundum hylarium. quantum ad non credentes. quia acerbe audierunt quod ipsi negabant. scilicet eum esse filium dauid. vel eum posse misereri. vel eum posse facere miracula. Nolebant enim non credentes quod ipse glorificabatur in miraculis suis. Moraliter secundum Gregorium. Illi qui iesum venientem precedunt designant carnalium desideriorum turbas tumultusque viciorum quae priusquam iesus ad cor nostrum veniat. orationem nostram dissipant et in ipsa nos nostra oratione conturbant. Ipse vero multo magis clamabat. Quia quanto grauiori tumultu cogitationum premimur tanto orationi attentius insistere debemus. Sed vide quid illorum profecerit increpatio. Ipse vero multo magis clamabat. Talis enim secundum Chryso. est natura fidei. quod quanto magis redarguitur et vetatur tanto magis sonat. ps. iiii. In tribulatione dilatasti mihi. ·C· Quarto ponitur ceci illuminatio. Stans autem iesus. Vere stat iesus cum nomina fluant. Et bene iesus transiens secundum Greg. cecum audiuit. sed stans oculos reparauit. Per humanitatis quippe dispensationem transire habuit. per diuinitatis vero potentiam qua vbique presens est stare perhibetur. Voces ergo cecitatis nostre audire dominus transiens dicitur. quia humane miserie factus homo misertus est. Stans autem lucem reparat. quia infirmitatis nostre tenebras ex virtute sue diuinitatis illustrat. ¶ Nota quod cum cecus primo clamaret iesus transire dicitur. Cum autem multo magis clamarat stat iesus. Ex quo docemur. quod si in oratione primo senserimus iesum quasi nos pertransientem. post paululum instanter perseuerantes sentiemus eum nobiscum stantem. Unde Greg. in omel. Cum adhuc turbas fantasmatum in oratione patimur iesum transeuntem aliqualiter sentimus. Cum vero orationi vehementer insistimus deus in corde figitur et lux amissa reparatur. Unde dicit Hugo in expositione regule. Si ad primas lacrimas vel ad primas preces deus non exaudit. tu preces iterare non desinas. Magna enim munera sunt multis precibus expanda. Luc. xi. Si perseuerauerit pulsans surget et dabit illi quotquot habet necessarios. ·D· Sequitur. Jussit illum adduci ad se. vt quem prius eum fide tetigerat appropinquaret et corpore. Et cum appropinquasset. interrogauit illum dicens. Quid vis vt tibi faciam. Non interrogat quasi ignorans. quia nostre orationes solis desideriis innotescunt apud deum. Interrogat autem propter sex. Primo secundum hylarium vt scirent astantes quod non petebat denarium vel pecuniam sed diuinam efficaciam tanquam a deo. Secundo secundum Chryso. vt dum ceci christum filium dei confitentem confundantur videntes qui tantum eum hominem putant. Tertio secundum eundem vt sua petitio esset publica. ne crederetur quod christus aliud sibi daret quam peteret. Quarto secundum Bedam vt rogetur et cor ad orationem excitetur. Quinto secundum Amb. vt credamus non nisi confitentem posse saluari. Sexto secundum Chryso. quia calumniatores veritatis iudei possent dicere. vt in ceco nato. Non est hic. sed similis eius. voluit vt cecus prius ostenderet defectum nature et tunc cognosceat gratie maiestatem. Unde sequitur. At ille dixit. Domine vt videam. Greg. Imitemur fratres charissimi hunc cecum. quem mente et corpore audiuimus esse sanatum. non falsas diuitias. non terrena dona. non fugitiuos honores a domino petere. sed lucem queramus quam cum solis angelis videre possimus. Et iesus dixit illi. verbo potentissimo quo dixit fiat et factum est. Respice. Breue verbum sed efficacissime operans. Quod redundabat in crimen phariseorum. Quis enim prophetarum talia dixit. ·E· ¶ Sed vide secundum Chryso. quid assumat medicus ab eo cui collata est sanitas. Sequitur enim. Fides tua te saluum fecit. In fide enim credentium verbum domini operatur. Pro fide venduntur beneficia. Et sicut ab aliquo fonte hi quidem paruis vasis modicum aque hauriunt. hi vero maioribus multum. fonte non distinguente mensuras. Et secundum fenestras que aperiuntur magis vel minus splendor solis infunditur. Ita secundum capacitatem internam omnis hauriunt gratiam. Sequitur. Et confestim vidit. Quia enim secundum Chrysosto. verbum christi est verbum vere lucis ado

por eius in lucē languenti versa est. ¶ Considera in ista sanatiōe medici benignitatem [qz stetit] Considera eius largitatē [qd tibi vis faciā] Cōsidera sanandi facultatē [Respice] Considera medicine nobilitatem [Fides tua te saluum fecit] Cōsidera sanitatis celeritatē [Et cōfestim vidit] Et nota q dñs aliqñ illuminabat cecos: linendo. vt Johis. ix. Aliqñ solū tangendo vt Math. xx. Aliqñ verbo sine tactu. vt hic. .F. ¶ Quinto ponit laudis post miraculū subsecutio que erat duplex. Una ex pte ceci. q [sequebat illū magnificans deum] Nō sufficit lumen recepisse nisi etiā lumē sequat̃ ne ambulet in tenebris Joh. viij. Ego sum lux mūdi qui sequitur me non ambulat in tenebris ꝛc. Ex q patz fm Cirillū. q cecus iste a duplici cecitate liberabat̃. s. corpali et intellectuali. Neqz enī glorificasset deum vt deū nisi vere vidisset. ¶ Querit b Chrysosto. Cur christ9 demoniacū curatū sequi volentem pbibet Lu. viij. Cecū aūt illuminatū sequētem nō pbibet. Rñsio. Illum mittit pconē vt ex sua cōsistentia bñfactorē pdicet Cecum vero pmittit sequi hierosolymā ad passionem pfecturus vt recentem habētes miraculi mentiōez nō existimarēt eum infirmitate potius qz misericordia pati. ¶ Secūda laus fuit ex pte tot9 plebis [Et oīs plebs vt vidit ꝛc.] Nō solū enī fuit illuminatus cecus sed et oīs plebs illuminata ē vt diuinū aliqd cognosceret in christo ¶ Et nota q glo. tangit quattuor causas istius laudis. Prima p exauditiōe clamoris paupis. Secūda p potētia et misericordia illuminantis. Tertia p impetrato munere lucis. Quarta p fide ei9 qui illuminatus est. .G. Moraliter notandum q in isto ceco ɔsiderare possum9 tria incōmoda generis humani quātum ad peccatores p. videlicet cecitatē. mendicitatē ꝛ vanitatē. Generaliter enī oēs pctōres sūt ceci Soph. j. Ambulabunt vt ceci quia dño peccauerūt. Spēaliter aūt excecat hoīes ambitio Esa. lvj. Speculatores eius ceci oēs. Item excecat iracundia Treñ. iiij. Errauerūt ceci in plateis. polluti sūt in sanguine. Item excecat auaricia Ecc. xxiiij. Nō accipias munera que excecāt prudentiū oculos. Item excecat fraternū odium. ij. Reg. v. Ceci ꝛ claudi odiebāt aīam dauid. Item excecat luxuria. Uñ Geñ. xix. dicit̃ q angeli pcusserūt viros impudicos cecitate a maximo vsqz ad minimum. Ecce quātis cecitatib9 pctōres obtenebrant̃. Sed q peius est multi pprīā cecitatem nō cōsiderāt et credūt se eē videntes cū ceci sunt. Et hec ē maxima cecitas. Uñ Mar. iij. dicit̃ de quibusdā. Et circūspiciēs eos iesus cū ira. contristatus est sup cecitate cordis eorū. Sed quoniā dñs illuminat cecos quilibet clamet ad eū dicēs cū ps. Illumina oculos meos ne vnqz obdormiā i morte. ¶ Secūdū incōmodū ꝛ misera cōditio hoīm pctōꝝ est q sūt paupes ꝛ mendici. Cōsiderem9 qz pauper homo nascit̃. qz nudus. In quāta viuit paupertate. quia nūqz satiat̃. quā paup hinc homo exeat quia nihil tpaliū bonoꝝ dfert secū. ¶ Tertiū incōmodū ꝛ misera cōditio pctōꝝ est. q sedent secus viam. Uia est recta cōuersatio iustorum Prouerb. xv. Uia iustoꝝ absqz offendiculo. In hac via ambulauit pmo christus immo ipsa via est ipe Joh. xiiij. Ego sum via. Per hanc viam gradiunt̃ oēs iusti ꝛ tales ambulāt absqz offēdiculo peccati criminalis. ps. Beati immaculati in via q ꝛc. Sed extra istā viā deuiāt peccatores. Uñ cecus iste nō dicit̃ fuisse in via. sz secus viā. Nō quidē stetisse sed q pei9 est sedisse. Illi enī peccatores secus viam sedere intelliguntur qui extra viā mandatoꝝ dei positi in cōuersatione deliciosa delectando quiescūt. De quibus dicit̃ Ecc. ij. Ue his qui dereliquerūt vias rectas ꝛ diuerterūt i prauas vias. Sed ecōtra ps. Beatus vir qui in via peccatoꝝ nō stetit nec dū nō sedit. De quoꝝ beatoꝝ numero nos eē faciat ipse qui ē essentialiter via. veritas ꝛ vita. Qui cū patre ꝛc.

¶ Sermo de eadem dominica. .CXLV.

Quid tibi vis faciā: At ille dixit. Dñe vt videā [sz lumē] Luc. xviij. .A. Sicut dicit beat9 Aug9. in sermone quodā et simile i libro cōtra archad. Naturā humanā multiformibus teterrimis tenebraꝝ excecatā erroribus. Nunqz lex nec natura nec rō. qzqz subtilissima reuocaret. nisi sūmus deus spēali quadā clemētia inscrutabile verbū suū vsqz ad assūptionem corporis humani inclinaret. ꝛ sic hoīem diuinitatis sue luce repararet. Hinc est q cecus ille gerens typum cuiuslibet aīe fidelis suā cecitatē considerans. interrogatus a dño qd sibi vellet fieri. nihil aliud petiuit a dño nisi lumē. Iaz enī interna illustratiōe edoctus. qdāmmō cognouit. q ipse erat lux vera que illuminat oēm hominē venientem in hunc mundū. Et iō illuminari ab eo petijt. d. [Dñe vt videam. sup. lumen.] In vbis ergo pmissis tangunt̃ duo. Primū est superfluētia diuine largitatis. Secundū est indigentia humane infirmitatis. Primū notat̃ in saluatoris benigna interrogatiōe cū dicit [Quid tibi vis faciam] Quasi in optione sua ponat quid

ab eo velit accipe. Qđ vtiqʒ pcedit ex immensa liberalitate donantis q libenter dat quidq̄d petens vult Mar. vi. Pete a me qđ vis et dabo tibi licet dimidiũ regni mei. Scdm notat in ceci prudenti responsione. quia petijt illud p qđ indigentie sue maxime cõsulebat cũ iquit. Domine vt videam. Sup. lumen Thobie. v. Quale mihi gaudiũ est qui in tenebris sedeo ⁊ lumen celi nõ video. ·B· Circa pmũ est sciendũ q diuina largitas vota humiliũ oratoꝝ nescit nõ adimplere. Un ipsemet iure iurãdo dicit Joh. v. Amē amē dico vobis. quidq̄d orãtes petitis. credite q accipietis et fiet vobis. Sed cõtra in Canonica j. Joh. v. dicit. Hec est inquit fiducia quaʒ habemus ad deum. quia qđcũqʒ petierim⁹ sm volũtatem ei⁹ audit nos. Ergo nõ ad volũtatem nostram sed sm voluntatē suam exaudit nos de⁹. Dicendũ q tũc orõ nostra est exaudibilis quãdo volũtas nostra est cõformis voluntati diuine. Et ideo in orõne dñica dicim⁹ fiat volũtas tua sicut in celo et ĩ terra. Quia eniʒ vt ait apls. Quid oremus sicut oportet. nos nescim⁹. Naʒ multotiens illa petim⁹ que si obtinerem⁹ ēent cõtra nostrã salutem. Et ido talia nobis pienegant a deo q meli⁹ videt quid nobis vtile sit q̄ʒ nos sciamus. Exemplũ de paulo. qui nõ est exaudit⁹ cũ peteret sibi auferri stimulũ carnis. q hoc sibi nõ cõgruebat dicēte dño. Nam virtus in infirmitate pficit. Quod etiaʒ saluator suo pprio edocuit exemplo cũ orans diceret. Pater si fieri põt trãsfer calicem hunc a me. verũtñ nõ mea voluntas sed tua fiat Math. xxvi. In q exemplo nos docuit q in cũctis nostris oratõib⁹ hãc clausulã debemus adiũgere salua intentione. Non sicut ego volo sed sicut tu. Et maxime cuʒ oramus p cõsolatiõe aliqua tpali. Sicut fecit beatus Aug⁹ in quadã oratione soliloquiorum cum p plurib⁹ diuinis beneficijs ad salutē eternam spectãtibus exorasset. subdit. Ceteꝝ de salute huj⁹ mortalis corpis q̄ʒdiu nescio quid mihi ex eo vtile est vel eis quos diligo. tibi committo optime pater. et quid ad tps admonueris p eo depcabor tantũ. Talem itaqʒ orõnē in qua homo suaʒ voluntatem in dei volũtate reponit libenter audit deus vt dicit Hieronim⁹. Sic igitur deus posuit in volũtate orantis quid sibi fieri velit si tñ hoc volũtati diuine fuerit cõforme. Unde q iste cecus petijt videre lumen. hoc fuit sm cõformitateʒ diuine volũtatis. p quãto hoc cedebat ad gloriã dei et ad fructũ spũalem. q exũde secutus est. cũ ex hoc ille cecus non soluʒ exterius illuminat⁹ fuerit. sed et ipse et oĩs plebs interius illuminati fuerint. Unde sequit q ipse cecus illuminatus. sequebat euʒ magnificãs deũ ⁊ oĩs plebs vt vidit. dedit laudem deo ꝛc. ·C· Circa secũdũ pncipale est sciendum q maxime delectabile hoĩ tam in hac vita q̄ʒ in futura ē lumen Ecc. xj. Dulce lumen ⁊ delectabile ocul' videre soleʒ. Et si hoc est verũ de lumine corporali qđ est dulce oculis corpalibus. multo magis verum est de lumine spũali qđ in infinitũ est dulcius oculo mentali. Nimirum. cum lumen hmõi sit emanatio quedam lucis increate Sap. vij. Emanatio quedaʒ est claritatis oĩpotentis dei sincera. De qua luce. dr Joh. j. Erat lux vera que illuminat omnē hominē venientē in hũc mundum. Ubi sciēdum q hec lux ĩcreata mentē rõnalem que ex se ceca est illuminat triplici lumine scʒ essentiali. itellectuali ⁊ spũali. Et hoc triplex lumen põt accipi penes triplex lumē solis. Nam sm autorem pspectiue triplex distinguit lumen scʒ fractũ reflexũ et directũ. Lumē fractũ dicit quãdo lumen venit ad corpus non omnino densum ⁊ politũ sed aliquãtuluʒ grossum et opacum sicut ē aqua vel aer ingrossatus qđ recipit in se quidē lumen sed pp̄ter inobedientiaʒ ⁊ indispositionem materie. lumē nõ habʒ rectũ incessum sed diuertit ⁊ obliquat a recto incessu ad latus sm aliquē anguluʒ. Et hec obliquatio vocat fractio radij sicut patʒ in iride qui generatur ex refractione radiorũ a nube cõcaua et humida. Item in splendore refulgente in aqua ⁊ relucente in pariete. Huic hñ assilat lumen illud quod voco eēntiale. Quod quidē lumen est eē cuiuslibet rei influxum sibi a deo. Nam oĩs influentia cause supioris illuminatio quedam dici põt ⁊ influxum lumen qđdã est eius cui influit q̄re eē influxũ cuiuslibet rei a deo est qđdaʒ lumen. maxime cuʒ deus essentialiter se toto sit lux ac p hoc eius influentia illuminatio ⁊ influxum lumen est. Unde Job. xxv. Sup quē nõ surget lumen eius. Ubi ad lrãm lumen accipit p esse. Ad hoc facit q añ omnia distincta. pmo facta ē lux. vt dicit Gen. j. Et pma rerũ creaturarũ est esse sm autorem de causis ꝛc. ·D· Sed. d. hoc lumen cõmune est oĩbus rebus creatis. quid igit facit ad cõmēdationē aĩe. Dicēdũ q licʒ de⁹ illuminet isto lumine omnia entia nõ tñ omnia eodem mõ illuminant. Sed hmõi lumen deriuatum est his quideʒ clari⁹ his vero obscuri⁹. vt dicit pmo de celo et mũdo. Quedam eni illuminant a deo sub pprietate ipius eē ⁊ sic illuminatur vniuersaliter omnia entia vniuersis. Alia psectiora ⁊ pauciora illuminant a deo vt est vita ⁊ sic illuminant viuentia. Alia vero adhuc pauciora et psectiora illuminant a deo vt est natura

rõnalis vel intellectualis. et sic illuminant hoīes et intelligentie. Et fm hoc verbū eternū dicitur lux hoīm Joh. i. · E · Tria enī dicunt̃ de vbo eterno. Primo q oīa sunt vel habēt eē in verbo Unde dicit̃. Omnia p ipm facta sūt / Secundo q omnia sunt vita ī verbo. Unde dicit̃. Quod factū est in ipso vita erat. Tertio q vite nature rõnal' est in verbo spēaliter quedā lux. Unde dicit̃. Et vita erat lux hominum. De hac varia pticipatione diuini luminis dicit Dionysi. de diuinis no. Lumen simplicissimū quā uis nō valeamus intelligere qūo tam multi tam varie pticipent. Ita m̄ eē certū est. Sicut omnia ïaïata pticipāt eē eius et non vitam. plante vero eē et vitā et nō sciam. Aïalia vero esse vitam et sciētiā sensitiue et nō intellectiue. Demones vero et mali hoīes eē viuere et itelligere nec m̄ bene eē vel beate. qd pticipāt iusti hoīes et aïe celestes. et m̄ sūme vnū ipi summe sapiētie sūme indistinctū sunt eē. viuere. scire. bonitas et beatitudo · F · Quia igitur in hmōi īfluxu diuini luminis inter res creatas anima singularem obtinet ꝓrogatiuā. vt pote ipa diuini luminis imagine īsignita. iuxta illud ps. iiij. Signatum est sup nos lumē vult9 tui dne. Hinc est q ex isto essentiali lumine anīa reddit̃ sūme cōmendabilis. Jdō hāc singularitatem diuini luminis in anima euangelista explicare voluit cum dixit. Erat lux vera que illuminat omnē hoīem. Omnē inquit hoīem. nō omnem creaturā. q3uis et oēs creaturas illuminet suo modo s3 nō sicut hoīe3. Et quia quātū cūq3 illud lumen eēntiale in anima sit nobiliori mō influxum. ipa m̄ aïa recipit hmōi influxum valde diminute et qdāmmō fracte. p quāto in ipa valde defectiue repñtat̃ imago trinitatis. dicēte beato Aug. Q2 maior est ibi dissimilitudo q3 similitudo. Nam ab eius pfecta repñtatione deficit eis creatura. Hinc ē q istud lumen cōpat̃ lumini fracto. quia nō pfecte recipit̃. s3 ppter materie incōgruentiam refrangit̃ in latus et obliquat̃ a recto incessu pfecte repñtatiōis. Talis enī rect9 incessus diuini luminis soli verbo cōpetit. qd ē splēdor paterne glorie et imago dei patris. Anima aūt rõnalis et si sit quedā relucentia diuini splendoris et sit ad imaginē dei. nō m̄ est splendor nec ipa imago que verbum. Sicut quidam delirantes sentire videntur ponentes quiddā increatum in anima nostra. · G · Etiam hoc apparet refractio diuini radij in anima nostra. q2 est ad latus fm angulū cuiusdā esse creati. Nō aūt directe reflecti. quia anima fm illud lumen essentiale nō redit p essentiā in suum pncipium vt quidam false imaginant̃. sed hoc cōpetit sibi p opationem intellectualē. Unde sicut splēdor refractus ab aqua relucens in piete. nō est ipse radius solis. sed est quedā splendentia vel similitudo ab ipso splendore deriuata. Et sicut colores apparētes in iride nō sūt ipi radij in nube interclusi. sed est quedā resplendentia ex refractiōne radiorū ab ipis nubibus et varietate vaporū fm spēs elemētorū in ipis nubib9 receptas aggenerata. Sic anïa rõnalis non est ipe splēdor diuinus. nec ipa imago dei sed est quedā pticipatio vel similitudo ex splendore paterni luminis refulgens. seu quedā. vt ita dicā. expssio diuini imaginis resultans ex illa pfecissima impssiōe paterni imaginis in verbo suo coeterno. De hac refractiōe radij dicit Diony. in de an. hierarch. Distributio solaris radij habet distributiuam manifestationē obscuriorē. nō ex defectu radij. sed ex impotunitate. i. incōgruentia et incapacitate materiarū illuminatarū. Sic lumen diuinū subradians copiosius et clarius hauriūt qui sblim9 extendunt. et idem lumen distrahit̃ et subtrahit̃ p cōtractionem et incōgruentiā illūiatorū · H · Aliud lumen est reflexū quod sc3 a corpore denso et polito reflectit̃ sicut in speclo et aliis corpibus politis. Et differt hoc lumen a lumine refracto. quia refractio fit ad alterū lat9 fm aliquem angulum. Reflexio aūt fit ad pcavū sine aliquo angulo. Huic assilat̃ lumen intellectuale. quod est duplex sc3 naturale et supnaturale. Ad cui9 euidentiam est sciendū. q sicut deus influit nature corporali duplicem motū. Unum sc3 ppriū et naturalem. alterū quo sequit̃ motum corporū supiorū. Exēplū in speris inferioribus respectu pmi mobilis. et in corporibus elementaribus respectu corporū celestiū. Sic nature intellectuali influit duplex lumen Unū naturale quo motu pprio cognoscit ea que sub sunt naturali cognitioni. Aliud supnaturale q sequitur motum nature intellectualis supioris. In q sibi reuelant̃ ea ad que vi luminis naturalis attingere non sufficit. De quo lumine istud ps. xxxv. Et in lumine tuo videbim9 lumē. Et vtrūq3 hoc lumen intellectuale cōpat̃ lumini reflexo p quāto p ipm mens q̄si reflectit̃ in suū pncipiū a quo effluit. Juxta illud procli. ppositione. xxxi. Omne pcedens ab aliquo fm eētiam conuertit̃ ad istud a quo pcedit. Qd intelligendū ē de cōuersione intellectuali in habētib9 virtutem intellectiuam vt ibidē subdit ppositiōe. xxxix. Et h reflexio habet fieri tā in lumine naturali q3 supnaturali. sed immediatius in lumine supnaturali. In lumine enī naturali fit reditio in suum pncipium p multa media trāseūdo. videlicet q̄

parculū creaturarū. Scđm quē sensū pōt intel
ligi illud pcli pposi. iiiio. rxiiij. Oē pcedēs ab ali
quo ex cōuersum circularem habz opatiōez. qa
videlicet transeundo circūferentiā creaturaruz
motu intellectuali redit ad pūctuz a quo exiuit
Iuxta illud Ro. j. Inuisibilia dei a creatura mū
di p ea que facta sūt intellecta cōspiciunt. Nec
etiā in lumine supnaturali qđ supinfundit aīe
fit reflexio imediata ad cōtēplationē eēntie diui
ne sm cōmunez legē viatoꝝ. Sed fit hmōi refle
xio mediātibus aliquib⁹ specieb⁹ imaginariis
vel intelligibilib⁹. Vñ aplus in epła hodierna. j.
Coꝛ. xiij. Videmus nūc p speculū in enigmate
tūc aūt facie ad faciē. .I. Quod figuratum
est in illo cōtemplatore Moyse de q legit Exo.
iij. Q3 cū ipe minasset gregem ad interioꝛa de
serti. apparuit ei dñs in flamma ignis de medio
rubi. Qñ eni aīa gregem ad interioꝛa deserti mi
nauerit. i. oēs vires ad interioꝛa mentis recolle
gerit. tūc de medio rubi. i. mentis amoꝛose bene
in se recollecte. apparet flāma ignis. id est scintil
la diuini luminis illuminās intellectū ꝛ inflam
mans affectū. ex quo puenit aīa ad cōtemplatō
nē verbi eī. Vñ moyses mox cōpto oraculo di
xit. Vadam ꝛ videbo visionē hanc magnā. Sic
anima cōpto diuino lumine. vehementī inflam
maē ad ulterioꝛē cōtemplatiōez. Quia q̄ magis
deū in cōtemplatione videm⁹. eo magis ad ap
ppinquandū sibi ꝛ intimi⁹ eū cōtemplandū accē
dimur. Vñ btūs Aug⁹. in fine libri de trinitate
dicit in orōne. Querā faciem tuā. tu da queren
di vires qui inueniri te fecisti. ꝛ magis magisqz
inueniendi te spem dedisti. Sz quātūcūqz deus
inueniatē in hac vita. nūqz tñ pringitanīa ad nu
dam visionem diuine essentie. Propē qđ moy
si pgenti ad videndū dictū est. Nō appropies huc.
solue calciamentū de pedibus tuis Exo. iij. In
quo figuratū est q ad visionez dei nudam anīa
appropinquare nō sinitē nisi soluto calciamēto h⁹
moꝛtalis coꝛpis. Vñ sponsa eū cōtemplatiōe de
um videre satagens ipsemet dicit Cañ. v. Auer
te oculos tuos a me. quia ipi me auolare fecerūt
Ubi dicit Greg. Oculos ad sponsū tendimus
dū intimū mentis ad videndū eū aliquātulum
apim⁹. Sed oculos auertere p̄cipimur ne eum
aspicere sicut ē quātūcūqz videam⁹ arbitremur
Ipi eni eū auolare fecerūt. Quia quo magis vi
detē eo amplius inuisibilis esse cognoscitē et a no
bis auolat. Quia q̄ntocūqz ictu mēns appbēs⁹
incōphensibiliter sup omnē conatū nostrum se
exaltatū esse manifestat. Iuxta illud ps. Accedz
hō ad coꝛ altū ꝛ exaltabitē deus. Exemplū familiare est i auicula que añ pueros eā cape volen
tes volat. ꝛ quāto plus insequunt tanto longi⁹
et altius auolat. Sic hic. Verbū igiē eternuz p
ut nobis hic est visibile in medio quodā ē. p q̄n
to ad finem. id est. pfecte cōphensibile non ē. In
patria aūt vbi adimplebit nos leticia cū vultu
suo sūt delectatiōes in dextera sua vsqz in finem
vt dicitē in ps. Interim aūt mens deuota se tene
at ad istud mediū. vbi bibat d̄ fonte diuini lumi
nis quātū sibi diuina largitas dispensauerit. d.
cū Aug. sup Cañ. O me felicē si luce diuina aīa
mea. sm oē ipsius intelligibile splendeat vt vide
at quod videre pōt. ꝛ sicut videri illud solum de
lectat. qđ solum magnificat qđ solum venustat
te deum creatoꝛem meū. .K. Terciū lumen
est directū qđ videlicet nō inuenit materiā ino
bedientem vel resistentem. sed trāsit ꝛ penetrat
libere coꝛpus illuminatum ꝛ facit opationes p
fectas sicut in aere ꝛ aliis coꝛpoꝛibus trāsparen
tibus. Huic assimilaē lumen spūale scz lumē grē
gratū faciens. Qđ ideo spūale dici pōt. qz illu
strat et eleuat spūm mentis nostre ad cōformi
tatem spūs increati. Iuxta illud aplī. j. Coꝛint. vj
Qui adheret deo vnus spūs est cum illo. Et dif
fert hoc lumen a lumine intellectuali p̄dicto su
pernaturali. Qz illud respicit gratiā gratis da
tam. Vñ plerūqz daē etiā malis. istud vero etiā
respicit gratiā gratūfacientem ꝛ non daē nisi bo
nis vel saltem efficit bonos. Item illud pficit po
tentias anime ad cognoscendū diuina vltra vi
res naturalis rōnis. Istud eleuat essentiā aīe
ad cōfoꝛmitatem diuine assilatiōis ꝛ p pñs ad
agendū supnaturaliter ea que ex puris natura
libus agere nō valeret. Vel sm alios. illud per
ficit intellectum ad cognitionem. Istud perficit
affectum ad amoꝛem ꝛ dilectionem. vñ de vtro
qz isto lumine dicit Diony. de diuinis noībus.
lumen diuini radii nō solū est splendidū ꝛ intel
lectualibus visionibus p̄pulcrū. hoc quantū ad
lumen intellectuale sed ꝛ dulce piis affectib⁹ ad
gustandū. quantū ad lumen spūale. vtrūqz igiē
lumen tam intellectuale q̄z spiritale supnatura
liter infunditē aīe in auxilium ad cognoscenduz
finem suū ad qđ p se nō sufficeret .L. Sed
diceres quare deus apud se reseruauit auxiliuz
hominis tā ad cognoscendū q̄z ad agenduz ea
que sibi sūt necessaria ad cōsecutionem finis sui
vltimi ꝛ nō potius dedit ea homini vt ea in ip
so haberet sic ceteris creaturis dedit auxilia eis
opoꝛtuna. Ad qđ dicendū q hoc ideo fecit deus
vt homo sp a deo auxiliū postulet. Nec ipm ali
qñ cōtemnat qđ de facili faceret si ex puris natu
ralibus sibi oīa sufficerent. Et hoc est quod dicit
Chryso. exponēs illud Math. vij. Petite ꝛ da

bit vobis. Omnẽ inquit creaturam sensibilem
armatã ꝛ munitam creauit. Alios enim muni
uit velocitate pedũ. Alios vnguib⁹. Alios pen
nis. Alios dentibus. Alios cornibus. Hoiem
aũt solũ sic disposuit vt virtus ill⁹ sit ipse. Et in
eo ꝗ infirmiorẽ eũ fecit oibus eo ipso fortiorẽ vo
luit eẽ in se. Nã sciens deus ꝗ cognoscere ꝛ co
lere deũ vita eterna est. ignorare aũt et cõtemne
re pditio est sempiterna. nec ita infirmũ eũ cre
auit vt omnino nihil boni facere possit. ne que
sup oĩa ꝛ ꝑpter quẽ omnia faceret oibus inueni
ret eẽ deterior. nec ita potentem eum creauit vt
etiã sine dei auxilio ex se facere possit quod vult.
vt infirmitatis sue necessitate coactus. semp re
uereri habeat dñm suum. Si eni omnis virtus
hominis in deo est ꝛ tñ cõtemnit oĩm bonorũ
autorem. quãto magis negligeret eum. si poten
tia ei⁹ esset in seipso. Hec Chrysosto. Sic igiẽ pa
tet quare deus reseruauit in sua volũtate lumẽ
gratie. Vñ de isto lumine dicitur Col. j. Grãs age
tes deo et patri qui nos dignos fecit in ptem sor
tis sanctorũ in lumine. Vbi dicit glo. Q. i. lumi
ne gratie deus fecit nos dignos in ptem sortis
sanctorũ. in pticipationem hereditatis que san
ctis datur sorte. id est. diuina volũtate. Volũtate
eni dei in humano genere sors est. apud quem
non est iniquitas. sed omnia facit p iusticiam ꝛ
sibi occultam. Istud lumen cõpatur lumini dire
cto. p quãto p illapsum suũ penetrat aĩaz absq̃
omni rebellione et resistentia imo cũ totali affe
ctus vnione. Nam p istud lumen deus influit
aĩe quãdã deiformitatem. ꝛ quãdã formalez as
simulationẽ ad naturã diuinaz. sicut aer accipit
quandã similitudinẽ formalis claritatis ad ip
sum solem. ex eo ꝗ illustratur lumine ipsius solis.
Quã vniformitatem nobis cõcedat omĩpotẽs
pater q̃ viuit ꝛ regnat p oĩa secula seculoꝝ amẽ.

¶ Expositio euãgelij dominice prime in quadragesima. .CXLVI.

D Uctus est iesus in desertuz a spiritu vt tempta
retur a diabolo. Et cũ ieiunas
set quadraginta diebus et quadragita
noctibus postea esuriit. .A. Solẽt pu
gnaturis famosorũ exempla pponi victorum:
vt ex hoc ad pugnã fortius animent. Et quia ho
die est pncipiũ quadragesime que est temp⁹ pe
nitentie. p quã cõflictum cum diabolo inimus
dicẽte leone papa. Quo boni aliquid facimus
in de iram demonis acrius puocamus. Idcir
co pñs euangelium hodie in ecclesia legit. i quo
pmarimi victoris ꝛ triũphatoris dñi nostri iesu
christi exemplũ nob pponitur. qualiter ipse cũ ho
ste temptatore suo viriliter dimicauit. ꝛ q̃ glo
riose triũphauit. vt p hoc ꝛ nos animemur ꝛ ad di
micandum cõtra nostrũ aduersarium instrua
mur. christi eni victoria nobis est in adiutoriũ
ꝛ in exemplum. sm Augu. iij. de trinitate. Isto er
go euangeliũ habet tres ptes. In prima descri
bit quõ saluator noster pugnã est ingressus. In
scda oñdit qualiter hostis est eum aggress⁹. Ibi
[Et accedens temptator] In tertia ponit quali
ter hostis ab eo victus est ꝛ oppressus. Ibi [Tũc
reliquit eum diabolus] ¶ Circa pmum est sciẽ
dum ꝗ diabolus ad temptandũ christũ occasi
onez sũpsit ex tribus. scz ex tpe. loco ꝛ ieiunio. Ex
tpe quia post baptismum. ex loco quia in deser
to. ex ieiunio scz xl. dierum. Et sm hoc euãgelista
in pma pte tria facit. ¶ Primo innuit de tẽpo
re dicẽs [Tũc iesus ductus est a spũ] Tũc id
est. statim post baptismuz. de quo euangelista i
mediate premiserat. Vnde vbi Matthe⁹ dicit
[tunc] ibi Marcus dicit [ꝛ statim] referens h
ad temp⁹ quo recenter baptizatus fuerat christ⁹
Et hoc tempus fuit diabolo vna occasio eũ tẽ
prandi. Quia vt dicit Hylarius. Temptatur sta
tim post baptisma dñs. temptatiõe sua indicãs
in sanctificatis nobis maxime diaboli tẽtamen
ta grassari. quia victoria magis ẽ ei exoptata de
sanctis. .B. Ex quo habetur documentuz.
ꝗ si quis post baptismũ vel etiã arrepti noue ꝛ
sancte cõuersationis studium fortiores tẽptatiõ
nis cõflictus sustineat. bonũ indicium est. Di
cit eñ Chryso. in ome. Quisquis p⁹ baptismum
maiores sustines tẽptatiões ne turberis. Ete i
ppter hoc accepisti arma nõ vt vaces. sz vt preli
eris. Idõ aũt tẽtatiõez a te deus nõ phibet. Primo
quidem vt discas quoniaz multo fact⁹ es forti
or. Deinde vt magnitudine donoꝝ ne extollaris
Tertio vt diabolus experiẽtia cognoscat ꝗ perfe
cte ab eo abscessisti. Quarto vt p hoc fortior red
daris. Quinto vt crediti tibi thesauri signũ ac
cipias. Neq̃ eni diabolus superueniret tibi ad tẽ
tandũ. nisi te in maiori honore effectum videret.
Hec Chryso. ¶ Et nota ꝗ christ⁹ fuit tẽtat⁹ sta
tim cum fuit baptizatus. qñ a patre fuit fili⁹ nũ
cupatus. qñ spũs in colũbe specie sup eũ mãsit.
qñ celos aptos vidit. qñ xl. diebus ieiunauit. vt
p hoc daretur intelligi. ꝗ diabol⁹ pcipue illos ten
tatin quib⁹ aliqd boni singularis cõspicit. Si
ergo quis tẽtatur nõ ppter hoc est min⁹ baptiza
tus vel minus a peccatis mũdat⁹. imo indiciũ
est ꝗ magis. Nec eo min⁹ ẽ diuina filiatiõe di
gnus. sed signũ est ꝗ magis. Similiter nec ppi
hoc est min⁹ celo dign⁹. imo magis. Nec min⁹

suũ ieiuniũ vel alia opa sua bona sunt deo accepta. imo indiciũ est q magis imo etiã in his oĩbus deus faciet cũ temptatiõe puentũ. j. Cor. x.

.C. Circa hoc q dicit hic [Ductus est ie[sus]] querũt tria. Primo querit a quo spũ sit duct[us]. Ad qd dicendũ. q ille spũs absq3 dubio eu3 duxit cui[us] virtute facta fuerat eius cõceptio. et qui in specie colũbe mansit sup eu3 Esa. lxi. Spũs dñi ductor eius fuit. Unde Greg. Uere et absq3 vlla questione cõuenient accipit. vt a spũ sancto ductus credat. vt illic eũ suus spũs duceret. vbi hũc ad temptandu3 malignus spũs inueniret.

Secũdo querit. qualiter fuit duct[us]. Nam ex hoc videt minus spontaneus. qd expsse signat Mar. i. [Expulit] Dicendu3 sm Hiero. q ductus est nõ inuitus aut captus sed volũtate pugnandi. Non eni solũ. vt dicit Chrysosto. duci dicit qui alicu[ius] ptãte ducit. sed etia3 ille q ex alicuius rõnabili exhortatõne placat. sicut scriptũ est de Andrea. q inuenit simonẽ fratrẽ suũ et adduxit eum ad iesũ. Joh. i. Sic hic verbũ expulsionis vel ductionis nõ importat violentiam sed amoris vehementiã. Tertio querit de diuersitate euãgelistar. Nã vbi Mat. dicit [Ductus est iesus a spũ] Mar. dicit [Expulit eum spũs] Lucas vero dicit [Agebat a spũ]. Que rõ diuersitatis. Ad hoc põt dici. Uno mõ. q ad hoc fuerũt verba diuersa. vt intelligamus opa trinitatis indiuisa. Nã quis ducit p sapientiam. qd cõuenit filio. expellit p potentiã. qd cõuenit patri. agit p bonitatẽ qd cõuenit spũisctõ. quia agit in nobis opa bona. Alio mõ sic. Idem spũs sanctus aliquẽ ducit p rõnes. expellit p tribulationes. et agit p pmissiões et cõsolatiões. Uel quia p desertũ intelligit religio vel status pnie. ad quã quidã ducũt. qui sc3 ab aliis inducũtur. Quidã expellunt e seculo p psecutiões vel infirmitates vel paupertates vel alias tribulatiões. qbus ad ingressum religionis cõpellunt. Quidã vero agunt qui videlicet ad talem ingressu3 nemine inducẽte vel suadente. nulla necessitate vrgente. sed sola diuina inspiratiõe int[er]ius opãte mouentur. Uel sic. Quicũq3 ingredit religionẽ debet eẽ ductus arbitrii libertate. quã importat verbum ductionis sm Hiero. Nec istam libertatẽ tollit spũssancti ductio. quia vbi spũs dñi ibi libertas. ij. Cor. iii. Itẽ debet eẽ expulsus timore diuine iusticie Eccl. i. Timor dñi expellit peccatu3. Itẽ debet eẽ actus aut agitatus amore diuine filiatiõis vt cõputet inter filios dei Ro. viii. Qui spũ dei agunt hi filii dei sũt.

.D. Secundo euangelista exprimit de loco tẽptatiõis cũ addit. [In desertu3] Hoc desertum accipit tripliciter. Uno mõ historialiter sm glo. Ad literã eni istud desertũ est inter hierusalem et hiericho. vbi morabant latrones. qui locus vocat dorobmra sanguis. ppter effusionem sanguinis quã ibi latrones faciebant. vbi homo ille descẽdẽs a hierusalem incidit in latrones vt dicit Luc. x. Et vbi sedechias fuit a caldeis captus. iiii. Reg. vlti. Et iste locus fuit aptus tẽtationi. quia nõ erat frequẽtatus ab hoibus ppter timores latronũ. Alio mõ desertũ accipit generaliter p quolibet loco solitario. locus eni solitarius est magis aptus tentatiõib[us] vt dicit Basilius et Chryso. Unde diabolus ibi maxime se ingerit ad tẽtandũ cũ viderit aliquos solitarios. Et iõ pmã mulierem cu3 inueniret eam sola3 sine viro. tẽtauit. Unde et anachorete et solitarii validissime a demone impugnant. vt patet in vitis patrũ. Tertio mõ desertum appellat oẽ opus bonũ quod est extra fines carnis et mũdi. Unde dicit glo. interli. Non tentatur a diabolo nisi qui ad desertũ exierit. id est bono studere cepit. Inde est q dicit Chrysosto. Q3 nõ solum christus ductus est in desertum a spũ. sed et oẽs filii dei habentes spũm sanctũ. Nõ. n. sunt cõtenti sedere ociosi. sed spũssanctus vrget eos aliqd magnũ apphendere opus. qd est i deserto quãtũ ad diabolu3. quia nõ est ibi iniusticia qua diabolus delectat. Oẽ etiam bonũ ẽ extra carnẽ et mũdũ. quia nõ est sm volũtatẽ carnis et mundi. Et ad tale desertum oẽs filii dei exeunt vt temptent.

.E. Deinde ponit cã quare christus duct[us] est in desertu3 [vt temptaretur a diabolo] Sciebat eni christ[us] q diabolus valde desiderabat eum tẽptare. et ipse voluit ab eo tẽptari ppter causas infra scriptas. Sed sicut dic Chryso. diabolus qui ad ceteros homiẽs vadit vt temptet eos. aduersus christum ire nõ poterat. Iõ christ[us] cõtra diabolũ pmo pcessit in campum pugne sc3 in desertũ. volens eum p hoc ad pugnã puocare. Sed tñ vt idẽ Chrysosto. dicit. Nos infirmi nõ debemus hoc trahere in exemplum. vt psumam[us] nos sponte tẽptatiõibus exponere. quia nostra temptatio est piculosa. nisi forte aliquis valde pfecti de diuina grã cõfidẽtes hoc facerẽt. vt ex luctamine magis v[ir]tus in eis pficeret. Sicut legit in vitis patru3 de Abbate pastore. qd tñ nõ est psumendũ ab impfectis. Et nota q christ[us] nõ pcessit ad pugnã. nisi duct[us] a spũsco. qui quos replet ad pugnam facit fortes. Sine hoc spũ qui ad pugnam vadit cito cadit. vt dicit glo. interli. Sed querit quare christ[us] temptari voluerit. Ad quod dicẽdũ. q sex ex causis tẽtari se sustinuit sm scõs. Prima est vt p suã temptationẽ nos a nostris liberaret. sicut p

suā morte nos a nostra liberauit. Et hanc rōnē assignat Greg. ¶ Secūda est. vt cautos nos faceret. ne scz aliqs quātūcūqz sanctus psumat de se quasi de temptationibus sit immunis. Ideo christus voluit post baptismū et accepto spūscō temptari. vt ostēderet q sanctificatis maior pugna incūbit. Hanc rōnē assignat Hylarius sup Mat. ¶ Tertia vt nobis exemplū pugnādi daret. et vt eēt mediator. nō solū p adiutoriū sz etiā p exemplū. Hāc rōnē tangit Aug⁹. iiij. de trinitate. ¶ Quarta est vt nemo turbet de temptationibus pter spem irruētibus. dū etiā christū videt temptari. Et hec ratio ē Chryso. ¶ Quinta ē vt ipse vincēdo diaboli virtutē et audaciā reciperet. ¶ Sexta vt nobis de sua mīa spem faceret. Quia hō temptatus facil⁹ miseret et cōpatitur tēptatis. Hāc rōnē tangit aplus Hebr. iiij. c. Nō habemus pontificē qui nō possit cōpati infirmitatibus nostris. tēptatū p omnia p similitudine absqz peccato. Et subdit. Adeam⁹ ergo cū fiducia ad thronū grē eius vt misericordiā cōsequimur et grām inueniamus in auxilio oportuno ·F· Est aūt sciendū q cū sm Gre. tēptatō tribus modis agat. scz suggestione. delectatione. et psensu. christ⁹ p suggestionē tēptari potuit. suggestionē inquā extrinsecā que est a mūdo et a diabolo. sed nō p suggestionē intrinsecam que est a carne. q: caro nō alliciebat eū ad aliqd inordinatū. Per delectationē aūt et ɔsensū nullo modo ipius mēs potuit inqnari. Sola extrinseca suggestio nō est peccatū. Delectatio vero sola peccatū est veniale. Sed cōsensus etiā in ipsaz delectationē peccatū mortale est sm Aug. Igit quia christ⁹ nullo mō peccare potuit. ideo tēptatio qua ipe temptatus est. pmo mō intelligēda est. nō autē alijs duobus modis. Et hoc est qd dicit Gre. q ois illa diabolica tēptatio christi foris non intus fuit. ·G· Tertio euangelista ponit tertiā occasionē tēptatiōis scz ieiuniū. c. [Et cū ieiunasset] Ubi de ieiunio implicat tria. ex quibus diabolus sūpsit occasionē eū tēptandi. Primo dicit q ieiunauit. Si enī ex quolibz bono opere nostro diabolus contra nos puocatur ad pugnā vt dictū ē. et ieiuniū inter bona opera magnū reputat. patet q p hoc q: christ⁹ ieiunauit diabolū cōtra se puocauit. Scdo dicit q ieiunauit. xl. diebus et. xl. noctib⁹. qd hoīm natura nō recapit. p qd ōndit se esse filiū dei. Et hoc expiri semp cupiebat diabolus. Et ppter hoc eum temptauit. Unde dicebat [Si filius dei es etc.] Et si dicat q moyses et helyas tātūdē ieiunauerunt q tn̄ erant puri homines. hoc soluit Chrys. dicēs. q illi ieiunantes esuriē sustinebāt christ⁹ vero illo toto tpe nō esuriit. Item illi alteri⁹ virtute sustentabant. christ⁹ vero ppria. Moyses enī ieiunauit angelico alloquio cōfortat⁹ Exo. xxxiiij. Helyas etiā in fortitudine cibi angeli ambulauit p. xl. dies vsqz ad montē dei oreb. dū fugeret a facie Jezabel. iij. Reg. xix. Jesus vō nullū solaciū habuit exterius neqz sermonem angeli neqz cibum. sed habet intus qui sustinet ne deficiat p humanā fragilitatem. Tertio dicit q postea esuriit. et p h diabol⁹ etiā ad temptandū eū cōcitabat. Quia sicut dicit Chryso. Sciebat dñs cogitationē diaboli. quia volebat eum temptare. Audierat enī q christus natus esset in hoc mūdo. angelis pdicantibus. pastorib⁹ referentibus. magis querētib⁹. et Johe ōndēte. Un dominus pcessit cōtra eū nō quasi homo nec quasi deus. sed magis quasi de⁹ et hō. Nā p. xl. dies nō esurire nō erat hois. Aliqn̄ aūt esurire non erat dei. Unde si nec postea esurisset diaboli spes tēptandi extincta fuisset. et sic christi victoria impedita fuisset. Si ei ille nō certasset. nō iste vicisset ·H· ¶ Querit quare christus ieiunauit. Dicēdū q ppter quattuor rōnes ¶ Prima ppter peccati nostri remediū. Dixerat enim in psona sua pphēta in ps. lxviij. Opprobria exprobrantiū tibi ceciderūt sup me. Et operui in ieiunio animā meā. Un leo papa. Ieiunauit christus qui peccatū nō habebat. et tu christiane nō vis ieiunare qui peccas. ¶ Secūda vt nobis ieiuniū ɔsecraret. Sicut enī baptizatus fuit. nō vt baptismus eū mūdaret sed vt ipe nobis baptismū consecraret. sic hic ¶ Tertia vt aduersus tēptatiōes exēplum ieiunādi nobis daret. Quia vt dicit Basili⁹ volēti tēptationū pugnas supare. sobrietas necessaria est. Exinde forte est. q quia in quadragesima ieiunantes cōtra diabolum certamē assumim⁹. iō p totū tps illud in officio versiculis vtimur de ps. Qui habitat. In qb⁹ oramus a laqueis diaboli liberari. Verbi grā. Ipe liberauit me etc. Scapulis suis. Item. Scuto circūdabit te. Itē angelis suis etc. ¶ Quarta ppter ieiunij pconiū. Ieiunauerūt enim tres magni viri. Unus in monte vt moyses Exo. xxxiiij. Alter in itinere vt helyas. iij. Reg. xix. Tertius in deserto vt christ⁹. Prim⁹ accepit legē. Secund⁹ puenit ad dei reuelatiōez. Terti⁹ deuicit hostez Mat. xvij. Hoc genus demonioꝝ nō eijcit nisi i orōe et ieiunio. ¶ Quinta rō pōt eē q̄ tacta est supra vt diabolū ad temptādū puocaret. Un dic glo. Ieiunat vt tēptet. tēptat q: ieiunat. ·I· ¶ Ulteri⁹ querit qre tāto tpe scz. xl. dieb⁹ et. xl. noctib⁹ ieiunauit. Ad qd rñdet sm Chrys. et Gre. vt suo ieiunio nostrū qdragesimale istitueret. Et tūc querit

quare sub illo numero nostrū ieiuniū instituit
⁊ sic redit primum quesitum. Assignatur autē multi/
plex ratio vtriusq₃ quesiti. ¶ Prima est vt my/
sterium quadragenarij numeri insinuaret qui ē
numerus remissiōis culpe. qđ patet. Quia ex suis
partibus aliquis simul sūptis redit numer⁹ quin/
quagenari⁹ q̄ est ann⁹ iubileus. Et hāc rōnem
assignat Aug⁹. in libro. lxxxiij. questionū. Itē q̄a
tot annis dn̄s duxit filios israel p desertū ad ter
ram promissionis. Nume. xiiij. Itē tot mēsib⁹ chri
st⁹ mūdo publice p̄dicauit. Itē tot septimanis
christ⁹ in vtero virginis mālit. Item tot diebus
moyses et helyas ieiunauerūt. Itē tot horas do/
min⁹ iacuit in sepulcro. licet Aug⁹. iiij. de trini/
tate cōputet tantū. xxxvi. horas. Sed ipse incipit
cōputare ab hora sepulture. nos autē cōputam⁹
ab hora mortis ¶ Secūda rō est vt intelligam⁹
legē et pphetas nō discrepare ab euāgelio. Nā
in lege ⁊ in pphetis cōsecratū fuit tantorū dierū
ieiuniū. ergo etiā debuit cōsecrari in euangelio.
In moyse lex. in helya pphete. in christo euāge/
lium intelligunt. Hanc rōnem tangit leo papa.
¶ Tertia ratio est sm̄ Greg. quia precepta de/
calogi in quattuor euangelijs continent. Unde
nos delinquētes cōtra p̄cepta euāgelica. quater
decies. hoc est. xl. dies culpas que cōtra legem ⁊
euāgeliū cōmisim⁹ ieiunādo punire debem⁹.
¶ Quarta rō est sm̄ eundē. quia in hoc morta/
li corpore ex quattuor elementis subsistim⁹. ex
quorū vnoquoq₃ cōtra decem p̄cepta delinqui
mus. iō rōnabiliter ipm̄ corp⁹ nostrū quater de/
cies affligimus. ¶ Quinta rō est sm̄ eundem
Gre. quia sic ex lege iubemur offerre decīas alia
rum rerū. ita offerre debem⁹ decimas dierū⁹ an/
ni. Decima autē ps anni est tps illud ⁊ modicū
plus. decīa enī dierū anni q̄ sūt. ccclxv. dies ē. xxx
vi. dies. Et ne quattuor dies remaneāt in decia/
tia addit vn⁹ dies. quia min⁹ dari nō posset pro
decima. Tres vero dies adiungunt vt sint qua
draginta p̄ p̄mitijs ad que sunt ieiunia quattu/
or tpm anni. In quolibet tres dies. Iō ergo tan/
tum tps ieiunamus vt oim̄ dierū decimā sil' ⁊ p̄
mitias deo offeram⁹ ¶ Sexta rō sm̄ Amb. q̄a
.xl. diebus aque diluuij inundauerūt Gen. vij.
p quas peccatores exterminati fuerūt. Et exinde
illuxit celi serenitas. Sic sacro isto ieiunij tēpo/
re peccata abolent ⁊ refulget diuina clementia.
.lR. Itē querit quare addit q̄draginta nocti
bus cū dies naturalis cōprehendat i se noctem.
Ad h dicendū q̄ntū ad lrām Q. h addit ne i no
cte comedisse putet vt dicit glo. Quātū autē ad
spūalem intellectū. vt indicet q̄ siue hic p̄spera
blandiant qđ ad dies ptinet. siue aduersa feriāt
qđ ad noctes referi. sep fideles debēt abstinere
ab illicitis et eē muniti p̄ aduersariū q̄ nūq₃ ces/
sat temptando eos impugnare. ¶ Nota q̄ vi/
ta claustraliū tota debet eē in penitētia. Sed q̄/
dam sūt. xl. diebus s₃ nō. xl. noctib⁹ qui lic₃ dieb⁹
morant in claustro. ⁊ noctib⁹ vagant ad prauita/
tates suas. Item quidē manent in religione tpe
p̄speritatis quod est de die. et discedunt tpe ad/
uersitatis qđ est de nocte. .A. Itē₃ queritur
quare nō vltra pcessit dn̄s ieiunando q₃ Moy
ses et Helyas. Ad hoc rn̄det Chryso. ne incredi/
bilis videret carnis assūptio. Sed est attēdendū
sm̄ Gre. q̄ licet toto illo tpe nec de die nec de no
cte comederit. nos tn̄ fragiles ipm̄ imitari nō d̄
bem⁹. sed singulis diebus semel sumendo cibū
ieiunemus. Iste vero defectus q̄ cōtinuatis di/
ebus et noctib⁹ ieiunādo ipm̄ imitari non pos/
sumus supplet p hoc q̄ nos singulis annis istō
tps ieiunij obseruam⁹. cū tn̄ christ⁹ vna tantū
vice hoc seruauerit. ¶ Sciēdū etiā sm̄ Aug. i
sermone de quadragesima. q̄ licet christus statī
post acceptum baptisma cepit hoc ieiuniū. non
tn̄ credendū est eū nobis p hoc regulā obseruā
tionis dedisse vt nos statim post epiphaniam
q̄dragesimā incipiamus. Sed appropinquāte tpe
pascali. qn̄ acriori luctamine cū tēptatore confli/
git. tūc ieiunandum ē. vt corp⁹ impediat de ca/
stigatione malicia. ⁊ anim⁹ impetret de humili/
tate victoriā. Dicit etiā Magister in historia.
q̄ p⁹ epiph. nō statim ieiunat ecclia. s₃ circiter p⁹
.xl. dies. q̄ in p̄o tpe ieiuniū suū ieiunij domīca cō
secratū significās .M. Et nota q̄ ē triplex
ieiuniū. Quoddā est ieiuniū merons ⁊ pnie. vt fu/
it ieiunium niniuitarū Jone. iij. Aliud sobrieta
tis et abstinentie. vt fuit ieiuniū danielis et soci/
orū ei⁹ Dan. j. Tertiū est gaudij ⁊ exhilarationis
dū motib⁹ carnalib⁹ sedatis. ex nimia cōtēplati
one et desiderio vite future comedere obliuisca/
mur. Unde Mat. ix. Ueniet tps cū auferet ab
eis sponsus ⁊ tūc ieiunabūt. Primū signat ieiu
niū moysi. Scđm helye. Tertiū christi. Primū
est penitentiū. Scđm actiuoꝝ. Tertiū cōtēpla/
tiuorū. ¶ Aduertendū etiā q̄ dn̄s cum i statu
mortali exn̄s cibo indigeret. xl. diebus ieiunauit
Sed post resurrectionē dū cibo non indigeret
alijs. xl. dieb⁹ apparēs discipulis cum eis come/
dit. In p̄mis quadraginta diebus docens nos
quid in agone temptationis facere debeam⁹ In
alijs q̄draginta dieb⁹ p̄mōstrās q̄lit ipe legitie
certātib⁹ ⁊ a seculi vanitate ieiunātib⁹ se exhibe
re dignat cū eis comedendo. i. in eorū mēb⁹ de
lectādo. .N. Itē circa hoc q̄ dr̄ [postea esu/
rijt] Querit qualit esurierit. an eodē mō q̄ moy

ses ꝛ belyas. Ad qḋ dicit Chryso. Q illi ieiunan-tes esuriebāt et sustinebāt. Iste aūt .xl. dieb⁹ non esuriit. qḋ erat diuinitatis. Postea vero esuriit qḋ erat hūanitatis vt dictū ē. ¶ Sꝫ attēdēdum ſm Basiliū ꝙ christ⁹ passionē famis assūpsit. n̄ coact⁹ ad necessitatem. vtpote q̄ p̄est nature. sꝫ sponte famem assūpsit sicut ceteras passibilita-tes. ¶ Mystice aūt esuriit qꝛ salutē nostraꝫ de-siderauit. ¶ Moraliū quātū ad totū p̄cessuꝫ p̄-habitū ſm glo. hic est ordo recte cōuersatōis vt post acceptā sp̄ussancti grām. cōtra diabolum art⁹ accingamur. ꝛ mente seculū deserētes. vite eterne gaudia q̄i māna esuriam⁹ desertꝫ. Ibi fit temptatio quia nō ante hostis se erigit q̄ꝫ hō de mundo exiit.

¶ Secunda pars expositionis euange lij.

·CXLVII·

Et accedens tenta tor dixit ei. Si fili⁹ dei es. dic vt lapides isti panes fiāt. Qui respondens dixit. Scriptum est. Non in solo pane viuit homo. sed in omi ver bo quod procedit de ore dei. Tūc assū-psit eum diabolus in sanctam ciuitatē et statuit eum super pinnaculum tem-pli. et dixit ei. Si filius dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim. Quia an gelis suis mandauit de te. vt custodiāt te in oībus vijs tuis. et in manib⁹ tol-lent te. ne forte offendas ad lapidē pe-dem tuum. Ait illi iesus rursum. Scri-ptū est. Nō temptabis dominū deum tuū. Iterꝫ assumpsit eū diabol⁹ in mō-tem excelsum valde. et ostēdit ei oīa re gna mūdi et gloriā eoꝝ. et dixit hec oīa tibi dabo. si cadēs adoraueris me. tūc dixit ei iesus. Vade sathanas. Scriptū est eni. Dominū deū tuū adorabis. et illi soli seruies. ·A· Hec est secunda ps euāgelij in qua describit̄ qualit̄ t̄ptator est chri-stum aggressus. Ad cui⁹ euidentiā est sciendūꝫ Q tria sūt genera temptationū. scꝫ cōcupia car nis. cōcupia oculoꝝ q̄ ē rerū exterioꝝ. ꝛ sup̄bia vite q̄ ē vana glia de bonis opibus. Et ex his tri bus oīa alia mala p̄ueniūt. Vñ de his trib⁹ dia bolus temptauit christū sicut et p̄mū hominē ſm Greḡ. Et p̄mo de gula a qua concupia car-nis solet incipe. Et ip̄a est porta et initiū reliq̄ꝝ voluptatū. Quia satur venter luxuriā appetit ꝛ ceteras voluptates. Dicit ergo. Et accedens t̄ptator. Ubi nota ꝙ statim q̄n diabol⁹ audiuit voce patris dicentis. Hic est fili⁹ me⁹ dilectus. secut⁹ fuit christū in desertū ꝛ obseruauit .xl. die bus. qḋ ageret. nec audebat ad eū accedere. Sꝫ videns eū famē patiētē accessit. ꝛ forte antea nū q̄ꝫ accesserat ad eum temptādū p̄hibitus a deo Aliq̄ tn̄ dicūt sicut Beda et Mage. Q nō soluꝫ eū temptauit pacto ieiunio sed etiā infra illḋ tē pus quo ieiunauit. Q videt̄ colligi ex marco q̄ dicit. ꝙ erat in deserto .xl. diebus ꝛ .xl. noctibus ꝛ temptabat̄ a sathana. Ex quo trahit̄ ꝙ toto illo t̄pe temptabat̄ a sathana. Sꝫ Mat. ꝛ Lucas tā tum de his scribūt que p⁹ ieiuniū facte sūt tā q̄ꝫ euidentiores. Quales aūt fuerint ille alie incer-tum est. Posset tn̄ dici ꝙ de eisdē t̄ptatōibus quas Mat. ꝛ lucas exp̄imūt in specie. intelligit Marcus loquens in genere. Ita ꝙ nō fuerint plures q̄ꝫ iste tres. Et illud videt̄ sonare glo. sup illud Luc. iiij. Et cō̄summata omni temptatōe di abolus recessit. Ubi sic dicit glo. Tribus t̄ptati onibus victis oēm temptatōeꝫ dicit consūma-tam. qꝛ his oīm origo viciorū cōtinet̄. Unde dicit Chryso. Tria retia diabolus habet extensa sup omnē mundū. vt quicūq̄ꝫ euaserit de retib⁹ gu le incidat in retia vane glorie. ꝛ q̄cūq̄ꝫ euaserit ḋ retib⁹ vane glorie. incidat ī retia auaricie. No ta etiam ꝙ iste temptator fuit lucifer primus an gelus ille sup̄ior qui primum hominem super-auerat vt innuit Aug⁹. Et verisimile est ꝙ appa ruerit iste temptator in forma hominis vt fami liarius se haberet cum christo. quia verba ad in uicem loquuntur vt dicit glo. Naꝫ omnia hec corporeis sensibus fuerunt completa. ¶ Item nota ꝙ diabolus dictus est p̄prie temptator quia eius p̄prium est temptare vt dicit glosa sup illud .j. Thymo. iij. Ne forte vos temptaue-rit is qui temptat. Unde Bern. Demonuꝫ est mala suggerere. nostrū est non consentire. ·B· ¶ Sequitur. Dixit ei. quasi compatiendo fa-mi christi. Ecce plurimum ieiunasti et indiges cibo ꝛ hic in deserto panes haberi non possunt. Sed tamē si filius dei es. dic vt lapides isti pa nes fiant. Ex hoc ꝙ dicit Si fili⁹ dei es. apparet ꝙ tota causa mouens diabolum ad temptāduꝫ christum erat vt exploraret an ipse esset homo tantum vel aliquid supra hominem. Erat enim diabolus in magno dubio. ꝛ fortia argumenta habuit ad vtrāq̄ꝫ partem. Sciebat enim ꝙ na-tus erat de muliere nec suspicari potuit ꝙ de vir gine que despōsata fuerat p̄pter h̄ idē. Sciebat etiā ꝙ vagierat in cunabilis sicut alij infātes. lacri mis suffuderat vultum. ꝙ circūcis⁹. ꝙ .xl. die in templū p̄sentat⁹. ꝙ p̄pter herodis p̄secutōeꝫ

in egiptum deportatus. q inter homines puersatus et a iohē baptizatus fuit. Itē orauit sic hō. Itē famē. sitim. frig⁹. calorē. somnū. vigilias et ceteras hoīz patiebat molestias. Ex qb⁹ ñ nisi hō videbat. Sed ad aliā ptē q eēt supra hoīez multa habuit argumenta. Naz vt dicit glo. Nouerat filium dei venisse in mūdū tā p pphetas q̄z p angelos nūciantes. viderat stellā z magos ad christum ducentē. magos eū tanq̄z deū z adorātes audierat vocē patris de celo dicentē. Hic est filius meus dilectus. Et ex istis argumenta contraria infirmabant. Nā si sciret eū natū de muliere. cōceptū tñ eius intelligere nō poterat. Et mater eius gaudebat se eē virginē. Si vagierat in cunabilis angeli tñ laudes decantauerūt. Si lacrimis vultū suffuderat stella tñ iocūda in celis apparuerat. Si circūcisus die octaua fuerat maculā tñ originalis culpe in eo non cognoscebat. Si in templo p̄sentatus. Symeon tñ z anna velut deum eū adorauerāt. Si herodē fugerat. tñ magi eū adorare ab oriente venerāt. Si inter hoīes conuersabat. nihil tñ in eo humani vicij dep̄hendebat. Si a iohāne baptizatus fuerat ipm tñ iohānē audierat de ipso dicentem. Ecce agnus dei. Si sicut hō orauerat vocē tñ patris audiuit. hic est filius meus dilectus. z spūm sanctum sup eū in colūbe specie manentez viderat. Si hoīm molestias patiebat. oīa tñ sup hoīez videbat eū tolerare. Igit ppter tanta opposita q diabolus videbat in christo. nō poterat cognoscere quid ipse eēt. Et iō temptauit eum dicens. [Si filius dei es ec.] .C. Sed cōtra Lu. iiij. dicit. Q, nō sinebat ea loqui. q z demonia q eū eē christū sciebāt. Rñsio Scire ipm eē christum in lege pmissum. nō est scire ipm eē filiū dei. Nec eñi erat certū apud peritissimos legis q christ⁹ in lege pmissus deberet naturaliter eē de⁹ z dei filius. Sciuit ergo diabolus eū eē christū in lege pmissum. Nō aūt q eēt filius dei. Sicut dic Chrysosto. sup illud Mar. j. Scio q sis scūs dei. Vel pōt dici q demones sciebāt opinatiue ex coniecturis qbusdā. etiā q deus eēt. q etiā imperando miracula faciebat. C Sequit [Dic vt lapides isti panes fiant] Volebat experiri an deus eēt p miraculū cōuersionis lapidū in panes. Sciebat eñi scriptū. Ipse dixit z facta sūt. Iō blandit ei dicēs. [Dic] solummō z fiet. z si sic fil⁹ dei es. Ad lrāz erant ibi lapides. Gestū eñi fuit hoc in deserto hiericho iuxta fontem quez sanauit heliseus. iiij Reg. ij. vt dicit Magister i historijs. Et nota q christus adhuc nullū fecerat miraculū et diabolus erat p̄mus q̄ hoc ab eo expetiuit. Sz hoc fieri ad suā suggestionē nō decuit ppter quinqz.

Primo quia si hoc fecisset se diabolo innotuisset z sic mysterium passionis impeditum fuisset. quia si cognouissent nunq̄z dñm glorie crucifixissent. j. Cor. ij. Secūdo vt doceret nos fugere ostētationē. Tertio vt doceret nihil eē faciendū ad diaboli suggestionē etiā si bonū sit. Quia et si interdū bonū suggeret. ipē tñ semp ad malū ordinat vt postmodū acrius fallat. Quarto q̄a esto q christus lapides cōuertisset in panes. diabolus tñ ppter hoc nō credidisset. z gloriat⁹ fuisset. q christū ad miraculum faciendū induxisset. Quinto quia hoc viciū gule sapuisset si ppter suam famē expellendā miraculū fecisset. Et pp̄ hoc dicit ipm temptasse de gula: volebat eñi p panem visum incitare gulam. Qui eñi esurit viso cibo plus cupit. .B. Sed cōtra si christ⁹ subuenisset corpali fami cōuertendo lapides i panes. nō peccasset. sicut nō peccauit cū panes multiplicauit. q̄d nō fuit minus miraculum. vt turbe esuriēn subueniret. ergo videt q nulla fuerit illa temptatio. Ad quod dicendū q vti necessarijs ad sustentationem non est peccatū gule sed q ex desiderio huiusmodi sustentationis homo aliquod inordinatum faciat. ad vicium gule ptinere potest. Est autem inordinatū q aliquis vbi potest haberi recursus ad humana subsidia pro solo corpore sustentando. miraculose sibi cibum querere velit. Vnde et domin⁹ filijs israel miraculose manna p̄buit in deserto. vbi aliunde cibus haberi non potuit. Et similit christus in deserto pauit miraculose. vbi aliter cibi haberi nō poterant. Sed christus ad subueniēdum fami poterat aliter sibi prouidere q̄z miracula faciendo. sic et Johannes baptista fecit vt legitur Mar. primo. Vel etiā ad loca proxima properando. Et ideo reputabat diabol⁹ q christus peccaret si ad subueniendum fami miracula facere attemptaret si eēt purus homo. C Et nota q dixit panes fiant. non dixit carnes fiant. Perfecti eniz temptantur de his que licita sūt et necessaria sicut est panis esurientibus Ecc. xxix. Initium vite hominis panis et aqua. .E. C Deinde ponitur christi responsio. [Qui respondens dixit. Scriptum est. Deut. viij. Nō i solo pane ec.] Sciebat enim moyses q homo constat ex gemina substantia scilicet corpore et anima et neutrum sine sustentatione potest subsistere. Corpus autem terreno cibo sustentatur. Anima vero que est spiritualis substantia spirituali cibo qui est verbum dei sustentatur. Ideo dixit q homo sm animam viuit in omni verbo q procedit de ore dei. C Sed quomodo ista responsio christi fuit ad propositum

temptatoris. Dicēdū q optime. Et est sens⁹ q̄si dicat. Nō oportet o demon q lapides in panez cōuertaz. quia nō in solo pa. ꝛc. Quasi. d. Solo verbo pōt me deus absq3 pane reficere. Uel sic ſm glo. Quasi. d. Persuasio tua o demon patz quia temptās es. De cibo eni corpis agis qui cōmunis est cū pecorib⁹. nō de cibo mētis qui cōmunis ē cū āgelis. Si eni amice ageres d me liori cibo me prius ammoneres sine quo nemo viuere pōt. Et nota ſm Rabanū. q pcedere verbū dei de ore dei dicit cū volūtatē suaz p scripturarū testimonia reuelat Et sicut dicit glo. Omē verbū caritas in q cōplectunt oīa que pcedunt de ore dei. ꝛ quia cuiuscūq3 ministerio dicātur. nō ei⁹ sūt sed dei. De vno eni verbo. i. sapia dei pcedit qđ q̄d loquunt scī q sunt os ei⁹. .F. Se cūdo tēptauit euz de vana gloria Tūc assūpsit eū diabolus Postq3 eni diabol⁹ in pma temptatiōe nihil pfecerat sicut dicit Chryso. Cogitauit intra se. Iste q fame nō vinciť ꝛ si nō est filius dei tū sanctus ē. pńt aūt sancti homies fame nō vinci. sed postq3 oēm necessitatē carnis vicerint p vanā gloriā cadere pńt Et iō sequiť Tūc assūpsit eū diabolus in scāz ciuitatem Ubi pmo videndū de ordine temptationū. Nā hanc quam Mat. ponit scđam. Lucas ponit tertiā. Sed sic dicit glo. Lucas exequit sicut res gesta ē. vltimā ponens vanā gloriā ſm morē pńtis tpis. q̄a superbia post oēs virtutes seuit. Mat. vo nō exequit ordinem histoie. sz tēptationē ade: q pmo tēptatus fuit de gula. cū dicit. Uidēs lignum q esset pulcrū visu ꝛ ad vescendū suaue. Deinđ p vanā gloriā cuz dicit. Eritis sicut dii. Postea de auaricia cū dicit. Sciētes bonū et malū. Ita est eni auaricia cupiditatis sciētie sicut pecunie Et iste ordo seruabať tūc sicut diabolo cōueniētius visū fuit. Postq3 vero corrupta ē natura insurrexit alius ordo. vt pri⁹ q̄s tempteť p cōcupiscētiam carnis. Deinde exteriorū. post omnē victoriam superbia hoiez inuadit. ❡ Et nota q cōsuetudo diaboli est semp incipe a leuiorib⁹. ꝛ pcedere ad grauia. deinde ad grauiora. deinđ ad grauissima. sicut patuit in Iob. Cui pmo abstulit res temporales. Deinde filios extinxit. deinde corpus ei⁹ vulnerauit. Tandē q grauissimū fuit fiduciam de deo p amicos sibi auferre conat⁹ fuit. Similiter fecit de christo. quē pmo tēptauit de gula temptari eni de pane et maxime tpe famis leuis temptatio est. postea pcessit ad vanā gloriam ꝛ auariciā ꝛ tandem ad idolatriā. .G. Consequenť videndū qualiter christuz diabolus assūpserit. Quia sic dicit Greg. cū dicit q de⁹ homo a diabolo assumať ꝛ ducať mens humana hoc audire refugit aures3 obstupescūt. Et iđo dixerunt quidā q oēs he tēptatiōes facte sunt a diabolo nō visibiliter apparēte sed inuisibiliter suggerente. Suggerebat eni ei vt de lapidib⁹ faceret panes. vt ascēderet supra pinnaz et se inde pcipitaret. vt diabolū adoraret pꝑter regna mūdi. Et ſm istos omnes tēptationes facte fuerūt a diabolo in deserto. cū Marcus dicat q .xl. diebus fuerit in deserto ꝛ tēptabať a sathana. Alii dicūt q visibiliter apparuit illi vt homo. ꝛ locut⁹ est cum eo. ꝛ hoc tenet glo. d. oīa corporeis sensibus esse cōpleta. qđ verius est. Et tūc dicūt qđā oēs has temptatiōes fuisse in hierusalem quaz vocant desertū. id est. a deo derelictam vt omēs temptatiōes dicanť in deserto fuisse facte. Sed h nō ē veri. nec ad h dicēdū cogit text⁹ Marci Uerū quidē eum in deserto ad lrām temptatuz fuisse. Sed nō dicit Mar. tātū in deserto. Due eni facte sūt in deserto ꝛ tertia in hierusalem sup pinna. Sed dato q oīa visibiliter gesta sint Adhuc querit q̄uo eum diabolus assūpserit. an videlicet eū ducendo p aera aut eundo secū p viā Ad quod quidā dicūt q euz trāsportauit i aere ꝛ statuit supra pinnam Nec enim mirū vt dicit Greg. si se pmisit a diabolo duci qui se permisit ab eius mēbris etiā crucifigi. Alii dicūt q duxit eum p viam eundo manū ad manū a deserto i hierusalem. et ibi ascēderūt supra pinnaz p ascēsum cōmunē. sicut et alii hoies. Et hoc videt sonare luc. qui dicit. Duxit illum in hierusalem ꝛ statuit eum supra pinnaculum templi. .H. ❡ Et notanduz q sancta ciuitas dicebatur hierusalem ſm Rabanum in qua erat templum ꝛ sancta sanctorum et cultus diuinus. Dicebatur aūt pinnaculum a pinna q est sūmitas cuiuslibet domus ꝛ pcipue templorum et murorum. Sciendum aūt q in templo erant tres mansiones. Prima pauimentū vsq3 ad pmum tabulatum siue solariū altitudinis triginta cubitoꝝ Secūda erat a pmo solario vsq3 ad secūdū. xxx. etiā cubitis alta. Tertia vero vsq3 ad tertiū solarium quod erat tectum templi non cameratuz sed planum. Tēplum eni non habebat culmen erectū sicut habēt nostre domus. sed desuper erat planum more palestinorum. Et habebat illud solarium in altitudine. lx. cubitos. Quodlibet autem solarium habebat in circuitu exterius vnum deambulatorium. Unde tria erant exteriora deambulatoria in circuitu templi. et ista deambulatoria dicuntur pinnacula vt dicit Marcus in historiis. Sup quorum vnum diabolus statuit christum ꝛ forte in eminētiore qđ distabat a terra. xc. cubitos. Uel forte statuit

it eū in īferiori pinnaculo qđ distabat a terra so/
lum.xxx.cubitis vbi scribe et sacerdotes alloque/
bant ꝑplin exponētes legez. Et nota ſm glo. q in
eo loco diabolus christū tētabat de vana gloria
in quo multos decepat ꝑ vanā gloriā in cathe/
dra doctorum. Et attēde ſm Chryso. ꝙ cum dia
bolus assūpsit christum ducendo euz ad ciuita/
tem et statuendo eū supra pinnaculū templi. ipse
diabolus ab oībus videbat et credebat christuz
ab omnib⁹ videri. Ipse aūt christ⁹ nesciente dia
bolo sic agebat inuisibiliter vt a nemine videret̄
.I. Sequit̄ Et dixit ei. Primo locut⁹ fuit
christo quasi cōpatiēs esurienti. Nūc vō loqui
tur quasi ipsius honorem desiderās. Si filius
dei es. Scdm Hiero. In oībus temptatiōib⁹
hoc agit diabolus vt intelligat si filı⁹ dei sit. Sz
christ⁹ sic respōsit temptat vt ambiguū relīquat
Mitte te deorsū. Quasi.d. Si hoc feceris glo
riosus apparebis in cōspectu astantiuz. Stulta
fuit ꝑsuasio qua filio dei dicit Mitte te dorsū.
Rectius enī diceret Si fili⁹ dei es ascende in
celū. qđ si faceret verū se filiū dei cōꝑbaret. Sed
diabolo cōuenit vt in ꝑcipiciū ire cōmoneat In
quo ſm glo. infirmus ōndit ꝙ nulli nocere pos/
sit. nisi ille se deorsuz prius miserit. Seqt̄ Scri/
ptū est enī. Quia christus ei adduxerat scriptu
re testimoniū Iō diabolus volens se etiam sapi
entem ostēdere scripturam allegat. volens ꝑ h̄
deceptionē suā colorare ꝑ qđ videt̄ se in angelū
lucis transformare Quia angelis suis māda/
uit de te ꝛc. Quasi.d. Nō oportet te timere ꝙ of/
fendaris quia angeli sustentabūt te. Hec auto/
ritas scribit̄ in ps.xc. Dicit aūt Aug. Vn̄ tibi di
abole scire ꝙ ista scripta sūt. nūqđ legisti ꝓphe/
tias et diuina eloquia. legisti quidē sed nō vt me
lior fieres. sed vt alios decipes. ¶ Et nota ꝙ ista
ꝑsuasio cū sua allegatiōe fuit fatua. irrōnabilis.
insufficiens. et nō ad ꝓpositū Fatua fuit q̄ si chri
stus ꝑcipitasset se de pinnaculo. nemo credidis/
set h̄ fuisse diuinitatis sz potı⁹ vanitatis et fatui/
tatis signū. Item irrōnabile valde eēt vt ille qui
sua sapientia oīa gubernat sine aliquo ꝓfectu ꝑ
cipitaret se de alto. Itē est insufficiēs ꝓpter duo.
Primo quia ex hoc vt dicit Chryso. nō poterat
cognoscere si sit filius dei an nō. Volare enim ꝑ
aerem non est ꝓprie op⁹ dei quia nulli vtile est.
Si ergo aliq̄s volauerit ꝓuocatus ꝓpter osten
tationem solā hoc facit et est potius ex diabolo
q̄z ex deo. Secūdo quia allegauit incōplete au/
toritatē scripture. Subticuit enī diabolus qđ se
quit̄. Sup aspidem et basiliscum ambulabis ꝛc.
Ipse eī diabolus ſm Aug. ē draco. ipse est basili
liscus. ipe aspis et leo. quē in temptatiōib⁹ chri/
stus cōculcauit. Iō principiū autoritatis ꝓtulit
tanq̄z superbus. finē vero tacuit tanq̄z astutus vt
dicit chryso. Item autoritas nō est ad ꝓpositū
quia nō intelligit̄ de christo capite sed de mem/
bris. id est quolibet iusto ſm Hiero. Christ⁹ enī
nō portat̄ manibus angelorum sed angelos ip/
se portat et omnem creaturaz Heb.i. Portans
omnia verbo virtutis sue. Est ergo autoritas il
la exponenda ſm glo. Q, angel' suis āministra
toribus spiritibus deus mādauit de te. iusto vi/
ro q̄cūq̄z sis. vt custodiāt te in manibus suis. id
est auxilijs suis sustollant te. et ita custodiant te.
ne offendas pedem id est mentem vel affectum
mentis ad lapidem. id est aliquod offendiculuz
peccati. Lapis enī dicit̄ quasi ledens pedez. Vn̄
omnis occasio peccati ad quā pōt offendi affe/
ctus mentis nomine lapidis ītelligit̄. Est ergo
sensus. Q, angelis mandauit deus vt custode/
diant hominē iustū a peccatis. Nō ꝙ hon⁹ hō
cōfidens de custodia angeloruz debeat se prea
pitio exponere ad suggestionē demonis. Male
ergo et impertinenter allegauit diabolus. .K.
¶ Deinde ponit̄ christi rīsio Ait illi iesus rur
sum Scriptū est Deut.vi. Non temptabis do/
minum deum tuum Secundū Hiero. falsas
de scripturis diaboli sagittas veris scripturaz
frangit clipeis. ¶ Nota ꝙ istud verbum plaī
a christo duplicem habere poterat intellectum.
Vno modo quasi.d. christus diabolo. Non tē/
tes me dn̄m deum tuum. Quod poterat dicere
sed nō dixit. quia tunc manifestasset se diabolo.
Alio modo quasi christus diceret diabolo Nō
lo me ꝑcipitare deorsum. quia ego temptarem
deum. Et hoc quilibet homo dei temptat⁹ a di/
abolo dicere pōt ſm Chryso. Quoniam qui ho
minem dei temptat. deum temptat. Et ideo chri/
stus in hoc verbo sic ꝑtauit responsuz. ꝙ diabo/
lus nesciuit quo istorū modorum eēt intelligen
dum scripture testimonium. Et sic remansit du
bius sicut prius. ¶ Et nota hic signanter si
cut dicit glosa. ꝙ in hoc ꝙ christus se in altum
tolli ꝑmisit sed monenti cadere nō obediuit. ōn/
dit. vt cuicūq̄z bona et alta imperanti obediamus
sed ꝑcipitare volenti cōtra eamus. Simile dic
Rabanus sed cōtrahit hoc ad virtutes et vicia
vt videlicet imperanti alta virtutū obediam⁹ Si
quis aūt vult nos de altitudine veritatis et virtu/
tū ad ima erroris et viciorū ꝑcipitare. nō illū au/
diamus. Dicit etiā Aug⁹. sup hoc loco. Q, di/
abolus semꝑ religiosos de superiorib⁹ ad ima re/
ijcere conatur et de sanctis et venerādis actibus
deducere ad cenosa et terrena festinat: vt qui
stat in puritate mentis et summitate templi

pcipiat in pfundum inferni cogitatione peccati
Nam cũ dñm de pinna templi deijcere nititur.
pnqz de pfecto religionis cultu eũ remouere co
nat. Pinna enĩ loci sancti pfectio viri sancti est
⁊ signũ celestis sacramenti. ¶ Nota etiam q̃ p
factũ diaboli imitant̃ quidã mali plati ⁊ tyrãni
qui quosdã in altũ erigunt et extollũt ad hoc vt
eos grauius deijciãt. ·L· Notandũ etiam
sicut dicit glo. Q᷒ nemo debet temptare deum
qñ habet ex humana rõne quid faciat. Uñ quã
uis de⁹ oĩa possit. ait tñ suis. Si vos psecuti fu
erint in vna ciuitate. fugite in aliã. Et ipemet fu
git ⁊ latuit. Nũ cauit aliter poterat de templo de
scendere q̃z p acrantiã se pcipitare. Sed postq̃z
deficit humana rõ cõmendet se homo deo. non
temptãdo sed deuote cõfitendo. Usqz huc glo.
Ille aũt deum temptat qui exponit se piculis vt
expiat an deus eripiat eũ. Unde ille temptaret
deum qui pcipitaret se de alto dicẽs. Uidebo si
deus mihi auxiliabit̃. Similiter si quis sine gu
bernaculis ingrederet̃ mare. aut qui nihil vellet
mãducare sed expectaret alimẽta a deo. ·M·
¶ Tertio tẽptauit eũ de auaricia. Iterũ assum
psit eũ diabolus in montem excelsũ valde. Loc⁹
iste temptatiõis christi in deserto vocat̃ queren
tena. vbi fluit riuulus fontis quẽ heliseus sana
uit. Secũdo miliario a querentena versus gali
leam dicit̃ eẽ mons iste sup quẽ statuit diabol⁹
christum. vt dicit Magister in historijs. Et ostẽ
dit ei omnia regna mũdi. Dicit lucas q̃ osten
dit ei in momento tpis p q̃d fm glo. nõ tam cele
ritas cõspectus q̃z caduce fragilitatis potestas
exprimit̃. In momento enĩ cũcta pereũt. Osten
dit aũt vt dicit glo. nõ q̃ visu eius qui omnia vi
det ampliauerit. sed vanitatem humane põpe
quã amabat quasi speciosã ostẽdens facere vo
lebat amari. Potuit aũt ista ostensio fieri tripli
citer. ¶ Uno mõ fm Chryso. vt non ipa regna
vel ciuitates vel ppl'os vel aurũ vel argentũ vi
deret oculis. sed ptes terre in quib⁹ vnũqd'qz re
gnum vel ciuitas posita erat. vt puta si ascẽdes
sup excelsum locũ digito extenso dicam tibi. Ec
ce ibi est Roma. ibi grecia. ibi india. nõ sic osten
do tibi vt ipãs videas ciuitates. sed ptes terre in
quibus posite sunt. Sic et diabol⁹ poterat chri
sto singula loca digito monstrare. ⁊ vniuscuius
cũqz regni honores ⁊ statũ verbis ostẽdere. Nã
ostensum dicit̃ etiam q̃d exponit̃ ad intellıgẽdũ
¶ Alio modo fm Theophilũ vt etiã sensibilẽ
fantasticã apparitiõe omnia regna orbis terre.
quasi pñta sibi ostenderit. ¶ Tertio modo fm
Mag. ostendit ei regnũ suũ q̃ñ o ipse in mundo
regnaret p vicia. dicendo In tali pte mundi ego
regno p luxuriam. In tali p auariciã. In tali p
supbiam. et sic de singulis et gloriam eorũ. Ex
posuit enim ei simpliciter mundi gloriã q̃ñ o ali
cubi est abundantia auri et argenti atqz lapidũ
p̃ciosorum. Q̃ñ o alicubi est nobilitas generis
Alicubi industria miliaris. Alicubi pulcritu
do mulierũ. Alicubi voluptas rerũ mũdialiũ
Et sicut dicit glo. hec oĩa christus nõ cõcupiscẽ
te oculo intuebat̃ sicut nos. sed sicut medici vi
dent morbos sine lesione. Sequit̃. Et dixit illi.
Hec omnia tibi dabo si cadẽs adoraueris me.
In luca dicit̃ sic. Tibi dabo potestatem hãc vni
uersam. ⁊ gloriam illoꝝ. quia mihi tradita sunt.
⁊ cui volo do illa. Tu ergo si pcidens adoraue
ris me erunt tibi omnia subdita. ·N· No
ta q̃ ista tẽptatio fuit falsa. fatua et iniqua. Fal
sa quia diabolo nõ est ptãs sup omnia ista mũ
dana. dei enĩ solius est ea dare cuius est creare.
ps. Terram aũt dedit filijs hominum. Unde fm
glo. hec de arrogantia diabolus dixit. Nõ oĩa
tñ sũt in sidijs diaboli pmissione dei. Fatua etiã
quia illi pmittebat dare regna terrena. qui suis
fidelibus dat regna celestia. ⁊ qui est rex regum
⁊ dñs dominantium. Iniqua vero fuit. quia vo
luit sibi exhiberi diuinum cultum etiam a deo.
glo. Ecce antiqua diaboli supbia. Sicut eniz in
pncipio voluit se similẽ deo facere. ita nũc. ¶ Et
nota q̃ mirum valde videt̃. q̃ diabolus in tantã
prupit insaniam vt hoc modo christũ tempta
uerit. Et forte pcipiebat diabolus se cognosci a
christo et ideo quasi desperatus fecit vltimum
q̃d potuit. licet sciret sibi nihil pficere. Sicut ve
nator cum viderit se nihil pficere quasi despera
tus omnia sua iacula iacit. ·O· Deinde po
nitur christi respõsio. Tunc dixit ei iesus. Uade
sathanas. In quo fm Chryso. finem temptanti
imponit ne pgrediat̃ vlterius temptãs. Et in h
fm Chrysosto. exemplum habemus q̃ pprias i
iurias equanimit̃ toleremus. dei autem contu
melias non sustineamus audire. Sicut christ⁹
priores temptationes que erant in iniuriã ho
minis patienter sustinuit. hanc vero que erat i
dei iniuriam tolerare nõ potuit. Scriptũ est
enim Deut. vi. Dominum deũ tuum adorab
⁊ illi soli seruies. scilicet seruitute latrie. Unde
per hoc non excluditur seruit⁹ debita dominis
temporalibus fm Augustinũ. ¶ Attende ex p
dictis documentum fm Greg. ⁊ fm Rabanum
Q᷒ dominus in omnibus temptatõibus vs⁹
est autoritatibus scripture. ad nos informandũ
vt quotiens a prauis hominibus aliq̃d pati
mur. magis ad doctrinam q̃z ad vĩdictã excite
mur. Et signanter autoritatib⁹ deut. ad ꝯfutatiõẽ

hereticoꝝ qui dicunt vetus testamentū non ēē a deo. ⁊ ad cōfirmatiōez euāgelij qđ figurat in Deut. dicit̄ lex scđa sm̄ Hiero. ¶ Nota etiam sm̄ Aug. sup Cano. Johis omel. ij. vbi sic dicit. Temptatus est dn̄s a diabolo. ⁊ quoniā ipe repulit temptatoꝛē docuit pugnare militē. Atten de qđ ille rn̄derit. et qn̄ tibi talis temptatō adue nerit. dicis tu illud et tu. semp sibi videlicet resisten do p scripturā sicut ipe fecit. Un̄ si tēptat d' auaricia et appetitu bonoꝝ. debem' rn̄dere. scriptuz est Ecc. x. Quid supbis terra et cinis. oīs potentatus breuis est vita. Si tēptat de appetitu diuitiarū rn̄deam'. Scriptū ē. j. Thymo. vj. Nihil intulimus in huc mūdū. Et Job. j. Nud' egressus sum de vtero matris mee. nudus reuertar illuc. Si temptat de appetitu deliciarū carnaliuz rn̄deamus. Scriptū est. Caro et sanguis regnū dei nō possidebūt. j. Coꝛ. xv. Ubi glo. p carnem ⁊ sanguinē ventrē ⁊ libidinē. i. opa carnalia designat. Et ita de alijs quibuscūqz vicijs impugnamur. sp vtamur clipeo sacre scripture ad defensionem nostrā cōtra viciū illud.

¶ Tertia pars expositionis euangelij. CXLVIII.

Tunc reliquit eum diabolus. Et ecce angeli accesserunt et ministrabāt ei. ·A· Hec ē tertia ps pncipalis hui' euangelij in qua describit̄ qualiter hostis a christo fuit victus ⁊ oppressus Et tangunt̄ hic duo. Pmū ptinet ad fugā hostis. Scđm ad gloriā triūphantis. ¶ Quātuz ad pmū dicit Tūc reliquit eum diabol'. vsqz ad temp' addit lucas postea p iudeos eum impugnatur'. ¶ Nota sm̄ Chryso. q nō reliqt eū diabolus quasi obediens pcepto ei' qz dixerat ei vade. Sz diuinitas christi excussit inde diabolum. Et vt dicit idem Chrys. ad nostrā pficit cōsolationem. Qz nō tamdiu hoīes dei diabolus temptat q̄zdiu vult. sed q̄zdiu deus pmittit eum paulisper temptare tn̄ repellit ppter infirmā naturā. Juxta illud Jacobi. Qui nō patiet vos tēptari vltra q̄z potestis. Unde Aug' sup ps. Si tantū posset nocere diabol' quātū vult. aliquis iustoꝝ non remaneret. ¶ Et nota q qz tota vita nostra est in pugna cōtra diabolum. iō lucas nō dicit absolute. q reliquit eū diabolus. sz vsqz ad tempus. Quia licet sancti eū a se aliqn̄ repellāt semp tn̄ reuertit̄. Qz milicia est vita hoīs super terrā Job. vij. Unde quoniēscūqz ille redit impugnando. nos totiēs eū fugare debem' resistendo sibi Juxta illud Jacobi. j. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis ·B· Nota etiā q nō semp diabolus illos quos temptauit relinqt sed aliqn̄ in eis remanendo quiescit. Sicut Job. xl. de diabolo dicit̄. Sub vmbra dormit in secreto thalami scz cordis humani. Quidam alij sunt in q̄bus diabolus postq̄z tēptauit nō manet. sz exit ab eis. nec tn̄ recedit sed ibidez ppe expectat. Sicut sunt illi qui sepe patiunt̄ recidiuū. ad quos scit se cito reuersuruz. Juxta illud Luc. xj. Reuertar in domū meam vn̄ exiui. Sūt ⁊ alij a quib' exit ⁊ recedit sed nō fugit sed lento passu incedit Sicut sunt tepidi q̄s non plene deserit. Alij vero a quib' exit recedit et fugit. sed adhuc eos nō relinquit. sicut viri pfecti qui fortiter ei resistunt ⁊ ipm sepe in fugā cōuertūt. sz nō ita euz oīno fugant qn̄ interdū reuertat̄. ⁊ sic eos nō oīno relinquit nisi ad tempus. Si q̄ vero sūt quos oīo relinqt. ita q in nullo eos postea molestet perfectissimi sunt. Sicut fuit forte de beata v'gine ex singulari pulegio. Et non est dubiū de christo quātuz ad potestatem. Et verisimile est q post has tres tēptationes diabol' ipm p se et immediate nūq̄z vlterius est ausus aggredi ad tēptādum. Sed q dicit lucas q diabol' recessit ab eo vsqz ad tps referri pōt ad mēbra diaboli scz iudeos p q̄s ipm erat postea impugnatur'. vt dicit glo. interli. Uel hoc etiā referri potest ad membra christi. Sicut vtrūqz innuit glo. ibidē super lucam. d. vsqz ad tps. scz passionis quādo nō solum in dolis sed apte pugnauit. ⁊ hoc quātū ad pmū dictū. Et subdit quātū ad secūdū. Sic nos etiā ille antiqu' hostis aliqn̄ temptare intermittit. vt quasi securos repente rediens facili' irrūpat Magister tn̄ in histo. dic̄ sic. Recessit lucifer a dn̄o ad tps sz tpe passiōis dn̄i rediit timore mortis putans eū deijcere. Tūc aūt oīno victus religatus ē in inferno in dieb' antichristi soluendus sm̄ Apoc Joh. De hoc vide infra in passione articulo. lxiij. ·C· Quātū ad secūduz qđ ptinet ad gloriam triūphantis dicit Et ecce angeli accesserūt Un̄ patet sm̄ Chryso. Qz pāpiente dn̄o abscesserūt ab eo āgeli vt daret loc' diabolo aduersus christū. ne forte vidēs angelos circa eū nō appropinquaret ad eū. Nō aūt dixit descēdētes angeli. qz sp ad ministeriū eius erāt in terris dicit ergo Et ministrabāt ei. In q̄ āt illi ministrabāt scire nō possum' vt dic̄ Chryso. An ad curatiōes infirmitatū an ad correctiōez aīaꝝ. an ad effugatiōez demonū. q̄ oīa p āgelos facit. vn̄ eis faciēnb' ipe facere videt̄. Id manifestum est q non ppter necessitatem impotentie eius sed ppter honorē potestatis eius. Nō enīz dicitur q adiuuent eum. sed q ministrent. Uel etiā dici posset. q ministrauerūt escā cibū et potuz

deuehentes eum de pinna tépli. Et nota hoc exéplo. q cũ nos etiam temptatiões demonum vincim⁹. angeli etiã ministrãtes nobis assistũt vt dicit hilarius. ¶ Moraliter sm̃ Chrysosto. pstringendo temptatiões christi. Ieiuniũ est abstinentia rei male. Esuries est desiderium eius. Usus ei⁹ est panis. Qui ergo peccatũ sibi conuertit in vsum. lapidẽ conuertit in panem. Rñdeat ergo diabolo quia non in solo pane. i. vsu illius rei. viuit homo. sed in obseruãtia mandatorum dei. Quãdo vero q̃s inflatus fuerit quasi sanctus. ductus est quasi supra templum. Et q̃n estimauerit se cõsistere in sanctimonij summitate. positus est supra pinnã templi. Et hec temptatio sequit̃ p̃mã. quoniã victoria temptatiõis gloriationem opat̃ ⁊ fit causa iactãtie. Sed vid' q christus ieiuniũ vltro suscepit. sup templũ autem cũ diabolus duxit: vt tu ad abstinentiã laudabilem sponte pcedas. extolli aũt ad fastigiũ sanctitatis nõ acq̃escas: fuge exaltatiões cordis ⁊ nõ patieris ruinã. Ascensio aũt montis est pcessio ad altitudinem diuitiarum ⁊ glorie hui⁹ mũdi que de supbia cordis descẽdit. Cũ ergo volueris diues fieri qd̃ est ascẽdere in montẽ. incipis cogitare de diuitijs et honoribus acquirẽdis. ⁊ tũc pnceps mundi gloriam regni sui tibi oñdit. Tertio loco pandet tibi causas. vt si volueris illa consequi seruias ei. negligẽs iustitiã dei. a cui⁹ seruitio liberet nos christus p nobis tẽptatus ⁊ passus.

B ¶ Aliter moralizando totum pcessum hui⁹ euangelij sm̃ hugonẽ in quodam tractatu. adhuc quotidie iesus ducit̃ a spũ in desertum. i. hoiem desertũ et deserẽtem. desertũ ab ipso ⁊ deserentẽ ipm̃. Ex quo enĩ homo deum deseruit. merito ab ipso desert⁹ ẽ hõ. Desert⁹ vero amplius apposuit deserere. Nã subtracta grã sp abũdauit culpa. Sed post ex nimia caritate sua supabũdante petõ supabũdauit et gratia: et venit de sinu patris in desertũ nostrũ. imo in nos desertũ. qd̃ vtiq3 erat desertũ malum. In q̃ nob reliquit exemplũ. vt sequamur eius vestigia et ducamur post eũ et per eum in desertũ bonum nõ a carne sed a spũ. nõ nostro sed suo. Est aũt septuplex desertũ bonum in qd̃ ducit̃ hõ a septẽplici spũ bono. ¶ Primũ desertũ est cũ deserit̃ ipsa desertio mala. i. desertio boni. qd̃ est deserere peccatũ mortale. In hoc desertũ hõ ducit̃ a spũ timoris qui habet expellere peccatum. ¶ Secũdũ desertũ est deserere mũdũ cũ suis oblectationibus. In istd̃ ducit̃ a spũ pietatis. i. cuiusdam pie et deuote affectiõis in deum ex amore scz ñ ex timore. ¶ Tertiũ desertũ est deserere carnẽ ⁊ eius desideria. In qd̃ ducit̃ a spũ scie. eo q de carne non sapit sm̃ carnẽ. ¶ Quartũ desertum est deserere volũtatem. In qd̃ hõ ducit̃ a spũ fortitudinis. Arduũ enĩ valde est ipam volũtatem qua cetera deserunt deserere. ¶ Quintũ est deserere rõnẽ scz humanã vel sensũ ppriũ vt hõ non ambulet sm̃ rationẽ humanã que corrupta et ceca est. Sed sm̃ rõnẽ diuinã que veritas eterna est. In hoc desertũ ducit̃ homo a spũ cõsilij. vt videlicet suum deserẽs sensum. dei magis abũdet sensu. ¶ Sextũ desertũ est deserere pximũ pp̃ter deũ id est cõuersatiõnẽ humanã pp̃ter diuinitatis sublimitatem cõtemplandam. In hoc desertum ducit̃ homo a spũ intelligẽtie. vt ei vacet vacare ⁊ videre q3 suauis est dñs: ⁊ cõtemplari regẽ glorie in decore suo. ¶ Septimũ desertũ est deserere deũ pp̃ter pximũ. nõ tñ cõtra deũ sed sm̃ deũ imitãs christũ ⁊ totum referens ad ipsum. sicut aplus paulus voluit ad tps anathema eẽ. id est sepatus a christo p fratrib⁹ suis vt fratres sint christi. Et sic ipe p̃mogenitus in multis fratribus. Et sic nõ iam pp̃ter pximũ sed quasi pp̃ter deum ipm̃ deserit deũ. Et sic deo nihil est supius. ita h deserto nihil est vlterius. In hoc desertum ducit̃ hõ a spũ sapiẽtie et charitatis pfecte. Et in h cõformat̃ homo sapie dei. que idipm̃. sed multo excellẽti⁹ fecit. relinquẽs nobis exẽplũ ad imitandum. Et hec charitas est adeo pfecta vt pfectior excogitari in hoie nõ possit. nec q̃sq3 scit eam examinare nisi forte qui et ipe gustu didicit quidnam sit istud quod iste deserit. .E. ¶ Notãdũ autem q singulum istorum desertorum habet deserta sua. Nam in ingressu p̃mi deserti homo deserit septem vicia p̃ncipalia. et quasi abijciunt̃ ab eo septem demonia. id est. grauiora peccata. In ingressu secundi deserti deserit homo quattuor. quasi quattuor elementa mundi. scilicet potestatem terrenam. libertatem ppriam. diuitiarum affluentiam et vanam gloriam. In ingressu tertij deserti homo deserit oblectamenta q̃nq3 sensuum. videlicet in tactu mollitiem. in gustu dulcedinem. in olfactu suauitatem. in visu amena ⁊ pulcra. in auditu canora ⁊ iocũda. In ingressu quarti deserti deserenda sunt tria. debet enim homo deserere voluntatem suam p fratris sui voluntate. non solum p voluntate maioris sz et paris. imo ⁊ minoris. In quorum p̃mo est voluntas dei bona. in secũdo beneplacens. in tertio pfecta. In ingressu quinti deserti sensus ppri⁹ deserẽd⁹ ẽ i decẽ i qb⁹ hũana rõ dñcit q̃nuz ẽ ex se. Quorum p̃mũ ẽ d trinitate i diuis. Secũm d p̃n principium mundi. Tertium de p̃ncipio mundi. Quartũ de creatione mũdi. Quintũ de mysterio incarnationis christi. Sextũ de corpe christi.

in sacramēto. Septimum de iudicijs dei. Octauum de immortalitate aīe et egressione ei⁹ a corpore qualiter et quo vadat vel ferat̄. Nonū de fine mundi. Decimū de post finem mūdi. Que omnia icōprehensibilia sūt humane rōni. In īgressu sexti deserti hō debz deserere primū ī quattuor scz in sustentatiōe. protectione. erudiōne et cōsolatiōe. In ingressu septimi deserti hō septēpliciter deserit deum ꝑpter deum. vel potius septez deserit bona spūalia que ex spū dei ꝛ in spū dei habebat. Hoꝝ septem duo sūt audire deum ꝛ audiri a deo. quoꝝ pͥmū habebat in lectione. alterū in oratiōe. Alia duo sūt trāquillitas mētis ꝛ animi puritas. quas nō nūc vt prius continuare pōt ꝓpter labores cōtinuos ꝛ quotidianas soliatudines. Quintū est querere faciē dei semꝑ. id est. meditari cōtinue nec aliud q̄z deuz. Sextum ꝛ septimū sunt excedere ꝛ excedi a deo excedere ad cōtemplationez. excedi ad ammiratiōnē. F. Hec aūt deserta recolligendo oīa vides ꝙ pͥmi deserti sūt septem deserta; secundi quattuor. tertij q̄nq3. quarti tria, q̄nti decez. sexti quattuor. septimi septem. Quicūq3 hec oīa deserit et ab his omnibus abstinuit quasi quadragīta dieb⁹ ieiunauit. Nec tñ sine noctib⁹. id est infirmitatib⁹ varijs et tribulatiōibus. Non aūt mirū si post ieiuniū hoc magnuz esuries sequitur ꝛ ipa quoq3 magna. Qui eni tāte ꝑfectiōnis fuerit. nō pōt nō ꝑfecte ꝑfectaz esurire iusticiam. nec fieri pōt ꝙ tali esurienti nō ministrent angeli. nō solū in hoc ꝙ frequēter accedūt ꝛ spūaliter euz reficiūt. sed et tandē tollūt eū hinc manib⁹ suis et plene reficiendū offerūt eū manib⁹ iesu. qui faciet euz recūbere in regno. Quo nos ꝑducat ipse iesus bñdictus in secula seculoꝝ amē

Sermo de eadem dominica.

CXLIX

Ductus est iesus in

desertum a spū Matth. iiij. A

Quia sacra ieiunij quadragesimalis obseruatio est vniuersaliter ad oīm fidelium christianoꝝ sanctificationē et salutem ab ecclesia introducta. Hinc est ꝙ null⁹ christianus cuiuscūq3 status ab eius obseruatione eximitur nisi q̊s etatis vel īfirmitatis necessitas excusauerit. vt habet̄ in decretis de conse. dist. v. Quadragesima. Sūt aūt fideles christiani in triplici genere. Quidā sūt mali et peccatores. Alij sūt mediocriter boni qui a grauiorib⁹ pc̄tis quidem immunes. sed in bonis opibus sūt desides Tertij sūt valde boni qui quātū possibilitas h⁹ vite admittit a peccatis sūt liberi ꝛ in bonis actibus bene exercitati. Primi sūt in statu incipiētium si tñ ꝑ penitētiā cōuertant̄. Secūdi sūt ī statu ꝑficientiū. si tñ in bonis opibus exercitentur sed tertij gerūt statum ꝑfectoꝝ si spū diuino ducant̄. Et istoꝝ cuilibet ꝑ suo statu istud sacruz ieiunij tp̄s est ꝑficuū. Primis quidē vt ipi q̄ ꝑ totuz annū illecebrose vixerūt ꝑ peccatoꝝ oblectatiōnē. nunc saltez in isto tp̄e cōterant̄ ꝛ resurgāt ꝑ penitētie castigationem. Secūdis etiā vt q̄ toto anno bona facere neglexerūt ꝑ desidiā vel rei familiaris occupationem. nūc neglecta recupare studeant ꝑ sollicitiorem bonoꝝ opeꝝ exercitationem. Tertijs etiā ꝑficuum est illud tempus. vt qui toto anno deo cōtinue seruierūt. taz ꝑ exteriorē opationē q̄z ꝑ interiorem deuotionem. nūc isto tp̄e feruentius assurgāt ꝛ se recolligant ac vrgeāt ad diuinoꝝ contemplationē. B.

Igit̄ scḋm differentiā istoꝝ triū statuū triplex est desertū. Primū est desertū penitētie qḋ ingredi debēt incipiētes scz a peccatis resilientes. Secūdum est desertum sanctimonie qḋ ingredi debent ꝑficientes. Tertiū est desertuz solitudinis interne quod ingrediunt̄ ꝑfecti soli deo inherentes. Sed nullus istoꝝ ꝑ se ingredi pōt desertuz suum. nisi a spūscō ad hoc moueat̄. Que q̇dem motio spūssancti diuersimode fit scḋm diuersitatem statuū. Nam aliter mouet incipiētes. aliter ꝑficiētes et aliter ꝑfectos. Et scḋm hoc variantur verba euangelistaꝝ. Nam vbi Mat. dicit. Ductus est iesus in desertum a spū. Marcus dicit Expulit eū spūs in desertū. Lucas vō dicit ꝙ iesus agebat̄ a spū in desertū. Itaq3 aliud est a spiritu scō expelli. aliud a spūscō agi. atq3 aliḋ a spiritu scō duci. Siquidez spūs dei expellit ꝑ potētiam. agit ꝑ bonitatē. ꝛ ducit ꝑ sapiētiā. Primū cōpetit incipientibus. Secūdū ꝑficiētib⁹. Tertium ꝑfectis. Expulsio fit cōtra nostrā voluntatem. Agimur ꝓter nostrā voluntatē. Sed ducimur volūtate nostra ꝑfecta. C. Primū ergo desertū est penitentie. ad qḋ referri pōt illud Mar. j. Expulit eum spūs in desertuz. Circa qḋ desertū q̄nq3 sūt notanda. Primo ex qua rōne penitētia deserto cōparet̄. Secūdo qualiter christus in istud desertum expulsus dicat̄. Tertiō q̄modo peccatores in istud desertū exire cōpellātur. Quarto quid christus in hoc deserto egerit Quinto qḋ nos penitētes in huiꝰ deserto agere debeam⁹. Quātū ad pͥmū est sciendum ꝙ penitētia deserto cōparatur rōne sue austeritatis Desertū eni est locus durus ꝛ austerus vtpote spinis et tribulis obsitus et ab omni fructu hūani solacij sterilis. Sic penitētia nutrit spinas cōpūctiōis ꝛ tribulos tribulatiōis. ꝑs. Sacrificiū

deo spūs cōmbulatus 𝔷c. Un̄ Judicū. viij. dicit̄ quibusdam. Cōteram carnes vestras cū spinis ⁊ tribulis deserti. Justum est enī vt qui peccaue runt p carnis lubricitatē ⁊ in cōtinentiā. eoꝝ carnes cōteranť p austeritatem ⁊ penitentiā. Un̄ Aug⁹ in sermone de penitēcia ad fratres heremitas dicit. Intremus obsecro cōsciētias nr̄as discutiamus eas. ⁊ si risim⁹ in iuuētute saltez in senectute fleam⁹. cogitātes quid christo qd diabolo tpe nostre iuuētutis psoluimus. Et si ante ꝙ̄ ad heremū venim⁹ visus nos incuruauit p cōcupiscētiā. si guttur p gulam. si audit⁹ p enormitatem verboꝝ vel spontaneā detractiōis audientiaz. si lĩgua claudicauit in verbo. si olfact⁹ errauit in odoramento. si tactus fefellit in suauitate. si gressus ad furtū. si in his vel in aliq̄ istoꝝ inueneris culpam. ablue culpaz p lacrimas. iuxta quātitatem sordis mēsura lacrimas assumē do penitentiā que mater est oim bonoꝝ. B.

Quātū ad secūdū est sciendū ꝙ istud desertum ppter sui aspertatē peccatores nō intrant nisi cōpulsi. Unde et de ipso dn̄o nostro scribit. Mr expulit eū spūs in desertū Mar. j. In q̄ gessit tpu penitentiū. Quāuis enī ipe ab oī peccato immunis erat. formā in peccatoribus dare voluit in eo ꝙ expulsus fuit in desertuz. vbi ieiunauit ⁊ in maxima austeritate vixit p. xl. dies Expulsio aūt vel cōpulsio quādā violentiaz vel coactionē iportat vtpote ꝙ qñ̄ ammō inuoluntarie facimus ⁊ inuiti vt dicit Chryso. sup eodez verbo expulit. Nō dicit eū euntem. sed expulsum. p quod innuit. ne homo seipm in temptationem ingerat. sed aliunde in temptatōnē quasi expulsus victor existat. E. Sed diceres cum christus omnia que fuerūt nostre salutis gessit voluntarie. quō ergo dicit̄ expulsus. Ad hoc rn̄dz Chryso. Jō dicit eū expulsum. vt intelligas ꝙ fieri iuxta diuine dispositiōis verbū. Ad cui⁹ intellectum est sciendum ꝙ in christo fm̄ duas naturas fuit duplex volūtas scz hūana ⁊ diuina. Et rursū in humana natura distinguitur in eo duplex voluntas a doctorib⁹ sicut in alijs hoībus puta voluntas rōnalis que in christo semp fuit cōformis volūtati diuine sicut in alijs hominibus pfectis. ⁊ tanto plus quāto ipe sine cōparatōne pfectior fuit ceteris hominibus. Alia etiam volūtas ponit̄ i sensualitate que est appetit⁹ sensualis qui volūtas nūcupat̄ p pręparationē. Et hec volūtas naturaliter refugit dolores sensibiles ⁊ ea que sūt ad corpis lesionem. Et fm̄ hanc voluntatē desiderauit et orauit a se transire calicem passionis. addēs. verūtn̄ nō sicut ego sed sicut tu. Secūdū hanc etiam volūtatē ipe refugiebat austeritatem deserti et ieiunū tam plurium. Sed volūtas rōnalis in cōformitate volūtatis diuine q̄ noīe spūs appellat̄ expulit eum in desertum penitentie qñ̄ ammō inuolūtariū et inuitū. Expulit inquā eū id est. extra homines ire cōpulit in desertum. Hec aūt expulsio figurata fuit i hyrco apompeio i. emissario cui⁹ capiti imprecabant̄ vniuersa pctā filioꝝ israel. ⁊ sic mittebat̄ in desertum p hominē ad hoc paratum Leuit. xvj. Iste hyrcus emissarius fm̄ glo. figurauit christum qui omnia pctā nostra portauit sup capite suo. qd designauit spinea corona capiti christi impssa. In spinis enī signant̄ pctā vt dicit glosa ibidem. Emittebat̄ autē hyrcus p hominem patū. Hic hō est diuinitas vel volūtas rōnalis in christo fm̄ quā semp paratus fuit ad auferēdū pctā nostra. Juxta illud. Spūs quidē pmptus est. caro aūt infirma Mat. xxvj. Et alibi scz Esa. l. Ego retrorsū non abij. corp⁹ meū dedi percutientibus 𝔷c. Christus ergo qui ⁊ hō paratus ⁊ hyrcus quia sacerdos et sacrificiū vt dicit glo. emissus ⁊ expulsus est in desertū penitētie vt pctā nostra auferret. Ipe enī p nobis penituit Primo in deserto ieiunādo. postea in cruce mortē subeūdo. Deniqz sicut ipe baptismo nō indiguit. sz tn̄ baptizari voluit vt nobis baptisma cōsecraret. Sic penitētia quidē ipe non eguit. vtpote q̄ peccatū non fecit. ad desertū tn̄ expelli voluit. vt nob viā penitentie pparet fm̄ Chryso. F. Quantum ad tertiū est sciendū ꝙ ad itrandū hoc desertum graues sumus nisi spūs nos expellat Que quidē expulsio habet fieri tribus mōis ¶ Uno modo p flagellū tribulatiōis. Mūdani enī homines q̄zdiu fuit eis oia pspera nō cogitant de penitentia. sed irruētibus aduersis tūc confugiunt ad deum. ps. Ad dn̄m cū tribularer clamaui 𝔷c. Et hoc mō sanctus paul⁹ pmus heremita ppi psecutiōes cōpulsus est fugere in heremuz vbi nutu diuino necessitatē in voluntatē vertēs factus est exemplar et speculuz vite heremitice. O q̄z felix necessitas que sic ad meliora cōpellit. Sic Jacob patriarcha psecutionem fratris sui esau fugiens in via meruit videre angelos ascēdētes ⁊ descēdētes in scala ⁊ dn̄m innixum scale ⁊ postea meruit lyam et rachel. Sic plerūqz q̄s p tribulationē cōpellit̄ ad penitētiā ⁊ cōseqt̄ sanctam vitā. tā actiuā q̄z cōtemplatiuā. Itez est exemplū in scō Joseph. q̄ ppter psecutionez fratrꝝ suoꝝ expulsus in egyptū fact⁹ ē dn̄s i tota terra egypti. ⁊ dict⁹ ē saluator mūdi. Itē exēpluz de scō petro et alijs discipulis q̄ ex tēpestate orta in mari tota nocte turbati fuerāt. sz veniēte ad eos dn̄o ambulante sup mare. nō solū cōsolati sed ex

hoc in fide et dilectione dei amplius solidati fuerūt. Ita vt petrus extra nauē exiens iret ad eū supra mare vt dicit̄ Mat. xiiij. Que vtiqz omnia bona nō eis euenissent si tribulatiōes preuēie nō fuissent. Sic igit̄ sepe nōnulli p tribulatiōes licet inuiti ad meliora cōpellunt̄ Tribulatio enī est quasi qddā flagellū dei quo cōpellimur seq̄ nutus dispensatiōis diuine. Vn̄ Aug. sup ps. xxvij. Intelligat hō deū eē medicū et tribulationem medicamentū ad salutē eē. nō penā ad dānationē si meditamento vreris. secaris. clamas nō audit medicus ad volūtatē sz audit ad sanitatē. .G. Alio mō hmōi expulsio fit per stimulū correptiōis. siue talis correptio immediate fit a deo preuelatiōe z sicut fuit in paulo aplo q̄n vta pstratus z dure a christo corept⁹ audiuit. Saule Saule quid me psequeris z̄c. Act. ix. Siue etiam fiat hmōi correptio mediantib⁹ instrumentis dei. puta platis z pdicatorib⁹ mundanis quoz correptionibus nutu dei sepe delinquentes ad pniam cōpellunt̄. Vn̄ eis dr̄ Luc. xiiij. Cōpelle intrare. vt ipleat̄ dom⁹ mea Et. ij. Thymo. .iiij. Predica verbū. insta oportune iportune. argue. obsecra increpa in omni patientia et doctrina. .H. Tertio modo hoc fit p instinct⁹ interioris inspiratiōis: qui plerūqz fiūt in nobis vehementes cōtra renisū ppr̄ie volūtatis. vt hō redeat a via sua mala. Cui⁹ aptū exemplū ē i balaam Nume. xxij. Cui⁹ vie restitit angel⁹ cum gladio. eo quidē inscio z reluctante. asina vō cognoscēte. Per angelum cū gladio intelligit̄ instinctus diuin⁹ z terribilis. quē plerūqz de⁹ inspirat homini vt resiliat a malo pposito. Sz plerūqz hō nō attendit nec aduertere curat ppter rebellionem ppr̄ie voluntatis. p asinā intelligit̄ corp⁹ nostz qd nō nūqz nutus diuine cōpulsionis pseme rōne obcecata. dū infirmitatibus pstringit̄. z viribus destituit̄. vt cōceptū iter puerse volūtatis nequeat hō explere. Et sic tandem velit nolit cōpellit̄ redire ad cor Cañ. vj. Reuertere reuertere sunamitis. Oēs isti mōi expulsionis nostre in desertū fiunt a spū vtiqz scō. vt sic de quolibz nostz penitente vaci dicat̄. Expulit eum spūs in desertū. .I. Sed qd faciet homo in hoc deserto attēdam⁹ z inspiciamus qd ibi fecerit christus qd est quartū hic videndum Ipe nāqz ieiunauit z cōtra diabolū dimicauit. Hec duo exprimunt̄ in euangelio Sz nō dubiū q̄n z aliis austeritatibus artissimā vitā duxerit. Sicut enī iohēs in deserto positus austerā vitam duxit vt suo exemplo hoīes ad austerā vitam puocaret. Dicit̄ enī Mat. iij. Qz ipe iohēs habebat vestimentū de pilis cameloz z zonā pelliceā circa lumbos suos. Esca aūt eius erāt locuste z mel siluestre Qd exponens Chryso. dicit. Erat mirabile in humano corpe tantā patientiā vidre qd et iudeos magis attrahebat. Quāto magis christus qui maiorē pfectionē docuit q̄z iohēs. cōstitut⁹ in heremo z formā pnie nobis pferēs putand⁹ est austerissimā vitā duxisse quamuis alias cū inter hoīes cōuersabat̄ se aliis in cibo z potu decenter cōformauerit̄ Iuxta illud Mat. xj. z Luc. vij. Venit filius hoīs mādicās z bibēs Intrās etiā ad mensam publicanoz. Et sic dñs exemplū dare voluit vtriusqz vite tā in societate hoīm q̄z in abstractiōe heremitica. Qualē aūtē vitā in deserto duxerit scriptū nō habet̄ nisi tantum de eius ieiunio z tēptatiōe. sub qb⁹ tñ cetera pnt̄ intelligi. Nam sub ieiunio cōprehendūt̄ oīa que ptinēt ad cōpressionē carnis z sensibiliū passionū. vt patet Esa. lviij. que ↄsistunt in abstinendo. Sz sub tēptatiōe innuunt̄ ea q̄ faciūt ad spūs roborationē q̄ sūt in faciendo. inter que pcipua est orō. Et hec duo scz orō z ieiuniū pcipue muniūt hominē aduersus temptatiōes demonum. Iuxta illud Mat. xvij. Mar. ix. Hoc gen⁹ demonioz in nullo exire pōt nisi in oratione z ieiunio. Igit̄ credibile est q christ⁹ in desto ieiunādo a cibo simul etiā abstinuerit ab omni commodo corporali. sicut est somnus z quies corpalis. Quēadmodū enī p virtutē sue diuinitatis illo tpe sustentabat̄ absqz omni cibo. sic eadē virtute sustentari potuit sine somno. Credibile est etiā q toto isto tpe vacauerit cōtinue orationi. q̄n nō actu cū diabolo dimicauit. Sic enī cā orōis sepe secessit exeundo in mōtē solus orare pnoctās ibidē i orōe vt dicit̄ Lu. vj. Quid putādū est in deserto vbi est locus oīmode aptus oratiōi. aliud deū egisse nisi cōtinue orasse. .K.

Quātū ad secūdū est sciēdū q sicut christus in deserto ieiunauit et orauit. sic z nos si recte eū sequi volum⁹ in desertū penitēne debem⁹ quātū fragilitas nostra sustinet ieiunare z sine intermissiōe orare. z tūc poterim⁹ cōtra diabolū triūphare. Ieiunare inqz debemus exemplo christi. nō tātū a cibo sed ab oībus qb⁹ fouet̄ caro nostra et sensibiles passiones. Nā sicut dicit Aug. sup iohē. Perfectū ieiuniū est nō solū a cibo sz ab oībus voluptatibus seculi abstinere. Unde Bern. sup Cañ. ser. xxxviij. dicit sic. Si sola gula peccauit sola ieiunet et sufficit. Si vō peccauerūt z cetera mēbra. cur nō ieiunēt et ipa. Ieiunet igit̄ oculus a curiosis aspectibus z oī petulātia vt bene humiliatus coerceat̄ in pnia q̄ male liber vagabat̄ in culpa. Ieiunet auris nequiter pruriens a fabulis et rumoribus z quecūqz ociosa

sūt et ad salutem minime ptinentia. Jeiunet lingua a detractiōe 7 murmuratiōe ab inutilibus parijs atq3 scurrilibus verbis. Interdū quoq3 ob grauitatē silentij ab ipis que videri poterāt necessaria. Jeiunet manus ab ociosis signis et opib⁹ oībus quecūq3 nō sūt impata. Sed multomagis aīa ipa ieiunet a vicijs 7 ppria volūtate sua. Etenī sine ieiunio hec cetera a dño reprobant̃ sicut scriptū est Esa. lviij. Qr in diebus ieiunij vestri inuenit̃ volūtas vestra. Et subdit. Nō solū aūt ab illicitis sed ab ipis q3 licitis oportet nos ieiunare. si ea nobis que pri⁹ cōmisim⁹ illicita volum⁹ cōdonari. Hec Berñ. .I. Sz qr pfectio ieiunij nō solū cōsistit in abstinendo sz etiā in bñfaciendo dicēte btō Greg. in pastorali ptractādo verbū istud Johel. ij. Sanctificate ieiuniū. Jeiuniū inqt sanctificare est adiunctis bonis alijs dignā deo abstinentiā ōñdere. Bona aūt adiūgenda ieiunio fm glo. ibidē sūt tria. scz voluntas. orō 7 opatio. De bona volūtate dicit Berñ. Qz ipa sola deo sufficit cum posse defuerit. Et cetera omīa nō psunt si ipa sola defuerit. De orōne dicit Berñ. vbi supra. Qr orō virtutez impetrat ieiunādi 7 ieiuniū meret̃ grām orādi. Jeiuniū orōnē roborat. Oratio sanctificat ieiuniū 7 repñsentat dño. Et he sūt due ale quib⁹ aīa volat ad celū. s. ieiuniū et orō vt dicit Chrys. sup Mat. Sunt etiā hec arma quibus diabol⁹ impugnat̃ Mar. ix. Sed vt orō possit eē continua includit opationē. Quia vt dicit Beda. Sicut ieiuniū generale est nō solū ab escis sed ab omnibus vicioꝝ passionibus abstinere sic 7 oratō generalis. nō solū in vbis ē quibus diuinaz clementiā inuocam⁹. verū etiā in omnib⁹ q̄ in obsequiū nostri cōditoris fidei deuotiōe gerimus teste aplō qui ait. j. Thess. v. Sine intermissiōe orate. Et hec tria fuerunt adiūcta ieiunio christi. Jpe eī bōa volūtate sua tā diuīa q3 rōnali pniaz deserti ī se suscepit vt p̄dictum est. Item ꝯtinue orōni incubuit vt patet ex p̄dictis. Item a bona opatiōe vacu⁹ nō extitit vtpote q̄ cū patre loq̄bat̃ in oratiōe. cū diabolo luctabat̃ in tēptatiōe 7 salutē nostrā opabat̃ in oī sua ibidē actione et passiōe. Quia vt dicit Aug⁹ in libro de vera religione. Tota vita christi in terris p hoīez quem gessit. disciplīa moꝝ fuit. Adiūgam⁹ igiī 7 nos nostro ieiunio eadē tria. Et tūc diabolū supare poterimus in eius v̄tute qui eū vicit 7 regnat ī secula seculorum amen.

¶ Subsermo primus. CL

Agebatur a spiritu

in desertū Lu. iiij. .A. Uiso de p mo deserto scz penitēne qđ cōuenit incipiētibus fm verba Marci quibus dictū est. Expulit euz spūs in desertū. Sequit̃ videre de scđo deserto. scz sanctimonie qđ cōuenit pficientibus fm verba luce quib⁹ dicit̃. Et agebat̃ a spū in desertuz. Circa qđ tria sūt videnda. Primū ē q̄re sāctimōia desertū dicat̃. Secūdū qualit̃ in isto desertuz veniat̃. Tertiū ē q̄le ī eo exercitiū reqrat̃. ¶ Quātū ad p̄mū sciendū qđ sicut dicit glo. ad Heb. xij. sup illo verbo aplī. Sequimini sanctimoniā sine q̄ nemo videbit deū. sanctimoniā. i. pfectiōez ī opēb⁹. qr sola fides nō sufficit. Jlla vero vita q̄ aliq̄s in fide christi peccatis abiectis pfectiōe boīs opibus insistit sanctimonia vocat̃. q̄lis est vita actiuoꝝ et pficiētū. De q̄bus dr̄ ī ps. Jbūt d virtute in virtutē. Et hec vita sanctimonialis desertum qđdā vocat̃. ex eo qđ talis hō ē extra cōmūez cōuersatiōnē ceteroꝝ hominū segregat⁹. Unde Aug. sup Leuit. omel. xj. ptractās illud Leui. xj. Sancti estote sicut et ego sanct⁹ sū. dicit sic. Si q̄s seipm deuouerit deo. Si q̄s se nullis negocijs secularib⁹ implicauerit vt illi placeat cui se pbauit. Si q̄s sepatus ē 7 segregat⁹ a reliquis hoībus carnalit̃ viuētib⁹ 7 mūdanis negocijs obligatis. nō q̄rēs ea q̄ sup terrā. sed q̄ in celis sūt. iste merito sc̄us appellat̃. Donec enī ī his pmixtus ē 7 in multitudine fluctuantiū volūtat̃. nec vacat soli deo segregat⁹ a vulgo nō pōt esse sanct⁹ Et infra Segregari āt dicim⁹ nō locis sz actib⁹. nō regionib⁹ sz ꝯuersatiōib⁹. Deniq3 et ipe sermo in greca lingua qđ dr̄ agyos q̄si extra terrā eē signat. Quicūq3 enī se cōsecrauerit deo merito extra terrā 7 extra mūdū videbit̃. Pōt eniz 7 ipe dicere. Sup trā ābulātes ꝯuersatiōnē ī cel' habem⁹. Hec Aug. Ecce q̄ūo vita sanctimonialis desertū qđdā ē. Qđ etiā ōñdit Chryso. ex eo qđ ē extra fines diaboli carnis et mūdi. Diaboli quidē qr nō est ibi iniusticia qua diabolus delectat̃. Carnis etiā 7 mūdi qr nō ē fm volūtatē carnis 7 mundi sicut dicit Chryso. Et habes supra in expositiōe euāgelij pma pte. De isto deserto dr̄ Lu. xv. Nōne dimittit nonagītanouē ī deserto Ubi p. xcix. oues intelligunt̃ iusti agētes vitam scīmōialē. q̄ dimittūt̃ in deserto scīmōie sue. Quis q̄̄t pdita. i. pctōr q̄rit̃ ad pniam. .B. Jtē ex alia ratiōe scīmonia dr̄ desertū. Scīmonia enī vl' scītas vt dicit Diony. ē ex pura vita ī vnitā cōsurgere vt videlic3 hō sit a multiplicitate ad vnitatē collect⁹. Qđ tūc fit qñ q̄s oīa bona opa sua q̄ mlta 7 varia sūt fm materiā recolligit 7 dirigit in deū sicut in finē. Et sic a pniōe opm ꝯsurgit in vnitionē affect⁹ ī deū. Ubi oē aliud a deo ab affectiōe excludit̃. qđ ē qđdā desertuz deliciosuz

De quo Esa. li. Cōsolabit᷑ ergo dn̄s syon ⁊ cōso labit oēs ruinas ei⁹. ponet desertū ei⁹ q̄si delicias ⁊ solitudines ei⁹ q̄si ortū dn̄i. gaudiū ⁊ leticia inuenie tur in ea. grāru actio ⁊ vox laudis. Nec mirū. Si eni ex quolibet particulari actu ꝟtutis inquātum pcedit ex habitu ꝟtutis moralis vel etiā intelle ctualis causat᷑ delectatio vt ptz ex .ij. ethycoꝝ. q̄n to magis continuo oīm opm bonoꝝ inq̄ntū ex charitate simul referunt᷑ i deū ē maxie deliciosa aīe. plus eni delectāt oīa q̄ȝ singula si possent sil᷑ sentiri oīa vt dicit Aug᷒. iiij. ꝯfes. Exēplū de mul tis carbonib⁹ viuis sil᷑ aggregatis q̄ feruere se faciunt mutuo ⁊ inflāmant᷑ ex alteruno vt dicit Aug᷒. ix. ꝯfes. ¶ C. Quātū ad secūdū sciēdū q̄ ad illud desertū bō nō cōpellit᷑ sicut ad p̄mū. desertū scȝ pnie ȝ volūtarie q̄s agit᷑ in ip̄m vt di cat cū ps. Volūtarie sacrificabo tibi. Volūtarie vt dicit Aug⁹. sacrificat. qui nō ex necessitate vl᷑ ppt̄ aliq̄d aliud. ȝ sol⁹ dei ⁊ ꝟtutis amore bōis opib⁹ deū laudat. Nec eni deo placēt coacta sa crificia. Vn̄ Lu. iiij. c. de dn̄o nostro dicit. q̄ age bat᷑ a spū in desertū. Agebat᷑ inq̄ā. q̄ tātū p̄ua lui in eo motio spūsscī q̄ plen⁹ erat vt ibidē scri bit lucas. Vel etiā volūtas rōnalis in oīoda cō formitate volūtatis diuine ita eū rapuit vt bō ille exterior mag᷒ ageretur q̄ȝ ageret. Sic bō q̄ in spiritu dei p̄uebitur ad istud desertum i opi b⁹ sāmonie pl⁹ agit᷑ q̄ȝ agat. De talib⁹ dicit apl̄s Ro. viij. Qui spū dei agunt᷑ hi filij dei sūt. Vbi dicit glo. Agunt᷑ q̄dē nō vt nihil agāt. ȝ q̄ȝ ipetu grē agunt᷑ vt tn̄ vt agant. Nec mirū. si sci viri i petu spūsscī cū etiā mali ipetu spūs maligni agi dicant᷑ dicēte eodē aplō. j. Coꝝ. xij. Scitis q̄ȝ gen tes cū essetis quō ad idola muta agebami. Se cūdū aliā lrām. ¶ D. Beistis q̄ sic aguntur ipetu spūs pōt exponi illō qd̄ de aīalib⁹ euange licis dr̄ Ezech. j. Vbi erat ipet⁹ spūs illuc gradie bant᷑ aīalia et rote. Et bene isti qui sic agunt᷑ filij dei eē dicunt᷑. Nā illi de p̄mo desto fili dei appel lati sūt᷑ Jlli eni acceperūt spūm seruitutis i timo re. Jsti aūt acceperunt spūm adoptiōis q̄ testio niū p̄hibet spūi nostro quoniā sum⁹ filij dei vt dicit idē apl̄s Ro. viij. Et bn̄ isti sūt filij dei vt di cit Orige. q̄ iā nihil timoris. i. ppt̄ metū pene ge rim⁹. ȝ ppter amorē patris cūcta p̄ficim⁹ Quā uis aūt isti agant᷑ volūtarie vt dictū est. plerūq̄ȝ tn̄ nesciūt vn̄ vel q̄ spūs eos ducat. iuxta illō Joh. iij. Spūs vbi vult spirat ⁊ vocē eius audis sed nescis vn̄ veniat aut q̄ vadat. Exēplū in bt̄o petro q̄ cū erect⁹ eēt de carcere. ducebat᷑ p ange lū nesciēs q̄ verȝ ē q̄ fieret p angelū Act. xij. Vn̄ etiā ip̄e paul⁹ act⁹ ⁊ rapt⁹ a spū scō dixit Ro. viij Quid orem⁹ sīc̄ q̄ oportȝ nescimus. ȝ ip̄e spūs p nob̄ īterpellat gemitib⁹ ienarrabilib⁹. Sup q̄ ꝟbo dicit Orige. Magnū nescio q̄d paul⁹ i ge mitib⁹ sentit. Possum⁹ aūt in istis gemitibus multū fiducie ⁊ libertatis in cōspectu dei intelli gere q̄ orō q̄ cū dolore ⁊ gemitu offert᷑ deo. acci pit fiduciā a spū scō ascēdēdi in deū. Jp̄e etiā spi ritus sc̄us offert gemitus q̄b⁹ noster spūs docea tur ingemiscere vt repp̄iciet sibi deū Hec Orig. Vn̄ Aug⁹. viij. ꝯfes. Sciēs q̄ nos nec scim⁹ q̄d orem⁹ vel agam⁹ nec valem⁹ q̄d debemus agi. petit a deo sic. d. Age dn̄e ⁊ fac. excita ⁊ renoua nos accēde et rape. flagra et dulcesce. iā amem⁹ ⁊ curram⁹. ¶ E. Quātū ad tertiū videamus q̄d christ⁹ in desto gesserit. Et quidē quātum ex euāgelio habet᷑ ip̄e ieiunauit diabolū p̄uocauit ⁊ ip̄m tēptatorē supauit. Sic et nos in isto deser to scimonie positi d̄bem⁹ p̄mo ieiunare ieiunio scȝ sobrietatis et abstinentie. Nā in p̄mo desto ieiunauim⁹ ieiunio meroris ⁊ pnie q̄d ē satisfa ctiuū p pctīs. q̄le fuit ieiuniū niniuitarū. Jstō āt ieiuniū p̄ficientiū ē p̄fectiuū ȝ ad ꝟtutes q̄le fuit ieiuniū danielis et socioꝝ ei⁹. De q̄ habet Dan. j. Vn̄ de eis subdit᷑ ibidē. Pueris autē his dedit deus sciām ⁊ disciplinā. Sciāȝ q̄dē ad ꝟtutes i̅ tellectuales. disciplinā ad ꝟtutes morales ⁊ the ologicas. Nā sic dicit Bern̄. Jeiuniū nō solum obtinet veniā ȝ ⁊ meret᷑ grāȝ. nō soluȝ delet pctā p̄terita q̄ cōmisim⁹ ȝ etiā repellit futura q̄ cōmittere poteram⁹. Tali mō ieiunauerunt sci prēs in he remo. De q̄b⁹ in vitis patꝝ ⁊ i collatiōib⁹ patꝝ multa sūt ad ppositū. ¶ F. Debem⁹ scd̄o dia bolū p̄uocare sicut christ⁹ ip̄m p̄uocauit p̄cedē do ꝯtra eū in locū desertū solitariū et aspeꝝ et ie iunādo ibidē et alia bona faciēdo. Sic et nos p̄ uocem⁹ eū p bona opa nrā. Per nihil eni intā tū p̄uocat q̄ȝ p opa virtuosa. q̄ ip̄e a tota specie odit ex p̄uersitate sue volūtatis. Cui⁹ rō ē q̄ vir tutes exercent᷑ p cōuersionē ad deū a q̄ ip̄e auer sus. q̄re act⁹ ꝟtutis a tota specie ei cōtrariat᷑. Et inde ē q̄ ip̄e maxie cruciat᷑ d̄ opib⁹ nr̄is ꝟtuosis Jn quolibet eni actu virtutis diabol⁹ colaphi zat᷑. ⁊ quāto pl⁹ pcussus fuerit tāto magis refri gescit ⁊ deficit vt dicit Chryso. sup Mat. Vnde cū demones viderēt christū ꝟtutes opantē. cla mauerūt de obsessis corpibus. Quid tibi ⁊ nob̄ iesu fili dei. venisti huc ante tēpus torquere nos Mat. viij. vbi dicit Chry. q̄ flagellabant᷑ inuisi biliter intolerabilia patiētes ex christi p̄ntia ⁊ su is opibus. iō clamabāt. Qr̄ vt etiā dic᷑ Hiero. p̄ sentia saluatoris tormenta sūt demoniū. Qui er go sci viri christū habēt in pectore suo. cui⁹ etiaȝ opa q̄ntū ip̄e dederit satagūt imitari. debēt eo fort⁹ virtuosis actib⁹ insistere vt sic sp mag᷒ ac

magꝰ diabolū torq̄ant ꝛ flagellēt. G Debe
mꝰ etiā tertio diabolū in cōgressu tēptationū
suaꝝ viriliter supare. Qꝛ enī ipe cū ꝓ bona opa no
stra vt dictū ē fuerit ꝓuocatꝰ vt dicit petrꝰ Ra
uēneñ. laqueos tēdit. lapsꝰ parat. foueas fodit.
ruinas apit. stimulat corpa. pūgit aīas. cogita
tiones suggerit. immittit iras. dat v̄tutes odio. vi
cia addit amori. errores serit. discordiā nutrit.
pacē turbat. affectus dissipat. Et breuit̄ oīa arm̄
sue machinamēta ille mille artifex intētat. vt de
nobis eū colaphizātibus se vindicet. ꝛ vt ď emi
nētia v̄tutū ad ima viciorꝫ nos p̄cipitet. Quod
apparet ex tēptatiōibꝰ christi. Cū enī in p̄ma tē
ptatiōe diabolꝰ victꝰ fuisset plꝰ sciens nitebat̄
christū p̄cipitare de pinna. ꝛ fecisset si a deo p̄mis
sus fuisset. Vñ Chryso. sup illud v̄bū. Mitte te
deorsū. dicit. Nō impulit nō tetigit sꝫ tātū dixit.
Mitte te deorsū. vt itelligamꝰ q̄ q̄ obedit diabo
lo ipe se dpoīt. Diabolꝰ eī suggerere pōt. cogere
aūt nō pōt. Sic etiā quonēs a nobis vincit̄ acri
us seuiēs nos a v̄tutū culmine p̄cipitare nitit̄. sꝫ
nō poterit nisi nos ipos deiciamꝰ. Oportꝫ ergo
ꝓficientes vigilanter ꝛ fortiter diabolo resistere
H Sꝫ sciēdū q̄ ꝓficiētes alit̄ reluctāt̄ diabolo
ꝛ aliter incipiētes. Illis enī sꝫ incipientibꝰ suffi
cit ita resistere q̄ nō trahant̄ ad cōsensū. Vñ do
minꝰ ad iudeā ꝑ quā incipiētes intelligi. p̄nt di
xit ꝑ hieremiā Hiere. iiij. Quousqꝫ morabūtur
in te cogitatiōes noxie. Qd̄ v̄bū ptractās Gre.
xxvij. moral. dicit sic. Neqꝫ enī rep̄hendit cur ve
niūt sed cur morent̄. In bonis enī cordibꝰ cogi
gitatiōes illicite veniūt. sꝫ m̄ morari ꝓhibent̄. q̄a
recti quiqꝫ nec apertā eā domū cōsciē ꝓbeāt ab
ipo cordis lumine hostē fugāt q̄ ꝛ si q̄n repētinis
suggestionibꝰ vsqꝫ ad p̄mū vestibulū surrepit.
ad cōsensus m̄ ianuā nō ptingit. Et hoc suffiat
incipiētibꝰ. Sꝫ ꝓficiētes vltra h debēt hostē eo
fortius ꝑ v̄tutū exercitiū ipugnare exēplo chri
sti q̄ nō solū tentatiōi nō ꝯsensit in q̄ tpū incipi
entiū designauit. sꝫ etiā ipm hostē in q̄libꝫ tēpta
tione v̄bis sacre scripture flagellauit. Nec dubiū
q̄n ipe in singulis allegatiōibus sensū illius scri
pture scā meditatiōe i mēte ruminauit. videlicꝫ
q̄n dicebat verba illa. Nō in solo pane ꝛc. Credi
bile ē q̄ ipe tūc de efficacia verbi dei dulcit̄ medi
tatus fuerit. Itē allegādo illud. Nō tēptabis do
minū deū tuū. Q ipe tūc de dño deo patre suo
ꝛ de honore eius paterno amorose meditando
mētē suā exercitauerit. Itē allegādo illā scriptu
rā. Dñm deū tuū adorabis ꝛc. Q ipe tūc de pie
adorādo et ei seruiēdo alta cōtēplatiōe aliqua i
mēte reuoluit. Hec ꝛ his silia minarū v̄tutū ex
ercitia credibile ē ipm in allegando scripturas
habuisse. Nec mirū cū oīs sensus scripture sibi
apti fuerint. Ipe enī est ille leo de tribu iuda qui
solus fuit dignꝰ apire librū mysterioꝝ sacre scri
pture Apoc. v. Eius ergo exēplo debēt ꝓficiētes
q̄n impugnant̄ ab hoste nō solū ei nō cōsentire
vt p̄mi. sed ꝛ v̄ba sacre scripture tam vocalit̄ q̄
mentaliter q̄ etiā actualiter ei opponere. Et si n̄
assit materia v̄tutis exercende exteriꝰ. exerceāt
se virtuosis meditatiōibus interius q̄ fugabūt
demonem. Quāuis enī diabolus internas aie
cogitatiōes nō videat. motu tn̄ corpis ꝛ affectō
nū indicijs eas colligit sm̄ Aug. Et sic etiā men
talibꝰ v̄tutibꝰ ipm supamꝰ sicut ꝛ mētalibꝰ vi
cijs ab eo laqueamur. Quotiēs aūt q̄ nos dia
bolū supamꝰ totiēs vt dicit Bern. cum flagella
mus. angelos glorificamus. deū honoramꝰ. q̄
incitat vt pugnemꝰ. adiuuat vt vincamꝰ. cōso
lidat ne deficiamꝰ. Qd̄ nobis ꝓstare ꝛc.

Subsermo secundus. CLI

Dūctus est iesus in desertū. ꝛc. Premisso de dupli
ci deserto scꝫ p̄nie qd̄ ꝯuenit incipiē
tibꝰ sm̄ verba Marci. ꝛ scīmonie qd̄ ꝯuenit ꝓfi
ciētibus sm̄ v̄ba Luce. Restat nūc de tertio de
serto scꝫ solitudinis intīne qd̄ ꝯuenit ꝑfectis ꝛ cō
tēplatiuis sm̄ v̄ba mat. q̄bꝰ dr̄. Ductus ē iesus
in desertū a spū. Circa qd̄ tria videda occurrūt
Primo qd̄ sit istud desertū. Secūdo q̄liter aīa
in istud desertū veniat. Tertio q̄liter in eo se ha
bere debeat. Quātū ad p̄mū sciendū q̄ deser
tū vocat̄ hic intimū mentis. a qua deserta sunt
vel ipa deseruit oīa ad ꝑegrinatiōeꝫ huiꝰ vite ꝑ
tinētia siue sint extra aīam sicut oīa q̄ mūdꝰ ha
bet. siue sint in aīa sicut oīa creata signa ꝛ q̄d q̄d
trāscēdo fit vbi mens in seipam recollecta. tota
soli deo habꝫ intēdere. De quo deserto exponit
Augꝰ. illud qd̄ scribit de moyse Exo. iij. Cūqꝫ
minasset gregē ad interiora deserti apparuit ei do
minꝰ in rubo ardente. Vbi ꝑ gregē intelligitur
collectio oīm virtū aie que tūc minant̄ ad interi
ora deserti q̄n ab oibꝰ formis exterioribꝰ ac etiā
a speciebus imaginabiliū ꝛ intelligibiliū ad mē
tis intima reuocant̄. ꝛ ibi circa solū deū trinum
ꝛ vnū vniformi fixione intelligētie v̄sant̄. Vnde
mox moyses pꝰ verba ꝓlibata dicebat. Vadā ꝛ
videbo visionē hāc magnā. In istud desertū in
trare cupiebat beatꝰ Augꝰ. cū dixit in libro ď cō
tēplatiōe dñi nostri iesu christi. O dulcedo amo
ris ꝛ amor dulcedinis. tu es vita mea qua viuo
taceāt queso tumulꝰ carnaliū. cōticescāt fātasi
e terraꝝ et aquaꝝ. aeris et poli. taceant somnia
ꝛ imaginarie reuelatiōes. oīs lingua. oē signuꝫ.

⁊ q̄dq̄ trāseundo fit. sileat sibi ⁊ ipsa aīa ⁊ transe
at se nō cogitādo se. sed te deus meꝰ. Hoc deside
no potiꝰ fuit vīe Aug. qñ cū matre sua stabat
ad fenestrā vbi colloq̄bant̄ valde dulcit̄ de vita
eterna scōꝝ et inhiabāt ore cordis in supna fluē
ta fontis vite. vt ipse dicit. ix. li. ꝯfeß. c. x. vbi ponit
eadē vba pmissa. Sileat inq̄t tumultꝰ carnis
sileāt fātasie ꝛc. Et subdit. Sic nūc extēdimꝰ nos
⁊ rapida cogitatōe attigimꝰ eternā sapiāꝫ sup oīa
manētē. B Quātū ad secūdū sciēdū q̄ ad
ad h̄ desertū aīa nō expellit̄ īuita. nec agit̄ nescia
sꝫ ducit̄ libera ⁊ scia. Unde de christo put dabat
formā pfectis ⁊ ꝯtēplatiuis dic̄ Mat. q̄ ductus
est in desertū a spū. A spū inq̄ꝫ scō q̄ vniq̄ꝫ ē spūs li
bertatis. Qꝛ vbi spūs dn̄i ibi libertas. j. Coꝛ. iij.
Est etiā spūs scie. quia vnctio eiꝰ docet nos de
oībꝰ. Hoc itaq̄ꝫ spū viri pfecti ⁊ ꝯtēplatiui du-
cunt̄ in hoc desertū cū pfecta libertate volūtatis
⁊ reuelata facie intellectꝰ. Istis q̄si a spū ducti-
tur loq̄t aplūs ad Gal. v. Si spū ducimini non
estis sub lege. i. sensuū ⁊ viriū aīe naturaliū. imo
tales sūt longe supra talē legē. p quanto trāscen
dūt oēm cognitōeꝫ que sensibꝰ corporeis ⁊ spe-
ciebꝰ creatis possibilis ē haberi vt dictum ē per
Aug. Talis fuit ille scūs dauid cū dicebat in ps.
Ecce elongaui fugiēs ⁊ māsi in solitudine. Qd̄
vbū ptractās Bern. sup Cañ. ser. liij. Nō fuit in
quit ꝯtentꝰ exire nisi ⁊ longe se faceret vt posset
q̄escere. Trāsilisti carnis oblectamēta vt minime
iā obedias ꝯcupiscētijs eiꝰ. nec tenearis illece-
bris. pfecisti sepasti te. sꝫ nō dū elōgasti. nisi etiā
fantasmata et trem ētia vndiq̄ꝫ fātasmata corporeaꝝ
similitudinū mētis puritate pterire valeas. Hec ille.
H mōi itaq̄ꝫ ductio spūs in desertū nō ē violē
ta nec penosa aīe sꝫ ē potius affectata ⁊ sūme si-
bi deliciosa. C De tali ductiōe dr̄ hester. ij.
Ducta est hester ad cubiculū assueri regis. ⁊ ada
mauit eā rex plusq̄ꝫ oēs mulieres. Per hester i-
telligit̄ fidelis aīa. p cubiculū intelligit̄ intimū
mētis qd̄ ē desertū de q̄ loq̄mur. Ad hoc aūt cu
biculū siue desertū si aīa itrare debeat. oportꝫ eā
duci p tricliniū feminaꝝ. i. tres ordines siue gra
dus ꝯtēplatiōis. q̄ etiā intelligūt̄ p tres dietas
qbus puenit̄ in desertū vt dicat cū moyse illud
Exo. iij. Ibimꝰ viā triū dieꝝ in solitudinē. Dies
q̄dā illūinatiōeꝫ signat. Prima dieta est retra
ctio oīm sensuū a formis exteriorībꝰ pñtibus ad
interiora. i. collectio eorundē. Secūda est tran-
situs oīm imaginabiliū ppē ꝯditiones materia
les aīam detinentes ad vlteriora pperantem. vt
sūt pondus. figura. situs. ordo. ⁊ alie ꝯditiones
materiales. Tertia est trāsitus omniū intelligi-
biliū ppter fantasmata impedientia ⁊ retardan
tia aīam ad vlteriora pperantē. Quibꝰ dietis p
a gratis aīa ductu spūs puenit ad intimū deser-
tū vbi sacrificat dn̄o holocaustū totū incensū in
vniformi fixione intelligentie. oīo denudate ab
oībꝰ spēbus creatis. in pmo vero ⁊ sūmo bono
quod est deus trinus ⁊ vnꝰ. De istaꝝ triū dieꝝ
trāsitu loquit̄ Aug. sic dicēs. Cōtemplatoꝛeꝫ ve
rū te iudico si sesꝰ ab exterioribꝰ reuocas. si ima-
ginabilia felici motu ptrāseas. si rōnabilia vel i-
telligibilia celeri motu penetras. Si in pmo vo
⁊ summo bono intelligentiā tuaꝫ totam figas.
sugens vñ teneritudinē tuā nutrias bibas vñ
gaudeas haurias vt nunq̄ꝫ deficias. Hec ille.
De hoc etiam acceptabili sacrificio pꝰ trāsitum
pmissarū dietarū in interne mentis solitudine
offerēdo dicit Aug. ix. ꝯfeß. pꝰ vba supius addu
cta. Si ꝯtinueť inq̄t hoc. i. momētū intelligētie
⁊ subtrahant̄ alie visiones longe imparis gene
ris ⁊ hec vna rapiat et absorbeat ⁊ recōdat in in
teriora gaudia spectatorē suum. vt talis sit sem-
piterna vita. q̄le fuit h̄ momētū intelligentie cui
suspirauimꝰ. Nōne hoc est. Intra in gaudium
dn̄i tui. B Quātū ad tertiū est sciendum
q̄ aīa ad istud desertū ducta debet ab oībꝰ vaca
re. offendicula cauere. ⁊ in celestibus conuersa-
ri. Et hec tria innuunt̄ in tribus gestis que ī pñ-
ti euangelio de christo explicātur. Debet in-
quā pmo talis aīa ab oībus vacare. ab omnibꝰ
inquā rebus ⁊ speciebus creatis. Et hec vacatō
innuit̄ p ieiuniū christi quo ieiunauit ab omni
cibo. Et istud ieiunium aīe ē ieiuniū gaudij et
exultatiōis interne. qñ ex gustu diuine dulcedi-
nis ei desipit oīs creatura. sicut dicit Aug. i pso-
na illius scīssime ieiunātis aīe scꝫ marie magda
lene. Onerosi sūt mihi oēs ꝯsolatores. ego q̄ro
creatorē et grauis est mihi oīs creatura ad vidē
dū. In hoc deniq̄ꝫ ieiunio obliuiscit̄ homo cibi
corporalis ⁊ oīm terrenoꝝ. Sicut in collatiōi-
bus patꝝ legit̄ de quibusdā antiq̄s patribus. q̄
nō nunq̄ꝫ obliuiscebant̄ sumere cibū pluribus
diebꝰ. ⁊ interim sustentabant̄ dulcedine diuine
ꝯtēplatiōis. Queadmodū et moyses ī mōte ie
iunans sustentabat̄ colloq̄o diuino Exo. xxxiiij.
Sic etiā paulus ꝑ triduū sui raptus nō mādu
cauit neq̄ꝫ bibit Act. ix. C Debet secundo
offendicula cauere. Sunt aūt tria que solent tali
aīe offendiculū prebere. videlicet rigoris nimia
districtio. vane glorie subreptio. fastigij reuela-
tionū inordinata appetitio. Que tria in scriptura
triplicis tēptatiōis christi innuunt̄. Nā pma
christi temptatio fuit de lapidibus. Secūda de
pinna templi. Tertia de monte excelso. Per
lapides intelligitur duricia nimie districtionis

ultra valitudinē nature. p quā sepe viri pfecti offendiculū incurrūt. Quia vt dicit in coll. patrū Perniciosi⁹ abstinētia immoderata q̄z saturitas remissa supplātat. Et sepe quos diabol⁹ per gulam decipe nō potuit. p immoderata ieiunia pstrauit. Et idē de immoderatis vigilijs et alijs castigatiōib⁹ Sz isti lapides tūc conuertunt in panes qñ de nimia duricia trāsit ad nimiā molliciē. Cū videlicet hō cō descēdere volens necessitati incidit in voluptatem que se adiūgit necessitati tanq̄z pedissequa. Et plerūq̄z pire conat vt dicit Aug⁹ .x. cōfes. Unde q2 hostis videbat christum p districtiōem ieiunij nō deficere. tēptauit eū ad aliud extremū deflectere. petens lapides cōuerti in panes. Sz mediocritatis discretio tenenda est. vt nec corp⁹ ieiunij nimia fatigatione oficiat. nec mēs saturitate grauet vt dicit i coll. patrū. F Sed dices cū hō existēs in statu pfectionis de qua hic loquimur. debeat esse abstractus a sensib⁹ ⁊ oīb⁹ reb⁹ creatis vt dictū ē. Quō potest talis aīa se occupare circa curā corporis. Ad h dicēdū q illa abstractio solū hz existere in actuali cōtemplatiōe ⁊ raptu q̄ non diu durat. Unū Aug⁹. eā vocat momentū intelligētie vt patuit in pmissis. Et stante illa abstractiōe nullatenus posset hō circa necessitatē corporis occupari. Sz cū reddita fuerit sensib⁹ aīa. tunc debet excessiue districtiōis frena laxare. sz exigētiā necessitatis. Si tñ ex spēali priuilegio aliqb⁹ iterdum datū sit tali abstractioni diuti⁹ immorari hoc ad ↄsequētiā nō ē trahēdū. Et istos p tunc miraculose sustentat ille qui verbo cuncta creauit ⁊ pauit. Exemplū de scō paulo pmo heremita cui diuinitus puidebat de esca celica p coruū ne qñ p curā cibi distraheret a sua abstractione

G Per pinnā vo tēpli intelligit vana glia vel supbia spūalis que plerū subrepit illis q ad tam sublimē pfectionē attollunt. Qd etiā experiebat in se ille sublimissim⁹ paul⁹ aplus. Ne in q̄t magnitudo reuelationū extollat me datus ē mihi stimul⁹. Cōtēplatiui ergo solerter cauere debēt. ne p offendiculū vane glorie. pcipitēt se d alto cōtēplatiōis. Sic legit in vitis patrū d quodā monacho. q tanto pfectiōis fuit vt etiā cibo celico q̄tidie in deserto pasceret. q2 q gloriabat d meritis suis celestē cibū pdidit ⁊ de alto cōtemplatiōis ruens in imo pinne saluari cōtēt⁹ fuit.

H Per montē aūt excelsū in q̄ pspectabāt oīa regna mūdi ⁊ gloria eoꝝ. intelligit fastigiū reuelationū. que plerūq̄z a talibus pfectis inordinate appetunt q̄ plus appetētib⁹ sape q̄z oportet. Et isti similiter offendiculum incurrunt. iuxta illud Prouerb. xxv. Sicut qui mel comedit multū et non est ei bonum. sic qui pscrutator ē maiestatis opprimet a gloria. vt dicit glo. Euenit sepe vt qui maiora pditi sciētia fulgebant ad vltimum plus volentes sape q̄z humane fragilitati concessum est. in insipientie foueam deciderūt. Dulcedo enim mellis si plus q̄z debet sumat. vñ delectat comedēs necat. Dulcis quoq̄z ē inquisitio maiestatis. sed qui vltra modū inquirit ab eius gloria opprimit. quia vt mel immoderate sumptū pscrutantis sensum dum rapitur rūpit. Hec ibi. I Debet tertio in celestibus cōuersari. Et hoc innuit in eo q dicit in euangelio. q angeli accesserunt ⁊ ministrauerūt christo Sic etiam impio christi angeli qui omnes sūt administratorij spūs in ministeriū missi ppter eos qui hereditatem capient eterne salutis vt dicit Heb. j. ministrant istis viris sanctis ad istud desertum ductis. qui sicut filij dei hereditatem vtiq̄z capient salutis eterne. Istis enī ministrāt angeli. ⁊ si nō semp visibiliter. interdum tamen Sicut legit de illa ↄtemplatrice sanctissima scz Maria magdalena veraciter in hoc deserto cōstituta. q omni die septies eleuabat ministerio angelorū ad concentum angelicum. Ita et isti et si non ita visibiliter. inuisibiliter tñ semp funguntur cōuersatione angelica. vt possint dicere cū aplo illud Phil. iij. Nrā ↄuersatiō in celꝭ ē. Et hñ in celis ē. Q2 sicut dicit glo. ibidē. licet corpore in terra sint mente tamen ab oībus terrenis abstracti viuēdo et intelligendo sunt similes angelis cum qbus cōuersant. Unde angeli cernētes tam sublimem pfectiōz talis anime ex ām iratione prorūpunt in hanc questionem Cañ. iij Que est ista que ascēdit p desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris. Que est inquam aīa tante pfectionis que ascendit ascēsu contemplationis p desertum omnimode vacatiōis sicut virgula fumi altitudine celice conuersatiōis. Fumus sicut dicit glo. in igne natus in alta conscendens paulatim humanis subtrahit se aspectibus. Sic in hoc deserto anima igne sancti spūs in amorem dei accensa. ascēdere nō desinit donec a terrenis abstracta ad inuisibilia celi ⁊ conuersationem angelicā rapiat. Sic ista virgula fumi nascitur ex aromatib⁹ mirre carnalis mortificationis. et thuris mentalis deuotionis. et vniuersi generis pigmentarij virtutum totalis consumationis. In quod desertū ducere dignetur nos iesus christus. Qui viuit ⁊ regnat ⁊c.

Expositio euāgelij secunde dominice in quadragesima.

CLII

Assumpsit iesus petrū et iacobū et iohānē fratrē eius. et duxit illos in montē excelsum seorsum. A Sancta mater ecclesia nūc recolit tps in quo in opibus penitē tie et rigoris potissime se debet exercere milicia christiana. Et qr labor penitētie tūc delectabiliē sustinet. qñ in aliqua suauitate diuine cōsolatō nis respiramus. eo q vita corpis nō pōt esse expers delectatiōis sic aīa non pōt eē expers amo ris. Idcirco ne fideles desperatione. aut pusillā minitate frangant vel tedio. in pñti euāgelio cō solant et roborant p spem future glorie. qua corpus nostrū quod nūc ieiunij et aliis opib' peni tētie atterit et tēptatiōibus affligit glorificabit i futuro. Quā gloriā saluator noster in suo corpe assūpsit et electis discipulis suis demōstrauit. cū corā eis trāsfigurabat in monte. Un̄ sicut in pce denti euāgelio ducebamur in desertū afflictōis cū christo. ita in pñti euangelio ducimur cū eo in desertū cōsolatōis. Quod desertū a pte intelligit p montē istū excelsum seorsum a turbe strepitu elongatū. Et habet hoc euāgelium tres ptes. In quaꝝ pma pmittit electoꝝ discipuloꝝ assūptio. In scda describit christi trāsfiguratio. Ibi Et transfiguratus ē ante eos. In tertia ponit eorū dē discipulorum timorosa pstratio. Ibi Et audiētes discipuli. In prima pte ponūt tria. Primo ponit discipuloꝝ assūptio cum dicitur Assūpsit iesus petrū ꝛc. Ubi tria signant aduertēda innuunt. Primū est de tpe. Secundū de psonis. Tertiū de loco. De tēpore scribit Mat. pmittēs añ initiū pñtis euangelij Et p' dies inq̄t sex assūpsit iesus petrū ꝛc. Isti sex dies fluxerāt a die qua iesus loquēs discipulis de passiōe et morte sua subiecerat. Sūt quidā de hic stantibus qui nō gustabūt mortē donec videant filiū hoīs in regno suo. i. in forma gloriosa i qua futur' erat pacto mysterio passiōis. Et vt hanc pmissionem adipleret. factū est qd in presenti euāgelio legit. Sed videt cōtra. Quia lucas ponit dies octo. dicit eni sic. Factū est post hec verba fere dies octo. Sed sm Hiero. et glo. Mat. tātū sex dies medios nūerat. Lucas etiā duos extremos scz pmū quo pmissio facta est et vltimū quo pmissio cōpleta est cōnumerat. Et cōuenit mysterio sm glo. Nā sicut christ' post sextā sabbati qua crucē ascēdit et post septimam sabbati qua i sepulcro quieuit octaua die resurrexit. Sic et nos p' sex mundi etates qb' p dño patimur et laboram'. et p' septimā q̄ est aīarū que interim in alia vita gerit octaua etate resurgemus. B Moraliter aūt i sex dieb' intelligi dant sex gradus qb' ptingim' ad videndū dñi trāsfiguratiōē p cōtemplatiōis excessū. q gradus sibi succedunt sicut dies succedit diei. Quos exprimit Richard' de cōtēplatiōe libro. i. c. vj. Sex inq̄t sunt cōtēplatiōis genera. Primū est in imaginatione et sm solā imaginationem. Secūdū in imaginatiōe sm rōnē. Tertiū est in rōne sm imaginationē. Quartū est in rōne sm rōnē. Quītū est supra rōnē sed nō pter rōnē. Sextū supra rōnē et videt esse pter rōnē. Duo itaqz sūt in imaginatiōe. duo in rōne. duo in intelligētia. Prima duo sūt circa corpalia. Secūda circa spūalia. Tertia duo circa sempiternalia et incōphensibilia. Hec aūt sex genera p sex dies accepta intelligunt p sex grad' qb' ascēdebatur ad thronū salomonis. iij. Reg. x. Et hic numer' pfectioni cōuenit cū sit pm' numer' pfectoꝝ. C Secūdū lucā aūt numerant fere octo dies q sic accipi pñt sm Aug. in libro de quātitate aīe in fine. Ascēdētib' inq̄t sursū. Prim' grad' dr eē aīa vel aīatio. Secūd' sēs'. Terti' ars. Quartus vt'. Quint' trāqllitas. Sext' ingressio. Septim' cōtēplatio. post nō restat nisi btā visio. et sic sūt fere octo dies. Et vt dicit. Prim' ē de corpore. Secūd' p corp'. Terti' circa corp'. Quartus ad seipm. Quint' in seipm. Sext' ad deū. Septim' apud deū. Ex his septē dieb' pueniē vsqz ad diē octauā glorie sempiterne. D De psonis vō assūptis dic euāgelista q̄ Assumpsit petrū et iacobū et iohānē frēm ei'. Circa qd duplex incidit dubitatio. Prima ē q̄s fuerit iste iacob'. Et q̄dē pma facie ex serie littere videt. q fuerit iacob' maior filius zebedei qui fuit frater iohīs. Et sic ego sentirem si nō magni sci doctores oppositū dicerēt. Nā Au. sup eplā ad gal. scribit. et recitat magister i hist. fuisse hūc iacobū epm q pm' hierosolymitane ecclie eps ab aplīs ē ordinat'. Cui et Amb. videt ꝯsētire sup lu. dicēs hūc eē iacobū q pm' sacerdotale soliū ascēdit. Que etiā vba Amb. ponit h glo. sup luc. Sz iste iacob' q fuit eps hierosolymitan'. et q p mo ī pōtificalib' celebrauit. fuit iacob' minor filius alphei. q dict' ē frat dñi. Et tūc dicere potim' etiā iacobū minorē fuisse frēz iohīs fz morē iudeoꝝ. q natos ex frib' vl sororib' frēs appellāt. Un̄ qr ābo iacobi fuerūt filij duaꝝ sororꝝ. iō ābo dici poterāt frēs iohīs. Primū tñ dicerū q vz fuerit iacob' zebedei cōit tenet. ppē lrāz mat. qr mag' ppē vocāt frēs gmāi q̄z ꝯsobrini. ad aug. et amb. rndet Uno mō q ipi p tūc q̄ñ h scpserūt. n respexerūt nisi euāgeliū lu. vbi non ē expssū quis iacobus fuerit. Uel si etiam in Mattheo respexerunt

fecere mēdosū codicē habuerūt. Sz h̄ dicere d' tā
tis doctorib' ē nimis absonū. Nā si vn' habuis
set codicē mēdosū saltē alī habuissēt veracē. Et
īō alio mō illud qd̄ dicit de ēpatu vel solio sacer
dotali expōit de martirio vel solio regni celestis
Et talis pmus īter aplōs fuit Jacob' de q̄ Act.
xij. dr̄. Occidit herodes iacobū fratrē iohis gla
dio. Sz h̄ expositio nimis ē extorta. ¶ Secū
da dubitatio ē quare hos tres assūpsit poti' q̄z
alios. Ad h̄ assignaī mltiplex rō. Prima ē ppt
eoz singularē dignitatē. Sciuit eni vt dicit Chry.
meritoz cognitor hos pfectiores fuisse ceteris. ac
p h̄ familiari' eos diligebat. Vn̄ etiā in suscita
tiōe filie archisynagogi Mar. v. Nō admisit q̄z
q̄z secū introire nisi hos tres. Silr̄ ī passione q̄n
orauit assūpsit solos istos tres scz petz cū duob'
filijs zebedei vt dr̄ Mat. xxvi. Alta eni mysteria
n̄ sūt oib' īmediate exponēda. sz p maiores suo
tpe ad alios debēt deuenire. Et iō assūpsit hos
tres tāq̄z potiores. Petr' eni excellēs fuit ī dile
ctione quā habuit ad christū. Et itez in ptāte si
bi cōmissa. Johes vō in pūilegio amoris quo a
christo diligebat ppt suā vginitatē. Et itez ppt
p̄pagatiuā euāgelice doctrine. Jacob' āt p̄pagatiua martirij q̄ntū ad iacobū maiorē vel p̄pagatiua pōtificalis honoris quātū ad iacobū mi
norē. Scd̄a ē s̄m Bedā ad signādā fidē trinitatis
p quā videbim' gl'iaz dei. Tertia ē s̄m hylariū
tres assūpsit ad signādū q̄ d' triū origine. s. Sem
Cham ⁊ Japhet futura electio oñdit. Sz in his
duab' rōnib' vl'a nimis non oñdit q̄re potius hi
tres q̄z alij tres. Quarta ē s̄m glo. ad cōmēdatiō
nē oīm statuū ecclesie. Nā p petrū signāt͡ꝫ cōiugati vel etiā plati p iacobū penitētes vel actiuales.
p iohēz vgines ⁊ theorici. Quinta etiā ē s̄m glo.
ad signādū illos q̄ habēt fidē spem ⁊ charitatē.
Sexta ē s̄m Amb. Jō petz assūpsit q' claues re
gni celoz ei tradiderat. Johēz vō q' mrē̄ in cru
ce ei vgini cōmēdādā pposuerat. Jacobū aūt q' a
pm' soliū sacerdotale ascēdit. Septia ē s̄z dam.
Jō petrū assūpsit vt idē petr' voce pris audiret
suū testimoniū cōfirmari q̄ dixerat. Tu es chri
st' fili' dei viui. Jacobū vō q' añ oēs discipl'os
erat moritur'. Johēz vt visa dei gl'ia q̄ nō s̄bi ac
tpi resonaret illd̄. In pncipio erat vbū ⁊c. Octa
ua posset ēē. Q' ei petr' passiōz christi abhorre
bat. Vn̄ christo dicēti se debere crucifigi. petrus
r̄ndit Absit a te dn̄e. nō erit tibi h̄ Mat. xvi. Ut
ergo eq̄nimit' toleraret christi passiōez. voluit il
li gl'iaz resurrectiōis oñdere. Vn̄ Hiero. Times
inq̄t ignominiā passiōis. audi gl'iaz triūphātis.
vereris crucē. ausculta āgeloz misteria. Duos
āt alios iō assūpsit vt pueniret eoz petitiōez q̄ de
sidrauerūt sedere ī regno christi. vn' ad dexterā ⁊
ali' ad sinistrā. existimātes regnū celoz eē mun
danū. vt ergo oñderet illis cui' regnū desidera
rēt. iō trāsfigurat' ē añ eos. ¶ Nona rō moralit̄
p̄t assignari. vt p tres istas psonas tres disposit
ones necessarias aīe cōtēplatiue signent̄. s. industria
disciplina ⁊ grā. Prima ī petro. Scd̄a ī iacobo
Tertia ī iohē. Oportz ergo ītelligentiā illūinari
cōcupiāz domari ⁊ affectū iflāmari vt possimus
sursū cū dn̄o ferri. Hoz aliq̄ deficiēte cōtēplatō
nis negociū pit. Decima rō sic p̄t assignari. Q'
hos tres assūpsit ad designandū q' q̄cūq̄z vult
ad cōtēplatiōez diuīe visiōis attingere. opoz͡ꝫ q'
sit petr' . i. agnoscēs. s. suā fragilitatē. mūdi vani
tatē. ⁊ rerū labētiū instabilitatē agnoscat ⁊ agni
ta cōtēnat. Sit etiā iacob' . i. luctator vel supplā
tator. vt videlz̄ cōcupias carnis mūdi ⁊ instī
gatiōes diaboli fortiter luctet. ⁊ eas deuictas s̄b
plāta psternat. Sit etiā iohēs q̄ pūilegio singu
laris amoris dei dotat' fuit. vt. s. bonū diuinū
sup oia diligat ⁊ ī oib' trāsitorijs nihil nisi amo
rē diuinū cōcupiscat. ¶ De loco āt ad quē
assūpti fuerūt s̄b dit euāgelista. d. Et duxit illos
ī mōtē excelsū seorsū. Iste mōs ē thabor vt dicit
magister ī histo. q̄ distat a nazareth. iiij. miliaria.

Si q̄rit' q̄re hec ostēsio nō in valle facta ē. Ad
h̄ r̄ndet glo. vt discam' gl'iaz nō in pfundo hui'
seculi sz in regno supne btitudinis q̄rēdā eē. Vn̄
dicit Beda. Mōs in quē ascēdit signat vt men
te in excelsis habuerēt q̄ in decore suo christū vidē
re desiderant. Alia rō colligit̄ ex textu luce q̄ ait.
Duxit illos in mōtem vt oraret. Hec eni erat cō
suetudo dn̄i vt oratur' ī mōtē ascēderet. Ad de
signādū q' ⁊ nos cū oram' corda sursū habere d̄
beam'. Vn̄ dicit glo. ī mōtē oratur' dn̄s ascen
dit. vt innuat q' a q̄ resurrectionē expectāt mēte in
excelsis eleuare ⁊ cōtinuis p̄cib' debent insistere
Vel pōt dici q' hui' montis sublimitas in quo
trāsfiguratio facta ē designat celsitudinē diuine
nature. ī q̄ sola claritas ⁊ gaudiū btitudinis in
uenit̄. Q' sicut fruct' qui crescūt in mōtib' s̄m
phm sunt alijs dulciores in sapore. pulcriores ī
colore ⁊ efficaciores in vigore. ita visio btitudinis
diuie eēntie est dulcissima suauitate. purissima
claritate ⁊ efficacissima vtuositate. De pmo scri
bit̄ Ecc. xxiiij. Spūs me' sup mel dulcis. De se
cūdo Ecc. xliij. Pulcritudinē cādoris ei' admi
rabit̄ ocul'. De tio Jo. iiij. Qui biberit ex aqua
quā ego dabo ī sitiet itez. Collige ex p̄missis
q' dn̄s añ trāsfiguratiōz tria fecit q' discipl'os as
sūpsit. mōtē ascēdit. et orōez p̄misit vt de his de
ducit̄ in sermone sequēti.

Secūda ps expositiōis euāgelij. CLIII

ET transfiguratus
ē ante eos. Et resplēduit fa
cies ei⁹ sicut sol. vestimēta
aūt ei⁹ facta sunt alba sicut nix. Et ecce
apparuerūt illis moyses et helyas cū
eo loquentes. Respōdens aūt petr⁹ di
xit ad iesum. Domine. bonū ē nos hic
eē. Si vis. faciam⁹ hic tria tabernacu
la. tibi vnū. moysi vnū. et helye vnum.
Adhuc eo loquēte. Ecce nubes lucida
obumbrauit eos. Et ecce vox de nube
dicens. Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ ī quo mi
hi bene cōplacui. ipsum audite. A.

¶ Hec ē scđa ps euāgelij in q̄ describit̄ ipa chri
sti trāsfiguratio. Circa quā tāgūt̄ h̄ q̄nq̄ʒ. Prio
p̄mittit̄ act⁹ trāsfiguratiōis īsinuatio. Secūdo
ponit̄ mōi explicatio. Ibi [Et resplēduit] Tertō
ponit̄ pphaꝝ apparitio. Ibi [Et ecce] Quarto
ponit̄ q̄dā petri extacita r̄nsio. Ibi [Rñdēs aūt
petr⁹] Quīto sb̄iūgit̄ diuine maiestatis reuela
tio Ibi [Adhuc eo loquēte] ¶ Primo g⁹ act⁹
trāsfiguratiōis insinuat̄ cū dicit̄ [Et trāsfigura
tus ē an̄ eos] Ubi occurrit dubiū. An decuerit
christū trāsfigurari. Et videt̄ q̄ nō. q̄r nō cōpete
bat vō corpi in diuersas figuras mutari. Heniʒ
cōpetit corpi fātastico. s̄ʒ corp⁹ christi nō fuit fā
tasticū imo veꝝ. q̄re ꝛc. Rñsio dicēdū q̄ decuit et
cōueniēs fuit ip̄m trāsfigurari ppt̄ q̄tuor. Pri
mo q̄r s̄ʒ hiero. p̄dixerat eis ignominiā passiōis
sue ne adueniēte tp̄e passiōis sue nimiū turbarē
tur vel etiā scādalizarent̄. cōueniēs fuit. vt gloriā
suā in q̄ erat resurrectur⁹ eis ōnderet. Secūdo
s̄m Hiero. ꝛ Chrys. Q̄r enī discipli audierant se
deberē mori p christo. timebāt mortem. vt ergo
eos puocaret ad futurā btītudinē p̄ q̄ etiā mor
tem ɔtēnerēt. ipaꝝ gloriā corpis eis ōndit. Tertō
s̄m Bedā ꝛ Remi. ad ōndēdū ī q̄nta gloria erat
vētur⁹ ad iudiciū. trāsfigurat⁹ ē i eā gl̄iaʒ q̄ vēn
tur⁹ ē i die iudicij. Quarto s̄m Amb. ꝛ theophi.
vt ōnderet v̄itatē fute btītudīs quā eis p̄miserat
q̄ difficil' ē ad credēdū. iō gl̄iaʒ corpis sui eis dēmō
strauit. · B · ¶ S̄ʒ ppt̄ obiectiōeʒ ē sciēdū. q̄
n̄ fuit trāsfigurat⁹. q̄ amiserit figurā p̄orē. s̄ʒ trās
figurat⁹ dr̄ q̄r ī figura faciei supueīt splēdor insi
tat⁹. q̄ ɔueniēt pt̄ vocari trāsfiguratio. q̄r sic
vocam⁹ q̄dq̄d circa corpis supficiē solet accidere
Unī si bō pallid⁹ vl' croce⁹ efficiat̄ rubicūd⁹. dici
m⁹ eū trāsfiguratū. esto q̄ figura q̄ ē in lineamē
tis ꝛ effigie corpis p oīa eadē pseueret. Unī Hie
ro. sup Mat. Ne o putz christū p h̄ q̄ trāsfigura
t⁹ dr̄. p̄stinā formā ꝛ faciē p̄didisse vl' amisisse cor
poris v̄itatē. ꝛ assūpsisse corp⁹ spūale l' aereū. S̄ʒ
q̄uō trāsfigurat⁹ sit euāgelista demrāt. d. [Re

splēduit facies ei⁹ sic sol. vestimēta āt ei⁹ fcā sūt
alba sic nix] Ubi splēdor faciei ōndit̄ ꝛ cādor de
scribit̄ vestiū. n̄ s̄bā tollit̄ s̄ʒ gl̄ia cōmutat̄. S̄ʒ ppt̄
illō q̄ nō simplr̄ dic̄ euāgelista. [trāsfigurat⁹ ē]
s̄ʒ addit an̄ eos. mystice ē notādū s̄m Orig. q̄ di
uersas h̄ʒ v̄bū dei formas appēs vnicuiq̄ʒ s̄m q̄
vidēti expedit cognoscere. ꝛ nemi sup q̄ capit se
metip̄m ōndit. In euāgelijs enī iesus simplr̄ intelli
git̄ ab eis q̄ nō ascēdūt p exercitatiōeʒ v̄boꝝ spū
aliū sup excelsū sapie mōtē. eis āt q̄ ascēdūt iā n̄
s̄m carnē cognoscit̄. s̄ʒ de⁹ v̄bū itelligit̄. Corā his
trāsfigurat⁹ ē ies⁹ ꝛ nō corā illis q̄ sūt deorsū i cō
uersatiōe terena viuētes · C · ¶ Scđo cū dr̄ [Et
resplēduit] ponit̄ modi trāsfiguratiōis explica
tio. Mod⁹ eī trāsfiguratiōis attēdbat̄ i duob⁹.
sc̄ʒ i faciei splēdore ꝛ vestimēti cādore. Quantuʒ
ad p̄mū dic̄ [Et resplēduit facies ei⁹ sic sol] Cir
ca q̄d dubitat̄ triplr̄. ¶ Primo i q̄ fuerit h̄mōi cla
ritas sb̄iectiue. Circa q̄d diuersi diuersa dixerūt
Quidā eī dixerūt illā claritatē fuisse i aere circū
fuso. n̄ āt i corpe christi. S̄ʒ h̄ videt̄ repugnare euā
geliste. q̄ nō dic̄ q̄ aer resplēduerit s̄ʒ facies eius
Alij dixerūt q̄ christ⁹ mortalitatē ad tp̄s depo
suerat ꝛ p illo tp̄e assūpserat corp⁹ ipassibile. nō po
tuit resplēdre p dotē claritatis sic corpa alioꝝ
scōꝝ p⁹ resurrectōnē. S̄ʒ nec h̄ videt̄. q̄r dn̄s cor
p⁹ ipassibile nō habuit. nisi p⁹ resurrectiōeʒ. Iu
xta illō Ro. vi. Christ⁹ resurgēs ex mortuis iā n̄
morit̄. p̄terea sic p⁹ resurrectiōeʒ i carne imorta
li cicatrices p̄māserūt. ꝛ palpandū se p̄buit atq̄ʒ
mādūcauit ꝛ bibit. q̄ oīa vident̄ ptinere ad car
nē mortalē. ita i carne adhuc mortali mortalita
te manēte imortalē gl̄iaʒ ōndere potuit. Alij aūt
dixerūt q̄ corp⁹ p naturaꝫ q̄d erat imortale ꝛ splē
dēs. s̄ʒ p dispēsatōꝫ fecerat illō mortale vt posset pa
ti. vñ claritatē q̄ sibi naturalis erat ōndit i trāsfigu
ratōe. S̄ʒ nec istō dictū videt̄ posse stare. q̄r clari
tas trāsfiguratōis n̄ fuit claritas corpis gl̄ificati
a n̄ mortē. Unī lu. xxiiij. dr̄. Oportuit xp̄m pati ꝛ sic
itrare i gl̄iaʒ suā. q̄ gl̄ia s̄ʒ theo. itelligēda ē d̄ gl̄ifi
catōe h̄ūanitatis. Et io. vij. dr̄. q̄ n̄ dū erat spūs scūs
dat⁹ q̄r nōdū erat ies⁹ glorificat⁹. Dicēdum est
g⁹ q̄ illa claritas subiectiue fuit in corpe christi.
nō p depositionem mortalitatis s̄ʒ ea manente
nec an̄ trāsfiguratiōem illa claritas p̄existebat.
sed s̄m q̄ dicit Cirillus. non mutata figura ꝛ cō
dicione corpis. quedā splendida gloria supue
nit in eū · D · ¶ Et tūc emergit s̄m dubiū qual'
videlicet fuerit illa splendida gloria vel claritas
Et dicendū q̄ claritas illa fuit claritas glorie. id
est corpis glorificati. Sed de mō quo ista clari
tas inerat corpi christi. dicūt quidā. q̄ dn̄s diuer
sis tp̄ibus diuersas assūpsit dotes. sc̄ʒ subtilitatē

qñ de clauso vtero virginis exiuit. Agilitatem
qñ supra mare ambulauit. Impassibilitatẽ qñ
de iudeoꝝ manibꝰ eũ vel p̃cipitare vel lapidare
volentium illesus euasit. Claritatẽ qñ tr̃ãsfigu-
ratus est vt hic. ⁊ hec est positio hugonis de scõ
victore. Sed nec hec positio cõmuniter tenetur.
q: dotes corporis gloriosi non sunt aliud q̃z q̃dã
refusiones et redundãtie glorie aĩe in corpꝰ s̃m
illas habitudines s̃m q̃s aĩa cõpat ad corpus
Et q̃uã aĩa christi ab istanti sue ↄceptiõis glori-
osa fuit ⁊ beata fruẽs verbo se assumente. oẽs do-
tes a p̃ncipio insimul habuit habitu sed nõ actu.
Et hoc factũ fuit diuina dispensatiõe vt glĩa aĩe
non redundaret in corpus vsq̃z post resurrecti-
onem ꝓpter mysterium passionis. Et quia ipe
christus inter homines debebat eẽ ⁊ conuersari
⁊ ꝑ ↄñs eis similis apparere. Iõ alij dicũt q̇ domi-
nus oẽs alias dotes accepit simul cũ gloria aĩe
a qua causant̃. Sed eas in diuersis tp̃ibꝰ mani-
festauit. scʒ subtilitatem nascendo. claritatem se
tr̃ãsfigurando ⁊c̃. Unde s̃m istos hec claritas fu-
it claritas glorie talis pomnia qualis nunc est
ista qua fulget humanitas christi. Quia sic nũc
ꝑ gloriã aĩe eius refulget eius caro. ita et tunc fa-
ctũ fuit dño ꝑmittente ad illud modicũ tempus
s̃m suũ modũ gloriã aĩe in corpus redũdare q̃
ad dotẽ claritatis. Sed hoc simpliciter asserere
nõ videt̃ oĩo tutũ. licet consonet dicto Hieroni.
qui dicit. Q̃ talis dñs tũc apparuit scʒ in tr̃ãsfi-
guratione. qualis venturus est postea in regno
suo tp̃e iudicãdi. Hoc etiã videt̃ consonare pro-
missioni ꝑ dñm aplĩs facte qui ꝑmiserat eis q̇
eẽnt eum visuri in gloria regni sui. Et idẽ viden-
tur sonare verba Chryso. Beda m̃ in glo. hic et
Lu. ix. dicit hãc nõ fuisse claritatẽ glorie ⁊ immor-
talitatis sed quãdã eiꝰ imaginẽ. · E · Ad con-
cordãdũ dicta scõꝝ doctoꝝ dicere possumꝰ. Q̃
claritas illa quã christus in tr̃ãsfiguratione as-
sumpsit fuit claritas glorie quãtũ ad essentiam
nõ quãtum ad modũ essendi. Propt̃ quod sci-
endum q̇ claritas tr̃ãsfigurationis cõuenit cũ
claritate glorie ⁊ differt ab ea ĩ quĩq̃z. Primo q̇-
dem cõueniũt in substantia. Quia vtraq̃z clari-
tas substantialiter est eadẽ. sed differũt in perfe-
ctione. quia claritas glorie ẽ maior claritate tr̃ãs-
figurationis. Quia tantam claritatẽ vt est glo-
rie oculi aploꝝ nõ potuisset pati. sicut filij isra-
el nõ poterant intendere in faciẽ moysi que ta-
men multo minus micuit. ¶ Secũdo cõueni-
unt in existentia. quia vtraq̃z existit in corpore
hoĩs et nõ alibi. Sed differũt in herentia. q: cla-
ritas glorie est inherens corp̃i ꝑ modũ habitus
ꝑmanenter. vel sicut quedam qualitas imanẽs
⁊ corpus afficiẽs. Sed claritas tr̃ãsfiguratiõis
existebat ĩ corpe christi ꝑ modũ passiõis tr̃ãseũtis
sicut cũ aer illuminat̃ a sole. Sicut etiã visio q̃
paulus vidit deum in raptu suo visio glorie q̃n-
tũ ad essentiam. quia vidit deum vt videt̃ in glo-
ria. sed nõ quãtũ ad inexistẽtiã. Nõ eni inhesit si-
bi ꝑ modũ habitus ꝑmanentis. sed ꝑ modum
passionis raptim defluentis. ¶ Tertio cõueni-
unt ex pte subiecti quia neutra corpus hominis
variat substantialiter sed vtraq̃z vere est in cor-
pore hominis. Differunt aũt quia corpus clari-
tatis tr̃ãsfigurationis erat corruptibile ⁊ morta-
le. sed claritas glorie est in corpe liberato ab om-
ni corruptiõe et morte. ¶ Quarto cõueniunt
quo ad rõnẽ originis. quia vtraq̃z claritas ẽ ad-
ueniens corp̃i. nec originaliter a corpore deriua-
ta. sed differũt q̇ꝛ ad causam originantẽ. Clari-
tas eni corp̃is gloriosi deriuat̃ ab aĩe claritate
Sicut dicit Augꝰ. in eplã ad dyoscorũ. Sʒ cla-
ritas corporis christi in tr̃ãsfiguratione deriuata
fuit a diuinitate ipsius vt ait Dam. Et cum hoc
etiã a gloria aĩe eius quia gloria aĩe eius redun-
dauit in corpus vt dictũ est. ¶ Quinto cõueni-
unt in excellentia fulgoris mirifici. quia vtraq̃z
claritas excellit oẽm sensũ humanũ. sed ĩn diffe-
rũt in rõe miraculi. Claritas eni tr̃ãsfiguratiõis
miraculosa fuit. sed claritas glorie non dicit̃ mi-
raculosa. Nõ eĩ est miraculũ q̇ mortuꝰ suscita-
tꝰ ãbulet ex q̊ suscitatꝰ ẽ. Sic claritas corporis glo-
riosi ñ ẽ miraculosa ex q̊ glĩficatũ ẽ. Sʒ claritas
christi ĩ tr̃ãsfiguratiõe miraculosa fuit. sic eiꝰ ãbu-
latio sup mare. Nõ eĩ illa effluebãt ab aĩa christi
tãtũ ĩ eiꝰ corpꝰ vt accidet ĩ btĩs ⁊ nũc ẽĩ christo.
sʒ ꝓueniebãt ex vtute diuinitatis. Et h̃ ẽ q̇ dic̃ dyo.
ĩ eplã iiij. ad gayũ sup iohẽz. Operat̃ inq̇t christus
ea q̃ ñ sũt hoĩs. ⁊ h̃ mõstrat v̇go ↄcipiẽs ⁊ aq̃ in-
stabil' materialiũ ⁊ irenoꝝ pedũ sustinẽs grauita-
tẽ. Un̄ ñ ẽ dicẽdũ sic dic̃ hugo. q̇ christꝰ assũpse-
rit dotes claritatis ĩ tr̃ãsfiguratiõe. ĩpassibilitatis
ĩ euasiõe de iudeoꝝ manibꝰ ipm̃ p̃cipitare vl' la-
pidare volẽtiũ. agilitatis ĩ ãbulatiõe sup mare. ⁊
sbtilitatis egrediẽdo de clauso vtõ v̇gis. q: dotes
noĩat q̃ndã q̃litatẽ remanẽtẽ corp̃i glĩoso. sʒ mi-
raculose habuit ea que ꝑtinẽt ad dotes. · F ·
¶ Tertiõ dubitat̃ q̃re hmõi claritas cõpat̃ soli q̇
dr̃. Resplẽduit facies eiꝰ sic sol. cũ m̃ ipe sit luci-
dior sole vt dr̃ Ecc. xxiij. Quoniã oculi dñi multo
plꝰ lucidiores sup solẽ. Ad h̃ dicẽdũ s̃m Remi.
q: nihil ẽ ĩ corpalibꝰ lucidiꝰ sole. iõ claritas faci-
ei christi dr̃ eẽ sic sol. ⁊ h̃ rõnabilit̃ ꝓpter tria. Pri-
mo q: sic ĩ sole ẽ fons luminis corpalis ita ĩ chri-
sto ẽ fons lũis spũal'. Scdõ q: sic cetã sydera reci-
piũt lumẽ suũ a sole. ita a claritate corporis christi

glorificati fulgebunt iusti sicut sol in regno pa-
tris eorum Matth. xiij. Tertio quia sicut lux so-
lis est vivificativa. ita claritas corporis glorifica-
ti vivificat corpora beatorum. Et nota quod claritas so-
lis obfuscat visum. ita ut non possimus rotam solis
inspicere. sed claritas faciei christi licet maior esset
claritate solis. non tamen obfuscabat. sed miro modo de-
lectabat. Ubi advertendum quanta fuerit discipu-
lorum istorum consolatio. cum viderunt christum tanta
fulgere claritate. Quia ut dicit sanctus effrem.
duos soles oculi discipulorum videbant ibi in mon-
te. unum in firmamento totum mundum illuminantem
et alterum in facie christi fulgentem. G De-
inde quantum ad secundum scilicet vestimentorum can-
dorem dicitur Vestimenta autem eius facta sunt al-
ba sicut nix. Circa quod duo sunt consideranda

Primo unde provenerit ista vestimentorum re-
fulgentia. Ad hoc dicendum uno modo quod sicut cla-
ritas corporis christi emanavit a claritate anime ipsi-
us. ita refulgentia vestimentorum eius emanavit
a claritate corporis christi. quod non tantum in facie.
sed totum lucidum erat. Unde dicit sanctus ef-
frem. In vestimentis christi ostensum est quod ex to-
to corpore suo emanabat gloria eius et de tota car-
ne refulsit lumen eius et de ipso toto fluxerunt ra-
dij. Alio modo dicitur quod miraculose vestimenta
sua dealbata sunt super omnem industriam nature.
vel artis. Et hoc expressius signare voluit Mar-
cus qui ait. Et vestimenta eius facta sunt splen-
dentia et candida nimis velut nix qualia fullo
non potest candida facere. Secundo considerandum
quid spiritualiter significet fulgor vestium christi. Et
quidem dici potest uno modo quod splendor faciei si-
gnat claritatem divinitatis. fulgor vero vestium
claritatem humanitatis eius. Alio modo dicitur quod
claritas faciei representabat futuram claritatem
capitis christi. Fulgor autem vestium eius designat
futuram claritatem sanctorum scilicet membrorum eius que
superabitur a claritate christi sicut candor nivis su-
peratur a fulgore solis. Unde Gre. xxxij. moral. di-
cit. Et vestimenta christi facta sunt splendentia
quia in superne claritatis culmine sancti omnes
ei luce iusticie fulgentes adherebunt. Vestium enim
nomine iustos quos sibi adiunget signat secundum illud Esa.
xlix. His omnibus velut ornamento vestieris.
Qui etiam nivi comparantur. Quia candidi erunt
virtutibus et omnis viciorum estus ab eis remotus erit
secundum glo. Vel aliter secundum Orige. Fulgor faciei desi-
gnat christum solem iusticie. vestimenta quibus
iesus est indutus significant sermones suos quos
ipse dixit in evangelio. Sed et qui ab apostolis dicuntur
de eo. Unde sicut vestitus eius albus refulsit. ita
in oculis tue mentis divinarum lectionum albe-

scit. Inde apparet moyses et helyas. Hec est lex et
prophetia cum verbo. Neque enim lex potest esse sine verbo.
nec prophetia. H Tertio cum dicitur Et ecce
apparuerunt. ponitur prophetarum apparitio. Circa
istam particulam tria sunt videnda. Primo quare
potius isti duo quam alij sanctorum patrum apparue-
runt. Ad hoc Chrysosto. assignat quinque rationes.
Prima est quia enim quidam homines dicebant chri-
stum esse helyam. alij hieremiam. aut unum ex prophe-
tis Matth. xvj. capita prophetarum secum ducit ut
saltem hinc videatur differentia servorum et domi-
ni. Secunda est quia enim iudei accusabant dominum de
transgressione legis. ideo moysen legislatorem sibi
voluit assistere. Accusabatur etiam quia usurpa-
bat sibi divinum honorem. ideo helyam zelatorem divi-
ne glorie voluit apparere in sua glorificatione.
Neque enim illi duo sibi astitissent si legi aut deo con-
trarius fuisset. Tertia ratio est ut ostendat se habere po-
testatem mortis et vite. Et esse iudicem mortuorum
et vivorum. Unde moysen iam mortuum et helyam ad-
huc viventem secum ducit. Quarta est quia sicut
dicit luc. loquebantur cum eo de excessu quem comple-
turus erat in hierusalem. i. de passione et morte.
Et ideo ut super hoc discipulorum animos confirmaret
inducit eos in medium qui se morti exposuerunt
pro deo. Nam moyses cum periculo mortis se ob-
tulit pharaoni. helyas vero regi achab. Quinta
est quia volebat ut discipuli eius emularentur
moysi mansuetudinem et zelum helye. Sexta est
secundum hylarium et hieronimum ut ostenderet se per le-
gem quam dedit moysi et prophetas inter quos sum-
mus fuit helyas fuisse predictum et promissum. Et si
quereretur quare unus vivus et alter mortuus ap-
paruerit. Respondet Hiero. ut significet christum
moriturum et iterum victurum. vel ut nos mortui
simus mundo vivi autem deo. Et hec potest esse septi-
ma ratio. Octavam rationem assignat Amb. d. Non
erat christus solus quia veritas suspecta est que
non legis aut prophetarum aut evangelij autori-
tate firmatur. Nona etiam ratio potest addi. quia enim
istis duobus prophetis revelata fuit antiquitus
gloria domini. Moysi quidem quando appari-
it cornuta facies eius Exo. xxxiiij. Helye vero in mon-
te synai ut dicitur iij. Re. xix. Ipsi ergo habebant no-
ticiam de gloria divina et ideo quasi testes ido-
nei adducuntur quod gloria corporis christi esset a divi-
nitate. I Secundo videndum an moyses
et helyas vere fuerint ibi. Ad hoc dicit quedam
glo. Lu. ix. eos non vere ibi affuisse sed imagina-
rie vel in subiecta creatura illa corpora fuisse for-
mata. vel etiam angelico ministerio hoc factum
est ut angeli eorum personas assumerent. Sed
hec glo. quasi suspecta punctata est a magistris

q2 cõtra eã ẽ Hiero. sup Mat. li. v. Cõsiderãdũ ẽ
q scribis ⁊ pharisei de celo signa poscentibus
dare noluit. Hic võ vt aplo2 augeat fidẽ dat si-
gna de celo. helya inde descẽdẽte q cõscẽderat et
moyse ab inferis resurgente. Nõ nõ est sic intel-
ligẽdũ ſm doctores q aĩa moysi suũ corp9 assũ-
pserit. ſ3 q aĩa ei9 apparuit p aliqd corp9 assum
ptũ sicut angeli apparẽt. Helyas aũt apparuit in
ppᵃo corpe ⁊ aĩa. nõ quidẽ de celo empireo alla
tus ſ3 de aliquo eminenti loco in quẽ fuerat ra-
ptus curru igneo vt hẽ iiij. Reg. ij. R Ter-
tio videndũ de hoc q subdit [loquentes cũ eo.]
De qua materia locuti fuerit moyses ⁊ helyas.
⁊ quidẽ h aperit lu. ix. q loquebant secu3 de ex-
cessu quẽ cõpleturᵘ9 erat in hierusalẽ. i. de myste
rio sue incarnatiõis ⁊ de sua passiõe ⁊ morte in
cruce ſm Cirillũ. In passione enim christi multi
plex fuit excessus. Fuit eni excessus amoris. Vñ
Eph. ij. Propter nimiã caritatẽ suã ⁊c. Et Joh.
xv. Maiorẽ hac dilectiõe ⁊c. Itẽ fuit excessus do
loris Treñ. j. O vos oẽs q trãsitis p viã ⁊c. Item
excess9 humilitatis Phil. ij. Semetipsũ exinaniuit
formã serui acci. ⁊c. Itẽ fuit ibi excess9 iniqtatis.
q2 illud fuit excessiuũ peccatũ q iudei christũ oc-
ciderũt. in quo excesserũt mẽsurã patrũ suo2. vt
dicit Chryso. Item fuit ibi excessus vtilitatis q̃n
tũ ad passiõis effectũ. Excessit eni oẽm effectum
creatũ. habẽs quãdã vim infinitatis ex vnione
ad verbũ. Istũ itaq3 excessũ cõpleuit in hierusa-
lem vbi crucifix9 ẽ. In q fuit ꝯsumatio nostre re
demptiõis. Vñ ipe dixerat discipulis suis Lu.
xviij. Mat. xx. Mar. x. Ecce ascẽdim9 hierosoly
mã ⁊c. Et sicut dicit Orige. sup librũ nũero2. Mo
moyses i hac apparitiõe orauit p ppl'o suo petẽs
vt cũ plenitudo gentiũ intrasset oĩs israel salu9
fieret. Et notãdũ q non loquebant de tali mate-
ria tanq3 indicantes christo q̃ nesciret. ſ3 vt dicit
effrem eũ adorabãt ⁊ grãs agebãt de aduẽtu in
carnẽ. Et q2 mysteriũ passiõis qd ipi ꝑdixerant
viderũt q̃ iã primo eẽt cõplendũ. Cõpatiebant
nihilomin9 christo q tã gloriosa facies ꝺbebat
sic cõspui. ⁊ sic inuidiose tradi. ⁊ iudicari. ⁊ cruci
figi. Notãdũ etiã q gaudiũ magnũ factum est
a plis ⁊ pphetis nõ solũ de trãsfiguratione chri-
sti. ſ3 etiã de mutua visiõe vt dicit effrem. Quia
vtriusq3 testamẽti ꝑncipes cõgregati erãt cum
deo abraã. Videbat eni moyses ducẽ iudeo2 prin
cipem christiano2 petrũ. cõsiderabat helyas ca
stus ṽginẽ iohẽ3. ⁊ viq3 i iacobo laudabat mar-
tirij ꝑuilegiũ. I Quarto cũ dr [Rñdẽs aũt
petr9] ponit quedã petri extatica rñsio. ſ3 ad
qd rñdit. Certe ad ṽba moysi ⁊ helye loquẽtiũ3
de excessu dñi Hiere. ad iesũ intẽdẽs ipedire mor

tem ei9. Sed nõ fuit ausus apte cõtradicere. q2 a
fuit de hoc alias obiurgatus Mat. xvj. Sed idẽ
occulte p alia signa insinuat vt dicit Chrysosto.
[Dñe bonũ ẽ nos hic eẽ.] Sciebat eni ſm The-
ophilũ petrus q christ9 volebat ire in hierusalẽ
ad mortẽ. ⁊ audiebat moysen ⁊ helya3 de hoc lo
quẽtes. Cognoscebat etiã q iudei cõspirauerãt
interficere christũ. Volẽs ergo impedire mortẽ
ei9 sub pta occasiõe. cupiebat remanere ibi in mõ
te tanq3 in loco securo ⁊ secreto. Cõsiderabat. n.
q si iudei obsedissent eos. aderat moyses q p ha
ratione deuicit. ⁊ in monte orãs amalech obtinu
it. ⁊ legẽ i mõte accepit. ⁊ deũ ꝑ pp'o placauit. Exo
xxxij. Aderat ⁊ helyas qui in mõte virtutes fa-
cere ꝯsueuerat. q2 i monte pluuias impetrauit.
iij. Re. xviij. Ignẽ sup ꝑncipes q̃nquagenarios
descendere fecit. Reputauit ergo se securos ibi.
Tum quia ibi in secreto montis latuerunt. Tũ
q2 cũ hominibus ṽtuosis q̃s iudei reuerent mu
niti fuerit. Sz sciendũ q petr9 dicendo h ver
ba nõ sciebat qd diceret vt ait Marc9. Qd acci
dere potuit ex triplici cã. Primo põt dici
q q̃dã zelo licet nõ ſm sciam quã habuit ad pso
nã christi obfuscat9 prurupit i hec ṽba ad ipediẽ
dum mortẽ christi vt dictũ ẽ ſm Chryso. ⁊ Theo
phi. Alio mõ põt dici ſm Orige. q spũ q̃da3
alieno mot9 dixit hec ṽba. Vñ Orig. sup Mat.
dicit sic. Marc9 ex psona sua dicit. Nõ eni3 scie-
bat qd diceret. Vbi ꝯsiderandũ ne forte hoc per
excessũ mentis loquebat. mot9 quoda3 spũ alie
no. ne forte sc3 ille spũs q voluit quãtũ ad se chri
stũ scãdalizare vt recederet a passiõe oib9 homi
nib9 salutari ipe opans etia3 hic seductione vult
euellere christũ sub colore vt nõ cõdescẽdat hoi-
bus. neq3 veniat ad eos. neq3 suscipiat morte3 p
eis. Hec Orige. Tertia etiã causa assignat q̃-
re volebat in monte manere. Tãta ei erat petr9
delectatiõe vise glorie absorptus. q nolebat de-
scẽdere de monte Gustauerat eni quãdã scintil
lulã diuine dulcedinis. Vñ Hiero. Qui ad mõ
tana conscẽderat non vult ad terrena descẽdere
Nã vt dicit Raban9 Quo ampli9 qs degustat
dulcedinẽ vite celestis eo ampli9 fastidit oĩa in
infimis. Beda. Si tãtũ trãsfigurata hũanitas
duo2ũq3 societas scõ2 ad pũctũ visa delectat vt
eos ne discedãt etiã obsequio petr9 sistere velit.
quãta erit felicitas visioni diuinitatis inter ãge
lo2 choros adeẽ ppetuo. Et ſm h petr9 dixit h
ṽba. nõ tanq3 delirus zelo iordinato ipuls9. nec
q̃ spũ malo instigat9. ſ3 tanq3 extatico stupore
a sensu abstract9. Ducebat qppe aĩa petri. vt ait
Chryso. ad quẽdã diuinũ affectũ. q̃ ex diuina visi
one ab humano sensu abstracta. Et h voluit sig-

ficat e Marc⁹ dicēs. Nō enī sciebat qd diceret Ubi Beda. Et si petrus p stupore hūane fragilitatis nesciat qd dicat. In sin sibi m̄ affect⁹ dat indiciū. Nesciebat q̄ ipe qd diceret. Tū q: in via patriam reqrebat. Tū q: se et coapl'os adhuc carne mortali circūseptos eē nō aduertebat. Tū q: in gloria tabernacula manufacta necessaria credebat sm̄ Bedā. Tū etiā q: suā et primorū vultatē nō attēdebat. Un̄ Aug⁹. Quid dicis scē petre. Mūd⁹ perit et tu secretū q̄ris. Uides tot gētes in vnū cōuenire et tu q̄rē diligis. Uides tenebras mūdi et tu lumen abscōdis. Nemo accēdit lucernā et ponit eā sub modio et c. Dicenaz dam. Nō ē inq̄t petre bonū tibi q: christ⁹ ibi moretur quoniā si ibi mansisset neq̄q̄z tibi facta pmissio cōsequeret effectū. neq: enī claues obtinuisses regni. nec mortis tirānis abolita eēt. M

Deinde subdit Si vis faciam⁹ et c. sm̄ dicit Si vis nō enī audebat absolute dicere faciamus. timēs a christo reprehēdi sicut alias. Uel sz Remigi. In eo q: dicit Si vis deuotionē subditi et obedientis serui ostendit faciamus hic tria tabernacula Ubi Hiero. Erras petre. Et sicut ali⁹ euangelista testat̄. nescis qd dicas. noli tria tabernacula q̄rere cū vnū sit tabernaculūz euāgelii i q lex et pphete recapitulāda sūt. Si aūt q̄ris tria tabernacula neq̄q̄z seruos cū dn̄o cōferas. Sed fac tria tabernacula imo vnū patri et filio et spūiscō vt q: vna ē diuinitas vnū sit et in pectore tuo tabernaculū. Seq̄t Tibi vnū hic etiā errauit petr⁹. quia christ⁹ nō requirebat tabernaculū in terris Moysi vnū q terrestri habitaculo nō indigebat cū eēt mortu⁹. nec istud corpus assūptū i q moysi aīa apparuit reqrebat habitaculū Et helye vnū Qui etiā tabernaculo tali quale petrus cōstruxisset. forte de ramis arbor. nō indigebat. Sed queri hic de duobus. Primo quare petr⁹ nō fecit mentionē p se et coaplis suis Ad qd dici pōt dupliciter. Primo qd q: illa visio ita eum rapuerat q: oblitus erat sui et oīm tpalium. Secūdo q: forte tātū cōsiderabat de christo q: ipe eos in suū tabernaculū recepisset. Et aduertēdū q: nec etiā cōsiderauit petr⁹ qd deberet comedere vel bibere. Ita enī sanatus erat q: nec credebat amplius esurire. Secūdo querit quō petr⁹ cognouerit moysen et helyam quos nunq̄z viderat. Ad hoc dicēdū q: sicut lux solis exteri⁹ habet facere vt cognoscam⁹ omēs colores. Ita claritas glorificatōis habz hūc effectum vt ducat in noticiā oīm cognoscibilium. Unde in patria oēs mutuo se cognoscent qui nunq̄z se nouerūt. et sic virtute istius gloriose claritatis que apparuit i trāsfiguratiōe dn̄i petrus cognouit moysen et helyam. Quinto cuz dr Adhuc eo loquente ponit diuine maiestatis reuelatio que facta fuit in duob⁹ scz in nube lucida et in voce paterna. Dicit ergo Adhuc eo scz petro loquēte Et intelligas q: cū petrus loqueret̄ interim añq̄z verba cōpleret discesserunt moyses et helyas et mox nubes subsecuta ē. Un̄ dicit Ecce quasi subito nubes lucida obūbrauit eos. Et nota sm̄ Amb. licet petrus loqueret̄ ex feruore deuotōis nesciebat m̄ quid diceret. īo rūsionē nō meret̄ dn̄i sed quasi interrūpunt̄ verba eius p obumbrationez nubis. Querebat petrus terrenū tabernaculū et celeste obumbraculum affuit. Et sm̄ Amb. ista nubes nō fuit cōtexta ex istis caliginosis vaporibus. Sed vt dicit Basilius ex vehementia lucis pcessit. Quia sicut fumus est ab igne. ita ista nubes fuit a luce. N

Deinde ondit̄ qualiter manifestauit se deus pater Et ecce vox de nube Attēdēdū q: in ista reuelatione diuine maiestatis manifestabāt se oēs tres psone. Quia filius in carne splēdente. spūsscūs i nube lucida. pater vō in voce magnifica. Apparuit aūt spūsscūs in illa nube sic apparuit in specie colūbe christo baptizato et in linguis igneis sup aplo3 in penthecosten. Et sicut cum christ⁹ baptizaret̄ dicit̄ vox venisse de celo. sic dr nūc vox venisse de nube. Nō q: de⁹ pat̄ habeat dentes et linguā ad formādā vocē sz vocē illam creauit de nube sicut prius de celo Hic ē filius me⁹ non adoptione sed p naturam dilect⁹ In marco dr hic ē filius meus carissim⁹ Et vē dilectus q: ex suba patris genitus. Uere carissimus q: sol⁹ ē carissim⁹ et vnic⁹ Cui enī angelo3 dixit aliq̄n. Filius me⁹ es tu ego hodie genui te. In q mihi bn̄ cōplacui i. sm̄ Chryso. in q requiesco. quē accepto. q: oīa que sūt patris cū diligētia exequit̄. et est voluntas vna ipi⁹ et patris Gilbert⁹. Certe si fili⁹ aliud eēt q̄z pat̄. pat̄ in filio sibi cōplacere nō posset. Quid enī ē dicere In q mihi cōplacui nisi sicut placui mihi in me. ita placui mihi in illo. Ipm̄ audite. Hoc clamat pat̄ h. h clamat mat̄ Joh. ii. Oīa quecūq: dixerit vob̄ huate et facite. Hoc clamat legislator Deu. xviij Prophetā suscitabit vobis dn̄s de fribus tuis ipm̄ audietis. Oīs enī q nō audierit pphetā hūc. extermiabit̄ de pplo suo. Hoc etiā clamat ipe fili⁹ dei p pphā3 Esa. lv. Audite audiētes me et comedite bonū et c. Quis igit̄ poterit se excusare si ipm̄ dei filiū auditu interiori noluerit audire. Dicit ergo Ipm̄ audite q̄i dicat sm̄ Remi. Recedāt typi legales et vmbre ppha3 et solū coruscū lumē euāgelii seq̄mini Sive iō ait ipsum audite sm̄ eūdē. vt illū eē ondēret quez moyses

p̄dixerat. d. pphetā suscitabit vobis dñs de fratrib⁹ vris ipz audietis. Sic ergo dñs vndiqz habuit testes. ex celo vocē patris. ex padiso helyaz. ex inferis moysen. ex hoīb⁹ aplos. vt in nomine dñi oē genu flectat̄ celestiū terrestriū ꝛ īfernoꝝ.

Tertia pars expositionis euangelij. CLIIII

Et audientes discipuli ceciderūt in facies suas et timuerunt valde. Et accessit ies⁹ et tetigit eos dixitqz eis. Surgite et nolite timere. Leuātes aūt oculos suos neminē viderūt nisi solū iesuz. Et descendentib⁹ illis de monte precepit eis dicēs. Nemini dixeritis visionē. donec filius hoīs a mortuis resurgat. A

Hec est tertia ps euāgelij hui⁹ in q̄ describit̄ discipuloꝝ timorosa trepidatio. ꝛ tangunt̄ tria. Primo ponit̄ discipuloꝝ formidatio. vñ dicit̄ Et audiētes discipuli scz vocē illā mirificā patris. hanc vocē testat̄ petrus se audisse. ij. Pet. i. Hāc vocē scz patris audiuim⁹ de celo allatam cū essem⁹ cū ipo in monte scō. Ad hāc vocez vt dicit Effrez fugerūt pphe. ceciderūt apli ꝛ timuerunt. Tonitruū quidē terribile fuit. Vñ de ipsa voce terra sub ipo contremuit. Vñ seqt̄ ceciderunt. Sz q̄rit hic Chryso. Quare discipuli h̄ timuerūt audita voce. cū nō legat̄ aliquē timuisse christo baptizato qñ eadē vox intonuit. Et respōdet q̄ multe dispositiōes hic erāt ad terrorez q̄ ibi nō fuerūt scz solitudo ꝛ altitudo montis. locus separat⁹ ꝛ occultus. silentiū magnū. trāsfiguratio stupore plena. lumen purū ꝛ nubes extensa. Itē sm Hiero. Q2 se errasse cognouerūt. ꝛ vocem patris tam magnā audiuerūt. etiā q̄si attoniti de visiōe pphetaꝝ. ex q̄b⁹ oīb⁹ stupor in eis cōgregabat̄ et timor. Q2 sz Hiero. hūana fragilitas ꝯspectū maioris glie ferre nō sustinet. acto to aīo ꝛ corpe cōtremiscēs ad terrā cadit. Quanto eni q̄s ampliora q̄sierit. tāto magis ad inferiora collabit̄ si ignorauerit mēsurā suā. Ceciderūt aūt in facies suas. sm Remigiū. Impij dicunt̄ cadere retrorsū. sancti vo antrorsū ꝛ in faciē. Vñ j. Reg. iiij. dicit̄ de helij. q̄ cecidit retrorsū. Similiter legit̄ de captiuatorib⁹ christi. De nato vero ceco illūinato ꝛ iustificato dr̄ q̄ p̄cidēs adorauerit eū. Et Apoc. vij. dr̄ de angelis. q̄ ceciderūt in cōspectu throni in facies suas. Deinde ponitur aploꝝ ꝯfortatio. Et accessit iesus. iā ablata claritate trāsfigurationis ꝛ resoluta nube ꝛ iaz pphetis regressis ad suas māsiōes. ꝛ tengit eos. vt tactu fuget timorē et debilitata mēbra solidetur vt dicit Hiero. Dixitqz eis. vt q̄s manu sanauerat etiam verbis cōsolatoris confortaret. Surgite ꝛ nolite timere. Dulcis amic⁹ ē christus q̄ pie cōsolat̄ ꝛ potent̄ adiuuat. Primo timorē expellit vt postea doctrinā tribuat. Seqt̄ Leuātes aūt oculos suos neminē viderūt nisi solū iesū. Viderūt aūt eū i cōsueta figura. Et nota q̄ ad vocē patris fugerūt pphe. Et h̄ rōnabilit̄ factū ē sm Hiero. Ne si moyses ꝛ helyas pseuerassent cū dño. patris vox videret̄ incerta cui potissimū daret testimoniū. Vidēt etiā iesū stantē ablata nube ꝛ moysen ꝛ helyā euanuisse. Quia postq̄z legis ꝛ pphaꝝ vmbra discesserat. vtrūqz in euāgelio repiet̄. Deinde tertio ponit̄ q̄daz familiaris cōmonitio de tenendo secreto visionis h⁹. Et descēdēntib⁹ illis de mōte p̄cepit eis. d. Nemi dixeritis visiōz donec fili⁹ ꝛc. B Nota q̄ plures sūt cause q̄re p̄cepit vt nemi dicerēt. Primo sm Hiero. ne dictuz eēt incredibile ppē rei magnitudinem. Scdo sm Theo. ne scādalizarent̄ hoīes q̄ visuri erāt eū crucifigi audientes tā gloriosa d̄ eo. Tertio sm Remi. q2 si maiestas illi⁹ fuisz diuulgata i ppl'o plimi ipediuissēt passionē ei⁹ resistēdo p̄ncipib⁹ sacerdotū. ꝛ sic redēptio hūani generis fuisset retardata. Quarto sz Hyla. q2 tūc debebāt eē testes diuinitatis christi cū eēnt spū scō replen. Quīto sm Bam. q̄a alij discipuli adhuc ipfecti. fuissent tristati q̄ hāc visionē nō vidissent. ꝛ iudas fuisset magis icitat⁹. ad proditionem saluatoris. Sexto q2 resurrectio christi multū fuit dubitabilis. iō reseruata fuit ista visio. illo tpe diuulgāda qñ maxime oportebat ipsi resurrectiōi testimoniuz perhibere. cui p̄stabat argumētū nō modicū ipa gloria trāsfigurātiōis. Verba eni suo tpe dicta q̄si lingua argentea sūt plata. Prouerb. xxv. Mala aurea i lectis argenteis q̄ loq̄t̄ v̄buz in tpe suo. Septio vt daret nob exēplū ea q̄ ad laudē ꝛ gliaz nostrā spectāt eē occultāda q̄zdiu sum⁹ in hac mortali vita. ne apperit⁹ laudis surripiat ꝛc. vt dicit Gre. Ecc. x. Ne laudes hoīem in vita sua ꝛc.

Sermo de eadē dominica. CLV

Assumpsit iesus petrū et iacobū et iohānē frēm ei⁹. et duxit illos in montē excelsū seorsū. Mat. xvij. A Sicut euāgelio p̄cedēnis dñice ducebamur cū christo ꝛ post christū i desertū. Sic pea q̄ describunt̄ i euāgelio hodierno cū eo ꝛ p⁹ eū ducamur i mōtez q̄ ꝛ q̄dā desertū fuit vt pote seorsū situat⁹ et a ỏbe strepitu elōgat⁹. Ad cui⁹ euidētiā ē sciēdū. q̄ tria sūt p̄ q̄ disponimur ꝛ manuducimur ad vidēdū dñi

trāsfiguratiōez. siue hic p excessū ꝯteplatiōis. siue in futuro p effectū beate fruitiōis. Que tria itelligunt p tria istā trāsfiguratiōez āncedētia in ꝑmissoꝝ vboꝝ serie designata. Primū ē spūalis exercitij assūptio. Secūdū ē mētis exercitate ad supiora pductio. Tertiū ē mentis sublevate ab oīb⁹ reb⁹ creatis secessio. Primū significat i discipuloꝝ assūptione cū ꝑmittit [Assūpsit ies⁹ petrū ⁊ iacobū ⁊ ioh̄ez] Scd̄m itelligit in montis ascēsiōe cū addit [Et duxit illos in montē excelsū] Tertiū innuit in loci orōnis seqstratiōe cū subdit [Seorsū] ⁊ hoc causa orādi put exp̄mit hic lucas Ascēdit inqt i mōtem vt oraret. Circa p̄mū est sciendū. ꝙ triplex est exercitiū spūale q̄ manud ucimur ad videdā dn̄i glorificatiōez. Primū attēdit in pprioꝝ defectuū humili recognitiōe. Scd̄m in ꝯcupiaꝝ seu passionū siue etēptationū virili reluctatiōe Tertiū in boni diuini sup oīa dilectiōe. Et hec tria accipiunt i trib⁹ insignib⁹ discipulis a dn̄o assūptis. Primū accipit in petro q̄ interp̄taē agnoscēs. Scd̄m in iacobo q̄ interp̄tatur supplātator vel luctator. Tertiū in ioh̄e q̄ interp̄tat in q̄ est grā vl' cui donatio a dn̄o facta est. Naꝫ p̄uilegiū amoris ꝑcipui a dn̄o donatū fuit ei. Primū ꝑtinet ad incipiētes Secūdū ad ꝓficiētes. Tertiū ad ꝑfectos. ¶ Primo ergo cupiēs videre glorificatiōez iesu debet assumere petrū vt sit agnoscēs. s. defect⁹ suos p p̄niam. Pn̄ia aūt vera iplicat tria. s̄m tres ptes p̄nie q̄ sūt ꝯtritio ꝯfessio ⁊ satisfactio. Debet aūt ꝯtritio eē amara ꝯfessio clara satisfactio plena. Et hec tria innuūtᷣ i triplici interp̄tatiōe nōis petri Interp̄taē eni petrus agnoscēs ⁊ hoc respicit ꝯtritionē. Interp̄taē etiā agnit⁹ ⁊ hoc respicit confessionē. Interp̄taē tertio discalcians q̄d respicit peccati satisfactionē. Debet inquā ꝯtritio pctōrū eē amara ⁊ hoc indicat tā nomē petri q̄ȝ act⁹ De facto eni ipe fleuit amare p pctō negatiōis vt habet Mat. xxvj. Vn̄ leo papa Felices o aple lacrime tue q̄ ad diluendā culpā negatiōis virtutē sacri habuere baptismatis. Vn̄ etiaȝ fert̄ ꝙ sp̄ i sinu sudariū portabat q̄o crebro fluentes lacrimas tergebat. tā p pctō negatiōis q̄ȝ p dulcedine amoris q̄ñ videlicet dulcedinis allocutionis domini ⁊ p̄nie memor fuit. .B. Occasiōne cui⁹ cadūt tres q̄stiōes. Prima quāta dēbeat eē amaritudo ꝯtritiōis. Ad q̄d dicūt quidā ꝙ tāta q̄nta fuit delectatio in pctō vt sic fiat recōpensatio p̄nie ⁊ delicti. Sȝ ꝯtra hoc ē ꝙ nō oīa pctā habēt delectatiōez annexā. sȝ magis afflictionē ⁊ penā. Sicut inuidia. ira. odiuȝ. tristicia et malicia ⁊ cetera talia. Vn̄ Aug. j. ꝯfess. Iussisti dn̄e et sic ē vt pena sibi sit oīs inordinat⁹ anim⁹

Quare amaritudo siue dolor ꝯtritiōis non taxabit̄ s̄m ꝯmēsuratiōez delectatiōis pcti. q̄ q̄nq̄ȝ nulla ē. ⁊ si q̄ ē momētanea ē. Quāobrem p se loquēdo dolor ꝯmēsuratus tali delectatiōi non sufficit. Imo dico ꝙ si totus hō resolueret̄ i lacrimas nō sufficerēt abluere minimā maculā mortalis pcti nisi accedēte merito passionis christi. Supposito ergo merito passiōis christi. dicēdū ad questionē ꝙ aut q̄rit̄ de remissiōe culpe tātū, aut d̄ remissiōe culpe ⁊ pene simul. Si p̄mo mō tūc sufficit simplex ꝯtritio q̄ mēs ꝯuertit̄ ad deū a q̄ peccādo se auerterat. ⁊ auertit̄ a pctō ad q̄d se ꝯuerterat. ita ꝙ doleat de ꝯmisso cū pposito nō ꝯmittēdi. Per hāc eni simplicē ꝯtritionez q̄ nō ē aliud nisi pcti displicētia remittit̄ culpa ⁊ soluit̄ reatus pene eterne. remanet tn̄ obligatio ad aliq̄ȝ penā tpalē vt iusticia dei saluet̄. s̄m quā p culpa pena debet̄. Si aūt scd̄o mō intelligat̄ q̄stio. s. de culpa ⁊ pena siml' tūc vltra dolorē simplicis ꝯtritiōis q̄ in volūtate nostra ē ⁊ d̄r dolor intellectualis. exigit̄ etiā amaritudo doloris sensibilis. q̄ tātū pōt intēdi ꝙ nō solū culpa sed etiam tota pena dimittit̄. Q̄d pōt fieri dupliciē. Vno mō ex pte caritatis q̄ displicētiā pcti causat. Cōtingit eni intātū intēdi caritatē in actu ꝙ contritio inde seq̄ēs merebit̄ absolutiōez ab oī pena. Alio mō fit hoc ex pte doloris sensibilis quē volūtas in ꝯtritiōe cū grā dei extorquet. Et q̄r ille dolor pena quedā ē. tātū pōt intēdi ꝙ sufficiat ad deletionē culpe ⁊ pene. Et de hac amaritudine ꝯtritiōis intelligi pōt illud Hiere. vj. Luctum vnigeniti fac tibi planctū amaꝝ. Nā q̄libȝ hō ex rōne magis debet velle nūq̄ȝ peccasse seq̄ȝ vnigenitū vixerat. h quātū ad simplicē ꝯtritionez. Solēt aūt hoīes dolorē maximū habere de perditiōe vnigeniti. Vn̄ glo. ibidē. Nihil dolenti⁹ q̄ȝ vnigenitū pdere filiū. Vnigenita aūt nrā est nostra aīa q̄r nō habem⁹ nisi vnā. Si eni duas haberem⁹ pdita vna possem⁹ alia ꝯsolari. Igit̄ q̄r peccādo mortalit̄ pdim⁹ vnigenitā nostrā plāctū tā amaꝝ a nobis extorqueam⁹ cū dei grā q̄ sufficiat ad expiatiōem oīs pene sil' ⁊ culpe. Sic fecit btūs petr⁹ cū fleuit amare. .C. Secunda questio cadit circa idē. An hō sp̄ de pctō etiā remisso dolere debeat sicut btūs petrus legit̄ sp̄ fleuisse. Ad q̄d dicēdū ꝙ sicut dicit Hugo d. S. vic. De⁹ q̄ñ soluit hoīez a vinculo pcti. ligat euȝ vinculo ppetue detestatiōnis. sȝ ppetua detestatio pcti duplex ē. Vna in habitu. Ad hāc hō sp̄ tenet̄ etiā p⁹ pcti pfectā remissionē. De qua dic Aug. loquēs de penitēte. Semp doleat ⁊ de dolore gaudeat ⁊ nō sp̄ doluisse doleat. Alia est detestatio in actu. Ad hāc nō sp̄ tenet̄. s. q̄ tamen

faceret ꝓfectiōis eēt. Sicut in btō petro. Unde
ꝛ sctūs dauid dicebat in ps. Peccatū meū coraꝫ
me ē sp. ❡ Tertia q̄stio ē vtrū sufficiat con
tritio in corde absq; ꝓfusiōe lacrimarū. vel sint
necessarie lacrime oculoꝝ corpaliū. cū de petro
legaī ꝙ fleuit amare. vtiq; fletu exteriori. ꝓpter
qd̄ cū flere vellet egressus ē foras ne videret. Et
Aug⁹. in cōuersiōe sua sub ficu effudisse legitur
imbrē lacrimaꝝ. Sꝫ dicēdū ꝙ exteriores lacrime
eē se nō habēt viꝫ abluēdi pctā nisi quatenꝰ ex i
teriori cordis cōpunctiōe ꝓcedūt. Et iō si aliqs
eque habeat interiorē ꝯpūctionēꝫ sine lacrimis
sicut alius cū lacrimis. tm̄ valet. sicut accidit
hoīb⁹ duris ꝛ īmobilib⁹ ad fletū. q̄ q̄nq; maiorē
dolorē habent interius sine lacrimis q̄ꝫ aliq̄ alii
molles ad fletū. Un̄ Aug⁹. in li. postulationū
sic orat. Da mihi dn̄e lacrimas internas q̄ pctō
rum meoꝝ possint soluere maculas. ꝛ celesti io
cūditate sp̄ repleāt aīaꝫ meā. Ut plūmū m̄ interi
or ꝯpūctio excitat fletū oculoꝝ. Un̄ Aug. ibidē
subdit. Rogo te iesu ꝑ illas benignissimas lacri
mas tuas da mihi grāꝫ lacrimaꝝ. q2 sine dono
tuo nō possū eas habere. da mihi fontē irriguū
lacrimaꝝ. vt sint mihi lacrime mee panes die ac
nocte. Prepara hāc mēsam famulo tuo in ꝯspe
ctu tuo. ꝛ da mihi eā in ꝑtāte vt q̄nēs volo sati
er ex ea. Qd̄ etiā facit ad secundā q̄stionē. Et cō
cludēdo h̄ mēbrū de amaritudine cōtritiōis q̄n
tū ad oēs tres q̄stiōes ꝑmissas pōt exponi illud
qd̄ dictū ē ad captiuā filiam syon Tren. ij. Ma
gna velut mare cōtritio tua. Ubi dicit glo. Con
tritio cadentis aīe si semel hostib⁹ subiecta fue
rit. q̄ mare nunq̄ꝫ q̄escit sꝫ q̄ vndaꝝ fluctibus se
se indesinēter collidit. Hoc ꝙ dicit ꝙ cōtritio dbe
at eē magna velut mare qd̄ ē amarū facit ad ꝑ
mā q̄stionē. Qꝫ aūt sm̄ glo. mare se indesinēter
collidit facit ad q̄stionē scdāꝫ. Sꝫ ꝙ mare fluidū
ē facit ad tertiā q̄stionē ❡ Sꝫ q2 cōtritio ē
inefficax si nō comitet ꝯfessio. vel in re q̄n habet
oportunitas. vel in ꝓposito q̄n eā articul⁹ neces
sitatis excludit ꝛ nō cōtempt⁹ religiōis Jō volē
tes videre glorificatiōꝫ iesu debem⁹ etiā assume
re petrū quātū ad ei⁹ scdāꝫ interꝑtatiōꝫ q̄ petr⁹
idē est qd̄ agnit⁹. Per ꝯfessionē aūt ꝓpriā hō fa
cit se agnitū ꝯfessori suo q̄ ē iudex ī foro aīe. Qd̄
quidē iudiciū cū sit spontaneū oportet ꝓcedere
ex ꝯfessionib⁹ rei nō ex aliis ꝓbatiōib⁹. ꝛ sm̄ ꝯfes
sa iudex habet eū iudicare. Et iō oportꝫ ꝙ confes
sio sit clara. nuda ꝛ apta. nō obscura. nō velata.
nō subducta. Un̄ cōfessio sic describit ab Aug.
Cōfessio ē ꝑ quā morb⁹ latens spe venie aperitur
Sꝫ d. qs. Nōne hō deo ē agnit⁹ an̄ ꝯfessiōēꝫ
vt qd̄ ergo reqrit ꝯfessio. Ad qd̄ dicēdū vno mō

ꝙ an̄ christi incarnatiōēꝫ sufficiebat ꝯfessio m̄
talis soli deo facta. q2 de⁹ nō dū erat hō. sꝫ postq̄ꝫ
fact⁹ ē hō reqrit ab hoīe ꝙ ꝯfessio sibi fiat tanq̄ꝫ
hoī. Et q2 ip̄e in forma hūana nobiscū vbiq; pre
sens eē nō pōt. vicarios suos ꝯstituit homines.
Quoꝝ pim⁹ fuit petr⁹ ꝛ ceteri apl̄i ꝛ ꝯsequenter
sacerdotes q̄b⁹ dicit. Quecūq; alligaueritis su
per terrā. erūt ligata ꝛ in celis ꝛ quecūq; solueri
tis sup terrā erūt ꝛc. Mat. xviij. Alio mō dicen
dū ꝙ ꝯfessio faciēda ē hoī vt ꝑ h̄ diabolo pecca
ta nostra celent. Un̄ Aug⁹. in q̄dā sermone q̄ inci
pit. In oīb⁹ scripturis diuinis frēs carissimi vti
li ac salubrit̄ āmonemur vt pctā nostra debeā⁹
iugiter ac hūiliter nō solū deo sꝫ etiā scīs hoīb⁹
ꝛ deū timētib⁹ ꝯfiteri. Et subdit causaꝫ. Nō eni
iō vult de⁹ vt ꝯfiteamur pctā nrā ꙗ ipse ea scire
nō possit. sꝫ q2 diabol⁹ h̄ desiderat vt inueniat qd̄
nobis an̄ tribunal eterni iudicis obiiciat. Jdeo
vult vt magis defēdere q̄ꝫ accusare pctā nrā ve
lim⁹. Cōtrario de⁹ noster q2 pi⁹ ꝛ misericors est
vult vt ea cōfiteamur in hoc seculo. vt ꝑ illis nō
ꝯfundamur in futuro. Legit̄ in miraculis ꙗ cū
q̄dā cleric⁹ suspect⁹ d̄ adulterio duceret̄ ad quē
dā demoniacū q̄ solebat mala facta hoīm ad se
venientiū ꝓpalare. Jste aūt sibi ꝯsci⁹ timēs ꝯfu
di ꝯpūct⁹ intrans stabulū cū sacerdotē habere
nō posset famulo cōfessus fuit Sicq; secur⁹ iuit
ad demoniacū. Qui cū interrogaret̄ qd̄ sibi vide
ret̄ de isto clerico. Rn̄dit nihil. Et cū h̄ dixisset in lin
gua vulgari. subiūxit in latina lingua ꙗ sol⁹ cle
ricus intellexit. Jn stabulo iustificat⁹ ē. Sciens
ergo diabol⁹ v̄tutē pure ꝯfessiōis vt dicit Aug.
vbi supra. toto nisu īpedire conat̄ hoīeꝫ ne ꝯfite
atur. Et sicut suggessit ꝑus vt hō caderet. sic p⁹
casū impedit ne resurgat. q2 scit nos nō resurge
re posse sine ꝯfessiōe. ❡ Debem⁹ tertio as
sumere petrū quātū ad tertiā ei⁹ interꝑtatiōēꝫ.
qua petr⁹ interpretat̄ discalciās. qd̄ referri pōt
ad tertiā ꝑtē pnīe q̄ ē satisfactio. Sicut aūt q̄nq; q̄
hon⁹ ꝯfessor debet iniūgere ꝯfitēti ꝑ modū satis
factionis sm̄ recordatiōēꝫ q̄nq; vulneꝝ christi q̄
ip̄e satisfaciēdo ꝑ peccatis nris accepit. Primū
ē ꝙ de cetero nō velit peccare. q2 q̄ꝫdiu ferrū est in
vulnere q̄dq̄d apponit̄ vuln⁹ nō sanat̄ plene vt
dicit Jsido. Hāc christ⁹ iniunxit adultere cū ait
Jo. viij. Uade ꝛ ampli⁹ noli peccare. Et sic Au.
describit satisfactiōēꝫ dicēs. Satisfactio est cās
pctōꝝ excidere ꝛ eaꝝ suggestionib⁹ aditū nō in
dulgere. Et q̄ntū ad h̄ apte sacerdos vel etiā ip̄e
penitēs dr̄ discalciās. Nā sm̄ Orige. sup Josue
discalciare ē vincula cure mortalis de pedibus
affectuū soluere. Calce⁹ eni ē de pellib⁹ mortuis
Jlle ergo se discalciat q̄ affectū vel voluntatem

peccādi deponit. In cuius figura dictū ē moysi Exo. iij. Et etiā Josue Jos. v. Solue calciamētū de pedib⁹ tuis. terra enī in q̄ stas scā est. Q2 pfecto si q̄s ad sacramenta diuina vult accedere debet volūtatē peccādi deponere. Secūdū est vt alienū restituat. Q2 fm Au. Nō dimittitur peccatū nisi restituat ablatū. Et hoc ī elligēdū siue in rebus siue in psona siue ī fama primo aliq̄d abstulerit. Et quātū ad h etiā q̄s dicit discalciās p quāto calceū .i. pellem sibi alienā dponit. Et sic pōt intelligi illud Mat. x. Nolite portare calciamēta .i. nolite alienis rebus aut negocijs implicari. Tertiū ē vt in se peccanti idulgeat. q2 alias de⁹ non indulget sibi iuxta illud. Dimitte nobis debita nostra zc. Et quātū ad hoc q̄s etiā discalciat cor suū a rancore. Quartū ē vt q̄dā singularia sibi iniūgat fm q̄ntitatē peccatorum scz ieiunia. orōnes z elemosynas. ad q̄ tria oīm penitētiaz genera reducunt. Et quātū ad h etiam q̄s dicit discalciās p quāto cōmodo corpali se exuit z afflictiua sibi assumit. Quintū ē vt sibi iniūgat q̄ q̄dq̄d boni fecerit vl' mali sustinuerit totū sit p pctis. G Circa qd ɔsiderādū q̄ op⁹ qd q̄s facit ex iniūctiōe dupliciter valet penitēti. Vno mō ex natura opis. Alio mō ex vi clauiū. In tali enī ope a cōfessore iniūcto opat vis clauiū. ita q̄ amplius valet q̄z si pprio arbitrio faceret idē opus. Et similiter in patiēdo aduersa. Et quātū ad hoc q̄s ē discalciās se totū. p q̄nto omnia sua acta z passa subijcit deo p peccatis suis exuendo se de eis ad iniūctionē sacerdotis vt dicat illud Job scdo Pellē p pelle z q̄dq̄d hab3 hō dabit p aīa sua. De h mō satisfactiōis dicit Aug. in sermone pallegato alloquēs pctōrē sic. Clama. Ego dixi dñe sana aīam meā quia zc. Sanat deus ɔfitere tātū vuln⁹ tuū. iace sb manib⁹ medici patient. implora auxiliū. fouet. vrit secat. eq̄nimit tolera. tātū noli attēdere tu si vt saneris. Sanaberis aūt si te ōndēris medico. non q2 ille nō videt sed ipa ɔfessio iniuū sanitas est. Hec Aug⁹. Et in pmissis q̄nqz si b̄n seruent attendit satisfactio plena H Est aūt diligent aduertēdū q̄ntū ad totū istū pcessum de magnitudine seu mēsura penitēe. q̄ fm intētionez bti Aug. in fmone de penis purgatorij. qui incipit Dis arbor. Oportet aīaz vite eterne aptādā redire ad pmā puritatem diuine imaginis. Ita q̄ q̄dq̄d puritatē nobilis nature infecit z diuinaz imaginē obscurauit. hoc totū oportet expiari z ɔsumi. siue h p pniaz. siue in purgatorio p ignez Vñ dicit sic. Illic scz in purgatorio fmones ociosi z cogitatiōes immunde z inique z sordide. Illic multitudo leuiū pctōz q̄ puritatē nobilis

nate infecerāt exsudabunt. Illic stagnū vel plūbum diuersorū subrepentiū delictoz. q̄ diuinaz imaginem obscurauerūt ɔsument. Que omnia hic ab aīa separi p elemosynas z lacrimas compendiosa trāsactiōe potuissent. Ergo fratres carissimi cōuertam⁹ nos ad meliora duz in ptāte nostra sūt remedia. Hec Aug⁹ Et hec de assumptione petri diffusius dicta sunt pp̄ter cōueniētiam tpis. Et de alijs breuius.

Subsermo primus. CLVI

Iacobum A Secundo cupiens videre glorificationē iesu debet sibi assumere iacobum ɔcupiscētiaz z passionū siue tēptationū reluctatorē z supplātatorē. Et hoc ɔuenit pficientibus pp̄ter tria. Primo q2 ipi plus temptatiōibus impugnant. z iō oporz eos ēē in cōtinua lucta Q2 sic dic Au. sup ps. xix. Tormēta aīi nō sentit. q̄ nō pficit. putat enī q̄ pax est si incipiat pficere. z tūc videt in q̄ pssura est. q2 cū creuisset herba z fructū fecisset. tūc apparuerūt zizania. Et hoc figuratū ē in iacob luctatore. q̄ quādiu māsit in domo laban. in pace eē videbatur Sed cū recessisset ab eo z eēt in itinere rediendi ad pentes pprios. tūc insequebat eū laban. Laban interptat dealbatio et signat diabolū q̄ cū sit tenebrosus. trāsfigurat se tū in angelū lucis. Quādiu aūt ē hō in ptāte istius laban. putat q2 pax est. sed postq̄z recedit ab eo p pniam z est in via pficiscēdi ad patriā. vñ p peccatum digressi sum⁹. q̄ est via pfectus spūalis tūc sentit psecutiones inimici B Secūdo q2 pficientiū3 nō solum ē luctari cōtra vicia. sed etiā pficere in virtutib⁹. qd nō solū ē sine luctamine. Quia sic dic Amb. sup. Bti immaculati. Nulla sine labore virtus. q2 labor pcess⁹ ē virtutis. Hoc etiā luctamē significatū est in ipo luctamine Jacob cū angelo de quo dicit Geñ. xxxij. Q2 cū iacob ad parētes pprios rediret. in via angelū inuenit cum q̄ luctando magnū certamen habuit. Per quod signat q̄ q̄ ardua vtutū apprehendere voluerit. sepe ex ipa arduitate vtutū reuerberatus succumbit. Sed sicut demū vict⁹ angel⁹ tacto neruo femoris iacob. vno eū pede deinceps claudicare fecit. Sic hō cū de virtute difficultate triūphauerit. vno pede sinistri scz affectus claudicabit. Quia sicut dicit Greg. Necesse est vt debilitato amore hui⁹ seculi. solus in nobis amor cōualescat dei. Si ergo tenem⁹ angelū .i. virtutes in ptāte habemus. vno claudicamus pede. Q2 dum crescit in nob vigor mētis. fortitudo mortificat carnis. et cū desiderium terrenū iā3 aretactum fuerit i solo pede amoris dei tota virtute

fe sustinet. et stat. q2 pedē amoris seculi quez po-
nere in terra cōsueuerat iam a terra suspēsū por
tat. ¶ Tertio q2 pficiētiū nō solū ē luctari
sed etiā supplātare. i. sub plantis ponere et cōcul-
care oīa videlicet delectabilia hui9 mūdi saltez
in desiderio et conatu in fieri. Perfectoꝝ autē h
est in facto eē. Un̄ apl's. Oīa arbitrat9 sū vt ster-
cora. Qd̄ importat tam noīe Jacob q̄ interp̄tat
supplātator: q3 eius facto p quāto ip̄e supplanta-
uit esau bis sc3 in p̄mogenitura et in bn̄dictione
paterna. Esau interp̄tat van9. et signat mūdū q̄
totus vanus ē. q2 vanitas vanitatū et omnia
vanitas dixit ecclesiastes. Hūc mundum in pri
mogenitura supplātāt pficiētes. Nā mund9 cū
oībus que in eo sūt an̄ hoīem creatus fuit. s3 hō
p pfectū spūalē ad pfectiōez tendēs ip̄m mūdū
cū oībus suis annexis sub pedibus affectōnū
calcat. Juxta illud p̄s. Oīa subiecisti sub pedib9
eius ꝛc. Supplātant ip̄m etiā in benedictiōe pat̄
na. Nā deus pater in p̄ma rerū creatiōe oībus
animātibus q̄ sūt in mūdo bn̄dixerat an̄q3 hō
crearet. dicens eis. Crescite et multiplicamini ꝛc.
Quā etiā benedictiōez licet hō postea format9
p̄stantius accepit. vltra hoc tn̄ hō p pfectū spūa
lem in grā multo abundanti9 et pfectius crescit
q̄3 mūdus et oīa que in eo sūt. q2 mūdus transit
et ↄcupia eius. vt dicitur. i. Joh. ij. Justoꝝ autem
hoīm sc3 pficientiū semita quasi lux splēdēs pro
cedit et crescit vsq3 in pfectū diē. i. vsq3 ī vitā eter-
nā vt dicit̄ Prouerb. iiij. Et hoc ē q̄ dicit Orig.
omel. j. Si iam nos spūalit̄ facti sum9 terra sc3 fe
tida. si iam nō sum9 arida. afferam9 fruct9 vbe
res dō et diuersos. vt nos benedicamur a patre
dicente. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni
cui bn̄dixit dn̄s Gen̄. xxvij. Et in hac benedictio
ne hō pficiēs supgredit̄ et supplātat oēm creatu-
ram mūdi. p quāto ille multiplicate replenerūt
terrā finaliter pitture. hoīes aūt pficiētes replēt
celum eternaliter victuri.

Subsermo secund9 CLVII

Et iohannem fra
trem eius A Tertio cupiēs
videre iesū glorificatū in mōte. de-
bet assumere ioh̄ez in singularis grē donatione.
qd̄ ↄuenit pfectis et ↄtēplatiuis. Joh̄es enī inter
p̄tat̄ in q̄ grā vel cui donatio a dn̄o facta ē. Fuit
aūt hēō Joh̄i a dn̄o facta donatio triplicis grē
q̄ in eo fuit. videlicet charitas spēalis. puritas ī-
tellectualis. et castitas virginalis. Primū pa
tet. Nā ip̄e p̄uilegio amoris p̄cipui ceteris alij9
a dn̄o meruit honorari. Et ē pbabile q̄ et ip̄e do-
minū pl9 ceteris redamauerit alias videret̄ fu-
isse ingrat9. Licet cōtier dicat̄ q̄ petr9 plus dn̄m
amauerit. Qd̄ videt̄ ex illa īterrogatiōe dn̄i Pe-
tre diligis me plus his. Sz h pōt ita intelligi sic̄
dicit Aug9. sup Joh̄ez. vt christ9 ioh̄ez h loco q̄
specialı9 dilect9 ē et p hoc plus ceteris dn̄m dile-
xerit excipet. neq3 eū in nūero illoꝝ quorū charı-
tas sub īterrogatione inferior signat̄ insereret.
Magnitudo etiā amoris sui ad dn̄m ex h patz
q2 cor ip̄i9 tanto amore diuino estuabat q̄ non
nisi de amore et charitate loq̄ poterat. vt patz in
epl'is suis. Secūdū patz q2 ip̄e plenitudinez
tot9 sapīe de ip̄o sacro dn̄ici pectoris fonte po-
tauit. et q̄ ibi hausit nobis reserauit scripto. que
nunq̄3 vllus vidit pur9 hō puri9 vt de ip̄o cāta
tur. Ipe enī in suo euāgelio cōprehēdit oīa q̄ ptı
nent ad credēda. In suis epl'is omia q̄ ptinēt ad
agēda. Et in apoc. omia que ptinēta d sperāda.
Et iō nō immerito pp̄ter puritatē intellectualē
et altitudinē cōtēplatiōis aquile cōpat̄. Un̄ ap-
ppriate de eo eccl'ia cātat illud Ecc. In medio ec
clesie apuit os ei9 et impleuit eū dn̄s spū sapientie
et intellect9. Tertiū patet. Nā ip̄e ab ineunte
etate castissim9 fuit et vocatus a nuptijs v̄go in
euū pmāsit. Un̄ etiā dn̄s pp̄ter p̄rogatiuaz vir-
ginalis castitatis matrē suā virginem ipi v̄gini
cōmendauit. Hūc itaq3 Joh̄ez ad hec tria dona
ria. ascensuri in montem glorificatiōis iesu assu
mere debem9. Et bn̄ Joh̄es dr̄ frater iacobi. pro
quāto ab eodē patre luminū pcreata ē vita acti
uoꝝ et vita ↄtēplatiuoꝝ. B Primo ergo ī
ioh̄e attendim9 charitatē spēalē. Cui9 q̄dē assū-
ptio et si nō sit in nostra ptāte sz solı9 donātis dı
possum9 tn̄ cū dei adiutorio ad ei9 assecutiōem
p desideriū et conatū nos disponere et p̄parare.
Q2 vt dicit Ans. in libro de casu diaboli. Causa
quare de9 diabolo nō dedit grām ē. q2 nō volu-
it accipe nec parat9 fuit. Charitas autē q̄dē ē oı-
bus electis cōmunis. cui9 effect9 ē q̄ oē peccatū
mortale ab aīa expellit sicut lux fugat tenebram
ab emisperio. et deū sup oēm creaturaz diligere
nos facit. Et hec charitas ē necessitatis vt domi
nus ōn̄dit in euāgelio Mat. x. Qui amat p̄rēm
aut matrē pl9 q̄3 me. non ē me dign9. De9 ergo
necessario diligēd9 ē sup oīa. Un̄ Ans. monol.
ca. xviij. dicit q̄ creatura rōnalis nihil debet dili
gere nisi sūmā bonitatē in oībus et sup omnia et
pp̄ter se ip̄az. Cui9 rō est. Quia in q̄ est sūma di-
ligibilitas sūme ē diligendū. sed h ē ī deo quare
ꝛc. Alia est charitas spēalis quā deus spēaliter
cuiq3 ad pfectiōez tendēti adijcit. que multiplex
est sm̄ varia dona dei largiēns. Un̄ apl's Eph.
iiij. Unicuiq3 nostꝝ data est grā sm̄ mēsurā do
natiōis christi. Hāc spēalē charitatē desiderant

⁊ petijt Aug⁹. in li. de cōtēplatōe dñi nostri iesu christi sic. d. Te clementissime de⁹ inuoco in aīaȝ meā quā pparas ad capiendū te desiderio qđ inspiras ei. Quesiui ⁊ inueni te dñe ⁊ amare desidero. auge desideriū. ⁊ da qđ peto. quoniā si cūcta q̄ fecisti mihi dederis. non sufficit seruo tuo nisi te ipm dederis. Da ergo te mihi de⁹ me⁹. redde te mihi. te amo. ⁊ si parū ē. amem validius. nō possum metiri vt sciam quantū desit mihi amoris ad id qđ satis est vt currat vita mea in amplex⁹ tuos. nec auertar donec abscōdar in abscōdito vultus tui. ¶ Secūdo in iohāne attēdim⁹ puritatē intellectualem. que necessaria ē ascensuris in montem ad glorificatiōeȝ videndā iesu. Vñ cū ps. q̄reret Quis ascendet in montē dñi aut q̄s stabit in loco scō eius. Rñdit spūssanct⁹ Innocēs manibus ⁊ mūdo corde. Vñ dñs cuȝ doceret discipulos sūmā pfectioneȝ in sermone suo in monte. ait Mat. v. Bti mūdo corde. quoniā ipi deū videbunt. Hmōi aūt mundicia cordis vel puritas duplex est. Una ē depuratio affect⁹ ab inordinatis affectiōibus que fit p virtutes ⁊ dona. Et hec ē pambula et dispositiua ad dei visionē. Alia est depuratio intellect⁹ a fantasmatib⁹ ⁊ errorib⁹. ⁊ hec dat p donū itellect⁹ Unde mūdicie cordis coaptat spūs intelligētie fm glo. ⁊ intellect⁹ mētis ē oculus. Itaqȝ mūdicia cordis facit ad intelligētiā sicut puritas ⁊ claritas pupille ad visionē oculi. Et vtraqȝ hec puritas ad videndū glorificatiōeȝ iesu necessaria ē Siue enī affect⁹ siue intellect⁹ sit impur⁹. glorificatiōeȝ iesu homo nō videbit. Exemplū de illo ceco nato Joh. ix. Qui quādiu habuit lutū sup oculos nō videbat. Sed postq̄ȝ lauit oculos a luto. clarificatus est visus eius. ⁊ meruit videre ipm iesū. Per lutū q̄ dñs liniuit oculos isti⁹ ceci intelligi pōt ɔsideratio impuritatis taȝ ī affectu q̄ȝ in itellectu. que impuritas q̄ȝdiu adheserit oculis. ad diuina vidēda ceci sūt. Sȝ abluto luto ab vtroqȝ oculo clarificat intelligētia. Quā clarificatiōem petijt Aug⁹. ī speculo suo manuali sic. d. Illumina dñe cordis mei oculū intime visiōis tue pspicua luce. Velatus enī est ⁊ cecus caligīe tetra peccōrū ⁊ ignorātie. Illumīa eū luie grē tue. vt sinceris fidei oculis ⁊ puro lūine cordis inspiciā mysteria regni tui. ¶ Tertio in iohāne attendim⁹ castitatē vginalē q̄ necessaria est ad ascēdēdū in montē visiōis dei. Quia vt dicit Aug⁹. j. solilo. Nihil ē q̄ magis ex arce deiciat animum virilē q̄ȝ blandimēta feminea corporiqȝ ille ɔtact⁹ sine quo vxor haberi non pōt. Unde hugo in libello ad sociū volentē nubere dicit sic. Nō est vxor ducēda sapienti. qa studia pħie impedit. nec posse q̄sq̄ȝ libris ⁊ vxori pariter inseruire. Castitas aūt virginalis in pposito negocio pōt accipi tripliciter. Uno mō ab integritate corpali que multū facit ad cōtēplandaȝ sapientiaȝ. Juxta illud Diony. in de angelica hierarchia Castus intellect⁹ est ocul⁹. Sȝ q2 hec virginalis castitas a paucissimis possidet q2 semel pdita irrecupabilis ē. ¶ Itē alio mō accipitur castitas virginalis a puritate mētali. De q̄ dicit Aug⁹. supra ps. Que est virginitas mētis integra fides. solida spes. sincera charitas. Et h̄ retorquēdo ad castitatē mentalē simul ⁊ corpalem recupabilis est. Et sic illi censent̄ vginel qui faciētes dignos fructus penitētie de cetero p fidem spem ⁊ charitatem firmāt se in pposito ppetue et pfecte continētie. obseruātes illud apli Col. iij. Mortificate mēbra vestra q̄ sūt sup terram. Qualis etiā virginitas fuit in cōiugio patriarcharū. sicut docet Orige. sup eplāȝ ad Ro. iiij. ptractās illa verba apli. Q2 abraam habuit corpus emortuū ⁊ sara vuluam emortuā. et tn̄ inseruierunt filiorum generationi. Ubi dicit Orige. Q2 illa emortificatio non fuit ex infirmitate nature. sed fm illam virtutē de qua ait aplš Mortificate mēbra vestra que sūt sup terram. Nō enī incitabant̄ luxuria. nō vrebant̄ libidine sȝ solum pter pmissionē diuinā de posteritate dederūt opam copule ɔiugali. Et tale coȝ ɔnubiū fuit officiosum. nō libidinosū vt dicit Aug. in li. de bono ɔiugali. Vñ sicut ibidem dic. aug⁹ Nō impar est meritū celibatus iohānis q̄ nullas nuptias expertus est. ɔtinētie abrae q̄ filios generauit. Sicut nō impar est meritū patientie in petro q̄ passus est. ⁊ in iohanne q̄ nō est passus. Qđ enī illi vtrobiqȝ habebāt in ope. hoc isti in habitu. Sȝ q̄dq̄d fuerit in patriarchis illo tempore qui pōt cape capiat. Difficile est isto tempore tā castū repire ɔnubiū vt dicit Aug⁹. ibid. Quicūqȝ tn̄ siue in coniugio siue in celibatu ita mortificauit mēbra sua vt dictū ē hmōi vginitatis statū censet̄ attigisse. ¶ Tertio mō accipit castitas vginalis ab īmunitate intentionali p q̄ntū videlicet mēs rōnalis īmunis ē ab intentionib⁹ spēꝝ corruptibiliū. Nā oīs spēs a re creata abstracta corruptiōi est obnoxia. ac p h̄ mētem ad sublimia montis tendētē ipedit ⁊ abducit. Oportet ergo talē mētē eē vgineā. i. ab hmōi spēꝝ corruptione īmunē. Juxta istud Dioni. in li. de mystica theologya. Forti ɔtritiōe sens⁹ derelinque ⁊ oīa sensibilia ⁊ intelligibilia. ⁊ ad eius vniōeȝ ppera q̄ ē sup oēm substātiā. Hāc vgineā īmunitatē petijt Aug⁹. in li. de ɔtēplatione dñi nostri iesu christi sic. d. Taceāt q̄so tumult⁹

carnaliū. cōticescāt fantasie terrarū τ aquarū aeris τ poli. Taceant somnia et imaginarie reuelationes. oīs lingua. oē signū. τ qđqđ transeundo fit sileat sibi τ ipa aīa transeat se nō cogitādo se sed te deus meus. Nos ergo tres discipulos nos assumere cōcedat. Qui ꝛc.

Subsermo tertius. CLVIII

Et duxit illos ī mōtem excelsum seorsuz. A Uiso quō disponimur ad uidēdā dn̄i trāsfiguratonē ꝑ triū discipuloꝝ assūptionē. Sequitur nūc videre qualit ad hā manuducamur ꝑ mōtis ascensionez. In q̄ notaē mentis exercitate ad supiora ꝑductio. Ubi sciedū q̄ ꝑ montē istuz excelsū signaē celsitudo diuine ꝯteplatiōis. Unde moysi cū ad cōtemplandū deū inuitaret ait ipe dn̄s. Ascende ad me in montē Exo. xxiiij. Et bn̄ iste mons dict⁹ est thabor qđ īterpretaē accessio lucis. q2 oē qđ manifestaē in lumine manifestatur. Circa hūc ascēsum montis duo sūt videnda. Primo q̄s τ ꝯm quid hōī istū montē ascēdere valeat. Secūdo q̄ ductore ad eius verticez ꝑueniat. Quātū ad ꝑmū sciendū. q̄ mons ille excelsus ē τ nemo pōt ascēdere nisi oporteat oīa onerosa deponere. Hmōi aūt sūt tria. videlicet res tpales. corp⁹ ꝑpriū. τ aīa ꝑpria. Prio ergo oportet deponere sarcinam rerū tpaliuz. Q2 vt dicit Gre. in ij. moral. Sanctis viris rerū affluentia onerosa est. Q2 hāc grauiter tolerāt q2 festinantes ad patriā in itinere multa portant. Qua ꝑpter sci viri volentes ad fastigiuz contēplatiōis ascēdere. festinauerūt totū pond⁹ rerū tpaliū a se ꝑ pauptatem voluntariā abijcere. vt sic cū christo tāq̄z electi discipuli possent in montem visiōis ascendere. Iuxta illud Lu. xiiij. Nisi q̄s renūciauerit omnib⁹ q̄ possidet. nō pōt meus eē discipulus. Secūdo oportz deponere corp⁹ ꝑpriū. Corpus enī qđ corrūpit aggrauat aiaz vt dē Sap. ix. Propter qđ ad sublimia cōtēplatiōis ascendentē oportet corpus deponere. τ si nō quātū ad actualē ei⁹ sepatiōez. saltē quātū ad ei⁹ a sensib⁹ abstractionem. B Tercio oportet deponere aiam ꝑpriā. diuidēdo videlicet in ꝑposito aiam a spū. Et accipim⁹ hic aiaz put inest corpi aiato vt forma. Et vt sic est onus spūi tendenti ad supna diuine ꝯteplationis. Et hāc diuisionē aīe τ spūs intēdit aplūs ad heb. iiij. Ubi dicit. Uiuus ē sermo dei τ efficax et penetrabilior oī gladio ancipiti. τ ꝑtingēs vsq̄z ad diuisionē anime τ spūs. Qđ vbū exponēs btūs Aug⁹ in li. de spū τ aīa sic. d. Nihil in creaturis hac diuisione mirabili⁹. Ubi istud qđ essentialiter vnū atq̄z indiuisū est ꝯm seipm quadāz partione diuidiē. Neq̄z enī in homie alia est aīe alia spūs essentia. sed vna eadēq̄z singularis nature substātia. Nō enī in hoc gemino vocabulo gemina intelligiē substātia. s3 ad distinctionē ptendiē gemina vis eiusdē essentie. vna inferior aīa alia supior spūs designaē. Et sequiē. In hac autē diuisione aīa τ aiale in imo remanent. τ qđ spūs τ spūale est. ad sūma euolat τ ab infimis diuidiē vt ad sūma subleueē. ab aīa sciindiē vt dn̄o vniaē. quoniā qui adheret dn̄o vn⁹ spūs est. Felix diuisio τ mirabilis sepatio vbi qđ corpulentum et feculentū ē in cinere remanet. Quod autē spūale τ subtile est vsq̄z ad speculationem diuie glorie sublimaē. Hec Aug⁹. Silia ponit Rich. in libro de exterminio mali. Ex qb⁹ apparet quid sit illud in hoīe qđ ad istū montē diuine visiōis ascēdere ꝑualet. quia solum mēs siue spūs qđ ē supmū τ optimū in hoīe. ꝯm quē sum⁹ ad imaginem τ similitudinē dei et capaces ei⁹. vt dicit Aug⁹. xv. de trini. C Quātū ad scđz sciedū q̄ ad sublimitatē hui⁹ montis nemo poterit ꝑuenire nisi habeat ductorez iesum vt dicit hic q̄ istos discipulos tres iesus duxit in montē excelsum. Nō enī ꝑ seipos ascendere potuissent. nec viam sciuissent. Necesse est ergo habere ductorem illum qui de seipo dixit. Ego sū via veritas ꝛc. Ioh. xiiij. Un̄ Rich. in libro de. xij. patriarchis ca. lxxvij. sic dicit. Ducunē discipuli iesu sursum τ seorsū. vt possint apprehēdere montē istuz excelsum. via ardua. via secreta τ multis incognita q̄ ducit ad mōtis isti⁹ fastigia. Illi soli. vt arbitror sine errore currūt. illi soli sine īpedimēto ꝑueniunt. q̄ christū sequūē q̄ a veritate ducunē. Quisquis ad alta ꝑperas. secur⁹ eas si te ꝑcedat veritas. Nā sine ipa frustra laboras. tā nō vult fallere q̄z non vult veritas falli. Christum ergo sequere si non vis errare. Et subdit. Sed ne te pterreat vł retrahat labor itineris difficultas ascensionis. audi τ attende quis sit fructus ꝑuentionis. In huius montis acumine iesus trāsfiguratur. In ipso moyses cum helya videē τ sine indice vtrq̄z cognoscitur. In ipo vox patris ad filium audiē. Hec ille. B Restat tertiū ꝑncipale quod ē mentis sublevate ab omnibus rebus creatis secessio. que innuitur in loci orōnis sequestratione cū additur [Seorsum.] Seorsum enim debet esse locus orationis. vt ē a tumultu cunctis rei create sequestratio. quod dn̄s ostendit in exemplo. qui frequenē ad montem orādū secessit. Et hoc idem facere nos docuit in euangelio cū dixit. Tu aūt cū oraueris intra in cubiculū tuū et clauso hostio ora patrē tuū in abscōdito Mat.

vj. Quod sic a nobis impleri debet sm Joh. Cass. i li. collationũ patrũ collatiõe pma isaac abbatis Nã intra nostrũ cubiculũ oram⁹. cũ ab oĩ strepitu cogitationũ ꝛ solicitudinũ quiete ac liberi preces nostras dño offerim⁹. Clauso vero hostio oramus cũ in intimo mentis affectu strictis labijs sub silentio dño supplicam⁹. q nõ vocũ sed cordiũ est scrutator. Quod igit mẽs in orõe ita debeat ee recollecta in se vt oẽz creaturã ipe orõis excludat. patet p beatũ Anthoniũ. Cui⁹ hec ẽ sup orõne nõ hũana sed celestis sententia. Nõ enĩ inquit pfecta orõ. in q se monach⁹ vel hipm quod orat intelligit. Igit quicũq; supradictos tres discipulos assumit ꝛ iesu ductore in montẽ ascendit. ibidẽq; sic seorsũ in orõe secedit. hic peul dubio trãsfiguratiõez dñi iesu videbit. Quod nobis pstare dignet ipe iesus. qui cũ patre et spũ scto vn⁹ de⁹ viuit ꝛ regnat in secula seculoꝝ amen.

Expositio euãgelij tertie dominice i quadragesima. CLIX

Erat iesus eijciens demonium. et illud erat mutũ. Et cũ eiecisset demoniũ locutus est mutus Et admirate sunt turbe Quidam autẽ ex eis dixerunt. In beelzebub principe demonioꝝ eijcit demonia. Et alij teptantes signum de celo querebant ab eo. ℞. Secũdũ philosophũ duo sũt opa sapientis scz non mentiri et mentientẽ manifestare posse. Igit ad christum q est dei sapiẽtia ptinuit nõ solũ veritatẽ pdicare quãtũ ad pmũ opus sapiẽs. qd in oĩbus dictis ꝛ factis exercuit. Sz etiã ad eũ ptinuit calũniatores fallidicos ꝛ blasphemãtes cõfutare Et hoc opus exercuit in psẽti euãgelio. Quod habet tres ptes In quaꝝ pma describit boni opis christi iudeoꝝ falsa calũniatio. In secũda ponit false iudeorũ calũnie a christo vera ↄfutatio. Ibi Ipse at vt vidit In tertia subiũgit auctoris veritatis digna cõmẽdatio. ibi Factũ ẽ aũt cũ hec diceret In pma pteria describunt. Primo describitur miraculi opatio Secũdo ponit turbe credẽtiũ admiratio. ibi Et admirate sũt turbe Tertio additur iudeoꝝ calũniãtiũ blasphematio. Ibi Quidã aũt ex eis Dicit ergo quãtũ ad pmũ Erat iesus eijciẽs demoniũ Demoniũ sm Isid. viij. ethymo. dr a demonas grece qd idẽ ẽ qd peritus Sũt enĩ valde periti ꝛ rerũ scij. Prescuit enĩ futura multa. Vñ ꝛ solẽt rñsa aliqua dare. Inest enĩ illis cognitio rerũ plusq; infirmitati hũane ptum p dei iu stũ angelica reuelatione. ipi etiã multis astutijs ꝛ cautelis et fraudib⁹ edocti sũt ab antiquo vt fallãt ꝛ decipiãt. Vñ dr Geñ iij Serpẽs erat callidior cũctis aĩantib⁹ terre. ¶ Notãdũ aũt q demon eiect⁹ ẽ multipliciter. Primo eiect⁹ fuit de celo in q stare nõ potuit ppt suã supbiaz Ezech. xxviij. Eieci te de monte scõ meo. In qua eiectiõe cecidit huc ad terrã ad nostrã vexatiõez Propt qd in ipa eiectiõe audit⁹ est de celo clamor angeloꝝ Apoc. xij. Ve terre et mari q diabol⁹ descẽdit ad vos habẽs irã magnã sciens q modicũ tps habet. Decidẽs igit diabol⁹ in mũdũ istũ. tria sibi vsurpauit a qb⁹ itez eiecit eum christ⁹. Primo vsurpauit sibi diuinũ honorez p cultũ idolatrie. Vñ in hodierno euãgelio mali iudei opa christi diabolo attribuũt. d. In beelzebub Sz inde eiecit eũ christ⁹ merito sue passiois Joh. xij. Nũc pnceps hui⁹ mũdi eijcietur foras. Item vsurpauit sibi domiciliũ hũani corporis. q corpaliter vexabat hoies. Sz inde etiã eiecit eũ christ⁹ diuinitatis imperio Mar. j. Curauit multos q vexabant varijs languorib⁹. ꝛ demonia multa eijciebat ¶ Item diabol⁹ vsurpauit sibi corda hoim peccantiũ. habitãs i eis p peccatũ. Vñ aĩa peccatrix est illa babilon. de q dicitur Apoc. xviij. Cecidit babilon magna ꝛ facta ẽ habitatio demoniũ. Sz ab ista sua habitatiõe christ⁹ eiecit etiã demonẽ. ꝛ eiecit eũ illo sacro tẽpore q̃dragesime p pniaz imittẽdo grãz ↄtritionis q ẽ fum⁹ de felle piscis d q dr Tho. vj. Fum⁹ eoꝝ extiminat oẽ gen⁹ demonioꝝ. Eijcit etiaz demon de corde p ↄfessiõez q expuẽdo. Et tũc aĩa nostra efficit q sacratũ tẽplũ qd inhabitat spũs scũs. j. Cor. iij. Tẽplũ estis di ꝛ spũs scũs habitat i vob. ℞. ¶ Deinde oñdit ↄdicõem demonij. Et illd erat mutũ Dicit at dmoniũ mutũ vel surdũ vt dic Tyt⁹ q hac igerit passiõez. vt ñ audiat diuinũ vbũ Nã dmões auferẽtes aptitudinẽ hũani affect⁹ obtũdũt aĩe nrẽ auditũ ¶ Et nota q dmõ dr mut⁹ trib⁹ mõis qb⁹ facit obmutescere hoĩes petõres. Primo. n. mut⁹ dr diabol⁹ a laude di ꝛ grãꝝ actiõe. Nã cũ laudẽt deũ sil astra matutĩa ꝛ iubilẽt omẽs filij di vt dr Job. xxxviij. Iste tñ p iuidiã obmutuit a laud di Esa. xxxviij. Q ñ isern⁹ ↄfitebit tibi. neq; mors laudabit te. Ho⁹ et mõ plẽs hoĩes facit mutos q dbñficijs a do accepti ñ reddũt ei grãs laudis sz sic porc⁹ q ñ reddit grãs pascẽti se i comedẽdo sp murmurat. ¶ Scdo diabol⁹ mut⁹ ẽ ad loquẽd. vñ q ipe ab itio i vitate ñ stetit ꝛ ẽ mẽdax ꝛ pat mẽdacij io. viij. Ho⁹ et mõ mltos facit mutos q vitatẽ ↄgnitã tacent ꝛ falsa mendacia loquũt Eccl. v. Teptauit sathanas cor tuum mẽtiri te spũi scõ. ¶ Tertio diabol⁹ mutus est ad veniã petendaz a deo de sua transgressione. Induratum est enim cor

eius. vt p pniaz molliri nō possit Job. xl. Cor eiꝰ
indurabit q̄si lapis. Hoc etiā mō facit hoīes mu
tos ad pniam. ligādo linguas ne cōfiteant̄ z ne
petant veniā de peccatis. Quidā enim obmute
scunt pudore criminū. Quidā timore satisfacti
onis. Quidā ex negligentia. Quidā ex pposito
pseuerādi in pctō. Quidā ex spe vite longioris.
Quidā ex ipfectiōe fidei ad virtutē sacramenti
ꝯfessionis. .C. Notādū q̄ iste demoniacus
nō solū erat mutꝰ sꝫ z cecus vt dicūt Mat. xij. et
Mar. iij. Imo vt dicit Theophi. z Chryso. etiaz
erat surdus. Mutꝰ quidē lingua z surdus au
ditu. Mutitas enī cōcomitat̄ surditatē q̄ ē a na
tiuitate. Vn̄ multi sūt muti q2 surdi. Nō enim
loq̄ didicerūt. Sic fuit de isto. Et forte cū hoc az
īpedimentū habuit lingue. Unde Chryso. Ma
gna et mirāda ē demonis neq̄cia vtrūqz ingres
sum oppilauerat. p q̄ ē ille crediturꝰ erat scꝫ audi
tū z visū. Istos itaqꝫ duos sensus tollit diabolꝰ
pctōribꝰ. Excecat enī eos interiꝰ. q2 cū oculꝰ mē
tis creatus sit ad spūalia cōtēplanda, excecat in
pctōres malicia Sap. ij. Excecauit malicia cor
eoꝝ. Magna cecitas est in supbo q̄ se in altū ex
tollit z cras forte sepultus sub pedibꝰ hoīm cō
culcat̄. Magna cecitas in auaro. q̄ pter vilem
substātiā pdit aīam. Magna cecitas in luxurī
oso. q̄ nō ꝯsiderat quāta turpitudo est in volu
ptate carnali. z q̄ꝫ feda sit mulier quam amat.
Amor iste carnalis excecauit sāpsonem decepit
dauid ifatuauit salomōꝫ aristotelē z alios mul
tos sapiētes. Vn̄ bene dixit q̄dā. Nil bn̄ circum
it amor videt oīa lumine ceco. Credit amor ceciꝰ
dedecꝰ eē decus. Itē diabolꝰ facit hoīes pctōres
eē surdos vt nō audiāt christū pulsantēꝫ ad cor
volentē sibi apire. vt demonē inde ejciat. ne au
diāt pdicatorē corripiētē. ne audiāt scripturam
penas inferni cōminātē. ne audiāt deū celoꝝ re
gnū pmittētē z dicētē. Penitētiā agite. appropin
quabit enī regnū celoꝝ Mat. iij. De oībꝰ istis
pōt dici illud ps. Aures habēt z nō audiēt. Et
facti sūt sicut aspis surda q̄ obturat aures suas ad vocē incātantis ob
turāns aures suas. .D. Deinde ōndit mi
raculi euidētia. Et cū eiecisset demoniū locutꝰ
ē mutus. Nota q̄ q̄nqꝫ miracula facta sūt i ho
mine isto. Primū q2 curatus fuit a demōis ve
xatiōe vt hꝫ. Secūdū q2 illūinatꝰ ē a cecitate fm
Mat. z Mar. Tertiū q2 recepit auditū fm ty
tū. Quartū q2 recepit facultatē loquēdi. vt hꝫ. Sꝫ
q2 aliq̄s posset habere facultatē loquēdi qui ad
huc nō loquereł si loq̄ nō didicisset. Jō quintuꝫ
miraculū fuit q̄ cū iste loq̄ nō didicerit. nec vn
q̄ꝫ loq̄ audierit. statim locutꝰ est. Deinde secun
do ponit̄ turbe credentiū admiratio. Et admi

rate sūt turbe. Ammiratio ē ia cōsuet effectus
occulta causa. Vn̄ q2 turbe ista mirabilia in ali
q̄o maiꝰ hoīe referebāt. iō mirate sūt. Unde et i
Mat. dr. Stupebāt oēs turbe et dicebāt. Num
q̄d iste ē filiꝰ dauid. Glo. Ob misericordiā z bene
ficia filiū dauid pdicant. .E. Deinde tertio
ponit̄ phariseoꝝ calūniatio. quorū duplex erat
dispositio. Nā q̄dā eoꝝ calumnia opus dei blas
phemabant de q̄bus dicit̄. Quidā aūt ex eis di
xerūt. Hos Mat. z Mar. dicūt fuisse scribas
z phariseos. q̄ facta dn̄i sp calūniari nitebantur
vel negādo vel sinistre interptādo fm Bedam.
Et q2 illud miraculū erat publicū. negare nō po
tuerūt sꝫ puertere conati sūt dicētes q̄ vtute de
monis facta esset eiectio. In beelzebub princi
pe demonioꝝ ejcit demonia. Nota q̄ sicut ptꝫ
ex glo. z p magistꝝ in histori is z Isi. viij. ethimo.
Ninus condiditor ciuitatis niniue vel potius re
parator vt ptꝫ p Aug. xvij. de ciui. dei. Belo pa
tri suo q̄ fuit. vt ibidē dicit Aug. pmꝰ rex assirio
rum. statuā post mortē cōsecrauit. ad quā cōfu
gientes q̄ fore fecerāt veniā merebant̄. Vn̄ ipaꝫ
statuā ceperūt venerari. Et tandē succedēte tpe
instigāte diabolo diuini honores sūt ipi statue
attributi. z sic incepit cultꝰ idolatrie. vt dr Sap.
xiiij. Hūc deum caldei beel. palestini baal. moa
bite beelphegor diuersis vocabulis fm diuersi
tatē linguaꝝ vocabant. Sed iudei cultores vni
us z veri dei. ppter gentiū irrisionē hoc idoluꝫ
beelzebub appellabāt. i. deū muscaꝝ. Et dr a beel
q̄d est vir z zebub musca. Et sic vocabāt eū ppt
multitudinē muscaruꝫ q̄ erāt in tēplo eiꝰ ppter
sordes cruoris imolati. In hoc simulacro dice
bant iudei pncipē demonioꝝ habitare. Tuꝫ q2
in eo fuerat idolatrie pncipiū. Tū q2 nulluꝫ ido
lū inueniebat̄ efficaciꝰ illo. Tū q2 cultus eiꝰ erat
generalis apud oēs gentes. Licet enim quelibꝫ
natio haberet alios spēales deos. hūc tn̄ tanq̄ꝫ
vniuersalem deum oēs venerabant̄. Itaqꝫ ī vir
tute pncipis demonioꝝ. q̄ in hoc idolo habita
bat dicebāt pharisei dn̄m facere miracula. In q̄
apparet quāta fuit cōtumelia z blasphemia iude
oꝝ in christū. q2 eū tanq̄ꝫ magū z maleficum re
putabāt. .F. Sꝫ q̄rit vn̄ hoc iudei d christo
poterāt opinari. Et dicēdū est q̄ iudei nō crede
bāt christū hoc fecisse in virtute demonis. Nul
lum enim signū apparebat. sed tn̄ agitati stimu
lis inuidie. nō ꝯsiderauerūt an dicerēt verū vel
falsū. dūmō possent aliq̄ mō viciare miraculū.
Vn̄ ait Chry. Inuidia n̄ q̄rit q̄d dicat. sꝫ solū vt
dicat. Inuidia ē nulla ē malicia detior. Adultı ei
ī breui ꝯplet peccatū suū. Inuidꝰ āt nūq̄ꝫ cessat.
Vn̄ isti vt dicit Remigius solo odio z inuidia

mori nihil inueniẽtes sordidi⁹ qđ obijcerẽt dño dicebãt q in beelzebub eijceret dmonia. Et nota q in ista blasphemia peccauerũt pctõ grauissimo scz in spũm sanctũ. sm qđ dr i Mar. iij. Qui blasphemauerit in spũm sãctũ nõ habebit remissionẽ ineternũ. sed re⁹ erit eterni delicti. Quoniam dicebãt spũm imũdũ habz. Qui ergo vt ait Chryso. miracula ⁊ demonũ eiectionẽ q solum sũt ppria spũi scõ demoni appropriat. nulla excusatio sibi de blasphemia relinquit. Deinde subicit de alijs q temptãtes signũ de celo q̃rebãt. [Et alij temptãtes] Et isti nõ tã mali. peccabãt tñ q: scriptũ ẽ. Nõ tẽptabis dñm deũ tuũ. [Signũ de celo querebãt] Quasi. d. Nescim⁹ i qua vtute operis miracula. sz si signũ aliqđ de celo feceris sicut moyses colũnam in aere Exo. xiij. Josue qui fecit solẽ stare imobilẽ Josue. x. Helyas q fecit ignẽ de celo descẽdere. iiij. Reg. j. Ezechyas q fecit solẽ retrocedere. iiij. Reg. xx. Si aliqđ inquiũt hmõi simile feceris. tũc credem⁹ q diuina vtute miracula facias. Sz q: ipi nõ desiderabãt signũ vt ex hoc crederẽt sz magis vt delectarent in curiositate nouitatis opez mirabiliũ. iõ nõ dedit eis signũ sz rñdit eis vt sequit.

Secunda pars expositionis euangelij · CLX ·

Ipse autem ut uidit cogitatiões eoz dixit eis. Omne regnũ in se diuisũ desolabitur. et dom⁹ supra domũ cadet. Si aũt et sathanas in seipsum diuis⁹ ẽ. quõ stabit regnũ ipsius. q: dicitis i beelzebub eijcere me demonia. Si aũt ego in beelzebub eijcio demõia. filij vestri i quo eijciũt. Jõ ipsi iudices vestri erũt. Porro si in digito dei eijcio demonia. profecto peruenit in vos regnũ dei. Cũ fortis armatus custodit atriũ suũ. in pace sunt oĩa que possidet. Si aũt fortior eo superueniẽs vicerit eũ. vniuersa arma eius auferet in quib⁹ cõfidebat. et spolia eius distribuet. Qui nõ est mecũ cõtra me ẽ. et qui nõ colligit mecũ dispergit. Cũ imũd⁹ spũs exierit ab hoie ambulat per loca inaquosa. querẽs requiem. et nõ inueniẽs dicit. Reuertar i domũ meã vnde exiui. Et cũ venerit inuenit eã scopis mũdatã. Tũc vadit et assumit septẽ alios spũs secũ nequiores se et ingressi habitãt ibi. Et fiunt nouissima hoĩs illi⁹ peiora priorib⁹. · A ·

Hec est scđa ps euãgelij in q describit falsitas deoz calũnie a christo via ↄfutatio. Sz ↄfutatio q̃rentiũ signũ de celo nõ ponit in pñti euãgelio. Sz p⁹ in textu luc. Ubi dic. Generatio hec neq̃ signũ querit. Põt tñ etiã eis satisfieri p illud q dñs occulta cordiũ manifestauit. qđ ẽ diuinitatis argumentũ. Dicit eni. [Jpe aũt vt vidit cogitatiões ipoz] Beda. Nõ ad dicta sz ad cogitata dñs rñdit. vt vel sic cõpellerent credere potentie ei⁹ q cordis occulta videbat. Hoc eni nõ põt demon nec aliq̃ creatura. Ad hebre. iiij. Oĩa nuda ⁊ apta sũt oculis ei⁹ nec ẽ vlla creatura inuisibilis i ↄspectu ei⁹. Cõfutat ergo illos q dicebãt q i beelzebub pncipe demonioz expelleret demonia. Et pmo iprobat hãc falsitatẽ duab⁹ rõnib⁹. Quarũ pma deducit ad incõueniẽs ⁊ ipossibile. Et intẽdit talẽ rõnẽ. Oẽ regnũ in se diuisũ stare non põt. Sed regnũ sathane in se diuisũ ẽ sm vos. q dicitis. q vn⁹ demon aliũ eijcit. ergo regnum sathane stare nõ poterit. Sz hẽ incõueniẽs ⁊ impossibile. ergo falsũ ẽ illud ex q hẽ seq̃t. scz illđ qđ dicitis q ego i beelzebub eijcio demonia. Huj⁹ rõnis pmo ponit maiorẽ. d. [Oẽ regnũ i se diuisum desolabit] i. pibit ⁊ destruet Et stati adiũgit minorẽ dicẽs [Si aũt ⁊ sathanas i seipm diuisus ẽ] sup. vt vos dicitis. qđ tñ falsũ ẽ. vñ hẽ dic sub ↄdicione. Et tũc infert ↄclusionẽ interrogatiue dicẽs [Quõ stabit regnũ ei⁹.] quasi. d. nullo mõ. Et subiungit pbatioẽz minoris [Qz dicitis in beelzebub eijcere me demonia] Ad qđ ↄñs ẽ regnũ sathane in se diuisũ. que erat minor. Et nota q maiorem supponit per se notam. q: causa predicandi est in subiecto. Nam diuisioẽ causa ruine. Unde hieronimus. Concordia parue res crescũt. discordia maxime dilabuntur. Unitas enim est causa saluationis. diuisio iteritus Osee. x. Diuisum est cor eorum nunc iteribunt Prouerb. xxviij. Propter peccata terre mlti pncipes eius. Exemplum huj⁹. j. Mach. j. Diuisit alexander regnum suum in quattuor dum adhuc viueret. qui postea regnauerunt ⁊ multiplicata sũt mala in terra. Qz ergo maior ista sit vniuersaliter vera. inducit domin⁹ in triplici communitate. Nam sm Philosophũ pmo politicorum tria sunt genera naturalium cõmunitatum scilicet domus. ciuitas et regnum. Et in horum qualibet inducit dñs. De regno et domo exprimit hic. De ciuitate addit in Mat. vbi dicitur. Oẽ regnũ diuisũ cõtra se desolabit ⁊ oĩs ciuitas vel dom⁹ diuisa contra se nõ stabit. Et accipit hic dom⁹ nõ materialit sed p cõuictu et societate simul cõuersantiũ i domo q ẽ cõitas iconomica. Similiter de ciuitate ⁊ regno in q̃bus consistit cõmunitas politica. · B · Spũalit

notandū q diabolus in quibusdā habet regnum. In alijs est quasi in ciuitate In alijs quasi in domo. Quā enim peccatū ē in volūtate tūc diabolus ē quasi in domo. i. in cōsciētia peccatoris. De hac domo dr Luc. xj. Reuertar in domū meā vnde exiui. Quādo vero peccatū est in actu. i. in manifestatiōe. tūc dicitur diabolus quasi eē in ciuitate De q ciuitate dicitur Luce. vij. Mulier erat in ciuitate peccatrix. Quā autē peccatū ē in cōsuetudine ꝛ excusat ꝛ defendit. tūc diabolus regnat in peccatore De h regno dr Ro. v. Sicut regnauit peccatū in morte. ita grā regnet p christū in vitā eternā Ro. vj. Non regnet peccatum in vestro mortali corpe. Nota etiā circa minorē pmisse rōnis q demones eē diuisos inter se falsū ē ꝛ impossibile. Tum pp eorū obstinatiōez in malo. Et io sathanas sathane sp cōcordat in malo Job. xl. Corpus illius quasi scuta fusilia ꝛ cōpactū squamis sese pmentibus. vna vni cōiūgit ꝛ vna alteri adherebit. Tū ppter eorū cōspiratiōnē ad nocēdū nobis. Nocere aūt nobis nō possent si ab inuicē diuisi eēnt. qd ipi optime cognoscūt. Vn vt ipoꝝ cōspiratio ꝯtra nos possit durare. inuicē pacē habent. nec se mutuo expellunt ¶ E. ¶ Sciēdū m q hn̄ diuidunt dmones inter se s; nō cōtra se. puta p regiones diuersas. vt diuersos de diuersis vicijs tēptēt. sicut dicit glo. sup illud Josue. xj. Josue oēs bellando cepit. Diuersi sūt spūs q diuersa peccatoꝝ genera mouent. Est eni quidā spūs fornicationis alius ire. alius auaricie ꝛ ita de alijs. Et p singulos hoies diuersi sūt spūs diuisi sub vno pncipe militātes sed aduersus semetipos minime diuiduntur vt quē vnus obsidet alius liberet. ¶ Circa cōclusiōez etiā qua infert regnū sathane stare nō posse. dubitari pōt. quare h reputet incōueniēs magnū ꝛ impossibile. cū nullū violentū sit ppetuū. Ipse aūt violent detinet regnū suū. Natura etiā malicie q destruit seipā. Et Ro. xvj. dr. Deus conterat sathanā sub pedibus vestris. Ergo deficiet a regno. Dicēdū s̄m Chryso. q regnū sathane ē in malis hoibus ꝛ peccatoribus p quāto ipsos sibi subditos tenet. Vnde Job. xlj. Ipse est rex sup oēs filios supbie. Istud aūt regnū supbie sathane cessabit in fine mūdi. qn cessabit oīs pncipatus. vt habetur j. Cor. xv. Prius aūt tēpus cessare incōueniēs ē et impossibile. Tū ppt diuine iustitie ordinatiōez ꝛ hoc ad hoim exercitatiōez. Tū ppter demonū cōspiratiōez ad hoim deceptionē. Tū etiā ppt pphetaꝝ nō dū impletiōez. Sciebāt eni iudei q mundus nō debebat statim finire. q2 nō implete erāt pphetie. ac p hoc impossibile ꝛ incōueniens reputabāt regnum sathane cito finiturū cū sacrū tēpus vsq3 ad finē mūdi duraturū. Et p hec pꝫ ad obiecta. ¶ D. Deinde cū dicit Si aūt ego in beelzebub ponit secūda rō ad idem q ad falsū deducit ꝛ inopinabile. Et pōt formari rō s3 vnā lecturā sic. Si ego i beelzebub eijcio dmonia. vt vos dicitis. sequit q ꝛ filij vestri similiter in beelzebub eijciēt demonia. s3 hoc est falsū ꝛ inopinabile etiā apud vos. ergo ꝛ istud q ego in beelzebub eijcio demonia. Huius rōnis p̄mo p̄mittit añcedēs. d. Si aūt ego i beelzebub eijcio demonia vt vos mihi imponitis. Deinde adiungit cōsequēs sub interrogatiōe filij vestri in quo eijciunt Certe nō alia virtute q3 ego. Quos autē appellat hic filios iudeoꝝ dupler est expositio. ¶ Vno mō s̄m Hiero ꝛ cirillū Bedā ꝛ Chrys. filij eoꝝ dicunt discipuli christi. qui a iudeis s̄m carnē exorti sunt. q frequēter demones eijciebāt nec tñ iudei opus eoꝝ calūniabant. Dederat eñ christus eis ptātē sup demonia vt eijcerent ea. vt dr Mat. x. Quasi ergo argumentet sic Vos creditis q apli mei ex vestra stirpe geniti diuina virtute eijciāt demones. nunq3 eni eis imposuistis q in beelzebub hoc facerēt. sed ipi habēt hāc ptātem a me q nō sum minoris virtutis q3 ipi imo maioris. cum ipi a me acceperint. Multo ergo minus debetis imponere mihi q in virtute beelzebub eijciā. Et nota s̄m Chry. q nō dixit discipli mei sed filij vestri. volens p hoc pmulcere eoꝝ furorem. Deinde cū dicit Jdeo ipi iudices vestri erūt Subinfert eoꝝ redargutiōnez dupliciter s̄m duplicē sensū istoꝝ vboꝝ. Vno mō p aploꝝ testificatiōez. Alio mō p futuri iudicij obtestationem. Dicit ergo Jdeo q2 videlicet mihi false imponitis istā blasphemiā ipi iudices vri erūt Et in hoc seculo. quia nō solum testes sūt huius rei propter veritatis assertionem. sed et iudices propter veritatis perfectiōnem. quia videlicet ego non operor in virtute beelzebub et q ipi nihil male artis didicerunt a me s̄m Rabanū. Vel etiam in futuro seculo ipsi iudices vestri erunt quoniam sedebunt sup sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel Matth. xix. Tunc enim ipi apostoli iudicabunt istos specialiter de hac blasphemia. Quia sicut dicit Hylarius. Jdcirco digne sunt in eos iudices constituti quibus id dedisse christus aduersus dmones potestatis repitur quod ipse negatus ē habuisse. Et bene in casu isto vbi mentio fit spēalit de ptāte eoꝝ sup demones. ipi cōstituunt iudices sup iudeos. Si eñ apli habēt vtutē sup āgelicos spūs. multo magis sup hoies. Vñ j. Cor. vj. Nescitis inq aptus quoniā angelos iudicabimus. q̄nto magis secularia ¶ E. Alio mō s3 hiero. ꝛ Bedā. filij iudeoꝝ dicunt hic exorciste gētis il

lius que expellebāt demones. Nā salomō vt dicit Josephus p suā sapiā adinuenit q̄dā carmīa pauca vba continentia ⁊ quosdā caracteres q̄s faciebat sculpi in gēmis. Et si radix cuiusdā herbe supponebat ipi gēme. valebat ad expulsionē demonis. Vñ exorciste ex iudeis q̄ habebāt officiū curandi d̄moniacos. p̄dictā gēmā caracteribus sculptā radicē dicte herbe supposita ȝ ponebant in aure arreptici. ⁊ paucis illis v̄bis salomonis platis adiurabāt demonē. vt exiēs subuerteret peluī aq̄ plenā ī medio positā in signū sue eiectiōis. ⁊ sic fiebat. Et h refert Josephus pprijs oculis se vidisse corā Tyto ⁊ vespasiano cū capta eēt hierusalē. Istis ergo exorcistis nō iponebāt iudei q in v̄tute beelzebub demones eijcerēt sȝ in virtute dei. cū ad inuocatiōē diuini noīs h facerēt. ⁊ valde p falso ⁊ inopinabili habuissent. si q̄s dixisset eos h facere in beelzebub. Ergo ⁊ falsū h ⁊ inopinabile debebāt credere de christo dei filio. q̄ oīa sua opa fecit p inuocatiōē ⁊ ad honorē dei patris. Et tūc istud q̄d subinfert [Ipsi iudices vestri erūt] s̄m Hiero. et Bedā intelligendū ē sic. Judices nō ptāte sed cōpatiōe. dum illi expulsionē demonū assignāt deo. vos v̄o beelzebub p̄ncipi demoniorū. Vñ illi q̄ boni vel saltē minus mali habebūt iudicare vos magis malos sicut Niniuite iudeos Mat. xij. Vel ipi exorciste erūt iudices iudeorū p quanto ex ipis exorcistis sumit̄ cā q̄re iudicādi ⁊ ꝯdēnandi sunt iudei

¶ Deinde cū dicit [Porro si in digito dei] post improbatiōē falsitatis instruit v̄itatē. Vt. n. nihil desit clemētie saluatoris fit etiā indignis instructio v̄itatis. Adducit aūt q̄ttuor v̄itates ex q̄rū q̄libet apparet eū nō eijcere demonia in beelzebub. Prima v̄itas est q ipe eijcit demōes in v̄tute spūssci. Vñ dicit [porro] pȝ. Et ē cōiunctio aduersatiua ī hoc loco. Nā supra ponebat ptē falsā q̄n dicebat [Si ego in beelzebub ⁊c.] q̄ ad plura incōueniētia ē deducta. Mō aūt agit̄ de alia pte ꝯplexiōis vera vt dicit glo. [Si in digito dei] .i. in spū dei vt habet̄ in Mat. Et accipitur h si p q̄r. Vel posset eē melius hec cōclusio ex p̄missis. Quasi diceret. Ita ōndi vobis q ego nō eijcio demonia in beelzebub. Ergo cū nō sit aliud mediū. relinq̄t̄ q ego eijcio demonia in spū dei. [Si ergo ego in spū dei eijcio demonia. p̄fecto] id ē absq̄ȝ dubio [puenit in vos regnū dei] ⁊ cessat regnū diaboli. Vel vt dicit glo. interli. Jncipit ptās diaboli destrui vt regnet deus ī vobis. Et accipit̄ ibi puenit p̄terituū p futuro. Nota q spūssctūs dr̄ digitus dei ppter tria. Primo s̄ȝ Au. ppter ptitiōē donorū q̄ in eo dant̄ vnicuiq̄ȝ ppria siue hominū siue angelorū. Jn nullis eni mēbris nostris magis apparet ptitio q̄ȝ in digitis .j. Cor. xij. Diuidēs singulis put vult. Secūdo s̄m Cirillū ppter eius pcessionem q̄r sicut digitus a manu vel brachio ⁊ a corpe deriuat̄. sic spūssctūs a patre ⁊ filio spirat̄. Tertio s̄m eundē Cirillum ppter virtutē opandi. Sicut eni manus opat̄ p digitos. sic filius p spūm sctūm. Vñ quātū ad vtrāq̄ȝ adaptationem sic ait cirillus. Filius manus ⁊ brachiū patris dictus est. Opat̄ eni cūcta pat̄ p eū. Sicut ergo nō est alienus digitus a manu sed ei ē naturaliter ⁊ ꝯsubstātialiter insitus. sic spūssctūs cōsubstātialiter cōnexus est filio ⁊ p eū filius oīa opat̄ .j. Cor. xij. Hec aūt oīa opat̄ vnus atq̄ȝ idem spūs. Et spēalit̄ spūssctūs in opandis miraculis digitus dei appellatus ē. Vñ magi pharaonis de miraculis moysi ⁊ aaron q̄ dei fiebāt virtute dixerūt. Digitus dei est hic Exo. viij. ¶ Sȝ querit̄ q̄d hic appellet̄ regnū dei. Nun q̄d eterna beatitudo. absit q̄d hoc regnū veniat infidelibus pfidis ⁊ obstinatis. Propt̄ q̄d sciendum q regnū dei accipit̄ hic quattuor modis. Vno mō s̄m Aug. p regno btītudinis. Et tūc ē sensus. Si i spū dei eijcio demonia pcul dubio sciatis aditū regni celestis credētibus patefactū. Cū eni nō sit mediū inter regnū dei ⁊ regnū diaboli necessario vno fugato aduenit reliquū. De h regno dr̄ Mat. vj. Adueniat regnū tuū. Alio mō s̄ȝ Hiero. p regnū dei scipm dn̄s signat. De quo i alio loco scptū ē. Regnū dei intra vos ē Lu. xvij. Et medius stat inter vos quē vos nescitis Joh. j. Christus igit̄ q̄ expellebat demones corpalit̄ q̄dē veniebat int̄ iudeos. sȝ spūalit̄ puenit in mentes aplorū. ⁊ ab ipo curatorū credētiū. Vñ pōt expōi [puenit ī vos] .i. aliq̄s vestrū scȝ credētiū. Tertio mō s̄m eundē Hiero. Regnū scripture scē de q̄ dr̄ Mat. xxj. Auferet̄ a vobis regnū dei ⁊c. Vel expulso demone. spūalis patefit intellectus credētibus. Quarto mō s̄m Aug. ⁊ Hiero. Regnū dei est ptās q̄ dānant̄ impij ⁊ a fidelibus secernūt̄ De q̄ Mat. iiij. Penitētiā agite appropinq̄bit eīi regnū celorū. Et tūc ē sensus [Si i digito dei eijcio demonia pfecto puenit ī vos regnū dei] .i. aīaduersio diuine sententie. q̄r cū sim dei filius ⁊ demōes eijciatis in v̄tute spūssci. in me blasphematis et me tanq̄ȝ magū ⁊ maleficū reputatis. Et tūc s̄m tytū exponit̄ [puenit in vos] .i. ꝯ vos. nō p vobis. Horrēdus est eni pfidis christi secūdus aduentus. Possȝ ⁊ q̄nto mō h accipi d̄ regno ecclie de q̄ dr̄ mat. xiij. Colliget de regno eius oīa scādala Eo enim ipo q dn̄s expulit demonia regnare cepit in ecclesia. Igitur in quocunq̄ȝ sensu accipiatur regnū dei. necessaria ꝯsequētia ē. Vȝ. si i virtute dei eijciunt̄ demonia aduenit eis regnū dei. Et

cum neutra istarum nec cum aňcedēte nec cuȝ ꝯñte pōt stare eū in beelzebub eijcere demonia. Et patet. Dicit aūt [in vos] s꜠ Chryso. vt eos attraheret. Quasi diceret. Si vobis aduenit ꝓspera. cur vestra bona fastidiis. ¶ Deinde cū dicit [Cū fortis armat⁹] adducit s꜀dā veritas q̄ est. q̄ ipe christ⁹ est fortior diabolo. Hāc deducit p exēplū vulgatū dicēs. Cū fortis armat⁹. Litera plana est quātū ad exēplū qd̄ ꝓponit. Sȝ quātū ad allegoriā que intēdit p fortē intelligit diabolū. quē fortē vocat s꜠m Chryso. nō quia hmōi sit naturaliter sed antiquam ostēdens ei⁹ tirānidē q̄ ex nr̄a desidia nata ē. Arma ei⁹ s꜠ Cirillum sūt astutie ꝛ doli ei⁹ nequicie spūalis. Arma etiā ei⁹ sūt oēs species peccatoꝝ. in qb⁹ cōfidēs inualuit ꝯtra hoies. Atriū aūt suū s꜠ Bedā ē hic mūdus. in q̄ vsqȝ ad saluatoris aduētū ponebat impio. Q2 in cordibus infideliuȝ sine vlla cōtradictiōe quiescebat. ꝛ iō in pace fuerūt oīa sua. quia nemo sibi resistebat. Sȝ hec est pax mala. Malū est enī facere pacē cū serpēte. q2 ei⁹ cōuersatio piculosa est. Melior ē enī tuta guerra q̄ȝ dubia pax. Taliter itaqȝ dn̄abat diabol⁹. Fortior q̄ supuenit est christ⁹. j. Reg. ij. Nō ē fortis sic de⁹ noster. Hic supuenit. q2 desup de celo i mūdū venit Joh. iij. Qui de celo venit sup oēs est. Iste igit̄ vicit illū Apoc. v. Ecce vicit leo d̄ tribu iuda. Imo ipm̄ pncipē eoꝝ alligauit vt dicit̄ in Mat. Et domū ei⁹ diripuit arma ei⁹ in quib⁹ cōfidebat abstulit. ꝛ sic inermē eum dimisit. Itē spolia ei⁹ distribuit. Spolia eius sūt aīe q̄s rapuerat s꜠ Bedā. Sȝ christ⁹ abstulit sibi ista spolia ꝛ distribuit ea in regno ecclesie tam militātis q̄ȝ triūphantis in diuersis dignitatib⁹ ꝛ p̄mijs s꜠m Bedā. Q2 q̄sdā quidē aplos ꝛ euāgelistas. quosdā martires. quosdā doctores. alios ꝓphetas. alios pastores. alios vō ꝯiunctes. ꝛ sic diuersis mōis. post ascēdēs in altū captiuā duxit captiuitatē. dedit dona hoib⁹. Cū ista etiā veritate hic deducta stare nō pōt dictū iudeoꝝ. q2 ipse i beelzebub eijceret demonia. Cū enī christ⁹ fortior sit diabolo. ꝯsta teū nō agere in v̄tute diaboli sed ꝓpria. ¶ Deinde cū dicit [Qui nō est mecū] adducit tertiā veritatē q̄ est q2 diabolus cōtrariat christo. ꝛ hoc dupliciter scȝ volūtate et actu. Quātū ad p̄mū dicit [Qui nō est mecū.] id est. qui nō habet mecum vnam intentionē vt qd̄ ego volo ipe velit ꝯtra me est. Quantū ad secūdū sub̄ū [Et q̄ nō colligit mecū. dispergit.] Venit enī christ⁹ dispersa colligere Joh. xi. ies⁹ moritur⁹ erat vt filios dei qui disp̄si erāt cōgregaret in vnū. Sȝ diabol⁹ etiā collecta dispergit Joh. x. Lup⁹ rapit et dispgit oues Hiero. Diabolus cupit animas hoim tenere captiuas. dn̄s liberare. Ille p̄dicat idola. iste vni⁹ dei noticiam. Ille trahit ad vicia. hic reuocat ad virtutes. Ille ad discordiā incitat. hic ad dilectionē. Quō ergo inter se pn̄t habere concordiā quoꝝ opa sunt diuersa. Cū ista etiā veritate stare nō pōt dictū iudeoꝝ quo dicebant christū in virtute beelzebub eijcere demonia. Si enī diabol⁹ volūtate ꝛ actu cōtrarius est christo. quō cooparet̄ sibi in expellendo demones. Sȝ querit hic Chrys. Quō hoc possit eē verū [Qui nō est mecū ꝯtra me ē] Dic mihi inq̄t si oportuerit te cū aliquo p̄liari. q̄ nō vult tibi auxiliari. hoc ipō est aduersum te. Itē videt̄ ꝯtra lu. ix. vbi dn̄s ait. Qui nō ē aduersū vos p vobis est. Itē dicit̄ Prouerb. xxj. Non est sapia. nō est prudētia. nō est cōsiliū cōtra deū. Cui videt̄ cōtrariū qd̄ hic dicit̄ [contra me est.] Itē secūdū hoc null⁹ act⁹ eēt indifferēs. cui⁹ cōtrariū dicit Aug⁹ in sermone dn̄i in monte. vbi dicit. q2 aliqua media sunt que nec bona nec mala sunt. Et iō de eis iudicare temeritas ē cuȝ possint bn̄ et male fieri. Ad p̄mum dicēdū q2 in materia ista vbi agit̄ de deo indubitant vey est qd̄ hic dicit̄. q2 oīs creatura tenet̄ se cōformare diuine volūtati. et iō ipm̄ etiā nō velle est contraria velle. Ad s꜠m rn̄det Chrys. q2 hic loquit̄ de diabolo aduersario existe. ibi aūt Lu. ix. de hoīe q̄ī p̄terat cum eis. De quo dictum erat. vidim⁹ quēdam in nomine tuo eijcere demonia. Ad tertiū dicendum q2 verum est q2 nulla machinatio diabolica vel humana potest venire ad effectum sine dei voluntate. Et sic intelligit̄ istud Prouerbi. xxj. bene tamē habet cōtrariā voluntatē deo dyabolus. Ad quartum dicendum q2 bene sūt aliqui actus morales indifferentes in sua specie considerati sicut estire ad forum. quod de se nec est bonum nec malum. et sic intelligit Augusti. Sed si actus iste cōsideretur quo ad indiuiduum. oportet necessario q2 sit vel bonus vel mal⁹ s꜠m intentionem voluntatis que actum illuȝ de se indifferentē refert in finēȝ aliquē. qui si est rationi consonus aut conformis diuine voluntati tunc est bonus. Si vero finis intentus repugnat rationi et contrariat̄ diuine voluntati. tūc ē mal⁹. Verbi grā. Ire ad foꝝ ꝓpi dādā elemosynā bonū ē. sȝ ire ad foꝝ ꝓpi furari ꝛ bursas incidere malū ē. Et h̄ vult dicere btūs amb. sup lu. ꝓpter aīas illō v̄bū p̄allegatū. Qui n̄ ē aduersū vos p vob ē. p̄ut o iqi q2 si q̄s mētiū ꝯsidēret scrutatorē. dubitare nō debeat vni⁹ cuiusqȝ factū mentem discerni. iuxta istd̄. Quicqd̄ agāt hoīes iūētō iudicat oēs ¶ Deinde cū dic [Cū imūd⁹ spūs] adducit q̄rta vitas q̄ ē q2 diabol⁹ sp̄ odiuat hoiēȝ de

malo in peiꝰ. ⁊ semel expulsꝰ peiorē societatē assumens reuerti conat̄. Et introducit̄ hec ꝑticula vno mō ad cōfirmatōēʒ vitatis ꝑmisse. Q₂ enī opa diaboli cōtrariant̄ opibꝰ christi. ꝯfirmat̄ h. q₂ ſm Bedā. christꝰ semꝑ polluta mūdare satagit. Sathanas vero mūdata grauiorībꝰ sordibus cōtaminare festinat. Alio mō vt dn̄s h̄ verba diceret ad informādū demoniacuʒ liberatuʒ vt caueat sibi a recidiuo. Sic enim cōsueuit dominꝰ āmonere quibꝰ miaʒ impēdebat. vt patuit in paralitico Joh. v. Et in adultera Joh. viij. Et i magdalena Lu. vij. Tertio mō ſm Cirilluʒ pōt sic introduci. vt pfecte disputatōēʒ teneret cum iudeis. oñdit eis vn̄ cōtigit eis tantus error vt hoc sentirēt de christo. ⁊ in hāc blasphemiā laberent̄. vt dicerent eum eijcere demonia in virtute beelzebub. Et erit causa ista. q₂ maiore multitudine possidebant̄ nūc q̄ȝ vnq̄ȝ antea. ⁊ ipi demones incitabant eos vt talia ex inuidia loquerentur. Et quocūq̄ȝ istoꝝ modorū introducat̄ hec veritas. planū est cū ea stare nō posse q₂ christus in v̄tute beelzebub eijceret demonia. Si eniȝ demones ad hoc se mutuo associāt ⁊ coadiuuant vt redeāt in hoīeʒ. manifestum ē q₂ nō se mutuo eijciūt. Proponit ergo dn̄s qddā exemplum q̄ tāgit iudeos insinuās triplicē statuȝ eoꝝ ſm triplicē opatonē diaboli circa eos. Naȝ ꝑmo diabolꝰ habitauit in eis ſm Cirillū. qn̄ erant in egypto viuētes ſm ritū egyptioꝝ. q̄ expulsꝰ fuit ab eis qn̄ mactauerūt agnū in figura christi ⁊ liniuerūt eiꝰ sanguine. Et qn̄ legē acceperūt. Et iste fuit secūdꝰ statꝰ iudaici ꝑpl̄i. Expulsꝰ aūt diabolꝰ ab eis q̄siuit requiē in gentibꝰ ⁊ paganis. quoꝝ corda designant̄ ꝑ loca arida q₂ a pinguedine spūssancti carēt̄ ⁊ inaquosa q₂ nullo erāt imbre grē irrigata. Talia enī corda ꝑambulauit diabolus ritum idolatrie ⁊ maculas criminū immittēdo. Et ī his q̄siuit requeʒ cū nō posset q̄escere in iudeis. Putabat enī diabolus vt dicit Remig. se ꝑpetuā posse habere q̄etē i gētili ꝑpl̄o. Sed appente dei filio in carne. q₂ gētilitas credidit. iō in eis q̄escere non potuit. Vn̄ dixit Reuertar ī domū meā vn̄ exiui .i. in iudeos. L. Et cuȝ venerit inuenit eā scopis mūdatā ⁊ ornataȝ. In Mat. dr̄. Inuenit eā vacātē. Vacabat enī iudaicus ꝑpl̄s. q₂ tpe christi cessauit oīs ritꝰ legis eoꝝ. circūcisio ⁊ sacrificia ⁊ cetā cerimonialia. Vacabat etiā ſm Hiero. tēplū iudeoꝝ. q₂ christū hospitē nō habebat dicētē. Surgite abeamꝰ hinc Jo. xiiij. Inuenit etiā diabolꝰ illā plebē scopis mundatā .i. supstitiis obseruatōibꝰ phariseoꝝ ⁊ cerimoniis legis q̄ iā nihil valēt pꝰ aduentū christi. Sic enī scopa nō tollit tenaces sordes sȝ superficiales. ita obseruātie cerimoniales sola exteriora mūdabāt. sȝ intꝰ remāserūt sordidi Mat. xxiij. Ve vobis scribe et pharisei ⁊ hypocrite q̄ mūdatis qđ deforis est calicis ⁊ ꝑapsidis. intus autē estis pleni rapina ⁊ immūdicia. Inuenit etiam eā ornatā scȝ extrinsecꝰ ꝑ hypocrisiȝ ⁊ simulationeȝ. Vn̄ Mat. xxiij. Ve vob̄ scribe ⁊ pharisei hypocrite qui siles estis sepulcris dealbatis. q̄ parēt hoībꝰ a foris speciosa. intꝰ vero sūt plena ossibꝰ mortuoꝝ ⁊ oī spurcicia. Sic ⁊ vos a foris q̄deȝ paretis hoībꝰ iusti. interiꝰ āt pleni estis hypocrisi ⁊ iniquitate. Tūc vadit et assūit septē alios spūs secū nequiores se ꝑ qđ ītelligit ſm glo. vniuersitatē oīm demonū. Et ingressi habitāt ibi. Et sic cumulant̄ in eis oīa vicia. Et ille ē terciꝰ statꝰ iudeoꝝ pꝰ aduentū christi. Et hec nouissima eorū peiora sūt ꝑorībꝰ. Nā antiquꝰ seuiebāt cōtra ꝓphās. postea dn̄m ꝓphetaꝝ occidebant. et nūc in synagogis et conuēticulis suis blasphemāt christū. ⁊ sic mō deteriores sūt q̄ȝ ꝑus an̄ legem susceptā. Q₂ maior infidelitas est venientē nō suscipe. q̄ȝ venturū nō credere. Et q₂ omnia ista ad l̄rām intelligant̄ de iudeis patȝ ex Mat. vbi statim sequit̄ Sic erit generatōi huic pessime. Et nō dubiū q̄n iudei fuerint peiores tpe christi q̄ȝ ꝑus vnq̄ȝ fuerūt. Et ideo ſm Chryso. peiora sustinuerūt sub tyto ⁊ vespasiano q̄ȝ vnq̄ȝ sustinuerūt in egypto et babilonia ⁊ sub antiocho. ⁊ nihilominꝰ ab oī virtute desolati. demonū actibus implicant̄ magis q̄ȝ ante. M. Aliter exponit̄ illud exēplū ſm glo. ⁊ Bedā de quolibȝ baptizato q̄ pꝰ acceptā grāȝ nō solū bona opa negligit. sȝ etiam originalibus peccata actualia adijcit. Diabolus ab homine exit quādo in baptismo pompis illius homo abrenunciat et ꝑcedentium peccatorum illecebris. queȝ deserēs ambulat per loca inaquosa quia corda fidelium ab omni malicia fluxarum cogitationum et humore libidinis immunia callidus temptator explorat. si quis ibi sue nequicie gressus se figere possit. Unde subditur querens requieȝ et non inuenit quia qui prauis cogitationibꝰ et actibus pascitur in mentibus fidelium omnia sua temptamenta cessare perpendit. Tunc dic. Reuertar in domum meam vnde exiui. id est ad illius conscientiam vnde in baptismo eiectꝰ fuerā et ꝓstinam possessionē meo impio subijciam. Et cū venerit inuenit eā scopis mundatā q₂ cū hmōi reprobū delictis de gētibꝰ repererit inuenit ꝯsciam petōis a vicijs i baptismo mūdatā. sȝ nullo mō ope cumulatam. Tūc assumit plenitudinē oīm vicioꝝ. q̄ ētes spūs nequiores diabolo dicunt̄. q₂ cuȝ diabolꝰ malus sit illi tamen

qui suis meritis impellentibus vicijs mācipant, nō solū mali sunt. sed affectans vtutib⁹ p hypocrisim ostētare nituntur. [Et sunt nouissima hoīs illi⁹ peiora priorib⁹.] Melius enī erat viā veritatis ignorare q̄z post agnitionē cōuerti retrorsum ꝛc. N. Potest etiā exponi p cōgruētia huius tēpis q̄dragesimalis de quolibet peccatore existēte in peccatis mortalib⁹ quē eo ipso spūs immundus credit possidere. Ab hoc hoīe exit tūc immūdus spūs. qn̄ p pniam ꝛ cōfessionē homo a peccatis mūdat. q̄ eiectus ambulat p loca inaquosa et arida. i. corda iustorū. que fm Greg. xxxij. moral. p discipline fortitudinē ab omni carnal' cōcupiscētie humore siccātur. Loca vō humentia sunt terrenoꝝ hominū mētes. quas humor carnalis cōcupiscentie fluidas facit. In qb⁹ diabolus iniq̄tatis sue vestigia tāto altius imprimit quāto in eisdē mētibus pes trāsitus illi⁹ quasi in fluxa terra descēdit. cuz nō inuenit requiē in eis tanq̄z p grām dei solidatis dicit. Reuertar ꝛc vt p⁹. Et cū inuenit cōsciētiā illius a quo exierat vacantē in bonis opibus scopatā quasi supficiali cōfessione ornatā simulans vtutib⁹ p hypocrisim. Aliq̄ enī ꝛ si videant mūdati p cōfessionē negligētes tn̄ sunt ad seruandā pniam. Et forte culpa quā in se extinctā credūt eos oppmit Ecclesiastici. v. De ppiciatu peccatoꝝ noli esse sine metu. Et tūc vadit ꝛ assumit alios septē spiritus neq̄ores se. id est. vniuersitatē ꝛ plenitudinē omnium viciorū secū trahit. O Et nota q̄ sūt tres septenarij spirituū. Primus est bon⁹ q̄ cōtinet septē dona spūssancti. de q̄bus Esa. xj. Req̄escet sup eū spūs sapiētie ꝛ intellect⁹ ꝛc. Secundus est mal⁹ cōtinēs septē spūs neq̄cie scz septē capitalia vicia que septē donis obuiāt. Opponitur enī sapiētie supbia. intellectui auaricia. consilio inuidia. fortitudini gula. sciētie ira. pietati luxuria. timori accidia. Quaꝝ adaptatiōes declaraui in tractatu meo de expositiōe dn̄ice orōis. De his dr̄ Mar. xvi. q̄ de maria magdalena fuerunt eiecta septē demonia. Terti⁹ septenarius cōtinet septē simulationes quas dn̄s hic vocat spūs neq̄ores se. Cū enī quis ceciderit a iusticia. nō soluz habet septē vicia q̄ septē donis obuiāt. sed p hypocrisim simulat se habere ipsas vtutes ꝛ ipsa septenaria simulatio q̄ se fingit septē vtutes habere est septē spūs neq̄ores se. quia occulta vicia sunt peiora seipsis. hypocrita enim in se mal⁹ et extra mal⁹ est. q̄ fallit alios dolosa imagine sanctitatis. Vn̄ dicit Aug⁹. Simulata eq̄tas nō est eq̄tas sed geminata iniq̄tas. Hi ergo neq̄ores spūs secure habitāt. q̄ quanto malicia minus apparet. tāto min⁹ arguit. ꝛ tāto quiescit securius diabol⁹ in tali hoīe. ꝛ quoniaz quanto diabol⁹ securi⁹ ꝛ forti⁹ habitat in hoīe. tāto peius est homini. q̄ magis est seru⁹. Et iō subdit: [Et sunt nouissima hoīs illius peiora priorib⁹.] Et hoc pp̄ter duo. Primo pp̄ter recidiuationē Joh. vij. Ecce sanus fact⁹ es iā ampli⁹ noli peccare ne deteri⁹ tibi cōtingat. Chrysostom⁹. Difficilior est pena posterioꝝ viciorū et vulnus iteratū tardi⁹ sanat. Secundo pp̄ter iniq̄tatis duplicationē que fit pp̄ter simulationē vt dictū ē. Vn̄ dicit Jsidor⁹ de sūmo bono. Dupliciter damnant hypocrite. vel p occulta iniquitate. vel pro aperta simulatione. Ex illo enī damnant q̄ iniq̄ sunt. ex isto q̄ ostendūt q̄d nō sunt.

¶ Tertia pars expositiōis euāgelij. CLXI

Factū est aūt cū hec diceret. extollens vocē quedā mulier de turba dixit illi Beatus vēter qui te portauit. et vbera que suxisti. At ille dixit Quinimo beati qui audiūt verbum dei et custodiunt illud. A. ¶ Hec est tertia ps pn̄cipalis in qua describitur ipsius autoris vitatis digna cōmendatio. Et habz duas pticulas ¶ Primo ponit christi a muliere cōmendatio. [Factū est aūt cū hec diceret. extollēs vocē.] Vbi apparet magna cōfidētia ꝛ audacia isti⁹ mulieris in duobus. Primo in eo fm Bedā q̄ scribis ꝛ phariseis dn̄m tēptantibus simul ꝛ blasphemātib⁹ ipsa magna fiducia dei filiū cōfitet. Secūdo in eo q̄ nō silenter ꝛ in aure loquebat. sed extollēs vocē in altum clamare nō timuit. Accensa enī fuit hec mulier suauitate verboꝝ christi. vnde se ab ei⁹ laude continere nō potuit. [Quedā mulier.] Dicit hec mulier fuisse marcella ancilla vel pedisseq̄ marthe. In hoc ꝛ in alijs apparet q̄ mulieres semp sunt viris deuotiores. Vn̄ Aug⁹. ad beatā virginez. Intercede p deuoto feminneo sexu. Nā viris christum blasphemātib⁹ mulier hec eū publice laudat vt hic. Viris eū publice psequētibus mulieres ei de suis facultatib⁹ ministrabāt. Luce. viij. Viris eū ad crucifigēdū ducētib⁹. mulieres eū lamētabiliter flebāt. Luc. xxiij. Viris eū negantibus ꝛ derelinquētib⁹. sola mater immobiliter stabat Joh. xix. [De turba] Nō erat de nobilibus sz de turbis ꝛ popularib⁹. Solent enī plebei deuotiores esse nobilib⁹. psal. Pauper ꝛ inops laudabūt nomē tuū. [Dixit illi: Beat⁹ venter q̄ te portauit] Vbi fm Bedā ꝛ pn̄tiū calūniā ꝛ futuroꝝ cōfundit hereticoꝝ pfidiā. Nā sic tūc iudei blasphemātes negabāt eū eē filiū dei. ita postea

quidā heretici negabāt eū esse verū hoīem ꝛ dicebāt eū corp⁹ ethereū an ulisse. nec mariā eē verā matrē dei. Sz hec mulier ꝯfutat vtrosqꝫ: qꝛ verū dei filiū aduersus blasphemātes iudeos cōfitē. ꝛ verū hoīs filiū ꝯtestaē matri cōsubstātialē. Ni si eni esset vna caro cū matre. frustra vēter ille vginis ꝛ vbera beatificarenē. vt dic glo. Quia eni christ⁹ a vgine habuit carnis subām. qꝛ vbū caro factū est ex ipsa vgine. Jō beatificaē vēter vginis. q̄ sine libidine eū cōcepit. sine grauedine portauit. ꝛ sine dolore pepit. atqꝫ deū ꝛ hoīem nobis ꝓfudit. Vñ Berñ. in quodā ſmone. O vēter capatior celis. diffusior terris. latior elemēti. q̄ illū ꝯtinere valuit quē tot⁹ mūdus cōprehēdere nō potuit. ꝛ q̄ trib⁹ digitis molē terre appēdit. Quia etiā christ⁹ a vgine habuit lactis alimoniā. puo eni lacte past⁹ est p quē nec ales esurit. iō beatificanē vbera btē vginis. Nec eī ista vbera nisi celitus plena erāt lacte. Sola eni vgo lactabat vbere de celo pleno. ¶ Et nota ſm phisicos ex eodē fonte ꝛ lac nutriēdis pueris ꝛ semē pcreādis pueris emanat. Nā vt dic Auicēna tertio canoñ. caplo de generatione embrionis. Scias q̄ sanguis mēstruus in ꝑgnāte diuidiē in tres ptes. s. in ptē que ꝯuertiē in nutrimētū. ꝛ in ptē q̄ eleuaē ad mamillas. ꝛ ptē que est supfluitas stās vsqꝫ quo veniat hora ꝛ expellaē. Hec Auicēna. Cum ergo de lacte vginis solū nutrit⁹ fuit christ⁹. cōstat q̄ de carne ei⁹. i. de sanguine q̄ in potētia est totū fuit fact⁹. Vñ vt dicit glosa. De semine virginis potuit cōcipi q̄ de lacte ei⁹ potuit enutriri. Et q̄ d lacte vginis solū fuerit nutrit⁹. figuratū fuit in moyse. de q̄ dicit magister ī histo ꝛijs. q̄ cū egyptie plures admouissēt ei vbera ad lactādū faciem auertebat. ꝛ ideo q̄sita sibi fuit mulier hebrea scꝫ maē ꝓpria. Jdeo autē hec mulier iunxit ista duo. s. ventrē ꝛ vbera. vt oñdaē vgo Maria fuisse mater christi va ꝛ pfecta. qꝛ nō solū genuit sed etiā educauit. Et sicut ve educauit ita ve genuit. ·B· ¶ Deinde ponit rñsio christi supplētis vba mulieris. [Atille dixit Quinimo] ſm Chryso. nō fuit hoc rñsum repudiātis matrē. sꝫ oñdētis q̄ nihil ei ptus ꝓfuisset nisi valde bona ꝛ fidelis fuisset. Vel ly q̄nimo nō est ꝯiunctio aduersatiua hic sꝫ suppletiua. id est. pon⁹. q̄si diceret Quid dicis mulier beatificādo tantū vētrē qui me portauit corpaliē. quāuis verū dicas. diminute tñ dicis. qꝛ nō solū est beatificāda mater mea ex eo q̄ me in vtero portauit corpaliter. sꝫ potius beatificāda est ipsa ꝛ alij ex eo q̄ audiūt vbū dei ꝛ custodiūt illud. ac p hoc me portāt in corde spiritualiē. Vñ Beda. licet dei genitrix inde q̄dē sit beata. qꝛ vbi incarnādi ministra facta fuit tpalis sed inde mlto beatior: qꝛ eiusdē sp amādi custos manebat eterna. Et h̄ melí⁹ exprimit Aug⁹ in li. de bono vginitatis circa pncipiū. Beatior inqꝫ maria cōcipiēdo fidē christi. q̄z cōcipiendo carnē christi. Nā materna ppinqtas nil mariē pfuisset nisi felicius ipsum corde q̄z carne gestasset. Hec Augustinus.

Sermo de eadem dominica CLXII

Beati qui audiunt verbū dei et custodiunt illud. A. Beatissimus doctor Augustin⁹ volēs instruere fideles qualiē in isto tpe quadragesimali debeāt se tenere ī sermone. de tpe quadragesimali sic inq̄t. Quāuis frēs charissimi oī tpe verbū dei cū grandi deside rio nos oporteat fideliter sp audire. In his tñ diebus spēaliter vbū dei audire ꝛ lectionē diuie insistere ac de salute aīe nostre debem⁹ attētius cogitare. Quia licet p totū āni spaciū christianorū ꝑpls multis viciorū fluctib⁹ calliditate diaboli fangeē. Adueniēte tñ pascali solēnitate maiorū petu ꝯtra fideles quosqꝫ se ꝑpare cōsueuit. Hec Augustin⁹. Et qꝛ inter cetera arma ꝯtra diabolum ꝛ vicia ꝑcipuū est verbū dei. dicēte apostolo Ephe. vj. Et gladiū spūs assumite q̄d est vbūz dei. Vbi glosa. Hic gladi⁹ bis est acut⁹. quia eū quē ferit a mūdo diuidit. Jō saluator noster in fine hodierni euāgelij verbū dei ꝑ onssime ꝯmēdat in eo q̄ ipsum etiā vltra maternā sui gestationē in vtero attollit. d: [Quinimo. Beati q̄ audiūt verbū dei ꝛ custodiūt illud] In q̄bus q̄dez vbis p cōgruentia tpis tria denotanē. Primuz est verbi dei auditio studiosa. Secundū est eiusdem auditi custoditio operosa. Tertiū ē eiusdez auditi ꝛ custoditi beatificatio fructuosa. Et hec tria in vbis ꝑmissis licet ordine ꝑpostero explicanē. Primū ī eo q̄ dicit. [q̄ audiūt verbū dei]. Secundū in eo q̄ addit. [et custodiunt illud]. Tertiū in eo q̄ ꝑmittit. [Beati] vt sit ordo vborum. [Qui audiūt vbū dei ꝛ custodiūt illud beati] Et hic ordo est ꝯgru⁹ in executiōe. Sed saluator ꝑponit illud q̄d est ꝑmiuz in intentione vt magis nos alliciat quasi pmiū pollicēs añ laborem. Primo enī intēdim⁹ beatitudinē vt finem sꝫ vltimo eā ꝯseq̄mur. Vñ nos ordinē executionis ꝓsequemur. Nā pmo verbū dei audiē. deinde ope custodiē. ꝛ sic cōsequēter ei⁹ effectū vel pmiū q̄s sortiē. Primū ergo q̄d isto tpe sūmope nobis ꝯgruit est vbi dei auditio studiosa. q̄d notaē cū dicaē. [Qui audiūt vbū dei] Vbi tria ꝯsiderāda occurrūt. Primo q̄ sunt idonei ad audi

tionē verbi dei. circa h q̄ dr̄ [Qui] Secūdo q̄lr̄ verbū dei sit audiēdū circa h q̄ dr̄ [Audiūt] Tertio cuiusmodi v̄bū cuiq; q̄uenit audire cr̄ca hoc q̄ subiūgit. [verbū dei]. B Quātū ad p̄mū sciendū q̄ volēs audire v̄bū dei debz ad hoc esse disposit⁹ q̄ ad duo. videlicz q̄ ad affectū. ⁊ quo ad intellectū. vt affectū nō habeat deprauatū. ⁊ intellectū nō habeat excecatū. quorū ple rūq; secundū puenit ex p̄mo. Nā ex malicia i affectu puenit cecitas in intellectu. Juxta illud q̄d in libro sapiē de peccatorib⁹ dr̄. Quoniā excecauit eos malicia eoꝝ. Sap. ij. Sz sciendū q̄ hoīes sunt in triplici differētia. Quidā naq; sunt i malicia indurati. Alij sunt in fragilitate hūana peccatis implicati. Sūt ⁊ alij boni spūalibus p̄fectibus intēti. Primi nequaq; ad auditionē verbi dei sunt idonei. imo talib⁹ nō est p̄dicandū ex p̄hibitione diuina Math. vij. Nolite sanctū dare canib⁹ neq; margaritas mitteretis ante porcos Ubi dic̄ Chryso. Canes hic signāt hoīes in impietate cōuertētes spemq; oīno q̄uersionis in melius nō habētes. Porcos v̄o in luto luxurie commorātes quos dn̄s in hmōi doctrina p̄nūciat indignos. Sūt q̄ ipe peiores dū veritatē auditā vel impugnāt vel vilipēdunt. Vn̄ Aug⁹. super eodē v̄bo dicit. Per canes impugnatores veritatis intelligunt. per porcos q̄tēptores ⁊ vtrumq; aīal immūdū est. Aīalis aūt homo nō p̄cipit ea que sūt spūs dei. j. Coꝝ. ij. Ubi dicit glosa. vt p̄tū tāmis ⁊ resurrectionē. Nihil enī estimat posse fieri nisi q̄d nouit quō fiat. Vn̄ nec p̄ōt scire spūalia q̄ improbat statim audita. Et ex h deterior fit ⁊ ampli⁹ excecat ⁊ p̄cludit sibi viā intellectus Q̄d p̄cedit ex aduersitate affect⁹ Juxta illud ps. Noluit intelligere vt bn̄ ageret. Et ponit exēplū Chryso. sup illud Math. xxij De resurrectione aūt mortuoꝝ nō legistis ⁊c. Quēadmodū inq̄t si aliq̄s agricole nō habēti volūtatez pugnandi exponat bellicā disciplinā aut ecōtra viro bellatori nolēti colere terras agriculturā exponat. si totū die audiat v̄ba expositiōis nihil itelligere aut cōprehēdere potest. Quia nec hz desiderium discipline ill⁹. Ubicūq; eni fuerit desideriū hoīs. illuc dirigit ⁊ sensus illius. Vn̄ inq̄t Chryso. Cecitas spūalis est malicia cordis. Sic autē cec⁹ nō potest aspicere in splēdorē lumis. sic nō p̄ōt itelligere hō malign⁹ mysteria pietatis. Juxta illd̄ Sap. j. In maliuolā aīam nō introibit sapiētia Si eni passionum insecutor nō est idone⁹ auditor sciētie ciuilis. vt dr̄. j. ethicoꝝ. Quoniā vt dic̄ ibidē Eustraci⁹ vinculo malaꝝ cogitationū ⁊ grauitatis ⁊ a passionib⁹ detētus ⁊ ad terrā aspicies ad bonū respicere nō p̄ōt. neq; in cognoscendo neq; in agendo. Multo min⁹ hō in malicia obduratus est idone⁹ auditor v̄bi dei Et h signatū est in pharaone. cui⁹ cor legit fuisse induratum. Et ideo q̄n moyses ⁊ aaron ei loq̄bant̄ v̄bū dei ad lr̄ām. ip̄e deterior fact⁹ fuit ⁊ p̄plm dei plus afflixit. De hac materia habet̄ in viris patrū p̄te secūda. c. xxiij. Et hoc de p̄mo genere hoīm. C

Secūdi aūt possunt ⁊ debēt libēter audire v̄bum dei. Nā v̄bū dei est medicina q̄tra morbū peccati. Sap. xvj. Neq; herba neq; malagma sanauit eos sz s̄mo tuus dn̄e. q̄ sanat oīa. Et ideo vtile est peccatorib⁹ audire verbū dei. Quia vt dic̄ cōmentator Eustraci⁹ sup p̄mū ethicoꝝ. Neq; eni prauis oīno inutilis est scz auditio sciē moralis. Si eni nō q̄festim eis ex ipsa p̄fect⁹ obueniat. cognoscētes tn̄ in quāto malo depressi sūt. ⁊ q̄ longe sunt a meliori nisi oīno sint sine intellectu. habebūt quendā appetitū ad directionez ⁊ ita paulatim addētes forte p̄fecte ad meli⁹ trāsponent. Uidet eni incōuenies corpa ex medicina curatiua iuuari. aīas aūt rōes habētes ex p̄pria medicina nō iuuari. Et idō dicit Chryso. sup illud Math. vj. Lucerna corpis tui ocul⁹ tuus Te inq̄t ad visum redire impossibile est nisi p̄us didiceris quō cecat⁹ es. Quō ergo es cecat⁹ De mala q̄cupiscētia tua qua pupillā mētis tue q̄si malign⁹ quidā humor influxit densaq; nebula operuit. Sz ⁊ diminui atq; dispgi hāc nebulaz facile est. si radiū doctrine christi voluerim⁹ admittere. Et q̄d inquit p̄dest audire vocē huius. q̄n q̄cupiscētie vinculis teneor astrict⁹. Sz ⁊ ipsā cōcupiscentiā dissoluere maxīe potest assiduus audit⁹ Et subdit. Nō puus enā est ex ipso auditu p̄fect⁹. Nam q̄ audit ⁊ semetipsum sepe rep̄hendit ⁊ alt⁹ ingemiscit. eo q̄nq; p̄ueniet vt studeat etiā adimplere q̄d didicit. Qui vero. nec q̄ peccauit agnoscit. quō a petīs recedet. quomō semetipsum culpabit. quō emēdare conabitur. Cū v̄o ex auditu verbi dī q̄ peccauit agnouerit tūc p̄mo corrigere se velle poterit. Vn̄ dauid audito v̄bo dn̄i p nathan p̄phetā. mox penitēs ait Peccaui. ij. Reg. xij. Et h̄m q̄ dicit Orig. super Exo. omel. iij. Ex q̄ loq̄ cepit moyses ⁊ aaron ad pharaonez magis affligit̄ p̄p̄ls dei. Sic moralit̄ ex quō in aīam tuā s̄mo dei plat⁹ est. necessario certamē intra te aduersū vicia suscitat̄. Pri⁹ v̄o q̄z veniret sermo q̄ argueret vicia. intra te i pace durabāt Sz vbi sermo dei facere incepit ⁊ arguere vniuscuiusq; discrimē. tūc p̄turbatō magna cōsurgit ⁊ plerūq; pharao cū egyptijs i. diabolus cū vniuersis vicijs q̄terit̄ ⁊ dimergit̄ in p̄fundū. Ex q̄b⁹ apparet q̄z vtile sit peccatorib⁹ audire v̄bū dei. Nā vt etiā p̄hs dic̄ in p̄dicamētis. prau⁹

ad meliores exercitatiões deducat⁹ ⁊ ad doctrinā vel modicū aliqd pficiet vt melior fiat. Si aūt sp vel modicū cremētū accepit palā ē: q: aut pfecte mutabit aut satis multū cremētū sumet. Exemplū in beato Aug. q q: frequēter pdicatiões sancti Ambrosij audiuit. tādē fugatis erroribus tot⁹ ad deū cōuersus fuit. Et hec de secūdo genere hoim. B Tertij etiā scz boni debent audire vbū dei. vt p hoc cōseruent in bono ⁊ ad meliora dirigant. Sic eni medicina corpalis cōsiderat. Uno mō vt est curatiua egritudinis. Alio mō vt est pseruatiua sanitatis. Sic vbū qd est medicina aīe vt dictū est. vno mō curat egritudines petōz quātū ad illos de scdo genere hominū vt dictū est. sz etiā habet cōseruare bonos ī bono ⁊ eos ad meliora dirigere. Isti aūt boni sunt in triplici statu. Quia quidā sunt incipiētes. qdā pficiētes. ⁊ quidā pfecti. Et oib⁹ istis ḋ quolibz cōuenit audire vbū dei. Incipiētib⁹ eni h cōuenit vt erudiant. Et illis vbū dei est lac. Sicut dicit apls Hebre. v. de qbusdā quib⁹ lacte op⁹ est nō solido cibo. Talibus etiā dr. j. Petr. ij. Quasi mō geniti infantes rōnabiles ⁊ sine dolo lac cōcupiscite. i. simplicē doctrinā. Cui⁹ cōtrariū faciunt qdā simplicē doctrinā spernētes ⁊ subtilia audire querētes. Quib⁹ plerūqz accidit sicut infanti. cui si ministret cib⁹ solid⁹ ⁊ grossus strangulat eo poti⁹ qz nutrit. Vn dicit glosa sup illo Hebre. v. Quib⁹ lacte op⁹ est. Sic inqt puulus qui ñ discernit cibos perit sumēdo noxios. Sic indoct⁹ perit cū solida ei doctrina pponit quā cape nō valet. E Proficiētib⁹ aūt cōuenit audire vbū dei vt dirigant in via pfect⁹ spūalis. Vn dicebat Dauid in ps. in psona iusti pficientis. Utinā dirigant vie mee ad custodiēdas ⁊c. Vn Chryso. sup illud math. v. Vidēs iesus turbas ascēdit ī mōtē. Sup montē inqt sanctitatis ascēdit q vult audire pietatis doctrinā. quoniā in via moz p hāc dirigi nō pōt. nisi q in ea inuētus. Et sic vbi dei audito vtilis est istis ad directionē in via moz. Qui eni boni sūt hi audiēdo vbū dei accipiūt regulā artificialē ⁊ mensurā recte pficiēdi ⁊ bñ opandi. Vn dicebat ps. Tūc nō cōfundar cū pspexero ⁊c. Sz sūt nōnulli q nō curātes audire vbū dei p semetipsos pficere posse credūt. ⁊ tales decipiunt. q: nō solū nō pficiūt. sz ruētes deficiūt. Vn ille sanctissim⁹ pphetaz nō in seipso sz ī vbi dei directiōe fiduciā progressus spūalis ponēs ait in ps. Lucerna pedib⁹ meis vbū tuū. Ubi Cass. Sciēs inqt ppheta seculi huius noctē diuersis offensionib⁹ irretitā. vt alibi laqueos. alibi scopulos. alibi cōnectat pfundissimas vastitates. pedib⁹ suis vbū dei lucere testatur. ne p absentiā veri luminis incidat in ruinam. F Perfectis etiā cōuenit audire vbū dei vt amplius pficiant. Perfectoz eni vt ait apls vbi supra est solid⁹ cib⁹ q p cōsuetudine exercitatos habēt sensus ad discretionē boni ⁊ mali. Et istorum pprium est sp sedere ad pedes dñi cū maria magdalena ⁊ audire vbū ill⁹ Luc. x. Nec isto cibo spūali vnqz saniari poterūt qzdiu sunt in hac vita. Est eni verbū dei istis māna celeste vt dicit Orig. sup Exo. omel. vij. Post lōga inqt exercitia. post pfectū plurimū. nūc demū solidioris cibi capaces fieri possum⁹. Nūc ergo festinemus celeste māna suscipe. Istud eniz māna p ut vult qsqz talē saporē reddit in ore ei⁹. Tu ergo si vbū dei qd ī ecclia pdicat tota fide ⁊ tota deuotione suscipias fiet tibi ipsum vbū qdcūqz desideras. Verbi gratia. Si tribularis cōsolat te dicēs: Cor cōtritū ⁊ humiliatū de⁹ nō despicies. Si letaris p spe futura. cumulat tibi gaudia dicēs Letamini in dño ⁊ exultate iusti. Si iracūd⁹ es mitigat te dicēs. Desine ab ira ⁊ derelinq furorē. Si doloribus es sanat te dicēs. Dñs sanet oēs languores tuos. Si in paupertate cōsumeris cōsolat te dicēs: Dñs alleuat de terra inopē ⁊ de stercore erigit pauperē. Sic ergo māna vbi dei reddet ore tuo saporē quēcunqz volueris. Hec Origenes. Sic exercitat⁹ in vbo dei fuit ille pfectissim⁹ prophetaz dauid cū dicebat in ps. Renuit cōsolari aīa mea. memor fui dei ⁊ delectat⁹ sum ⁊ exercitat⁹ sum ⁊ defecit spūs me⁹. Ubi Cass. Ecce inqt quēadmodū refect⁹ est q mūdanis reb⁹ animā suā cōsolatā fuisse denegauit. Nā cū memores dei sum⁹ tot⁹ munere suauitatis satiamur. Et exercitat⁹ sum inqt in cōtēplatiōe diuina scz. Et necesse erat vt intellect⁹ ei⁹ deficeret q ad tā sublimia rapiebat. G Et attēde q iste eximius ppheta oīa ista qsi p nihilo reputās p⁹ pauca subiūxit dicēs. Et dixi. Nūc cepi. Quasi diceret. Oīa que vl audiēdo vbū dei vl cōtemplādo vidi. duco p nihilo. Et dixi in corde meo. Nūc primo cepi qsi sape ⁊ intelligere. Quoz sunt nōnulli q si ex lōgo vsu audiēdi smones aliquā forte scintillā spūalis intelligētie vel vbaliter percepe rūt. videt eis fastigiū pfect⁹ attigisse. Vn vbūz dei qd coiter pdicat in ecclia vl audire despiciūt vel si audiūt vilipendūt. Et q: se ḋ alto spū reputāt. nō nisi de altissimis audire dignāt. Sz tib⁹ accidet sicut qbusdā de filijs israel qb⁹ māna cōuertebat ī vmes. q videlicz ipsū ex auaricia vsqz in diē alterā seruauerūt. Sic accidet illis q vbūz dei audiēdo colligūt ⁊ vltra qz eis sufficit pficere tari volūt psumētes pl⁹ sape qz oportet sapere. Roma. xij. Nō cōtēti mēsura gomor q debebat

sufficere cuiq3. vt habet Exo. xvi. Per gomor nā
q3 intelligit mēsura capacitatis intelligētie cui⁹
q3 hominis. Talib⁹ procul dubio māna suerit in v̄
mes. vt dicit Orig. vbi supra. Sicut enī v̄bū dei
incarnatū alijs fuit in resurrectionē. ⁊ alijs i rui
nam vt habet Luc. ij. Sic v̄bū dei p̄dicatū q̄buſ
dam est māna ⁊ dulcedo mellis sicut v̄e pfectis.
q̄busdā v̄o v̄enus efficit sicut illis q̄ sibi pfectiōez
mentiunt de alto sp̄ū gloriātes. Nō sic ille pfectiſ
simus dauid q̄ dixit. Nūc cepi. In cui⁹ etiam fi
gura eundē iam senē obisac sunamitis p quam
amor sapiē intelligit calefacit. iij. Reg. j. Quia vt
dicit Hugo didascol. Amor sapiētie īmarcescē
te corpe dilectorē suū nō deserit. Vñ cuā sapiēs
ille vir grecie domostedes cū explens centū3 et
septē annis se mori cerneret dixisse fert se dolere.
q̄ egrederet de vita quando sapere cepisset. Hec
Hugo.

Subsermo Primus
CLXIII.

Audiunt. Sequit̄ videre quas liter su v̄bū dei audiē dum. A Circa q̄d sciendū. q̄ Hugo didascol. l. iij. ponit sex q̄ requirunt ad modū ⁊ formam discēdi q̄ nos reducim⁹ ad tria q̄ntū faciūt ad ppositū nostr. Primū ē h̄umilitas. Secundū studiositas vl diligētia. Tertium est q̄es Primū igit̄ q̄d attēdit circa modū ⁊ formā discēdi vel audiēdi verbū dei est hūilitas. q̄ p̄cipue attendit in trib⁹ f̄m Hugonem Primū est vt nullā sciam nullā scripturā vilez teneat. Secūdū est vt a nemie discere erubescat Tertiū vt cū sciam adept⁹ fuerit. ceteros nō cōtemnat. Hec adaptādo ad audiuōez verbi dei.

Primū q̄d requirit̄ est vt nullū s̄monē q̄ de sacra scriptura ⁊ alijs scripturis de deo ⁊ instructione vite ⁊ mor pferī vilē teneas. q̄r dato q̄ idē plus audiueris. dato q̄ tu meli⁹ scias p̄dicante. vtilerī est audire. Quia vt dicit Chryso. Frequēter eadē audire etiā scientibus pdest. q̄d enī roui mus si sepi⁹ audiam⁹ ampli⁹ cōpūgimur. Hec Chryso. sup eplām ad Heb. Vox etiā p̄dicantis aliq̄d grē occulte in se habet dicēte beato Hieronymo in plogo biblie. Habet nescio q̄d latentis energie viue vocis act⁹. Et vt dicit Valerius li. viij. Pl⁹ pfert docentē audire q̄3 in libris studere. q̄r vehemētior fit impssio in mētib⁹ audiētiu3 visu doctoris et auditu. q̄3 ex studio et libro. Vñ vix esse poterit q̄n ex sermone audito emendatior fias. si attēte audieris. Et si forte eadē prius sciuisti nō tñ aduertisti nec cordi apposuisti.

B Et ad h̄ multū facere credendū ē grāmutuā q̄ in p̄ncipio s̄monis ex cōsuetudine ipetrat. Et vix esse potest q̄n illa cōis orō tantorum fideliū effectū aliquē opet in aliquo auditor. sic oratio sancti stephani effectū opabat in paulo. ⁊ si nō in omnib⁹ lapidātib⁹ eū. Vñ dicit beat⁹ Aug⁹. viij. cōfes. de beato anthonio. q̄ ipse audiens in quadā lectiōe vl forte p̄dicatiōe illud verbum euāgelicū. Vade ⁊ vende oīa que habes ⁊ da pauperib⁹ ⁊ veni seq̄re me. Math. xix. ipse reputās ad se verbū istud dirigi cōfestim ad deum cōuersus fuit. Licet enī plunes istud euāgelium audiuerit. nō tñ cordi assūpserat sicut tūc. Item beat⁹ Aug⁹. ex illo v̄bo Roma. xiij. Induimini iesum christū ⁊c. cōuersus ⁊ illuminat⁹ fuit ⁊ sepe sepi⁹ añ istud v̄bū legerat. s3 nō eū mouebat sic nunc. Silr legit̄ de beato fratre nicolao de tollētino. q̄ ipse dū adhuc secularis esset audiuit v̄nū frēm p̄dicantē. ⁊ inter cetera exhortatiōis verba dicentē illud verbū q̄d habet in canonica iohis j. Ioh. ij. Nolite diligere mundū neq3 ea que in mūdo sunt. q̄r mūdus trāsit ⁊ cōcupiscentia eius Verbū istud cordi suo ita fuit impssum q̄ statī cōcepit religionē ingredi. Et finito s̄mone mox frēm accessit ppones sibi estus cordis sui. Et ad idē plura alia sunt exēpla. Nemo ergo vilipendat s̄mones simplices ⁊ cōes. q̄r in simplicitate verbor est edificatio aiar. Vñ euāgeliū et tota sacra scriptura in simplicitate v̄bor fundata est Propter q̄d etiā nōnulli scripturā sacrā vilipēdentes appellauerūt eā fabulas ppter simplicez loquēdi modū. Et vt dicit Hugo vbi supra. Tales nō intelligūt q̄ deo iniuriaz faciūt cui⁹ v̄ba pulcro quidē vocabulo simplicia. sed sensu prauo insipida p̄dicāt Nō enī elegit christ⁹ phos ⁊ rhetores s3 simplices piscatores i doctores fidei q̄ simplicitate v̄bor totū mundū illustrauerūt. Et vbi ab hac scā simplicitate recidit ad heresi3 q̄s facili pplabit̄ Propt̄ q̄d docet ap̄ls ad Hebreos. xiij. Doctrinis varijs ⁊ pegrinis nolite abduci.

C Secūdo humilitas audiētis v̄bū dei attendit̄ in h̄ vt nullū p̄dicātē audire erubescat aut despiciat. Q̄d intelligēdū est de his q̄ ex auctoritate p̄dicare hñt siue ordinaria siue cōmissa. Ordinaria inq̄3 sicut prelati ⁊ curati q̄ ad subditos suos. Cōmissa v̄o vt religiosi ad h̄ p sedem aplicā p̄uilegiati. ⁊ alij ad h̄ a plātis missi Quō enī p̄dicabūt nisi mittant̄ Roma. x. Sec⁹ de predicātib⁹ angularib⁹ ⁊ p̄uate. Qualit̄ aūt auditor in audiēdo quoslibet se habere debeat docet Hugo ibidē. d. Prudēs lector vl auditor oēs libenē audit. oīa legit. nō scripturā. nō psonā. nō doctrinā cuiusq3 spnit. Indifferēter ab omnib⁹ q̄d sibi deesse videt q̄rit. nec q̄ntū sciat s3 quantū ignoret cōsiderat. Et subdit. Ab omnib⁹ libenē

disce q̄d tu nescis. q̄ humilitas cōmune facere pōt qd natura cuiq3 ꝓpriū fecit. sapiētior oībus eris si ab omnib⁹ discere volueris. Qui ab omnib⁹ accipiūt omnib⁹ ditiores sūt. Sz sunt nōnulli qui ita afficiunt ad aliquē ordinē vel ꝑsonas. q̄ alios audire despiciūt. nō attendētes q̄ interdū meliora pocula bibūt de vase testeo q̄3 d̄ cypho aureo. Vñ ꝯtra tales idē Hugo. Multos inq̄t noui. q̄ cū primis adhuc elemētis indigeāt. non nisi summis interesse dignant. Et ex hoc solūmodo se magnos fieri putāt si magnoꝝ ⁊ sapientū vel scripta legerint vel audierint v̄ba. Et subdit. Rex post aurea pocula d̄ vase bibit testeo. Nō ergo in audiēdo verbū dei habēda est ꝑsonarū vel ordinū acceptio sz doctrinaꝝ. Vñ btā Tecla libētius audiuit p̄dicationes pauli q̄3 barnabe. Utrūq3 ṫn audiuit. nec ꝓpter paulū barnabam despexit. B Tertio humilitas audiētis v̄bū dei attendū in hoc. q̄ cū aliq̄d sape cepit ceteros nō cōtemnat. Hoc aūt tumoris vicium vt dic̄ hugo hunc quibusdā accidit. q̄ suā sciam nimis diligent inspiciūt. ⁊ cū sibi aliq̄d esse visi fuerint. alios quos nō nouerunt nec esse nec potuisse fieri putāt. Et q̄cunq3 talē elationē in se inuenerit. signum est eū verā sciam nullaten⁹ attigisse. Deus enī intellectū dat puulis. vt dicit in p̄s. Vñ et filius dei ad prēm. Abscōdisti hec a sapiētib⁹ ⁊ prudentibus ⁊ reuelasti ea puulis ⁊c. Luc. x. Hinc Johes Cassian collatiōe patꝝ. Impossibile ē mētē eū qui pposito laudis acq̄rende studio lectionis vel auditiōi v̄bi dei insistit donū v̄e sciētie pmereri. Humilis enī magister nō nisi humilē vult habere discipulū. E Secundū q̄d req̄ritur ad modū ⁊ formā discēdi est studiositas ⁊ diligētia q̄ similiter attendit in trib⁹. Primo in vehemētia applicatiōe ad ea videlicet q̄ legūt vel p̄dicant. Vñ Hugo vbi supra. Studium inquit est vehemēs animi applicatio scrutās penetrare occultū. Nō enī ociosis vel mēte vagis et distractis se offert intelligētia pure v̄itatis. sz tātum laboriosis. Vñ Orig. sup Exo. Punge inquit oculū ⁊ dabit lacrymā. stringe mētē ⁊ dabit intellectū. Nihil enī tā3 incredibile q̄d nō fiet addiscēdo pbabile. Cui⁹ exemplū3 est in regina saba. iij. Reg. iiij. Que de vltimis terre finib⁹ venit audire sapiam salomōis. quā3 vtiq3 nullatenus audiuisset si domi in torpore ⁊ ocio remansisset. F Secūdo in alicui⁹ finie certe recollectione. Debem⁹ enī vt dicit Hugo ibidē. In oī doctrina breue aliq̄d et certū colligere q̄d ī arca memorie recōdat. Et hoc etiā sepe replicare ⁊ de vētre memorie ad palatū reuocare necesse ē. Exemplū de aīalib⁹ ruminātib⁹. Vñ Greg. omel. x. sup illud Ezech. iij. Vēter tu⁹ comedet. Multi inq̄t legūt ⁊ ab ipsa lectiōe ieiuni sūt. Multi p̄dicatoris vocē audiunt sz post vocē vacui recedunt. Quoꝝ ⁊ si vēter comedit. viscera ṅ replentur. q̄r et si mēte intellectū sacri v̄bi pcipiūt. obliuiscendo ⁊ nō seruādo q̄ audierūt hec ī cordis visceribus nō reponūt. Sz cōgruū modū3 pficiēdi docet Seneca epl'a. lxxxvij. Apes inq̄t debemus imitari. que vagant ⁊ flores ad mel faciendum idoneos carpūt. deinde q̄cq̄d attulere disponūt ac ꝑ fauos digerūt. Ita debem⁹ queçunq3 ex diuersa lectiōe congessim⁹ separe. Meli⁹ enī3 distincta seruant. Deinde ad debitā facultatē ingenij in vnū saporē varia illa licamēta cōfundere G Tertio in mētis ad deū ꝑ orōē3 erectiōe Quia vt ait Hugo vbi supra. Ingeniū hois ad capescēda diuina infirmū est ⁊ inefficax sine diuino auxilio. Oportet ergo audientē v̄bū di mētem ad orōnem erigere. Unde sapiēs Sap. vij. Optaui inq̄t ⁊ dat⁹ est mihi sensus. inuocaui ⁊ venit in me spūs sapie. Vñ Aug. sup canonicā Johis ptractās illud v̄bū. j. Joh. ij. Nō habetis necessitatē vt aliq̄s doceat vos quoniā3 vnctio ipsi⁹ docet vos de oīb⁹. Nolite inq̄t Aug. putare queq̄3 hominē addiscere ab homie. āmonere possum⁹ ꝑ strepitū vocis nostre. si nō sit int⁹ q̄ doceat inanis fit strepit⁹ noster. cathedrā ī celo habet q̄ corda docet. H Tertiū q̄d requiritur ad modū ⁊ formā discēdi est q̄es q̄ silr attēditur in trib⁹. Primo in reꝝ tpaliū deoccupatione. Vñ Seneca ī epl'a. xvij. Studijs et diuinis pariter vacare nō potes. nec aīam illā dignat̄ inhabitare sapīa. quā videt infectā desiderijs. ⁊ curis tpalib⁹ inuoluta. Et subdit. Si vis vacare studio aut paup sis aut paupi silis. Et Hugo vbi supra. Parcitatē tenere. i. supflua nō sectari maxime ad disciplinā spectat. Pinguis enī vēter vt dr tenuē nō gignit sensū. Et subdit. Oīs mūdus philosophātib⁹ exiliū est. Exēplū de phis qui vt possent vacare sapie. diuitias ꝯtēpserūt. De hoc in vitis patꝝ pte. iij. c. j. J Secūdo in passionū mentē inq̄etantiū sedatiōe. Nā passiōes in nob sic̄ sunt ira. amor puersus. ꝯcupiscentia carnalis. ⁊ cetere passiōes. ptuibāt oculū intelligentie ne possit cernere veꝝ. Quare veri auditores v̄bi dei debēt habere passiōes sedatas. Exēplū figurale Gen. j. in rachel. ꝑ quā aīa cōtemplatiua intelligit. q̄ idola patris sui subter stramēta camelū deposuit ⁊ desup sedit. Per idola intelligūt passiones naturales. q̄s ex paterna ꝓpagine ꝯtraxim⁹. q̄ iō dicunt idola. q̄r carnales hoies eas deo p̄ponūt. sz aīa ꝯteplatiua ⁊ audiens verbi dei talia idola sibi substernit ⁊ desup sedit eas oīno

de dñando ℞ Tertio in mētis a curis ppa
lib⁹ vacatiōe. Vñ tali aie dr Ecc. xxxviij. Sapiē
tiā scribe in tpe vacuitatis .i. ocij fm glo. Scribe
inq̄z eā in tabulis cordis. Et tale scribere idē ē qd
discere fm glosā. Et h̄ reqrit vacatiōnē a curis
z actiōib⁹ secularib⁹. Vñ subdit ibidē. Et q̄ mi-
norat actu sapiam pcipiet. Ille dr minorari actu
q̄ subtrahit se ab actiōib⁹ exterioib⁹ vt possit va
care sapie. Hāc triplicē quietē elegit sapiēs dicēs
Sap. viij. Intrās in domū meā qesscā cū ea
.s. sapia. Vñ etiā cuilibz auditori vbi dei psulit.
Ecci. xxxij. Audi tacēs z p reuerētia accedet tibi
bona grā. Bon⁹ eni auditor debet tacere oibus
reb⁹ creatis. z tūc p reuerētia verbi dei. p q̄ se ab
strahit ab oib⁹ distractiuis accedet sibi bona grā
z intelligētie videlicz pure vitatis. Tali qdem de
ota fuit illa studiosa auditrix de q̄ dr Luc. x. Q
sedebat ad pedes dñi z audiebat verbum illius
Sedebat inquā quia ab omnibus exterioribus
vacabat.

Subsermo Secundus. CLXIIII.

℞ Verbū dei Ubi tertio restat vi-
dendū cuiusmodi v̄
bum cuiq3 sit audiēdū. qr verbū dei .s.
Nō aūt phi vl' rhetoris seu alteri⁹ būa-
ne sapie doctoris. Qualia nō fuerūt verba apli
pauli vt ipse scribit .j. Cor. ij. Sermo inqt me⁹ z
pdicatio mea nō in psuasibilib⁹ hūane sapie v̄-
bis. s3 in ostēsione spūs. Qd est p̄ illos q̄ plus phi
losophice student pdicare. paura hūane glie q̄z
theologice ad edificationem aiaz. Et tales nō
pdicāt vba dei s3 vba phi. In q̄ s̄lr rephendunt q̄
talia libenter audiunt. De qb⁹ apls. ij. Thi. iiij. A
vitate qdē auditū auertēt z ad fabulas puertēt.
Exēplū in beato hiero. q̄ in visiōe flagellat⁹ fuit
eo q̄ libros phoz legit. vt ipse scribit in epla ad
Eustochiū. Circa aūt v̄bū dei tria psiderāda oc
currūt. Primo q̄liter v̄bū dei accipiat. Scdo q̄
v̄bū dei salubri⁹ pdicet. Tertio q̄liter v̄bū dei
ad nos pferat Quātū ad pmū sciēdū. q v̄bū
dei accipit tripli. z h̄ qntū ad deū dicentē. Uno
mō v̄bū dei dr q̄cqd de⁹ ipse ore suo dixisse legit.
Sic sunt v̄ba leg̃ que ore dei dicta z digito dei scri
pta legunt. Itē v̄ba euāgelij q̄ ipse christ⁹ de⁹ di
xit. Alio mō v̄bū dei dr q̄cqd in sacra scriptura
cōtinet. Quicq̄d eni de⁹ p pphas z aplos ac ceteros
scriptores libroz sacri canonis dixit. p semet
ipsū dixisse censet. Vñ .j. Pet. v. dr. Q spū scō i-
spirati locuti sūt sci dei hoies. Et i cātico zacha-
rie dr. Sic locut⁹ est p os sanctoz. Lu. j. Nō eni
refert an p semetipsū an p alios de⁹ locutus sit
Tertio mō dr v̄bū dei q̄cqd de deo ad edificatio
nē fideliū pdicat. dū tñ sacre scripture imitat et ex
ipsa cōprobet. Quomō v̄ba pdicatōis z doctri
ne catholicoz doctoz dicūt v̄ba dei. Et oib⁹ his
modis v̄bū dei acceptū est a fidelib⁹ audiendū.
Qd figuratū ē Neemie. viij. z ij. Esdre. vlt. vbi dr
q cū Esdras legerat legē corā vniuersa multitudi
ne. astiterūt sibi scribe z leuite q̄ docebāt ppłm in
terpretātes illis legē. Sic z nūc nō solū audienda
sūt v̄ba legis. s3 z doctoz interpretātiū q̄ etiā v̄ba
dei dicunt. p q̄nto fundāt sup v̄ba sacre scriptu-
re ℞ Quātū ad scđm sciēdū q v̄bū dei p̄
dicari pt z audiri sub triplici differētia Que-
dā eni sunt plana z simplicia sic historialia z exē
pla scōz. Quedā vo sūt subtilia z alta. sic de
trinitate diuinaz psonaz z de mysterio icarna-
tionis v̄bi. z cetera talia q̄ exuperāt oēm sensū Et
he due differētie vt dic beat⁹ Greg. i plogo mo-
ral. in vno codēq3 fmōe sacre scripte inueniunt
q̄ dū narrat textū. pdit mysteriū. z sic mysterijs
sapiētes exercet. sic supficie simplices refouz Ha
bet eni in publico vñ puulos nutriat z seruat in
secreto vñ mētes sublimiū in āmiratiōe suspen
dat q̄si q̄dā fluui⁹. vt ita dixeri3. plan⁹ z altus. in
q̄ z agn⁹ ambulet z elephas natet. Mirabil flu
uius est iste q̄ est plan⁹ q ibi agn⁹ .i. simplex z il-
literat⁹ pōt siccis pedib⁹ trāsire. z elephas .i. ma
gnus z subtilis pt natare. imo possz se submerge
re. Vñ nō ē cautū qbus libz se velle in tali fluuio
nimiū pfūdare. Qr vt dic hugo vbi supra. Nosse
te volo o lector vl' auditor sacre scripte h̄ studi
um. s. allegoriaz z mysterioz ñ tardos z hebetes
sensus. s3 maxīa expetere ingenia. q̄ sic inuestigā
do subtilitatē teneāt. vt i dulcēdo prudētiam nō
amittāt. solid⁹ cib⁹ est iste. z nisi masticet ñ pōt
trāsglutiri. Tali ergo moderamie vtīe oportet
vt dū inqrēdo subtil' fueris. i psūmēdo temerari
us ñ inueniaris recolēs q̄d p̄ scat. Arcū suū tetē
dit z parauit illū. z i eo parauit vasa mortis Que-
dā aūt sūt mediocria. sic moralia ad edificatiōz
vite spūal' ptinētia. q̄ plerūq3 etiā i eodē fmone
cū duab⁹ pcedētib⁹ repiūt. Et has tres differēti
as sensuū sacre scripte describit hugo fm similitu-
dinē cui⁹dā edificij. Edificatur⁹ inqt pmū fūda
mētū historie pone. deinde p significatiōz typicā i
arcē fidei fabricā mētis erige. Ad extremū vo p
moralitatis grām. q̄si pulcerrimo sup ducto co-
lore domū pinge. Habes i historia q̄ facta dei mi
reris. In allegoria q̄ eius sacramēta credas. In
moralitate q̄ pfectiōz ei⁹ imiteris ℭ Sz q̄s
hoz sensuū ē salubrior. Certe pm⁹ puenit icipiē
tibus z simplicib⁹. Scđs⁹ pfectis z subtilibus
Terti⁹ vo mediocrib⁹ z pficiētib⁹ Et q2 temera
riū est quēq3 reputare se de pfectis Ideo tertius

sensus est omnibꝰ salubrior vt docet Hugo ibidem referens quoddam exemplũ de quodam probabilis vite viro. q tanto sanctarum scripturarum amore flagrabat. vt eis continuũ impenderet studiũ. Cũq₃ in dies crescente scientia. cresceret ⁊ desideriũ eiꝰ. cepit tandem sapientia elatꝰ imprudenter sprenens simplicioribꝰ scripturis profunda queq₃ ⁊ obscura rimari atq₃ enigmatibꝰ prophetarum enodandis ⁊ mysticis sacramentorum intellectibꝰ vehementer insistere. sed mens humana tantũ nõ sustinens pondus. cepit mox ⁊ rei magnitudine ⁊ intentionis iugitate deficere. tantaq₃ huiꝰ importune occupationis cura confundi. vt nõ solũ iam ab vtilibꝰ sed etiam necessariis actibus cessaret. Verso siquidem in contrariũ euentu. q legere scripturas ad edificationem vite sue cepat. quia discretionis moderamine vti noluit. easdem nũc occasionem erroris habebat. Sed miseratione diuina tandem preuelatione cõmonitꝰ ne ne amplꝰ harum scripturarum studiis incũberet. sed sanctorum patrum vitas ⁊ martyrum triũphos. aliasq₃ tali simplici stilo dictatas frequentare consuesceret. Sicq₃ in breui ad statũ pristinũ reductꝰ tantam interne quietis gratiam accipere meruit. vt diuina ei consolatio crebro adesset. B Quantũ ad tertiũ sciendũ q verbum dei triplici via venit ad nos. Primo via locutionis per ora doctorum scilicet vel predicatorum. Secũdo via lectionis per studiũ scilicet sacrorum librorum. Et de istis duobus simul dicitur Apoc. j. Beatꝰ q audit ⁊ q legit verba prophetie huiꝰ. Tertio via occulte inspirationis. De q Job. iiij. Porro ad me dictũ est verbum absconditũ. Et quacũq₃ via veniat ad nos verbũ dei. verũ est verbũ assumptũ. Beati q audiũt verbũ dei.

Subsermo Tertius
CLXV.

Et custodiunt illud.

A Ubi tangitur secũdum principale qd est verbi dei auditi custodiendi oportere. Circa qd est aduertendum q custodia verbi dei attendit in tribꝰ. In audientia. in memoria. ⁊ in vita. vel in audiendo meditando ⁊ operando. Primo ergo custodia verbi dei attenditur in audientia. Ille enim verbũ dei custodit q se totum in audiendo recolligit ⁊ cõponit. cauens ne qd sibi depereat. E contra ille nõ custodit q inter audiendũ mente ad alia diuagatur. ⁊ sic verbũ dei vacuũ de corde suo decidere vel nõ intrare permittit. Et talis nõ minꝰ reꝰ est q₃ si corpꝰ christi in terram cadere permitteret. vt dicit Augꝰ in quodam sermone. ⁊ ponitur in decretis. j. q. j. Interrogo Ubi dicit sic. Interrogo vos fratres vel sorores. dicite mihi qd plꝰ esse videtur vobis corpꝰ christi an verbũ dei. Si vultis verum respondere hoc dicere debetis. q nõ sit minꝰ verbũ dei q₃ corpꝰ christi. Et ideo quanta sollicitudine obseruamꝰ qñ nobis corpus christi ministratur vt nihil ex ipso de manibꝰ ad terram cadat. tanta sollicitudine obseruemꝰ ne verbũ dei qd nobis erogatur dũ aliud cogitamꝰ aut loquimur de corde puro depereat. q₃ nõ minꝰ reꝰ erit qui verbũ dei negligenter audierit q₃ ille q sua negligentia corpꝰ christi in terrã cadere permittit. Hec Augꝰ. B Sed aduertendũ circa hoc q dicit. nõ minus esse verbũ dei q₃ corpꝰ christi. q illa comparatio nõ refertur ad ipsa collata. cũ in creaturis nihil sit meliꝰ corpore christi. sed refertur ad nos Uel qd idem est. comparatio hec nõ attenditur penes dignitatem. sed penes efficaciã. quia corpꝰ christi maius est dignitate verbo predicationis. sed secundum efficaciam quo ad nos verbũ predicationis non minus est imo maiꝰ. pro quanto verbũ dei in predicatione plures cõuertit ⁊ plus facit cõpungi hominem. ita vt omnia peccata per eam tollantur. Sed per corpus christi venialia tantũ tolluntur. vt hec in glossa eodem capitulo Interrogo. Sepe enim audita predicatione homo conuertitur ⁊ cõpungitur. et sic fidem suscipit vel penitentiam si iam habeat fidem. et sic dimittuntur ei peccata etiam mortalia. Sicut ergo predicatio euangelica nõ est nobis minor sed maior ad salutem cõsequendam q₃ corpus christi. ita nec est leuioris culpe imo maioris si verbũ dei negligenter audimus et ipsum a corde nostro labi permittimus q₃ si corpꝰ christi nobis in terram per negligentiam cadere dimittamꝰ. Similem sententiam ponit Origenes sup Exo. omel. xiij. Quidam etiam hoc qd dictũ est intelligunt de verbo natiuitatis

C Secũdo custodia verbi dei attenditur in memoria. vt videlicet verbũ auditũ quis fideliter in arca memorie recõdat. Unde Grego. in omel. Uerba dei que aure percipitis mente retinete Cibꝰ enim mentis est verbũ dei. ⁊ quasi acceptꝰ cibꝰ stomacho languente reiicitur. qñ auditꝰ sermo in ventre memorie nõ tenetur. sed quisquis alimenta nõ retinet hic huiꝰ profecto vita desperatur Eterne ergo mortis periculũ formidate. si cibũ quidem sancte exhortationis accipitis. sed verba vite. id est alimenta iustitie in memoria nõ tenetis. Hec Gregꝰ Unde dixit dñs ad Ezechielem. Comede volumen istud. venter tuꝰ comedet ⁊ viscera tua replebuntur. Ezech. iij. Uolumen est sacra doctrina quam tunc homo comedit. quãdo vel legendo vel audiendo eam sibi incorporat assidua meditatione recondendo in thesauro memorie. vt dicit glosa. Sed sicut dicit Gregoriꝰ super eodem passu. Multi legũt ⁊ ab ipsa lectione ieiuni sunt. Multi predicationis vocem audiũt. sed post vocem vacui recedũt. quorũ ⁊ si venter comedit viscera nõ replentur Quia ⁊ si mente intellectũ verbi sacri perceperũt. obliuiscendo ⁊ in

seruando que audierūt hec in cordis visceribꝰ
nō reponūt. Qui aūt illud ī ventre memorie bñ
reponūt ⁊ cōtinua meditatiōe ipsū rumināt. ma
gnam dulcedinē inde percipiūt. Vñ subdit ꝺ Eze-
chiele. Et comedi volumē ⁊ factū est in ore meo
tanq̄ȝ mel dulce in ore scȝ cordis B Tercio
custodiuo vbi dei attēdit in vita. Vñ pphā ipsū.
Cū interrogaret se vel q̄si p̄ce peteret cōsiliū a dō
dicēs: In quo corrigit adolescētior viā suā Rñ
dit sibi ipsi dei inspiratiōe. In custodiēdo sermo
nes tuos. Quo loco vt dicit Aug⁹. Custodiuo
verboȝ dei intelligēda est opa no p̄ceptorū. Fru
stra enī custodiunt memoria. si nō custodiunt ⁊
vita. Nā quidā vba dei tenēdo agunt ne obliui
scant. nō agūt viuēdo vt corrigant. Nō autē ait
ppheta In quo exercet adolescētior memoriam
suā. Sȝ ait In quo corrigit adolescētior viā suā
Et ad hoc rñdet In custodiēdo sermones tuos
Nec vllo mō dicēda est via correcta q̄ȝ diu ē vi-
ta peruersa. Hec Aug⁹. E Sȝ sunt nōnulli
q̄ verba dei bñ recōdunt in memoria vt inde lo-
qui sciāt ⁊ ostētare se sapiētes Vñ hugo in Dyda-
scol. Quāuis inq̄t magis expediat esse iustū q̄ȝ
sapientē. scio tñ plures in studio sacre loq̄t scien
tiam magis appetere q̄ȝ virtutē. Sȝ vere sapiēns est
nō tantū scire ⁊ audire. Sȝ etiā opari. immo tales q̄
audiūt ⁊ nō faciūt reputant̄ stulti. sapiētes autē
illi q̄ audiūt ⁊ faciunt. et hoc ex snīa ipsiusmet sal
uatoris. q̄ cū cōpleuisset sermonē suū in monte.
q̄ dicit Aug⁹. p̄ceptis q̄bus christiana vita for-
matur esse pfectū. in fine cōclusit sic dicēs Mat.
vij. Ois ergo q̄ audit vba mea hec ⁊ facit ea assi-
milabit̄ viro sapiēti. q̄ edificauit domū suam su
pra petrā ⁊ descēdit pluuia ⁊ venerūt flumina ⁊
flauerūt vēti ⁊ irruerūt in domū illā et non ceci
dit. fūdata enī erat supra firmā petrā. Et omnis
qui audit vba mea hec ⁊ nō facit ea. silis erit hoī
stulto q̄ edificauit domū suā sup arenā et descē-
dit pluuia ⁊ venerūt flumīa ⁊ flauerūt venti et
irruerūt in domū illā ⁊ cecidit ⁊ fuit ruina eius
magna. Ecce ex ipso ore saluatoris q̄ȝ vtile est au
dire vbū dei ⁊ facere. q̄r talis assililat viro sapiēti.
id est. christo. q̄ est sapiā patris. nec talis pōt ob-
rui quibuscūq̄ȝ tēptationibꝰ Que sunt triplices
F Quedā sunt temptatiōes voluptatis vl̄
cōcupiscētie carnalis q̄ designāt̄ in pluuia que
guttatim cadit ⁊ emollit. Sic cōcupiscentia car
nalis. Alie sūt aduersitatis ⁊ tribulatiōis Et he
signant̄ p flumina q̄ cū impetu veniūt. Iterū alie
sunt temptatiōes psuasiōis siue p minas siue p
blādicias humanas. siue p suggestiones diaboli-
cas. q̄ dsignāt̄ p ventos. Et ab oībꝰ his tēptatio
nibus isti qui audiūt verbū dei ⁊ faciūt sūt secu-
ri. quia domꝰ cōsciētia eorū firmata est supra pe-
tram. id est. christū cui innitunt̄ in obseruatiōe
p̄ceptorū G E cōtra autē de q̄ȝ dānosum sit
audire ⁊ non facere. quia talis assimilat̄ homini
stulto. id est. diabolo sm̄ Chryso. Et talis impul-
sionibus quarūlibet tēptationū faciliter obrui-
tur. quia domus cōscientie sue fundata est super
arenaȝ que sterilis est ⁊ fluida ⁊ innumerabilis
⁊ nō coheret. p quā itelligit̄ istabilitas huius se
culi Et talū ruina est magna. q̄r ruent ī abyssuȝ
eterne dānationis. Eis enī dicturꝰ est dominꝰ
illud Math. xxv Ite in ignem eternum qui pa
ratus est diabolo cui vos assimilastis. Sed
diceret aliq̄s. Ego nō possum omia que p̄dican
tur facere. Si ergo est ita piculosum audire ser-
mones ⁊ nō facere. manebo domi ⁊ ad p̄dicati-
ones nō ibo Huic ergo respōdeo q̄ adhuc peiꝰ
est verbū dei ex pposito nolle audire q̄ȝ audire
⁊ nō facere H Sunt enī q̄tuor genera au
diētiū verbū dei que habēt se sm̄ gradꝰ Qui
dam volūt audire ⁊ scire ⁊ facere. Et hi boni sūt.
quos assimilat deꝰ viro sapiēti vt dictuȝ est. De
q̄bus Bernar in quadā eplā. Auris bona ē que
libēter audit vtilia. prudēter discernit audita. obe-
dienter operaī intellecta. Alij sunt qui volūt
audire ⁊ scire ⁊ nō facere. Et hi mali sunt. De q̄-
bus Hugo dydascol. Sunt inquit nōnulli qui
diuine scripture scientiaȝ appetūt vel vt diuitias
cōgregent vel honores obtineāt vel famā acqui
rant. quorū intētio quantū peruersa. tantū est mi
serāda. Sunt ⁊ alij inq̄t quos audire vba dei et
opera eiꝰ discere delectat nō quia salutifera sed
quia mirabilia sicut scrutari archana ⁊ inaudi-
ta agnoscere. volūt multa scire ⁊ nil facere. Hos
ergo quid aliud agere dicā q̄ȝ p̄conia diuina in
fabulas cōmutare. Hec ille. Et isti omēs de qui
bus loquit̄ Hugo sunt de secūdo gradu Ter
tij sunt qui volūt audire sed nō curāt scire nec fa
cere. Et hi peiores sunt. De q̄bus dicit Seneca
in epistola. cx. Quidā inquit veniunt ⁊ audiūt
non vt discāt sicut in theatrū voluptatis causa
ad delectādas aures. nō id agunt vt aliqua illo
vicia deponant. vt aliquā legem vite suscipiant
qua mores suos corrigāt. sed vt oblectamenta
aurīū perfruātur. Et hec duo genera hominū
dominꝰ assimilat homini stulto. qui edificauit
super arenā. vt dictū est Quarti sunt qui nec
audire nec scire nec facere volunt. Et isti sūt pes
simi. Adherentes forte illo verbo Luce. xij. Ser-
uus sciens voluntatē domini ⁊ nō faciēs plagis
vapulabit multis. De istis dicit Salomō Pro-
uerb. xxviij. Qui auertit faciē suam ne audiat le
legem oratio eius erit execrabilis. Igitur ad

aliqd valet audire verba dei et si non oīa possit
quis implere. Per hec eni hō salutē ostēdit se esse ex
deo. secus q audire noluit. iuxta illud Johā. viij.
Qui ex deo est vba dei audit. ppterea vos nō au-
ditis. q ex deo nō estis. Cōparat eni verbuz dei
imbri. iuxta illud Ecc. xxxix. Tāqz imbres mit-
tet eloquia sapie. Imber eni z si nō sp fructificet.
emollit tñ terrā z ad fructificādū suo tpe dispo-
nit. ¶ Nec sp audiēs vbū dei z nō faciens
cadit in illā piculosam ruinā similitudinis ppositē.
Sz duplici distinctiōe opus est. Una ex pte
audiētis. q̄ si q̄s audit vbū dei aut omittit facere
ex cōtemptu. et tūc habet locuz similitudo pposita
aut ex fragilitate tūc nō. Alia distinctio ex pte v-
bi dei. q̄ ea vba q̄ quis audit in pdicatione. aut
sunt vba necessitatis ad salutē. sicut pcepta euā-
gelica. z tūc similitudo dnī habet locū. Aut sunt v-
ba cōsilij aut superogatōis. z tūc nō nisi q̄ntum
ad pfectos. Un̄ dicit Chryso. Dn̄s a pfectis nō
solū exigit vt vtutes obseruēt. sed supra mādata
fructificēt. Qd̄ significauit dn̄s maledicēdo ficul-
neā in qua añ tps fructū q̄siuit z nō inueniens
maledixit. Mar. xj. Quia oīs q mādata dei ad
implet hic suo tpe fructificare dr̄. Sicut est illud
mandatū nō mechaberis. Qui aūt nō solū non
mechat sz pmanet vgo hic vtutib⁹ excedit. Hec
Chrysostom⁹. Semp tñ q̄libet habeat in deside-
rio facere q̄ntū de⁹ dederit zc.

Subsermo Quartus.

CLXVI A

Beati. In q̄ verbo ponit tertiū pnci-
pale ordine executiōis. licz sit
pmū ordine intētionis. qd̄ est verbi dei
auditi z custoditi beatificatio effectiuo
sa. Circa qd̄ tria sunt videnda. Primū q̄lis ista
beatitudo intelligat. Secūdū ad quā octo bea-
titudinū reducat. Tertiū q̄s vtutes z effect⁹ i se
cōplectat. Quātū ad pmū sciendū q̄ beatitu-
do hic nō accipit p beatitudine eterna q̄ beatifi-
cant cōprehēsores. sz p quadā excellēti virtute q̄
beatificant sancti viatores. accipiēdo hic vtutez
generaliter nō distinguēdo eaz a donis z opatio-
nib⁹ eaz. Sicut etiā ibi Math. xvj. Beatus es
simon bariona. q̄ caro zc. Et dr̄ talis vtus beati-
tudo. vel q̄ ducit ad beatitudinē. vl' q̄ dat secu-
ritatē eterne beatitudinis fm q̄ dicit Amb. in li.
de officijs. Dico inq̄t beatā vitaz cōsistere in alti-
tudine sapie. suauitate cōscie. sublimitate vtutis.
Et describit a q̄busdā sic. Beatitudo ē grā ñ cui
cuiqz sz vere sapienti nota. faciēs ad suauitatē cōscie.
ppinq̄ glie. Scdm̄ quē etiā sensuz accipiunt ille
octo solennes beatitudines q̄s dn̄s pdicauit in
mōte. ad q̄s oēs alie btitudines reducunt B

Quātū ad secūdū sciēdū q̄ hec beatitudo q̄ dr̄
beati q audiūt vbū dei zc. reducit ad illā q̄ dr̄ Be
ati q esuriūt z sitiūt iusticiā. Qd̄ patz. Esuries n.
iusticie cōtingit famē vbi dei. q̄ iusticia dei facien-
da nob innotescit. Un̄ oīs esuriēs iusticiā esurit
vbū dei q̄ discat iusticiā. Et ex vbo dei cuz esurie
tē ē desiderio audito crescit esuries iusticie. Un̄
Chryso. Esurit iusticiā q̄ fm iusticiā dei deside-
rat cōuersari. Sitit aūt iusticiā q̄ sciam ei⁹ acq̄re-
re cupit. ¶ Quātū ad tertiū sciendū q̄ hec
beatitudo cōplectit multas vtutes z efficacias. q̄-
rū. xiiij. posite sūt supra in fmone de sexagesima
Et tres alie ponunt infra in fmōe. Est puer vn⁹
hic zc. z sub fmone tertio. Ad pñs aūt possum⁹
dicere q̄ vbū dei habet q̄ttuor vtutes qb⁹ beati-
ficant sui sedulu auditores. Hz eni vbū dei vtutē
purgatiuā. inflāmatiuā. illumiatiuā. z disapu-
latus christi causatiuā. Has q̄ttuor vtutes tan-
git Amb. sup Beati immaculati ptractās illō v-
bū. Ignitū eloquiū tuū vehemēt. Uerbū inq̄t
dei purgat corda vel formaz aux. accēdit ad amo-
rē dei. illumiat etiā audiētes. Et hec tria sumūt ex
pprietate ignis. Et subdit Amb. Hic ignis sup
aplos die pētecostes celit⁹ descēdit. Ex q̄ colligi
tur q̄rtū. Primo ergo vbū dei hz vtutē pur-
gatiuā. i. mūdatiuā. Joh. xv. Jā vos mūdi estis
ppter fmonē quē locut⁹ sū vob. Et isti beatificā-
tur ore ipsi⁹ saluatoris dicens Mat. v. Bti mūn-
do corde. Et hec mūdicia attēdit tā in intellectu q̄z
in affectu. In itellectu inq̄z. facit eni mūdicia cor-
dis ad intelligētiā sic puritas pupille ad visionē
oculi. Un̄ glosa Mat. v. dicit sic. Spūs itelligēne
huic gradui adaptat. q̄ itellect⁹ mēns ocul⁹ est
z expleto mādatoz dei apit itellectū. Et fm hoc
mūdicia cordis accipit ibi p mēns depuratōe a
fantasmatib⁹ z errorib⁹. vt scz ea q̄ de deo pdicāt
nō accipiant p modū corpaliū fantasmatū. ne-
q̄z fm hereticas prauitates. Hāc eni mūdiciaz
facit in nob vbū dei p donū intellect⁹. In affectu
etiā attendit hec mūdicia cordis fm q̄ est depu-
ratio affect⁹ ab iordinatis affectiōib⁹. Secū-
do vbū dei hz virtutē inflāmatiuā. Accēdit eniz
ad amorē dei vt dicit Ambro. Et iō ignitū dici-
tur. Hūc ignez venit dn̄s mittere in terrā z vult
vt ardeat. Lu. xij. Hoc igne hieremias calefact⁹
dicit. Erat ignis flammigerās in ossibus meis.
Hieremie. ij. Hoc igne vrebatur rubus quē vi-
dit Moyses z non cōburebat. Exodi. iij. Urit eni
sermo diuinus vt corrigat cōsciētiā peccatoꝝ
sed non cōburit vt pdat. Hoc igne vaporati sunt
cleophas z alius discipulus cum dicebant Nō-
ne cor nostrū erat ardēs in nob dū iesus dū loq̄ret
nob i via. Lu. xxiiij. Hec Amb. Isti beatificātur

vel beati dicunt Thob. xiij. Beati oēs q̄ diligit te. Tertio verbū dei habet virtutē illuminatiuā. Prouer. vj. Mādatū dñi lucerna ē et lex lux. Unde dicit ps. Lucerna pedib⁹ meis vbū tuū et lumē semitis meis De h plene⁹ in sermone de sexagesima. Isti beatificāt. Lu. x. Beati oculi q̄ vident q̄ vos videtis. Quarto vbū dei habet virtutē discipulat⁹ christi causatiuā. q̄r facit hoīem discipulū christi. Joh. viij. Si mā serutis in sermone meo vere discipuli mei eritis Isti beatificant in ps. Beat⁹ quē elegisti et assumpsisti. Sz dicetes. Si vbū dei habet has virtutes, vñ est h q̄r tam multi pctīs fedi. frigidi. tenebrosi et a christo alieni accedūt ad predicationē et tñ non mundant nec inflāmant. nec illuminant. nec fiūt discipuli christi. Ad qd dicendū q̄r h nō puenit ex defectu verbi dei. sz ex defectu audientiū. Sicut videm⁹ in igne materiali q̄ sp calefacit. quātū est in se. sz calefactibile est nimiū elongatū. vl' aliqd interpositū. vel forte calefactibile est indispositū sic quodā lapide fert. tūc impedit actio ignis. sicut pposito trib⁹ modis accidit impedimētū ne auditor suscipiat virtutes verbi dei. Uno mō q̄n aliquis ad ignē vbi dei debite nō approquinquat sz vel corpe vl' saltē corde se ab eo nimis elōgat Secundo q̄n aliqs inter se et istū ignē ponit obstaculum magnū scz pctm̄ mortale qd diuidit inter nos et deū Threñ. iij. Opposuisti tibi nubē ne trāseat orō. Ubi p nubē intelligit tenebrositas pctī mortalis qd obnubilat cor ne in ipsum trāseat vbū dei. Sicut dr in epl'a Jude. Nubes sine aqua q̄ a vētis circūferunt. Pctōres enī humore gratie carētes. tēptationū ventis agitant Unde nō potest sein eis cape vbū dei. Tertio q̄n p longā ɔsuetudinē peccādi homo est ita cōgelat⁹. q̄r ab igne vbi dei liquefieri nō pōt. vt supra tactū est de q̄busdā in pmo pcessu pmi pncipal' eiusdē smonis. Sciendū tñ q̄r se nō statum. paulatiue multos effect⁹ hō ɔseqt. nec sp pmo auditu sz pluries. Exēplū de medicina q̄ nō statim opat' effectū suū vt dicit Orig. Quicūqz vō absqz īpedimētis istis audiūt vbū dei et custodiūt illd sunt beati. Qd nobis pstare dignet' vbū dei dō natū p nob incarnatū. qd cū prē et spū sancto viuit et regnat in secula seculoꝝ Amē.

Expositio euāgelij dominice quarte in quadragesima CLXVII

Abijt iesus trās mare galilee qd est tyberiadis Et sequebatur eū multitudo magna. q̄r videbāt signa que faciebat super his qui infirmabatur. Subijt ergo in montē iesus et ibi sedebat cū discipulis suis. Erat aūt pximū pasca dies fest' iudeoꝝ A Sic corp⁹ hūanū q̄r subiacet corruptiōi ɔtinue necessario indiget cibo corpali ad restauratiōz depditi sine q̄ n̄ potest subsistere. Sic aīa que subiacet mutabilitati tribulatiōis et tristicie. presertī isto tempe penitētie ɔtinuare se nō posset in vita pñti in corpe. nisi aliqb⁹ ɔsolatiōib⁹ spūalib⁹ recrearet. Hinc est q̄r isto tpe quo sum⁹ in medio q̄dragesime ecclesia ɔueniēter ordinauit officiū misse totū ɔsolatoriū. et pcipue euāgeliū. In q̄ dñs legit' refecisse maximā multitudinē hoīm. ne ieiuni deficerent in via. De cui⁹ refectiōis miraculo est psens euāgeliū. qd habet tres ptes pncipales. In quaꝝ pma pmitūt circūstantiaruz añcedentiuz miraculū ɔgruitas In secūda ponit miraculi ppetrādi oportunitas. Ibi. **Cū subleuasset ergo oculos iesus** In tertia describit diuini bñficij in miraculo abundās largitas. Ibi. **Dicit ergo iesus. facite hoīes discūbere** Circa pmū circūstātie añcedētes miraculum fuerunt quattuor.

Prima est regiōis in q̄ factū fuit miraculū Unde dic. **Abijt iesus trās mare galilee qd est tyberiadis** Ubi duo occurrūt ɔsiderāda. Unū circa lrām q̄r istd mare galilee nō est pprīū mare. sz est qdā lac⁹ ex influxu iordanis. et extendit centū quinqāginta q̄nqz stadijs in longitudine et q̄draginta in latitudine. Nec habet aq̄m salsā. sz dulcē. Dicit tñ mare iuxta morē iudeoꝝ q̄ omnē ɔgregationē aquaꝝ vocāt mare. fm illd Genes. j. Cōgregationēqz aquaꝝ appellauit maria. Et dr galilee ppi' adiacentē pruinciā quā influit Dicit' etiā mare tyberiadis ppi' famosā ciuitatē ibidē situatā. quā herodes edificauit in honorē tiberij cesaris. Quñqz etiā istud mare vocat' stagnū genezareth. vt Luc. v. a ppietate loci q̄si generās aurā. q̄r crispātib⁹ aqs de se aurā emittit vt dic glosa. Ul' fm alios ppi quādā puīā regionem ibi circa q̄ spatiosissima est et ɔueniētissima oī generi arboꝝ. Unde interptat' ort⁹ vl' pncipiū natiuitatis Quia vō illi mari mlta loca adiacēt. vt certificaret' ad quā ptē ripe dñs applicuit addit euāgelista. **q̄d ē tyberiadis** i. applicuit ad portum q̄ est circa tyberiadē ciuitatē q̄ est ad ripam stagni. Et sicut dicit glosa. tyberiadis et capharnaum in eodē litore ex pte nostra sūt. et vltra ī alio litore opposito ē loc⁹ vbi miraculū istd factū est

B Secūdo ɔsiderādū est h q̄ntū ad seriē historie. q̄r dñs audita morte iohānis. et q̄r herodes querebat videre eum an forte ipse esset iohānes quem ipse decollari fecerat. Putabatur enī a quibusdā iohānes surrexisse a mortuis. q̄

virtutes illas christi operari. Ideo secessit abiens trans mare istud. vt hic dr et Luc. ix. Non timore mortis. sz parcens inimicis. ne homicidiū homicidio iungeret. vt dicit glosa. Etiā qz tūc ipsa hora reuersi sunt apli. quos miserat p̄dicare regnum dei. et curare infirmos. vbi qz renūciauerūt ei omnia que egerāt et docuerāt. Et qz tātus fuit ↄcursus turbe ad christū q̄ nec spaciū mādu cādi haberēt vt dicit Marc⁹. vj. Illis. Venite seorsū in desertū et requiescite pusillūz. Et hac duplici occasione trāsfretauit mare istud. et iuit in desertū vicinū ciuitati bethsayde vnde erāt petr⁹. andreas et philippus ¶ Secūda circūstantia est honorabilis comitiue. Vn̄ dicit: Et sequebat eū mltitudo magna. In q̄ apparuit magna deuotio ppli. qz christ⁹ ab eis clam abscessit. eos tn̄ nō latuit. Et relictis ciuitatib⁹ secuti sunt eū pedestres vsqz in desertū. vt dr in Mar. Causam autē quare sequebant eū adiūgit euāgelista qz videbāt signa que faciebat sup his q̄ infirmabātur. Sciendū tn̄ q̄ ista nō fuit tota causa q̄ ad omnes Sz etiā quidā seq̄bant ex deuotione et pp̄ter doctrinā. Vnde cause q̄re turbe sequebantur dn̄m cōprehēdūtur in q̄busdā versib⁹ q̄ ponūtur i quadā glosa extrauagāti Math. xiiij. Signa cura cib⁹ blasphemia dogma fuere Cause cur dn̄m turba secuta fuit ¶ Tertia circūstātia tangit loci cū dicit: Subijt ergo in montē ies⁹. Subijt. i. su p̄ius iuit. vl subijt. i. latēter iuit qsi furādo se a multitudine. Et nota q̄ locū que iohānes vocat montē p̄pter altitudinē. matthe⁹ et marc⁹ vocāt desertū p̄pter solitudinē. Et ille locus ad faciendū miraculū erat apt⁹. qz nō erat ibi cibus. Vn̄ Math. xiiij. Dixerūt discipuli dn̄o. desert⁹ est loc⁹ dimitte turbas vt eūtes i castella emāt sibi escas. Subdit aūt. Et ibi sedebat cū discipulis suis. Scd̄m Bedā nō simpliciter et ociose sedebat. sz loquēs aliq̄d eis. eos ad se ↄuertebat. Reliq̄t aūt turbā in valle. et cū paucis familiarib⁹ scz discipulis ascēdebat in mōtē Nā s̄m Chryso. ad vacandū cōtemplationi fugienda est multitudo et loc⁹ solitari⁹ eligendus ¶ Quarta circūstantia est tp̄is. Vn̄ dic Erat aūt p̄ximum pasca dies scz fest⁹ iudeoꝝ. Circa istud pasca vt ait Beda Iohēs baptista fuit decollat⁹. et post annū sequenti pasca crucifix⁹ est christus.

Secūda pars expositiōis euāgelij. CLXVIII

Cum subleuasset ergo oculos iesus. et vidissz quia multitudo maxima venisset ad eū dicit ad philippuz. Vnde emem⁹ panes vt manducent hi. Hoc aūt dicebat tēptās eum. Ipse eni sciebat quid esset facturus. Respōdit ei philippus. Ducētorū denariorū panes non sufficiunt eis. vt vnusquisqz modicū quid accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis eius andreas frater simonis petri. Est puer vn⁹ hic qui habet quinqz panes ordeaceos et duos pisces. Sz hec quid sunt inter tātos. ¶ A Secūda ps in qua ponit miraculi p̄petrādi oportunitas. deficientib⁹ q̄ppe hūanis suffragijs oportunū est diuinū miraculum Et quoniā hic erat multitudo ppl̄i magna indigens cibo. et discipuli erāt paupes quib⁹ n̄ suppetebat facultas ministrādi. Loc⁹ etiā erat desertus et carēs panib⁹ et hora tarda. Igitur omni pte miraculū fuit oportunū Tāguntur eni in hac p̄te tria. ¶ Primo p̄mittit miseratio dn̄i cū dicit Cū subleuasset ergo oculos iesus. Beda. Q, subleuasse oculos iesus et venientē ad se multitudinem vidisse phibet. diuine pietatis indiciū est quia cūctis ad se venire desiderātib⁹. grā misericordie celestis occurrere ↄsueuit. et ne querendo errare possint. lucē sui spūs aperire ¶ Nota q̄ oculi christi sunt speciosi. Unde delectāt. Gen. xlix. Pulcriores sunt oculi ei⁹ vino. Itē sunt lucidi. Vn̄ illumināt. Ecc. xxiij. Oculi dn̄i lucidiores super solē. Itē sunt mūdi. Vn̄ sine infectiōe et infectra inspiciūt Abacuc. j. Mūdi sunt oculi tui domine ne videāt malū et ad iniquitatē respicere n̄ poteris. s. cū affectiōe et infectuose. Itē sunt cōtemplatiui. ita vt nulla creatura sit inuisibilis in cōspectu eius. Prouerb. xvj. In omni loco oculi dn̄i ↄtemplant bonos et malos. Itē sunt ardētes Dan. x. Oculi ei⁹ vt lampas ignis. Unde omē malū dissipat intuitu suo sicut glacies dissoluit intuitu solis. et sicut fluit cera a facie ignis. sic perit omne malū a facie dei. Itē oculi dn̄i sūt benigni et misericordes ad aspectū nostre indigentie Psal. Oculi eius in pauperē respiciunt. Istos ita qz benignos et misericordes oculos subleuauit hic dn̄s. Vn̄ Math. Vidit turbā magnā et misert⁹ est eis. ¶ Notādū etiā s̄m Bedā. q̄ p̄ hoc q̄ dicit subleuasse oculos iesus dat intelligi q̄ oculos nō erigebat huc atqz illuc. sed pudice sedebat attent⁹ cū discipulis suis. nec ociose sedebat s̄m Chryso. sz diligēter loquēs eis aliquid et eos ad seipsum ↄuertēs. Deinde respiciens. vidit turbā ad se venientē. ¶ B Secūdo tangit multitudo ppl̄i cū dic. Et vidisset q̄ multitudo maxīa venissz ad eū. Ista multitudo maxīa quadruplici indigebat misericordia. Quia eius

inter eos multi erāt infirmi. ideo vt dicit matheꝰ curauit languidos eoꝝ. Quia vero vt dicit marcus erāt sine ordine sicut oues nō habētes pastorē. ideo christꝰ ordinauit istā multitudinē ꝑ contubernia cētenos ⁊ quinquagenos. Quia aūt erāt indocti ideo vt dicit Lucas. loquebaᵗ illis de regno dei. Sꝫ quia longo erāt labore afflicti. ideo vt oēs euāgeliste dicūt. ipsos etiā corporali cibo refecit ¶ Tertio tangit defectꝰ humani cōsilii. cū dicit. [Dixit ad philippū] Qui defectꝰ attēditur in quattuor. videlicet in discipulorū paupertate. In loci sterilitate. In materie cōsilii difficultate. Et in substātie coꝝ exiguitate ¶ Primū in eo quod dicit. [Unde ememus panes vt manducēt hi. Uñ] .i. quō habebimus pecuniā ad emendū. In quo innuit eorum paupertas. ¶ Secundū etiā innuit in eisdē verbis sub alio sensu vt dicatᵘ [Unde] .i. vbi habere poterimꝰ venales panes. cū simꝰ in deserto. quod magis alii euāgeliste ires exprimūt ¶ Attendendum ſm Matheū. quod turba expectauerat christū tota die vsqꝫ ad vesperā. Uespere autē facto accesserūt ad eū apli dicētes. Desertꝰ est locus ⁊ hora iā preteriit. dimitte turbas vt eūtes ī castella emāt sibi escas. Et tūc rñdit christus. Nō est necesse vt vadāt. date vos illis mādūcare. Et statim interrogauit philippum vnde possent emere panes. ¶ Deinde subiūgit euāgelista causā interrogatiōis dicēs. [Hoc aūt dicebat tēptās eum.] Nō quidē tēptabat sicut ignorās. sꝫ quēadmodū magister temptat discipulū quē scit ignorantē. vt ipsimet discipulo sua manifestet ignorātia. ⁊ ex hoc habeat occasionē querēdi doctrinā. Uñ Augꝰ. Interrogamꝰ aliqñ quod nescimus. audire volētes vt discamꝰ. Aliqñ interrogamꝰ scire volētes. vtrū ille quē interrogamus agnoscat. Utrūqꝫ tñ hoc nouerat dñs. Nā quod interrogabat sciebat. ⁊ philippū nescire cognoscebat. Tēptauit ergo ſm Bedā. vt philippꝰ tarditatē sue fidei quā magistro sciēte ipse nesciebat temptatus cognoscat. ⁊ facto miraculo castigꝫ Nā vt dicit Chryso. Si simplr factū fuisset miraculum nō tantū appareret. Nūc aūt prius cogit eū cōfiteri inopiā. vt certiꝰ discat miraculi magnitudinē ¶ Nota quod multiplex est tēptatio. Temptat nos deꝰ sed nō vt aliqd occultū nostrū cognoscat. quia ipse nouit abscōdita cordiū Nō etiā nos tēptat vt in peccatū alliciat. Deꝰ enī intēptator maloꝝ est ⁊ neminē temptat. vt dicit Jaco. j. Temptat aūt deꝰ ꝓpter duo. Uel vt vite nostre cōdicio aliis pateat. sicut tēptauit abraā in immolatione filii Gen. xxij. vt videlicet obediētia ipsiꝰ esset aliis manifesta. Uel ideo tēptat deꝰ vt hō sibi ipsi innotescat quāte sit infirmitatis ⁊ nescien

ne. Et hoc modo vt dictū est tēptauit hic philippū. Itē temptat nos diabolꝰ. ⁊ hoc vt decipiat Act. v. Temptauit sathanas cor tuū mētiri te spiritui sancto. Itē tēptat caro. ⁊ hoc vt inficiat Job. xiiij. Caro dū viuet dolebit ⁊ aīa eiꝰ sup ipso lugebit. scꝫ ꝓpter tēptatiōes insurgētes. Itē tēptat mundus vt sua vanitate alliciat. Cōtra quod hortatur Johēs aplus .j. Joh. ij. Nolite diligere mundum neqꝫ ea q̄ in mūdo sunt. quiā mūdus trāsit ⁊ cōcupiscētia eiꝰ. Itē temptat hō seipsum vt ꝓficiat ij. Cor. xiij. Uosmetipsos tēptate: si estis in fide christi: ipsi vos ꝓbate. Itē temptat hō hominē. vt mores eiꝰ respiciat. Dan. j. Tempta nos diebus decē ⁊ cōtemplare vultꝰ nostros. Itē tēptat aliqñ hō deū vt experimentū eiꝰ accipiat. quod tamē nūqꝫ faciendū est. quia ꝓcedit ex infidelitate. Quomodo tēptauerūt iudei dñm in deserto. Psal. Temptauerūt dñm in cordibꝰ suis. vt peterent escas aīabus suis. Sꝫ cōtra hoc pcipit Deut. vj. Nō temptabis dñm deū tuū. sicut temptasti in loco tēptationis ¶ Deinde ponit philippi rñsio. ex qua colligitur tertiū ꝓmissoꝝ scꝫ materie cōsilii difficultas. dicit enī [Ducētoꝝ denarioꝝ panes nō sufficiūt eis vt vnusqꝫ modicū quod accipiat] Et ita magnū pciū requirebaᵗ. ⁊ ipsi nec etiā habebāt pciū. oīa enī reliquerāt Math. xix. Et ideo deficiebat eis humanū cōsiliū ex materie difficultate. ¶ Itē deficiebat ex subē exiguitate quod est quartū. Uñ subdit. [Dicit ei vnꝰ ex discipulis eius andreas frater symonis petri. Est puer vnꝰ hic q̄ habet qnqꝫ panes ordeaceos et duos pisces. Sꝫ hec quid sunt inter tātos?] Ecce exiguitas substātie inter tot hoies. In quo notatur mira inopia christi ⁊ discipuloꝝ quod paucos panes habebāt ⁊ viles. Uñ ⁊ frequēter cū dño passi sunt famē Math. xij. ⁊ Luc. vj. Abiit iesus ꝑ sata ⁊ discipuli eiꝰ esuriētes ceperūt vellere spicas. Uñ ſm Chryso. cōsideranda est hic ꝑsymonia victus discipuloꝝ christi in duobꝰ. Primo in qualitate. quia sicut mirabiles viri ⁊ magni pane ordeaceo vtebanᵗ qui est cibus iumētorum. Secūdo in quātitate. quia duodecim viri ⁊ christꝰ tredecimꝰ. ⁊ forte de aliis discipulis nōnulli cōmorabanᵗ eos. nō nisi qnqꝫ panes habebanᵗ In quo apparet quantū escā carnalē cōtempserūt solis spūalibus intēdentes. ¶ Sꝫ querit hic quare hāc interrogationē fecit dñs p̄ ceteris philippo cum philippus nō fuerit dispēsator sꝫ iudas. Unde videt quod potiꝰ debuit a iuda querere q̄ꝫ a philippo. Ad hoc potest esse vna rō lrālis quia ipse a bethsayda erat. ⁊ quia ibi multi erāt a bethsayda pertinebat ad eū p̄cipue sollicitari de eis. Quia si quis suoꝝ maxime domesticoꝝ curā nō habꝫ.

fidē negauit ⁊ est infideli deterior. j. Thy. v. Et ve
risimile est q philipp⁹ pmo dn̄m de turbis solli
citauit. ⁊ post dn̄s ab ipso q̄siuit. Et ex hac rōe eti
am potest dici. q andreas se ingessit nō interro
gat⁹. q2 ⁊ ipse de bethsayda erat. Joh. j. Alia rōe
ſm Chryso. Quia quidā discipuloꝝ ampliori in
digebāt doctrina. talis aūt erat philipp⁹ qui po
stea dixit. Dn̄e ostēde nobis patrē ⁊ sufficit nobis
Joh. xiiij. Itē querit hic de ꝯtrarietate euange
listaꝝ. q2 mattheus ⁊ marc⁹ ⁊ lucas dicunt q disci
puli accesserūt ad dn̄m. ⁊ dixerūt ei q turbas di
mitteret. ⁊ rn̄dit dn̄s. Nō habēt necesse ire. Hic
dr̄ q petijt a philippo. Itē obijcit q philipp⁹ dixit.
Ducentoꝝ denarioꝝ panes nō sufficiunt eis vt
vnusquisqz modicū qd accipiat. Sz in marco
dicit q discipuli dixerūt. Euntes emam⁹ ducen
tis denarijs panes ⁊ dem⁹ illis mādūcare. Rn̄.
ſm Aug. Q2 ꝯtrarietas soluit ex hoc q frequen
ter vn⁹ dicit qd alter obmittit. Et intelligēdū est
q discipuli pmouerūt ad dn̄m ⁊ post domin⁹
inspexit turbas ⁊ allocutus est philippū. Et tunc
philippus rn̄dit. ⁊ ali⁹ euāgelista respōsionē phi
lippi attribuit alijs p synodochen. Et demū dn̄s
quesiuit. qt panes haberēt. ⁊ h Johes omittit. et
rn̄dit andreas q qnqz. Et hoc Johes de andrea
dicit spēaliter. Alij attribuunt plurib⁹. q2 in pso
na pluriū loquebat. Et nota ſm Theophilū ⁊
Chryso. q andreas aliqd alti⁹ sentit de dn̄o nrō
Nō eni sine causa dixit q essent inter eos quiqz
panes ⁊ duo pisces. q2 credebat christū posse sa
tiare multitudinē multiplicans panib⁹. sic olī
Heliseus q de. xx. panib⁹ pauit centū homines
iiij. Reg. iiij. sed tn̄ eius credulitas vacillabat i eo
qd subdidit. Sz hec qd sunt inter tātos. Hoc
vere dixit. quia nihil esset nisi diuina potētia sup
pleret.

Tertia pars expositiōis euangelij CLXIX

Dicit ergo iesus. Facite hoīes discumbere. Erat aūt
fenū multū in loco. Discubue
rūt ergo viri nūero quasi quinqz milia
Accepit ergo iesus panes. et cū grati
as egisset. distribuit discumbētibus. Si
militer et ex piscib⁹ quantum volebat
Ut aūt impleti sunt. dixit discipulis su
is. Colligite que superauerūt fragmen
ta ne pereāt. Collegerūt ergo et imple
uerunt duodecim cophinos fragmēto
rum ex quinqz panibus ordeaceis que
superfuerūt his qui manducauerāt. Il
li ergo hoīes cū vidissent qd fecerat si
gnum dicebāt. Quia hic est vere pphe
ta. qui vēturus est in mundum

Tertia ps in qua ponit diuini bn̄ficij abun
dans largitas. Ex quo eni oportunū erat subue
nire turbe. nec ꝯsiliū humanū valebat. nec adiu
toriū aliqualit sufficiebat. nō restabat nisi diuīa
virt⁹ q subueniret indigētib⁹. Et quattuor facit
Primo pmittit turbe ad discumbendū ordi
natio. Dicit ergo iesus. Facite homīes discum
bere. Est aūt discūbere iacere ad comedēdū. q2
antiquis comedētes solebāt iacere sup cubitū.
qd moderno tpe nō esset moris vrbani. Et ideo
discūbere nunc generalit accipit ꝑsedere ad co
medendū. Et nota q ad aplos ptinebat face
re hoīes discūbere sed a christo expectabat vnde
discumbētes reficerent. Signāt aūt apli plat⁹
gradus ecclesiasticos disponētes ⁊ efficaciā di
uinā applicātes. Apparet etiā hic aploꝝ obediētia
q2 nō interrogauerūt qd deberēt hoīes mandu
care sz mandatū humilit impleuerūt. cogitātes
q qui pauerat olim mensaz in deserto. nūc etiaz
in isto deserto turbas reficeret. Deinde ostē
dit vbi discubuerit q2 sup fenū. vn̄ dr̄. Erat aūt
fenū multū in loco. Et nota q istud fenū ñ erat
herba sicca ⁊ incisa quā coīter fenū vocam⁹ sed
erat virēs herba que ꝯsueuit in locis incultis et
campestrib⁹ abūdare. Erat eni circa tps pasce
pmo mēse veris. vt dicit Theophil⁹ cū terra ger
minat ⁊ arbores florēt. Sup h ergo feno. i. grami
nibus virētib⁹ delectabilit discubuerūt De
inde taxat discumbētiū numerū. Discubuerūt
ergo viri numero q̄si qnqz milia exceptis mu
lierib⁹ ⁊ puulis q nō numerant ſm legalē ꝯsue
tudinē vt dicit Theophil⁹. Et aduerte q tāta
multitudo nō sine ordine discubuit. Nā vt dicit
Marc⁹. discubuerūt sup viridefenū p cōtuber
nia. i. seorsū distincti p societates centū ⁊ qnqua
genas. Attēde etiā ſm Hiero. q cuilibz millena
rio panis vn⁹ correspōdebat. B Secūdo
ponit miraculi opatio. Accepit ergo iesus pa
nes illos scz qnqz q ibi erāt. Et cū grās egisset.
Egit eni grās deo patri ſm naturā assumptā. q
vtute diuina auct est omniū bonoꝝ distributor
In hac aūt grāꝝ actiōe. pmo christ⁹ suā huma
nitatē ⁊ patris reuerētiā innuit. Sicut dicebat
Joh. viij. Ego gl'iam meā nō quero sz honorifi
co patrē meū Secūdo vt dicit Beda vt nos de
pceptis munerib⁹ grās sp agere doceret. ⁊ ipse
qntum de nostris pfectibus gratulet intimaret
Tertio ſm Chryso. vt nos erudiret nō pmo tan
gere mēsam donec grās egerim⁹ ei q dat nobis
escam in tpe oportuno Sz sciendū q alij tres
euāgeliste de grāꝝ actiōe nō exprimunt sed tria

aplicant que christ⁹ fecit. Aspexit enim in celum. bñdixit panes ⁊ eos fregit. Quoꝝ duo pma Jo hãnes designat ꝑ grãꝫ actionẽ. terciũ cõprehendit sub distributiõe. Nõ enim potuit distribui nisi di uiderẽt ꝑ fractionẽ. Predicta tria nõ vacant mysterio. Aspexit inquã in celũ. vt dicit Chryso stom⁹ ad deũ prẽm. a quo potẽtia diuinitatis ĩ filio est equalis patri ad operandũ mirabilia. ho norem referẽs. Secũdo vt oñderet qꝫ omne bo num nobis de celo emanat. Jac. i. Omne datuꝫ optimũ ⁊c. Tertio vt nos docerꝫ deũ laudare de bere comesturi anteq̃ʒ ad mẽsam accedam⁹. Bñ dixit etiã panes ad innuendũ q̃ ista multiplica tio panuꝫ erat spũalis. Benedictio q̃ppe dei ſm Greg. nihil aliud est q̃ʒ diuinoꝝ donoꝝ collatõ ⁊ eoꝝ multiplicatio. Sicut enim in ꝑncipio creati onis reꝝ oẽs creaturas bñdicẽs ꝯtulit illis na turalẽ virtutẽ vt ex seinuicẽ naturaliter multipli carent. ita nunc q̃ista multiplicãtio panis erat spũalis. necessaria fuit singularis bñdictio. Et istã benedictionẽ christ⁹ forte aliq̃b⁹ verbis exp̃s sit quib⁹ ⁊ sanctificauit et multiplicauit creatu ram. Sed q̃ fuerint illa verba euãgeliste nõ po nunt. qꝛ forte secrete ea ꝓtulit. Jtẽ ideo qꝛ bñdixit vt dicit Cyrill⁹ documentũ habem⁹ qꝛ nullum cibũ sumam⁹ sine bñdictione. vt patebit ĩ sermo ne. Fregit etiã panes ad lrãm vt frustatim ipsõ diuiderent. Secũdo vt dicit glosa Luc. ix. frãgẽ do panes multiplicati sunt vt plurimos pascãt sic lex dũ exponit multos libros facit. Tertio vt nos doceret panẽ nostrũ frangere debere et da re paupib⁹. Juxta illud Esa. lviii. Frange esuriẽ ti panẽ tuũ. Nota qꝛ ter dñs legit panem fre gisse. Jn vna fractiõe panẽ in suũ corpus muta uit Luc. xxii. Jn secũda panẽ multiplicauit vt hic Jn tertia se manifestauit Luc. vlt. Cognouerũt dñm ĩ fractiõe panis. Et in qualibet ista tria iũ gũt. Benedixit. fregit. ⁊ dedit discipulis suis Se quitur. [distribuit discumbẽtib⁹] Alij tres euã geliste dicũt qꝛ distribuit discipulis suis. Vñ in telligendũ est dñm distribuisse discũbentib⁹ nõ immediate sꝫ mediãtib⁹ discipulis vt pꝫ ĩ Luca vbi magis distincte ponit. qualiter dñs egerit circa panes. Dicit enim ibi qꝛ ipse accepit quinqꝫ panes ⁊ duos pisces ⁊ respiciens in celũ bñdixit ac fregit eos ⁊ distribuit discipulis suis vt pone rent añ turbas. Quare aũt dñs nõ immediate sed mediantibus discipulis distribuit panẽ my stica rõ potest esse. vt ostẽdat qꝛ ministri ecclesie ei obsequunt in cibo spũali sacramẽta videlicet que sunt vasa grẽ ministrãdo. i. Pet. iiii. Tanq̃ʒ boni dispẽsatores multiformis gratie. Seqtur. [Similiter ⁊ ex piscib⁹ q̃ntũ volebat] vbi atten ditur abundãtia diuini bñficij. ¶ Querit hic quare christ⁹ nõ creauit panes nouos ꝑ poti us q̃ʒ multiplicaret istos q̃nqꝫ. Ad hoc assignã tur plures rõnes. Prima ſm Theophilũ vt cõ fundat manichei errorẽ dicẽtis corꝑales substã tiam esse malã. quia a malo deo sit creata. Si ei creatura ista mala esset nequaq̃ʒ christ⁹ qui bo nus est mala multiplicasset. Alias rões ſet assi gnat Chryso. quarũ prima est. Quia ideo crea turis ad miraculũ vtit ne alienã esse ab ei⁹ sapiẽ tia viderent. Secũda est vt ostẽdat se victualiũ esse largitorẽ. Psal. Qui dat escam omni carni Tertia q̃ iõ panes multiplicat vt ostẽdat se esse eum q̃ in ꝑncipio dixit. Germinet terra herbaꝫ virentẽ ⁊c. Pisces vero multiplicat vt se probet eẽ eum q̃ in ꝑncipio omne aial aquaticũ produxit Quarta vt ꝑ hoc ostẽdat se esse dñm terre ⁊ ma ris Quinta vt det exemplũ qꝛ si etiã pauca habe imus ea libẽter indigẽtibus tribuam⁹. Tho. iiii. Si multũ tibi fuerit abundãter tribue. si exiguũ tibi fuerit etiã exiguũ libẽter impartiri stude. Sic hic fecerũt apli q̃ hoc idẽ qd̃ pro necessitate sua ꝓpria vix sufficiebat ꝓ refectione aliorũ ꝓmpte exponebãt. Sexta ne putarẽt esse fantasma qd̃ factũ est. ideo d̃ subiecta materia fecit Septima ratio ⁊ est octaua in numero. quia ſm sanctos cõmuniter omnia simul fuerunt creata a deo a ꝑncipio ad min⁹ in materia Et ideo nũc non est verisimile eũ nouos panes creasse. Nona ratio est ſm Alcuinũ. qꝛ nouos panes nõ creauit sed allatos cumulauit. signat qꝛ veterẽ scripturã nõ reprobauit sed aperiendo patefecit. Decima rõ vt daret formã p̃dicatorib⁹ vt nõ noua d̃ cordi bus suis inueniãt. quia dñs nõ creauit nouos panes. sed sicut dñs multiplicauit diuina bñdi ctione q̃nqꝫ panes. sic omis abundãtia vere do ctrine sumi debet ex fundamẽto sacre scripture multiplicate ꝑ orationẽ qua in celũ respicit. etiã deuotionẽ q̃ benedicit ⁊ meditationẽ qua frãgi tur ⁊ p̃dicationẽ qua distribuit et explicat D

Jtẽ querit quõ ista multiplicatio panũ ⁊ pi scium facta fuerit. Ad q̃d respõdet Hiero. Q; frangẽte dño panes facta est multiplicatio pñiũ Jtẽ ſm Chryso. panes ipsi etiã multiplicabãtur in manib⁹ discipuloꝝ ministrantiũ. Jtẽ ſm Hi larium. Jn manib⁹ comedentiũ ⁊ in mensa cre scebat substãtia panis Si queraĩ vnde adue nerunt ille ptes multiplicatiõis an aliquo exte riori addito. aut ipsa sola substãtia q̃nqꝫ panuꝫ in se multiplicata fuerit. Si dicat qꝛ ꝑ additionẽ alicui⁹ p̃existentis materie quã de⁹ cõuerterit ĩ substantiã panis. sicut humor terrestris ꝯuerti tur in substantiã segetis. ⁊ panis ꝯuertit ĩ subaꝫ

carnis.tūc deus nō satiauit istā multitudinē ex solum q̄nq3 panib⁹ sed magis ex alia substāna supaddita.qḋ videt̄ contrariū euāgelio. Et iō magister sniaꝝ.iiij.li.dis.xviij. Et hugo in libro ḋ sacramētis dicūt.q̄ illa substātia panis diuia v̄tute multiplicabat̄ nullo exterioꝛi addito sicut ꝛ costa ade edificata est in mulierē nullo alio addito. Sȝ hoc dictū cōmuniter nō tenet̄ nec ḋ costa nec de panib⁹ sed cōmuni⁹ tenet̄ a doctoꝛib⁹ q̄ tā costa q̄3 panes aucti fuerint p additionem alicui⁹ materie exterioꝛis siue p̄existentis siue ḋ nouo create. Nec ex hoc sequit̄ q̄ dn̄s nō pauerit multitudinē de q̄nq3 panib⁹. Nā vt dic̄ Augustin⁹. Illi q̄nq3 panes erāt quasi semina.non quidē terre mandata.sed ab eo qui terrā fec̄ multiplicata. Unde sicut pauca grana semīata multiplicant̄ p naturalē cōuersionem humoꝛis terrestris in naturā semīs.ita illi panes fuerūt multiplicati p cōuersionē miraculosam in illos quī q3 panes nō semīatos sȝ a dn̄o bn̄dictos. Q̄ḋ q̄ modo fieri potuit excedit omnē inuestigationē humani intellect⁹ Uñ Hyla.iij.de trini.dic̄ q̄ nec sens⁹ nec visus opationē tāti miraculi ꝯspicere p̄t quia est qḋ nec erat.videt̄ qḋ nō intelligit̄. vnū supest q̄ de⁹ oīa posse credat. ℰ Tertio ponitur fragmētoꝝ recollectio ⌊ Ut aūt īpleti sunt dixit discipulis suis. Colligite q̄ supauerunt fragmenta ꝛc ⌋. Non quidem hec ostātio supflua fuit.vt dicit Chryso. Sȝ ne fantasma estimarent qḋ factū est. Propter qḋ etiā ex sbiecta materia miraculū fecit. Sȝ querit̄.q̄re nō turbe dedit fragmēta portāda sȝ discipulis Ad hoc respōdȝ Chryso.quoniā hos maxie erudire volebat qui oꝛbis terraꝝ debebāt esse magistri Ego autē nō solū miroꝛ multitudinē panū.sȝ etiā certitudinē supfluoꝝ.q̄ nec plus nec min⁹ supfluū fecit esse sed tantū q̄ntū volebat scȝ duodecim cophinos s̄m numeꝝ aplo꞉ꝝ Hec Chryso. Uñ etiā Aug⁹. dicit sic. Que sunt fragmēta nisi q̄ ppl's nō potuit māducare. Quid ergo restat nisi vt secretioꝛa intelligētie q̄ nō potest cape multitudo.illis credanī qui idonei sunt ꝛ alios docere.sic erāt apl'i Uñ ꝛ duodecim cophini īpleti sunt. Est autē cophinus s̄m Isid.ij. Ethimo. vas ex virgultis factum vt de iuncis vl' viminib⁹.aut foliis palmarum cōtextū.aptū ad portandū purgamenta ꝛ ad alia seruilia opa Uñ de ioseph dr̄ in ps. Manus ei⁹ in cophino seruierūt. Itē querit̄ q̄re ī collectiōe fragmentoꝝ nō fit mētio de piscibus. sed tantū de panib⁹. Ad h̄ pōt assignari vna rō lrālis. Quia ꝯsuetudo est comedētib⁹ q̄ plus remaneat de pane q̄3 de sapido q̊uis ferculo Et iō possibile est q̄ pisces oēs comederūt tanq̄3 mag̃

sapidos Uel etiā si aliq̄d remāsit de piscib⁹ de h̄ euāgeliste nō curauerūt scribere. sȝ de p̄ncipali cibo tantū.in quo etiā intelligit̄ alter accessoꝛius Alia est rō mystica. Quia s̄m Bedā. panes illi q̄nq3 signāt q̄nq3 libros moysi.i.legē quā vulg⁹ nō capit totā sȝ tantū p̄cepta ꝛ diuinitꝰ consilia. ex q̄bus repleni cophini.i.viri aplici. Sȝ in duobus piscib⁹ s̄m Aug.q̄ quasi saporē suauē pani dabāt signanī due psone q̄b⁹ ppl's ille regebatur regia scȝ ꝛ sacerdotal'. Igit̄ veniēte christo de q̄nq3 panib⁹ legis multa remāserūt fragmēta intelligentie.ꝛ multo plura q̄3 in q̄nq3 panib⁹ apparebat.sȝ de piscib⁹ nihil remāsit. q2 reges ꝛ sacerdotū iudeoꝝ extūc cessauit. Math.xj. Lex et p̄phete vsq3 ad Johēm. Et Dan.ix. Cū venerit sācus sanctoꝝ cessabit vnctio vrā ℱ Quarto subiungit̄ turbe ad christū laus ꝛ deuotio.⌊ Illi ergo hoies ⌋ Ubi sciendū q̄ hoies nihil dignū deo p̄nt tribuere p bn̄ficijs receptis.nisi tantum laudare eū s̄m modulū nostꝝ. Si enī volumus sibi bona nostra impēdere.omīa bona nr̄a ipsius sūt.j. Paralip.xxix. Tua dn̄e sunt oīa. et que de manu tua accepim⁹ dedim⁹ tibi. Itē quia ipse bonoꝝ nostroꝝ nō eget Psal.xv. Itē quia ei⁹ beneficia excedūt nostrā facultatē. Psal. Quid retribuā dn̄o p omnib⁹ q̄ retribuit mihi. Sȝ tantum h̄ a nobis exigit vt eū laudem⁹ in quo etiā non ipse sed nos pficimus. Uñ oīs creatura ad laudandū deū inuitat̄ in ps. laudate dn̄m de celis ⌊ Hic est vere ppheta ⌋ immo s̄m Aug. ipse est dn̄s pphetaꝝ.ꝛ hoc ppter quatuoꝛ. Primo q2 oēs pphete de ei⁹ spū acceperūt vt p̄uiderēt futura. Ipse vero in seipso habet omnē cognitionē Secundo q2 illi quoꝛundā habebāt cognitionem: christ⁹ vero omniū. Joh.xvj. Nūc scimus quia omnia scis. Tertio q2 pphete cognouerūt in tēpore.cognitio autē christi est eterna. Quarto q2 omis pphetia terminat̄ ad christū. Act.x. Huic omēs pphete testimoniū phibēt.⌊ Qui ventur⁹ est in mundū ⌋.q.d. Hic est ille magn⁹ ppheta p̄missus nobis a moyse dicēte Deut.xviij. Prophetam de gēte tua ꝛ de fratrib⁹ tuis sic̄ me suscitabit tibi dn̄s de⁹ tuus tibi.ipsū audies. Hoc impletum esse in ipso cōfessi sunt. Et h̄ ppter signa. Johā.vj. Nunquid christus cum venerit plura signa faciet.

Sermo de eadem dominica CLXX

E St puer unus hic qui habȝ quinq3 panes oꝛdeaceos. Joh.vj. ℰ Quia s̄m p̄habitū p̄mo cibi. Sermones ex q̄redi

sunt sm datā materiā. Et qꝛ nunc sumꝰ i medio quadragesime i qua fideles debēt precipue actibus deuotionis insistere. Actus autē qbus principaliter est his diebꝰ insistendū sunt qnqꝫ designati p quinqꝫ panes qbus dn̄s multitudinē saturauit. sm qꝫ dicit in euāgelio hodierno. vt sic de qlibet nostrū possit dici veraciter istud verbū beati andree assumptū. Est puer vnꝰ hic qui habꝫ quinqꝫ panes ordeaceos. Per puerꝝ intelligit fidelis anima a puritate innocētie. que in qualibet fideli aīma obnoxia peccatis debꝫ isto sacro tpe p pniam reparari. Ad qd̄ assequendū reqruntur qnqꝫ panes. ꝛ qcunqꝫ illos habet ille vere est puer euāgelicus. Primus panis est abstinētie corpalis. Secūdus penitētie luctualis. Tertius intelligētie salutaris. Quartꝰ eucharistie sacramentalis. Quintꝰ glorie eternalis. O qꝫ felix ē illa anima apud quā inuenti fuerint isti panes vt de ea dicat. Est puer vnus hic ꝛc. Prefati aūt panes omēs isto tpe sunt oportuni Nā istō est tps ieiunij ꝛ abstinētie. Est tempꝰ luctꝰ et penitētie. Est tps vacādi verbo dei ꝛ spirituali doctrine vt supra sermone primo Est tps pparandi nos ad cōmunionē sacre eucharistie in festo appropinquāte. Est nihilominꝰ tps deuotionis festinādi ad verū pasca celestis glorie. Ad qd̄ quidem pasca. id est. transitū ab hac miseria ad gloriam celestē illi sine dubio pringunt q̄ his qnqꝫ panibus a dn̄o refecti fuerint Sic eni legitur in euāgelio qꝫ quādo illa refectio fiebat. nūc erat proximū pasca. Per duos autē pisces q̄ omnibus istis qnqꝫ panibꝰ dant saporē. intellectꝰ et operatio accipi possunt. quia sine illis nullus istorꝫ panum sapidꝰ est vt patet inducēti. B Primus ergo panis est abstinentie corpalis qui bene cōgruit isto tpe quadragesimali quo pre ceteris diebꝰ abstinētie vacandū est. Quia vt dicit Ambrosiꝰ in smone. Quāuis abstineat qs ceteris diebus. quāuis aborꝫ dulcia alimēta n̄ sumat. nō tamē illius acceptū fert ieiuniū. q nō diebus quadragesimalibꝰ ieiunat. Et hoc ieiuniū siue abstinētia bn̄ intelligit p panē quia qcunqꝫ ab omni cibo in longū abstineret. nō vnqꝫ ieiunaret sed deū temptaret ꝛ seipsum interimeret. Qui etiā cibos nimiū accuratos sumeret nō recte ieiunaret. Quia vt dicit Augꝰ in sermone. Qui sic se a carnibꝰ tpant vt alias escas et difficilioris pparationis ꝛ pcij maioris inqrant. multum errāt. Nō eni est hoc suscipe abstinentiā sꝫ mutare luxuriā Hec Augꝰ. Modicus autē ꝛ tpatus cibꝰ carni ꝛ aīe vtilis est. vt dicit Hiero. in epl'a ad rusticū monachū. Et talis reqrit ad verū ieiuniū ꝛ cōgrue designat per panē. qꝛ inter tum necessarie rei vite hominꝫ est panis inter alia que enumerat sapiēs. Ecc. xxix. Et de hꝫ pane dicit Esa. xxx. Dabit tibi dn̄s panē artum et aquā breuē. Et loquit ppheta de cōuersis ꝛ ad cōuerti volētibus ad deū a via sua mala. qles omnes isto tempe esse debemꝰ. quibꝰ indicat victus artus ꝛ breuis q̄ p panē artū ꝛ aquā breuē intelligatur. Istū panē omni die petimꝰ nobis dari i oratione dn̄ica cum dicimꝰ Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. C Ubi subtiliter i sex verbis implicant sex circūstantie in abstinētia sacri ieiunij attēdende q̄ et innuunt in euāgelio hodierno. Prima est vt in victu supfluitas euitet. Que supfluitas attendit in tribꝰ. In quātitate. in qualitate. ꝛ in modo. In quātitate dupliciter. Uno modo sm excessum. qn̄ aliquis nimis multū sumit etiā de cibarijs grossis ꝛ vilibus. Un̄ Hieronymꝰ in quadā epl'a. Nonulli vitā pudicā appetētes. in medio itinere corruūt. dum solā abstinentiā carniū putāt. ꝛ legumibꝰ stomachū onerant. que moderate parceqꝫ innoxia sunt. Alio modo sm defectū quādo quis nimis parū sumit. Quia sm Grego. xxx. libro moralū. Per abstinētiā carnis vicia extinguēda sunt. non caro Unde Hiero. in epl'a ad demetriadem Sic inquit debes ieiunare vt nō palpites ꝛ respirare vix possis. ꝛ comitū tuaꝝ vel portēris vel trahāris manibꝰ. sed vefracto corpis appetitu. nec in lectione. nec in oratiōe. nec in ope. nec i vigilijs solito q̄d minus facias Mediocritas ergo. id est. necessitas tenēda est in ieiunio. que signatur p panē. Unde in oratiōe petimus panē. nō dicimus carnes vel pisces vel aliquid aliud. scꝫ superfluū necessitati nature. sed solū panem. Unde inter apl'os duodecim nō repiebant nisi qnqꝫ panes. Uerū quia non semp expedit naturē ieiunare in solo pane. ideo etiā inter apl'os inuenti sunt duo pisces. Expedit eni pro mediocritate seruāda aliquādo aliq̄d pani addi. Un̄ glosa sup istud. i. Thy. v. Noli aquā bibere sꝫ modico vino vtere. dicit sic. Prudēter sibi vult deꝰ seruiri. ne nō numerate debiles fiant ꝛ post medicorum suffragia requirāt. Temperādū eni est vt si fieri potest cepti obsequiū gradatim proueatur potiꝰ qꝫ p icōsiderantiā minuat In qualitate etiā attendit supfluitas. Quia vt dicit Augustinꝰ in quodā sermone. Qui sic se a carnibꝰ temperāt ꝛc. vt supra. In modo nihilominus attendit supfluitas. tam in pparando qꝫ in sumēdo. Unde Hugo in de claustro aīe dic̄ sic Supsticiosū quidā nimis i ppandis cibis studium adhibent. infinita decoctionū frixuraꝝ ꝛ pdimētorum genera excogitāt cl modo mollia. modo

dura. modo calida. modo frigida. modo cocta. modo assa. modo pipere. modo oleo. modo cy-mino. modo sale condita sm pgiantiū mulieꝝ consuetudinē desiderātes. Ita ꝙ ibi desudāt co-quorū artes. ⁊ fiunt questiones varie vtrū debe-ant fieri assata vel frixa vl' elixa. ⁊ tāta sollicitudi-ne pparant᷑ vt devorans quattuor vel qnqꝫ fer-culis pma nō impediāt novissima. Et cū iā sto-machus crebris ructibꝰ repletū se indicat. non-dū tamē curiositas satiat᷑. Isti dicunt᷑ colere vē-trem tanqꝫ deū. Nō sic christus et apli qui pāe ordeaceo ⁊ in pvo numero fuerūt cōtenti. vt su-pra in postillādo B Secūda circūstantia est vt non de aliquo alieno q̄s vescat᷑. puta de ra-pina vel furtu vel alias illicite acquisito. Qd no-tatur in eo ꝙ dicit᷑ nostrū quasi nō alienū. Un-Chrysostomꝰ. Qui de iusticia panē acquisituꝫ manducat. suū panē manducat. qui aūt cū pec-cato alienū. Unde in evangelio hodierno chri-stus nō fecit sibi afferri panes alienos et pisces vbicunqꝫ p mundū ministerio angeloꝝ qd ⁊ li-cite potuisset. Quia dñi ē terra et plenitudo eiꝰ Sed volēs nobis dare exemplū de panibus su-is ⁊ discipuloꝝ dedit turbe ad comedenduꝫ. Sꝫ diceres. q̄d de paupibus qui nō habēt panē pp-ū m ⁊ omni die vescunt᷑ de alieno Ad qd dicēdū ꝙ nō est alienū q̄d amore dei est datū. Un̄ pau-per invitatus ad mēsam divitis panē suum co-medit. ⁊ q̄cquid comedit volūtate dantis suū ē.

E Tercia est vt in sumēdo cibum nō volu-ptas sed necessitas attendat᷑. Qd innuit᷑ in eo ꝙ dicit᷑ sm Matth. supsubstantialē. id est. supad-ditum substāne nostre nature. Cibus eni dū cō-vertitur quasi substāne nostre supaddit᷑. Et sic p restaurationē deppditi corpus sustentat᷑. Ad il-lum ergo finē ieiunās debet sumere cibū vt sub-stāna nature sue sustineat᷑ ⁊ sustētetur. sicut di-cebat Augustinꝰ. x. confessionū. Hoc me docui-sti domine vt quēadmodū medicamenta sic ali-menta sumpturꝰ accedā. Sic ergo nemo sumit medicinā causa delectationis. sed causa sanita-tis restaurāde vel cōservāde. Sic recte ieiunās optare debet potius se posse subsistere sine cibo qd quia nō potest. ideo comedit solum vt subie-ctum sustētetur. Ubi autē Matthēꝰ dicit sup-substantialē. ibi Lucas dicit quotidianuꝫ. Et re-fertur ad idem. Quia eni quotidie fit in nobis de-perditio. necesse est vt quotidie fiat restauratio Un̄ oportꝫ ꝙ pānis restauranꝰ ⁊ sustentanꝰ sit quotidianus. vt sit sensus Panem nostrum quotidianum. id est. quo quotidie indigemus. ⁊ sine quo in vita ista subsistere nō valemꝰ. Un-de etiam dominꝰ cū vellet reficere multitudinē dicebat Si dimisero eos ieiunos deficiēt in via. Ad hoc ergo refecit vt non deficerent. non vt in-gluviarētur ⁊ lascivirent F Quarta est vt cibus sine benedictione nō accipiat᷑ ⁊ quod a di-vino munere recognoscat᷑. Et vtrūqꝫ istorū no-tatur in eo ꝙ in oratione dñica dicimꝰ da. Quā-tum ad pmū documentū sensus est cū dicimꝰ Panem nostrū quotidianuꝫ da. id est. benedic et sanctifica. Unde Chrysostomꝰ. panē nostruꝫ quē iam habemꝰ a deo nobis dari petimus. vt dum ab eo datur sanctificatus accipiatur. Si-cut sacerdos accipiens panē a laicis sanctificat ⁊ porrigit eis Panis eni offerentium est. sꝫ ꝙ san-ctificatum est beneficiū est sacerdotis. Quātuꝫ autē ad secundū documentū cū dicimus: Pa-nem nostrū quotidianū da. sensus est. quasi di-ceret. quia nec minimū granū ex nobis habere possumus. igitur tu pater da nobis. Unde Gre-gorius in moral. Panis quē habemus dei est ex munere. noster p vsum ⁊ acceptionē. Et vter-qꝫ sensus iste significatꝰ in verbo da. explicatur in benedictione mēse cū dicimus. Benedic dñe dona tua que de tua largitate sumus sumpturi. In eo ꝙ dicit᷑ bñdic tangit᷑ pmus sensus In eo ꝙ additur dona tua ⁊c. tangit᷑ secundus sensus. Tali igit᷑ mente debet homo devotus sumere ci-buꝫ ac si de manu dñi sibi psentialit᷑ ministretur Et hoc significavit dominꝰ in facto istius evan-gelii quādo ipse panē benedixit. fregit. ⁊ distribu-it. In eo ꝙ benedixit significatur pmū documē-tum. videlicet ꝙ nullū cibū sumamꝰ sine benedi-ctione Unde dicit Cyrillus sup eodē verbo Do-cumentū habemus hic. vt nihil sumamꝰ i cibuꝫ nisi creatura sanctificet᷑ verbo dei ⁊ signo crucis. Nā ppter peccatū homis diabolus vsurpavit sibi in rebus istis corporalibꝰ ordinatis ad vsū hominis vt p eas ipsi homini noceat. Un̄ Chry-sostomus sup Matth. Causa aūt sanctificādo-rum reꝝ. scꝫ escaꝝ hec est. quia totꝰ mūdus est in maligno positus. Unde ⁊ res corpales que sūt magna ps mundi in maligno posite sunt. cōse-quenter ⁊ infantes quādo nascunt᷑. qntū ad car-nem in maligno sunt positi. ⁊ ideo oportet et in-fantes ⁊ res corpales bñdicere vt expellatur no-cumentū diaboli. Et hec est rō quare infantes ⁊ cibi ad hominū vsum spectātes bñdicunt᷑ tem-pore paschali. qꝛ tūc diabolꝰ magis est hominibus infestus vt supra habitū est. Exemplū de beato Johe evāgelista cui venenū nullū nocumentū prestitit. qꝛ prius bñdixerat. Itē exēplū de scō bñ-dicto cui cū porrectū esset vas in q̄ erat venenuꝫ mixtū vino bñdixit ⁊ ecce vas ꝯfractū est. Item exemplū de sanctimoniali comedēte lactucā si-

ne bñdictione quã obsedit diabol⁹. Ité exéplu3 de fratre comedête fruitras sine bñdictiõe que3 inuasit tâta temptatio carnis qualé nunq̃3 fuerat expertus. Nã post buccellã furtiue ꝛ sine benedictione comestã inuasit eũ illa turpis tẽptatio Sicut post buccella3 legit̃ in iudã sathanas intrasse. Q3 aũt dñs panes fregit ꝛ distribuit. in h̃ dedit nobis secundũ documẽtũ ꝙ omne qd̓ in cibũ sumim⁹ ab ipso nos accipere cognoscam⁹

G Quinta circũstantia ẽ ꝙ qñ bõ comedit pauperũ recordetur. Juxta istud. Mitte partes eis q̃ nõ ꝑparauerũt sibi Neemie. viij. Et h̃ notat̃ in eo qd̓ in oratiõe dicit̃ nobis. nõ dicim⁹ mihi. ad innuendũ ꝙ null⁹ sibi cibũ debet sic appropriare qñ etiã velit indigẽtib⁹ cõicare. Unde Chryso. Dia que nobis de⁹ dat ꝑ nos alijs dat. vt de eo ꝙ accipim⁹ p̃te indigẽtib⁹ faciam⁹ Augustin⁹. Dicit inq̃t tibi christ⁹. da mihi ex eo qd̓ dedi tibi. habuisti largitorẽ. habe debitorẽ. habe feneratorẽ. Unde Tho. iiij. Panẽ tuũ cũ esurientibus ꝛ egẽtib⁹ comede. Et licet oĩ tpe bõ h̃ facere debeat. maxime tñ tpe ieiunij. q2 ieiuniũ elemosyna multũ adiuuat̃. Quia vt dicit Cesari⁹. Talis est ieiuniũ sine elemosyna qualis sine oleo lucerna. Unde Esa. lviij. Cũ ꝓpheta multas abusiones ieiunioꝝ iudeis exprobrasset subiũxit. Nonne hoc est ieiuniũ qd̓ elegi. Et subiungit. Frãge esurienti panẽ tuũ ꝛc. Qd̓ verbũ ptractãs Gregori⁹ in omel. dicit sic. Illud ieiuniu3 de⁹ approbat qd̓ ad ei⁹ oculos man⁹ elemosynaru3 leuat Hoc ergo qd̓ tibi subtrahis alteri largiaris. vt vñ tua caro affligit̃ inde egẽtis pximi caro reparet̃. Et hoc etiam oñdit christ⁹ in facto euãgelij hodierni. quia nõ solũ sibi ꝛ suis dedit ad comedendũ. sed ꝛ toti multitudini. Inter q̃s nõ dubium qñ multi paupes fuerunt. imo omẽs fuerũt paupes ꝑ quãto nõ habebãt ad comedendũ Et qd̓ plus est ad ꝓpositũ. fecit colligi de fragmẽtis duodecim cophinos nolẽs ꝙ pirent s3 ꝑ pauperibus ɔseruarent̃. Nã fragmẽta mẽsaꝝ diuitum ad paupes ptinẽt. Q3 vt dic̃ Aug⁹. in li. de v̓bo dñi loquẽs diuitib⁹ q̃ in ɔsuetudine habẽt accurati⁹ viuere. Uiuere inq̃t cibis necessarijs. ꝛ da paupib⁹ supflua. viuere p̃ciosis ꝛ da paupib⁹ vilia. H Sexta circũstantia est vt sollicitudo nimia caueat̃. Juxta istud Mat. vj. Nolite solliciti esse i crastinũ. Crastin⁹ eñi dies sollicit⁹ erit sibi ipsi. Et h̃ innuit̃ in oĩõe dñica cũ dicim⁹ hodie. nõ ꝑ. xxx. vel. lx. annos. imo nec ꝑ cras. q2 nescim⁹ an i crastinũ ꝑueniam⁹. Ad eũdẽ etiã sensum p̃t referri q̊d lucas dic̃ q̊tidianũ vbi mattheus dicit supsubstãtialẽ. Unde dicit Chrysostom⁹ Pro cibo q̊tidiano oramus. vt nequaq̃3 vlteriorꝫ diei cura concurrat. Crastine enim diei spacium te visuꝝ nescis. quã ob causa3 in illius sollicitudine torqueris. Et h̃ est ꝯ plerisq3 ꝑfectoru3 qui cupiẽtes dissolui petiũt regnũ dei vt de vita p̃senti nõ sollicitent̃. Unde Cyprian⁹. Diuturnu3 cibũ discipulus christi debet petere. ꝯtrariu3 eñi esset ꝛ repugnãs si nos q̃ petim⁹ regnũ dei velociter aduenire q̃rerem⁹ in h̃ seculo diu ꝑmanere. Et h̃ etiã oñsum est i euangelio hodierno. ex eo ꝙ christ⁹ ꝛ discipuli cũ exissent i desertũ locu3 nec dũ etiã ꝓuiderãt sibi de cibo vni⁹ diei sufficienter. vt p3 supra i postillãdo sup eodẽ v̓bo ihe⁹ manis. Est puer vn⁹ hic ꝛc.

Subsermo Primus CLXXI

Est puer un⁹ hic qui ꝛc. A Secũdus panis est penitẽtie luctualis. De quo pane est istud ps Cibabis nos pane lachrymaꝝ ꝛ potũ dabis nobis in mẽsura. id est. pro modo culparũ fm glo. Uere eñi penitẽtibus ipse lachryme panes sunt et potus. quia eis reficit̃ spũs cõtribulat⁹. Hũc panẽ petebat Augustin⁹ cũ dicebat in oratiõe. Sint mihi dñe lachryme mee panes die ac nocte. Da mihi lachrymas ex toto affectu q̃ peccatorum meoꝝ possint dissoluere vincula. Circa istũ panẽ cadũt tres ɔsideratiões q̃ tãgunt̃ in euangelio eodẽ. ꝑ q̃s accipi i p̃nt tres circũstãtie in vera p̃nia attendẽde Prima ẽ ꝙ p̃nia nõ sit nimis sera. Nã licet p̃nia ad vltimũ vite momẽtũ dilata possit esse vtilis. Exemplũ de latrõe. Est tamẽ multũ dubia ꝛ incerta. Quia vt dic̃ Aug⁹. in q̊dam s̓mone. Si q̃s posit⁹ in vltima necessitate sue egritudis voluerit accipe p̃niam ꝛ accipit ꝛ moxreɔ̃ciliabit̃ ꝛ hinc vadit. fateor vobis non illi negam⁹ q̊d petit. s3 nõ p̃sumim⁹ ꝙ bñ hic exit. si secur⁹ hinc exit ego nescio. p̃niam dare possumus. securitatẽ dare nõ possum⁹. Nunq̊d dico dãnabit̃. sed nec dico liberabit̃. vis ergo a dubio liberari. vis q̊d est incertũ euadere. age penitẽtiam dũ san⁹ es. Si sic agis dico tibi quia securus es. quia penitentiã egisti eo tempe quo peccare potuisti. Si autẽ vis agere p̃niam quando peccare nõ potes. peccatã dimiserunt te nõ tu illa. Hec Augustin⁹. Et istud notat̃ in facto hui⁹ euãgelij vbi legit̃ fm mattheũ ꝛ marcũ. ꝙ aduespante die discipuli accesserũt ad dñm dicentes. Dimitte turbam vt euntes in villas vicinas emãt sibi escas. quia hic in deserto sumus ꝛ hora preterijt Ubi apparet ꝙ discipuli sollicitabant̃ de turba. ne nimis sero posset habere escas. Et sine dubio sic euenisset si non miraculũ superuenisset. Sic potest dici. ꝙ si isti sero penitentes saluantur

magis ascribi debet miraculo q̃z soluto cursui. si
cut etiã penitentia latronis valde miraculosa fuit
B Secunda est vt penitentia sit austera et
aspera. Unde olim penitentia agebatur in cinere et
cilicio ppter asperitatẽ. et hoc conuenienter vt de
lectationi peccati correspondeat asperitas penitẽ
tie. Aspera enim penitentia melius curat peccata q̃z
leuis. Et ponit Chryso. sup Matth. tria exempla
Primũ est quia medicina aspera et amara me-
lius curat malos humores q̃z lenis atq̃z dulcis
Secundũ quia malas herbas melius eradicat
rastrũ ferreũ q̃z ligneũ. Tertiũ quia malos no-
dos vel nexus melius soluit malleus ferreus q̃z plũ
beus. Unde dicit Augustinus. Maiorẽ in se q̃s
q̃s debet seueritatẽ exercere vt a se iudicatus mi
nus iudicet. dicẽs cum psal. Quoniã ego in fla-
gella paratus sum. Et hec asperitas innuitur eo q̃
illi panes fuerũt ordeacei de q̃bus dominus pa
uit turbã. Ordeũ enim asperũ est. et panis qui ex eo
fit est grossus et cũ difficultate comeditur. Unde ẽ
potius cibus iumentorũ q̃z hominũ. Sic hõ pe
nitens tã asperã penitentiã faciat vt possit dice-
re cũ ps. Ut iumentũ factus sum apud te. Quan
tumcũq̃z tamen ordeũ sit exterius asperũ. medul
la tamẽ eius est medicinalis sm Plinium. Nam
vt dicit pectus mũdificat. corpus nutrit et restau-
rat. spiritualia mẽbra recreat. Sic penitentia cõ-
scientiã sordidã mũdificat. animã infirmam sa
nat. spũm mentis sauciũ recreat et roborat C
Has et quasdã alias virtutes penitentie expli-
cat Augustinus in libro de penitentia sic dicens
Penitentia lãguores sanat. leprosos curat. mor
tuos suscitat. sanitatẽ auget. grãm ↄseruat. clau
dis gressum. cecis restituit visum. vicia fugat. v
tutes exornat. mentẽ munit et roborat. Ecce quo
modo panis iste penitẽtialis sit asper in cortice.
medicinalis est tamẽ in medulla. Unde apte pa
nis iste figuratus est Judicũ. vij. vbi legitur q̃ gede-
one auscultante hostes. audiuit q̃ quidã narra
uit somnium suũ in hec verba. Uidi somniũ et vi-
debatur mihi quasi subcinericius panis ex ordeo
volui et in castra madian descẽdere. Cũq̃z perue
nisset ad tabernaculũ. percussit istud atq̃z subuer-
tit et terre funditus coequauit. Iste panis signifi-
cat panẽ penitentie qui est ex ordeo vt dictum est
Est etiã subcinericius. quia cineres signãt penitẽ
tiam. Unde Job. xvi. Operui cinere carnẽ meã.
id est penitẽtia cooperui et deleui peccata mea.
Unde etiã de anima penitẽte dicitur Osee. vij. Ef-
fraim factus est panis subcinericius. Ad qd̃ repre-
sentandũ in principio huius tpis cineres capiti-
bus nostris supponimus. Per castra autẽ ma-
dian intelligitur exercitus peccatorũ. Madian in-
terpretatur iniquitas vel cõtradictio. Et quid ini-
quius q̃z peccatũ qd̃ contradicit et aduersatur ani
me. Panis ergo in castra madian descẽdit et ta-
bernaculũ subuertit. quando penitentia impetu
spũs sup multitudinẽ peccatorũ descendẽs cor
peccatoris p cõpunctionẽ cõterit et subuertit. et
sic totũ exercitũ peccatorũ in fugã cõuertit. Tũc
vero tabernaculũ cordis terre funditus coequatur
qñ expulsa culpa supabundãte gratia in anima
imago mẽtis reformatur. sm illud apli ad Col. iij.
Expoliãtes vos veterẽ hominẽ cũ actibus suis
et hoc quantũ ad expulsionẽ culpe. et induentes
nouũ hominẽ qui renouatur in agnitione dei sm
imaginẽ eius qui creauit eũ D Tertia cir-
cumstãtia penitẽtie est vt penitẽs a peccando q̃
escat. Iuxta illud. Peccasti q̃esce. Sic enim chri-
stus p̃cipere cõsueuit eis quibus peccata dimisit
Iã amplius noli peccare. Joh. viij. Et hoc innuit
in eo q̃ dñs multitudinẽ comesturã discũbere
sui e sedere fecit. Quid ẽ sedere nisi a peccãdi mo
bilitate quiescere. Un̄ de rege niniuitarũ dr̄ Jone
iij. Q, indutus sacco sedit in cinere. Quicũq̃z enim
induitur sacco debet sedere. id est a peccãdo de-
sistere et hoc in cinere recognoscẽdo vilitatẽ pro
priã p verã humiliationẽ. Dicit Aug. in solilo
quijs Inanis est penitentia quã sequẽs culpa co
inquinat. Nihil psunt lamẽta si replicantur pecca
ta. Nihil valet malis veniaz poscere et mala de-
nuo iterare. Sz quoniã sm Greg. Minus ẽ ma
la nõ agere nisi etiã quisq̃z studeat bonis opibus
insudare. Ideo isti comedẽtes nõ simpliciter se-
dere sed sup fenũ viride sedere iubebantur. Per fe
num viride germẽ bone actionis intelligitur sm il
lud Gen. j. Germinet terra herbã virentem. vbi
alia littera habet fenũ viride. Quid est terraz fe-
num viride germinare. nisi animã penitentez q̃
prius fuerat arida nunc bonas actiões fructifi-
care Unde Augustinus in libro de penitentia Ad
agendã pniam nõ sufficit mores in melius cõmu-
tare et a malis factis recedere. nisi et de his que fa
cta sunt satisfaciat dño p pnie dolorez. p humili-
tatis gemitũ. p ↄtriti cordis sacrificiũ. cooperanti
bus elemosynis et alijs bonis opibus Sicut ergo
ad iussũ dñi discipuli fecerũt turbã sup fenũ viri
de discũbere. sic boni ↄfessores q̃ sũt imitatores
discipulorũ iniũgãt sibi ↄfitentibus vt a peccãdo ob-
ant q̃escere et se i bonis actiõibus exercere &c

Subsermo Secundus.

CLXXII. A

Est puer unus hic &c.

Q2 nũc est tps pnie laus est loquẽdu3 de pane pnie. Sciẽdũ ergo q̃ ad elum

panis spiritualis nõ abrupte sed ordinate pre-
nitur. Ad verã pniam requirunt nouẽ q̃ i pcessu
pñtis euãgelij innuunt. Primũ ẽ diuine pietatis
attractio. Unde Hiere. xxxi. loquit deus ad pec-
catorẽ. In charitate pperua dilexi te. ideo attraxi
te miserans tui. Nõ enim est volẽtis velle neq3 cur-
rentis currere. sed miserẽtis dei. Ante omnia er-
go vt recedamꝰ a malo ⁊ accedamꝰ ad bonum
requirit motio diuina. qua deꝰ interiꝰ animas
mouet siue inspirat ꝓpositũ. De hac attractiõe
dicit Joh. vi. Nemo potest venire ad me nisi pa-
ter meus q̃ misit me traxerit illũ. Et h̃ attractio
dei ad penitentiã innuit in pñcipio euãgelij vbi
dicit. Q3 sequebat iesuz multitudo magna. q̈
videbant signa que faciebat. per hmõi autez si-
gna ⁊ ꝑ instinctus internos attraxit eos vt veni-
rent ad se. Sic deus adhuc ꝑ aliqua signa intrin-
seca mouet corda peccatoꝝ. B Secundũ
est hominis ꝑ liberũ arbitriũ ad deũ cõuersio. nõ
enim sufficit instinctꝰ diuinus. nisi homo aliquid
apponat de suo. hoc est liberũ arbitriũ. qd maxi-
me est ꝓpriũ hominis. Unde Augꝰ. Qui creauit
te sine te. nõ iustificabit te sine te. Et huiusmodi
cõuersio est quedã ꝑparatio ad gratiã. qualꝫ p-
paratio requirit ex pte nostra. quia hominis est ani-
mum ꝑparare. vt dicit Prouerb. xvi. Sicut eni3
ille qui habet oculũ auersuz a lumine solis ꝑ hoc
se ꝑparat ad recipiendũ lumẽ solis q̈ oculos su-
os cõuertat versus solẽ. Sic in ꝓposito. Nec tñ
homo se ad deũ cõuertere potest sine auxilio dei
interius mouẽtis. Unde Hiere. xxxi. Conuerte
me domine ⁊ cõuertar. Primũ ergo est q̈ deus
nos moueat ad cõuertendũ ad se. ⁊ tunc secun-
do requirit q̈ nos cõuertamur ad deũ. Et h̃ cõ-
uersio innuit in hoc q̈ turba mota ab eo vt dictũ
est arripuit iter eundi ad eũ. ⁊ sic in tota via illa
cõuertebant facies suas versus eũ. C Ter-
tium est gratie infusio. Cũ enim homo peccando
cõtrahat maculã inquantũ priuat decore gra-
tie ex deformitate peccati. si debet aĩa reforma-
ri ad decorẽ suũ pristinũ. requirit q̈ a deo sibi in-
fundat habitualẽ donũ gratie. Unde Augꝰ. su-
per illud ps. vt exhilaret faciẽ in oleo. dic. Q3 gr̃a-
tia est nitor anime sanctũ cõciliãs amorẽ. In h̃
oleo gratie facies mẽtis exhilarat quãdo ad eiꝰ
pristinã pulcritudinẽ reformat. Unde subdit Et
panis cor hominis cõfirmet. qd ad panẽ peniten-
tialem referri põt. Et hec infusio grẽ designat in
eo q̈ christus subleuatis oculis suis multitudi-
nem venientẽ ad se respexit ⁊ misertꝰ est sui vt di-
cit Marcꝰ. Ad capitulo patz. D Quartuz
est liberi arbitrij in deũ motio. Gratia enim dei
vbi ẽ q̈ est vacua nõ est. Unde mox infusa mo-
uet liberũ arbitriũ in deũ ꝑ fidẽ. Juxta illud ad
Hebre. xi. Credere oportet accedentẽ ad deuz q̈a
est ⁊ inquirẽtibus se remunerator sit. Itaq̈ hõ i
genere credat eũ eẽ iustificatorẽ et remũeratorẽ
nostrũ per mysteriũ christi. Et hec motio in deũ
innuit in eo q̈ turba intenta erat sermonibꝰ eiꝰ.
docebat enĩ eos multa vt dicit Marcꝰ. E
Quintum est peccati detestatio. Nam liberũ
arbitriũ cum motũ fuerit in deũ vt dictũ ẽ. mox
mouetur in peccatũ detestando ipsum. quia est
contra deũ. Unde motus liberi arbitrij in deuz
precedit naturaliter motũ liberi arbitrij in pec-
catum. cũ sit causa ⁊ ratio eius. Et iste motus li-
beri arbitrij in peccatũ innuitur in eo q̈ illi homi-
nes de turba obtulerũt et languidos ⁊ infirmos
eorum. vt dicit in Mattheo ⁊ Luca. Sicut eni3
homines naturaliter detestãtur infirmitates cor-
poris. Sic multo magis detestari debent egritu-
dines anime et earũ remedia querere. F
Sextũ est culpe remissio. Nã post duplicem
motũ liberi arbitrij predictũ. deus immediate re-
mittit culpã. quia deus prior est ad prestandaz
veniam q̃3 homo ad petendã eã. Et hoc notat i
eo q̈ dominꝰ dixit discipulis. Date vos illis mã-
ducare ẽm tres alios euangelistas. Anteq̃3 enim
turba ab eo peteret escã ipse pronus fuit reficere
eam. Et nota q̈ licet sex predicta distinguãtur
sic gradatim ordine nature. omia tamẽ cõcurre-
re possunt in vno instanti. quia agens diuinuz
cum sit virtutis infinite. non indiget tempore in
actione sua. G Sed omnibus istis sex per
transitis. adhuc remanet reatꝰ ad penã. Ad cu-
ius expiationẽ requiritur adhuc tria ex pte no-
stri. scilicet contritio. cõfessio. ⁊ satisfactio q̃ sunt
partes penitentie. Sed diceret aliquis. Postq̃3
remissa sint peccata ꝑ prima sex. ad quid tũc ne-
cessaria est penitẽtia. Ad quod dicẽdum. q̈ ad
solũ propositũ confitendi ⁊ satisfaciendi deus di-
mittit peccata. Juxta illud psal. Dixi. id est. i cor-
de meo proposui cõfitebor aduersuz me iniusti-
am meã domino ⁊c. Obligatur tamẽ homo ad-
huc ex ordinatione dei et ex precepto ecclesie ad
penitentiã sacramentalẽ. que cõsistit in istis tri-
bus. que si homo ex cõtemptu dimitteret. cõtra-
heret nouũ peccatũ ingratitudinis. quod soluz
sufficeret ad damnationez. Ualent enim ista tria
ad reatus pene expiationẽ H Primuz er-
go istorũ triũ quod est septimuz in ordine ꝑmis-
sorum est cõtritio. Est autẽ contritio dolor assũ-
ptus pro peccatis cum proposito cõfitendi ⁊ sa-
tisfaciendi. Et hec cõtritio posset esse tanta q̈ suf-
ficeret ad abolitiõẽ3 pene ⁊ culpe Et ista cõtritio i-
nuitur eo q̈ dñs accepit panes. benedixit ⁊ fregit

Panē pn̄ie nr̄ē deus accipit τ bn̄dicit. qn̄ p grāz suā penitentiā nostrā admittit τ eā bn̄dictā nobis efficit. Tunc vero panez frangit. qn̄ p minutas partes de qbus penitēdū ē nobis ondit. Licet eni ex sola displicentia τ detestatiōe pctōruz in generali cum pmissis alijs remittatur culpa. vt dictū est. oportet tn̄ q tota massa peccatorũ postea frangat̄ τ in ptes diuidat̄. et sic minutatī homo de singulis cōterat̄ τ cōfiteat̄. Et hanc fractionē ipse deus facit p quāto actū ↄtritionis inspirādo efficit. In qua qdē ↄtritione homo sigillatim omia peccata sua añ tribunal ↄsciētie sue adducit. τ ibi seipsum accusans cum amaritudine aīe sue de singulis ↄterit̄ τ postea cōfitet̄ I

Octauū est ↄfessio. Cōtritio eni inualida est si n̄ sequat̄ cōfessio supposita oportunitate. Per cōfessionē nāqz hō se subijcit arbitrio sacerdotis loco dei. Et h̄ innuit̄ in eo q dn̄s panē ab eo fractū porrexit discipulis suis vt ipsi vlteriꝰ porrigerent turbe. Potuisset qdē p seipsū distribuisse turbe. sz voluit vt interueniret ministeriū discipulorũ. qui vices in ecclia tenent sacerdotes. In q facto significauit se claues cōmittere ministris. ligādi atqz soluēdi. Deꝰ enim frāgit corꝑ pctōris ad pn̄iam. sz executionez cōmittit sacerdotibus

K Nonū est satisfactio q̄ notat̄ in distributione fractionũ panis p discipulos facta. In q distributiōe signant̄ sūt q̄ttuor anīēdēda. Primū est q discipuli fecerūt turbā sedere. τ h̄ ex iussu dn̄i dicētis. Facite hoīes discūbere. In q notatur q in satisfactiōe iniungenda a sacerdotibus Primū debz esse q sacerdos cōfitēti dicat Peccasti. qesce τ ampliꝰ noli peccare. vt de h̄ dictū ē supra. Secūdū vt faciat eos sedere ī feno viridi. id est. germīe bonoꝝ opeꝝ. Tertiū vt det eis fracturā panis ordeacei. i. vt īponat eis pn̄ias satis asperas. vt hec tria supra deducta sūt. Quartuz est collectio fragmētoꝝ. ī q notat̄ q penitēs quādiu viuit reliqas pctōꝝ dz habere ī memoria ac p hoc reliqas pn̄ie sp retinere. Sic debīō petro legit̄. Qz, q̄zuis pctūm negatiōis sibi dn̄s diu dimiserit. ipse tn̄ q̄zdiu fuit in hac vita pctūm istd defleuit. Vn̄ vtile ē q sacerdos aliquā pn̄iaz q̄n tū cuiqz puā ꝑpetuā iniūgat vt reliqe pn̄ie reliqas pctōꝝ abstergāt. τ vt hō p h̄ pctōꝝ suoꝝ p̄teritoꝝ aliqn̄ in ↄtritiōis spū rememoret̄. Naz ex h̄ sordes reliqaꝝ pcti meliꝰ depurant̄. vires aīe excitāt̄. spūs humiliat̄. τ feruor deuotiōis accēditur. Vn̄ ps. cū dixisset. Dolor meꝰ renouatꝰ ē. subiūxit. Cōcaluit cor meū intra me. Vn̄ Gregꝰ. viij. moral'. Sepe qd torpētes latuit. flētibꝰ innotescit τ afflicta mēs certꝰ iuenit malū qd fecerat τ reatū suū cꝰ secura n̄ meminit hūc ī se ↄmota ꝯphēdit

Subsermo Tertius
CLXXIII

A

Et puer unꝰ hic ⁊c.

Tertiꝰ panis ē intelligētie salutaris siue panis intellectual' q est vbū dei De q pane dr̄ Ecc. xv. Cibabit illū pane vite τ intellectus. De isto pane q̄ttuor h̄ documēta innuūt̄. Primū ē q vbū dei ē cibꝰ aīe Vn̄ Mat. iiij. Nō in solo pane viuit hō sz in omi v. qd p. de ore dei. Quapꝑter sic̄ corpꝰ n̄ pt viuere sine pane materiali. sic aīa n̄ pt viuere absqz pane intellectuali. pfecto qz maior ē refectio mētis q̄z vētris. Et h̄ innuit̄ in eo q dicebat Si dimisero eos ieiunos deficiēt ī via Mar. viij. Et eadē rō fuit h̄. Si eī dn̄s pane vbi dei nos n̄ reficeret absqz dubio deficeremꝰ ī via moꝝ B Scd̄m ē q itelligētia vbi dei n̄ nisi illūiatōe diuīa acqrit̄. Vn̄ Aug. sup canonic. i. io. h̄il Nolite inqt putare queq̄z hoīm aliqd discere ab hoīe. āmonere possumꝰ p strepitū vocis nr̄ē. si non sit intꝰ q doceat inanis fit strepitꝰ noster. Et h̄ notat̄ ī eo q dn̄s fregit pāes a turba comedēdos. Qz nisi dn̄s frāgat nobis τ apiat intellectū sacre scripte. n̄ intelligēꝰ. Vn̄ discipuli cognouerūt dn̄z ī fractiōe panis. Erāt aūt isti pāes q̄s dn̄s fregit ordeacei τ q̄nqz Per q̄s s̄m Bedā signat̄ lex q ↄtinet̄ in q̄nqz libris moysi. Qui añqz a dn̄o frāgerēt̄ τ exponerētur n̄ pascebāt sz onerabāt. At vo pꝰ q̄z apti sūt τ explicati p succedētē lucē noui testamēti totū mūdū q in q̄nqz milibꝰ hoīz sigt̄ copiosissime refecerūt. Qz aūt isti panes ordeacei fuerūt sigt̄ legē asperā et velatā. Sic̄ eī ordeū a speꝝ ē τ tenacissima palea tegit̄. sic l' x aspera erat nemini parcens. τ velata enigmatibus τ figuris. Necesse ergo erat a domino panē frangi. quia ante suū aduentum nemo erat qui istum panē frangeret. Et hoc lamētabatur Hieremias Thre. iiij. Paruuli petierūt panem τ non erat qui frangeret eis. Sic adhuc hodie quātumcūqz doctores τ predicatores frāgant panem auditoribꝰ. nisi deus intus auditores illuminet. sine intellectu erūt. Et ideo laudabilis consuetudo est semp in sermōis principio facere oratione. Sic sapiens Sap. vij. Optaui τ datus est mihi sensus. inuocaui et venit in me spiritus. C Tertium documētum est q intelligentia verbi dei ad plenū a popularibus non capitur. sed tantuz ab his qui sunt perfectionis apostolice sectatores. Et hoc notat̄ in eo q multa fragmenta remāserunt q turbe cape non potuerunt. Supfuerunt eni. xij. cophini fragmētorum s̄m numerū aplōrū ad insinuandum. q soli viri apostolici illa intelligunt atqz seruant ad

que intellectꝰ popularium non attingat. B

Quartū documētū est ꝙ verbū dei etiā si nō intelligatᷣ ab audiēte. nihilominꝰ h₃ salubres effectus in cordibꝰ auditoꝝ generare. Et h innuitur in eo ꝙ iste turbe nō intellexerūt mysterium panū. imo etiā ꝺ discipulis ꝺr. ꝙ nō intellexerūt de panibꝰ. Mar. vj. Et tñ effectū saturationis in se experti fuerūt. Sic in ꝓposito vba dei siue vba sacre scripture audita. occultos effectꝰ opanᷣ in auditoribꝰ etiā si non intelligantᷣ ab eis. Qđ declarat valde pulcre Orig. sup iesu naue omel. xx. Si eni vt dicit ad vba q̄dā incātatoꝝ q etiā ipsimet incātantes nō intelligūt. serpentes de cauernis extrahuntᷣ ⁊ in manibꝰ portantᷣ ⁊ ita sopiuntur ꝙ venenis nocere ñ valeāt. Sepe etiā tumores in corpibꝰ hūanis solis vbis reprimuntᷣ. Et īterdū etiā aīe stupore quodā sensus ad vba alienantᷣ. quāto magis credendū est ꝙ vba dei et sacre scripture habēt effectꝰ suos etiā si non intelligantᷣ a nobis. Sicut eni apud infideles demōes audiētes illa carmīa incātationū assunt et exhibent famulatū ⁊ dāt in hoc ad q̄d p vba illa inuocati sunt. Sic multo magis angeli dei q nobiscū sunt ⁊ q ad nostrā custodiā sunt deputati libenter ⁊ grate accipiūt qñ vba sacre scripture velut carmīa ⁊ pcantatiōes ex ore nostro pmimus. qꝛ si nos nō intelligamꝰ q̄ ore pferimꝰ. ille tamē celestes vtutes q nobis assistūt intelligūt. et velut carmine quodā inuitate adesse nobis ⁊ ferre auxiliū delectantᷣ. Qꝛ aūt sint nō solū circa nos sed etiā intra nos indicat pphā in ps. Bñdic aīa mea dñm ⁊ oia interiora mea nomē sanctū eius hoc est. oia q intra me sunt. Cōstat ergo eē virtutes quibꝰ vel aīaꝝ vel corporū cura cōmissa est. Que vtiq₃ cū₃ scriptura legitᷣ a nobis vel auditᷣ delectantᷣ ⁊ validiores erga nostrā diligentiam fiunt. Pascuntᷣ eni ⁊ reficiuntᷣ ex auditu scripture sancte velut ⁊ diuinis ⁊ rōnabilibꝰ cibis. imo ipse dñs noster iesus christꝰ si nos inueniat in his vacātes. nō solū pasci ⁊ refici dignatᷣ in nob. verꝫ etiā si illas epulas apud nos viderit apparatas patrē secū dignatur adducere. sicut ipsemet aitᷣ Amen dico vobis. ꝙ ego ⁊ pater veniemꝰ ⁊ mā sionē faciemꝰ ⁊ cenabimꝰ apud eū. Apud quē. apud illū q vba sua audit ⁊ custodit. Sicut aūt ex hmōi auditiōibꝰ. lectiōibꝰ. vł meditatiōibus diuinaꝝ scripturaꝝ erga nos angloꝝ cōsortia ⁊ officia puocamꝰ. Sic ecōuerso malignoꝝ spirituū insidias ac pessimoꝝ demonū incursiōes ex hmōi verboꝝ ⁊ noīm appellatiōibꝰ effugamus. Hos itaq₃ tres effectꝰ vbi dei videlicꝫ. ꝙ demonū pñia depellitᷣ. ⁊ angloꝝ sanctoꝝ assistētia ꝓuocatᷣ. ⁊ nihilominꝰ ipi christo cū deo pr̄e iocunda refectio prepatᷣ. Siłr ⁊ alios effectꝰ supra descriptos. ⁊ si imediate nō experimur i nob. aliquali tñ tpe succedēte absq₃ dubio sentiemus. Et ponit exēplū Orig. Quia nō statī₃ hō expitᷣ effectū medicine sꝫ paulatim tpe succedēte. Sic hic

Subsermo Quartus
CLXXIIII

A

Est puer unꝰ hic ⁊c.

Quartꝰ panis est eukaristie sacramētalis. De quo Joh. vj. Ego sum panis viuus q de celo descēdi. Si q̄s mādūcauerit ex hoc pane viuet in eternū. De isto pane colligere possumꝰ ex pñti euāgelio quattuor documēta.

Primū est ꝙ ad hūc panē sumendū quilibꝫ fidelis debet se pparare saltē in stāte tēpe pascali iuxta statutū cōcilij generalis. Extra de pe. et re. Ois vtriusq₃ sexꝰ. Et hoc notatᷣ in eo ꝙ erat proximū pasca qñ reficiebatur multitudo a christo

Secundū est ꝙ licet iste panis sit velatꝰ accidentibus. substātia tñ diuinitatis vē est ibi latēs. Qđ signatᷣ in hoc ꝙ isti panes dicuntᷣ fuisse ordeacei ⁊ virtute diuina in eis opante fuerūt multiplicati vt de eis saciaretᷣ tota multitudo. Tertium documētū est ꝙ mādūcaturi hūc panē debent sedere sup fenū viride p qđ signātᷣ delectamēta carnis Juxta illud Esa. j. Ois caro fenum. Cōicaturi ergo d h pane dñt calcare ⁊ pculcare fenū delectatiōis carnalis ⁊ desup sedere vt quasi a torꝰ corpis mēbris supprimātᷣ. Hinc est ꝙ sm Aug. ꝙ iste panis ꝺr hostia rōnabilis. p̄ qñto p eā bestiales sensus ⁊ carnalia desideria subiugātur Quartū documētū est ꝙ sm christi ordinationē ille panis p ministroꝝ manꝰ d₃ ppl'o ministrari. qđ signatū est in eo ꝙ dñs panē a se fractū discipulis cōmisit dispēsandū turbis.

Subsermo Quintus
CLXXV.

A

Est puer unꝰ hic ⁊c.

Quintꝰ panis ē glie eternal. De q̄ Lu. xiiij. Beatꝰ q mādūcabit panē i regno celoꝝ. Et bñ illa beata fruitio ꝺr panis Quia sicē panis corpalis replet ⁊ satiat appetitū edētis. sic fruitio illa satiat desideriū ɔtēplātis. Psal. Satiabor cū apparuerit glia tua. Reficiūtᷣ aūt illi beati nō solū visiōe diuinitatis sꝫ etiā pascuntᷣ delectiosa ɔtēplatione hūanitatis i christo Propter qđ sciendū ꝙ sm beatū₃ Bern. christꝰ ꝺr triplex panis. Ipse eni est panis subcinericiꝰ in incarnatione et reuersatus in resurrectiōe ⁊ triticeꝰ i nude diuinitatis ostēsione Panis subcinericius est dꝰ homo. Quid eni vt ait Bernardꝰ. est

deus. nisi vita et panis. Et quid est homo nisi pulvis et cinis. Et quid est in vna persona deus latens et homo patens. nisi panis subcinericius. Panis ergo subcinericius est panis sub cinere. deus latens sub homine. Et hoc erat christus ante resurrectionem. Panis reversatus est e converso homo deus. scilicet post resurrectionem. Prius enim quasi cinis panem occultauit post vero quasi panis cinerem celauit. Quando enim christus habuit corpus glorificatum. tunc humanitas quasi in eo celata fuit. Unde ante passionem humanitas in eo manifesta fuit. diuinitas latebat. Et ideo tunc per miracula et predicationem diuinitatem probare et mundo ostendere oportebat. Post resurrectionem vero magis probatione humanitatis quam diuinitatis insistebat. Unde tunc visu. tactu. esu et multis argumentis aliis se verum hominem probabat. Panis triticeus sine omni cinere est. sine furfure. sine enigmate. sed de simila purissima. Hec est nuda diuinitas. Hic panis est deus deus. Nam vt dicit Bernardus. Deuoto non sufficit semel dicere deus. Vox enim deuota est deus deus meus. Hoc faciat mihi deus. et hec addat vt sit deus deus meus. Quid enim mihi proderit deus si non sit deus meus. Christus ergo est panis beatorum subcinericius inquantum reficit eos sue humanitatis passibilitate. que ibi apparet in cicatricum ostensione. Hec est enim vna causarum quare dominus cicatrices in suo corpore reseruauit. vt videlicet beati de eis habeant gaudium singulare. Est etiam panis reuersatus inquantum reficit eos eiusdem humanitatis glorificatione et sublimatione. Ex hoc nempe beati habent gaudium singulare quia vident suam naturam tanta claritate dotatam et sublimatam. ac identitate suppositi verbi quasi in sinu trinitatis collocatam. Unde Bernardus super Canti. Plenum est suauitatis dulcedine videre ibi hominem hominis conditorem. Est preterea panis triticeus inquantum ipsos reficit nude diuinitatis ostensione. quam in ipso clare et nude contemplantur. Et sic siue ingrediantur per diuinitatis contemplationem siue egrediantur per humanitatis intuitionem. semper pascua inuenient per noue dulcedinis degustationem. B Et iste triplex panis in christo innuitur in presenti euangelio. Nam natura passibilis quam habuit per incarnationem signatur per hoc quod isti panes scribuntur fuisse ordeacei. Et forte etiam ad literam fuerunt subcinericei vtpote panes pauperum. Et secundum hoc conuenienter christus prout habuit naturam passibilem figuratur per illum panem ordeaceum et subcinericium. De quo Judi. vii. qui voluebatur in castra madian et subuertit tabernaculum. quia christus per passionem suam irruit in castra diaboli et claustra inferni destruxit. Quod autem dominus respiciens in celum. panes acceptos benedixit signat quod naturam assumptam per diuinam potentiam benedixit. glorificauit. et in celo collocauit. Et sic fuit quasi panis reuersatus. quia super cinerem corruptibilitatis omnis creature eleuatus. Quod vero panes fregit significat quod diuinitatem latentem in carne humana aperuit et patefecit. Quamdiu enim panis integer est latet quod intus est sed hoc fractione manifestatur. Sic hic. Luc. xxiiii. Cognouerunt discipuli dominum in fractione panis. Isto itaque pane ordeaceo et subcinericio quantum ad primum. benedicto quantum ad secundum. et fracto quantum ad tertium. christus dominus noster reficiet multitudinem fidelium suorum. et hoc super feno viridi in regno celorum. vbi sancti requiescent in herbis virentibus et in pascuis pinguibus pascentur. Ezech. xxxiiii. De quibus pascuis dicit Gregorius. Que sunt illa pascua nisi interna semper virentis paradisi gaudia. Pascua namque electorum sunt presens vultus dei. qui dum sine defectu conspicitur sine fine mens cibo saciatur. Quibus pascuis nos saciare dignetur ipse panis angelorum. qui viuit et regnat in secula seculorum Amen.

Explicit Secunda pars

huius operis que respicit tempus conuersionis hominum et vocationis ad fidem. Et durat hoc tempus a dominica post octauam epiphanie vsque ad dominicam in passione domini.

Incipit tertia pars huius operis que respicit tempus nostre redemptiõis facte per christi passionẽ. Et durat hoc tempus a dominica i passione domini vsq3 ad octauam pentecostes.

CLXXVI.

Postquã in prima parte operis actũ est de euãgelijs ptempe aduẽtus christi ꝛ incarnatiõis. et pñter in secũda pte de euangelijs ptinẽtib9 ad tps nostre cõuersionis. Nũc in tertia pte agendũ est de euãgelijs respiciẽtibus tẽpus nostre redemptiõis. Tẽpus aũt nostre redẽptionis cõplectit dñi passionẽ. resurrectionẽ. ascensionẽ. ꝛ spũssancti missionez. ꝛ bm hoc ista ps totaliter diuidit principaliter in q̃ttuoꝛ ptes. In pma agit de christi passione. In secũda de eius resurrectiõe. In tertia de ei9 ascẽsione. In quarta de spũssancti missione. Partes patent Circa primã pte est sciendũ. q christ9 passus est dupliciter videlicet v̄bis ɔtumeliosis. ꝛ factis iniuriosis. Primo agit de passione dñi v̄bali. ꝛ hoc in euãgelio dominice pñtis q̃ p hoc dicit dominica in passione dñi Ibi. Dicebat iesus turbis iudeoꝝ ꝛc. Secũdo agit de passione dñi reali. ꝛ h in dominica palmaꝝ qñ passio legit bm Matheũ. Et tũc sequit secũda ps pncipalis in q̃ agit de christi resurrectiõe. ꝛ hoc in euãgelio diei pasce. Ibi. Maria magdalene ꝛc. Et ex tũc diuisiones alias put de9 dederit psequemur.

Expositio euangelij dominice i passione domini CLXXVII

Dicebat ies9 turbis iudeoꝝ et principib9 sacerdotũ. Quis ex vobis arguet me de peccato. Si veritatem dico vobis quare nõ creditis mihi. Qui ex deo est. verba dei audit Propterea vos nõ auditis. quia ex deo nõ estis. A

Solẽt innocẽtes anteq̃3 subeãt iudiciũ passionis expetere iudiciũ examinatiõis. Vñ dominus noster sciẽs iudeos in mortẽ suã cõspirasse iudiciũ examinatiõis ab eis expetijt. ad ostẽdendam suã innocentiã ꝛ iudeoꝝ maliciã ac eoꝝ iudiciariã iniusticiã a prius cõuincendã Ad cui9 euidentiã est sciendũ q post Lazari resuscitationẽ de qua legit in euãgelio ferie sexte prime pcedenti. iudei inuidia ɔtra christũ incitati cõspirauerũt eũ interficere Et iõ ecclia in hac dñica incipit officiũ passiõis. Resuscitatio q̃ppe lazari fuisse facta credit pma luna martij. cui9 .xv. luna dominus passus fuit. Conuenienter ergo pñs euãgeliũ in dñica passionis legit. ꝛ h ppter duas causas. Prima q2 in hoc euangelio dñs añq̃3 plecteret ad mortẽ iudiciuz exegit examinatiõis a iudeis dicens: Quis ex vob arguet me de pctõ. Secunda q2 in eodẽ euãgelio dñs passus legit iniuriastã verboꝝ q̃3 factoꝝ. Vñ psens euãgeliũ h3 tres ptes pncipales. In quaꝝ pma describit q̃liter dñs a iudeis expetijt iudiciũ examinationis cũ premittit. Quis ex vob arguet me de pctõ. In secũda oñdit qualit dñs a iudeis passus est v̄ba cõtumelie ꝛ falle criminationis. Ibi. Rñderunt ergo iudei ꝛ dixerũt ꝛc. In tertia ponit q̃liter ab eis passus est facta intentate lapidatiõis Ibi. Tulerũt ergo lapides ꝛc. Quãtũ ad pmã pte est sciendũ q quãuis dñs vltro mortem pati voluerit. ipse tñ suã innocẽtiã omnib9 manifestã esse voluit. Quã declarat ex trib9 Primo q2 omnib9 se ad examẽ obtulit. q2 dicebat voce publica turbis iudeoꝝ tã q̃3 cõmunib9 ꝛ popularib9 ꝛ pncipib9 sacerdotũ tã q̃3 maioribus Notandũ q iudei turbaꝝ noiẽ nũcupant. Nã bm Papiã. Turbe dicte sunt a turbãdo. ꝛ q2 iudei turbidi erãt q̃si obscurati intellectu. vt v̄ba christi loquẽtis nõ intelligerẽt Iobã. viij. Loquelã meã nõ ɔgnoscitis. q2 nõ potestis audire sermonẽ meũ. Erãt aũt turbidi ꝛ turbati quia inflãmati ira. inuidia, ꝛ indignatiõe cõtra christuz. Psal. Turbati sunt ꝛ moti sunt sic ebrius ꝛ oĩs sapiã eoꝝ deuorata est. Quibus tñ christ9 loquebat vt furorẽ eoꝝ mitigaret ꝛ turbulentiã ab intellectu tolleret. declarãdo innocẽtiã suã dicẽs. Quis ex vobis arguet me de pctõ. quasi diceret. Vos vultis me interficere. oñdite peccatũ quo meruerim mortẽ. q si nõ poteritis manifestũ erit me innocẽter moriturũ Et cõsidera bm Chryso. q magna est fiducia iusticie vbi causa aduersario cõmittit Deut. xxxj. Et inimici nostri sũt iudices. Magna est etiã humilitas ponere se in discussiõe seruoꝝum. Job. xxxj. Nõ ɔtempsi subire iudiciũ cũ seruo meo et ancilla mea eũ disceptarẽt aduersũ me. Et nota bm Aug. q hoc v̄bũ christi tãte fiducie est q nullus vnq̃3 hominũ h dicere potuerit. nisi sol9 dominus noster q̃ peccatũ nõ fecit Nota etiã bm Greg. q pensat hic mãsuetudo dei. q2 nõ dedignatur ex rõe oñdere se nõ esse peccatorẽ. q̃ ex v̄tute diuinitatis poterat pctõres iustificare. B

Secūdo declarat innocētiā suā ex eo q̄ vita' ii spūinnisus fuit. Vñ ait.⌊ Si vitatē dico vob q̄re nō creditis mihi⌋ Et accipit̄ ibi sup q̄r. Joh̄ā. xviij. Ego nat⁹ sum ⁊ ad h̄ veni in mundū. vt te stimoniū phibeā vitati.⌊ Quare nō creditis mihi⌋ q̄si dicat. Nō potestis arguere pctm̄ ī vita mea. nec falsitatē ī doctrina. ergo ex vicio vestro est q̄ nō creditis mihi. Notādū q̄ plā sunt q̄ debēt allicere hoīem ad credēdū deo. Primū ē cognitio diuinoꝝ. Joh̄. xij. Ego lux veni in mūdum vt oīs q̄ credit in me nō maneat ī tenebris. Esa. vij. Nisi credideritis nō intelligetis. s̄m trāslationē. lxx. Scōm est defensio cognitoꝝ. Psal. Credidi ꝑpter qḋ locutus sum. ij. ad Corint. iiij. Et nos credim⁹ ꝑpter qḋ ⁊ loq̄mur. Tertiū est impetratio petitoꝝ. Joh̄. x. Nōne dixi tibi. si credideris videbis gloriā dei. Math̄. ix. Si credis oīa possibilia sunt credēti. Quartū est toleratio aduersoꝝ. Sap. xvi. Sermoni⁹ eos q̄ in te credunt fuat. j. ad Thy. v. Ob quā cāz ego patior sed nō ꝯfundor. scio eni cui credidi. Quintū est viuere in grā. Joh̄. vij. Qui credit in me sic̄ dicit scriptura flumīa de vētre ei⁹ fluēt aque viue. Jacobi. ij. Credidit abraā deo ⁊ reputatū est ei ad iusticiā ⁊ amic⁹ dei appellat⁹ est. Sextū est vitare picula. Joh̄. xj. Oīs q̄ viuit ⁊ credit in me nō morietur in eternū. Ro. x. Oīs q̄ credit ī illū nō ꝯfundet. Septimū est lucrari eterna gaudia. Joh̄. iij. Sic de⁹ dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret. vt oīs q̄ credit in eū nō pereat s₃ habeat vitā eternā. ij. Petri. ij. Vobis igit̄ honor credētib⁹ ⁊c̄.

¶ Tertio declarat innocentiā suā ex vicio aduersarioꝝ de q̄b⁹ eos ꝯuincit cum dic̄.⌊ Qui ex deo est v̄ba dei audit⌋ Quia eni ipsi q̄ c̄bristū interficere volebāt. nō potuerūt eū arguere d̄ peccato vite nec falsitate doctrine. relinquit̄ q̄ h̄ ꝓcessit ex eoꝝ vicio. q̄ vitatē audire noluerūt. ac p hoc a vitate ⁊ a d̄o alienos se eē demōstrauerūt. Vel aliter pōt introduci hec pticula vt sit q̄si solutio q̄stionis sue p̄missē q̄ dixerat.⌊ Quare nō creditis mihi⌋ Quia eni ipsi ad h̄ rōnabiliter r̄ndere nesciuerūt. ō ipse eis h̄ rōnē cām assignat dicēs.⌊ Qui ex deo est v̄ba dei audit⌋. Ista ꝓpositio dat intelligere ꝯtrariā. s. q̄ nō est ex d̄o v̄ba dei nō audit. Vñ subdit.⌊ Propterea vos nō auditis⌋ qḋ est oppositū ꝯntis.⌊ q̄r ex deo n̄ estis⌋. qḋ ē destructio āncedētis. Et est efficax argumētū in materia ꝯuertibili a destructiōe ꝯsequētis ad destructionē āncedētis. s₃ in alia materia nō valet. Et sic soluta est q̄stio q̄re iudei n̄ audiebāt v̄ba dñi vitate plena. vel q̄re sibi nō credebāt. q̄r videlicet ex deo nō erāt. Et h̄ fuit figuratū ī Ezechiele cui dñs ait. Dom⁹ israel exasperās ē. nolunt eni audire te. q̄r nolunt audire me

B Notandū s̄m Greḡ. q̄ ad v̄bū dei diuersi diuersimode opant̄. Quidā eni sunt q̄ nec aure v̄ba dei digniant̄ audire. s₃ magis delectant̄ in fabulis ⁊ vanis s̄monib⁹. ij. Thy. iiij. A vitate quidem auditū auertēt. ad fabulas aūt ꝯuertētur. De salute istoꝝ desp̄andū est. q̄r nō est spes sanitatis infirmi nullā medicinā volentis accipere. Alij sunt q̄ v̄ba dei aure q̄dē corporis audiūt. sed mētis delectatiōe nō suscipiūt. Qui sunt siles febricitātibus. q̄ manducātes dulcia nō pcipiunt saporē ex infectiōe colere. Quidā autē sunt q̄ sic in audiēdo v̄bū dei delectant. vt etiā fletib⁹ ꝯpūgant̄. s₃ v̄ba nō retinēt. ⁊ post paululū ad pctā dilabunt̄. Qui siles sunt cribro qḋ madefit recipiēdo aquā. tñ nō retinet ipsam. Quarti v̄o sunt q̄ delectabilit̄ audiūt ⁊ memorit̄ retinēt. nō vt s̄m ea operent̄ s₃ vt sciāt de eis loq̄. Et q̄r in hoc tā in se ipsis delectant̄ q̄₃ apud alios gloriātur. sic̄ ille de spiritu becardico Qui sūt siles hoī h̄nti morbū q̄ dicit̄ canin⁹ appetit⁹ intēsus ⁊ insanabilis sic̄ canis nūq̄₃ satiat̄ imo reuertit̄ ad vomitū. Sic isti q̄b⁹ nō pficit cibus v̄bi dei. s₃ deuorādo ⁊ vomendo vt canis ꝯtinue laborāt ad mortē. Et tales cōpant̄ etiā viro ꝯsiderāti vultū natiuitatis sue in speculo. Jac. j. Sūt p̄terea q̄nti q̄ v̄ba dei tali intētione suscipiūt vt ea retineāt. nō tantū ī memoria s₃ etiā opatiōe. Et isti sūt sapiētes de q̄bus d̄r Math̄. vij. Oīs q̄ audit v̄ba mea ⁊ seruat ea assimilat̄ viro sapiēti q̄ edificauit domū suā supra firmā petrā. Cōsideret ergo vnusq̄sq₃ in corde suo vt dic̄ Greḡ. si ex deo sit. Si eni₃ ille v̄ba dei audit q̄ ex deo est. ⁊ audire v̄ba ei⁹ n̄ pōt q̄squis ex illo nō est. Interroget se ergo vn⁹ q̄sq₃ si v̄ba dei aure cordis pcipit ⁊ intelliget vñ sit. Celestē patriā₃ vitas desiderare iubet. desideria carnis ꝯtēnere. mūdi gl̄iam declinare. aliena nō appetere. ꝓpria largiri. Penset ergo apud se vnusq̄sq₃ vestrū si hec vox dei ī aure cordis eius cōualuit ⁊ q̄r iā ex deo sit cognoscit.

¶ Dubitaret aūt aliq̄s circa h̄ q̄ hic d̄r⌊ q̄r ex deo non estis⌋ cū oīa p ipsū facta sint. quō isti dicunt̄ nō esse ex deo. Ad qḋ dicendū s̄m Aug̃. q₃ omnis creatura q̄ntū ad naturā ex deo ē. q̄r p ipsum facta sunt oīa. S₃ repit̄ q̄daz ali⁹ mod⁹ essendi ex deo. s₃ s̄m esse gratuitū. de q̄ habet̄ Joh̄. j. Qui n̄ ex sanguī. neq₃ ex vo. car. ⁊c̄. s₃ ex deo nati sūt. Et hoc m̄ō nō oēs sunt ex deo imo q̄dā sunt ex diabolo. Quales sūt illi q̄ p peccatū mortale auersi sunt a deo. Argumētū est igit̄ q̄ aliq̄s sit ex d̄o p grām ⁊ amorē q̄n audit v̄ba dei. q̄r libenter v̄ba illi⁹ audim⁹ quē diligim⁹. Et nota q̄ ex hoc q̄ hic dicit̄⌊ q̄ ex deo est⌋ q̄dā sumpserūt occasiōꝫ

dicendū q bomi spūs sint ex deo materialiř. Sed erroneū est dicere q de⁹ sit alicui⁹ materia. cum sit simplicissim⁹. Sz tūc obijcit. Si ex dic orignē z causam efficientē tūc oēs sum⁹ ex deo. ergo omēs audim⁹ vba dei. Itē nōne iudei audiebant eū. Ad hoc dicendū sm p̄dicta sm Augu. q ex dicit hic originē nō q̄ntū ad esse p̄mū. qd est esse nature. sed q̄ntū ad esse scdm qd est esse grē vel culpe. Et hoc qd ē sm cōformitatē z imitationem. Vñ sensus est. Qui ex deo est p cōformitatē volūtatis vba dei audit. hoc aure cordis nō solū corpis. qz sic etiā mali audiūt

Secūda pars expositiōis euāgelij CLXXVIII

Responderunt ergo iudei et dixerunt. Nonne bene dicimus nos qz samaritan⁹ es tu et demoniū habes. Respōdit iesus et dixit. Ego demoniū non habeo. sed honorifico patrē meū et vos inhonorastis me. Ego aūt non quero gloriā meam. Est qui querat et iudicz. Amē amē dico vobis. Si quis sermonē meū seruauerit. mortē non videbit in eternuz. Dixerūt ergo iudei Nūc cognouimus quia demoniū habes. Abraā mortuus est et pphete. et tu dicis. Si quis sermonem meū seruauerit mortē non gustabit in eternū. Nunquid tu maior es patre nostro abraā qui mortuus est Et prophete mortui sunt. Quē teipsuz facis. Respōdit iesus. Si ego glorifico me ipsum gloria mea nihil ē. Est pater meus qui glorificat me. quem vos dicitis quia deus noster est. et nō cognouistis eum. Ego aūt noui eum. Et si dixero qz nescio eū. ero similis vobis mēdax Sz scio eum. et sermonē eius seruo. Abraam pater vester exultauit vt videret diem meū. vidit et gauisus est. Dixerunt ergo iudei ad eū. Quinquaginta ānos nondū habes et abraā vidisti. Dixit ergo eis iesus Amen amē dico vobis. antequā abraā fieret ego suz. A Hec est scda ps p̄ncipalis euāgelij. in q ōndit qualiter dñs a iudeis passus ē verba ꝯtumelie z false criminatiōis. z diuidit in tres ptes sm triplicē dyalogū inter christū z iudeos. Ter enī iudei ꝯtumeliose locuti sunt ꝯtra christū. z ter ipse eis respondit. Secūda ps ibi. Dixerūt ergo iudei. Nūc cognouim⁹. Tertia ibi. Dixerunt ergo iudei ad eū. Quinquaḡita annos zc. In p̄mo ergo dyalogo p̄mo ponit iudeorū calūniosa impperatio. Improperabāt enī sibi duo Vnū q samaritanus esset. Aliud q demoniū haberet. Vñ dicit. Rñderunt ergo iudei z dixerūt nō cōsiderātes qd dicerēt. sz solū vt dicerēt sicut homines ira z indignatiōe cōmoti in cōtumeliā prerūpūt. Iuxta illud Apoc. xvi. Blasphemauerūt deū celi p̄ dolorib⁹ z vulnerib⁹ suis z nō egerūt pniaz. Nōne bñ dicim⁹ nos. Ex q̄ modo loquendi innuit q hāc ꝯtumeliā frequēter obijciebāt christo. Quia samaritan⁹ es tu. Et h obijciūt cōtra illō q dixerat. Quis ex vob arguet me d peccato Et demoniū habes. hoc ꝯtra istud qd dixerat. Si vitatē dico vobis q̄re nō creditis mihi. q.d. qz demoniū habes iō fallax es nec vitatem loq̄ris. Dubitari pōt hic de istis duobus Et p̄mo q̄re dicebāt saluatorē samaritanum eē. Et secūdo q̄re reputauerūt eū demoniū hn̄tem. Ad p̄mū dicendū q possūt assignari q̄tuor rōnes q̄re iudei christū samaritanū esse dicebant.

Prima rō est sm Alcuinū. Quia samaritani erāt valde odiosi iudeis. Cui⁹ causa habeť ex iiij. Reg. xvij. vbi legiť. z magister i historijs tradit. qualiter tpe Ezechie regis iuda venit salmanazar rex assirioꝝ decē tribub⁹ in captiuitatem ductis z trāsflatis ad assirios. Et posuit gentiles habitatores in terra israel. Qui cū legē dei n̄ seruarent immisit in eos dñs leones q̄ eos deuorabant. Vnde misso eis vno sacerdote iudeorū receperūt circūcisionē. z ceperūt ex pte iudaizare z ex pte idolis seruiebāt. z isti vocabanť samaritę vel samaritani a p̄ncipali ciuitate quā inhabitabant q̄ dicebať samaria Propť q ista gens erat maxīe odiosa iudeis. z ex eo q inhabitabāt terraz eoꝝ. z ex eo q ritū iudeoꝝ fedabāt gentilitatis cōsuetudine. Vñ qz christū odio habebant ac si samaritan⁹ esset. ipsū dicebāt samaritanū Alia rō sm Orig. qz hoc dicebāt improperantes sibi qz nō docuit q ipsi senserūt. Tertia ratio sm Theophilū. qz eis videbať q christ⁹ nō pfecte iudaizaret. vtpote qz sabbatuz nō custodiret. iō dicebant eū samaritanū tāq̄z ritus hebraicos dissoluentē. Quarta rō pōt esse. qz peccōres apd eos samaritani reputabāť. z ꝯtrarij iudeis. iō natio illa erat eis valde ꝯtēptibilis. Christ⁹ aūt erat iudeis ꝯtrari⁹ vtpote eoꝝ vicia rephendens. iō obijciūt ei q sit samaritan⁹. In quo innuunt eūz ōndere peccōrē ꝯtra illud q dixerat. Quis ex vobis arguet me de peccō. Quāuis bñ nouerint natione eū nō esse samaritanū sed iudeū B

Ad secundū dubiū dicendū q iudei dixerūt christū esse demoniacū ppter tria. Primo sm Theophilū. quia reuelabat cogitationes eoꝝ.

qđ demoni attribuebāt. ⁊ nō demoni sūt abscondita occulta cordiū. Secūdo fm Orig. q: credebant q in pncipe demonio eijcerz demōia Luc. xi. In beelzebub pncipe ⁊c. Tertiō fm eūdē Orig. ⁊ Chryso. ppter sermones ei⁹ transcēdentes capacitatē humanā. qbus deū patrē suū asserebat ⁊ q descēderit de celo. ⁊ q erat panis viuus. et similia. reputabāt eū esse demoniacū. ⁊ sic suā potentiā ⁊ sapientiā demoni ascribebāt. Igit per h insistabāt cōtra id qđ dixerat. ⌊ Si veritatez dico vobis quare nō creditis mihi ⌋ Demoniaci eni loquūtur a diabolo in quo vitas nō est. q: mendax est. ⁊ pater mēdacij. Joh. viij. ¶ Deur de ponū christi māsueta respōsio. ⌊ Respōdit iesus ⁊ dixit: Ego demoniū nō habeo ⌋ In qua responsione tria facit. Primo refellit eoz impperium p interemptionē. Secūdo assignat sui dictiōnem. Ibi. ⌊ Sed honorifico patrē meum ⌋ Tertio redit ad suā principalē ɔclusionem. Ibi. ⌊ Amen amē dico vob ⌋. Dicit ergo pmo intermēdo eoz obiurgationē. ⌊ Ego demonium nō habeo ⌋ Vide quō modeste ⁊ māsuete ⁊ simplici verbo negauit quod illi obiecerūt. Ubi fm Greg. pēsanda est saluatoris nostri māsuetudo ⁊ patiētia. q: nos etiā sine causa aliqn inferimus cōtumelias. ⁊ illatas etiā iuste sufferre nō possumus. sed ppuis iniurijs in maiora prūpimus improperia. Sed saluator noster cessauit a vindicta ⁊ verbo ⁊ ope. licet vē dicere potuisset. Uos iuste habens demoniū. ⁊ iuste in vexationez demonū eos tradere potuisset. Ex māsueto igitur modo sue respōsionis apparet rñsio sua eē vera Nō eni est demoniū habētis tantaz monstrare mansuetudinē. Sz querit cū duo ei fuissent obiecta. quare dñs ad vnū respōdit ⁊ nō ad alterum. Ad hoc rñdetur. Uno mō q certū erat eū ō iudeis natū. ideo nō oportuit ei ad hoc rñdere. quia euidēter erat falsum. Secūdo mō rñdetur sic. q: illud de samaritano tāgebat suuz vituperium. sz illō ō demonio tangebat diuinuz honorē. quia blasphemia erat in spūm sanctū. sicut dicit Math. xij. Et derogabat glie patris. Ideo docuit nos dominus sustinere patienter nostra improperia. sz nō diuina. Et h patet ex rōne sua quā subdit. ⌊ Sz honorifico ⁊c ⌋ Tertio rñdetur fm Greg. Q₂ alteꝝ negauit alteꝝ tacēdo ɔcessit Samaritan⁹ eni interptat custos. ⁊ ipse est qui custodit nos. sine cui⁹ custodia frustra vigilāt qui custodiūt ciuitatē vt dr i ps. cxxvi. Quarto rñdetur. q: apud deū nō est diuersitas natonum sz solū distinguit varietas meritoꝝ. Ipse ē samaritan⁹ cū samaritanis bñ faciētib⁹. grecus cū grecis. iude⁹ cū iudeis. latin⁹ cū latinis. theutonicus cū theutonicis. Ro. x. Nō eni est distinctio iudei ⁊ greci. nā idē dñs oium. Et col. iij. Induite vos nouū hominē q fm deū creat⁹ est In quo nouo hoie nō est mascul⁹ neqz femia. i. nō est distinctio maris ⁊ femie. nec est ibi gētilis neqz iude⁹. circūcisio ⁊ ppuciū. barbar⁹ ⁊ scita. seruus ⁊ liber. sz oia in omnib⁹ christ⁹. Quinto pōt dici q q: christ⁹ appellat se samaritanū i parabola hois spoliati ⁊ vulnerati a latronib⁹. super q misert⁹ est samaritan⁹. ⁊ alligauit vulnera ei⁹. Jō dñs nō negauit se eē samaritanū sz tacendo ɔcessit. vt extra de presumptoib⁹ Nonne

B Moraliter notandū hic sup illud ⌊ Ego demoniū nō habeo ⌋ Q₂ demoniū hz plura nomina qb⁹ designāt vniuersa vicia. Primuz nomē est diabol⁹. De quo Apoc. xij. Et interptatur deorsum fluēs. ⁊ iō signat supbiā p quā lucifer cū suis de celo cecidit ⁊ adā expulsus de paradiso. Hoc demoniū nō habuit christ⁹ Diabol⁹ eni est rex sup oēs filios supbie. christ⁹ fuit pfundissime hūilitatis. Math. xi. Discite a me quia mitis sum ⁊ hūilis corde. Secundū nomen est māmona. De q Math. vi. qđ interptat cupiditas diuitiaꝝ ⁊ signat auariciā. qđ etiā vocatur leuiathan. Job. iij. ⁊ iterptat additamētū eorum. ⁊ auaricia sp nitit addere domū domui. et agro agrū. Esa. v. Ue q ɔiungitis domū ad domū ⁊ agrū agro copulatis ⁊c. Hoc demoniū etiam nō habuit christ⁹. q: ipse fuit extreme paupertatis. Luc. xi. Uulpes foueas ⁊c Tertiū nomē est beelzebub. De quo Luc. xi. Et interptat princeps muscaꝝ. ⁊ ē pest luxuriosis. Musce eni malaꝝ cogitationū luxuriosoꝝ corda sp inquietāt. Qđ etiā demoniū vocat asmode⁹. de quo Thobie. iij. Qđ interptat facture iudiciū. q: ppi h viciū de⁹ iudicauit mūdū p diluuiū. Ois q̄ppe caro corruperat viā suā. Gen. vi. Uocatur etiā istud demoniū ascaroth. Jud. ij. qđ interptatur cubiculū. Hoc etiā demoniū christ⁹ nō habuit. quia caro sua nūqz vidit corruptionē. nec in cōceptione. nec i natiuitate. nec in ɔuersatiōe. nec i sepulture incineratiōe. Quartū nomē est sathanas. De q Math. iiij. Qđ interptat aduersarius. ⁊ signat inuidiā cui pest. quia vnus alteri aduersat. Job. v. Paruulū occidit inuidia. Hoc etiā christ⁹ nō habuit q: in eo sp incaluit ardor charitatis. Hiere. xxxi. In charitate ppetua dilexi te. Quintū nomē est exterminās. De quo Apoc. ix. dr. Et signat irā que nulli parcit sz omēs ɔtra qs insurgit conat exterminare. Prouerb. xxvij. Ira nō hz misericordiā neqz erūpēs furor. Hoc etiā demoniū qđ pest iracūdis christ⁹ nō habuit. quia ipse māsuetissim⁹ fuit. Job. i. Ecce

agnus dei Sextū nomē est behemoth. De q̄
Job. xl. Et interpřtaī animal vel aīalis seu bestia
vel bestialis. Et istud pestis gulosis. q2 gula facit
hominem q̄si bestiā effundere se sup escaz. Hiere.
xv. Effusi estis sicut vituli sup herbā. Istud etiā
demoniū christ⁹ nō habuit q2 sūme abstinentie
fuit. Math. iiij. Jeiunauit q̄draginta dieb⁹ ⁊ q̄
draginta noctib⁹ Septimū nomē est demō.
De quo Luc. xvj. qḋ interpřtaī sufficiēs. ⁊ signat
accidiaz cui pest. qua hō reputat se sibi sufficere.
ac p hoc torpet ab omnib⁹ opibus bonis. Ecc.
iij. Multos occidit tristicia Hoc etiā demoniū
christus non habuit. q2 ipse fuit mire opositatis
ps. Ego in laborib⁹ a iuuētute mea. Vn̄ fatiga-
tus ex itinere sedebat sup fontē Joh. iiij Octa-
uum nomē est demoniū. De q̄ hic. ⁊ interpreta-
tur pitus. ⁊ signat vanaz gliam q̄ nascit de pitia
sciētie. j. Cor. viij. Sciētia inflat Hoc etiā christ⁹
nō habuit. q2 in omnib⁹ factis ⁊ dictis suis ñ su-
am sz dei patris gliam q̄siuit. Vel etiā nomē de-
monij pōt eē cōmune ad omīa ista supradicta.
Igit cuilibet hoi aliquo istoz viciorz irretito cū
veritate dici potest [demoniū habes] sz sol⁹ dn̄s
erat expers pcti. j. Pet. ij. Qui pctī m non fecit.
Ergo ipse bn̄ dicere potuit [Ego demoniuz nō
habeo] E Deinde cū dicit. [Sz honorifi-
co patrē meū] dn̄s assignat sui dicti rōem. Ad-
ducit aūt breuiter q̄tuor rōes. quib⁹ oñdit se ñ
habere demoniū Prima est q2 diabol⁹ nō q̄
rit gliam ⁊ honorē dei sz conaī illum extinguere
Sz ego inq̄t christ⁹ honorifico prēm meū deuz.
ergo demoniū nō habeo. Honorificat aūt chri-
stus deū patrē. q2 sub eam. potentiā. ⁊ sapientiaz.
⁊ cūcta que ipsi⁹ sunt dicebat sibi a patre tradita
⁊ ideo ad honorē patris cūcta opabaī. Vn̄ Hy-
larius. iiij. de trini. Nihil inq̄t habet fili⁹ nisi q̄d
nascēdo accepit. et admiratio honoris genitū in
honore honorāns est. Magn⁹ igit honorē dō
patri talē filiū generasse. Cōsequēter aūt ꝯqueri-
tur dn̄s. [Et vos inq̄t inhonorastis me] Ro. ij.
Qui in lege gloriaris p p̄uaricationē legis deū
inhonoras. Et reuera multiplicit deū iudei ihō
norauerūt. Inhonorauerūt ei⁹ diuinitatē dicē-
tes eū esse demoniacū vt hic. Inhonorauerunt
eius hūanitatē q̄ntū ad originē dicētes Hūc au-
tem nescim⁹ vn̄ sit. Joh. ix. Inhonorauerūt eius
dignitatē. Math. xiij. None hic est filius fabri.
Inhonorauerūt ei⁹ potentiā qn̄ opa sua beelze-
bub attribuebāt. Luc. xj. Inhonorauerūt ei⁹ ve-
tatē. Joh. viij. Tu d̄ te testimoniū dicis. testimo-
niū tuū nō est verū. Inhonorauerūt ei⁹ sanctita-
tē. Math. xj. Ecce hō vorax ⁊ potator vini. pec-
cātoz ⁊ publicanoz amic⁹. Inhonorauerūt eū
insup improperijs plurimis. ⁊ tādē morte igno-
miniosa eū occiderunt. vt patet ex sua passione.
F Et notandū q2 rex inhonoraī p multa in
q̄bus omnib⁹ iudei inhonorauerūt christuz re-
gē glie Primo rex inhonoraī p legis sue p̄ua-
ricationē. Ro. ij. Per legis p̄uaricationē deuz
inhonorastis. Et certe iudei legē dei. i. sanctum
euāgeliū repulerūt Act. xiij. Vob oportebat p̄-
mū annūciari vbū dei. sz q̄niā repellitis illud. co-
uertimur ad gētes. Secūdo p sue familie ꝯtem-
ptū ⁊ abiectionē. exemplum. ij. Reg. x. de dauid.
Qui reputauit se valde inhonoratū a rege mo
ab q̄ nuncios decaluauit ⁊ irrisit Et certe iudei
aplos christi nō solū decaluauerunt sz ⁊ excoria-
uerūt decapitauerūt ⁊ occiderūt. Math. xxiij.
Ecce mitto ad vos. Et īfra. Hierusalē hierusalē
q̄ occidis pphetas ⁊ lapidas eos ⁊c̄. Tertio p sue
imaginis deturpationē. Sap. ij. Nō iudicaue-
runt honorē sanctaz aīaz in q̄b⁹ est imago cele-
stis regis. Et certe iudei imaginē dei ī christo de-
turpauerūt. qn̄ in passiōe ei tot flagella ⁊ verbe-
ra intulerūt. ⁊ faciē eius ꝯspuerūt. vt nō esset ī eo
spēs neqz decor. vt dr̄ Esa. liij. Quarto p sue di-
gnitatis vsurpationē. exemplū in salomone qui
occidit adoniam suspicās eū ambire regnū. iij.
Reg. ij. Et in herode quē de⁹ occidit. q2 sibi diui-
nos vsurpabat honores. Actu. xij. Et certe iudei
q̄ntū in eis fuit christi dignitatē extinxerūt ⁊ an-
hilauerūt Vn̄ dicebāt hiere. xj. Venite mittam⁹
lignū in panē ei⁹. ⁊ eradam⁹ eū de terra. ⁊ nomē
eius nō memoreī ampli⁹ Eius etiā dignitatem
alteri attribuebāt quē maiorez credebāt. Vn̄ di-
xerūt in isto eodē euāgelio. Nunq̄d tu maior es
patre nostro abraā q̄ mortu⁹ est. quē teipsuz fa-
cis. Quinto p ppe psone vilificationem vt hic
[Vos inhonorastis me] vbis scz cōtumeliosis
Et Joh. ix. vbi dicebant. Nos scim⁹ q2 moysi lo-
cutus est de⁹. hūc aūt nescim⁹ vn̄ sit. Merito er-
go potuit dicere christ⁹ [vos inhonorastis me]
G Secundā rōnem adducit q2 nō habeat
demoniū. que est talis. Diabol⁹ in oīb⁹ opibus
suis q̄rit ppriā gliam [Ego aūt nō quero glori-
am meā] q̄re demoniū ñ habeo. Nō eni quesi-
uit in mūdo isto christ⁹ nec vllā magnificentiā.
Venit eni vt doceret oēm mūdi gliam ꝯtemnē-
dā. vt dicit Greg. Tertia rō talis est. Ille non
habet demoniū quē de⁹ glificat. sz de⁹ pater q̄rit
gliam meā. Et hē est q2 dicit [Est] scz deus pater
[qui q̄rat] gliam filij. vt glorificeī ab oī creatu-
ra. Dedit nāqz de⁹ paī filio glorificationē in ba-
ptismo ⁊ in trāsfiguratiōe. ij. Pe. j. Accipiens a
deo patre honorē ⁊ gliam voce delapsa ad eum
hui⁹cemodi a magnifica glia. Hic est fili⁹ me⁹

dilectus in quo mihi cōplacui. Sequit̄ ergo q̄
nō habeat demoniū. Quarta rō talis est. Il-
le nō habet demoniū cui⁹ iniurias de⁹ pater in-
dicat ꝛ punit. ſ3 de⁹ iudicabit vos de eo q̄ dicitis
q̄ habeā demoniū. Et h̄ est q̄d dicit [Est] deus
pater [q̄ iudicet] inter me ꝛ vos de illatis cōtu-
melijs. Psal. Judica me de⁹ ꝛ discerne causam
meā ꝛc. quare demoniū ñ habeo ꝛc. ℞ De-
inde cū dicit [Amē amē dico vobis] reuertitur
ad ꝓpositū suū more boni r̄ndentis fortificādo
cōclusionē suā ꝑncipalē. Fuit autē ꝑncipalis in-
tentio sua in isto toto caplo ꝑsuadere iudeis q̄
audirēt doctrinā suā ꝛ seruarēt. Unde dixerat
supius. Ego sum lux mūdi. Et post. Qui misit
me verax est ꝛ ego que audiui ab eo hec loquor.
Et post. Si vos mā seritis in sermone meo vere
discipuli mei eritis. Et post. Sermo me⁹ nō ca-
pit in vobis qui veritatē vobis locut⁹ sū. Et p⁹.
Loquelā meā nō cognoscitis q2 nō potestis au-
dire sermonē meū Et post. Si v̄itatē dico vobis
quare nō creditis mihi. Patet ergo q̄ in toto ꝓ-
cessu hui⁹ capituli eos intēdebat iducere ad au-
diendā doctrinā suā. Nūc aūt postq̄3 r̄ndit ver-
bis cōtumelie sibi illate. reuertit̄ ad ostēdendā
efficaciā sue doctrine quā ipsi mendacija vicia-
uerūt. Dicit igit̄. [Amē amē dico vobis] Amē
vt dicit Aug⁹ sup Johem interp̄tatū verū. Et tñ nō
est interp̄tatū. cū potuisset dixisse. verū dico vo-
bis. nec grec⁹ interpres ausus est hoc facere. nec
latinus. Nā hoc verbū q̄d est amē. nec grecū est
nec latinū sed hebreū est. Sic mā sit nō interpre-
tatū vt honorē haberet velamēto secreti. non vt
esset negatū sed ne vilesceret nudatū. [Si quis
sermonē meū seruauerit] nō solū in memoria
retinēdo. ſ3 etiā in corde meditādo ꝛ ope implen-
do. [mortē nō gustabit in eternū] Uel [non vi-
debit] Ubi ſm Aug. videbit dictū est ꝑ eo q̄d ē
expietur ℐ Sz hic obijceret aliq̄s. In psal.
dicit̄. Quis est hō qui viuit ꝛ nō videbit mortē.
q̄si dicat nullus. Itē. Nōne christ⁹ met loquēs
ista mortuus⁹ erat. Dicendū q̄ triplex est mors.
ſ3 nature que sepat aīam a corpe. Et hanc opor-
tet oēm hoiem expiri. ſ3 tamē ſmo dei facit q̄ illa
mors ꝯtemnat̄. imo vt in desiderio habeatur. si-
cut aplus. Cupio inq̄t dissolui ꝛ esse cū christo.
Et aliq̄n etiā v̄tute ſmonis christi ista mors to-
taliter dissoluet̄ q̄n in resurrectiōe oēs homines
resurgēt Esa. xxv. Precipitabit dn̄s mortē i sem-
piternū. Secūda mors est culpe ꝑ quā aīa sepa-
rat a deo. Ab ista liberat ſmo dei. Quia quicū-
q3 seruauerit ſmones ei⁹ nūq̄3 peccare poterit.
Cui morti correspōdet vita grē. Unū sicut aīa in-
fusa corpi ꝑstat illi vitā. ꝛ sicut ros flores viuifi-

cat. sic sermo christi ꝑ grām viuificat aīam. imo
etiā sua viuacitate mortuos resuscitat. Hebr. iiij.
Uiuus est ſmo dei ꝛ efficax ꝛc. Tertia mors est
eterne miserie dānationis ſ3 cū diabolo ꝛ ange-
lis ei⁹. Ab hac morte ꝑseruat ſmo dei vt hic dr.
Cū ergo dicit christ⁹ [Si q̄s ſmonē meū serua-
uerit mortē non videbit in eternū] intelligendū
est de morte culpe ꝛ dānatiōis. nō de morte na-
ture. Unū q̄ntū ad illas duas mortes q̄n q̄rit ps.
Quis est hō qui viuit ꝛ nō videbit mortē. R̄n-
dendū est ſm Orig. Qui custodit v̄bū christi. vt
hic ipse christ⁹ dicit. ℞ Sequit̄ [Dixerūt
ergo iudei] Ubi ponit̄ scḋus dyalog⁹ Nam
ſm Greg. Sic boni ꝑ ꝯtumelias sibi illatas effi-
ciunt̄ meliores. Ita reprobi fiūt bn̄ficio peiores
Unū hic iudei bn̄ficio r̄nsionis christi facti sunt
peiores. Ipsi enī impudici ꝛ attrita frōte nō po-
terāt sustinere v̄ba christi ſ3 statī ꝯtradicere vo-
lentes ab improperijs incipiūt. [Nunc cognoui-
mus q2 demoniū habes] Sufficienter amone-
rat christ⁹ hāc cōtumeliā. ſ3 tñ eā replicāt ne suc-
cūbere videant̄. Et postea arguūt cōtra dicta a
christo tali rōne Nō est maioris efficacie sermo
tuus q̄3 ſmo dei. ſ3 obseruatores diuini ſmonis
mortui sunt. quales fuerūt abraā ꝛ ceteri ꝓphe-
te. ergo sermo tu⁹ a morte nō liberat. Uł potest
formari rō magis ſm lrām sic. Si ſuare sermo-
nes tuos facit alios a morte liberos. multo ma-
gis sermo tu⁹ liberet teipsum a morte. ſ3 cōstat
q̄ sermo tu⁹ nō liberet te a morte. cū nō sit maio-
ris efficacie ſmone abrae ꝛ alioꝝ ꝓphetarū qui
mortui sunt. ergo si sermo tu⁹ non liberabit te a
morte. ꝑ ꝯsequēs multo min⁹ alios. Et hoc est
q̄d dicūt. [Abraā mortu⁹ est] qui ſmonē dei in
omnib⁹ obseruauit. ad iussum dn̄i sui egrediēs
de terra sua ꝛ de cognatione sua. ꝛ paratus fuit
imolare filiū. Sermo etiā su⁹ fuit tāte efficacie.
vt inclinaret deū ad ꝑcendū sodomitis si in eis
essent decē iusti. [Et ꝓphete mortui sūt] qui ser-
uauerunt sermonē dei. ꝛ in suo ſmone potentes
fuerūt. sic Moyses. Daniel. Helias. Heliseus.
Esaias. Hieremias. Ezechiel ꝛc. [Et tu dicis] q̄-
si mētiēdo [Si q̄s ſmonē meū seruauerit mor-
tem nō gustabit in eternū] Nō dixerat dn̄s nō
gustabit. ſ3 nō videbit Sed ipsi infideliter more
sophistaꝝ sua v̄ba repetebāt. licet ſm eoꝝ intenti-
onem nulla esset in v̄bis differētia. cū ꝑ vtrūq3 in-
telligerent ꝑseruationē mortis tꝑalis. vt patet ꝑ
instantiā eoꝝ. Dn̄s aūt nō de morte corpis quā
oēs gustāt sed de morte eterne dānationis quā
sancti nō vident intellexit. q̄d ipsi tāq̄3 carnales
nō intelligebāt. quia animalis hō nō ꝑcipit ea q̄
sunt dei. j. Coꝝ. ij Et iō hec v̄ba diabolice doctrie

imputabãt. Vñ insultãdo pponũt ex dictis chri sto duas q̃stiões. Prĩa q̃stio. Nunq̃d tu ma ior es patre nostro abraã. Pater fuit abraã iu daici populi q̃r ei facta fuit repromissio futuri se minis ⁊ ab eo incepit circũcisio. Vñ omẽs iudei sm̃ carnẽ ab eo descenderũt. q̃ mortu⁹ est. q̃d falsum est q̃ sit mortu⁹ illa morte de qua locut⁹ fuit dñs. Et pphete mortui sunt. sꝫ ⁊ hoc ẽ fal sum sicut pmũ. quia tã abraã q̃ꝫ pphete verbũ dei seruauerũt. Et sicut dicit Orig. nõ discernũt quia nõ solũ maior abraã est christ⁹. sꝫ etiã oĩm. quia quolibet nato ex muliere maior est natus ex v̾gine. Secũda q̃stio est. Quẽ teipsũ fa cis. Ille seipsum facere dr̃. q̃ cũ nihil sit. reputati one tñ sui magnus est ⁊ extollit se. q. d. sm̃ Theo philũ. Cũ tu nihil sis. ⁊ abiect⁹ carpẽtarij fili⁹ de galilea. quã tibi subripis gl̃iam. cui⁹ vemerit aut dignitatis vis credi. q̃d de te sentis ⁊ quẽ te reputas. ¶ Deinde ponit r̃nsio. Respon dit iesus. Et attẽde q̃ nõ respõdit ad illud imp perium. Nũc cognouim⁹ q̃r demoniũ habes. q̃r huic dicto paꝝ sufficiẽter r̃nderat. Videbat enĩ eos paratos ad cõtricia inferẽda. Itẽ nõ respõ dit ad rõem illorũ qua nitebãt pbare q̃ sermo christi nõ liberat a morte. Eoꝝ enĩ rõ nõ erat ad ppositũ. quia christ⁹ intelligebat q̃ sermo eius liberaret a morte culpe ⁊ miserie. ⁊ ipsi arguebãt de morte carnis. Sꝫ r̃ndit illi duplici questioni sibi pposite. Et pmo ad secundã Et secũdo ad p mã. Fuit aũt secũda questio. Quẽ teipsum facis. Dicit ergo. Rñdit iesus. In qua r̃nsio ne intẽdit ostẽdere q̃ ipsi nõ sunt dispositi ad in telligendũ q̃d ipse sit. Et pcedit subtili ⁊ artificio so cõtextu rationũ. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est. Quasi diceret. Queritis a me quẽ meipsum faciã. Rñdeo. q̃ si ego dixero vobis gl̃iam meã nõ credetis mihi Vnde dicit. Si ego glorifico meipsum. i. si p v̾ba mea glo riosum me fecero. gl̃oria mea nihil est. reputa tione vestra. Quia obijciebãt sibi. Tu de teipso testimoniũ dicis. testimoniũ tuũ nõ est verum. Nõ estis igit̃ idonei audire a me quid ego sum nec etiã estis dispositi hoc scire p aliũ. Null⁹ enĩ alius scit q̃d ego sum. nisi pater me⁹ celestis qui me glorificat quẽ vos dicitis deũ vestrũ. Sꝫ ab ipso nõ potestis hoc scire q̃d videlicet ego sũ. q̃r eius noticiã nõ habetis. ergo nec a q̃cunq̃ꝫ alio hoc scire potestis. Et h̾ est q̃ dicit. Et pater me us q̃ glorificat me. i. gloriosum me reddit. s. in voce de celo lapsa. in miraculis ⁊ in virtute s̾mo nis. Nec iste glorificator me⁹ est alien⁹ a vobis. quẽ vos dicitis q̃r de⁹ noster ẽ. Vñ testimo nio eius de me credere deberetis. sꝫ nõ potestis.

quia nõ cognouistis eũ. q. d. sm̃ Alcuinum. Vos carnaliter illũ deũ vestrũ vocatis ⁊ p tpa libus ei seruitis. ⁊ nõ cognoscitis eũ sicut intelli gend⁹ est. et ideo spũaliter ei seruire nescitis Si enĩ vere patrẽ cognosceretis filiũ eius venerarenĩ Subdit. Ego aũt noui eum. q. d. Si non vul tis mihi credere testimoniũ de meipso phiben ti. nõ potestis scire q̃d ego sum nisi p eũ qui me glorificat. sed p eũ hoc scire nõ potestis. quia eũ nõ cognoscitis. Igit̃ oportet vos ab hoc incipe. vt deueniatis i cognitionẽ glorificatoris mei vt tandem me cognoscatis. Sꝫ in cognitionẽ eius nõ potestis venire nisi p me. q̃r ego sol⁹ noui eũ Math. xj. Neq̃ꝫ patrẽ q̃s nouit nisi filius ⁊ cui voluerit fili⁹ reuelare. j. Joh. j. Deũ nemo vidit vnq̃ꝫ nisi vnigenitus qui est in sinu patris. ipse enarrabit vobis. Et ex h̾ est q̃ dicit. Ego autẽ noui eum. ⁊ ideo a me deberetis q̃rere. de eo vt tandẽ p eũ in mei noticiã veniretis. Et si dixero quia nescio eũ. ero similis vobis mẽdax. Chry sostomus. Sicut vos dicẽtes eũ scire mentimi ni. ita ego ero mẽdax si dixero me eũ nescire. Sꝫ scio eum. q̃r naturali cognitionẽ ei⁹ habeo. vt dicit Theophil⁹. Qualis enĩ ego sũ talis ⁊ pat̾ quoniã igit̃ meipsum cognosco illũ cognosco Et pbat q̃ illius habeat cognitionẽ p illud q̃d se quit. et sermonẽ ei⁹ seruo. ¶ Vbi no ta q̃ christ⁹ dicit̃ seruare sermonẽ patris triplici ter. Vno modo substãtialiter sm̃ Theophilũ. Quia eadẽ ratio substãtie patris ⁊ filij est. ideo q̃ꝫ q̃r filius patrẽ cognoscit. Vñ sensus est. Et sermonẽ eius seruo. i. quia rõem substantie pa tris habeo. ⁊ accipit ibi l̃r p q̃r vt dic̃ Theophi lus. Alio modo dicit̃ filius sermonẽ patris s̾ua re sm̃ eundẽ Theophilũ in ope. Et tũc sumit̃ ser uare quasi mãdata ei⁹ ope adimplere. q̃d nõ es set nisi ex toto prẽm cognosceret. Tertio mõ sm̃ Augustinũ fili⁹ est verbũ patris. ĩo cũ christus loquit̃ verbũ diuinũ loquit̃. Ergo christ⁹ etiã v̾ bo locutiõis sermonẽ patris. i. v̾bũ patris s̾uat quia ipse verbũ ipsum est. Et nõ habet patris p fectã noticiã. imo verbũ est ipsa noticia declara tiua patris. Deinde r̃ndet ad pmã q̃stionẽ q̃ querebãt. Nunq̃d ipse maior esset q̃ꝫ abraã. Et pbat se esse maiorem eo. ⁊ hoc tali rõe. Ille q̃ ali um beatificat est maior eo quẽ beatificat. sꝫ ego beatificaui abraã. Q̃d pbat. Quia totũ gaudiũ q̃d habuit abraã ⁊ q̃d maxime desiderabat fuit. vt me videret. ergo ego sum maior eo Et hoc est q̃ dicit. Abraã pater vester exultauit. i. s. speran do sm̃ Aug. vt videret. i. intelligẽdo. diẽ meũ. desiderabilẽ ⁊ leticia plenũ. Psal. Hec est dies quã fecit dñs ⁊c. ¶ Et nota q̃ ista dies põt

intelligi de die natiuitatis eterne De quo i psal. Ego hodie genui te. Ista dies nec habet principiu nec occasum. Hūc diē cognouit abraā vt dicit Greg. qñ in figura summe trinitatis tres angelos hospitio suscepit. Uel p diē hūc intelligit dies natiuitatis tpalis. De q̄ Luc. ij. Natus est vobis hodie saluator. Quē diē vt dicit Aug. cognouit abraā. q2 p̄sciuit christū ex suo semine nasciturū. Ait eni seruo suo quē mittebat. Pone manū sub femore meo. 7 iura mihi p deum celi. Gen. xxiiij. Et que fuit illa iuratio nisi q2 significabat de genere abrae venturū in carne deū celi. Uel p diē ƀm Chryso. intelligit dies passionis christi quē p̄uidit abraā in imolatiōe arietis p filio. Uel forte p diē intelligit claritas diuina. Naz dr dies a dian qd est clarz. vel a diis. Et hec omnia q̄tuor scz eternā generationē christi. 7 tēpalē natiuitatē atqz passionē. necnō 7 claritatē diuinitatis vidit abraā in figuris 7 fide. 7 si nō aperta specie [et gauisus est] Aug. Quale gaudiū fuit cordis vidētis verbū manēs splendorē piis mentib9 refulgentē apud patrē manentē deū 7 aliquando in carnē venturū. nō de patris gremio recessurū. ¶ Tūc sequit tertius dyalog9. [Dixerunt ergo iudei ad eū]. Et aduerte q non opponunt cōtra rñsionē secūde q̄stionis. q2 forte ipsā rñsionē nō intelligebāt. sed opponūt cōtra rñsionē ad p̄mā questionē an ipse esset abraā. [Quinquaginta annos nōdū habes 7 abraā vidisti]. Quasi diceret ƀm Greg. Multa sūt annorum curricula ex q̄ mortu9 est abraā. quia erāt vltra duo milia annoz. quō ergo tu vidisti abraā. Et tñ nō dixerat dñs se vidisse abraā. s3 ecōuerso q abraā vidiss3 diē christi. S3 eadē difficultas erat vtrobiqz ƀm intellectū eoz. Maluerūt aūt dicere. tu abraā vidisti. q̄z abraā āne te vidit. q̄si semp maiorē reputātes abraā. In q̄ etiā v̄bo priorem cōtumeliā ɔfirmare nitebant. q̄si v̄ba sua essent incredibilia p̄sus 7 mēdosa ac p hoc loqueret a diabolo. S3 dubitari pōt cum dñs habuerit circiter. xxxij. annos ad pl9. vñ moti sūt iudei eū estimare circa annos q̄nquaginta. Ad qd dicēdum ƀm quosdā q dñs videbat forte magis annosus q3 esset. pp̄ter moz grauitatē 7 vitā tenuem 7 asperā quā ducebat. Alij dicūt q ann9 q̄nquagesim9 q2 erat iubile9. multum a iudeis frequētabat. 7 eo quasi oia tpa metiebant dicētes. vsqz ad vnū iubileū sic erit. vel dimidi9 iubileus est q hoc factū est. 7 sic de aliis. Audiētes q dñs dicebat abraā vidisse diē suū dixerūt. [Quinquaginta 7c.] Quasi dicerēt. Tot sunt iubilei q abraam mortu9 est. quō ergo tu ipsum vidisti q̄ nōdū habes tps vni9 iubilei. S3 Theophil9 dicit. q supuacua est hmōi q̄stio. simpliciter eni put eis occurrebat dixerūt. ¶ Deinde ponit christi rñsio. [Dixit ergo eis iesus] Rñdit aūt eis male intelligētibus. q2 abraā nunq̄z viderat christū corporeis oculis. nec christ9 abraā. q2 ƀm naturā assumptā christ9 fuit post abraā. S3 tñ q̄ntum ad sub̄am diuinitatis christ9 est añ abraā. Vñ christ9 oculo diuinitatis vidit abraā. 7 abraam vidit eū oculo cordis fide videlicz illumiat9. Et h̄ est q dicit. [Amē amē dico vob] Bene expediebat repetere iuramētū. q2 rē arduā 7 incredibilē iudeis erat dictur9. [Anteq̄z abraā fieret ego sum] Hoc verz est ƀm diuinitatis sub̄az. q2 in p̄ncipio erat v̄bū 7 v̄bum erat apud deum 7c. Et nota ƀm Greg. Q3 volēs christ9 diuinitatis sue durationē oñdere nō dixit. Anteq̄z abraā fieret ego fui s3 ego sum Quia fui signat eē cū p̄terito. diuinitas aūt nō habet p̄teritū nec futuruz sed p̄ns tantū. Exo. iij. Ego sum q̄ sum. Et ideo christ9 dixit de se. [Ego sum]. Itē nota ƀm augustinū q christ9 loquēs de abrae ex̄ntia sicut de creatura signauit eā p fieri. d. [Añq̄z abraaz fieret] Soli eni creature cōpetit fieri. deo aūt ñ cōpetit fieri sed esse tantū Vñ suā existētiā signare volēs dixit. [Ego sum] Differt aūt hoc verbuz sum ab h̄ verbo fieri in significato 7 cōsignificato. qua p̄pter deo ɔuenit esse s3 nō esse factum

Tertia pars expositiōis euāgelij. CLXXIX

Tulerunt ergo lapides iudei vt iacerēt in eū. Iesus aūt abscondit se et exiuit de templo. ¶ Hec est tertia ps p̄ncipal' euāgelij. In qua describit qualiter passus est a iudeis facta intētate lapidationis. Et duo facit. Quia p̄mo ponit extrema iudeoz pfidia. q̄ dominum lapidare voluerūt p p̄mio sue doctrine Et nō solū volūtate 7 v̄bis sibi iniuriā intulerūt sed etiā in facto. q2 de facto tulerūt lapides. Nō leuis iniuria est lapides colligere ad lapidādū aliquē. vel euaginare gladiū sup aliquē. etiam si nō pcedat ad actū lapidatiōis vel vulneratiōis Quia eni defecerūt eis v̄ba q̄bus sibi improperabāt recurrerūt ad lapides. Aug9. Tanta duricia quo curreret nisi ad similes scz ad lapides.

Secūdo ponit humilitas christi. q̄ dignatus est se ab eis occultare. [Iesus aūt abscondit se] Aug9. Nō abscōdit se in angulo tēpli q̄si timēs aut in domūculā fugiēs. vl' post murū aut colūnam diuertēs. s3 celica potestate se inuisibilē cōstituēs insidiātib9 p mediū illoz exiuit. [Et exi-

... de templo. In quo iudeorū furia insinuat. quia etiā in ipso templo dūm lapidare intētaue runt. Cōsidera vt dicit Greg⁹. saluatoris nostri mansuetudinē ⁊ humilitatē. q̄ cum potentia di uinitatis nutu tacito mētis suos ꝑsecutores pos set subito in penas mortis obruere. tanq̄ȝ pau us humiliter se abscōdit. Et hoc ꝓpt tria. Pri mo sm Alcuinū. quia nōdum aduenerat tpus mortis sue. Secūdo sm Augustinū. q̄ non ele gerat tale gen⁹ mortis. Tertio sm Aug. vt daret nobis intelligere. q̄ liceat ꝑsecutores declinare. quādo est ꝑsecutio ꝑsonalis. Mat. x. Si vos ꝑsecuti fuerint i vna ciuitate. fugite in aliā. Vñ Greg⁹. Quid h exemplo nobis loquit nisi vt eti am cū resistere possum⁹. irā supbientiū humili declinem⁹. Vñ ⁊ ꝑ paulū dicit. Date locum ire. Secus est q̄n nō est ꝑsecutio ꝑsonalis. ⁊ tūc pla tis nō licet fugere. vt patet Joh. x. de mercēnario pastore. Quarto sm eundē Greg. ad insinuā dum q̄ eis ipsa vitas abscondit. qui eius verba sequi cōtemnūt. eā quippe quā nō inueniu hūi lem. vitas fugit mentē. Sȝ querit circa pmis sa cū iudei scandalizati essent ⁊ ñ intelligerēt do minū. quia solū carnaliter sapiebāt. vnde est q̄ domin⁹ nō cessauit a predicatiōe. Ad h dicēdū. q̄ dñs sic loquebat q̄ ipsi poterāt spiritualiter in telligere. sed iusto iudicio dei excecati erant. nec tamē a p̄dicatione dñs cessauit. Quia sicut dicit Greg⁹. Cum ꝑuersitas malor̄ crescat predicatio nō debet minui sȝ augeri.

Sermo de eadem dominica CLXXX. A

TUlerūt lapides ut dei vt iacerēt in eum. Joh. viij. In sacra scriptura lapides aliq̄n ac cipiunt in malo. aliq̄n in bono. Sic iudei aliq̄ sunt mali ⁊ falsi iudei. aliq̄ sunt boni ⁊ veri iudei. Mali ⁊ falsi iudei de solo noie gloriā tes ⁊ in circūcisione carnali ⁊ in lrā legis ꝯfiden tes. Alij sunt veri iudei ⁊ in spū nō in lrā fiduciā habētes. Et hi sūt iudei in occulto. alij vō in manifesto. Vñ aplūs ad Ro. ij. Nō inq̄t qui in manifesto est iude⁹ scȝ ver⁹. neq̄ȝ q̄ i manifesto in carne est circūcisio scȝ vā. sȝ qui i abscondito iude⁹ est ⁊c. Nā vt dicit glosa ibidē. Jude⁹ confi tens interp̄tat. Qui ergo vē credit. ⁊ recte cōfite tur. vē iude⁹ est. cui⁹ circūcisio nō in carne. sed i corde est. Circūcisio aūt cordis est. q̄ illicita ꝯcu piscētia amputat. Hec ibi. Igit sunt iudei mali ⁊ lapides mali. Sunt etiā iudei boni ⁊ lapides boni. Et sm hoc assumpta autoritas dupliciter exponi potest. In vno sensu de malis iudeis et malis lapidib⁹ quos tollūt vt crudelit lapidēt christū. In alio sensu de bonis ⁊ veris iudeis q̄ tollunt bonos ⁊ p̄ciosos lapides q̄s dulcites ia ciant in christū. Quantū ad primū sensū qui magis ē ꝯformis litere est sciēdū q̄ mali iudei sunt. non solū illi qui litere legis ⁊ circumcisiōi carnis innitētes christū blasphemāt. sicut isti de quib⁹ legit in p̄nti euāgelio. Sed etiā oēs mali christiani qui solo noie christiani sunt. q̄ verbis cōfitentur christū. factis aūt negāt. De quibus ad hoc verificat v̄bū assumptū. q̄ tulerunt lapi des vt iacerēt in iesum. Vñ Amb. in sermone do minice passiōis. Qd̄ fecerūt tūc iudei ꝑsequētes hoc vere faciūt hodie mali christiani male viuē tes. christū lapidāt ⁊ occidūt. q̄ q̄d aliud est chri stus q̄ȝ vitas pax ⁊ iusticia. Qui ergo ꝑ falsitate veritatē derelinquūt. ꝑ discordia odiūt pacem. pro tēpali p̄cio relinquūt iusticiā. nihil aliud facere vident q̄ȝ lapidare crucifigere ⁊ occidere christū. quia ipsi⁹ dona extinguūt i seipsis. Hec Amb. Et tales sunt in triplici genere. Quidam enī lapidant iesuȝ corde. quidā ore. et quidā ma nu. Primi sunt corda sua prauis cogitatiōib⁹ et malis volūtatibus indurātes. Secundi sunt verba blasphemie in deū ⁊ sanctos proferētes. vl etiā preceptis maior̄ ⁊ p̄latis suis recalcitrātes. Tertij sunt ꝑ oppressionē violēte p̄ximos leden tes. B De p̄mis exponi potest illud Job. xxxviij. In similitudinē lapidis aque indurātur. Per aquas intelligūt fluxibilitas cogitationū a quibus se liberari petijt ꝓpheta cū in psal. dic. Libera me de aquis multis. Iste aque quando multiplicātur in corde ⁊ nō effūndūt ꝑ ꝯfessiōȝ ⁊ mētis reluctationē. tūc tandē indurātur in simi litudinē lapidis vt homo difficulter possit eas di mittere. Imo totū cor plerūq̄ȝ ita induratur. vt emolliri non possit ad penitentiā. sicut lapis cri stallinus ex aqua cōgelatus ita indurat q̄ non resoluit nec emollitur. Vnde Job. xlj. Cor ei⁹ in durabitur quasi lapis. Cum talib⁹ lapidib⁹ isti lapidant dominū iesum. Quelibet enī mala co gitatio ⁊ mala voluntas est vnus lapis qui iaci tur contra iesum. Vnde Beda. Quotquot inq̄t malas cogitationes quis assumit quasi tot lapi des in christum mittit. Et ideo beatus Ambro sius in sermone hodierno nos āmonet dicens: Videte fratres ne ꝑ opera vel cogitationes ma las lapidetis dominū iesum. C Sȝ diceres quō tā grauē iudicat petūm cogitatōis si ad op⁹ nō pcedat. Ad h dico q̄ tota ratio peti ē i corde. Act⁹ aūt exterior nō aggūat petūȝ nisi extēsiue. Et q̄ christ⁹ habet domiciliū suū i corde nrō di cēte aplō ij. cor. vj. Vos estis tēplū dei viui. Hic

est q sicut christus inuitatur ad templum suuz p bonas cogitatões et voluntates. ita expellit p malas. Et sm hoc quelibet mala cogitatio et mala volūtas est quasi quidam lapis q dñs iesus lapidatur et expellitur de tēplo suo. Quaz detestabile est dñm dom9 lapidare de hospitio suo. Maz sicut dicit aplus ibidē. Qui cōsensus tēplo dei cū idolis. Quid aliud sunt cogitatões quas quis format in corde quasi quandā imaginē ptra honorem dei. nisi quedā idola. et cū talib9 idol' christus in eodē templo habitare dedignat. Vñ ad cōseruandaz christi pñtiam in tēplo suo hortat nos aplus petr9. j. Pet. iij. Dñm in qt iesuz sanctificate in cordib9 vestris Ille dñm iesum i corde suo sanctificat. qui nihil nisi qd sanctū et deo placitū est in corde versat. Sed sicut dr in collationib9 patrū. Mentē nō interpellari cogitationibus impossibile est. suscipe vo eas vel respuere omni studēti p grām dei est possibile. Et ideo anteqz aliqua cogitatio fluida et mala iualescat et indurescat in corde. debet eaz homo manu cordis reludere. sicut docet beat9 Hiero. i epistola ad demetriadē virginē. Est inqt tutissimū atqz pfectū vt assuescat anim9 solita sp et puigili custodia discernere cogitatões suas. et ad primū animi motū vel approbare vl' reprobare qd cogitat. vt bonas cogitatões alat. vt statim malas extinguat. et sic puulos babilonis allidat ad petrā scz christū. Et sic faciēdo cogitatões hmōi nō indurabunt in lapides qbus lapidibus christus lapidet. B De secūdis pōt expōi qd legit in figura. ij. Reg. xvj. de semey q mittebat lapides cōtra dauid et cōtra vniuersos suos dauid dicēs: Egredere vir sanguinum et vir belial. Tales lapides blasphemie frequēter piecerunt in dñm iesum sic in hodierno euāgelio cuz dicebant. Demonū habes. Et Luce. xj. In beelzebub pncipe demoniorz eijcit demonia. Et multa similia. Sicut et hodierna die nōnulli mali christiani faciunt signati p semey q interptat nomē meū. Et signat malos christianos q solo nomine habēt nomē christi a q christiani appellantur Cōmittit aūt blasphemia in deū multis modis

Primo qn deo negat qd sibi cōuenit. Sic q negaret i deo omnipotētiā et oim scientiā l' oim puidentiā. Sicut qdā pbi qui dixerūt. deū non habere cognitionē pticularium. nec euz habere puidentiā pticularium. qles fuerūt illi qui dicebāt. Job. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nrā cōsiderat. Et ad hāc spēm blasphemie ptinēt illi q in aduersis successib9 dicunt in aio suo. Vere de9 nō curat res hūanas. De qbus dicit Aug9 sup psal. xxx. Vel sīlia Itē illi de qbus dic Bern. sup Can. smone lxxij. Qui vellet deuz pctā sua vel vindicare non posse aut nolle. aut ea nescire Vult ergo eū nō esse deū. q qntū in ipso est vult eū aut impotentē aut iniustū aut insipientē eē. Crudelis plane et oino extranea malicia que dei potentiā. iusticiam. sapiam perire desiderat Qui aut vult deum esse iniustū. vult deū nō esse deum. et q deū desiderat nō esse. nōne qntū in se est deū lapidat et occidit. Hec Bern. Scdo mō qn deo attribuit qd sibi nō cōuenit. Sic illi q dicunt deū esse auctorē pcti. Ad quaz spēm pcti etiā blasphemie ptinēt illi q pctā sua in deū retorqnt dicētes. De9 sic voluit vt adulterer. furarer. vel occiderē. et vt sic cōfunderer et turbarer. et ita oīa fato ascribunt. Ad hāc etiā ptinēt lusores. q cuz non psperātur deo maledicunt et cōuicia in sanctos proferunt. Similiter illi qui iurant p deuz verbis execrabilibus et vituperosis. Verbi gratia. Per bracale dei. p nares dei. p iecur dei. et similia que execrabilia sunt auditu Tertio modo blasphemia in deuz cōmittitur quādo illud qd dei est aliquis sibi vel alteri creature attribuit. Sicut illi qui sibi diuinū honorē vsurpare psumpserunt. vt Symon magus et omnes idolatre. Et ad istam spēm pertinēt superbi et vanigloriosi. qui sibi attribuunt gloriā. quasi eam ex seipsis et meritis suis habeant. cū tamen gloria sit propria dei. Esa. xlviij. Gloriam meā alteri nō dabo. Unde prudēter perijt psal. Non nobis domine non nobis. sed nomini tuo da gloriā. Itez ad hanc pertinēt iracundi qui sibi vsurpāt vindictam que est ppria deo. Ro. xij. Mihi vindictam et ego retribuaz. Similiter illi temerarij q volunt de aliorū cordibus iudicare cum hoc sit propriū dei. j. Corinth. iiij. Nolite ante temp9 iudicare. Omnes isti blasphemi lapidant dominum iesum. et colligūt proprios lapides quibus ipsi lapidandi essent. Leuit. xxiij. Educ blasphemum extra castra et lapidet eū vniuersus populus. Sz isti blasphemi christiani peiores sūt iudeis. Mos enī erat iudeis. vt dicit Raban9. cū aliquid blasphemie audiebant. scindere vestes suas sicut paulus et barnabas fecerunt cum cultu diuino honorarētur. Et Actuū. xiij. dicitur. q continuerūt aures suas ne blasphemiā audirent. Isti autē non solū audire sed et met irrogare blasphemias non verētur. imo etiā in hoc sūt deteriores canibus. qui et si rabidi sunt proprium tamen dominum non mordent. Quā grauie autem sit peccatum blasphemie patuit in castris Sennacherib regis assiriorum. in quibus angelus domini percussit centum octuaginta quinqz milia hominum propter blasphemiaz

rapsacis. vt habet. iiij. Re. xix. Et Esa. xxxvij. Vñ dicit Aug. sup istud ps. Pro eo vt me diligerēt detrahebāt mihi. Q, iudei blasphemātes christū negādo filiū dei ⁊ dicendo. ꝙ in principe demoniorum eijcit demonia. ⁊ demoniū habet ⁊ insanit. quid eum audiatis. ⁊ cetera similia. ꝑ hec intēdentes retrahere q̄ cōuertēdi erāt ad christū. plus nocebāt in mēbris detrahēdo christo. quia aīas credentiū interfecerūt. q̄ȝ qui eius carnē mox resurrecturā interemerūt. ¶ Preter hec est ⁊ aliud blasphemie gen⁹ qḋ cōmittitur ī sanctos. Vñ semeȝ de q̄ iā dictū est nō solum dicit blasphemiā in dauid ȝ etiā in suos suos. per quos intelligūt̄ sancti regnātes cū christo ⁊ in q̄bus regnat christ⁹. Vñ in eis de⁹ laudat̄ ac etiā blasphemat̄. Possunt etiā nō incōgrue ꝑ suos dauid intelligi p̄lati in ecclesia dei. qui seruiunt deo in subditis ⁊ vice dei supra capita subditoꝝ positi sunt. ac ꝑ hoc deus in eis honorat̄ ⁊ etiam blasphemat̄. Vñ nolle obedire sed cōtra p̄latū ꝓteruīre. ⁊ se ꝑtinaciter ꝯtra eū erigere ⁊ ꝯculcare est quoddā blasphemare. Vñ dicit beat⁹ Bernardus in libro de dispēsatione ⁊ p̄cepto. Non est ipsū nolle obedire ⁊ nō obedire hoc quippe q̄nq̄ȝ erroris nōnunq̄ȝ ⁊ infirmitatis. Illḋ vero aut odiose ꝑtinacie aut cōtumacie non ferende. Qḋ ⁊ ipsum repugnare est ⁊ resistere spiritui sancto. Et si vsq̄ȝ ad mortē ꝑdurauerit blasphemia est. nō remittēda in hoc seculo nec in futo. Hec Bern. Unde. j. Reg. xv. dr. Melior est obedientia q̄ȝ victime. aut auscultare mag̃ q̄ȝ offerre adipem arietū. quoniā quasi peccatū ariolādi est repugnare. ⁊ quasi scel⁹ idolatrie nolle acq̄escere. Illi ergo inobediētes ⁊ repugnātes lapidāt prelatos lapidib⁹ ꝓteruie sue. ⁊ colligunt ꝓpos lapides quib⁹ ipsi lapidādi essent s̄m legē. Sic eni dicit̄ Deut. xxi. Si genuerit homo filiū cōtumacē ⁊ proteruū qui non audierit patris et matris imperiū. ⁊ coercit⁹ obedire cōtempserit lapidibus eū obruet ꝑplus ciuitatis ¶ De tertijs lapidātibus dñm iesum dr̄ Act. vij. q̄ iudei lapidauerūt stephanū. Sic mali christiani spūaliter tūc lapidāt stephanū. imo ipsū christū q̄n vi opprimūt ⁊ affligūt ꝓximū. Lapis eni dicitur a ledēdo. ⁊ iō cū ꝓxim⁹ q̄ est christi leditur ipse christus in mēbro suo lapidat̄. De istis lapidib⁹ dr̄ Ecc. xliij. Cōfracti sūt lapides grādinis. Grādo ī calidissimis tꝑib⁹ generat̄. Et certe isti lapides offensiōis ⁊ lesiōis ex ardētissimo appetitu ambitionis vl̄ auaricie. ire vel inuidie pcreant̄. ⁊ vertitur vt plurimū ista lapidatio circa paupes ⁊ min⁹ potētes. Sicut eni grādo destruit virētia Vñ Exo. ix. legit̄ q̄ linū ⁊ oleū lesa sūt i egypto ⁊ hmōi ꝑminuta. triticū aūt ⁊ far nō sunt lesa. Sic in ꝓposito. Sed isti lapides sepe diuina virtute frangūtur. vt nō tantū ledere possint quantum oppressores vellēt. Et naturaliter lapides grādinis magni sunt in loco generatiōis sue. ȝ descēdentes ex caliditate aeris resoluūtur ⁊ minorāt̄ anteq̄ȝ veniāt ad terrā. imo etiā sepe calore solis resoluūtur in aquā ⁊ humectāt terrā. Sic sepe tristicia taliter oppressoꝝ ꝯuertit̄ in eis in gaudium sicut lapides quos mittebāt iudei cōtra stephanū ad afflictionē carnis. conuertebātur ī lapides p̄ciosos ad coronā capitis. Psal. Posuisti in capite ei⁹ coronā de lapide precioso ¶

Posset etiā dici q̄ vniuersaliter homo christianus in oi peccato mortali lapidat christū. Vnd̄ Ambro. vbi supra. O q̄ȝ pauci sunt in tāta multitudine christianoꝝ q̄ iesum nō ꝑsequant̄ et lapident ⁊ occidāt. Sed vel illis. quia iesus abscōdit noticiā suā talibus ⁊ exit de templo cordium eoꝝ. ⁊ manifestat se amatorib⁹ suis ⁊ habitat in illis. Huiusmodi aūt lapidatio christi alio modo declarat̄ sic. Cū eni christus sit aduocatus noster ⁊ ꝓpiciatio ꝓ peccatis nostris qui interpellat ꝓ nobis apud patrē. vt dicit̄. j. Joh. ij. Idcirco ipse de peccatis nostris dolet ⁊ luget. sicut econuerso gaudet de nostra ꝯuersiōe. Quotiēscūq̄ȝ eni peccam⁹ christū cōtristamus et ledimus. ac ꝑ hoc eū q̄dammō lapidam⁹. Et hūc sensū valde pulcre deducit Orig. sup Leuit. omel. vij. pertractās istud v̄bū christi in euāgelio Mat. xxvj. Nō bibā ammodo de h̄ genimine vitis. donec bibā illud vobiscū nouum in regno patris mei. Videam⁹ igit quō saluator noster nō bibit vinū leticie vsq̄ȝ q̄ illud bibat cū sanctis nouū ī regno dei. Saluator me⁹ luget etiā mecū peccata mea. Saluator me⁹ letari nō pōt donec ego ī iniq̄tate ꝑmaneo. Quō pōt ille q̄ aduocat⁹ est ꝓ peccatis meis bibere vinū leticie quē ego peccādo contristo. Quādiu nos nō ita agimus vt ascēdamus ad regnū. nō potest ille vinū bibere solus q̄d nobiscū se bibere ꝓmisit. Expectat ergo vt cōuertamur vt ipsi⁹ imitemur exēplū. et sequamur vestigia ei⁹ ⁊ letet̄ nobiscū ⁊ bibat vinū nobiscū in regno patris sui. Hec Origenes. Et intelligēda sunt hec sane. nō q̄ christ⁹ in corꝑe suo iā glorioso ledatur sensibiliter cū corpus istud sit impassibile. vel q̄ in ipsum cadant passiones animi vl̄ ꝑtem sensitiuā ⁊ quasi sic peccatis nostris lapidetur. Sed huiusmodi lapidatio est methaforica sicut et crucifixio. Quemadmodū dicit apostolus de quibusdā baptizatis ⁊ prolapsis. Hebreorum. vj. Rursum crucifigentes in semetipsis filium dei. Ubi glosa. non q̄ recrucifigant

filiũ dei.sed q2 similes sunt crucifixorib⁹ Crucifigunt aũt in semetipsis.i.q̃ntũ in ipsis est. Sic in pposito quãdo mortaliter peccam⁹ christuz lapidam⁹ ledim⁹ ⁊ cõtristam⁹. Quia q̃ntũ in nobis est eũ gaudio qd ipse expectat de nob priuamus. In q etiã sensu loquit Bern̄. in psona christi sic alloquẽs peccatorẽ in quodã smone dicit Nõne satis ppter te vulnerat⁹ sum. nũquid nõ p iniquitate tua afflict⁹ sum. vt q̃d addis afflictionem afflicto. Magis aggrauãt me vulnera peccati tui q̃z vulnera corporis mei.

Subsermo Primus CLXXXI.

Tulerunt lapides iudei vt iacerẽt in eum. A Exposita ante autoritate pmissa de malis iudeis ⁊ malis lapidib⁹. nũc exponẽda est de bonis iudeis ⁊ bonis lapidib⁹. Qui aũt sint boni ⁊ veri iudei dictũ est supra. Isti tollũt lapides bonos. ⁊ hoc ad duplicẽ finẽ. Primo vt cu3 eis lapident diabolũ. Secũdo vt eos iaciãt in iesum.

Quantũ ad pmũ sensum boni ⁊ veri iudei id est. boni fideles christiani debẽt tollere quinq3 lapides ad lapidandũ cũ eis diabolũ. q figurati sunt. i. Reg. xvij. Ubi legit q dauid dimicaturus cõtra goliã elegit q̃nq3 lapides limpidissimos de torrente. ⁊ misit eos in perã pastoralẽ quam habebat secũ. ⁊ fundã manu tulit ⁊ baculũ suu3 quẽ semp habebat in manib⁹. ⁊ sic inermis processit aduersus goliã. Et misit manũ in pera3 tulit vnũ lapidẽ. ⁊ funda iecit. ⁊ pcussit eũ in frõte eius. ⁊ infixus est lapis in fronte ei⁹. ⁊ cecidit i faciẽ suã sup terrã. ⁊ interfecit eũ dauid proprio gladio eius. Allegorice p dauid intelligit christ⁹ qui est tot⁹ desiderabilis atq3 manu fortis. Per goliam siue p galiad qd idẽ est interptatiõe intelligitur diabol⁹. Interptat enĩ golias vel goliad trãsmigrans. ⁊ diabol⁹ de alto celo cadens trãsmigrauit in pfundũ inferni. Igit ad euidentia3 propositi nostri duo sunt notãda siue videnda. Primo q̃liter et quos lapides christ⁹ elegit q̃bus diabolũ pstrauit. Scd̄o qualit nos eosde3 lapides colligere debeam⁹ ⁊ cũ eis diabolu3 lapidare B Quãtũ ad pmũ sciẽdũ q filius dei in eternitate sua salutẽ hũani generis pordinãs elegit q̃nq3 lapides infra scriptos de torrente sapiẽtie diuine. q hĩc torrẽs dr. q2 ⁊ subita est et ita rapida vt ad finẽ quẽ vult sine aliq̃ tarditate perueniat. vt dic Cass. sup illud ps. Torrẽte voluptatis tue potabis eos Prim⁹ lapis est charitas que ipsũ de celo ad terrã deposuit. Hũc lapide3 ab eterno elegit. Iuxta illud Hiere. xxxj. In charitate ppetua dilexi te. Sz eũ in tpe actualit in facto ostẽdit cũ naturã nostrã assũpsit. Unn̄ aps̄tus. Ephe. ij. Propt nimiã charitatẽ qua dilexit nos de⁹. filiũ suũ vnigenitũ misit in similitudinẽ carnis pcti. C Secũd⁹ est pietas. q̃ importat cultũ ⁊ religionẽ oĩpotentis ⁊ opa misericordie vt dicit glosa. i. Thi. iiij. Hunc lapidẽ elegit qñ se ipsum nobis in elemosynã tribuit. Que maior ⁊ largior elemosyna q̃z seipsum largiri. Joh. xv. Maiorẽ charitatẽ nemo habet vt aĩam sua3 ⁊c. Ipse aũt dedit semetipsum p nob ⁊c. ad Thy. ij.

B Terti⁹ lapis est oper3 fructuositas. Hũc elegit qñ hic in terra nob exẽpla pfectissimoru3 oper3 p semetipsũ phuit. qd p nullũ aliũ sufficiẽt fieri potuit. Unn̄ ppha in psal. loquẽs ad christũ ait: De fructu oper3 tuor3 satiabit terra. Licz enĩ p pphetas ⁊ patriarchas pus terra fuerit ad fructificandũ qdãmodo cõpluta. nondũ tñ fructu bonor3 oper3 fuit satiata. E Quart⁹ lapis est pnie austeritas. Hũc lapidẽ elegit p nob nõ vtiq3 p se. q peccatũ nõ fecit nec eguit pnia. dum q̃draginta dieb⁹ ⁊ q̃draginta noctib⁹ in deserto ieiunauit. ⁊ deinceps spa spertimã vita3 i h mũdo gessit. Unn̄ Bern̄. in tractatu de scala Jacob. Christ⁹ inq̃t nõ est psperat⁹ in h seculo. sz a die natiuitatis sue seipsũ p nobis impẽdit dũ i paupertate nat⁹. in hũilitate 9uersat⁹. in psecutiõe fatigat⁹. F Quint⁹ lapis est passiõis volũtarie p̃ciositas. Hũc lapidẽ p̃ciosissimũ elegit qñ do crucẽ subijt. ⁊ in ea mortẽ exprobrantissima3 p nob sustinuit. Hũc lapide3 vltimo collegit ⁊ eo pmo ⁊ solo pstrato aduersariũ pstrauit G

Isti q̃nq3 lapides dicũt lapides rõe firmitatis. Sz dicũt limpidissimi. q2 nihil inequalitatis ⁊ tortuositatis 9tinẽt sz plani ⁊ ardificio diuine sapiẽtie hñ politi ad psternẽdũ diabolũ sũt puisi. Unn̄ dr q eos misit in perã pastoralẽ Et certe christ⁹ q̃nq3 lapides electos reposuit i pera sua pastorali. i. i puidẽtia eternali. Et iõ dr q secũ habebat perã q2 hãc nõ assumpsit sic lapides sz hãc perã sc3 puidentiã secũ habuit ab eterno. Sic enĩ pastori pera ponit victualia puidẽdo sibi de vita diurna. sic pastor noster bon⁹ iesus christ⁹ i eternali puidẽtia sua reposuit victualia sua. i. mandata celestia ad restaurationẽ generis humani. De q̃bus victualib⁹ ipse ait Johã. iiij. Me⁹ cibus est vt faciam volũtatẽ eius qui misit me ⁊ perficiam opus ei⁹. op⁹ sc3 restaurationis humane. Et ob hoc necessarij erãt lapides pmissi. Qui licet q̃nq3 essent collecti. vnus tñ est piectus q̃ diabolus est pstratus reliq̃s remanẽtibus in pera. Nã q̃ttuor pmos lapides christ⁹ reseruauit. sz passionem et mortem proiecit. quia resurgens

ex mortuis iā nō moriē. mors illi vltra nō dn̄abi
tur. Ro. vj. Vel sicut dic Aug⁹ super psal. cxluj.
Quinq̄ lapides insuis ꝫ vnitas vincat. Plenitu
do eni legis est charitas. Proiect⁹ est aūt iste la
pis funda. p quā intelligi pōt suppositū diuinū.
Habet eni funda duo brachia. ꝛ in fūdo vbi bra
chia ꝯiungunī lapis iaciēdus ponit. Duo bra
chia sunt due nature. s. diuina ꝛ hūana. q̄ in vno
supposito ꝯiungunī in christo. Diabolus ergo
nō cauēs sibi a funda. putauit purū hoīem īua
dere sed virtute funde pcussus ē. Quia vt dic gre
gorius In christo escā corpis diabolus momor
dit. diuinitatis eū acule⁹ qui humanitate latuit
trāsfixit. Dicit aūt lapis iste infixus in frōte eius
quia signū crucis infixū frōti christianoꝝ q̄ fue
rant mēbra diaboli efficit mēbra christi. Vn̄ glo
sa. Golias in frōte pcussus ruit. ꝛ subdit ipsi da
uid. qꝛ diabol⁹ in frōte mēbroꝝ suoꝝ ferit cum si
gnū crucis eo in loco infigit ꝛ fiūt mēbra christi
ꝛ sic diabol⁹ eis subijcit. ℞ Quantū ad se
cundū sciēdū ꝙ p̄dictos q̄nq̄ lapides nos debe
mus colligere de torrēte sanguinis iesu christi. de
quo in ps. De torrēte in via bibet. Iste torrens
fuit ita inundās ꝙ vadū corpis rupit in quinq̄
locis. pter q̄ eciā p totū corp⁹ exundauit. Nā ex
q̄nq̄ vulnerib⁹ supefluēter erupit torrēs iste d
quo nos q̄nq̄ lapides collegisse debemus. Ex
vulnere q̄ppe cordis vl' lateris colligit lapis cha
ritatis. Ex vulnere man⁹ vni⁹ colligit lapis pie
tatis. Ex vulnere man⁹ alteri⁹ lapis opositatis
Ex vulnere pedis vni⁹ lapis austeritatis. Ex vul
nere pedis alteri⁹ lapis passionabilitatis. I

Primus ergo lapis ē charitas q̄ erupit de vul
nere cordis christi. Jō eni lācea cor ei⁹ apiri vo
luit. vt ad nos copiose erumperet supefluētia sue
charitatis Vn̄ Aug⁹. in li. de ꝯtēplacōe dn̄i no
stri iesu christi. Per vulnera inqt christi patēt
mihi viscera. Quicq̄d ex me mihi deest. vsurpo
mihi ex viscerib⁹ dn̄i mei. q̄m̄ misericordia afflu
it. nec desunt foramīa p q̄ affluat. Per foramīa
corpis patet archanū cordis Per has rimas li
cet mihi gustare q̄ suauis ē dominus de⁹ me⁹
Et subdit Longin⁹ aperuit lat⁹ christi ꝛ ego in
traui. ꝛ ego ibi req̄esco secur⁹. qꝛ charitas foris
mittit timorē. Hūc ergo lapidē nos de torrente
eligim⁹. q̄ñ de corde christi charitas ī cordibus
nostris diffūdit. sic ait apl's Ro. v. Charitas dei
diffusa est in cordib⁹ nostris p inhabitātē spiri
tū sanctū in nob. Hoc lapide diabolū lapidam⁹
quotiēscūq̄ p charitatē ad deū ꝛ ꝓximum⁹ a
q̄ ipse discessit. Vn̄ Aug⁹. de moribus. ij. ca. xx.
Charitas est ī via dei ad hoīes. ꝛ via hoīum ad
deū. Per charitatē nāq̄ puenit de⁹ ad hominē

venit in hominē. fact⁹ est hō. Per charitatē de
u m diligūt hoīes. ad deū currūt. ad deū puen
unt. Quia ergo diabol⁹ odit deū iō valde dolet
ꝛ torquet ex eo ꝙ videt hoīem ꝯiūgi deo p amo
rem quē ipse fugit podiū ℞ Secūd⁹ lapis
est pietas. que cōsistit in cultu ꝛ religiōe omīpo
tentis ꝛ in opib⁹ misericordie. vt dicit glo. j. Thi
mo. iij. Hic lapis colligit de vulnere dextre ma
nus christi. Lapis v̄o opositatis de quo sequit.
colligit ex manu sinistra. Quia vt dicit ap'lus. j.
Thy. iij. Corpalis exercitatio ad modicū vtilis
est. pietas autē ad om̄ia vtilis est. Et ideo signa
tur p manū dextrā. illa vero p sinistrā. Christus
ergo pendēs in cruce maximā pietatē suā quā
habet ad nos ostēdere volēs. manus suas ape
ruit ꝛ palmas extēdit ad nos paupes p̄mī se esse
largitorē p hoc demonstrās. Psal. Apis tu ma
num tuā ꝛ imples omne ꝛc. Et ibi lapidē pieta
tis de torrēte vulneris manus dextre a nob col
ligendum edidit. Quē quidē lapidē tūc nos tol
limus quādo recogitantes quomō totū q̄d su
mus ꝛ q̄d habem⁹ de manu dn̄i suscepimus. de
his que ab eo accepim⁹ ad manus suas ex mi
sericordia reponim⁹. Quia vt dicit Petrus ra
uēn. in quodā sermone. Manus pauperis est ga
zophilaciū christi. ꝛ q̄cquid pauper accipit chri
stus acceptat. Exemplū de sancto martino de q̄
christus in visione dicebat. Martin⁹ adhuc ca
thecumin⁹ hac veste me cōtexit. Hoc lapide dia
bolus multū lapidatur. quia grauiter leditur d
opere pietatis Unde glosa sup psal. cxl. qui psal
mus totus est de isto p̄lio dauid cōtra goliaz di
cit. Q, de nullo sic vincitur diabol⁹ sicut d̄ mise
ricordia. que in duob⁹ consistit. in dando ꝛ ī di
mittēdo. Unde quotiēscūq̄ homo dat elemosy
nam paupi. vel dimittit iniurias. vel alias pieta
tem facit erga proximū. totiēs lapidē proijcit cō
tra diabolū. Est eni elemosyna s̄m Augustinū
via celi p quā venitur illuc vnde diabol⁹ cecidit
I Tertius lapis est operositas. que consi
stit in corporali exercitatione ꝛ colligitur de vul
nere manus christi sinistre Per manus quippe
opera designātur Sed quedā sunt opa que per
se ordinātur ad deū et ad salutē proximoꝝ. ꝛ hec
signātur p dextrā sub nomine pietatis vt dictū
est. Alia sunt opa que ordinātur ad restrictiōē
viciorū. sic ieiunia. abstinētie. vigilie. labor. per
egrinatio. fatigatio. castigatio. ꝛ cetere exercita
tiones corporales. de q̄bus ait apostolus. Cor
poralis exercitatio ad modicū vtilis est. Et hoc
s̄m glosam. s. si sit sine pietate. Si v̄o addit pie
tas multū vtilis ē. Et iō hec ī cōparatiōe ad pieta
tē p manū sinistram sigt̄. Nō ꝙ opositas sinistra

sit ⁊ ideo mala. Quia vt dicit Hiero. sup Math. Justus in se sinistrū nō habz. sz totū in eo dextrū est. Unde q̄ percutit in maxillā dextrā. nō pcipit sinistrā genā pbere sz alterā. Sz hic manū opositā tis dicim⁹ sinistrā in cōpatione pietatis q̄ pstātior est. vtraqz tñ bona. Un̄ dr̄ Cañ. ii. Leua ei⁹ sub capite meo. ⁊ h̄ quantū ad operositatē. ⁊ dextra illi⁹ amplexabit me. q̄ntū ad pietatē. Jstuz itaqz lapidē de torrēte vulneris man⁹ christi sinistre tūc tollim⁹. q̄n opa nr̄a s̄m exēplar operū christi regulam⁹. Ōis eni actio christi nr̄a debz esse instructio. Qr̄ vt dicit Aug. in de v̄a religione. Tota vita christi in terris p hoīem quē gessit disciplina moꝝ fuit. Et iō dicit Amb. Si bon⁹ opari⁹ es. man⁹ christi es. Hoc lapide multuz lapidat̄ diabol⁹. Cuz eni opa christi oīa sint sibi ꝯtraria q̄r eis expugnat⁹ est. ꝯstat q̄ in quolibet bono ope s̄m exēplar christi facto diabol⁹ ledit̄ ⁊ q̄dāmodo lapidat̄. Si eniz diabol⁹ fugit imaginē beate v̄ginis vt scribit̄ in legēda de sctō gregorio. Uel imaginē alicui⁹ sancti vt legit̄ de sancto hieronymo q̄ p̄ntā imaginis ei⁹ diabolus sufferre nō potuit sed cruciatus ex ea clamauit. Quāto mag̃ fugiet imaginē christi q̄ pl⁹ in opibus suis viuis q̄z in tabulis ligneis repn̄tat̄. Un̄ de Hiero. ad rusticū monachū. Semp aliquid boni opis facito. vt te diabol⁹ inueniat occupatū. Nō eni facile capit̄ a diabolo q̄ bono vacat exercitio. imo talis facile capit diabolū. ⁊ eū vincit ⁊ cruciat. vt dictū est. M Quart⁹ lapis ē penitētie austeritas. Hic colligit̄ de torrēte vulneris pedis sinistri. Pes dexter dr̄ q̄ nō mutat. sinister vō q̄ mutat. Per pedē aūt in scriptura intelligit̄ affectio vel arbitriū mētis vt dic̄ Cass. Et licet in christo nulla mutatio mentis vnq̄z fuerit rōem tñ mēbroꝝ suoꝝ q̄ nos sum⁹ est in eo cōsiderare pedē sinistrū. De q̄ est illud ps. Si dicebaz mot⁹ ē pes me⁹. mīsicordia tua dn̄e adiuuabit me. Mox eni vt nos dicim⁹ ⁊ recognoscim⁹ pedē nostrū motū in peccatū adest nob̄ mīa dei liberans. Exēplū in dauid. q̄ cū dixisset peccaui. mox ppha adiecit. Dn̄s trāstulit peccatū tuū. Itē beatus petr⁹ cū cepissz mergi exclamauit. Dn̄e adiuua me. Et dn̄s extēdit manū ⁊ eripuit eū vt dicit Cass. sup eodē v̄su. Itē de torrente pedis sinistri christi colligit̄ lapis pnie. Nisi eni pes noster laberet̄ in peccatū nō indigerem⁹ isto lapide. Sz quoniā nullo mō sine peccatō esse possum⁹ in hac vita testāte aplō christi carissimo. Si dixerim⁹ inq̄t. q̄r peccatū nō habem⁹. nosipsos seducimus ⁊ v̄itas i nob̄ nō est. Jō iste lapis nob̄ necessari⁹ est q̄ fortissime diabolus lapidat̄. q̄r cū ipe obstinat⁹ sit in malo. pn̄iam oīno detestat̄. ac p hoc ō nostra pn̄ia cruciat̄. Un̄ q̄n hō cōfitet̄ peccatā sua diabolū colaphizat ⁊ lapidat. N Quint⁹ lapis est passionalitas. q̄ est spōtanea patiendi volūtas. Hic lapis colligit̄ de torrente pedis dextri. Pes dexter dr̄ q̄ sp firme stat. De q̄ ps. Pes me⁹ stetit i directo. Sup h̄ pede stat q̄cunqz est ita fix⁹ in fide ⁊ amore dei. q̄ ppī nullā passionē de mūdo vellet declinare a via rectitudinis. sed poti⁹ vellet oīa mala sustinere q̄z malo ꝯsentire. Hāc autē virtutē a nob̄ habere nō possum⁹ sed eā de pede passionis christi acq̄rim⁹. Qr̄ vt dicit Aug⁹ in libro de ꝯflictu vicioꝝ ⁊ v̄tutū. Si passio redēptionis ad memoriā reducat̄. nihil tā duꝝ qd̄ nō equo aīo toleret̄. Hoc lapide multū atrociter lapidat̄ diabol⁹. q̄ crucez qua vict⁹ est a tota specie phorrescat. Crux autē christi est exēplar nostre crucis. Juxta illud. i. Pe. ii. Christ⁹ pass⁹ est p nob̄. vobis relinquēs exēplū vt seq̄mini vestigia ei⁹. Et iō q̄ncūqz p christo aliq̄d patimur crucē christi accipim⁹. q̄ diabol⁹ lapidat̄ ad instar ei⁹ qd̄ puerbialiter dr̄. Q̄n aliq̄s videt vł audit aliq̄d maxime sibi ꝯtrariū q̄r est ei ac si lapis pijceret̄ in fronte. Uestigia aūt crucis ⁊ passiōis christi. nō solū sunt in corpali sustinētia passiōis sed sicut dic̄ Aug. in s̄mone de sancto laurentio. Quotiēscūqz bonis actib⁹ mādatū christi facimus. totiēs christo testimoniū phibem⁹ et martyres sum⁹. i. testes. Un̄ ⁊ crux dn̄i nō tantū illa dr̄ q̄ passionis tpe ligni affixiōe ꝯstruit̄. sz et illa q̄ tot⁹ vite curriculo cūctaꝝ disciplinaꝝ v̄tutibus coaptat̄. De qua dr̄. Qui vult venire p⁹ me abneget semetipsū ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequatur me. Et subdit. Tota vita christiani hoīs si s̄m euangeliū viuat crux est atqz martyriū

Subsermo Secundus
CLXXXII

Tulerunt lapides iudei vt iacerēt in eum. A Uiso quō viri iudei. id est. boni christiani tollunt bonos lapides q̄bus fortiter ledūt et lapidant diabolū. restat nūc videre q̄liter electissimi iudei scz viri religiosi euāgelice pfectionis sectatores tollūt lapides p̄ciosissimos q̄s dulciter iaciunt in dominū iesum. Ad cui⁹ euidentiam est sciendū q̄ iudei vt dictū est interpretātur cōfitentes. Confessio autez s̄m Cass. super psal. duplex est. Uno modo confitētes sunt qui peccata deplorant. Alio modo dicunt̄ confitētes qui deum laudant ⁊ ei gratias referūt. Prima confessio est in lachrymis ⁊ spūs afflictione. q̄ omnib⁹ christianis necessaria est q̄r null⁹ ē sine peccatō. De q̄ Ecc̄. iii. Nō ꝯfūdaris ꝯfiteri p̄ ctā tua. Alia est

in gaudio ⁊ mētis exultatiōe. ⁊ 𝔭uenit spēaliter religiosis ⁊ pfectis. De qua istud ps. Cōfessio et pulcritudo in cōspectu eius. Isti igit̄ iudei. id est. viri religiosi spēaliter p̄ alijs christianis ore ⁊ vita deū cōfitentes ⁊ laudātes tollere debēt. xij. lapides quos iaciāt in iesum. Qui figurati sunt Josue. iiij. In illis duodecim lapidibus q̄s iosue ex p̄cepto dn̄i iussit tolli de medio iordanis alueo. per quos accipe possumus duodecim 𝔠silia euāgelica que vltra cōia p̄cepta christiane religiōis viri religiosi ⁊ spēaliter diuino obsequio mācipati tollere debent ⁊ in suis humeris eos portare. Et tollunt̄ isti lapides de medio iordanis alueo id est. de pfundo fluēto sacri eloquij. Et isti idē lapides duodecim signati sūt Exo. xxviij. per duodecim lapides p̄ciosos quos portabat aaron in pectore ⁊ humeris suis in rōnali. ad designādum q̄ sacerdos ⁊ q̄libet deo spēaliter deuotus debet istos lapides portare in corde et in operibus suis B Primus lapis est saphirus Et nota q̄ hic nō p̄sequimur ordinē lapidū sicut i Exo. ordināt̄ur. sed ordinē cōsiliorū euāgelicorū ad que ipsi lapides adaptant̄. Per hūc lapidē saphirum signat̄ p̄mū consiliū q̄d est paupertas Vn̄ Math. xix. Si vis pfectus esse vade ⁊ vende omia que habes ⁊ da paupibus ⁊ veni sequere me. Itē Math. Ōis qui reliquerit domū vel fratres ⁊c. ppter nomen meū. centupliū accipiet. Et Luc. xiiij. Qui nō renūciauerit omnibus que possidet. nō potest meus esse discipulus. De istis sanctis paupibus dicit̄ Tren̄. iiij. Candidiores nazarei eius ⁊c. Et sequit̄. Saphiro pulcriores. Isti nāq3 nazarei. id est. paupes deo cōsecrati. hi dicuntur saphiro pulcriores. Saphirus eni3 flaui coloris est sic celū serenatū. Sic isti colore3 celestem habēt. p quāto a terrenis totaliter elōgati. solis celestibus intendūt. Itē sm Chrysostomū Paupertas est manuductrix quedā in via q̄ ducit ad celū. Et ipsa paupertate vt dicit Bern̄. emit̄ celum. Itē quod excellētius est. isti paupes spiritu iam inducti sunt in p̄prietatē celi saluatore dicente Math. v. Beati paupes spiritu. quoniā ipsorū est regnū celorū. Nō dicit erit sicut in alijs beatitudinibus p̄mittit̄ tantūmodo i futuro. nec solū ad habēdū s3 etiā ad cōmunicādū alijs quibus amici facti sunt. Iuxta istud Luc. xvi. Facite vobis amicos de māmona iniq. vt cū de. re. v. in eter. tabernacula. Itē saphirus dicit̄ ardorē interiorem refrigerare ⁊ oculos purgare. Sic sancta paupertas ardorē cupiditatis rerū tempaliū qua cōmuniter estuāt hoīes mūdani. ita in animo istorū pauperū refrigerat. vt oīa terrena bona arbitrent̄ vt stercora cū ap̄lo ad Phili. iij. Et io̅ facit eos habere oculos mūdos ⁊ limpidos ad cōtemplandū celestia. quia nō sunt terrenorū puluere obfuscati. Itē saphirus fugat squinanciam ⁊ morbū qui dicit̄ Noli me tāgere. ⁊ vniuersaliter valet ad apostemata calida. Sic paupertas spūs tumorē ⁊ infectiōes viciorū nō cōpatit̄ sed ea sedat ⁊ fugat. Cū eni isti paupes christi in camino paupertatis ⁊ in fructo spūs cōtribulati quotidie examinēt̄ur ⁊ depurent̄. non potest in eis aliqua peccati infectio vel tumefactio remanere. sed statim sedat̄. Nimirū q̄ ipsi regnū celorum iā in p̄senti apprehendūt. Luc. xvij. Regnū dei intra vos est. C Secūdus lapis ē thopasius p quē signat̄ secundū cōsiliū euāgelicū. q̄d est obediēna. De quo Luc. ix. Si q̄s vult post me venire abneget semetipsū. Et istud Math. xxiij. Sup cathedrā moysi sederunt scribe ⁊ pharisei. que dicūt facite. Thopasius in colore ē auro similis. Sic obediēna. Color eni auri nobilissimus est sine quo nulla pictura pfecta. Et certe sine obediēna nulla pfecta vtus. Quia vt dicit Augustinus in sermone ad p̄sbiteros hypponen̄. Sine obediēna oīa vacua ⁊ cū obediēna omnia plena charitate repiunt̄. Et Gregorius. xxxv. moral. Obediēna inq̄t sola vtus est que mētibus ceteras virtutes inserit. insertasq3 custodit. Itē3 thopasius bulliētes aquas cōpescit. sic obediēna bulliētes aquas huiusmodi fluxibilitatis cōpescit. Na3 ex naturali fomite in nobis incētiua ebulliūt viciorū q̄bus obediēna frenū imponit. Et nō ipsa victimis ire p̄ponit̄. vt dic Greg. q2 p victimas aliena caro. p obediētiā vō volūtas p̄pria mactatur Itē thopasius irā restringit. Et certe obediēna irā ⁊ oēm passionē animi mitigat. Quecū93 passio vel tēptatio in aīmo irrepserit supueniēte maioris obediēna refrāgit̄ in hoīe obediēte. Vn̄ puerbiorū. xxi. Vir obediēs loq̄t̄ victorias. Ubi glosa. Qui ipletobediētiā vt p̄mittit hic loq̄la ad victoriā puenit. Q2 dū p obediētiā sua desideria vincere satagit. p iusticiā iudicis post victoriā palmā pcipit. De tali obediēte q̄ sic oēs passiōes vincit dic Bern̄. Uerus obediēs mādatū ñ pcrastinat. s3 statim parat aures auditui. linguā voci. pedes itineri. manus opi. ⁊ se totū intus colligit vt mādatum pagat imperantis B Tercius lapis est smaragdus p quē designat̄ terciū cōsiliū euāgelicum quod est castitas Vn̄ Math. xix. Sunt eunuchi q̄ seipsos castrauerunt ppter regnū celorum. Addidē ptinet istud Math. v. Audistis q2 dictū est antiq̄s Nō mechaberis. Ego aūt dico vobis. Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdū eam. iam mechatus est eam in corde suo. Ubi prohibetur nō solum actus mechie. sed etiam

consensus cōcupiscēte. Qđ consiliū paulꝰ apostolus eodē euāgelico spū inspiratꝰ magis expssit dicēs .j. Cor.vij. De virginibꝰ pceptū dñi nō habeo, ꝯsiliū aūt do. quoniā bonū est hoī sic esse id est in vginitate ꝛ castitate fm glosā. Smaragdus est a tota specie amator castitatis et nullo modo sustinet coitū nisi rūpaẗ vt expertū est. Vñ ꝛ gestantē se ad castitatem inclinat. Quare bene ꝛ appropriate lapis iste castitatē sigṫ. Itē smaragdꝰ est viridis p omnibꝰ rebꝰ virētibus, cuiꝰ etiā fulgore vicinꝰ aer virere cernitur. nec eius viror obscuraẗ sole vel lucerna vł vmbra vt aiūt autores. Sic castitas inter oēs vtutes viret Unde ꝛ virgo dicta est a virore ꝛ ipsa castitas est viror omniū virtutū. Ita vt etiā primas exēplariē ꝛ vitualiter virere facit. Nec obfuscaẗ sole. id est. estu temptationis Apoc.vij. Neqꝫ cadet sup illos sol neqꝫ vllus estus. Nec obscuraẗ lucerna mūdane gloriationis. Job.xviij. Lucerna impiorum extinguet Nec obtenebraẗ vmbra carnalis delectationis. Psal. Cooperuit nos vmbra mortis. Itē smaragdꝰ motus lasciuos cōpescat. visum refocillat. gratū hominē in vbis reddit. Et hec tria ad lrām efficit castitas. Et ptꝫ. Item smaragdus tempestatē auertit ꝛ caducum morbum curare dr. Sic castitas tempestatē carnał impugnationis repmit. Vñ dicit Augꝰ. Est virtus sub iugo rōis impetū libidinis refrenās. Et eaunde etiā habet curare morbū illū ꝯtagiosum in nobis quo proni sumꝰ cadere in peccatū. Igiẗ ppter has ꝛ plures alias laudabiles ꝯditiones castitatis. ipsa castitas ꝛ maxime vginalis vt dicit glosa sup vbo pallegato apli. supgrediẗ cōditionē humane nature. p quā hoīes angelis similantur. Vñ vtutes huiꝰ mōi lapidis scꝫ castitatis enumerās beatꝰ Hiero. in libro de .xij. abusiuis dicit sic. Castitas auariciā refrenat. lites deuitat. iram mitigat. lasciuiā castigat. ebrietatez cauet. verba nō multiplicat. gule cōcupiscētias obiurgat. furtū damnat. Quid plura. oia vicia restringit. omēs vtutes ꝛ qcquid corā deo et hominis hominibꝰ laudabile est nutrit. Vñ bene dr Ecc̄.vj. Nō est ponderatio digna cōtinentis aie E

Quartus lapis est carbunculus. Et designat quartū cōsiliū euangelicū qđ est charitas. put extendiẗ ad dilectionē inimicoꝝ. De quo Mathei.vj. Diligite inimicos vestros. bñfacite his qui vos oderūt ꝛ orate p psequētibus vos Istud quantū ad dilectionē affectꝰ. est pceptū sꝫ qntuꝫ ad dilectionē effectꝰ est cōsiliuꝫ. qꝛ inimico velle grām ꝛ gloriā necessitatis est. sed impēdere sibi opa benificētie ꝛ signa beniuolētie hoc est pfectionis ꝛ cōsilij. ad qđ nō oēs tenent. Et bñ hoc cōsilium adaptaẗ carbunculo. q se habet ad alios lapides sicut aurū ad cetera metalla. Et dicitur omniū alioꝝ lapidū vtutē habere. Sic charitas excellit oēs vtutes. ꝛ cōplectiẗ in se omēs vtutes. Unde dr esse forma vtutū. Tū quia mouet omnes vtutes ad opa sua. Tū quia oēs vtutes mouenẗ ad finē charitatis. Vñ apls .j. Thy.j. Finis pcepti est charitas. Tū qꝛ in charitate virtutes cetere solidanẗ. Vñ Greg. Omia pcepta vnum sunt. qꝛ qcquid pcipiẗ in sola charitate solidatur. Itē carbūculus est in colore igneus sicut carbo viuus. nocte magis lucet qꝫ die. ꝛ circa se noctez quasi in diē mutat. Sic charitas ignis est. Vñ spūssanctus in igne venit sup aplos. Et magis lucet charitas in nocte aduersitatis qꝫ in die psperitatis. imo etiā nocte aduersitatis et tribulationis vertit in diē ꝯsolationis. Job.xvij. Noctē verterunt in diē. Qđ est. Sancti ex feruore charitatis gaudēt in aduersis. Itē carbūculus fugat venenū aereū ꝛ vaporosum. sic charitas sua benignitate oēm maliciā infectiuā vincit .j. Cor.xiij. Charitas patiēs est. benigna est. non emulaẗ ꝛc.

F Quintꝰ lapis est ametistus p quem sigṫur qntū cōsiliū scꝫ māsuetudo. De quo Mat. v. Si qs te pcusserit in vnā maxillā. pbe ei ꝛ alteram. Hoc sic intelligiẗ quasi paratus sis sustinere ꝛ aliā pcussionē patienter. Et istud est cōsilium patiētie respectu lesionis corpoꝝ. Et ad idem ptinet aliud qđ est patiētie respectu iniuriaꝝ ꝛ ablationis reꝝ. Sicut est istud Matth.v. Qui tecum vult in iudicio contendere ꝛ tunicā tollere, relinque ei ꝛ palliū. Et vtraqꝫ hec māsuetudo pfectionis est ꝛ cōsilij. Et bñ signaẗ p ametistū q est coloris violacei ꝛ habet virtutē refrigerādi et leniendi. Vñ opaẗ cōtra ebrietatē Sic mansuetudo refrigerat calorē iracūdie ꝛ lenit appetitū vindicte. Unde ꝛ ebrietatē mētis qua aliqui rapiūẗ extra moderamē rōnis ex crapula animi sedat ꝛ reddit hominē tranqllum. Vñ māsuetudo describiẗ q est modesti animi trāquillitas q nulla incurrentiū rerū tribulatiōe agitaẗ. Inter virtutes etiā ametisti tradūt autores q repmit malas cogitationes ꝛ ꝯfert in habilibꝰ intellectū. Sic māsuetudo. Vñ Ambro. ad vercelleñ. dicit. q mansuetus hō cordis est medicꝰ. Psal. Docebit mites vias suas G Sextꝰ lapis est onichinꝰ p quē accipimꝰ sextū cōsiliū euangelicuꝫ. qđ est misericordia. De quo Luc̄.vj. Omni petenti te tribue. Et Matth.xix. Si vis pfectus esse vade ꝛ vende omnia q habes ꝛ da paupibꝰ. Ut autē bene intelligaẗ istud consiliū est sciendū. q dare supfluū in extrema necessitate necessitatis est. sꝫ dare quibꝰ egemꝰ cōsilij est. Unde Augustinꝰ

Melius est minus egere q̃ plus habere. Onichin⁹ in colore ⁊ magnitudine est ad similitudinem vnguis humani. Per vngues aũt in scriptura vltimate operationes designantur Exo. x. Nõ remanebit nec vngula. Et certa mĩa sine consilium misericordie extendit se etiã vsq; ad vltimũ possibilitatis nostre. imo pfecta misericordia nõ habet vltimũ. Quia vt dicit glo. Leuit. ij. Misericordia nunq̃ implet. quia si miserearis q̃ntũ potes. plus tñ velle debes. Itẽ onichin⁹ appositus oculo infirmo sponte sua quasi res sensata intrat sine lesione. ⁊ circuit oculũ ⁊ penetrat interius oẽs ptes quousq; eius cõtrarios hũores prorsus excusserit. Sic mĩa naturaliter seipsa oculum cordis subintrat. Quia vt dicit Hiero. in q̃dam epl'a. Misericordia affectio est. que nec voluntate coercet. nec rõni subijcit. sed ipsas pias mentes ad compassionẽ dolentiũ necessario cogit affectu. Ita etiam vt si peccatũ eẽt misereri ⁊ si multũ vellem non possem tñ nõ misereri. Hec Hiero. Cũ ergo misericordia cor piũ intrauerit emũdat ipm ab humorib⁹ viciosis Luc. xj. Date elemosynã ⁊ ecce omnia munda sunt vobis. Onichinus etiã valet cõtra scabiem ⁊ dealbat faciẽ. Sic misericordia scabiẽ pctõz abstergit ⁊ faciẽ aĩe dalbat. Quia sicut aqua extinguit ignẽ ita elemosyna extinguit peccatũ. Vñ dic̃ Chrys. Q, elemosyna illustrat animã ⁊ eam bonam efficit ⁊ decorã. ¶ Septimus lapis ẽ iaspis. p quẽ signat̃ septimũ cõsiliũ euãgelicũ qd̃ ẽ simplicitas vboꝝ. De quo Mat. v. Sit aũt sermo vester ẽ est. nõ nõ. Cui⁹ sensus ẽ. Si affirmatio vel negatio ẽ in ore sit etiã in corde. Ad illud cõsiliũ reducit̃ illud Mat. v. Audistis q: dictũ ẽ antiquis nõ piurabis Ego aũt dico vobis nõ iurare oĩo. Iaspis q̃ bonus est. ẽ viridis. translucens ⁊ rubeas habẽs venas. Sic s̃mo noster debet esse virens vt sp aliq̃d boni germinet. qd̃ est cõtra vaniloq̃s. Debet eẽ trãsparens. vt in verbis trãspareat intentio cordis. qd̃ est cõtra dolosos ⁊ mẽdaces. Debet etiã habere venas rubeas charitatis ad pximũ ad quẽ ⁊ de quo ẽ s̃mo. qd̃ ẽ cõtra susurratores. detractores. cõuiciatores. ⁊ calũniatores. Itẽ iaspis fugat febrẽ et hydropisim ⁊ stringit fluxũ sanguinis Sic simplicitas verborũ fugat febrem iracũdie. q: responsio mollis frangit iram Prouerb. xv. Curat hydroposim auaricie. Nã apud mercatores campsores ⁊ alios tpalibus lucris intendẽtes vboꝝ simplicitas reputat̃ fatuitas. quia malũ est dic̃ oĩs emptor Prouerb. x. Stringit etiam fluxũ sanguinis carnalis videlicet cõcupiscentie. que ex fictis colloquijs sepe excitatur. q: corrũpũt mores bonos colloquia mala. j. Cor. xv. ¶

Octauus lapis ẽ crisolitus. p quẽ accipit̃. viij cõsilium euãgelicũ qd̃ est vitatio occasiõis peccandi. De quo Mat. v. Si oculus tu⁹ scandalizauerit te. erue eũ ⁊ pijce abs te Vbi s̃m glo. nõ p̃cipit̃ aliq̃d mẽbroꝝ ad lr̃am erui. sed occasio peccãdi. Põt enĩ esse occasio ex aspectu. ⁊ tunc oculus scãdalizat. ⁊ cum bona sit intentiõe tũc oculus scandalizat dexter. Vel põt eẽ occasio ex cõtactu ⁊ cũ bona intentiõe ⁊ tunc scandalizat manus dextera. Põt etiã eẽ occasio ex alio. ⁊ h̃ a cõsiliario q̃ dicit̃ oculus. vel a socio vl' ab adiutore qui dicit̃ manus. Et si est cõsiliarius vel socius vel adiutor in spũalib⁹ tũc est man⁹ dextera. Similiter suo mõ est de pede. Hmõi ergo si scandalizãt abijcienda sunt. quia fugiende sunt occasiones peccandi. Crisolitus est lapis preciosus micãs ad solem q̃i stella aurea. Sic cautela occasiõis peccandi micat in anima quasi stella aurea dirigens hominẽ in factis suis ad istar stelle maris. vt sine offensiõe peccati pringat ad ptũ. Itẽ crisolitus si ponit̃ in igne. resilit ab igne Sic p hãc cautelã mox vt homo aduertit se eẽ in piculo ⁊ oportunitate peccãdi resilit fugiẽdo a tali oportunitate quasi ab igne Ecc. xxj. Quasi a facie colubri fuge peccatum. Item Crisolit⁹ repellit stulticiã ⁊ cõfert sapiẽtiã. Sic vitare occasiones peccandi est magne sapientie. Sicut ecõuerso querere oportunitates peccãdi stulticie est Ecc. xxj. Stultus a fenestra respiciet i domũ. vir aũt eruditus foris stabit. ¶ Nonus lapis est berillus. p quẽ intelligit̃ nonũ consilium qd̃ est rectitudo intentiõis ac simplicitas finis. De quo dicit̃ Mat. v. Attendite ne iusticiam vestrã faciatis coram hoibus vt videamini ab eis. Itẽ ibi dicit̃. Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Item illud ibidẽ Sic luceant opa vestra bona corã hoibus. vt glorificent patrem vestꝝ qui in celis est. Item illud Mat. viij Si oculus tuus fuerit simplex totũ corp⁹ tuũ lucidum erit. Berillus est lapis coloris pallidi ⁊ transparentis. ⁊ illi optimi sunt qui maculas interius nõ habent Sic opa nostra bona debẽt eẽ pallida. i. spũalia. ⁊ trãsparẽtia vt videãtur ab hoibus p glĩa dei ⁊ bono exẽplo. ⁊ hoc tũc solũ laudabile qñ intentio est pura int⁹ in corde. ita q nõ sint macule sinistre intentiõis. Itẽ berill⁹ si sit rotund⁹ ⁊ opponat̃ soli. ignẽ accẽdit i carbone mortuo. Sic bonũ opus si sit bene rotundũ id est ex omni pte debitis circũstantijs coeq̃tũ et obliquatum vel distortũ a debito fine. ⁊ si directe opponat̃ soli. ita vt tota intentio dirigat̃ ad diuinũ lumen. tũc accẽdit carbones mortuos. i.

opa nostra pus p peccatum mortale mortifica-
ta reuiuiscere facit. Uel etiã quia ei⁹ ardor accẽ
dit primos mortuos patrs. qui ei⁹ exemplo ac-
cenduntur ad pniam. Itẽ berillus valet ɔtra squi
nantiã et glandes. sic rectitudo intentiõis va-
let cõtra tumefactiões. hypocrisis et vane glori-
ationis. Item berillus valet cõtra picula hosti-
um ⁊ reddit hoiez inuictũ. Sic quia hostes no-
stri demones nitunt bona opa nostra viciare p
inanẽ gloriam ⁊ suꝑbiam spũalem. q̄ bonis ope
ribus insidiant ut pereant ut dicit btũs Aug⁹. con
tra hoc berillus recte intentiõis reddit hominẽ
inuictũ. Itẽ berillus amorẽ inter cõiuges recõ-
ciliat. Et certe bona opa nostra recta intentione
simpliciter in deũ directa recõciliãt aiam cũ do
sponso suo. ij. Cor. xj. Desponds vos vni viro v̄
ginẽ castam exhibere christo. Uirgo casta ẽ aia
soli deo intendẽs. Igit hõ portãs apud se istum
berillum in omnib⁹ opib⁹ suis lucidus erit. Iu-
xta illud Mat. vj. Si ocul⁹ tuus simplex fuerit
totũ corpus tuũ lucidũ erit ⁊c. L. Decim⁹
lapis est ligurius p quẽ designat decimũ ɔsiliũ
quod est ɔformitas opum ad doctrinaz. Unde
Mat. v. Qui fecerit ⁊ docuerit hic magn⁹ erit i
regno celoꝝ. Itẽ illud Mat. xxiij. Alligant one-
ra grauia ⁊ digito nolunt ea mouere. dicũt enĩ
⁊ non faciunt. Item illud Mat. vij. Hypocrita
eijce pmũ trabẽ de oculo tuo. ⁊ post videbis ei-
cere festucam de oculo fratris tui. Liguri⁹ est
lapis q̄ fit ex vrina lincis. Nam ut dicit plinius.
Urina hui⁹ aialis durescit in lapidẽ. Et natura-
li industria sciẽtes iste bestie egestũ vrine p̄ciosũ
liq̄rẽ sub arenis obruũt quasi inuidentes bono
nostro. Sed ex hoc citius in lapidẽ solidat. Lin-
ci cõpat doctor vel p̄dicator ꝓpter acumẽ visus
intellectualis. cui⁹ doctrina pus debet eẽ in seip
so digesta ⁊ p opa nõez sibi incorpata. ⁊ tũc qua-
si ex supabũdantia vite sue stillare p̄ciosum liq̄-
rem doctrine ad pfectũ aliorum. sed ipe debet p̄-
us id qd purius est sibi incorpasse. sicut p⁹ q̃z id
qd puri⁹ est in vrina. que s̄m phicos ẽ colamen
tum sanguinis ⁊ supfluum scde digestiõis. con
uersum ẽ in substãtiam alũ. ex tũc liq̄r vrinalis
egerit. Sic in ꝓposito. Unde sicut malũ signum
est in natura. qñ liquor vrinalis indigest⁹ ⁊ cru
dus emittit. Sic malũ indiciũ est in morib⁹ qñ
id qd docet pus ope nõ impletur. Uñ Chryso.
in libro de cõpunctiõe cordis. Docere inquit ⁊
nõ facere nõ solũ lucri nihil sed ⁊ damni vi plu-
rimũ ɔfert. Grãdis enĩ cõdemnatio est compo
nenti q̃dẽ sermonẽ suũ. vitaz vero suã atq̃z opaz
negligẽti. Sz sũt q̃dã q̃ doctrinã suã q̃i sb arena
obruũt. q̃ subtilitate v̄boꝝ vel obscuritate v̄bo

rum sensum suũ contegunt ⁊ obuoluũt ut capi
vix possint. Sed nõ nunq̃z hoc cedit in meli⁹ p̄-
ter eorum intentionem. qñ dicta obscura eoꝝ
p aliorũ disputationẽ ventilant ⁊ cõfutant vel
declinant. Item liguri⁹ ɔfert cõstipatis ⁊ soluit
ventrẽ. sic cũ aliqui pleni malis humorib⁹ pctõ
rum p cõfessionẽ eos egerere nequeunt. sepe ta-
les ex p̄dicatiõe exemplaris viri cui⁹ vita pl⁹ p̄-
dicat q̃z doctrina. remediũ cõsequẽt. M
Undecimus lapis ẽ achates p quẽ accipitur
xj. cõsiliũ qd est vitatio solicitudinis. Unde dicit
Mat. vj. Ne solliciti sitis anime vestre qd man-
ducetis aut corpi vestro qd induamini ⁊c. Et in
fra. Nolite soliciti eẽ in crastinum. Achates est
nigri coloris cũ albis venis intermixtis. In ni
gro colore designat humilitas ⁊ despectus mũ-
di que sunt in istis qui abstracti sũt a solicitudi
ne tpalium. Nam ipi despiciunt ⁊ despecti sunt
a mundo. Sed quia in hac vita nõ põt eẽ oĩoda
abstractio ab omni solicitudine. sed semp neces
sitates corpis. pua solicitudo pmittũ etiã perfe
ctis. Et hoc signatur p venas albas. Ubi sciẽdũ
q est quadruplex solicitudo. Prima est lauda-
bilis et est puidentie spũalis. De qua apls. j. Co
rint. vij. Qui sine vxore est solicitus est que sunt
dei qñõ deo placeat. Et hoc cõpetit abstractis ⁊
pfectis. Quibus dicit. j. Pet. v. Omẽ solicitudi
nem vestrã piicientes in eum. Secũda est etiaz
laudabilis. ⁊ est puidẽtie tpalis ex charitate fra
t̃na. qualis cõpetit p̄latis et religiosis officiatis.
De qua aplus Ro. xij. Qui p̄est in solicitudine
Tertia est tolerabilis. et est ista solicitudo tpal
cure quo ad corpus. De q̃ Lu. x. Martha mar
tha solicita es et turbaris ⁊c. Quarta est rep̄hẽ-
sibilis et est ista solicitudo supflue thesaurizati-
onis quo ad auaritiã. De qua Ecc. ij. Peccato
ri dedit deus afflictionem ut addat et cõgreget
Et hoc vanitas est ⁊ cassa solicitudo mẽtis. Pri-
ma solicitudo consulit cõsilio isto. Secũda p̄ci
pit. Tertia pmittit. Quarta phibet. Item acha-
tes venena fugat. sitim sedat. visum fouet. Sic
vitatio solicitudinis venena mundani contagij
fugat. Nã oĩa ista mundana venenosa sunt et
vix absq̃z contagio anime tractari põt Ecc. xiij.
Qui tetigerit picẽ inquinabit ab ea. Et mũdus
totus in maligno positus est. j. Joh. v. Item soli
citudo tpalium sitim puocat. quia multũ attra
hit. et auarus nõ saciat sicut ignis qui nunq̃z di
cit sufficit Prouerb. xxx. Sed ab istis veneno. s.
et siti vitatio solicitudinis p oppositum p̄seruat.
Que etiam fouet visum intellectualem qui q̃n-
to minus desgregat ad tpalia tanto fortificatur
ad spũalia. N Duodecim⁹ lapis ẽ sardi⁹

pque signat. xij. consilium euangelicum qd est fraterna correctio. Un dicit Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum &c. Sardius est coloris rubei sed non sicut rubea terra. Sic fraterna correctio debet esse rubea ex charitate qua fieri debet. ij. Thes. iij Corripite eum vt fratrem. Sed quia charitas ista semper est cum dolore et compassione propter delictum fris rubor ille est turbulentus. Item sardius restringit fluxum sanguinis. Sic correctio fraterna restringit fluxibilitatem peccandi. pro quanto per hmoi correptionem multi restringuntur a peccando Eccl. xix. Corripe primum ne forte iteret. Item sardius accendit animum ad gaudium et acuit ingenium. Sic correptio fraterna fratrem bonum ex post facto gaudentem facit Prouerb. xv. Non amat pestilens eum qui se corripit Cor autem sapientis gaudens exhylarat faciem. Et Prouerb. ix. Argue sapientem et diliget te Acuit etiam ingenium. quia omnia que arguuntur a lumine manifestantur Eph. v. Et nota quod corripere fratrem aliquando est preceptum sicut de mortalibus et hoc pertinet ad omnes. et obligat semper. sed non ad semper quia ploco et tempore scz quando vacat et licet et creditur pro esse correptio. et sic de alijs circumstantijs. Et ad hoc preceptum maxime tenentur plati quo ad eos quorum curam gerunt. Aliquando vero est consilium. vt quis corripit fratrem super venialibus. et illum cum quo nihil habet facere nisi communem charitatem et hoc est consilium superogationis. sicut et alia premissa. O Hos igitur. xij. lapides preciosissimos veri iudei scz euangelice perfectionis sectatores debent iacere in iesum Et hec iactura non est penalis et dolorosa vel etiam odiosa. sed est ipsi domino iesu valde delectabilis amorosa ac etiam summe delicosa. Quemadmodum in ludo castri pascalis vbi puelle et delicate domine iaciunt loco lapidum muscata rosas et violas in tyrones. que reuera iactio est ipsis tyronibus valde deliciosa. Sic suo modo ipso christo iesus saluator noster summe deliciatur in iactura lapidum predictorum. Si enim lapides torrentis dulces fuerunt beato Stephano. quanto plus dulciores sunt isti lapides christo si in eum fuerint iactati a fideli anima quam ipse tam caram habuit et habet quod eam sanguine suo redemit. et pro qua mortuus fuit quamqz in sponsam carissimam sibi desponsauit. et cum qua ipse vnum corpus effici dignabitur cum membra capiti vniantur et ipse erit in omnibus. Non dubium quin ipse plus delicietur de spirituali perfectu talis anime quam beatus Stephanus de martirio suo. perfecto cum gaudium christi in infinitum excedat gaudium cuiuslibet sancti. Unde ipse dicit Prouerb. viij. Delectabar per singulos dies scz eternitatis. ludens coram eo omni tempore et ludens in orbe terrarum. Et subdit ad propositum. Et delicie mee esse cum filijs hominum. Quarum deliciarum nos participes faciat ipse iesus christus qui cum patre et spiritu sancto viuit et regnat in secula seculorum amen.

Expositio euangelij in dominica palmarum. CLXXXIII

CUm appropinquasset iesus hierosolymis et venisset bethfage ad montem oliueti. tunc misit duos discipulos dicens eis. Ite in castellum quod contra vos est. et statim inuenietis asinam alligatam et pullum cum ea. Soluite et adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit. dicite quia dominus his opus habet. et confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est vt impleretur quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite filie syon. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam et pullum filium subiugalis. A Solent reges bellum intraturi per exhortationem et animationem militum se prius in gloria regia ostentare. Sic saluator noster rex regum et dominus dominantium ad locum passionis vbi bellum contra diabolum erat ingressurus accedens. honorem regalem hodie ostentauit in eo quod equitando incessit. qui alias semper per pedes ambulare consueuit. Et quod turbarum acclamantium preconio honorari voluit. occurrentium sibi cum floribus et palmis. et vestimenta sua in via in qua incedebat psternentium atqz clamantium. Osanna filio dauid. rex israel. benedictus qui venit in nomine domini. Quod totum fieri voluit ad confortationem discipulorum suorum et credentium qui paulo post erant ipsum visuri in ignominia tam exprobrabilissime passionis. Et de hoc est presens euangelium. Quod habet tres partes principales. In quarum prima ponitur duobus discipulis a christo facta commissio. Secundo adiungitur eorundem discipulorum fida executio. Ibi Euntes autem Tertio describitur honoris et reuerentie digna exhibitio. Ibi Et imposuerunt Prima in tres. quia primo ponitur christi ad hierusalem appropinquatio. Unde ait euangelista Cum appropinquasset iesus hierosolimis Ubi sciendum quod sicut legitur Joh. xij. Ante sex dies pasce. i. sabbato ante diem palmarum. christus fuit bethanie. quod erat castrum marie magdalene et marthe. distans a hierusalem stadijs. xv. Ubi fecerunt christo cenam. et martha ministrabat. lazarus vero vnus erat ex discumbentibus. Qui vt ait Au. de verbis domini. conuiuijs interrogantibus loca

persarũ ꝛ sedes inferni diligenti narratiõe in du
cauit. ita vt inferi longis tpibus ignorati tãdez
inuenerãt ꝑ doctorem lazarũ. Maria vero accepit
pixidẽ de alabastro vnguenti nardi pistici ꝑciosi
ꝛ vnxit pedes ꝛ caput domini. ꝛ extersit capillis
suis. ꝛ domus impleta ẽ ex odore vnguenti. Cõ-
uenerũt aũt bethaniã multi. nõ tãtũ ꝑpter iesũ.
sed vt lazarũ viderẽt resuscitatũ a mortuis. Se-
quẽti vero die sicut est hodie mane facto christ⁹
de bethania recessit vt veniret hierusalez. Et cũ
appropinquasset hierosolimis ꝛ venisset bethfage.
qui erat vicus sacerdotũ distãs a bethania fere
ad vnũ miliare lombardicũ ꝛ a hierusalez dista-
bat vnũ miliare. ad montẽ oliueti. In quo a la-
tere sita ẽ villa illa. Dicitũ aũt mõs oliueti ꝑpter
multitudinẽ oliuaꝝ que ibi nascebant. B
Secũdo ponit discipuloꝝ destinatio cum dicit
Tũc misit duos discipulos. qui fuerũt petrus
ꝛ philipp⁹ vt dicũt Amb. ꝛ Hylari⁹ ꝛ magisteri
historijs. dicẽs eis. Ite in castellum qđ contra
vos est. Castellũ appellat hierusalẽ qđ erat eis
ecõtra ad radices alterius montis. s. montis sy-
on. Et nota q hierusalẽ nõ noiat ciuitatẽ sed
castellum. Tũ quia de libertate in seruitutẽ deue-
nerat romanoꝝ. Tren. j. Princeps puinciaruz
facta est sub tributo. Tũ qꝫ ꝑpter iniquũ ꝯsiliũ
habitũ ibidẽ d morte christi ipa hierusalẽ digne
pdiderat dignitatẽ ciuitatis. sicut etiã quecũqꝫ
ciuitas suam dignitatẽ pderet. si aduersus impa-
torem cõspiraret. vel etiaz si suum epm necaret.
Et iõ dñs dicit quasi despectiue. Ite in castellũ
qđ cõtra vos est. Erat enĩ illud castellũ contra
discipulos. nõ solũ oppositiõe situs. sed etiaz op-
positiõe animi. Cõspirauerat enĩ ciuitas illa nõ
solũ cõtra dñm. sed etiã cõtra oẽs qui ꝯfiterẽt eũ
eẽ christũ Joh. ix. Deinde ostẽdit ad qđ eos
miserit. Et statim inuenietis asinam. Ista asi-
na erat ad portã ciuitatis deputata vsui paupe-
rum qui ꝑpria iumenta nõ habebãt. Cũqꝫ aliqs
opat⁹ fuisset ea dabat ei pabulũ. Et pullũ cuz
ea. qui pariter cũ ea nutriebat ad simile opus sup
quo adhuc nemo hoim sederat vt dẽ Marci. xj.
Soluite. s. asinã qꝫ pullũ. ꝛ adducite mihi.
Ecce igit vt ait Chryso. qꝫ humile et qꝫ ꝯtẽptibi-
le aial christus rex regũ elegit ad insidendũ cuz
hierusalẽ ingrederet. Et si qs vobis aliquid di-
xerit. quasi ꝓhibẽs soluere aial. aut mqrens ad
qđ ꝛ ꝓ quo soluat. dicite. qꝛ dñs his opus hꝫ.
Dñs nomen potestatiuũ est cui nemo resistere
põt. Unde Amb. sup Lucã. Cũ dñs dicit. vnus
agnoscit. Nã et multi dij ꝛ multi dñi. sed genera-
liter vnus deus et vnus dñs. Itaqꝫ si nõ exprimi-
tur dñs definit nõ ꝑ aduẽtionẽ ꝑsone sed ꝑ vni-
uersitatẽ nature. Et cõfestim dimittet eos. Hoc
duobus mõis intelligi põt. Uno mõ q referat
ad christũ sic. Dicite quia dñs his op⁹ habet.
et cũ opatus fuerit statim dimittet eos. Naz do-
minus statim qñ ingressus fuit hierusalẽ remi-
sit aialia ad dñm suũ. Alio mõ vt referat ad do-
minũ aialis quasi dicat. Ipe dñs aialiũ statiz di-
mittet eos vobis. qñ dixeritis. quoniã dñs his
opus habet. Dicit enĩ Chryso. Q̃ꝫ virt⁹ christi
mouit intus asine custodes. vt mox ad verbuz
eoꝝ darent eam quãuis eis ignotis. Et nota
ꝫm Bedã q hic mystice doctoribus ꝑcipit vt si
quid obstiterit aduersitatis. si qs ꝓhibuerit pec-
catores a laqueis diaboli solui. ꝛ ꝑ ꝯfessionez fi-
dei dño adduci. nõ tñ a ꝑdicando desistãt. sꝫ cõ-
stanter insinuent. q dñs talib⁹ ad edificandam
ecclãz op⁹ habet. C Tertio ponit hui⁹ fa-
cti ꝑ scripture testimoniũ ꝯfirmatio cũ dicit. Hoc
aũt totũ factũ est. Et duo facit. Primo ꝑmit-
tit rationem rei facte. Hoc aũt totũ. qđ dictuz
est de legatiõe aplis cõmissa. factũ ẽ. non casu.
nec inaniter sine rõe. sꝫ vt adimpleret. hic ly vt
non tenet causatiue sed ꝯsecutiue. Nõ enĩ dñs
hoc ideo fecit. quia hoc ꝓpheta dixerat. sed pon-
us ecõuerso hoc ꝓpheta dixit quia hoc facturũ
dñm in spũ ꝑuidit. Lu. xxiiij. Oportet impleri q
scripta sunt in lege moysi et ꝓphetis ꝛ psalmis
de me. Et sic ad ꝓphetiã illam ꝯsecutũ est ista fie-
ri. quod dictũ est ꝑ ꝓphetã dicẽtẽ. Zach. ix. ꝫm
glo. Huic facto adhibet ꝓphetie testimoniũ vt
appareat q oĩa sũt cõpleta que de xpo erãt scripta.
Sed scribe ꝛ pharisei cecati inuidia nõ intellige-
bãt que legebãt. Secũdo adducit verba pro-
phetie. Dicite filie syon. Syon ẽ mons ad cui⁹
radicem sita est hierusalẽ. In summitate võ mon-
tis erat arx et turris dauid. ad quã mille clipei
pendebãt. oĩmqꝫ fortiũ armatura. Propter qđ
hierusalez dicit filia syon. quia inde erat defensio
ꝛ regnũ regale ꝛ templũ sacerdotale. Et exponit
hec lrã dupliciter. Uno mõ vt filie syon stet pro
plurali nũero ꝛ vti casus. Quasi diceret. Dici-
te vos o filie syon. Sciebat enĩ ꝓpheta zachari-
as se moriturũ. vñ timẽs ne iudei obliuiscerent
hmõi ꝓphetie. omẽs posteros rogat ꝛ hortat vt
ꝯtinue ꝛ instanter annũciẽt hãc ꝓphetiã cũ ma-
gno desiderio. Dicite o filie syon. Alio mõ vt
ly filie sit dti casus ꝛ singularis numeri. Quasi
d. Dicite filie syon. id ẽ annũciate mundo. qui
ꝑ filiã syon itelligit. Sed sciendũ q in Johan-
ne. xij. c. eo loco quo hic dicit. Dicite filie syon.
scriptũ est. Noli timere filia syon. Qđ exponit
ꝫm Aug. Noli timere hierusalẽ. s. illũ cognosce
q a te laudat. ꝛ noli trepidare dũ patitur. qꝛ ille

sanguis fundiť p quē tuū delictum deleať: ⁊ vita redimať. Uel aliter ſm Chryſo. Cōſueuerūt ho-mines timere reges venientes ppter nouitates bellorꝫ ⁊ exactiões ⁊ ſeruitutes atqꝫ iniuſta gra-uamina. ſꝫ noli timere hieruſalē. quia iſte rex ve-niens nō eſt talis. ſed manſuetus ⁊ humilis. nō in multitudine exercitus ⁊ equorꝫ ingrediēs. ſꝫ cum humili turba aſine inſedens. Noſtra autē trāſlatio ſm hebraycā veritatē qua vtimur dic. Exulta ſatis filia ſyon. iubila filia hieruſalē. ecce rex tuus ⁊c. Ubi pphēta implicat ſex condi-tiones regis iſtius venientis. Ecce pńnaliť rex poteńaliter tuus ſingulariter venit tibi vti-liter manſuetus miſericorditer ſedēs ſup aſi-nam ⁊c humiliter.

Secunda pars expoſitionis euange-lij. CLXXXIIII

Euntes autem di-ſcipuli fecerunt ſicut prece-pit illis ieſ⁹ Et adduxerunt aſinam et pullum. · A · Hic ſecundo po-nit eorundē diſcipulorꝫ fidelis executio Et pmo tangit obedientie actū. d. Euntes aūt diſcipuli fecerūt ſicut pcepat illis ieſus Sicut fideles le-gati qui nō faciūt plus aut min⁹ qꝫ eis cōmitti-tur Prouerb. xxv. Sicut frig⁹ niuis in die meſ-ſis ita legatus fidelis ei qui miſit illū. aīaz ei⁹ re-quieſcere facit. Tytus dicit ꝙ diſcipuli miſſi ad-ducere pullū nō refutauerūt hoc officiū. quaſi vilē aut deſpectū. ſed humiliter obediuerūt. In marco ſcribitur ꝙ inuenerūt pullū ligatū añ ianu-am foris in biuio. Et ſoluentibus illis pulluꝫ vt dicit Lu. xix. dixerunt dñi eius ad illos Quid ſol-uitis pullū. Dixerūt. quia dñs neceſſariuꝫ eum habet. Et ſtatim ſm marcū dimiſerūt illis pul-lum. Quia vt dicit Tytus ſtatim obmutuerūt nō potētes reſiſtere ſaluatoris eloquijs. Maie-ſtatis eni nomē eſt dñs. Un̄ Beda. Qui ſoluē-do pullo cōtradixerant. audito nomine dñi quie-uerant. Quia magiſtri errorꝫ qui venientibus ad ſalutem gentium doctoribus reſiſtebāt cate-nus ſuas tenebras defendētes donec miraculis teſtantibus veri poſſeſſoris ac dñi virtus dñi emicuit. Secūdo euangeliſta tangit obediē-tie affectum. Et adduxerūt aſinā et pullū Fece-runt enī illud ad quod miſſi fuerunt ſicut boni legati Prouerb. xiij. legatus fidelis ſanitas.

Tertia pars expoſitionis euangelij.

CLXXXV.

Et impoſuerunt ſu-per eos veſtimenta ſua. et eū deſuper ſedere fecerunt Plu-rima aūt turba ſtrauerūt veſtimenta ſua in via. Alij aūt cedebāt ramos de arboribus. et ſternebant in via Turbe aūt que precedebant et que ſequeban-tur. clamabant dicentes. Oſanna filio dauid. benedictus qui venit in nomine domini. · A · Hic tertio deſcribit honoris ⁊ reuerentie digna exhibitio. Et habet duas pti-culas. Quia pmo ponit reuerētia ſibi exhibita a diſcipulis. Secūdo reuerētia ſibi ipenſa a tur-ba. Ibi Plurima aūt turba Reuerentia diſci-pulorꝫ generaliter oim fuit in hoc ꝙ dñm non p-miſerūt equitare ſup nudo aſino ſed ei loco ſelle veſtimēta ſua ſuppoſuerūt. Et ꝙ eū ſup aſinam impoſuerunt vt dicit Lu. Et ꝙ etiā ſimul cū tur-ba veſtimenta ſua in via ſtrauerūt. ⁊ cuꝫ alijs p̄-cipui acclamauerūt. Oſanna ⁊c. vt patet ī ſequē-tibus. Unde dicit Et impoſuerūt ſup eos ve-ſtimēta ſua et eū deſup ſedere fecerūt Dubi-tari pōt hic an dñs ſederit tātum ſup pullo aut etiā ſup aſina. Et videť ꝙ ſoluꝫ ſup pullo. q2 alij tres euāgeliſte. ſ. Lu. xix. Mar. xj. ⁊ Joh. xij. c. nō dicūt niſi de pullo. Et h̄ videť ſentire hiero. ppt̄ vie breuitatē ⁊ ppter myſterij ſignificationem. Per aſinā enī ſignať ſynagoga iudeorꝫ iugo le-gis onerata Act. xv. Hoc ē on⁹ qđ nec vos nec patres veſtri portare potuerunt. Un̄ enā aſina latine. grece ſubiugalis dicit. Et vtrūqꝫ nomen ob eandem tamē impoſitū eſt. Hoc eni iumētū pmū inſedit hō. ⁊ a ſedēdo latin⁹ aſinū ⁊ grec⁹ a iugo oneris ſubiugalē dixit. vt dicit magiſter in hiſtorijs. Per pullū aūt ſignať ꝑplus gētilis. q̄ſi ſine lege laſciu⁹ ⁊ indomitus. Dñs ergo inſedit pullo ⁊ nō aſine. ad innuendū p hoc ꝙ ipſe a gen-tibus eēt recipiendus ⁊ a iudeis abijciēdus Jo. j. In ppria venit ⁊ ſui eū non receperūt Act. xiij. Sꝫ quoniā repuliſtis illud. ecce cōuertimur ad gentes. Nec obſtat ſm iſtos ꝙ matthe⁹ vtrūqꝫ ponit licet alteri īſederit. ⁊ hoc ppt̄ myſterium. Nec Mat. dicit ꝙ vtriqꝫ inſederit. Licꝫ eni dica-tur pluraliter ꝙ impoſuerūt ſup eos veſtimēta adiūctū indefinite ⁊ deſup eū ſedere fecerūt Alij aūt dicūt ꝙ vtriqꝫ īſedit. ⁊ pmo pullo. ſꝫ q2 nō dū domitus ⁊ laſciu⁹ inde deſcēdit et aſinā aſcēdit vt dicit Remi. ⁊ magiſter in hiſto. Et hoc videť Mat. inſinuare. Un̄ enā ppha zacharias vtrū-qꝫ poſuit. Nec obſtat ꝙ alij tres euāgeliſte h̄ nō expſſerūt. nec tñ negāt ſꝫ omittunt de aſina ⁊ di-cūt de pullo tantū. Nulla q̄dē inter euāgeliſtas

inuenit contradictio. sed aliquā vnus vel plures omittunt. qđ dictū est ab vno vel pluribꝰ. aliquā do vero supplet. Et nō qđ dicit Mat. de asina ceteri omiserūt. Cuiꝰ omissionis causam assignat Augꝰ in de cōsensu euāgelistarū. Quia Mat. scripsit euāgeliū iudeis etiā lingua hebrayca ceteri aūt scripserūt grecis ꝛ in lingua greca. Nūc aūt in trāslatiōe greca scꝫ. lxx. interp̄tū nō fit mētio ī zacharia pphēta de asino sꝫ tm̄ de pullo. in hebrayca aūt veritate vtrūqꝫ exp̄mit pphēta. Et iō alij tres euāgeliste cōformātes se trāslationi vsuate apud illos quibus scripserunt. de pullo tantū mentionē fecerūt. Mat. vō tam asinā qꝫ pullum exp̄mit. ꝛ q̄ vtrūqꝫ dn̄s insederit. Cōgruit etiā mysterio. quia in fine mundi asina. i. synagoga etiā dn̄m portabit ꝛ ad eius fidem veniet. Ro. xi. Cū intrauerit plenitudo gentiū tunc oīs israel saluus erit. Et Esa. Oēs reliq̄e salue erūt. Sed nō credo q̄ pullus dn̄o insedente recalcitraret ꝛ pp̄ter hoc descēderet. sed vtrūqꝫ insedit pp̄ter mysteriū. Primo sup asinam postea sup pullū. vt significaret q̄ vtrūqꝫ p̄plm̄ debeat adducere ad fidem q̄ p̄mo incepit in iudeis deinde in gentibus. B. Quare aūt dn̄s sup asinā equitare voluerit p̄ter rōnē mysticā p̄dictā plures assignant rōnes. Prima pp̄ter pphētie ipletionem Lu. vlt. Oportet impleri que scripta sūt ꝛc. Secūda pp̄ter paupertatis cōmendationem. Zach. ix. Ipse paup ꝛ ascēdēs sup asinam et sup pullū asine. Sic enī ibi ponit scḋm nostrā trāslationem. Tertia ad docendū humilitatem Mat. xi. Discite a me qꝛ mitis sū ꝛ hūilis corde. Quarta ad cōfundendā p̄latorū ꝛ magnatū pompositatē. qui magnā pompā pinguiū equorū ostēdunt. Cōtra illud Deut. xvij. Cū fuerit rex cōstitutus nō multiplicabit sibi eq̄s. Si nō licet hoc regi. multo minꝰ pontifici. Si nō layco. multo minus clerico. Si nō de redditibus p̄prijs. multo minꝰ de reb9 ecclesiasticis ꝛ patrimonio iesu christo Chryso. Nō sedit dn̄s in curru aureo p̄cioso. purpura fulgens. nec ascēdit sup feruidū equū discordie amatorem ꝛ litis. sed sup asinā trāquillitatis ꝛ pacis amicā. Quīta ad insinuādam eorū in q̄bus libenter sedet p̄prietatē. Est eniꝫ aīal simplex. graue. oneriferū. nō delicatū. sꝫ et rudītiū vel rugitiū ꝛ in dorso cruce signatū. Tales debemus nos eē. si volumꝰ q̄ dn̄s in nobis requiescat. Simus eniꝫ simplices sine dolositate Sap. i. In simplicitate cordis querite illū. Grauis in moꝝ grauitate. ps. In p̄plo graui laudabo te. Oneriferi in onerosorū p̄rioꝝ supportatione Gal. vi. Alter alteriꝰ onera portate ꝛc. Nō delicati in deliciarū aspiratiōe Hiere. xxxi. Vsqꝫ q̄ delicijs dissolueris filia vaga. Rugientes in nostroꝝ peccatorū recordatione. ps. xxxvij. Rugiebā a gemitu cordis mei. Cruce signati aspirans crucis christi imitatiōe Gal. vi. Ego. n. stigmata dn̄i iesu in corpe meo porto. C. Deinde cū dicit Plurima aūt turba ponit reuerētia sibi impensa a turbis. Et p̄mo ponit reuerētia sibi exhibita gestis. que fuit triplex. Una q̄a vestimenta sua in via sternebāt. Unde dicit Plurima aūt turba. Plurima superlatiuū est et ideo signat ingētem multitudinē. Joh. xij. Ecce totꝰ mūdus post eum vadit. Sternebāt vestimēta sua in via. Qđ etiā ap̄li fecerūt qui vestimenta sua nō tātū strauerūt sup asinā vel pullum. Vñ lucas nō distinguēdo inter ap̄los et turbā. dicit absolute Eunte aūt illo substernebāt vestimenta sua in via. Substrauerūt autē vestimenta sua pedibus asini ne offenderet ad lapidem vel calcaret spinas. et ne caderet ad foueā. Vel potiꝰ totū hꝫ importabat reuerētiam ꝛ deuotionem magnā quā habebāt ad christū. quia nō solū reputabāt indignū q̄ christus pedibus suis terram tangeret sed nedū asina que portabat eū. Secunda reuerentia fuit. quia ramos de arboribꝰ cedebāt ꝛ sternebant in via. qđ erat alacritatis ꝛ gaudij signū vt dicit Hiero. De q̄bus aūt arboribus succiderint ramos. nō exp̄mūt euāgeliste nisi solus Joh. q̄ exp̄mit ramos palmarū. qn̄ tū ad illos qui p̄cesserūt ei obuiā. Sꝫ verisile est q̄ de omni genere arboꝝ pulcrarū ꝛ p̄cipue oliuarū q̄ in eodē mōte oliueti abundabāt. Unde eccl̄ia cātat Pueri hebreorū tollētes ramos oliuarū. Cātat etiā de floribus ꝛ palmis. Occurrerūt turbe cū floribus ꝛ palmis ꝛc. Qꝛ enī illo tēpore arbores florēt maxime in illa calida regione credibile est q̄ pulcriores frondes cū floribꝰ suis cedebāt. vel etiā flores alios de terra carpebant pro amenitate et iocunditate ostendenda. Tertia reuerentia fuit q̄ ei obuiā p̄cedebant cū ramis palmarū vt scribit in Joh. Cū enī christus eēt in descensu montis oliue. i. auditū ē hierosolimis de aduentu eiꝰ. ꝛ tūc turba plurima que cōuenerat ad diē festū p̄cessit ei obuiā cum floribus ꝛ palmis. quia audierāt miraculū d̄ resuscitatiōe lazari. Multa aūt turba comitabat eum de bethania veniendo. qui ei strauerūt vestimenta. Et sic oēs simul obuiātes scꝫ ꝛ comitātes fecerūt ei reuerentiā in gestis vt dictum est.

B. Et tūc seq̄t. quarta reuerētia que fuit ī verbis ꝛ laudibus oris. Unde dicit Turbe autē que p̄cedebāt ꝛ que seq̄bant. Cū eniꝫ obuiātes p̄uenissent ad christū facta reuerētia p̄cesserunt cū alijs sequētibꝰ. ꝛ sic erat ī medio clamabāt

voce magna iocũda ꝛ alacri. Nõ dubiũ qn disci
puli palis p̄stantius ꝛ alacri⁹ clamauerũt illas
voces laudis. Qđ patet ex luca q̄ dicit. Q₃ q̄dã
phariseoꝝ de turbis dixerũt ei. Magister incre
pa discipulos tuos. Quib⁹ ip̄e ait. Q₃ si hi tacu
erint. lapides clamabũt dicẽtes. Osanna filio
dauid. Osanna vt dicit Hiero. vbũ hebreũ ẽ cõ
positũ ex corrupto ꝛ integro. Nã osi idẽ est q̄ sal
ua. sed anna est interiectio hebraica obsecrantis.
Vñ anna nõ signat rem aliquaꝫ ſ₃ affectũ. Qui
ergo dicit in lingua hebraica osanna dicit salua
cũ aliquo mõ vocis obsecrãtis affectũ. Et ideo
osanna idẽ est q̄ salua me obsecro. Et patet q̄ ẽ
dictio composita ex corrupto et integro ſm Re
migiũ. Cũ eñi deberet p̄ferri osianna p̄ sincopã
dicit osanna. Põt aũt dupliciter ꝯstrui ista di
ctio filio. Vel põt eẽ vna vel due ptes. Uno mõ
sic. Turbe clamabãt filio dauid ſc₃ christo. tũc
est dtĩ casus. Vel aliter turbe clamabãt dicẽtes
o fili dauid vocatiui casus osanna .i. obsecro
salua. Et postea cõuertebãt ad inuicẽ sermonez
d. Bñdictus q̄ venit in noĩe dñi. Et sumpta ẽ
hec laus ſ₃ Hiero de ps. cxvij. vbi sic dicit. O do
mine saluũ me fac. Ubi in hebreo habet sic. An
na adonay osianna. O dñe bñ p̄spare. bñdictus
qui venit in noĩe dñi. Et est sensus ſm glo. Be
nedictus .i. gloriosus sit qui venit p carnis as
sumptionem in noĩe dñi .i. tanq₃ dñs. s. ps. Domi
nus nomẽ illi. Item vt cognoscãt q̄r nomẽ tibi
dñs. tu solus altissim⁹ sup oẽm terrã. Vel in no
mine dñi .i. in noĩe patris Joh. v. Ego veni i no
mine patris mei. Itẽ ſm istud qđ dicit in marco
adhuc turbe adiũxerũt scdaꝫ laudẽ. Bñdictũ re
gnũ patris nostri dauid. Quasi diceret. Bene
dictũ sit regnũ patris nostri dauid. qđ restitutũ
est nũc in aduentu tuo. Vñ angelus ad v̄ginez
de christo. Dabit illi dñs deus sedẽ dauid pris
eius ꝛ regnabit in domo iacob in eternũ. ꝛ regni
eius nõ erit finis. Itẽ ſm Lucã tertiã laudẽ addi
derunt dicentes. Pax in celo ꝛ gloria in excelsis.
Quasi diceret. Facta est i celo pax hoĩs ad deuz
vñ sit deo gloria in excelsis. Et iterũ cõuertẽtes
v̄ba ad christũ dicebãt. Osanna .i. salua obsecro
in altissimis. q̄r nõ querim⁹ salutez terrenaꝫ sed
celestem. ꝛ hoc cõuenienter q̄r p christũ venit to
tius mũdi salus in celis ꝛ in terris. Itẽ ſm Joh.
addiderũt. Bñdictus rex israel q̄ venit in nomi
ne dñi. ꝛ sic receperũt eũ p rege. · E · Sed q̄ri
tur hic quare dñs pmisit sibi nũc impẽdi regias
laudes iminente sua passiõe q̄ p̄us oblatuz sibi
regnũ Joh. vi. fugiẽdo declinauit. Ad h̄ rñdet
Beda sup Mat. vt doceret q̄ nõ tpalis ꝛ terre
ni regni ſ₃ celestis et eterni rex eẽt imperij ad qđ
p̄fecto regnũ triũpho passiõis ꝛ gloria resurre
ctionis peruenit. Vñ post resurrectiõem dicebat
Mat. vlt. discipulis. Data ẽ mihi oĩs ptãs in ce
lo et in terra. Alia ratio ẽ vt oñderet q̄ hi q̄ mul
tũ honorantᵃ sp̄ debeant memoriã mortis habe
re si nõ velint supbire. Unde christus vadẽs ad
mortẽ acceptauit honorẽ quẽ p⁹ fugiebat. Sz
nũc videam⁹ qualiter christus se habuit in tãta
gloria. Certe vidẽs ciuitatem fleuit. ꝛ hoc p̄pter
q̄tuor. Primo ex cõpassiõe. Sciebat eñi q̄ hi q̄
cũ tanta gloria eũ recipiebãt in primo erãt euz
occisuri. p cui⁹ mortem ciuitas erat euertẽda ꝛ
ciues iudei dispergẽdi. Cõpatiebat eñi nõ soluz
de excidio ciuitatis. ſ₃ plus de exitio infidelitatis
ꝛ damnatiõis aiaꝝ illoꝝ q̄ eum erãt crucifixuri.
Scđo ad ostẽdẽduz q̄ oĩa gaudia ꝛ honora
bilia mũdi lacrimis ꝛ doloribus sunt admixta.
Tertiõ ad dandũ exẽplũ p̄latis q̄ qñ assumũt
ad magnos honores p cura p̄plĩ. pori⁹ dñu flere
suã imp̄fectiõez ꝛ p̄plĩ defectionẽ. q₃ gaudere de
tpali sublimatiõe. Quarto etiã fleuit sciens
post tantũ honorẽ tantã se passurũ in p̄rimo cõ
tumeliã. Habebat eñi christ⁹ corpus passibile.
Ergõ ex imaginatiõe nocium naturaliter ĩ eo po
tuit eẽ passio tristicie ꝛ fletus. licet sp̄ cuz rõne et
volũtate p̄cedẽte. sicut dicit Dam. iij. li. Precede
bat inquit in christo volũtas passiõis. Unđ vo
lẽs esuriuit. volẽs turbatus ẽ ꝛ fleuit ꝛc.

Sermo de eadem dominica.

·CLXXXVI·

P Lurima autem tur
ba strauerũt vestimẽta sua in via ꝛc.
A. Quia p̄pter cõmemorationẽ
hui⁹ solẽnis p̄cessionis q̄ dñs hodie cũ magno
honore ꝛ innũerabili comitiua p̄plĩ deduc⁹ est
hierusalẽ. ecclia instituit hodierna die p̄cessio
nem solẽnẽ fiẽdã saltẽ apud ecclias collegiatas.
In q̄ p̄cessiõe põtifex si adest vel presbit p̄sonaz
christi rep̄ñtãs cũ magna solẽnitate ꝛ cruce dis
coop̄ta ꝯducit in eccliaꝫ. Nos cõuertẽdo singu
la ad moralitates. sp̄ũalem p̄cessionẽ ordinabi
mus. q̄ christ⁹ dñs noster q̄tidie dignat venire i
hierusalẽ .i. in aiaꝫ fidelẽ et deuotã. Fuerũt autẽ i
ista hodierna p̄cessiõe ad lrãm q̄tuor signãter
aduertẽda. Primũ q̄ dñs in asina equitauit. Se
cũdũ q̄ turba vestimẽtis suis ꝛ ramis arboreꝫ
viã dño strauit. Tertiũ q̄ alia turba cũ florib⁹ ꝛ
palmis ei obuiauit. Quartũ q̄ oĩs cetus osan
na clamãs glorificauit. Et hec q̄tuor ĩ aĩa fideli
sp̄ũalit̄ p̄agunt. ſ₃ alit̄ in icipiẽtib⁹. alit̄ ĩ p̄ficiẽti
b⁹. ꝛ alit̄ ĩ p̄fectis. Et ſm h̄ ordinabim⁹ triplicez
p̄cessionẽ. Prima ꝯuenit incipiẽtib⁹. Secũda

pficiẽtibus. Tertia pfectis. . B. In prima igi
tur pcessione scʒ incipientiũ cõcurrũt pmissa qt
tuoꝛ suo mõ. ¶ Primo eni dñs in aia incipien
te sedet velut sup asina. Aia q̃ppe penitens bñ di
cit asina. ¶ Primo ppter oneris facilitatẽ. Est
enim asina aial onerifer ũ ⁊ nõ rebellãs sarcinis
etiã vltra q̃ʒ ferre põt sibi impositis. Sic ẽ de aia
penitẽte. Quia sicut dicit Greg. Qui ve penitʒ
laborẽ penitẽtie nõ abhorret. Sʒ q̃dq̃d ei p cul
pa quã odit iniũgit totũ tacita cõsciẽtia ample
cit. Exemplũ de scõ wilbelmo. Grauia eni pctã
grauẽ exposcũt penitẽtiã. ps. Iniq̃tates mee sic
onus graue grauate sũt sup me. Et alibi. Quo
niã die ac nocte grauata est sup me manus tua
Sup quo Cass. Peccatoꝛi inq̃t grauis manus
est que flagellat ⁊ ponderosa que vindicat. De
hoc onere penitẽtie accipi põt illud Mat. xviij.
Expedit ei scʒ peccatoꝛi vt suspẽdat mola asina
ria in collo eius et demergat in pfundum ma
ris. Mola asinaria ẽ onus pñie. mare ẽ amari
tudo ɔtritiõis. Treñ. ij. Magna velut mare cõ
tritio tua v̇go filia syon. Peccatoꝛi ergo magis
expedit cũ mola asinaria. i. graui penitentia de
mergi in pfundũ maris. i. amare ⁊ cordialis cõ
pũctionis. q̃ʒ reseruari eterne damnatiõi. Hoc
quicũq̃ʒ diligẽt aduerterit. nõ videbit ei onus
pñie graue sed valde leue. Quia vt dicit Berñ.
in quodã sermone. Qui pfecte senserit on⁹ pctĩ
⁊ aie lesionẽ. aut parũ sentiet aut ex toto nõ sen
tiet corpis penã. nec reputabit laborẽ q̃ pctã no
uerit deleri p̃terita ⁊ caueri futura. . C. ¶ Se
cundo ppter vict⁹ asperitatẽ. Asinus enʒ gros
so ⁊ aspero pabulo ɔtentus libent comedit spi
nas ⁊ tribulos. Sic vere penitens nõ q̃rit victũ
delicatuʒ sʒ asperum. quia tanto plus etiam a li
citis abstinere debet quãto se meminerit illicita
cõmisisse vt dicit Gre. . D. ¶ Tertio ppi cau
tele securitatẽ. Nã asinus locũ vbi semel cecidit
semp phoꝛrescit. nec ppontẽ libent trãsit si p me
dium fluuiũ viderit. Sic vere penitens occasio
nes p̃teritoꝝ pctõꝝ sp cauet ne recidiuet. Vñ q
cũq̃ʒ semel lapsus ⁊ ppriam erect⁹ in eiusdem
peccati p̃cipitiũ recidit. vel noui peccati piculuʒ
incidit. stolidioꝛ est asino q̃ memoꝛ casus p̃teriti
declinat piculũ futuri. De istis asinab⁹. i. peni
tẽtib⁹ aiab⁹ in figura dicit. j. Reg. ix. Perierũt
asine cis patris saul. ⁊ miss⁹ est saul ad q̃rendũʒ
eas. que tandẽʒ inuẽte sũt. Pereũtes asine sunt
peccatrices aie ad q̃s recupandas missus ẽ chri
stus in hũc mũdũ. q̃ inuẽte ad cis reducunt. q̃n
pctã p ɔfessionem euomũt. Cis eni interp̃tatur
vir vomens. Igit in tali aia p̃us q̃dẽ p dita sʒ p⁹
pñiaʒ reinuẽta nõ dedignat dñs sedere ⁊ in hie
rusalẽ pgere. Exẽplũ de filio pdigo. de q̃ dicit q̃
pierat ⁊ inuentus ẽ. ⁊ cecidit pater sup collũ ei⁹
⁊ osculatus est eũ. Luc. xv. . E. ¶ Secũdo inci
pientes debẽt vestimenta ⁊ ramos arboꝝ in via
sternere. Per vestimẽta possumus ad p̃ns intel
ligere veterẽ hoiem. i. habitũ pctõꝝ cũ actib⁹ su
is quib⁹ penitẽtes se debẽt expoliare ⁊ sub pedi
bus ɔculcandos psternere. Col. iij. Expoliãtes
vos veterẽ hoiem cũ actib⁹ suis. Vbi dicit glo.
Q, vet⁹ hõ nihil aliud est q̃ʒ vita vetus que est
in pctõ. in q̃ fm adã viuiũ. quã p̃icere debet inci
piens velle seruire christo. Vnde Marci. x. dicit
Q, piecto vestimẽto suo cecus exiliẽs venit ad
iesum. qd tñ intelligendũ est r exẽto aliq̃ tegumẽ
to nuditatis. Ista igit vestimenta substerni dñt
pedibus asine quã christus equitat. i. penitẽtis
aie vt facta p̃terita ex detestatiõe quasi sub pedi
bus affectionũ cõculcent. Et quia nõ sufficit p
terita pctã abijcere. sed etiã oportet volũtatem
peccãdi in futurũ abscidere. Idcirco nõ solũ ve
stimenta sed etiã ramos excisos de arborib⁹ de
bent in via sternere. Per arbores intelligũt ma
le volũtates sicut ibi Mat. vij. Non põt arboꝛ
mala fructus bonos facere. Et Mat. iij. Omis
arboꝛ que nõ facit fructũ bonũ ⁊c. Debent ergo
rami malarũ volũtatũ excidi ⁊ sub pedibus cõ
culcari. q: nisi amputet volũtas peccandi. peni
tẽtia nihil pdest. Quia ianis ẽ pñia quã sequẽs
culpa coinq̃nat vt dicit Aug⁹. in solilo. . F.
¶ Tertio incipiẽtes debẽt cũ palmis oliuis et
floꝛib⁹ dño obuiare. Nõ eni sufficit vere penitẽ
ti pctã abijcere ⁊ peccãdi voluntatẽ abscidere. sʒ
etiã oportet bonis actibus insistere ⁊ sic christo
obuiare. Deserendo eni pctã a diabolo recedit.
sed bene opando ad christũ accedit. Vñ v̇gines
prudẽtes phibent obuiaʒ venisse sponso accẽsis
lampadibus bonoꝝ. s. opeꝝ. Sũt aũt tria in q̃
bus cõsistit p̃cipue laboꝛ incipiẽtiũ. s. in reluctã
do cõtra vicia. in exercẽdo mie opa. ⁊ in edendo
v̇tutũ p̃moꝛdia. Primũ signat p palmã q̃ est si
gnũ victorie. Solet eni vt dicit Berñ. in p̃moꝛ
dio ɔuersiõis acrius isurgere tẽptatõ praue cõ
suetudinis. Et iõ isti incipiẽtes debent portare
palmã in manibus ad signandũ triũphũ de vi
cijs iam habitũ. ⁊ certamẽ ɔtinue expectãdũ cõ
tra ea. Secũdũ signat p oliuã q̃ est expssiua mi
sericoꝛdie que maxime cõpetit penitentib⁹. Q,
sicut dicit Chriso. Sicut i pceptis medicine me
dicamentũ quidẽ multas herbas accipit. vnaʒ
aũt dñantissimã. Sic i p nia elemosyna dñantii
oꝛ ⁊ potentioꝛ ẽ ⁊ vniuersũ ipa cõficit. Tertiũ si
gnat p floꝛes in q̃b⁹ p̃moꝛdia bonoꝝ opm signã
tur. Q, eni incipiẽtes habent difficultatẽ ad ho

num ꝓpter cōtrariā cōsuetudinē. Jō bona īcho
ata faciliter ut eas inficiunt. iuxta illud Job. xv.
Ledet quasi vinea in pmo flore botrus ei⁹. Faci
liter eni bonū opus incipientiū ad modū floris
ledit p aurā vane laudis vel nebulā corrupte in
tentionis. Jō flores gestant in manibus cū ī ob
viā christo. vt hmōi bonoꝝ opm pmordia meliꝰ
custodiant̄ ꝫ ad christum referant. . G.
¶ Quarto incipiētes debent osanna clamare.
Osanna est vox laudis ꝫ obsecrationis. Tenent̄
ūt cōuersi p pniam deū laudare de multis. Et
cipue de septē que ponit Bern̄. in quodā smo
e. Septē inqt video mias dn̄i in me. quas ꝫ ip
facile inuenietis in vobis. Prima ē ꝙ a multis
ctis ī seculo me adhuc positū custodiuit. Quis
ō videat ꝙ sicut in multa cecidi. sic etiā in alia
oterā cecidisse peccā. nisi oipotentis dei pietas
me cōseruasset. Secūda est ꝙ cōuersionē meā
enigne expectauit. Prolongaui ego multo tē
ore iniquitatem meā. ꝫ dn̄s plongauit pietatē
uā. Tertia ꝙ visitauit cor meū ꝫ et immutauit vt
amara fierēt q̄ male dulcia pus erāt. Quarta ꝙ
emientē misericorditer suscepit. vt in coꝝ nūero
inuenirer. de qb⁹ dicit ps. Beati quorū remisse
sūt iniquitates. Quinta ꝙ virtutem cōtinendi et
emēdan⁹ deinceps viuēdi mihi cōtulit. ne reci
diuū paterer. ꝫ eēt nouissimus error peior priore
Sexta ꝙ mihi cōtulit grāꝫ pmerendi. qua mu
nus bone cōuersationis indulget. Septima ꝙ
mihi cōtulit spem obtinēdi gloriam. qua donat
oī indigno ꝫ peccōri vsqꝫ ad celestia sperāda p
sumere. Quecūqꝫ es igit̄ o aīa q̄ hec septem tibi
collata speraueris merito christo obuiā pcedēs
cū tota turba virtutū tuarū dominū laudare et
osanna clamare debebis. Quia eni hō p hec se
ptem in via salutis positus ē. a qua tn̄ via facili
ter cōtingit hoīeꝫ deuiare si nō diuina grā cōser
uet. Jō quādiu sumus in hac vita ad iesū salua
torem nostꝝ incessant̄ clamare debem⁹ dicētes.
Osanna. i. salua obsecro. In q̄ vbo implicantur
duo qb⁹ q̄ duab⁹ aliis orō nrā subuehit̄. s. neces
sitas ex pte nostri ꝫ pietas ex pte dei. Necessitas
indigētia nrā cōpellit nos orare p salute. qꝛ su
mus infirmi. captiui ꝫ miseri. Et iō dicim⁹ salua
Pietas dei dat nobis fiduciā ab eo salutē petē
di. A q̄ eni peterem⁹ salutē nisi a iesu saluatore q̄
dic. Sal⁹ ipli ego sū ꝛc. Ezech. Et ideo dicim⁹ ob
secro. Et nō solū debem⁹ simpliciter dicere osā
na sꝫ fortit̄ clamare. Necessitas q̄ppe clamorē ex
torquet. Clamare inquā nō tātū ore sed ꝫ corde
nec corde diuiso sed integro. sicut ille q̄ ait in ps.
Clamaui ī toto corde. exaudi me dn̄e. Aug. Cla
mor cordis est magna intentio cogitatiōis.

¶ Subsermo primus.

. CLXXXVII .

Plurima autem tur
ba. A. Expedita pcessione inci
pientiū quasi pueroꝝ qui solēt in
ordinatis pcessiōibus astare. Et certe incipiētes
p pniā efficiunt̄ pueri dicēte Greg. i omel. Ma
ria stabat. Libent̄ obliuiscit̄ deus ꝙ nocētes fui
mus. parꝰ ē pniāꝫ nostrā deputare anim̄ inno
centiā si inquinati post aqs salutis renascamur
ex lacrimis. Vn̄ etiā oēs de turba qui iā credē
bant in christū et fide sancta eū recipiebant pue
ri nūcupant̄. Sicut cantat̄ in antiphona pueri
hebreoꝝ ꝛc. Et hoc qꝛ nouiter in fide christi rena
ti quātūcūqꝫ multi senes etate fuerit inter eos
Sequit̄ nūc ordinare pcessionē pficiētiū. in qua
etiā eadē quattuor supradicta occurrūt ꝯsiderā
da. ¶ Primum est ꝙ deus libent̄ in eis sedet si
cut sup bona asina. Et recte aīa hn̄ pficiēns cō
parat̄ asine. Nā tota vita pficiētiū vsat̄ circa fe
tus virtutū in opib⁹ vite actiue. . B. Est āt
triplex bona ꝯdicio asine circa fetus suos. q̄ req̄
runtur in anima proficiente cui christus debet
insidere. Prima ꝙ ad gignenduꝫ nulla etas
est sibi sera. sed tota vita sua gignit que ei est ad
triginta annos. Sic fidelis anima in statu pro
ficientium semper gignere debet opera virtuo
sa. Et quantūcūqꝫ profecerit semper dicat cum
ps. Ecce nunc cepi. Ecc. xviij. Cum consumma
uerit homo tunc incipiet. . C. ¶ Secunda
est ꝙ asina paritura fugit lucem et tenebras q̄
rit ne ab homine videatur. Sic cum homo bo
num opus gignere voluerit se abscondere debꝫ
ab hominibus ne videatur ab eis. Juxta illud
Ecc. xxix. Absconde elemosynam in sinu pau
peris. Et istud Matthei sexto. Nesciat sinistra
tua quid faciat dextera tua. . D. Tertia
condicio asine est ꝙ fetus suos tam ardenter di
ligit. ꝙ per ignes et aquas ad fetus suos tendit
si viderit eos necessitatem habere. Sic quilibet
bonus actiuus in statu proficientium ita ardē
ter prosequitur opera charitatis erga primum
ꝙ si videt aliquem in necessitate constitutuꝫ. nō
timet ignem vel aquam vel aliquam rem mun
di nisi succurrat proximo p posse suo. exemplo
saluatoris qui non timuit animam suam pone
re pro ouibus suis. Unde proficientium est di
cere illud psalmi. Transiuimus per ignem et
aquam ꝛc. Tales asinas fetosas in operibus bo
nis deus multas habet in ecclesia. Unde Job. j.
Erant ei quingente asine. Super quo verbo

dicit Greg. Asinas possidere est cogitationes simplices in nra nos regere. que dū insubtilioꝛi intellectu currere nō valēt quo q̄si pigri⁹ ambulant eo fraterna onera mãsuetius portãt Sunt nãqꝫ nōnulli qui dū alta nō intelligūt ad exteriores ꝯuersationis opa se humili⁹ ꝓmittūt. E.

¶ Secūdo ꝓficientes vestimēta sua et ramos arborū in via dño substernūt. Per vestimenta intelligunt bona opa qbus interioꝛ hō vestitur Apoc. xvi. Beatus q̄ vigilat ꝛ custodit vestimēta sua ne nudus ambulet. Ista vestimēta aliqñ sordidant ꝑ viciū spūalis supbie. que sp opibus bonis insidiat. vel ꝑ luiū praue ꝯcupie. vel ꝑ pulverē intētiōis sinistre. Jō opoꝛtet ea frequenter lavari Job ix. Si lotus fuero q̄si aquis nivis et fulserint q̄si mūdissime man⁹ mee. tñ sordib⁹ intinges me ꝛ abominabunt me vestimenta mea Quasi. d. Quãdiu luiū corruptiōis nostre circūferim⁹ quãtūcūqꝫ bonis opib⁹ insistam⁹. ꝑfectã mūdiciã nō habem⁹. Quia in ꝯspectu dei nostra mūdicia est immūdicia. Un̄ hortat sap. Ecc. Omni tpe sint vestimēta tua cãdida. Tales fuerūt illi de qb⁹ dicit Apoc. iij. Hi sūt qui nō inquinauerūt vestimēta sua. Ista igit vestimenta substernēda sūt pedib⁹ saluatoris. vt nō attribuamus nobis aliqd de bonis opibus nostris sꝫ deo cui⁹ sūt. Oia eni bona que facim⁹. q̄si a pedibus diuine misericoꝛdie in nos ꝓfluūt. ꝛ iō ea sibi subijcere debem⁹ tãqꝫ sua. Qd figuratū est j. Reg. xviij. vbi dr̄ q̄ Jonathas expoliauit se tunica q̄ ipe erat indutus ꝛ dedit eã dauid. Jonathas interptat columba veniēs. ꝛ signat fidelē aiãꝫ in statu ꝓficiendi. Dauid q̄ interptat desiderabilis signat chꝛistū. Et signãt dicit scripta q̄ Jonathas tunicã q̄ ipe erat indutus dedit dauid. nō dicit tunicã suam. vestimēta eni ista .i. bona opa nō sūt nostra sꝫ nos eis induti sumus a deo Qd recognoscens Esa. dicit. Induit me dñs vestimēto salutis Esa. lxi. Nō solū aūt vestimēta huiuscemodi sed cū hoc etiã ramos arborū diuinis pedibus debemus substernere .i. voluntatum nostrarū exoꝛdia. neqꝫ eni voluntatem bonam minimã ex nobis habere possum⁹. quare opoꝛtet nos etiã recognoscere bonas volūtates a chꝛisti pedib⁹ habere sicut ipe volūtatē suã patri substrauit. d. Pater nō mea volūtas sed tua fiat. Un̄ Aug⁹ in solilo. ait. Scio dñe ꝛ cōfiteoꝛ qꝛ nō est hoīs velle qd possit. nec posse qd velit. nec scire qd velit ꝛ possit. sed postre gressus hoīs dirigunt. F. ¶ Tertio ꝓficientes cū palmis oliuis ꝛ flozib⁹ dño obuiant. ꝑ que tria accipiūtur tria q̄ specialit ꝑtinēt ad ꝓficiētes si velint digne occurrere chꝛisto venienti ad se. Primum est victoꝛia cōtra difficultatē virtutū. Nã post victoꝛiã habitã de vicijs ꝑ quã certãt incipiētes restat adhuc certamen cōtra difficultatē ad virtutes. ꝛ hoc ꝑtinet ad ꝓficiētes Quia vt dic Amb. sup Beati imaculati. Nulla sine laboꝛe virtus. Et hec victoꝛia signat in palmis. Un̄ iij. Reg. vi dicit q̄ salomon i hostijs oraculi sculpsit cherubin ꝛ palmas. designans q̄ non ꝑueniūt ad diuinū secretū ad qd tendūt ꝓficientes nisi ꝑ plenitudinem sciētie ꝛ palmã spūalis victoꝛie. G

Secūdū est misericoꝛdia cōsequēs charitatem. Et hec mīscoꝛdia ad plura se extēdit q̄ꝫ illa incipientiū. quia illa solum elemosinaꝫ coꝛpalium largitionē exposcit. Ista autē ad plures effectus charitatis se extendit. Et hec designant in oliua. Habet eni oliua in radice amaritudineꝫ. in folijs viroꝛis pulcritudinē. in fructu dulcedinem. in oleo pinguedinē. Et hec quattuoꝛ ad effectum misericoꝛdie q̄ debet eē in ꝓficiētib⁹ ptinent. Habet nãqꝫ mīscoꝛdia cōpassionē in aīo Est eni mīscoꝛdia cōpassio sup miseria aliena. inquãtū .s. aliqs miseriã alienã apprehēdit vt suam. qd ex radice charitatis pcedit Habet etiam ꝯsolationē in vbo inquãtuꝫ ꝯsolat afflictos qd pcedit de latitudine charitatis. Et hec vba cōsolatoꝛia signant ꝑ folia. Habet etiã miseratioueꝫ in facto quãtū ad erogatiōeꝫ elemosynaꝝ. tam coꝛpaliū q̄ꝫ spūaliū. Et hic est fructus oliue Habet pterea deuotionē in affectu ad deū. Et hec ē pinguedo olei. Un̄ ps. Unxit te deus de⁹ tuus oleo letitie Tali aīe cui exuberat ista mīscoꝛdia appꝛopꝛiate pōt dici illud Hiere. xi. Oliuã vberē pulcrã fructiferã speciosam. vocauit dñs nomē tuū H Tertiū est delectatio spūalis excludens toꝛpoꝛē. Pꝛoficiētes eni ꝑ ꝯtinuū exercitium ita habituant in actib⁹ virtuosis. vt ipsiꝫ opari sit eis delectabile ꝛ vacare ab opere sit eis penale. Et hec delectatio q̄ ē in actib⁹ virtutū signat ꝑ flores ꝓpt delectabilitatē ꝛ amenitatem. Un̄ sponsa vtutū actib⁹ delectata ampli⁹ ꝓficere desiderãs dicit ad sodales Cañ. ij. Fulcite me floꝛib⁹ stipate me malis. qꝛ amoꝛe lãgueo. Fulcite me floꝛibus. Quasi. d. Pꝛebete mihi materiã ampli⁹ me exercitãdi i opib⁹ vtuosis i qb⁹ mihi sūma est delectatio. Stipate me malis et exemplis ꝓfectoꝛum vt eos imitando semꝑ in meli⁹ ꝓficiam. Quia amoꝛe langueo. vnde quiescere nō possum sed in ꝯtinuo exercitio ero donec appꝛehendam dilectū. J Quarto ꝓficiētes clamare habent osanna sed aliter q̄ꝫ incipiētes. Illi eni clamauerunt recoꝛdatione peccatoꝛum pteritoꝛum tribulati. penitentie sarcina grauati. et recidiuio periculo expositi. Et ideo clamabant

osanna. id est. salua obsecro. Isti aūt clamāt pro
pter alia tria. videlicet ppter adiutorij indigen-
tiam. ppter diuiu ānis beniuolēnā. ⁊ ppter iīnē
ti excellentiam. Primo inquā ppter adiuto-
rij indigentiam. Quia enī salus pficientiū at
tendit circa exercitium bonoꝝ opm que ex seip-
sis pficere nō possunt. Quia vt dicit Bern. in li.
de libero arbitrio Conatus liberi arbitrij. ad bo
num cassi sūt. si a grā nō adiuuētur. nulli si non
excitent. Jō pficere volentes semp debēt inuoca
re diuinū adiutoriū clamātes osanna. B

Secūdo ppter diuinā ānis beniuolēnā. Tā-
ta est enī diuina beniuolentia circa nos vt ipse
prior sit ad dandū q̄z nos ad petēdū. Sed vult
orari a nobis p beneficijs suis. Vnde ipse dicebat
Lu. xviij. Oportet semp orare ⁊ nō deficere. Su
per quo verbo dicit Chryso. Qui te redemit. qd
te facere voluit demōstrauit. Nō vult te cessare
in pcibus. vult te beneficia meditari dum petis
vult te rogando accipe qd sua benignitas desi-
derat impertiri. Vnde nec vnq̄z orāti beneficia dene
gat. qui vt orātes non deficiāt sua pietate insti-
gat. Et iō pficiētes cū clamant Osanna. addere
debent. Benedictus qui venit in noīe dñi. Ubi
duo implicant que nos excitāt ad orādū. Pri-
mū est dei benignitas qua ipse offert nobis qd
petamus. In eo qd dicit. Qui venit. Ipse enī ve-
nit ad nos portādo nobis obuiam qd petere de
beamus. Vnde Exo. xx. dixit dñs ad israel. Veniā
ad te ⁊ bñdicā tibi. Secūdū est eiusdem ptās q̄
potēs est dare qd petimus. In eo qd dicit venire
in noīe dñi. qd est nomen potestatiuū Et qz con
sideratio borū duoꝝ magnā pbet fiduciā pficiē
di. Ideo de his deus benedicit ⁊ laudat dicēdo
Bñdictus q̄ venit in nomie dñi. L Tertiō
isti clamāt ppter eius ad qd tendūt excellentiā.
Per exercitiū nāq̄z actiōis tendit ad fastigiū
cōtemplatiōis. qd tante excellentie est q ad eius
pfectionem in hac vita nūq̄z puenit. Sed sicut
dicit Orige. sup nūeri omel. xvij. Semp ambu-
lant. semp pficiunt. ⁊ quanto pficiunt tanto eis
via pficiēdi augēt. ⁊ in imēsū tendit. Ala enī sa
pientie igniculo succēsa. nunq̄z pōt ociari ⁊ q̄esce-
re. sed semp a bonis ad meliora. ⁊ a melioribus ad
supiora vex puocat. Hec Orige. Et istud est qd
dam regnum sine fine in nobis agendum. quo
ille desiderabilis ⁊ verus dauid in nobis regna
re pbibet. cum dicit Lu. i. Dabit ei dñs sedez da-
uid patris eius. ⁊ regnabit in domo patris eius
in eternum id est in aīa deuota. Et ad istud re-
gnum cōsiderationem babētes isti pficientes.
addunt in laudem saluatoris illud qd scribit in
marco, Et benedictum qd venit regnum patris
nostri dauid.

Subsermo secundus.
CLXXXVIII

Plurima autem tur
ba. A Post duas pcessiones
pcedētes scz incipientiū ⁊ pficiētiū.
sequit pcessio pfectoꝝ et contemplatiuoꝝ. In q̄
plibata quattuor aliter iā ⁊ aliter sunt ordinan
da. Primo nāq̄z in ista pcessiōe christus ise-
det asine. p quā intelligi pōt fidelis aīa in statu
pfectiōis cōstituta. ppter tres cōditiōes bonas
quas natura ingeniauit in asina. Prima est
quia in būeris suis stigmata crucis christi por
tat. Sic pfecte aīe christū pfecte sequētes stigma
ta crucis in corpore suo semper portant. Talis
fuit ille qui dicebat Gal. vi. Ego stigmata domi
ni iesu in corpe meo porto. Ubi sm glo. stigma-
ta intelligit aplus notas penarū de psecutiōibus
quas patiebat. Et sm hoc ille stigmata crucis
christi portat in humeris qui sp paratus est oēm
penam p christi gloria sustinere. Et tali homini
totus mūdus crux ē. ⁊ pōt dicere cū aplo ibidem.
Michi mūdus crucifixus ē ⁊ ego mūdo. Unde
Bern. Mūdus tibi crucifixus sit. vt q̄ mūdus
appetit crucē reputes. ⁊ tu crucifixus sis mundo
vt illis que mūdus crucē reputat toto amore in
hereas Talis asinus fuit scūs lucas de q̄ legit q
crucis mortificationez iugit in suo corpe p chri-
sti amore portauit. B Secūda pditio asi
ne ē. q ē aīal mansuetū. pacis amicū. ⁊ discordie
nescium. ac p hoc est inter verbera durissimum.
Sustinet enī verbera durissima potius q̄z recal-
citret. ⁊ vt solū caput illesum cōseruet caput ad
rubū ponit ⁊ reliquū corpus verberibus expōit Sic
viri pfecti p pace mentis cōseruāda sustinent q̄
cūq̄z dura. sicut illi de quibus dicit apostolus
ij. Cor. xj. Sustinetis enī si quis vos ī seruitutez
redigit. si quis deuorat. si q̄s accipit. si q̄s extollit
si q̄s in faciē vos cedit. Talis fuit ille scūs pat d̄
q̄ legit ī vitis patꝝ. A q̄ cū eēt q̄situ q̄lit acq̄siuis
set tātā virtutē patiētie q cū ī monasterio emerge
bat q̄cūq̄z tribulatio nūq̄z loq̄bat. Rñdit. Cōni
traui diu aīo meo. Tu ⁊ asinus vnū estote. Sic
ergo ille vapulat ⁊ ñ loq̄t. iniuriā patit ⁊ nō rñdet
sic ⁊ tu facias. put ait psalmista psalmo. lxxij. Ut
iumētū factus sū apō te. ⁊ ego sp tecū C Ter
tia pditio asine ē q ñ bibit nisi bonas aq̄s. Lac q̄
qz eius cādidissimū est sm plinū ⁊ cōferre dr can
dorem in cute. Vñ legit q pōpea cōiūx neronis
balneabat ī lacte asine Sic viri pfecti ñ curāt do
ctrinas seculares q̄ sūt q̄si aq̄ turbide. sed ad fontes
optimos sacri eloquij siuntur et eos exquirunt

Per lac aũt intelligi᷑ mũdicia vite ⁊ cãdoꝛ do-
ctrine que requiruni in viris pfectis. Unde in
Cañ. Oculi sponsi. p quos accipiunt viri ꝯtem-
platiui. dicuni sicut colũbe que lacte sũt lote. ⁊ h
ppter vite nitorem ⁊ doctrine candorẽ. De tali-
bus pfectis dici᷑ Treñ. iiij. Cãdidiores nazarei
eius niue ⁊ nitidioꝛes lacte. D Iste felices
asine figurate sunt in asina balaam que sup na-
turam angeluꝫ vidit ⁊ loquendi officiũ accepit
Quia reuera iste sãcte aĩe angelos ⁊ plerũqꝫ ip-
sum deũ p aliquã speciem ministerio angeloꝝ
in cõtemplatiõe ꝯspiciunt. ⁊ docendi sciam ⁊ of-
ficium nõnũqꝫ p reuelatiõeꝫ assumuni. Cuius
exemplũ ẽ in paulo asino vtiqꝫ elegantissimo. q̃
in raptu euangeliũ didicit ⁊ euãgelizandi offici-
um accepit. Sicut ipse scribit ad Gal. j. Notum
inq̃i vobis facio euãgeliũ qđ euangelizatuꝫ est
a me. q2 nõ est ꝓm hoiem neqꝫ eni ego ab homie
accepi illud neqꝫ didici. ſꝫ p reuelatiõeꝫ iesu chri-
sti. Item legi᷑ de btõ Anthonio ꝙ sine lrĩs sciuit
sacrã scripturã. ⁊ pdicauit inspiratione diuina.
vt dicit Au. in de doctrina christiana. Iste sunt
electissime asine quib⁹ libenter insedet dñs. ⁊ nõ
tãtũ asine ſꝫ et pullo. vtrũqꝫ eni dñs d2 insedisse
vt supra in postillis. Talis enim aĩa ⁊ asina ẽ et
pullus. Asina ppter fecũditatem opm ⁊ doctri-
ne q̃ exuberat ex pfectionis plenitudine. pullus
ṽo ppter immunitatẽ innocẽtie q̃ exultat ex di-
uine ꝯsolationis magnitudine. Uñ de illo pul-
lo in marco d2. ꝙ sup eũ adhuc null⁹ hoim sede-
rat. qđ innocẽtiã indicat. E De tali aĩa va-
cissime verifica᷑ illa p̃clara ꝓphetia Iacob q̃ cũ
filios benediceret. ⁊ venisset ad isachar. ait. Isa-
char asinus fortis. accubãs inter terminos. vi-
dit requiẽ ꝙ eẽt bona ⁊ terrã ꝙ eẽt optima ⁊ sup-
posuit humerũ suum ad portandum Geñ. xlix.
Isachar interp̃ta᷑ merces. ⁊ signat aĩam cõtem-
platiuam. que ꝓm Rich. totiẽs future mercedis
arram accipit. q̊tiẽs internũ dñi nostri gaudiũ
intrat ⁊ ex aliqua pte degusta᷑ Iste isachar recte
asinus fortis d2 ppt tres ꝯdiciões de asino p̃mis-
sas. q̃ inter t̃minos accubare d2. Inter t̃mĩos
accubare ꝓm Gre. j. Moral. ẽ p̃stolato mũdi fi-
ne requiescere. nihilqꝫ de his que nũc in medio
versani querere. ſꝫ vltima desiderare. Iste iquã
asinus vidit requiẽ ꝙ eẽt bona. In oĩb⁹ nãqꝫ re-
bus creatis mutabilitatis instabilitatem repe-
rit. ſꝫ in solo deo quietem eẽ mentis oculo vidit
p̃s. Uidete quoniam suauis est dñs. Uidit etiã
terram ꝙ eẽt optima. Per terraꝫ hic ꝓm Rich.
mentis stabilitas tranquilla intelligitur. q̃n vi-
delicet mẽs in seip̃a tota colligitur. ⁊ in vno eter-
nitatis desiderio immobiliter figi᷑. Terra enim
in eternuꝫ stat ceteris oĩbus motis. Hec est illa
beata terra quã vita ꝑmittit cum dicit. Beati
mites quoniã ip̃i possidebunt terram. Ad hui⁹
itaqꝫ terre possessionem habendã isti elegantes
asini supponũt humeros ad portãduꝫ Quia vt
dicit Gre. Conspecta supna requie. p̃ceptis etiã
grauibus in opatione se subiciũt. ⁊ qđ qđ intole-
rabile pusillanimitas asserit. hoc ei leue ac faci-
le spes remuneratiõis ostendit. Talis asin⁹ for-
tissimus fuit aplũs paulus. q̃ supposuit hũeros
suos ad portandum q̃i totũ mundũ ppter zelũ
euangelij xp̃i qđ dicebat. j. Coꝛ. ix. Omnib⁹ oĩa
factus sum vt omnes facerẽ saluos. iudeis tan-
q̃ꝫ iudeus. his qui sub lege q̃i sub lege. his qui si-
ne lege tanq̃ꝫ sine lege. infirmis infirmus ꝛc. Et. ij.
Coꝛ. xj. dicebat. Instantia mea quotidiana sol-
licitudo omniũ eccliaꝝ. Quis infirma᷑ ⁊ ego nõ
infirmoꝛ. q̃s scandaliza᷑ ⁊ ego non vroꝛ F

Secũdo in ista pcessiõe pfectoꝝ vestimenta
christo sub sternuni tam sup asina ⁊ pullo. q̃ꝫ eti-
am sub pedibus in via. Et hoc est speciale i ista
pcessione. In alijs enim pcessionibus solum fie-
bant stramenta vie nõ aũt asine. Ista enim pro-
cessio specialiter cõuenit aplĩs q̃ vestimẽta sua
posuerunt sup asina ⁊ pullo. et nihilominꝰ alia
vestimenta sua residua sternebant in via cuꝫ re-
liq̃ turba. Per vestimẽta aploꝝ ĩtelligunt opa
electa Ad cui⁹ euidẽtiã est sciendum ꝙ ꝓm di-
stinctiõeꝫ statuũ distinguuni eorũ vestimenta.

Sũt aũt quedã vestimenta que soluꝫ tegũt.
Et hec sunt incipientiũ. qui relecta veteri tunica
habent aliq̃d boni opis quod tegit turpitudinẽ
peccatoꝝ. Sed nihil vel parum calefacit ppt
frigiditatem charitatis in eis. Unde licet penitẽ-
tes non sint nudi. male tamen vestiti sunt. Uñ
de Niniuitis dicitur Jone. iij. Q2 induti erant
saccis a maioꝛe vsqꝫ ad minorem. Alia sunt
vestimenta que non solum tegunt sed etiam ca-
lefaciunt sed non ornant. Et hec sunt opa profi-
cientium in quibus est feruoꝛ charitatis Pro-
uerb. xli. Non timebit domui sue a frigoꝛibus
niuis Oẽs enim domestici eius vestiti sunt du-
plicibus vestibus scꝫ taꝫ tegentibus q̃ꝫ calefaciẽ-
tibus. G Alia preterea sunt vestimenta q̃
tegunt calefaciunt et cuꝫ hoc ornant. Et hec sũt
opera perfectoꝝ. opera scilicet electa puta su-
preme perfectiones operum virtutum ⁊ dono-
rum erũpentium in beatitudines ⁊ fruct⁹ Hec
vestimẽta miro mõ ornãt aĩam ⁊ delicijs eã af-
fluere faciũt. Uñ Cañ. viij. sup illo ṽbo. Que ẽ
ista que ascendit de deserto delicijs affluens in-
nixa sup dilectũ suũ. Dicit glo. Delicijs. i. opib⁹
decris. De istis vestib⁹ dici᷑ Prouerb. xli. In

laude mulieris fortis p quam anima pfecta i
telligit sm glosam. Stragulatam vestem fecit
sibi. Stragulata vestis est que manu artificis
diuersa varietate ɔtexit. Et sm glo. signat firmis
sima z fortia opa aie pfecte et diuersa virtutū eius
ornamēta. De qb⁹ in ps. xliiij. Astitit regina a
dextris tuis in vestitu deaurato circūdata vari
etate. Talia fuerunt vestimenta aplica q̄ digna
erāt christo i asina substerni. Neqȝ enī sup alia
vestimēta sedere dignat⁹ est dñs q̄ȝ que electis
opibus aplicis sunt cōtexta Que tn̄ apostolica
opa quātūcūqȝ electa p̄ciosa et alta. quia ex sola
diuina grā sūt elicita. debēt nō solū sup asinam
sed et subter asinā christi pedibus substerni pit
cum ramis arborū electissimarū videlicet volū
tatū. nihil sibi penitus attribuēdo. sed totū chri
sti pedibus submittēdo. imo etiam ipsius asine
pedibus ɔculcanda psternēdo. Ita q ipsa mens
pfecta. que p asinā intelligit. quicqd sui est z h⁹
mōi opibus z voluntatibus nihil oio reputet. sci
ens q vniuerse iusticie nostre sūt sicut pān⁹ mē
struate Esa. lxiiij. Ac p hoc etiā ppriis pedibus
cōculcāde. Quia sicut dr in collatiōib⁹ patruȝ.
Quāto magis mens hūana pfecerit et ad interi
orēȝ puritatēȝ ɔtēplatiōis puenerit. tāto se imū
diorē quasi p speculū sue puritatis inspiciet. Et
quia necesse est vt cū ad sublimiorē anim⁹ se ex
tēdit intuitū. illa in quibus ē vt inferiora semp
ac viliora despiciat. Nemo enī illo in quo pfece
rit gradu pōt eē cōtent⁹. z quāto q̄s fuerit mēte
purgatior. tāto se sordidiorē vidēs magis hūili
tatis q̄ȝ elatiōis cās inuenit. quātoqȝ amplius
ad sublimiora cōscendit. tanto magis videt sibi
supeē quo tendit ¶ Tertio isti pfecti in p
cessiōe sua cū palmis oliuis z florib⁹ christo ob
uiā pcedūt. In quib⁹ tribus insigniis tria ma
xime pfectionis insignia declarant. Primū est
oīm mūdanorū etiā suipsi⁹ pfecta victoria. Isti
enī totū mūdū vicerunt. qui oīa que mūdi sūt
arbitrātes vt stercora Phil. iij. De seipsis etiā p
fecte triūphauerūt in tātū. q nec ignis. nec gladi
us. nec tribulatio neqȝ angustia. neqȝ fames zc̄
poterūt eas separe a charitate que est in christo
iesu Ro. viij. Et hec pfecta victoria designat in
palma. Vn̄ talis aīa dicere pōt cū sponsa Cant.
vij. Ascēdā in palmā et apphendā fruct⁹ eius.
Quid ē in palmā ascēdere. nisi toto mentis nī
su ad martiriū suspirare. Et talis sine dubio ap
phendit fructus martirii etiā si ad factū nō pue
niat. Quia vt dicit Gre. in omel. Duo sūt mar
tirij genera. vnū in publico. aliud in mente sil' et
actiōe. Itaqȝ martires eē possum⁹. z si nullo fer
ro pcutientiū trucidemur. ¶ Secūdū est
interioris hoīs pax serena. Pax ista tūc est quā
do mēs in diuino amore sic fuerit firmata. q ni
hil ipsam extrinsecus pturbare pōt. nec interius
desideriū fluctuat circa diuersa. sed omēs vires
sūt recollecte ad īcēdēdū vni et sūmo bono. De
qua pace dicit leo papa. Hec est vera pax a dei
voluntate nō diuidi. z in his que solius dei sūt
delectari. Et hec pax designat in ramis oliue q̄
portant in signū pacis. Unde colūba rediēs ad
noe portabat in ore ramū oliue virētibus foliis
vtiqȝ in signū pacis et tranquillitatis reddite in
mūdo a facie aquarum. Gen. viij. Per colūbaȝ
ɔueniēt intelligit aīa cōtēplatiua sm Orige. q̄
capax spūssci volatu celeri cupit puenire ad q̄e
tem contemplatiōis dicēs illd ps. Quis dabit
mihi pennas sicut colūbe z volabo z re. zc̄ De q̄
colūba loq̄t spōs⁹ Cant. ij. Surge amica mea. co
lūba mea. formosa mea z veni. iā enī hyems trā
siit. imber abiit z recessit. Ubi oīa pturbatiua h⁹
interne pacis remouent vt dicit Orige. Nō enī
an̄ oīa verbo dei sociat. nisi oīs ex ea hyems per
turbationū viciorū pcella discesserit. vt vltra nō
fluctuet z circūferat oī vēto doctrie. desidrioꝝ
qȝ tēpestas effugerit. Vn̄ nō p⁹ colūba ramum
oliue portauit q̄ȝ aq̄ cessassent sup trā. Ex q colli
gitur q illa pax nullo mō pōt haberi i vita actiua.
q̄ sp fluctuat in aq̄s. z circa multa occupat cum
martha. sȝ solū obtinet in vita ɔtēplatiua q̄ vni
soli bono intendit cum maria. Porro vnū est
necessarium Luce decimo ¶ Tertium
est future beatitudinis inchoatio prelibatoria.
Futura quippe beatitudo nostra consistit in vi
sione dei. Iuxta illud Iohānis decimoseptimo.
Hec ē vita eterna vt cognoscāt zc̄. Hec autē co
gnitio hic inchoatur in contemplatione p quā
dam diuine suauitatis plibatoriam degustatiō
nem. Et hec inchoatio i florib⁹ designat. Flores
enim sunt initium fructus. Sic et hec plibatio
i ɔtēplatiōe ē initiū beatitudis eterne. De istis flo
rib⁹ dr Cant. ij. statī post vba pmissa. Flores ap
paruerūt i tra nrā. Terra aie est ihabitatio ei⁹ i
carne. vn̄ aīa tādiu dr eē i tra q̄ȝdiu fuerit i carne
In hac tra posita aīa nullo mō fructū eterne bea
titudis carpe poterit. sȝ tn̄ hn̄ flores ei⁹ apparēt
i terra nrā. Vn̄ greg. sup Ezechielē ptractās idē
verbū dicit sic. Tūc apparēt flores in terra. qn̄ de
eterne btitudis vita. qdam suauitatis pmordia
pie gustare aīa cepit. q̄si iā in florib⁹ odoratus
exiens quem postq̄ȝ egressa fuerit i fructu vbe
rius habebit. qui fructus erit nobis vberrim⁹
visio vltius. Hec Greg. Isti flores apparuerunt
Augustino cū dicebat. x. ɔfess. Aliqn̄ intromit
tis me in affectū inusitatū multū introrsus ad ne

scio quā dulcedinē. que si pficit in me nescio qd erit. vnū scio q vita ista nō erit. ℞. Quarto isti pfecti in pcessione sua decātāt osanna ꝛc. In quo hymno quē decantauerūt pueri hebreorū in qbus isti pfecti pueri ⁊ immaculati repsentati sūt. implicant̄ qnqz clausule quibus ipi pfecti habent laudare deum vltra alios in poribus pcessionibus descriptos. Prima est. Osanna. Quia enim istis magna pena ē remanere ī carne reputātes se quasi in carcere inclusos in corpore. Cupiunt eni dissolui et eē cū christo. Jō qtidie gementes clamant. Osanna. Quasi dicerēt salua liberādo de hoc carcere. Sic ingemuit ⁊ clamauit dauid. Heu mihi iniqens. quia incolatus meus plongat⁹ est. Sic etiā clamauit aplš gemens cum dixit. Infelix ego qs me liberabit de corpe mortis hui⁹ Ro. vij. Secūda est benedictus qui venit in noīe dñi. Quia enim isti sentiūt in se diuinā pñtiā. ideo eū z p suo iocūdo aduentu benedicētes ⁊ laudantes clamāt. Bñdictus qui venit in nomīe dñi. Tertia est ſm Marcū. Benedictū regnum patris nostri dauid. Quia eni isti expiunt intra se regnū dei iam dicētes istud ps. xxij. cū dauid. Dñs regit me et nihil mihi deerit. Jō de hoc laudāt deū clamantes. Benedictum regnum patris nostri dauid.

Quarta clausula est ſm Lucā. Pax in celo. Quia etiā isti pfecti potiunt̄ pace interna vt dictū est. Jō pulcre ipi iā velut in angelicā vitā transformati corrñdent hymno angelico iubilāt. Angeli eni christo nato nūciauerūt pacē hoībus ī terra dicētes. Et in terra pax hoīb⁹. Nūc vō christo eunte ad locū passionis. homines nunciant pacem in celo. Pax siquidē in celo fuerat perturbata ī ruina angeloꝝ. que pax p christi passiōez est reformata p restaurationē hoīm in locū āgelorum. Et qui vel quales hoīes nunciauerūt pacem in celo. certe pueri hebreoꝝ. i. vincentium et trāseuntiū. quales pueri soli sūt pfecti. Istoꝝ itaqz puerorꝝ ē clamare pax in celo. qꝛ ipi soli pacez internā mentis nouerūt vt supra dictū ē. Quasi. d. Si tāta pax nobis in terra hic pcessa ē p gratiā. quāta putas pax in celis ē p gloriā. Quinta clausula est hui⁹ hymni Gloria in excelsis ſm Lu. Quia eni isti pueri hebreoꝝ viri sez pfectissimi reuelata facie cū aplō gloriā dñi speculātur cui⁹ etiam glorie suauitatez iā pˀlibatōe gustauerūt vt ē dictū. Jō ipi pñt dicere. Gloria i excelsis deo. M. In qua vltima clausula ipi resumunt pncipiū hymni angelici. ita q vbi angeli inceperūt suū hymnū. Ibi isti angelici homies suū hymnū finiunt. vt insinuet q finis noster est cōformium angeloꝝ. Est aūt hymn⁹ iste ſm consonantiā oīm euangelistarū talis. Osanna. bñdictus qui venit in noīe dñi. Et benedictum qd venit regnū patris nostri dauid. pax ī celo ⁊ gloria in excelsis. Igit̄ hymn⁹ iste pueroꝝ hebreorū ē laus ⁊ iubilus hoīm pfectoꝝ. q in hoc pō admittunt̄ qdammō ad cōcentū angeloꝝ. Et hinc ē q hymn⁹ iste cantat̄ in missa p⁹ pfatiōez ⁊ aū mysteria canonis. qñ sacerdos repsentās ibi locuz pfectoꝝ ē in maiori deuotiōe ⁊ mētis eleuatōne ad deū. q iā vltra hoīes angelis sociat⁹. ⁊ cātat ita dicens. Et iō cū angelis ⁊ archangelis. cum thronis et dñationib⁹. cūqz oī militia celestis exercitus ꝛc. Et seqt̄. Sāctus scūs scūs ꝛc. Et iste ē cantus angelic⁹ vt habet̄ Esa. vj. ⁊ Apoc. iiij. Et p⁹. Osanna in excelsis. Bñdict⁹ q venit in noīe dñi ꝛc. Et hic ē cant⁹ hūan⁹ istoꝝ sez pueroꝝ vt h̄. Et in alia pfatiōe dr̄. Per quē maiestatē tuam laudāt angeli ꝛc. Et subdit̄. Socia exultatiōe cō celebrant. Cū qb⁹ ⁊ nostras voces vt admitti ꝛc. Scūs scūs scūs ꝛc. Ex quib⁹ patz q iste hymnus hebreoꝝ cōpetit hoīb⁹ pfectissimis ⁊ iā in angelicā vitā qdammō trāsformatis. Intra quorū nūez nos ponere dignet̄ merito passiōis sue iesus christ⁹ dñs noster. Qui cū patre ⁊ spūscō viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ amen.

In parasceue de passiōe domini sermo et tractat⁹ habēs sexagītasex partes et sexagintaquiqz theoremata de sexagintaquiqz articulis dominice passionis. A CLXXXIX

Inspice et fac secūdū exēplar qd tibi ī mōte mōstratū ē Exo. xxv. Et si christus vbiqz ī scptura dicat̄ mōs rōne sūmitatis sue excellentissime pfectiōis. maxie tñ exaltat⁹ ī cruce mōs dr̄ rōne sblimitatis meriti sue sacratissime passiōis. In h g⁹ mōte christo vz crucifixo hodie mrātū ē nob exēplar. diligēt̄ īspiciēdū ⁊ efficacit̄ imitādū. Nō. n. sufficit christiāo. christū passū inspicē. nā ⁊ h fecerūt ⁊ iudei ⁊ gētiles sui crucifixores. sz exigit̄ et sz exēplar mrātū opari ⁊ facere. ⁊ hē qd iōr cuilibz fideli ī vbis pposītis. Inspice ⁊ fac sz exēplar ꝛc. q. d. īspice exēplar dñice passiōis ipsā tibi p īnmāz passiōz hodie visceraliter cōpādo ⁊ fac sz illō exēplar. ipz efficacit̄ imitādo. ⁊ vtrūqz hoꝝ docz hiis petr⁹. j. pe. ij. Christ⁹ igit̄ p nobis pass⁹ ē. ecce pmū qd ē diligēt̄ cordis ocło īspiciēdū. vob reliquēs exēplū vt seqmi vestigia ei⁹. ecce sz qd ē efficacit̄ ī fcō imitandum. Igitur circa hec duo versabitur nostra cōsideratio in toto pcessu istius brē passiōis. ita q circa quelibz ar

ticulum. Primo q̄ christus passus est inspiciemus. Secūdo quid nos s̄m illud exemplar ▪beamus facere documenta subijciemus. B

Circa p̄mū est sciendū q̄ si nos oīa q̄ christus in mundo passus est vellemus enarrare innūerabilia vtiq̄ essent. Et si singula scriberent̄. totus mundus cape nō posset eos q̄ scribendi essent libros. vt Johēs dicit in fine euangelij sui. p̄sertim cum tota vita christi in terris quedā passio fuerit. Nimirū cū etiam tota vita cuiuslibet christiani hominis si s̄m euāgeliū viuat quedam crux atq̄ martiriū sit. vt dicit Aug. Quāto magis h̄ indubitabile est de dn̄o nostro iesu christo q̄ euāgeliū condidit. ꝛ in seip̄o p̄fectissime adimpleuit. Exordiendo enī a p̄mordio natiuitatis sue īspice q̄z paup̄ natus fuit qui nec domiciliū habuit neq̄ vestes sed in vili diuersorio natus. in p̄sepe sup̄ feno exiguo an̄ bruta aīalia reclinat⁹. pānis vilibus inuolutus. octaua die circūcisus. iam p̄ nobis sanguinē suū fundere cepit. Deinde p̄secutionem herodis fugiēs in egyptū deportatus ꝛ inde denuo rediens p̄ totā puericiā ꝛ adolescētiā suā parētibus subiectus. Et nō dubiū z ī magna paup̄tate educat⁹ fuit. Deinde veniēte t̄pe ostēsiōis sue inspice. q̄uo ieiunio. xl. dierū continuato macerat⁹ fuit. ꝛ quātas etiā a diabolo tētatiōes sustinuit. Quātas etiā iniurias ꝛ ꝯtumelias a iudeis frequenter passus fuit. nūc dicētibus eū a demone obsessum. nunc samaritanū. nunc voratorem carniū ꝛ potatorē vini. nūc de fornicatione natum. nūc blasphemū. nunc seductorē p̄pli. ꝛ alia multa blasphemātes dicebāt in eum. Lu. xxij. Et nihilomin⁹ ad facta iniuriosa sepe p̄cedere attēptabāt. Nūc volentes eum lapidare. nunc de montis supcilio p̄cipitare. Inspiciamus etiā cum quāto labore vixerit. q̄r q̄uon die erat p̄dicans in templo ꝛ in synagogis ꝛ de ciuitate in ciuitatem. de terra in terram ambulauit In orōne sepe p̄noctauit. Infirmos multos curauit. Obsessos a demone liberauit. Mortuos suscitauit. Multitudinē esurientē pauit. Et nihilomin⁹ in his oībus nature legib⁹ subiectus fame. siti. frigori. estui. ventis. imbribus. vigilijs ieiunijs. ceterisq̄ infirmitatib⁹ hoīs. absq̄ tn̄ peccato expositus fuit. Ecce q̄uo vita sua tota ī laboribus et passiōib⁹ fuit. Sz oībus talib⁹ passionem hodierne diei āncedētibus obmissis. Incipiemus ab eo loco vbi iohēs passionē christi īchoat. oīm nihilomin⁹ quattuor euāgelistarū dicta de eadē passione simul ad seriē histōrie cōferendo. Nec est intentiōis mee circa singula gesta histōrie passiōis immorari. sed circa illa p̄cipue puncta in quib⁹ singulis christ⁹ aliq̄d notabiliter passus fuit que oīa ad. lxv. articulos reducunt̄. C Sane licet plage vulnerū christi fuerint multo plures. fuerūt q̄ppe q̄nq̄ milia quadringenta septuaginta q̄nq̄ vt habet̄ ex reuelatione facta aliq̄bus deuotis p̄sonis. Accipiendo videlicet quālibet plagā flagellatiōis pro vno vulnere ꝛ pūcturā cuiuslibet spine p̄ vulnere vno. Vn̄ quicūq̄ dixerit q̄ndie. xv. pat noster in memoriā passiōis christi p̄ vnū annū cōtinuum. hic completo anno cuilibet vulneri dixit vnū pater noster. ita q̄ tot sunt vulnera q̄t dies in anno q̄ndecies. ꝛ inde resultat numer⁹ p̄tactatus. Que quidē orō multū eē efficax p̄hibet̄. Vl si quis singulis sextis ferijs q̄rvice horarū septies legerit psalmū. xxi. s. Exaltabo te dn̄e. Hic p⁹ circulum anni habebit tot versus q̄t christ⁹ vulnera habuit. Sz nos ad p̄ns flagellatiōnē totā accipiemus p̄ vno articulo. Et oīm spinarū pūcturas p̄ vno articulo. Et hoc mō oēs ptes passionis christi reducent̄ ad articulos. lxv. B

Qui quidem numer⁹ bn̄ cōgruit mysterio dn̄ice passiōis. Sexagenarius enī cōstat ex ductu senarij in denariū. Est aūt senarius numerorū p̄fectoꝛ p̄m⁹ ꝛ denarius est numer⁹ decalogi p̄ceptoꝛ. Vn̄ sexagenari⁹ p̄fectā decalogi īportat obseruātiam. quā vtiq̄ christ⁹ in sua passione p̄ anthonomasiā adimpleuit. Quinari⁹ vō q̄ supest refert̄ ad vulnera christi p̄ncipalia q̄ fuerūt q̄nq̄. imo etiā tota vniuersitas vulnerum passionis christi s̄m numerū p̄tactatū resoluit̄ ī quinariū. Qd pz. Nā q̄nq̄ milia quadringēta septuaginta q̄nq̄ resoluēdo p̄ q̄nq̄ inuenien⁹ q̄ millesies nonagesies q̄nq̄ reddūt nūerū p̄notatū. Cui⁹ etiā nūeri ptes singule ꝯgruūt mysterio dn̄ice passiōis. Millenari⁹ enī qui ē vltim⁹ limes nūeroꝛ. vltimā ꝛ sup̄mā p̄fectiōē z in hac vita homini possibilē īsinuat. quā vtiq̄ christus in passiōe sua in sūmo adimpleuit. Nonagenarius vō q̄ cōstat ex ductu denarij in nouenariū designat nouē ordines angeloꝛ. intra quos ducimur p̄ obseruātiā decalogi p̄ceptoꝛ. Et h̄ non nisi p̄ meritū passiōis christi. Quinari⁹ aūt ad q̄nq̄ sens⁹ refert̄ i q̄b⁹ oīb⁹ christ⁹ pass⁹ fuit. vt sensus nostros peccatis corruptos reintegraret

E Circa secundū ē sciendū q̄ sic dicit Aug. in li. de vā religiōe. Nō solū q̄dq̄d christ⁹ boni gessit i illis sz ꝛ q̄dq̄d mali sustinuit totū disciplina moꝛ fuit. Vn̄ passio dn̄i in se cōplectit̄ oēm p̄fectionē homi possibilē z in hac vita. q̄ iā oīa opa p̄fectionis que christ⁹ vnq̄ in euāgelio docuit. ipe in seip̄o in sua passiōe p̄fectissime adimpleuit. Ita q̄ in cruce domini est finis legis ꝛ scripture. In passione eius est summa omnis

pfectiōis. In morte ipi⁹ est cōsūmatio omīs ser-
monis. Vñ aplus. j. Coꝛ. ij. dicebat. Nō iudica-
ui me aliqd scire inter vos nisi iesum christuz et
hūc crucifixū. Nempe qꝛ hoc scire est oīa scire q̄
spectāt ad salutē. Nā si de paupertate voluntaria
loqmur. qs vnq̄z paupior christo nudo pēdēte
in cruce. vbi nec habebat vbi caput suū reclina-
ret. Si de obedientia ꝛ humilitate loqmur. qs
vnq̄z intātū se humiliauit ꝛ exinaniuit sicut chri-
stus qui factus est obediēs vsqz ad mortē. mor-
tem autē crucis Phil. ij. Si de castitate virgina-
li mentio fit. quis castioꝛ eo. cui⁹ mater virgo et
cui⁹ pater feminā nesciat. Si de charitate sermo
fuerit. qs vnq̄z maiorē vel tantā charitatem ha-
buit q̄z christus. qui in passione sua posuit aīaz
suaz p amicis suis. Deniqꝫ si de patiētia agit̄ to-
ta passio excellentissimam christi patiētiā dēmō-
strat. Si de ꝯtemptu mūdi ꝛ abstractiōe a reb⁹
mūdialibus loqmur. qs vnq̄z elongatioꝛ et ab-
stractioꝛ ab oībus terrenis q̄z christus in cruce
sup terrā ꝛ supra omnia trena eleuat⁹ et abstra-
ctus. Si de abstinētia ꝛ ieiunio seu vict⁹ inedia
fiat mentio. christ⁹ nil gustauit in passione sua
nisi fel ꝛ acetū ꝟ mirratū vinū. Si de corpis casti-
gatione agit̄. cui⁹ vnq̄z corp⁹ fuit intantū casti-
gatū quātū corpus dn̄i in cruce. Si de efficacia
orōis smo fiat. qs vnq̄z efficaci⁹ orauit christo.
qui ex vehemēti attētione orōis guttas sangui-
neas sudauit. Si de elemosynaꝝ largitiōe ꝛ aliis
mīe opibus loqmur. qs vnq̄z maioreꝫ elemosy-
nam dedit q̄z ipe christus q̄ ppriū corpus suuz i
cibum et sanguinem suum in potuz nobis pau-
peribus in ppetuā elemosynā dedit. Infirmos
etiā visitauit dum infirma discipuloꝝ corda cō-
fortauit ꝛ egros mltos curauit. Captiuos mul-
tos in limbo redemit. Mortuos d̄ sepulcris su-
scitauit. Si de dilectiōe inimicoꝝ agit̄. in cruce
pendens p suis crucifixoribus orauit. Si de di-
missiōe offensaꝝ loqmur. quis vnq̄z liberalius
dimisit debita debitoribus suis q̄z christus. q̄ la-
troni nō solum debita dimisit. sed ꝛ padisuz sibi
pmisit. Et sic de similibus inducendo p singula
opa supererogationis. q̄ oīa in passione christi si
bene aduertimus supererogāter adimpleta inue-
nim⁹. Que ꝛ nos si pfecti imitatores christi esse
volumus adimplere debem⁹ vel in facto vel in
desiderio vel in mysterio. Nā sicut dicit Hiero.
sup Mat. Singula ea que circa dn̄m in passi-
one sua gesta sunt. quāuis iudei ꝛ alij quecūqꝫ
fecerūt alia mente fecerūt. nobis tñ credentibus
mystica afferūt sacramēta. Sicut etiā cayphas
qñ dixit Expedit vnū hominē moꝛi p ppło. nesci-
uit quid diceret. ꝛ tñ pphetauit. Similiter ē de

singulis gestis dn̄ice passionis. que nos inspice-
re debemus ꝛ sm̄ exemplar coꝝ facere. Inspice
igit̄ ꝛ fac sm̄ exemplar ꝛc. ❡ Notandū aūt
q̄ infra scripti. lxv. articuli distinguunt̄ in septez
ptes sm̄ septem horas canonicas. Nec hic acci-
piunt̄ hore diei pūctualiter sed large put dicitur
aliqd factū hora sexta. quia fuit ppe horā sextaz
sicut etiā Joh. dicit. Erat aūt hora q̄si sexta. Joh.
xix. Et sm̄ hūc modū loquēdi p̄mus articul⁹ re-
spicit horā matutinalem. p eo q̄ accidit in pfun-
da nocte. nam diu anq̄z egressi eēnt trāſ torrētez
cedron p̄miserat Johs. Erat aūt nox Joh. xiij. qñ
scꝫ iudas accepta buccella exiuit ꝛ ex post ies⁹ fe-
cit sermonē longū altum ꝛ pfundum. Et orauit
p discipulis suis ad patrem Et post hec omnia
egressi fuerūt trāſ torrentē cedron. Et tūc qñ ce-
pit contristari. erat iam ppe mediam noctem.
Quare non incōuenienter ille articulus refert̄
ad horam matutinalem. Porro sm̄ istum mo-
dum hora matutina habet. xx. articulos. Hora
prima. viij. Hora tertia. xij. Hora sexta. xviij. Ho-
ra nona. v. Hora vespina viiij. Hora cōpleto-
rij viiij. Ut aūt de eisdem articulis planioꝛ eui-
dentia habeat̄. cuilibet articulo p̄mitt̄ vnū the-
orema p modum orōnis. in quo vtrūqꝫ p̄missō-
rum scꝫ tam articulus passiōis q̄z exemplar imi-
tationis substantialit̄ implicant̄. Et hec theore-
mata deseruiunt nobis ad duo. videlicet ad sū-
mariam recollectionē illoꝝ que sub illo articulo
cōtinent̄. Et ad legentium deuotionez si q̄ forte
easdem orōnes legere velint p horis dn̄ice passi-
onis. Quicūqꝫ enī istas. lxv. orōnes dixerit q̄ti-
die cōtinuando hoc p. xiij. septimanas cuz vna
die. hic pficiet nūeꝝ plagaruz christi supra nota-
tum. Et supererabūt. xlv. orōnes p maiori cōple-
mento. semp vnā orōnē ad vnū vulnus vel pla-
gam christi referendo. Legent̄ aūt he orōnes cū
ps. Deus de⁹ meus. respice in me. semp quinqꝫ
v̄sus ad quālibet horam cū gloria patri. Et tūc
vltimus q̄narius versuū scꝫ ad completorium
manebit impfectus. quia sunt solum quattuoꝛ
versus ad designandūz q̄ effectus passiōis chri-
sti nunq̄z complebit̄ i hac vita. sed in resurrectiō-
ne futura. Et vt in recolendo istos articulos do-
minice passionis deuotio magis augeatur. oīa
que christus passus est ita debēt homini eē acce-
pta ꝛ grata ac si pro ipsi⁹ solummodo salute ea
sit passus. Et propter hoc orationes iste omnes
in singulari numero sunt formate.

❡ Prima pars de hora matutinali et
habet articulos. xx.

Theorema CXC

Domine iesu christe

fili dei viui. q̄ hora matutinali ꝓ me misero peccatore ꝛ ꝓ totius mūdi re⸗demptione imminēte hora passiōis tue tristari. pauere. ꝛ mestꝰ ēē voluisti. doce me omnē tristiciā ad te deum cordis mei sp referre. atqꝫ in vnione tue tristicie in te eaꝫ vincere. ꝛ te⸗cum amanter sufferre. A Primꝰ articulꝰ dn̄ice passionis est pauoris ꝛ tristicie assūptō. Nā vt dicit Augꝰ. Cena dn̄i facta. ꝛ pedū lotione celebrata. terminato ſmone ꝓclaro quē post cenā ad discipulos fecit. ad iūcta orōe ad patrē. Johēs passionē suā sic exorsus est ⌊ Egressus iesus cū discipulis suis trās torrentē cedron. ve⸗nit in villā montis oliueti q̄ dicit̄ gethsemani. et erat ibi ortꝰ in quē introiuit ipse ꝛ discipuli eiꝰ Et ait illis. Sedete hic donec vadā illuc ꝛ orem. vsqꝫ orate vt nō intretis in temptationē. Et as⸗sumpto petro ꝛ duobꝰ filijs zebedei ⌋ scꝫ iacobo ꝛ iohāne tanqꝫ secretiorībꝰ. q̄ etiā viderāt i mō⸗te gl'iam trāsformari ⌊ cepit cōtristari et mestus esse ⌋ Marcꝰ dicit ⌊ cepit pauere ꝛ tedere ⌋ et in īdē redit. ⌊ Tūc ait illis. Tristis est aīa mea vsqꝫ ad mortē ⌋ Hic est ꝑmus ꝑunctus passionis christi. videlicet pauor ꝛ tristicia quā ꝓ nobꝫ pas⸗sus est. Assumpsit aūt istā tristiciam ꝓpter tria Primo ſm Hieronymū. vt vitatē assūpti hoīs ꝓbaret. Naturale q̄ppe est hoī timere mortem. Quia vt dicit Damas. Est timor naturalis no⸗lente aīa diuidi a corꝑe. ꝓpter eā que ex ꝑncipio est a cōditore imposita naturalē familiaritatē. Ex hac naturali tristicia vere cōtristatꝰ est dn̄s B Sꝫ sciendū q̄ quedā est tristicia ꝛ q̄dā timor rōem submergēs ꝛ ducēs hoīem in pecca⸗tum. sicut petrꝰ timore negauit christū. Et tali ti⸗more nō timuit christꝰ. Est ꝛ alius timor mode⸗ratus q̄ naturalit̄ inest hoī. et est sine pctō. sic fa⸗mes ꝛ sitis. Et tales passiōes fuerunt in christo. Vn̄ ipse naturalit̄ horruit mortē ꝛ penas acer⸗bissimas q̄s ꝓ sciuit se passurꝰ. Aliꝰ tn̄ hmōi passi⸗ones fuerūt in christo q̄ꝫ in nobꝫ. In nobis enim plerūqꝫ passiōes hmōi ꝑueniūt iudiciū rōis et imperiū volūtatis. in christo aūt sp sequebāt̄ ra⸗tionē ꝛ volūtatē. Vn̄ volēs esuriuit. volēs timu⸗it. ꝛ volēs cōtristatꝰ est. Ista igit̄ tristicia ita fuit naturalis. q̄ tn̄ fuit volūtaria ꝛ rōnalis. Et ideo signāter dicūt euāgeliste hic q̄ cepit cōtristari et q̄ cepit pauere. nō dicūt. fuit ꝯtristatꝰ vl' pauefa⸗ctus. Et hoc ideo. q̄ passio in eiꝰ aīo nō dn̄abat̄. sꝫ ipse statim eā suppressit. Aliud est enī cōtristari. ꝛ aliud incipe ꝯtristari. vt dicit Hiero. Vn̄ etiaꝫ signāter dn̄s dixit ⌊ Tristis est aīa mea vsqꝫ ad mortē ⌋ Ubi aīa accipit̄ ꝓ ꝑte sensitiua in q̄ sunt passiones nō aūt in rōe. Quia ergo timor et tri⸗sticia inceperūt surgere in ꝑte sensitiua. sꝫ nō dū ꝑuenerūt ad eius animū siue mentē. Ideo dixit ⌊ Tristis est aīa mea ⌋ Sicut etiaꝫ alibi dixerat. Joh. xij. Nūc aīa mea turbata est. Dixit etiaꝫ signāter ⌊ vsqꝫ ad mortē ⌋ Nō dixit. ꝓpt̄ mortē. Quia vt dicit Hiero. Cōtristabat̄ dn̄s nō pati⸗endi timore scꝫ dn̄ante in eiꝰ aīo. q̄ppe qui ad hoc venerat vt pateret̄. ꝛ petrū temeritatis argu⸗erat cū vellet eū auertere a passione dicēs. Absit a te dn̄e. nō erit tibi hoc Math. xvi. Item dicit ⌊ ad mortē ⌋ ſm Orig. q. d. Tristicia cepit in me nō semp. sꝫ vsqꝫ ad tps mortis. vt cū mortuꝰ fue⸗ro peccato moriar ꝛ vniuerse tristicie. cuiꝰ ꝑnci⸗pium tantū fuit in me. Vel vsqꝫ ad mortē exclu⸗siue. Quasi diceret. Tristis est aīa mea. non pro⸗pter mortē quā sustinere volo. Et si q̄ritur. q̄⸗re ergo tristabat̄. Rn̄det Hiero. ꝓpter infirma mēbra sua. videlicet ꝓpter infelicissimū iudam. ꝛ scandalū omniū discipulorū. ꝛ deiectionē ꝓplī iudeoꝝ. ꝛ euersionē misere hierusalem. Et possu⸗mus addere q̄ ideo ꝯtristabat̄. q̄ ꝑsciuit q̄ tā acer⸗be passionis sue mors amarissima in multis ad⸗huc hodie miseris ꝛ obstinatis pctōribꝰ frustra⸗ri deberet Secūdo assumpsit pauorē ꝛ tristi⸗ciam ꝓ nobis mēbris suis vt ipse nostras tristi⸗cias in se vinceret. sicut ꝛ mortē nostrā sua mor⸗te destruxit. Vn̄ Ambro. Debuit inq̄t christus tristiciā meā suscipe vt eā vinceret. Neqꝫ enī for⸗titudinis habet laudē q̄ stuporē vulneꝝ mag̃ q̄ꝫ dolorē tulerit Tercio hmōi pauorē ꝛ tristiciā assumpsit nobꝫ in exemplū et doctrinā moralē vt sequit̄ C Documenta Ex hac articu⸗lo plura habemꝰ documēta Primū ē vt nos exemplo christi discamꝰ timores ꝛ tristicias ac passiones alias in nobis insurgētes freno rōis cohibere. ne vsqꝫ ad aīm ꝑtingāt. sꝫ in inferiori ꝑ⸗te aīe sub volūtatis impio ꝯstringant̄. vt dictū est de christo Secundū est vt eiꝰ exēplo disca⸗mus nos desperare nō debere si aliq̄n nobis sb⸗ripiat tristicia timor vl' pusillanimitas in obse⸗quio diuino. Vn̄ Augꝰ. Moriturꝰ tristatꝰ est christꝰ. vt doceret martyres suos nō debere de⸗sperare si in hora passiōis subripiat tristicia quā tn̄ vincāt Terciū est vt nos discamꝰ ꝯtristari ꝓ ꝓximis in necessitatibꝰ eoꝝ. sic christꝰ tristatꝰ fuit. nō ꝓ se sꝫ ꝓ alijs vt dictū est ſm vnū intelle⸗ctum. Vn̄ Hylariꝰ. Assūptis petro iacobo ꝛ io⸗hāne cepit mestꝰ esse. ergo nō an̄ tristis est q̄ꝫ as⸗sumat illos. sꝫ oīs merꝰ cepit illis assūptis atqꝫ ideo nō de se sꝫ de eis quos assumpserat orta est

mestitudo. Quartū documētū est vt exēplo christi discam⁹ tristicias ꝛ turbatiōes nrās ad deū cū orōe referre. Sic fecit ipse. Qui cū dixisset Joh. xij. Nunc aīa mea turbata est. mox addidit Et qd dicā Pat saluifica me ex hac hora Et sic i sua turbatiōe ꝯfugit ad orōez. Sic etiā fecerat hic. Nā statim vt dixerat istud vbū. Tristis est aīa mea. iuit ad orādū. Vñ subdit Matheus euāgelista. Sustinete hic ꝛ vigilate Et ꝓgress⁹ pusillū q̄ntū iact⁹ est lapidis. ꝓcidit in faciē suā sup terrā orās ꝛ dixit. Mi pat si possibile est trāseat a me calix iste. i. experimentū passiōis. Uerūtamē nō sicut ego sꝫ sicut tu. Et sic ter orauit eundē sermonē. interpolate ter eūdo ad discipulos. Et inuenit eos dormiētes p̄ tristicia. qb⁹ dixit sic. Nō potestis vna hora vigilare mecū. Vigilate ꝛ orate ne intretis in tēptationē. Sed ꝓ secunda vice orauit. iam⁹. q̄n factus est sudor ei⁹ sicut gutte sanḡnis vt in sequēn articulo habet D Et ex his trahunt documēta que sequunt Quintū documētum est q̄ nos orare volētes debem⁹ secedere ab hoīb⁹ ad aliquē locū secretū sicut fecit christ⁹ Sextū documētum est q̄ oēs tristicias tribulatiōes ꝛ infirmitates nrās. ꝛ si petam⁹ ab eis liberari sicut fec christus. sꝫ post orōem cōmittam⁹ volūtati diuine ac ꝓ hoc eas quasi in cor christi reponam⁹ orantes vt ipse eas i vnione sue passiōis ꝑficiat ꝛ offerat eas deo patri ad laudē ꝛ gl'iam suā Et ex hoc nostre tribulatiōes ꝛ passiōes multū nobilitantur. Nā sicut passio christi in celo ꝛ in terra infinitū attulit fructū. Sic pene ꝛ quecūqꝫ tribulationes nostre hoc modo christo cōmisse in vnione passiōis sue tā fructifere erūt. vt angel' in celo gl'iam. iustis in terra meritū. ꝑctōrib⁹ veniā ꝛ purgādis aīabus cōferāt releuamē. Nimirū cū ipse dn̄s oīa q̄ fiunt vnicuiqꝫ fideli siue bona siue mala reputet sibi facta Juxta illud Math. xxv. Qd̄ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis Itē. Qui vos recipit me recipit et q̄ vos spernit me spernit. Ac ꝓ hoc oēs passiōes nostras ꝑfectum taliter vt dictū est sibi cōmissas. christ⁹ tāqꝫ suas offert deo patri eo effectu ꝛ fructu vt dictū est. Multū ergo gaudere dꝫ hom⁹ fidelis i suis tribulationib⁹ ꝛ penis. q̄ q̄cquid patit christus in eo se pati fatet Vñ legit d̄ beata felicitate q̄ cū reclusa esset in carcere ꝛ dolores partus subito in eā irruerēt. q̄dam de custodib⁹ dixerūt ad eam. Quid facies cū ad ꝑfectū veneris si modo tā grauiter cruciaris. Rn̄dit felicitas. Hic ego p me patior. ibi p me de⁹ patiet E Conformatio. Si q̄s aūt in deuotiōe sua passioni dn̄ice in singulis istis articulis actu et gestu se volu-erit cōformare q̄ntū possibile est in ista morula deuotiōis in recogitādo istū articulū. studeat semetipsū ꝯtristare cū gemitib⁹ cōpatiēdo christo de sua tristicia ꝑpter nos assumpta. Et si in aliqua turbatiōe sit. illā turbationē suā huic tristicie christi vniat vt dictū est Uel alias vt deuotio ministrabit ꝛc̄.

Theorema CXCI

Jesu qui in oratione tua posit⁹ ab angelo ꝯfortari voluisti ꝛ fact⁹ in agonia orās guttas sanguinis decurrētis in terrā sudasti. ꝑsta mihi p virtutē oratiōis tue. vt quotiēs ad te oro assit mihi āgelus tu⁹ sanct⁹ ꝯfortās me Quaten⁹ recordatione tue passiōis feruore deuotiōis accēsus ꝛ amoris tui dulcedine soporat⁹. lachrymarū guttas ꝓ sanguine in ꝯspectu tuo desudē. ꝛ habeā spiritū sp ad te ꝓmptū A Secūdus articulus Secūdus articul⁹ est sudoris sanguinei in terram deflux⁹. de q̄ Lucas. xxij. sic dicit. Et orāte iesu apparuit ei angel⁹ ꝯfortās eū. ꝛ factus in agonia pliri⁹ orabat. ꝛ fact⁹ est sudor eius sic gutte sanguinis decurrētis in terrā In h' articulo sunt tria dicta. Primū q̄ apparuit ei angelus de celo ꝯfortās eū. Circa hoc queritur ad qd̄ ipse dn̄s cū esset deus indiguit ꝯfortatiōe angeli Ad qd̄ dicendū fm Bedā. q̄ creator nō indigebat creature subsidio. sꝫ hō factus sicut nob. id ē ꝑpter nos. est ꝯtristat⁹. sic ꝑpter nos ꝛ nobē cōfortatus. Uel etiā fm quosdā vt dic Theophil⁹ Ista angeli ꝯfortatio fuit christi gl'ificatio. Dicebat enī angel⁹. Dn̄e tua est vtus. tu potes ꝯtra mortē gen⁹ humanū liberare. et filia. Alibi legitur q̄ accesserūt angeli ꝛ ministrabāt ei. Hic dr̄ q̄ angel⁹ cōfortabat eū. vt vtraqꝫ designet natura. Nā diuine nature angeli ministrāt. hūanā vo cōfortāt B Secundū dictū est q̄ factus in agonia plixius orabat. Agonia est certamē cōtra mortē. quā agoniā etiā assumpsit propter nos. Vñ glosa. Appropinq̄nte morte certamen mētis nostre in se dn̄s expssit. q̄ merito q̄ndam vim terroris patimur morituri cū post paululū simus ibi vēturi. q̄ in eternū non possit mutari. Si enī cōsiderem⁹ q̄ viā vite p̄itus nequaq̄ꝫ sine culpa trāsire potuim⁹. Et q̄ nec hoc ipsum sine reatu nostro est qd̄ laudabilit gessimus. si remota pietate iudicemur. merito i agonia cōstituimur C Tertiū dictū est q̄ fact⁹ est sudor ei⁹ sicut gutte sanguis decurrētis in terrā. De sanguine isto dubitaret forte aliq̄s an fuerit realis ꝛ ver⁹ sanguis christi. cum Beda dicat contra naturā esse sanguinē sudare Propter quod

de sudore p. 78

quidã dicũt vt ait Theophil⁹. H ita dictũ esse ab euãgelista. sicut puerbialr̃ dicit̃ de eo qui vehe mẽter sudauit. q sudauit sanguinẽ. sicut etiã ve hemẽter plorãs aliqũs dr̃ sanguineas lachrymas plorare. Uolẽs ergo fm istos euãgelista innue re q grossis sudoris guttis madebat sumit gut tas sanguinis ad exẽplũ. Et ideo non dicit q su dauit sanguinẽ. sꝫ q fact⁹ est sudor ei⁹ sicut gut te sanguinis. vt hic li sicut sit expssiuũ silitudinis nõ ppꝛietatis Sꝫ ego credo euãgelistas nihil p uerbiale ꝛ similitudinariũ q̃d nõ ita fuerit in re scripsisse d dñi passione. Alioq̃n tota passio chri sti posset calũniari p puerbiales ꝛ similitudina rias locutiões. ꝛ sic mysteriũ redẽptiõis nostre in ludibriũ vteret̃. qd absit. Ideo dico istas gut tas sudoris fuisse veꝛ ꝛ naturalẽ sanguinẽ d pu rissima christi carne. sꝫ nõ naturali mõ pfusum. qꝛ cõtra naturã est sudare sanguinẽ. vt beda dr̃ cit. Uñ sanguis iste fuit miraculosus. q̃ntuꝫ ad modũ pfluẽtie. sed fuit naturalis q̃ntũ ad v̇itatẽ sue existẽtie Sicut etiã oportet dicere de sangui ne ꝛ aqua q̃ fluxerũt de latere christi iaꝫ mortui. q fuit ver⁹ sanguis ꝛ vera aqua. sed miraculose effluxerũt de mortuo corpe. Et h est qd dic̃ Au gustin⁹. Q, añ passionẽ sudor christi fact⁹ est si cut gutte sanguinis decurrẽtis in terraꝫ. ostẽdit v̇itatẽ carnis ei⁹ sꝫ hoc q de latere ei⁹ iaꝫ mortui contra naturã aqua veracit̃ ꝛ sanguis fluxit. te stabat̃ q corp⁹ dñi post mortẽ erat victurum. et mors ei⁹ vitã nobis daret. Hec Aug⁹. Uñ cõ muniter dr̃ q christ⁹ q̃nq₃ vicib⁹ sanguinẽ suuꝫ fudit. Primo in circũcisione. Secũdo in suda tione. Tertio in flagellatiõe. Quarto in corona tione. Quinto in q̃nq₃ vulneꝛ apertione. Sic er go sanguis q̃ effundebat̃ in circũcisione fuit ve rus sanguis nõ similitudinari⁹ vel puerbialis. ꝛ silr̃ in flagellatiõe. coronatiõe. vel vulneratiõe sic hic B Sꝫ tunc vlteri⁹ querit̃ q̃re voluit dñs sudare sanguinẽ. Ad hoc pñt adduci q̃nq₃ rõnes. Prima est fm Aug. ad figurãdũ q de corpe suo toto qd est ecclesia manatura erãt sã ctoꝝ martyria. Secũda est fm Bedã vt per terrã sanguine irrigatã declararet̃ terrenos ho mines sanguie suo redimẽdos Tertia est fm glosam. qꝛ orãs p aplis sanguinẽ sudauit vt de clararet se effectũ sue pas obtinuisse vt fidẽ disci puloꝝ quaꝫ terrena adhuc fragilitas arguebat suo sanguine purgaret. ꝛ q̃cq̃d illi scãdali d mor te ei⁹ pcullissent hoc totum ipse moriẽdo deleret. Quarta est fm glosam. vt totũ mundũ pec cãtis mortuũ ad vitã resuscitaret. iõ sudorẽ suũ sanguineũ ad terraꝫ decurrere volebat. E Quinta rõ põt esse pp̃ter excessiuũ amorẽ et ardentissimũ desideriũ q̃ estuauit pati p nostra salute. Iuxta istud qd ipse pius dixerat Luc. xxij. Desiderio desideraui h pascha ꝛc. Et econtra ti mor human⁹ horrescẽs mortẽ aduersus amorẽ certabat. Propt̃ qd dicebat dñs Spũs quideꝫ pmptus est. s. ex amore vt patiar. Caro aũt infir ma. ꝛ inde timor passiõis. In illa ergo agonia q̃ amor diuin⁹ in corde christi euicit timorem hu manuꝫ. tot⁹ sanguis christi exhilarat⁹ cõmoue bat̃. quasi pmus effluere ex vi amoris impellen tis. ac si nõ posset expectare tps q̃ effunderet̃. Et in illa vehemẽtia supeffluẽtis amoris euapora re potuerũt gutte sudoris sanguinei p corporis poros. Sic enim fm physicos causa intrinseca su doris est calor naturalis dissoluẽs vaporeꝫ hu midũ. sic hmõi sudoris supnaturalis causa potu it esse ardor excessiu⁹ amoris redũdãs de corde christi in totũ corp⁹ suũ. q̃ dissoluebat istud hu midum vaporosum. Sicut etiã ex vehemẽtia amoris possibile esset hoiem naturaliter sudare Sꝫ q istud humidũ in pposito fuit sanguis. ꝛ q fuit in tãta copia q decurrebat in terrã. hoc erat miraculosum. vt est dictũ F Documẽta Ex isto articulo hñt̃ tria documẽta salutifera Nã ex pmo dicto instruimur q sancti angeli assistũt nob orãtib⁹ ꝯfortãtes nos in orõe. ꝛ ideo dictũ est q nõ pp̃ter se sꝫ pp̃ter nos ꝛ nobis orãs dñs ꝯfortat⁹ est ab angelo. Uñ Berñ. sup Cañ. An geli psallẽtib⁹ dignãter admisceri solet. Unde i psal. dicit̃. Preuenerũt pncipes ꝯiuncti psallẽti bus. Et alibi. In ꝯspectu angeloꝝ psallam tibi Doleo pinde aliq̃s vestrũ i sacris vigiliis som no deprimi. nec aues celi venerari sꝫ in p̄sentia pncipũ tanq₃ mortuos apparere. Cũ ipsi vestra alacritate pmoti. vestris interesse solẽnijs dele ctent̃. Uereor ne vestrã desidiã abominãtes cũ indignatiõe recedãt. ꝛ icipiat vnusquisq₃ vestrũ cũ gemitu dicere. Lõge fecisti notos meos a me posuerũt me abominationẽ sibi. Pro certo ei si se a nob boni spũs elõgauerint. ip̄er⁹ maloꝝ q̃s sustinebit. G Ex secũdo vo dicto trahitur documentũ q nos in agonia vel quacũq₃ neces sitate ꝯstituti debem⁹ ꝯfugere ad orõem. Et q̃n to necessitas maior tanto orõ debet esse longior Uñ ad h docendũ dñs fact⁹ in agonia prolixius orabat H Ex tertio aũt dicto qd est pncipale isti⁹ articuli habet̃ documẽtũ q ꝛ nos i ora tione ita debem⁹ esse intenti ꝛ feruidi. vt ex vehe mẽtia intẽtionis ꝛ feruore deuotiõis sudemus q̃si sanguinẽ p ꝯfigurationẽ passiõis christi ꝛ ar dorẽ dilectiõis ad deũ. Uñ glosa Ro. viij. dicit. Q, charitas q̃ in nob p spũm sanctũ facta ẽ. ipsa gemit. ipsa orat. cõtra quã aures claudere non

nouit q̃ eã dedit. imo etiã ipsa charitas gemit et orat vsqȝ ad guttas sanguis. qḋ fit dũ q̃s orans tãto ardore deuotiõis accendit. q̇ p amore dei si oporteat sanguinẽ suũ fundere nõ vereĩ Et talis sic incalescit spũ vt tot⁹ sanguis in corpe q̃si spiritui alludẽs pmptũ se exhibeat ad effundẽdũ. Et hoc in se psentiẽs dñs dicebat. ⌊ Spũs quidem pmpt⁹ est caro aũt infirma ⌋. Qꝛ eñi caro ex infirmitate sua tã vehemẽtẽ ardorẽ deuotõis sufferre nõ pualet. ideo q̃si sanguinẽ euaporat. vel saltẽ p sanguie ardẽtes lachrymas p oculos effundit. Exẽplũ de sancta maria magdalena et de beata monica matre beati augustini ℑ

Et quoniã nos tã vigorosam orõem effūdere nõ valem⁹ adiũgam⁹ orõem nostrã orationi christi q̃ est aduocat⁹ noster apud prẽm. et ipse interpellat p nob. imo orat nobiscũ. Et illa orõ est efficacissima. ꝛ deo patri accepta q̃ scȝ in vnione orõis christi offertur. Quã efficaces etiã sint lachryme orõnis ꝛ maxime ille q̃ in recordatione passiõis christi fundũĩ. ptz ex quadã reuelatiõe facta cuidã psone sancte. de q̃ legiĩ q̇ apparens ei dñs in spũ ait. Dico tibi. Si q̃s in recordatione mee passiõis lachrymas cũ deuotiõe fuderit. sic sape volo ac si ipse p me sit passus. ℞ Conformatio. In recolẽdo istũ articulũ pcidat hõ in faciẽ in terrã orãdo intẽte. Et cogitet angelicã pñtiã sibi tũc adesse. Recogitet etiã agonem suũ futurũ ꝛ conet q̃ntũ põt habere lachrymas ex cõpassiõe ꝛ amore christi. q̃s si habere nõ valeat p oculos. fundat lachrymas saltem cordis. Uel alias ꝛc̃.

Theorema CXCII

[I]Esu qui ab uno discipu

lorũ tuorũ iuda vẽdi ꝛ p vili pcio vilipendi voluisti. da mihi te p nulla re trãsitoria neq̃ter cõmutare. ꝛ vilipẽsiones meas p tui nois gl̃ia eq̃nimiter tolerare ℞ Terti⁹ articul⁹ Tertius articul⁹ est vẽditio. Et q̇ȝ delicet hmõi venditio duos articulos p̃missos pcesserit tpe q̃ntum ad ei⁹ initiũ. subsecuta m̃ ẽ q̃ȝtũ ad e⁹ effectũ Qꝛ, eñi iudas abiit ad pncipes sacerdotũ dicẽs illis ⌊ Quid vultis mihi dare ꝛc̃ ⌋. Hoc accidit feria q̃rta pcedẽte. ꝛ tũc inchoabaĩ ꝯtract⁹ sȝ nõ pficiebaĩ. Uñ marc⁹ dicit Qꝛ pmiserũt ei pecuniaȝ se daturos ꝛ iudas spopõdit. ꝛ sic pmissiões hinc inde facte sunt p q̃s initiat⁹ fuit ꝯtract⁹. sȝ p⁹ ea pacta cena cũ dixisset dñs iude. Qḋ facis fac citius. tũc ille ꝯtinuo exiuit ad ꝯsumandũ forũ suũ. Et extũc egresso iesu cũ discipulis suis in mõtẽ oliueti interim q̇ illa q̃ in duob⁹ articul' pcedẽtibus dicta sũt agebanĩ. iudas ꝯsumato cõtractu ꝛ receptis xxx. argẽteis accepit cohortẽ. ꝛ tũc ex toto apparuit in effectu. Beniq̇ȝ hñ iste articulus annumeraĩ inter pũcta dñice passiõis. q̇ꝛ p hoc passus est maximã vilipẽsionẽ. cũ ipse q̃ est summũ bonũ ꝛ infinite bonitatis in q̃ sũt omẽs thesauri recõditi tã vili fuit p̃cio estimat⁹ Uñ Hieronym⁹. Infelix iudas damnuȝ qḋ ex effusione vnguẽti se habuisse credebat vult magistri p̃cio cõpensare Certã aũt nõ postulabat sũmã vt saltem lucrosa videreĩ pditio. sȝ q̃si vile tradẽs magistrũ in potestate emẽtiũ posuit q̃ntũ vellẽt dare. Et nota q̇ multũ augebat dolorẽ christo q̇ a suo discipulo ꝛ vno ex duodecim d̃ toto mũdo electis in tantũ vilipẽsus fuit. Unde in psona christi ꝯqueriĩ ps. Si inimic⁹ me⁹ maledixisset mihi. sustinuissem vtiq̇ȝ ꝛc̃. Hinc exclamat Chrysostom⁹. O dementiã o cupiditatẽ proditoris. Cũcta eñi mala cupiditas procreauit. ab hac iudas captiu⁹ cupiditatis insania. cõiõnis mense discipulari⁹ admonitiõis suasiõisq̇ȝ oblitus est

℞ Documẽta Ex hoc articulo trahuntur tria moralia documẽta. Primũ est vt caueam⁹ nob ne ꝛ nos tã detestãdũ facin⁹ scȝ vẽditionis christi vnq̇ȝ ppetrem⁹ Dic eñi Beda q̇ multi vsq̇ȝ hodie scel⁹ iude q̇ dñm ac magistrũ deũq̇ȝ suũ pecunia vendiderit velut imane ꝛ nephariũ exhorrẽt. neq̇ȝ tñ cauẽt. Nã cũ p muneribus falsum testimoniũ aut iniquũ iudiciũ pferunt. pfecto v̇itatẽ negãdo dñm q̃ v̇itas est pro pecunia vendũt. Imo vniuersalr sic dic Origen. Oẽs q̃ p tpalib⁹ ꝛ mũdialib⁹ reb⁹ iusticiã deserunt. deũ q̃ iusticia est vendũt Itẽ deũ vendunt symoniaci. q̃ grãm dei q̃ in sacramẽtis ꝛ in aliis sacratis ꝛ in spũalib⁹ reb⁹ opaĩ p tpalib⁹ rebus cõmutãt. Et nota q̇ sic symonia pctũm est tã in dãte q̃ȝ in recipiẽte. Sic nõ solũ peccauit iudas i vẽdẽdo christũ. sȝ etiã iudei in emẽdo ipsũ Emit aũt a me christũ q̃ dãdo mihi aliq̃d tpale aufert mihi christũ. Uerbi grã. Si adulator dat mihi laudẽ falsam ex q̃ mihi cor meũ extolliĩ. aufert mihi christũ ꝛ ego ꝯsentiẽs vẽdo christũ pro vana laude. Itẽ dãs mihi pecuniã q̃ alliciat me ad pctũm mortale. aufert mihi christũ ꝛ ego ꝯsentiendo vẽdo ipsũ. Nec m̃ ille emẽdo retinet eũ sȝ nec mihi nec tibi. Sicut fuit de iuda ꝛ iudeis q̇ꝛ neuter christũ retinuit sȝ acq̃sit⁹ est nob christianis. Uñ Raban⁹. Exulta christiane in cõmercio inimicorũ tuorũ vicisti. qḋ iudas vẽdidit ꝛ iude⁹ emit hĩ tu acq̃siuisti. Noster eñi est christus nõ iudeorũ q̃ eũ emerũt ℭ Secundũ est vt etiã ꝛ nos vẽdi ꝛ vilipẽdi p laude dei patiamur. Qui eñi rẽ aliquã vẽdit id p q̃ rẽ vẽdit plus appciaĩ q̃ȝ rẽ ipsaȝ. Uñ si q̃s te minoris valoris in

corde suo et factis suis estimet quia forte sis. non turberis. maxime in causa dei. Si enim ipse dominus et salvator noster pro nobis dignatus est exiguo precio vendi et vilipendi iniuste. nos qui iuste vilipensibiles sumus. quia veraciter viles existimus. si condicionis nostre miseriam aspicere volumus. cur non pro christo vilipendi immo nihilipendi patiamur. Psal. lxviij. Ego propter te sustinui opprobrium etc. Exemplum de sancto Marcello papa et de beato Paulino episcopo

D Tertium documentum est quod homo debet seipsum vendere pro regno celorum. Si enim regnum celorum venale est et tantum valet quantum habes. ut dicit Gregorius. sed tu nihil habes melius teipso. vende ergo teipsum pro celorum regno. sicut christus voluit vendi ut nobis acquireret regnum celorum E Conformatio In recolendo istum articulum recogitet homo vilitatem suam. quia si iusto precio estimari deberet vix unum obolum valeret. immo nihil in comparatione christi qui tam exiguo precio venditus est. Item recogitet an ipse unquam christum vendiderit ipsum et mandata eius preципali vel pro delectatione transitoria deserendo. Item recogitet qualiter ipse christum sic venditum gratis acquisivit sua mera bonitate. Item quia christus adhuc hodie venalis est. eme tu eum cum elemosyna. vel si non habes aliud. da pro eo cor tuum. Hoc enim ipse desiderat pre omni re mundi Prouer. xxiij. Prebe fili mi cor tuum mihi. Vel alias etc.

Theorema CXCIIII.

Iesu qui a discipulo tuo iuda osculo tradi voluisti et pertulisti. da mihi te nunquam tradere. nec in proximo nec in meipso. calumniatoribus quoque meis amoris officium non negare.

A Quartus articulus Quartus articulus est tradicio. Cum enim for venditionis consumata esset cum effectu. interim orante domino et ad discipulos terveniente ultima vice dixit illis Surgite eamus Ecce appropinquat qui me tradet. Et adhuc eo loquente. ecce iudas unus de duodecim cum accepisset cohortem venit. et cum eo turba multa cum laternis facibus et armis. gladiis et fustibus. missi a principibus sacerdotum et scribis et senioribus populi. Qui autem tradebat eum dedit eis signum dicens. Quemcunque osculatus fuero ipse est. tenete eum et ducite caute. Iesus autem obviam processit eis. Et confestim iudas accedens ad iesum dixit. Ave rabi. Et appropinquavit Iesu ut oscularetur eum. Iesus autem dixit ei. Iuda osculo filium hominis tradis. Et iterum. Amice ad quid venisti. Et osculatus est eum. B In isto articulo exprimuntur tria que specialiter tradicionem istam reddebant christo multum dolorosam. Unum est quod facta a suo discipulo uno de .xij. numero quod denotat merito. Unde glosa. Dolebat dominus de eo quod discipulus suus quem ipse dominus ad tantam dignitatem apostolatus acceperat factus est proditor. Secundum est quod signo pacis et amicicie scilicet osculo tam fraudulenter tradebat. Unde ambrosius super lucam. duo ista aggravans dicit sic Iuda amoris pignore vulnus infligis et pacis instrumento mortem irrogas. servus dominum. discipulus magistrum. electus auctorem proditis. Tertium non minus penosum est. quod istud fedum os proditoris coniungere audebat tam amorosum et mellifluum os verbi eterni. Si enim nauseabile est cuique homini suscipere osculum ab aliquo habente os fedum. quanto magis fuit penale christo suscipere osculum ab ore tante feditatis. utpote cuius cor sathanas et omni spurcicia eum repleuerat C

Sed queritur ad quid indigebant signo osculi. cum facies christi nota fuerit per totam iudeam. Ad hoc potest dici dupliciter secundum Magistrum. Uno modo quod due forme fuerunt in christo. una secundum quam eum omnes videbant. altera secundum quam transfiguratus fuit in monte coram discipulis. Alio modo quia unicuique apparuit christus secundum quod erat dignus. sicut et de manna scriptum est. quod habebat saporem ad omnem usum convenientem. Sic et verbum dei non similiter omnibus apparebat. sed dignis melliflue. indignis mortifere prout singuli afficiuntur in ipsum verbum eternum. Tertio modo secundum Chrysostomum magis ad literam dicitur. quod quia multociens detentus ab ipsis pertransijt nescientibus eis. ideo indigebant signo. Quarto dici potest quia iacobus minor multum erat similis domino in facie. quare ad discernendum inter eos dedit eis signum D

Documenta. Ex isto articulo habemus tria documenta Primum est ut caveamus ne et nos christi traditores efficiamur. Quia sicut dicit Beda. Qui societatem fraternitatis discordie peste maculant. dominum qui charitas est produnt. Unde sicut Iohannes baptista pro veritate et ideo pro christo qui veritas est martyrium suscepit. ita econtrario qui veritatis iura spernit. christum utique prodit. Item ut dicit Magister. Omnes proditores veritatis amare veritatem fingentes. osculi signo utuntur. Item omnes etiam heretici sicut iudas iesu dicunt Ave rabi. Item christum quis tradit in proximo. vel etiam in seipso. In proximo quidem dum quis proximum diligere se simulat et malum contra eum machinatur. quam tradicionem christus sibi assumit. iuxta illud Mat. xxv. Quod uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis Item .j. Iob iiij. Qui dicit se diligere deum et fratrem suum odit mendax est. In seipso etiam deum osculo tradit. qui ore se dicit nosse deum et credere in eum. factis autem negat. De talibus dicitur Esa. xxix. populus hic labiis me honorat. cor autem eorum longe est a me. Exemplum de torquato in legenda de sancto tiburtio E Secundum est ut discamus patienter ferre fraudulentias malorum hominum. Quia ut dicit Ambrosius super illo verbo. Iuda osculo filium hominis tradis. Magna inquit domine signatio pietatis. magna disciplina virtutis. et consilium proditionis

apitur. ⁊ adhuc pacē nō negat. Tertiū est vt calūniatores nr̄os nō odiamꝰ sȝ amāti affectu eos corripiamꝰ. sicut fecit christꝰ i eo qd dicebat. [Amice ad qd venisti] Ubi dicit Amb. Amātis affectu corripuit pditorē. ⁊ nō etiā ppriuȝ nomē posuit dicēs: Juda osculo ⁊c. Qd nō doleti erat sȝ reuocātis vt dic̄ Chryso. Un̄ etiā dn̄s ab eo suscepit osculū vt dic̄ glosa. vt plꝰ afficeret pditorē cui amoris officiū nō negaret. Simul et istud cōplēs psal. Cū his q̄ oderūt pacē. eraȝ pacificus. ❡ Cōformatio In recolendo hūc articulū de falso osculo iude poterit hō per cōtrariū cū sincera fide ⁊ deuotione oscula ri pedē crucifixi. indignū se reputans osculo oris ad qd ille īfelix iudas accedere p̄sumpsit. Qȝ si imaginē crucifixi corā se nō habeat osculet̄ terrā rep̄sentādo h̄ idē Uel alias prout sibi deus inspirauerit.

Theorema CXCIIII

Esu qui a iudeis sponte

capi ⁊ teneri voluisti. doce me oēs sensus meos intellectū pter ⁊ volūtatē. in obsequiū tuū iugiter captiuare vt tua merear bonitate a morte ppetua p̄seruari. A Quintꝰ articulus

Quintꝰ articulꝰ ē captiuatio. Que h̄ mō facta est. Cū eni infelix iudas osculatus esset dn̄m vt dictū est. [Sciēs iesus q̄ ventura erāt sup eū p̄cessit obuiā dicēs. Quē q̄ritis. At illi dixerunt Jesum nazarenū. Dixit eis iesus. Ego sum. Ad qd vbū oēs abierūt retrorsū ⁊ ceciderūt ī terrā] Un̄ Augꝰ. Quid iudicaturꝰ faciet q̄ iudicādꝰ h̄ fecit. Quid regnaturꝰ poterit q̄ moriturꝰ h̄ fecit [Et cū tremuli surrexissent iterȝ īterrogat eos Quē q̄ritis. At illi dixerūt. iesū nazarenū. Dixit aūt illis. Dixi vob̄ q ego sū. Si ergo me q̄ritis, sinite illos abire q̄ mecū sūt. Uidētes āt discipuli qd futurū erat q̄d p̄oixerat dixerūt. Dn̄e si pcutimꝰ in gladio. Neqȝ expectat petrꝰ r̄nsum. sed ex duobꝰ gladijs discipuloȝ vnū ȝ exuēs. pcussit seruū p̄ōtificis noīe malchꝰ. ⁊ amputauit auriculā eiꝰ dextrā B Jesus aūt r̄ndēs discipulis ait. Sinite vsqȝ huc [i. pmittatis iudeos pcedere. i. vsqȝ dū me cōp̄hendāt] Et ait petro. Cōuerte gladiū tuū in locū suū] q: nō licȝ viris apostolicis gladio materiali vti. Dictū gladius dr̄ esse petri. Un̄ ait [gladiū tuū] Quia vt dic̄ bernardꝰ ad eugeniū papā. Tuꝰ est gladiꝰ tuo forsitan nutu ⁊ si nō manu tua euaginādꝰ. Ad nutum eni p̄ōtificis p manū p̄ncipis secularis eximendꝰ est. Jō locꝰ illiꝰ gladij p̄tās est secularis. Et addicit [Oēs q̄ acceperint gladiū gladio peribūt]. Gladiū accipit cui lex nō dat. ⁊ si eo vtit̄.

gladio p̄ibit. q: dignꝰ est gladiari vl' etiā gladio illo igneo q̄ erat an̄ padisuȝ. Et subdit. [An putas q: n̄ possū rogare prēm meū. ⁊ exhibebit mihi mō plꝰ q̄ȝ duodecim legiōes angloȝ. Calicē quē dedit mihi pat non vis vt bibā illū Quō ergo implebunt̄ scripture. q: sic oportȝ fieri. Et cuȝ tetigisset hui auriculā sanauit eū] ⁊ h̄ ppē videntiū ⁊ astantiū ꝯuersionē. ⁊ discipuloȝ in fide cōfirmationē. ⁊ ad nostrā instructionē. q: noluit aliquē ꝑpter se ledi. Et nō morꝰ illuȝ restituit p̄stine sanitati. Jn illa hora dixit iesus turbis lamentabili [Tanqȝ ad latronē existis cū gladijs ⁊ fustibꝰ cōprehēdere me]. q. d. q̄re sine violētia hoc nō fecistis [cū quotidie essem apud vos docēs in tēplo. Sȝ hec ē hora vr̄a ⁊ potestas tenebraȝ. Cohors ergo ⁊ tribunꝰ ⁊ ministri iudeoȝ manꝰ iniecerūt in iesū ⁊ tenuerūt. ⁊ sic fuit captiuatꝰ]

❡ Jn q̄ captiōe tria sunt notabilia attēdēda. Primū est q ipse volūtate ppria captus fuit. Quia vt dicit Remigꝰ. freq̄nter eū cōp̄hēdere voluerūt sȝ nō potuerūt. sic nec nūc potuissent si ipse noluissȝ. Sicut eos solo v̄bo p̄strauit sic solo v̄bo eos fugare vl' etiā anihilare potuissȝ si voluisset. Secūdū notabile est q in hac captiuatiōe p̄bauit se habere verū corpꝰ cōtra futuros hereticos. q: corpꝰ habebat qd teneri potuit ⁊ cōprehēdi. Nō eni teneret̄ nisi hō aut videret̄ nisi hō aut occideret̄ nisi hō aut crucifigeret̄ nisi hō aut moreret̄ nisi hō. vt dic̄ Augꝰ Un̄ Amb. Cū legimꝰ teneri iesū. caueamꝰ ne putemꝰ eum teneri ſm diuinitatē ⁊ virtutē. q̄si infirmuȝ. tenet̄ eni ſm corporis v̄itatē Tertiū notabile est q cōuenīēter ista captiuatio assignat̄ p speāli articulo passiōis christi. Si eni penale est cuilibet hoī capi p eo q p captiuitatē adimit̄ hoī libertas tā ꝯdicionis q̄ȝ actiōis Cōdicionis in q̄ȝ q: redigit̄ in seruitutē captiuatoris ſm legē ciuilē. Actiōis etiā q: captꝰ nō p̄ōt facere qd vult. q̄nto mag̃ penale fuit christo q̄ est dn̄s celi ⁊ terre ⁊ quē celi et terra cape nō poterāt. q ipse violētoruȝ mābus tenebat̄ B Documentū Ex hac ī no habemꝰ morale documētū. Qr sic christꝰ amore nostri semetipsū volūtarie tradidit captiuū iudeis. sic ⁊ nos pei ꝰ amore nosipsos. id est. omnes sensus nr̄os dēmꝰ captiuare ī obsequȝ christi. scȝ vt oculi captiuent̄ ab illicito visu. aures a noxio auditu. lingua a noxijs ⁊ nōciuis locutionibꝰ. manꝰ a malis opibꝰ. pedes a vano ⁊ vago incessu scȝ ad peccādū. Cor etiā captiuet̄ a malis cogitatiōibꝰ. intellectꝰ captiuet̄ ab erroneis sensibus ⁊ falsis dogmatibus. volūtas captiuet̄ ab omnibꝰ discrepātibꝰ a diuina volūtate. Un̄ apostolꝰ. ij. ad Cor. x. Jn captiuitatē redigētes om

intellectū in obsequiū christi. Ubi p oēm intellectū possunt intelligi oēs sensus ⁊ vires aīe deseruiētes ad opationē intellect⁹ E Aliud documētū est cōnexū pmo q hō libenter deberet esse captiu⁹ christi vt mortē euadat eternā. Sic enim hō in belli piculo cōstitut⁹ libēter dat se alicui nobili ⁊ benigno dn̄o captiuū ne ab aliis ferocib⁹ occidat. sic in pposito nos sum⁹ in hac vita sicut in bello cōstituti. q2 milicia est vita hoīs sup terram Job. vij. Ne ergo ab hostib⁹ eterna morte ferociter occidamur. tradam⁹ nos benigno dn̄o nr̄o captiuos. q̄ non est de⁹ mortuorū sed viuorum.

Conformatio. In recolēdo hūc articulū recogitet hō se q̄si in campo bellico cū hostibus cōclusum. nec posse euadere potentiā aduersariorū. demonū nisi tradat se captiuū christo benignissimo dn̄o in huiuīe Et sic aliquo gestu corpis cū orōe eiusdem articuli seu sensu ei⁹ tradat se totū christo captiuū cū intentiōe quā de⁹ dederit ⁊c.

Theorema CXCV

Jesu qui inimicorū tuorū manib⁹ ligari voluisti. absolue q̄so meorū ligamina pctōr. atq2 charitatis vinculo pceptorq2 tuor funib⁹ sic me cōstringe. ne vnq2 mēbra corporis aut aīe mee vires laxent ad aliq̄ tue cōtraria sanctissime volūtati A Sext⁹ articulus Sext⁹ articul⁹ est ligatio. Tenētes eni ligauerūt eū. Et hec ligatio addit spēalē articulū passiōis vltra captionē. q2 n̄ oēs captiui ligātur De hac ligatōe locū etiā habere p̄nella tria notabilia q̄ sunt dicta de captiuatōe suo mō B

Sz q̄rit cur ligauerūt eū. cū ipse nullo mō resisteret sz q̄si agn⁹ spōte se fecit duci ad victimā. Ad h dicendū q ligauerūt eū ppt tria Primo ne man⁹ eor effugeret. Dixerat eni eis iudas. q tenerēt eū ⁊ ducerēt caute. Secundo q2 intendebāt eū occidere. Mos eni erat iudeis vt dic glosa. vt quē morte dignū iudicarēt. vinctū presidi traderēt. Tertio ppt mysteriū. Q2 eni christus nos pctis ligatos ⁊ in limbo vinculatos soluere debebat. iō ipsū p nob ligari oportebat. Aug⁹. ligauerūt a q̄ pot⁹ solui velle debuerūt. Et erāt forte in eis q̄ postea liberati ab eo dixerunt psal. cxv. Dirupisti vincula mea. Et h mysteriū iudei nescij iplebant sic̄ ⁊ alia oīa q̄ de ipso scripta erāt C Et nota q ter legit dn̄s ligat⁹ i euāgelio. Pmo statī cū cape⁹ esset Joh. xviij. [Cōprehēderunt iesū ⁊ ligauerūt eū ⁊ adduxerunt eū ad annā pmū] Scdo cū d anna duceretur ad caypham. Joh. xviij. [Misit eū annas ad cayphā ligatū] Tertio cū duceret ad pilatū Mat. xxvij.

[Vinctū adduxerūt eū ⁊ tradiderūt pōtio pilato p̄sidi] Et forte cōtinue tenuerūt eū vinctū ab hora captiōis vsq2 ad crucifixionē. vbi etiā ipm clauis vinxerūt. ⁊ sic sp vinct⁹ fuisset vsq2 ad dpositionē de cruce. Uel sm Bedā potuit fieri vt ad horā soluerent q̄ten⁹ discuteret. ⁊ p⁹ hec discussus iterū ligaret. Et h videt sonare lrā Mar. q̄ dicit: [vincientes iesū duxerūt ⁊ tradiderūt eū pilato]. Ex q̄ videt q pius fuerit ad horā solut⁹ Quarto p̄t addi q etiā ligat⁹ fuit cū flagellaret. licet h in euāgelio nō exprimat. Credit eni tūc fuisse ligatus ad colūnā vt infra suo loco dicet. D Documēta Ex h articulo trahūtur q̄nq2 documēta Primū q sicut dictū ē. iō dn̄s voluit ligari vt ipse nr̄or vincula solueret pctōr. Jō nos debem⁹ eē grati de solutiōe nr̄a ⁊ cauere ne rursus eū pctis nostris ligem⁹ sm sensū quē habet infra articulo. xxx. Scdm ē q christus ligari voluit vt nos sibi alligaret vinculo charitatis. Un̄ studeam⁹ ⁊ nos sibi tā forti astringi charitate ne leuiū ab ipso possim⁹ separi. Ipsa eī charitas est vinculū q̄ aia deo alligat. Eccl. vj. Uincula ill⁹ alligatura salutaris. Un̄ ipsa ē funiculus ille coccine⁹ quē raab habebat ligatū i fenestra dom⁹ iterioris sue i signū certū saluationis sue. Josue. ij. Et certe q̄cūq2 fidelis aia olim q̄dē ex vetusta origine meretrix p raab significata. sed nūc p fidē christi regenerata si habeat funiculū coccineū charitatis ligatū in fenestra dom⁹ interioris. q̄ diuinū lumē cōteplatiōis intrat i aiam. talis pculdubio aia h3 certū signū salutis sue. q2 niā sic est deo alligata ⁊ de⁹ illi q nō de facili potest ab eo separi. Hic est ille funicul⁹ q̄ christ⁹ ligatus fuit ad columnā. qui vē erat coccine⁹. q2 totus sacro sanguine rubricat⁹. Hic est etiā funiculus ille qui paulū ita fortiter alligauit christo q nullo mō ab eo separi potuit. Roma. viij. Quis nos separabit a charitate christi tribulatio an angustia. an psecutio. an fames. an nuditas. an piculū. an gladi⁹. Et infra. Cert⁹ sum q neq2 mors. neq2 vita ⁊c. neq2 aliqua creatura poterit nos separe a charitate dei que est in christo iesu

E Tertiū documentū ē vt nos ligem⁹ oīa mēbra nr̄a etiā linguā nr̄ām funib⁹ pceptor diuine laxent ad aliq̄ cōtraria diuinis pceptis vl diuine volūtati. Exemplū in christo q̄ cū seipsū tradidisset in manib⁹ iniquor ligauerūt man⁹ eius et fecerūt in eo quecūq2 voluerūt. Linguā vero ei⁹ ligare nō poterāt. Ipsemet aūt linguā suam ita ligabat q nullū verbū nisi qd vtile ē loq̄ vellz nec coram iudeis nec corā preside. Sic et nos licet potestatē habeamus loquēdi vl etiā opandi bonū vl malū linguā nr̄ām ⁊ cetera mēbra sic la

gare dēm⁹. vt nullū vbū loq̄mur aut aliq̄d ope mur q̄ prim⁹ ledat. aut de⁹ offendat. Job. xl. Fu ne ligabis linguā ei⁹. Q2 fune fidei ꝛ pceptoꝝ d̄i lingua ꝛ cetera mēbra ligāt ꝛ refrenant a malo.

F Quartū est vt sim⁹ vinculo fraterne cha ritatis primis colligati. ita vt oēm grām diuini tus acceptā eis impartiri studeam⁹. Apl̄s paul⁹ hoc vinculo sibi colligatos habuit oēs fideles cū dicebat Phil. j. Eo q2 habeā vos in corde ꝛ ī vin culis meis ꝛ ī defensione ꝛ in ↄfirmatōe euāgelij socios gaudij mei oēs vos eē. Testis. n. mihi est de⁹ quō cupiā oēs vos ī viscerib⁹ Jesu christi. Et. j. Cor. ix. Cū essem inq̄t liber oīm me seruū fe ci vt plures lucrifacerē. G Quintū docu mētum ē q2 nos volētes seq̄ christū ad subeūdā crucē religiōis. dēm⁹ nosmetipsos ligare vincu lo pfessiōis obediētie ppter eū q̄ p nobis ligari voluit. Nō eni sufficit ad pfectiōez nos eē capti uatos p obediētie subiectiōez. nisi sim⁹ ad hāc li gati p votū ꝛ pfessionē. videlicz vt nō valeamus etiā si forsitan interdū vellem⁹ a iugo obediētie collū excutere. In cui⁹ figuraz Isaac immolan dus ex obediētia colligat⁹ fuit ꝛ posit⁹ in altari sup struē lignoꝝ. vt legit̄ Gen. xxij. Sic boni re ligiosi q̄ in introitu religiōis dāt se captiuos in manib⁹ plati p votū ꝛ pfessionē obediētie colli gant ita vt ampli⁹ p suo velle se mouere nō pos sint. ꝛ sic ī altari mactatōis pprīe volūtatis posi ti q̄ndie in olocaustū viuū deo imolant̄ H

Cōformatio. In recolēdo istū articulū recogitet hō qualit̄ dn̄s ligatus fuit ppē vincula pctōꝝ nostroꝝ soluēda. Itē quō ligat⁹ ē vt nos vinculo charitatis sibi alligaret. Poterit etiam hō in recōpēsam aliqualē seipsū deo ligare aliq̄ bono pposito vl' etiā voto. Quo si iā ligat⁹ sit ī religione vl' alias. desideret a deo adiuuari ad p ficiendū hmōi obligatiōz ad laudē suā

Theorema CXCVI

Jesu qui electos discipu los tuos a te fugere pmisisti. suscipe me fugitiuū seruū tuū. ꝛ tene me vtute omīpotētie tue. nec si nas me abs te pprīe volūtatis arbitrio euagari

A Septim⁹ articul⁹ Septim⁹ arti cul⁹ est discipuloꝝ fuga vl' discessio. de q̄ Mat. ꝛ Mar. dicit sic. Tūc. s. cōphenso iesu discipuli oēs relicto eo fugerūt. Et in hōm Bedā im plet̄ sermo dn̄i quē dixerat Oēs vos scādaliza bimini in me ista nocte. Scriptū est eni pcutiā pastorē ꝛ dispgent̄ oues gregis. Sed videt̄ q2 n̄ oēs fugerint. q2 petr⁹ seq̄bat̄ ꝛ ali⁹ discipul⁹ vsq3 intro ī atriū pn̄cipis sacerdotū. R̄n. fugerunt si mul oēs. sz postea petr⁹ reuers⁹ seq̄bat̄ a lōge Et discipul⁹ ille q̄ relicta syndone nudus fugerat. recu perata veste forte īmiscuit se turbe q̄si vn⁹ essz ex illis. ꝛ sic introiuit ī atriū pn̄cipis. q2 notus erat pōtifici q̄ postea intromisit petꝝ Et nota q2 h fuga nō modicū penal' fuit christo. Vn̄ ipse oēs dolores suos spēalit̄ de h ↄquest⁹ fuit. Vn̄ Job xix. in psona christi d̄r. Fratres meos lōge fecit a me ꝛ noti mei q̄si alieni recesserūt a me ꝛc. In cu ius signū nudāt̄ hodie altaria. vt dic̄ magister ī historijs. Dolebat aūt dn̄s de fuga discipuloꝝ nō ppter se sz ppter eos. Vn̄ etiā dictū est supra q2 tristabat̄ ppt̄ scandaluz discipuloꝝ q̄d sciebat futuꝝ nō propter suā passionē. B Docu mēta Ex h articulo trahūt̄ q̄tuor documē ta. Primuz est q2 nos caueam⁹ ne nos vnq̄3 a christo fugiam⁹ Fugit āt a christo oīs q̄ ppter timorē hūanū vl' ex tēptatiōe diabolica vl' alias ppt̄ quācūq3 passiōz aut affectiōz corruptā relī quit iusticiā facere aut vitatē. Nā christ⁹ est iu sticia ꝛ vitas. Et vniuersalit̄ in oī petō mortali fugit hō a deo C Scd̄m ē q2 si nos aliq̄n ex fragilitate ad horā recedam⁹ a christo peccādo nō iō desparē dēm⁹ Q2 sic dicit Remigi⁹ San cti apli q̄ ex ardore fidei pmiserāt se mori p chri sto. timore fugerūt ī memores sue pmissiōis Q̄d etiā quotidie videm⁹ ipleri ī his. q̄ p amore dei mag̃ se pmittūt facturos. ꝛ postmodū n̄ implēt q̄ tamē ppterea despare n̄ debēt. sz cū aplis resur gere ꝛ p pn̄iam resipiscere Tertiū documen tū est. q2 ex hac fuga docet̄ cautela fugiēdi min⁹ pfectis. Vn̄ Raba. dic̄ hic mystice. Sic petr⁹ q̄ culpā negatiōis pn̄ie lachrymis abluit recupa tionē eoꝝ ōndit q̄ in martyrio labunt̄. Ita ceteri discipuli fugiētes cautelā fugiēdi docēt q̄ se mi nus idoneos ad toleranda supplicia agnoscūt.

Quartū documētū ē q2 si interduz hi q̄ videtur amici ꝛ primi nostri recedunt a nob̄ tpe necessi tatis vl' aduersitatis ēq̄nimit̄ h feram⁹. mēores q2 ꝛ apli in necessitate recesserūt a christo Ecc. vj. Est amic⁹ soci⁹ mēse et n̄ pmanebit ī die necessi tatis Cōformatio In ↄformādo se isti ar ticulo recogitet hō q̄ntū se elōgauerit a deo pec cādo. ꝛ dicat oīōez eiusdē articuli vl' ei⁹ sensū in mēte habeat. ꝛ ruminet istō ps. Quoniā q̄ se elō gāt a te pibūt. pdidisti oēs q̄ fornicāt̄ abs te Mi hi aūt adherere deo bonū est

Theorema CXCVII

Jesu qui uinct⁹ arma ta manu tāq3 malefactor d' loco ad locū exprobrabilit̄ duci voluisti. da mihi hanc vtutem vt ad nullū a maligno spū aut hoīe malo seduc car pctūm. sed spū tuo bono deducar ad oīa tue

bñplacita volũtati. ¶ Octau⁹ articul⁹

Octau⁹ articul⁹ est ductio. Ubi ↄsiderandũ q̄ christ⁹ in pcessu passiõis sue noties hodie ductus fuit sic colligit ex euãgelijs. Primo cũ mox vt capt⁹ fuit ⁊ ligat⁹ duxerũt eũ ad annã pmũ. Joh. xviij. Secũdo duxerũt eũ ab anna ad cayphã. Math. xxvi. ⁊ Marc. xiiij. Tercio duxerunt eũ a caypha ad pilatũ. Mat. xxvij. Marc. xv. Joh. xviij. Quarto duxerũt eũ a pilato ad herodē. Luc. xxiij. Quinto ab herode reduct⁹ fuit ad pilatũ. Luc. xxiij. Sexto milites duxerunt eũ intro in atriũ ptoꝛij vbi illuserũt ei. Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. Septimo pilat⁹ duxit eũ foras de ptorio indutũ veste purpurea cũ corona spinea. Joh. xix. Octauo idē pilat⁹ duxit eũ foras ptorium ad locũ q̄ dicit̃ licostratos hebraice gabatha vbi sedit p tribunali. Joh. xix. Nono duxerũt eũ ad patibulũ crucis. h̄ ptꝫ p oēs euãgelistas. Et i qualibet istaꝝ ductionũ sp singlãres penas ⁊ cõtumelias passus ē sicut de singul' in suis locis patebit. Fuerũt aũt he nouem ductiões facte infra vnã mediã diē naturalē. videlicꝫ a media nocte vsq̄ ad meridiē. Et h̄ repñtãt fideles q̄ hodie ab hora matutina vsq̄ ad horã nonã circũeuntes visitãt nouē ecclesias in memoriã q̄ christ⁹ p⁹ q̄ capt⁹ fuit duct⁹ est ad nouē loca. Sꝫ qntũ ad p̄sentē articulũ attēdim⁹ solũ ipm actũ ductiõis i se cũ suis circũstãtijs. ℬ Sciendũ ergo q̄ ductio christi fuit violēta. ignomiosa. ⁊ dolorosa. Violēta quidē. q̄ armata manu cũ coborte ⁊ tribuno. vt ptꝫ Joh. xviij. Ignomiosa q̄ ducebat̃ vinct⁹ sicut malefactor. vñ dicebãt iudei pilato. Si nõ esset hic malefactor nõ tibi tradidissem⁹ eũ. Joh. xviij. Dolorosa etiã fuit tã dolore cordiali q̄ corpali. Cordiali inq̄. Quis eni hominũ ex corde nõ doleret duci manib⁹ inimicoꝝ suoꝝ tã crudeliũ. cũ tali strepitu armoꝝ ⁊ cũ tantis opprobrijs ⁊ obiurgatõib⁹ realib⁹ ⁊ v̄balib⁹ q̄les nõ est dubiũ iudeos in illa via sibi irrogasse. Nõ etiã sine corpali dolore fuit illa ductio. q̄ quãticũq̄ ipse volũtarie cũ eis iret. trahebãt tñ eũ in fune. trudebãt. impellebãt. ⁊ pssuris ipsum obruebãt. Ita vt dicere posset istud .i. Paralip. xv. Ex oi pte angustie me pmũt. ℭ Documenta. Ex hoc articulo habēt̃ q̄tuor documēta. Primũ est q̄ fideles i die pasceues visitãtes nouē ecclias s̄m nouē ductiões. In pma ecclia rememorari debēt q̄d christ⁹ pass⁹ fuit corã anna ad quē pmo duct⁹ fuit. In secunda q̄d passus corã caypha vbi secũdo duct⁹ fuit. In tercia q̄d corã pilato. ⁊ sic deinceps. vt videre potes in ordine articuloꝝ. Secundũ est q̄ si q̄n forsan cã veritatis ducamur ad penã cũ patiã toleremus amore ⁊ exēplo ei⁹ q̄ p nob̄ duct⁹ est innocēs sic ouis ad occisionē. Et ad h̄ hortat⁹ ē ipe discipulos suos dicēs Mat. x. Añ reges ⁊ p̄sides ducemini pp̄ter me. Et infra. Gaudete in illa die ⁊ exultate. qm̄ merces vestra copiosa ē in celis. ℬ Terciũ est q̄ licet aliq̄n nos ducamur ad malũ pene. nũq̄ tñ patiamur nos duci ad malum culpe. sic illi q̄b⁹ dicebat apl's .i. cor. xij. Ad simulacra muta put ducebamini euntes. Talib⁹ ductionib⁹ nullaten⁹ ↄsentire debem⁹ imo nec ad hmõi inuiti trahi vl' duci possum⁹. Duci q̄dē ad simulacra possum⁹ inuiti. s̄ ad adorãdũ nequaq̄ duci possum⁹ inuiti. Uñ christ⁹ duci a diabolo in montē pmisit. s̄ ad adorãdũ diabolũ duci nõ potuit q̄n ei dixit. Hec oia tibi dabo si cadēs adoraueris me. Silr ⁊ ad alia peccatoꝝ genera de q̄b⁹ tēptabat̃. christ⁹ duci q̄dē se pmisit ad loca ⁊ ad opportunitates tēptationũ. tēptatiõib⁹ tamē nullaten⁹ ↄsensit. Sic ⁊ nos si q̄n ducamur ad tēptationē. neq̄q̄ tñ ducamur in tēptationē p ↄsensũ peccati. Exēplũ de beata lucia q̄ ad locũ penaꝝ duci potuit. sed ad lupanar nequaq̄ duci potuit. ℭ Quartũ documētũ est vt nos sim⁹ de facili ducibiles ad viã iusticie. sic christus valde facilr̄ imo desiderãt ducebat̃ ad passionē nõ repugnãs nec renuēs nec remurmurãs sic ouis n̄ apiens os suũ ꝛc. Esa. liij. Cõformatio. In ↄformãdo se isti articulo recogitꝫ hõ q̄ exp̄brabilit̃ christus duct⁹ fuit sic fur ⁊ latro. Poterit etiã mētalit̃ visitare nouē ecclias sic deuoto dabit̃. Itē formet hõ sibi ppositũ cũ gratia dei se velle ducibilē eē ad oē diuinũ bñplacitũ. ⁊ oret dicēdo theorema isti⁹ articuli vl' ei⁹ sensũ gerat. vl' illõ ps. Spũs tu⁹ bon⁹ deducet me in terrã rectã. Ul' istõ Deduc me dñe i semita mãdatoꝝ tuoꝝ. Ul' aliud sile sic deuotõ dictabit ꝛc.

Theorema CXCVIII

Jesu qui ad annã pmũ adduci eiq̄ p̄ntari voluisti. dñei q̄so in me rõe et rõi grã tua. vt ducã oēs act⁹ meos volũtates et desideria p̄usq̄ i op⁹ exeãt ad examē recte rõnis duce grã p̄ntare ¶ Non⁹ articul⁹ Non⁹ articul⁹ ē p̄ntatio ãne Q̄z n. vt dic magister i historijs. hom⁹ ãne erat i via añposita turpe fuisset si eũ ptermisissent. Tũ q̄ erat socer cayphe q̄ fuit põtifex ãni illi⁹. ⁊ iõ volebãt socerũ suum honorare. Tũ q̄ ipe ãnas fuerat põtifex ãni pteriti. Et s̄m q̄sdã hi duo alt̃nis ãnis tenebãt pontificatũ. Idcirco adhuc ille ãnas vocabat̃ põtifex. Uñ dicebat ille. Sic r̄ndes pontifici. vt infra articulo .xi. Et iõ volebãt ei⁹ assensũ habere. P̄ntabãt ergo eũ pmo ãne. Que p̄ntatio n̄ immerito int̃ articuloꝝ

passiõis annumerat. Qr cuilibz hoĩ graue est et penale ɔspectu iudicis tãq̃z malefactor pñtari. quãtũcũq̃z se sentiat innocẽtẽ. Licet enĩ isti pontifices iudeorũ nõ habuerint iudiciũ sanguĩs. vñ dicebãt iudei. Nobĩ nõ licet interficere quemq̃z. habebãt tñ iudiciuz examis. q: ipsi examinabãt causas spectãtes ad ritus iudeorum. Et postea remiserunt ad presidẽ cesaris causas instructas.

B Documenta Ex h articulo trahũtur duo documẽta Unũ est q̃ nos nõ debem⁹ multũ formidare pñtari ptãti tpali ppĩ christuz Q: ibi datr̃ hoĩ a deo magna grã. Unde dñs dixit discipulis suis Math.x. Cũ aũt tradẽt vos. nolite cogitare quõ aut q̃d loq̃mini. dabit enĩ vob̃ ẓc. Et h signatr̃ in anna q̃ interptatr̃ grã vel donario. Nõ q̃ annas vl' iudex q̃libet tpalis donet grãtiã et quẽ iudicat. s; occasiõe sui datr̃ sanctis q̃ ab eo iudicantr̃ grã a deo Unde est illud Ecc. xxxij. Audi tacẽs ⁊ p reuerentia accedet tibi bona gratia.

Secũdũ est q̃ nos oẽs act⁹ volũtatis ⁊ desideria nrã anteq̃z ea pficiam⁹. debem⁹ cũz grã dei ad examẽ recte rõis q̃ p pontificẽ intelligitr̃ pñsentare et nihil pcipitãt agere Cõformatio

In ɔformãdo se isti articulo recogitet hõ q̃liter dñs noster ibi stetit corã anna ⁊ iudeis ⁊ oret mente sic in theoremate ẓc

Theorema CXCIX

Iesu qui a petro apostolorũ tuorũ pncipe ter negari passus es. quiq̃z eũ misericordiẽ respiciẽs reatũ suũ deflere fecisti. respice me oculo clemẽtie tue. ⁊ da mihi v̄bis vl' factis te nũq̃z negare. ⁊ peccata mea digne deflere in eternũ ẓc A Decim⁹ articul⁹ Decim⁹ articul⁹ ẽ petri trina negatio. Cũ enĩ iesus duceretr̃ ad domũ anne. tũc petr⁹ seq̃batr̃ a longe vt videret finẽ. Seq̃batr̃ ⁊ adolescẽs amictus syndone sup nudo .s. corpe Nõ enĩ habebat aliud vestimẽtũ q̃z syndonẽ. quẽ apprehẽderũt. s; ipse relicta syndone nud⁹ pfugit ab eis Hunc quidã dicũt fuisse ioh̃ez alij iacobũ. s; de ioh̃e cõmuni⁹ tenetr̃. Joh̃es ergo recupata veste q: notus erat põtifici vt dictũ est intrauit cũ alijs in atriũ. Petr⁹ aũt mãsit ad atriũ foras. S; ioh̃es dixit hostiarie ⁊ introduxit petr. Quẽ cũ ad lumẽ intuita esset ancilla hostiaria dixit. Nunq̃d ⁊ tu ex discipulis es hoĩs isti⁹ Dixit ei. Nõ noui hoiẽm. neq̃z scio q̃d dicis. Stabãt aũt serui ⁊ ministri ad prunas. q: frigus erat ⁊ calefaciebant se. Erat aũt ⁊ petr⁹ stãs ĩ atrio ⁊ calefaciẽs se. Rursus dicẽte alia ancilla Ex hic cũ iesu erat. dixerũt q̃ astabãt. vẽ ex illis es nã ⁊ galile⁹ es ⁊ loq̃la tua manifestũ te facit. Tũc negauit cũ iuramento.

Et tã hãc negatiõẽ exierat ⁊ gall⁹ cãtauerat ⁊ eo reuerso q̃si post horam. ali⁹ q̃dã de astantib⁹ affirmabat dicẽs: Uere ⁊ h cũ illo erat. Et ceperũt astãtes dicere petro. Uere tu ex illis es Marci aũt vrgebat vn⁹ ex huis pontificis cognatus malchi q̃ dicebat se cũ vidisse ĩ orto cũ iesu. Et tũc petr⁹ cepit detestari ⁊ anathẽatizare ⁊ iurare q: nõ noui hoiem quẽ dicis. Et statĩ gall⁹ cãtauit.

B Et ɔuersus dñs respexit petr Q̃d intelligẽ põt tã de respectu corpali q̃z spũali. S; aug̃. dicit q: illa respectio fuit spũal' ⁊ diuinit⁹ factã. vt ei veniret ad mẽtẽ quotiẽs iã negasset. ⁊ q̃d ei dominus p̃dixisset. atq̃z ita dño misericordit respicientẽ peniterẽz ⁊ salubrit fleret. sic q̃tidie dicim⁹ Domine respice me. ⁊ respexit eũ dñs q̃ de aliq̃ pɔiculo diuina mĩa liberat⁹ ẽ. Seq̃t. Et recordatus petr⁹ v̄bi q̃d p̃dixerat ei dñs. egress⁹ foras fleuit amare fugiẽs in caueã q̃ mõ gallicãt⁹ appellatr̃. vt dic̃ magister in historijs. C Cõsiderãdũ q̃ hec trina negatio petri hñ cõputatr̃ int pnĩas passiõis christi Nõ erat enĩ modica pena sibi q̃ ille dilect⁹ discipul⁹ quẽ ipse petrã statuerat supra quã fũdata erat ecclia dicẽte ei dño Math xvj. Tu es petr⁹ ⁊ sup hãc petrã edificabo ecclesiam meã. Qui enĩ pri⁹ ptestat⁹ fuit se patũ eẽ secũ in carcerẽ ⁊ in mortẽ ire poti⁹ q̃z vellet euz negare. Q; inquã ille tã turpit ⁊ publice cũ ter negauit ad vocẽ vni⁹ mulercule. Nõ dubiũ quin magn⁹ ex h fuerit christo dolor. Unde etiã inter arma passiõis christi depingitr̃ gall⁹ ad designãdũ negatiõẽ petri D Documenta Ex hoc articulo plã habentr̃ documẽta. Primũ est q̃ plat⁹ ecclie d; esse talis q̃ sciat cõpati infirmitatib⁹ subditoz. Q: vt dicit Greg. ⁊ ponitr̃ in decre. dis l. Cõsiderandũ. Ideo dñs petrũ cadere pmisit vt ⁊ fortior post casum resurgeret. et ex culpa sua disceret q̃liter cadẽtib⁹ misereri deberet. E Secundũ est q̃ null⁹ debet p̄sumere de sua v̄tute ⁊ virib⁹ Unde de his duob⁹ documẽtis simul dicit Leo papa. Ob hoc hesitare pmissus est vt in ecclesie pncipe remediũ pnĩe ɔderetr̃ Et nemo auderet de sua v̄tute ɔfidere qñ mutabilitatis piculũ neq̃z beat⁹ petr⁹ potuisset euadere F Tertiũ est q̃ in pncipio obstandũ est pctis. Q: vnũ sp trahit ad se aliud grauius Sic ĩ pposito p̄mo fuit nuda negatio. Scd̃o negatiõi accessit piuriũ Tertio piurio accessit anathematizatio .i. maledictio. Uel sic dic̃ Hiero. sup mar. Prima ancilla titubatio. Secunda consensio Tertia vera actio Hec est trina negatio quã abluit per fletus verbi christi recordatio. G

Quartũ documẽtũ ẽ q̃ si nos q̃nq̃z ex fragilitate peccem⁹. nullo mõ ĩ pctõ pseuerem⁹ Q: vt

dicit glosa sup Matth. pseuerare in pctō dat incremēta scelerū. Qui enī spernit minima. cadit in maiora. Ecce enī beatū petrū ad p̄mā negatiōē impulit vna tātū ancilla. Ad secundā duo. Ancilla et vir. Ad tertiā ples H Quintū est q nullus pctōr dz desperare q̄ntūcūq3 pctā sua sint grauia. sz debet p pctis suis flere exēplo beati petri q culpā negatiōis pnie lachrymis abluit. Vn̄ Leo papa. Felices inqt o apl'e sancte lachryme tue. q ad abluendā culpā negatiōis. virtutē sacri habuere baptismatis I Sextū est q nos caueam ne vnq3 christū negem. Christū nanq3 negat q̄s in oī pctō mortali. Quia ɔsentiēdo diabolo abnegam christū K Et nota ordinē pnie petri. Pr̄io gallus cātauit. Deinde dn̄o respexit petrū. Tertio petrus flere cepit. Et tunc egressus foras fleuit amare. Sic hodie fit. Nā vt dicit Greg. Gallus nūc nobis cātat. qn̄ pdicator quisq3 corda ad cōpunctionē excitat. Sz cātus galli nō sufficit. nisi dn̄s oculo pietatis peccatorem respiciat. Quia vt dicit Hiero. fieri nō poterit vt in negatiōis tenebris pmaneat. quē lux respexerit mūdi. Tūc aūt tertio incipimus flere sm Greg. qn̄ ignimur intus p scintillā cōscientie Et extūc foras exim cum ex ira q̄d fuim egredimur Cōformatio In cōformādo se isti articulo cogitet hō q3 pie ipsū deus respiciat. Et tūc ad instar beati petri rememoret pctā sua breuiter et summarie. Et ea q̄ztū pōt defleat lachrymis saltem cordis.

Theorema CC.

Iesu qui a ministro anne

alapa cedi voluisti. da mihi q̄so grām que me a laude tua nūq3 cessare faciat et ab ocioso sermone cōpescat. A Undecim articulus

Undecim articulus ē alapizatio. Interiz enī q talia agebant foris in atrio circa petrū iesus erat intus in auditorio. Tūc pontifex interrogauit iesū de discipulis et de doctrina eius Cui rn̄dit iesus. Ego palā locutus sū3 mūdo. Ego sp docui in tēplo et in sinagoga q̄ oēs iudei ɔueniūt. Quid me interrogas. Interroga eos q audierūt q̄d locutus sim ipsis. Tunc vnus assistēs ministroz dedit ei alapā dicēs. Sic rn̄des pōtifici. In hac alapa ipleta est ppbetia illa Thre. iij. Dabit pcutiēti se maxillā. saturabit̄ opprobriis B Est enī alapa pcussio ī maxillā sic colaphus est pcussio in collo. Vn̄ Job. xvi. dr̄ in psona christi Exprobrātes pcusserūt maxillā meā. saturati sūt penis meis. Solet aūt vt plimū alapa dari p vindicādis offensiōibus vboz. Vn̄ iij. Reg. xxij. dr̄ Q, sedechias pcussit micheā3 pphetā ī maxillā. pro eo q pphetauerat regi maluz. Sic h. Q: dn̄s nō rn̄derat pōtifici placabilit̄ h minister pōtificis vindicare volens dedit ei alapā. d. Sic rn̄des pōtifici. Ipse vo dn̄s hāc cōtumeliā sic et m̄ltas alias q̄ sequūt̄ p nobis cū3 oī patiā et mā̄suetudie tolerauit. Vn̄ etiā tā modeste pcutiēti se rn̄dit. Si male inqt locutus sū testimoniū phibe de malo. si aūt bn̄ cur me cedis.

C Documēta Ex h articulo hn̄t tria documēta Primū ē sm hiero. vt nos vbis et opibus do plaudam. Maxille siq̄dē ɔiungūtur ori et labiis q dētes opiūt q̄bus loq̄la format̄. Alapā aūt manu dat̄ ad maxillas vt ī plausu spūali opa etiā mala alioz nobis coopent̄ in bonū Christus ergo p nobis alapizari voluit vt nos ora nrā cōpescam neq̄d ɔ diuinū honorē loq̄nt̄ Et etiā vt ad bonū loq̄ndū vl' agēdū excitemur. sic aliq̄n aliq̄s pcutit̄ vt a torpore excitet̄. D Scdm̄ ē vt et nos discam ī iniuriis et ɔtumeliis nobis illatis patiā3 habere Vn̄ aug. sup illū locū Quid me interrogas. Q̄uid inq̄t ista rn̄siōe veri mā̄suetius et iustius. Potuisset enī dn̄s facere illū q̄ eū3 pcussit celesti igne ɔsumi. aut a terra absorberi. aut arreptum demonio vexari. aut aliq̄ alia pena etiā grauiori puniri Quid hoz p potētiā iubere ñ potuisset p quē factus ē mūdus. nisi pariam nos docere maluisset q vincit mūdus. Hec Aug. E Tertiū documētū habet̄ h q ɔsilia euāgelica nō oporz sp suare ad lrām sz sm ppatiōnē aī. Vn̄ licz ipse dn̄s pcepit. Si q̄s te pcusserit ī vnā maxillā pbe ei et alterā. h tn̄ ipsemet h nō suauit. demōstrās p h sm Aug. q sua mag illa pcepta patiē nō in ostentatiōe corporis. sz cordis ppatiōe sūt faciēda Sic enī pōt vt alterā maxillā hō visibilit̄ pbeat et irat. Quāto ergo melius dn̄s rn̄dit vba placatus et ad pferēda grauiora trāquillo aīo fuit. q: non solū alterā maxillā iterz pcussuro. sz et totum corpus figendū ppauit ligno F Cōformatio Ad cōformādū se isti articulo poterit hō sibijpsi dare alapā moderatā ad repn̄andū alapā christi. p oībus vbis nostris ociosis. Vl' etiaz prauis et mēdosis. orās vt ī theoremate.

Theorema CCI

Iesu qui ab anna ad

cayphā pontificē duci et corā eo examinari voluisti. da mihi p amore tuo malorū iudiciū ɔsuetas ñ metuere. et in ɔspectu tuo metuta ɔsciētia appere A Duodecim articulus Duodecim articulus ē pn̄tatiō cayphe. Cū enī dn̄s accepisset alapā. tūc misit eū3 annas ligatū ad cayphā apō quē sacerdotes et scribe et seniores ɔuenerāt. Et h pn̄tatio adhuc erat magis grauis q̄z pntatio anne. Quia iste

actu erat pōtifex anni illi⁹ ꝛ plus maliciosus. qḋ etiā interpretatio nomis ei⁹ indicat. Cayphas eni interpretat̄ sagax vel inuestigator. Ipse eī magis sagaciter de falsis testimonijs cōtra christū inuestigauit. Et cū nō inueniret ꝯueniētia testimonia. ipse sagaciter maliciose ꝛ captiose ab ore christi met sumpsit cōdemnatōis occasionē. vt patet infra articulo .xiiij. Valde aūt graue ē homini tā malicioso captioso ꝛ inuidia repleto iudicia pn̄tari. B Documenta Ex hoc articulo habent̄ duo documēta Primū q̄ non debet multū terrere sanctos trahi ad malos iudices. quia quāto iudices neq̄ores tāto faciunt martyres gloriosiores. Exemplū in apl̄is petro ꝛ paulo q̄ sub impudētissimo nerone passi sunt ꝛ beato laurētio q̄ sub neq̄ssimo decio cōsumauit agonē. Et sic de multis alijs C Secundū est q̄ nos oīa mala nostra q̄ fecim⁹ debem⁹ cōspectui cōsciēne nostre pn̄tare. ꝛ sic ea coram christo iudice examinādā statuere. sic christ⁹ nō dedignabat̄ corā p̄ncipib⁹ sacerdotū scribis ꝛ senioribus iudeoꝝ de omnib⁹ factis ꝛ dictis suis examinari. Sꝫ caueam⁹ ne cōsciētia nostra falsum testimoniū nobis phibeat sic iudei christo B Conformatio Ad cōformanduꝫ sexti articulo formet sibi homo imaginē christi in mēte sua. statuēs corā eo cōscientiā suā misericorditer examinandā. p eo q̄ christ⁹ coraꝫ cayp̄ha maliciose fuit examinat⁹. Vt alias ꝛc.

Theorema CCII

Iesu qui a iudeis falsis testimonijs accusari voluisti. da mihi calumnias nemini inferre. ꝛ illatas p tui nois honore sufferre. A Tredecimus articul⁹ Tertius decimus articul⁹ est falsi testimonij p̄latio. Cū eni christ⁹ staret corā caypha Principes sacerdotū ꝛ omne cōsiliū querebāt falsum testimonium cōtra iesum. vt eū morti traderēt ꝛ nō inuenerunt cū multi falsi testes accessissent. Nouissime aūt duo falsi testes surrexerūt in eū dicētes: Nos audiuim⁹ eū dicentē. Possum destruere templū dei hoc manu factū ꝛ post triduū aliud nō manu factū reedificare Ex h aūt conabant̄ pbare q̄ ipse diuinā potentiā quasi de⁹ sibi vsurparet. Sꝫ erāt falsi testes. q̄ sensum ꝛ v̄ba christi mutabāt. Hec eni fuerāt v̄ba christi. Soluite tēplū hoc ꝛ in trib⁹ dieb⁹ excitabo illud. Sꝫ ipsi apponūt de tēplo manu facto. christ⁹ aūt dicebat de tēplo corpis sui. Hmōi aūt falsa testimonia nō modicū ledebāt christuꝫ Si eni quilibet hominū mltū dolet si falso testimonio calūnietur. cū tamē ipse ꝛ oīs hō mēdax. Quāto magis christus dolebat q̄ est ipsa v̄itas q̄ sic fa[l]sitate obiurgabat̄ B Documēta Ex hoc articulo sumunt̄ tria documēta Primū est q̄ nos falsum testimoniū imo oēm falsitatē ꝛ mēdacium summe detestemur. q̄ mēdacijs ꝛ fallacijs christ⁹ morti addict⁹ ē. Et nos quotiēs cūq̄ falsuꝫ testimoniū ꝛ mēdaciū cōtra p̄ximū pferim⁹. christū morti addicim⁹ q̄ntū in nob est. Vn̄ q̄ꝫ detestabile sit istud crimē Isidorus in li. de sūmo bono sic dicit. Testis falsidic⁹ tribus psonis est obnoxius. Primo deo quē piurādo ꝯtēnnit. Cōsequenē iudici quē mentiēdo fallit. Postremo innocēti quē falso testimonio ledit. Secūdū est q̄ nos discam⁹ falsas incrimi[na]tiões si nob inferātur amore dei patiēter sustinere. sic christ⁹ pro nob ad oēs falsas incriminatiōes simpliciter tacuit Et ipse discipulos suos facturos h ipsum docuerat dicēs Math. v. Beati eritis cuꝫ maledixerint vob hoīes ꝛ psecuti vos fuerint et dixerint omne malū aduersū vos mētientes ꝓpter me ꝛc. Tertiū est vt nos fallacias studeam⁹ q̄ntuꝫ cū deo possum⁹ declinare. Ad h eni dn̄s noster sustinuit testes falsos vt nos ab eis eriperet. sicut mortē sustinuit. vt nos a morte liberaret Cōformatio Ad cōformanduꝫ sexti articulo gratias homo referat christo q̄ falsos testes cōtra se admisit. vt nos veritate fulciret. Vt alit ꝛc.

Theorema CCIII.

Iesu qui blasphemie crimē tibi false impoīt ptulisti. custodi me ne vnq̄ꝫ nomen tuū p me v̄bo vel facto blasphemet̄. nec maledictū aut blasphemia p os meū cōtra aliquem pferat̄. A Decimus quartus articul⁹ Quartus decimus articul⁹ est blasphemie falsa impositio. Videns eni princeps sacerdotū q̄ testimonia pducta cōtra iesum nō sufficiebāt ad ei⁹ dānationē. perturbatus q̄ nō inueniebat calūnie locū Surgēs in medio dixit ad iesū. Non r̄ndes q̄cq̄ꝫ ad ea q̄ obijciunt̄ tibi ab his. Ipse aūt tacebat Et rursus p̄nceps sacerdotū ait illi. Adiuro te p deū viuū. vt dicas nobis si tu es christ⁹ fili⁹ dei benedicti. Ait illi iesus: Tu dixisti. Quia ego suꝫ. Verumtamē dico vob. videbitis filiū hoīs [i. in die iudicij] sedentē a dextris v̄tutis dei ꝛ venientē in nubib⁹ celi [scꝫ ad iudiciū] Tunc p̄nceps sacerdotū scidit vestimēta sua dicēs: Blasphemauit Quid adhuc egem⁹ testibus. Ecce nūc audistis blasphemiā Ecce quō imposuerūt christo blasphemiā q̄ est maximū pctōꝝ q̄n fit ꝯtra deuꝫ. sic isti christo impingebāt B Vn̄ in detestationē tā enormis criminis. mos erat iudeis cū aliq̄d

blasphemie audiebãt scindere vestes. sic paulus et barnabas cũ cultu diuino honorarent sciderũt vestes suas. Actu. xiiij. Et in hoc facto cayphas pphetauit. Bis enĩ pphetauit cayphas. Semel vbo qñ dixit. Expedit vt vn⁹ moriat hõ p populo. Altera vice facto qñ scidit vestimẽta sua. Aliorũ enĩ cõsilio factũ est vt in passiõe dñi pontifex iudeor sua vestimẽta scinderet. cũ tunica domini nec ab ipsis inimicis scindi potuerit. designans q sacerdotiũ iudeor p scelerib⁹ põtificũ esset scindendũ. Ecclia vero nunq̃ potuit scindi.

Documẽtũ Ex hoc articulo sumit documẽtum q nos debem⁹ esse puri et immunes ab oĩ blasphemia tã quo ad nos q̃ q̃ ad alios.

Quo ad nos q̃dẽ. vt nos nihil cõmittamus vel dicam⁹ q̃ nomẽ dei blasphemet. Qd fit multipliciter. vt siue q̃s exp̃sse maledicat deo vl' sanctis. vt extra de maledicis. c. ij. Siue q̃s blasphemet baptismũ vl' alia sacramẽta ecclie vt dic augustin⁹ sup iohem. Blasphemat etiã verbũ dei qui cõtemnit. Itẽ spũm sanctũ blasphemat q̃ sacris canonib⁹ derogat. xxv. q. i. Violatores Christus igit licet ñ solũ a blasphemia sz et ab oĩ peccõ purissim⁹ fuerit. blasphemiã tñ sibi imponi ptulit. vt nos puros a blasphemia custodiamus

Quo ad alios etiã. vt nos aliis blasphemiaz nõ inferam⁹. Ita q p os nostrũ nũq̃ vbũ blasphemie vl' maledicti exeat contra aliquẽ etiam maledictiõe dignũ. Sicut iste cayphas eo ipso blasphem⁹ fuit. q blasphemiã imposuit creatori. Potuisset q̃dẽ christ⁹ rñdisse. Nõ ego sed tu blasphemas. Sz noluit dñs p os suũ aliqd verbum exire blasphemie nobis in exemplũ. De quo etiã pulcrã doctrinã habem⁹ in epl'a iude vbi dr. Cũ michael archangel⁹ cũ altercaret cũ diabolo de moysi corpe. nõ est ausus iudiciũ blasphemie inferre diabolo. sz dixit. Impet tibi de⁹. Super quo vbo dicit Hiero. et ponit. xxiij. q. iij. ca. Si igit. q cũ michael cũ diabolo altercaretur d moysi corpe. nõ fuit ausus diabolo certe maledictionis dignissimo iudiciũ inferre blasphemie. q̃nto magis nos ab oĩ maledicto puri esse debemus. Merebat diabol⁹ maledictũ. sz p os archangeli blasphemia exire nõ debuit. Hec Hiero. Si igit archangel⁹ diabolo sibi aduersanti blasphemiã dicere noluit sz modesto smone eũ coercuit. quãto magis ab hominib⁹ blasphemia est cauẽda et maxime in creatorẽ. Diabolus enĩ quãuis volũtate mal⁹ sit. in substãtia tñ bon⁹ ẽ. Et ideo ab angelo nõ blasphemat. q aliqd proferret aduersus bonã naturã que creatura dei est. et omnis creatura dei bona est vt dicit aplis.

Cõformatio Ad cõformãdũ se istiarticulo p ztrariũ bñdicat hõ deo dicens illud. Sit nomẽ dñi bñdictũ in secula. vel aliqd hmõi.

Theorema CCIIII.

Iesu qui ab impiis iudeis reũ te esse mortis pphãtã vocem audire nõ timuisti. conserua me ne re⁹ eterne mortis inueniar i oculis tuis A

Quintusdecim⁹ articul⁹ Quintusdecimus articul⁹ est ad mortẽ ɔdẽnatio. Cum enĩ pnceps sacerdotũ dixisset. Ecce audistis blasphemiã adiecit Quid vob̃ videt erpetẽs ab eis q̃d ipsi de eo sentirẽt. Tũc illi oẽs rñdentes dixerũt. Re⁹ est mortis Et q̃dẽ in hoc vere rñdissent supposita vitate facti. Omis enĩ qui blasphemat nomẽ dei sm legẽ re⁹ est mortis. q debz lapidari Leuit. xxiiij. Sz q factũ sup q̃ fundabatur q̃stio fuit falsum. ideo respõsio fuit falsa. pphana et iniqua. Ex hñ ista ɔdẽnatio ad mortẽ ponitur inter pũcta passiõis. q valde affligit cor hominis cuiuscũq3 dãnari ad mortẽ. q̃nto mag illum affligere potuit q oĩno innocẽs mortẽ nullaten⁹ meruit. et q̃ est vita oĩum viuentiũ q ad mortẽ turpissimã ɔdẽnabat. et p eos q̃s ipse viuificare venit B Documenta. Ex hoc articulo habem⁹ duo documẽta Primũ est vt caueam⁹ ne vnq̃ illa vox iudeor re⁹ est mortis que christi auribus innocẽter insonuit nostris mẽtalib⁹ aurib⁹ veraciter insonet. Nã de q̃cunq3 existẽte in peccõ mortali verũ est dicere re⁹ est mortis Secundũ est vt si qñ ppi christum nos a psecutorib⁹ ɔdẽnemur ad mortem. nõ pturbemur. sz pot⁹ gaudeam⁹. Sic christ⁹ hortat discipulos suos Luc. vi. d. Cũ vos oderit zc. Et sequit. Gaudete in illa die et exultate Ecce enĩ merces vestra copiosa ẽ in cel' Cõformatio Ad cõformãdũ se huic articulo recogitet hõ qualit ipse sepe pp̃ter demerita sua reũ mortis se fecerit. sz dei miĩcordia sit hacten⁹ ɔseruatus p sua emẽdatione. Vel alias zc.

Theorema CCV.

Iesu qui a iudeis colaphis cedi voluisti. concede me sic te ore ɔfiteri. vt opib⁹ ztrariis te nullatenus colaphizem Amẽ A Decim⁹ sext⁹ articul⁹ Sext⁹ decim⁹ articulus ẽ colaphizatio q̃ est pcussio in collo. De q̃ ait euangelista q colaphis eũ cedebãt. Solẽt aũt in collo pcuti fatui et despectabiles psone. Vñ in hoc q iudei christũ colaphizabãt nõ tã attẽdit lesio pcussionis q̃ maxima ɔtumelia despectionis B

Documentũ. Ex hoc articulo debemur

documētũ q̄ caueamꝰ ne ꝛ nos aliq̄ñ christũ colaphizemꝰ. Qꝛ vt dicit Beda. Colaphizant christũ oēs falsi christiani q̄ ore ꝯfitent̄ christũ. factis aũt negāt. Colaphꝰ ei dat̄ a retro. Illi ergo colaphizant dñm iesũ christũ q̄ an̄ eũ blandiunt̄ ore ꝯfitēdo. ſ₃ retro q̄ eũ seq̄ deberēt p bonā vitā. colaphizant eũ malis opibus christo cōtrarijs Et taliũ fides ſm Augustinũ. similis ē fidei demonoꝝ. Nā ꝛ demones credũt ꝛ ꝯtremiscũt Jac. ij ꝛ tñ malis actibꝰ ꝛ suggestionibꝰ colaphizant q̄tidie christũ in mēbris suis. Item ſm Aug. colaphizant christũ q̄ ei honores suos ꝓferũt. C

Itē est documentũ q̄ sic christꝰ p nobis colaphizatꝰ est. Sic ꝛ nos colaphizatiões suas spũales quas plerũq₃ nob̄ infligit. nō solũ patient̄. ſ₃ ꝛ prudēter portemꝰ Sic fecit apl̄s q̄ dicebat. ij Coꝛ. xij. Datꝰ est mihi stimulꝰ carnis mee angelus sathane q̄ me colaphizet Conformatio

Ad conformādum se huic articulo poterit hō sibiipsi dare colaphũ ī cōmemoratiōe₃ colaphoꝝ christi. ꝛ reuoluat ī mēte theorema istius articuli ꝛc.

Theorema CCVI

Jesu qui sputis immũdissimis iudeoꝝ faciē tuā pulcerrimā polluī ꝛ speciosam formā tuā maculari ꝑtulisti. da mihi faciē magnis tue in me nũq₃ meis fedis actibꝰ aut cogitationibꝰ inquinare A Decimusseptimus articulus Septimꝰ decimꝰ articulus est ꝯspuitio faciei. Cũ eni iudei oēs acclamauerũt eũ reũ esse mortis. tũc expuerũt in faciē eius. Propriũ eni erat iudeoꝝ cōspuere in faciē eius quē abijciebāt. ꝛ h̄ī magnũ vituꝑiũ ꝛ despectũ. Vñ etiā in lege Si pat alicuiꝰ puelle spuisset in faciē eiꝰ ita abominabil' reddebat̄. q̄ ad minꝰ septē diebꝰ oportebat eā esse sequestratā a cōione hoīm. vt habet̄ numeri. xij. Quid eni turpiꝰ. q̄d despectiꝰ. q̄d ignominiosiꝰ ꝛ vituꝑosiꝰ q₃ expui in faciē. ꝛ maxime in illā faciē speciosissimam in quā desiderāt angeli ꝯspicere q̄ plena est grāꝛ ꝛ desiderata cũctis gētibꝰ. q̄ salꝰ est aspicientiu₃ O q₃ ceca emulatio infelicium iudeoꝝ. q̄ nō exhorruerũt turpissimis sputis suis maculare ꝛ deturpare tā amabilē faciē. Et nō tantu₃ simplicibus sputis saliue. ſ₃ verisile est q̄ excreationes suas fedissimas in faciē eiꝰ piecerũt. Vñ mathe' ñ dic̄ spuerũt ſ₃ expuerũt q̄si excreādo spuerũt. Marcus aũt dic̄ ꝯspuerũt. qꝛ nō tantũ vnꝰ ſ₃ plures simul ꝯspuerũt. Et sic facies illa bñdicta facta ē ita abominabilis q̄si esset leprosa. ex sputis ꝛ verberibus q̄ ei in faciē dederũt vt sequit̄ Vñ impletum est in eo illud Esa. liij. Nō est ei species neq₃ decor. Vidimꝰ eũ ꝛ nō erat aspectꝰ Et nos reputauimꝰ eũ quasi leprosũ ꝛ pcussum a deo ꝛ humiliatum. Et subdit. Ipse aũt vulneratꝰ ē ꝓpter iniq̄tates nr̄as. attritꝰ est ꝓpter scelera nr̄a. B

Documenta Ex h articulo sumũt duo documēta Primũ est q̄ nos diligēter caueamꝰ ne ꝛ nos vnq₃ cũ iudeis christi faciē cōspuamus. Qđ fit q̄ntũ ad p̄ns quadrupl̄r Primo nāq₃ ſm Hiero. faciē christi ꝯspuit q̄ ꝯsciam suam fedis cogitatiōibꝰ ꝛ actiōibꝰ polluũt. Quia eni christꝰ ꝯsciam sanctā inhabitat in q̄ dei facies. i. imago relucet. hinc est q̄ q̄cũq₃ ꝯsciam suā pctīs polluit q̄si sputũ in christi faciem ꝓijcit. Et ideo dicit Hiero. q̄ dñs noster in faciē suā ꝯspui voluit. vt nos lauaret. Scđo ſm Aug. illi in faciē christi ꝯspuũt q̄ p̄ntiā grē eius execrādis v̄bis ex interna cece mētis insania ꝯceptis respuunt ꝛ eũ in carne venisse negāt Tertio ſm gregoriũ faciē christi ꝯspuũt. q̄ iustos ꝛ sc̄tōs in p̄nti vita ꝯtumelijs afficiũt Job. xxx. Faciē meā cōspuere nō verent̄. Ubi Gregꝰ. Faciē eiꝰ ꝯspuere est iustos ꝛ sanctos etiā in p̄ntia ꝯfutare ꝛ in eoꝝ ꝯtumelias flux a v̄ba q̄si fluētes saliuas mittere

Quarto pōt dici q̄ ad l'rām christũ in faciē illi ꝯspuũt q̄ eucharistiā indigne sumũt Quicunq₃ polluta ꝯsciā corpꝰ christi in os suũ accipiũt hi saliua sua pctō infecta sacramentũ ꝯtingunt. madefaciũt ꝛ deglutiũt. ac p h̄ q̄d aliud isti faciunt q̄₃ q̄ in faciē christi ꝯspuũt. vt sic etiā de his indigne cōmunicātibꝰ intelligat̄ v̄bu₃ pallegatũ Job. Faciē meā cōspuere nō verent̄ Itē q̄n to in faciē christi ꝯspuũt q̄ p̄latos suos ꝯtēnunt

C Secũdũ documētum est ſm Chryso. vt nos sputa ista turpissima ꝛ alia facta exprobrabilia passiōis christi nob̄ ad maximā gl̄iam reputemꝰ. Qꝛ vt dicit Chryso. sup Math. Attende q̄ euāgelista cũ sũma diligētia ea q̄ vident̄ eē exprobratissima exponit. nihil omittēs aut verecundās. ſ₃ gl̄iam existimās maximā. dñatorem orbis terraꝝ p nob̄ talia sustinere. hec nr̄e mēti inscribamꝰ ꝛ ī his gl̄iemur. Et si q̄dē istud documentũ posset referri ad singl'a pũcta dñice passionis. ꝑcipue tñ ad istō q̄d sic exp̄bratissimũ fuit Conformatio Ad ꝯformādũ se huic articulo formet hō in mēte sua christũ tā horribiliter sputis ī facie deturpatũ. ꝛ regr̄et sibi p mag gl̄ia nr̄a Recogitet etiā q̄ties ipse faciē illā speciosissimā in ꝯsciētia sua polluerit. Itē quotiēs indigne coīcando sputi sui ꝯtactu ip̄m christũ sordidauerit. Vel alias ꝛc.

Theorema CCVII

Jesu qui faciem tuā speci

osissimā iudeoꝝ manib⁹ cedi ꝑmisisti. da mihi q̄so imaginē tue faciē in me sp̄ illesaȝ illibatamqȝ ꝯseruare ne qñ iniq̄tatū meaꝝ sceleratis māib⁹ offendat. A Decimusoctau⁹ articulus

Octau⁹decim⁹ articulus est in faciē ꝑcussio. De q̄ euāgelista dič. ⌊Et palmas ei in faciem dederūt. ꝑcutiētes faciē ei⁹⌋. Dicit aūt palma ſm papiā man⁹ extēsa vl' explicata. sic pugn⁹ ē manus cōplosa. Manib⁹ ergo extēsis ⁊ palmis eū in faciē ꝑcusserūt. Et h̄ ꝑcussio bñ facit spēalē articulū. Nā ex tali ꝑcussione pl⁹ hō dolet q̄ȝ de ꝑcussione in genis vl' collo. In facie enī sūt omēs sensus. ⁊ sunt ibi mēbra tenera facile lesibilia. Vñ verisimile est q̄ ex tali ꝑcussiōe ꝓfluxerit sanguis ꝑ nares ⁊ ꝑ os. licet h̄ ab euāgelistis nō exꝓmat. O q̄ȝ horrendū scel⁹ impijssimoꝝ iudeoꝝ. q̄ faciem tā formosaȝ tā crudeliter v̄berib⁹ affecerunt.

B Documenta. Ex h̄ articulo habēt plura documēta. Primū q̄ nos exēplo christi discam⁹ patiēter sustinere si q̄s in faciez nos cedat. Sicut aplus q̄sdam de h̄ cōmēdat. ij. Corinth. xj. d. Sustinetis enī si q̄s vos in faciē cedit ⁊c. Si q̄s in faciē vos cedit. q̄d nō solū accipiendū est ad lrām sic in ꝓposito christ⁹ ad lrāȝ cesus fuit in faciē ſȝ etiā mystice. Qr sic dič glosa ibidē. In faciē cedit i. cui⁹ os iniuria irrogat. Nā ⁊ isto mō christ⁹ in faciē cesus fuit. ꝑ q̄nto multas iniurias ⁊ improperia ei in faciē obiecerūt. Vñ Esa. l. in ꝑsona christi ait. Faciē meā nō auerti ab increpātib⁹ ⁊ ꝯspuētib⁹ ī me. Iudei nāqȝ cū hoc q̄ ei in faciē ꝯspuebāt ⁊ in faciem ei realit' ꝑcutiebāt. etiā multas increpatiōes ⁊ blasphemias in faciē ei dicebāt. que nō oīa ꝑticularita ab euāgelistis exꝓmunt. Sȝ lucas tñ̄ gñ̄aliter in genere sic dicēs. ⌊Et multa alia blasphemātes dicebāt in eū⌋. Sic ergo christ⁹ dñs noster ab oīb⁹ istis⁹ icrepatoīb⁹. blasphemijs. ꝑcussoīb⁹ ⁊ sputis faciē nūq̄ȝ auertebat. q̄mmo voluntarie ad oīa illa faciez suā eis ꝓ nob' offerebat. sic ⁊ nos casu ingruente sustinere sl̄ia ꝓ christo nō recusem⁹. C Secundū documētū est vt caueamus ne ⁊ nos demus palmas ī faciē christi. Qr vt dič Aug. Illi palmas in faciē christi dāt. q̄ ꝓ dicta cecari eū nō venisse affirmāt. tāq̄ȝ ꝑsonā ei⁹ exterminantes ⁊ repellētes. Itē illi dāt palmas in faciē christi. q̄ integritatē diuine imaginis in mēte sua ledūt ⁊ offendūt. D Ad cui⁹ euidētiā est sciendū. q̄ imago dei in mēte tres habet cōditiones nobilissimas. Primo h̄ȝ puritatē. Nā imago ī mēte in oīmoda puritate creata est ⁊ mēti impressa. Et hec puritas maculat' sordib⁹ peccatoꝝ tāq̄ȝ sputis sordidissimis q̄b⁹ facies christi ꝯspuit' vt in articulo p̄cedēti habet'. E Secūdo h̄ȝ imago

dei q̄ ꝑ christi faciē intelligit' integritatē. q̄r nō solum patrē vl' solū filiū nec solū sp̄m sanctū. sed oēs tres ꝑsonas assilat. Nā ꝑ memoriā est simil' do patri. ꝑ intelligētiā filio. ꝑ amorē sp̄ui sancto. Et hec integritas imaginis violat' ⁊ offendit' per pecūm. Nā hō existēs ī pcō̄ mortali ⁊ si memoretur vl' intelligat aliq̄d de deo nō tñ̄ amat deū. Et sic violata est integritas imaginis. q̄r deest tercia ꝑsona. Rursus si memoret' ⁊ ñ intelligat nec amet violata est imago q̄nū ad duas personas. Et maxime hec v̄a. ponēdo v̄itatē imaginis nō ſm naturalē aptitudinē ad memorandū intelligendū ⁊ amādū. ſȝ ſm q̄ hō actu vl' habitu deuȝ meminit. intelligit ⁊ amat. q̄d h̄ȝ eē ꝑ ꝯformitatē grē. ſm hoc enī magis ꝓprie attendit' rō imaginis ſm Aug. Hō igit' cadens a grā ꝑ pecūm manu prauī opis christū quasi in faciē ꝑcutit. ac ꝑ hoc integritatē imaginis dei in se offendit. F

Tercio facies dei vel imago in mēte h̄ȝ luminositatē a diuīo ei luīe influxā. Vñ in ps. Signatū est sup nos lumē vult⁹ tui dñe ⁊c. Hec etiam luīositas imaginis ꝑ pecūm obscurat'. Et hoc est christi faciē velare. q̄d ꝑtinet ad sequentē articulū. Igit' christ⁹ voluit faciez suā sputis cōspui vt imaginē suā ī nob' pollutā lauaret. Voluit ī faciē suā ꝑcuti. vt imaginē suā in nob' lesaȝ reintegraret. Voluit faciē suā velari. vt imaginez suā in nob' velatā ⁊ obscuratam detegeret ⁊ illustraret. Itē in faciē christi palmas dant illi sacerdotes q̄ pollutis manib⁹ corp⁹ christi tāgūt ⁊ ꝯtrectāt. G Cōformatio. Ad conformandū se huic articulo recogitet hō quotiēs ipse integritatē imaginis dei in se offenderit vel violauerit. Et paratus sit ſm p̄paratōē animi ꝓ christo libēter velle in faciē cedi. nō solū v̄baliť ſȝ etiā realiter casu oportuno. Itē recogitet sacerdos q̄ tiēs man⁹ suas pollutas in faciē christi iniecerit corp⁹ suū indigne tractādo. Vel alias ⁊c.

Theorema CCVIII

IEsu bone qui faciez tuā graciosissimā in quā desiderāt āgeli ꝓspicere velari ꝑmisisti. illustra me q̄so luce celestis grē. ⁊ imaginē tuā in me ñ sinas aliquaten⁹ obscurari. velamenqȝ culpe ⁊ ignorātie a corde meo digneris auferre. A Decimusnon⁹ articul⁹. Non⁹decimus articul⁹ est facici velatio. Velauerūt enī faciē suam. O insana cecitas ⁊ ceca insania infelicium iudeorum q̄ illā desiderabilē faciē quā aduēturaȝ patres eoꝝ ⁊ ꝓphe diu cū lōgo suspirio desiderauerāt. ipsi infelices cū p̄ntem habuerūt tā ignominiose velauerūt. Hāc q̄ppe benedictā faciem ille

pphetarum erimus et legifer moyses inspicere desi deraverat cum dicebat. Ostende mihi domine faciem tuam ut sciam te et inveniam gratiam ante oculos tuos. Exod. xxxiii. Item dauid in ps. lxxix. Ostende nobis domine faciem tuam et salui erimus. Item Salomon Can. ii. Ostende mihi faciem tuam. facies enim tua decora. Item omnes prophete et patres cum magno desiderio clamabant Veni et ostende nobis faciem tuam domine. qui sedes super cherubin Venit tandem ille desideratus cunctis gentibus. venit et iudeis faciem suam ostendit. et ipsi sceleratissimi faciem eius velaverunt. Velaverunt inquam ut dicit beda. Non ut ille illorum scelera non videat. sed ut a seipsis faciem eius abscondant. Nec mirum. quia eorum cecutientes oculi nec faciem moysi poterant intueri nisi velamen super faciem eius poneret. ut habetur Exo. xxxiiii. Sed ecce plus quam moyses hic. Cuius utique facies sine comparatione gloriosior erat facie moysi. licet gloria eius esset ab intus et nube carnis mortalis obtecta Aliqua tamen vis glorie resplenduit ex facie eius iudeorum oculos ita verberans ut faciem illam equo animo tolerare non possent invidia excecati Ergo infelices faciem eius velaverunt. Ostendentes per hoc etiam nescienter quod in faciem christi nullus infidelis et aversus a deo intueri potest. quia est eis velata. Ex similis ratio est de falsis christianis. Sed sicut apostolus. ii. Cor. iii. dicit. Cum quis conversus fuerit ad deum tunc auferetur velamen C

Documenta Ex hoc articulo plura habentur documenta Primum quod nos summe caveamus ne velamen ante christi faciem ponamus Ipse quippe nobis christianis faciem suam graciose exhibuit. s. in baptismo. In cuius signum cum ipsum baptismum consecravit tota trinitas se ibi ostendit. Pater in voce. spiritussanctus in specie columbe. filius in humana facie Ergo non dubium quin adhuc super eos qui baptizantur tota trinitas presentiam suam licet invisibilem exhibeat. cum ibi fiat invocatio trinitatis. Sed heu multi christiani velamen ante christi faciem ponunt quales sunt qui in fronte peccant. quasi deus eos non videat. Sicut ille de quibus dicitur Ezech. viii. Certe vides fili hominis que seniores domus israel faciunt in tenebris unusquisque in abscondito cubilis sui. dicunt enim. non videt dominus nos. Quales etiam sunt qui sub velamine cuiusdam libertatis libere peccant. Contra quos dicitur i. Pet. ii. Quasi liberi. et non quasi velamen habentes malicie libertatem B Item velamen ante christi faciem ponunt qui imaginem dei in se velamine culpe et ignorantie obtegunt et obscurant. ut tactum fuit in articulo precedente. Dicit enim Hiero. christus ideo pro nobis velari voluit ut velamen culpe et ignorantie a cordibus nostris auferret. Et istud velamen representat velum quadragesimale quod in christi passione scissum est. Et ex tunc quasi abducto velo. veri christiani dicere habebant cum apostolo ubi supra Nos autem revelata facie gloriam domini speculantes. Sic et nunc qui isto sacro tempore fideles per penitentiam conversi sunt ad deum. ideo in signum quod revelata sit nobis facies dei. quoad illos qui dignos penitentie fructus fecerunt ablatum est velum in ecclesia. quod prius nos tamquam peccatores prohibebat a facie sanctuarii et altaris C Item hic est documentum aliud quod et nos interdum debemus facies nostras velare. ne scilicet videamur ab hominibus. et hoc quandoque propter inanem gloriam evitandam. sicut cum bona opera facimus quandoque propter scandalum proximorum vitandum sicut cum male agimus. quandoque vero pro custodia castitatis. sicut mulieres in aspectu virorum habere debent oculos defixos in terram. et sic faciem quasi habere velatam ne capiantur eorum aspectu. Unde Gen. xx. legitur quod abymelech postquam captam saram restituit abrae. dixit ad saram Ecce dedi fratri tuo mille argenteos et hoc erit velamen oculorum tuorum. i. ad comparanda tibi capatogia ad velandum oculos et faciem ne iterato ab aliquo ex concupiscentia pulcritudinis tue capiaris.

Conformatio Ad conformandum se huic articulo recogitet homo quomodo omnia nuda et aperta sunt oculis dei. ut ex hebr. iiii. habetur peccando. Item memoretur quomodo ipse luminosam faciem imaginis dei in se obtexit et obscuravit peccatis Vel alias etc.

Theorema CCIX

Iesu qui ludibriis iudeorum prophetizare iussus fuisti, prophetiza mihi obsecro ut sciam quis et qualis ego miser sum qui totiens manu pravi operis proh dolor te percussi. A **Vicesimus articulus.**

Vicesimus articulus est prophetandi ludibriosa expetitio In eo videlicet quod cum velata esset eius facies percutiebant eum in capite dicentes: [Prophetiza nobis christe quis est qui te percussit] Sed in qua parte capitis percusserunt eum tunc quando hoc dicebant de hoc evangeliste diversimode loquuntur. Nam Matheus dicit quod tunc colaphis eum ceciderunt. alii autem palmas in faciem eius dederunt. Secundum Marcum autem colaphis et alapis eum ceciderunt. Secundum Lucam vero percutiebant faciem eius. Unde potest dici quod cum velassent faciem suam quilibet eorum eum percussit ubi voluit Quidam in collum alii in maxillas. alii in faciem. Et sic percutientes interrogaverunt eum dicentes. [Prophetiza etc]. Et hoc irrisorie dicebant secundum glo. in contumeliam eius qui se prophetam haberi voluit a populis. Ex quibus ipsi cum illis vicibus irridebant et quasi ludibrium de eo faciebant. ideo contra nihil eis respondit B **Documenta.** Ex hoc articulo habentur tria documenta Primum est quod consideremus nosmetipsos si unquam manu pravi operis christum percusserimus. quod si nesciamus experiamur hoc pia fide a christo quod iudei exegerunt ab eo irrisorie ut ipse prophetizet nobis docendo nos cognoscere

culpas nostras ¶ Secundū est q̄ nos ca- uere debem⁹ ne a christo ppheciā vel miraculū temptanue expetam⁹. Vn̄ Aug⁹ .x. ɔfes. dic. sic Quātis mecū suggestionū machinationibus agit inimic⁹ vt signū aliqd̄ petā. Sz obsecro te dn̄e p regē nostrū ⁊ patriā hierlm̄ simplicē et ca stā. vt quēadmodū a me lōge est ista ɔsensio. ita et sp longe atqz lōgius B Terciū documē tum est q̄ indignis nō est effundendū donū dei Iuxta istud Math. vij. Nolite sanctū dare ca- nib⁹. neqz mittatis margaritas añ porcos. Vn̄ licet christ⁹ esset ver⁹ ppheta. imo dn̄s ⁊ auctor pphetaꝝ. noluit tñ pphetizare irrisoribus suis. Sic ⁊ doctores ⁊ p̄dicatores p tpe ⁊ loco debēt indignis auditoribus subtrahere verbum dei

Cōformatio Ad conformandū se huic articulo recogitet hō q̄ntā irrisionē ⁊ infatuati onē dn̄s noster in hoc facto passus est. ⁊ quō iu- dei ludū de eo fecerunt quasi pueroꝝ. Et oret de uotius hō sicut in theoremate. vel alias sicut de uotio ministrabit ⁊c.

Secunda pars de hora prima. Et habet octo articulos

Theorema CCX

Domine iesu christe fili dei viui q̄ hora diei prima p huma na salute pilato iudici p̄ñtari voluis ti. da mihi amorem nois nullaz po testatē despicere. sz omnib⁹ maioribus meis di- gnū honorē deferre. A Vicesimusp̄ri- mus articul⁹ Vicesimusprim⁹ articulus est p̄ñtatio corā pilato. Dia p̄missa fm̄ Aug. in telligit dn̄s passus vsqz mane. Nā ea q̄ pass⁹ su it corā anna nocte acta sūt. Que vo coram cay- pha ptim de nocte ⁊ ptim illucescēte die fuerunt gesta. Sz postea facto claro mane q̄si hora pri- ma [surgēs oīs multitudo iudeoꝝ de domo cai phe adduxerūt christū vinctū in p̄torū et tra- diderūt eū pōtio pilato p̄sidi] B Et hec p̄- sentatio fuit inter oēs grauissima. Tū ex pte iu- dicis plenariā potestatē habētis damnandi ad mortē sic ipse prestabat. d. [Nescis q̄ po. h. ⁊c]. Tū ex pte iudeoꝝ p̄ñtantiū eū tanq̄z iā cōuictū reū. Vn̄ nō solū p̄ñtauerūt eū q̄si examinandū sed tradiderūt eū tanq̄z ab eis examinatū et sine mora absqz alia examinatiōe sup ꝟbis eoruz oc cidendū. Dicebāt enī [Si non esset hic malefa- ctor nō tibi tradidissem⁹ eū] Tū etiā ex pte ipsi us christi. q̄ iā tota nocte fatigat⁹ fuerat a iudeis ⁊ nūc p̄mo sistebat iudicio hominis gentilis ¶ Documentū Ex h articulo habet docu mentū q̄ p̄tās secularis nō est despiciēda sed ho norāda. Ro. xiij. Ois aia p̄tātib⁹ sublimioribus subdita sit. Cui⁹ cām subdit ibi apls. Nō enī est potestas nisi a deo. Itaqz q̄ p̄tāti resistit. dei ordi nationi resistit. dei enī minister ē tibi in bonum. Vn̄ dn̄s dixit ad pilatū [Nō haberes i me p̄tā- tem nisi tibi datū esset desup] Recognouit ergo christ⁹ pilatū habere potestatē sibi datā desuper q̄uīcūqz mal⁹ Nā vt dicit glosa. Mali cupidi tatē nocēdi habere p̄nt a seipsis. sz p̄tātē nō hñt nisi a deo. Vn̄ diabol⁹ añq̄z tolleret aliqd iob di cebat dn̄o. Mitte manū tuā .i. da p̄tātē. Quenā nocendi p̄tās non est nisi a deo. sic scriptū est p uerb. viij. Per me reges regnāt. p me tyranni te nent terrā. Potestas aūt a deo dat malis vt bo noꝝ patiēcia pbet ⁊ maloꝝ iniqtas puniat. Nā p potestatē diabolo a deo datā. ⁊ iob pbatus est vt iust⁹ appareret. ⁊ petr⁹ tēptat⁹ est ne de se pre sumeret. ⁊ paul⁹ colaphizat⁹ ne se extolleret. ⁊ iu das dānatus vt se suspēderet. Hec glosa. ⁊ ē au- gustini. Sic in pposito p potestatē pilato datā a deo christ⁹ occisus ē vt totū gen⁹ humanū re dimeret. Bona est ergo p̄tās ac p h honorāda. .i. Pet. ii. Deū timete. regē honorificate. Vn̄ dic Aug⁹. De⁹ hō stabat añ hoiem pilatū ⁊ nullū verbū irreuerēter est locut⁹. Sic ⁊ nos cuz reue rēcia stare debem⁹ coraz plātis nostris ⁊ iudici- bus etiā malis B Conformatio Ad cōformādū se isti articulo recogitet hō quō fm̄ aplm̄ oportet nos oēs exhiberi añ tribunal iesu christi. Et ideirco ipse pri⁹ p nobis impius exhiberi voluit añ tribunal iniqui iudicis. vt nos iusti añ tribunal iusti iudicis possem⁹ fiducialr̄ cō- parere Vel alias sic deuotio ministrabit.

Theorema CCXI.

Iesu qui coram pila to de multis falsis accusari voluisti. cu stodi me a fallacijs iniquoꝝ. ⁊ da mihi fidē christianā nō fallacē. sz cū bonis opib⁹ vīua citer p̄ferre A Vicesimussecūdus arti culus Vicesimussecūdus articul⁹ est accu- satio de falsis. Cū enī christ⁹ introduct⁹ esset i p̄- toriū ⁊ vinct⁹ staret corā p̄side. iudei nō introie- runt in p̄toriū. vt nō cōtaminarēt sz mādūcarēt pasca. Reputassent enī se immūdos si intrassēt alienigene domū. Aug⁹. O impia cecitas. alie- nigene iudicis p̄torio ɔtaminari timebāt et fra tris innocētis aiaz occidere nō timebāt [Exiuit ergo pilat⁹ ad eos foras ⁊ dixit iudeis. Quā ac cusationē affertis aduersus hoiez hūc] Legib⁹ enī romanoꝝ nemo ɔdēnat nisi accuset. [Rñde runt. Si nō esset hic malefactor nō tibi tradidis-

fenius eū] Pilat⁹ aūt putās ipsos facere accusationē q̄ in legalib⁹ eoꝝ aliq̄d cōmisisset. ꝛ ñō lege eoꝝ vbere puniēdus esset. recusauit cām. ꝛ iudiciū eius ad ipsos remisit. d. [Accipite eū vos ꝛ s̄m legē vestrā iudicate illū. Dixerunt ergo iudei. Nob nō licet interficere quēq̄ȝ] Pilat⁹ ergo ex vbis eoꝝ intelligēs q̄ nō penā legalē sed īterfectiōȝ christi peterēt. voluit interfectiōis causam audire B Ceperunt ergo eū accusare q̄ esset ꝯtrari⁹ publico p̄ncipatui in trib⁹. dicentes. [Huc inuenim⁹ subuertentē gētez nostrā] qd̄ est p̄mū [ꝛ p̄hibentē tributa dari cesari]. qd̄ est secundū [ꝛ dicentē se christū regē esse] qd̄ est terciū. Quartū addū infra articulo. xl. [Et cum accusaret a p̄ncipib⁹ sacerdotū ꝛ seniorib⁹ nihil r̄ndit. Et dicit illi pilat⁹. Nō audis q̄nta aduersum te dicūt testimonia. Et nō r̄ndit ei ad vnū verbū]. s. in p̄ntia iudeoꝝ [ita vt miraret̄ preses vehemēter] Intrās ergo pilat⁹ p̄torium p̄mas duas accusatiōes nullas reputās. q̄si māifeste fallas. Quia forte audierat iesum dixisse Reddite que sūt cesaris cesari. De tertia dixit ad iesum [Tu es rex iudeoꝝ. Cui r̄ndit. Dicis ne hoc a te ipso an tibi alij dixerūt de me. Dixit pilat⁹] causam istā se didicisse a iudeis. [Nunq̄d inq̄t ego iude⁹ sum] q. d. Ego nō sum iude⁹ ꝛ ita a me h̄ nō dico. [sed gens tua ꝛ pōtifices tradiderūt te mihi]. s. p̄ ista causa te puniendū. [Tūc ait iesus Regnū meū nō est de hoc mūdo. Si ex h̄ mundo esset regnū meū ministri mei vtiq̄ȝ decertarent vt nō traderer iudeis. Nūc aūt regnū meū nō est hinc. Cui pilat⁹ Ergo rex es tu. Respōdit iesus: tu dicis] q. d. vere dicis [q꞉ rex ego sū Ego ad hoc nat⁹ sum ꝛ ad hoc veni in mundū vt testimoniū p̄hibeā vitati. Cui pilat⁹. Quid est vitas. Et cum h̄ dixisset iterū iuit ad iudeos ꝛ dixit eis. Ego nullā inuenio cām in hoīe isto]. Tūc illi aggrauerūt easdē duas accusatiōes dicētes [Commouit vniuersum p̄plm incipiēs a galilea vsq̄ȝ huc] cōmouit inq̄ā p̄ illa tria obiecta p̄missa Quoꝝ tamē duo p̄ma erāt falsa. q꞉ publice docuerat oppositum. videlicȝ tributa eē dāda cesari. Terciū autē fuit verꝫ sed ipsi falso obijciebāt Vere enī rex fuit ꝛ nō solū iudeoꝝ sȝ ꝛ tot⁹ celi ꝛ terre Ipsi aūt obijciebāt hoc tanq̄ȝ crimē qd̄ nullū crimē erat. ergo false. C Et nota q̄ totā accusatiōnē suā retorquebāt in offensam cesaris cui⁹ officiatus erat pilat⁹. vt p̄ hoc eū magis ꝯtrarēt aduersus iesum. Sȝ querit̄ quare pilat⁹ postq̄ȝ q̄sierat [Quid est vitas] nō expectauit r̄nsionē sed statim exiuit. Hui⁹ r̄nsionē habes infra articulo. xl. D Documēta. Ex h̄ articulo dat documentū q̄ caueam⁹ ne ꝛ nos accusem⁹ christū de falso vel false. Illi enī accusant christū d̄ falso. q̄ sibi imponūt falsum. sicut iudei pagani ꝛ heretici imposuerūt ei q̄ esset fili⁹ fabri scȝ ioseph Itē q̄ demoniū haberet Itē q̄ erat vorator carniū ꝛ potator vini. Itē q̄ esset subuersor p̄pli vt h̄. Sed hec oīa falsa. Pagani imponūt sibi q̄ fuerit purus hō ꝛ nō de⁹. ꝛ impossibile esse dicūt deum incarnari. Heretici q̄dā imponūt sibi q̄ nō habuerit verū corp⁹ sȝ fantasticū. ꝛ q̄ nō fuerit verus homo sȝ apparēs. Alij imponūt sibi q̄ ñ habeat animā sȝ diuinitas sup̄ p aīa. Oēs isti ꝛ cōsimiles accusant christū de falso. Sunt ꝛ alij q̄ accusant eū de vō sȝ false. sicut mali christiani. q̄ s̄m Augustinū sup p̄s. xxxj. retorquēt pctā sua in deum dicētes. De⁹ h̄ voluit vel stelle fecerūt me peccare. ꝛ de⁹ fecit stellas. ꝛ sic de⁹ fecit me peccare False imponis peccatū tuū deo. Verꝫ q̄dē est q̄ de⁹ fecit ꝛ te ꝛ stellas ꝛ hec oīa bona. sȝ hoc qd̄ de⁹ creauit nō te cogit ad peccandū. sȝ malicia volūtatis tue. ergo imputādo deo pctūm tuū tu accusas deū false. Itē alio mō quidā accusāt deuȝ false mali scȝ christiani habētes q̄dē fidez christi veram sȝ informē. De quib⁹ s̄m Orig. p̄t intelligi istud verbū ap̄li Ro. j. Qui cū cognouissent deum. nō sicut deū glorificauerūt. aut gratias egerunt. Et paulo post. Qui cōmutauerūt vitatez in mendaciū ꝛ seruierūt creature pot⁹ q̄ȝ creatori. p̄pter qd̄ tradidit illos deus in desideria cordis eoꝝ ꝛc. Que verba licet ap̄ls dicat de mūdi p̄his. p̄nt tn̄ accipi s̄m Orig. etiaȝ de malis christianis q̄ cognoscūt christū p̄ fidē sȝ nō glificant eū p̄ vitā. Conformatio Ad ꝯformādū se huic articulo recogitet hō quō ille q̄ est ipa veritas p̄pter nos falsitatib⁹ calūniari dignat⁹ est vt nos in vitate fundaret. et oret sic ī theoremate

Theorema CCXII

Iesu qui a pilato ad herodē mitti nō renuisti. concede mihi q̄so bono aīo p̄pter te maiorum subditi imperijs et alacri corde ad obediētiā sine mora ꝯcurrere A Vicesimusterti⁹ articul⁹

Vicesimusterti⁹ articul⁹ est missio ad herodem. Cū enī audisset pilatus q꞉ iesus hō galile⁹ esset de herodis potestate. q̄ tetrarcha galilee fuit. qui ꝛ his dieb⁹ hierosolymis erat Misit pilatus iesum ad herodē. volēs deferre ei vt ipse dn̄s galilee hoīem galileū vel absolueret vl̄ dānaret [Et gauisus est herodes. q꞉ ex multo tp̄e cupiebat videre iesum]. s. a decollatione Iohis baptiste q̄n dn̄s incepit publice p̄dicare ꝛ miracula facere. [quia multa audiebat de eo ꝛ sperabat aliqd̄ signū videre ab eo] Hec aūt missio hīn inter

articulos passionis d̃nice cõputat̃. Quia sp̃ealr̃ est pena cuilibet hoi mitti de vno iudice ad aliũ. B Documentũ. Ex hoc articulo est documentũ q̃ religiosi q̃ sp̃ealiter debẽt esse imitatores christi. nõ d̃nt turbari si in ĩdũ s̃ obediẽtia mittãt̃ de loco ad locũ. de plato ad platũ. Qr christ⁹ ppter nos sub obediẽtia patris dignatus est mitti de iudice ad iudicez Cõformatio. Ad ꝯformandũ se huic articulo rememoret̃ hõ breuiẽ substantiã articuli ꝛ oret sicut in theoremate. Uel alias ⁊c.

Theorema CCXIII

Iesu qui ab herode mul

tis sermonib⁹ derisorie interrogari voluisti. nec ad vllũ verbũ r̃ndere curauisti. doce me q̃uãs do oportet. ppter te s̃mones derisorios patient̃ audire. ꝛ meã iactantiã cũ silẽtio deuitare. A Uicesim⁹ quart⁹ articulus. Uicesimusquart⁹ articul⁹ est derisio ab herode. Cuz enĩ iesus p̃sentat⁹ esset herodi interrogabat illũ herodes multis s̃monib⁹ Interrogabat in q̃z nõ sicut studiosus s̃z sicut curiosus. nõ sicut veritatis amator s̃z sicut tẽptator. nõ tanq̃z lucraturus aliq̃z vtilitatis s̃z patiẽs nouo ꝛ cupidinem. Uolebat enĩ ab ipso audire q̃d diceret ꝛ iõ interrogabat eũ quasi derisione se habẽs ad ipsũ. ꝛ eũ s̃ ennãs vt dic̃ Theophil⁹. ꝛ ppter h̃ nihil sibi r̃ndit Documentũ Ex hoc articulo habet̃ documẽtũ s̃m Greg. vt quotiẽs auditores nostri. nostra volũt quasi laudãda cognoscere. nõ aũt sua puersa mutare oĩno taceam⁹. ne si ostẽtationis studio vbũ dei loq̃mur. ꝛ illoꝝ que erat culpa esse nõ desinat. ꝛ nostra q̃ non erat culpa fiat Conformatio Ad cõformandũ se huic articlo rememoret̃ hõ factũ articuli et oret sicut in theoremate.

Theorema CCXIIII

Iesu qui corã herode fal

sas ꝯtra te accusatiões nec v̄bo refellere voluisti doce me iniquoꝝ nõ frãgi iniuriis. sacraq̃z mysteria nõ ppalare indignis A Uicesim⁹ quintus articul⁹ Uicesimusquintus articul⁹ est accusatio delata corã herode. Stabãt enĩ principes sacerdotũ ꝛ scribe ꝯstãter accusantes eũ. De q̃b⁹ v̄o eũ ibi accusauerũt euangelista nõ exp̃mit s̃z forte de eisdẽ duob⁹ de q̃b⁹ corã pilato accusauerũt eũ ꝛ nũc accusant corã herode. Maxime h̃ aggrauãtes quõ cõmouisset vniuersum p̄p̄lm incipiẽs a galilea sez dominio herodis. vt ex hoc sibi mag̃ assumeret aĩo q̃r in suo dominio cõmotionẽ suscitasset. Quãuis igitur eedem fuerint accusatiões hic ꝛ ibi. hic tñ fuit corã alio iudice. ꝛ iõ noua vexatiõis pena sibi inflig̃bat̃. Et p tãto ille articul⁹ diuersus ẽ ab illo ꝓxi. Uñ ad istas accusatiões nihil r̃ndit. nec herodi nec accusatorib⁹ s̃z tacuit s̃m Amb. Quia ipsoꝝ incredulitas nõ merebat̃ audire diuia Et d̃ns declinabat iactantiã cũ noluit facere miraculũ in ꝯspectu herodis. vt libẽter vidisset ne passionẽ suã impediret B Documentũ

Ex hoc articulo trahit̃ documẽtũ q̃ nõ oĩ loco ꝛ tpe et corã q̃buslibz v̄itas ẽ manifestãda. s̃z plerũq̃z silentiũ tenendũ est Conformatio

Ad ꝯformãdũ se isti articulo memoret̃ hõ grauitatẽ articuli ꝛ oret theorema. Uel alias prout sibi deus dederit ⁊c.

Theorema CCXV

Iesu qui ab herode et ex

ercitu suo spernĩ nõ spreuisti. da mihi mũdanũ fastũ despicere ꝛ maloꝝ despect⁹ p iusticia non curare. A Uicesim⁹ sextus articul⁹.

Uicesimussext⁹ articul⁹ est despectõ herodis Uidẽs enĩ herodes q̃ christ⁹ nullũ signũ facerz nec verbũ aliq̃d ad interrogata r̃nderet nec ꝯtra accusatores suos aliq̃b⁹ r̃nsionib⁹ se defenderz reputauit eũ fatuũ ꝛ insane mẽtis. ac p h̃ spreuit eũ cũ exercitu suo. Que despectio nõ incouenient̃ sp̃ealẽ articulũ in passiõe facit. q̃r valde q̃libz hõ dolet qñ videt se despectum B Documẽtum Ex h̃ articulo trahit̃ documẽtuz. q̃ nos poti⁹ velle debemus a malis despici q̃z ab adulatorib⁹ laudari. Sic d̃ns noster vt dic̃ gregori⁹. mag̃ eligebat apte a supbiẽtib⁹ despici q̃z a nõ credẽtib⁹ vacua voce laudari Conformatio Meditet̃ hõ q̃nt⁹ fuit iste despectus ꝛ oret theorema. Ul' alias sic̃ deuotio dabit ⁊c.

Theorema CCXVI

Iesu qui veste alba i

dui ꝛ tãq̃z stult⁹ ab herode illudi voluisti. da mihi mũdi hui⁹ prudentiã que apud te stulticia ẽ caut⁹ declinare. ꝛ ad te q̃ v̄a es sapiẽa puenire. A xxvij. articulus

Uicesimusseptim⁹ articul⁹ ẽ illusio vestis albe. Nõ solũ enĩ herodes eũ spreuit. s̃z etiã eũ illusit induẽdo eũ veste alba. ꝛ h̃ in derisionẽ. Sic̃ induũt solẽt fatui aliq̃ veste ludrica q̃ cognoscãtur. Et forte tũc tpis derisoriũ fuit portare desup vestẽ albã. S̃z quãtũcũq̃z herodes h̃ fecerit illusionẽ. non tñ vacabat misterio. sic̃ ꝛ oĩa alia gesta circa christi passionẽ. Uñ Amb. sup Lucã Nõ ociosũ q̃ veste alba induit̃ d̃ns ab herode immaculate tribuẽs indicia passiõis. q̃r agn⁹ dei sine

macula cũ glĩa mũdi pccã susciperet. Et hãc vestẽ albã repñtat hodie alba sacerdotal'. B Uñ nota q põtifex noster ĩ sua passiõe habuit omĩa põtificalia. Amictũ suscepit cũ velat⁹ ẽ a iudeis corã caypha. Albã induit cũ veste alba indutus est ab herode vt h. Casulã accepit cũ milites circũdederũt ei purpureum vestimẽtũ corã pilato. Et ne qd desit stolã et cingulũ habuit dũ ligat⁹ ẽ ad columnã. Manipulũ habuit qñ cũ fune man⁹ ei⁹ ligauerũt. sz hũc soluerũt qñ ei arundinẽ ĩ dextera dederũt. et tũc funis ille remãsit pendẽs ĩ sinistra. Ad h signandũ manipul⁹ portat in brachio sinistro. Coronã spineã habuit p mitra et arundinẽ in manu p baculo pastorali. Cyrothecas aũt et sandalia cũ man⁹ et pedes coopiebantur sacco vl' etiã cũ man⁹ ei⁹ et pedes toti fuerũt sanguine rubricati. Ad qd designandũ sandalia debẽt habere apturã cũ aliquo rubro serico pãno. Cyrothece etiã habẽt desup manũ aliqd monile rotundũ. qd debet silr habere aliqd d rubro ad designãdũ stigmata christi. Hec oĩa sunt insignia põtificalia. q in memoriã passiõis christi gestat põtifex in ɔsecratiõe ecclie vl' altaris. In cuius etiã memoriale ɔficitur sacramẽtum altaris.

C Documenta Ex h articulo sumũtur tria documẽta. Primũ q oẽs q pie volũt viuere sm nouũ hoiem. illuduntur ab his q viuunt sm veterẽ hoiem. Uidem⁹ eni q hoies mũdani ɔcupiscẽtias suas insectãtes. deridẽt religiosos ɔtinẽtes et sm spũm viuẽtes. et habẽt eos p fatuis qr sapiẽtia hui⁹ mũdi stulticia ẽ apud deũ et ecõuerso. j. Cor. j. Hinc est q nouus hõ noster christus indut⁹ alba veste. q innocẽtiã et mundiciã signat. illusus ẽ et derisus a filijs hui⁹ seculi. apd quos alba vestis exprobrabilis ẽ. Sz sicut crux ãn passionẽ christi exprobrabil' fuerat q postea facta est honorabilis. ita vt etiã portet' in frontibus regũ. Sic alba vestis p⁹ christi passionẽ facta est valde honorabil'. Uñ qlibet p baptismũ renouat⁹ induit' veste alba in signũ innocẽtie et tot⁹ mũdicie quã ɔfert baptism⁹. In cui⁹ etiã signũ christo passo in ei⁹ resurrectiõe angli ĩ vestimẽtis albis apparuerũt ad monumẽtũ. Et similiter in eius ascẽsione. Nõ ergo turbari debẽt viri spũales si p cãdore vite sue illudant' ab hoĩbus mũdanis. Sz poti⁹ gaudeãt. qr et christ⁹ p nobis in alba veste il'lusus ẽ D Secũdũ documẽtũ est q p loco et tpe expedit stulticiã simulare. iuxta illd catonicũ. Stulticiã simulare loco prudẽtia sũma est. Exẽplũ de dauid. j. Regũ. xxj. q insaniã simulabat corã rege. Uñ q dñs ipe q est fons sapiẽtie i excelsis corã herode se p stulto haberi dignat⁹ est. ex incõprehẽsibili sapia sua ɔcessit. qr si sapientẽ vbis vel factis se ostẽdisset. herodes passionẽ ei⁹ vtiqz impediuisset. Tertiũ ẽ q hõ nihil qrat in vestib⁹. non ornatũ. nõ pciositatẽ. sz solũ necessitatẽ. qr saluator noster in veste velut fatu⁹ illusus est. E Cõformatõ

Ad ɔformãdũ se huic articulo regratiet' hõ deo q ipse nob cũ sua illusiõe vestẽ innocẽtie cõferre dignat⁹ est. Item recogitet qualiter ipse sepe candidã vestẽ baptismal' innocẽtie quã christus nob ptulit sepe pctõr maculis denigrauit. et oret sicut in theoremate ꝛc.

Theorema CCXVII.

Iesu bone qui ab herode ad pilatũ remitti ac p barrabaã inter eos fieri voluisti. da mihi iniquoz aduersum me colligãtiã nõ timere. sz eoz exercitatiõe sic me pficere. vt tibi merear conformari.

A xxviij. articul⁹ Uicesim⁹ octauus articul⁹ est remissio ad pilatũ. Herodes eni cũ nõ inueniret in christo cãm mortis. indutũ veste alba remisit ad pilatũ. In q ipse ɔsensisse pbatur in necẽ dñi. Quia ei fuit sibi missus tãqz hõ sue dicionis cũ nõ inuenit in eo cãm. debuisset eũ absoluisse et nõ alieno iudici eũ remisisse. Et hec remissio hñ facit spẽalẽ articulũ. Tũ quia nouã fatigã christo adduxit. Tũ qr cũ nota illusionis portãdo vestẽ albã redijt. Tũ qr herodis cõsensum de sua nece secũ detulit. Qd apparuit signo et facto. Signo qdẽ in vestis albe illusione facto in amicicie ɔfederatiõe. Nã ipsa die facti sunt amici herodes et pilat⁹. Nã antea erãt inimici ad inuicẽ. pp̃ter necẽ quorundã galileoꝝ quos pilat⁹ occiderat. Pro bono siqdẽ habuit herodes q pilat⁹ sibi detulerat mittẽdo sibi hominẽ sue iurisdictionis. et presertim talẽ hominẽ quẽ ipe videre diu desiderauerat. Remisit ergo eum herodes pilato. quasi diceret. fac de eo qcquid volueris. et forte silia vba sibi remandauit B

Documentum. Ex hoc articulo habet' documẽtũ q tantã vim habet natura boni q respectu sui cõfederat etiã malos. Inimicicia eniz respectu boni parit amiciciã inter malos. Unde mali designãtur p vulpes sampsonis q caudas habebãt colligatas quia oẽs cõueniunt aduersus dominũ et aduersus christũ ei⁹. Unde sicut dicit Theophil⁹. diabol⁹ vbiqz ɔiungit disiuncta. vt christi pagat necẽ. Nõ timeat ergo iustus si viderit malos cõtra se colligari. quia hoc testat' in eo esse aliqd boni. et p h ɔformat' christo

Conformatio Ad ɔformandũ se huic articulo recogitet hõ quãta fatiga fuerit christo sic duci et reduci d iudice ad iudicẽ. Et si habeat

etiā aliquo inimicaciā dimittat eā de corde amore christi qui p nobis in passiōe sua etiā malos aduersum se pordauit. Uel alias ꝛc.

Tertia pars de hora tertia Et habz duodecim articulos

Theorema CCXVIII.

Domine iesu christe fili dei viui q̄ hora diei tertia p salute humana nō dedignabaris a iudeis reprobari. petētib⁹ eis barrabā latronē dimitti. te vō auctorem vite crucifigi. da mihi te creatorē meū p oibus sp eligere ꝛ p nulla re creata te vnq̄z reprobare. A xxix. articul⁹.

Uicesim⁹ non⁹ articul⁹ est christi reprobatio ꝛ barrabe latronis liberatio. Cū eni christus reduct⁹ esset ad pilatū. Pilat⁹ ꝯuocans pncipibus sacerdotū ꝛ magistratib⁹ ꝛ plebe. exiens ad eos foras dixit eis. Obtulistis mihi hoiem huc quasi auertētē ppl'm. Et ecce ego corā vob interrogans nō inueni i eo cām in his qb⁹ eum accusatis. Sz neqz herodes. Nā remisi illū ad nos Per diē autē solennē cōsueuerat p̄ses dimittere pplo vnū vinctū quē voluissent in memoriā populi liberati a seruitute egyptiaca. habebāt aūt tūc vnū vinctū insignē qui dicebat barrabas. q̄ propter seditionē ꝛ homicidium q: latro erat positus fuerat in carcerē. Et dedit pilat⁹ optionē populo quē vellēt dimitti iesum aut barrabā. Sciebat eni q ppter inuidiā tradidissent eū. Principes autē sacerdotū ꝛ seniores psuaserūt pplis vt peterēt barrabā. iesum vō pderent. Et exclamabat simul vniuersa turba dicēs. Tolle hunc ꝛ dimitte nobis barrabā In h clamore ꝯsistit articulus iste. q: impii iudei data eis optiōe petebāt iesum tolli scz de medio ꝛ dānari ad mortē. barrabam vō petebāt dimitti eis ꝛ saluari i vita O quāta infelicium iudeoꝝ iniq̄tas. ptulerunt sediciosum ꝛ homicidā autori vite. Qd improperans eis postea beat⁹ petr⁹ dicebat Actiii. Uos sanctum ꝛ iustū negastis. ꝛ petistis virū homicidā donari vobis. auctorē vō vite interfecistis. Et fuit suma puersitas vitā reddere homicide. ꝛ fonti tot⁹ vite auferre vitā. Nec leuis est articulus iste inter articulos passionis. Si eni dolet quilibet quēuis indigniorē sibi p̄ferri. q̄nto plus animū christi sauciare potuit. q tā scelerat⁹ et vilis homo p̄ferebat sibi homini deo. ꝛ intantū preferebatur vt illi⁹ vitā peterēt ꝛ isti⁹ necē B

Et nota sm Bedā q hec petitio vsqz hodie iheret iudeis. qui eni p iesu latronē. p saluatore interfectorē. p datore vite ademptorē elegerūt. merito salutē ꝛ vitā pdiderūt. ꝛ latrociniis ac seditionibus intantū se subuerterūt. q ꝛ patriam ꝛ regnum suū pdiderūt. Qd marie claruit cū a Tyto ꝛ vespasiano occisi trucidati captiuati ꝛ dispersi fuerūt. Est autē aduertendū q duz hec agerētur de petēdo iesu vel barraba iā erat hora quasi tertia. Et iā ceperunt iudei linguis crucifigere iesum. Querēte eni pilato Quid ergo faciam de iesu qui dicit christ⁹. dicūt omnes. Crucifigatur qui paulo ante corā caypha dixerūt: reus est mortis. nūc coraz iudice genus mortis determināt dicētes Crucifigatur. Quā etiaz vocē paulo post cū clamorib⁹ ingemināt dicētes. Crucifige crucifige eum. Infra articulo xl.

C Documēta Ex isto articulo trahuntur duo documēta Primū est q nos equanimiter toleremus. si aliquādo p̄ferātur nobis persone infirmiores ꝛ humilioris cōdicionis. quia christo platus fuit latro. Secundū est vt caueamus ne nos barrabā christo p̄feram⁹ Multi enim adhuc hodie desiderant barrabā sibi solui ꝛ christū vinctū esse Quia vt dicit Orig. Omnes qui sunt iudeis siles siue in dogmate siue i vita barrabā sibi solui desiderāt. Quicunqz eni mala agit solutus est in corpore eius barrabas. christus aūt vinctus. qui autē bona agit christū habet solutū barrabā vinctū. Et ideo sicut iudei postq̄z p christo elegerunt barrabā latronez. latrociniis ꝛ seditionib⁹ sunt subuersi vt dictū est Sic et nunc que cūqz anima p̄elegit barrabam illa semp latrociniis diabolicis exterminat Ubi enim nō est iesus illic sunt lites et prelia. vbi aūt est iesus illic sunt omnia bona ꝛ pax. Hec Origenes. Recogitet hic homo si ipse vnq̄z barrabā preelegit christo et doleat orās theorema. Ul' alias sicut deus dederit ꝛc.

Theorema CCXIX

Iesu qui vestimentis tuis exui ꝛ ad flagella p̄parari voluisti. da mihi veterem hominē nuda peccatorū meoꝝ cōfessiōe exuere cū actib⁹ suis ꝛ nouū induere. ꝛ in cōspectu tuo menudū a virtutibꝰ nullatenus apparere

A Tricesimus articulus. Tricesimus articulus est vestimentoꝝ exutio. Cum eni audisset pilatus q iudei peterent barrabā dimitti. christum vero crucifigi. dixit illis pilatus. Quid eni mali fecit Ego nullā causam mortis inuenio in illo Corripiā igit illū ꝛ dimittā q.d. Si q̄ cōmisit i vestris cerimonialib⁹ p ipsis eū corrigam et dimittam. Et statim ingressus ap prehendit iesum ꝛ cepit eum corripe cū flagellis

et illusionib⁹ vt sequit̃. Sz p̃us fecit eũ exui vesti
bus qbus indut⁹ erat. Est aũt intelligendũ q̃ si
cut sibi remissus fuerat ab herode cũ alba veste
sic remãsit in eadẽ veste vsq; ad flagellationẽ. et
tũc eũ exuerũt vt dicit articul⁹ iste. Nec modica
iniuria est et contumelia hoiem exui vestibus suis
et denudari. Licet eni dñs nõ fuerit nat⁹ ex illa in
fecta radice a qua et ex qua erubescibilis facta ẽ nu
ditas nostra. dicẽte p̃mo parẽte Timui eo q̃ nu
dus essem et abscõdi me. Geñ. iij. Ipse tñ q; susce
pit infirmitates nr̃as sine pctõ denudari erubu
it. et tãto pl⁹ alijs pudicis v̈ginib⁹ q̃nto sua pu
dicicia castissima incõpabilis fuit oib⁹ v̈ginib⁹
imo etiã pudicicie vt sic loq̃ liceat ãgeloz. B

Documẽta. Ex isto articulo habemus
duo documẽta Primũ est vt caueam⁹ nob
a nuditate tã corpali q̃z spũali. ne forte vnq̃z nu
di appaream⁹ corã deo et angelis et hoib⁹. Nã et
si hõ interdũ nõ videat ab homib⁹. erubescat tñ
nuditatẽ suã corã deo et angelis. Vñ p̃mi pentes
erubuerũt a facie dei q̃ vbiq; apud nos est cum
angelis suis. De nuditate vo spũali est illud ij.
Cor. v. Si tñ vestiti et nõ nudi inueniamur. Itẽ
est illud Apoc. iij. Vestimẽtis albis induaris ne
appareat cõfusio nuditatis tue. Ubi p vestimẽta
alba intelligit̃ cãdor sancte cõuersatiõis. q̃ ad in
star vestimẽti multis filis debz esse cõtexta. His
vestimẽtis spũ induta dz esse fidelis aĩa ne cõfusio
nuditatis ei⁹ a v̈tutib⁹ appareat corã deo et ãgel
et hominib⁹ ℭ Secũdũ documẽtũ est q̃ sic
chrũs⁹ fuit exutus vestimẽtis. sic et nos exuam⁹
veterẽ tunicã. et nudem⁹ cõsciẽtias nr̃as corã deo.
p purã et nudã cõfessionẽ pctõz. Deponẽtes om
ne palliũ excusatiõis. q; nuda et apta sunt omia
oculis ei⁹. Hebre. iiij. Conformatio Re
cogitet hõ q̃z miserabilit̃ fuerit chrũs⁹ denudat⁹
p nob. vt nos vestiret v̈tutib⁹. et oret theorema
Vel alias zc.

Theorema CCXX.

Iesu bone qui ad statuã
ligari et flagellis cedi voluisti. ita vt in corpe tuo
a plãta pedis vsq; ad verticẽ capitis in te ñ erat
sanitas. da mihi flagella tue paterne correctiõis
libẽter suscipe et temeis pctis nũq̃z denuo flagel
lare A xxxj. articul⁹ Tricesimusp̃m⁹
articul⁹ est flagellatio. Cũ enĩ iesus nudat⁹ esset
tũc vt dr̃ Ioh. xix. Pilat⁹ eũ apprehẽdit et flagel
lauit. et h vel p se vl p ministros. Io aũt flagella
uit eũ sm Aug. vt iudei satiati penis et opprobri
is ei⁹. morte ipsi⁹ vltra sitire desisterẽt. Eadẽ etiã
cã pmisit vl etiã iussit milites et cohortẽ sibi infer
re illusiões q̃ sequũtur. Et iste articul⁹ flagella

tionis est vnus de p̃ncipalib⁹ articulis passiõis
citra crucẽ. Et cõplectit̃ in se articulũ ligationis
de quo supra articulo sexto B Quia vt cõ
muniter tenet̃ ligatus fuit ad statuã dum flagel
laretur Cui⁹ columne aliqua ps ostendit̃ rome
in ecclesia sancte Praxedis. Maior aũt ps fer
tur esse in ecclesia mõtis syon que dñici cruoris
vsq; hodie cernẽtibus vestigia certa demõstrat
vt dicit Beda sup Lucã. Sed Augustin⁹ i quo
dam sermone d passione dñi videt dicere q̃ chri
stus in flagellatione iacuit ante pilatũ dicẽs sic.
Ecce iã domin⁹ aptatur ad verbera. ecce iã; ce
ditur. rumpit sanctã cutẽ violentia flagelloz. re
petitis ictib⁹ crudelia verbera scapularũ terga
cõscandunt. pch dolor iacet extensus ante hõ mi
nem de⁹. et supplicũ patit̃ rei in quo nullũ pecca
ti vestigiũ potuit inueniri. Hec Augustinus.
ℭ Ideo aũt vt dicit Hiero. voluit dñs fla
gellari. vt quia scriptũ est Multa flagella pecca
toris. Illo flagello nos a ppetuis flagellis libe
raremur. Quot aũt et quãte plage vel vulnera
sint in hac flagellatiõe sibi inflicta. p certo sciri ñ
potest nisi p reuelationẽ z vt supra in p̃ncipio di
ctũ est. Sed oportuit ea esse q̃si innumerabilia.
Si enĩ scriptura teste p mẽsura peccati erit pla
garũ mod⁹. Deut. xxv. chrũs⁹ aũt flagellabat̃ p
nostris peccatis. q̃ vtiq; sunt innumerabilia. q̃
re et plage innumerabiles. Et hoc est q̃ dr̃ Esa. j.
A planta pedis vsq; ad verticẽ nõ est in eo sani
tas B Documenta Ex hoc articulo
habent̃ duo documẽta Primũ q̃ nos flagel
la dei libẽter sufferre debem⁹ vt vnusq̃sq; nostz
possit dicere illud ps. xxxvij. Quoniã ego in fla
gella paratus sum. Et merito quia si vnic⁹ dei fili
us paratus fuit in se suscipe nostra flagella ex obe
dientia patris. Cur et nos adoptiui nõ essemus
pati sufferre flagella eiusdẽ patris. que ipse vl p
se vel p ministros seu instrumẽta sua media no
bis misericordit̃ infligere dignat̃ ad emẽdatiõz
nostrã. Quẽ enĩ diligit de⁹ castigat. flagellat ãt
omnẽ filiũ quẽ recipit. Et q̃s est filius quẽz nõ
corripit pater Prouer. iij. et ad Hebre. xij. E
Secũdũ est q̃ libẽter caueam⁹ ne et nos chri
stũ iterato flagellem⁹. Qd̃ fit quonẽcũq; pec
camus mortaliter. Cũ enĩ chrũs⁹ flagellat⁹ sit
p peccatis nostris. Esa. liij. Ipse vulnerat⁹ est p
pter iniq̃tates nr̃as attrit⁹ ẽ p pt scelera nostra.
Qñcũq; peccam⁹ tũc christo vnũ ictũ flagelli i
ciuim⁹ q̃ntũ in nob ẽ. Sic apls de q̃busdã dicit
ad Heb. vj. Rursũ crucifigẽtes i semetipsis fili
um dei. Cui⁹ sensũ intellectũ habes supra i dñica
d passiõe smõe p̃mo in fine Cõformatio
Ad cõformãdũ se huic articlo ponit hõ flagello

vel virga seipsum corpali cedere sibz grãm. vel salrẽ cõpatiẽdo flagellato christo mentaliť se flagellet ꝛ oret sensum theorematis

Theorema CCXXI.

Jesu qui ueste purpurea

illusorie indui voluisti. da mihi ingẽ memoriaȝ passionis tue induere. ꝛ pctã mea charitatis purpura opiri. A Tricesimussecũdꝰ articulus. Tricesimussecũdꝰ articulꝰ est vestis purpuree indutio. Postq̃z enĩ dñs flagellatus fuit milites. s. satellites ꝛ seruiẽtes p̃sidis q̃ erant gẽtiles. illuserũt ei in multis. forte iubẽte pilato. vel saltẽ pmittẽte ad mitigãdũ furorẽ iudeorũ. Uel etiã vt dic̃ Chryso. Ista milites talia fecerũt volẽtes cõplacere iudeis amore pecuniaꝝ. Igiť q christꝰ rex iudeoꝝ fuit appellatꝰ. ꝛ ipsemet coram pilato h̃ fuit ꝯfessus. d. [Tu dicis. q rex suȝ ego]. Idarco illusorie insignia regalia ei adhibebãt. ꝯgregãtes ad h̃ totã cohortẽ. Et primo induebãt eũ veste purpurea q̃ est vestis regal. Sȝ vbi Johes ꝛ Marcꝰ dicũt [vestẽ purpuream] Mathẽꝰ dic̃ [clamidẽ coccineã] ꝛ redit idẽȝ. q utraq̃z rubra est. Et sũt eiusdẽ materie. Inueniť etiã quedã purpura cocco simillima vt dicit Aug. B Hãc ergo vestẽ circũdederũt ei p clamide regali. Et bñ cõueniebat vestis rubea tali corpi vtpote toto sanguĩe rubricato ex v̄beribꝰ flagelloꝝ. vt ipleref istud Esa. lxiij. Quare rubꝝ est indumẽtũ tuũ. Et hec q̃stio fuit ãgeloꝝ s̃m glosam. videtũ ꝛ mirantũ q christi corpus qd de vtero v̄ginali tantũ cãdorem habuit q̃ntũ fullo nõ põt facere sup terraȝ. intãtũ fuit sanguĩe rubricatũ Ad quã q̃stionẽ ipsemet ibidem rñdit dicẽs. Torcular calcaui solꝰ. Q. d. s̃m glosam. Ego solꝰ sustinui p̃ssuraȝ crucis. flagellorũ. ꝛ oĩm tormẽtoꝝ passiõis in q̃bus q̃si prelo p̃ssus sanguĩe pprio p totũ corpꝰ meũ p mundi salute sũ aspsus. Jõ etiã sibi bñ cõueniebat purpura. q purpura fit ex sanguĩe conchilij vł muricis vt sic nihil in eo esset nisi sanguĩe tinctum ꝛ colore sãguineo coloratũ. C Documenta Ex h̃ articulo trahũtur duo documenta.

Primũ est q nos pctã nrã opire debemus opibꝰ charitatis. Q sic christꝰ nroꝝ peccatorũ flagellis cruẽtatꝰ purpura coopiri voluit. Sic ꝛ nos mala opa nostra cruẽtata. i. pctã opiamꝰ purpura vernãtis charitatis. q charitas operit multitudinẽ pctõꝝ. i. Petri iiij. Uł etiã p purpurã signat dñice passiõis memoria. Unde come capitis spõse. i. aĩe fidelis dicit esse sicut purpura regis. Cañ. vij. Quia cogitatões mẽtis nrẽ q̃ p comas capitis intelligunt. v̄sari debẽt assidue circa passionẽ redẽptoris vel etiã circa opera charitatis.

B Secũdũ documẽtũ est q p hoc q dñs noster veste regali indui voluit s̃m Theophilũ docemur q ꝛ nos habitũ mẽtis veste regia induamur ꝛ simꝰ vẽ reges calcãtes sup s̃pẽtes ꝛ scorpiones. i. suppeditantes oĩa vicia. Unde dicamur christiani. i. vncti q̃si reges. Et nota q oẽs iste illusiones militũ ꝛ ꝯtumelie iudeoꝝ christo illate nob afferũt mysteria vt supra dictũ est in principio s̃m Hiero. Cõformatiõ Ad ꝯformãdũ se huic articulo ꝛ septẽ sequẽtibꝰ illusionũ articulis. recogitet hõ factũ cuiuslibȝ articuli cum aggrauatiõibꝰ suis ꝛ oret theorema. Uł alias sicut in q̃libet articulo sibi deuotio ministrabit.

Theorema CCXXII

Jesu qui corona spinea

coronari voluisti. fac me digne pnĩe spinis sic cõpungi vt a te merear i celestibꝰ coronari A

Tricesimꝰ tertiꝰ articulꝰ Tricesimꝰ tertiꝰ articulꝰ ẽ corone spinee capiti impositio. [plectebãt enĩ coronã de spinis ꝛ iposuerũt sup caput eius p dyademate regali] Et d̃r illa corona fuisse de iũcis marinis q̃ꝛ aculei sũt acuti duri ꝛ bñ penetrantes. Unde s̃m Berñ. Capitulũ diuinũ densitate illaꝝ spinarũ vsq̃z ad cerebrũ cõfixum fuit. ita vt sanguis ex capite extractꝰ frontem genas ꝛ collũ pfunderet ꝛ rubricaret. B

Documenta Ex isto articulo habentur duo documẽta. Unũ q nos peccata nostra p recordationẽ semp in mẽte portemus sic christus spinas peccatoꝝ nostroꝝ in suo capite portauit. De q̃bus spinis dictũ erat primo homini Terra spinas et tribulos germinabit tibi. Quia cõsciẽtia nostra punctiões et aculeos carnalium desideriõꝝ pcreare non desistit quãdiu cuȝ vomere crucifixi memorie non fuerint exarata. ꝛ in timore domini nõ fuerit disciplinata C

Has ergo spinas christus suscepit portãdas pro corona victorie s̃m Hylariũ. Solent enĩ victores arma deuictorũ hostiũ pro signo victoriali gestare. et de his gloriari Arma diaboli sunt peccata nostra quibus armaĩ contra nos que dominus in passione sua abstulit. Ipse enĩ est agnus qui abstulit peccata mundi. Idarco spineam coronã vtpote victorialem in suo capite gestare dignatus est In ista corona videre regẽ nostrum desiderabile est omni anime amanti. Unde ad hoc sponsa in Cant. omẽs fideles animas euocat dicens Cantico. iij. Egredimini filie syon et videte regem Salomonẽȝ in dyademate quo coronauit eum mater sua. s. sinagoga ad lrãȝ. vł mater sua. i. charitas s̃cdũ ad tropũ p̃nẽ

B Aliud documētū est ſm Theo. vt ⁊ nos ſumam⁹ coronā ſpineā .i. feſtinem⁹ coronari vita arta abſtinētijs ⁊ puritate ↄſciētie. Hec eni ſūt quedā ſpine ꝑpt auſteritatē quā hñt. Terciū documētū vt ⁊ nos conemur coronari ſpinis tēptationū. Quelibꝫ eni tēptatio nos impugnās eſt q̄ſi quedā ſpina capitis mētis nr̄e. quā dum hō ſupat ſpina illa cedit ſibi ad coronaꝫ. Vñ q̄t ſpinas tēptationū hō in hac vita ſuſtinet ⁊ ſuperat tot gēmas ꝑciosas ad coronaꝫ ſuā compat. Cañ. ij. Sicut liliū inter ſpinas ꝛc.

Theorema CCXXIII

Jeſu qui arundinem pro

ſceptro in dextra tibi dari voluiſti. obſecro te vt imbecillitatē meā dextera tue potētie ſuſtentare digneris. vt regnū tuū intra me iugit cōfirmet. A Triceſimuſquart⁹ articul⁹ Triceſimuſquart⁹ articul⁹ eſt arūdinis in dextera traditio. Dederūt eni arundinē in dextera eius ꝓ ſceptro regali. ꝑ h̄ ſignātes regnū qd ſibi vſurpaſſe dicebāt dicēdo ſe regē eē vacuū ⁊ infirmū admodū arūdinis. nō attēdentes q ipſe dixerat regnū ſuū nō eſſe de h̄ mūdo ſꝫ de alio mūdo .ſ. eternitatis. vbi regnū eſt firmiſſimum. Et h̄ fuit terti⁹ act⁹ illuſiōis militū B Documentū Ex h̄ articulo trahit̄ documētū q nos attēdere debem⁹ nos ex nob̄ eſſe infirmos et fragiles. ac oī bono vacuos. niſi dextera dei nos manuteneat. ſic arūdo in ſe hꝫ vacuitatē ⁊ ībecillitateꝫ. ſꝫ manu chriſti apprehēſa firmat̄ vt dic̄ Hylarius Jdcirco ergo dñs noſter arūdinē in dextera ſua tenere voluit vt ꝑ h̄ oſtēderet ſe nos fragiles vacuos ⁊ infirmos manutenere ⁊ oīb⁹ bonis iplere. Jtē arūdo ſiue calam⁹ ē inſtrumētū ſcribēdi Jdcirco ergo chriſt⁹ calamū in manu tenere voluit ſm Hiero. vt ſacrilegiū ſcriberet iudeorū. et oñderet ſe eē illū q̄ electos ſuos ſcriberet in libro vite.

Theorema CCXXIIII

Jeſu qui a militib⁹ genu

flexo dicētib⁹. aue rex iudeoꝝ. irriſione adorari ⁊ ſalutari voluiſti. ꝑſta mihi te deū meū in ſpū et v̄itate adorare. ⁊ te regē veꝝ venerabilit̄ ſalutare ⁊ magnificare. A Triceſimuſquintus articul⁹ Triceſim⁹ q̄nt⁹ articul⁹ ē adoratō ⁊ ſalutatio irriſoria. Cū ei milites inſignia regalia ei at bibuiſſent genu flexo añ eū illudebāt ei dicētes: Aue rex iudeoꝝ! ⁊ ſic adorabāt eū vt dic̄ Beda. q̄ſi q̄ deū ſeipſū falſo dixiſſet. ⁊ ſalutabāt eū tāq̄ꝫ q̄ ſeipſū falſo regē fecīſſꝫ. Et d̄ vtroqꝫ iſtoꝝ accuſabāt a iudeis. Et iſte fuit q̄rt⁹ act⁹ illuſionis militū B Documentū Ex h̄ articulo habet̄ documētum q nos caueam⁹ ne chriſtū falſe adorem⁹ vl̄ ſalutem⁹. Falſe āt chriſtū adorāt vt dic̄ Raba. q̄ in eū credūt ſꝫ ꝑuerſis actib⁹ deſpiciūt. Jtē falſe chriſtū adorāt vel ſalutāt q̄ int orādūꝫ aliq̄d qd eſt ↄ̄ diuinū honorem mēte ꝑtractāt Verbi grā. Si q̄s genu flectat añ altare ⁊ interī cogitꝫ q̄lr̄ calicē furet vl̄ aliud ſile Jtē falſe chriſtū adorāt ⁊ ſalutāt oēs pſeudo chriſtiani

Theorema CCXXV

Jeſu qui a militib⁹ alapis

cedi voluiſti. fac me v̄bis ⁊ opib⁹ tibi ſꝑ plaudere ⁊ alioꝝ opa etiā mala mihi ī bonū coopari cōcede Triceſim⁹ ſext⁹ articulus Triceſim⁹ ſext⁹ articul⁹ ē a militib⁹ alapizatō. Milites ei genu flectēdo ⁊ ſalutādo dabāt ei alapas. Jnq̄ illuſionē ſuā mag̃ deſpectuā fecerūt. q vel ut adorātes deū. ⁊ ſalutātes regē eū alapizauerūt. De alapizatōe habitū ē ſupra articlō .xi. Sꝫ differt illa alapizatio ab iſta ī q̄tuor. Pmo q illa fuit ī domo anne. iſta ī ꝑtorio pilati. Scdo q ibi d̄r de vna alapa quā dabat ei vn⁹ miſtroꝝ. h̄ aūt ꝑles alape ſibi a diuerſis dabāt̄. Tertio q illā alapā dedit vn⁹ iude⁹. ſꝫ iſtas dederūt milites gētiles. Quarto q illa alapa dabat̄ cā vltionis. iſta āt cā illuſiōis. Qua ꝑpt nō īmerito illa alapizatio fac̄ articulū ſpēalē diſtinctū ab illo. Documēta aūt hic pn̄t accipi ſicut ibi ꝛc.

Theorema CCXXVI

Jeſu qui a militib⁹ pilati

in dulcioſiſſimā faciē tuā ↄſpui voluiſti. ꝑſta mihi faciē tuā in ſacramēto eucariſtie ſūptiōe indigna ñ polluere. ⁊ ↄſciaꝫ meā īmūdis cogitationib⁹ ñ fedare A xxxvij. articul⁹ Triceſim⁹ ſeptim⁹ articul⁹ ē a militib⁹ ↄſputō. Jlludētes ei et milites ↄſpuebāt ī faciē ei⁹ Ꝙ q̄ꝫ vlus act⁹ militū. Ex h̄ appet q iſti dicūt̄ milites ñ ſm nomē milītie ꝑñtis tpis. q̄ generoſi ⁊ nobiles q̄ eq̄tes noiant̄ d̄ calcarib⁹ deauratis Tāles eni nobiles pſone ñ illuderēt. ñ ↄſpuerēt. ñ crucifigerēt nec veſtes crucifixi diuiderēt ſibi. qd ad carnifices poti⁹ ptinet. Sꝫ dicūt̄ milites ſm āntiquā cōſuetudinē ſtipēdiarij ⁊ ſuiētes pedites. Sic pꝫ ī geſtis iulij ceſaris. vbi milites ab eq̄tib⁹ diſtinguunt̄. Hoc etiā pꝫ ī actib⁹ aploꝝ. Act. xxiij. Vbi d̄r q paul⁹ cū militib⁹ ducētis. eq̄tib⁹ ſeptuaginta. ⁊ lācearijs ducentis de hierl̄m miſſus ē ceſaream. Ergo milites in hoc loco intelligim⁹ viles ſtipendiarios carnifices. q̄les nullā inſolentiā ꝓborreſcūt. De q̄bus dicit Theoꝫ hil⁹. q in iſtis

illusionibꝰ militaris vana gl'ia ꝑ inordinatis gaudens ⁊ oppꝛobrijs sibi ꝓpria ondebat. Differt aūt iste articulꝰ ab articulo .xvij. q꞉ istud fuit in domo cayphe corā iudeis ⁊ a iudeis. Istud aūt fiebat in p̄torio pilati a milītibus corā pilato ⁊ cohorte. Itē q꞉ illa fuerūt sputa iudeoꝝ. Ista vero sputa gētiliū. Documēta ⁊ ꝯformatio eadē ibi dicta p̄nt ⁊ hic sumi.

Theorema CCXXVII

Iesu qui arundine caput tuū ꝑcuti voluisti. p̄sta q̄so mihi ꝑ inanē vitam meā te caput nostrū nō offendere s꞉ tibi placitis moribꝰ deseruire. A

Tricesimusoctauus articulꝰ Tricesimꝰ octauꝰ articulꝰ est capitis cū arūdine ꝑcussio. Acceperūt enī arundinē ⁊ ꝑcusserūt caput eiꝰ. vt spine capiti fortius infigerent. In illis enī ptibꝰ sunt arundines magne ⁊ grosse ad modū baculoꝝ. Et iste fuit septimus actꝰ illusionis militū. quē fecerūt nō tantū causa ledēdi eū ꝑ pūcturas spinaꝝ ⁊ pictꝰ baculi. q̄ntū cā illudēdi. Nā viles ꝑsone solēt baculis ꝑcuti sicut bestie. ad magnā ergo vilificationē h fecerūt. Q. d. O tu vilis homo q̄re te facis regē.

Documentū Ex isto articulo trahit͛ documētū q꞉ caueamꝰ ne ⁊ nos caput christi cum arūdine ꝑcutiamꝰ. Caput christi q̄ppe ꝑcutiunt q̄ diuinitatē eiꝰ impugnāt. Caput enī christi est deꝰ vt .j. Cor. xj. i. diuinitas creās ē caput creature assūpte. Arūdo aūt l' calamꝰ signat scripturā diuinā calamo spūssancti scriptā. de q̄ in psalmo. xliiij. Lingua mea calamꝰ scribe. Calamo ergo vt dic͛ Rabanꝰ caput christi ꝑcutiūt q̄ diuinitati eiꝰ ꝯtradicentes. errorē suū auctoritate sacre scripture q̄ calamo scribit͛ falso ꝯfirmare conāt͛. Quales sunt q̄ dicūt eū purū hoīem fuisse. sicut iudei ⁊ multi heretici. Itē arūdine caput christi calamo ꝑcutiūt. q̄ ꝑ aurā mūdani fauoris que ꝑ arundinē signat͛ deus offendit͛. Itē caput christi calamo ꝑcutiūt. q̄ ex scriptura diuinitatē magis q̄ꝫ oportet indagare satagūt. Vñ ⁊ interdū sanguinē cruoris elicıūt. sicut isti milites gētiles ꝑcutiētes sanguinē de christi capite emiserūt. Item cū arūdine christū i capite ꝑcutiūt. q̄ ꝑ vacuā id est. ociosam vitā suā christū offendūt. q̄ ē caput nostꝝ a q̄ in oēs sensus nr̄os vitales opationes defluūt. ⁊ ipse opeꝝ nr̄oꝝ exēpla nob̄ ꝓbuit. Vñ in quolibet ocio cū adest nob̄ oportunitas faciendi bonū hō ociosus christū q̄si in capite ꝑcutit. Ita vt ex tali percussiōe ⁊ spinaꝝ pūctiōe sanguis de christi capite emūgat͛. h est q꞉ christꝰ dolet ⁊ pūgit͛ vsq꞉ ad sangñē de ocio nr̄o. q꞉ videt q꞉ exēpla sua nō fructificāt in nob̄. Q꞉ dūt elige vt habes ꝑ Aug̃. supra. xxxviij. x.

Theorema CCXXVIII

Iesu qui cū insignijs illusionis a pilato iudeis ostētari voluisti. da mihi ostētationē vane glorie deuitare ⁊ ante ꝯspectū tuū cum eisdē insignijs mysticis cōpere A

Tricesimusnonus articulus. Tricesimusnonus articulꝰ est flagellati ⁊ illusi ostentatio. Cū enī milites eū taliter adaptassent. Exiuit iterū pilatꝰ foras ad populū iudeoꝝ et dixit eis. Ecce adduco eū vob̄ vt cognoscatis quia in eo nullā inuenio causam. Emendatū ergo eum dimittā. Hāc aūt ostēsionē ideo fecit pilatꝰ sciens q꞉ inimici eiꝰ hec ludibria libēter viderēt. ac ꝑ h eius sanguinē vlteriꝰ nō sitirent. Unde dixit eū iā quasi ꝑ hmōi emēdatū. et sic velle eū dimittere. Exiuit ergo iesus portās spineā coronam ⁊ vestē purpureā cū sceptro arundineo. Ecce q̄ꝫ lamētabile spectaculū. Exiuit inq̄ꝫ vt dic͛ Augꝰ nō clarꝰ imperio s꞉ plenꝰ oppꝛobrio. Et dixit eis pilatus Ecce hō. Quasi diceret s꞉m Aug̃. Si regi inuidetis iā parcite q꞉ deiectum videtis. Feruet ignominia frigescat inuidia. Et iste fuit octauꝰ actꝰ illusiōis. Licet nāq꞉ pilatꝰ hāc ostēsionē animo liberādi eū fecerit. maior tū inter oēs illusiones ista fuit q꞉ inimici sui talia i eo ludibria ꝯspexerūt. de q̄ nō paruū gaudiū habuerunt. B

Documentū Ex isto articulo sumitur documentū q꞉ nos christū illusum ante mentis nr̄e oculos habeamus. ⁊ in vestitu ⁊ in exteriori apparatu nō vane gloriemur. Quoniam dñs noster in vestitu illusus fuit. Et maxie in hoc se qui christū debēt religiosi ⁊ monachi. q̄ christū illusum in habitu tōsura ⁊ ferulis rep̄ntāt. Habitus enī monachalis despectibilis est. et quasi illusoriꝰ hominibꝰ mūdanis. Corona aūt capitis monachalis coronā spineā rep̄ntat. Baculi vel ferule quas antiquitꝰ monachi portare consueuerūt rep̄ntant arundinē. Et sic sicut christꝰ nō dedignabat͛ habitu illusorio ꝑplo iudeoꝝ ostendi. Sic nō erubescāt monachi ⁊ alij mūdi ꝯtemptores. qui spectaculū facti sūt mūdo s꞉m aplm in ꝯtemptibili habitu ⁊ insignijs regalibꝰ illusorijs ꝑ vicini christū regē imitari. C Itē h̄ documētū q꞉ istā ostensionē christi rep̄ntat sacerdos in eleuatiōe hostie. Quasi diceret sacerdos. Ecce homo. Q꞉ enī sacramētū altaris est memoriale dñice passionis. Et christꝰ est passus s꞉m humanitatem. s꞉m vero diuinitatem est impassibilis. Quare sacerdos ostendens ibi christum congruentius dicit. ecce homo. q̄ꝫ ecce deus. licet ipse sit et homo et deus. sed homo patens

fuit in ista oñsione ꝛ deꝰ latẽs. Item est documentũ ꝙ nos debeamꝰ cũ eisdẽ insignijs in ysta ce acceptis put dictũ est suis locis añ cõspectuꝫ christi regis nostri ĩ iudicio apparere cũ qbꝰ ipse dignatꝰ fuit oñtari iudeis

Theorema CCXXIX.

Iesu qui terribiles voces

iudeoꝝ clamãtiũ crucifige crucifige audire ñ expauisti. da mihi inimicoꝝ meoꝝ vbis execrabilibꝰ nõ terreri ꝛ lingua mea nocumẽtũ p̃rimo ñ inferre A Quadragesimꝰ articulꝰ

Quadragesimꝰ articulꝰ est iudeoꝝ acclamatio Crucifige crucifige. Cũ eni põtifices et ministri vidissent sic indutũ. sic illusum flagellatiõis correptiõe. ꝛ illusionũ opprobrio nõ ꝯtẽti. nec pilati excusatiõe placati clamabãt dicẽtes [Crucifige crucifige eũ] Erat ãt hora dici tertia qñ h acclamabãt. Et tũc iudei linguis eũ crucifixerũt ſm Aug. Et ſm h intelligendũ est q̃d dicit marcus. xv. hora tertia crucifixũ esse dñm. verissime oñdens magis fuisse christi necatrices linguas iudeoꝝ q̃ꝫ manꝰ militũ. Vñ hĩ iste clamor facit articulũ passionis spẽalẽ. B Sꝫ sicut legit in euãgelio nicodemi. Nõ oẽs de ꝑplo hoc clamauerũt. sꝫ q̃dã cõpassi fleuerũt. Nã vt ibi dicitur. Intuitꝰ p̃ses ꝑplm circũstantẽ. ꝛ plures eoꝝ videret lachrymãtes dixit. Nõ oĩs ꝑpls vult eũ mori. Inter q̃s erat nicodemꝰ q̃ ꝯsuluerat eũ dimitti. Ex iudeis etiã q̃dã ꝑsiliẽs dixit. Triginta octo annis in lecto iacui in cadi pla picula in ptu rutione doloꝝ. Et veniẽte iesu delatꝰ sum coram eo ꝛ dicẽte eo vbũ Surge tolle grabatũ tuum ꝛ ambula. surrexi statim ꝛ ãbulaui. Aliꝰ etiã ꝑsiliens ait. Cecꝰ natꝰ fui. vocẽ audiebã. neminẽ vidi. Et trãseũte iesu clamaui voce magna. Miserere mei fili dauid. Qui misertꝰ mei posuit manus suas sup oculos meos ꝛ statĩ vidi. Et alius dixit. Leprosus fui ꝛ vbo me curauit. Mulier ãt quedã veronica noĩe silr dixit. Sanguĩe fluens erã annis duodecim. ꝛ tetigi fimbriaꝫ vestimẽti eiꝰ ꝛ curata sũ. Alij aũt dixerũt. Lazaꝝ q̃driduanũ suscitauit. Q̃d audiẽs p̃ses tremefactus ad oẽm ꝑplm dixit. Quid vultis effundere sanguinẽ innocentẽ. Hec ibi. Et ſm h istud q̃d matheus dicit [Dicũt oẽs crucifigat] accipiẽdum est ſm modificationẽ quam ponũt iohẽs ꝛ lucas. [Oẽs] .i. põtifices ꝛ ministri. ꝛ h ſm Iohẽꝫ. Vł [oẽs] .i. p̃ncipes sacerdotũ ꝛ magistratꝰ plebis ſm lucã. Nõ aũt oĩs ꝑpls. maior m̃ ps ꝑpli ꝯclamabat crucifige. [Dicebat aũt illꝭ pilatꝰ. Quid eni mali fecit Ego nullã cãm mortis inuenio in eo. At illi magnis vocibꝰ clamabãt Crucifigatur]. Pilatꝰ võ h ñ recusauit dicẽs: Accipite eũ vos ꝛ crucifigite. Ego eni in eo nõ inuenio cãm]. Q, dixit Crucifigite ſm Chryso. execrãtis fuit h verbũ ꝛ ad rẽ nõ ꝑcessaꝫ illis impellẽtis C Tũc iudei q̃rtã accusatiõꝫ vltra illas tres supra articulo. xxij. apposuerũt dicẽtes. [Nos legẽ hẽmus ꝛ ſm hãc legẽ dꝫ mori. q̃ filiũ dei se fecit. Cũꝫ audisset pilatꝰ hũc ſmonẽ mag̃ timuit] Sc̃dꝫ augustinũ nõ timuit legẽ eoꝝ vt occideret eũ. sed mag̃ timuit ne filiũ dei occideret. Et attẽde ꝙ in tota illa disputatiõe int̃ pilatũ ꝛ iudeos iesus stabat foris cũꝫ pilato indutꝰ regalibꝰ illusorijs vt dictũ est ꝛ ad oĩa silebat. implẽs illud ꝑphetiẽ Sic̃ ouis nõ aperuit os suũ. [Ingressus ergo iterũ p̃toriũ pilatꝰ vocato iesu dixit ad eũ Vnde es tu] .i. vñ duxisti originẽꝫ. Q̃ volebat scire ab eo si ipse esset filiꝰ dei vł de genere deoꝝ. Facile eni ei ꝑsuaderi potuit credere eũ esse filiũ dei cũ eẽt gẽtilis. Q̃ gẽtiles multos hoĩes deoꝝ filios arbitrabant. Vñ cor suũ dictauerat sibi ꝙ reuera filius dei esset. vt apparet in q̃dã ep̃la pilati. quã ipse misit claudio. In q̃ m̃lta de eius diuinitate narrat [Jesus aũt r̃n̄sum ñ dedit ei] B Nota ꝙ sex vicibꝰ christꝰ in sua passiõe interrogatꝰ tacuit. nolẽs q̃cq̃ꝫ r̃ndere q̃stioni vł ꝑsone querenti. Primo tacuit corã põtifice a falsis testibꝰ accusatꝰ. Sc̃do tacuit corã p̃side a põntificibꝰ accusatus Tertio tacuit corã herode iterrogatꝰ Quarto tacuit de sua origine a pilato req̃sitꝰ. Nõ eni de tribꝰ p̃mis fuit. ne p excusationes suas mors ipsiꝰ ĩpediret. De q̃rto rõ fuit q̃ gẽtilis p̃ses r̃n̄sionis capax nõ fuit. Q̃uito tacuit ad q̃stionẽꝫ. Quid ẽ v̄itas. Cuiꝰ rõẽm reddit Augꝰ. q̃ subito illi in mẽtẽ venit ꝯsuetudo iudeorũ q̃ solebat vnꝰ illis dimitti ĩ pasca. Vñ q̃ volebat eũ liberare. iõ stati exijt nõ expectãs r̃n̄suꝫ. Aliͭ dicit Chry. Q̃ sciebat ꝙ q̃stio illa indigebat m̃lto tp̃e. ꝛ ipse ꝑperabat ad liberatiõꝫ christi. iõ stati exijt. Aliͭ etiã dr ſm Alcuinũ. Q, q̃ pilatꝰ iudiciũ a v̄itate inchoauit sed in veritate nõ perseuerauit. iõ de veritate questionẽ meruit inchoare. sed ñ meruit eius solutionẽ audire. Legitur tamẽ in euãgelio nicodemi ꝙ cum pilatꝰ iesum interrogasset. Quid est veritas. Respondit iesus. Veritas de celo est. Et pilatus. In terris non est veritas. Dicit ei iesus. Quomodo potest esse veritas in terris que iudicatur ab his qui potestatem habent in terris. Sexto tacuit etiam ante tribunal sententiatus. ne sententiam mortis sue suis responsionibus protraheret. E Sequitur [Dixit ergo illi pilatꝰ Mihi non loqueris Nescis quia potestatem habeo crucifigere te et dimittere te]. Vide qualiter cõtra seipsum pilatꝰ

allegauit. Si eni hanc potestatē habuit. q̄re in-
nocentē nō absoluit quē ipsemet pnūciauit inno
centē. Rñdit iesus. Nō haberes aduersū me
ptātē vllā nisi tibi datū esset desup. s3 a deo a q̄
ōis potestas est vl' etiā a cesare. Et q2 iudex es c9
officiū est sēm allegata iudicare. Jdō q̄ tradidit
me tibi occidendū mai9 pctūm h3. Et hū mai9
q2 pōtifices ex inuidia τ odio tradiderūt eū. S3
pilat9 q̄cq̄d fecit. timore superioris ptātis fecit.
Et exinde pilat9 q̄rebat dimittere eū. τ hīc ha
beret pctūm occidēdo innocētē. Nō q2 tūc p̄mū
cepit eū dimittere. s3 si p̄us volebat mō q̄rebat
Uñ etiā sic legit' in euangelio nicodemi ab ipso
cristo seorsū 9siliū q̄rebat. d. Quid faciam tibi
Rñdit iesus. Sic datū est. Dicit pilat9. Quō
est datū. Rñdit iesus. Moyses τ pphete p̄coni
zati sunt de passiōe ista τ resurrectiōe mea. Hec
ibi. ꝑ Documentū Ex isto articulo q̄
9sistit i isto clamore iudeoꝝ Crucifige Reliqua
eni oīa hic 9ṫta faciūt ad 9tinuationē passiōis
Et nihil ponit' spēalit' penale p̄ter clamorē illu3.
trahit' documētū q2 nō refert q̄ntū ad culpe intē
tionē occidere hoīem lingua vl' gladio Uñ psal.
Lingua eoꝝ gladi9 acut9. Et loquit' ad lrām de
iudeis clamātib9 Crucifige Crucifige. Super q̄
Aug9. Noli attēdere inermes man9. s3 os arma
tū. unde gladi9 pcessit q̄ christ9 occideret. Caueāt
ergo sibi detractores τ p̄ximoꝝ infamatores ne
exacuant vt gladiū linguas suas. Q2 sic gladio
corp9 sic lingua fama hoīs pimit' Prouer. xviij
Mors τ vita in manib9 lingue. Jtē est documē
tum q2 nō sp respondendū ē ad q̄lib3 interroga-
ta. Cōformatio Recogitet hō q̄3 terribi
les fuerunt illi clamores iudeoꝝ. rememoret' an
ipse vnq̄3 in iq̄s hoīm iudicijs aut oblocutiōib9
seu detractiōib9 9tra p̄ximū p9sensu3 exclama-
uerit Uel alias ꝛc.

Quarta pars de hora sexta. Et con-
tinet decē et octo articulos
Theorema CCXXX

Omine iesu christe
fili dei viui q̄ hora diei sexta p' salute
hūana añ tribunal pilati adduci τ iu
dicio sisti voluisti. da mihi añ tribūal
mētis mee 9scēdere τ meipsū de culpis meis cō-
sciētie testimonio districti9 iudicare. iudiciū q̄3
tuū in aduersis tā patiēter hic subire vt iudicio
tuo extremo valeā secur9 astare. A Qua
dragesimusprim9 articulus. Quadra-
gesimusprim9 articulus ē ad tribunal adductio
Cū eni iudei pcepissent q2 pilat9 q̄reret dimitte-

re eū ad p̄mā accusatiōē3 redeūtes vrgebāt τ cla-
mabāt. Si hūc dimittis non es amic9 cesaris
Ois eni qui se regē fac' 9tradicit cesari. Pilat9
aūt cū audisset minas sibi inferri a pplō d' cesaris
indignatiōe adhuc pl9 timuit. Nō eni sic potu-
it 9tēnere cesarē auctorē ptātis sue quēadmodū
legē gētis aliene. vt dic' Aug9. Adduxit ergo fo-
ras iesū τ sedit p tribunali. Prius eī sine forma
iudicij pcessū fuerat. nūc aūt iudicatur9 sedit p
tribunali in loco q̄ d' lycostratos hebraice gaba
tha. i. collis vel sublimitas q̄ locus fuit sublimis
iuxta p̄toriū. B Erat autē tūc hora quasi
sexta. Sedēte aūt pilato p tribunali misit ad eū
vxor sua dicēs. Nihil tibi τ iusto illi. q. d. Non
intromittas te de morte ei9. Multa eni passa
sum p visum hodie p̄pter eū. Ubi dicit glosa q2
diobolus aduertēs p christi mortē se pditurum
imperiū suū penitus q2 eu3 cōprehendi fecerat.
Et ideo immisit visiones huic mulieri. vt p eam
mors christi impediret' sicut p̄us p mulierē mor
tem intulerat mundo. Tūc pilatus iussit iudi-
cio sisti iesum. Et dixit iudeis. Ecce rex vester.
P̄us dixerat ecce homo ignominiā suā demō
strans vt eos ad miserendū moueret. Nunc ve
ro vt eos magis moueat ironice eis insultat di-
cens Ecce rex vester. quasi diceret. Erubesce-
re debetis q2 flagellatū huc illusum τ abiectū for
midatis esse regē. Jlli autē clamabāt dicentes.
Tolle tolle crucifige eū. Quasi diceret. Abijci-
as eum a cōspectu nostro. grauis est eni nobis
ad videndū. vt dicit' Sap. ij. Uel tolle. id ē. aufer
eum de medio τ interfice. Et explicantes genus
mortis addiderunt. Crucifige eū. Dixit illis pi
latus. Regē vestrū crucifigā. Et hoc dixit qua-
si eis subsannādo. Responderūt pōtifices Non
regē nō habemus nisi cesare3. Et nota q2 hoc q2
dñs noster ducebat' ad tribunal τ sistebat' ibi iu
dicio vbi et accusatores sui inualuerūt vocibus
clamantes. Tolle tolle crucifige eum Grauius
erat omnib9 precedētibus que extra figura3 iu-
dicij agebātur. Et ideo merito de hoc est articu-
lus specialis C Documēta Ex hoc ar
ticulo trahūtur duo documēta. Primū q2 nos
debemus tribunal in mēte nostra cōstituere. et
ibi astare iudicio sicut christus stetit ante tribu-
nal pp̄ter nos. vt nos districtū dei iudiciū decli-
nare possimus. iuxta illud apostoli. j. Corinth. xj.
Si nosmetipsos diiudicaremus nō vtiq3 iudi-
caremur. Quod verbū pertractās beatus Au-
gustinus in libro de penitētia dicit sic. Uersetur
ante oculos imago iudicij futuri. et ascendat
homo aduersum se. tribunal mentis sue. con-
stituat se ante faciem suam. atq3 constituto in

corde suo iudicio assit accusatrix cogitatio et testis conscientia et carnifex timor. Inde quidē sanguis aīe cōfitentis p lachrymas pfluat. Postremo ab ipsa mēte talis sniā pferat vt se indignū homo iudicet pticipatiōe corporis et sanguis dñi. vel etiā penā sibi ipsi iudicet vindicās culpas ꝓprias. B Aliud documentū est q nos tpe aduersitatis iudiciū dei cū patiā subeam⁹ sicut dñs noster p nobis duct⁹ ad tribunal hoīs obmutuit et nō aperuit os suū. cū oi patiētia subiēs iudiciū. Nos q̄ppe tpe aduersitatis quasi añ dei tribunal sistimur. Vñ aptus post vba allegata subdit. Cū aūt iudicamur scz tpalib⁹ penis a dño corripimur. Quia vt dic̄ glosa. Pena ipsa ppria nobis est purgatio. vt nō cū h mundo dānemur. q.d. Ideo bonū est nobis hic iudicari a deo p punitionē tpalem. vt h correpti n̄ dānemur i iudicio futuro Conformatio Ad cōformandū se huic articulo attēdat hō diligēt documenta iā premissa et oret mente theorema. Vel alias &c.

Theorema CCXXXI.

Iesu qui sententiam condemnatiōis ad mortē. mortē aūt crucis innocēter subire voluisti. fac me iustam mortis sniam siue in corpe siue in aīa nō mereri. et tui amore iniqua hominū iudicia nō timere. A Quadragesimussecūdus articul⁹ Quadragesimussecūdus articul⁹ est ad mortē p sniam cōdemnatio. Videns enī pilatus q nihil pficeret laborādo p christi liberatiōe sz magis tumult⁹ fieret. qz vt dicit glosa. rebellionis crimē cōtra cesarem ꝑplus ei impingebat. accepta aq̄ lauit manus suas corā populo dicēs. Innocēs ego sum a sanguine iusti hui⁹. q.d. sm Hiero. Ego q̄dem innocentē volui liberare sz quoniā seditio orit. et rebellionis crimē ꝯtra cesarē mihi impingit. sicut lauo man⁹ sic et ꝯsciam. Mos enī erat apd antiquos vt cū aliq̄s vellet se ōndere immunez ab aliq̄ crimine accepta aq̄ lauabat man⁹ suas corā ꝑplo. B Pilat⁹ ergo q̄ cogit ferre sententiā ꝯtra dñm dānat oblatū. sz arguit offerentes. iustū esse pnuncians q̄ crucifigēdus est. Et adiecit. Vos videritis. q.d. sm Hieronymū. Ego minister legis sum. vox vestra sanguinem fundit. Et r̄ndens vniuersus ꝑplus dixit. Sanguis ei⁹ sup nos et sup filios nostros. Hec imp̄catio sup iudeos pseuerat vsqz in p̄ntem diē et sanguis dñi nō aufert ab eis. vt dic̄ Hiero. Itaqz pilat⁹ quāq̄z pnūciasset christū innocentem. ac p hoc eū dimittendū. volēs tn̄ damorib⁹ ꝑpli satisfacere. timēsqz ne accusaret de rebellione cesaris. cū hoc etiā nullū suspicās piculū si innocentem paupere et abiectū adiudicaret morti. maxime qz nō apparebat aliq̄s ꝯtradictor. ptulit sententiā et iudicauit euz ob culpā affectati regni eē crucifigendū. Que aūt fuerit forma sniē nō ē expssum ab euāgelistis. In euāgelio m̄ nicodemi scribit q pilat⁹ ptulerit sniaz sub his vbis. Gens tua cōprobauit te regē. ppterea p̄cipio te p̄mūz flagellari sm p̄ncipū statuta. deinde in cruce leuari. Et in h cōsistit articulus iste qz p sniam dānatus est ad crucē Documentū Ex h articulo trahit documētū q nos caueam⁹ ne vnq̄z iustā mortis sniam aīe vl corpis mereamur. Itē sicut saluator noster sustinuit p nob iniquā ab hoīe cōtra se ferri sniam. Sic et nos p deo curare nō debem⁹ iniqua hoīm iudicia. Vñ apls .j. Cor.iiij. Mihi autē p minimo est vt a vob iudicer aut ab hūano die Conformatio hui⁹ articuli accipi pōt ex theoremate. Vel alias &c.

Theorema CCXXXII

Iesu qui crucem tuā propriis humeris baiulare voluisti. fac me crucem artioris ꝯuersatiōe spōte apprehēdere eāqz p⁹ te cōtinue baiulare A Quadragesimustertius articul⁹ Quadragesimustertius articulus est crucis baiulatio. Postq̄z enī sententialiter dānatus fuit. tūc milites p̄sidis suscipientes eū exuerūt euz purpura et induerūt eū vestimentis suis et imposuerūt sibi crucē portandā ad locuz passionis. Qz enī lignū illud crucis reputabat̄ pphanū. null⁹ illoz illō neduū portare. sz nec tangere voluit. Et iō imposuerūt eā iesu vt iā dānato. Vñ glosa. Portat crucē suā iesus. grande ludibriū impiis. grāde mysteriū est piis gloriantibus q̄si in sceptro regni. Portauit aūt iesus crucem suā sup humeris sic dicit glosa. vt adimpleret illud Esa. ix. Cui⁹ pncipat⁹ sup humerū eius. Hoc figuratū fuit in Isaac portāte ignē et ligna p sui imolatiōe. Gen. xxij. Sic christ⁹ portauit lignū crucis cū igne charitatis. Et quō isaac dimissus est et mactat⁹ est aries. sic et hic sm Chrysostomū diuina natura manet īpassibilis sz mactata est hūanitas. herēs cornib⁹ int vepres. i. inter retiacula pctōz q̄b⁹ natura hūana detinebatur B Baiulabat aūt dñs crucē suā donec inuenerūt symonē q̄ndā cyreneū. prēm alexandri et rufi discipuloz christi. qui veniebat a villa vadēs ad ciuitatē. hūc angariauerūt. i. coegerūt vt portaret crucē post iesum. vt dic̄ lucas. Et q dicit post iesum intelligi pōt dupliciter. Vno mō vt li post dicat posterioritatē tpis. Ita q iesus prius portauerit crucē illā et postea symon. Et iste

intellect⁹ est magis cōmunis. Alio mō vt ħ p⁹ dicat posterioritatē loci vł positionis. ita q̄ christus pcesserit portādo crucē in pte anteriori ⁊ symon subsecutus sit portando eiusdem crucis ptē posteriorē. qr nimis grauis fuit ad portandū vni soli ⁊ maxime iesu iā debilitato exhausto et plurimū afflicto ex sanguinōib⁹. Et hūc intellectū videt lucas innuere cū dicit: Imposuerunt sibi crucez portare post iesum. Et ħ magis explicat euāgeliū nicodemi vbi dr̄ sic. Hunc angariauerunt vt tolleret crucē cū iesu. Et sic magnū pconiū fuisset symoni q̄ ipse merebat simul cū christo portare lignū pciosissimū in q̄ sal⁹ mūdi appendēda fuit licet ħ sibi ī vituperiū fecerūt. Et nota q̄ iste symon nō fuit israelita sꝫ pegrin⁹ ⁊ aduena de cyrenis que est ciuitas libie. Et licet ipi huic tanq̄ꝫ ꝯtēptibili imposuerūt crucē iesu. hoc tñ nō vacat mysterio. Quia vt dicit glosa. Ecce nō hebre⁹ sꝫ alienigena ⁊ gētilis opprobrio christi subdit. vt plenitudo sacramētorū trāsire a iudeis a d gētes oñdat. Symon q̄ppe obediētia interptat. Cyrene⁹ heres. Vñ hñ designant pcum christiani ex gētib⁹ ꝯuersi. q̄ pegrini erant testamentorū dei. sꝫ credēdo ⁊ obediēdo diuinis mandatis facti sunt ciues sanctorū ⁊ domestici atqꝫ heredes dei. ℭ Documenta. Ex isto articulo sumunt duo documēta. Primū q̄ nos christiani crucē portare debem⁹ post Jesum. Vñ dicit glosa. Prior dñs crucē portat. q̄ prior passus est. postea imposita est symoni cyreneo post christū portāda. qr debem⁹ seq̄ vestigia ei⁹. Vñ nō pcessit symon sꝫ sequebat vt dic̄ Ambros⁹. Hinc dicit dñs in euāgelio Luc. ix. Mat. xvi. Si q̄s vult post me venire abneget semetipsū ⁊ tollat crucē suā quotidie ⁊ sequat me. Ubi duo innuit necessaria portāti crucē post iesum. videlicet q̄ portet eā volūtarie ⁊ nō angariat⁹ sic iste symon. Vñ dicit. Si q̄s vult. Itē q̄ portet crucē suā scꝫ ppriā nō alienā. sic etiā iste symon. Unde dicit crucē suā. Et merito christian⁹ debꝫ tollere crucē. cui⁹ documentū habem⁹ tā a natura q̄ꝫ ab arte. Ut eni dicit Hiero. sup Mar. Aues q̄n volāt a d ethera formā crucis assumūt. hō natās vel orās fm̄ formā crucis vehit. Malus p maria antenna crucis similata inflat. Thau lrā signū salutis ⁊ crucis demōstrat. Hec Hieronymus. B Notādū āt fm̄ Aug. in s̄mone d̄ sancto laurētio. Q̄ crux dñi nō tantū illa dr̄ q̄ tpe passionis christi ligni affixione ꝯstruit. sꝫ ⁊ illa q̄ totius vite curriculo cūctarꝫ disciplinarꝫ virtutib⁹ coaptat. Intelligendū ergo crucē esse nō ligni patibulum sꝫ vite virtutisqꝫ ppositū. Tota igit̄ vita christiani hoīs s̄m euangeliū viuat. crux atqꝫ martyriū est. Hec Aug⁹. Simile habet in legēda omniū sanctorū. Et ista est crux q̄ quotidie est portāda. Itaqꝫ hāc crucē quidā portāt voluntarie vt viri pfecti imitatores christi. Quidā vero portāt eā in angaria sicut q̄ cū murmure coacti ⁊ metu pene se alicui districtiōi subijciūt. Ut s̄m Chryso. q̄ p abstinentiā quidē carnē affaciūt. sed fructū abstinētie interi⁹ nō requirūt. Vñ iste symon crucē portat sꝫ nō morit̄. sic isti non mortificant. sꝫ mūdo adhuc viuūt. Quidā etiā portant crucē alienā. nō suā. Sicut q̄ abstinētiā ⁊ districtionē ⁊ fidē sanctorū p̄dicāt sed in se nō seruant. vel q̄ fugiūt frequētiā hominū ⁊ petūt desertū. ⁊ vitā carnalē ducūt in solitudine in occulto. vł qui sub regula artissima se militare gloriant̄ sꝫ p eius obseruantiā nō mortificāt̄ sicut symō crucem portās nō moriebat. Cōtra tales dic̄ Bern. Ue portātib⁹ crucē nō sicut saluator suā sed sic ille cyrene⁹ alienā. C Aliud documētū est hic s̄m Theophilū. q̄ qui ad modū christi magister est. debet ipse pmo tollere crucez. ⁊ timore dei ppriā carnē ꝯfigere. ⁊ sic subditis ⁊ obediētibus salutari eā angaria imponere. F Cōformatio. Ad ꝯformandū se huic articulo rememoret̄ hō quāta charitate christ⁹ crucē portauit. ⁊ quāti ponderis crux illa fuerit. cui omnia peccata tori⁹ mūdi erāt imposita. q̄ omia agn⁹ immolādus in humeris suis portauit. Poterit etiā homo p imaginationē recolere q̄si ipse portet crucē post iesum ⁊ cū iesu ad instar symonis cyrenei. Uel alias ꝛc.

Theorema CCXXXIIII.

IEsu qui ad crucifigendum in golgatha deduci voluisti duc me in semita mādatorū tuorū vt cum sanctis mulierib⁹ tue sequar vestigia passionis. ⁊ sup memetipsū fleā miseriā ppue cōdicionis. A Quadragesim⁹ quartus articul⁹. Quadragesimus quart⁹ articul⁹ ē ad crucifigendūꝫ in golgatha deductio. Imposita enī sibi cruce ⁊ ligata sup humerū suū eduxerūt eū extra ciuitatē. Et ista ductio fuit exprobrosior ⁊ penosior inter oēs nouē de q̄bus supra articulo octauo. Fuit aūt hec eductio christo multum penalis ex plurib⁹ causis. Iō merito facit articulum spēalē. Primo rōe ignominie. Ualde enīꝫ ignominiosum ē duci ad patibulū. Scdo rōne societatis. qr ducebant cū eo ⁊ alij duo nequā vt interficerent. Q̄d spēaliter diabol⁹ pcurauit ad maiorē sui ꝯfusionē. vt nō videret esse distinctiō inter christū ⁊ alios nequā. B Tercio rōe communis. Et hoc duplici. Sequebat̄ enim eum

turba magna inter q̃s multi erãt gaudentes. sic ipsius inimicoꝝ. Et nõ modicũ penale ẽ hoĩ videre hoĩes gaudẽtes de afflictiõe sua. Interfuerunt ⁊ quidã flẽtes sicut sancte mulieres. ⁊ id ipsũ pena le est videre amicos ꝓpĩ se flẽtes. Unde Beda. Multa inq̃t turba crucẽ dñi seq̃bat. sꝫ non vna eadẽ mẽte. q2 ꝑplus q̃ ei⁹ mortẽ impetrauerat vt morientẽ lex⁹ aspiceret. Mulieres võ vt mortuũ plorarẽt. Interfuerũt ⁊ multi viri de eius passione mestissimi. sꝫ fletũ cohibebãt ꝓpĩ metũ iudeoꝝ. Femine⁹ võ sex⁹ fragilior ⁊ ad fletũ pnior ⁊ ꝯtẽptibilior liberi⁹ poterat mesticiã suam lachrymis ostẽtare. Et ꝯuersus iesus ad illas dixit. Filie hierlm nolite flere sup me. Nõ eni oportet flere sup eũ q̃ ꝓpria spõte patit. sꝫ sup vosipsas flete ⁊ sup filios vestros. Quoniã ecce venient dies. s. obsidionis ciuitatis hierlm q̃ facta erat a tyto ⁊ vespasiano. in q̃b⁹ dicẽt Beate steriles ⁊ vẽtres que nõ genuerũt. cũ. s. femine crudeliter filios suos assabũt. ⁊ venter q̃ ꝓduxerat filiũ iterato recipiet gemu ũ vt dic̃ Theophilus. Quarto rõe loci q̃ horrorẽ ꝑstabat pariter ⁊ fetorẽ. Deduxerũt eni eũ in golgatha qd' iterpretatur caluarie loc⁹. nõ ꝓpter caluariã capitis ade que ferũt quidã ibi sepultũ. sꝫ ꝓpĩ decollationes ⁊ suspẽsiones dãnatoꝝ. quoꝝ ibi erant caluarie. Adã aũt sepult⁹ fuit iuxta ebron fm Hieronymũ. vt habet Josue. xiiij. Illuc ergo duxerunt eũ vt quasi noxi⁹ circa noxios puniret. Et q2 ibi multa ossa corpoꝝ hũanoꝝ ⁊ maxie capitum erãt sparsa. ex q̃b⁹ loc⁹ fuit horrid⁹ et abominabilis ⁊ fetid⁹. vñ ⁊ ex tali loco deductio ista fuit christo mag̃ penal. ¶ Documẽta

Ex isto articulo trahunt q̃ttuor documenta. Primũ est sicut christ⁹ volũtarie duct⁹ est ad patibulũ tãq̃ ouis ad victimã. sic ⁊ nos voluntarie ducamur ad obediẽtiã mãdatoꝝ dei et platoꝝ vice dei. qua ꝓpria volũtas mactat. Hoc petit ps. Deduc me in semita mãdatoꝝ tuoꝝ q2 ipsam volui. B Secundũ est q̃ ⁊ nos sequi debem⁹ christũ ad locũ passiõis sue sup nos metipsos flẽtes cũ mulierib⁹ miseriã nostre fragilitatis ⁊ actionis. Quia vt dic̃ Theo. Mens infirma que signat p feminã si sumpta cordis ꝯtritione ꝓpriam flet sequit christũ. Uñ hãc ꝓcessionẽ lugentiũ post dñm repñtam⁹. qñ ꝓcessiones ⁊ letanias facim⁹ sequẽtes crucẽ q̃ añ ꝓcessiõez baiulat p aliq̃b⁹ imminẽtibus piculis. q̃si dicamus illud Hebre. xiij. Exeam⁹ ad eũ extra castra improperiũ ei⁹ portãtes. Et sic iuxta mãdatum dñi plãgim⁹ sup nos ⁊ sup filios nr̃os. C

Tertiũ est q̃ peregrini ꝓpria ⁊ religiosi sꝫ obedientia p vias euntes si aliq̃ñ lassant rememorari debẽt isti⁹ itineris christi q̃ ducebat ad patibulũ q̃n ita lassus fuit q̃ crucẽ p se ampli⁹ ferre nequiuit. nec mirũ cũ p totã noctẽ ⁊ diẽ illũ multipliciter fatigat⁹ fuerit. Si igit saluator noster tantã lassitudinẽ cũ tãta ignominia p nob' sufferre dignatus est. cur ⁊ nos ꝓpter eũ modicũ laborem vie ⁊ cũ honore nostro nõ sustinerem⁹. F

Quartũ documentũ q̃ nos decaluari debemus ꝓpter christũ q̃ p nobis decaluat⁹ fuit. In cui⁹ signũ in loco caluarie denudatus fuit. Caluaries ꝓprie fm magistrũ in historijs dr̃ os capitis humani nudũ. Et vide quõ christ⁹ caput nostꝝ decaluat⁹ ⁊ denudat⁹ fuit. nõ ei habebat vbi caput suũ reclinaret. Itẽ decaluat⁹ fuit qñ discipuli ei⁹ relicto eo oẽs fugerũt. Itẽ decaluat⁹ qñ fuit vestibus exutus. Sic ⁊ nos decaluamur qñ p paupertatẽ voluntariã ab oĩ ꝓprietate tpalium denudamur. Esa. iij. Decaluauit dñs verticẽ filiaꝝ syon. Per verticẽ intelligit supior rõ mẽtis que tñc in aia fideli decaluat. qñ reb⁹ tpalib⁹ exuitur ⁊ denudat. Conformatio G Ad conformãdũ se huic articulo recogitet hõ cũ quãta ignominia dñs noster ducebat ad patibulũ p nostra magna gloria. ⁊ fleat cum sanctis mulierib⁹ fundẽdo lachrymas saltim cordis orans vt in theoremate.

Theorema CCXXXIIII

Jesu qui ante crucem vestibus expoliari ⁊ nudari voluisti. fac me ab oĩbus mũdanis reb⁹ inq̃ñtũ sunt ꝯtra salutẽ meam denudari. q̃tenus nudã crucẽ nud⁹ sequar.

A Quadragesim⁹ quint⁹ articulus

Quadragesimus quint⁹ articul⁹ est añ crucẽ expoliatio. Peruenientes eni ad locũ passiõis p̃mo expoliauerũt eũ vestib⁹ suis añ crucẽ. ⁊ precinxerunt eũ linteo. vt legit in euãgelio nicodemi qd' etiã verisimiliter fecerũt in flagellatiõe. Et bene iste pũctus facit articulũ spẽalem. q2 nõ est parua pena hoiem expoliari corã omĩ ꝑplo. Uñ differt iste articul⁹ a tricesimo supra. q2 ibi exuebat in ꝑtorio corã pside ⁊ suis ministris. hic autẽ in publico corã oĩ populo. Itẽ ibi exuebat veste alba in qua eũ illuserat herodes. hic aũt veste ꝓpria. Itẽ ibi exuebat flagellãdus. hic autẽ crucifigẽdus. Itẽ ibi exuebat reindu ẽdus. hic autem nũq̃ reinduẽdus. Et iõ signãter ibi dictum est q̃ exuerunt eum. hic autem dicitur q̃ expoliauerunt eum. quasi nunq̃ vestes amplius rehabiturũ. De ista denudatiõe dicit Ambrosi⁹. Nudus crucẽ ascẽdit ⁊ talis ascẽdit q̃les nos auctore deo natura formauit. Talis ascẽdit q̃lis p̃m⁹ hõ in ꝑadiso habitauit. ⁊ talis secũdus hõ ꝑadis

sum introiuit. B Documenta Ex h articulo documēta p̄nt accipi sicut articulo ter tio. Primū est documētū q̄ debemꝰ denudari ab oī bus rebꝰ ⁊ actibꝰ mūdanis saluti nostre ↄtrari is vt nudā crucē nudi sequamur. vt ait Hiero. Scdm est documētū q̄ si quē christianū ↄtingat a predonibus vestibꝰ suis spoliari. recordet̄ et christum a suis crucifixoribꝰ spoliarī ⁊ erit sibi ma teria patiētie. C Cōformatio Ad ↄforman dū se huic articulo rememoret̄ hō sūbam actus articuli ⁊ dicet theorema ⁊c.

Theorema CCXXXV

Iesu qui in cruce extendi voluisti ita atrociter vt oīa ossa tua nūerari po tuissent. fac me oīa mēbra mea viresq̄ꝫ corpis et aīe mee ad laudē tuam extēdere ⁊ ad amorosos amplexus tuos dulcit̄ aspirare. A Qua dragesimussextus articulꝰ Quadrage simussextꝰ articulꝰ est in cruce extēsio. Cū eni ex poliassent eū. parata iā cruce extenderūt eū i ea ita atrociter vt oīa ossa eiꝰ numerari possent Iuxta illud ps. xxi. Dinumerauerūt oīa ossa mea. id est. dinumerabilia fecerūt Ubi ad l̄rām describit̄ ex tensio corpis christi in ligno. nec poterat melius hmōi extēsio describi ſm Aug. Que reuera extē sio merito singularē habet articulū q̄ maximā penā christo intulit. Un̄ est illud hymni. Flecte ramos arbor alta tensa laxa viscera ⁊c. B Un̄ legit̄ q̄ cū quedā deuota psona i quadā re uelatione interrogaret a dn̄o q̄d in oibꝰ q̄ p nobis tulit maxime doluisset. Rn̄dit. q̄n cruce extē sus fui ita q̄ oīa mēbra mea numerari poterāt. Et quicūq̄ꝫ p illo dolore grās mihi egerit. ita ḡt mihi obsequiū p̄stabit ac si oīa vulnera mea vnguento suauissimo deliniret C Docu mēta Ex h articulo sumunt̄ duo documēta Primū est q̄ ⁊ nos oīa mēbra ⁊ organa cor poris nostri extēdere debēmꝰ in obsequiū christi Manus videlicꝫ ⁊ brachia ad opationē. pedes ad ambulationē. genua ad orōem. oēs q̄ꝫ sensus ad suoꝝ actuū sanctā ⁊ castā exercitatiōꝫ vt pos simus dicere cū ps. Oīa ossa mea dicēt. Dn̄e q̄s silis tui. Un̄ Iohes Cass. in collationibꝰ patrum docet q̄ religiose ⁊ deuote psone debēt oīuꝫ mē broꝝ suoꝝ p̄mitias offerre dn̄o Mox enim vt a somno excitati a lectulo surrexerint. debēt p̄mo labias ⁊ lingue motu orādo laudes deo offerre et p̄usq̄ꝫ mēbra aliq̄ suo fungant̄ officio circa cu ram rei familiaris debēt ea ad diuīa obseq̄a ex tēdere. Caput ⁊ faciē cū oibꝰ sensibꝰ ad celum le uādo. Manꝰ ad deū in orōe eleuādo. Brachia ad modū crucis expandēdo. Genua ad orōem incuruādo. Totū q̄ꝫ corpꝰ nūc stādo nūc in terra psternēdo ad veniā cū honesta ⁊ reuerēte oīuꝫ mēbroꝝ ⁊ viriū totiꝰ corpis extēsione ⁊ sp̄ualiū viriū intētione in sacrificiū iustitie deo offerēdo Ad h hortat apl̄s Ro. xij. Obsecro vos vt exhi beatis corpa v̄rā hostiā viuētē sctā deo placētē rōnabile obsequiū v̄rm. De hac extēsione ē ex emplū in cordis psalterij q̄ nō reddūt bonū so num nisi sint bn̄ extēse. B Aliud documē tū est q̄ cordis oculis aspiciamꝰ saluatorem no strū in cruce extēsum expāsis brachijs. q̄si paratꝫ nos recipe ad amorosum amplexū suū. Unde Augꝰ in li. d̄ ↄtēplatōe dn̄i nostri iesu christi sic ait. Christꝰ extēdit brachia sua i cruce et expādit manꝰ suas paratus in amplexꝰ peccōꝝ. Inter bra chia saluatoris mei ⁊ viuere volo ⁊ mori cupio ibi securꝰ decantabo. Exaltabo te dn̄e quoniaꝫ suscepisti me. C Cōformatō Ad ↄforman dum se huic articulo poterit hō brachia ⁊ omīa mēbra sua siue stādo siue pcūbendo ad moduꝫ crucis etiā corpalit̄ ⁊ vires sp̄uales intētionalit̄ ad laudē dei extēdere. rememorādo illos amoro sos amplexꝰ extēsionis christicū angustijs. Uel alias ⁊c.

Theorema CCXXXVI

Iesu qui durissimis clauis cruci affigi voluisti. ac p h cyro graphū peccōꝝ nr̄oꝝ ⁊ mortis eidē cru ci affixisti. cōfige q̄so timore tuo carnes meas. vt p̄ceptis tuis firmit̄ inherēs sp tibi ↄfixus sim in cruce. A xlvij. articulus Quadrage simusseptimꝰ articulꝰ ē crucifixio. Ipse eni dn̄s noster nō solū dignatꝰ ē in cruce extēdi sꝫ ⁊ volu it cruci affigi. vt cōmēdaret nob indissolubilem charitatē suā qua salutē nostrā firmauit. Affixꝰ aūt fuit cruci in manibꝰ ⁊ pedibꝰ cū clauis du rissimis. Qr eni p̄mus hō ad ligni p̄uaricatōis manꝰ extēdendo ⁊ pedibꝰ accedēdo cyrog̃phū dānationis nr̄e diabolo ↄfecerat. ideo saluator noster vt cyrographū illud deleret. manibꝰ ⁊ pe dibus ligno salutifere crucis affigi voluit. clauis intimissime charitatis. delēs p h cyrographum decreti q̄d erat ↄtrariū nob. et ipsū tulit de me dio affigēs illud cruci. vt de Col. ij. B Alie tres rōes assignāt̄ q̄re dn̄s voluit crucifigi. Pri ma est vt in cruce pendēs in aere se inter deum ⁊ hoīem mediatorē ostēderet. ⁊ hec habet̄ ex glosa. j. Thymoth. ij. Secūda est vt diabolū q̄ p lignuꝫ vincebat p lignuꝫ superet. Un̄ in p̄fatiōe de san cta cruce. Qui salutē hūani generis ⁊c. Tertia ē vt euidēter ostēderet p q̄bꝰ restaurādis patieba tur. s. p supnis angloꝝ ruinis replēdis. p iustis

de limbo educendis. pro amicis colligendis et attrahendis. pro inimicis reconciliandis. Primum designat per brachium superius. secundum per inferius. tertium per dexteram. quartum per sinistram. Fertur autem crux quattuor lignorum genera habuisse. scilicet cedrum in stipite. palmam in palo per longum. cypressum in ligno ex transuerso. oliuam in tabula super crucem loco quarti brachij. Unde versus. Ligna crucis palma cedrus cypressus oliua.

Documentum Ex hoc articulo trahitur documentum quod et nos crucifigere debemus carnem nostram cum vicijs et concupiscentijs ut docet apostolus Gal. v. quod verbum pertractans Augustinus in sermone de quadragesima et ponitur in glosa. dicit sic. Congruum nostre deuotioni ut qui domini crucifixi passionem celebramus. repremendarum carnalium voluptatum nobis crucem faciamus. In hac quidem cruce semper in hac vita pendere debet christianus ut sit fixus clauis. id est preceptis iusticie. sicut christus in cruce clauis confixus fuit. Sic fecit ipse apostolus qui dicebat Gal. ij. Christo confixus sum cruci. glo. id est crux christi extinxit in me ardorem peccati timore dei quasi clauis affixas habens carnes. Et hoc est quod orat psalmista. Confige clauis a timore tuo carnes meas secundum translationem quam vnit Augustinus. Conformatio

Ad conformandum se huic articulo rememoretur homo hanc continentiam theorematis et oret sicut ibi continetur. Uel alias etc.

Theorema CCXXXVII.

Jesu qui manum tuam sinistram clauo perforari. crucique affigi voluisti. da mihi cuncta mala aduersantia in eiusdem manus tue dulcissimo vulnere reponere. et in eo contra singula remedium saluiferum inuenire. A xlviij. articulus Quadragesimusoctauus articulus est perforatio manuum et pedum. Et distinguitur iste articulus a primo precedente. quia potuisset alio modo cruci affigi quam in manibus et pedibus. Potuisset etiam affixio manuum et pedum ad crucem alio modo fieri quam perforatione vulnerum. Quia etiam huiusmodi perforatio specialem et distinctum causauit dolorem. ergo conuenienter distinctum facit articulum. Unde psalmista in persona christi Foderunt manus meas et pedes meos. Uerum quia ex tali perforatione quattuor seua ei fuerunt inflicta vulnera quorum vulnerum singulum singulare et distinctum in se habuit tormentum. ideo non immerito iste articulus habet in se quattuor articulos secundum quattuor vulnera ut primus articulus horum scilicet presens respiciat perforationem manus prime. B Ad cuius euidentiam est sciendum quod dextrum in scriptura frequenter accipitur in bonam partem. et sinistrum in malam. Hoc tamen fallit in christo in quo totum quod in eo fuit dextrum fuit. Unde figuratiue est pillus Judic. iij. qui ambidexter erat. vtraque enim manu vtebatur pro dextra. Sic christus ut dicit origenes. nihil in se sinistrum habuit sed totum dextrum. Unde ambidexter est. et manibus et pedibus dexter est. Propter quod Hieronymus loquens de crucifixione manuum christi non distinguit eas per dextram et sinistram sed per primam et secundam. Ait enim Extensio manus prime ad lignum mortem apprehendit. extensio autem secunde vitam quam perierat inuenit. Et potest manus prima dici illa quam prius perforauerunt. que forte potuit esse illa que in nobis est sinistra. quia cordi propinquior. Uel etiam propter mysterium. ad quod tamen crucifixores minime attenderunt ut supra dictum est. Remonon namque mali quod se tenet ad partem sinistram. prior est collatione boni. quod se habet ad partem dextram C Primum ergo vulnus fuit in perforatione manus prime scilicet sinistre. Per manus signantur opera. Ille quippe manus que ab initio fabricauerunt celos nunc in cruce opus saluationis nostre fecerunt. Quod quidem opus attenditur in duobus. videlicet in destructione mortis. et in reparatione vite. Sed prius fuit destruere mortem per quam intelligimus peccatum cum omnibus suis sequelis. Et hoc est quod dicit hieronymus. Que extensio manus prime ad lignum mortem apprehendit. et apprehensam cruci affixit. Et insuper in ipsa manu quasi in membrana trophei sui cyrographum suo proprio sanguine scripsit. et ut scriptura esset indelebilis totam manum exarando transfodit. B

Documentum. Ex hoc articulo trahitur documentum quod nos omnia mala nobis aduersantia scilicet tribulationes. temptationes. infirmitates. culpas et penas quaslibet in dulcissimo vulnere istius prime manus. que christus mortem et omnem miseriam nostram apprehendit reponere debeamus. Sic fecit beatus Augustinus in libro de contemplatione domini nostri iesu christi. vbi sic dicit. Cum me pulsat aliqua turpis cogitatio recurro ad vulnera christi. Cum me premit caro recordatione vulnerum domini mei resurgo. Cum diabolus parat mihi insidias fugio ad viscera domini mei et recedit a me. Si ardor libidinis moueat membra mea recordatione filij dei extinguitur. In omnibus aduersitatibus meis non inuenio tam efficax remedium quam vulnera christi. In illis dormio securus et requiesco intrepidus. Hec ibi. Et licet Augustinus indistincte loquatur ibi de christi vulneribus. magis tamen appropriate hec efficacia refertur ad vulnus manus prime scilicet sinistre. Ad illud vulnus etiam pertinet quod omnia opera mala deuitemus amore dei. Conformatio Ad conformandum se huic articulo poterit homo osculari vulnus manus sinistre crucifixi et reuoluere mente theorema et verba augustini iam dicta. vel alias sicut deus dederit deuotionem oratis etc.

Theorema CCXXXVIII

Jesu qui manum tuam dexteram clauo perforari. crucique affigi voluisti. da

mihi oia opa mea bona q̄ tu oparis in me ꝑ eiusdem man⁹ tue sacratissimo vulnere cū grarū actione recōdere cū cūctaqȝ neglecta ꝛ imperfecta mea exinde supplere. ℞ xlix. articulus

Quadragesim⁹ non⁹ articulus est pforato man⁹ secūde scȝ dextre. Quia fm Hiero. christ⁹ vitā que pierat inuenit. vbi p vitā oia bona ptinentia ad salutē nostrā accipi pñt. sicut pauis p morē accipiebam⁹ peniām cū suis malis seqlis Hāc itaqȝ vitā manu secūda christ⁹ nob donauit. Et sup hac donatiōe priuilegiū copiosū i mēbrana eiusdē man⁹ sanguine suo roseo nob scripsit. Qd etiā sacri vulneris ꝯfossione velut sigilli impssione ad ppetuā rei memoriā cōsignauit Vñ. ij. Pet. j. Maxima ꝛ preciosa nob pmissa donauit de⁹ vt p hoc efficiamini diuine ꝯsortes nature. Documētum Ex hoc articulo habetur documētū q nos oia bona opa q̄ de⁹ operat in nob in vulnere isti⁹ secūde man⁹ recōdamus ea oia nō nob sȝ diuino muneri attribuendo. Orātes vt omia neglecta ꝛ impfecta nrā ex suo dulcifluo vulnere restaurent pficiant ꝛ suppleāt. Sic fecit aug. dicēs vbi supra. Quicqd ex me mihi deest vsurpo mihi ex viscerib⁹ dñi mei quoniā mīsicordia affluit. nec desunt foramia per que affluat. Et subdit Vulnera Jesu christi plena sunt misericordia. plena pietate. plena dulcedine ꝛ charitate. per has rimas licet mihi gustare qȝ suauis est dñs de⁹ me⁹. Hec ibi. Et specialiter respicit efficaciā man⁹ secūde cum suo vulnere Conformatio. Ad ꝯformādū se isti articulo osculet hō vuln⁹ man⁹ dextre crucifixi ꝛ mente reuoluat theorema cū vbis augustini ꝑlibans. Uel alias ꝛc.

Theorema CCXXXIX

Jesu qui sacratissimos pedes tuos clauo durissimo pforari cruciqȝ affigi voluisti.

da mihi quoniēscūqȝ cogitatiōib⁹ affectionib⁹ seu desiderijs malis infestor. ad vuln⁹ pedis tui sinistri recurrere ꝛ exinde salubria medicamēta haurire ℞ Quinquagesim⁹ articul⁹ Quinquagesim⁹ articul⁹ est pforato pedis ꝑmi scȝ sinistri. Per pedes i scriptura accipiūt affectiōes ꝛ desideria qb⁹ aīa gdit. Que in nob vt plurimū sunt sinistra. in christo autē oia dextra. Per vuln⁹ ergo ꝑmi pedis christus sanauit cogitatiōes ꝛ affectiōes nostras prauas Nā de veteri hoīe dictū est Geñ. vj. ꝛ viij. Sensus ꝛ cogitatio cordis humani pna sunt oī tpe ad malū. Sȝ nūc de hoīe renouato ꝛ sanato per christū verificat istud Prouerb. xj. Desideriū iustoꝝ omne bonū. Et de talib⁹ dicitur Ezech. j. Pedes eoꝝ pedes recti. qȝ desideria eoꝝ sanctorum nō sunt ad maluȝ retorta. Et h̄ est ex efficacia vulneris pedis ꝑmi quē dicim⁹ sinistrum ꝑpter mysteriū. Documentum Ex hoc articulo habet documētū q nos quoniēscūqȝ malis cogitatiōib⁹ vel prauis affectionib⁹ ꝛ desiderijs ipugnamur. mox ad vuln⁹ isti⁹ pedis sinistri christi ꝯfugiam⁹. Exinde nāqȝ tāqȝ de fonte lipidissimo pfluit nobis lauacrū q abluūt ꝛ purificant sordes cogitationū ꝛ affectionū malaꝝ. imo etiā omniū petōꝝ. Qd expertus in se Augustin⁹ dicebat. Cū me pulsat aliqua turpis cogitatio recurro ad vulnera christi. vt supra articulo. xlviij. Cōformatio Ad ꝯformādum se huic articulo poterit hō osculari vulnus sinistri pedis intētione documenti iam dicti et orēt theorema ꝛc.

Theorema CCXL

Jesu qui ex salutifico vulnere pedis tui dextri fontē nobis grē scaturire fecisti.

da mihi omia bona mea desideria eidē vulneri tuo osculo amoroso infigere. ꝛ sic ea tuis diuinis desiderijs coaptare ℞ Quinquagesim⁹ prim⁹ articul⁹ Quinquagesim⁹ prim⁹ articul⁹ est pforatō pedis secūdi scȝ dextri. Per vuln⁹ hui⁹ pedis bona nostra desideria q̄ ex se sunt oino inualida roborant ꝛ pficiunt. Nō eni sufficiētes sum⁹ ex nobis cogitare aliqd boni tāqȝ ex nob. sȝ sufficiētia nostra ex deo est. ij. Coꝛ. iij. Vñ quātūcūqȝ desideria. cogitatōes. affectōes. ac etiā volūtates nostre interdū forsitan de suo genere sūt bone. nullius tn̄ valoris sūt in rōe meriti. nisi intingant i sanguine pedis iesu christi. Psal. Ut intingat pes tu⁹ in sanguie. Pes inquā tuus. i. tua affectio intingat in sanguie pedis christi. alias enī totū erit sine fructu. Vñ glosa sup illud psal. Foderūt man⁹ meas ꝛ pedes meos. dicit sic. Nō ait trāsfixerūt vel vulnerauerūt sȝ foderūt. Qr sicut terra fossa facit fructū. sic fructuȝ vite dedit christus vulnerat⁹ i manib⁹ ꝛ pedib⁹. Nec mirū q̄ ipse omnib⁹ dieb⁹ vite sue post nos cucurrit in suis feruētissimis desiderijs salutis nostre. B Documentū Ex h articulo habet documentū q nos oia bona desideria nrā cogitationes affectiōes ꝛ volūtates bonas refūdere debemus cū grāꝝ actiōe in fructiferū vulnus isti⁹ pedis. nostra desideria suis desiderijs p oia q̄si per osculū infigētes vt exinde pficiant ꝛ fructificent Exēplū i maria magdalena q̄ osculabat pedes iesu. ꝛ ex h tā vberē fructū recepit q tot⁹ eius affectus resolut⁹ fuit in lachrymas. Et si qn̄qȝ non

valeam⁹ habere desideria bona. salt͂e habeam⁹ voluntatē habēdi desideriū. Juxta illud ps. Cō-cupiuit aīa mea desiderare iustificatiōes tuas in oī tpe. Et tūc deus acapiet voluntatē p facto.

¶ Cōformatō. Ad ꝯformanduz nos huic articulo osculet͂ hō vulnus pedis dextri in crucifixo in mēte habēs documētum iā dictū. ⁊ oret theorema. vel alias sic deuotio dictat. Sciendū ꝙ licet expssum nō sit in euāgelio q̄d ꝑus pforauerit. man⁹ an pedes. aut quā manū aut quē pedē. Quia tñ vbiq3 in scriptura manus p ponunt͂ pedib⁹. vt ibi foderūt man⁹ meas et pedes meos. Itē ibi. Uidete man⁹ meas et pedes meos. Jō verisile est ꝙ ꝑus man⁹ q̄3 pedes pforauerint. Itē q2 sp dextrū pferi͂ sinistro. Credibile est ꝙ ꝑus manū dextrā trāsfoderint. ⁊ postea sinistrā. deinde ꝑus pedē dextrū ⁊ postea sinistrū trāsfixerint vno clauo. Uñ pes dexter est supior in imagine crucifixi. S3 nos in cōmemorādo ⁊ ꝯformādo nos articulis passiōis possum⁹ incedere ordine sc3 resolutorio. vt in adorādo crucez ꝑus osculemur pedē sinistrū. secūdo pedē dextrū tertio manū sinistrā. q̄rto manū dextrā. Et h ordo magis ꝯgruit mysterio ſm p̄missa. Nā ꝑus est dimittere affectiōes prauas. ⁊ postea cōcipe bonas. Exēplū de maria magdalena q̄ incepit ī pedib⁹ iesu. Deinde ꝯuenit emēdare opa mala ⁊ post h supest facere opa bona. Et ſm h isti q̄tuor articuli de pforatōe manuū ⁊ pedū ordinarent͂ sic. vt iste articul⁹ de vulnere pedis sinistri esset. xlviij. ⁊ ille de vulnere pedis dextri esset xlix. Ille vō de vulnere man⁹ sinistre esset. l. S3 ille d̄ vulnere man⁹ dextre esset. li.

Theorema CCXLI

Jesu qui in crucē leuari et sic a terra exaltari voluisti. fac me q̄so a terrenis affectib⁹ subleuari. ⁊ mētē in celestib⁹ conuersari. A

lij. articul⁹. Quinquagesim⁹ secundus articul⁹ est in cruce leuatio. Nā ſm q̄sdam crucifixio facta est cruce iacente in terra. et p⁹ ea eo affixo leuauerūt eū cū cruce. Et h videt͂ sentire hiero. Et innocēt⁹ papa terti⁹ h expsse dicit in quadā orōe. Et h forte repñtat eccl̄ia in eo ꝙ in die pasceues crux iac3 appodiata ad terraz ad deosculandū. Ista aūt leuatio nō dubiū q̄n maximi doloris fuerit. eo ꝙ ex pōderositate corpis tūc lacererabāt͂ vulnera manuū ⁊ pedū. q̄d sine magno dolore neq̄q̄3 esse potuit. S3 ſc̄d3 alios āt ⁊ est cōmūior existimatio crux ꝑus erecta fuit ⁊ terre infixa. ⁊ postea fecerūt eū ascēdere forte per scalā. Et sic applicātes eū cruci affixerūt eū3. Et si sic tūc articul⁹ iste deberet p̄cedere sex immediate p̄missos. Necessario crucis ascensio ⁊ applicatio potuit esse sine singulari pena. Uñ qualitercunq3 accipiat͂ planū est ꝙ leuatio in cruce. vel ascēsio ⁊ applicatio ad crucē fuit penalis. Quare nō immerito facit articulū spēalem. B Si q̄ritur q̄re dñs voluit in alto eleuari. ⁊ non sub tecto pati. Ad h rñdet Aug⁹. Q3 hoc iō voluit vt etiā ipsi⁹ aeris natura mūdaret͂ sc3 a demōibus ⁊ ab infectiōe pctōꝝ sicut et terra p sanguinē decurrentē sibi mūdabat͂. Uel ſm Hylariū. In excelso ligno ⁊ in medio terre loco infixo pati voluit. vt ad capescendā dei cognitionē omnibus gētibus esset equalis. Uñ ipse hāc suā exaltationem p̄nunciās dixerat. Et ego si exaltat⁹ fuero a terra. oīa trahā ad meipsum. Hoc aūt dicebat significās qua morte esset moritur⁹. Joh. xij. Ex quo pt3 expsse ꝙ h dixit de ista exaltatiōe sua in cruce. Tunc eni traxit ad se oīa. omnia sc3 hoim genera. nō solū iudeos s3 et gētiles ſm diuersas eoꝝ distinctiōes. Siue ergo dicat͂ leuat⁹ cum cruce. siue cruce erecta subleuat⁹. certū est hmōi exaltationē sine pena notabili. ⁊ sine noua cōtumelia nō extitisse.

¶ Documenta. Ex hoc articulo habent͂ duo documēta. Primū est ꝙ nos passionē dñi recolētes debem⁹ exaltari a terra. i. a terrenis affectib⁹. vel etiā a terrena ꝯuersatione saltē ad momētū. Q3 et si nō oīb⁹ det quo ad corpalē subleuationē. sicut q̄busdā3 sanctis datū esse legim⁹. sic beate marie magdalene. ⁊ beate monice matri beati Augustini. ⁊ q̄busdā alijs. h tñ cōseq̄ conemur cū grā dei q̄ ad mentalē abstractionē. vt vel sic a terra sursū trahamur ad christū pendētē in cruce. q̄ten⁹ simus de illoꝝ numero de q̄bus ipse pollicens dixerat. Oīa trahā ad meipsum. B Et nota ꝙ cuz christus sic eleuat⁹ et exaltat⁹ pēderet ī cruce tūc p̄mā vocē suā de cruce emisit. dicēs. Pater dimitte illis nō eni sciunt q̄d faciūt. Ad quaz vocem multi de turba iudeoꝝ astantiū compūcti sunt corde ⁊ penituerūt vt d̄r in euāgelio nazareorum. ⁊ ponit͂ in glosa Esa. liii. sup illo v̄bo Et p trāsgressoribus orauit. Et Act. ij. d̄r. Q3 conuersi sunt vna die tria milia. Et alio die quinq3 milia. Act. viij. Nō dubiū q̄n hoc puenerit ex virtute orōis christi. Nec mirū ꝙ ipse tantā mansuetudinē seruās in ꝯtumelijs. tantā patientiaz ostēdens in tormētis. sic mirā benignitatem exhibens crucifixorib⁹. euidētius declarauit se filiuz esse patris. quē orabat sanādo languidos. suscitando mortuos. Quid eni mai⁹ miraculū hac benigna pietate. Hinc ergo discamus ꝙ ipse est fili⁹ patris celestis. Et ad v̄ba tāte pietatis emolliat͂ cor nostrū. vt dimittam⁹ offēsas debitorib⁹

nostris eius intuitu q̄ p psecutorib⁹ patrē orauit. Sicut dicit in ps. Hodie si vocē dñi audieritis nolite obdurare corda vestra E Ex quo habet̄ secundū documētū q̄ ⁊ nos exēplo christi nostris debitorib⁹ ⁊ iniuriatorib⁹ nō solum dimittam⁹ offensas. sz etiā p ipsis oremus sic christus p suis crucifixorib⁹ exorauit. Conformatio Ad pformandū se huic articulo poterit hō ex deuotiōe sua mentē sursum erigere. q̄si christo corā eo pendēte in cruce. ⁊ poterit h̄ etiam aliquo gestu corporis repñtare. gerēs mente theorema cū documēto pmo ⁊c

Theorema CCXLII

Iesu qui inter duos latrones crucifigi ⁊ cum sceleratis reputari voluisti da spūm meū in medio carnis ⁊ mūdi crucifigi quatenus extremis mihi crucifixis in te medio conquiescam. A liij. articul⁹ Quinquagesim⁹ terti⁹ articul⁹ est latronū cū eo crucifixio. Qd̄ sine dubio fecerūt pcurāte diabolo ad ei⁹ magnū opprobriū ⁊ pfusionē s̄m augustinū. ⁊ in euidentiā incriminati sibi sceleris vt impleret̄ scriptura Esa. liij. Et cū sceleratis reputatus est Ecce q̄ cū pctōrib⁹ voluit crucifigi vt ostēderet q̄ p peccatoribus moreba⁊. Sz sicut dicit Chryso. volebat demon qd̄ fiebat obumbrare. sz nō valuit. quia miracula ibi facta soli christo attribuebant. ⁊ ita q̄ demon ordinauerat sibi i pcumeliā cedebat ei in gliam Nā ⁊ latronē in cruce puertere ⁊ in padisum inducere nō min⁹ fuit q̄z pcutere petras. B Documēta. Ex h̄ articulo trahunt̄ duo documēta Primū est q̄ ⁊ nos cū christo crucifigi debem⁹ in medio latronū. Nā sicut ibi tres crucifixi. duo latrones ⁊ medi⁹ iesus. Sic in nob̄ moralit̄ crucifigēda sunt tria. s. caro ⁊ mundus q̄ p duos latrones. et spūs noster q̄ p iesum designat̄. Caro crucifigēda est sicut latro dexter Gal. v. Qui autē sūt christi carnē suā crucifixerūt cū vicijs ⁊ cōcupiscentijs. Mūdus sicut latro sinister Gal. vlt. Mihi mūdus crucifixus est ⁊ ego mūdo. Istis latronibus in nob̄ crucifixis spūs in medio crucifigat̄ cū christo vt dicat cū aplō illud Gal. ij. Christo confixus sum cruci. viuo autē iā non ego. viuit vō in me christ⁹. Est aūt sciendū q̄ latro sinister crucifix⁹ quidē fuit nō tamē saluat⁹. s; pmā sit in pfidia sua. sic mūdus licet crucifigat̄ mihi. remanet tamē mund⁹ i immundicia sua. Caro aūt crucifixa saluat̄ cū spū. quia in resurrectiōe sua glorificabit̄. Unde latroni dextro dixit iesus Hodie mecū eris in padiso C Ad maiorē ergo euidentiā pdictoz est sciendū q̄ crux carnis est rigor disciplīne. cui⁹ q̄tuor sunt brachia scz vigilia. abstinētia. asperitas vestiū. ⁊ disciplina verboz. Crux aūt q̄ mund⁹ crucifigi est paupertas spūs. cui⁹ etiā q̄tuor sunt brachia. s. contempt⁹ glīe. pecunie. patrie. ⁊ parentele. Crux vero spūs est feruor deuotiōis. cui⁹ siliter sunt quattuor brachia. s. amor. spes. timor. ⁊ dolor. Spes sursum. timor deorsum. amor a dextris. dolor a sinistris. Radix autē ex qua hec oīa pullulāt est charitas. De his Ephe. iij. In charitate radicati. vt possitis cōprehēdere cū omnib⁹ sanctis q̄ sit lōgitudo latitudo. sublimitas. ⁊ pfunditas. Ubi figurā crucis ⁊ ei⁹ mysteriū apertissime exprimit aplūs s̄m augustinū ⁊ glosam B· Secundū documentū est q̄ nos nō debem⁹ esse deterioris pditionis q̄z latrones q̄ crucifixi sunt cum dño. Per istos eni duos latrones signāt vt dicit Remigi⁹ oēs q̄ arctiores vite pntinentiā apprehēdunt. Quicū q̄z eni hoc faciūt sola intētione placendi deo hi imitant̄ illū q̄ a dextris. Qui vero pp appetitū humane laudis vel aliq̄ alia intētiōe sinistra hoc faciūt illi imitant̄ latronē illū q̄ a sinistris crucifixus est. Itē est documētū speciliter i latrone dextro q̄ ⁊ nos salē sero in fine vite nostre penitentiam⁹ vt cū illo latrone venerabili portionē habeam⁹ Conformatio Ad pformandum se huic articulo recogitet hō quō christus pēdebat i medio latronū. ⁊ reuoluat in mente sensum theorematis vt i documēto pmo Uel alias ⁊c

Theorema CCXLIII

Iesu qui uestimenta tua inter crucifixores tuos diuidi. sup tunicā autē tuā inconsutilē sortē mitti voluisti. da mihi sanctoꝝ tuoꝝ exēpla cū mādatoꝝ tuoꝝ obseruātia pcustodire. ⁊ charitatē spūs integrā pseruare A liiij. articul⁹ Quinquagesimus quart⁹ articul⁹ est vestimētoꝝ eius diuisio. Cū eni milites crucifixissent eū acceperunt vestimēta eius ⁊ fecerūt q̄tuor ptes vnicuiq̄z tunicā p pte Uñ p; q̄tuor eos fuisse. Erat aūt superior tunica christi incōsutilis. i. n̄ consuta acu. sed desup p totū pterta ad modū pa'estinorum. de qua dixerūt Nō scindam⁹ eā. s; sortiamur de ea cui⁹ sit Et notandū s̄m Chryso. q̄ nō pua hec abiectio christi erat. Quasi enim circa dehonorāti ⁊ oim vilissimū in christo h̄ agebant. In latronib⁹ aūt nihil tale opati sunt. Diuidere eni vestimēta in pdēnatis valde vilibus ⁊ abiectis fit ⁊ nihil aliud habētibus. Dicit eni Theo. q̄ ad opprobriū hoc faciebāt et ex quadā lasciuia quasi subsannantes dicerent. Quia iste

dixit se regē. habeam⁹ singuli aliq̄d de regalib⁹
vestimētis ei⁹ B Documēta Ex isto
articulo habent plura documēta Primū est
q̄ libēter debem⁹ participare exēpla sanctoꝝ q̄ per
vestimēta dn̄i signant. Itē est documētū s̄m
Hiero. sup marcū. q̄ obseruantia mādatoꝝ dei
est diuidēda inter christianos s̄m diuersos stat⁹
hominū. Vestimēta eni dn̄i vt dicit Hieronym⁹
eius mādata sunt. q̄bus tegit corp⁹ ei⁹ q̄d est ec
clesia. q̄ diuidunt inter milites gentiu3 vt sint q̄t
tuor ordines cū vna fide. i. ꝯiugati. viduati. p̄po
siti ꝛ separati. p quos intelligere possum⁹ ꝛ ꝯtinen
tes ꝛ separatos a mūdo. vt sunt monachi ꝛ religio
si. ¶ Itē est documentū q̄ bonū est diuide
re reliquias sanctoꝝ p deuotiōe ad eoꝝ honorē
ampliandū. Qd̄ eni isti milites pagani fecerūt i
derisionē ꝛ i opprobriū christo. hoc boni christia
ni ꝯuertere debēt ad christi ꝛ sanctoꝝ p̄conium ꝛ
honorē. sicut multos rit⁹ paganicos christiani
ꝯuertūt ad cultū dei B Itē est documētū
q̄ charitas que s̄m Aug. signat p tunicā incon
sutilē diuidi nō potest. cū ipsa ceteras v̄tutes cō
nectat. Etiā p tunicā incōsutilē signat vna sācta
catholica ecclesia q̄ in vnū oēs colligit. quam ne
mo debet scismate dissuere. Vn̄ Cant. vi. Vna ē
colūba mea. vna pfecta mea Conformatō
Ad ꝯformandū se huic articulo imaginetur
hō exempla sancti ꝛ sanctoꝝ q̄si quedā preciosa
vestimēta q̄ participare q̄ꝫtū possum⁹ studeā⁹. et
caueat oīno ne charitas vnq̄3 i eo dissuat oīs
mēte theorema Vel alias ꝛc.

Theorema CCXLIIII

IEsu qui tituli triumpha
lis superscriptione illusorie diffamari voluisti. da
mihi sub eodē titulo tuo sic strenue militare: vt
tropheo tuo hostis perterrit⁹ mihi nō audeat ap
propinquare A lv. articulus Quin
quagesim⁹ q̄ntus articul⁹ est tytuli supscriptiō
Scripsit eni pilat⁹ ad pcurationē iudeorū titu
lum cause mortis ei⁹ ⌊ Jesus nazaren⁹ rex iude
orum ⌋ q. d. Jō crucifixus est q2 rex iudeoꝝ. Et
hoc ad distinctionē alioꝝ duoꝝ q̄ p suis excessi
bus ꝛ maleficiis crucifixi erāt. Intendebāt autē
iudei s̄m Theo. p hūc titulu3 illusorie vitupera
re opinionē ei⁹ q̄ regē seipsum faciebat. vt sic p̄te
reuntes sui misereri nō valerēt. s3 mag̃ ei impro
perarēt tanq̄3 tyrāno B S3 pilat⁹ nō scri
psit sicut ipsi Vn̄ dicit Hieronym⁹ Iudei illudē
tes ꝛ irridētes h̄ fecerūt. s3 i intētione pilati aliud
fuit. Opabatur eni diuina v̄tus in corde nesciē
tis vt dicit glosa. Diuinit⁹ nāq3 hoc pcuratum
fuit vt talis titul⁹ sup caput ei⁹ poneret. vt p hoc
iudei agnoscerēt. q̄ neq3 etiā occidēdo facere po
tuerunt vt eū regē nō haberēt. Per mortis eni3
patibulū nō amisit imperiū. s3 pot⁹ corrobora
uit. vt dicit Remigi⁹. Ponebat eni iste titulus
vt dicit Raban⁹ in tabula supra crucē nō infra
Quia licet in cruce p nob omnib⁹ hoīs infirmi
tate dolebat. sup cruce3 tñ regis maiestas fulge
bat. Et s̄m ambro. hū ponit sup caput iesu. q2 ca
put christi de⁹ Ad līām nota vt dic̄ magister
in historiis. q̄ crux nō habebat sup lignū trans
uersum aliq̄d. s3 pilatus supposuit cauillā et ta
bulam affixā ei. Et in tabula script⁹ erat titulus
¶ Scripsit ergo titulū illū in trib⁹ linguis
famosis hebraice. grece. et latine. vt diuersarum
linguarū homīes q̄ ad diē festū venerāt possent
legere. Cōmendauit aūt eū pilatus licet nesciēs
in hoc titulo in tribus. Mors eni christi cā erat
remissionis culpe. quia iesus. Collatiōis gratie.
quia nazarenus. Adeptionis glorie. q2 rex iudē
orum. In quo oēs erimus reges. Et legit sic lati
ne. Saluator sanct⁹ rex cōfitentiū. Hebraice sic.
Jesu anazore malchi iudim. Grece sic. Sother
basileos exomosoleon. ⌋ Quē titulu3 cum legis
sent pontifices iudeoꝝ dicebant. Noli scribere.
rex iudeoꝝ. sed quia ipse dixit. Rex sum iudeorū
Rn̄dit pilatus. Qd̄ scripsi scripsi ⌋ q. d. Hoc est
verū qd̄ scripsi. ideo nō mutabo. Fuit aūt titul⁹
iste immutabilis s̄m Augustinū. nō q2 pilatus
scripsit. sed q2 veritas dixit. Rex inquit sū iudeo
rum. Ideo eni pilatus qd̄ scripsit scripsit q2 dn̄s
dixit Unde exclamat Augustin⁹ O ineffabile3
vim diuine opationis in cordibus ignorantiu3
Nōne occulta vox quedā pilato intus si dici ꝑt
clamoroso silentio psonabat. Ne corrūpas titu
li inscriptionē. B Documētum. Ex
hoc articulo habet documentū q̄ q̄ñcunq3 im
pugnamur a demone. opponam⁹ ei titulū istū.
Jesus nazaren⁹ rex iudeoꝝ. Qui ideo dicit titu
lus triumphalis. q2 triumphū christi cōtra dia
bolum euidēter exprimit. Qd̄ sentiēs diabolus
mox affixo titulo cruci iudeos instigauit vt pe
terent tituli mutationē a pilato. Sed pilat⁹ diui
no instinctu quo in hoc facto mouebat immu
tabilē esse titulū asseruit. In omni ergo diaboli
ca impugnatiōe christian⁹ hunc titulū in corde
ꝛ ore gerat. vel etiā scripto. quia inter omnia ar
ma passionis dn̄ice diabol⁹ hūc titulū triūpha
lem maxime phorrescit. prout ipsemet diabolus
cuidā persone nō infimi status in quadā visiōe
exactus asseruit. sicut eadem psona mihi certissi
me indicauit. Cōformatio Cōformatio
accipiat ex theoremate ꝛ documēto sicut de⁹ de
uotionem dederit ꝛc.

Theorema CCXLV.

Iesu qui in cruce positus exprobrabilibus verbis vt de cruce descenderes illudi voluisti. da mihi p nulla diabolica vel humana suggestione de sublimi sancte religionis descendere. sed in tui amoris amplexu firmiter pmanere ¶ Quinquagesim⁹ sext⁹ articul⁹ Quinquagesim⁹ sextus articulus est crucifixi illusio. Ubi notandū q̄ octies illus⁹ est dñs illa die. Prima illusio fuit in domo cayphe a iudeis. vt. xvi. xvii. xviii. xix. ⁊ xx. articul'. Secunda facta fuit in domo herodis ab ipso herode ⁊ exercitu suo. vt. xxiiii. articulo. Tertia fuit in pretorio pilati a militib⁹. vt. xxxii. xxxiii. xxxiiii. xxxv. xxxvi. xxxvii. xxxviii. ⁊ xxxix. articulis. Relique qn̄ qz facte sunt eo pendēte in cruce. Quarū vna facta fuit in tituli supscriptiōe. q̄ titulus fuit illusorius ex intētione iudeoꝝ. Et de hoc supra articulo primo. Alia fuit a pretereuntib⁹. Alia a pncipibus sacerdotū ⁊ scribis ⁊ seniorib⁹. Alia a militibus. Et he tres stant sub vno articulo presente De quarū pma dicit [Q̄ pretereūtes] scz p viaz iuxta [blasphemabāt eū mouētes capita sua et dicentes vach] qđ est interiectio insultāns [q̄ destruis templū dei ⁊ in tribus dieb⁹ illud reedificas. salua teipsum. si filius dei es descēde nunc de cruce] De secūda dr̄ [Q̄ pncipes sacerdotum illudētes cū scribis ⁊ senioribus dicebant. Alios saluos fecit seipsum nō potest saluū facere. Si rex israel est. descendat nūc de cruce ⁊ credimus ei. Cōfidit in deū. liberet eū nunc si vult. Dixit enī quia filius dei sum] De tertia dr̄ [Illudebant autē ei ⁊ milites accedētes ⁊ acetū offerentes illi dicētes. Si tu es rex iudeoꝝ saluū te fac]

¶ Et nota ꝑm Hiero. q̄ oēs iste illusiones facte sunt ex immissione demonū. q̄ statī vt crucifixus est dñs senserūt v̄tutē crucis. ⁊ intellexerunt fractas v̄tutes suas esse. Ideo h̄ agunt vt de cruce descēdat Sed dñs sciens aduersarioꝝ insidias pmanet in patibulo vt diabolū destruat Uide etiā ꝑm Aug. in ſmōe d̄ cruce ⁊ latrone In v̄bis istis vocē filioꝝ diaboli. quō imitātur vocē paternā. Diabol⁹ dicebat. Si filius dei es mitte te deorsum Et iudei dicūt. Si filius dei es descēde de cruce. Itē aduerte ꝑm Hieronymū. q̄z fraudulēta erat pmissio iudeoꝝ. Descendat inquiūt ⁊ credemus. Maiora enī miracula fecerat. quia plus est mortuos de sepulcris resurgere q̄z viuū de cruce descēdere. Christ⁹ autē plures mortuos suscitauerat ⁊ ipsemet de sepulcro resurrexit tertia die. nec͛ adhuc crediderunt ei.

Documentū Ex h̄ articulo est documētum q̄ nos q̄n fuerim⁹ in sublimi cōteplationis vel sacre actiōis aut sancte religionis positi. nō debemus ad v̄ba subsannantiū descēdere ad occupationes mūdanas. sz potī⁹ sustinere subsannationes puersoꝝ. sicut christ⁹ ad iudeoꝝ insultationē ⁊ temptationē. exprobrationē noluit descēdere d̄ cruce. sz pseuerauit ibi vsqz ad mortē. Un̄ dicebat vitis⁹ Iud. ix. Nunq̄d possum deserere vinū meū qđ letificat deuz ⁊ hoīes ⁊ inter cetera ligna pmoueri. Similiter ⁊ oliua ⁊ ficus dicebāt. Sic in pposito. **Conformatio.** Cōformatio hic colligat ex theoremate ⁊ documento sicut deuotio dono diuine grē ministrabit ⁊c.

Theorema CCXLVI

Iesu qui tibi ab uno latronū illusione exprobrari ⁊ ab altero venerabilit͛ cōfiteri voluisti. fac me p tui nominis glīa malignoꝝ impropera equanimit͛ sustinere. ⁊ cū illo latrone venerabili padisi gaudia possidere. ¶ lvii. articul⁹. Quinquagesimusseptim⁹ articul⁹ est latronis exprobratio. Un⁹ enī de his q̄ pendebāt cū eo latronibus. scz sinister. cepit illi exprobrare dicens [Si tu es christ⁹ saluū fac temetipsum et nos] Et h̄ fuit octaua illusio. q̄ fuit amplioris despect⁹ q̄z alie tres precedētes. eo q̄ tā vilis ⁊ scelerat⁹ hō. ⁊ iā ad mortē dānatus ⁊ mox p suis scelerib⁹ moriturus insultauit vite auctori. Et ideo merito de hoc fit articul⁹ spēalis. Sed rn̄dens alter increpauit eū dicēs [Neqz tu times deū q̄ in eadem dānatione es. Et nos quidē iuste. Nā digna factis recipim⁹ hic v͛o nihil mali fecit]. Ubi querit Aug⁹. Quis in q̄ttuū docebat nisi q̄ iuxta illum pendebat. Erat enī illi fixus in latere sz herebat in corde ¶ [Un̄ cōuersus ad iesum dicebat. Memēto mei dñe dū veneris in regnum tuū] Et tunc iesus secundū v̄bū protulit de cruce dicens ad latronē. [Amen dico tibi Hodie mecum eris in padiso] Ecce q̄z liberalis imo q̄z pdigus hodie fact⁹ est christus. Qui latroni regnum. crucifixo celū. damnato padisum p breui petitione largit͛. ⁊ plus ei cōtulit q̄z petiuerat sicut semp diuina largitas solet ¶ **Documentū** Ex h̄ articulo habet͛ documentū q̄ discamus exemplo christi calūnias etiā a vilib⁹ psonis patienter supportare. Itē est documētum in latrone dextro. q̄ iniurias dei nullaten⁹ tolerare debem⁹ sed repehēdere. sicut iste latro fecit. Itē est documentū q̄ quātūcūqz simus peccatores scelerati de dei tamē mīsicordia nullatenus desperem⁹ exemplo istius latronis q̄ p vnuz verbū factus est heres padisi. vt dic aug⁹.

Conformatio Conformatio hic colligat et sumat ex theoremate et documento secundum deuotionem orantis etc.

Theorema CCXLVII.

Iesu qui in cruce matrem ne compassioni compatiens eam tuo dilecto discipulo commendare curauisti. commendo tibi hodie animam meam et corpus meum in illa fide et dilectione qua tu matrem tuam virginem discipulo virgini commendasti. A Quinquagesimus octauus articulus Quinquagesimus octauus articulus est materni doloris compassio. Cum enim iesus pendens in cruce vidisset matrem stantem iuxta crucem. Matrem inquam tam singularem pre ceteris matribus. matrem virginem. matrem humilem. matrem pre omnibus matribus filium diligentem. nec mirum quia mater dei vnigeniti. matrem pre omnibus matribus pro filio amplius dolentem. Cuius iam felicissimam animam doloris gladius transuerberauerat Hanc ergo matrem cum videret iesus commota sunt omnia viscera eius super matre sua. Compatiebatur quippe et ipse filius matri compatienti sibi. B

Sciebat enim ipse angustias materni cordis. nouerat dolorem anime eius. Et quia dolores quos in sua parturitione non senserat nunc geminabantur sibi in eius passione. vt dicit Damasc. Ideoque et ipse geminum dolorem patiebatur crucis et matris Et iste dolor non fuit minimus. ideo merito facit articulum specialem. Cum ergo vidisset iesus hanc suam matrem et discipulum stantem quem diligebat. scilicet Iohannem euangelistam qui consanguinitatis iure cum matertera sua matre christi. et propria matre. Et quia adolescentior absque periculo poterat stare iuxta crucem consobrini morientis. C

Tunc commendans matrem discipulo dixit matri sue Et istud erat tertium verbum quod emisit in cruce. Mulier ecce filius tuus. Non dicit mater ne nomen matris auditum amplius viscera cruciaret. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. scilicet officia. vel secundum aliam litteram in suam scilicet matrem. vel in suam curam D Documentum Ex hoc articulo habetur documentum quod nos debemus compati parentibus nostris afflictis et nihilominus curam eis impendere quando indigent iuxta mandatum domini dicentis. Honora patrem et matrem. Quod docuit nos christus hic suo exemplo secundum Aug. tanquam lignum illud vbi erant fixa membra morientis etiam cathedra fuerit magistri docentis. E

Et si queritur cur non sic pie se habuerit ad matrem quando in nuptiis ea dicente. vinum non habent ipse eam velut extraneam repulit dicens. Quid mihi et tibi est mulier. nondum venit hora mea. Ad hoc respondet Augustinus. quia tunc ostensurus erat diuinam potentiam de qua nihil habuit facere cum matre Nunc autem humana iam patiens recognoscit eam matrem. de qua natus passibilitatem et mortabilitatem contraxit. Et hec est illa hora de qua tunc predixerat Et ideo eam tunc repulit quasi extraneam. nunc affectu commendat eam humano exemplo nos instruens vt a piis filiis impendatur cura parentibus. Hec Augustinus. Unde apostolus .j. Thy. v. Si quis curam suorum non habet fidem negauit etc. Conformatio Ad conformandum nos huic articulo meditemur quantus fuerit dolor pie matris. et talis matris pro tali filio quem videbat tam crudeliter tractari. et tam miserabiliter mori. Pensemus etiam quantus fuerit dolor compassiuus filii ad matrem sibi compatientem. quantus amor filii ad matrem tam cordialiter eam discipulo commendantis. Pensemus insuper qualiter in illa commendatione cor virgineum anxiebatur cum audiret filium dicentem. Mulier ecce filius tuus O sagitta verbi penetrans intima virginei cordis. O gladius pungens vsque ad diuisionem anime et spiritus. Cum enim ei pro filio proprio dabatur alienus. pro magistro discipulus. pro creatore piscator. pro homine deo homo purus. O quam miserabilis commutatio Omne quippe gaudium quod prius habuerat in eius conceptione et iocundissima parturitione commutatum est in merorem Ubi est nunc illud aue dulcissimum quod audiuit in angelica salutatione. Certe versum est in ve. Aue mutatum est in ha ve aiue oiue. Ubi est etiam nunc ille cantus gaudiosissimus angelorum in sua parturitione nato suo canentium Gloria in excelsis deo. Utique cantus versus est in planctum. quia nato suo iam non erat gloria sed contumelia. non apparuit iam laudatio eius in excelsis sed in gloriatio et ignominia in patibulo crucis. Unde cythara versa est ei in luctum Quis itaque ista deuota meditatione pensans poterit se continere a lachrymis Quis non compatiatur matri totius pietatis. Quis non misereatur matri misericordie. Si ergo nos volumus conformare christo quo ad hunc articulum compatiamur matri sue dolenti. quia compassus est et ipse.

Quinta pars de hora nona Et continet quinque articulos

Theorema CCXLVIII.

Domine iesu christe fili dei viui qui hora diei nona pro salute humana pendens in cruce voce magna clamasti hely hely lama zabatani. hoc

est. Deus me⁹ deus me⁹ vt quid dereliquisti me
da mihi in omni tribulatiōe ꝛ angustia mea ad
te voce magna cordis mei clamare. nec tu me pa
tiaris velut derelictū a tua misericordia repbari.
A Quinquagesimusnonus articu
lus. Quinquagesimusnon⁹ articulus ē sui
a deo derelictio. [Cum eni iā esset circa horā no
nam. Tenebre quippe erāt super terrā vniuersā.
a sexta vsqz ad horā nonā ꝛ obscuratus est sol]
patiens eclipsim vniuersalem ꝛ miraculosam.
[Tunc ergo circa horā nonā clamauit iesus vo
ce mag. dicēs. Hely hely lama zabathani. Hoc
est. Deus me⁹ deus me⁹ vt quid dereliqsti me]
Et hoc fuit quartū verbuz eius de cruce. Quod
tñ nō sic intelligendū ē q diuinitas hūanitatē dseru
erit. quia nunqz deficiebat esse deus siue aīa con
iūcta corpi siue sepata. Nā ꝛ tūc aīa illa erat de⁹
ꝛ corp⁹ mortuū erat de⁹ Sz intelligēdū ē vbū il
lud Uno mō sm glosam ꝛ Augustinū. q hoc v
bum dixit in psona mēbroꝝ vel corporis sui my
stici scz humane nature. cui⁹ miseriam deplora
uit. que ppter peccatū primoꝝ parentū dereli
cta erat a deo. Et vere peccantē hominē dereliq
rat deus in peccato nō iustificans. dereliquerat
eum ppio arbitrio nō adiuuans. dereliquerat
eum casui mortis nō subleuās. dereliquerat eū
proprie potestati imo fragilitati nō sustentans.
De tali peccatore dicit in psal. Deus dereliquit
eum psequimini ꝛ cōprehendite eū. qz non est q
eripiat. B Alio modo potest intelligi hoc
esse dictū more locutiōis humane. Nā sm Gre
goriū. nōnunqz cōditor hominū vocē in se pas
sionis humane sumit. vt ibi penituz me fecisse ho
minē. Sic eni deū penitere est ad modū penitē
tis se habere. Ita hic deū aliquē derelinquere est
ad modū derelinquentis se habere. Quēadmo
dum cū deus tantis dolorib⁹ ꝛ penis hominez
exponit q videt suā ptectionez subtraxisse ac p
hoc dicit eum deseruisse. Ita homo christ⁹ i sua
passione tam intolerabilibus penis exposit⁹ fu
it vt putaret a deo derelictus. Unde Esa. liij. Et
nos reputauim⁹ eum quasi pcussuz a deo ꝛ hu
miliatū. Et sm hoc quādo dixit. [Deus meus vt
quid dereliqsti me] sensus est vt qd tantis cala
mitatib⁹ me exposuisti ac si me dreliquens. Et i
hoc sensu loquit Hiero. dicēs sup eodē vbo Ne
mireris verboꝝ humilitatē ꝛ querimonias dere
licti. cum formā serui sciens scandalū crucis vi
deas C Tercio modo hoc itelligit sm q ve
raciter i homine christo sensualitas derelicta fu
it totaliter passioni. suspensa videlicet diuinitus
redundantia gaudij a supiore portione ratiōis
in sensualitatē. Ad cuius euidentiā est sciendū
q anima christi semp fuit beata sm superiorem
portionē fruens deo. et cuius beatitudinis gau
dio si nō diuina virtute redundia in sensualita
tem fuisset suspensa. absorptus fuisset omnis do
lor in inferiori portione sicut in plurib⁹ martyri
bus factū legimus. q quāto fuerūt duriora pers
pessi. tanto magis deus illis affuit interius con
solans eos. Unde sanct⁹ Laurenti⁹ sup cratem
assatus dicebat. Carbones hi mihi refrigerium
prestant. Et beatus tyburti⁹ dū nudis plātis su
per carbones duceret ait Uideor mihi super ro
seos flores incedere. In christi autem passione
miraculose factū fuit vt redundātia gaudij inte
rioris suspēderetur. ita q in nullo remulit dolo
rem exteriorem. Et ideo clamabat a deo se dere
lictum. Et hunc sensuz tangit glosa Leuit. xvi. lo
quens de hirco emisso in solitudinem. Tempo
re inquit passionis christi diuinitas in celuz ab
iisse dicitur. non quidē locum mutans sed virtu
tem cohibens. vt impij possent cōsummare pas
sionem. vt sic veraciter diceretur istud Esaie. liij.
Uere dolores nrōs ipse tulit Itaqz ista dere
lictio quocunqz modo intelligatur multum fu
it dolorosa christo. Nam sm primuz sensum re
cogitante eo quomodo membra sua quorū ip
se est caput a diuina gratia fuerunt derelicta. p
quorum restauratōe ipse dolores illos sustinu
it. bene lamentari poterat in persona corporis sui
mystici se derelictū esse a deo. Rursus sm aliū
sensum sentiens se tam imanibus ꝛ intolerabili
bus penis expositum. ac si esset a deo derelictus
bene clamare potuit p maximis dolorib⁹. Am
plius sm tertium sensum ipse videns diuinita
tem in nullo suffragari sensualitati sue in alleui
atione penarum. bene conqueri poterat se a do
derelictuz. Et hec pena derelictionis fuit maior
omnibus penis suis. imo sine hac nulla fuisset
ei pena. Unde iste articulus potest dici articu
lus articulorum passionis christi pro quanto si
ne eo nulla fuisset ei pena. B Documen
tum. Et hoc articulo habetur documētum
q in nostris tribulationib⁹ debemus ad deū re
currere et ei conqueri desolationē nostrā. orans
do vt ipse tribulationem nostraz respiciat. sicut
christus qui in angustia tribulationis positus
clamauit ad deum patrē dicens. [Deus meus
deus meus. vt quid dereliquisti me] Quod nō
solum fuit verbū cōquestionis sed et orationis
sm glosam. Que quidē oratio hic subintelligit.
sed in psal. xxi. ex quo christ⁹ hoc assupsit exprimit
vbi dicit. Deus de⁹ me⁹ respice in me. quare me

dereliquisti. Ubi hoc qđ dr. Respice in me ē orō. ⁊ nō est in hebreo. sed additū a .lxx. interpretibus magis sensum q̄z vba sequētibus. vt dicit glosa. Q̄z vo sequit. quare me dereliq̄sti. est cōquestio In hoc ergo verbo christi fuit oratiō implicata. ⁊ cōquestio explicata. De qua orōe videt loq apostolus ad Hebre. v. vbi dicit de christo. Qui i diebꝰ carnis sue p̄ces cū clamore valido ⁊ lachrymis offerēs exauditꝰ est p sua reuerētia. Igitur ⁊ nos cōquerētes deo tribulationē nostrā semper subintēdamus orōem vt ipse in nos respiciat ⁊ adiuuet. Exp̄mit ergo hic dn̄s formā tēptati ⁊ tribulati. q̄ dū est in tribulatiōe putat se quasi a dō derelictū. cū tn̄ p̄pior sit dn̄s hoi quē videt in tribulatiōe. Iuxta illud p̄s. Cū ipso sum in tribulatione. Derelinq̄t ergo tūc dn̄s amicos suos dū tribulationibꝰ eos exponit ad tp̄s vt in eternū misereat. Vn̄ Esa. liiij. Ad punctū in momentū dereliq̄ te. Conformatio Ad ꝯformādū se huic articulo meditet hō q̄z atrocibus penis expositꝰ fuerit christꝰ q̄n sic clamauit ad patrez. ⁊ recolligat hō omnes passiones ⁊ tribulatiōes suas ⁊ cōquerat eas deo patri in vnione passionum christi clamans in toto corde simul cū christo vba hec. Deꝰ meꝰ deꝰ meus respice in me vt q̄d me dereliquisti ⁊c.

Theorema CCXLIX.

Iesu qui nostram salutez

sitiens aceto ⁊ vino mirrato cū felle potari voluisti. fac me vinū deuotiōis cū mirra carnis mortificationis ac felle p̄nalis cōpunctionis tibi digne offerre. acetū aūt infidelitatis vl' scandali nequaq̄z bibere s; gustare. A lx. articulꝰ

Sexagesimꝰ articulꝰ est aceti potatio. Post p̄dicta eni sciēs iesus q̄ oīa cōsūmata sunt q̄ lex et p̄phete de eo p̄dixerāt. vnū aūt adhuc superat quia videlicz de eo scriptū est. In siti mea potauerūt me aceto. vt ꝯsūmaret scriptura dixit Sitio. q̄d fuit q̄ntū vbū q̄d de cruce ptulit. Ubi ē aduertendū q̄m molestiā sitis christꝰ expssit nō sine grandi mysterio. Nō eni sitiebat vinum aut acetū q̄d sciuit eos sibi p̄pinaturos B Sz quē potum sitiebat fons aq̄ salutaris. vena vite torrēs voluptatis. fluuiꝰ irrigās celestē padisū. nō vtiq̄z potū aliquē sensibilē. Sitiebat autē nostrā salutē. nostrā scz sitim sitiēs. i. desiderans vt nos sitirem ꝯ fontē viuū. Erat ergo vas positū aceto plenū. Illud acetū s̄m Aug. potuit esse vinū acetosū mixtū cū mirra ⁊ felle q̄le sibi etiā anteq̄z crucē ascēderat p̄pinauerāt. vt Matthꝰ ⁊ Marcꝰ dicūt. Et cōtinuo accurrēs vnꝰ ex eis accepta spōgia impleuit aceto quā circumpo nēs isopo cū arūdine obtulit ori eiꝰ. At ipse acetū quidē accepit nō vt biberet s; gustauit vt scripturā impleret s̄m Aug. ℭ Documenta Ex h̄ articulo trahunt plura documenta.

Primū accipiēdo ista mystice i bono sensu. sic iudei ⁊ milites m̄lta fecerūt mala intētiōe q̄ tn̄ mysteriū boni nob̄ importāt. Ex s̄m h̄ docemur hic q̄ ⁊ nos vinū deuotiōis admixtū mirra mortificatiōis carnis et felle amare compunctionis christo propinare debemus. Tale enim vinū mirratum ⁊ fellicū christꝰ a nob̄ sitit ⁊ oblatū libēter gustat. Sz nō vult bibere ⁊ in se traijcere. q̄r ipse bonoꝝ nostroꝝ nō eget. Quid enīz christo de nostra deuotiōe. mortificatiōe ⁊ compunctiōe accrescit. Sz talia ab eo gratanter gustata nob̄ relinq̄t q̄bus illa oīa coopant̄ i bonū imo ⁊ amara fiūt nob̄ dulcia merito sue passionis B Aliud documētū est accipiēdo ista in malo sensu. Q̄z nos caueamꝰ ne vinū mirratum vl' fellicū christo bibendū offeramꝰ. Quia vt dicit Augꝰ. Sicut tūc iudei ita etiā hodie mali christiani dāt deo bibendū amarū potū. Quicunq̄z enim recte credūt s; male viuunt. hi christo dant bibere vinū cū mirra ⁊ felle mixtū. q̄r vinum christiane p̄fessionis vel deuotiōis miscēt cū mirra et felle scādalose ꝯuersatiōis iniq̄tatum male viuēdo scādalizant ecclīam. Quales sunt p̄cipue mali p̄lati. sacerdotes ⁊ monachi. et alie p̄sone religionis spēm p̄tendētes. q̄ spēaliter se deuouerunt ad cultū dei. q̄ p̄ ceteris christianis vinum deuotiōis q̄d letificat deū ⁊ hoīes dō offerre deberēt. p eorū scandalosam ꝯuersationez vinum eoꝝ admiscēt mirra et felle maloꝝ exēploꝝ ⁊ hoc offerūt deo. Quibus exprobrat dn̄s dicēs ⁊ sumit̄ ex Esa. v. Uinea mea electa. ego te plātaui. quomō cōuersa es in amaritudinez. E

Alij sunt s̄m Origenē qui acetū in spongia cum calamo dn̄o offerūt. qui extraneas sententias ex scriptura applicāt christo quasi eas dicēti. Quales sunt qui singulares sensus a cōmuni ecclīe doctrina extraneos ex scriptūa trahere moliunt̄. ⁊ sic in errores hoīes mittūt. Est aūt acetū vinū q̄d p viciū aut incurie aut vasis. accedente calore accidentali extinguente naturalē calorez vini acescit. Sic plerūq̄z vinum vaporosuz q̄d ex botris sacre scripture exprimit̄. vicio incurie siue defectu intelligētie. accedēte nihilominꝰ calore curiositatis ⁊ excellētie cōuertit̄ in acetum erroris. dum tales volunt plus sape q̄z oportet sapere. Et talis potus est christo insipidus. Unde Math. xxvij. Quod cū gustasset noluit bibere.

F Ex quo etiā nob̄ dat documētū s̄m aug. q̄ sicut christꝰ nō dedignatꝰ fuit p nob̄ acetum

gustare. sz non bibit. Sic z nos suo exẽplo discamus p̃dicatos a cõdos hoies tã scãdolosos ĩ vita q̃z supsticiosos in doctrina gustare q̃dẽ .i. pati z tolerare. sz nequaq̃z bibere .i. eoꝝ vitã z exempla nob incorpare. queadmodũ dñs noster acetuz nõ bibit .q2 tales nõ p̃nt in corp9 ei9 traijci. Itẽ est documẽtũ p religiosis z penitẽtib9. q si quãdo eis apponit cib9 vel pot9 penitẽtialis z min9 sapid9. recogitẽt christũ felle z aceto p nob potatum. ¶ Conformatio. Ad sformãdũ se huic articulo recogitz hõ quãto desiderio saluator noster siuiuit salutẽ nrãm. p qua etiam acetũ cũ mirra z fellea capere nõ dedignabat. ad ostendũ q nos salutẽ q̃ est vita eterna cõseq̃ nõ valeam9. nisi p̃us amaritudinẽ vite p̃ntis gustemus. Vel alias zc.

Theorema CCL.

Iesu qui consumationez

totius passionis tue in sũma deo patri offerens dixisti. cõsummatũ est. da mihi oia p me te operante bñ acta z passa ad tuã laudẽ sũmare z cõsummata p te deo patri offerre. ¶ lxi. articulus Sexagesim9 p̃mus articul9 est totius passionis sũmatio .i. Cũ eni accepisset acetuz tũc sextũ verbũ de cruce pferẽs dixit. Consumatum est .i. totũ qd lex z pphete p̃dixerãt d me cõsummatũ est. nec quicq̃z iã restat qd añ mortez fieri oporteat sm Aug. Et hãc sũmationẽ ipse p̃dixerat Luc. xviij. Consũmabunt oia q̃ scripta sunt p pphetas de filio hoĩs ¶ Est aũt aduertendũ q licet oia v̓ba que vnq̃z christ9 ĩ tota vita sua locutus est sint multũ sententiosa z pondero sa. p̃cipue tamẽ v̓ba que in cruce emisit absq̃z dubio fuerũt magni põderis. vtpote pfunda mysteria importãtia. Et idcirco nõ est verisimile q christ9 in isto verbo nõ plus signare voluerit q̃z q pphetie essent implete. Sciendum ergo q sũmare idẽ est qd simul sũmare. Vñ tũc aliquid sũmat. qñ oia singillatim acta vel passa simul sumant .i. in sũma recolligunt. Sic fuit ĩ pposito. Nã postq̃z christ9 oẽs penas passionis sue in .lx. articulis p̃libatis singillatim ptulerat z nihil amplius citra mortẽ patiendũ restaret. Tũc demũ oia ppessa rememorãs recolligit ea simul ĩ vnã summã z obtulit ea deo patri dicẽs .i. Cõsummatũ est .i. q.d. Cõsummatuz est q̃cq̃d pphete dixerũt de me Consũmatũ est op9 obediẽtie quã assumpsi. Consũmatũ est op9 totius passionis mee qd tibi deo patri meo offero p salute humani generis De h aplus ad Hebr. v. Consũmat9 fact9 ẽ oib9 obẽpantib9 sibi cã salutis eterne. ¶ Et aduerte q hec sũmatio nõ fuit sine notabili pena. Sicut q̃s qui ptransiuit multa picula vl' grauia supplicia nõ sine magno horrore potest ea recogitare. licet ex alia pte gaudeat ea in p̃teritũ trãsiuisse. Talẽ horrorem dolorosum nõ dubiũ qn habuerit christ9 in cõsũmando oia ppessa. Nec mirũ. q2 talis sũmatio v̓tualiter vel etiã integraliter cõtinebat ĩ se oẽs pres passionis quas simul in sũma significabat cum dicebat .i. Cõsũmatũ est .i. Qd v̓bũ magne efficacie esse in periculis pbibet ab expertis. z spẽaliter valere d̓r in immoderato fluxu sanguĩs d naribus. si cũ eodẽ sanguine scribat idẽ v̓bũ in fronte patiẽtis. Et nõ mirũ si magne efficacie sit istud verbũ in quo tota sũma passiõis christi cõtinet quare merito facit articulũ spẽalem. Documentum Ex h articulo habet documentũ. q nos in fine cuiuslibet boni opis habẽtis pres debemus facere summã vel epylogũ z sic in sũma illud offerre deo. Verbi grã. Si q̃s pro deo vadat romã. pueniens ad terminũ. oẽs pass9 et omnia vestigia sua offerat deo z beato petro dicens .i. Consũmatũ est .i. Silr si quis legat psalterium ĩ fine oẽs psalmos v̓sus z v̓ba totius psalterij in sũma offerat deo. Et sic de similibus. Ita etiã facimus in officio ecclesiastico qd sp in fine cõcludit cũ collecta Que z idcirco collecta d̓r. q2 in illa orõe tota vis illi9 officij q̃si in sũma est collecta. Eodẽ mõ hoc verbũ consummatũ est. fuit collecta totius passionis christi citra mortem.

Cõformatio Ad sformandum se huic articulo recolligat hõ breuiter in sũma omnes articulos passiõis p̃libatos z agat p eis gratias christo et deo patri dicens. Consummatũ ẽ Vel alias zc.

Theorema CCLI

Iesu qui in cruce moriens

aiam tuã deo patri cõmẽdasti. da mihi i hac vita tibi spũaliter sic cõmori. q̃ten9 tu ĩ hora mortis mee digneris aiaz meã miserã tibi habere cõmẽdatã ¶ lxij. articul9 Sexagesimus secũdus articul9 ẽ expiratio vl' mors. Cũ eni dixisset .i. Cõsũmatũ est. tũc iterũ clamãs voce magna ait: Pater in man9 tuas cõmẽdo spũz meũ .i. Qd fuit septimũ z vltimũ v̓bũ suũ. p qd voluit nob declarare q scõꝝ aie extũc ĩ manu dei ascẽdũt. naz p̃us mãu inferi oim aie tenebãt. Et h v̓bo dicto .i. inclinato capite tradidit spũm .i. Et nota q p̃us clamauerat hely hely Et mõ clamat pater in man9 tuas cõmẽdo spũm meũ. Vñ q̃dã dicũt. v3 hiero. q ab illo ps. xxi. De9 de9 me9 respice in me. vsq3 ad istũ v̓m In man9 tuas. sũt psalmi. xx. et versus. cl. et q christus dixerit ipsos omnes.

primū videlicet ꝛ vltimū cū clamore. ſz int̄ medios ſub ſilentio B Nota ꝙ de iſto clamore dicit apl̄s ad Hebre. v. Qui in diebus carnis ſue p̄ces cū clamore valido ꝛ lachrymis offerēs ꝛc. Et ex hoc videt̄ ꝙ chriſtus etiā in illis v̄bis hely hely ꝛc. q̄z in illis lachrymat⁹ fuerit. licet h̄ in euāgelio nō habeat̄. Autoritas tn̄ apl̄i eſt ſufficiēs euāgeliū. Ex quo apparet ꝙ chriſt⁹ tradidit ſpiritum clamādo. orādo. ꝛ lachrymādo. In p̄mis duob⁹ ſcz in tradēdo ſpūm ꝛ in clamando apparuit diuinitas. Tradere eni vel emittere ſpūm p̄pria v̄tute nemini cōuenit niſi deo. Vn̄ ipſe dicebat Joh. x. Poteſtatē habeo ponēdi aīam meaz ꝛ iterū ſumēdi eā. Null⁹ eni hō moriēs pōt clamare. Nā vt dicit gloſa. Nos cū nulla voce vel cum ima morimur q̄ de terra. ille aūt cū exaltata voce expirauit q̄ de celo deſcenderat. In alijs aūt duob⁹ ſcz in orōe ꝛ lachrymatiōe humanitas apparuit. C Itē nota ꝙ eadē hora q̄ primus adā peccauit ſecūdus expirauit. Primus eni peccauit poſt meridiem. q2 mox vt peccauit vocē dn̄i ambulātis in p̄adiſo ad aurā poſt meridiē audiuit. Gen̄. iij. Et tūc circa horā nonā ſecūdus adā expirauit. Unde qua hora p̄m⁹ adā peccando mortē huic mūdo induxit. eadē hora ſecūdus adā mortē moriēdo deſtruxit. ꝛ qua hora p̄adiſus illi eſt cōclusus. eadē hora iſte p̄adiſum aperuit. D Notandū ꝙ ſicut dicit̄ in gloſa Thob. v. dn̄o in cruce paſſo diabolus q̄ procurāte crucifixus erat aduenit querēs ſi q̄d peccati in ipſo inueniret. Et dicit magiſter in hiſtorijs. ꝙ ſtabat ſupra brachiū crucis donec chriſt⁹ expirauit. Et tūc vidēs ſe ɔfuſum receſſit. Et tūc veniens ad tartara inuenit ibi aīam chriſti portas ꝛ ſeras ɔfringentē. ꝛ iuſtoꝝ aīas inde educentem. Et tūc mox remotū eſt impedimentū diuine viſionis. Qd̄ figurauit gladi⁹ flāmeus et v̄ſatilis poſitus an̄ p̄adiſum. vt dicitur Gen̄. iij.

E Sciendū aūt ꝙ inter oēs penas paſſionis chriſti iſta pena mortis fuit acerbiſſima. q2 inter oīa terribilia terribiliſſimū eſt mors. vt dr̄ tertio Ethicoꝝ. Et hoc eſt p̄pter naturalem inclinationē aīe ad corp⁹ ſm̄ Damaſ. Et fuit ſpēaliter in chriſto de tali aīa ꝛ tali corpe cū vtriqz diuinitas vnita fuit in vnitate ſuppoſiti. Vn̄ oportuit ꝙ illa ſeparatio eēt maxie penalis. F

Documenta Ex h̄ articulo habent̄ plura documēta. Primū eſt ꝙ nos deēm⁹ ɔmori chriſto. moriēdo videlicet mūdo ꝛ p̄cīs ſi cuz chriſto in vita eterna viuere voluerim⁹. Unde apl̄s ij. Thy. ij. Si cōmortui ſum⁹ chriſto ꝛ cōuiuemus. Et de talib⁹ dīc apl̄s ad Col. iij. ait. Mortui eni eſtis. gloſa. mūdanis ꝛ caducis. ꝛ vita veſtra abſcōdita eſt cū chriſto in deo G Secundū eſt. quia eni chriſt⁹ in anguſtia mortis alta voce clamauit ad patrē. in hoc docuit nos ipſe bon⁹ magiſter q̄d nos in articulo tēptationis. ꝛ ſpēaliter ī agone mortis poſiti facere debeamus. Tūc eni pater vocādus eſt de⁹ ꝛ inuocādus. Tūc ei p̄cipue filiali amore medulitus adherendū eſt. Tūc potiſſimū ſpūs ei cōmendād⁹ eſt. quia tūc maxime demōes verſant̄ circa nos ſicut leones rugiētes preparati ad eſcaz. Ecc. li.

Sed diceret q̄s. Quō tūc p̄atrē vocabit qui nunq̄z vixit vt fili⁹. Ad q̄d ego. Noli deſperare. Ipſe eni pius pater te q̄uāuis peccatorē audire non reſpuit. nec dedignat̄ a p̄tōre vocari pater immo ipſe monet te ſic clamare. Audi q̄d ipſe dic̄ Hiere. iij. alloquēs peccatricē aīam. Frons mulieris meretricis facta eſt tibi. noluiſti erubeſcere. Ergo ſaltē amodo voca me. pater meus. Tu ergo dic cōfidenter. Pater in manus tuas dn̄e cōmendo ſpūm meū H Tertiū documentum ſpēaliter p̄ religioſis q̄ moriunt̄ mūdo religionis ingreſſu vel ſaltē in p̄feſſione. eſt ꝙ ipſi debent ſpūm. id eſt. voluntatē ꝛ ſenſum ſuū tradere in manus ſpūalis patris ſcz p̄lati. ſic ꝙ amplius nō reſumāt vſqz ad diē reſurrectiōis. Exemplo chriſti q̄ ſpūm ſuū quē moriēs in manus patris cōmēdauerat vlteri⁹ nō reſūpſit niſi ī reſurrectiōe ſua. Illi ergo religioſi q̄ nunq̄z depoſuerunt ſpūm ſuū. puta q̄ volūt facere ſm̄ ſuā voluntatē ꝛ ſequi ſenſū ſuū. mēdaces ſunt ꝛ p̄uenīūt reſurrectionem. ꝛ ideo antichriſti ſunt. J

Quartū documentū eſt ꝙ valde vtile et ſalubre eſt legere illos decē pſalmos q̄s chriſtus orauit in cruce. q2 nulli dubiū q̄n deuotiōis eſt. cū legēn eos ɔferāt ſalutarē. Et dr̄ ꝙ ſpēalit̄ valeāt ad expiationē negligētiaꝝ ī horis canonicis negligent̄ dictis. K Quintū documētū eſt ꝙ q̄ntūcūqz aliq̄ ſint iuſti ꝛ ſancti nunq̄z tn̄ ſe putent ſecuros a diabolo. cū ipſe nec chriſtū in cruce dimiſerit q̄n eū obſ̄uaret. Quid ergo p̄ſumere poterit hō miſer ꝛ fragilis. certe de nullo niſi ſolū de morte chriſti. Vn̄ Aug⁹ in li. de ɔtēplatione dn̄i noſtri ieſu chriſti ſic ait. Tota ſpes mea eſt in morte dn̄i mei. Mors eni meritum meuz refugiū meū. ſalus mea. ꝛ reſurrectio mea. Et ſb̄dit. Nō poſſum terreri multitudine peccatoꝝ. ſi mors dn̄i in mētē venerit. q̄nīaz p̄cā mea illam vincere nō p̄nt L Sextū documentū eſt ꝙ nos multū tenemur amare chriſtū. q̄ poſuit aīaz ſuā p̄ nob ꝛ caput ſuū inclinauit ad nos ī morte. Unde Aug⁹ vbi ſupra. Saluator noſter caput ſuum inclinauit ī morte vt oſcula daret dilectis ſuis. Et nos totiēs dn̄m oſculamur q̄ciens

in eius amore cōpūgimur. M Septimū documētū est ꝙ q̄libet christianꝰ moriēs deb; illa q̄nq; supradicta seruare q̄ntū pōt q̄ christꝰ moriens seruauit. Ipse enī orauit. clamauit. plorauit aīam patri cōmēdauit. ⁊ spūm tradidit. Patēt hec ex p̄dictis Sic ⁊ nos in extremis posit̄ debemus orare. patz. Clāmare saltē corde. Psal. Clamaui in toto corde meo. Plorare p̄ p̄ctis p̄ verā p̄niaz. Aīam deo cōmēdare dicēdo eadē verba christi. In manꝰ tuas cōmēdo spūm meum. Itē spūz tradere volūtarie sc; moriēdo ⁊ voluntatē nostrā diuine volūtati ꝯformādo Conformatio Ad cōformandū se huic articulo recogitet hō quāto amore saluator noster mortem ptulerit vt nos viuificaret. ⁊ reuoluat ī mēte vba Augustini iā p̄missa in penultimis duobus documētis. Uel alias ꝛc.

Theorema CCLII

Iesu qui latus corporis tui mortui lācea apiri ⁊ exinde sanguinē ⁊ aquā exire voluisti. vulnera q̄so cor meū lancea charitatis vt tuis dignꝰ efficiar sacramētis q̄ de eodē sacratissimo latere p̄fluxerūt A lxiij. articulus Sexagesimꝰ tertiꝰ articulꝰ est lateris lanceatio. Mortuo enī christo cū iā ibi apparuissent plura miracula euidentissima. Nā sol obscuratꝰ est. velū tēpli scissum est. terra mota ē. petre scisse sunt. monumēta apta sunt. centurio et q̄ cū eo erāt ꝯuersi sunt. latro quoq; cōuersus ē. S; ⁊ iudei plurimi vidētes hec q̄ fiebāt. pcutiētes pectora sua cū silēcio reuertebant. Et q̄ parasceue erat vt nō remanerēt in cruce corpa. rogauerūt iudei pilatū vt frangerent crura eoꝝ et taliter mortui tollerēt de cruce Uenerūt ergo milites ⁊ vtriusq; latronis fregerūt crura. Ad iesum aūt cū venissent vidētes eū iā mortuū nō fregerūt eiꝰ crura. S; vnꝰ militū lancea latꝰ eiꝰ aperuit ⁊ ꝯtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. B

Et iste sanguis erat verꝰ ⁊ purus sanguis. ⁊ aqua v̄a ⁊ pura. ⁊ nō humor aquaticus siue flegma. vt q̄dā dixerūt. Et h̄ fuit miraculosum eo mō vt dictū est supra articulo secūdo. Et notandū ꝙ iste miles h̄ fecit ad cōplacentiā iudeorum volētiū certificari de morte sua. Un̄ Theophilꝰ. Ut iudeis inq̄t cōplaceāt lanceāt christū. circa corpꝰ etiā inanime ꝯtumelias inferētes. Sed ꝯtumelia in signū p̄duxit. Sanguinē enī d̄ corpe extincto manare miraculosū est Et iste miles d̄r fuisse longinꝰ. cuiꝰ oculi caligauerūt. ⁊ cū casu vel potiꝰ nutu diuino sicut ⁊ lāceauit. licet nesciēs sanguine christi defluēte p lanceā oculos tangeret clare vidit. C S; diceret aliquis. Quō iste articulꝰ cōputat̄ inter articulos passiōis christi. cū illud vulnꝰ lateris christꝰ nō senserit cum fuerit mortuū corpꝰ. Ad q̄d dicendū ꝙ in istis articulis nō solū attendit̄ pena ex pte christi. sed etiā malicia ⁊ ꝯtumelia ex pte iudeorum. qui adhuc nō fuerūt saturati opprobriis ⁊ penis in eius vita sibi illatis. qn etiā p̄sequerent̄ eū mortuum Itē omēs ꝯtumelie ⁊ crudelitates illate mortuorum corpibꝰ. reputant̄ ac si inferrent̄ viuis Uerbi gratia. De corpibus que mortua interdū cremant̄ vel decapitant̄ vel suspēdunt̄ vel etiā in ptes scindunt̄ ⁊ secant̄ ad maiorē vindictā in eis ostendendā. Itē est spēalis rō de corpe christi mortuo plꝰ q̄ de aliis mortuis. q̄r corpꝰ christi mortuū fuit idē nūero q̄d fuerat viuū ppter vniōnē ypostaticā cū vbo. Un̄ corpꝰ illud fuit verꝰ deꝰ Secꝰ in aliis hoībꝰ mortuis. q̄r corpꝰ mortuū nō est hō. nec manꝰ mortua est manꝰ nisi equoce. Igit̄ quicq̄d ꝯtumelie vel irreuerētie exhibitū fuit corpi illi mortuo christi. pinde est ac si exhibitum fuisset viuo. Et eadē ratio est de duobus reliquis articulis sequētibus Et nota ꝙ licet illud vulnꝰ lateris nō senserit christus. q̄r mortuus. beata tamē virgo hō senſit. cuiꝰ felicissimā animā crudelis illa lancea tūc trāsfixit. Et tunc pfecte verificata est pphetia simeonis. Lu. ij. Tuam inquit ipsiꝰ animā ptransibit gladiꝰ D

Documenta Ex h articulo habent̄ tria documēta. Primū est ꝙ nos cū mortui fuerimus cū christo eo modo vt dictū est in p̄cedēti articulo. nūc debemus etiā lanceari cū christo cuspide videlicet charitatis. sicut aīa illa se lanceatam gloriabat̄ que dicebat Uulnerata charitate ego sum. Unde est in signū supeffluentissimi amoris christi ad nos. Ita grande fuit illud vulnus lancee vt latꝰ eius aptū videret̄ etiā vsq; ad cor. Unde Augustinꝰ in libro de ꝯtemplatione dñi nostri iesu christi. Uulneratꝰ est inq̄t ppter delicta nostra. Tuta et firma requies est infirmis peccatoribus ī vulneribus saluatoris Patēt p vulnera mihi ⁊ viscera. Quicq̄d ex me mihi deest vsurpo mihi ex visceribus dñi mei q̄m iam misericordia affluūt. nec desunt foramina p que affluat. Per foramina corpis mihi patet archanū cordis. Uulnera iesu christi plena sūt misericordia. plena pietate. plēa dulcedine ⁊ charitate. Foderunt manus eiꝰ ⁊ pedes. et latꝰ lancea pforauit. Per has rimas licet mihi gustare q̄ suauis est dñs deus meus. Hac etiā amoris lancea cor suum perforari idem Augustinus petit in li. supplicationū sic dicens. Rogo te domine per illa salutifera vulnera tua. que passus es pro salute nostra in cruce. Ex quibus

emanauit p̄ciosus ille sāguis q̄ sumꝰ redempti. vulnera hāc aīaꝫ meā peccatricē ꝓ qua etiā mori dignatus es. vulnera etiā igneo ⁊ potētissimo telo tue potētissime charitatis. Cōfige cor meūꝫ iaculo tui amoris vt dicat tibi aīa mea. Charitate tua vulnerata suꝫ. Ita vt ex ipso vulnere amoris tui vberrime fluant lachryme die ac nocte. Percute obsecro dn̄e hāc durissimā mentē meam valida cuspide pie dilectiōis. vt altꝰ ad intima penetret virtute potenti. Hec Augꝰ. E

Aliud documētū est ſm Chrysō. ꝙ nos percipere debemꝰ sacramēta ecclie ea intētiōe ac deuotione ac si nob̄ de latere christi ꝓfluerēt. Vulnus enī lateris christi fuit hostiū sacramētoꝝ. Qr sicut d̄ latere p̄mi ade dormiētis in p̄adiso formata est eua. ita de latere secūdi ade dormiētis ī cruce formata est ecclia. Vn̄ Augꝰ. sup Iohē. Vigilāti inq̄t v̄bo euāgelista vsus est. vt nō diceret latus eiꝰ ꝑcussit aut vulnerauit aut q̄d aliud. ſꝫ aperuit. vt illic q̄dāmodo vite hostiū panderet. vñ sacramēta manauerūt sine q̄bꝰ ad vitā que v̄a vita est nō intrat̄ F Et nota ꝙ h̄ ꝙ dr̄ sacramēta manasse de latere christi sp̄ealiter intelligendū est de duobꝰ p̄cipuis sacramētis sine q̄bus nō intrat̄ ad vitā. videlicet de sacramēto redemptiōis ⁊ sacramēto ablutiōis. Quoꝝ p̄mū ꝑtinet ad sacramentū eucharistie ⁊ signat̄ ꝑ sanguinē. imo est ipse idē sanguis quē quotidie sumimꝰ ⁊ q̄ fluxit de latere christi. Secūdū v̄o ptinet ad sacramentuꝫ baptismatis. q̄d signatur ꝑ aquā. Vn̄ Augꝰ. ibidē. Ille inq̄t sanguis q̄ effusus est in remissionē fusus est pctōꝝ. Aqua illa salutare tp̄at pocul̄ū. hec ⁊ lauacruꝫ p̄stat et potum. De illis etiā sanguie ⁊ aqua dic̄ idē Augꝰ libro p̄mo de origine aīe ad vincentiū victorem ꝙ credibile est ꝙ latro ille cui ꝓmisit dn̄s p̄adisū aspersus fuerit aqua et sanguie de christi latere exiliētibus. ⁊ tali sanctissimo baptismate saluatꝰ sit. cuꝫ sine baptismo nemo saluet̄ vel martyrio. Idē dicit Augꝰ. in quodā s̄mone de duobus latronibꝰ q̄ incipit. In cruce dn̄s christus. G

Tertiū documentū est ꝙ nos oēm volūtatē nostrā ꝯformare debemꝰ voluntati diuie. Et ꝙ volūtas dei in omnibꝰ ⁊ sup oīa sit nob̄ accepta eo ꝙ cor christi vulneratū est amoris vulnere ꝓpter nos. q̄tenꝰ nos ꝑ amorē reciprocuꝫ intrare possimꝰ ꝑ hostiū lateris ad cor eiꝰ. ⁊ ibi omnem amorē nostꝝ ad suū amorē diuinū counire. vt sicut ferrū candēs cū igne in vnū redigat̄ amoreꝫ vt dicit Bern̄. Per illō vulnꝰ q̄si ꝑ hostiū amoris augustinꝰ intrauerat cū dicebat in libro de ꝯtēplatione. Longinus inq̄t aperuit mihi latus christi. ⁊ ego intraui ⁊ ibi req̄esco securꝰ. Claui ⁊ lancea clamāt mihi ꝙ v̄e recōciliatꝰ sum christo si eū amauero. Hec ibi. Conformatio.

Ad ꝯformandū se huic articulo rememoret hō q̄ꝫ superexcellētissimū amorē christus in apertione lateris sui nobis oñderit. in quo nobis dedit aditū patulū ad cor eiꝰ. Festinet ergo hō intrare ad cor christi. ⁊ recolligat oēm amorē suū et conniat amori diuino reuoluēdo in mēte v̄ba melliflua Aug̃. in p̄mo ⁊ tertio documētis. Recogitet etiā homo quāta charitate christus ex latere suo nobis ꝓfuderit sacramēta. q̄bus intremus ad vitā eternā. Vel alias sicut deus meditanti ⁊ oranti deuotionem ministrabit. ⁊c.

Sexta pars de hora vespertina continens vnum articulum

Theorema CCLIII

Domine iesu christe fili dei viui qui hora diei vespertina ꝓ salute humana mortuꝰ deponi d̄ cruce. ⁊ a ioseph ⁊ nicodemo aromatibꝰ condiri ⁊ syndone munda inuolui voluisti. da mihi de sacro altari tuo. ac si d̄ ara crucis corpꝰ tuum verū digne suscipe. et virtutū aromatibꝰ condire. mūdoq̄ꝫ corde ⁊ corꝑe ipsum iugiter conseruare A Sexagesimusquartus articulus Sexagesimusquartꝰ articulꝰ est de cruce depositiō. Postq̄ꝫ enī dominꝰ ī cruce emiserat sp̄m circa horā nonā vt dictū est. Extunc corpus eiꝰ mortuū mansit in cruce ꝑ quattuor horas vsq̄ꝫ ad vesperas. ⁊ tunc venit quidā homo nomie ioseph ab arimathia ciuitate iudee. que quondā fuerat helchane patris samuel. Et hunc virū euāgeliste multū cōmendāt. Erat enī nobilis genere ⁊ decurio. id est. officiū curie imperij romanoꝝ administrās. et magne dignitatis apud seculū. Erat diues ⁊ vir bonus ⁊ iustꝰ ⁊ erat discipulus christi occultꝰ tamē ꝓpter metum iudeoꝝ. expectās ⁊ ipse regnū dei. Qui nullo modo cōsenserat cōsilio ⁊ actibus iudeorum. Hic audacter introiuit ad pilatū. nec iudeorū timens inimicicias. nec pilati potestatē. et petijt corpus iesu. Pilatus autē mirabat̄ si iam mortuus esset. Et accersito centurione interrogauit eum si iam obijsset. Et cum cognouisset a centurione donauit corpus Iesu ioseph. Ioseph autē mercatus est syndonem mundam pro christi corpore voluendo. Venit autē et Nicodemus se illi associans qui etiam erat discipulus christi occultus ferens mixturam mirre ⁊ aloes libras quasi centum ꝑ corpore christi cōdiendo. Et deposuerunt eum de cruce. De hac depositione

est articulꝰ pñs B Sʒ diceret aliq̄s vt q̄d
ponit iste articulꝰ inł articulos passiōis. cuʒ de-
positō ista nō fuerit sibi in penā. q̄r corpꝰ erat ex-
anime. nec fieret ei in ꝯtumeliā ſʒ ponꝰ in bono
rem ⁊ reuerētiā pſertim cuʒ nō fieret a iudeis se-
uiētibꝰ. ſʒ a deuotis fidelibꝰ cū multū diligētibꝰ
imo etiā iudeis de h dolētibꝰ. q̄r cū tāta solēnita-
te deponebat. cōdiebat. ⁊ sepeliebat. Ad q̄d dicē-
dū q̄r factū istud depositionis in se valde misera
bile fuit ⁊ lamētabile. q̄r videlicʒ corpꝰ tāte nobi-
litatis tractabat tanq̄ʒ q̄ddā vile cadauer. licʒ in
vitate cadauer nō fuerit ppter diuinum suppoſi
tum in q̄ corpꝰ istud impuertibiliter subsistebat.
Et si corpꝰ istud ex h nō sensit penā. beata tñ vir
go maria maximā in h facto penā sensit. que ibi
aderat cū alijs mulieribꝰ deuotis. ⁊ deosculaba
tur plagas sacratissimi corporis pfundens eas la
chrymis. ⁊ vnici filij corpꝰ amplectēs. Quātas
aūt lamētatiōes vlulatꝰ fletꝰ ⁊ planctꝰ sup ideʒ
corpꝰ btā vgo tūc fecerit. nō est vbis explicabile
Credēdū est tñ q̄r nullos planctꝰ irrationabiles
fecerit. q̄r dolor eiꝰ nō pueniebat ad rōem supio
rem vt supra dictū est. lxxxj. Et in expositiōe euāge
lij dñice infra octauā natiuitatis dñi pte scda. vi
de ibi. Cūq̄ʒ oēs lamēta vginis plangerēt. virq̄ʒ
eā a filij corpe possent diuellere. tandē cū difficul
tate alie sancte matrone traxerūt eā a filij corpe.
⁊ interim vnxerūt corpꝰ dñi aromatibꝰ. ⁊ sindo
ne mūda īuoluerūt cū lintheaminibꝰ. ⁊ postea
faciē eiꝰ ligauerūt sic ꝯsuetudo erat apd iudeos

C Documēta. Ex h articulo habētur
tria documēta Primū est q̄r fideles cōmuni-
cantes corpꝰ dñi de altari equipant illis qui eū
deposuerūt de cruce. Perinde est imo plus cor
pus christi sumere de ara altaris q̄ʒ d ara crucis
Illi enī acceperūt eū in brachijs ⁊ manibus. sed
isti sumūt eū in ore ⁊ cordibꝰ. Vñ sicut isti īuol-
uerūt eū in syndone mūda sic isti suscipe euʒ de-
bent in corpe mūdo ⁊ pura ꝯsciētia Itē documē
tum est si nō accipiat corpꝰ christi sacramētalit
sed mētaliter sicut in ꝯceptiōe vbi eternu. Vñ di-
cit Theophilꝰ. Q̄ʒ nos dēmꝰ imitari ioseph. q̄ñ
corpus christi suscipimꝰ. vt suscipiamꝰ eum in
syndone mūda. id est. conscientia pura ⁊ etiam
corpore puro. Syndon enī signat corpus q̄d est
indumentū aīme. decet nāq̄ʒ non solū pura ani
ma sed ⁊ corpe puro corpꝰ christi suscipe. Inuol
uere autē oportet quia mysteriū eius clausū est
⁊ occultū. Sacramētum enī regis abscōdere bo
num est. Thob. xij. B Secundū documē
tum est q̄r ⁊ nos quādo ad talē pfectiōis statū p
uenerimus vt mortui tā simꝰ mūdo et peccatis
⁊ corpus habeamꝰ emortuū. sicut dicit aposto-
lus de abraā ⁊ sara Roma. iiij. Tunc laxare po-
terimus rigorē crucis. sicut dominꝰ qui viuus
noluit de cruce descendere. sed se mortuū pmisit
deponi. Et hoc est q̄d dicit in collationibꝰ patrū
coll. xxj. Quicūq̄ʒ euāgelice pfectiōis culmē ascē
dit. hic sup omnē talē obligationē scʒ ieiuniorū
⁊ castigationū. virtutū meritis sublimatꝰ. ⁊ vni
uersa legis pcepta quasi parua despiciens tan-
tum sub gratia saluatoris se esse cognoscit. Hec
ibi. Et plura alia ad idē. que tamē sane sunt intelli
genda. nec faciliter quis debet psumere statū il-
lius pfectionis se attigisse. C Tertiuʒ docu
mentū est q̄r ⁊ nos libēter debemus christū cum
ioseph de cruce deponere. Quādiu enim pecca
tor in peccatis est christū in cruce distentū q̄ntū
in se est vinculat ⁊ crucifigit. Peccata eī nostra
sunt in causa q̄r christꝰ crucifixus est. Sed mox
dū p penitentiā ad deū cōuertit ipsum de cruce
soluit ⁊ deponit. ⁊ inter brachia sua eum recipit
Sicut fecit ioseph qui in deponendo christum
de cruce inter brachia sua eū cōplectebat Vnde
sicut quis cōplectens aliquē inter brachia potēs
est d eo facere quicq̄d vult. maxime si ille non re
pugnet. Sic peccator cōuersus per penitentiaʒ
constringēs iā christū brachijs amoris. potens
est de eo oīa que voluerit obtinere Nequaq̄ʒ
enim christꝰ repugnat penitēti. sed paratior est
ad dandū gratiā q̄ʒ iste ad recipiendū. F
Conformatio Ad cōformandū se huic
articulo recogitet homo q̄ʒ lamētabile factuʒ fu
it q̄r tale corpus q̄d erat deꝰ sic tractabat ad mo
dum cadaueris. ⁊ q̄r corona glorie iacuit sic pro-
strata. Qualē etiā planctū tunc beata virgo ve-
risimiliter fecerit sup corpus tam dilecti ⁊ dulcis
filij sui. Vel alias sicut deꝰ dederit meditāti

C Septima pars de hora completorij
habens vnum articulum

Theorema CCLIIII.

Domine iesu christe
fili dei viui q̄ hora cōpletorij pro salu-
te humana in monumēto nouo exci
so in petra sepeliri lamentari ⁊ custo-
diri voluisti. da mihi ī cord meo te spiritualiter se
pelire. lamentari. ⁊ diligēter custodire. vt ei ego
tibi cōsepultus tecū merear ad resurrectiōis glo
riam puenire A Sexagesimusquintꝰ
articulus Sexagesimusquintus articulus
est sepultura. Cū enī corpus fuisset depositū de
cruce ⁊ aromatibꝰ cōditū ⁊ inuolutū. agebāt de
sepultura sua. Erat autē in loco vbi crucifixꝰ est
dñs ortꝰ ⁊ in orto monumētū nouū ipsiꝰ ioseph.

excisum in petra in quo nondum quisquam positus fuerat ibi ergo sepelierunt corpus iesu, quia locus propinquus erat ciuitati. Et aduoluit ioseph saxum magnum ad hostium monumenti et abijt. B Si queratur vt quid iste articulus ponitur inter articulos passionis, cum in hoc christus nihil fuerit passus quia mortuus. Ad hoc preter dicta in precedentibus duobus articulis dicitur potest quod vna miseriarum humane conditionis est mortua corpora sepeliri propter putrefactionem. Et licet illa putrefactionis ratio non haberet locum in christo, iudei tamen corpus istud ad talem conditionem perduxerant vt oportet deberet sepultura. Et ex eorum facto occasionaliter sepultus fuit. Qui autem occasionem damni dat damnum fecisse videtur secundum regulam iuris. Item sepultura est accessoria ad mortem. neque enim ipsi iudei credidissent eum vere mortuum si non fuisset sepultus. Nullus enim in sepulcro ponitur nisi postquam constat de veritate mortis Unde etiam pilatus antequam concederet christum sepeliri diligenti inquisitione cognouit illum esse mortuum. Quare ad probandum veritatem mortis quam iudei intulerant consequens fuit sepultura. ac per hoc imputabatur eis sic et mors. C Et notandum quod sepulturam domini concomitabantur duo. videlicet lamentatio et custoditio Fuit enim dominus lamentatus et precipue a mulieribus que sedebant ad monumentum et lamentabantur flentes dominum Et maxime tunc verisimile est lamentasse matrem domini ita vt adimplere videtur ea omnes lamentationes hieremie quas descripsit super morte iosie. Poterat enim ipsa mater domini primo dirigere verbum suum ad patrem celestem et dicere Heu me domine mi. cur mihi dedisti filium ex quo cum tanto dolore deus me desolatam relinquere super terram. Secundo poterat loqui archangelo gabrieli. Ubi est illa leticia quam denunciasti mihi. cum iam in me non regnet nisi amara tristicia. Tertio poterat dicere iohanni euangeliste et sanctis mulieribus que cum ipsa erant. Si me diligitis. si mihi desolate compati volueritis. adiuro vos vt me adiuuetis aperire hostium monumenti. et recludere me ibidem. vt nunquam recedam a corpore vnigeniti mei. Talibus vel his similibus verbis verisimile est eam cum magna amaritudine anime sue lamentasse. spiritu tamen cum ratione vt supra dictum est B Fuit etiam dominus in sepulcro custoditus. [Altera enim die que est post parasceuen] i. die sabbati [dixerunt principes sacerdotum et pharisei pilato. Recordati sumus quod seductor ille dixit adhuc viuens. post tres dies resurgam Iube ergo custodiri sepulcrum ne forte discipuli eius furentur corpus ipsius et dicant plebi surrexit a mortuis. Et erit nouissimus error peior priore. Et dixit illis pilatus Habetis custodiam ite et custodite sicut vultis] Et illi abeuntes inspexerunt primo corpus ipsius. et postmodum signauerunt sepulcrum multis sigillis et posuerunt custodes. Quod totum voluit dominus fieri, propter maiorem certitudinem sue resurrectionis E Documenta. Ex hoc articulo trahuntur quinque documenta.

Primum est secundum Theo. quod et nos simus imitatores ioseph in hoc quod quando corpus christi susceptum fuerit a nobis et inuolutum vt dictum est. tunc debemus ipsum ponere in monumento nouo exciso in petra. i. in mentem nostram dei imagine insignita renouata et firmata in christo qui est petra. vt dicat illud Cant. Tenui eum nec dimittam &c. Secundum documentum est quod sicut dominus passus mortuus et sepultus et lamentatus fuit. sic et nos lamentari eum debemus per compassionem et veram compunctionem Tertium est quod sicut christus sepultus et custoditus fuit. sic et nos eum in mente nostra vt dictum est sepultum firmiter custodire debemus. ne latrunculi. demones sepulcrum cordis nostri subintrent et furentur nobis iesum. F Quartum documentum est quod et nos qui spiritualiter mortui sumus peccatis vt predictum est consepeliamur etiam cum christo. ita vt abscondamur et quiescamus a peccatis. sic quod vetus homo in nobis amplius non resurgat. Unde apostolus ad Ro. vj. Consepulti enim sumus cum christo per baptismum in mortem Ubi glosa Christus in persona veteris hominis habebat membra confixa in cruce ne ad priores actus mouerentur. a quibus etiam mortuus et sepultus quieuit. humanis subtractus aspectibus. per hoc exigens a nobis vt membra nostra continentie et iusticie clauis confixa habeamus ne ad priora mala redeamus. a quibus etiam ita perfecte quiescamus. vt nec eorum visio nec memoria habeatur. Et sic vetere homine in nobis crucifixo mortuo et sepulto. ad bona resurgentes in nouitate vite ambulemus Hec ibi. Quintum documentum est pro diuitibus. que exemplo ioseph debent tegere christi nuditatem in pauperibus. et sic christum cum aromatibus bonorum operum in sepulcro cordis sui sepelire G Conformatio.

Ad conformandum se huic articulo imaginetur homo quasi cor suum sit christi sepulcrum. et inibi ipsum venerabiliter recondat. reconditum lamentabiliter defleat. et diligenter custodiat ne ipsum amittat. Consepeliat etiam seipsum in eodem sepulcro cum iesu Et ruminet theorema in sensu documentorum quattuor primorum. Uel alias sicut deus oranti et meditanti deuotionem ministrabit.

Explicit expositio dominice passionis cum suis theorematibus et exemplaribus documentis ad honorem eiusdem domini nostri Jesu christi qui pro nobis passus mortuus et sepultus resurrexit et viuit et regnat cum patre et spiritu sancto vnus deus per infinita secula seculorum Amen.